ANRÁTH FRIGYES /

szobrász, török utáni első pécsi orvos fia, 50 forintért elkészítette az* pécsi szentháromság szobor művészi munkáját.
Az avatás 1713. augusztus 25-én volt.
* első

Vörös Márton: A Széchenyi tér regénye. Pécs, 1963.
/ Mesélő pécsi házak /

/47

MDK

Anrath Henrik pécsi szobrász

1713.Pécs városa a piacon Szentháromság szobrot állitatt.A szobrokat Anrath Henrik pécsi szobrász készitiA talpazatát és oszlopát Regesz Pál kőfaragó készitiA.

Cikk: Pécsi Naptár.

Dunántul,1925.aug.25. 1.1.

M.D.K.

Anrath Henrik, szobrász

készitette a pécsi belvárosi templom előtt 1710-14 között felállitott barokk Szentháromság szobor szobrait.

Szőnyi Ottó: A Pécs-Baranyai Muzeum-Egyesület Értesitőjének 1913 és 1914-évi köteteiben megjelent tanulmányai alapján, idézi Gosztonyi Gyula: Pécs müemlékei, Pécs 1763-ban. Pécs,1944. 33.old.

dr. D. K.

ANRATH Henrik szobrász

1713. Pécs, Szentháromság emlékére 5 szobor faragása

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
T. 166. e.

MDK

Anrath Henrik

pécsi baroth nohán

1713-ban a pécsi Szt Háromság
nobrot Zénith

Dercs. Pogány Pécs

66.0

ANRATH Henrik pécsi szobrász

1713. Szentkorónság emlét (5 szobr)

Pécsi Szemle, 1998/2. 101.

i. m.) 820-821.
i. m.) 821.
m.) 79.
i. m.) 430.
i. m.) 431.
temények magyar vonatkozású

l din Ciacova. In: Tibiscus, 1.
és hasonló technikai adatokkal:
.) 109-110.
i. m.) 46., 48.
i. m.) 46., 48-49.
ădulescu, A. – Tomoni, D.:
Cercetările arheologice din
a Muzeului Militar Național.

chim, V.: O cetate medievală la
de la Gladna Română. In: Revista
nte istorice şi de artă, 18,

m.) 1. köt. 363., 467.
i. m.) 44-45.
vedere privind cetatea
ce, 1. Lugoj, 1993. 9-14.
i. m.) 4-5.
terliche Städtebau in

megrin

Anrath Henrik

nobrain

l.

Goszt Pécs 1763

33. l –

MAGYAR POSTA
10
BUDAPEST
23-SEP 22

Anrath Henrik

pécsi nobráz kenzitette
a pécsi Szentharomsag
nobornu figurális nob-
rait 1710–14. ben

Szö Pécs 34. l.

A dombóvári Orsolya-zárda nőipar iskolájának és uj kápolnájának felszentelése

Mosonyi Dénes dr. püspöki helynök szentelte fel Magyarország második nőipariskoláját —A zárda növendékeinek hódoló kulturünnepélye

Pécs, nov. 30. — Egy nagyjövőjü s hatalmas fejlődéssel kecsegtető új intézetet szentelt fel Dombóváron mult vasárnap Mosonyi Dénes dr. pécsi püspöki helynök. Hogy a nagysikerü ünnepségről a máskor fürge „Dunántúl" csak most számolhat be, annak kizárólag technikai okai voltak.

A dombóvári Orsolya-zárda a mult vasárnap adta át a nagy nyilvánosságnak új intézetét, a modern igényeknek megfelelő nőipariskolát s annak felépült uj kápolnáját. A zárda vezetőségének agilitása olyan életképes tervet valósított meg, amely ritkítja párját Magyarországon, ahol ezideig egyetlen háromtanfolyamos nőipariskola állfenn, az is Budapesten. A Kassáról menekült Orsolya-apácák bebizonyították mostani impozáns munkájukkal, hogy szivükön viselik a magyar kulturát s különösen annak egyik fontos ágát, a nőnevelést. Hogy tervüket megvalósíthatták a mai nehéz gazdasági viszonyok között, azt egyedül Zichy Gyula gróf kalocsai érsek jószivűségének és Mosonyi Dénes dr. püspöki helynök úrnak köszönhetik, akiknek garanciája mellett, azonkivül, hogy hatalmas anyagi támogatást is nyujtottak az új intézetnek, sikerült a zárdának előnyös kölcsönhöz jutni s igy épületüket megnagyobbithatták s megfelelő tantermekkel kibővíthették.

Az új kápolna és nőipariskola termeinek lélekemelő felszentelését Mosonyi Dénes dr. püspöki helynök végezte, teljes papi segédlettel. Az ezer embert befogadó uj kápolna és diszterem zsúfolásig megtelt a felszentelés reggelén. A felszentelés után ünnepélyes szent misét pontifikált a püspöki helynök, mely alatt az intézet képzett énekkara korális misét énekelt S. Agnéta nőipariskolai igazgatónő dirigálása mellett. Az evangélium után a püspöki helynök mélyen szántó s gyönyörü gondolatoktól csillogó szentbeszédet intézett a közönséghez. Ajtatos, meleg szavai, melyek a ritka örömünnep fontosságát nagyszerüen ecsetelték, a hallgatóság szivében mély nyomokat hagytak.

Délután a zárda nőipari-, polgári és elemi iskolai növendékei Mosonyi Dénes dr. tiszteletére kulturális ünnepélyt rendeztek. Az ünnepélyen résztvettek a helybeli hatóságok és intézetek vezetői, a dombóvári és környékbeli intelligencia és szülők nagy számban. Az illusztris vendégek között láttuk Vass Bertalan székesfehérvári kerületi főigazgatót, özv. Dőry Ödönnét, Dőry Etelkát, Bárdos Adám, Tolnavármegye kir. tanelügyelőjét, Kenézy László járási főszolgabirót, Offenmüller Zsigmond szt. tanácsost, Seitz József egyházm. ker. tanfelügyelőt, Vér Vencel főgimn. igazgatót, Párt os Ferenc, áll. elem iskolai igazgatót stb. Az ünnepélyt a zárda Cecilia dalköre nyitotta meg a Himnusszal. Utána Offenmüller Zsigmond szt. tanácsos vázolta a zárda keletkezését és fennállásának 10 éves történetét. Bárdos Adám kir. tanfelügyelő a katolikus nevelés krisztusi munkáját ecsetelte talpraesett beszédében, Takács József Dombóvár község főjegyzője pedig községe nevében tolmácsolta hódolatát és rajongó szeretét az Orsolya-zárda iránt. Majd Koruzsán Szilvia a nőipariskolai növendékek nevében bájos beszédben köszönte meg az intézet nagy pártfogójának, Zichy Gyula gróf kalocsai érseknek és a jelenlevő Mosonyi Dénes püspöki helynöknek erkölcsi és anyagi támogatását, akiket percekig lelkesen éljenzett az egybegyült hallgatóság. Közben az intézet növendékei zongoraszámokkal, szavalatokkal és kitünő beszédekkel szórakoztatták a közönséget. Az ünnepély legmelegebb és legmeghatóbb száma volt a Tövisek között című allegorikus színmü bemutatása. A minden kellékkel felszerelt és müvészien dekorált színpadon ügyes előadást produkáltak a növendékek, akik közül különösen ki kell emelnünk Frey Magdolnát a kongregáció szerepében, Koruzsán Szilviát az ifjú és Horváth Margitot Lucifer szerepének alakításában. De a mükedvelői gárda többi tagja is otthonosan mozgott a hatalmas színpadon.

Akik az intézet megnyitó ünnepélyén résztvehettek, azok boldog örömmel távoztak az ujjonan felszentelt zárda falai közül, mert meggyőződhettek arról a nemes, eszményi, krisztusi kulturmunkáról, amely a dombóvári Orsolya-zárda falai között folyik. Egyébként lapunk legközelebbi számában ismertetjük a háromtanfolyamos nőipariskolát, amely ma egyedüli a maga nemében a vidéki nőiskolák között.

A Dunántúl rejtvénypályázatának sok milliós nyereménytárgyai

A Dunántul keddi számában kezdjük meg a sok milliós nyeremény rejtvénypályázat közlését. A rejtvénypályázatban résztvehet a Dunántul minden régi és uj előfizetője, aki december elsejével a Dunántul előfizetőinek sorába lépett.

Holnap kezdjük meg a rejtvény pályázat első betüjének közlését. Addig is a Dunántullal összeköttetésben lévő és ismert pécsi cégek által felajánlott sok millió értéket képviselő nyereménytárgyakból mutatunk be néhányat. Tehát a **karácsony előtt megtartandó rejtvénypályázaton a Dunántul előfizetői az alábbi értékes tárgyakat nyerhetik:**

1. **Csipkeáruház. Weisz** Géza, **Király-u. 17. Egy trikóselyem ruhára való teljes anyag,** amelynek szine szabadon választható.

2. **Mauthner Sándor divatáruháza, Király-utca 21.** Három nyeremény, **3 méter gyapju flanell, 3 méter vászon és 3 méter karton.**

3. **Páll Ödön férfi divatszabó üzlete, Széchenyi-tér 18. Egy knickebokker, sportnadrág.**

4. **Beck Gyula utóda Sugár Ferenc kalapüzlete, Király-utca 2. Egy kalap vagy egy sapka.**

5. **Schwarz és Kálmán játékáru és divatkereskedése, Ferenciek-u.** 2. Két nyeremény, **egy baba és egypár gyermekcipő.**

6 **Werle Vilmos Turul drogériája, Kossuth L.-utca** 5. Három nyeremény, **egy üveg rózsa parfőm, egy üveg orosz kölni viz és egy doboz finom puder.**

7. **Edenhoffer Gyula drogériája, Király-utca 18. Egy üveg eredeti francia gyártmányu parfőm.**

8. **Wéber Dénes gyógyszertára, Király-u. 2. Egy nagy doboz szappan.**

9. **Hamerli József vasnagykereskedése, Király-utca 9. háztartási cikk.**

10. **Karl Artur könyvkereskedése, Kossuth Lajos-u. 2. Egy karácsonyi Bárd album az 1926. évre.**

11. **Köves Gusztáv füszerkereskedése, Széchenyi-tér 9. Három.**

12. **Dunántul egyetemi könyvkereskedés, Széchenyi-tér 9.** Három nyeremény, **1 diszes nagy doboz levélpapir és boriték, 1 érdekes magyar regény, 1 müvészmappa** (Künstler-mappe).

Az itt felsoroltakon kivül még számos pécsi cég rendkivül értékes nyereménytárggyal járul hozzá a rejtvénypályázat nyereménytárgyainak gazdagitásához. Holnapi számunkban adunk ujabb beszámolót.

Szenzációs olcsó

karácsonyi vásár

Stern Miksa

női ruhacsarnokában

Pécs, Király-utca 45. sz.

Női kabátok végig bélelt posztó és flauschból 575.000 K
Női kabátok velourból végig bélelt . . . 850.000 K
Női szörme-boá . . 196.000 K

Rubák és pongyolák olcsó áron!

Minden 1,000.000 K vásárlásnál 1 drb. selyem jumpert és 500.000 K vásárlásnál 1 drb. himzett női inget adunk ajándékba

A politika hírei

Budapest, nov. 30. — A nemzetgyülés holnap folytatja a költségvetés részletes vitáját, az igazságügyi tárca költségvetésének tárgyalását, amelynek során *Pesthy* Pál igazságügyminiszter beszédet mond. Az eredeti tervezet megváltoztatásával a pénzügyi tárca költségvetése kerül utoljára a tárgyalás alá, hogy *Bud* János pénzügyminiszter a genfi tanácskozásokról visszatérve jelen lehessen tárcájának költségvetési tárgyalásán.

A költségvetés letárgyalása után a nemzetgyülés appropiációs törvényjavaslattal fog foglalkozni. Külön szakaszban fog a kormány felhatalmazást kérni arra nézve, hogy a beruházási programm fejlesztése érdekében rendelkezésre álló összegeket a népszövetséggel folytatott tárgyalások értelmében igénybe vehesse, azt a gazdasági élet rendelkezésére bocsáthassa.

A püspöknádasdi Julianeum növendékeinek mükedvelő előadása Pécsett

Az előadáson Zichy Gyula gróf kalocsai érsek is megjelent

Pécs, nov. 30. — Vasárnap délelőtt Pécsre érkezett a püspöknádasdi Julianeum fiunevelő intézett 32 növendéke *Wilhelm* Károly intézeti igazgató vezetésével, hogy a legényegyletben megtartott müsoros előadásukkal igazolják, hogy a nevelésük milyen mederben halad és hogy a napi munkájuk mellett még a zenére, énekre és önmüvelésre is marad idejük.

A zülléstől megmentett gyermekek ilyetén átalakulása elé nagy érdeklődéssel tekintett Pécs város közönsége. A 32 növendék első pécsi bemutatkozására vasárnap délután előkelő és nagyszámú közönség gyült össze a legényegylet nagytermében. A megjelentek sorában ott láttuk *Zichy* Gyula gróf kalocsai érseket, a pécsi egyházmegye apostoli adminisztrátorát. *Mosonyi* Dénes dr. általános helynök, *Gebauer* Miklós dr. püspöki titkár és *Ákos* Ferenc dr. pápai káplán és püspöki levéltáros kiséretében, *Fischer* Béla alispánt, *Török* Lajos dr.-t, az államrendőrség pécsi kapitányságának vezetőjét, *Vasváry* Ferenc dr. egyetemi tanárt, *Igaz* Béla dr. praelátus kanonokot, *Hanuy* Ferenc dr. kanonokot, *Peitler* Imre törvényszéki tanácselnök, vizsgálóbirót, a püspöki tanitóképző tanári karát, és tanulóifjuságot, a belvárosi elemi iskola tantestületét és még sok másokat.

A növendékek ünnepélye *Gyomlay-Dohnányi* Magyar Jövő Himnuszával vette kezdetét, amelyet négy szólamu vegyes-kar énekelt olyan precizitással és biztos énektudással, amely valósággal meglepetésbe ejtette a hallgatóságot. Majd *Bertalan* Károly növendék szavalt *Szatmáry* István irredenta költeményeiből elismerést keltő előadói készséggel. *Bajza-Voczelka* nehéz Honfidalát és egy bájos zenei tréfát a négyszólamú énekkar énekelt el frappáns hatással. Majd ujból szavalatok következtek, *Menczel* László és *Gertner* János növendékek közreműködésével. A változatos programmot *Kozma* Imre A magyar zászló c. ifjusági szinműve zárta be, amelynek szereplői közül különösen a női imitátorok tettek sok szinészi képességről tanuságot.

Az a teljesitmény amit a növendékek, nyujtottak ennek az előadásnak keretében, minden várakozást felülmulott és a jelenlévők elismerésüket fejezték ki *Wilhelm* Károly intézeti igazgatónak. A növendékek este még felléptek a kat. legényegylet adventi felolvasó estélyén, ahol szintén szép sikert arattak.

A növendékek, akik a legényegyletben nyertek elszállásolást, ma délelőtt megtekintették a város nevezetességeit és a délután folyamán utaztak vissza Püspöknádasdra.

HIREK

Pécsi naptár:

DECEMBER 1.

1698. Caprare Aeneas, a török harcok ban küzdő hős a mai napon kelt adomány levéllel nyerte el Siklóst s a hozzá tartozó uradalmat. Atörök 161 évi baranyai tartózkodása után a régi nemesek alig jöttek vissza Baranyába, s így a királyi kegy ujabbaknak adott birtokokat.

1713. Pécs város az augusztus 25-én elhatározott felállítandó Szentháromság szobrának csoportszobrát Szűz Mária szeplőtelen fogantatása, szt. Rozália, Sebestyén és Rókus szobrait Anráth Henrik pécsi szobrásszal készítteti el őtven rénusi forintért és egy darab aranyért. A Szentháromság szoborra 143 forint 91 dénár jött össze gyüjtés útján.

1739. Baranya vármegyét sok csapás érte ez évben: a mirigy, a dögvész és más betegség dühöngött, mit az örökké mozgó átvonuló katonaság még jobban terjesztett. Ezért a megye a közgyüléseit nem merte Pécsett megtartani, hanem a közeli falvakban. A mai napon Nagykozáron volt Baranya vármegye közgyülése Horváth Dániel alispán vezetésével.

1867. Néptanoda címen a pécsi tanítóegylet közlönye indult meg a mai napon Salamon József szerkesztésében.

1883. A pécs-baranyai Központi Takarékpénztár a mai napon költözött a jelenlegi helyére. Eddig ideiglenes helyiségében a boltívköznél Schwartz József Király-utcai házában volt.

1900. A Szinházi Lapok című szinházi és művészeti lap a mai napon szünt meg. Mindössze 62. száma jelent meg.

—**A polgármester névnapja.** Nendtvich Andor polgármestert mai névünnepe alkalmából a városi tisztviselői kar díszesen kiállított emléklapon üdvözölte, amelyet a főbb tisztviselők irtak alá. A díszes emléklap Komlósi István városi földmérő műve.

— **Papi jubileum Romonyán.** November 29-én, vasárnap ünnepelte Pusztmadia Alajos dr., püspökbogádi plébános papi működésének 40. évfordulóját. A romonyai hívek kívánságára az ő körüben ülte meg, ahol nemcsak jelenlegi hívei, hanem volt berkesdi tanítványai is szép számmal jelentek meg. Megérkezésekor az ő általa felszentelt harangokkal fogadták, melyek közül egyik az ő ajándéka. Mise után Romonya elöljárósága élén Péter György a község érdemes birája üdvözölte az ünnepeltet, akinek tiszteletére hívei a birói lakban rendeztek ünnepi lakomát.

— **Sziebert Róbert felügyelő igazgató teljesen felgyógyult.** Szieberth Róbert felügyelő igazgató, akinek hervadhatatlan érdemei vannak Pécs tanügyének emelésében, mint örömmel értesülünk, teljesen felgyógyult. Szieberth Róbert öt hónappal betegedett meg és sokáig élet-halál közt lebegett. Az egyetemi orvosprofesszorok nagy tudása párosulva a beteg szívós természetével, teljes gyógyulást biztositottak a számára. Ma első ízben hagyta el lakását és boldogan ujságolta a villamoson:

— Megyek Bakay professzorhoz. Hála Isten, hogy már én mehetek hozzá.

Fájdalmas segélykiáltás az életből

Pécs, nov. 30. — A mai élet sok fájdalmat, gondot, nyomorúságot termel. Alig mulik el nap, hogy egy fájdalmas feljajdulás ne jutna a nyilvánossághoz. Ma újra egy szomorú levelet kapott a szerkesztőség, szól pedig a levél így:

A „Dunántúl" hasábjain gyakran jelennek meg felhivások, melyek arra indítják a jószívű közönséget, hogy önhibájukon kivül nyomorúságba jutott embertársainak adományaival segélyére siessen. Ez bátorít fel engem is, hogy az én nagy szerencsétlenségemben Szerkesztő Ur jószívéhez forduljak.

22 éves vagyok. Ezelőtt hét évvel szemidegsorvadás következtében mindkét szememre megvakultam. Azóta megtanultam a kefekötő- és kosárfonó mesterséget s a két szakmában oly gyakorlatra tettem szert, hogy magamnak és családomnak megélhetését lehetővé tudnám tenni, ha munkám volna. Azonban a mai általános ipari pangás mellett nem tudok elhelyezkedni, de, ha oly szerencsés volnék is, hogy valahol alkalmaznának, vezető nélkül képtelen volnék a lakásomtól a munkahelyig vezető útat naponta oda-vissza megtenni.

Atyám a DGHT. napszámosa. Rajtam kivül még két, iskolába járó gyermeke van s így teljesen lehetetlenség, hogy a mindennapi étkezésen s kevés ruházatomon kivül reám még áldozni tudjon.

Legutóbb engedélyt nyertem, hogy a város területén gyüjthessek arra a célra, hogy magamnak egy kefekötő- és kosárfonó műhelyt berendezzek. Egy alkalommal meg is kíséreltem a gyüjtést, de az emberek csak úgy hajlandók adakozni, ha nevük az adakozással kapcsolatban a nyilvánosság elé kerül.

Esedezem, Nagyságos Szerkesztő Ur, tegye lehetővé, hogy a „Dunántúl" hasábjain fordulhassak azokhoz, kik még tudnak megindulást érezni egy ember szenvedésének láttára, tegyék lehetővé adományaikkal, hogy egy kicsi, szerény műhelyt rendezhessek be magamnak, hogy ez által le vegyem szegény édesapám válláról annak legnagyobb terhét: aggodalmát az én jövendő sorsomért. Tegyék lehetővé, hogy az engem körülvevő örök sötétségbe mégis útat találjon az egyetlen sugár: a munka, a munkára alapozott szerény megélhetés.

Hisz nemcsak magamról van szó! Két iskolába járó testvérem van. Anyám van! És édesapám nemsokára kidőlhet a munkából!

Eddig szól a levél, amelyhez hozzáirjuk a címet, talán lesz valaki, aki felkeresi. Pécs, Ullmann-telep II. sor 30. sz.

— Egy amerikai magyar ügyvéd levele egy pécsi egyetemi tanárhoz. *Birinyi* K. Lajos clevelandi (Ohio) ügyvéd meleghangú levél kiséretében megküldte *Bozóky* Géza dr. pécsi egyetemi tanárnak *„The tragedy of Hungary"* és *„Justice for Hungary"* című munkáit azzal a kéréssel, hogy azokat az egyetem könvytárának adja át mint a szerző ajándékát. A könyv megrázóan irja le Magyarország helyzetét a trianoni béke után s hatalmas propaganda hazánk területi épségének visszaállítása érdekében. Mint Birinyi irja, könyve Amerika körülbelül 2300 nyilvános könyvtárának mindegyikében meg van. A *„Justice for Hungary"* című röpiratot a nem rég elhunyt La Follete amerikai szenator inditványára maga az amerikai szenátus nyomatta ki 10,000 példányban, mikor La Follette, ki elnökjelölt is volt, hazánk érdekében a szenatusban felszolalt s kijelentette, hogy addig nem lesz béke Európában, mig Magyarország vissza nem kapja a tőle igazságtalanul elvett területet. A *„The tragedy of Hungary"* diszes vászonkötésü példányába a szerző a következő ajánlást irta: „To m. kir. Erzsébet t. Egyetem, its professors and students, who love Hungary from L. K. Birinyi Cleveland, Ohio, U. S. A. 14. Nov. 1925. „Magyarul:" A m. kir. Erzsébet Egyetemnek, tanárainak és hallgatóinak, kik szeretik Magyarországot." Birinyi levelét azzal végzi, hogy Nagy-Magyarország feltámadását és a keresztény magyar nemzet ujjászületését meg fogjuk még ünnepelni és pedig hamarább, mintsem ellenségeink gondolják.

— **Divatlapok** nagy választékban a Dunántul Egyetemi könvvkereskedésében, Széchenyi-tér 9. (Royal kávéház alatt.)

— **Megjelent az átszámitási táblázat.** Két héttel ezelőtt felhivtuk a Dunántúl olvasóközönségének figyelmét Oláh Andor összeállításában megjelenő átszámitási táblázatra. A munka azóta már elhagyta a Dunántúl egyetemi nyomdáját. A táblázat egy-egy teljes ives formátumban főleg irodai és falu használatra készült. Preciz, minden hibától mentes és a gyakorlatban jól bevált elrendezéssel az egyik táblázaton 1—999-ig terjedő pengő értékek papirkorona ellenértékeit, mig a másik táblán 1000—9999,000-ig bármely papirkorona összegnek a 12,500-as pengő osztóval vett hányadosát szempillantás alatt feltalálhatjuk. Ügyes és könnyen áttekinthető elrendezéssel gyorsan feltünnek a fillér értékek is. Nagy segitséget nyújt a kereskedelmi könyvekben még máig is előforduló kikerekitetlen, 1000 koronán alóli összegek kerek fillérekben való átértékeléséhez. Aki a logaritmus táblázatok rendszerére emlékeztető osztó-szorzó kulcs áttanulmányozására csak egy kis időt fordit, összehasonlithatatlanul több időt, munkát takarított meg. Az eddig megjelent munkákkal szemben kiemelkedő előnye, hogy a könnyen zavart okozó százados oszlopokban való felbontás helyett csak három számjegyre, ezredes értékekre kell az átszámitandó összeget felbontani, ami különös figyelmet alig jelent, mert az ezres, milliós és milliárdos egységek elé amúgy is vesszőt teszünk. A táblázat ára kettős példányonkint 7000 korona. Kapható a Dunántúl egyetemi könyvkereskedésében és minden nagyobb könyvkereskedésben.

—

A DUNÁNTUL TELEFONSZÁMAI

Előfizetési osztály	2-22.
Hirdetési osztály	2-22.
Nyomtatvány rendelés	2-22.
Könyvkereskedés	5-50.
Vezérigazgató	9-49.
Szerkesztőség nappal	6-50.
Szerkesztőség este	2-22.

— **Előadás a magyar muzsikáról cigányzene kisérettel.** Vasárnap délután 3 órára benépesült a jótékony nőegylet díszterme gyermekekkel és szülőkkel,, hogy meghallgassák Géza bácsinak a magyar muzsikáról szóló előadását. A szépen sikerült gyermekünnepélyt az 5 éves kis Szabó Sárika nyitotta meg, nagy meghatódottsággal szavalván el a Magyar vagyok című szép verset. Sok tapsot kapott. Utána Storch Bözsike adott elő egy hangulatos, derüs monológot nagyon ügyesen. Nagy figyelemmel hallgatta a közönség Géza bácsinak a magyar muzsikáról tartott szabadelőadását, amelyet a népszerü és közkedvelt cigányprímás Darázs Józsi kisért kitünő zenekarával. Az előadás során 21 gyönyörü magyar nótát muzsikált el a zenekar. Szépen sikerült és sok tapsot aratott Laufer Bözsike ügyes táncával és énekével, a melynek során cukrot dobált. Kaufmann Gizike igen szép szavalata után a Géza bácsi adott fel tréfás fejtöröket, majd az ajándékokat osztotta ki. Nagy sikerrel, zajos derültséget keltve adott elő egy négy felvonásos drámát a pécsi szinháznak egyik népszerü és pompás tehetségü tagja, a kitünő Pattantyus Mihály szinművész. Most szerepelt első izben a gyermekgárda ünnepélyén, de egyszerre a gárdistak kedvence lett. Valóban megérdemelt nagy sikert aratott. A gyermekünnepélyt Szabó Mancika zárta be nagyon szépen, kedvesen előadott hazafias szavalatával. A közönség zajosan megtapsolta a kis szereplőt. Külön megemlékezünk a gyermekmozgalom egyik lelkes támogatójáról Hoffmann Kálmán zenetanárról, aki ezúttal is kisérte zongorán a kis Laufer Bözsikét. Itt említjük meg, hogy Szilvek Lajos dr. prelátus-kanonok 300,000 koronát ajándékozott a gyermekmozgalom céljaira.

— **Tanitógyülés Vókányban.** A németbólyi esperes-kerület tanitói köre november 24-én tartotta őszi közgyülését Vókányban. A közgyülést a 10 órai szent mise után *Iselstöger* Lajos olaszi plébános, ker. tanfelügyelő nyitotta meg lelkes szavakkal, majd a kántortanitói sérelmeket tette szóvá. A lemondott világi elnök helyébe *Czehmann* János ráctöttösi ig. tanitót választotta meg. A közgyülés meleg szeretettel búcsúztatta a nyugalomba vonuló *Kammerer* János némebólyi ig. tanitót, aki 45 évig működött a tanügyi pályán és hervadhatatlan érdemeket szerzett. Az ünnepelthez *Zichy* Gyula gróf érsek is meleghangú levelet irt. A közgyülés végül a nem állami tanitók sérelmével foglalkozott. A közgyülés után közös ebéd volt. A tavaszi közgyülés Ráctöttösön lesz.

— **Az evangélikusok korácsonyfája.** Az evangélikus Diakónia egylet, mint minden esztendőben az idén is állit szegénysorsú iskolás növendékeinek karácsonyfát és megfogja örvendeztetni az arra rászoruló családokat adományaival. Az egylet vezetősége felkéri a nemes célra áldozni szándékozókat, hogy szives adományaikat (készpénz, ruha és élelmiszereket) jegyezzék be lehetőleg mielőbb a lelkészi hivatalban levő gyüjtőiven, hogy az adományok kiosztására vonatkozó tervezet kellő időben elkészithető legyen.

— **Nagymérvü olcsóbbodásról** fog meggyőződni, ha férfi, fiú és gyermekruha, posztó és bélésárú szükségletét **Pál Ödönnél,** Széchenyi tér 18. fedezi.

M.D.K.

Anreith János György, építész

„Hefele tanítványa kezenyoma érezhető" a szombathelyi székesegyház középkupolájának elhagásán, mely az időközben elhalt mester halála után már nem a tervek szerinti kiemeléssel épült meg.

Gerő László: Akik faluból müemlék-várossá emelték Szombathelyt

Élet és Tudomány, 1956, jun. 2.

M.D.K.

Anreith [György János] építőmester

Hefele egyik legjobb tanítványa készíthette – feltehető leg – a vasszécsényi Ebergényi kastély díszterminek renoválási munkáit. (A lenyűgöző hatású, magasbatörő architektúrájú termet, ma magtárnak használják, mennyezete omladozik, vezeben és egerek tanyáznak benne!)

Károlyi Antal: A vasszécsenyi két Ebergényi kastély. Müvészettörténeti Értesitő, 1961.X.évf.1.sz. 35.old.

ANREITH ANTAL, szobrász, épitész

Anreith János György épitőmester, aki magyarországon Szombathelyen müködött, és badenben Riegelben született, bátyja volt Antalnak, akivel kezdte művészi tanúlmányait. Ifj. Antal Dél-Afrikába költözött, ahol hires szobrász és épitész lett. 301.old

SZILAGYI ISTVAN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

megvan

Anreith Johann Georg

Hefele művezetőnek ajánlja a szombathelyi székesegyház építésénél Szily püspöknek. Asztalos legény volt, majd Hefele ~~oldala~~ mellett tanulta az építészetet. A pozsonyi primási palota építésénél már vele dolgozott, mint másodpallér. 1792-ben mint építőmester Pless várában volt elfoglalva. Szily alkalmazta s ~~ettől~~ 1793-tól kezdve ő volt a székesegyház építésének művezetője.

Kapozomb. 14. l. 15. l.

Hefele 1794-ben történt halála és Oeschernek (l. o.) Szombathelyről való végleges távozása után ő vette át az építés vezetését is, aki mindvégig megmaradt vállalkozónak.

Sándor József III. 238.

Arnreith Janos
Győry

terverte és építette a
szombathelyi szugdíjas
papok házat, s vala-
szinuleg ő terverte és
építette a Dimicante
épületet.

+ 1823. jun. 7.
73 éves korban

Földi maradvanyait
és szökövet 1927-ben
a szekesegyházmellett
helyezterek.

Anreith János György

+ 1823

Szombathelyre a
eschországi József-
stadtból Ernst

Öriszentmártom
templom
részt vett a Káldi /

MAGYAR MUVESZET

1933. 58

templom építésében
1798). Restau-
rálja a sopronszági
templomot (1798).

Anreith János György

épitész

terverte a ciráki rk. templomot. *

Fenti terverte a simasági templomot is Sopron vármegyében.

Eröss István: A ciráki körjegyzőség és plébánia története. Győr 1943.

És e könyv ismertetésében Cs. E. Soproni Szemle. 1944. 39. l.

papír- könyv- és játékkereskedő
DUNASZERDAHELY

Anreith János György

építész

Rombathelz

l.

Zádor – Rados

174, 184. l.

M. kir. postatakarékpénztári csekkszámla:
Filmkölcsönző osztály 7653. Egyéb 35710

BUREAU A. G. HUNGARIAN FILM AGENCY

S KÁLMÁN-KÖRÚT 15. TELEFON: *146-346
, IV, POSTAFIÓK 19

A 5—7. TELEFON: *145-510, 56-os és 57-es m. á.
TCA 25. TELEFON: *145-510, 60-as és 172-es m. á.
SÉBET-KÖRÚT 45. TELEFON: 222-098 és 222-099
VII, NYÁR-UTCA 7. TELEFON: 423-252

Anreith János György

épitész

vrád

Géfin Gyula dr.

A kombathelyi kéres-
egyház.

Kombathely 1943.

11. l. 24. l.

59. l.

ezt lásd!

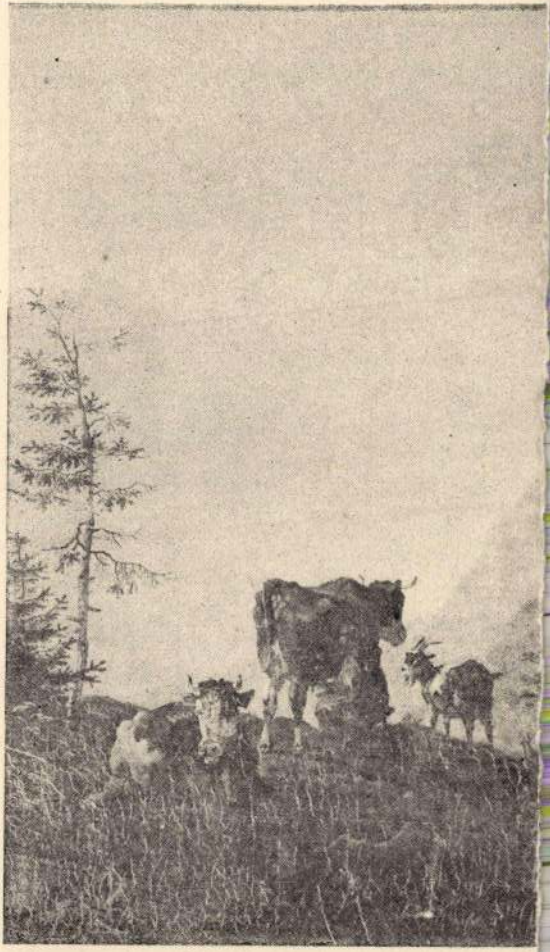

Anreith György

épitész

l.

Géfinvombhegyhm

II. 101. 203. l.

Anreith, Johann Georg

épitesi

l.

Gépiszombhegyhun

I. 107. l.

258. l. 259. l.

260. l.

Anreith János (György)

építész, Hefele
utáni az alábbi székes-
egyház építője.

Gépfin Gyula dr:

A szombathelyi székes-
egyház ismeretése.

Szombathely, 1942.

5. l. 11. l.

Siremlékét a körtemetőből
a mester földi maradványai-
val együtt 1927-ben, az egyház-
megye jubileumi évében lie-
lyezték a székesegyház déli
falaba.

5. *A tatai majolika története.* I
alatt.)
6. *Tata története.* Irja: Kring M
7. *Tata a művészetben.* Irja:
(Előkészületben.)
8. *A tatai járás agrochemiai f*
János. (Előkészületben.)

„ELET" IRODALMI I

Anreith György

építész

† 1821.

rod
2

Fehér Szombathely

271. l.

HELYSÉG

BÉCS.

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

gróf Csáky Napoleon

SZAKCSOPORT

Fest

KOR

XVI

MÉRET

TÁRGY

Gróf Csáky Kriszting

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉSI

Ószlopos csarnokba
jobb kezében rózsával
ölebet fogva. Abból az i
Szek Bereményi Miklóshoz

PÉNYKÉP, RAJZ

Anreith János

szombathelyi építő-
mester

erd

Tehér Szombathely

17. l.

Aureith

épitett 1807.

l.

Vasi Szemle

1938. 15. l. 16 l.

Kazimierz F. Cevelerése

IV. k. 465–6. l.

Anreith János

Szombathely

irod

Tószombath székesegyh.

mesvelt

235

1905.

ok.

man, akik

,hár~~ez~~ egyformán öltöz~~ött asszony~~ ködsek,
ül és egy, ki kezeit csipőre tet-
asszony közeledik kezeiben zöld má-
rga kendővel kötötte be, ~~és~~ öltöze-
d rékli, rövid ~~[illegible]~~ barna szok-
olt felhőzött. Jelzése alól balra:

déka 1905 ~~[illegible]~~ deczter 7-én (426-905)

ANREITH, *Johann Georg*, építész. Asztalos volt, majd Hefele mellett tanulta az építészetet. A pozsonyi prímási palotán együtt dolgozott mesterével. Szily János püspök 1793-tól alkalmazta a szombathelyi székesegyház építésének művezetőjéül. Hefele halála után (1794) átvette az építés vezetését is s ő fejezte be a templomot.

E. Gy. I. 42. l.

Florenzi

1437. ~~Olasz mester~~ XVI. sz.

(Mino da Fiesole)

Madonna a gyerm

A derékig la

kinek jobb lábát is fog

emeli és balját ~~a~~ ~~[illegible]~~

fejét dicsfény övezi. M

ha ~~[illegible]~~

derékon.

Terracotta dom

Az 1900. III. 3

dr Nagy Dezsőnek.

a) magához hontva

A. Glisenti ja.

vára

1897: VII. 31-é

(480 97)

Florenz, Glisen

349.

Anreith, építész. Valószínűleg 1798-ban került Szombathelyre, hol Szily János szombathelyi püspök a Hefele Menyhért (l. o.) által tervezett székesegyház építésének folytatásával bízta meg. Az építkezés A. vezetésével még 1807-ben is folyt.

Bayer József: Művészet. 1904. 203. l. — *Kazinczy Ferencz* levelezése. Budapest, 1893. IV. k. 465—6. l. és V. k. 1894. 9—10. l.

Anreith

szombathelyi
építész

írod
2

Károly János

Fejér vármegye
története. V. k.
Székesfejérvár, 1904.

92. l.

Anreith György

építész

Hefele halála után ő fejezte be a szombathelyi vízszerzőház építését..

csod
2

Hell Gézastj: Szily püspök korának alkotásai [Szombathelyen]. Magyar Építőművészet. 1943. 211. l.

ajzolódik ki Lajos egyénisége ezekből a
ni szövetségét a bajor hercegekkel, leányát
és a patriarcha úgy találják, hogy *becsületé-*
erkölcsi nagyságot, lovagi becsületérzést
járt a magyar udvarban és egy hosszabb
velv és ajak fel — írja — szőjjétek a dicső-
nára, melyet ő kora gyermekségétől szenny
asszonyom a Te koszorúd ékesen és meg
di kancellár az ellenséges Velence követe
világnak még egy királya, aki annyit tett
javára."
aták jellemzése mellett mily emberi közel-
nna emlékirata. Leírja, hogy atyját, a király
király reggelizett, megsimogatta a „chis"
ta meg. Giovanni da Ravenna emlékirataiból, aki tetteivel „a humanitás szentélyében"
Édenkertje" című noveliagyüjtemény egyik-
nikor két együgyű firenzei Budára indul
nézik az udvarától elvonult, csendes medi-

Anreith, Johann Georg

l.

LykaMagyműI800-50

340. l.

25 Krisztus kir.		Blanka **Görög:** Marcián **Izraelita:** Markesv. 9.
Hétfő **26** Dömötör		**Protestáns:** Dömötör **Görög:** Demeter **Izraelita:** Seni böjt
Kedd **27** Szabina		**Protestáns:** Szabina **Görög:** Nesztor **Izraelita:** Markesv. 11.
Szerda **28**		**Protestáns:** Sim., Júdás **Görög:** Terenc

Anreith János
György

épitem

Cród

Csatkai Endre dr

A simasági kastély.

Soproni Szemle

1939. 159 – 160 l.
képekkel.

IVÓ

KIRÁLYI
DASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
TÖRTÖKÖN DÉLI 12 ÓRAKOR
MÉBEN TARTANDÓ

YŰLÉSÉRE,

ECTORA ÉS TANÁCSA

CH LÁSZLÓ

TANÁCSOST,
SÁGI EGYESÜLET ELNÖKÉT

TUDOMÁNYOK
ORÁVÁ AVATJA.

0651.

Anreith János György
épitesz

Cród
z
Kaposy János:
1900 év nüvenete
Savaria fórumán
Bp. 1944. 11. l.

Zemplénvármegyei Múzeum VII. 68.

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

Szombathelyen működött. Badeni származású volt. Valószínüleg testvére volt az a Josef Anreith von Riegl, akinek a neve 1795-ben megtalálható a szombathelyi kőművesek céhének jegyzőkönyvében. 301.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

Százötven évvel ezelőtt, 1823. június hetedikén halt meg Anreith János György építőmester. Illő, hgy most megemlékezzünk róla, működéséről, műveiről, az eddigi kutatások alapján, azoknak összefoglalásával. 301.old

SZILAGYI ISTVAN: Anreith János Gyorgy emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

A fiatal János György, mint Hefele Menyhért tanítványa, e
először az asztalosmesterséget, majd a kőművességet
tanúlta ki. Amikor mesetere Pozsonyban a primási palo-
tát épitette, már másodpallérja volt. 301.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

Amikor Hefele Menyhért meghalt,1794.márc.15.a szombathelyi Székesegyház építésének vezetését átvette.A szentélymár tető alatt állott,de a tornyok és a hajó falának építését csak akkor kezdték el.A nagy mű szinvonalas befejezése alapos szaktudásának köszönhető. 301.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Szombathelyi mester.-Ziegler Jánossal együtt készitette el a ciráki templomot,amely a napóleoni háborúk zavarai miatt 1801-1810 között csak nagyon vontatottan készült el. 302.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE. XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Szombathelyi mester votl.Oeuver-je sok tekintetben még feltáratlan.Ha a kutatás számára nagy meglepetéseket nem is tartogathat,a róla ma megrajzolható képet mégis teljesebbé tenné. 302.old.

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Hafele Menyhért halála után/1794.márc.15/ vette át a szombathelyi Székesegyház épitését.Főpallérja volt Hefelének.Méltó volt Szily püspök gyakran idézett jellemzésére:"Vir is sua arte praestans". /Mesterségében kiváló férfiú/. 301.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

A mindennapi megélhetés egyszerübb feladatok teljesité-
sét is szükségessé tette. Igy 1807 őszén tatarozta a
szombathelyi Kálvária mellett álló remetenázat.
302.old. 4.jegyz

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

1796 novemberében készült el első ismert önálló szombathelyi müve, az egykori bölcseleti liceum épülete. Alkotmány utca 4. Ezt később romantikus modorban átalakitották. 301.old.

SZILAGYI ISTVAN: Anreith János György emlékere
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Hefele Menyhérttől maradt tervek alapján épitette fel Szombathelyen 1796-tól Eölbei János kamonok házát. Alkotmány utca 2.-A magyar későbarokk talán legszebb városi palotáját. 301.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

Badenben, Riegelben született. Szombathelyen működött, szombathelyi polgár lett. Az asztalosság és a kőművesség után Rumpelmayernél a a kőfaragást tanúlta meg.
301.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

Hefele Menyhért tanitványa volt. Kitanúlta az asztalosságot, a kőmüves éget és a kőfaragást is. Hefele magával hozta Szombathelyre is a Székesegyház építéséhez, főpallérja volt 1793 márciusa óta. 301.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

Szombathelyi mester. kitanúlta az asztalosságot, kőművességet, majd a kőfaragást is. Pozsonyban Hefele Menyhért másodpallérja volt. Később Pleis várában mesterként dolgozott. 301.old

SZILAGYI ISTVAN: Anreith János Gyorgy emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évi. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Szombathelyi mester. Vidéki épitkezései között a káldi templomnál valószinü az 1799-ben készült kórus az ő munkája. 302.old. 3.jegyz

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.1973. 2.sz. Szombathely

Anreith János/H György, épitőmester

Kora sok más magyarországi mesteréhez hasonlóan idegen származású:a badeni Riegelben született 1751.május 28-án. Antal nevü öccse bátyjával kezdte müvészi tanulmányait, de később Dél-Afrikába vándorolt,ott hires szobrász és épitész lett. 301.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Szombathelyimester volt.-Személye összekötő kapocs volt Hefele menyhért korának nagyvonalu művészetétől a XIX.század derekának vezető szombathelyi mestere Woita Donát egyszerü,klasszicista épitészetéig.
302.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.szám, Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Működése a XVIII.század végére és a XIX.század elejére esik.Ifjukora,pályakezdése a virágzó barokkból táplálkozik,de élete második felében már a klasszicizmus az uralkodó stilus. Szombathelyi mester volt.
302.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.szám, Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

Szombathelyi mester.1823-ban halt meg.Siremléke felirata:"Itt nyugszik Anreith György a Székesegyház második építőmestere meghalt 1823.június 7. 73 éves korában". A Székesegyház déli fala mellett van eltemetve.
302.old 5. lap

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.szám, Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Szombathelyi mester volt. Anreith kétségtelenül nem volt Hefele Menyhérttel összemérhető művész, csupán becsületes "polgári épitőmester". Az igényességnek és a felkészültségnek az a mértéke, amit mestere oly példamutató magasságba emelt, az ő egyszerüsége miatt alacsonyabra csúszott. 302. old. 6. jegyz

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301. old

VASI SZEMLE, XXVII. évf. 1973. 2. sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

Szombathelyi mester volt. 75 éves korában halt meg. A szentmártoni városi temető 1816-ban megnyílt részében temették el. Sírhelyét a város később újból igénybe akarta venni, ezért 1927-ben a Székesegyház déli fala mellé helyezték hamvait egy kriptaszerű falazatba, zárólapúl régi temetői siremlékét helyezték rá. 302.old

SZILAGYI ISTVAN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE. XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JANOS GYÖRGY, építőmester

Egyszerűbb volt mesterénél Hefelénél.De ez nem az ő hibája volt.Korában építészeti feladatokat"...leggyakrabban oly egyszerűen és olcsón oldanak meg,ahogy csak lehetett".A barokk lendülete elfogyott,mesterei kihaltak, a pénzszegény korban,mecenások nélkül minden kisszerű volt. 302.old. 7.jegyz

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE. XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

---

német
Szombathelyi mester volt. Eredeti ~~latin~~ nyelvű sírfelirata: " Hier ruhet GEORH ANREITH gewessener bürgerlicher Baumeister allhier gestorben den 5-ten Juni 18?1 in seinem 72-ten Lebensjahre Friede seiner Aschel".
303.old. 5.jegyz.

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.szám, Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

1794.jún.6.Felvételét kéria a polgári kötelékbe Szombat helyen.A jegyzőkönyvből:"...Kiis mi ek utánna azt,hogy a Pozsonyi Kümives Céhbe bé vétetett,következendőképpen már ugy is ezen Magyar Országi Kümives Metser,..hogy az új Templomnak épitésére aplicaltatott,az illyes mester emberre ...a sok épétt sek miatt a többi Kümives mesterek és Legények elégtelenek volnának,a Városnak szüksége volna,maj.napona Purgerségre bé vétetvén..." 30lold

SZILAGYI ISTVAN: Anreith János György emlékére
301.pld

VASI SZEMLE, XXVII.évi. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

1749 19

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Hefele halála után/1794. márc.15/, mikor átvette a szombathelyi Székesegyház épitését, kérte felvételét a polgár kötelékbe. A városi jegyzőkönyvben: "Anreith György Püspök Ur eö Excellentiájánál lévő Kümives Mester Imperiumbul Fraiburgbul való, lazos 42 esztendős a purgerségre való bé vételére Instált..." 301.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

1794. jún. 6-án Szombathelyen polgár lett. Megtelepedett családjával a városban, Ó-Perintben, Anna nevű leányát 1817-ben vette feleségül Woita Domát, az ismert dunántuli építészcsalád egyik Szombathelyre telepedett tagja. Az idős ember ezután vejével együtt dolgozott, aki halála után Anreith vállalata vezetését is átvette. 301.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Müszakilag legnagyobb teljesitménye volt a szombathelyi Székesegyház befejezése. Szily gondoskodott róla, hogy He fele mindenre kiterjedő tervei rendelkezésére álljanak. Igy neki ez a feladat nem adott lehetőséget művészi erő próbára. Az eredeti toronysisakokat változtatta csak meg de ezt hátrányosan itélte meg az utókor. 301.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Szombathelyen 1809-ben, a francia megszállás alatt készült a feliratáról elnevezett Dimicante ház /Alkotmány u. 25/ Czuppon György kanonok számára. Fefele menyhért hatásait közvetlen hatását mutató architektúrával.
302.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

Szombathelyi mester. Vidéki munkái között szerepelt az őriszentmártoni /ma Ausztria/templom építése, melyre Szily püspök küldte ki Anreithot. 302.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

Szombathelyen már 1807-ben foglalkoztott Somogy püspök megbízása alapján az elaggott papok házának tervezésével. Az épületet végül is a Székesegyház mögött helyezték el/Várköz u.1.Deficientia/.1815-ben készült el.Második emeletét 1924-ben építették rá. 302.old.

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

A mindennapi megélhetés egyszerűbb feladatok teljesitését is szükségessé tette számára. Igy Waita Donáttal, vej vejével együtt már öreg korában, 1819-ben a szombathelyi szeminarium földszintjén épitett kemencét.
302.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Szombathelyen 1800 körül épült tervezésében az egykori Széchenyi u.3.sz. egyemeletes lakóház. Szerencsére elkerülte a második világháború pusztitásait, de a 60-as években a szomszédos Rauscher Miksa által tervezett Kikacker házzal együtt lebontották. 302.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, épitőmester

Szombathelyen, az Alkotmány utca 6. számu iskolaépületet Trifusz József készitette 1799-ben. Károlyi Antal stilus kritikai alapon feltételezi, hogy ebben Anreithnek is rés sze volt, mivel a mellette lévő épületet Anreith épitette. 302.old

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

ANREITH JÁNOS GYÖRGY, építőmester

Szombathelyi mester.-Vidéki munkáiban tervei alapján
készült a simaszági templom is. 302.old
A napóleoni háborúk zavarai miatt csak nagyon vontatottan készült el 1801-1810 között.

SZILÁGYI ISTVÁN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

Anreith János György épitén M.D.K.

1801 ben készitette az ciráki plébánia templom ujonnan épitendő terorajzát.

Erőss István. A ciráki körjegyzőség és plébánia története. Győr 1943, 153

M. D. K

ANREITA J. építész

Szombathely, Alkotmány u. 25.

" Szekesegyház (Ilfelle munkájának folytatójáról)

Szombathely Várkör 1.

Gerő László: Építészeti stílusok

M. D. K.

ANREITH János építész

Szombathely Alkotmány u 25. egyemlétes lakóhaz un. Dimicante Hetele Manyrát, tervei alapján (1809)

Gerő László. Magyar építészet kaladó vagyonányai Bp. 1951. 48. l.

M.P.U

ANREITH János építész

Szombathely Széchenyi u. 3. Egy-
emeletes lakóház

Szombathely Templom tér Püspöki szeke-
egyház Hetele halála után
(1791 – 1814)

" Várkör u 1. Deficientia, nyug-
díjas papok háza (XIX. sz. eleje)

Gerő László: Magyar építészet haladó
hagyományai Rp. 1951. 49. l.

MDK

Anreith János György épitész
/eltemették 1823. jun. 7-én 73 éves korában/

Lyka K: Egy magy. épitészcsalád. Magyar Művészet 1933. 57-59 l.

Anreith János György épitész MDK

épitette át 1798 körül a Káld-i r.k. templomot

Genth.Müeml.1959 I. 151

M. D. K.

ANREITH János építész

Szombathely. Széchenyi-u 3. Emeleteslakóház.

" Püspöki székesegyház Hetele

Menyhért halála után 1791–1814.

" Várköz-u 1. u. u. Deficientia,

nyugdíjas pokor háza. XIX. sz. eleje

Magyar építészet. Bp. 1954. 88. l.

M. D. K.

ANREITH György építész

Szombathely Kölbei-ház befejezése, kezdte Hefele

Szombathely, Alkotmány u 25. lakóház. (1809)

" Templomtér, Rk. püspöki szé-kesegyház építesvezetője Hefele halála után

" Várkőz 1. Deficientia. 1815.

Bremner-Kajtheiyi: Savaria ... Sz.hely. 1956.

Anreith János György M.D.K.

épitén

Szombathely - kécheyi u 3.

1800 körül

" Várkös 1, XIX. n. eleje

(371. rép)

Genth. Müeml. 1959 I. 371, 372

M.D.K.

Anreith János György

építen

Szombathely, Eölbey-ház, Hefele halála után kivitelepte.

Szombathely, Alkotmány u 25, kivitele zése valószinűen Hefele hátrahagyott tervei alapján

Genth. Müeml. 1959 I. 364, 365.

MDK

Anreith József

1795-ben a szombathelyi kőmiveslegények jegyzőkönyvében szerepel

Lyka K: Egy magy. épitészcsalád. Magy.Müvészet, 1933, 57-59 l.

ANREITH JOSEF VON RIEGL, kőműves

Valószinüleg testvére volt Anreith Jánoy Györgynek, a neves szombathelyi épitőmesternek. Neve az 1795-ben meg található a szombathelyi kőművesek céhének jegyzőkönyvében. 301.old

SZILAGYI ISTVAN: Anreith János György emlékére
301.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

MREITH JOSEF VON RIEGL, kőmüves

Anreiter Alois

festō

Lásd

Thieme-Becker

Pótlás

Zul. 1803. jun. 16
Bozenben
+ 1882. Becsben

Pótolva

'tlére mellett, maradtam

kiváló tisztelet

Balogh János

Anreiter, Alois

festo

Hajnik János:

megirva

Mellig, kissé jobbra fordulva, diszes keretben. Haja s körszakálla rövid, bajusza hosszú. Nyakkendője csokorra kötött, melleúye ki van vágva s kabátja egyelejű. Felirata a kép alatt aláírásának másaképp:

Hajnik János

alól balra: Anreiter gem.
középütt: Ged. bei Jos. Stoufs in Wien.
s jobbra: Dauthage lith.

Könyomat, az alak nagysága 11·6 c/m.

9861 (ch. p.).

Sz. N. 421/98

112-98-334.

Anreiter Alois

Keglevich István gróf
Szermer Erraban.
elefántcsont miniatur.

Ernst-Museum aukciói
II. (1917)
Gr. Batthyány Gézáné
miniatur arcképe

Siklóssy László dr. Mü-
veszeti séták. A Gyűjtő
1913, 8, 13. l. Keppel
Széchenyi ~~István~~ gróf
és felesége

Tekintetes

Iztehlo

Van szerem
bolt és szarkophágok ko
számlát azon kéréssel
átnézni és a nekem

Anreiter A. G.

festő

l

Csatkaisoprommuzeum

II. 87. l.

Csatkai Endre dr

Sopron vármegye
műemlékei II. sor.
Sopron 1935.

1852 ból való aseképsorozat
a nagyloksi Solymossy-
rastelyban

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^{1}/_{2}$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Anreiter V. festő

Ernst Museum anreiteri

I.

10. MINIATÜRC

1103. MINIATÜR-ARCKÉP, elefántcsontra festett.

1104. NÉGYSZÖGLETES MINIATÜR-ARCKÉP, elefántcsontra festett. Balra néző félalak: hölgy csipkés kék ruhában, fekete csipkefátyollal, fürtös szőke hajában rózsák, baljában lorgnon. Jelzés: V. Anreiter 853. Aranyozott és cizellált bécsi bronzkeretben.

1105. NÉGYSZÖGLETES MINIATÜR-ARCKÉP, elefántcsontra festett. Vörös karosszékben ülő férfi, szemben, frakkján három apró rendjellel. A háttérben balra vörös függöny, jobbra leveles növény mögött kerek talapzaton fiatal férfi márvány mellképe. Jelzés (a talapzaton): „Anreiter 1852." Aranyozott és cizellált bécsi bronzkeretben.

E két miniatürkép (1104. és 1105.) magyar vagy osztrák grófnak és feleségének arcképe.

VI. SZŐNYEGEK. TEXTILIÁK.

305—315.

305. KARABAGH-SZŐNYEG, tükrében vörös alapon kék mértani diszitéssel. 200×120 cm. 180.—

306. MOSZUL-SZŐNYEG, vörös tükörrel. 142×100 cm. 170.—

307. KULA-IMASZŐNYEG, kétoszlopos, kék imafülkével, mértani diszü kerettel. XVII. sz. v. 180×118 cm. 350.—

308. KIS BOKHARA-SZŐNYEG, vörös alapon, sötétszinü keretezésben, mértani idomu mustrák, széles keretsávval. 120×115 cm. XVIII. sz. 300.—

309. MOSZUL-SZERABAG SZŐNYEG, mértani diszitésü keretben, kék alapon vörös palmetta mustrával. 170×100 cm. 240.—

Anreiter

l.

Lykanomzromantika

51. XXXX - l.

Szechenyi Istvan
grof ci pelleige

felelős
elkíló István
Óbecse késkéziint 45

~~Anvester, Vt.~~ Női képmás. (Miniatur) 1850 körül
10·5 × 8·5 cm.

Esztergomi Éjtér

Aureiter, Alois von

Jestö

l.

Ernst Mus. Auktion

II. (1917)

205, 206. l.

e.

MŰEMLÉKEK ... FIZOTTSÁGA.
... TT
1947 VII. 30 napján
569 ... alatt.
Dr Szabó 9

Arly

OTB - lapokat
behozni

P05 86
52
638

Anreiter, Alois von

(1803 – 1882)
Női képmás, miniatür

Ernst Muzeum aukcioi
XII

10

rok dobozalak. Bécs, 1740.
, ezüst, urnaalaku. Pest, 1833.
s, 1851.
águ, empire diszitéssel. Bécsi kontroljegygyel. XIX.
lecsüngő vázaalak, áttört leveles disszel. Augsburg.
mélyes, bőrtokban. Barok diszitéssel. XVIII. sz.
os stilusu diszitéssel. Bőrtokban. Augsburg, XVIII.
és acél. Piros bőrtokban. Bécs, 1810.
ben. Délszláv, 1769 évszámmal.
és acél, szarvasagancs nyéllel. Bőrtokban. Osztrák.
s acél, sima. Bőrtokban. XVIII. sz. v.
mélyes, gyöngyös nyéllel, bőrtokban. XVIII. sz. v.
diszitéssel. 1850 k. Bőrtokban.
eon. XIX. sz.
rült üvegpohárban. Bécs, 1849. Egykoru tokban.
Bécs, 1852.

Anreiter

l.

LykaMagymúl800-50

15. l

Vasárnap **1** Mindenszentek		Marianna **Görög:** Kozmasz **Izraelita:** Markesv. 16.
Hétfő **2** Halottak napja		**Protestáns:** Achill **Görög:** Acindin **Izraelita:** Seni böjt
Kedd **3** Hubert		**Protestáns:** Győző **Görög:** Acepszimasz **Izraelita:** Markesv. 18.
Szerda **4**		**Protestáns:** Károly **Görög:** Nikandor

Adametz.

201. OVALE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Hüftbild einer nach links sitzenden Dame in weißem, decolletiertem Kleid mit hoher, schwarzer Lockenfrisur, in der rechten Hand eine blaue Blume haltend. Empirezeit. Gerahmt. Bez. ADAMETZ. Wien. H. 5.3. Br. 4.3.

Agricola, Karl Joseph Alois (1779—1852.)

202. OVALE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Brustbild eines Knaben als Amor, mit Köcher und Flügeln, in Wolken. Wahrscheinlich von Agricola. In emailliertem Rahmen. 19. Jh. Anfang. H. 4.6. Br. 3.5.

Agricola.

203. OVALE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Brustbild einer jungen Dame von vorne gesehen, in weißem, decolletiertem Kleide mit blauen Maschen, rotem Schal über der linken Schulter und blondem, hochfrisiertem Lockenhaar. Bez. links: AGRICOLA. Wien, 19. Jh. I. Viertel. In Goldrahmen. H. 5.5. Br. 4.5. *Illustr.* Taf. LII.

Anker Joh. Bapt. (Mitte XVIII. Jh.— nach 1795.)

204. RECHTECKIGE PORTRAIT-MINIATUR auf Karton. Hüftbild eines Herrn mit weißer Lockenperücke, weißem Rock mit grünen Aufschlägen in Landschaft. Die Rechte ruht auf einem Tisch, auf welchem ein Helm mit aufgeschlagenem Visier und schwarzen Straußenfedern liegt. In der Art des Johann Anker. 18. Jh. II. Häfte. In Holzrahmen.

Anreiter, Alois von (1803—1876.)

205. OVALE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Brustbild des Grafen Stephan Keglevich als Knabe, in blauem Kleid, mit weißen Borten. Roter Hintergrund. Bez. ANREITER. Gerahmt. H. 7.2. Br. 6. *Illustr.* Taf. XLVI.

Anreiter.

206. RECHTECKIGE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. An einem roten Tisch sitzende Frau in blauem Kleid mit

Spitzenüberwurf, weißer Spitzenhaube mit weißen Rosen, eine Spielkarte mit Coeur neun in beiden Händen. Bez. rechts : ANREITER PINX. 1832. In Lederetui mit Goldpressung. H. 9. Br. 7.2. *Illustr.* Taf. XLV.

Antodicola D. (Mitte XIX. Jh.)

207. OVALE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Brustbild eines bärtigen Herrn mit Lockenkopf, schwarzem Rock, blauer Weste und schwarzer, rotgestreifter Krawatte mit Nadeln. Bez. rückwärts als Porträit des Grafen Batthyány von ANTODICOLA 1836. H. 5. Br. 4.1.

Antodicola.

208. RECHTECKIGE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfebein. Brustbild eines sitzenden Herrn mit blauem Frack und weißer Weste, in den Händen Zeichenbrett und Stift haltend. Gipsabgüsse im Hintergrund deuten eine Bildhauer werkstätte an. Biedermeierzeit. Gerahmt. Bez. auf der Console einer Gipsfigur : D. ANTODICOLA fec. H. 7.7. Br. 6.9. Taf. CIV.

Aubry Louis Francois (1767—1851.)

209. OVALE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Brustbild einer jungen Dame in weißem decolletiertem Kleide mit roten Rosen im Haar. In vergoldetem, ciseliertem Rahmen. Bez. rechts : AUBRY. H. 7.6. Br. 5.8.

Banchi (Anfang XIX. Jh.)

210. RUNDE PORTRAIT-MINIATUR auf Elfenbein. Brustbild eines Herrn mit blondem Haar und Schnurrbart, in der Galauniform der ungarischen Garde. Auf dem Csákó das Monogramm des Kaisers Franz I. Signiert : BANCHI. 19. Jh. I. Viertel. Durchm. 6 cm.

Barabás Nicolaus (1810—1882.)

211. RECHTECKIGE ÖL-MINIATUR auf Leinwand. Brustbild eines Herrn in blauem Mantel. Bez. : BARABÁS. 1853. In Lederrahmen. H. 10.3. Br. 8. *Illustr.* Taf. CV.

Amreiter, Alois von XXVI.

Női képmás, vász. 18·5 × 15.

Ernst Múzeum aukció

NYOMTATVÁNY

úrnak

Budapest

megnéz Anveiter Antonius

festő 1759.

laid

Va Hs Ernst gyűjt

92. l.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^{1}/_{2}$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

)e a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
lyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
zdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
lasági megélhetést veszélyezteti.
ıa eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!

rályért, Hazáért"

Anreiter Antonius

1759

l.

Va Hlö Ernstgrüft

92. l.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, ezekl
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger Mik
királyság megváltó eszméjének. És fegyv
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát
Ezért fordulok barátaimhoz, hiveiml
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz.
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomiáj
sok ezer embertársamon, joggal kérheten
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.
És kérek mindenkit, akit közös eszme
nek semmit, amig igazolt embereim
Griger Miklós és az én nevem szer
Budapest, 1935 március havában, a

Márkus-nyomda, Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Anreiter, Antonius

l.

Va Hó Ernst gyűst

VI/II. 43.

ANREITHER/Anreitter, Anreuther/HEINRICH, vésnök

A körmci pénzverde személyzete:
A N.M.Éremtárában iratmásolatok 1748-1768.évekből említik a személyzet fizetését.Ebből összeállitható az alkalmazottak névsora.
ANREITHER/Anreitter, Anreuther/HEINRICH vésnök/negyedik vésnók/ 1760-1764. 42.old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768. években 32.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Budapest. 1958.

ANREITTER/Anreither,Anreuther/HEINRICH,vésnök

A körmöci pénzverde személyzete:
A M.N.M.Éremtárában iratmásolatok 1748-1768.évekből emlitik a személyzet fizetését.Ebből összeállitható az alkalmazottak névsora.
ANREITTER HEINRICH/Anreither,Anreuther/,vésnök/negyegik vésnök/. 1760-1764. 42.old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768. években 32.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó,Budapest. 1958.

ANREUTHER HEINRICH, vésnök, /Anreither, Anreitter/

A körmöci pénzverde személyzete:
A M.N.M.Éremtárában iratmásolatok 1748-1768.évekből.. említik a személyzet fizetését. Ebből összeállítható az alkalmazottak névsora.
ANREUTHER HEINRICH /Anreither, Anreitter/, vésnök /negyedik vésnök/. 1760-1764. 42.old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768. években 32.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad. Kiadó, Bpest. 1958.

megirva

Anreiter (Anreither) von Ziernfeld, Heinrich

Münzeisengraveur der Münstätte Carlsburg, Nagybánya und Kremnitz.
1748 – 1750. a bécsi Graveuraka-démián tanult.
1750. wird als Münzeisenschneider scholar nach Carlsburg mit 150 fl. Besoldung „item einer freien wohnung" entsendet.
1752. wird als Praktikant nach Nagybánya versetzt.
1754. wird A. zum wirklichen Graveur bei der Münzstätte Nagybánya mit 400 fl Gehalt und freier Wohnung ernannt.
1759. wird er nach Kremnitz verzetzt.
1764. wird nach Carlsburg versetzt und erhält 500 fl. Gehalt nebst freier Wohnung.

IV./

Katmünzen 1204. l.

Lelet, szalarskai VI. 138.

Anreiter (von Ziernfeld), Heinrich

Gyulafehérvár és Körmöcbánya
1750–1764.

irod HuPrmagyérem. 75. l.

Béésben Fanult. 1750-ből Gyulafehérvárt, 1752-ből Nagybányan, ~~majd~~ 1759-ből Körmöcbányan s végül 1764-ből Gyulafehérvárra ünködött

Egyetlen érme ismeretes (1752-ből): Einrichtung der Kirche in Zalathna.

163. Angelo di Cosimo il Dronz

+ ~~halt~~ ugyanott 157

Venus, A

Középült, a rózsa
paláston ül Ve
áll Amor Kere
Amorette van,
a másikat. El
való álara hev
féltékenység ~~ta~~ lá
tekint. Fölül ~~jo~~
a mester ezen

Fa, mér
Gróf Ke

475

Anreiter, H

irod

Hu Pr magyerem

X tabla

ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
lós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
nez, jóakaróimhoz. Szeretettel hívom őket, csat-
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
áért, küzdöttem a panamák ellen és segítettem
n tehát a főváros közönségétől, hogy segítsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne írjon alá senki-**
nem jönnek olyan ajánlási ívvel, melyen
:epel.
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Anreither, Heinrich

1750 – 1764

Lásd

HuPrmagyérem

44.l. 49.l. 75.l.

Eletrajt, egy mnve.

21
MAGYARORSZÁG

GR. SZÉCHENYI I.
10f
MAGYARORSZÁG

Anreiter Henrik

éremvéső, Gyulafehérvár

XVIII. sz.

Lásd

Szépművészet

1940. 14 l.

Huszár Lajos Az

éremművészet Erdélyben

A bécsi ~~[illegible]~~ vésnök ~~[illegible]~~ akadémiai fanat

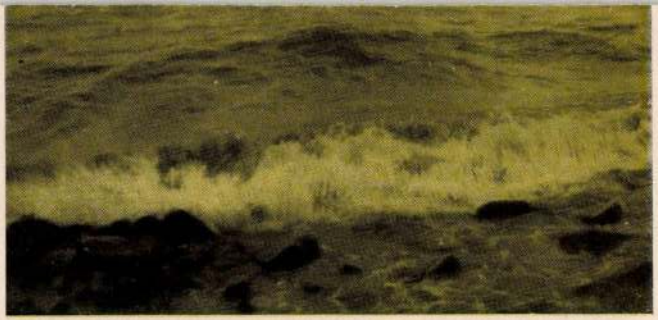

Hullámzó Balaton

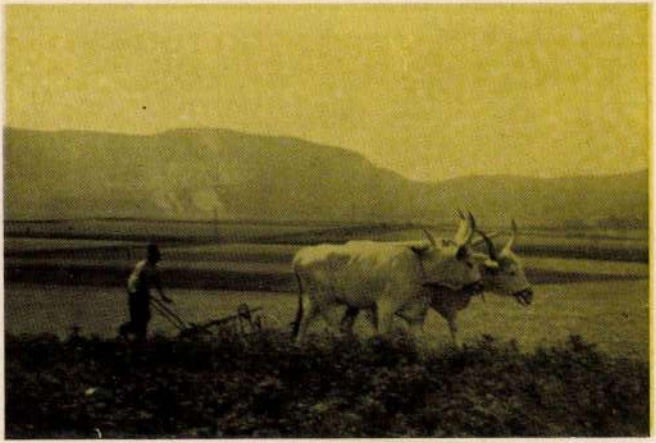

Szántás Bélapátfalván.

Szentgyörgyvári STIRLING LA

MDK

Heinrich Amreiter v. Ziernfeld,
Eisenschneider

1752 -59.

Gustav Gündisch: Geschichte der Münzstätte Nagybánya im kaiserl. Zeit (1530-1828). -Huszár Lajos ír. közlése.

megvin

Anreiter (Anreutter)

János Károly,

porcellánfestő; Stul-
1702. Selmecbányán, megh.
1747. okt 4. Bécsben. Az
osztrák fővárosban tanult
ott helyezkedett el s huszon-
két éves korában ott nősült.
Felesége Kolbenberger Éva
Rosina. Tanni Doner Kon-
rád császári diabant és
Kessler István polgári festő.
1725. négy hetes fia, 1737.
két is féléves gyermeke halt
meg. Fia, Henrik János
szintén ábrja mesterséget
tanulta s „Porzellangal-

~~1745~~

1747
45

1702

anteriemaler lett.
1750. Beisben nösült. Fe-
lesége Smischek Anna
Maria ersekujvári leány
volt.

Anreiter Karl

~~Beisl~~

Totenregister der Stadt Wien
1737 maj. 29. – Das 2½
Jahre alte Kind des Karl
Anreiter, porzellanmalers
beim grün rössl in der
Josephstadt.
Starzer VI. B. № 13443.

Vándor Könyvtár V. 235.

Leletek, váczi V. 192
— verseczi V. 192, 193
— vattinai V. 193
— temespaulisi V. 193
— dettai V. 193
— verseczludasi V. 193
— mramoráki V. 193
— ómoldovai dunaszigeti V. 193

Anreütter Johann Carl

7422.
1724. Okt. 22. — Johann Carl Anreutter, Maler, von Schemnitz aus den ungarischen bergstätten geb., Jungfrau Eva Rosina Kolbenbergerin. — Zeugen: Conrad Doner, kais. Trabant, Stephan Kessler, bürgerl. Maler.

Vösült 1724-ben Beisben.

Starzer VI. B. No 7422.

1725 dec. 12-én Beisben meghalt János nevű 4 hetes tia. Carl Anreitter Maler-nek irva.

Starzer VI. B. No 12642.

Végső Bicsúzás cz. 1704-ki debreczeni
nyomtatvány V. 297.

Anreiter Karl

Totenregister der Stadt Wien.
1747 Okt. 4. – Karl
Anreiter, 45 Jahre, bürgerl.
Maler, beim grün rössl
in der Josephstadt.

Starzer VI. B.

No 14157.

Anreiter Johann Karl, di
1750-ben mai nem ett,
fia: Heinrich Johann
Anreiter, Porzellan-
galanteriemaler
1750 aug. 29-en Beisben
nöivl vette Anna Maria
Smischeret, geb. in Neusol
in Ungarn.
Starzer VI. B. No 9395.

M.D.K.

ANREITER (Anreuther) János Károly porzelánfestő

szül. 1702 Selmecbánya, megh. 1747 Wien

1724-ben házasodik Bécsben

Garas XVIII. sz. 207-l.

M.D.K.

ANREITER János Kóros festő

* 1702 + 1747

Garas: XVIII. sz. 207. l.

Ø Anreith József

Ltáb III. 85

Anreith József

Könnvalégen
1795.
Kombathelyen
" /

MAGYAR MUVESZET

1933. 58.

Szem Ell

Abensperg Ernő

Mellig, jobbra néz, vértbe öl
és tojásdad medaillonban van ábrá
sorban:

ERNESTO CONTE DI A
CONS° DI STATO DI S.M.
ARTIGLIERIA, MARESCIALLO,
DEL PAESE DELL AVSTRI

és fölül jobbra: „226."

Rm., mér. a rl. 22 :16 cm.

Szn. 48-9
332-900-

M.D.K.

ANREITER Henrik János bestő

A. János Károly bestő bia

1750-ben házasodik Bécsben

Garas XVIII. A. 207. l.

megvivá

Anritter József

órás Pest

1850 Körül

l.

Csányi órák

185. 4.

Anritter József

pesti órás

1850 k.

Kétoszlopos óra.

Réti Zsigmond

szlajd. Bpest

Iml

GYŐR

Frigyláda – szobor

ZMV 12, 73.l.

Antritter József

órás Pest

XIX. sz. közepe

wód

Pritz. 53. l.

SZERKESZTETTE

DR. FERENCZY JÓZSEF.

FŐTITKÁR

Anrubra Jeromos

wód

z

Thieme-Becker

I. 536. l.

(Lyka)

M.D.K.

ANRUBA Jeromos festő

Garas: XVIII. n. 207 f.

M.D.K

ANRUBA Jeromos festō

1753-ban bázasodik Pesten

Saras XVIII. pp. 207. l.

ANS master, Kisszeben

TRADOS, Eva: Deux contributions aux relations artistiques entre la Pologne et la Slovaquie.

ARS I. 1967, 2. sz. 87-88

hogy milyen munkaó és rétegbizottsá-
ísuk nyilt szavazással történik.

tása /létszámukat a felettes szakszer-
.

ıt taggyülésen, illetve a bizalmi
ténik titkosan.

. bizottságok - jelenlegi összetételük-
et, feladat- és hatáskörüket részben
stület, a szakszervezet Megyei Titkár-
ok testülete veszi át.
a melléklet tartalmazza./

sága létszáma 11 fő, tagjai:
tisztségviselői, valamint

MDK

Anselm festő

Székesfehérvári Szemle 1934.III-IV.sz.
Fischer V. festő levelei a Szent István-
főoltárképről.

Anselmo József

Piemontból Pápára vándorolt ónöntő-mester; 1818-ban lett a város polgára.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Budapest, 1971

431

Ant.
Antae Antonius
—"— H. Josef

Antal Károly

Magyar Nemzet
1985. IV. 6.

Budapest

Kőrösi Csoma szobrairól és szobrászairól

A jeles francia „amatőr őstörténész"-nek, Csoma francia méltatójának, Bernard *Le Callochn*ak irodalmi működése körül „képzőművészeti" vita támadt a Magyar Nemzet hasábjain (lásd a jan. 14-i és febr. 22-i levelezési rovatot).

A vitában tisztázódott, hogy a *Le Monde Inconnu* havi folyóirat 1984. decemberi számának s a *La Nouvelle Revue Tibétaine* 1985. januári speciális számának címlapján Holló Barnabásnak a Magyar Tudományos Akadémia székházában található márvány mellszobra látható. Az évszám azonban Palásti László helyreigazításában téves: nem *1902*-ben helyezték le az Akadémián (ha netán *La Nouvelle Revue Tibetaine* így közölte volna is), hanem 1909-ben — a talapzatba vésbe ott az évszám —, a tudós születésének 125. évfordulóján.

Ami Antal Károly egész alakos köszobrát illeti: az eredetileg 1942-re, Csoma halálának centenáriumára készült, s a Budapestre szánt szobrot tavaly, a születési bicentenárium évében avatták föl Érden, a Magyar Földrajzi Gyűjtemény kertes udvarán, az időközben eltűnt két dombormű nélkül. De már 1968-ban felállították a Munkácsy-díjas művész egész alakos Csoma-szobrát Pécsett; ez a bronzszobor jakháton ülve ábrázolja a tudóst, s kisméretű változata ott látható azon a kiállításon is, amely Antal Károly műveiből nyílt meg éppen Érden, a városi könyvtárban, március 4-én.

Budapesten nemcsak Domokos Béla zárt helyen látható szobra az egyetlen egész alakos Csoma-szobor, hanem a Kína Múzeum kertjében már évek óta áll Csorba Géza „Örök vándor"-a, s tavaly, a bicentenárium évében a Kőbányai úton fölavatták Tóth Béla szobrászművész hasonló felfogású szobrát.

Ami pedig Csoma külföldi szobrait illeti: Kalkuttában egy év késéssel, 1970-ben helyezték el Holló Barnabás mellszobrának bronzmásolatát az Ázsiai Társaság székházának emeleti körfolyosóján. Romániában Marosvásárhely áll Daboczy Mihály egész alakos kőszobra, amelyet az 1942-i centenáriumon avattak föl a református vártemplom előtt, s később áthelyezték a Pedagógiai Líceum elé. Holló Barnabás mellszobrának egyik bronzmásolata a nagyenyedi kollégium könyvtárában van, Orbán Áron szürke kőmellszobra a szülőfalu, Csomakőrös főterén, Jecza Péter csaknem egész alakos köszobra pedig Kovászna főterén (amellyel Kőrös közigazgatásilag egybetartozik.)

Tokióban csakugyan Csorba Gézának egész alakos, de kisméretű, mintegy 50 cm magasságú, lótuszüléses, stilizált bronz Csoma-szobra látható, de nem „a Taisho egyetem szentélyében", mint Palásti László írta (és sokan vélik ma is), hanem a tokiói Japán Nemzeti Múzeumban. A buddhista Taisho egyetemről a buddhaszentté (boddhiszatthává) avatás 1933-i szertartása után a kis szobrot átvitték a császári ház múzeumába (mivel a japán nemzet kapta azt ajándékba a Magyar Keleti Társaságtól). A háború után került a tokiói Nemzeti Múzeumba, mai helyére. (A félreértéseket jelzi, hogy az *Unitárius Élet* idei 1. száma a címoldalon Csorba tokiói szobrát „japán művész" alkotásaként mutatja be.) A szobor eredetije a budapesti Magyar Nemzeti Galériában látható.

Van még egy kitűnő, keleties stílusú, egész alakos szoborterve Boda Gábornak is, amelyet 1942-ben készített, s néhány éve tervbe vették kivitelezését s felállítását Kecskeméten. Érdemes volna rá, hogy akár itthon, akár valahol külföldön (több Kőrösi Csoma Kör működik világszerte) fölállítsák.

Szilágyi Ferenc

A Népstadion szombat délután műsorát a Vasas—Ú. Dózsa összecsapás nyitja. A piros-kékeknek van törleszteni valójuk, hiszen ősszel 2—1-re kikaptak s az előző idényben is csak egy döntetlent csikartak ki a 4—1-es vereség mellett. A második párban a szebb napokat is megélt Ferencvárosnak vajmi kevés esélye van a tavasszal még százszázalékos Honvéd ellen. A kispestiek kiváló formáját jelzi, hogy idén 18 gólt lőttek, s mindössze egyet kaptak. A két csapat legutóbbi három mérkőzése Honvéd sikerrel zárult, nagy meglepetés lenne a ferencvárosi pontszerzés.

A második vonalban a hétvégén a 25. fordulót játsszák. A párosítás: Nagykanizsa—Siófok (szombaton), Keszthely—Metripond, Debreceni Kinizsi—Tapolca, Dunaújváros—Ózd, Vác—Diósgyőr, 22. sz. Vc

Modern képtár — Antik-kiállítás. (Állandó kiállítás). — A francia festészet klasszikus százada. — Kemény Zoltán kiáll. — 20. századi grafikák magyar gyűjteményekben.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM: A Nemzeti Múzeumban ásványok világa. Bemutató Magyarország madárvilágából. A Természettudományi Múzeum története. A földtörténet emlékei Magyarországon. Az ősélények világa. Sarkvidéki állatok.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.): Pátzay Pál kiáll. — „Emlékkének" Csák Miklós fotóm. kiáll. (nyit: 9-én)

VARGA IMRE ÁLL. KIÁLL. (III., Laktanya u. 7.).

DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM: 40 év felszabadulási plakátjai.

DUNA GALÉRIA: Divat — Divatkellékek c. kiáll.

BUDAPEST KIÁLLÍTÓTEREM (V., Szabadsajtó út 5.): 40 év köztéri szobrai Budapesten.

GULÁCSY GALÉRIA (XII., Fürj u. 4/a.): Ny.: naponta 9—17-ig, vas., hétfő zárva. — Szabó Iván szobrász és Fejér Csaba festő kiáll.

ERKEL SZÍNHÁZ: Roboz Zsuzsa festő kiáll.

ERNST MÚZEUM: Bernáth Aurél emlékkiállítás.

FÉNYES ADOLF TEREM: Baliga Kornél kiáll.

HELIKON GALÉRIA: Válogatás 40 év érmeiből.

MOLNÁR C. PÁL GYŰJTEMÉNY (XI., Ménesi út 65.): Ny.: K, Sze, Cs: 15—19-ig, V: 10—13-ig.

MŰCSARNOK: 40 alkotó év c. kiáll.

LIGET GALÉRIA: Csorba Simon grafikus kiáll.

ÓBUDA GALÉRIA: Emlékek az óbudai munkásság életéből.

VÁRSZÍNHÁZ GALÉRIA: Bárdy Margit díszlet- és jelmeztervező kiáll.

VÍGADÓ GALÉRIA: Népművészet a fotóművészetben c. kiáll. — Pierre Vago építész kiáll.

— **Tárlatvezetések és múzeumi előadások vasárnap:** Tájképfestészet a XIX. században, fél 10-kor; Romantika és klasszicizmus, du. 3-kor a Nemzeti Galériában. — Az újonnan megnyitott antik kiállítás, 10-kor a Szépművészeti Múzeumban. — A selyem történelmi útján Kína felől, 11-kor, a Közlekedési Múzeumban. — A középkori Buda királyi várpalotája és gótikus szobrai, fél 11 és du. 4-kor, a Budapesti Történeti Múzeumban.

Ant. Illés

~~tervo~~: Magy. Orsz. Levéltár. Tervtár: Kereskedelmi Minisztérium I. /Régi jelzet V. 3./ gyüjteményében lévő tervek. A budai királyi palota tervrajzai /hagyrészt a Hajózási Igazgatóság anyagából/. A királyi palotához tartozó vizmü tervrajzai:

BT. 80. Ferdinand Brandstetter, C. Weitenhiller, Ant. Illei és Stehno aláirásával copiert.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

185. l.

Építési é

megirva

Anta

Ányán fia
Kőmíves (artifex) a
tihanyi apátság volgá-
latában a XIII. 14.
elején
Gamáson (Sonog. om.)

Erdtihanyiapáts

377. l.
514. l

Potamogeton

Békaszőlő [uszány], hunár

Ántai Csaba

Fiatal képzőművészek képeiből nyilt kiállitás a debreceni Csokonai kulturházban Ántai Csaba ,Bihari Sándor és Pelle Sándor alakotásaihól.

Magyar Hirlap 1969/338/8

mogina

Antal

Ujgyártó

Kassa 1394.

l.

Arch. Ert.

1904. 274. l

megirva

Antal

torony Órakönitő

Bártfa 1421

l.

Egyházm. Láp

I. 1880. 249 l.

126

Antal

Rajza:
Stilizált rózsagirland közepén krinolinos fiatal nőt ábrázol virággal a kezében.
Repr.

Élet, Bp. 1916. aug. 6. VIII. évf. 32. sz. 123. lap.

Antal, faragó molnár

(Anthonius Molnar)

1453 Kolozsvár

Balthel (20. l.
25. l.,
56. l.

Tört. Tár 1882.

(Regestrum hungarorum de civitate Clusvar.)

!!! (Sisok kiírva. Asztalosokra és egyéb foglalkozásokra nézve lásd ujból

Antal kőfaragó mester

1553-ban a Léka-i kastély építéséhez kőcet faragt.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

210

Antal
sárosi könnyes
1454

l.
Muz. Kat Ert
1918 - 117. l

HELYSÉG	SZAKCSOPORT	ALCSOPORT
Igló.	Ötvösség.	
VÁRMEGYE: Szepes.	KOR: 1500 K. XVI. sz.	SZÁRMAZÁSI HELY: Kassa.
ŐRZÉSI HELYISÉG: R.k.templom	MÉRET: m: 75. sz: 28.5. cm.	MESTER: Antonius mester.
TULAJDONOS		SZEMÉLYI VONATKOZÁS
TÁRGY: Kereszt.		EGYÉB ADAT

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Ezüst, aranyozva.

Mihalik József Antonius mesternek tulajdonítja, s a Kassáról 1556 után eltűnt keresztel azonosnak tartja. Divald utóbbi állítást tagadja, mert súlyuk nem azonos. (Az iglói feszület aljára súlya és ára rá van írva.)

A dús virág és lombdisz festőt bágyt és személyes jelleget kölcsönösnek a keresztnek. Kőszeghy állítását helyesli, hogy helyi mester munkája. A kereszt alján bevésett évszámmal: 1620. — /Schürer-Wiese/

FÉNYKÉP, RAJZ

utalólapjait lai egészítem!

IRODALOM

- Divald: Szepes vm. műv. eml. III. 33. l. Kép: 31. l.
- M.o. Müeml. II. 804. l.
- Merklas W: Das Vesperkrenz der Maria-Kirche zu Igló. Mittheil. d. C. Com. 1861, 162.
- Dr. Vajdovszky V: Szepes vm. t. t. Évk. IV. 198. l.
- Ö. kiáll. l. II. 62. l. 2. sz. rajzzal.
- Ötvöss. Rem. I. 91. l. Képpel.
- Ezr. é. kiáll. katal. 1537. sz.
- Czobor: Egyh. eml. 44., 68. l.
- Mihalik J: M.o. tört. eml. 242. l. 276. ábra.

JEGYZET

- Schürer-Wiese: Deutsche Kunst i. d. Zips. 438 á 242 o.
- Sourek: Kunst in d. Slowakei 528 ábr. 63 old. —

Ms: tört. eml. II. 242. l. Kép: 276. ábra.

Fényk. ltsz: C. 222.

Antal (Anthonius)

Ötvös

1465-1520 / Kassa

magyar

Kínos szenzációt várnak a kassai kincsrablás ügyében

Európa legnagyobb bűnügye

Kassa, júl. 15.

(A 8 Órai Ujság tudósitójának telefonjelentése)

Országszerte nagy érdeklődésel várják, hogy mi lesz az eredménye annak a nagy lendülettel megindított nyomozásnak, amelyet a kassai Dóm elrabolt kincseinek a visszaszerzésére indított a rendőrség. Napról-napra újabb értékes adatok jutnak a nyomozó hatóságok tudomására és ezekből igyekeznek valamiképen olyan képet összeállítani, amelyből majd megállapítható lesz, hogy *kik lopták el a kassai dóm felbecsülhetetlen értékű aranykelyheit és az arany félholdat.* Az emberek mindenütt lázasan tárgyalják a történteket és minden újnak látszó adattal a rendőrségre rohannak. Általában Kassán ma már el lehet mondani: —

mindenki gyanus, aki él.

— a közönség annyira belekapcsolódott a nyomozásba.

Nemcsak bűnügy — társadalmi botrány is

Kassa életének külső képén nem látszik semmi különösebb változás. Este 6 órától tíz óráig olyan nagy a forgalom a kassai korzón, hogy a sétálók a járdákról leszorulnak a kocsiútra. Látszólag gondtalan és vidám az élet a kávéházakban, de, ha az ember megfigyeli: itt is, ott is összebújnak a társaságok és a kassai Dóm kincseinek elrablásáról beszélnek.

Nem annyira a bűnügynek, mint inkább rendkivül súlyos társadalmi botránynak tekintik a templomrablást és suttogva bár, de igen súlyos következtetéseket vonnak le...

Felháborodottan tárgyalják, hogy az öt kelyhet, amelynek hozzávetőlegesen egymillió pengőnél is nagyobb az értéke, *csak a helyzettel ismerős emberek lophatták el.*

Bizonyos körökben úgy szeretnék beállítani az esetet, mint a magyarok barbár cselekedetét, holott nyilvánvaló, hogy *a kincseket olyanok vihették el elsősorban, akiknek érdeke, hogy a magyarság hirnevének ezzel is ártsanak.*

Feltűnőnek mondják, hogy

a rablás felfedezésének estéjén a pozsonyi szlovák rádió már bemondta a kassai szenzációt

és az esetet magyarellenes propagandára használta fel.

Ahol a rablás történt

Szombaton reggel, épp úgy, mint máskor is, már hét órakor megkezdték miséjüket a lelkészek a kassai Dóm tiz mellékoltára előtt. A templomban ezidőtájt nagyon kevesen gyültek össze. Az első miséket javarészt öreg emberek, aszonyok és munkába sietö munkások, tisztviselők hallgatják. A sekrestyében *Bányay* István főssekrestyés és két sekrestyés társa készítette elő a miséhez szükséges kellékeket. Vastag, egyszerű tölgyfaajtón lehet bejutni a sekrestyébe, ahol a bejárattól balra, barnára festett, hosszú, kopott szekrény áll. Sok, sok kisebb, nagyobb rekeszre van beosztva a nagy szekrény, amelyből a drága kincseket ellopták. A rekeszeken kis cédulák jelzik, hogy melyik lelkész miséző ruháját őrzik benne. Ugyanilyen jelzések vannak a kelyhek részére szolgáló rekeszeken is és így

nagyon jól ismerhették a templomrablók, hogy a különféle, legértékesebb kelyhek melyik rekeszben voltak elhelyezve,

mert különben fel kellett volna dulniok az egész sekrestyét, hogy rákakadjanaka kincsekre.

Természetesen minden idegen kétszeresen gyanus. Igy aztán érthető, hogy a főssekrestyés azonnal igazolásra szólított fel engem is.

— Ne tessék haragudni, kérem, — mondta, — tetszik tudni, mióta a templomrablás megtörtént, azóta mindent azonnal jelentenünk kell a rendőrségnek.

Két öreg nénike jön ki a templomból.

— Jó rgegelt! — köszöntöm őket. — Hát maguk mit tudnak a templomrablásról?

A két öreg az első pillanatban megszeppent és szólni sem tud. Majd az egyik könnybelábadt szemmel rám néz.

— Istenem, Istenem, — mondja — gyalázatos emberek lehettek. Imádkozunk is mindig, hogy a kelyhek megkerüljenek.

Nyomozás hat irányban

A hatóságok a legnagyobb erővel folytatták a nyomozást. A rendőrségen éjjel-nappal szakadatlanul folyik a munka dr. *Miklós* Dezső rendőrtanácsos, a kassai rendőrség bűnügyi osztálya vezetőjének irányításával.

Már kora reggel, még a hivatalos órák előtt, nagy a sürgés-forgás a bünügyi osztály folyosóján. Detektívek vezetnek elő gyanusítottakat és folynak a kihallgatások, csakhogy minél előbb fényt deríthessenek erre a nagy bűnügyre, amely teljesen feldúlta a kassaiak lelki nyugalmát.

A városban több helyen házkutatást tartottak, de kézzelfogható eredmény még mindig nincs. Természetes, hogy a nyomozás eredménye érdekében szigorúan titkolják, hogy milyen irányban nyomoznak, de mindenütt beszélik, hogy

a rendőrség nem kimél senkit és semmit,

mert mindenáron meg akarja oldani a súlyos kérdést: kik a tettesek és hol vannak az ellopott kincsek?

Nagyjában hat irányban folyik a nyomozás, azonban már egyre világosabban látszik, hogy *merre van az ügy gócpontja,* amelynek feltárása azonnal megoldja a rejtélyt. Külön érdekessége a bűnügynek, hogy

az ellopott templomi kegyszerek két évvel ezelőtt ott voltak a prágai egyházművészeti kiállitáson is, illetve csak a kassai dóm kelyheit vitték el annakidején a prágai kiállításra.

Ez a momentum igen jelentős szerepet kapott a nyomozásban és a rendőrség a legnagyobb szigorral folytatja kutató mukáját ebben az irányban is.

Dr. *Bognár* József rendőrfogalmazó, sajtóreferens kijelentette, hogy a nyomozás érdekében még nem adhat ki semmiféle adatot.

— Ezerfelé dolgozunk, — mondja. — Most már hamarosan kézrekerülnek a tettesek. Talán a délutáni órákban már többet tudok mondani. .

De addig is fennállnak a nyugtalanító kérdések. Hol vannak a kincsek? Kassán? Budapesten? *Vagy már át is csempészték a kelyheket a határon?* Sértetlenek még? Vagy már a tolvajok összetörték?

Egy bizonyos: csak a helyzettel teljesen ismerős egyének követhették el a büntettet és nem valószinű, hogy műgyüjtők voltak, sokkal valószinűbb, hogy mások más okból és más szándékkal követték el a megdöbbentő templomfosztogatást. És bizonyos az is, hogy ha a rendőrség a tetteseket elfogja,

ezzel olyan bűnügyről rántja le a leplet, amely — sajnos — Európa legnagyobb bűnesetei közé fog tartozni,

Az ellopott kassai egyházi műkincsek

tekintettel arra a felbecsülhetetlenül nagy történelmi és művészeti értékre, amelyet az ellopott kincsek képviselnek.

Hortobágyi Jenő

Uj angol nagykövet Párisban

London, júl. 15.

(A 8 Órai Ujság távirati tudósitása)

Anglia új párisi nagykövetévé Sir Ronald *Campbell* jelenlegi belgrádi követet nevezték ki. Sir Eric *Phipps*, a jelenlegi párisi nagykövet ugyanis elérte az öregségi korhatárt és rövidesen nyugalomba vonul.

Sir Ronald Campbell, a kijelölt új párisi nagykövet, régi diplomatacsaládból származik. 1929-től 1935-ig a párisi francia nagykövetség tanácsosa volt. Valószínűleg megtévesztő személycserére vezet majd nem egy esetben az a körülmény, hogy *a párisi francia nagykövetségen a jövőben két Ronald Campbell is lesz.* Nevezetesen már hosszabb idő óta működik a nagykövetségen Ronald Campbell követségi tanácsos, aki azonban nem „Sir". A két Campbell egyébként nem áll rokonságban egymással.

Strandokra Angol Parkba

jegyek **nagy kedvezménnyel** kaphatók a 8 ÓRAI UJSÁG jegyirodáiában, VI., Andrássy-út 16. sz.

— Aki bőségesen táplálkozik és amellett kényelmes életmódot folytat, a régóta kipróbált, tisztán természetes „Ferenc József" keserűvíz használata által — reggel felkeléskor egy pohárral bevéve — alapos bélürülést, jó gyomoremésztést és kielégítő anyagcserét érhet el. Kérdezze meg orvosát!

KEZEKET FEL!

Tapsoljon ön is ennek a pompás detektivfilmnek a premierjén!

Mr MOTO A KALÓZOK SZIGETÉN!

Premier ma! OMNIA-CITY

Az angol Arany Bulla alapján nyerte meg perét

Lnodon, julius 15.

(*A 8 Órai Usjág távirati tudósítása*)

Érdekes indokolással nyerte meg *halászati jogbitorlásért* indított perét Miss Maud *Sander-Stephens* angol földbirtokosnő. Keresetében előadta, hogy a birtokán átfolyó patakban *idegen halászok halat fogtak* és a bíróság azzal az indokolással döntötte el a pert a földbirtokosnő javára, hogy *a földbirtokosnő családja még a XI. században kapott kizárólagos halászati jogot* és ezt még az alkotmány alapjául szolgáló *Magna Charta is megemliti*, amelyet 1215-ben adtak ki.

A Bauxit közgyülése

Bauxit Trust A.-G., Zürich. A július 14-én Zürichben megtartott rendes közgyűlés jóváhagyta a dr. *Hiller* József vezérigazgató által előterjesztett üzleti jelentést, mérleget és nyereségfelosztási javaslatot. Az 1939 január 31-ével lezárt mérleg az előző évi áthozattal együtt sfrs 1,589.256.53 tiszta nyereséget tüntet fel. A nyereségből a társaság sfrs *1,404.255.32-t osztalékfizetésre fordit.* Az osztalék a szelvényadó levonása után részvényenként sfrs *6-t tesz ki.* A magyar részvényesek tulajdonában lévő nosztrifikált, illetve igazolt és az üzleti jelentés utolsó oldalain számjegyzékbe vett részvények szelvényei *darabonként P 6.94 ellenében,* kizárólag a Magyar Általános Hitelbanknál, a többi részvény szelvényei pedig a Blankart & Cie., Zürich cégnél darabonként sfrs 6 ellenében váltatnak be. A szelvények beváltásának időpontját a társaság később fogja közölni. A társaság igazgatósága a visszalépett *Tolzmann* Pál helyébe H. G. *Schrödert,* az Otavi Minen- und Eisenbahngesellschaft Berlin igazgatóját elnökké választotta.

Az *Aluminiumérc Bánya és Ipar Rt.* igazgatósága *Graul* Róbert okl. bányamérnök központi igazgatót műszaki vezérigazgatóvá, *Nemes* Vilmos okl. bányamérnök főfelügyelőt igazgatóhelyettessé, *Altai* Ottó okl. bányamérnököt főmérnökké nevezte ki.

A *Bauxit-Ipar Rt.* igazgatósága *Bartha* Lajos okl. vegyészmérnök főmérnököt cégvezetővé nevezte ki.

MIT NÉZZEK MEG A MOZIBAN?

ADMIRÁL (Margit-krt. 5/b. T. 353-707): **Eleven ördög. Hardi fiút szeretik a lányok.** Híradó. (1/4, 1/7, 9.) — Vas. d. e. 10: **Páris lámpafénynél. Asszonyok a börtönben.**

ALFA (Kápolna-u. 3/b. T. 348-185): **Szárnyas tengerészek. Hajnali esküvő.** Híradó. (6, 9, vas. 3, 6, 9.)

ALKOTÁS (Gömbös Gyula-út 11. T. 355-374): **Nagy keringő.** Híradó. (1/4, 1/6, 1/8, 1/10, Vas. 1/2-kor is.)

ANDRÁSSY (Csengery-u. és Andrássy-út s. T. 124-127): **Másodvirágzás. Hajnali esküvő.** (1/5, 6, 1/8, 1/10, vas. 1/2, 1/5, 7, 1/10.)

ASTORIA (Szt. László-tér 14. T. 148-030): **Lázadó hős. Féltékeny barátok.** Híradó. (6, 9, vas. 3, 6, 9)

ASTRA (Ugocsa-u. 10, Böszörményi-útnál. T. 154-422): **Flúk városa. Trükkfilm.** Híradó. (1/4, 1/6, 1/8, 1/10, vas. 1/2-től.)

ÁTRIUM (Margit-krt. 55. T. 153-034, 134-024): **A Condor-légió.** Híradók. (1/6, 1/8, 1/10, szombat, vasár- és ünn. 1/4-kor is)

BELVÁROSI (Irányi-u. 21. Tel.: 384-563): **Eleven ördög. Válóperes lány.** Híradó. (Jobb t. 1/5, 1/8, bal t. 6, 9, vas. jobb t. 1/4, 1/7, 1/10, bal t. 5, 8)

BÉKE (Szt. László-út 48): **Broadway angyala. Híradó. Kisérő műsor.** (5, 7, 9, vas. 3, 5, 7 9)

BODOGRÁF (József-krt. 63. T. 149-510): **Heardy fiút szeretik a lányok. Eleven ördög.** (Hétk. 1/5, 6, 1/8, 1/10, vas. 1/2, 4, 1/7, 1/10.)

BROADWAY (Károly-körút 3. Tel. 144-212): **Fra Diavolo.** Repris. (Hétk. 1/4, 1/6, 1/8, 1/10, szombat, vas. és ünn. 1/2, 1/4, 1/6, 1/8, 1/10.) A Broadway nézőtere ozondús, tiszta levegőt nyujt, jéggel hűtve.

BUDAI APOLLO (Széna-tér. T. 351-500): **Flúk városa** (Rooney) **és a kiegészítő műsor.** (Hétk. 1/5, 1/7, 9, vasárnap 3, 5 ,7, 9.)

CAPITOL (Baross-tér 32. T. 134-337): **Heten a Himalája ellen.** (az 1937/38. évi expedició). **Magyar világhiradó.** (1/4, 1/6, 1/8, 1/10.)

CITY (Vilmos császár-út 36—38. T. 111-140): **Mr. Motó a kalózok szigetén. Táneparádé. Sportfurcsaságok.** Híradók. (1/6, 1/8, 1/10, szomb., vas. 1/4, 1/6, 1/8, 1/10.)

CORSO (Váci-u. 9. T. 182-818): **Tehetséges család. Az örök háromszög.** Híradó. (1/6, 1/8, 1/10, szomb., vas., ünn. 1/4, 1/6, 1/8, 1/10)

CORVIN (József-krt. és Üllői-út s. T. 138-988. 139-584): **A diadalmas férfi.** Híradó. (1/4, 1/6, 1/8, 1/10, vas., ünn. 1/2-kor is) Hűtött nézőtér.

DAMJANICH (Damjanich-u. 1. T. 134-803): **Süt a nap. A 13-as szék.** (Szomb. 1/5-től, vas. 2-től folyt.)

DÉCSI (Teréz-krt. 28. T. 125-952, 121-343): **Veszélyben az élet. A légkör titkai. Pilótaiskola.** Híradó. (6, 8, 10, szomb. vas. 4, 6, 8, 10 órakor.)

ELDORADÓ (Népszínház-u. 31. T. 133-171): **Szerelmes századok. Tilos utakon.** Híradó. (Hétk. 1/5, 1/8, 9, vas és ünn. 2, 5, 8, 1/10.) — Vasárnap d. e. 10 és 1/12: **Sárga kalózok. Bestiák birodalma.**

FORUM (Kossuth L.-u. 18. T. 189-543, 189-707): 2. hétre prolongálva: **Mister Floow.** Híradók. (1/6, 1/8, 1/10, szomb. ,vas., ünn. 1/4, 1/6, 1/8, 1/10.)

HOLLYWOOD (Bethlen-tér 3 T. 142-455): **Az örök csavargó. Gyerünk a moziba.** Híradó. (1/4, 1/6, 1/8, 1/10.)

HOMÉROS (Hermina-út 7. Tel.: 296-178): **Broadway angyala. Kacsa Koma versenye.** Világhiradó. (Hétk. 5, 1/8, 1/10, vas. 1/2, 1/4, 1/6, 8, 10, jó időben 1/8-tól a kertben)

JÓZSEFVÁROSI (Kálvária-tér 7. T. 134-644): **Heardy fiút szeretik a lányok. Eleven ördög.** (1/5-től folyt, utolsó 9, szomb. 1/4, 1/7, 1/10, vas. 3, 6, 9.) Nyitott tető.

KORONA (Attila-krt. 15—21. T. 353-318): **Forr a dal, forr a vér. Vadászat róka komára. Hóval fedett paradicsom.** (2/4, 1/6, 1/8, 1/10, vas. 1/2, 1/4, 1/6, 1/8, 1/10.)

KULTUR KERT (Kinizsi-u. 3. T. 386-193): **Forr a dal, forr a vér.** Híradó. (Teremben 1/6 kertben 1/8, 1/10, vas., ünn. teremben 1/2, 1/4, 1/6, kertben 1/8, 1/10)

LLOYD (Hollán-u. 7/a. T. 141-994): **Örök csavargó.** (Naponta 4, 6, 8, 10.)

NYUGAT (Teréz-körút 41. Tel.: 127-162): **Iza nénl. A szerelem ügyvédje.** Híradó. (1/5, 1/8, 9, vas. 3, 6, 9.)

ODEON (Rottenbiller-u. 37/f. T. 130-263): **Shirley, a Broadway angyala. Karaván.** Híradó (1/5-től folyt., utolsó 9-kor, szomb. 1/10-kor, vas., ünn. 2, 1/5, 7, 1/10.) — Vasárnap d. e. 1/11 órakor: **Az új földesúr.**

OMNIA (József-krt. és Kölcsey-u. s. T. 130-125): **Mr. Moto a Kalózok szigetén. Táneparádé. Sportfurcsaságok.** Híradó. (5, 1/8, 1/10, szomb., vas. 4, 6, 8, 10.)

ORIENT (Izabella-u. és Aradi-u. s. T. 114-926): **Forr a dal, forr a vér. Spanyol szerenád.** Híradó. (1/5, 6, 9, szomb. 1/5, 1/7, 1/10, vas. 2, 1/5, 7, 1/10)

OTTHON (Beniczky-u. 3. Tel.: 146-447): **Senorita, Magdát kicsapják.** (1/5-től, utolsó 9, szomb. 1/4, 1/7, 1/10, vas. 3, 6, 9) Motorikus szellőztetés.

PALACE (Erzsébet-körút 8. Tel.: 136-523): **A vasöklű. Gombház, hogyha leszakad.** Híradó. (4, 6, 8, 10.)

PHÖNIX (Rákóczi-út 68. Tel. 144-454): **A csodálatos ember. Az elefántboy.** Híradók. (Filmek kezd.: 5, 1/7, 1/8, 9, 1/11, szombat, vas. 3, 1/5, 6, 1/8, 9, 1/11.)

RADIUS (Nagymező-u. 22—24. T. 122-098, 120-564): Harmadik hétre prolongálva! **Huckleberry Finn.** Híradók. (1/6, 1/8, 1/10, szomb., vas., ünn. 1/4, 1/6, 1/8, 1/10)

RIALTO (Rákóczi-út 70. Tl. 139-497): **A Heardy-fiút szeretik a lányok. Eleven ördög.** Híradó. (1/5, 1/8, 9, szomb., vas. 1/2, 1/5, 1/8, 9. Az éjjel 1/11-kor kezdőd előadáson csak egy film és hiradó, 40, 50, 60 fill. helyárak.)

SCALA (Teréz-körút 60. T. 11-44-11): **Tempó 1939.** Híradók. (2/6, 1/8, 1/10, szomb. és vas. 1/4-kor is.) Nyitott tető.

SIMPLON (Horthy Miklós-út 64. T. 268-999): **Trader Horn.** (5, 1/8, 1/10, vas. 1/2, 1/4, 1/6, 1/8, 1/10.)

STUDIO (Akáczfa-u. 4. T.: 140-840): **Csillogó csillagok.** Híradó. (4, 6, 8, 10, vasárnap és ünnepnap 2, 4, 6, 8, 10)

TIVOLI (Nagymező-u. 8. T. 123-049): **Karaván. Monte Carlo.** Vígjáték. Világhiradó. (Folyt. 1/5-től, utolsó 9-kor, szomb. 1/5, 7 1/10, vas. 2, 1/5, 7, 1/10.) — Vasárnap d. e. 11 órakor: **Uj földesúr.**

TURÁN (Nagymező-u. 21. Tel.. 120-003): **Eleven ördög. Hardy-fiút szeretik a lányok.** Híradó. (1/4, 1/7, 9, vas. 1/2, 4, 1/7, 1/10.) — Vasárnap d. e. 10 órakor: **Páris lámpafénynél. Asszonyok a börtönben.**

URÁNIA (Rákóczi-út 21. T. 146-046): **Prolongálva: A Condor-légio.** Híradók. **Szines trükkfilm.** (5, 1/8, 1/10, vas. 3/3, 5, 1/8, 1/10.)

WINKLER KERT (Róbert Károly-krt. 61. T. 292-012): **Szárnyas tengerészek. Ceylon. Hollywoodi zenebona.** (6, 1/9, vas. 1/5, 1/7, 9.)

ZUGLÓI (Angol-u. 26. T. 296-309): **Marko Polo kalandjai. Nancy három szerelme.** (2/5, 1/8, 9.)

Pengős hirdetés

Legkisebb hirdetés díja: 10 mm. P 4.-, állás, vagy albérleti szoba hirdetés díja 10 szóig P 1.-

20-án Indul a Kárpátaljai Diáknyaraló III-ik csapata
Gábor nevelőintézet VI., Munkácsy M.-u. 21. Tel. 129-000

ESŐ- ballon-raglán löden- és viharkabát **Márton és Szász** Bálvány-u. 3. Címre ügyelni! Ezen hirdetés felmutatója 5% engedményt kap

WEEKEND NYARALÁS **KÉKDUNA** strand penzió Felsőgöd új vezetéssel megnyilt TENNISZPÁLYA! HIRES KONYHA! POLGÁRI ÁRAK! TELEFON: 18.

Pénzt kaphat értékpapirjáért. Mindenféle részvényt legmagasabban vásárol: Barna Bank, Nádor-u. 26, Telefon: 121-316. Értékpapirokra kölcsönt nyujtunk.

FOTOKOPIA Sokszorositás Forditás **„Tempo“** Koháry-u. 4. T.: 113-212

Belvárosban udvari szoba, jól berendezve, külön bejárattal azonnalra olcsón kiadó. 185-106

JÉGSZEKRÉNYEK villamos hűtőkészülékek sörkimérőkészülékek, fagylaltgépek, jéggyártóberendezések **Hennefeld** jégszekrénygyár, VI., Ó-utca 6. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Telefon: 112-026, 115-646.

Három igaz szó: Atlantis olcsó és jó! Művészien fest, tisztit. Hegedüs Sándor-u. 8. Fiók: Lónyay-u. 51. — Tel.: 12-88-46

Gyors és sikeres magánvizsgáért, érettségiért, polgáriiskolai vizsgáért forduljon ide: Kresz Géza-u. 34. I. 7. T.: 493—196

Teljesen uj magyar és valcer trióra vagy duóra jutányos áron **eladók.** Megtekinthető 4—6 között Jósika-utca 22. félemelet 10. **kosztümök**

Központi fütéses kisszoba augusztus 1-re a Parlament közelében kiadó. Cím a kiadóhivatalban

HÁZ BORÁROS-TÉRNÉL, impozáns III. emeletes, ujonnan tatarozva 28.000.- hozadék, 125.000-ért eladó, felévelátvehető. **Zwillinger Győző,** Rákóczi-út 12., 340-313

NEMESSÉG, előnév és címer megállapitása és igazolása, valamint **árja leszármazás** ügyében forduljon a «Heraldika» nemességi irodához, Budapest, IV., Gr. Károlyi-utca 14. T.: 381—199, 184—644.

váljon el ÓSDI BUTORÁTÓL. CSERÉLJE BE **Ebnernél** VIII. KARPFENSTEIN-U. 2/A

ÁGYNEMŰRE FEHÉRNEMŰRE ARANYEGYPT

Termelőtől vásároljon! Békésszentandrási Háziipari Perzsaszőnyeg Szövetkezet Világhirű ólomplombás! **Ferenciek-tere 3.** az udvarban.

Jégszekrények szab. Markovits-hűtőcsövekkel P 20-tól. Hűtőkofferek P 10-től **Wiesel A.** jégszekrénygyár Vilmos császár-út 52.

BUTOROZOTT SZOBA garantáltan tiszta, tágas, udvari, fürdőszobahasználattal azonnalra uri egyénnek kiadó Tormay Cecil (a. e. Kőfaragó)-utca 7. fsz. 4. Ugyanott **fekete téli kabát,** plüss béléssel **eladó.** Magas, vékony termetre.

Bérszövést vállal. Tel.: 297-673

BRILIÁNST megbizólimmal keresek magas árban **ARANYAT** ékszert, zálogjegyet mindenről veszek **Taub,** Thököly-út 18. Tel.: 145—131.

Óvja egészségét! **„OLLA“** „OLLA“ EZÜST ARANYAT ÉR!

Kérje az olcsó **NEONIT** VILÁGITÓ REKLÁM bemutatását a **„Favorit“** Reklám- és Cégtáblafestőtől Telefon: 117-972

GARZONLAKÁSOK egyszobás, **központi fütés** és **melegvizzel,** továbbá **üzlethelyiség** méltányosan bérelhető. Értekezés a helyszinen: V. Pannónia-utca 34.

Egy villamos jegy áráért, napi 30 fillér megtakarításával **Csepelszigeten már telket szerez.** Felvilágosítás: Vámház-körút 13. **Szövetkezet.**

FEHÉRNEMŰ **KÉSZÍTŐ László Sándor** kisiparos mester, V., Csáky-utca 34. Telefon: 293—386. **Inget, hálópizsamát, köntöst** készít méret után **HOZOTT ANYAGBÓL** PRIVÁTOKNAK ÉS KERESKEDŐKNEK. **Szakszerű javitások.**

Balatoni villatelkek Siófokon Balatonszabadiban előnyös részletfizetésre kaphatók. Érdeklődni Magyar Tisztviselők Takarékpénztára rt.-nál, Ferenciek-körút 14. ● Telefon: 18—88—78.

CAPTON a törv. védett speciális poloskairtó kipusztit minden poloskát. Csomagja 1 pengő **Stern drogériában** Vilmos császár-út 42. Telefon: 125-038

Cianoz MATTEINE jótállással. Király-u. 16. Tel. 118-247

Tükröt csak első kézből vásároljon! **Tükör- és Üvegház,** Népszinház-utca 33. T. 338-613 Használt belgatükrök féláron

HÁZTATAROZÁS 2 × festve □ m-ként 15 fill. **Timár** kőművesm. III. Kiskorona-u. 52 Tel. 163-281

Svábhegyen, fogas-állomás mellett Lomnic «Appartement House»-ban, bérbe adó nyári időnyre vagy egész évre 1 szobás balkonos, gyönyörű kilátásu garzon lakás, teljes komforttal, 2 személyre, ujonnan butorozva. Telefon: 156-240.

Budán II., Ganz-utca 8—14 alatt, a Flórián-kápolna tőszomszédságában **új garázsüzem** kezdi meg augusztus 1-én működését.

Eladó sürgősen 3 szobás komfortos ház 700 □-öl fajgyümölcsössel. évi jövedelme 1400 Pengő. Válaszos lapra irok, de lehetőleg csak személyesen tárgyalok Balla. Bövebbet Henicsné trafik. Villamossal Kistarcsai Zsófialigeti megállónál leszállni.

Üzletvezetőt keresek, kisebb illatszertár részére „garanciaképes“ jeligére. Trafik Városmajor-utca 1.

„ROVARTOX“ CIANOZ Szondy-utca 15. Tel.: 316-186

Kerékpárok alkatrészek nagy választékban **DIADAL** szaküzletben VII., Thököly-út 26. Kedvező fizetési feltételek Ezer képes árjegyzék ingyen

Vidéki kereskedelmi gócpontban a város központjában kávéház, szálloda és étterem teljes berendezéssel, olcsó bérrel átadó, ház is megvehető. Cím: a kiadóban.

BELVÁROSBAN központi fütéses, elegáns **szoba** közvetlen fürdőszobával **azonnal kiadó.** — Telefon: 312—651. **Éva-utca 22. II. em. 1.**

Ma a 6. oldalon is közlünk Pengős hirdetéseket

HIRDESSEN a Pengős hirdetésekben, gyors és biztos eredmény! HIRDESSEN

Sréhesfeh, mezzehár

329

Antal kassai ötvös

XVI. sz. eleje
(Anthonius aurifaber)

Irod
=

Magyary-Kossa Gyula dr

Magyar orvosi emlékek.
III. k. Bpest 1931. 139. l

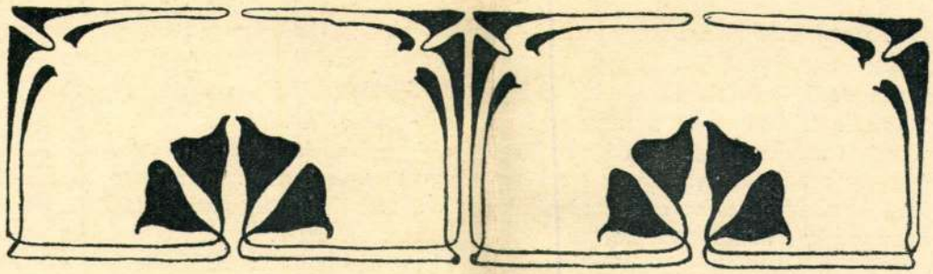

Horti P. rajza.

SZAKIRODALOM.

A kassai ötvös-céh.

Képzőművészetünk múltjáról ösmereteink eddigelé még vajmi hézagosak. Jelentősebb műemlékeink publikálásával ugyan az utolsó évtizedekben sokan és sok lelkesedéssel foglalkoztak, mindazonáltal még e téren is nagy a kiaknázatlan anyag. Eddig ösmert jelentősebb műemlékeink nagyobbára pusztán arheológiai szempontból lettek leírva, csoportosításuk oly módon, hogy tárgyalásuk kapcsán a képzőművészetek magyarországi múltjának egy-egy korszakát kellő megvilágítással kidomboríthatnók, vajmi nehéz. Ennek oka abban rejlik, hogy műemlékeink fölkutatásában igen kevesen fejtenek ki rendszeres munkásságot, kevesen vállalkoznak arra, hogy a kevésbbé jelentős, eddig nem ösmertetett vagy lappangó emlékeket is fölkeressék, behatóbban tanulmányozzák s így ezeket a műemlékek egy-egy jelentősebb csoportjának a tárgyalásánál összekötő láncszemek gyanánt fölhasználják. Műtörténelmünk egyes korszakai rendszeres tárgyalásának a főakadálya azonban az, hogy annak irott forrásai fölkeresésére, földolgozására nálunk még csak kisérletkép is alig vállalkozott valaki. *Mihalik* József, az iparművészeti múzeum őre, lép föl nálunk először a műtörténelmi szempontból való rendszeres és céltudatos levéltári kutatás terén s az eredmény, a melyet most megjelent nagy művében elénk tár, valóban meglepő s mindenkinek a bámulatát és elismerését fölkelti, a ki a műtörténelmünkre vonatkozó irott adatok égető hiányát érezte s rendezetlen levéltáraink hihetetlenül elhanyagolt állapotát ösmeri.

„Kassa város ötvösségének története“ cím alatt 350 nagy negyedrét alakú lapon s az „Archeologiai Közlemények“ XXI. kötetében teszi közzé *Mihalik* kutatásainak eredményét, a melyekkel Felső-Magyarország fővárosának az iparművészet ez egyik legelőkelőbb ágában betöltött szerepét igyekezett megvilágítani. Műve első részében a kassai levéltárból, az ottani ötvös-céh regesztáiból merített adatai alapján oly világos képét rajzolja e városunk ötvössége történetének, a minőhöz foghatóval képzőművészetünk egyetlen más ágának a múltjáról sem birunk még. Az adatok, a melyek a kassai ötvös-céhre vonatkoznak, 1382-től kezdve, 56 év híjával, a melynek 1404—1460 közé eső okmányai elvesztek, századunk derekáig, a céhrendszer megszünéséig szakadatlanok. Bizonyságuk szerint az ötvösség Kassán már a XIV. században nagy szerepet

tölt be, ennek utolsó tizedeiben már 18–20 mestert mutathat föl, a kik nagyobbára német nevű emberek. Csak a XV. század folyamán telepednek le a németek lakta városban magyar mesterek, a kik a céhben csakhamar túlsúlyra vergődnek s a következő évszázadtól kezdve csaknem kizárólag dominálnak, a minek egyik érdekes bizonysága a céh 1584-ből ránk maradt pompás vésetű pecsétje. Ezt a magyarok a német ötvösöknek 1476-ból való s lábánál a művész-címerrel Szent-Eligiust ábrázoló német köriratú pecsétlője helyett használták s latin köriratú új pecsétlőjükbe, mely Váradi János mester műve, műhelyében dolgozó magyaros arcú és magyar viseletű ötvös alakját vésették be.

A kassai ötvös-céh megmagyarosodásának a fő oka a török hódoltság volt, a mely a békés munkálkodásra óriási területeket tett alkalmatlanná hazánkban s ezeknek a kézművességben kiváló lakosait arra késztette, hogy jobban védett felvidéki városainkba vándoroljanak s itt telepedjenek le. A XVII. században csak vándorútjában ide vetődő idegen ötvössel találkozunk Kassán, a minthogy a kassai ötvösök szintén sűrűn kerekednek föl külföldi utazásra, hogy „valamivel többet tanulván", magukat ott művészetükben tökélyesbítsék. Némelyik közülük külföldön telepszik le, a mi más városbeli ötvöseinkkel, többek közt Dürer apjával is megesett. A kassai Kürmeszszer Péter Lyonban állapodik meg vándorútja végén s itt Guise hercegnek udvari ötvöse lesz, 1608-ban pedig Párisban mint királyi ötvös IV. Henrik udvarában működik, a miről több, öröksége ügyében szülővárosához intézett leveléből értesülünk.

A kassai ötvös-céh története a XVI. és a XVII. században a legmozgalmasabb; az előbbiből irott forrásaink 120, az utóbbiból 114 mester emlékét őrizték meg; a XVIII. században 40 s a jelen század derekáig csupán 22 ötvös-mester működött Kassán, a hol ma a szó művészi értelmében ötvösségről szó sem lehet. A céh külső történetét, régi magyar ötvöseink erkölcseit, szokásait, életük körülményeit, a rendelkezésére álló bőséges adatok segítségével *Mihalik* megkapó elevenséggel és közvetetlenséggel rajzolja; a kassai ötvösség művészi fejlődésének a képe művében már sokkal vázlatosabb. A kassai ötvösök produktiv munkásságát nem is méltathatta behatóbban, mivel munkáik részben föl sincsenek kutatva, másrészt a felvidék különböző városaiban szétszórtan őriztetnek, sőt a mennyiben a helyszinén maradtak, sem férhetők hozzá az indolencia miatt, a melylyel nálunk kutató vajmi gyakran találkozhatik.

Hogy mennyire nem tartják nálunk közérdekűnek a múltunk emlékeit számonszedő, sok önmegtagadásba kerülő kutatást, az *Mihalik* panaszából is kiviláglik, a ki évek hosszú során át Kassán lakott, mint ötvösségünk történetének az ösmerője, rég széles körökben emlegetetté tette nevét, a kinek még sem engedték meg, hogy a kassai székesegyház kincstárát behatóbban megvizsgálja s ötvösségünk itt rejlő kincseit tudományos szempontból kiaknázza.

„Szivesen vállalkoztunk volna arra, – olvassuk többek között könyvének 76. lapján – hogy a kassai Szent-Erzsébet templom kincstárának a tartalmát az 1604. és 1726. évi leltárakéval összehasonlítsuk, ha módunkban lett volna a kincseket *huzamosabb* ideig megtekinteni; az a nehány perc, a melyet ismételt utánjárással a kincstárban eltöltöttünk, csak arról győzött meg, hogy a meglevő értékek kezelése, a rendesnek és szabályszerűnek mondható kezelési módtól nagyon távol áll."

A hozzáférhető emlékek kapcsán *Mihalik* nem jellemezhette behatóbban a kassai ötvösök művészi tevékenységét s mivel a kevés mestertől, a kivel egy-egy emlék kapcsolatba hozható, alig ösmeretes eddigelé egy-két munkánál több, azért ezeknek is inkább emberi, mint művészi jelleme domborodik ki munkánkban. Az emlékekről leolvasható gyér adatok ellenére is sikerült szerzőnknek megállapítania, hogy „a kassai céhben és a kassai mesterek között a tehnikák és diszítési motivumok közössége szempontjából bizonyos tradiciók

állottak fenn, melyek mesterről mesterre átöröklődve, iskolát állapítottak meg". Ez iskolának korszakonként irányt adó mestereiről eddigelé inkább csak sejtjük, hogy ezek Hans Barth és Rácz Ambrus voltak, a kiknek munkáin még a német mintakönyvek hatása érezhető, továbbá a jóval eredetibb Antonius mester s a XVI. század vége felé tevékeny Lippai János.

Nemzeti jellegűvé az ötvösség Kassán a sodronyos zománc használatával kapcsolatosan a XV. század derekán kezd válni s ezután is a zománc-diszítés az, a mely a kassai ötvös-munkáknak erőteljes nemzeti vonásokat kölcsönöz. Hogy mily speciálisan magyar volt Kassán a zománc-tehnika, azt abból is következtethetjük, hogy az idevágó terminus tehnicusokat a németek is csak magyar néven ösmerték. Egy 1598-ból ránk maradt német okmányban Melda mester adósság miatt lefoglalt szerszámainak egyiket így nevezik: „ein Merser, *zamanz teörö mazsar* genandt".

A sodrony-zománcon kívül Kassa a hibásan úgy nevezett erdélyi zománc művelésének is korán s egyideig csaknem kizárólagos főhelye volt. Kiváló szerepet e városunknak a zománc-tehnika történetében még egy körülmény biztosított s ez az, hogy a XVIII. században itt működik Szilassy György, a ki a nálánál még ügyesebb s később Lőcsén letelepedett fiával együtt a maga módja szerint való „tűzben pikturált" zománc-képeivel, a melyek porcellán-festményekre emlékeztetnek, tette halhatatlanná nevét.

Az eddig ösmert emlékek gyér számából következik, hogy, szigorúan véve, *Mihalik* könyve inkább kulturhistóriai, mint műtörténelmi munka. Merőben új és rengeteg sok, a letűnt századok magyar társadalmára gyakran káprázatos fényt vető kulturhistóriai adatainál fogva e mű valóságos kincses bányája művelődéstörténetünknek. Hogy, speciális körülményeinket tekintve, műtörténelmi jelentősége sem kisebb, azt inkább kitünő beosztásának, pontos lajstromainak, az ezután fölszínre kerülő emlékek meghatározását rendkívül megkönnyítő s könnyen hasznavehető módon csoportosított egyéb adatainak köszönheti, a melyeknél fogva *Mihalik* könyvének a kalauzolása mellett folytatott rendszeres kutatás esetén, nemsokára kilátásunk lehet rá, hogy Kassa s a vele erős szálakkal összefűzött egyéb felvidéki városaink ötvösségét épp úgy fogjuk ösmerni, mint a műtörténelmi kutatás terén nálunknál előrehaladottabb nemzetek a maguk ötvösségének a múltját. Már az eddigi kutatásokból is nyilvánvaló, hogy az ötvösség terén sem maradtunk el nagyon mögötte a nálunknál jóval szerencsésebb körülmények között fejlődött nemzeteknek s így a behatóbb kutatások várható eredménye vajmi kivánatossá teszi, hogy illetékes köreink az eddiginél nagyobb érdeklődéssel karolják föl az ötvösségre vonatkozó s általában a műtörténeti kutatás ügyét.

Mindezeken kívül *Mihalik* munkájának egyik legnagyobb érdeme abban rejlik, hogy rácáfolt azokra a német művészettörténet-irókra, a kik azt hirdetik, hogy ha Magyarországon az elmúlt évszázadokban volt is iparművészet, azt kizárólag a külföldről betelepült német mestereknek köszönhetjük, a kik itt meghonosították s elejétől fogva mindvégig a kezükben tartották a műveszetek gyakorlását. *Mihalik* könyvéből a legfényesebben bebizonyul, hogy a kassai ötvösművesség a XV. század közepe óta magyar; magyar emberek az ötvös-mesterek, magyar a céh nyelve s hogy maga a város is éppen az ott letelepedett tősgyökeres magyar mívesek révén válik nyelvében és szellemében magyarrá.

Bennünket, kiket művészettörténetünk régi emlékei első sorban nemzeti szempontból érdekelnek, ennek a rendkívül fontos ténynek a konstatálása nagy örömmel tölt el, mert büszke öntudattal állíthatjuk, a mit eddig kellő bizonyságok híján nem mertünk megtenni, hogy igenis, e vérrel szentelt földön a művészet is hazát talált s hogy ennek a művészetnek munkás és hírre vergődött apostolai *magyar* emberek voltak. A nagy mű, melynek adatait *Mihalik* évek hosszú során át bámulatos kitartással kutatta össze, nemzeti öntudatunkra is lelkesítő

hatással van s már ebből a szempontból is megbecsülhetetlen nyeresége szakirodalmunknak. *C—s.*

* *

A felsőmagyarországi reneszánsz-építészet. Irta *Divald* Kornél. 39 képpel. Budapest. A Pátria nyomása.

„Művészettörténetünk, — úgymond a szerző — a melynek nem egy kérdése megoldatlan még, szélesebb körök érdeklődésére számíthat; tárgyánál fogva talán ennek a nagy részében önálló tanulmányok alapján írott monografiának is akad a szakembereken kívül olvasója." A szerző e reményét igazolva látjuk, ha végiglapozzuk e gonddal megírt, érdekes könyvet.

Mátyás király halála, az ezután következő zavaros idők s a mohácsi vész véget vetettek a középmagyarországi reneszánsz virágzó fejlődésének. Ám a török hódoltság határán innen, felsőmagyarországi városainkban a reneszánsz-építészet tovább él s új fejlődésnek indul. Fő impulzusát a direkt olasz hatáson kívül Lengyelországból nyerte, hol nem egy jeles mester dolgozott. A reneszánszstílus egy külön változata fejlődik itt ki, a mely leginkább a belső elrendezés, a homlokzatok tagozásában tükröződik vissza, diszítő elemei azonban néha romantikus jellemet, helyenkint pedig egész keleti vonásokat egyesítenek magukban.

A lengyel reneszánszban a velencei befolyás volt uralkodó, mely még középkori hatásokat is tartogatott.

Nálunk a XVI. század az építkezés kora. Az addig divatban volt faépítkezések (mint a szerző forrásokkal igazolja) ez időtájt tönkre mennek. A háborús idők üszökbe borítják a felvidék városait, hogy aztán pompásabban épüljenek fel újra, mint hamvából a Phönix. A pusztulás és építkezés — erre számos példa van — egymás sarkában jár. S a paloták, kastélyok, középületek és templomok építői az egyetlen barátságos szomszédtól, a lengyeltől kölcsönözték az általános új divat formáit, cserébe építkezési anyagot szolgáltattak. E században volt legnagyobb kelete a híres magyarországi vörös márványnak. Felső-Magyarország építkezési stílusává így vált a lengyel reneszánsz.

Az építkezésben elől Szepesmegye jár, mint a melynek legtöbb érintkezése volt Lengyelországgal. De terjed folyton a Vág völgyétől kezdve Zemplénmegyéig. Praktikussá vált az új stílus lapos tetői, biztosabbnak bizonyult a középkori magas tetőknél, művészeti szempontból pedig nagyobb tért engedett az oromfal a — diszítésnek. Nagy kár, hogy a nyomokat ma már nem állapíthatjuk meg mindenütt, barbár dúlás, meszelés és vakolat takarja a műemlékeket. Besztercebányán, Lőcsén, Késmárkon, Eperjesen mégis nem egy remeke áll a felsőmagyarországi reneszánsznak.

Szepes- és Sárosmegye kastélyai közt is sok a figyelemre méltó. Különösen beható és részletes tanulmányozása tárgyává tette Divald a nagyőri, a késmárki Thökölyi és a fricsi (Sárosmegyében) kastélyokat. Történelmi jelentőségük emeli művészeti érdekességüket. Legsértetlenebb a fricsi kastély, melynek Sorger Mihály volt építőmestere, sgraffittói pedig Axman Márton művész kezemunkája.

A világi építkezésnek nagyon is szórványosan fenmaradt ereklyéin kívül Divald kiváló gonddal és okos szemmel az egyházi épületek klasszikusabb maradványait veszi sorra. A késmárki harangtorony (campanile), a szepesváraljai és szinnyei templomok és számos más falu tornya közül igen sok fölöttébb sajátos reneszánsz stilusukban épült.

Az építtetők túlnyomó részben mégis magánosok voltak. A főúr és a gazdag polgár egyaránt emelt palotát. A Thurzóház Lőcsén, Eperjesen a Thrór-ház stb. nemes formáit szerzőnk is eléggé méltatja. A Galloczik-ház valaha Rákóczy-ház volt s utolsó fejedelmi gazdája maga II. Rákóczy Ferenc volt. Jellemző, hogy mennyire szerették a diszítéseket azokon az épületeken, a melyek a felsőmagyarországi „reneszánsznak dísz nélkül tenyérnyi helyett sem hagyó stílusában pompáztak".

Az olvasó érdekes anyagot talál a belső elrendezés és diszítésről írott fejezetben is.

Antal, Kassai ötvös

1465 – 1520

iród

Uj Idők Lex.

II. k. 415. l.

terségén kívül előkelő szerepet vitt a városi életben. Résztvett a mohácsi ütközetben és mint politikai megbizott járt Prágában Ferdinánd királynál. CZAKÓ T.

Antonius *Otto*, osztrák zoológus és őséletbúvár, szül. 1885 máj. 21-én Bécsben. Bécsben Abel Othenio tanár oldalán működött. 1919-ben a bécsi tudományegyetemnek, 1921-ben pedig a Hochschule für Bodenkultur-nak lett magántanára. 1924-ben a bécsi állatkert igazgatójává nevezték ki. GAÁL I.

Antonius de Arena, solièsi születésű tánctheoretikus, megh. 1544-ben. Makkaronikus disztichonokban írott műve «Antonius de Arena Provençalis de bragardissima villa de Soleriis» (Paris, 1536 stb.) több táncformának első részletes leírását adja. GOMBOSI O.

Antonius és Kleopatra. *Shakespeare* ötfelvonásos tragédiája. Tartalma Antonius és Kleopatra története Plutarchosz nyomán. A tragédiát magyarra először *Szász Károly*, majd *Zigány Árpád*, legutóbb *Hevesi Sándor* fordította.

Antonov-Ovszejenko *Vladimir Alexandrovics*, orosz diplomata, szül. 1884-ben. Ifjúkorában tiszt volt a cári hadseregben, amelyből azonban szocialista világnézete miatt ki kellett lépnie. Hosszabb ideig élt Párisban. Az 1917. évi novemberi forradalom után hadügyi népbiztos lett Ukrajnában. 1924-ben prágai követté nevezték ki. 1928-ban Kovnóba helyezték át. 1929-ben varsói követ lett. Számos könyvet írt, amelyek az orosz polgárháború eseményeit és politikai kérdéseit tárgyalják. GERGELY GY.

Antos *(Antoș)*, jelenleg Romániához tartozó község a régi Szolnok-Doboka vm.-ben.

Antos *Károly*, egyházi karnagy, szül. 1854-ben Divisovban (Csehország), megh. 1927-ben Körmöcbányán. Zenei tanulmányait Prágában végezte. Grácban, Bécsben és Veszprémben orgonás, 1881-től pedig Körmöcbányán egyházi karnagy volt. Dalokat és egyházi műveket komponált. HARMAT A.

Antoxantin (növ.), növényi festőanyag, lásd: *Anthoxantin*.

Antracén, $C_{14}H_{10}$, fehér lapocskák. Kőszénkátrányból állítják elő, ennek 280—380° között forró párlatából, az ú. n. antracénolajból. Ebből számos kísérőanyagot (fluorén, fenantrén, karbazol, acenaftén stb.) eltávolítva, az ú. n. nyers antracént nyerik, mintegy 40—45% antracéntartalommal. Ismételt tisztítás után 93—97% tisztaságú termék keletkezik. Az antracént óriási mennyiségben állítják elő az antrachinon készítéséhez, ennélfogva a legjelentékenyebb festékipari nyersanyagok közé tartozik. ERDŐS J.

Antracénkék (1, 2, 4, 5, 6, 8 hexaoxiantrachinon), az 1, 5 dinitroantrachinonból 40%-os füstölgő kénsavval készült termék. Krómpáccal való kezelés után a gyapjút szép kékszínűre festi. BÁLINT I.

Antrachinon, *difenilénketon*, $C_{14}H_8O_2$ sárga, nehezen olvadó kristályok. A XIX. sz. 40-es éveiben állították először elő antracénből salétromsavval. Néhány éve különösen Amerikában ftálsavanhidridből és benzolból nyerik óriási mennyiségben aluminiumklorid segélyével. Az antrachinon igen nagy jelentőségű az iparban: sok száz festéknek alapanyaga. Igy pl. az alizaringyártás nyersanyaga is az antrachinon és ezzel egy igen fontos, a természetben előforduló anyag mesterséges előállítása is megoldást nyert. Az antrachinonfestékek szempontjából lényeges származékai a következők: *Antrachinon szulfosavak*, melyek füstölgő kénsavval állíthatók elő; *klórvegyületei:* a *nitroantrachinonok* salétromsavval készülnek és főképpen az *aminoantrachinonok* előállítására szolgálnak; az *oxiantrachinonokat* a gyógyszeriparban is használják szintétikus hashajtók előállítására. ERDŐS J.

Antrachinonfestékek, alapjukat az alizarin fölfedezése képezte. A tiszta kék alizarin után csakhamar elkészült a vörösszínű festék (alizarinvörös, flavo- és antra-purpurin). A természetes krappfestéket hamarosan teljesen kiszorították a piacról ez új festékek. Az alizarinvörösből salétromsavval készítették el az alizarinoranget (β-nitroalizarin), ebből glicerin és kénsav hatására ismét kékszínű termék keletkezik, amelynek vízoldható sója (alizarinkék S) speciális gyapotfesték. Az antracénbarna (1, 2, 3-trioxiantrachinon) érdemel még említést a régebbi antrachinonfestékek közül. A XIX. sz. 90-es évei óta még rohamosabb fejlődés indult meg az antrachinonfestékek gyártásában. Az ismeretlen szerkezetű alizarinzöld (alizarinkékből készül), alizarinbordó, az alizarincianinok (penta- és hexaoxianthrachinonok) az elsők ezek között. Bórsav segélyével egy egész sereg új származék állítható elő, így pl. a brillantalizarinbordó R., antracénkék, alizarinkékfekete. β-amino-antrachinonból készül kálilúggal 1901 óta a pompás kékszínű indantren és ezzel ismét úgyszólván korlátlan lehetőségek nyiltak meg az antrachinonfestékek kémiájában (indantrenzöld, indantrenvörös, flavantren stb.). Az antrachinonfestékek csoportjába tartoznak a legkülönbözőbb színek minden árnyalatában előállított *cibanon*-festékek is. Az antrachinonfestékeket újabban egyre nagyobb mértékben használják műselyem festésére is. *(Színes kép 641. o.)* ERDŐS J.

Gaius Antonius, megh. Kr. e. 42 után. A polgárháborúban görögországi rablásokból, aztán Sulla proscriptióiból gazdagodott, 71-ben néptribun lett, visszaélései miatt 70-ben a censorok kizárták a senatusból. 66-ban praetor, 63-ban consul, a szintén eladósodott Catilinával együtt. Caesar száműzette 59-ben, valószínűleg makedoniai visszaélései miatt, később megkegyelmezett neki és 42-ben censorságra emelkedett.

Marcus Antonius, Kr. e. 82—31. Hitelezői elől való menekülés céljából állott be Gabinius sziriai seregébe és mint a lovasság fővezére harcolt Palesztinában (57) és Arisztobulosz ellen, Egyiptomban (55). 54-től Caesar szolgálatában harcolt és segítségével nyert hivatalokat Rómában (52. quaestor, 50. augur). 49-ben Caesar propraetori ranggal bízta reá az itáliai hadsereget, Antonius leverte Dolabella forradalmát, Pharsalusnál ő vezette a balszárnyat. Kicsapongásai miatt mellőzte őt Caesar 46—45-ben. Fulviával, P. Clodius és C. Curio özvegyével kötött házassága után Caesar megint consul-társává fogadta 44-ben. Caesar meggyilkolása után, az összeesküvők tanácstalanságának láttára, fölhasználva a Rómába hívott veteránusokat, lakására vitette az államkincstárt és Caesar kincseit. A senatusszal elfogadtatta, hogy Caesar rendelkezései érvényben maradjanak. Caesar végrendeletének fölolvasása és Antonius gyászbeszéde az összeesküvők ellen ingerelte a népet. Magának adatta Brutus tartományát, Makedoniát. Caesar örökösével, Octavianusszal ellentétbe jutott, a Makedonia helyett kapott innenső Gallia tartományban pedig a senatus mégis D. Brutust ismerte el törvényes proconsulnak. Ezt Antonius Mutinában ostromalá vette, a fölmentésre küldött két consuli sereget legyőzni ugyan nem bírta, de az ütközetekben egyik consul a másik után elesett. Antonius egyesült Lepidus hispaniai és galliai seregével, a 43-ban consullá választott Octavianusszal kiegyezett és vele, Lepidus bevonásával, megalkotta a triumviratust. A Caesar elleni összeesküvés vezérei ellen indított hadjáratban Amfipolisz és Filippi között az október közepén vívott első ütközetben Cassius öngyilkos lett, a november közepén vívott csatában Brutus elesett (Kr. e. 42). Antonius a birodalom új fölosztása után Ázsiába vonult, majd 41-ben Alexandriába ment, ahol Kleopatra mindent feledtetett vele. Fulvia halála után kiegyezett Octavianusszal: Itália semleges, Africa provinciát Lepidus kapja. Antonius feleségül veszi Octavianus testvérét, az özvegy Octaviát. 37-ben Octaviát leányával együtt hátrahagyva, megint a parthusok ellen fordult, de kénytelen volt súlyos veszteségekkel visszavonulni. Kleopatrát és fiát, Caesariont elhalmozta tartományokkal. 32-ben elvált Octaviától és hadseregéből barátjainak sürgetése dacára sem távolította el Kleopatrát. Az actiumi döntő tengeri ütközetben (Kr. e. 31, szept. 2.) végül Octavianus hajóinak legnagyobb részét elfogta. A szárazföldi hadsereg is megadta magát. Antonius még egy győzelmes kirohanást vezetett Alexandriából; a végső csatában (30 aug. 1.) Antonius hajóraja Kleopatra parancsára az ellenséghez pártolt, a gyalogság vereséget szenvedett. Kleopatra öngyilkosságának álhírére Antonius kardjába ereszkedett.

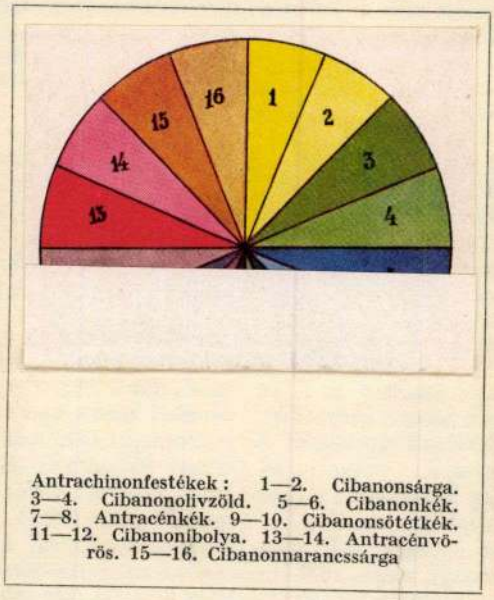

Antrachinonfestékek: 1—2. Cibanonsárga. 3—4. Cibanonolivzöld. 5—6. Cibanonkék. 7—8. Antracénkék. 9—10. Cibanonsötétkék. 11—12. Cibanonibolya. 13—14. Antracénvörös. 15—16. Cibanonnarancssárga

TÖRÖK P.

Antonius, kassai ötvösmester, a német eredetű Michael ötvösmester műhelyében tanult, majd polgárjogot nyert. Több jeles ötvösmunkát készített a Szent Erzsébet-templom számára. Előkelő szerepet vitt, az ötvös- és festőcéhek első mesterének választották meg. Életét 1493-tól ismerjük, meghalt 1520-ban. CZAKÓ T.

Antonius, brassói ötvös a XVI. sz.-ból. Mes-

Bronzérem Antonius és Kleopatra képével

Antal, K

Kassai ötvös.

Perenyi Imre nádor írja Kassának terebesi várából 1516. szept 7 iki kelettel, hogy míg egyfelöl István mestert, ki faragót, hosszabb ideig szándékozik saját udvarában fog lalkoztatni, — másfelöl küldjék hozzá Antal ötvös mestert „in ipsa civitate existentem". Antal mester vigyen magával mérleget is, mivel ezüstöt is kell majd megmérnie.

Művészet: 1902. VI. 434.

Fogadja mély tiszteletemet

kész szolgájától

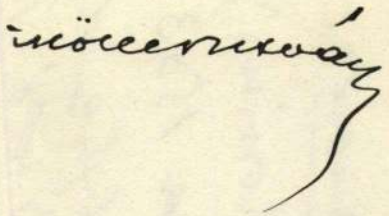

Antalmester

(Anthonius)

Kassa 1503

aranyfelyhe drága

kövéddel és Kassa

cimerével

v Repr. szincsen

Sourek 576. sz. után

✓

× Antal ötvös (Kassa)

1472 - 1493.

Herzog

FRANZ SCHAIDER

WIEN, VII. BADEN BEI WIEN

NEUBAUGASSE 62. HELENENSTRASSE 14.

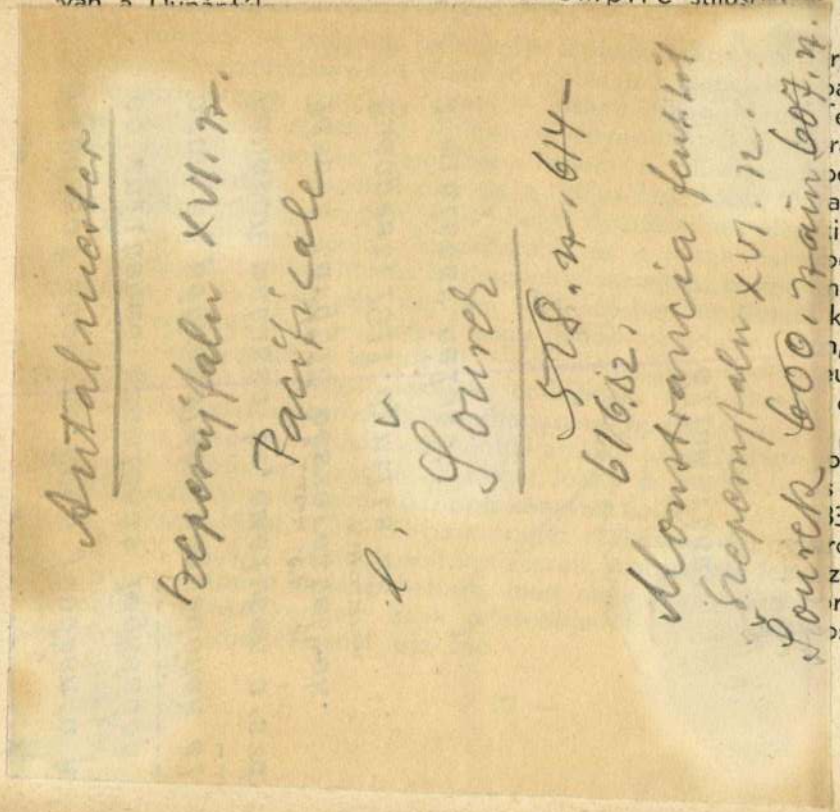

...van a Dunától ... rokoko és empire stílusoknak kevés emléke

...ragott, kagylót
...barokkéhoz ha-
...erézia uralko-
...raink nemcsak
...ben is idegen
...ainknál terjedt
...i magát.
...ben egyedül-
...mintájára Esz-
...kastélya.
..., I. Napoleon
...umok, babér-
... díszítő alkal-

...ült magyaró-
...; műépítészek
...32) és ugyan-
...rony.
...zeti alkotásai-
...rolásával túl-
...sok neveze-

első erődnyomok. Kezdő
várak voltak, melyek szűk völgytorkok fölött, kiemelkedő magaslatokon,
(Fonyód, Szalacska, Pákozd, Óvár),- nehezen hozzáférhető meredélyek
szélén, (Szent Vid, Varishegy, Tihany),- vagy ingoványos nádasoktól, mo-
rotváktól körülvett szigeteken, (Regöly, Kurd, Zalavár) többszörös sánc-
gyűrűvel övezve épültek s a kőkor utols óperiódusától a tatárjárásig, év-
ezredeken át nemcsak fennállottak, de az idők folyamán szaporodtak is.

A dunántúli földvárak körülbelül 90-et kitevő számából legtöbb a Ka-
pos, Sió, Sárvíz, Koppány, Rába, Rábca mellékén fordul elő. Tolna-me-
gyében magában annyi, mint a Dunántúl többi megyéiben együttvéve. Ki-
terjedésük a védelmi művet létrehozó telepesek számától és topográfiai
helyzetüktől függött. Voltak földvárak, melyek sáncai csak 3—4 száz négy-
szögméter területet fogtak be, pl. Tolnában Murga, Pári Tevel; de voltak
nagy kiterjedésűek is, pl. a kő és bronzkori leleteiről híres lengyeli sánc, mely
mintegy 25 kat. hold területet foglalt magában. Ez a legnagyobb feltárt
védelmi mű a Dunántúlon.

Kik építették ezeket a földvárakat? Elsősorban a kő- és bronzkor is-
meretlen törzsei. Majd a huzamosabban itt élő kelták, avarok, szlávok, sőt
nem egy a honfoglalás első századaiban, a várispánságok alakítása idején
keletkezett, pl. Karakó, Tolna.

A praehistórikus várakhoz számítjuk a barlangvárakat is. Ezek közül
legismertebb a bánhidai sziklafalban lévő Szelim barlang.

Egymillió pengőt érnek a kassai dóm elrabolt műkincsei

Műértő betörő, vagy fanatikus műgyüitő a tettes

— A 8 Órai Ujság tudósítása —

Egyre nagyobb szenzációvá dagad a kassai Dómban történt betörés ügye. A vasárnapról hétfőre virradó éjszakán a kassai dóm híres kincseskamrájának ajtaját felfeszítették és Magyarország legértékesebb műkincseit rabolták el. Az esztergomi bazilika kincsesháza után Kassán őrzik a legértékesebb ötvösműemlékeket. A valaha világhírű kassai ötvösiparművészet remekei csillogtak a kincseskamra üvegszekrényeiben.

A kassai Dóm tornyában van elhelyezve a kifosztott múzeum. Keskeny csigalépcső vezet föl a földszintről az emeletre. A kincseket őrző kisterem hatalmas vaspántos tölgyfaajtóval van lezárva. Amikor hétfőn reggel a templom sekrestyése végigjárta a régi épületet és felballagott a csigalépcsőn, hogy betekintsen a kincseskamrába is, megdöbbenve látta, hogy *a kincseskamra lezárt tölgyfaajtaja mellett levő perselyt feltörték* és a tartalmát elvitték. A sekrestyés a plébániára sietett, hogy jelentést tegyen.

A kincstárnak két kulcsa van, amelynek egyikét a Dóm plébánosa, a másikat pedig Kassa város polgármestere őrzi. *Tost* Barna plébános nem tartózkodott az elmult napokban Kassán, Abbaziában üdül, ezért tehát a polgármester kulcsával nyitották fel a kincstárt. Megdöbbenve fedezték fel, hogy

az üvegszekrényeket felfeszítették és a legértékesebb műkincsek hiányoznak a kincsesteremből.

Azonnal értesítették a rendőrséget és értesítették a budapesti főkapitányságot is a betörésről. A helyszini adatok alapján az a feltevés alakult ki, hogy a betörő vasárnap este elrejtőzködött a templomban és hétfőn reggel sikerült valahogy eltávoznia a kincseskamra kifosztása után. *A templom bejáratainak zárjai érintetlenek voltak.* Annyi bizonyos, hogy a helyszinnel teljesen ismerős valaki követhette el a betörést. Egyébként semmi nyomot nem találtak, a betörő úgylátszik, *keztyűvel dolgozott.* A templom környékén sem vettek észre semmi gyanusat. A műkincseket utoljára az a bizottság látta, amely *Gerevich* Tibor vezetésével járja a Felvidéket azért, hogy leltározza a visszakerült területek műkincseit és megállapítsa, hogy a felvidéki műemlékek közül mit kell sürgősen tatarozni. Gerevich Tibor meglepetéssel értesült a betörésről.

Az elrabolt műkincsek

— Pótolhatatlan veszteség — mondotta a *8 Órai Ujság* munkatársának —

felbecsülhetetlen értékek tűntek el.

Megítélésem szerint *az utóbbi évtizedek legnagyobb műértéklopásával állunk szemben...* A világhírű kassai ötvösművészet remekei kerültek tolvajkézre és ha barbár kezek összetörik az ellopott kelyheket, hogy értékesítsék az aranyat, helyrehozhatatlan károsodásért a kassai Dómot és az egész magyarságot...

A Dóm kincsestárából a következő műtárgyak tüntek el:

Egy a XII. századból származó kis

románstílű kehely,

amelyet 300 esztendővel ezelőtt Nagyladnán találtak egy ledöntött tölgyfa gyökerei között. A kehely talpán hat medailon van, felirata pedig: „Ave Maria Jezus Gratia." Egész különleges ritkaság ez a kehely, hasonló alig akad még egy-két darab az egész világon. A *másik kehely,* amelyet elvitt a betörő, egy sodronyozott zománcos aranyozott ezüst csúcsíves kehely a XV. századból. A kehely gombjának fülkéiben szentek miniatür szobrocskái láthatók *Antonius* kassai ötvösmester készítette a kelyhet. A másik kehely

színaranyból készült gyöngyökkel és ritka ékkövekkel

van díszítve. Kassa városnak *II. Ulászlótól* nyert címere látható a kelyhen és a felirat szerint a megrongált műtárgyat 1827-ben javították. A következő műtárgy egy szintén a XV. századból származó *csúcsíves kehely ivócsészéje,* amelynek kosarán és talpán egy angyal, a Kálvária, a jó pásztor, a Madonna és Szent Sebestyén látható. A kelyhet csodálatosan gazdag vésések díszítik és egy szalagon betűk és a *Mária* neve látható. Eltünt a kincsestárból egy 1745-ben készült barokk kehely és egy 1831-ből való áldozókehely, amelynek kupáján Szent István, Szent László és Szent Imre alakja látható. Eltünt *egy színaranyból készített kehely,* amelynek stílusa gótikus román, anyaga hajlékony, puha arany és Nepomuki Szent János ereklyéit tartották benne. Egy későbbi időkből származó *aranykehelynek* is nyomaveszett, továbbá eltünt egy aranyból készült holdacska is, értékes ékkövekkel kirakva.

Budapest műértő köreiben mély megdöbbenést váltott ki a vakmerő betörés. Amikor a szakértők megkapták az eltünt ékszerek leírását, többen azzal fordultak a főkapitánysághoz, hogy véleményük szerint

csak műértő követhette el a betörést,

mert a kincstár legértékesebb ritkaságait vitte magával, amelyeknek *aranyértéke ugyan nem túlságosan nagy, de műértéke felbecsülhetetlen.* Az Antonius-féle kehely mellett például, ott állt a kincsesházban egy *kétméteres színarany monstrancia* is, amelynek aranyértéke sokkal nagyobb mint az összes, elvitt műtárgyaké együttvéve. A betörő nem bántotta a színarany kegytárgyakat, a jelentéktelen, de a nagy műértékű kiskelyhet vitte magával. Az elvitt műtárgyak csaknem kivétel nélkül a híres magyar gótikus sodronyozó műipar csaknem egyetlen fennmaradt emléktárgyai, amelyek páratlanok az egész világon. A szakértők szerint az eltünt kegytárgyak aranyértéke felül van a 60.000 pengőn, de

az elvitt kelyhek műértéke megközelíti az egymillió pengőt.

A főkapitányságról a legkiválóbb detektivek nyomoznak Kassán a betörési ügyben.

Haisza a betörő után

Eddig két feltevés alakult ki. Az egyik szerint nemzetközi műértő betörő vitte el a holmikat, amelyeket majd külföldön akarnak valahol értékesíteni. Ennek azonban nagy akadálya lesz, mert a rendőrség rádiógramban értesítette a külföldi rendőrségeket a betörésről és közölte az eltünt ékszerek leírását a külföldi műkereskedőkkel és műgyűjtőkkel is. A másik feltevés szerint

valami fanatikus gyüjtő követhette el a betörést,

csak azért, hogy magáénak mondhassa legalább egy időre a ritka műkincseket. Erre már többször volt példa. A háború előtt a bécsi állami levéltárban őrzött értékes ősnyomtatványokat lopott el egyszer egy ilyen rajongó, aki egyébként ismert biblografus volt. Ugyancsak még a háború előtt Nagyváradon követtek el nálunk ehez hasonló lopást, ahol a múzeumból vittek el nagyértékű műemlékeket. Megtörtént az is, hogy a titokzatos tolvaj személye csak annak halála után derült ki, amikorh agyatékából előkerültek.

Az éjszaka folyamán a budapesti rendőrség hatalmas razziát tartott, amelynek során összefogdosták mindazokat, akik templomrablási ügyekben eddig már szerepeltek. A razzián kézrekerült a pesterzsébeti templom kifosztója is, *Sinkó* János 19 éves napszámos, akit letartóztattak. A pesterzsébeti betörő elmondotta vallomásában, hogy a pesterzsébeten ellopott kelyhek nem voltak színaranyból és így a Horthy Miklós-hídról a Dunába dobálta a kegytárgyakat.

A déli órákban a Kassa templom kifosztása ügyében *több felvidéki fiatalembert vettek őrizetbe,* akik alaposan gyanusíthatók azzal, hogy részük van a rablásban.

MR. MOTO A KALÓZOK SZI

Központi gyümölcsértékesítő és bevásárló szerv létesítését kérik a termelők

Miért akadt el a barackkivitel

— *A 8 Órai Ujság tudósítása* —

A gazdatársadalmat a legélénkebben foglalkoztatja a gyümölcsexport ügye és különösen az idei kajszinbarack bő termésének értékesítése, amely körül nagy egyenetlenségek vannak. A gazdák panaszkodnak amiatt, hogy az export nem megy olyan tempóban, mint ahogyan az a nagy termés mellett kívánatos volna és gyorsítani szeretnék a kivitelt, mert különben a hamar romló áru eladhatatlanná válik. A kormány és a Külkereskedelmi Hivatal igyekeznek az export gyorsabb és síma lebonyolítását lehetővé tenni, ami azonban tudvalevően *a külföldi importőrök* kajszinbarack kivitele.

Éppen ezért mozgalom indult meg a gazdatársadalom széles rétegeiben *olyan intézmény megteremtésére, amely legalább a jövő szezonban biztositja a kivitel zavartalan lebonyolitását* és másrészt megakadályozza azokat az áralakulásokat, amelyek egyes vidékeken magas nivót érnek el, más helyeken pedig majdnem eladhatatlanná teszik az izes magyar barackot. A gyümölcstermelő gazdák *egy központi gyümölcsértékesitő és bevásárló szerv felállitására gondolnak*, amely a borexport mintájára végezné a gyümölcs értékesitését, olyan intézményre, mint a magyar szőlősgazdák [illegible] szövetkezete. Ez a szerv a gazdák arra, hogy a gyümölcsárak esése miatt kárbaveszett minden fáradságuk s az az összeg, amelyet a gyümölcsösök létesitésére forditottak. Értesüléseink szerint a gyümölcsexport e zavaraival kapcsolatban a gazdák rövidesen gróf *Teleki* Mihály földmivelésügyi minisztert fogják fölkeresni, akitől kérik panaszaik orvoslását és a gyümölcsértékesités, valamint gyümölcskivitel uj alapokon való rendezését.

40.000 főnyi hadsereg vonult el Lebrun elnök előtt

Angol osztagok a francia nemzeti ünnep díszszemléjén

Páris, július 14.

(A 8 Órai Ujság távirati tudósitása)

A Bastille megostromlásának, a francia forradalom kitörésének 150. évfordulóját olyan rendkivüli diszszel és pompával, elsősorban páratlan méretü katonai felvonulással ünnepli meg az idén Franciaország, amilyenre nem volt példa az elmult másfél évszázad alatt. A mai nemzeti ünnepen a köztársaság elnökétől kezdve az apacsokig

minden párisi ember a szó szoros értelmében az „utcán" van

és az életfontosságu üzemek kivételével, mindenütt szünetel a munka, hogy mindenki gyönyörködhessék a pazar látnivalókban és kedve szerint vigadhassék a nyilvános helyeken. Az évnek erre az egyetlen napjára „isteni békét" kötöttek egymással emberek és osztályok és feledésbe merülnek az egyéni és az országos bajok, amelyekből eléggé kijutott a francia nemzetnek az elmult hónapok hősies erőfeszitései során.

Az Elysée-palota parkjában tegnap este rendezett nagy garden partyval kezdődött meg az ünnepségek sorozata. A kerti ünnepélyt *Lebrun* elnök rendezte *a különböző francia gyarmatokról Párisba érkezett benszülött előkelőségek számára.*

A legsötétebb bőrü szenegálnégertől a sárgaarcú kinaiakig minden népfaj képviselve volt

az estélyen.

Közben alig néhány száz méternyire a palota kertjeitől a párisi férfiak és nők *különböző takarókkal és megfelelő élelmiszerkészletekkel felszerelve* gyülekezni kezdtek a Champs Elyséen, hogy jó helyet biztositsanak maguknak a díszszemle megtekintésére.

A katonai parádé, tündéri kivilágitás, az utcai ének- és táncelőadások és egyéb népünnepélyszerű mulatságok mellett új látványos attrakcióról gondoskodtak az idén: a városháza előtt vagy százméteres beton- és vasoszlopot emeltek, amelyre ma hajnalban

felhúzták a világ legnagyobb lobogóját,

a háromszáz négyzetméter nagyságú piros-fehér-kék zászlót.

Katonai és más zenekarok már korán reggel zenélve bejárták a főváros utcáit, a díszmenet útvonalait már hajnalban százezrek lepték el, de

sokezren még az éjjel elfoglalták a „legjobb helyeket",

hogy minél jobban láthassák a hadsereg, a francia és a külföldi előkelőségek felvonulását. *Az utóbbiak között három angol miniszter* is van: *Hore Belisha* hadügyminiszter, *Dudley Pound*, az admiralitás első lordja és Sir Cyrill *Newall* légügyi marsall.

Az Etoile-től a Concorde-ig vonulnak el az anyaország és a gyarmatok mintegy 40.000 főnyi válogatott csapatai, akikkel ezuttal először menetelnek együtt

a különböző fegyvernemekhez tartozó angol katonai osztagok is,

tüntető jeléül annak, hogy milyen szoros szövetség füzi egymáshoz a brit és a francia birodalmat.

A díszfelvonulás élén, zenekarok mögött, a különböző katonai iskolák növendékei haladtak. Qket követte *Billotte* tábornok, párisi katonai kormányzónak, valamennyi kivonult csapat főparancsnokának vezetésével a párisi katonai kerület vezérkara, *Montagne* tábornok, párisi hadtestparancsnoka és *Herbillon* tábornok, városparancsnok, a felső katonai iskolák tisztjelöltjei és a gyalogezredek, *élükön az angol osztagokkal.* Gárdaezredek és gyarmati ezredek mögött a haditengerészek századai haladtak, köztük

a tengeralattjárók tisztjeiből és legénységéből alakitott nagyobb különitmény.

A gyalogságot a könnyű és a nehéztüzérség, harci és páncélkocsik és más motorizált egységek követik, majd huszárezredek, dragonyosok, vértesek és festői keleti egyenruhájukban *spahik* vonultak el az államfő, a kormány, a diplomáciai testület és az egyéb notabilitások előtt.

A repülőrajok az idén nem várták be a menet végét, hogy csak azután mutassák be bravuros gyakorlataikat, hanem

a díszmenet egész ideje alatt felderitő és vadászgépek, nehéz bombavetők és „repülő erődök" keringtek a díszmenet fölött.

Közöttük volt *52 angol bombavető* is, amelyek zárt alakulatban tisztelgő köröket írtak le az ünneplő közönség fölött.

Az órákon át tartó felvonulás alatt a közönség lelkesen ünnepelte a népszerű poilu-ket és viharosan megtapsolta a brit hadsereg díszruhás gárdistáit és egyéb válogatott osztagait.

— **Az Urikányi osztaléka.** *Az Urikány—Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya-Részvénytársaság* tegnap tartott közgyűlése az *1938. üzletévre szóló osztalékot részvényenként 2 pengőben állapitotta meg.* A részvények 48. számú szelvénye 1939. július 17-től kezdve a Magyar Általános Hitelbanknál kerül beváltásra.

— Az asszonyok oly makacs bélrekedésénél a régóta bevált, tisztán természetes „Ferenc József" keserüvíz — reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve — különösen ajánlatos, mert hatásában megbízható és rendkívül enyhe. Kérdezze meg orvosát!

Jó tip vevőnek, eladónak a Pengős hirdetések

Stefani-jelentés az angol-német tárgyalás hiréről

Időjárás: Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Élénk északnyugati szél, helyenként zápores, zivatar. Nyugaton a hőség már megszünik

NEMZETI UJSÁG

XXI. évfolyam, 166. szám ◆ VASÁRNAP ◆ Budapest, 1939 julius 23

Wohltat igazgató visszaérkezett Berlinbe – Hétfőn folytatják a moszkvai tárgyalásokat — A japán kormány jóváhagyta a tokiói angol-japán megegyezést

Ferry Oszkár csendőraltábornagyot husz évvel ezelőtt gyilkolták meg a vörös terroristák

Dr. Barakovich-Bács László miniszteri osztálytanácsos, a szociáldemokrata szakszervezetek ellenőrzésére kiküldött miniszteri biztos

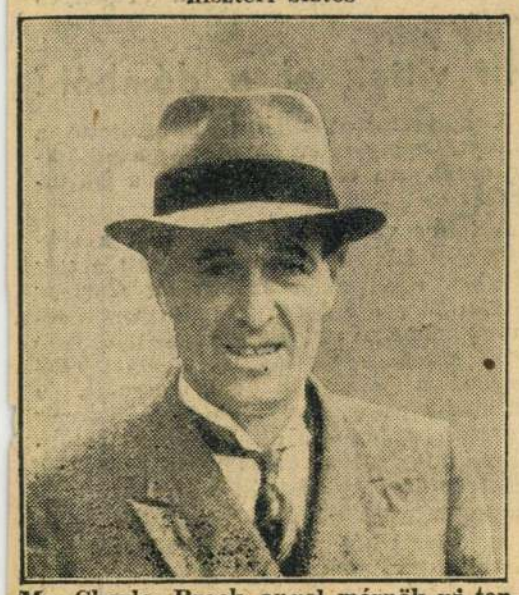

Mr. Charles Brock, angol mérnök uj tengeralattjáró vészjelzőkészüléket talált fel

Maurice Child londoni borbély, akit az angol király kitüntetett, mert megakadályozta egy hid felrobbantását

Wolff Károly emlékezete

irta: IJJAS ANTAL

Halála óta most telik be a harmadik év; és erős alakja most is egyre nő. Sőt politikai egyéniségének és művének jelentősége csak most bontakozik ki igazán.

Azt, amit teremtett, próbáljuk meg egy negativ hasonlattal magyarázni. Milyen lenne ma és milyen lett volna husz éven át a magyar politikai élet egyensulya, ha Magyarországon Budapest ugyanugy, mint Ausztriában Bécs: megmarad a keresztény és nemzeti gondolattal ellentétes erők fellegvárának, amelyet baloldali szervezetek csillagsáncai öveznek és ezeken belül a szociáldemokrácia, a zsidóság, a liberális és radikális gondolat nemcsak szervezeti és sajtóbeli felépitményekkel rendelkeznek, hanem egy világváros politikai, közigazgatási és szellemi irányitásának hatalmával is! Idézzük csak vissza, mekkora ellentét volt a háboru utáni Ausztria két évtizedének élettörténetében Bécs és a tartományok között. Milyen egyenetlen futásuvá, szakgatottá, kiszámithatatlanná tette ez az ország politikai eseményeit. A nemzetközi baloldal középeurópai központként s nem egyszer a hatalom esélyeinek varázsgyürüjeként birtokolta Bécset és a főváros és az ország ellenséges politikai hadseregekként állottak szemben egymással. A Stephansdom sötét gót toronytömbjével ellentétben a Rathausban baloldali városi kormányzat uralkodott és Bécset valósággal idegen testként ékelte bele a szövetségi állam szisztémájába. Mennyit kinlódott ennek a Rathausnak kevély, vörös tanácsurai-val szegény Seipel! Milyen váratlan pillanatokban ingatta meg ez a Bécs nem egyszer az osztrák politika egész helyzetét. Dollfussnak fegyveres kezekkel, ágyuval és gépfegyverrel kellett megtörnie azt a támadást, amely a vörös marxizmus várszerüen kiépitett bérházaiból indult meg ellene s amelynek pusztitó tüze lángralobbantotta az igazságügyi palotát. Fogadjuk el, hogy a politikai szenvedélyeknek ilyen hátborzongató szélsőségei idegenek a magyar társadalom alkatától és politikai vénájától, azonban mégis: milyen kegyetlenül idegen és ellenséges sulypont lett volna a keresztény Magyarországon belül egy vörös politikai uralmu, vagy legalább is tulsulyu Budapest és adott helyzetekben milyen veszélyes pont lett volna ez itt, aféle kisugárzó és közvetitő pont Moszkva és az európai baloldal nyugati metropolisai között. Mindenesetre osztozott volna szerepben Béccsel és annak e természetü jelentőségét erősitette volna. Ime: nemcsak magyar, hanem európai sulya és jelentősége is van Wolff Károly életművében annak, hogy ezt a lehetőséget megtörte és Magyarország fővárosát és a Duna legkeletibb világvárosát a keresztény szellemi és politikai erők fellegvárává tette.

Ezt megcsinálni nem volt közönséges mű. Wolff Károly nagysága éppen ott bontakozik ki, hogy a politikai koncepciónak és akaratnak ezt a remekművét kisemberek tömegeire támaszkodva hajtotta végre. Olyan tömegeket kovácsolt egységes politikai tömbbé, akik eddig szétporló és összefoghatatlan sokaság voltak, bármely szerves politikai alakulat számára. Politikai érdeklődésük a községi élet területén ugyszólván a semmivel volt egyenlő. Ezek a széles rétegek még csak nem is álmodtak arról, hogy a politikai hatalom részesei lehetnek. Wolff Károly megérezte, hogy a községi politikába az egész ország számára értéket jelentő eszméket kell belevinnie, ha ezeknek a tömegeknek az érdeklődését fel akarja kelteni a községi politika iránt. Wolff Károly belevitte a községi politikába általános és átfogó gondolatainak lenditő erejét és a fővárost — politikai értelemben — valóban otthonává tette a keresztény tömegeknek.

Visszatekintve a multba, ma már tulzás nélkül lehet megállapitani, hogy ezt csak ő hajthatta végre; mert az erő, amelyre ebben támaszkodott: ő volt, saját maga. Azok a tömegek, amelyeket a forradalmak és ellenforradalmak után kereszténvi és nemzeti felbuzdulás összehozott, nem lehetetlen, hogy ujra szétporlottak volna, ha nem olyan egyéniség tartja őket mondásának hatalmas sugárkörében, aki maga az állandóság, nagyméretüség és masszivitás.

Egyéniségének külső és belső vonásokban egyaránt ez a suly, méltóság és masszivitás a legélesebb jegye. Mindenki, akinek alkalma volt csak egyetlen egyszer is látni őt, felejthetetlenül érezte, hogy ez az ember az értelmi, erkölcsi és akarati erőnek valóságos kolosszusa. Azt is egészen nyugodtan meg lehet állapitani, hogy az elmult husz év alatt mint személyes adottsággal: senki sem rendelkezett ilyen mértékben az erkölcsi bizalomkeltés képességével. Ez az adottság egyformán megnyilvánult személyes beszélgetésben és megnyilvá-

32 ANZIKSZKÁRTYA

IRTA: **THURZÓ GÁBOR**

Az öreg Gödölley Zsiga ugyan Pestre is nehezen ment fel minden télen és olyan morózusan ült a Pannóniában, mint medve a vadrózsában, de Róza ragaszkodott ahhoz, hogy ő is velük utazzék Cap Martinbe. Antoinette tizenkilenc éves, eddig csak a bogárdi réteket látta, a tanyákat, akácosokat és karcsu volt, szőke, törékeny, mint ama szalmaszálak, amikkel az oranzsádot szokás szivni. Egy ilyen európai lányhoz nem könnyen akad hozzáillő férfi Tolnában. A férfiak bajuszos, boros gavallérok, még a sárga vászonruhájuknak is tehénistálló szaga van s akármilyen komoly, szép férfiak, nem illenek Antoinette-hez. Antoinettenek világot kell látni és Cap Martinben kell megtalálni a hozzáillő férfit.

Egy nappal az indulás előtt az öreg Gödölley kétségbeesetten üldögélt a verandán. Hajnali ötkor fölkelt már ő is, akárcsak Ákos, a fia, lovon végigjárták a birtokot, amely nem volt nagy, de jó és zsiros föld. Ott, ahol a Duna áradáskor elönti vékonyan a földeket, még a rizs is megterem. Az öreg Gödölley tanácstalan volt. Mi a fenét csinál a tenger mellett? Ákos fiatalember, de neki is hideg megy végig a hátán, ha a nyaralásra gondol. Hát még az olyan rozsdás öregembernek, mint ő! Minek neki strandolni, elég az, ha minden reggel megfürdik az ötvenéves kaucsuk-kádban. Undorral nézte a cippzáras, szivarzsebes fürdőruhát, amelyet Róza és Antoinette Pesten vett a számára. Az utolsó fürdőnadrágja 1899-ből való, első éves jogász korában szerezte, a harántcsikos feketefehér, térd alá érő darabban járt a pesti Dunára. Az ilyen divatos nadrág nem passzol már a hasára.

Ákos se örült különösebben az utazásnak. Három hétig semmit se csinálni, heverni a sziklákon, dzsesszt hallgatni, bő szürke flanellnadrágokat hordani, meztelen nyakán pöttyös sötétkék sálat s ahogy az ilyen tengeri helyeken illik, apópipa helyett hosszu száru szipkából cigarettázni, mint egy filmszinész, — nem, ez igazán nem a kedvére való. Jobb idehaza a földet járni, átmenni a második faluba, bort inni és délután egyhuzamban tizenegyig kártyázni az apjával. Azokkal a külföldi lányokkal se tud majd mit csinálni, elolvadnának a keze között, mint a fagylalt. Leült a verandára az apja mellé. Nagyon hasonlitottak egymáshoz, hajuk egyformán szőke volt, az öreg Gödölley megőszült. Ákost kiszivta a nap és a szemük meleg, határozottan egy bernáthegyiére emlékeztető kutyaszem volt. Róza most is beleszeretett volna az urába és asszonyi szive nem értette, hogy Ákos mért nem kapósabb a lányok között.

Rózának a fiával is tervei voltak. Ákost kirázza ebből a tutyimutyiságból, egy olyan pompás férfinek, mint Ákos, nem való megrozsdásodni idelent Tolnában. Régi, nemes bor ez a fiu, — de ki fedezi fel ezt róla, ha nem ütik csapra a hordót? Antoinette talál magának egy amerikai fiut, Ákos pedig egy amerikai lányt, azok szeretik az ilyen napszitta, kicsit régimódi, tohonya férfiakat. Még a kutyájuk is legszivesebben egy-egy melák bernáthegyi. Róza kitünően ismerte az amerikai izlést, vastag papiru amerikai magazinokat olvasott, igen rossz elbeszélésekkel és gyönyörü divatképekkel, onnét nézte ki Antoinette nyári ruháit is. Két hétig ültek fent Pesten, amig minden elkészült.

Megjöttek a fekete hajóböröndök is, Antoinette kiválasztotta a frizuráját. Sokáig habozott, de határozottan ugy érezte, hogy abban a furcsán kutyaszerü frizurában a legszebb, amelyet a cirkuszi pudlik viselnek s amely hátul bozontos, két füle mellett lenyalt, fejetetején pedig buggyos. A frizurától szemmellátható lag még törékenyebb lett és egészen pici, de szép maradt és csodálatosképpen továbbra is eszesnek látszott. Most azonban csak szép akart lenni s ez tökéletesen érthető is volt, sokkal érthetőbb, mintha az egyetemre járt volna, angol szakra, az ottawai nyelvjárásból charlestonira forditotta volna az ó-angol szövegeket és a mai angol népnyelv csökevény gael gyökeiből doktorál.

A vonaton a két férfi sokáig nem viselkedett gyanusan, Róza biztosra vette, hogy erősebb jellem mindkettő önála, nem bosszulják meg, amiért elkényszeritette őket is Cap Martinbe. A tágas első osztályu fülkében nyitvahagyták és leeresztették az ablakot. Az öreg Gödölley és Ákos a sárga tarlókat nézte, a kövéredő kukoricát. Összefacsarodott a szivük. Innen veri ki őket a két asszony? S a határnál az öreg Gödölley összerántotta egy határozott mozdulattal a függönyt.

Róza felmerült a rendkivül rossz angol történelmi novellából:

— Mi bajod azzal az ablakkal, Zsiga? Most huzod be épp a függönyt?

— Mit nézzek ki? Te is olvasol.

— Az más. Csak befejezem. Aztán én is kinézek.

— Mit látsz kint? Csupa hegyet. Az neked látnivaló?

Antoinette szótlanul kiment a folyosóra. Miatta van a nyaralás, igazán nem kellemes hallgatni, ahogy alkudoznak. Dombról föl-le legyező alakban zöld és sárga csikok futottak. Cap Martinben a tenger jön majd, kéken, mint a régi kobalt, sziklák lesznek, kaktusz-erdők, talán lovagolni is lehet. De az mégis más lesz, egy szál fürdőruhában lovagolni a parton, a viznek más szaga van, az eukaliptusz-bokroknak is, mint otthon a zsellérházak keserü-édes füstjének, a tehénistállók meleg gőzének.

A határnál a vámtiszt végignézett a csomagokon. Két fekete hajóbörönd, női kalapdobozok, cippzáras disznóbőr táskák és az öreg Gödölley ronda, barna kis bábatáskája. A vámtiszt csak a kis táskát nyittatta ki. A táskában öt pakli magyar kártya volt. Öt pakli zsiros, agyonjátszott kártya. Róza alig várta, hogy a vámtiszt kimenjen. Csipősen jegyezte meg:

— Fiam, ugy utaztok, mint a vigécek. Minek az a sok kártya?

A férfiak diadalmasan nevettek:

— Minek? Játszani.

— Csak nem fogtok Cap Martinben huszonegyezni?

Lapunk mai száma 20 fillér

P 14.90
Fahéncs és Flamisol
imprimé ruhák
szép faconokban,
közismert HAVAS-féle minőség és izlés
HAVAS
IV., Calvin-tér 1.

nult szónoki emelvényen; már megjelenése olyan volt, hogy hallgatósága megérezte, hogy amit mond: az nem rögtönzés, nem politikai taktika, nem személyes érdek, nem tudatos vagy öntudatlan hatalomvágy, hanem meggyőződés, szellem, erkölcs és akarat. Wolff Károllyal a legklasszikusabb és legnemesebb értelmezés szerinti polgári erő és polgári kultura lett a főtényezője a világháboru utáni Budapest ujjáépitésének és irányitásának. Ez a Budapest tulságosan hirtelenül és aránytalanul duzzadt naggyá az elmult század harmadik negyedének dunamenti kikötővárosából, lakosságába aránytalan mértékben keveredtek olyanok, akiknek nemcsak ehhez a városhoz, sem a történelmi magyarsághoz sem volt semmi közük, azonkivül Budapest volt a kohója annak a szabálytalan amalgámnak, amit Magyarországon munkásosztálynak neveznek és itt voltak azok az olvasztótégelyek, amelyeken át a társadalmi osztály: proletariátussá lett, lelki és világnézeti értelemben. Ennek az uj metropolisnak a maga uj méretei szerint egyáltalában nem voltak közéleti hagyományai, városi politikáját mellékutcai liberális kiskávéházak apró, de élénk és energikus kis klikkjei forrták ki, — az Ehrlich G. Gusztávok voltak ennek a világháboru előtti kommunális politikának legjellegzetesebb egyéniségei és hangadói, s a kisebb és nagyobb Vázsonyi Vilmosok, közöttük maga a névadó „nagy" Vázsonyi a maga közéleti pályafutásának legmagasabb pontjain sem tagadta meg egyéniségének és szellemének orientálizmusát!

Amikor Wolff Károly a politikai szereplés terére lépett, azoknak a régi tanácsuraknak sorát folytatta, akik a budapesti Belváros ódon Boldogasszony-plébániatemplomában az összes hajókat körülfüzték a céh-oltárok koszorujával, s akik városi politikát nem érdekből, hanem értelmi, erkölcsi és akarati tényekből üztek. Wolff Károly az ősi magyar városok nemes patriciusainak nemzedékeiből származott. A névadó ős az uj kor hajnalán bukkant fel a történelmi okmányokban. De ezek a német nevü ősökből magyarrá lett városi polgárok vérszerint is magyarrá váltak és tipusai voltak azoknak az öntudatos, szabadságszerető városi polgároknak, akik tudták és akarták önmagukat és polgártársaikat kormányozni.

Igy Wolff Károly egyéniségével és tipusával a nemzet egyik legjobb képessége vonult be a fővárosi politikába s tette azt kereszténnyé és nemzetivé. Ami személyes tulajdonságain kivül mint maradandó tárgyi érték és tárgyi erőforrás szerepel Wolff Károly életmüvében, az programmjának páratlan arányossága és realizmusa volt. A keresztény nemzeti politika a községi élet konkrét területén nem mozoghatott tisztán jelszavakkal, — alkotásokban kellett mozognia. Hogy mik ezek az alkotások, azt ma mindenki láthatja: a világháboru után Budapest helyett a mai, Európa egyik legszebb és leggazdagabb s egyre szebbé és gazdagabbá váló városa, melynek társadalompolitikáját mély erkölcsi tartalom tölti ki. Ez nem utolsó részben a halott Wolff Károly erkölcsi alkatu lényének öröksége.

Egyéniségének volt még egy jegye. Sohasem tudta megtagadni, hogy politikai pályafutásának kezdetéig magasrangu biró volt, mindig maradt benne valami a magasrangu birák komorságából, hidegségéből, mérlegelő és elmélyedő természetéből. A maga képzettségének tartalma és erkölcsi stilusa szerint is igen nagyrangu jelenség.

Megismétlődik-e valaha is ez a jelenség: egy egyéniségnek ekkora méretü alkotó hatása, erkölcsi sulya, a tömegpropaganda brutális eszközei nélkül? Megismétlődik-e még a tömegek lelkivilágával való együttélésnek ez a páratlan tüneménye, amely a szónoki emelvényen megjelenve, eseménnyé tudott tenni még egy néhány mondatos bejelentést is? Megismétlődik-e az a szakképzettség, amely egy-egy költségvetési beszédében az emlékezetből idézett számsorok légióival s összefüggéseik legmélyebb és legbiztosabb elemzésével kifogások és kritikusok csapatait verte meg? Csak egy ujkori Plutarchos tudna méltó stilusu képet irni róla, ki nagy volt a tanácsban, hatalmas az ellenfeleivel való harcban, méltóságos a tömegek előtt, okos és megfontolt az elhatározásokban s szilárd a végrehajtásában. Egy elmult kor klasszikus kulturájának klasszikus embereszményei közül való, — egy egész nemzedék számára lesz hatalmas tett egyedül az is, ha megtartja és továbbadja a halott roppant örökségét!

Nagy nyári vásárunk
meglepően olcsó árak mellett hétfőn kezdődik
JAEGER ÜZLET Horváth és Társai Bécsi-u. 5.

Tost prelátus részletesen tájékoztatta a kassai rendőrséget

Tost Barna pápai prelátus, a kassai Szent Erzsébet székesegyház plebánosa, aki — mint megirtuk — megszakitotta olaszországi nyaralását és hazaérkezett Kassára, szombaton délelőtt már összeköttetésbe lépett dr. *Miklós* Dezső rendőrtanácsossal, aki a székesegyház műkincseinek elrablása ügyében a nyomozást vezeti. *Miklós* rendőrtanácsos részletesen tájékoztatta *Tost* Barnát a kincsek eltünéséről, a nyomozás eddigi állásáról, majd délben *Bodnár* József rendőrfogalmazó és a kassai Teleki-detektivcsoport ismét helyszini szemlére ment a dómba. Ezen a helyszini szemlén résztvett Tost Barna pápai prelátus, plebános is, aki igen értékes felvilágositásokkal szolgált az ügyben, a leltár kérdésében, valamint a kincseskamra kulcsa és egyéb körülményekre vonatkozóan is.

Szombaton vetődött fel az a fontos kérdés, vajjon *az Egyház műkincsei biztositva voltak-e*? Értesüléseink szerint a dómban őrzött műkincseket az egyházmegyei biztositási iroda biztositotta, azonban most aggodalmak merültek fel, hogy ha a kincseskamra kulcsának kezelése körül mégis gondatlanságok állapithatók meg, amelynek révén lehetségessé vált a betörés, vajjon megtéritik-e a hatalmas károsszeget. Az ügyben egyébként a nyomozás továbbra is a legnagyobb erélyel folyik. Az utóbbi három nap nyomozása során, de főleg a szombati napon olyan adatok merültek fel, amelyek arra engednek következtetni, hogy a tolvajlást *anyagi érdekekből* követhették el. Erre enged következtetni az, hogy a kincseskamra padlásán egy különleges rézlemezt találtak, egy ablakot kifürészeltek, de erre enged következtetni a Weber-ajtóban talált tört tollu kulcs is és egyéb más körülmény is. A nyomozás vezetői remélik, hogy hétfőre már mégis világosságot derithetnek a rejtélyes ügyre.

Mit vittek el a dómból?

A helyszini vizsgálat lerögzitette a hiányt, amely eltér az eddig megállapitottaktól. Az ellopott értékek a következők:

A tettes vagy tettesek elvittek a sekrestyéből három naponta használt arany kelyhet. Ezek közül az egyiket *Hartsár* István nagyprépost kapta huszonötéves jubileumára. A másik egy 1834-ből való Joób kanonok-féle kehely, amelyet *Tost* Barna prelátus kanonok használt, a harmadik pedig egy 1896-ból való, özvegy *Pürstinger* Jánosné által a Dóm restaurálása alkalmával adományozott kehely, amelyet *Cselényi* István pápai kamarás használt.

A kincstárból a következő értékek hiányoznak:

Egy 1502 évszámmal megjelölt kehely, *Antonius* mester munkája, három sodronyzománcos gótikus kehely a XV. és XVI. századból, a XIII. századból származó ugynevezett *„ladnai"* kehely, amelyet Ladna község határában egy öreg tölgyfa gyökerei között találtak. *A tettesek kivették a Nepomuki Szent János ereklyetartóból magát az ereklyét* és egy csontdarabokat, továbbá egy rézből való szentségtartóból a *lunulát.*

Az ellopott tárgyak anyag- és műtörténeti értéke megközelitő becsléssel 350.000 pengő.

A kincstárban lévő egyes tárgyakon reszelések nyomait fedezték fel, amelyekkel a tolvaj vagy az értéktárgyak anyagát próbálta megállapitani, vagy pedig — ami valószinübb — félre akarta vezetni a nyomozást. A rendőrség véleménye szerint ugyanis *a tettes kétségtelenül müértő és a helyzettel ismerős egyén lehetett*, aki nem aranyat és ezüstöt, hanem *műkincseket keresett és vitt magával.*

OLVASSUK A KÉPES KRÓNIKÁT

— Nem, Róza lelkem, mi is tangózni fogunk. — Az öreg Gödölleyt olyan tüsszentősen csiklandozta a jóérzés, mintha rózsalekvárt evett volna. — Én nem kezdek neked Cap Martinben sem uj életet. Öreg vagyok ahhoz. Nem vagyok asszony.

Levette a táskát, kipattintotta, osztott és Kotortól Triesztig egyvégtében játszottak Ákossal. A vonat körül este lett, a függönyt dagadtra pofozta a légáramlat, már égett a lámpa, a fülkét megtöltötte a szagos pipapüst, a két férfi kinyitotta mellén az ingét, ugy verték az asztalt tizenegyig, mintha otthon lennének a szarvasagancsos, bőrgarniturás férfiszobában, ahol a könyvszekrényen sorban állnak a kitömött vizimadarak. Róza sértődötten nézte őket, Antoinette nevetett. Ez a papa és ez Ákos. De akárhogy vette, egészen kellemes, hogy ilyenek.

Cap Martinben gyöngyházszinü reggel várt ránk. Hüvös volt, a tenger haragosan sötét, a babérerdők lassan árasztották a füszeres, sulyos meleget. Antoinette magas parafatalpas cipőben, shortban, óriási szalmakalapban végigment a sziklás parton, érezte a sziklák kő-illatát, a só a moszat illatát. Róza a parton maradt, a kabánában, mérgelődött, hogy az öreg Gödölley és Ákos aludni ment. Azt mondták, ráérnek a tengerre három hétig.

És a nyaralás izgalmas, édes, előkelő volt. A sziklákon asszonyok és férfiak feküdtek, a part megtelt emberrel és kutyával, rengeteg kutyával, csau-csauval, agárral, bernáthegyivel, a szomszédos kabána mellett a gramofon álmos spanyol keringőt játszott. Antoinette már nem volt egyedül, s az amerikai fiu, Archibald Howley, határozottan tetszett neki. Szép volt, szőke, lassu, mint egy tultenyésztett fiatal állat, érdemes volt meghóditani, sőt érdemes volt belészeretni. Ahogy a többi lányt nézte, határozottan fölényben érezte magát, s Róza, amikor ezt büszkén maga is felfedezte, majdnem elájult az anyai büszkeségtől: Antoinette nemcsak törékeny, szép, divatos, hanem ember is.

Az öreg Gödölleyt és Ákost nem lehetett nappal kihuzni a szobából. Még étkezni se mentek le, mert nem hirták a hig ételeket, leforrázott zöldbabot, kechupot, hanánt, Péche Melbát. S a legszomorubbnak Róza azt találta, hogy nem kivánosiak a szomszéd asztalnál Kay Francisre sem. Igazán szégyenlnivaló dolog, hogy egész nap kártyáznak, fölirásra. Ákos már ötven pengőt nyert kétfilléres tétekben, s az öreg Gödölley a nyaralás végére vissza akarta nyerni tőle a pénzt. Csoda volt-e hát, kivánhatta-e Róza, hogy lemenjenek a strandra és köszönjenek Kay Franciséknek?

Antoinette néha vitorláson ment ki a tengerre Archibald Howley-vel, Róza anyai ösztöne érezte, hogy az amerikai fiutól annyira se kell féltenie a lányát, mintha egy csigával lenne kettesben. Ilyenkor ő is a szobában maradt, a kártyázó férfiakat nézte, a lehuzott zsaluk hüssét érezte, kis honvágyat érzett. Oda haza is lehuzzák délelőtt a zsalukat s most főzik be a baracklekvárt. Néha anzikszkártyákat irt az erkélyen és amikor este, a sötétben az öreg Gödölley és Ákos kettesben elment a „tengert nézni", megigértette, hogy bedobják.

Hátul a faluban egy kis vendéglő volt, eléggé vacak matrózkocsma, tele sziámiakkal, indókinaiakkal, vörös teritős asztallal. Ákos fedezte fel, hogy remek boruk van, nem veszi el az ember eszét, de meggyujtja még a vizet is. Ez volt a tenger és igazán nem hazudtak, amikor estelente, zsebükben az aznapi anzikszkártyákkal, elmentek és azt mondták, a tengert nézik. A vendéglőnek ugyanis „Kilátás a tengerre" volt a neve, s bár csak egy csatornára és a matrózokra lehetett kilátni, a bor mégis jó volt.

S nemsokára vége is lett a nyárnak. Az utolsó délután Róza rávette a két férfit, hogy jöjjön le a terrasszra, Archibald Howley szeretne bemutatkozni. Feszesen ültek az amerikai mellett, mindketten jól beszéltek angolul, de mi a fenét beszéljenek vele? Antoinette fülig pirult a boldogságtól, ő már nyilván többet tudott Archibald szándékairól, mint amennyit legvakmerőbb álmaiban Róza remélt. Végül az öreg Gödölley meghivta az amerikait a birtokra, s az egyetlen fesztelenség, amit megengedett magának, az volt, hogy puskát is hozzon, októberben a Duna-ág tele van vadlibával.

Otthon minden rendben volt, a földek, a sárga kis kastély, a baracklekvár. Az ősz közeledett, reggel vastag pára ült már a felszántott földeken, a nyári holmit el kellett tenni télire. Róza kimosatta a sárga vászonruhákat, de ahogy végignézte a zsebeket, az egyikben nagy paksamétát talált. Kihuzta. Harminckét cap-martini anzikszkártya volt. A tenger. A sziklák. A kaktuszerdő. A kaszinó. S mindegyiken a cimzés, az üdvözlet, a bélyeg, Marianne a frigiai sapkával.

Felindultan futott át a férfiszobába. Az öreg Gödölley és Ákos most is kártyázott. Ákos Cap Martin óta ujabb negyven pengőt nyert már, papiron. Róza odacsapta az asztalra, a kártyák mellé, az anzikszokat.

— Tudjátok mi ez?

— Ez? Anzikszkártyák.

— Azt mondtam, dobjátok be, amikor este a tengerhez mentek.

Az öreg Gödölley nevetett:

— Nem is mentünk a tengerhez. Kit érdekel az a sok viz? Inni voltunk.

— Dühös a mama?

— Hogyne lennék dühös. Egy lélek nem kapott hirt rólunk. Mit gondolnak az emberek? Most meg jön az amerikai fiu, azt hiszik, az ment a fejünkbe.

Mérgesen, de felengedő bosszusággal ő is nevetett:

— Csak azt nem bocsájtom meg, hogy nem láttátok a tengert.

Ákos magához ölelte az anyját. Nagyon boldog volt. Cap Martin óta ugy nyer, mint egy hamiskártyás, s a föld is olyan barátságos, meleg, édes azóta itt, otthon lenni olyan jó, forró érzés.

— Az ne bántsa a mamát. Holnap bemegyünk Szekszárdra, megnézzük a moziban.

Mind a négyen nevettek, mert akkorra Antoinette is bejött már. Archibaldra gondolt, aki egy hét mulva érkezik, s egyszerre olyan szemmel látta az apját és a bátyját, mint az anyjuk. Milyen pompás, szép férfiak, van bennük valami egészséges, valami romlatlan, valami tiszta. Olyanok, mint a nemes gyümölcsök, aromájukban érezni a földet. Jó lenne, ha ő is ilyen hü lenne s magával vinné a földet, abonnan ő nőtt ki. S akkor boldog lesz odaát Minnesotában is. Hiszen az otthont ő viszi magával. Ugy, ahogy a papa és Ákos magával vitte. A szivében, az ereiben, az idegeiben. S ilyenek az igazi honfoglalók valamennyien. Cap Martinben is a maguk tolnai kuriájában élnek. És aligha lehet valami szebb ezen a világon, mintha valaki a tengernél se látja a tengert.

A kassai templomrablók nyomozásáról nyilatkozik a polgármester és a rendőrség

A kassai templomrablással kapcsolatban a nyomozás színtere most már *teljesen Kassa városra terelődik.* Minden nyom arra mutat ugyanis, hogy a tettes, miután a kincseket elrabolta, *nem Magyarország felé menekült, hanem vagy Kassa környékén húzódott meg, vagy esetleg Szlovákia felé menekült.*

A főkapitányságról még tegnap délután a bűnügyi osztály legkitünőbb detektívjei utaztak Kassára, névszerint *Angyal* Lajos detektívfőfelügyelő, *Harangozó* Sándor főfelügyelő, *Tessényi* János felügyelő és *Belán* József detektív. Mind a négyen a *Nemes* Sándor főcsoport legismertebb tagjai, akik Budapesten a betörések százait nyomozták ki.

A kassai rendőrségen is teljes erővel folyik a nyomozás. *Miklós* Dezső rendőrtanácsosnak, a kassai bűnügyi osztály vezetőjének irányítása mellett. Az ügyben *ma szenzációs fordulat állott be, mert a kassai rendőrség most már határozott személyeket gyanusít a kincsek elrablásával és minden kilátás megvan arra, hogy a legrövidebb időn belül fény derül a bűncselekményre.*

A kassai rendőrség egyébként mindezideig nem adott ki hivatalos jelentést, de annyi bizonyos, hogy a rablást nem közönséges betörők követték el, hanem olyan *szakemberek*, akiknek érdekében állott a szlovák felirású műkincseket a kassai Dóm kincstárterméből eltüntetni.

A kassai polgármester nyilatkozata

Ma délelőtt telefonon beszéltünk *Pohl* Károly kassai polgármesterrel, aki a kassai kincsek elrablásával kapcsolatosan a következőket mondotta:

— A nyomozást természetszerűen a rendőrség folytatja, jelenlegi állásáról nem tudok, de magam is nagy érdeklődéssel kísérem minden mozzanatát, mert mint kassai polgármesternek természetesen minden kassai ügy szívügyem.

— Az tény, hogy a kincsek elrablása az egész város társadalmát megmozgatta és mindenki érthető izgalommal lesi-várja az ügyben következő kedvező fordulatot.

— A legnagyobb izgalmat a *kulcsok kérdése okozta,* — folytatta a nyilatkozatát a polgármester. — *Magam is meglepetéssel olvastam, hogy az egyik kulcs helye voltaképpen nálam lenne.* Én azonban, amikor átvettem hivatalomat, *semmiféle erre vonatkozó utasítást, értesítést nem kaptam, nekem senki semilyen kulcsot át nem adott.*

— Tudomásom szerint a kulcs másik példányának *Tost Barna prelátus-kanonok őrizetében kell állnia. Ő azonban Abbáziában nyaral* és azt hiszem, semmiféle fórum nem kívánja tőle, hogy *magával vigye a kulcsot.*

— Remélem, hogy a rendőrség rövidesen kézrekeríti nemcsak a tettest, hanem visszakerülnek a műkincsek is.

A kassai rendőrség véleménye

Dr. *Miklós* Dezső rendőrtanácsos, a kassai rendőrség vezetője, aki a kincsrablás ügyében a nyomozást irányítja, munkatársunknak a következőket mondotta:

— Minden elképzelhető irányban folyik a nyomozás. Ebben a pillanatban *az én kapitányságomnak húsz embere dolgozik az ügyben, akik minden bejelentést tudomásul vesznek, a legreménytelenebbnek látszó nyomon is végighaladnak.* Igen értékes segítséget nyertünk a budapesti rendőrség bekapcsolódásával.

— Határozott gyanúról ebben a pillanatban *nem beszélhetek,* komoly és értékes nyomaink vannak azonban, amelyeknek birtokában *megítélésem szerint legkésőbb huszonnégy órán belül kézrekerítjük a tettest.* A szlovák rádió úgy látom igyekszik bonyolítani a dolgot, *fantasztikus vádakat hangoztat,* azt igyekszik elhitetni a közvéleménnyel, hogy a kincsek nem magyar, hanem szlovák tulajdont képeznek.

— Megragadom ezt az alkalmat és a sajtón keresztül fordulok a magyar közönséghez azzal a kéréssel, *ha bármilyen legcsekélyebb gyanuokot vagy nyomot észlelnek is, amely a kincs kézrekerítésére, vagy a tettes elfogására vezethet, értesítsék a kassai rendőrséget.*

— Meggyőződésem ugyan, hogy számos olyan bejelentés fog érkezni, amelyről rövid munka után kiderül, hogy téves, de egyetlen alkalmat sem akarok elmulasztani, ami a kincs előkerítését eredményezheti.

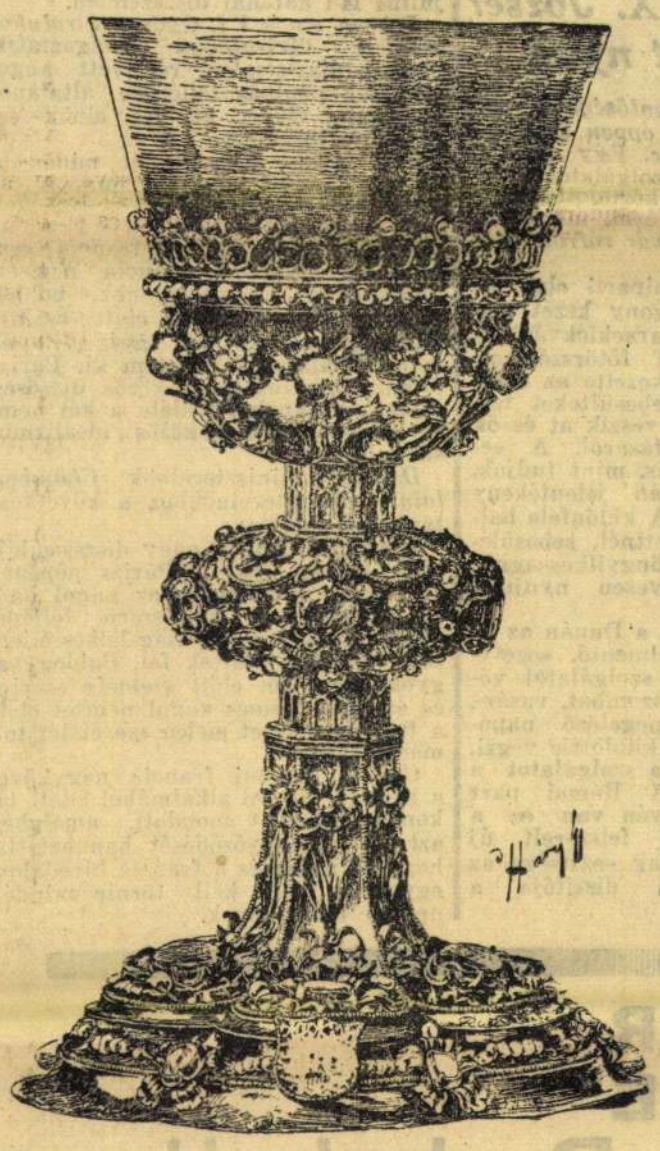

Anthonius mester kassai ötvös 1502-ben készült kelyhe. Talpán Kassa régi címere

XV. századból származó sodronyzománcú kehely Ezeket lopták el a kassai dómból

Meghalt Tolsztoj menye

Riga, július 15.

Moszkvai jelentés szerint *Tolsztoj* Mária grófnő, Tolsztoj Szergiusznak, *Tolsztoj Leó fiának felesége meghalt.*

AZ ÁR BESZÉL — AZ ÁRU BIZONYÍT.

Imprimé, első minőség. Az úgynevezett ½-es, hibás nyomású árutól megkülönböztetendő. 90 cm széles, csak ..... P 2.60

Georgette-Grenadine. Finom, diszkrét kis kockák. A ma divatos plisszébe rakott aljnál a mintázat különösen jól érvényesül. 90 cm széles, csak ..... P 2.90

Egy ismert nagy gyár „gyűrhetetlen mosó"-ja. Hibátlan áruért teljes garancia, csak ..... P 1.18

„Balatoni Strand". Szavatoltan jó mosó, csak ..... 98 fill.

Multicolor kockás zefir szálban festett, élénk, derús színek. Jó mosó. 72 cm széles, csak ..... P 98 fill.

Fantasie-Crepon. Törökös és virágmintázatok. Artisztikus színek, rajzok, csak P 1.08

Műselyem. Szavatoltan első minőség. Jó kis háziruha anyag. Jó mosó. 70 cm széles, csak ..... P 1.18

Műselyem „Lavable" jellegben tartott fehér, rózsaszín, világoskék és sárga alapú fehérnemű anyag, csak ..... P 1.28

Poplin, férfiing és alsóruházatra. Tartós jó minőség. Garantáltan jó mosó. 80 cm széles, csak ..... P 1.98

Organdy. Eredeti svájci áru. Pasztelszínek. 100 cm széles, csak ..... P 2.56

Mindez: 100%-os minőségáru!

Amíg a készletek ki nem merülnek, mintákat szívesen küld a vidékre

Szénásy Gyula, IV., Kristóf-tér 4.

„Eternit"
FAL- ÉS BÚTORBURKOLÁSOK
BEMUTATÓHELYISÉGE
áthelyezve
VII., Erzsébet-körút 28. az. alá
Telefon 139-452

Csillárt Meteor csillárgyár
üzleteiben vásároljon:
Podmaniczky utca 27
József körút 44

FLY-TOX
megöl
mindenrovart

Ő, XX. századat!

A férfihiúság és az áruló kozmetika

Azok a kozmetikai szerek fogynak legnagyobb mennyiségben, amelyeket főként a férfiak használnak — ezt állapították meg az angol vegyipari társaság egyeteri közgyűlésén.

— Hamis az az általános vélekedés, hogy a kozmetika csak a nők ügye — mondta Stanley Redgrove kozmetikai vegyész. — A pontos statisztika azt mutatja, hogy a kozmetikai iparnak legtöbbet jövedelmeznek azok a hajszeszek, hajolajok, brillantinok, borotvaszappanok és krémek, púderok, melyeket leginkább a férfiak és nők egyformán használnak.

Egy érdekes kozmetikai titkot is elárultak ezen a közgyűlésen: az orr vörösségét zöld púderral lehet eltüntetni.

Hélmérföldes szerelmeslevél

Ugylátszik, az élet valóban utánozza a művészetet, mint Oscar Wilde, a híres angol író mondta. Heine azt írja egy versében, hogy kiszakítja a leghatalmasabb fenyőt és azzal írja az égre: »Szeretlek Ágnes!« Most azt jelentik az északamerikai Medrasca államból Lincolnból, hogy a 38 éves Oscar Wigenjost, aki összeveszett Helén nevű feleségével és hiába próbálta az asszonyt magához visszaédesgetni, egy pilótát fogadott és félmérföldes betűkkel, hét mérföld hosszúságban az égre iratta: »Wiggie Loues Helen« (Wiggie szereti Helént). Ezrek olvasták a szerelmes üzenetet — Helén azonban nem mozdult ki a szobájából. Az égi írás sem hatott rá egyelőre, még mindig nem hajlandó kibékülni férjével.

Az illetlen fürdőruhák ellen

Mint a Daily Express jelenti, három olasz érsek figyelmezteti a fürdőzőket, hogy ne öltözzenek illetlen fürdőruhákba. Ennek a három érseknek az egyházmegyéjébe tartoznak Olaszország legdivatosabb fürdőhelyei.

Vagyon és gyermekhalandóság

Dr. Garbet winchesteri püspök adatokkal ismertette az angol lordok házában a gyermekhalandóság és a vagyoni állapot kapcsolatát. A jómódú családokban a gyermekhalandóság 30 ezrelék, a szegények között 70, a munkanélküliek között pedig 100.

Szerencsés tizenharmadika

Július 13-ika szerencsés napja volt az angol gazdáknak. Ekkor kapták meg a 860.000 font állami segélyt, amelyet az új gabonatörvény állapított meg számukra. A pénzösszegeket csekken küldték az egyes gazdáknak.

Orvosi hír. Dr. *Vágó* Árpád kórházi főorvos, szülész-nőorvos, rendelését e hó 17-én d. u. 4—6-ig újból megkezdi: VI., Teréz körút 12. Telefon: 119-380.

Lekvárbaleset sérültjének nyujtott először elsősegélyt az új római-parti mentőállomás

A *Magyar Vöröskereszt Egyesület* pénteken délben mutatta be a sajtó *Római parton felállított modern segélynyujtó és viharjelző állomását.* A Magyar Vöröskereszt mentésügyi osztálya néhány évvel ezelőtt létesítette dunai mentőszolgálatát és egyidejűleg megkezdte *a vöröskeresztes vízbőlmentő segélynyujtó és viharjelző állomások fokozatos felállítását a Duna legforgalmasabb pontjain.*

Ott volt vitéz *Guilleaume* Árpád altábornagy. A belügyminiszter képviseletében megjelent *Szilágyi* Béla miniszteri osztálytanácsos, a főkapitány képviseletében dr. *Bóna* Pál főtanácsos, a révkapitányság képviseletében *Mészáros* István rendőrkapitány. A révkapitányságtól jelen voltak *Balogh* József rendőrfőfelügyelő, *Lélek* József és *Kassai* Lajos rendőrfelügyelő. A vöröskeresztes mentőegyesület *repülőszolgálata* is üdvözölte a megjelenteket. *Majoros* János és *Kőszegi* Gyula gyönyörű piros-fehér virágkoszorút dobtak repülőgépről a Dunába, amelyet azután a rendőri motoros hozott partra és a segélyszobában helyezték el. Vitéz *Simon* Elemér, a Vöröskereszt elnöke ismertette a mentési osztály működését, majd *Salacz* Tibor, a *Magyar Vöröskereszt Egyesület* főtitkára tartott előadást.

Előadás a víkendbalesetekről

— A különféle vízisportok nagyarányú fejlődése és a vízi víkendélet széleskörű elterjedése következtében *évről-évre szaporodott a vízibalesetek száma.* A tömeges baleseteket az előző évek statisztikája szerint legfőképpen *a hirtelen jött viharok idézték elő.* Ez indította arra a Magyar Vöröskereszt mentésügyi osztályát, hogy *az egész világon egyedülálló viharjelző szolgálatát* Magyarországon elsőnek szervezze meg. A *Magyar Vöröskereszt* már felállított dunai állomásai a rendőrség mentőállomásaival és motoros mentőrségeivel központi irányítás alatt együttesen működnek.

— A *repülő időjelző központ*, amelynek egész Európára kiterjedő időjelző szolgálata van, már egy-két órával megelőzően telefonon jelzi *a rendőrség dunai központjának a vihar közeledését, amely a viharjelzést perceken belül továbbítja a Duna partjain lévő rendőri és vöröskeresztes állomásoknak.* A viharjelzést a veszélyeztetett zónákban lévő állomásoknak adják le, ahol a jelzés megérkezésénél felhúzzák a víz partján lévő jelzőárbocokra a *vörös-fehér színű viharballonokat és viharjelző zászlókat.*

Vészszirénák és taracklövések

A rómaiparti újonnan berendezett segélynyujtó és viharjelző állomáson már nemcsak ilyen piros-fehér ballonokat húznak fel, hanem megszólaltatják a vihart jelző *vészszirénákat* is. A motoros kiszáguld a nyilt vízre, ahol az egyik rendőr *kéziszirénával* állandóan jelzéseket ad le és az evezősöket a partra küldik. A hirtelen viharveszélyt *taracklövésekkel* jelzik. A tarackból olyan riasztó bombát lőnek a magasba, amely kétszer dörren. Egyszer mikor elhagyja a csövet, másodszor pedig a levegőben. A dörrenéseket még Budapesten is lehet hallani. Olyan helyeken, ahol viharjelző állomás van, az utóbbi két évben nem fordult elő baleset.

A *Vöröskereszt* dunai szolgálat második részét, a vízbőlmentést a rendőrség motoros mentőőrségei kitűnő eredménnyel végzik. Ezek a mentési munkálatok annyira beváltak, hogy a vöröskeresztes dunai szolgálat elhatározta, hogy *újabb ilyen mentőállomásokat létesít a közeljövőben az Ujpesti parton, a népszigeti öbölben a Népsziget Nagyduna felé eső oldalán Csepelen és Pestszenterzsébeten.*

A szolgálat harmadik része a *segélynyujtásból* áll. A vöröskeresztes segélyállomások hivatása közvetlenül segélyt nyujtani mindazoknak, akiket az állomás körzetében — amely 10 kilométer — baleset ér. Különösen nagy jelentősége van a segélynyujtó szolgálatnak a nagy ambulanciával felszerelt mentőállomásokon, mint amilyen például a rómaiparti, ahol a vízbőlmentés kiegészítéseként működik és a mentés után azonnal elsősegélyt tud nyujtani.

Horváth XXX. József elsősegélyt nyujt

Hogy még más jelentősége is van a Római parton, az éppen szemünk előtt bizonyosodott be. Egy asszony szaladt hirtelen a szolgálatot teljesítő rendőrhöz és megkérte, hogy csináljon valamit a kezével, mert *lekvárfőzés közben a lekvár ráfröcsögött és megégette.*

Megnéztük a rómaiparti első segélynyujtást. Az asszony kezét alaposan megégette a baracklekvár és *Horváth* XXX. József főtörzsőrmester segített rajta, ő kezelte az égési sebet. A súlyosabb sebesülteket természetesen a *mentők* veszik át és ők gondoskodnak elszállításáról. A segélynyujtó szolgálat is, mint tudjuk, eddigi működése során jelentékeny eredményeket ért el. A különféle baleseteknél, vízbőlmentettnél, sebesüléseknél, ájulásoknál, öngyilkosságnál gyakran és eredményesen nyujtott segélyt.

Most ott himbálózik a Dunán az új mentőállomás. Vízbőlmentő, segélynyujtó és viharjelző szolgálatot végez. A segélynujtást szombat, vasár-, ünnepnap és azt megelőző napokon a Vöröskereszt kiküldöttje végzi, míg egyébként ezt a szolgálatot a rendőrök látják el. A Római part legforgalmasabb helyén van ez a tökéletes higiéniával felszerelt új mentőállomás. Nemcsak segítsége az evezősöknek, hanem díszítője a Dunának is.

Gyomor- és bélbajoknál, a máj és az epeutak megbetegedéseinél, reggel felkeléskor egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvíz, különösen kortyonként elfogyasztva, igazán remek hashajtó! Kérdezze meg orvosát!

Ősz előtt nem lép életbe a német-román gazdasági szerződés

Bukarest, július 15.

(A Magyarország és a United Press tudósítójától.) A király rendeletére őszig elnapolták a román parlament mindkét házát. Felteszik, hogy ezzel kapcsolatban *szünet áll be a német-román gazdasági szerződés életbeléptetéséről eddig folyt tárgyalásokban,* mert a román kormány véleménye szerint az egyezmény bizonyos pontjaihoz, például a szabad kikötőkről szóló részhez a parlament hozzájárulása szükséges. Mivel a szerződés valamennyi pontja szoros összefüggésben van egymással, nem valószínű, hogy a tárgyalások késő ősz előtt megfelelő eredményre vezetnek.

Lebrun elnök távirata az angol királyhoz

Daladier Chamberlainnek sürgönyzött

London, július 15.

Hore-Belisha hadügyminiszter ma hajnalban repülőgépen visszatért Londonba Párizsból, ahol résztvett a július 14-i katonai díszszemlén.

Lebrun elnök VI. György királyhoz intézett táviratában hangoztatja, hogy a díszszemlén résztvett angol csapatok pompás fellépése általános bámulatot vívott ki. Az elnök ezután így folytatja:

— A jelen pillanatban, midőn a francia nemzet lelkesen ünnepli az angol szárazföldi, tengeri és légi haderő csapatait, amelyek Franciaországba jöttek, hogy a francia csapatokkal együtt a francia nemzeti ünnepségen résztvegyenek, boldog vagyok, hogy Felséged előtt őszinte barátságomat és az egész francia nemzet háláját fejezhetem ki. Párizs örömmel üdvözölte a közös dicsőség társait, akiknek jelenléte a két nemzet összetartását és közös idealizmusát jelképezi.

Daladier miniszterelnök *Chamberlain* miniszterelnökhöz a következő táviratot intézte:

A nemzeti ünnep nagy díszszemléje után legyen szabad Párizs népének köszönetét kifejeznem az angol haderő csapatainak nagyszerű fellépéséért, amelyek a lakosság lelkes éljenzése közben vonultak fel. Boldog vagyok, hogy Ön előtt személy szerint és az egész nemes angol nemzet előtt a francia nemzet meleg szeretetét tolmácsolhatom.

Corbin londoni francia nagykövet a nemzeti ünnep alkalmából adott lakomán beszédet mondott, amelyben azt a meggyőződését hangoztatta, hogy az angol és a francia birodalom egységén meg kell törnie minden uralmi törekvésnek.

Legkisebb teljesítménynél is
költségmegtérítés
40% jutalék
VII., Erzsébet-körút 21. I. 8.

KÁDÁR ENDRE
Balalajka
Egy orosz emigráns és egy francia lány szerelmi regénye, a test és lélek titkainak megrendítő feltárása
Fűzve 3.60 pengő
Kötve 4.80 pengő
ATHENAEUM

Ki tudhatta,

hogy a kassai Dóm kincstárának kulcsa a sekrestyében van

Kassa, július 15.

A kassai Dóm kincstárának kirablásával kapcsolatban a *kassai rendőrség újabb és újabb bejelentéseket kap.* A rendőrség igyekszik minden kis momentumot lenyomozni, azonban eddig konkrét eredménye nincs még a nyomozásnak. Kassán jóformán

az egész város a valkmerő templomrablók után nyomoz

és igyekszik segítségére lenni a rendőrségnek. Minden gyanús dolgot bejelentenek, úgy hogy *a detektívek több irányban kutatják a milliós értéket reprezentáló műkincsek elrablóit.*

megkereste Tost Barna prelátust, a Dóm plébánosát, aki jelenleg Olaszországban tartózkodik, s tőle akarják megtudni azt, hogy a beavatott sekrestyéseken kívül kik voltak azok, akik tudtak róla, hogy a kincstar kulcsa ott fekszik a sekrestye egyik fiókjában.

Nagyon valószínű, hogy *Tost* Barna prelátus erre a kérdésre már személyesen fogja megadni a választ, mert félbeszakítja olaszországi tartózkodását és hazautazik Kassára. A nyomozás jelenlegi stádiumában bizonyosra veszik, hogy *most már a legrövidebb időn belül sikerülni fog alátámasztani a legvalószínűbb gyanut,*

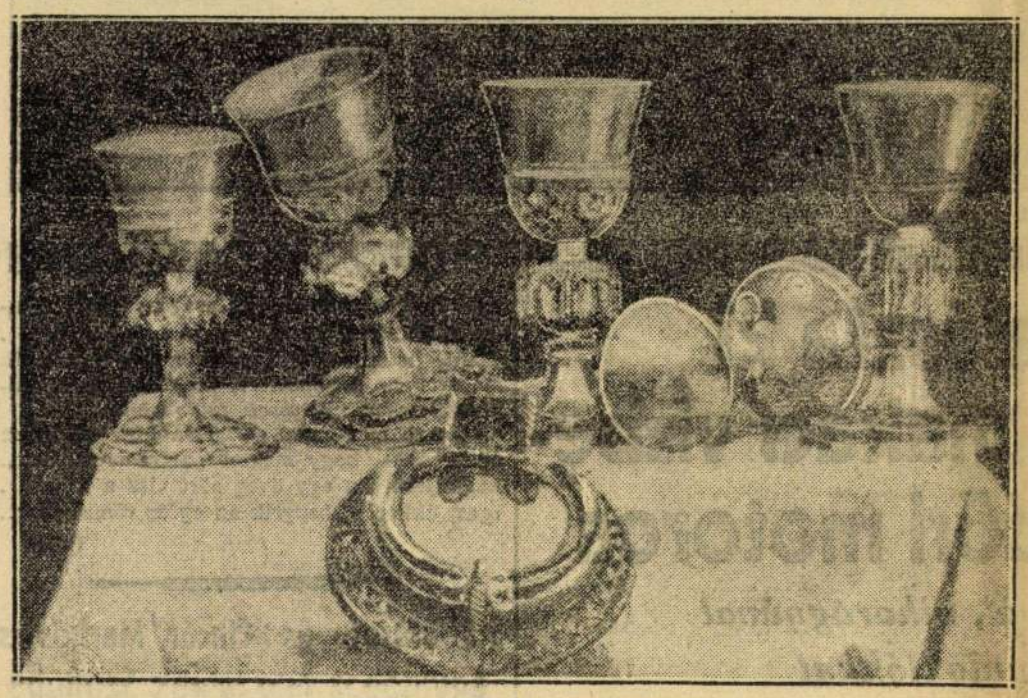

A kassai dóm elrabolt műkincsei.

Megérkeztek Kassára a budapesti államrendőrség detektívjei is,

kik *Miklós* Dezső rendőrtanácsossal helyszíni szemlét tartottak a Dómban. Megállapitást nyert az, hogy

nemcsak a kincstár ajtaján, de a sekrestye ajtaján sincsenek olyan nyomok, amelyek arra engednének következtetni, hogy a tettesek erőszakos eszközökkel hatoltak be a kincstárba, illetve a sekrestyébe.

Ennek alapján az a feltevés alakult ki, hogy *valószínűleg a sekrestyeajtóban bentmaradt a komplikált Wertheim-zár kulcsa, vagy pedig a kincsrablók viaszlenyomat alapján készitettek kulcsot a kincseket őrző sekrestye hatalmas vasalt ajtajához.* Kiterjedt a nyomozás abban az irányban is, hogy *milyen összefüggés lehetséges az elmúlt hónapokban Szlovákiában történt templomrablások és a kassai Dóm kirablása között.*

A Szlovákiában elkövetett templomrablások tetteseit eddig nem fogták el a szlovák hatóságok. Nincs kizárva, hogy ezek még a cseh-szlovák időkből jól ismerték a kassai helyzetet és ide is átjöttek, bízva abban, hogy munkájuk itt is hasonló eredménnyel fog járni.

A kassai államrendőrség táviratilag *azt, hogy a helyzettel teljesen ismerős egyének követték el az utóbbi évtizedek legnagyobb műkincsrablását* és a rendőrség esetleges házkutatások alapján olyan bizonyítékokat produkálhat, amelynek alapján a tettesek letartóztathatók.

A Földközi-tenger felé terjed a Szahara

Páris, július 15.

A francia gyarmatügyi minisztériumnak sok gondja van a Szaharával. Egy szakemberek által készített jelentés ép most arról számol be, hogy

a Szahara észak felé folytonosan terjed.

A nagy homokviharok minden évben ezer, meg ezer négyzetméter termékeny területet árasztanak el homokkal és ezeket a földeket nem lehet többé megmenteni. Ha ez így halad tovább, akkor

a Szahara néhány évezred alatt egész a Földközi-tengerig halad előre.

A gyarmatügyi minisztérium most nagyobb összegeket fordit arra, hogy egy úgynevezett növényi övezetet állitson fel, amely feltartóztatja a homokvihar pusztitását.

M. N. B. 1214. sz. e. a.

8 napos Melhosz-különvonat

1939 július 30—augusztus 6.

Olaszországba

Részvételidíj:

98.- P.

Velence
Roma
Nápoly
Capri

Jelentkezés és felvilágositás:

MEFHOSZ TRAVEL
Budapest, IX., Ferenc-körút 38.
Telefon: 18—72—74.

és

UTAZÁSI IRODÁNKBAN
Budapest, VIII., József-körút 5.
Telefon: 14—44—00.

az Esti Ujság közgazdasága

Nagy áresések a gyümölcspiacon

A szombati piacon a nagy kinálat következtében ismét *rendkivül nagy áresés mutatkozott a baracknál. A bőséges kinálatot nem tudta felvenni a szombati lecsökkent vásárlókedv,* mert a háziasszonyok általában a szombati és vasárnapi napon lehetőleg tartózkodtak a befőzéssel járó munkától s igy *sok sárga barack maradt eladatlan, úgy hogy*

a piac későbbi óráiban 8, sőt 6 fillérért is igen szép és jó minőségü sárgabarackot lehetett vásárolni bőséges mennyiségben.

A többi gyümölcsárak is lényegesen olcsóbbodtak. Elsősorban nagymértékben esett az őszibarack ára, amelyből szintén nagy volt a kinálat. A tegnapi 90 filléres legmagasabb árral szemben ma az őszibarack maximális ára csupán 70 fillér volt. *Az alma, körte, meggy, ribizke és ringló szintén lényegesen olcsóbb lett* és a leszállitott árak mellett is *nagy készletek maradtak eladatlanul a piacon.* A zöldségpiacon egyes cikkeknél szilárdultak az árak. A fejessaláta, karfiol, uborka és zöldpaprika ára emelkedett. Ezeknek *a drágulásoknak a száraz meleg időjárás az oka.* Viszont a paradicsom, amelyből ma rendkivül nagy mennyiség érkezett, lényegesen olcsóbb lett.

A tojáspiacon fokozódik a lanyhulás. Ma ismét 2—4 fillérrel szállitották le a tojásárakat. *Az élőbaromfipiac ma is változatlanul szilárd volt.* Az élőcsirke 190—200 fillérrel kelt el, a többi élőbaromfi ára nem változott. *A vágottbaromfipiacon a csirke 10—15 fillérrel olcsóbbodott,* a többi baromfi ára azonban ismét emelkedett. A tyúk 10—20 fillérrel, a lúd és a kacsa 10 fillérrel drágult kilogrammonkint.

Felhozatal: 67 vagón, darabáru 39, burgonya 16, tojás 1, hagyma 1, barack 1, uborka 1, gyümölcs 8 vagón. Hajón: 283 mázsa, ötermelőkocsi 178, autó 8, rendeltárukocsi 68, rendeltautó 98, kertészkocsi 8, batyus 159, élőbaromfi 481 ketrec, vágott 138 mázsa, tojás 313 láda.

Baromfi: élőcsirke 190—200, tyúk 130—140, ruca 150—160, lúd 150—160, vágott csirke 120—230, vágott tyúk 150—170, ruca 115—170, lúd 105—170 fillér.

Tojás: ládaáru 116—120, selejtes tojás 112—118 fillér.

Zöldség: vegyeszöldség, új, csomós, 6—16, makói hagyma 8.5—9, zöldhagyma, csomója 1.5—3, fokhagyma 10—20, kalarábé darabja 2.5—4, paraj 16—25, sóska 10—16, csiperkegomba 120—220, fejessaláta 3—6, zöldpaprika hegyes 50—80, zöldpaprika, nagy, tölteni való 45—80, paradicsom 18—35, tök 2.5—4, karfiol, leveles 25—60, fejeskáposzta 8—12, kelkáposzta 10—18, zöldborsó 32—40, burgonya, Gülbaba 9.5—10, Ella 8.5—9, nyári rózsa 9.05—10, uborka 6—14, vajbab 20—35, zöld tengeri 2.5—4 fillér.

Gyümölcs: alma 5—24, körte 8—32, őszibarack 10—70, kajszinbarack 6—24, ringló 12—30, cseresznye 30—40, meggy 6—40, sárgadinnye 30—110, ribizke 10—14, málna 42—55, egres 10—20, citrom, darabja 4—7 fillér.

Mit veszünk és mennyiért a kispiacon

Borjúcomb szeletelve 240—320, vesés 180—290, marhahús, leveshús 100—180, juh, hátulja 136—160, sertéskaraj 210—270, tarja, comb, lapocka 162—208, oldalas 130—164, háj 150—160, zsir 148—160, élőcsirke drb-ja 100—280, élőtyúk 200—350, vágott tyúk 150—200, ruca, hizott 140—190, vágott lúd 150—200, vágott sütnivaló csirke 220—350, vágott pulyka 200, ponty, jegelt 100—169, ponty, élő 120—240, teatojás 8—9, apró 6—8, tevaj 320—340, vegyeszöldség 6—20, sóska 18—26, paraj, tisztított 30—40, fejessaláta 4—10, kalarábé, új drb-ja 2—6, vöröshagyma, makói 14—18, újdonság 26—32, fokhagyma 16—40, fejeskáposzta, új 10—16, spárga 20—140, tök, főző 4—8, kelkáposzta, új 12—24, savanyúkáposzta 26—32, zöldborsó 36—48, uborka 6—8, burgonya, Gül-Baba 12—14, Ella 10—12, burgonya, új 10—18, nyári rózsa 12—14, zöldbab 28—44, zöldpaprika, töltenivaló kg-ja 56—100, paradicsom 26—34, őszi barack 20—100, körte közönséges 20—56, cseresznye 46—100, meggy 30—70, málna 48—76, ribizke 16—40, kapszibarack 16—38, egres 16—30 fillér.

—o—

Továbbra is rendkivül élénk a forgalom a gabonapiacon

A gabonapiacon élénk a forgalom. Újbúzából már nagyobb tételek kerültek leszállitásra és a jövő héten megkezdődik mindazoknak a mennyiségeknek a leszállitása, amelyeket júliusi határidőre kötöttek. *Az eddig leszállitott búzamennyiség minősége kiváló.* A búza fajsúlya javarészt 82—83 kiló, a sikértartalma a malmokban most van kipróbálás alatt. *Általában remélik, hogy az idei termés sikértartalma jobb lesz a tavalyinál.*

A mai forgalomban különösen a Tiszavidékről érkeztek nagyobb búzatételek eladásra,

amelyek javarészt hajóparitásban keltek el. Budapesti paritásban hajdumegyei, nógrádmegyei, valamint dunántúli származékokat ajánlanak, amelyek *19.95 és 20.20* pengő között találtak elhelyezést a budapesti malmokban. *A fejérmegyei uradalmakból úgynevezett minőségbúzát nagyobb tételben hoznak a piacra,* amelyet a Futura a már ismertetett feltételek alapján vesz át.

A rozspiacon meglehetősen gyönge a kinálat, azonban kereslet sem igen jelentkezik és a búzapiac élénk forgalmával szemben csak elvétve kerül rozskötésekre a sor.

A határidőpiacon a megindult újrozs forgalom igen gyenge és érdeklődés októberi terminusra sem jelentkezik. Az azonnal szállitható rozs ára budapesti paritásban *13.10* P. Októberre körülbelül háromnegyed pengővel többet fizetnek.

A takarmánypiacon a forgalom megcsappant, érdeklődés tengeri iránt csak elvétve mutatkozik és budapesti paritásban Szolnokon át érkező tengeri *16.80* pengővel adható el. *A zabpiacon tavalyi áru iránt megszünt az érdeklődés,* idei zabot e hó végén történt szállitásra *17.75,* augusztusi szállitásra *16.75* pengővel lehte kapni. *Takarmányárpát 14.50—14.80* pengő között keresnek a budapesti piacon. *A magvak közül kissé gyengébb a repce és a zöldborsó,* de jól tartja árát a tiborheremag, amelyet exportcélra tovább keresnek.

—o—

A szombati értéktőzsdei magánforgalomban gyengült az irányzat

Az értéktőzsdén ma hétvégi szünet van. A magánforgalomban csak szórványos érdeklődés jelentkezett, tényleges kötésekre nem került a sor és igy csak árfolyamtaksációk vannak, amelyek szerint az *irányzat kissé gyengült* és az árnivó egy árnyalattal alacsonyabbra értékelhető a tegnapi zárlati árfolyamoknál.

—o—

Tartózkodó a sertésvásár

A ferencvárosi sertésvásár szombati felhajtása nem érte el a kétszáz darabot sem. A kinálat ezzel egész héten *alig haladta meg a tizezer darabot* és igy a jó minőségekben általában tartott maradt a jegyzés. A piacra került nagymennyiségü hús következtében a vásárló kedv gyenge maradt és a 2—4 filléres árleszállitás után *igen nagy mennyiségek maradtak eladatlanul. Árak: (pénteki zárlat): Uradalmi zsirsertés 103, szedett sertés 86—102, öreg sertés 78—90, angol tőkesertés 97—103 fillér kilogrammonként élősúlyban.*

— Ideges embereknél és lelkibetegeknél az igen enyhe hatású, mindig megbizható természetes „Ferenc József" keserűvíz — reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve — kiadós bélürülést, jó gyomoremésztést és elegendő étvágyérzetet hoz létre. Kérdezze meg orvosát!

Fokozódik a meleg

Budapesten ma délben: plusz 29 fok

A METEOROLÓGIAI INTÉZET HIVATALOS ELŐZETES JELENTÉSE.
VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS A KÖVETKEZŐ HUSZONNÉGY ÓRÁRA:

Déli, délnyugati szél. A meleg fokozódik. A délutáni és az esti órákban egy-két helyen kisebb zivatar lehetséges.

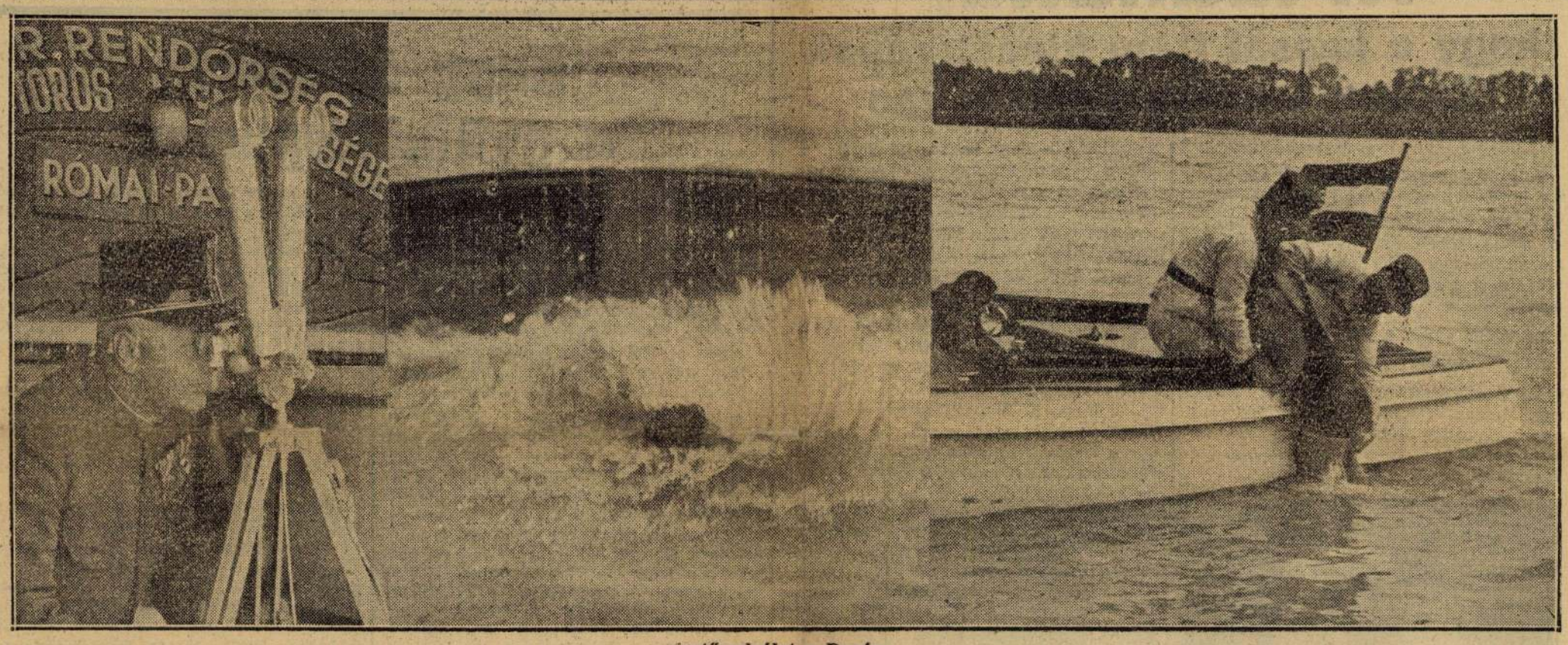

Mentőszolgálat a Dunán.

Letartóztatták Grammens flamand nacionalista képviselőt

Brüsszel, július 15.

Grammens flamand nacionalista képviselőt, aki azért harcolt, hogy Flandriából tüntessék el a francianyelvű feliratokat, most

Brüsszelben letartóztatták.

Grammens elment a vasutasok nyelvvizsgájára és tiltakozott az ellen, hogy *vallon* származású vasutasokat a *flamandok* számára fenntartott jogban részesítsék és flamand nyelven vizsgáztassák, ami arra képesítené őket, hogy flamand területen helyezkedhessenek el. Amikor tiltakozásának nem volt eredménye,

az egyik vizsgázó kezéből kitépte a könyvet és kettészakította.

A vizsgálóbizottság a rendőrséget hívta segítségül és a rendőrök a flamand képviselőt letartóztatták. Zsebében papírlapot találtak, amelyen saját bevallása szerint munkatársai névsora volt feljegyezve. Amikor a rendőrök a névsort el akarták kobozni,

Grammens kikapta kezükből és le akarta nyelni, a rendőrök azonban ebben megakadályozták és a névsort átadták az államügyészségnek.

A képviselőt a vizsgálóbíró elé vezették, mert a parlament nyári szünete alatt mentelmi jogot nem élvez. A vizsgálóbíró elrendelte *Grammens letartóztatását.*

Több mint kétmillió tagja van a fasiszta harci szövetségeknek

Róma, július 15.

Starace, a fasiszta párt titkára évi jelentésből, amelyben a Ducenak beszámol a párttagok létszámáról és a párt tevékenységéről, az olasz sajtó nagyon érdekes adatokat közöl, amelyek a párt óriási arányú szervezetéről tanuskodnak. Eszerint a fasiszta harci szövetségnek *2,210.252 tagja van,* az ifjúsági szervezet 6,701.639 taggal rendelkezik, a női fasiszta szövetség 667.108, a földmunkásnők szövetsége 1,314.839, az iskolai szövetség 164.863, a vasutas szövetség 136.979, a közalkalmazottak fasiszta szervezete 266.562, a posta- és táviró alkalmazottak szervezete 81.520, az állami iparvállalatok szervezete 115.804, dopolavoro szabadidőszervezet 3,752.403, a szabadságolt tisztek szövesége 247.550, a fasiszta sportegyesületek 809.223, az olasz flottaegyesület 189.302 és a fegyveres fasiszta különítmények 1,309.477 tagot számlálnak.

A párttitkár jelentése közli továbbá, hogy a fasiszta uralom tizenhetedik évében 1937 december 1-től 1938 március 31-ig a párt 518.116 iskolás gyermeket részesített segélyben és erre a célra 22 millió lirát fordítottak.

Hatszor halászta ki ugyanazokat a makacs vízbefulókat a rendőri motoros

Bemutató szirénával, viharágyúval és önkéntes fuldoklókkal

Nagy a riadalom a római part fürdőző és vadevezősei között: *viharszirénа harsant fel a vizen,* majd megjelent a rendőri motoros is ugyancsak szirénázva. Ekkor már az evezősök a part mentén vonszolják a csónakjaikat, mikor pedig a két ágyulövés eldördül, már *a legádázabb lubickolók is a kabinok felé szaladnak.*

— Vihar lesz! — száll a hír fel Vácnak és le Ercsinek.

Pedig vaklárma az egész, *próbaképp szól a sziréna,* bemutatót dörög az ágyu, az ég tehát joggal derült és kék mindenfelé. A Vöröskereszt-Egylet vízbölmentő, segélynyujtó és viharjelző szolgálatát próbálgatják a most létesitett dunai mentőszolgálat keretében.

A csőpontonokra épitett mentőállomás szürke falai majd szétszakadnak a rengeteg vendégtől és érdeklődőtől, akiket *Simon* Elemér, a vöröskeresztesek elnöke fogad. Itt van *Szilágyi* Béla miniszteri tanácsos, a belügyminisztérium képviseletében és itt van jóformán az egész rendőrtisztikar is, mint érdeklődő.

A mentőállomás előtt rendőri motoros horgonyoz, mert, mint mondják, a vízből-mentést a rendőrség mentőőrségei látják el, akik közismerten kitünő eredményeket értek el ezen a téren. A segélynyujtás nagyjából az ő dolguk, vasárnap és ünnepnap azonban, úgyszintén az ezt megelőző napokon, a Vöröskereszt emberei rándulnak ki, mondván: *elég dolga akad a rendőrségnek akkor különben is.*

egy kis bemutatót rögtönöznek nekünk a rómaipartiak.

Először a mentőállomást mutatják be, egyszerü közrendőr magyarázza az elsőrangú felszerelést, egymásután szedegeti elő a kisebb mütétekre is alkalmas müszereket, gyógyszereket, a kilométer hosszú géztekercseket és vízbőlmentő eszközöket. Még égési sebekre is van patikája.

A másik oldalon „pihenőhely" felirású ajtót találunk: itt heveri ki valószinüleg a bemutató fáradalmait a biztos úr

Különben hajlandók mégegyszer megjátszani egy kis zivatart. *Villanykapcsolót fordítanak el,* felbúg a villanysziréna, a kéziszirénát betesznek a motorcsónakba, s kiszaladnak riasztószerszámostul a vízre

Ugyanakkor felröppen az árbócra a zászló és

kicipelik a napvilágra a kis viharágyút, ahol dühösen pukkan kettőt és vége is az egésznek.

A vizen sehol egy teremtett lélek.

A motoros visszakanyarodik a parthoz.

— Jelentem alásan, daráljak még? — érdeklődik a kéziszirénára bökve a szolgálatteljesitő rendőr.

Megnyugtatják, hogy abbahagyhatja, nem csináljuk tovább, hiszen odaát a Népszigeten nem tudják, miért visitozunk és bombázunk itt olyan dühösen.

Azért is jó, hogy abbahagytuk a tüzelést, mert *két repülőgép tünik fel a láthatáron.* Párszor körülszállják az állomást, meg a partot, azután

lehajítanak egy koszorút az avatásra kerülő épületre.

Kőszeghy Gyula *Majoros* Istvánnal visszakanyarodik Budaörs felé. Ők a Magyar Vöröskereszt Egylet repülőkészültsége nevében látogattak el hozzánk.

Mindenki a repülőket figyelte, csak most terelődnek vissza gondolataink a vízre és lám, Ujpest felől *ócska ladik csobog lefelé, egyre jobban lesüllyedve a benyomuló víztől. Egyszerre csak elmerül a benne ülő két barnáraégett bőrü emberrel*

Abban a pillanatban felpöfög a rendőrmotoros és ott hagy minket faképnél.

A „fuldoklók" kapkodnak lapát, meg evező után, de folyton lecsúszik a kezük; egyikük már kétszer elmerült.

Amikor odaér a motoros, kinyujtanak nekik egy rudat. Azt görcsösen megmarkolják és kiemelik őket a hüs habokból. A motoros meg sem imbolyog a kényes müvelet alatt. A két ember elterül, mint a béka a csónak fenekén, úgy hozzák őket az állomásra.

Kikötnek. A derék rendőrök *kiemelik a két újultat a fenékről és megkezdődik a szabályos élesztési munka.* Már jó öt perce folyik a mesterséges légzés adagolása, mikor egyszerre az egyik *„majdnem halott"* kinyitja a szemét:

— *Na elég!* Ne csiklandozzanak tovább...

Fürgén feláll és biztos léptekkel távozik társával egyetemben. Kiderül: a helybeli úszómester az egyik, pesti vizipólójátékos a másik. Csak a mi tiszteletünkre és tudományunk kibővitésére zajlott le az egész.

Müsoronkivüli szám következik: háztartási alkalmazott fut be a segélyhelyre lélekszakadva, égési sebbel a jobbkezén.

— Mi történt, néni?

— *Lekvárt főztem és megkavartam a lábasban.* Erre a barack rápökött a kezemre.

Egy ideig tamáskodva áll a társaság, nem tudjuk: vajjon ez is előre elkészitett programpont-e.

A vezetőség azonban becsületszóval és esküvel bizonyitgatja tény valódiságát, sőt a nénike épkézláb nyögései sem engedik azt sejtetni, hogy majd ő is felugrik a kezelés közepén, hogy: na elég.

A 2815-ös rendőr olajozza, kötzgeti a sérült kezet, miközben az előbbi szám megismétlődik: a vízbefordult ladikosok felmentek a parton és leereszkedtek, hogy mégegyszer vízbefordulhassanak. Közkivánatra ötször ismétlik meg az esetet.

Amikor hatodszor készülődnek neki, valaki a parton felsóhajt:

— Milyen pechjük van szegényeknek! Mindig kiránncigálják őket a jó hideg vízből...

Még hetedszer is kapacitálják a Filmiroda emberei egy úszómestert, meg a vizipólójátékost: legyenek szivesek fuldokolni.

— Azt már nem! — jelentette ki kicsit dühösen —, hogy megint partra cipeljenek... Legfeljebb, ha egy üveg sört visz a Duna... Igaz, akkor vízbeugrik az egész római part...

(thz)

Ribbentrop és Cincár Markovics egyidőben látogatnak Szófiába

Bukarest, július 15.

Az Universul szófiai tudósitójának jelentése szerint Kiosszeivanov látogatását Ribbentrop német és Cincár Markovics jugoszláv külügyminiszter augusztus folyamán Szófiában viszonozza. A két külügyminiszter egyidőben lesz a bolgár főváros vendége.

A RÁDIÓ MŰSORA:

SZOMBAT:

Budapest I. 13.30: Hanglemezek. — **14.30:** Hírek. — **14.45:** A rádió műsorának ismertetése. — **15.00:** Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. — **15.15:** Hárman mesélünk. — **16.45:** Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. — **17.00:** A tengely és az angol bekerités. (Előadás). — **17.40:** A József nádor 2-es honvédgyalogezred zenekara. — **18.25:** Jönnek a bombavetők. (Előadás). — **18.50:** Isabelle Norval zongorázik. — **19.15:** Hírek. — **19.25:** Nóták a falu nyári életéből. — **20.25:** A magyarság sorsfolyója. (Versek). — **21.05:** Tánclemezek. — **21.40:** Hírek, időjárásjelentés. — **21.50:** Hírek szlovák és magyar-orosz nyelven. — **22.30:** Budapesti hagversenyzenekar. — **23.40:** Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. — **0.05:** Hírek.

Budapest II. 16.50: Mezőgazdasági félóra. — **19.30:** A két Medici. (Előadás). — **20.00:** Hírek, ügetőversenyeredmények. — **20.10:** Hírek szlovák és magyar-orosz nyelven. — **20.20:** Hanglemezek. — **21.00:** Perényi Gabriella énekel zongorakisérettel. — **21.25:** A József nádor 2-es honvédgyalogezred zenekara. — **22.00:** Időjárásjelentés.

VASÁRNAP:

Budapest I. 8.00: Szózat. Utána: Hanglemezek. — **8.45:** Hírek. — **9.00:** Görögkatolikus magyar istentisztelet. — **10.00:** Református istentisztelet. — **11.00:** Egyházi népének és szentbeszéd. — **12.20:** Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. — **12.30:** Operaházi zenekar. — **13.10:** Székelyudvarhely. (Felolvasás). — **14.00:** Hanglemezek. — **15.00:** Nyár végén, vagy tavasszal telepitsünk-e gyepet? (Előadás). — **15.45:** Chappy tánczenekar. — **16.30:** Öregek és fiatalok. (Előadás). — **17.00:** Hírek szlovák és magyar-orosz nyelven. — **17.10:** A magyar huszár nyomában. (Felolvasás). — **17.50:** Balázs Kálmán cigányzenekara. — **18.40:** Ismerkedések. (Felolvasás). — **19.15:** Hírek. — **19.25:** A balerina. Operett 3 felvonásban. — **21.40:** Hírek, sporteredmények, időjárásjelentés; hírek szlovák és magyar-orosz nyelven. — **22.05:** Lászlóffy Margit zongorázik. — **22.40:** Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. — **23.00:** Csorba Gyula cigányzenekara. — **0.05:** Hírek.

Budapest II. 11.20: Budapesti polgári dalkör. — **15.05:** Chappy tánczenekar. — **18.10:** Rablóvilág a Tauruszban. (Utleirás). — **19.30:** Spanyol mükincsek Genfben. (Előadás). — **20.00:** Hírek, lóversenyeredmények; hírek szlovák és magyar-orosz nyelven. — **20.20:** Hanglemezek. — **21.30:** Időjárásjelentés. — **21.35:** Tánclemezek

Esti Ujság

POLITIKAI NAPILAP
MEGJELENIK MINDEN HÉTKÖZNAP DÉLBEN

Főszerkesztő: TÖRS TIBOR
Felelős szerkesztő: MAKKAI JÁNOS

Felelős kiadó:
Dr. BATHORY-HÜTTNER JÁNOS

Nyomatott a Stádium Sajtóvállalat körforgógépein (Budapest, VIII., József-körút 5. sz.)
Felelős: Győry Aladár igazgató.

R

MAGYARSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
EGY HÓRA 4 PENGŐ, A LEGNAGYOBB KEDVEZMÉNNYEL 2.50 PENGŐ, EGYES SZÁM ÁRA HÉTKÖZNAP 10 FILLÉR, VASÁRNAP 20 FILLÉR, POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 28990
MEGJELENIK HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL MINDENNAP

KIADÓTULAJDONOS: MAGYARSÁG LAPKIADÓ RT.
ELNÖK-VEZÉRIGAZGATÓ,
FŐSZERKESZTŐ ÉS FELELŐS KIADÓ:
IFJ. VIRTSOLOGI RUPPRECHT OLIVÉR DR.
FELELŐS SZERKESZTŐ: MAGYAR IMRE
FŐMUNKATÁRS: FIALA FERENC

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, II., HUNYADI JÁNOS-UT 2. SZÁM
TELEFONSZÁM: 156-010. LEVÉLCÍM: BUDAPEST 2. POSTAFIÓK: 55. ÉJJELI SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, VI. KERÜLET, ARADI-UTCA 8. SZÁM. TELEFONSZÁMOK: 115-461 ÉS 115-462.

Budapest, 1939 julius 23, vasárnap | NAGYPÉNTEK NÉLKÜL NINCS FELTÁMADÁS! | *XX. évfolyam, 37 (5344) szám*

SZÜRKE KÖNYVEK, GONOSZ SZÁNDÉKOK

Irta: HUBAY KÁLMÁN

Egy héttel ezelőtt, *1939 julius 17-én* nyilatkozatot kért tőlem a *Virradat* a külpolitikai helyzetről s ebben a nyilatkozatomban, többek között, szóról-szóra a következőket mondottam:

— Visszataszitóan cinikus az a finom, szemforgató propaganda, amely *nyilvánvalóan magán viseli a tengelyhatalmak, tehát a konstruktiv világnézetü népek ernyesztésének szándékát.* Az olasz világlapok csak a napokban utasitották vissza azokat az otromba és gonosz hireket, amelyek egynéhány, ugynevezett „magyar" lapban is a megtorlás elmaradásával láthattak napvilágot és amelyek Triesszttel kapcsolatban szerettek volna — reménytelenül — félreértéseket támasztani az olasz és a német birodalom között. Ezek a méregkeverők mindenesetre elfeledkeztek arról, hogy *az olasz és német szövetségnél őszintébb, meghittebb, természetesebb és tartósabb együttmüködés még aligha adódott a világpolitikában.* Minden bizonnyal igen keservesen fog csalódni az, aki — akármilyen ravasz módszerekkel is — a tengelyhatalmak ellen spekulál.

— Ugyancsak a napokban Göbbels miniszter érezte szükségét annak, hogy egy fölényesen nagystilü és gyilkosan szellemes cikkben rántsa le a leplet *a demokráciák szélhám-propagandájáról, amely az utóbbi időben — ugy látszik — minket is meg akar tisztelni bemutatkozó látogatásaival.*

Ez a nyilatkozatom *1939 julius 17-én* jelent meg és három nappal később, *1939 julius 20-án* délben őszinte örömmel olvastam *Csáky* István gróf nyilatkozatát, melyben megfeddi a tengelyhatalmak ellen kunkorgó, felelőtlen és gonosz propagandistákat, akik galádul azon mesterkednek, hogy — a külügyminiszter szavait idézve — „a német szándékokat és erőt érintő tendenciózus, sőt néha teljesen hamis beállitások talajra találjanak Magyarországon is. *Még akkor is baráti kötelesség ilyen megtévesztések ellen fellépni, ha azok, bár külföldön, de magyar nyelven látnak napvilágot.* Eltekintve a komoly nemzeti érdektől, *az igaz magyar szellemmel sem egyeztethető össze, hogy eltürjük, hogy az amugy is sulyos támadásokkal küzködő, önvédelmét gyakorló, bevált barátunk ellen immár magyar földön is mesterkedjenek".* Nyilatkozata végén hangsulyozza a külügyminiszter, hogy a megtorlásnak minden törvényes eszközével élni fog mindazokkal szemben, akik a magyar külpolitika megbizhatóságát illetőleg kételyeket ébresztenek.

A nyilatkozat teljesen rendben van, annak mi, a Nyilaskeresztes Párt tagjai, minden sorát örömmel tudomásul vesszük.

Ugyancsak *1939 julius 17-én,* a már emlitett nyilatkozatomban, egyebek között, még a következőket mondottam a mételyező és suttogó propagandáról:

— Nem beszélve most a magyarországi zsidó lapoknak a demokráciák iránti, napról-napra megnyilvánuló, ártalmas és gonosz rajongásáról, *a Pécsett megjelent „Szürke Könyv" — ugy hiszem — még sok alkalmat fog adni a parlamenti diszkussziókra, nemcsak tartalmánál, de megjelenésének rendkivül figyelemreméltó mellékzöngéinél fogva is.*

Ezt mondottam *1939 julius 17-én* és őszinte örömömre szolgál, hogy öt nappal később, *1939 julius 22-én* azt olvashattam a *Magyar Távirati Iroda* kiadványában, hogy „a kormány a pénteki napon — *tehát 1939 julius 21-én* — tudomására jutott adatokból megállapitotta, hogy *Lajos Iván dr. ‚Németország háborus esélyei a német szakirodalom tükrében'* felirat alatt Pécsen megjelent munkája oly *valótlanságokat tartalmaz,* amelyek *sulyosan sértik az ország külpolitikai érdekeit",* minek következtében „az igazságügyminiszter a pécsi ügyészséget arra utasitotta, terjesszen inditványt a vizsgálóbiró elé a fenti sajtótermék lefoglalása és a bünvádi eljárás megindítása iránt."

Félreértés ne essék: a magam részéről végkép nincsen szándékomban semminemü — sem személyi, sem politikai — tőkét kovácsolni abból a tényből, hogy az én nyilatkozatom julius 17-én, a külügyminiszteri nyilatkozat pedig három nappal később, julius 20-án, mig az igazságügyminiszteri intézkedés öt nappal később, julius 22-én látott napvilágot. Elvégre nem vagyunk gyerekek s nem fogunk most arról vitázni, hogy melyikünk látta meg az udvar fölött hamarébb a — kányát. Legutóbbi parlamenti felszólalásom után a külügyminiszter ur egyébként is volt szives felvilágositani, hogy bár Lovasberényben én már *1939 január 29-én* a népszövetségből való haladéktalan kilépést és az antikomintern paktumhoz való haladéktalan csatlakozást jelöltem meg a magyar külpolitika legközelebbi tennivalóiként, és bár az is igaz, hogy *a népszövetségből való kilépésünk és az antikomintern paktumhoz való csatlakozásunk csupán jóval később en. 1939 márciusában következett be,* azért én ne bizzam el magamat, mert a kormány ugy a kilépést, mint a csatlakozást már 1938 decemberében elhatározta és csupán — a külügyminiszter ur szerint — *„technikai akadályai"* voltak annak, hogy e külpolitikai tények a lovasberényi követelés után valósultak meg.

Eltekintve attól, hogy a lovasberényi követeléseket illetőleg *eszem ágában sem volt elbizni magamat,* mert minket sem belpolitikai, sem külpolitikai állásfoglalásainkban *nem vezetnek sem elbizakodottsági, sem presztizsszempontok,* hanem kizáróan a nemzet jól felfogott és felelősséggel nézett érdeke — e mostani külpolitikai méregkeveréssel kapcsolatos nyilatkozatokban és kormányintézkedésekben jelentkező időbeli differenciákból sincsen szándékomban levonni semmiféle következtetéseket sem. Ha a külügyminiszter ur azt mondaná, hogy ő ezt a nyilatkozatot *már julius 15-én, szombaton* megszövegezte és ismét csak *„technikai akadályai"* voltak annak, hogy a nyilatkozat közzétételével *julius 20-ig* várni kellett — és ha az igazságügyminiszter ur is azt mondaná, hogy a maga részéről ő is elrendelte a vizsgálatot *már julius 15-én* és megint csak *„technikai akadályai"* voltak annak, hogy az igazságügyminiszter ur intézkedése napvilágot lásson, akkor én igen boldogan fogom mondani, hogy *Isten éltesse a miniszter urakat!* Megint csak nem az a fontos, hogy melyikünk látta meg az udvar fölött hamarébb a kányát, hanem az, hogy a miniszter urak — *ők rendelkezvén a hatalom fegyverével és a hatalmi intézkedés fegyvertartási engedélyével* — szükségesnek tartották célba venni azt a fránya kányamadarat, amelyik már igen vésztjóslóan és sunyin keringett a magyar külpolitikai majorság szépen fejlődő aprómarhái fölött.

Az én tiszteletteljes és — ismételten remélni merem: az előzetes elhatározások folytán *minden bizonnyal fölösleges* — észrevételem ez üggyel kapcsolatban mindössze annyi, hogy nem lenne hiábavaló, ha a kormány az erélyes intézkedéseivel egyidőben figyelembe venne e kérdés vizsgálatánál *minden* figyelemreméltó szempontot. Az a bizonyos és tendenciájában egészen galád pécsi *„Szürke Könyv" több mint egy hónappal ezelőtt* jelent meg. *Nem is valami zugnyomdában,* hanem a pécsi m. kir. Tudományegyetemhez közelálló sajtóvállalatnál, pontosan: *a Dunántul Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.-T.*-nél. A kormánynak mindenesetre meg kell állapitania: *miképpen volt lehetséges az, hogy ezt a könyvet egy hónapon keresztül egészen háborithatatlanul terjeszthették és miképpen és kinek a költségén volt lehetséges az, hogy ezt a gonosz pamfletet minden katonatisztnek és minden állami tisztviselőnek ingyen megküldötték?*

A magyar királyi államrendőrségnek nagyszerü, szemfüles politikai osztálya van: *ki mulasztotta el,* hogy a politikai osztály e mérgező és mételyező könyvről a belügyminiszter urnak jelentést tegyen? Mert kétségünk sincs az iránt, hogy ha erre a könyvre a belügyminiszter ur figyelmét felhivták volna, *akkor vitéz Keresztes-Fischer Ferenc dr. belügyminiszter ur — esetleg „közigazgatási uton" — haladéktalanul intézkedett volna.*

A magyar királyi kereskedelemügyi miniszternek ki mulasztotta el jelentést tenni arról, hogy a m. kir. posta felhasználásával az ország külpolitikai érdekeit sulyosan sértő füzetek cirkulálnak az országban? Mert kétségünk sincs az iránt, hogy ha erre a könyvre a kereskedelemügyi miniszter ur figyelmét felhivták volna, *akkor Kunder Antal kereskedelemügyi miniszter ur e förmedvénytől a postai szállitás jogát nyomban megvonta volna.*

Magyarországon egy év óta — kivéve az időszaki lapokat — *egyetlen olyan sajtótermék sem jelenhetik meg, amely a kir. ügyészség engedélyét nélkülözi.* Ki volt az a pécsi ügyész, aki ezt, a magyar külpolitikai érdekeket az első olvasásra is veszélyeztető pamfletet engedélyezte? Mert kétségünk sincs az iránt, hogy ha a pécsi királyi ügyészség e könyvre az igazságügyminiszter ur figyelmét felhivta volna, *akkor Tasnádi Nagy András dr. igazságügyminiszter ur a julius 21-én meghozott intézkedését már egy hónappal ezelőtt meghozta volna.*

A kormányzatnak, amelynek *elsősorban* kényelmetlen ez az ország érdekeit sulyosan sértő külpolitikai méregkeverés, irgalmatlanul le kell itt csapnia a mulasztókra és felelősökre. A kultuszminiszternek meg kell inditania a vizsgálatot, hogy *ez a Lajos Iván nevü ur maradhat-e egyetlen pillanatig is a pécsi m. kir. tudományegyetem docense,* de egyben vizsgálatot kell inditani abban az irányban is, hogy *a docens urnak gonosz külpolitikai szándékai milyen titokzatos forrásokból realizálódtak papirszámlává, nyomdaköltséggé és postai szállitási dijjá?* Hiszen éppen szombaton reggel olvashattuk a kormány egyik félhivatalos lapjában, miszerint *„Csáky István gróf nyilatkozata ama körök ellen irányul, amelyek az utóbbi hetekben suttogó propagandával igyekeztek a német birodalom ellen fordulni.* Ezek a körök a baloldali ellenzékből, kapitalistákból és feudális csoportokból állanak s *természetesen gazdag pénzügyi eszközökkel rendelkeznek propagandájuk céljára."*

A miniszterelnök ur a választási küzdelem során Debrecenben olyan kijelentést tett, amely szerint *„gurulnak ebben az országban olyan pénzek is, amelyekhez tisztességes és nemzethü magyar embernek nem lenne szabad nyulnia."* Ugyanaz az ellenséges propaganda, amelyik most szürke könyvekben és nem is kétséges tendenciáju „magyar" sajtóközleményekben harcol a magyarság természetes külpolitikai érdekei ellen — *valljuk meg!* — ezt a debreceni miniszterelnöki kijelentést nyilt gyanusitásra használta fel ellenünk, a *Nyilaskeresztes Párt* ellen és burkolt gyanusitásra használta föl *olyan irányban is, ahonnan mi a magyar történelmi igények érvényesülésének hathatós előmozditását várjuk.* Ez inditott arra, hogy a miniszterelnök urat a képviselőház első interpellációs napján az *„idegen pénzek"*, a *„guruló pénzek"* ügyében meginterpelláljam, remélve, hogy kérdéseimre a miniszterelnök urtól határozott választ kapok. Őszinte sajnálatomra: ez a határozott válasz elmaradt. A miniszterelnök ur válaszában mindössze any-

Ára 20 fillér

Nyári vásár
az olcsóság jegyében
Száz és száz térfiing
vásári árakon
Női ruha és gyermekruha
nagy választékban, olcsó árakon
Magyar Divatház
RING JÓZSEF
Budapest József körút 53.

nyit látott jónak közölni, hogy értesülései szerint Zürichben nagyobb arányu pengővásárlások történtek, s ebből a tényből vonta ő le azt a következtetést, hogy ezek a zürichi pengővásárlások magyar politikai célokkal vannak összefüggésben, anélkül azonban, hogy a megállapításával vádat akart volna emelni ellenünk. Nos, a kormánylap szombat reggeli közleménye után legyen szabad megkérdeznem: *ha valóban igazak a Zürichben folyó pengővásárlásokkal kapcsolatos hirek, vajjon nem lenne-e célszerü megvizsgálni, hogy ezek a pengővásárlások nem vezetnek-e azokhoz a „baloldali ellenzékből, kapitalistákból és feudális csoportokból" álló politikai együtteshez, amelyek „természetesen gazdag pénzügyi eszközökkel rendelkeznek propagandájuk céljára"?* Hiszen köztudomásu — *éppen a King Hall-eset mutatja* —, *hogy a zsidó* befolyás alatt álló demokráciák mérhetetlen összegeket költenek külföldi propagandára, s e propagandatevékenységükből nem óhajtják kikapcsolni a kulcshelyzetben lévő Magyarországot sem. Mi nem rágalmazunk felelőtlenül, mint ahogy azt velünk szemben előszeretettel tenni szokták. Kézenfekvő tények előtt azonban még a bünnél is nagyobb vétek: hiba lenne szemet hunyni.

És még egyet. Midőn a parlament interpellációs napján az egyik nyilaskeresztes képviselő-testvérünk szóvá tette a nyilas lapok sorozatos betiltását, a belügyminiszter ur finom gunnyal figyelmünkbe ajánlotta, hogy *legyünk mi is olyan „okosak és óvatosak", mint a zsidó lapok és akkor bennünket sem fog baj érni.* A tanácsot köszönettel tudomásul vettük, de nem fogadtuk meg. Nem akartunk zsidómódra lenni óvatosak, mert ezt ugy hivják: *fejlett technika.* Nem akartunk zsidómódra lenni okosak, mert ezt ugy hivják: *destrukció.* Mi ugy érezzük, akkor szolgáljuk népünket és nemzetünket, ha mindig, minden kérdésben *brutálisan őszinték* vagyunk. Ezért mondottam ama fentebb már idézett nyilatkozatomban brutális őszinteséggel: *„mi egyértelmü külpolitikát akarunk! Egyértelmü külpolitikát, akár tetszik ez a magyarországi zsidóságnak és a világ-zsidóságnak, akár nem.*

A zsidók lehet, hogy óvatosabbak és okosabbak. Mi azonban tisztességesebbek és egyenesebbek vagyunk..

Mert mi vagyunk a magyarok . . .

350 ezer pengő értéket loptak el a kassai dóm kincstárából

A tettes a helyzettel ismerős müértő volt

Kassáról jelentik: A kassai dóm mükincseinek elrablása ügyében változatlan erélyyel folyik a nyomozás. *Tost* Barna prelátuskanonok, a dóm plébánosa, aki pénteken visszatért Abbaziából, szombaton délelőtt megjelent a rendőrségen és tájékoztatta magát a történtekről, a nyomozás során eddig felmerült adatokról, majd tájékoztatást nyujtott az általa tudott dolgokról.

Délben a dómban ujabb helyszini szemle volt, amelyen Tost Barna plébánoson kivül jelen volt *Altdorfer* István dr. ügyész, *Kéthelyi* Sándor dr. vizsgálóbiró, *Miklós* Dezső dr. rendőrtanácsos, *Köszeghy* István, a kassai muzeum vezetésével megbizott nemzeti muzeumi igazgató és *Wick* Béla kanonok. A helyszini vizsgálat lerögzitette a hiányt, amely eltér az eddig megállapitottaktól. Az ellopott értékek a következők:

A tettes vagy tettesek elvittek a sekrestyéből *három naponta használt arany kelyhet.* Ezek közül az egyiket *Hartsár* István nagyprépost kapta huszonötéves jubileumára. A másik egy 1834-ből való *Joób* kanonok-féle kehely, amelyet *Tost* Barna prelátuskanonok használt, a harmadik pedig egy 1896-ból való, özvegy *Pürstinger* Jánosné által a Dóm restaurálása alkalmával adományozott kehely, amelyet *Cselényi* István pápai kamarás használt.

A kincstárból a következő értékekek hiányoznak:

Egy 1502 évszámmal megjelölt kehely, *Antonius* mester munkája, három sodronyzománcos gótikus kehely a XV. és XVII. századból, a XIII. századból származó ugynevezett *ladnai* kehely, melyet Ladna község határában egy *öreg tölgyfa gyökerei között találtak.* A tettesek *kivették a Nepomuki Szent János ereklyetartóból magát az ereklyét,* egy csont-darabot, továbbá egy rézből való szentségtartóból a lunulát.

Az ellopott tárgyak anyag- és mütörténeti értéke megközelitő becsléssel *350 000* pengő.

A kincstárban lévő egyes tárgyakon reszelések nyomait fedezték fel, amelyekkel a tolvaj vagy az értéktárgyak anyagát próbálta megállapitani, vagy pedig — ami valószinübb — *félre akarta vezetni a nyomozást.* A rendőrség véleménye szerint ugyanis *a tettes kétségtelenül müértő volt és a helyzettel ismerős egyén, aki nem aranyat és ezüstöt, hanem mükincseket keresett és vitt magával*

A szélsőjobboldal harca a pestkörnyéki köztisztviselők lakbérrendezéséért

Ujpesten, Pestszenterzsébeten és Kispesten lakó állami városi és községi tisztviselőket és alkalmazottakat a pénzügyminiszter egy régi rendelkezésével a harmadik lakbérosztályba sorozta. Az állami tisztviselők tömegei, akik más városokban még magasabb lakbérosztályban voltak, pestkörnyéki városokba való áthelyezésük folytán abba a kellemetlen helyzetbe kerülnek, hogy lényegesen kevesebb lakbért folyósitanak részükre. Az állami alkalmazottak a multban nem egyszer tettek kisérletet arra nézve, hogy ezen a helyzeten változtassanak. Minden egyes választás előtt ugy a liberális pártok, mint a kormánypárt jelöltjei nem egyszer hirdették, igérték és sürgették a köztisztviselői kérdés rendezését, de ezentul semmi sem történt. Ujpest *szélsőjobboldali köreiben* most erőteljes mozgalom indult, hogy a városban élő állami, városi és községi tisztviselők és alkalmazottak az őket *jogosan megillető második lakbérosztályba kerüljenek. Hess* Pál dr. polgármesterhelyettes a legnagyobb megértéssel és örömmel fogadta ezt a törekvést.

Okiratairól fotókópiát készittessen Rád-nál, VI, Andrássy-ut 52 Telefon 116-640

Vendéglős és korcsmáros testvérek! Szerezzék be nagybani borszükségleteiket keresztény cégnél
Abt Antal bornagykereskedő
Budafok, Petőfi-utca 44. Tel. 469-742

Tévedésből lépték át a danzigi határt . . .

Danzigból jelentik: A *danzigi* rendőrség szombaton délben a határ átlépése miatt letartóztatott hat 18—20 év közötti lengyel egyetemi hallgatót. A hat fiatalember a *wierzycai* nyári táborozáson vett részt. Kirándulás közben tévedésből lépték át a határt.

Huszévi kényszermunkára itéltek egy francia kémet

Párisból jelentik: A *Matin* jelenti: A párisi katonai törvényszék huszévi kényszermunkára itélte Paul *Lidyt,* akit azzal vádoltak, hogy egy idegen hatalom javára titkos értesüléseket szolgáltatott a francia repülésről.

Nem tudtak uszni — belefulladtak a Tiszába

Hódmezővásárhelyről jelentik: *Szücs* István 20 éves és *Szilaj* Imre 21 éves hódmezővásárhelyi fiatalemberek szombaton délután fürödni mentek a *Tiszára.* Mivel uszni nem tudtak, egymás kezét fogva mentek bele a vizbe. Az iszapos parton egyszerre csak süllyedni kezdtek és mire segitségükre siethettek, mind a ketten elmerültek. Holttestüket még nem találták meg.

TELEFONSZÁMAINK
Szerkesztőség 15-60-10
Kiadóhivatal .....
Hirdetési osztály ..
Éjjeli szerkesztőség (VI, Aradi-utca 8).. 11-54-61 11-54-62

A magyar rögről

Olvastam Tőled nem rég
Egy apró, drága verset,
Hogy városban sok ember él,
Ki szemlehunyva szenved.
Szereti a magyar rögöt,
És bárhová temessék,
Falusi röggel cukrozzák
Koporsóját, úgy tegyék . . .

Furcsa is ez a Budapest,
Nincs itt hajnal, se alkony,
Ürgét se lehet önteni
A jól szabott aszfalton.
Itt minden jól érthető,
És mégis érthetetlen,
Hóhér a zajos nagyváros,
Ál-szivü és kegyetlen . . .

A falusi rög nékem
Több a virágnál, vallom,
Szeretném kiérdemelni,
Ha meg kell egyszer halnom.
Holtnak a kincs már mit sem ér,
Mit életemben se kaptam,
Porló rög leggen takaróm
És örök derékaljam . . .

Sértő Kálmán

Sárvirág

— Történet a betyárvilágból —

Irta: **Számadó Ernő**

Az alkonyég lila harangvirágja ráhajlott a Sárrétre. Tul a bokrétás nádasokon, amerre a Nap lejár fénypászták küllözték a sötétség gördülő kerekét. Távoli karámok tájáról elnyujtott bőgés, bégetés és kósza kolompszó hullott a nádasok közé. A vizivirágok félősebbje már lehunyta sziromszemeit, nehogy könnyet ejtsen bele a felfényesedő Hold. Szunyogok dünnyögték a süppedő zsombékok felett altató dalukat.

Esteledett.

Bogár János, a vén halász felbámult az ütögető csillagokra és felállt a fatönkasztal mellől. Bicskáját nyugodalmasan megtörölte és a maradék halpaprikást bográcsostól felakasztotta a kunyhóba a gamóra. Azután eszébe jutott, hátha valami pöszmét beléhull. Szakajtókendőt kotort elé a bakójából és befedte a bográcsot. Vigyázni kell az ételre. Különösen, hogy lyány van a háznál. Rica mindenra nagyon kényes. Dehát nem baj. Anyja fajta. Az ő nevelése. Bizony nagy csapás, hogy maga maradt szegény kis ártatlan. Az apja, az odaveszett szegény Szent Tamásnál. Agyonlőtték a rácok. Szegény felesége meg utánahótt. Dehát ez mán igy van. Kossuth Lajos bekivánta őket. Bizony... még ő is amondó volt, hogy menjen a gyerek. Ment is szegény István. De vissza se jött többet. Szegény István... szegény István...

Az öreg jóféle szűzdohányt csömöszölt nagy tempósan a kostökzacskóba. Kell az éjszaka. Szunyog ellen is, meg időtöltésül.

Egyszer csak valami neszezést hall háta megett. Hátha Rica lyány jött meg. Elküldte a faluba fonalér. Ki kell mán javitani a nagyobbik pókot.

Visszafordul.

Nem a lyány, Behojnik állt az ajtóban. A csöndérlegény. Valami morva-e, micsoda, csak annyi bizonyos, hogy igen harapdálta a magyar beszédet, no meg a népét se vallotta éppen testvérének.

— Hallod-e, nem járt erre Barna Péter? — kiált nagy csöndéresen.

— Nem láttam, — vetette vissza a szót komoran Bogár.

— Azt mondják, itt delelt nálad.

— Nem jól mondják.

— Nana, öreg, jó lesz megmondani az igazat.

— Azt mondom.

— Azt mondod? Hiszen velük cimborálsz.

— Mán hogy én?

— Nem is én. De jól vigyázz! Kaszáló fű verheti fel a házad, mig visszajössz Gyuláról.

— Csöndér ur, ne beszéljen igy velem. Én nem cimborálok senkivel. Én halászok. Van nekem dógom.

— Csendesebben, öreg. Vagy azt hiszed, nem tudom, hogy miért jár ide Barna Péter.

— Mér járna?

— Mér? Gyönyörüséges lyányodér. Akit ugy féltesz tőlem. Annak meg szeretője. Azt hiszed, nem tudom?

— Az én lyányom? Szeretője? Ez mán hazugság. Maga csuba ember. Csoze. Maga . . . maga . . . Bogár János nyakán kikékültek az erek. Tollseprünyi szemöldöke összeszaladt, mint dühös ék, vaskos keze ökölbe facsarodott.

Behojnik hátrább lépett:

— Te akarsz valamit, te, te zsivány, te orgazda! Még neked van szavad!

Nem, Bogárnak nem volt több szava. Csak állt, taglós kezét ökölbe csüngetve. Állt hangtalanul, mint harapni készülő veszett eb.

Behojnik nem ismerte ezt a fajtát. Meghunyászkodásnak vélte a csikorgó hallgatását. Neki állt feljebb:

— Még neked van szavad? Neked, aki zsiványnak adod a lyányod, szeretőnek, cédának, rongynak, ringyónak...

Bogár előretoppant. Kezében kés villant. A halbontó nagy kés. A csizmájából rántotta elé. Nagy karlendület és — egy dörrenés: Bogár János arccal bukott a földre. Ingéből pirosszemü kigyók kusztak szét sisteregve.

Behojnik letámasztotta fegyverét. Lehajolt a halotthoz. Beleragadt a hajába. Arcra akarta forditani. Szembe akart nézni a vén halásszal, aki betyárnak szánta a lyányát, de aki most már . . . És szemében diadalmas fény villant:

— Rica . . . ! Az a kis Sárvirág. Az a kis harmatkása. Nagyot fog nézni, ha hazajön és Behojnik bácsit találja itt. De a csunya nagyapóval mit csináljon? Nem hagyhatja itt. Még megijed a kis

HATEZER MUNKÁS SZTRÁJKOL AZ ANGOL katonai üzemekben

London, julius 14.

A Roe & Co. repülőgépgyárban (Failsworth) csütörtökön mintegy ezer mechanikus és tanonc sztrájkba lépett. A blandfordi katonai táborban, ahol ötezer munkás hagyta abba a munkát, csütörtökön tovább tartott a sztrájk. A sztrájkolók és azok között, akik munkát akartak vállalni, összeütközésre került sor. Öt város rendőrségét riasztották fel és csak így sikerült a rendet helyreállitani.

Meghamisitotta erkölcsi bizonyitványát

Közokirathamisitás és lopás büntettével vádoltan állt ma a büntetőtörvényszék *Dorosy*-tanácsa előtt *Fazekas* János lakatossegéd. *Fazekasnak erkölcsi bizonyitványra volt szüksége* és a rendőrségen kiállitottak egy hivatalos irást, amely szerint

csalásért már el volt itélve. Fazekas meghamisitotta ezt az irást

és a szöveget ugy javitotta ki, hogy csalás miatt eljárás folyt ellene, de azt megszüntették.

Amikor a hamisitás kitudódott, közokirathamisitás cimén megindult a bünvádi eljárás *Fazekas* ellen.

Nem sokkal később kiderült, hogy *Fazekas a Filmexpress Kft. vállalattól*

irógépeket lopott.

Egy napon felment az irodahelyiségbe, ott körülnézett, másnap pedig bement a portáshoz azzal, hogy a vállalat alkalmazottja, elkérte az irodakulcsot, az irógépeket elvitte és *egy leányismerősét kérte meg, hogy tegye a gépeket zálogba.* A zálogházban megkérdezték a leánytól, ki bizta meg az elzálogositással.

A leány az utcán várakozó Fazekasra mutatott, mire rendőrt hivtak és Fazekast bekisérték az őrszobára.

A zálogház ugyanis időközben értesitést kapott az irógéplopásról, ezért kérdezték meg a leánytól, hogy ki bizta meg a lopott gépek eladásával.

A mai főtárgyaláson *Fazekas* János beismerő vallomást tett. Nyomorára hivatkozott. A törvényszék *Fazekas* Jánost

hathónapi börtönre itélte,

de elrendelte szabadlábra helyezését.

Az itélet nem jogerős.

Ma indult a rozshatáridőüzlet, várják a kukoricaüzleti uj döntést

Gabonatőzsdei tudósitásunkban számolunk be arról, hogy *a rozs forgalma ma indult meg a határidőpiacon.* Ezzel kapcsolatban a gabonatőzsde közönségét élénken foglalkoztatta *ma a tengeri határidőüzlet kérdése.* Amikor ugyanis hivatalos közlés jelent meg a buza lépcsőzetes árairól és arról, hogy 7.5 millió métermázsa buza értékesitését sikerült a kormánynak biztositani, a hivatalos közlés azt is bejelentette, hogy a kormány ezidén nemcsak a buza, hanem a tengeri határidőüzletet sem engedélyezi. A rozs határidőüzlet mai megindulásával aktualitást nyert ennélfogva az a kérdés,

végleges-e a kormánynak a tengeri határidőüzlet betiltására vonatkozó döntése?

Ez a kérdés azonban nemcsak a tőzsdét, hanem a gazdákat és hizlaldákat is foglalkoztatja, miért is az *Esti Kurir* munkatársa *beavatott helyen* érdeklődött ez ügyben és a következő választ kaptuk:

— Amikor a tengeri határidőüzlet betiltásáról hivatalosan értesült a tőzsde, a gazdák bevonásával rögtön ankétot tartottak a tőzsdén. Az ankét résztvevőinek kijelentése szerint legnagyobb mértékben meglepte őket a betiltás és a tőzsde elnöksége, látva a hangulatot és tekintettel a nagy gazdasági érdekekre, melyek a tengeri határidőüzlethez fűződnek, el is határozta, hogy

felterjesztéssel fordul a felettes hatósághoz, a kereskedelmi miniszterhez, amelyben megkisérli a minisztert meggyőzni arról, hogy a tengeri határidőüzlet közérdekü.

— Ugy tudjuk, már el is ment a felterjesztés, amelyben rámutatnak a tengeri határidőüzletnek árbiztositó szerepére. A helyzet ugyanis az, hogy csak a határidőüzlet teszi lehetővé a *kereskedőnek*, hogy a gazdától bármikor megvehesse kukorica termését olyan időben is, amikor az áru még nem szállitható, de amely időben a gazdának az árak megfelelnek és ha esetleg pénzre van szüksége, ezt az igényét is kielégitheti. Utalás történt azonban a felterjesztésben arra is, hogy kizárólag a határidőüzlet révén válik lehetségessé, hogy a *hizlaló* az év bármelyik időpontjában kielégithesse vételkedvét, mert a határidőüzlet egyik lényege, hogy *ugy az eladott, mint a vevőt mentesiti a kész áru kukorica esetleges nagyobb áringadozásai révén előálló kockázattól.*

Éppen ezért remélik, hogy *illetékes fórumko revizió alá veszik a tengeri határidőüzlet betiltására vonatkozó határozatot* és augusztustól ismét engedélyezik.

— **Baráth Zoltán halála.** *Baráth* Zoltán, az Országos Földhitelintézet igazgatója 47 éves korában váratlanul elhunyt. Néhány nappal ezelőtt kezdett gyengélkedni, betegségének azonban nem tulajdonitott jelentőséget. Váratlanul azonban szivembólia lépett fel, amely gyorsan végzett az erőteljes, életvidám férfival. Temetése szombaton délután fél 4 órakor lesz a farkasréti temetőben.

Műértők lopták el a kassai Dóm milliót érő kincseit

Rendőri jelentés a nyomozásról
Gerevich Tibor professzor szakvéleménye

Ma reggel érekezett a fővárosba dr. *Miklós* Dezső rendőrtanácsos, aki nyomban *Barna* Péter dr. rendőrfőtanácsoshoz sietett, hogy részletes jelentést tegyen a néhány nappal ezelőtt felfedezett *kassai templomfosztogatásról.*

A rendőrtanácsos jelentéséből bontakozik ki *először teljes részletességében az utóbbi évek egyik legnagyobb szabásu templomrablása.*

Már az első pillanatban

nyilvánvaló volt, hogy a lopást csak a helyzettel ismerős s a műkincsekhez alaposan értő emberek követhették el.

A rablást ugy fedezték fel, hogy a kassai Dómban tartott *szentmise előtt keresgélni kezdték a sekrestyében az egyik kelyhet.* A kelyhet sehol sem találták, ellenben ugyanekkor feltünt, hogy *egy másik kehely is hiányzik, amelyet pedig a sekrestyés emlékezete szerint előző nap kikészitett.*

Most már alaposabban körülnéztek a sekrestyében és megdöbbenve állapitották meg, hogy az *egyik perselyt is feltörték és az iróasztal fiókjába be van törve a kulcs.*

Felnyittatták a zárat és ekkor a fiókban megtalálták a *kincstárterem kulcsát.* Ebből a kulcsból, amely az emeleti helyiségbe vezet, mindössze *két példányt csináltattak annak idején.* Az egyiket *Kassa* város polgármestere őrzi, mig a másikat *a Dóm plébánosa, jelenleg: Tost Barna prelátus.*

Tost prelátus jelenleg Olaszországban nyaral és ugy látszik, ezt az időt használták fel a helyzettel rendkivül ismerős tolvajok terviik megvalósitására.

Az egymillió pengő értékü kegyszerek lajstroma

A templom személyzete a megtalált kulccsal kinyitotta a *kincsesszekrényt* és megdöbbenve állapitották meg, hogy

szinte felbecsülhetetlen értékü, történelmi vonatkozásu műkincsek tüntek el.

Az eddigi becslések szerint közel *egymillió pengő értéket képviselnek az ellopott műtárgyak.*

Leltárt készitettek az eltünt műkincsekről és eszerint *a következő darabok hiányzanak:*

Egy darab, a XII—XIII. századból származó kis ezüst román stilü kehely, amelyet *a XVII. században Nagyladnán találtak.* A régi ezüst kehely egy *ledöntött tölgyfa gyökerei közé szorult* s felirata: *„Ave Maria, Jesus Gratia".* Lábán szenteket ábrázoló, kezdetleges kivitelü, *hat medaillon látható. Nagyon értékes a XV—XVI. századból származó, dombormüvekkel ékitett csucsives kehely is.* Ivócsészéjén, kosarán és karéjos talpán *egy angyal alakja,* az *Isten báránya,* a *kálvária,* a *Madonna,* a *Jópásztor,* a *napkeleti bölcsek* és *Szent Sebestyén* láthatók. Az alsó részbe egy mondat, *szalagon elmosódó betüvel, a szárán pedig Mária neve szerepel.*

Az eltünt kincsek között van az *1745-ben készült barokk-kehely,* egy *1831-ből származó kehely,* amelynek kupáján *Szent István, Szent László* és *Szent Imre,* a kehely lábán pedig *Szent Erzsébet, Szent András* és *Szent Bertalan* képe látható. Igen értékes az a kehely, amelyet *Hartsár* István püspöki helynök, nagyprépostnak ajándékoztak paptársai *1915-ben ezüstmiséje alkalmából.* Azonkivül egy *20—30 centiméter magas, szinaranyból készült kehely, gótikus román stilusban, önmagából kiképzett gyér diszitéssel.* A kehely anyaga hajlékony, *puha arany.* A kupánál az aranyban erős horpadás fedezhető fel és a kupa széle repedt. Az ereklyetartóból *gyémántokkal körülrakott foglalata hiányzik, benne Nepomuki Szent János* ereklyéjével. Az elvitt holmik között van még *egy darab, aranyból készült holdacska, az ugynevezett lunula, értékes kövekkel kirakva.*

Szakértő rablók

Gerevich Tibor egyetemi tanár, az ismert művészettörténész a lopás felfedezése előtti napon hagyta el *Kassát, ahol a Müemlékek Országos Bizottságával* folytatott kutatást. Igy az ismert mütörténész megtetekinthette a nagyértékü kincseket.

Gerevich professzor szerint a betörők nemcsak a helyzettel ismerős emberek lehettek, hanem alaposan értettek a mütárgyakhoz és tisztában voltak azoknak művészi és történelmi becsével.

Ezt támasztja alá az is, hogy egy *kétméteres szentségtartót, amelynek fémértéke sokkal nagyobb, mint egyes ellopott tárgyaké, otthagytak a tettesek.* Ez a körülmény azt látszik bizonyitani, hogy talán

nem is értékesités volt célja a templomrablóknak, hanem valami külföldi muzeum megbizásából lopták el a drágaságokat.

Gerevich Tibor egyetemi tanár szerint az ellopott mükincsek között *olyan ötvösmunkák is szerepelnek, amelyek az esztergomi székesegyházban lévő ötvösmunkákon kivül ugyszólván nincsenek is az országban.* A régi kassai ötvösipar a középkorban nagyon magas nivón állott, a legismertebb európai ötvösmesterek dolgoztak Kassán s a most eltünt ötvösmunkák *Kassának ebből az ötvös-fénykorából erednek.* A régi magyar ötvösség *legféltettebb darabjai közé tartoznak.* A legértékesebb az eltünt mükincsek közül *Antonius mester XVI. századból származó kelyhe.*

— Ha azt állitom, hogy az ellopott mükincseknek müvészi értéke megközeliti az egymillió pengőt, véleményem szerint nem is mondtam sokat, — jelentette ki Gerevich Tibor. — De végeredményben nem is lehet pontosan felbecsülni ezeket a pótolhatatlan drágaságokat. Különösen fájdalmas, hogy alig kerültek vissza hozzánk, máris eltüntek.

A kassai rendőrség a lopás felfedezése után azonnal *rádiórgramm utján közölte az ország összes rendőrhatóságaival az elrablott mükincsek részletes leirását.* Ezenkivül közölték a külföldi muzeumokkal is a lopást.

A határállomások ugyancsak részletes leirást kaptak az eltünt drágaságokról.

Igy remélhető, hogy a tolvajoknak *nem lesz módjuk és alkalmuk a mükincseket értékesiteni.* Ugyan lehet, hogy az ereklyéket beolvasztják a tettesek, de a szakértők remélik, hogy *erre nem kerül sor.* A darabok kiválogatása ugyanis *annyi szakértelmet árult el,* hogy talán *mégsem vetemednek erre a barbarizmusra.* A nyomozás az egész országban nagy erélyel folyik.

Egymillió font értékü aranypénz Zog exkirálynál

London, julius 14.

A *News Chronicle* varsói jelentése szerint *Zog* volt albán király háromnapos varsói tartózkodása alatt *nagy bevásárlásokat eszközölt.* Az exkirály és családja

mintegy ötezer font sterlinget költött el ruhákra, prémekre, kalapokra és egyéb ruházati cikkekre.

Mindenütt arannyal fizettek, mert

egész vagyonuk aranyérmékben fekszik. Körülbelül egymillió font sterling értékü angol és francia dukátarany van náluk, azonkivül pedig nagymennyiségü török aranypiaszter.

Ha vásárol, hivatkozzék az ESTI KURIR-ra!

MR. MOTO A KALÓZOK SZIGETÉN 20th CENTURY FOX Holnaptól CITY • OMNIA

SPORT

CSUPA FUTÓSZÁMBÓL ÁLL AZ UJPEST HOLNAPI NEMZETKÖZI VERSENYE

Az UTE szombaton délután fél 5 órakor az Ujpest FC—Beogradski Középeurópai Kupa mérkőzés előtt atlétikai versenyt rendez, amelyen jugoszláv versenyzők is indulnak.

A verseny legérdekesebb száma a 100 m-es sikfutás lesz, amelyben Sir dr., Gyenes, Nagy és a jugoszláv Stefanovics mérik összse többek között erejüket.

A 200 m-es sikfutásban Görkőinak jó időt kell kifutnia, hogy győztesen kerülhessen ki a küzdelemből. Ebben a számban a jugoszláv Kling is résztvesz. Az *1500 m-es* ifjusági hendikepversenyben Zoltai és Obermayer fogja megkisérelni az ifjusági rekord megdöntését.

A 3000 m-es I. osztályu sikfutásban Eper, Németh, Kelen és Ráthonyi nagy harca várható.

A 3000 m-es akadályversenyben Hires, Gulyás és Simon rekorddöntésre készül.

A 4x400 m.-es ifjusági váltóban a MAC, az UTE és a BSZKRT csapata győzhet. Igen érdekesnek igérkezik a 4 x 100 m.-es váltó is, amelyre 8 csapat nevezett. A MAC, BBTE, és UTE együttese

nagy harcot fog vivni az SK Beogradski és a Jugoszláv AC vegyes csapatával (Stefanovics, Kling, Radovits és Jovanovits.)

Az UTE ezuton kéri az atlétákat, hogy pontosan délután 4 órára jelenjenek meg a pályán, mert a verseny az utána következő labdarugómérkőzésre való tekintettel fél 5 órakor kezdődik.

Amerika az idén is learatott mindent Wimbledonban

Hogyan játszik a 21 éves Riggs, a wimbledoni győztes

Néhány nappal ezelőtt ért véget a wimbledoni verseny és az angol közönség még mindig a lezajlott nagy küzdelmek hatása alatt áll. A férfi egyest, mint ismeretes, *a 21 éves kaliforniai Robert L. Riggs nyerte, aki mint honfitársa, Vines 1932-ben „első kisérletre" megnyerte a wimbledoni világbajnokságot.*

Riggsre elég lehetetlen feladat várt: *Budget* kellett felejtetnie. Ez nem sikerült és nem sikerült volna másnak sem. Riggs a szakértők szerint nem olyan nagy klasszis, mint *Tilden, Borotra, Lacoste, Cochet, Wood, Vines, Crawford, Perry, Budge. De még talán Crammot sem éri el, aki sohasem nyert wimbledoni versenyt.*

A döntő, mint tudjuk, amerikai háziversennyé alakult.

Riggs Cooke ellen játszott és győzött négy szettben.

A páholyokban számos magasállásu személyiség jelent meg, Sir Samuel Hoare, aki elnökölni szokott a tenisz-szövetség fontosabb ülésein, továbbá Anthony Eden és számos diplomata.

A szakértők megállapitották, hogy *Riggs* kiváló defenziv-játékos és hogy pompás taktikai érzékkel játszik. *Labdaérzékben Cochet és Crawfordhoz hasonlit, akiknek iskoláját bizonyos tekintetben folytatja.* A defenzivából lassan, szinte észrevétlenül örli fel az ellenfele erejét.

Azonban elég egyoldalu játékosnak tartják és megemlitik, hogy

Párisban Mc Neill, aki jól koncentráló támadó játékos s aki az amerikai csoporttal már jóval a wimbledoni verseny előtt megérkezett a kontinensre, simán legyőzte Riggset, akinek nem volt ideje óvatos, defenziv és az ellenfelet kicsalogató taktikájával „kibontakozni", mert mire ezzel elő akart hozakodni, már késő volt.

Igy tehát azt mondják, hogy abszolut klasszissal nem tud ugy végezni, ahogy Cookeval végzett és

azt jósolják, hogy Ausztrália megnyeri az Amerika elleni Davis-Cup mérkőzést. Szerintük Bromwich megnyeri mérkőzéseit és a párost is Ausztrália fogja elvinni.

Alice Marble, a női *Budge* már tavaly feltünt Wimbledonban. *Stilusban, tartásban, eleganciában, erőben már akkor a legelsőnek tartották és*

női Budgenek nevezték el. Vorhandjei ellenállhatatlanul zugnak a sarokba, volleylabdái halálosan pontosak.

Tavalyi mérkőzése a rutinos Helen Jacobs ellen a tenniszrajongók szerint valóságos kinyilatkoztatás volt. Háló-támadásait a férfiak is megirigyelhették volna. *Alice Marble* szépen játszott, de igen sok kockázat volt a játékában. *Végül is a gyakorlottabb Helen Jacobs győzött s kilencedszer is bekerült a wimbledoni döntőbe. A közönségnek azonban a kaliforniai hölgy játéka tetszett jobban.*

A döntőben akkor *Helen Moody-Wills* 6:4, 6:0-ra simán verte vetélytársnőjét, de *akadtak jósok szép számmal, akik erre az évre Alice Marble győzelmét jósolták.* Ez be is következett! *Hilde Sperling,* aki a régi iskolát játszotta, ebben az elődöntőben 6:0, 6:0-ra kikapott s

a döntőben a kaliforniai hölgy az „our Kay" néven ismert angol moziszinésznővel, Kathleen Stammers ellen mérkőzött,

Marble 6:2, 6:0-ra győzött, Sarah Fabiannal megnyerte a női, Riggseel együtt pedig a vegyespárost. Miután a férfipárost a Riggs-Cooke nyerte,

végeredményben minden számot az USA vitt el. Amerika tavaly rekordot állitott fel azzal, hogy végignyerte a versenyt és ezt a bravurt az idén az Usa-játékosok Budge nélkül is megismételték.

Politikai bonyodalmak a diákvilágbajnokság körül

Az idei főiskolai világbajnokság körül meglehetős bonyodalom keletkezett. Beszámoltunk arról legutóbb, hogy az olasz sajtó a CIE (nemzetközi diákszövetség) bojkottálására hivta fel a diáksportolókat és hangoztatta, hogy a legközelebbi főiskolai világbajnokságon az olaszok nem jelenhetnek meg, mert — mint a *Popolo d'Italia* irta —

a CIE «tisztára genfi jellegü intézmény».

Közben azonban változott a helyzet, mert a rendezéssel megbizott németek — kiléptek a nemzetközi diákszövetségből. Az olaszok most már természetesen hajlandóknak mutatkoztak résztvenni a versenyen, viszont a nemzetközi szövetségnek már semmi köze sincs — a dolog természeténél fogva — ehhez a rendezéshez.

A CIE közben akciót inditott annak érdekében, hogy a világbajnokságot mégis megrendezzék — azonban nem Bécsben, hanem

Londonban akarják megtartani a versenyt. A németek azonban kijelentették, hogy nem veszik figyelembe a CIE határozatait és a bécsi diákversenyt mindenképpen megrendezik augusztusban.

A bécsi diákolimpián főleg Olaszország, Németország és Magyarország versenyzői vesznek részt nagy számban, de indulnak a japánok is.

A magyar főiskolások olimpiai ruhában utaznak ki és igy vonulnak ki a viadalok színhelyére.

A bécsi játékok ünnepélyes megnyitása a Belvedere-palotában lesz, ahol *Rust* németbirodalmi miniszter tartja a megnyitó beszédet. A bécsi diákolimpia záróünnepségén a magyar főiskolás mintacsapat felvonul *Hitler* előtt, majd különböző gyakorlatokat mutat be.

A magyar főiskolások vezetői tegnapi értekezletükön ugy döntöttek, hogy

Bécsbe 108 versenyzőt és 18 kisérőt küldenek ki.

Az ülés után az egyik vezetőségi tag kijelentette, hogy *a kiküldendő versenyzők számát esetleg még emelni is fogják, ez azonban attól függ, milyen mértékü támogatást kapnak a főiskolások az illetékes hatóságoktól.*

7 napos autócar-kirándulás a

Felvidékre és Kárpátaljára

AUGUSZTUS 1-TŐL 7-IG

Részvételi dij

P145.-

Utvonal: Vác—Balassagyarmat—Losonc—Rimaszombat — Tornalja — Pelsőc—Domica — (Aggteleki cseppkőbarlang megtekintése) Rozsnyó—Krasznahorka—Szádalmás—Torna—Szepsi—Kassa—(Bankófüred) Radvány—Csap—Ungvár—Szerednye— Munkács—Szolyva—Polena—Verebes—Vereckei-szoros. Vissza Munkácsig ugyanigy. Huszt—Técső—Aknaszlatina—Rahó—Tiszaborkut (különféle gyalogtura-lehetőségek a 2058 méterig terjedő hegyekbe) Rahó—Huszt—Beregszász—Debrecen—Hortobágy—Tiszafüred—Hatvan—Budapest.

Jelentkezési határidő julius 20-án, déli 12 óra

A helyeket a jelentkezések sorrendjében osztjuk be!

Jelentkezéseket elfogad az **Esti Kurir Utazási Irodája,** Budapest, V., Vilmos császár-ut 34. szám. Telefon: 12-54-05.

Ezer drukkoló különvonaton érkezik a Beogradski után

A jugoszláv futballisták ma reggel megérkeztek Holnap délután 6 órakor kezdődik a mérkőzés

Ma reggel 6 óra 2 perckor futott be a K. K. elődöntőben résztvevő Beogradski a Keleti pályaudvarra.

Az Ujpest vezetősége ma korán «startolt»: *Arányi Árpád társelnök, Langfelder Ferenc igazgató már jóval hat előtt ott voltak a pályaudvaron és várták a vendégcsapatot.*

Amikor a belgrádi vonat befutott, *Arányi* és *Langfelder,* valamint *Salgó,* az atlétikai szakosztály képviselője a hálókocsihoz siettek, nagy meglepetésükre azonban ott *csak két utast találtak.* Már attól tartottak, hogy nem jöttek meg a belgrádiak, amikor kiderült, hogy

a jugoszláv futballisták és atléták hálókocsi nélkül, másodosztályon tették meg az utat.

A jugoszlávokat *Arányi* és *Langfelder* üdvözölték.

Todorovics főpénztáros, a BSK vezetője közölte, hogy holnap különvonat érkezik, amely Belgrádból, Szabadkáról és Ujvidékről 1000 futballrajongót hoz!

Ugyancsak holnap érkezik Popovics Kika, a jugoszláv szövetség főtitkára is.

A BSK magyar trénerét, *Mészáros* Istvánt *„Dicky"*, az ujpesti szurkolók képviselője köszöntötte. *Mészáros,* mint ismeretes, a Sabaria és Ujpest játékosa volt s

játszott 1929-ben abban a lila-fehér csapatban is, amely megnyerte a Középeurópai Kupát.

Megérkezett a BSK játékosaival együtt

a jugoszláv rádió szpikere is, miután a belgrádi rádió közvetiti a mérkőzést.

A jugoszlávok ma délután 5 órakor kivonulnak a stadionba, ahol terepszemlét tartanak. Az atléták, a sprintstaféta tagjai pedig a váltást fogják gyakorolni.

Beszéltünk *Langfelder* Ferenccel, aki elmondotta, hogy

az Ujpest az Ambrosiana ellen győztes csapatával áll ki.

A sérültnek tartott Dubac, a jugoszláv válogatott hátvéd is megérkezett a csapattal s ő is résztvesz a holnapi mérkőzésen.

Az *Ujpest-Beogradski* KK elődöntőt, amely holnap 6 órakor kezdődik a Stadionban, *az olasz Barlassina vezeti.*

Hogyan készül Wooderson az angol csodafutó az olimpiára?

A helsinki olimpia egyik igen esélyes versenyzője *Sidney Wooderson,* az angol rekorder. *Wooderson* csak a legutóbbi időkben tört előre és karrierje voltaképpen a berlini olimpia után kezdődött. *A jelentéktelen külsejü fiatalemberről Angliában sem hitte volna senki, hogy rövid idő alatt világraszóló eredményt fog elérni.* Wooderson határozottan gyenge testalkatunak látszik és senki sem hinné, milyen energia lakozik benne. A gyengének látszó pápaszemes *Wooderson*

a berlini olimpia után kezdett formába jönni és sorra döntötte meg az angol rekordokat, sőt 4 perc 6.4 mp-cel világraszóló eredményt ért el az egy angol mérföldes távon.

Az angolok további nagy eredményeket várnak tőle és azt hiszik, hogy a jelenleg legjobb angol középtávfutó rövidesen megdönti Robinson félmérföldes és a hórihorgas Lovelock 1500 méteres rekordját. Wooderson jelenleg 24 éves, foglalkozására ügyvédjelölt, mindössze 166 centiméter magas és testsulya 54 kilogram. Tréningjeit maga osztja be és jó vagy rossz időben egyaránt mindennap megjelenik a salakon. Angliában remélik, hogy

Wooderson egyaránt nagy ellenfele az USA csoportnak középtávon és a finneknek 3000-en

és biznak abban, hogy a «jelentéktelen» Wooderson elhoz Helsinkiből egy-két olimpiai bajnokságot...

A kis Korányit ünnepli a francia sajtó

Páris, julius 14.

A »SETE«, amely hatalmas fölénnyel nyerte meg a kupabajnok Racinggal szemben Franciaország bajnokságát, idei sikerét ügyvivőjének, egy Bayrou nevü futballistaveteránnak köszönheti. Ez a Bayrou összevásárolta a köztársaság legjobb együttesét. A szóbanforgó Bayrou abban különbözik minden más managertől, hogy ő pénz nélkül vásáról. S ezért nevezhető a menedzselés egyik legnagyobb európai mesterének.

Mi Bayrou titka? Az, hogy a tehetségeket akkor felismeri már, amikor a játékosnak még nincs neve, tudása és gyakorlata.

Legnagyobb attrakciója a «kis Korányi» volt.

A Paris-soir négyhasábos cime igy hangzott: «*Korányi, aki a Setenek megnyerte a bajnokságot, Európa egyik legjobb játékosa.*»

«Egyszerü, szerény és hasznos, mindenekfölött hasznos. Sohasem ragadtatta még magát sportszerütlen gesztusra» — irta róla a lap.

«Elvezet volt Korányi örömét látni tegnap. Korányi, aki annyit fejlődött Franciaországban, a legjobb európai középcsatárok sorába emelkedett s jövőre mint a francia válogatott centere, sokat fog beszéltetni magáról. Bayrou ur, Ön a szerencse fia!»

«Korányi, mióta a Sete-ben játszik, tökéletesen megtanult franciául. Csatártársa pedig, René Laurent tökéletesen megtanult magyarul.»

Szabó ma Maeki finn világrekorder ellen küzd

Stockholmban ma nagy nemzetközi versenyt tartanak, amelyben résztvesz Taisto Mäki, a finn csodafutó is. A magyar atléták közül a versenyre Szabó Miklós, Csaplár és Iglói kaptak meghivást. Szabó a finn Mäki és a svéd Jannsson ellen áll ki 1500 méteren. Ebben a számban óriási küzdelmet várnak. A mezőnyt több jóképességü svéd középtávfutó egészíti ki.

Csaplár és Iglói a kétmérföldes futásban indulnak Henry Jonsson, Tillmann, Nilsson és Rasdahl ellen.

— **Bajtárskeresés.** Néhai *Goldberger* Dezső volt 30. honvédgyalogezredbeli tart. fhdgy a harctéren szerzett sebesülései következtében 1916-ban a Kasselik-kórházban feküdt. Tekintettel arra, hogy a kórház iratai elvesztek és a sebesülés igazolására igen fontos szükség van, felkérem mindazon bajtársakat, orvosokat, akik emlékeznek rá, hogy cimüket a következő cimre: Fettmann ernyőüzlet, Budapest, VII., Akácfa-utca 7, telefon: 332-013, leadni sziveskedjenek.

z mester.

ízadból.

erkélyrészek.

Amoretteket ábrázolnak, kik
ót tart feje fölé, míg oldalukon
z erkélyrészek pedig durva
:övekből állnak, a melyeknek

ók. — Lelt. sz. 1436. — Véte-
ıria Garrizotól 479 K-án (216–
vember 2-án (539–900). — Az
ı augusztus 26-iki 373 eln. sz.

– 38

ANTAL, ötvös (*Anthonius aurifaber*), * 1465 körül, † 1520. Kassán, hol 1493. nyert polgárjogot. Korának egyik legkiválóbb magyar ötvöse volt A. műve a kassai székesegyház díszes aranykelyhe, melyet Kassa város megbízásából 1502. készített. Ugyancsak tőle való Kassa város remek ezüst pecsétlője 1504-ből, mely a Kassai Múzeum tulajdona.

E. G. I. 42. l.

Antal ötvös
(Anthonius master)

Kassa 1504.

grod
z

Horvkézum

II. 588. l.

Antal

Kassai ötvös

Kassa város

pecsétnyomója

1504 ból

Repr.-

Horvkézmű

II 610 l.

Anno XVI (1936) NUOV

COR

RIVISTA DI STUDI

Direzione e amministrazione: BUI
(presso il Pr

Antal ötvös

Kassa.

(Antonius Aurifaber)

vöd

Wag Dej. 127. l.

HELYSÉG

SZEPESBÉLA

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

ötvö

KOR

1515

ŐRZÉSI HELYISÉG

R. kat. templom

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Kehely

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

tranyozott e
nodusz kupa öntött l
két-két keskeny párhu
donátorra s az adom
felirat van: „§ grof §
1 § 5."

FÉNYKÉP, RAJZ

Antal ötvös

Antonius Goldschmied

l.

Kőmagyötvi.

855. ~~E~~ 3.

~~TÁRGYMUTATÓ~~

VÁSÁRLÁSI SZABÁLYOK.

Az összes kiállító művészeket köteleztük utolsó szabott áraik kiírására, ezért a kifüggesztett eladási árakból engedmény nincs.

Ezen eladási árak minden terem sarkában vagy bejárata mellett olvashatók. *Az eladásokat Paur Géza műtárnok* intézi. Az írásban adandó vételbejelentések záros határidőn belül feltétlen fizetésre kötelesznek. A vételár $^1/_4$-e a vásárlás aláírásakor; $^3/_4$-e pedig legkésőbb a tárlat bezárásáig fizetendő meg.

Az összes műtárgy csakis tűzkár ellen van biztosítva.

A megvásárolt műtárgyakat a Társulat a Szépművészeti Múzeum helyiségében köteles átadni. A házhoz szállítás, csomagolás, biztosítás, írásbeli rendelkezés alapján, feltétlenül a műtárgy tulajdonosát terheli. A Társulat felelőssége a műtárgy átadásával, illetve a Múzeumból történt elszállításával feltétlenül megszünik.

Az igazgatóság.

Antal ötvös

Kassa

Kőmagyötvj. 141. l.

855 **Antonius Goldschmied** (Aurifex), civis 1493, MC 1052, †1520.

Kassa város pecsétje az 1502-ben nyert városcímerrel, hátlapján alábbi felirat. — *Stadtsiegel mit dem Wappen v. 1502, an der Rückseite Inschrift:*

„⊕ LIBER · AB · OFFICIIS · GAVDENS - ANTONI(VS) ARTE · HOC CELAVIT. MAI QVD HABET · MEA · CASSA SIGIL. 1 · 5 · 0 · 4.“ Átm.—*Dm.* 6

Museum, Kassa — *Kaschau.* Arch. Értesítő 1895, 370 (Mihalik J.); Mih. K. Ö. 126 képpel — *mit Abbildung.*

855A A város számadáskönyvei alapján, melyek szerint 1502 táján más ötvös nem kapott városi megbízásokat, Mihalik J. e mesternek tulajdonítja a kassai dómkincstár 1502-i jelzetlen aranykelyhét a város címerével s az ezzel való stílusbeli egyezés alapján még két más tárgyat. — *Auf Grund der Stadtrechnungen, laut denen um 1592 nur dieser Goldschmied städtische Aufträge zugewiesen erhielt, wird ein goldener Kelch m. Stadtwappen u. „1502“ im Kaschauer Domschatze von J. Mihalik diesem Meister zugeteilt, sowie auf Grund der Ähnlichkeit der Technik zwei weitere Arbeiten. Mih. K. Ö. 128/129.*

Antal (Antonius)

cród

Thieme-Becker

II. 18. l. (Lyka)

A Massai és

a brassói Antal

ötvösök egy

lapon

KOVÁSZNA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Antal ötvös Kassa 1493

M. Könyvszemle 1910. 189 l.

Könyvtár vesz

lásd

Antal ötvös
Kassa 1493

Antonius mester

Kassaiötvös

l.

Mihalik József:

Antonius mester aranykelyhe. (Képes tábla val.)

Arch. Ért. 1898. 396–401. l.

VI. EZÜST ÉS ÉKS

800. POHÁR, ezüst, részben aranyoz
szarvas, őz és egy legelésző szar
Auf der ausladenden Leibung dre

801. FÉLGÖMBÖS POHÁR, ezüst, t
akantuszleveles inda fut körül.
Becher, Silber, mit getriebenem
reihe, um die obere Leibung Ak

802. KOKUSZSERLEG fedővel, ezüst
jai öntött, áttört diszüek, egy-eg
Erdély, XVII. sz. v. — Kokuspo
figur. Siebenbürgen, E. XVII.

803. KÓKUSZSERLEG, fedővel, ara
lapos gombján domboru levéldisz
mén vésettrajzu cirill felirattal.
und Fassung. Die Rippen mit
E. XVI. Jh. M.: 16.6 cm.

il aranyozott, nyolckarélyos, trébelt levelekkel és gyü-
. Augsburg, XVII. sz. — Ovale Schmuckschale, Silber,
enem Blätter- und Obstdekor, RP Meisterzeichen. Augs-
Illusztr. XXIX. tábl.

nel. Bécs, 1807. — Teller, Silber, mit durchbrochenem

koszoruban cimer: kardot tartó kar K. G. betüvel és
) Magyar, 1656. — Becher, Silber, auf der gepunzten
Arm ein Schwert haltend mit K. G. Buchstaben und
garisch, 1656.

el, közben befoglalt négy érem. Magyar, 1697. — Becher,
und vier eingefasste Münzen. Ungarisch, 1697.

oldalakkal. Osztrák, 1816. — Zuckerdose, Silber, glatt.

ist, trébelt barokk diszitéssel, talpán páros anyalfejek,
koru, aranyozott diszü bőrtokban. Bécs, 1740. — Kelch,
riebenem Barockdekor, am Fuss Engelköpfe, am Kelch
eichzeitigem Lederetui mit Golddekor. Wien, 1740.

, kerek talpon áll az ecet-olajtartó üveg és a két triposzos
rt kosarat tart. Olasz, empire. — Essig, Öl, Salzbehälter,
er Mitte Frauenfigur einen durchbrochenen Korb hal-

Antonius mester

Ötvös

Iglói sk templom kommutatója

XV–XVI. sz.

fentitől

Irul –

karélyok egybeszögellésénél szentek öntött, domborműves térdképei foglalnak helyet. Közülök Borbála, alexandriai Katalin, Orsolya és Apollónia felismerhetők, a hatodik fiatal szent meghatározhatlan. A talp reczés sodronynyal beszegett felső mezőire gazdag tagozású növényornamentum borul a szár felé emelkedő architekturás talapzatokkal, melyek mindenikén egy-egy szent: Mária a gyermek Jézussal, Péter, Pál, egy püspök és két nőszent áll. A kehely a XV. századból származó mű. Ugyanebből a századból való, de már a renaissance félreismerhetlen befolyása alatt készült az eredetileg a garamszentbenedeki benczés templom tulajdonát képezett s most az esztergomi főszékesegyház tulajdonában lévő aranyozott ezüstkehely is, melynek képét a 271. számú ábrában adjuk. — A XLIV. számú táblán 1. sz. a. mutatjuk be a kassai Szent-Erzsébet székesegyház kincstárából kiállított remekmívű aranykelyhet, melyet a szárán látható felírás szerint 1502-ben készíttetett Kassa városa. A kehely 172 aranyat nyom, 18 drágakővel és 10 nagy gyöngygyel van diszítve. A kehely talpára van ráerősítve a Kassa városának II. Ulászló által Budán «in festo conceptionis Virginis gloriosae» kelt adományozó levele által megbővített czimerét hordozó zománczozott paizs, felül a három liliommal, középütt a négy folyóval s a lengyel félsassal, alul pedig a Candalei Anna czimeréből vett franczia liliomokkal, melyet a czimertörésre vonatkozó rézsútos ferde pólya oszt két mezőre.

A kehely valóban remek darab s még most is a kassai kincstár legbecsesebb tárgyát képezi. A templom drágaságairól felvett leltárak közül első ízben az 1516. évi emlékezik meg róla: «Item j kelch mit lobwerck vnd perleyn vnd gesteynen, an eyn paten, continet Marcas iiij».[1] Az 1552. évben a Gáspár Diák és Eötves János által felvett leltárban, pusztán darabszámra sorolván ez fel az ötvösműveket, nem konstatálható annak jelenléte, de az 1604. január 9-én felvett inventáriumban, végre az 1737. évi összeírásban a következő bejegyzésekben ismét rátalálunk a kehelyre: «Ein kelch mit 18 gemmis, 10 grossen Perlen, von ganczen Goldt, wiegt 172 dukaten» és «Tiszta arany kehely, patenástul, mely kövekkel és gyöngyökkel ékesítve; írás rajta: Qui cunque manducaverit panem hung etc».[2]

270. ábra. Kehely. Gróf Andrássy Géza kincstárából, Budapesten.

Bár erre a direkt adatok hiányoznak, kombináczió és a rendelkezésünkre álló történeti adatokból való következtetés útján mégis megállapíthatjuk a kehely mesterét, a ki nem lehetett más, mint az az ANTHONIUS nevű ötvös, a ki 1493-tól 1520-ig működött Kassán s 1504-ben a városi tanács részére s bizonyára annak megrendeléséből a város czimerét metszette, ma a Kassai Múzeumban őrzött nagy ezüstpecsétlőbe. Ezen kívül Anthoniusról feljegyezve találjuk, hogy a tanács megbízásából az Erzsébet-templom számára egész 1520-ban bekövetkezett haláláig készített ezüstszerelvényeket,[3] s jóllehet a kehely készítése évében még öt más mester is él és működik Kassán, de mert ezek közül egyik sem dolgozott a templom számára s mert a pecsétlőből meggyőződhettünk, hogy Anthonius kitünően értette művészetét s végre mert a kehely talpára erősített czimerpaizs a pecsétlőn ábrázolt renaissance paizsnak szakasztott mása: arra a következtetésre kell jutnunk, hogy a leírt aranykehely mestere csakis Anthonius lehetett, kinek híre szükebb hazája körén túl is eljutott, nevezetesen Bártfára, a honnét az odavaló biró, STÖCKEL LÉNÁRT, 1520-ban azzal bízza meg, hogy a város részére, bizonyára az odavaló szt. Egyed-templom számára, Szent-Pál ezüstszobrát elkészítse.

Áttört diszítő motivumaiknál fogva egy csoportba s a XVI. századi ízlés működébe vág a trencsén-turnai, a trencsén-bolessói és a kolozsvári egyetemi templom aranyozott ezüstkelyhe is.

A trencsén-turnai r. kath. templom kelyhe hatkarélyú, lombos peremmel áttört talpának öt mezeje sima, a hatodik a donátori Thurzó-czimert viseli CGT PPDA betűkkel. A kehely a XV. század végéről való.

A trencsén-bolessói r. kath. templom részben újból aranyozott, restaurált s a XVI. század elejéről származó kelyhe azért érdekes, mert kupájába (IB és (E betűk vannak bevésve, a melyek talán Nagy-Szeben városának (Cibin) a rövidítései és így valószinűleg a provenientiára utalnak.

[1] Mihalik J.: Kassa város ötvösségének története, 18. lap.

[2] T. i. az írás a patenán volt.

[3] 1520. Feria quinta in die Lucie virginis: Vorbot hern Mathia Greff. Hat der namhaftig her Mathias Greff rottman dy czeyt eyn vorbot gethan off alle gutter Anthony goltschmydyen von wegen etlich Sylbers, das er noch yrem herrn zwm dem Kyrchen scte Elizabeth zcw arbeyten gegeben hatt.» Mihalik J.: Kassa város ötv. tört. 130. lap.

Orsov-Szalay II. K.

A kolozsvári kehely[1] szintén aranyozott ezüstből készült mű, vert diszítményekkel. Angyalfőkkel és gyümölcsös kötegekkel ékesített pereme fölött ellipszisekből és rombuszokból szerkesztett párta foglal helyet. Talpának mezőin felváltva arabeszkek között gyermekfej és liliomvirág látható. A hatoldalú gyürűk mezőibe rózsaidomú czifraságok bevésvék; a gerezdekkel tagolt s a rotulusok felé haladó lomblevelekkel ékített gomb öt rotulusu virágot ábrázol, melynek kelyhe négy csipkés szélű levélkéből, pártája pedig hat aranyozott sziromból áll, közepén ezüstbibével. A tölcséralakú kupa kosarán gyümölcsökkel megrakott arabeszkek között három szárnyas angyalfő van kiverve, vékony lemezből kimetszett koszorúja pedig bekarczolt diszítményeivel a liliomvirágalakú pártát utánozza. A kehely 1531-ből való.

Minden ízében magyar munka a szepesbélai róm. kath. templom aranyozott ezüstkelyhe is s bár alakjával kedvező benyomást kelt, kivitelében mégis csak a másodrendű munkák sorába helyezhető, mert diszítő motivumaiban alig mutat valami változatosságot, az öntött s minden czizelálás nélkül való lombozat pedig művészibb kelyheinkhez viszonyítva elég durva. (XLIV. tábla 3. sz.). A kupa testén két-két keskeny párhuzamos vonaltag között a donátorra s az adományozás évére vonatkozó eme felirat van bevésve:

✣ § grof § hanns § de § bella § 15 § 1 § 5.

A donátori feliratban előforduló évszám körülbelől megfelel a kehely készítési évének, mert ha a kehely egész habitusában tiszta csúcsíves ízlésű is, több tapasztalat erősítette meg, hogy a góthikus formák a renaissance elemektől menten a XVI. század elején is még dívtak hazánk egyes vidékein, sőt mint alább látni fogjuk, elvétve egész a XVII. század közepéig is fentartották magukat.

Másként áll a dolog a nyitrai székesegyház aranykelyhével (XLIV. tábla 4. sz.), mely góthikus részletei mellett is az első pillanatra elárulja, hogy keletkezésére egy a többitől lényegesen eltérő műízlés volt befolyással, habár mai állapotában nem is mutatja többé az eredeti alakot, mert azt 1564-ben kijavították, illetve újabb dekorativ elemekkel szaporították. A nehézkes idomú kehely talpa hatkarélyú és sima peremén e bevésett feliratot viseli:

✣ PAVLVS ✣ ABSTEMIVS ✣ QQ^{nsis} ✣ EPVS ✣ TRANSILVANIE ✣ FRACTV ✣ VENALE ✣ EMIT ✣ ADDIDIT ✣ REPARAVIT ✣ ANO ✣ DNI ✣ M ✣ D ✣ LXIIII ✣

A talp három nagyobb mezejében sodronyzománczos alapon három czímert, kettőben egy-egy szentet, a hatodikban pedig ismét egy czimert látunk. Az első czimer egyenes fejű, alul kerek, osztott paizsban felül hatágú aranycsillagot, a második czimer az elsőhöz hasonló paizsban két egymás ellen szökő, mellső karmaikban egy-egy golyót (czipót) tartó oroszlánt, a harmadik infulával és stólával födött PB és ET betűkkel oldalozott barok paizsban csőrében leveles ágat tartó ludat, végre az utolsó kajácsos paizsban sarkára állított sakktáblát s ezen pihenő madarat ábrázol. A paizson násfával ékesített sisak foglal helyet, melynek oromdísze a paizsalak. A takarók a medaillon mezejében szerteágazó csúcsíves lombozatot képeznek. Az ötödik mezőben Máriát a gyermek Jézussal, végre a hatodikban egy férfi-szentet (solentinói Szent-Miklós?) látunk.

Az első és második czimer a Frangepán-család által használt czimerek két változatát tünteti elő;[2] a harmadik Bornemissza vagy Abstemius Pálé, ki 1550-ben veszprémi, 1552-ben erdélyi, majd nyitrai püspök és 1568-tól királyi helytartó volt. A mitrát és czimerpaizsot oldalazó betűk értelme tehát: Paulus Bornemissza Episcopus Transsilvaniae.

Végre az utolsó czimer a Csupor-nemzetséget illeti, miként arról már a győri székesegyház sodronyzománczos kelyhének leírásánál megemlékeztünk. A győri kehely rotulusán, a hely szűk volta miatt, csupán a paizsalak van ábrázolva, a nyitrai aranykehely ellenben a czimert a maga teljességében mutatja be.

A csúcsíves egyházi paramentumok sorából egy áldoztató kelyhet, vagyis úgynevezett ciboriumot és egy ciboriumalakú provideáló edényt a káposztafalvi és a lőcsei róm. kath. templomok tulajdonából mutatunk be olvasóinknak. A káposztafalvi ciborium (272. ábra) vörösrézből, a késő csúcsíves stílus ízlésében van készítve s a XVI. század elejéről való egyszerűbb, igénytelenebb alkotás. A lőcsei provideáló edénynek (273. ábra) anyaga szintén aranyozott vörösréz. A belsejében tintával írt XV. századi Ad ecclesiam leprosorum p(er)tinet szavak szerint a provideáló edény egykor a bélpoklosok templomáé volt. Készült a XV. század végén.[3]

Eredetileg világi czélokra szolgáltak, de az egyházak által a szentelt olajok, néha ereklyék tartására gyakran felhasználtattak a többnyire bivalyszarvból készült ama kürtalakú s néha nagyon becses és drága foglala-

[1] Egyházműv. Lap, VI. köt. 293. lap.
[2] Csergheö G.: Arch. Ért. 1888. 134. lap.
[3] Egyházm. Lap, VI. köt. 293. l.

Antoniusz (igaz)

Kassai ötvös

helyesen: Antal ötvös
alatt
közlendő

l.

Diviparmtört

94. l.

98. l

Anthonius aurifaber

Kassa

1502 - 1526.

l.

Arch. Est

1903. 71. l.

nyának és a transzformátorház melletti
megvédésével, illetve az önmüködő habol
csolatos munkálatokat.

Az 5.alrovat alatt számoltu
kezeléssel, illetőleg az elhanyagolt er
rü müvelésével kapcsolatos kiadásokat.
eredményéről az 5.alrovat indokolásába

A Termelés

Év	Szállitott viz	Termelési költsége
1935.	69.891.943 m³	3,893.552.41
1936.	7o.182.913 "	3,699.o21.o5
1937.	71.2o9.699 "	3,9o1.917.o4
1938.	73.555.72o "	4,285.7o6.34
1939.	77.495.86o "	3,894.775.85

———Alkotják:
+/ 1. A 2.rovat költségei /:levonva a
2. hozzáadva az épitmények és gépbe
/:egyéb berendezése elhanyagolh
mények teljes értékü beállitás
++/ Ebben több év selejtezésének leirá

Antonius

Kassai otvos
aranyfelyhe
repr.

Emil Kassaiegyhm

I. 52. l.

et ért a mozaik története. Az új
érzi alkalmasabbnak mondanivalói
jelenti ez a mozaik-technika halá-
eszköz, megszünik, reprodukciós tech-
mozaikot a Szent Péter bazilika hi-
esen átalakitva mentettek át a mai
ak nagy mesterek, akik megprábál-
római S.Maria del Popolo kupolája szá-
mozaik technikával készült festmé-
ikák apszisát diszitő pompás mozai-
g elmult.
pitészet adta hatalmas falfelületek
sztönözték a művészeket ezzel együtt
nyagszerű mozaik felujjitására. Olasz-
, nemcsak mert a muránói gyár a leg-
et nyujtja, de mert e műfaj alapvető
.A modern olasz festészet legjobbjai,
Novák Vilmos kisérelte meg a mozaik
eredmény nélkül, Ennek a kérdésnek
eghaladná e rövid tanulmány kereteit.

Antonius, Kassai

ötvös

Czobor–Galay
II. k. 241. l.
243. l.

276. ábra. Antonius kassai ötvösmester keresztje. XVI. század eleje. A szepesiglói róm. kath. plébánia-templomé.

278. ábra. Monile. XV. század. Az esztergor
egyház kincstárából.

Provenienczíája felől a
HVNGARO BRODENVS C
CASTELLANVS EIVSDE · C

A csíkkarczfalvi
arányossága következtében kise
nek szempontjából az teszi é
elemek mellett, rajta túlnyomól
úrmutatót készítő mester készlet
nikus részletek, baldachinok, í
1653-ban készített úrmutatóján
a csúcsíves műízlés tradicziói, h
század közepén is élnek haz
oldalain látható fülalakú diszíté
két kő a későbbi renoválás ere
mely szerint az úrmutatót 173

A csúcsíves korszak ö

Anthonius

Kassai ötvös

l.

Wickkassaidom

365. l

Anthonius

kassai otvös XV. n

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

~~Gerevich Tibor~~
elnök

l.

Arch. Ért
1906. 127, 128. l.

Franklin-Társulat nyomdája

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

Antonius, ötvös

Kassa XVI. n.

vrád

Berenyi 35. l.

Korvina III. 167.

Antonius mester

Csikvári Abauj 107. l.

Kassa város pecsétje.
Metszette: Antonius mester 1502-ben.

393. *Vastagh György:* »gróf Hadik András generális« bronz, 4000.—
394. *Kunváry Lilla:* »Kodolányi János arcképe«, bronz 500.—
395. *Dózsa Farkas András:* »Ádám és Éva«, gipsz 600.—
396. *Vedres Márk János:* »Emberpár«, bronz 800.—
397. *Vigh Ferenc:* »Gyermekfej«, márvány 600.—

IV. TEREM.

398. *Telcs Ede:* »Kati néni«, bronz 500.—
399. *Pankotai Farkas Béla:* »Vetköző leány«, bronz 500.—
400. *Gáldi Gyula:* »Pegazus«, gipsz 250.—
401. *Rumi Rajki István:* »Küzdelem«, bronz 800.—
402. *Bory Jenő:* »A huszár születése«, bronz 400.—

V. TEREM.

403. *Varga Ferenc:* »Emmaus felé«, pirobazalt 500.—
404. *Jálics Ernő:* »Leányfej«, gipsz 300.—

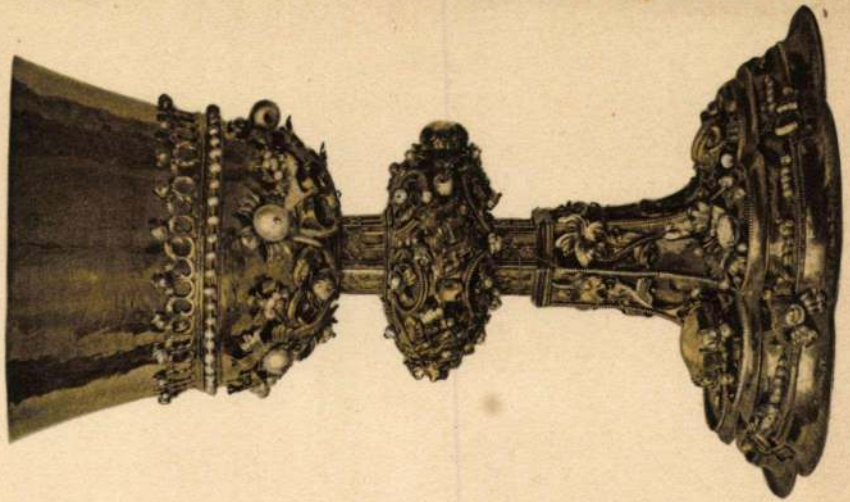

1. Aranykehely drágakövekkel és gyöngyökkel. — Antonius kassai ötvös műve 1562-ből. A kassai székesegyházi kincstár tulajdona.

Antonius Mester

Kassai ötvös

1504.

Wiek Kassa tört

290-l.

n ebből a nagy munkából.
ez fokozottan nagy feladatokat ró reánk.
hoz, hogy ha csak egy pengővel is, jut-
éltóztassék eldobni az ide mellékelt csekk-
vesen áldoz a csapat szegény cserkészeinek
kk-lap felhasználásával hozzánk juttatni.
cserkészfiunk áldó hálája fogja kisérni.

Hazafias üdvözlettel:

a 197. sz. Baross cserkész csapat

szervező bizottsága.

Antonius

kanai ötvös

1504

vrd

Wick Kassatört

50 l

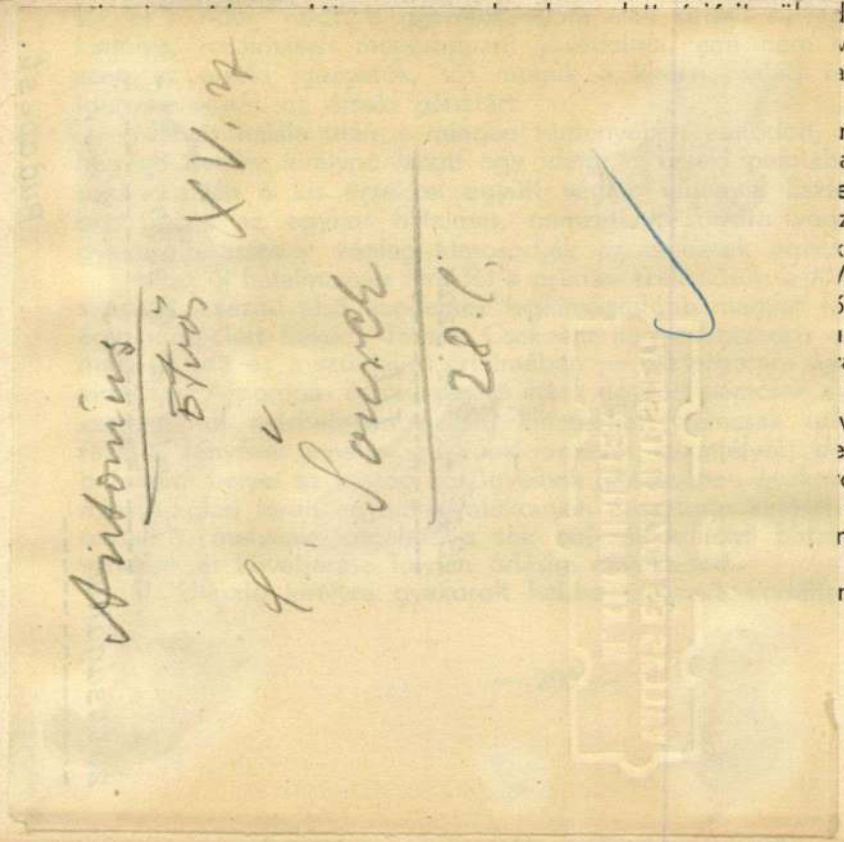

lt az érsek te-
volt csoda, hi-
ıgjai is erősen

mindenkitől el-
an, hogy nem-
ergomot és az
zetes befolyást
ezetéből.
/. század utolsó
ıpapja, a jobb-
ıralma alatt, —
a fényes napok
székesegyházat
vartartása kép-
e az a roppant
olt, úgy anyagi,
magával a vá-
masság állandó

n. Velence kö-

Ebben az időtájban, de már Vitéz János érseksége idejében épült föl az új érseki palota is, melynek nagyszerűségét az olasz Bonfini eképpen írja le: ...»A palota a vár ormán emelkedett, szabad kilátással a Dunára. Az épület előtt és alatt, továbbá a várhegy oldalán, pompás kertek terültek, melyeket födött folyosók, nyilt oszlopcsarnokok vettek körül. Maga a vörösmárványból épült palota több emelettel birt. Legszebb része volt az étterem, melynek falain olaszművészektől festett freskókban a magyar királyok és vezérek arcképei voltak feltüntetve. Az ezzel kapcsolatos kápolnaszerű építmény falait a Sibilák alakjai díszítették, figyelmeztetvén a szemlélőt arra, hogy e termek ura az ókor nyelve, tudománya, művészete iránt kiválóan érdeklődő, de mégis magyar főúr.

Az épület egyik részében, az étteremmel kapcsolatban, kétemeletes, vörösmárvány folyosó volt, a kertben pedig számos kisebb épület. Egy, a sziklafalhoz támaszkodó toronyban, éttermek és szobák valának az akkor még igen drága nagy tükrökkel díszítve. Ezek olyan mesteri módon voltak elhelyezve, hogy bennök a vidék szebb tájai tükröződtek. Volt egyszerűbb kerti ház is, de gyönyörű kilátással, melybe Vitéz érsek szokott szabad idejében visszavonulni, hogy minden egyébről megfeledkezve, kedvelt régi íróit olvashassa«.

A palotát a külföld legkiválóbb tudósai, művészei keresték föl. Így Regimontanus János, a világhírű csillagász; Galeotti Marzio, a kiváló tör-

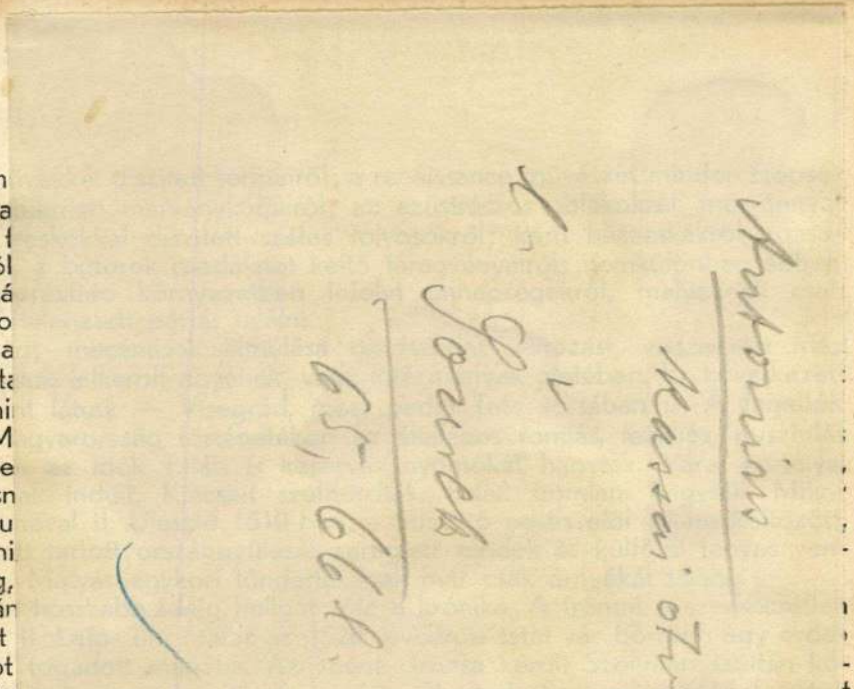

domborm
gét vissza
kirakott, f
lugasokról
a szemká
Visegrádo
A na
elő az ált
be — mi
uralma M
kora. Eze
pusztulásn
20 év mu
az ugyani
dégsereg,
Aztán
véget ért
kes rabot
vetét: Be
fegyverszi
A go
sértésével
békejeivel

területéről; elismerte a continentális zárlat jogosságát és 85 millió frank hadisarc fizetésére kötelezte magát. Ez a szoba egykorú, érintetlen berendezésével ma is megvan, mint a bomladozó habsburgi hatalom egyik nevezetes emlékhelye.

A tatai park nagyszerűsége: ritkaszép ősfái, széles, kanyargó útjai, üde, pázsitos térségei, bámulatos szépségű virágágyai, csillogó tavai, nemkülönben a környék ozondús erdői, halmai, dombjai, a Gerecse és Vértes patakokban gazdag tájékai, Tatát Dunántúl egyik legszebb helyévé avatják, miért is fölkeresni, környékén bolyongani, elsőrendű túrista élvezet.

*

Az Által-ér völgyében folytatjuk délfelé tartó vándorlásunkat. Az országúttal mindenütt párvonalosan futnak a Budapest—hegyeshalmi vasút sínpárjai. A völgy egyre szűkül. Az egyik oldalon a Gerecse fehér, szürke, vörösbarna mészfalai esnek a völgy felé, a másik oldalán a Tatai hegyek eltörpült vonulatai bukdácsolnak.

Közel másfélórai gyaloglás után, egy hegyhajlat mögül Bánhida tornyát látjuk előbukkanni, a hegytető egy előre eső ormán pedig szemünkbe tűnik a honfoglalás emlékére állított ezredévi művek egyik megkapó példánya: a napba néző, kiterjesztett szárnyaival magasba emelkedő turul.

A legendák patinás szépségével kicizellált honfoglalási harcok egyik [illegible] több mint ezer év előtt. A

előtt

A ko-
zasan
agyta

e szi-
és a
vább.
t egy

nkén-
nem
zik itt
g ter-
keze
párso-
cúpok

kéklik
ıdém-
el ko-
eti is,

resett helye volt a rövidebb-hosszabb ideig letelepedett törzseknek.

A magyar uralom idejéből első nyomát a zalavári apátság 1079. évi adománylevelében találjuk. A tatárjárás után nevével gyakrabban találkozunk. Nagy Lajos idejében a már többízben említett Lackffy II. István birtoka. Ennek kivégzése után királyi birtokká lett s hogy ebben az időben már nagyobb hely volt, az kitűnik Nagy Lajos királynak egy 1375-ből származó okleveléből, melyben Keszthelyt oppidumnak, városnak nevezi, továbbá Zsigmond királynak 1409. évi szabadalom leveléből, mikor is a várost Civitas Kezthel-nek mondja.

A XV. század elején a gersei Pethők benne az urak. Ebben az időben a város sokat szenvedett a környékbeli várkapitányok támadásaitól, melyek ellen erős falak hiányában védekezni nem is tudott. Várrá alakítása az első Habsburgok idejében történt. Ekkor már eredményesebben tudott ellenállni nemcsak a portyázó várkapitányok, hanem a törökök ismételt támadásainak is.

A XVII. század első éveiben végvárként szerepel. Országos törvények intézkednek hadianyaggal, őrséggel, élelemmel való ellátásáról. Ennek ellenére azonban bizonyos tekintetben Keszthelynek is el kellett ismerni a török felsőbbségét és minden tiltakozása ellenére meg kellett fizetnie a reá rótt adót. Felette érdekesek idevonatkozólag a Balatoni muzeumban őrzött török szövegű iratok, melyek a városnak a törvénytelenül kivetett adók elleni tiltakozását tartalmazzák.

A kuruc-labanc világ sem mult el fölötte nyomtalanul. 1706-ban itt

Antonius

kassai ötvös

1520

l.

Schürer-Wiese

242. l

312 / 1903 k.

Erh. 1903. május 27-ei

Dr ROSE HENRIK
ÜGYVÉD

Tekintete

özv. Brezlinger Mártonné
hó 27-én tett bejelentésemre hozott
ügyfelemtöl nyert informáczió alapjá
Brezlinger Márton bádogos mesternek
vezetése alatt renovált jáki templom
linger által teljesitett munkálatok
képezi, mely óvadékot ügyfelem képvi
még 1899 január 13-án a budapesti I-
58 kr. tőke és járulékaiból álló

Antonius mester

Az abaujmegyei Vass-
család ékszereiből egy alli-
tólag fentitől készített arany-
gyűrű került a kassai
múzeumba

Prágai Magyar Hirlap

1934. jan. 14

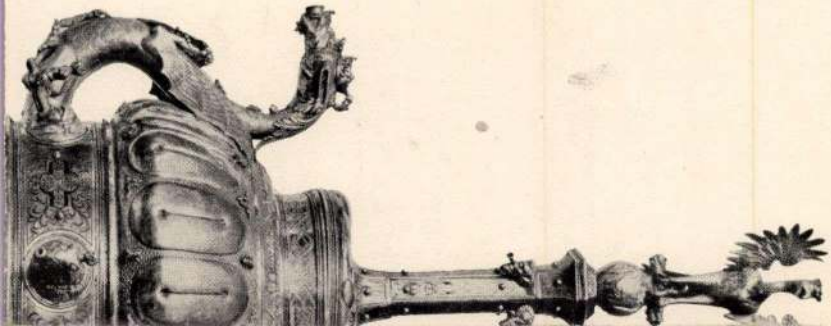

Anthonius aurifaber

Kassa 1503.

Február 18-án Jakchy Pál eperjesi polgár felesége Erzsébet anzony perében fenti tanuskent szepel.

Iványi Béla dr

Eperjes sz. kir. város levéltára. II. r. Szeged. 1932. 330-l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Anthonius

Kassai Ötvös

1493 - 1520

l.

Klatky Mária:

A magyar gyűrű.

Bp. 1938. 81. l.

Anthonius

Kassai ötvös

aranyrelyhe,

Kassai dóm, 1503

Repr.

Emlékkassai egyhm.

II. k. XII. t.

Ezzel lényegileg vég
művészet már a freskó technikát
kifejezésére. Természetesen nem
lát, de mint művészi kifejezés
nikává válik. Giotto még készit
res Navicelláját, melyet gyöker
S. Pietroba. Később sem hiányozna
koznak e technikával. Rafael a
mára készit kartonokat, de ezek
nyek. Az a kor, amelyben a bazil
kok készültek ugylátszik végle

Korunkban a modern é
a falfestészet megujjitására ö
ujra kisérletek történnek az a
országból indult ki e mozgalom
kitünőbb technikai lehetőségek
művészeti hagyományi itt élnek
hazánkban a korán elhunyt Aba
ujéletrekeltését, nem is minden
részletes tárgyalása azonban m

megirva

Antal

paizsmüves

Brassó

l.

1475.

1477

R III

61.6.634. l

Anthonius clipeator,

Tong schildmacher.

adólajstrom

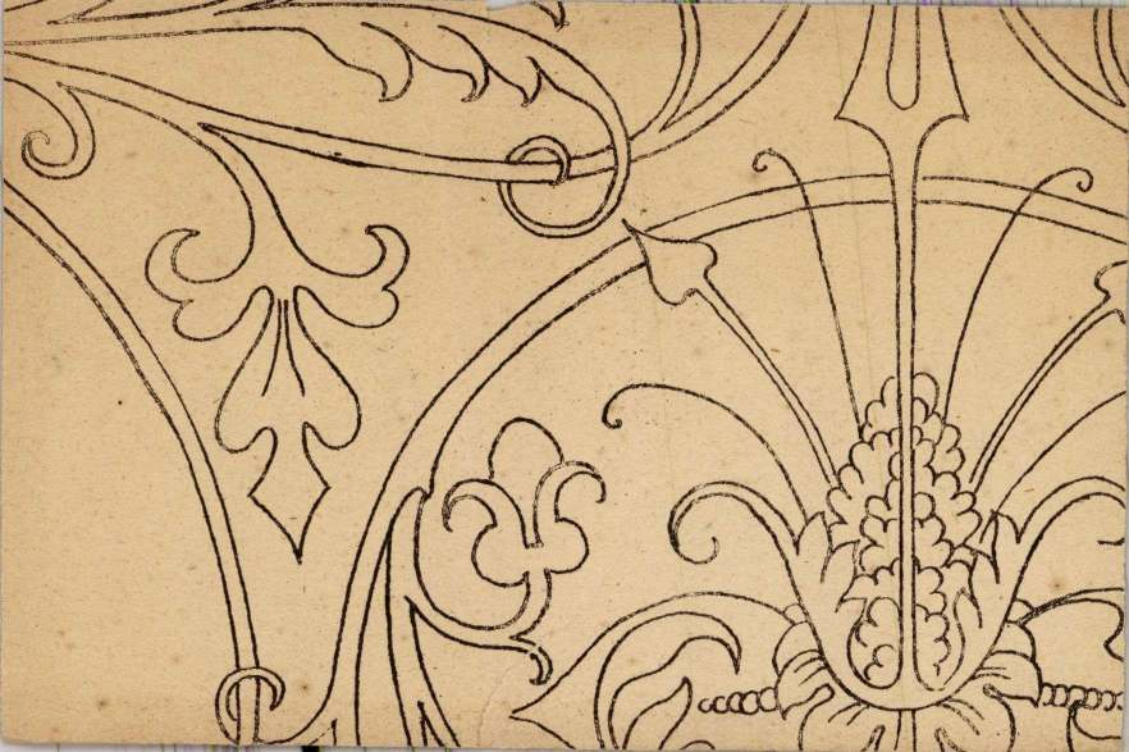

Antal, paszmirek

l.

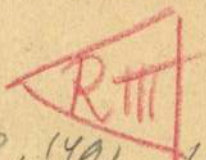

R III

1489, 1491 1500

648. 662, 666.

672, 675, 745 l.

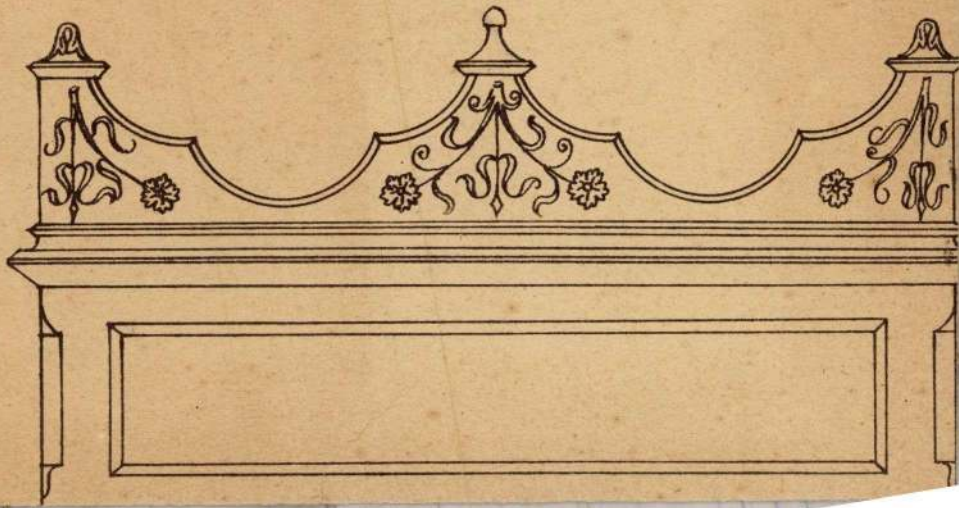

Antal, ái

(Thuiét, Tomo)

Rue, thuốc

1482

1491–1492

Medicamenta

Thuốc chữa bệnh

Thuốc chữa bệnh

Thuốc chữa bệnh

porcellán, naturalisztikus szinezéssel. — PAPAGEI, Porzellan, mit naturalistischer Bemalung.

448. **Ülő kinai,**

porcellán, mozgó fejjel és kezekkel, kinai izlésű virágokkal diszitett ruhában. — SITZENDER CHINESE, Porzellan, Kopf und Hände beweglich, bunt bemalt mit chinesischen Blumen.

449. **Két tányér,**

porcellán, rózsás diszitéssel. XIX. sz. m. f. — ZWEI TELLER, Porzellan, bemalt mit Rosen in Bunt. Zw. H. XIX. Jahrh.

450. **Szoborcsoport,**

szines fajánsz: két kezével madárfészket tartó fiú, kinek karjába kisebb fiúcska kapaszkodik. Jegy H./39 Strassburg 1770 tájáról. — BUNTE GRUPPE, Fayence. Knabe ein Vogelnest mit beiden Händen haltend, an seinen Arm klammert sich ein jüngerer Knabe. Marke H./39 Strassburg, um 1770.

451. **Tálca,**

fajánsz, szines diszitéssel. Hullámos peremén levélfüzérekből átfont arany arabeszk-dísz, középen kikötőtájkép, felette cimer Jelezve: levélkoszorúban LILLE/1767— TASSE. — Fayence mit bunten Bemalung. Auf dem gewellten Rand von Blatt-guirlanden umwundene Goldornamente, im Fond eine Hafenlandschaft und Wappen. Signiert: LILLE/1767. in Blattkranzumrahmung.

megrova

Antal Schmelzer

Kassa 1472

l. Arch. Ert.

1903. 71. l.

két olajtartánynak tüz elleni

tókészülék felszerelésével kap-

ik el az erdőgazdálkodással és

rdők felujitásával és tervsze -

A szigetmonostori gazdálkodás

n számolunk be.

alakulása.

k +/ Termelési egységár

P	5.57 fill/m³	
"	5.27 "	
"	5.48 "	
"	5.84 "	++/
"	5.03 "	

mezőgazdasági kiadásokat
rendezések értékcsökkenését
ató, ezt ellensulyozza az épit-
a:/.
sa is bennfoglaltatik.

megírva
Ács alatt

Antal, ács

(Ács Antal)
1487. Dés

Balthel (120 l.
25. l.)

Kádár: Szolnok-
Doboka vármegye
monografiája.
III. Dés 1900
204. l.

T.

Európa

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest.

V. Rothermere u. 12. III. 2.

megírva

Antal (Antonius gladiator)

Kardesiszár

Kassa XV. 4.

l.

Arch. Ert.

1911. 383. l.

A XV. század második

felében adófizető

polgár

Kemény tagja Kassai

Kassai és eszárok.

ɔe a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
lyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
zdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
lasági megélhetést veszélyezteti.
ıa eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!

rályért, Hazáért"

megrova

Antal

pálos nemzetes

fametsző

XVI. sz.

l.

Horváth Henrik dr.

Buda a Közép-

Korban. Bp 1932

83. l.

cliens III	aus Ex.		M. 22	57
ohnter Weise				

Antal

pálos fametsző

l.

Tóth Ervin

Európai grafika

Bp. 1943. 75. l.

~~Dillnberger Jenö~~ VII. 233.

Antal, pálos fametsző

Budaszentlőrincen mu-
ködött.

Szód
Z

Horváth Henrik dr.

A Közepkor Pest-Budának
helyszínén maradt
emlékei. Magyar Nyúvészet
1932. 3 11. l.

y kulturális és a magyar névnek
nó ezen lépésünket egy mappa meg-
tóztassék annál is inkább, mivel
rgalmi értéke többszörösen túl-
kért árat.

gyrabecsült párfogását előre is
gköszönve, a résztvevő művészek
vében vagyok kiváló tisztelettel

festőművész.

megrovás

Antal kőfaragó

valószínűleg budai

~~1523~~

1500

l. Romában mint zarandok

Horváth budai kőf

44. l.

Horváth tévesen idéz!

A lexikonomból kívágott cikk a kézirat-ban.

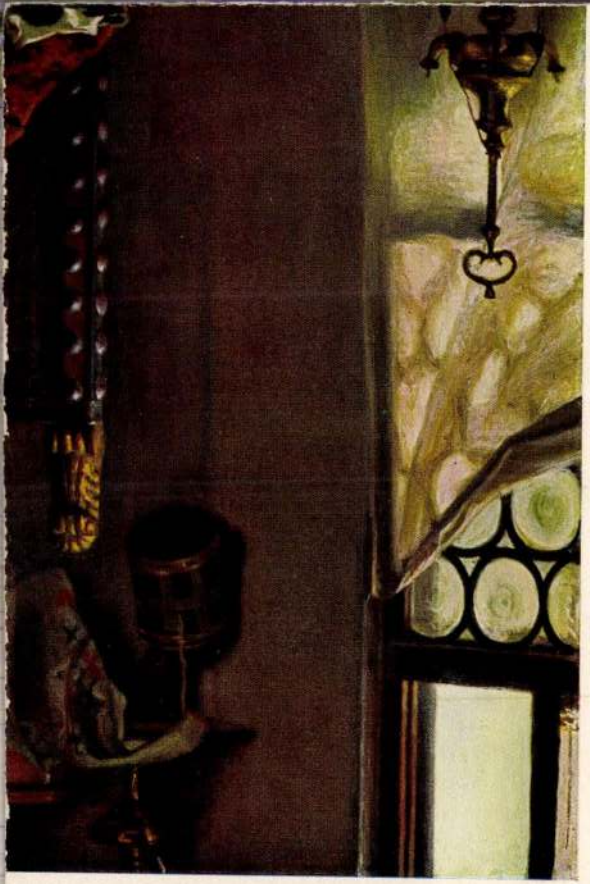

Antal kőfarajó

Antonius lapicida

1500-ban Rómába
zarándokolt.

írod

Balnanni 93. l.

SCHULEK JÁNOS
MŰÉPÍTÉSZ
BUDAPEST,
I., HORTHY MIKLÓS ÚT 86.

Antal Kőfarago
Antonius lapicida

erdélyi kőfarago
1500.

l.
Balogh Erdélyi ven
58. l.

Pótolni az iro-
dalmat

Antal ötvös

(Aurifaber Antal

1500 – 1575

nagynebeni ötvös)

Er nálam valószínűleg

Antal alatt van.

Itt kiküldetéseiről

van szó a város zdéke

ben.

Kmetty 95. l

elhelyezni!

megírva

Antal farkas
eperjési polgár

1507 jun. 4. fenti megjelent
Kisszeben város tanácsa
előtt, s elvadta, hogy bi-
zonyos anzony megvádolta öt
arral, hogy elcsábította, noha,
mint a vizsgálat során ki-
derült, ez az anzony Fülöp
kisszebeni posztókészítővel
is élt.

Iványi Béla dr.:
Eperjes sz. kir. város levél-
tára II. r. Szeged 1932.
366. l.

megirva

1508.

Antal

beszterczei antalos

l.

Balogh Erdélyiven

I. 216. l

B			
20 -12	-12	-12	
D			
20 -12	-12	-12	
13		11½ H	
20 2,50	20 2,50	24 -60	
		C	

Antal.

umantalos

l

Roth, Geschichte des deutschen Kunstgewerbes. 172. l.

Melanchthonnak Melchior nevű barátjához írott latin nyelvű levele

VIII. 211

Antal mester

minasztalos

Beiztercei ev, templom
papi szekei.

XVI. sz. elejé

Jul

Divald: Felvidéki sétár

Antal antalos

(Antalos Antal?)

Bentercei plébá-
nia-templom

lásd
2

Kampis Antal

Erdély iparművé-
szetéről.
Bp 1936. 251 l.

3907. Platzer János György.
Sz. Eppanban 1702-ben. † S

Antonius és Cleopatra

Egy [illegible] talapzatra helyez
tól megvilágitott sirbolt lép
Antonius, a ki[illegible]Cleo
a kihez a tollas sisakot vise
jobb kezében parancsnoki pálc
Charmian és Iras, valamint tö
Balról pedig hárman közeledne
a [illegible] sirfelé. Az épületet
és Octaviusnak: piros palást,
tött fejű Cleopatrának: kivág
ról feltüzött aljjal, továbba
nél dárda van, mig a női kisé

Vászon, méretei 98:127
Bene Georgina ajándéka

oszlopcsarnokos

Aj. 1909 Bene Geo

Antal aortaloom

(Magister Anthonius Mensator)

1508-ban kezitette a beszterceitemplom stallumat

Wortitsch, Theobald:

Das evangelische Kirchengebäude in Bistritz. Bistriz 1885. 13. l.

Rigoman Menoriczni

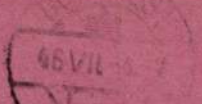

46 VII

BUDAPEST
946-JUL.-3-N 2
H 10 H

946 VII 3 Ahorn 14h

Antal antalos

Beszterce 1508.

a besztercei ev. plébániatemplom stallumai fenti-tól.

lásd

Arch. Ért. 1915.

256, 257. l.

55 tábla 1. kép.

ANTAL MESTER, építőmester

Sárvárott dolgozott Nádasdynak.1549-50-ben. Nagyrészt t
tallérban fizetik.Máj.28-án,jún.18-án,augusztusban,
szeptemberben 17-én, és 21-én .Egy havi keresete 6 tall
lér. 223.old. 109.jegy

TÓTH MELINDA: A sárvári vár építéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

ANTAL MESTER, építőmester

1549-ben Lékán kétszer említik kútkészítéssel kapcsolatban/aug.4 és dec.2/.1550 Pünkösd harmadnapján ugyanott építkezésen szerepel.Ugyanezen év nov.11-én említik hogy Pozsonyba indult.1556.aug.29-én ismét Lékán van, ahol másodmagával követ farag. 223.old. 110.jegy

TÓTH MELINDA: A sárvári vár építéstörténete 193.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANTAL MESTER, épitőmester

Sárvári,Lékai működése ~~mixtx~~ kapcsan feltehető,hogy a Kapuvárott tárolt ~~kőx~~ faragott kőre vonatkozólag milyen pontos tájékoztatast nyujt,talan a lékait megelőző kapuvári munkalkodas is valószinüsithető.
223.old.

TÓTH MELINDA: A sarvári vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

ANTAL MESTER, épitőmester

Nadasdy Tamás sárvári épitkezésein Vince mesteren kivül több mester nevét ismerjük. Antal mester, akinek sárvári munkáját szép összeggel honorálják, az 1549-50-es években nagyobb lékai épitkezések idején ott dolgozik, majd oda is visszatér. 223.old. 109.jegy

TÓTH MELINDA: A sárvári vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANTAL MESTER, k épitőmester

O az,a kőmüves,akit kkkkkkkx 1550-ben a Sárvár számára csináltatott kőfaragószerszámokkal kapcsolatban említenek.Igy gondolhatjuk,hogy az 155i-ben Sárvárott a kő kőfaragás ügyében járt lékai kőmüves is ő lehetett.
223.old. 111.és 112.jegy

TÓTH MELINDA: A sárvári vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, a Vas Megyei Múzeumok értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANTAL MESTER, épitőmester

1555 és 1557-ben Lékán és Kereszturon folyik nagyobb munka. Az 1552-ben Sárváron dolgozó ANDRAS mestert Kereszturon és Lékán emlitik ezen években, s az utóbbi helyen ANTALmestert is ott találjuk. 231.old. 1581jegy. /1555/.

'ÓTH MELINDA: A sárvari vár épitéstörténete 193.old

AVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANTAL MESTER, kőmüves, kőfaragómester

Lékan nem tudjuk, hogy Vince mester épitészetiranyitó munkakörén kivül maga is faragott-e követ. Antal és András mesterek azonban minden bizonnyal. Kőfaragásról Sárváron szó van, sőt a többnyire olasz kőmüveseket ősszel megerősitik egy ujabb lapicidával /Mathias Thyran/. 226.old.
130. jegy

ÓTH MELINDA: A sárvari vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANTAL MESTER, építőmester

1549-ben dec.2-i adat szerint Johannes Italicus magister a Lékán kutat készítő Antal mester konzulense. volt. 224.old. 121.jegy./v.ö. 110.jegy/.

TÓTH MELINDA: A sárvári vár építéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

ANTHAL MESTER, kőfaragó

Az 1550-ben emlitett hiányzó kőkeretek és valószinüleg ujak faragasahoz ez év végén készülnek Lékán és Bécsujhelyen eszközök. 222.old. Egy levélben: az anthal mesterk ky formakat ü chynalt... Sarwara kel küldeny awagy itte waryon an anthall mestert... ". 99, jegy

TÓTH MELINDA: A sarvari var épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

megirva

Antal

Antonius archi-
tector

Brassó

66 l.

1508- 1528-ban

cmlatol.

Ben

500 Rot. [illegible]
mely ömeg
Hermes [illegible]
hiány né
Visegrád [illegible]

[illegible]

megirva

Antal

1509 eperjesi ács

~~[illegible]~~ ~~1441~~.

l. regelevel 1509.

gyott

Mor. Kot. Ért

1918. 115. l. (kezer is eml.)

116, 127. l.

Eperjesi [illegible]

[illegible]

[illegible]

oldalhajó [illegible]

[illegible]

[illegible]

megirva

Antal frater dominikáns

kőfaragó

1510. Segesvár

l dominikáns kolostor

Archiv des Vereins f. sieb. Landeskunde

1853–57 Neue Folge

II. 421 l.

Antal (Anton)

Segesvári
írod — épitész

z
Thieme-Becker

I. 565. l.

(Lyka)

T.

„Europa"

könyvkiadó r.-t.

Budapest V.

Visegrádi [illegible]

Antal frater

Kőfaragó
Segesvár

lásd XVI. n.

Harsányi András

A domonkosrend
Magyarországon a
reformáció előtt
Debrecen 1938.
300. l.

MOB Kr. 2249.

megirva

Antal, faragó molnár
(Antonius Molnar)
1521.
Pátroha, Szabolcs m.

Bal Hel 120 l.
25 l.
~~F~~ Lukcsics P.:
A gr. of Zichy-család
okmánytára XII.
Bp 1931. ~~358 l.~~
347 l.
Egyéb foglalkozásokra nézve lásd az okmánytárt okr.!

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

megirva

Antal Ivos

(Anthonius Aurifaber)

1529. Stadthann

Magyreben

Zim Herm

533. l.

1534. Stadthann.

Ez évben meghalt.

u.o. 533. l.

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZABADSZERVEZETE VIDÉKI CSOPORTJAINAK I. KIÁLLITÁSA

Antal

ágyúöntő

1542

l.

Kisban Emil:

A magyar Pálosrend

története I. k.

Bp. 1938. 189. l.

SZÁGBAN.

t, második állami gazdag képtárt lehet-
műkincsekből, melyek századok alatt
ezek az ellenmuzeumok nem lennének-e
tt, hogy a vándorutra kelt műtárgyak
gen nehéz megállapitani, a kétségtele-
redetü emlékek száma oly nagy, s közöt-
hitünk szerint a hazai gyüjtemények
ától Palermóig, New-Yorktól Konstanti-
származásuk ékes jeleit viselve.
csoportról lesz szó, azokról a kincsek-
királyságban a

Antal maurer

1525-ben nerepel az eperjesi adólajstrom ban

Iványi Béla dr.:

A Középkori Eperjes magyarsága

Szeged 1934. 22-l.

tani!

példány.

MŰ VÉSZET

Antal, ötvös
Beszterce 1557.
l.-
Arch. Ért. 1887
383. l.-

Antal otvös
(Anthonius)
1557. Beszterce

l.

Kramer. Archiv
f. s. Landesk.
21.k.79.l.

1. – 22. 11.

Antal lőcsei fegyver-
készítő 1565.

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

l. Arch. Ért
1906. 189. l.

Franklin-Társulat nyomdája

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

..... *úrnak*
úrnőnek

.....

Budapest

.....

magyar

Antal ágyuöntő

Anthoni

ágyuöntőmester

a gyulafehérvári öntőházban működött 1645 és 1646-ban ekkor 10 öreg ágyut öntött I. Rákóczy György részére. E munkalatok-ról szóló jegyzéket meg a munka menetét és költségeit a legapródékosabban felsoroljik dr. Szendrei ismertette.

Szendrei János dr.

A sárospataki és gyulafehérvári ágyuöntőházak a XVII. században I. Rákóczy György idejében. Hadtört. Közl 1891. 117 és kv. ll

Nagyszikrai ásatás IX. 119

Antal

brassói
ötvösmester menyegzőjére 3 Ft értékü szőnyeget kapott
a várostól 1523-ban.

Bartók Imre: A keleti szőnyegek hazánkban. - Művtört.
Ért. 1970.2.sz. 148-172.

151. l

MDK

Antal köfaragó,

1523-bqn Mihály budai köfaragóval /Michael lapicida de Buda/ mint zarándok, megfordult Rómában.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek. Bp.1935. 44.l.

MOK

Antal festőér, fametsző

A Pálos-rend Szent Lőrinc [redacted] kolostorában élt a XV. század vége felé, a kolostor annáleszei szerint.

Dr. Feleky Géza: A művelődés-történeti múzeum problémája és a fővárosi Múzeum.
Városi Szemle, Bp. 1914. 70. l.

MDK

Antal nevü szerzetes xilografus.

Talán még néhány évvel régibb idökben mint 1518. Buda mellett évö szentlörinci pálos kolostorban élt / Divald Kornél:A régi Buda és Pest müvészete a középkorban./

Tóth Ervin: A régi magyar fametszö müvészet története. Debreceni Szemle. 1940. 247-324.old.

M. P. K.

ANTAL Testvér, pametsző

(pálos)

(Budakeszi út 93)

A budai pálos kolostorban élt és mű-
ködött. Ő volt az első ismert magyar
pametsző"

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 185. l.

Antal MDK

A szentlőrinci rendházban fametszéssel foglalkozó pálos szerzetes.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.82.l.

B.S.

Antal, Antonius (1465 körül -- Kassa, 1520): ötvös, a késő gótika kimagasló művésze. Kassán tanult Jászai Mihálynál. Előkelő polgár, 1497-től városi senior volt. Perényi Imre nádor is foglalkoztatta. A városi tanács megbizásából 1502-ben a Szent Erzsébet plébániatemplom részére diszes aranykelyhet készitett, 1504-ben pedig ő véste a város nagy ezüst pecsételőjét. A bártfai főtemplom részére készülő Szent Péter ezüstszobor halála miatt befejezetlen maradt. Az okmányokban Anthonius amifaber néven szerepel.

A , Antonius ötvös

Magyar Életrajzi Lexikon

MDK

Antal ötvösmester

1504-ben véste a város pecsétlöjét, renaissance-stilben.

Kemény Lajos: Kassai épitömesterek. II. A renaissance-korszak.
MMÉE Közl. 1904. évf. 78.l.
28. kötet. 3 füzet

M. D. K.

Antal ferences frater

Szeged, alsóvárosi templom, Fájdalmas Szüzanya oltára 1739.

~~Fájdalmas Szüzanya oltár szep újítása 1776.~~

Nagy-Papp-Börtsök: Szeged, Dr. 1960.

246. l.

M.D.K.

Arulal, építőmester

neve 1575-ben fordul elő a kassai városi jegyzőkönyverben, akiről megemlítik, hogy Szatmáron is működött.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1910. 44. köt. 48. old.

MDK

Antal sárosi meuwrer

dr.Iványi B: Eperjes város középkori épitkezései és épitészei. Muz. és Kvt. Írt. 1918. XII. évf.2.sz.

117 l.

MDK

Antal festő

Pór Bertalan: Élményeim Kortárs 1957. I. évf. 3. sz. 344. o.

Antal brassói ötvös

MDK

1525-ben egy perben királyi döntőbiró.

Bertalan besztercei ötvös hagyatékügyében is szerepel.

261.o.

Entz Géza: Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.

Kelemen1. 249-264.o.

M. D. K.

ANTAL mester festő

Szepesszombati (Spišská Sobota) Szt. Antal oltárkép

Művészet. 1955. 1. sz.

Radocsay Dénes: Adatok a magyarországi táblaképfestészet történetéhez 49. l

Antal Ács

alkalmi munkáért ezüstből 264 dukátot kapott Mátyás király alkalmazásában.

v.ö.: Régi építőmesterek munkabérei

Budapest, 1972. 5. sz. 48. l.

MDK

Antal ács

dr.Iványi B: Eperjes város középkori építkezései és
építészei. Mus. és Könyvt. Ért. 1918. XII.évf. 2.sz.

MDK

Antal ács

dr.Iványi B: Eperjes város középkori épitkezései és épitészei. Muz. és kvt. Ért. 1918.XII.évf. 2.sz.

115 l.

MDK

A Sz.Antal képek festője

Aki a Jánosréti mester stilusát a Szepességen meggyökereztette.

Genthon István: A régi magy.festőművészet.

Vác, 1932. 61.l.

Kedves Barátom!

Azzal a jánosréti meglepetéssel, hogy a szegedi Nemzeti Színház igazgatója lettem, egyúttal megbízást kaptam arra is, hogy a színház részére szerződtessek egy operettprimadonnát.

Gondolom tetszeni fog a dolog. Ha igen, akkor kérlek, hogy a mellékelt levelemet a címzettnek személyesen add át.

Üdvözlettel:

Szeged, 1932. okt. 1.

M.D.K.

Sudal, ötvösmester

1504-ben vásik Kassa város renaissance-stilü pecsétjét.

Kemény Lajos: Kassai épitőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38.köt. 78.old.

M.D.K.

id. Antal, ötvös mester

nagyterintélyű polgár Kassán, volt tanúja János esztalosmesternek 1517-ben polgárjoga megszerzésekor. 1519-ben János mesternek követelése volt ifj. Antal (id. Antal fia) ötvössel szemben.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 95. old.

M.D.K.

Antal, ezstelos mester
(Magister Anthonius Mensator)

neve a besztercei plébánia-
templomban őrzök pad homlok-
deszkáján olvasható.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai
Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 95. old.

Antal, aranyműves, 1520; Kassa.

Tört. Tár

1884, 543.

Ábel: Műtörténeti adatok.

Antal asztalosmester Besztercén.

1508.

Archaeologiai Értesítő

1915., 256–257.

Roth Viktor: Gótizáló fabútorok.

Antal kőművesmester, XVIII. sol.,

Aszódon.

Archaeologiai Értesítő

XLV., 1931., 174–186.

Rék Elemér: Adatok a 18. századi építőmesterek működéséhez.

megirva

Antal ötvös

Brassó

1470-1537

l.

Roth, Geschichte

des deutschen

Kunstgewerbes

67. l

Melanchthon Fülöp autogrammja

VII. [redacted] 211

Antal ötvös

l.

Roth, Geschichte des deutschen Kunstgewerbes. 62. l –

Zerin-vár.

A középtérben van a b
térben az áthidalt Murán i
oldalt balról a Canisa f.
pezik. Felirata:

IL FORTE DI
SDRINO

magyarázó szövegének kezde
Il Magazeno delle

Rm., mér. a
Govoni: L'ori

140-

Antal István

1470 – 1534 Brassó

L.

Szendrey – Szentiványi

40. l.

115 szám.

Budapest, 1911. XII. 1.

4%-kal kamatozó m. kir. járadékkölcsön.
Beválth. 1922. Jun. 1., a tol kijelölt fizetési helyeken.

Königl. ungarische 4% Renten-Anleihe.
Zahlb. am 1. Juni 1922, bei den umstehend verz. Stellen.

Emprunt 4% du Royaume de Hongrie.
Coup. pay. 1. Juin 1922 sur les plac. indiq. au verso.

4% Royal Hung. consolidated State Debt.
Pay. 1. June 1922, at either of the places marked on the back.

Betü. Lit. A.

Sz. Nr. 127.634

Coup. 59. szelv.

2 Korona. Krone. Couronnes. Crowns.

Szlábighy

a m. k. p. ü. min. számv. hit. ü. csoportjának főnökr. Vorst. d. k. u. F. M. Buchh. Credit-Abtheilung. Directeur du Grand-Livre de la Dette publique. R. H. Chief-Accountant.

... Nr. járadékkölcsön.

...vány. — Talon.

Sz. Nr. 127.634

...deczember hé 1-töl kezdve uj szelvényeket és szelvényutalványt szolgáltat ki.

...l. ung. Staats-Central-Cassa dem Ueberbringer ...neue Zins-Coupons nebst Talon.

...ntrale de l'État du Royaume de Hongrie délivrera ...22 de nouveaux coupons d'intérêts avec talon.

...ury will deliver to the bearer of this talon on ...22. new Coupons and another talon.

Budapest, 1912. dec. 1.

Szlábighödöny

a m. kir. p. ü. min. számv. hit. ü. csoportjának főnökr. Vorstand d. k. u. F. M. Buchh. Credit-Abtheilung. Directeur du Grand-Livre de la Dette publique. R. H. Chief-Accountant.

Össz

Antal 1470–1537.

ötvös Brassó

(Aurifaber Anthonius)

l.

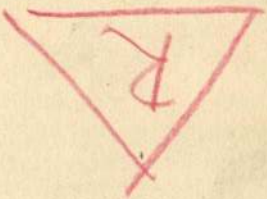

708. l. 709. l.

or arem arouos fentwel

Ewthwes Antal

521, 526, 527. l.

Goldschmidt Antal

85, 122, 125, 126.

272, 282, 382. l. és

708. l.

№ 45

Josephsz

4277. Jan van Goyen:
Sz. Leydenben 1596. január 13-á

Tengeri vihar.

Olyképen van ábrázolva, hogy a hullámzó tengeren, melyne öt madár röpköd, három halászbárk mig part jain városok bontakoznak ki az e A vitorlások ~~közül a~~ legelseje, a m van lobogózva. A bárkák egyike a tegel, másika pedig, a melyben ~~a~~ lévő ~~[illegible]~~ ~~mellett~~ köt ki, a miben van segitségére. A zivataros felh ~~sugarai világitanak~~ mig jobbról dalán: J.v. ~~[illegible]~~ g... 4.

H czölöpnél

Fa, méretei ~~36.6:56.7~~ 37:56.8 cm.
~~Gróf Pálffy János hagyomán~~

Jegyzet. Száma a törzslelt

Clichée.

JVG

~~Jegyzet. A leltár szerint:~~
~~Jan v. Goyen: Seesturm~~
~~36 hoch 55 brt. (II. Salon~~

35(5)

Antal ötvös

Brassó

(Aurifaber Anthonius)

l.

Heo. l.

Löbbstöv

[1836. május 31-én † Párisban 1885. május 19-én].

[Francia] [író].

[Egy] ~~kalandos~~ [kalandos] [sors] ~~élet~~ [élt] ~~regény~~ [regényt] [élt] ~~élt~~ [élt] ~~regényt~~ [regényt] ~~élt~~ [élt] ~~regényt~~ [regényt] ~~élt~~ [élt] ~~regényt~~ [regény

Antal Ötvös

Brassó 1537

Szathmáry László dr.
Magyar alkémistár.
Budapest, 1928. 18. l.

Antal

Studiuma, a Műcsarnok tav. tárlatán.

8.0.932.IV.24.

Antal

Studiuma, a Múcsarnok tav. tárlatán.

8.C.932.IV.24.

Antal

Munkácsy-cél II. kiállításán az Ernst Múzeumban studiuma szerepel.

MH. 929. x. 20.

Antal és Gallé.

Rérkarcai szerepelnek a képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1928. Máj. 20.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányut

. . . . . .

Antal

Kiállít

M. 932 XII. 18

Antal.
Olgyai tanár növendéke

Részkarca szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Az est, 1928. május 20.

MDK

Antal

csop.kiáll. N.Szal.

Ybl: Képzőművészet. Budapesti Szemle, CCLXIII.
1942. 161-74.

MDK

Antal

1927. "medaglia commemorativa"-t kapta

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

Hencida (Hajdú)

Ref.templom, homlokzat előtti toron
záruló szentéllyel. Síkmennyezete
1885-ben.

(Kovács J. István: Magyar reformátusok
Szabó Andor, 1955)

M.D.K.

Antal

Nyiri Tibor: "Lázadás" c. novelláját illusztrálta.

Szinházi Élet. Bp. 1933. május 7-13. XXIII. évf. 2o. sz. 52-54. lap.

Antal

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Akt

Nagyarság
1934.I.14.

Antal

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.
Portré

Magyarság
1934.1.14.

Antal

Nemzeti Szalon UME kiállításán képével szerepelt.

8.ó.U-931. II.1.

Antal Lesti"

8 órai hyszáp

1924 nov. 30. 6. l.

megírva

Antal A. József

festőművész. Dunakeszi

Temesvár - út 43

1936 máj. – jún. 75. é. pub-

likáll. 645.

Alag. Szondy u. 1.

1939. jan. – márc. téli

tárl. 215.

1943. máj. magyar mű-

vészet. 35.

A Maggi-kocka mindenütt kapható. Ügyeljünk a csillag védjeg

11. példa

Antal A. József

szobám

Vác, Széchenyi u.

14.

MKSz 1947

Antal A. József

1938/39. VI. éves

művészettörténet

vendkiv. hallg.

I-II. félév

Ferkőpzőművészeti Főiskola

1937/39

159. l.

Antal A.József

szobrász

Szül.Bp.1908.jul.17. 1933/34-
1938/39 járt a főiskolára.
(1937/38.tanársegéd volt.)

Képzőmüv.Főiskola anyakönyvi
adatai

Antal A. József

1937/38. V. évés
nobrúszati nér,
rendk. hallg.
Kimaradt.

Ferkèpzomfoiskèvk
1937/39. 152. l.

1933-39.

1937-38

1933-1934-
✓ 1934-35-
1935-36-
1936-37-
1937-38-
1938-39.

Antal A. József

ösztöndíjas tanár-
segéd
1937/38.

ANTAL A. JÓZSEF V. é.
Szentgyörgyi István tanár
szobrász osztályában.

Ferképzőmfoiskèvk
1937/39.
136.l.

SZOLNOK

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Antal A. József

V. éves

1937/38. tan

90 P állami ösztöndíj

Ferképzőintézet

1937/39 115. l.

hírlapbizományosok
TÖRÖKSZENTMIKLÓS

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Antal A. József Hobrász

Képzőm. főisk. Eiall.
1937.

Tanár:

189. Antal J., Strasser I., Gecső S., Dabóczy M. . . . . Fényképek különböző feladatok modelljeiről dr. Lechner J.

190. Antal József . . . . . Akttanulmány, gipsz Szentgyörgyi I.

Antal A. József

IV. éves szobrászati
szakos rendk. hallg.

Ferkèpzomfoisk vk

1936/37 75. l.

Kongelig Slot

Antal József I. é.

Nobrász hallg.

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 43. l.

(3602)

A KÉKKÖNYV célja: mennél közvetlenebbül megnyilatkozni a közönségnek. — Egy olyan időről-időre megjelenő könyvet adni, ami könyv is legyen, meg ujságféle is. — A KÉKKÖNYVET elejétől végig maga a szerző irja.

Eddig megjelent 1—7 kötet

Ára 2 pengő

Megrendelhető és előfizethető Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-u. 23 Arany János Irodalmi R.-T.

44.

Antal József

szobrász

Képzőm. főisk. Kiáll.

1937.

1 alkotás.

Tanár: Vaszary N. Lajos

MOVE

A.

Antal József

Hobrász

Szűz Mária c.

Hobra-repr.

Műveszet 1943. 65. l.

A.

Antal József

szobrász

Mint szobrászsegéd az iparrajziskolában esti alakrajz 1932. ben

1932-33. ban TVcsés díszítő szobrász tanult az iparrajziskolában

Tehát itt tanult:

1933. vegbizonyitunk nyert jelos ontag, szattat az iparrajziskolában.

Műcs. kiáll, 1936 tól

Pipics 109. l.

1929-30, 1930-31, 1931-32, 1932-33 tól.

Herőd (Na

Antal A. - József

III. e.

Nobr. nar

Ferk'pzomfoisk'vk

1935-36-71 l.

O. B. Könyvtár, gyüjtemények.
Budapest műemlék bajtársa.

26.

ágos Bizottsága.

ány { száma: 192
kelte: 192
beérkezése: VII/24. 1926

ek száma: 3 db.

elintézett szám:

záma:

záma:

N. Lányi

6. VIII/2

I.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1972 MAR 18

Antal A. József
1021

DEBRECENI SZOBROK ÉS EMLÉKTÁBLÁK

52

A Csokonai Színház oromszobrai

ANTAL A. JÓZSEF: MELPOMENÉ — BOLDOGFAI FARKAS SÁNDOR: TERPSZIKHORÉ

A múzsák ábrázolása örök témája a művészeteknek. A műtörténet az első megjelenítésüket a híres Francois-vázán tartja nyilván, ahol az isteneket a múzsák kísérik Péleusz és Thetisz lakodalmára. A művelt népek eszmevilágában különböző költői műfajoknak, művészeteknek és tudományoknak pártfogói és védői. A múzsák „isteni társasköre" már Homérosz idejében kilencre bővült, akik között Melpomené a tragédiára visel gondot, jobb kezében a színjátékoknál használatos álarccal, haja köré általában borostyán fonódik. *Antal A. József* (Budapest, 1908.) mészkőszobrán eltekint a hagyományos megjelenítéstől, az akt tekintete a magasból a színház előtti térre néz, a haj elrendezése stilizált, de borostyándíszítés nélküli. A klasszikus hagyományok mellőzésével a művész nyilván a mai nézők látásához kívánta közelebb hozni alkotását. Melpomené mintázóját több Debrecen szobrászatával foglalkozó munka tévesen Antal Károly személyében jelöli meg. Az oromplasztikát 1959-ben a Csokonai Színház restaurálása idején a költő- és írószobrok cseréjekor Antal A. József készítette, aki Szentgyörgyi István növendékeként végezte el a főiskolát, s sport- és épületszobraival hamar kivívta a szakemberek elismerését. A három éve meghalt *Boldogfai Farkas Sándor* Terpszikhoréja szintén eltér a megszokott ábrázolástól, hiszen a klasszikus megjelenítéseken könnyed, táncmozdulatot rögzítő testtartással ismerjük. Boldogfai Farkas (sz. Törökudvar, 1907.) Kisfaludi Strobl Zsigmond mellett tanult, majd később tanársegéde. Mint római ösztöndíjas is tanulmányozta a múzsák ábrázolását, a síremlékek és épületplasztikák stílszerű, a környezetnek, a hangulati elemeknek ötvözését, s ezt oromszobrán is megfigyelhetjük. Nőalakjában csak a lant jelképi motívumát tartotta meg, eltért az istennő légies, kecses ábrázolásától, helyette nyugodt testtartású, messzenéző tekintettel egészen egyéni felfogású leányalakot állított. Mindkét szoborműnél megállapíthatjuk: a szobrászok kezét itt korántsem kötötte annyi előírás, mint a színház homlokzati és oldalfülkéinek írókat és költőket mintázó művészeit, akiknek a hasonlóság és a kort felidéző tanulmányok mellett a legkülönbözőbb szempontokat és adottságokat kellett egységbe hangolniuk. A nagy magasság már eleve lehetővé teszi a részletek összevonását, a finomabb tagoltság mellőzését, az álarc és a lant szimbólumait kivéve a képzelet szabadabb áradását. Bizonyos mértékig Antal A. József Melpomenéje közelíti meg a görög felfogást leányaktjának nőiesebb, oldottan derűsebb plasztikájával, emlékeztetve a Vatikánban látható hosszúredős chitonban ábrázolt istennőre, anélkül, hogy ez a szobrász egyéni formavilágát megzavarta volna.

Mindkét alkotást 1960-ban helyezték el a Csokonai Színház oromzatán, ahol korábban Marsalkó János (1819—1877.) művei állottak.

dr. Tóth Ervin

:GYEI MŰVELŐDÉSI KÖ

)RÁJA"

ságí brigád-
elődöntőjét
ap 9—13 óráig
ılmazújvárosi
ın, a Hajdú-
etek Területi
brigádjai-

klub március
4 órakor a
házikertben
zi alakító és
ıllalkozik; in-
ıszal a Cent-
A Kerekes-te-
r tagjai 23-án,
4 órától az
ıázikertben a
mányozza.

KLUB"-

szakaszának
a, szombaton
n a Hazafias
(Kossuth ut-
t és az ezzel
Bihar megyé-
kapta meg;
ája elismeré-
n részesül.

ttal a zenei
kerül meg-
3-án, csütör-
r szeretettel
ődőt. Játék-
y, a Magyar
Vörös Had-
elet, balra.)

ÉSZETE

alakjának,
orkban élő

magyar fotóművésznel
tekinthetik meg az
március 20-tól, hétfőt
u. 1. sz. alatti kiállító
mintegy hetven mű
nyújtó tárlatot a mű
Nemzeti Galéria mutat

KÓRUSHANGVERSEN

lesz március 25-én, jövő
a pódiumteremben (Kossuth u. 1.):
fellép a nyíregyházi MMK Pedagógus Kórusa és a Debreceni Maróthi György Kórus.

A „BEMUTATJUK . . ."

sorozatban március 24-én, pénteken este 6 órakor a berettyóújfalui művelődési központban Bényi Árpád festőművész kiállítását nyitja meg Bíró Lajos, március 22-én, szerdán délután 5 órakor pedig Félegyházy László Munkácsy-díjas festőművész tárlatát nyitja meg a hajdúböszörményi művelődési központban Székelyhidi Ágoston.

A „KI MIT TUD?"

idei Debrecen városi és Hajdú-Bihar megyei döntőjét március 19-én, vasárnap rendezzük meg. Program: délelőtt fél 10 órától a pódiumteremben (Kossuth u. 1.) az elődöntőn továbbjutott versmondók, népdalénekesek, hangszeres szólisták, irodalmi színpadok, bábcsoportok és kamarakórusok zártkörű meghallgatása; délután 3 órától a Bartók Teremben a délelőtti meghallgatás legjobbjai, valamint az elődöntőkön továbbjutott néptánccsoportok, polbeaténekesek, beatzenekarok és az ún. egyéb kategóriák versenyzői vetélkednek.

KÖRMŰSORAINK:

Március 21-én, kedden este 6 órakor kiállítás tekinthető meg, ugyancsak 10 napig — A Déri Múzeum „Tájaink sajátos növényzete" című kiállítása március 23-tól, csütörtöktől a sárándi művelődési otthonban tekinthető meg

EGYÜTTESEINK HÍREI

„Színes szőttes" címmel megyénk népzenei együttesei és szólistái műsort adnak Balmazújvárosban március 23-án, csütörtökön. A műsorról felvételt készít a Magyar Rádió, s azt későbbi időpontban bemutatja — A 108. sz. Iparitanuló Intézet találkozóján fellép a Debreceni Népi Együttes és a Maróthi György Kórus 20-án, hétfőn délután 5 órakor. — A KETTEN SZÍNHÁZ „Párbaj" című műsorának szakmai bemutatóját 20-án este 8 órakor rendezzük meg a Művész moziban. — Társastáncegyüttesünk, ma, szombaton este 7 órakor Polgáron tart bemutatót. — Néptáncoktatók vizsgáját rendezzük meg ma délelőtt 11 órától a Hajdú Együttes klubjában.

LÁTOGATÓINK FIGYELMÉBE

Ezúton értesítjük rendezvényeink, klubjaink, művelődési otthonaink látogatóit, hogy a jövő héttől kezdődően a Napló szombati számában nem jelentkezünk heti programunkkal, hanem a lap krónikarovatában adunk hírt fontosabb műsorainkról, rendezvényeinkről.

Biztosítóbe-
tség, Buda-
lvesz állan-
unkahelyre
és -szerelő
kedvezmé-
7 szerződés
atár: 18—50
fenti cím-
neve, sze-
záma, la-

Ezen ada-
elre utazási
ebb felvilá-

tthon (Bocs-
lvesz 6 órás
s helyettesí-

úti Szálaste-
a debreceni
atvan u. 67.
etőt felve-
n B. tér 1.
sokat és se-
li belépéssel
i Építőipari
építésvezető-

lanyszerelőt,
őt felvesz a
iószegi út 3.
Kórélettani
Klinika Kór-

Hegesztő, lakatos, esztergályos szakmunkásokat és segédmunkásokat alkalmaz a MÁV Járműjavító Üzem.

A MÁV Debreceni Járműjavító Üzem az 1972/73-as tanévre beiskoláz hegesztő, kovács, esztergályos, járműszerelő, lakatos, villanyszerelő, marós, címfestő, fényező, asztalos szakmába, 8 általánost végzett tanulókat. Vidékről bejáróknak vonatköltséget térítünk. Adunk munkaruhát és ebédet. Ösztöndíj és vasúti szabadjegy lehetséges.

Általános iskolát végzett fiúkat szakmunkástanulónak, lakatos, vasesztergályos, kovács, kádár, bognár szakmákba beiskoláz a Mezőgazdasági Felszereléseket Gyártó Ipari Szövetkezet. Debrecen, Hatvan u. 58.

Gyakorlott gyors- és gépírót felvételre keresünk. 5 napos munkahét. Telefon: 14-070, 130 mellék.

Esztergályos szakmunkásokat, 18 évet betöltött szakma nélküli férfi és női munkavállalókat esztergályos szakma betanulására és férfi segédmunkásokat felveszünk. Mezőgazdasági Gépgyár üzemgazdasági osztály. Debrecen, Híd utca 4—6.

Szék- és Kárpitosipari Vállalat keres irodai takarítókat. Jelentkezés Salétrom u. 5. munkaügy.

Állandó portaszolgálatra két személyt, szombat illetve vasárnapi portaszolgálatra egy személyt alkalmazunk. Jelentkezés: Debreceni Közúti Építő Vállalat gépészeti osztályán, Debrecen, Bellegelő 736. szám alatt.

TÜZÉP V. gyors- és gépírót vesz fel. Jelentkezés: Vörös Hadsereg útja 54. I. em. közgazdasági osztályvezetőnél.

Felveszünk gyakorlott gépírónőt, autószerelőt, autóvillamossági műszerészt és karbantartó segédmunkást. BARNEVÁL, Diószegi út 1.

Műtőssegédet felvesz az Ortopéd Klinika.

Gépkocsivezetőket, egy fő anyagkönyvelőt és egy adminisztrátort azonnal felveszünk. Jelentkezés gépkocsivezetőknek Brassai u. 9. egyéb beosztásba Pásti u. 5. Szakipari és Kislakásépítő Szövetkezet.

Személy- és tehergépkocsi-vezetői jogosítvánnyal rendelkező munkaerőt felvesz a Villamosipari Szövetkezet. Jelentkezés Rákóczi u. 12. munkaügyi osztály.

Állandó munkára felvételre keresünk alkatrészraktárunkba egy fő szakraktárost és egy fő segédmunkást. Jelentkezni lehet: Mezőgazdasági Ellátó Vállalat, Debrecen, Vágóhíd u. 7. AGROKER alkatrészraktárában.

1972. ÉVI

olajkályhák

MEGÉRKEZTEK!

●

BÉRELHETŐK UGYANCSAK ÚJ MÉLY GYERMEKKOCSIK IS

●

BELKER KÖLCSÖNZŐ
Debrecen, Hatvan u. 1.
Telefon: 15-195

Burgonyatárolásból kikerült

SZALMA

almozásra, melegágyak készítésére alkalmas minőségben, folyamatosan kapható, olcsó áron, a MÉK Diószegi úti tárolótelepén.

Megközelíthető a 9-es számú autóbuszjárattal.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy felejthetetlen drága jó gyermekem, testvérünk, sógorunk, édesapánk, jó barátunk, munkatársunk

BUGLYÓ JÓZSEF
munkavédelmi irodavezető

f. hó 13-án, tragikus hirtelenséggel, 46 éves korában, elhunyt.

Antal András
Béla
Csaba
Dezső

ANTAL ANDRÁS

A kiállítás támogatói

Alföldi Porcelán Edénygyár Rt.
EastEuroCo.
Hódmezővásárhely Megyei Jogú
Város Önkormányzata
IMERYS Magyarország Tűzállóanyaggyártó Kft.
Keram-Pack Rt.
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Szilikátipari és Művészeti Kerámiagyártó Kft.
Villeroy & Boch Magyarország Rt.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

XV.
Őszi Kerámia Tárlat

2004. november 11-28.
Olof Palme Ház
Budapest, XIV.
Városliget, Olof Palme sétány 1.

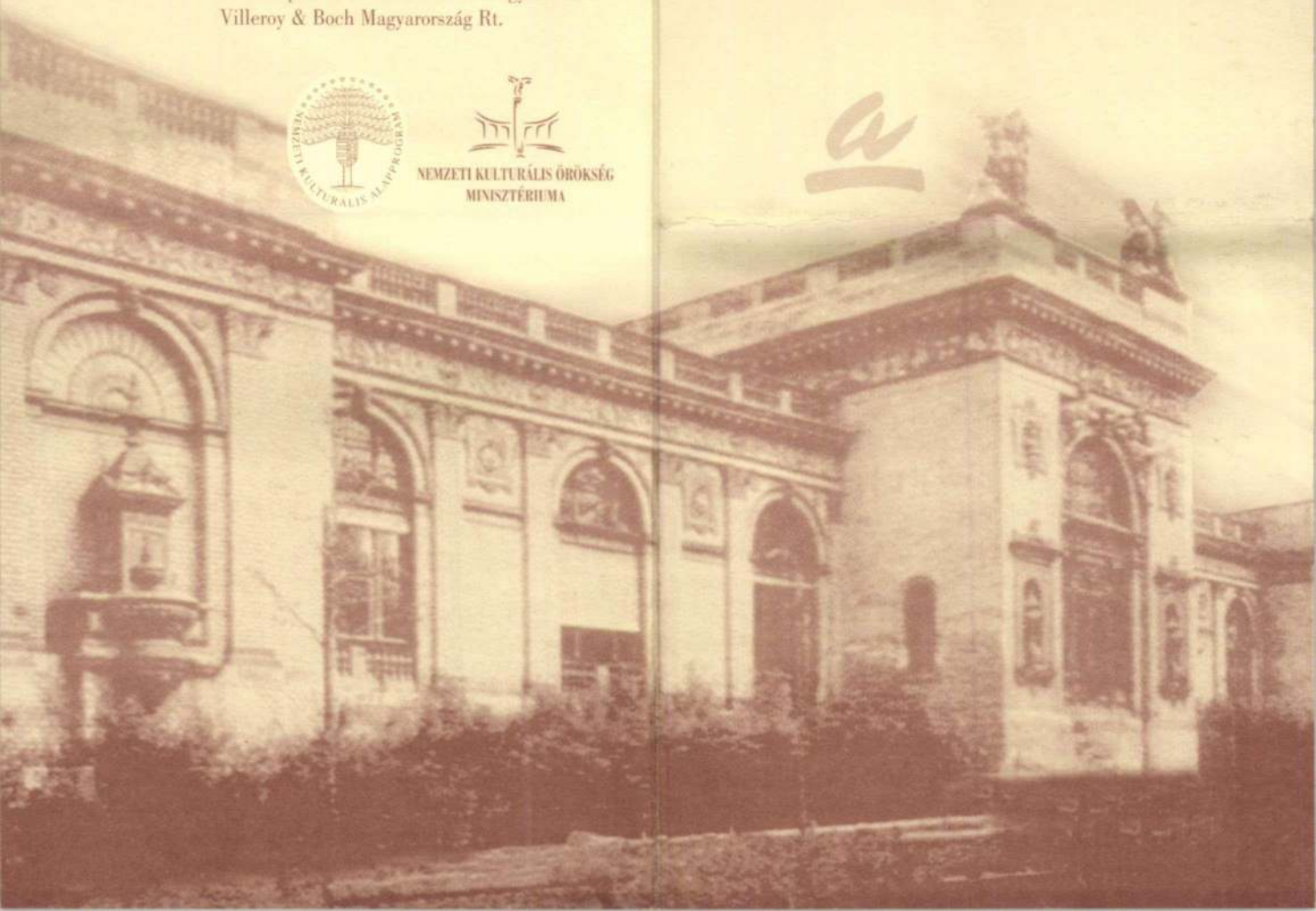

A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
és a Magyar Képzőművészek és Iparművészek
Szövetsége - Magyar Keramikusok Társasága
szeretettel meghívja Önt és kedves barátait az

Olof Palme Házba
(Budapest, XIV. Olof Palme sétány 1.)

2004. november 11-én csütörtökön 17 órára

XV. Őszi Kerámia Tárlat

megnyitójára.

Antal András

keramikusművész
a 2003. évi Gádor-díjas
kamarakiállítása

A kiállításon a 2004. évi

Gádor-díjat

Gádor Magda
szobrászművész adja át

A kiállítást megnyitja

Dr. Vámossy Ferenc
építész, professor emeritus

A kiállítást rendezte

Laczkó Ibolya
művészettörténész

Megtekinthető
2004. november 28-ig naponta10-18 óra között.

ANTAL András

meghívó

Díjadományozók:

- Nógrád Megye Közgyúlése
- Salgótarján Város Képviselő-testülete
- Nógrád Megyei Agrárkamara
- Szécsény Város Képviselő-testülete
- Képző és Iparművészek Szövetségének Észak-magyarországi Területi Szervezete és Azylum Alapítványa.
- Balassagyarmat Város Képviselő-testülete
- Pásztó Város Képviselő-testülete
- Palóc '94 Bérkilövő Vadásztársaság Karancslapujtő
- Ipartestületek Nógrád Megyei Szövetsége

KIÁLLíTÓ MŰVÉSZEK:

Antal András, Antal József, Ágasvári Balázs, Balogh Ivánné, Bakos Ferenc, Bagi András, Bálinth Tibor, Botos Zoltán, Csákvári Zita, Csemniczky Zoltán, Czinke Ferenc, Csikász István, dr. Fancsikné Csaba Mária, Erdei Sándor, Fodor Istvánné, Fürjesi Csaba, G. Lóránt Lujza, Ivitz László, Kovács Alfonz, Kovács László, László Beatrix, Lengyel Péter, Leszenszky László, Losonczy Ildikó, Lórántné Presits Lujza, Lizsnyánszky Erzsébet, Magnucz Tamás, M. Kiss György, Nagy Márta, Oláh Jolán, Orbán György, Párkányi Péter, Perényi Anna, Selmeci Orsolya, Szabó Ágnes, Szabó Áron, Tomka István, Újhelyiné Csincsik Orsolya

Örömmel értesítjük, hogy a
megyénkben élő művészek jóvoltából
megrendezhertjük a negyedik

SZÉCSÉNYI ŐSZI TÁRLATOT

A tárlatot megnyitja: **Frisch Oszkár**
a Nógrád Megyei Közgyűlés alelnöke
1995. Október 13-án $17^{\underline{00}}$-kor.
a szécsényi Városi Művelődési és Ifjúsági Centrumban.

Közreműködnek:

Az intézmény **Erkel Ferenc Vegyeskara**
vezényel: Lévárdi Beáta

KÉPZŐ ÉS IPARMŰVÉSZEK MEGYEI CSOPORTJA

SZÉCSÉNY VÁROS ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

VÁROSI MŰVELŐDÉSI ÉS IFJÚSÁGI CENTRUM

Díjadományozók:

- Nógrád Megye Közgyúlése
- Salgótarján Város Képviselő-testülete
- Nógrád Megyei Agrárkamara
- Szécsény Város Képviselő-testülete
- Képző és Iparművészek Szövetségének Észak-magyarországi Területi Szervezete és Azylum Alapítványa.
- Balassagyarmat Város Képviselő-testülete
- Pásztó Város Képviselő-testülete
- Palóc '94 Bérkilövő Vadásztársaság Karancslapujtő
- Ipartestületek Nógrád Megyei Szövetsége

ANTAL András

meghívó

Antal András, szobrász

● AZ ÖTÖDIK Nógrád megyei orvos- és gyógyszerésznapokat ma délelőtt nyitották meg Salgótarjánban a szakszervezetek székházában. Ebből az alkalomból a Madarász József Kórház galériáján megnyílt Szollósi Mária textilművész és Antal András szobrászművész tárlata, valamint a megye egészségügyének harminc éves fejlődését dokumentáló kiállítás.

— :o Az ötödik

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. szept. 11.

Antal András Attila

"SZOT-dij 1979" cimmel közli a lap: Április 27.-én Gáspár Sándor a SZOT főtitkára átadta az 1979. évi SZOT dijakat:
A képzőművészek közül: Gádor István keramikus művész, Reich Károly grafikusművész és a Romhányi Épitési Kerámiagyár tervező kollektivája: Antal András Attila, Csemán Ilona és Horváth Sándor. részesült SZOT dijban.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. május 5.
XXIII. évf. 18. sz. 8. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 JUN 2 4

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

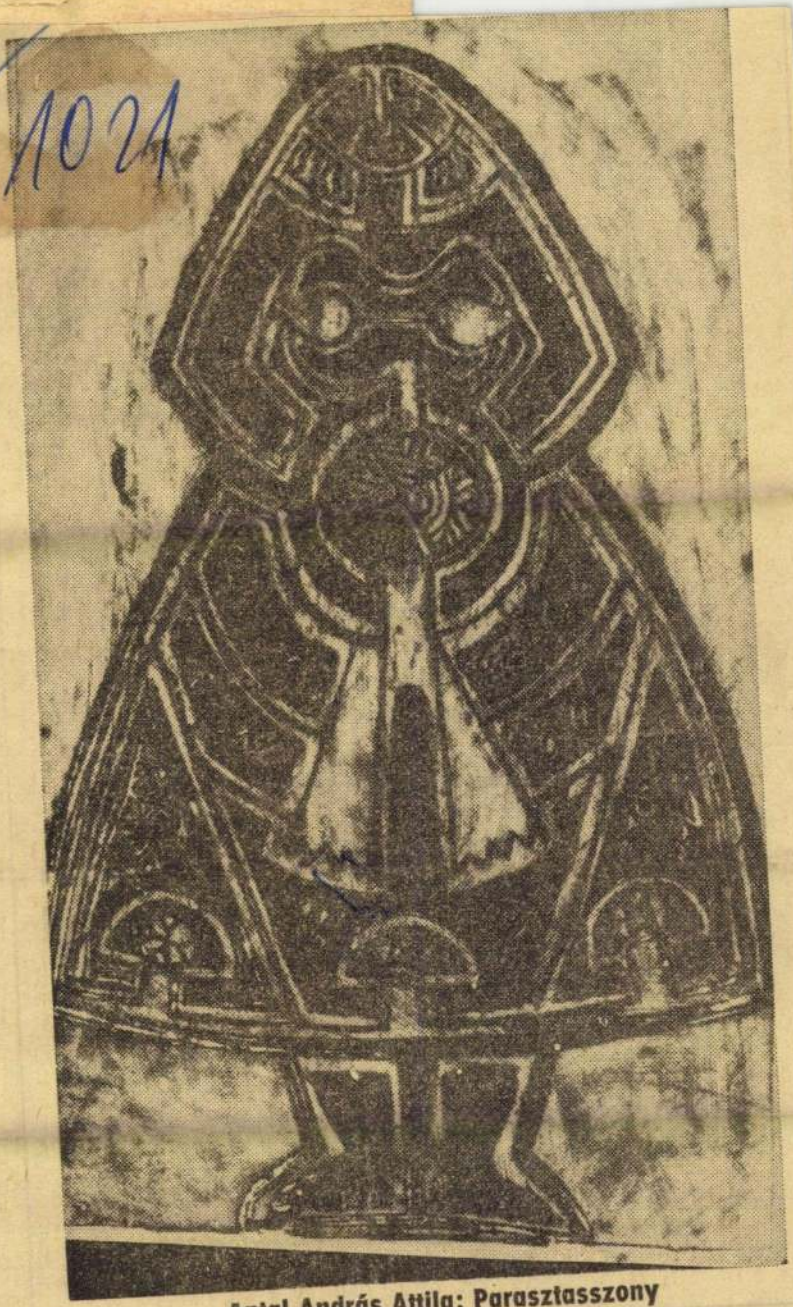

Antal András Attila: Parasztasszony

ÉLET ÉS IRODALOM

6

Antal András Attila

Egy ná

Nádszál a
te társtalan! —
fognálak ellenszéllel,
s hajlok magam.

Kifosztott őszi kertben
fölösleges —
nem tudok jó lenni már
én senkihez.

Sirok — madárijesztő —
vízbe dobva,
sirályok ülnek ázott
kalapomra.

Arcom, a negatív folt
eltűnt alul,
mint ami sohasem volt,
nyomtalanul.

... Arcom ha mégis lenne,
odaúszna
szálkás gyökereidre,
mint a vidra,

és fogna homlokával,
te társtalan!
De vagyok egy keresztfa,
kócmadzaggal.

Antal András Attila,

L: Gádor István

7.

-: Átadták az idei kOT-díjakat

Népszabadság, Bp. 1979. ápr. 28.

Antal András Attila

"Parasztasszony" c. képének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juni. 27.
XIV. évf. 26. sz. 6. lap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Antal András Attila

1021/1969 OKT. 18

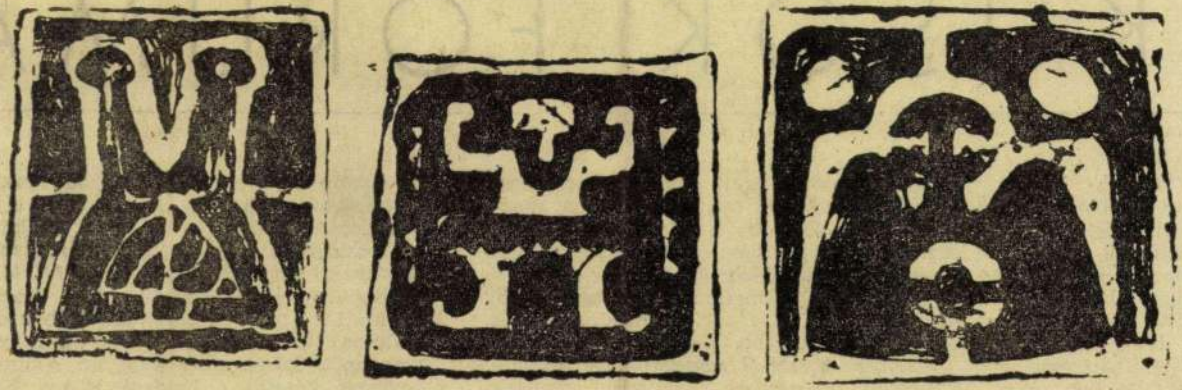

Antal András Attila: Zománcterv

TIKUSOK FÓ

ebben valami, ami
férfiszerelem lírájára:
szonyok tudnak.
st — verseiből derül
zenéje, hanem az élet,
lúzsája (ugye, férfiak,
egy költőnővel kap-
proletár, félig kispol-
nőn féltve őrzött em-
úgy vállalja ezt a
ben idézi meg: ilyen,
ztatni. De sohasem
nki tart három napig,
/ A világot megvál-

Isten is beletartozhat anélkül, hogy eredendő ésszerűségét megbolygathatná, megrendíthetné. Mindez a flamand költészetben minőségileg más: ösztönösebb, archaikusabb, közvetlenebb, egyben melegebb — a vallonban hermetikusabb, áttételesebb, kifinomultabb, a francia líra divatjainak is kiszolgáltatottabb.

Az ilyen mértékű egyszerűsítés mindig önkényes. Belgiumot gyakran nevezik „Európa országútjának", mai költészetében is az európai líra úgyszólván minden törekvése hangot kap: a pártos szocialista

másik típus hevesebb, csillogóbb: igazának tudatában nem védekezik, csak támad, csapásról csapásra halad előre. Új kötetének tanúsága szerint *(Meghatározások és szerepek,* Magvető *Szentkuthy Miklós* az utóbbi típushoz tartozik. Majd harminc év alatt írt minden egyes esszéjében olyan fiatalos, türelmetlen hévvel veti magát a sorompók közé, mint ahogyan a hajdani lovagok készültek lándzsát törni. Szinte keresi a pillanatot, amelyben sebet kaphatna — ha nem hadakozna olyan kitűnően.

Antal András, keramikus

L: Babusek Katalin

_: Kiállítások

Esti Hírlap, Bp. 1977. nov. 14. 8.

87.

Antal András, keramikus

L: Szőllősi Mária

-: o Textil, kerámia

8.

Esti Hírlap, Bp. 1977. okt. 14.

Antal András, ipapművész

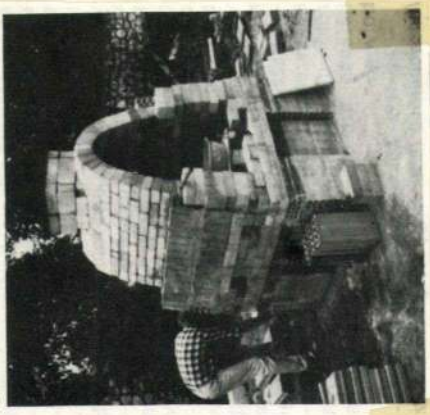

8–9 Kötélíves kemence építése Siklóson:
a) tűztérépítés (Antal András; David Davison, Fusz György);
b) boltozat külső borításának építése (Fritz Vehring)

8

9

Művészet, 1982. Febr. 9. old.

Antal András, keramikus

L. Szőllősi Mária.

O – : Kiállítás

8.

Esti Hírlap, Bp. 1977 szept. 19.

Antal András, keramikus

L. Kőllősi Mária

S.

–: O Kőllősi Mária

Esti Hirlap Br. 1978. márc. 13.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÓGRÁD

Antal András, iparművész

1976 AUG 27

1021

Látogatás a megyei művelődési táborban

A MEGYEI JÓZSEF Attila Művelődési Központ szervezésében megyei művelődési tábor működik Salgótarjánban, Márkó Ferenc táborvezető fogad. Mindenekelőtt a tábor céljáról tájékoztat:

— Célunk a gyerekek önálló, de természetesen, irányított ismeretszerzésének és az ismeretek alkotó felhasználásának segítése, az egyéni képességek fejlesztése, illetve kialakítása. A hátrányos helyzetű, tehetséges tanulók műveltségszintjének emeléséhez kívánunk hozzájárulni e táborral. Fő nevelési területünk az esztétikai nevelés.

Művelődési és művészeti táborról van tehát szó, ahol irányított önművelés folyik, kiscsoportos formában.

— Honnan jöttek ide a tanulók?

— A résztvevők a salgótarjáni járásból érkeztek, tíz—tizenhárom éves tanulók, összesen ötvenöten. A tábor augusztus 21-én nyílott itt a tóstrand mellett, az úttörő váltótáborban, s augusztus 29-én zárja kapuit. A tanulók öt csoportban tevékenykednek. Naponta van kötött foglalkozás, délelőtt és délután három-három óra.

Gugi László tanár a fotóscsoportot vezeti. Ő maga a nógrádi fotóklub tagja, eredményesen szerepelnek a képei a hazai és a külföldi fotókiállításokon.

— „Haladó" fotósok érkezésére számítottunk, de ilyen csak egy van a gyerekek között, így munkánkat elemi gép- és technikai ismertekkel kellett kezdeni — mondja. — Városfényképezést végzünk, megörökítjük a tábori eseményeket. Mint említettem, a nagybátonyi Susán Nóra kivételével kezdőkről van szó, tehát tulajonképpen szakkörpótló jellegű e csoport itteni tevékenysége. Úgy vélem a jövőben több figyelmet lehetne fordítani a fotószakkörökre az általános iskolákban.

A KIS ÁLTALÁNOS iskolás keramikusokat Antal András iparművész vezeti.

— A Romhányi Építési és Kerámiagyár kollektívája, amelynek én is tagja vagyok, kidolgozott egy módszert, neve Mindenki készíthet kerámiát. Ennek lényege, hogy az általános iskolákban is rajztanítás mellé a plasztikával való foglalkozás korszerű lehetőségét teremtsük meg. A gyárban működik is egy általános iskolai kerámia szakkörünk, Csemán Ilona iparművész vezetésével, s most indítunk egy másikat, ahol kipróbáljuk e módszert. Itt, a salgótarjáni táborban szintén ezt tesszük. Elsősorban nem „szép", hanem értelmes dolgokat akarunk csinálni, nagy súlyt helyezünk az anyagszerűségre, megtanítjuk a gyerekekkel, hogy mit bír el az anyag. Utána térünk rá a térformák készítésére. Egyébként elmondhatom még, hogy a Finomkerámiaipari Művek támogatja módszerünket, amelyet Horváth Sándor iparművész, Gyarmati György villamosmérnök, Tóth Sándor lakatos, s jómagam dolgoztunk ki, s melyet Csemán Ilona már a gyakorlatban próbál. E módszer publikálására is sor kerül majd a jövőben.

Csábi Márta Ceredről jött a táborba. Most megy nyolcadikba.

— Szeretnék keramikus lenni, ezért az általános iskola után Pécsre megyek szakközépiskolába — mondja. — Ha ez nem sikerülne, akkor az üvegfestést választom. Itt a táborban sokat megtudtunk az anyagokról, s ez nagyon hasznos.

Szőllősi Mária iparművész a kis „iparművészeket" tanítja az anyagok tulajdonságaira, változatosságára, szépségére.

— Nem műalkotásokat készítünk, sokat foglalkozunk a legegyszerűbb formákkal. Sok anyaggal dolgozunk, fonalakkal, gyapjúfonállal, spárgával, textilfestékkel stb. Kézifestést is csinálunk.

Angyal Erika most megy hetedikbe, Somoskőújfaluról jött.

— Az iskolában a népművészeti szakkör tagja vagyok, szívesen jöttem ide. Elsősorban azért, mert itt más jellegű a tevékenység és sok anyaggal megismerkedtem már eddig is.

A Földi Péter rajztanár által vezetett képzőművész szakkör tagja Kiss György, aki szintén Somoskőújfaluból jött. Itt a képzőművész csoportban „dolgozik", ezt ugyancsak Földi Péter vezeti.

— Felvettek a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolába. Itt nagyon hasznosan telik az időm, egy kis felkészülésnek felel meg ez a munka. Sokat tanulunk a foglalkozásokon.

Egy irodalmi csoport is működik a táborban Pál József vezetésével. Ők mindenekelőtt műelemzéseket végeznek.

— **TERMÉSZETESEN** jut idő szórakozásra is a munka mellett — jegyzi meg egyik kis résztvevő. — És kicsit a munka is szórakozás itt.

T. E.

Mi valósult meg a cselekvési programból?

Felfelé a mélypontról

A tavalyi évben rengeteg volt a munkahiány. Hogy a dolgozók mégse hagyják el a váregységet, az állásidőkre ért fizettek. Így telt el csaknem két hónap az 1975-ös évben. Ez idő alatt többen elzoktak a munkától, azok pedig, akik ide akartak jönni dolgozni, másutt kérték felvételüket, mondván: ha már nincs vagyok, töltsem el hasznosan az időt, anyagilag is hasznosan az időt, anyagilag is hasznosan az értelmét.

Ilyen helyzetben került sor a Váci Kötöttárugyár kazári váregységében az 1976. évi cselekvési program összeállítására.

Folyamatos legyen a termelés

— Ezt állítottuk a program középpontjába. Nemcsak nekünk, hanem a váci központnak is közös feladata lett. Az első félévi eredmények igazolják, hogy helyesen döntöttünk. Az előírt napi normaóra-teljesítést 10 százalékkal túlszárnyaltuk. A tervet 2 százalékkal tulhaladtuk, árbevételünket pedig az előírt 63 millió forint helyett 69-re teljesítettük. Az anyagmentes termelési érték — ami a hatékonyság egyik jó kifejezője —: a tervezett 8 millió forint helyett 10 millió lett — indítja a beszélgetést Sándor Ottóné, a pártalap-

— A folyamatos munkaellátás hatására javult a munkafegyelem, növekedett a munkakedv, ami a keresetek alakulásában is tükröződik. Az első fél évben az átlagbér a tavalyi 1900 forintról 2060 forintra emelkedett — folytatja.

A mélypontról való elrugaszkodásban sokat segített a termelőegységek és azok irányításának átszervezése. Létrehozták a műszaki raktárt, bevezették a szoros anyagelszámolást, a két varroda termelésének irányítását egy művezető hatáskörébe utalták. Az intézkedések kedvező előnye a többi között jelentkezik az ésszerű létszámgazdálkodásban.

— Megszűnt az a gyakorlat, hogy az én házam, az én váram. Ebben része van az újonnan kialakított anyagi ösztönzési rendszernek is, amely az egyik műszak másikkal való kapcsolatának további erősítését szolgálja. A különböző intézkedések eredményeként megszűnt az a korábbi felfogás és gyakorlat, hogy a termelésben bekövetkezett kisebb vagy nagyobb mulasztásokért, hibákért mindig a másik műszak vezetői, dolgozói a hibásak. Mindez jól érzékelteti azt a jelentős szemléletbeli változást, ami e téren bekövetkezett. Ma már nemigen hallani, hogy nem nyeknek, naponta figyeli, hogy mit írunk ki a termelést jelző falitáblára.

Demokratikusan

A siker érdekében meghatározták az eligazítások rendszerét, azaz a rendszeres információcserét. Ennek megfelelően a gyáregység vezetői havonta a brigádvezetőkkel értékelik a végzett munkát, megbeszélik a továbblépéssel kapcsolatos tennivalókat, módszereket.

Ezeken az eszmecseréken nemcsak a termeléssel, hanem a munkaerőkkel kapcsolatos feladatok is szóba kerülnek. A közös programot közös fellépés is követi. Hatására kevesebb lett a közömbös dolgozók száma, csökkenőben van a korábban megszokott kényelmesség. A felvilágosító, nevelő munkának tudható be, hogy nem került sor elbocsátásra, nincs igazolatlan hiányzás, csökkent a későn jövők száma, egyre többen dolgozzák ki a napi nyolc órát.

— A cselekvési programban több olyan dolog is szerepel, amely bizonyos tekintetben a távlatokat szolgálja. Ezeket azért vettük bele, mert a jövőre, nem az utolsó pillanatban kell felkészülni. A központ elképzelése szerint mi gyártjuk majd az összes exportárut. Ehhez a jelenleginél korszerűbb, legalább 20 többet tudó gépre van szükségünk. A termelésirányítás színvonalának javítása, a hatékonyság növelése, a rend és fegyelem erősítése megköveteli, hogy a kazári varrodát fordasra helyezzük, azaz új varrodát építsünk. Napi munkánkban ma már elengedhetetlen a telex, a munkaerő megtartását szolgálja majd az új orvosi rendelő mielőbbi létrehozása. Nem várjuk mindezt a központtól. A programban szereplő vegyesboltot saját erőből hozzuk létre. Ezzel segítünk az asszonyoknak vásárlási gondjaik megoldásában — mondja Sándor Ottóné.

Többet tettek

A különböző konkrét intézkedések mellett a cselekvési program sikeres megvalósításában nagy szerepe van az üzemi pártalapszervezet tagjainak, akik fegyelmezetten hajtották végre a taggyűlés ide vonatkozó határozatát. Gyakran többet tettek és tesznek, mint amit papírra vetettek, mert a termelés alakulása naponta új és új problémákat vet fel, megoldásokat sürget vagy kényszerít ki.

A mélypontról való kilábolásban nagy lépést tettek előre a kazáriak. Ezt a folyamatot kívánják tovább

ANTAL ANDRÁS

SZŐLLŐSI MÁRIA textilművész és Antal András keramikusművész kiállítása a salgótarjáni Madzsar József Kórház képzőművészeti galériájában megnyílt.

Magyar Hirlap 1975/245/8 /szept.11./

1021

Antal András iparművész

1980. X. 19. URH 20,36 Ámé

Alkotótáborban

- Vajek Róbert riportja.

- A Járási Hivatal művelődési osztálya ezen a nyáron ötödik alkalommal rendezte meg Tiszakürtön az Alkotótábort. Smuta Kálmánné a fő szervező.

- Az alkotótábor meghívásos, 87-en jelentkeztek, festők, fafaragók, néprajzosok, népzenegyüjtők, és a textil szakmában dolgozók, akik szőni-fonni tanulnak. Valamikor ugy indult, 5 évvel ezelőtt, hogy csak megyei tábor volt, illetve a megye területéről jöttek ide amatőrök, kibővült a kör, örömünkre, jó hire van ennek a tábornak, Dunántulról, Szabolcsból, Hajdu-Biharból, Békés megyéből is vannak itt táborozók.

- Kik vettek részt szakemberek? Itt az előadások megtartásában, illetve a szakkörök, szakterületek irányitásában?

- dr. Ujvári Zoltán, egyetemi tanszékvezető tanár, Debrecenből, előadást tartott Antal András iparművész, Takács Győző festőművész, Szuromi Pál a Csongrád megyei Tanács művelődésügyi osztályának főelőadója, dr. Szabó László, tehát helyi szakembereket is mondjak, kandidátus, dr. Selmeczi László kandidátus, filmvetitéseink voltak, ezeket a filmeket népmüvelési intézettől, megyei film- és szemléltetőtártól kölcsönöztük ki, de a szakvezetők azok természetesen az előadások mellett is szakmai korrepetitori munkát végeztek. Itt voltak közöttünk például Erdős Péter hódmezővásárhelyi festőművész, aki nagyon ügyesen, jó pedagógiai érzékkel irányitotta a fiatalokat. A legfiatalabb résztvevőnk 12 éves Kiss Attila volt, és hadd mondom el, hogy a korhatár felső határán ugye Kupai Sándor bácsi áll a maga 80 évével.

- Ő honnan érkezett?

- A mezőturi tanyavilágból jött ismét közénk.

- Fafaragó.

- Fafaragó.

- Ti voltatok tehát a legfiatalabbak itt a táborban.

- Kunszentmártonból érkeztünk, diszitő szakkör müködik az iskolánkban, és ott nyilt alkalmunk, hogy a különböző technikákkal egy kicsit jobban megismerkedjünk.

- Linót metszek általában, festeni is szoktam, zsirkrétával, én már kijártam az általános iskolát és most gimnáziumba járok, ott nem nagyon nyilik alkalmam erre, azért jöttem ide.

- Sok-sok képed látható itt az asztalon, meg a falon, mik a témái ezeknek?

- Balladákról szoktam rajzolni, itt van például ez a rajz, Csóri Sándor Anyám fekete rózsa cimü versének az illusztrációja. Általános iskolában Tótné Gácsi Anna tanárnőtől rengeteget tanultam, és ott ismerkedtem meg a linómetszéssel, batikolással, festészettel.

- Ti tulajdonképpen belekóstoltok a különböző technikákba, nézelődtök, hogy az amatőrök a népmüvészet mesterei mivel, hogyan foglalkoznak.

- Megnézzük például a szürhimzést hogyan csinálja itt az egyik néni, csodálatos mintákat varázsolt itt a fonállal, és a lószőr-ékszerkészitő bácsi, aki ezzel a nagyon érdekes technikával foglalkozik, őt is megtekinthettük.

- Ezt mondta Kakukk Tünde, nos ebben az alkotótáborban az ódesapját is köszönthetjük, aki a kunszentmártoni gimnázium tanára. Kakukk Mátyás.

- Elsősorban nyelvjáráskutatással foglalkozom, nagyon sokat segitett nekem is, mint amatőrnek az, hogy dr. Barna Gábor tudományos kutató itt már szinte 10 év óta rendszeresen irányitja a gyüjtőmunkát. A palóckutatás keretében Csépáról, amely tulajdonképpen egy uj tipusu paloc nyelvjárás sziget, készitünk egy tanulmánykötetet, amelybe én azt a feladatot kaptam, hogy a Csépán még föllelhető nyelvjárási jelenségeket, emlékeket gyüjtsem össze, hát a cikk éppen most elkészült.

- Mi a köze Csépának a palócsághoz? Hogyan kerültek ide.

- Eléggé köztudomásu, hogy a török időkben az Alföld jelentős része elnéptelenedett. Talán éppen a török elől menekült a lakosság egy része a mai paloc területre és a török kiüzése után paloc területről népesült be az Alföldnek igen jelentős része, igy többek között ebben a szükebb értelemben vett Tiszazugban, Cibakháza, Csépa és Kunszentmárton szintén lényegében paloc nyelvjárási sajátosságokat mutat. Természetesen keverednek ezek a nyelvjárási sajátosságok az ugynevezett dél-tiszántuli izö nyelvjárással, de az itteni kutatásaink éppen azért jelentősek, mert még föllelhetők azok a nyelvjárási sajátosságok, amelyek bizonyos mértékig bizonyitják azt, hogy körülbelül milyen arányban történt a XVIII. század folyamán paloc területről történő betelepülés erre a vidékre.

Előfordult például a perc szó, az embernek az ujjahegye, ez véleményem szerint, illetve a Magyar Nyelvatlasz kutatópontjainak a vizsgálata is azt bizonyítja, hogy szinte csak palóc területeken fordul elő, hasonló szó például a lipe, nagyon érdekes egyébként az isten lova szónak a használata is, amely kárnkodásban is előfordul, de kimondottan palóc jellegü vidékeken található meg. Természetesen a hangtan is mutatja ezt, bizonyos mértékig még megtalálható az illabiális á, és labiális a, tehát ilyen példákat, mint a lapát, madár, én persze már nem tudom egész pontosan kiejteni.
Hasonlóképpen megtalálható még bizonyos mértékig az ugynevezett palatalizált hangok csoportja, tehát "fürönnyi", esetleg "innya", amely viszont elég ritka, "térbetyüni", "tetyü", "Tyükör" és lehetne sorolni a példákat.

kerámikus 1947

ANTAL ANDRÁS

Antal András

1950. február 13-án született Pásztón. Szécsényben, kisiskolás korában már Králik Andor szárnyai alatt ismerkedett a művészettel. Korán megszerette a népművészetet.

1964-68-ig a Budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban díszítőfestő szakon tanult, majd a Néprajzi Múzeumban töltött két év után a Magyar Iparművészeti Főiskola Szilikátipari - formatervező tanszékének kerámia szakán tanult 1970-75-ig Csekovszky Árpád, Litkei József és Kovács Ferenc tanítványaként. Ezt követően 10 évig formatervezéssel és termékpropagandával foglalkozott a Romhányi Kerámiagyárban.

1984 óta dolgozik önálló művészként. Többször szerepelt csoportos kiállításokon Nagybátonyban, Pásztón, Balassagyarmaton, Salgótarjánban.

1079-ben és 1984-ben résztvett a Siklósi Kerámia Stúdió munkájában, s a Kecskeméti Kerámia Stúdiónak többször ösztöndíjasa volt.

Legnagyobb kerámia falai középületekben találhatók: 1979-ben készült el egy pásztói közintézmény fogadó termének falburkolata, 1984-ben a debreceni Nagyerdei Gyógyfürdő kerámiaburkolata, és 1988-ban Salgótarjánban a Városházán a Tarjáni fal című kerámiája.

1991-ben a pásztói zeneiskola Rajeczki Benjámin emlékfala.

He was born at Pásztó on 13 February, 1950. In Szécsény as a schoolboy he learnt basics of art under Andor Králik. He developed a tasta for folk art at an early age.

Between 1964 and 1968 he studied decorative painting at the Secondary School of Fine Arts and Applied Arts in Budapest. Having spent two years at the Museum of Ethnography, he studied ceramic art at the Faculty of Industrial Design for Silicate Industry (of the Academy of Applied Arst) from 1970 to 1975 under Árpád Csekovszky, József Litkei and Ferenc Kovács. After graduation he was employed in design and marketing at the Romhány Ceramics Factory for 10 years.

Since 1984 he has been working as a self-employed artist. He has participated at collective shows a number of times: im Nagybátony, Pásztó, Balassagyarmat, Salgótarján.

In 1979 and 1984 he took part in the work of the Siklós Ceramics Symposium. He has won the scholarship of the Kecskemét Ceramics Studio several times.

His largest ceramics walls can be found in public buildings: wall covering of the reception hall of a public institution in Pásztó (1979), the ceramic cover of the Debrecen Nagyerdei Gyógyfürdő (Thermal Bath) - 1984, and the "Tarján Wall" in the City Hall of Salgótarján (1988).

M.D.K.

Antal András Attila

"Zománcterv" c. három részből álló művének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969 okt. 18.
XIII. évf. 5. lap 42. szám

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Élet és Irodalom

1969 MÁR 15

Antal András

1021

Antal András: Fej

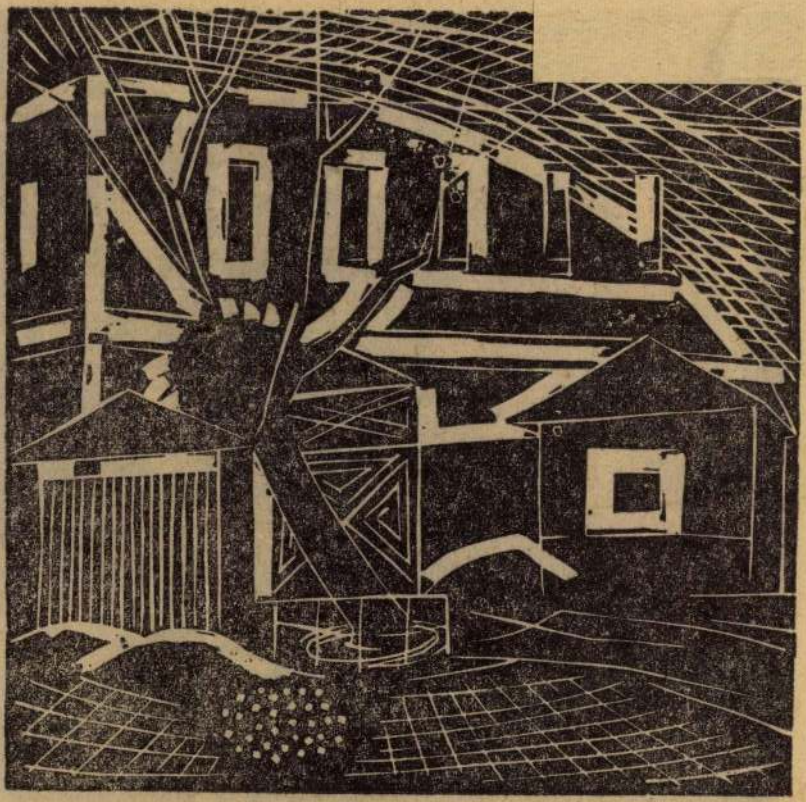

Gerő András: Ház

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Antal András

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 1970 FEB 21

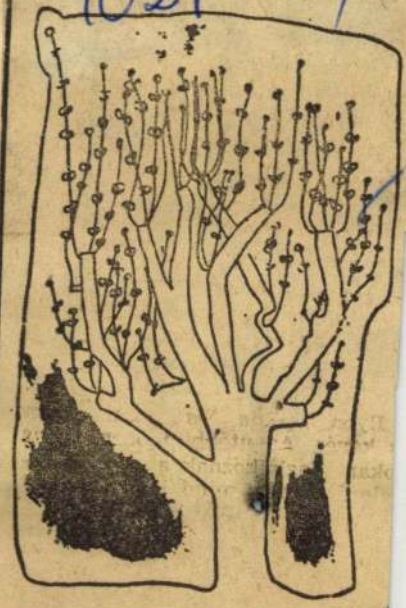

Antal András: Fa

Antal András

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Antal András metszete

Harman, akik a [illegible]
lalkoztunk, szorongva ültünk a mikrofonok előtt. Mennyi ízetlenkedésre kínál alkalmat az anonym jelentkezés lehetősége!

Egy óra volt a műsoridő. Két óra hosszat, percnyi szünet nélkül özönlöttek a kérdések. Tizenéveseké és huszonéveseké, olyanoké, akik félnek a szexuális élettől, és olyanoké, akik sportnak vélik. Fiatal férj telefonált, aki a csa-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 NOV 25
ÉLET ÉS IRODALOM

Antal András

1021

KÖNYVEK

Antal András: Motívumok

MÉNYÜN

a vastagabb budapestiért viszont már 4 forintot. A számok és utcanevek mellé négy egész oldalas vegyes hirdetést is kap a vásárló. (A vidéki vékonykában csak kettőt.)

Úgy látszik, a hatalmas összeget felemésztő reklámhadjárat keretéből e füzetek ingyenes szétosztására már nem futotta. (Pedig bizonyára sok pénz folyt be a hirdetésekből is.) Célszerű dolog az irányítószámok bevezetése, egyet azonban nem szabad elfelejteni: az intézkedés a *posta* munkájának megkönnyítését szolgálja. Ezt — bármily szerény is a füzet ára — miért az *állampolgárnak* kell fizetnie?

(B. ó)

Arra, hogy az lenne a természetes, ha a sportegyesületek gyakrabban *nem* adnának, vagy legalább nem adnának azonnal lakást stb. az ajándékot magától értetődőnek tekintő labdarúgónak. Aki egyébként „állást" is kap az egyesülettől, vagy a sportklubot támogató intézményektől.

Nem ellenőrizhetem persze, hogy ez az én furcsa, fordított, talán elavult gondolkodásom menynyire vigasztalná a borongó csapatvezetőt és mennyiben találná helyeslésre a sportág *igaz barátai* között. Csupán azt állíthatom, hogy az ilyen ügyletek nélkül *igazabb* sportág barátainak

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1969 NOV 15

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 Antal András

Antal András: Próféta

M

(Folytatás az 1. oldal

Ausztriában és a Szovjetunióban is zárt egységű, bár országonként egyre inkább elkülönülő nemzeti életet él, a magyarság összlétszámának hozzávetőlegesen 40 százaléka kisebbség. Európa népei között nincsen akár csak hasonló arány, a legközelebb talán még a szlovákok állnak hozzánk hasonló gondjaikkal, hiszen az anyaország mellett a szlovák kisebbségek — az összlélekszám körülbelül 15 százaléka — számottevő elemként szerepelnek Magyarországon, Jugoszláviában, a Szovjetunióban és Romániában. (Ezért nagyon is hasznos lenne, ha a — sajnos — létező előítéletek ellenére, a közös gondok, a közös és párhuzamos feladatok tanulmányozását valamilyen módon koordinálni lehetne!) Tehát, ha létezik a szó legszorosabb értelmében vett *kelet-európai nép*, amelyik számára nem egy ország, nem egy állam biztosítja a nemzeti, népi összetartozás tudatát, hanem ennél tágabb szellemi, történeti és politikai egység — akkor a magyarság (és a szlovákság) minden bizonnyal az. Ennek a ténynek felismerése korántsem újdonság, de — úgy látszik — sohasem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy mennyire fontos a magyarság és egész Kelet-Európa jövője szempontjából, mennyire nem elhanyagolható helyzet adódik így.

A következtetések, melyeket a tények ismeretében levonhatunk — rendkívül különbözhetnek egymástól. A bevezetőben idézett vélekedés a magyar nép „úrságáról" — az egyik lehetőség. Az öngyilkosság lehetősége. Mert öngyilkosság olyan néprajzi és történeti adatokat felhasználni mai teendőink meghatározására, melyek ötven-hatvan esztendővel ezelőtti valóságot tükröztek, ha ugyan helyesen tükrözték őket. *Kelet-Európa etnikailag átrétegeződött* — ezt a változást, azokkal a kényszerítő félreérthetetlenné tette, hogy a szocialista országok érzik és vállalják felelősségüket e földrész közös jövőjéért és békéjéért. Történeti-szellemi értelemben pedig arra figyelhetünk fel, hogy milyen gyorsan s mennyire hathatósan terjed az európai összefogás gondolata: nemzetközi találkozók, kelet-nyugati párbeszédek sorozata követi egymást. Nos, ebben a párbeszédsorozatban kialakult már egy bizonyos *kelet-európai szerep*, az ezen a tájon többségben levő szocialista társadalmi rendek azonos alapelveinek okán. Ez, persze, elsősorban politikai, tehát taktikai egység, de egyszersmind feltalálható benne — a különböző vitás problémák ellenére — a közös világnézet, a szocialista keleteurópai társadalmakban mindenütt uralkodó marxizmus egysége, a stratégia meghatározó erejű azonossága is.

Ezt az egységet kell jobban, az egyes nemzeti sajátosságokhoz pontosabban illeszkedve, a különbözőségeket jobban értve, a látszatazonosságoktól nem megtévesztetten, de a valóságos egyezéseket teljes mértékig kihasználva megértenünk és elemeznünk. Egyébként ez nem kizárólag a kelet-európai egység megértése miatt szükséges számunkra. A Magyarországon kívüli magyar irodalomnak minden ismerője — akár csupán felületes szemlélője — tudja, hogy a mindenki számára közös magyar szellemiség ihlető hatásán túl a romániai magyar kulturális életben erősen hatnak a román áramlatok, a szlovákiai magyar irodalmat lehetetlen megérteni a szlovák irodalom nélkül, a jugoszláviai magyar írók egy része pedig egyenesen a jugoszláv irodalom integráns tagjának tartja magát. Mindezt tudjuk, de konkrét most már filológiai alaposságú vizsgálat erről nincsen. Mint ahogyan valószínűsíthetjük, hogy a magyarsággal együttélő népek szellemi tevékenységében nyom

Antal András

"Motivumok" cimmel hozza a lap a müvész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. nov. 25.
XVI. évf. 48. sz. lo. lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1968 NOV 16

Vas István: Apollinaire öröksége (3. oldal)
Vajda Miklós: Meditációk a tehetségről (5. oldal)
Látogatóban Somogyi Tóth Sándornál (12. oldal)

1021

Antal András

Antal András: Motívum

zad küszöbén

részben előnyös; de a hálózat szétforgácsolása fölöttébb vitatható.

Az új gazdaságirányítás rendszere is hasonló problémát okoz: a vállalatokat az erősödő verseny önálló — főleg műszaki szakirodalmat tartalmazó — kiskönyvtárak kialakítására készteti.

A széleskörű műszaki tájékoztatást csak fejlett információs hálózat képes biztosítani. Ennek alapjait a most következő években kell lefektetni. Egyelőre megoszlanak a vélemények, miként.

Sokan vallják, hogy a legcélravezetőbb, ha a közművelődési könyvtárakat tesszük alkalmassá magasszintű műszaki-tudományos tájékoztatásra. Első lépésként — a regionális településhálózat terveinek figyelembe vételével — a jövendő öt régióközpont könyvtárát érdemes fejleszteni, mivel Győr, Pécs, Szeged, Miskolc és Debrecen lesz a holnapi ipar centruma.

A fejlesztés korántsem csak a műszaki állomány gyarapítását jelenti. Mindenekelőtt korszerű információs rendszert kell kialakítani: a műszaki vezetők, igazgatók munkájának megsegítésére. Felvetődik az egységes katalógusrendszer bevezetése, elsősorban a KGST-országok között. Amelynek

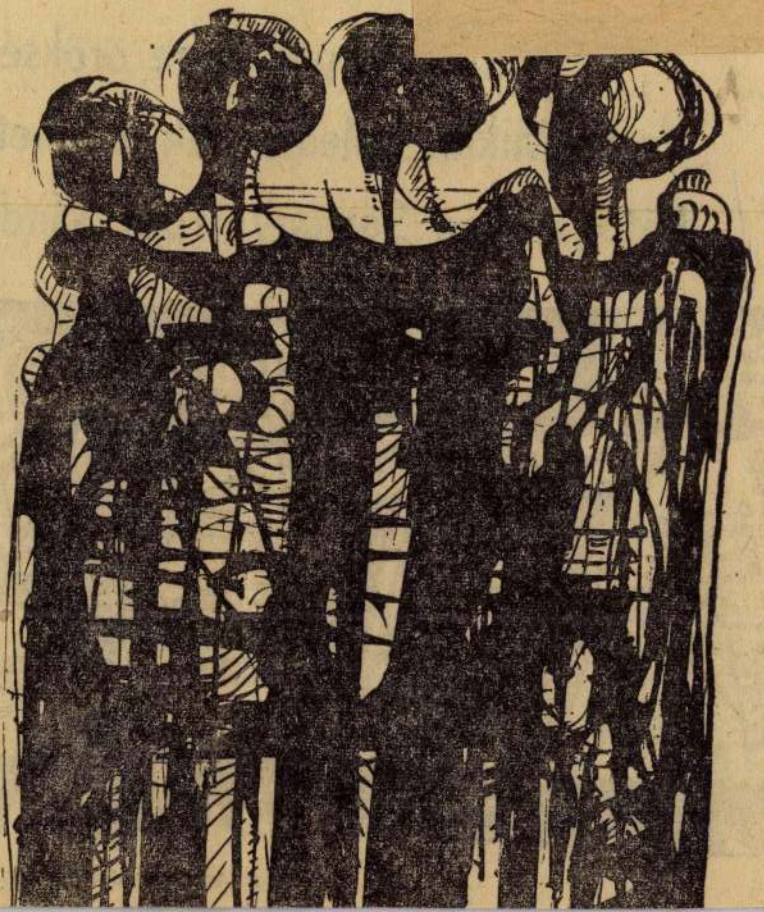

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Élet és Irodalom
1969 FEB 15
Antal András
1021

Antal András: Falu

évekig teljes izoláltságban dolgoztam, senkinek sem mutattam a munkáimat. 1963-ban fiatal művészek csoportjával kerültem össze, *Attalay Gáborral, Bak Imrével, Molnár Sándorral, Nádler Istvánnal* és másokkal. Sokat olvastunk, tájékozódtunk az egyetemes művészet legfrissebb eredményeiről. 1964 óta *kizárólag fa-reliefeket* csinálok, régebbi körplasztikáimat már nem tartom jelentősnek. Bár már azokban is fölvetettem mindazokat a problémákat, amelyek mindmáig izgatnak.

— *Korniss Dezső* vállalta második kiállításom rendezését, az-

kalas helyett szervesen és a kép szerkezeti törvényeinek megfelelően vegyem át a folklór elemeit.

— Reliefjei táblakép méretűek. Gondol-e nagyobb dimenziókra is?

— A legtöbb munkámat egy képzeletbeli monumentális munka *vázlatának* érzem. De ez nagy falat kívánna, ritka lehetőséget, sok pénzt és főleg sok időt.

— Hallottam, hogy külföldön egy óriási fogorvosi fúró-szerű maró-fejet használnak a fafaragáshoz, a gyorsabb munka kedvéért.

— *Flexible* a neve, szereztem egyet én is — itt lóg a falon — de Mechanikus esz-

MÁGORI ERZSÉBET:

A VALÓ

Van a Rádiónak egy népszerű nonstop műsora, amelyet a szerkesztők az átlagos érdeklődésű hallgatók szórakoztatására szánnak. *Kettőtől hatig* a címe és szombat-vasárnap kivételével naponta jelentkezik a Petőfi-adón. Interjúk, riportok, karcolatok váltakoznak benne könnyű, fülbemászó dallamokkal. Mozaikszerűen összeállított kis életképei mindig derű-

zeté-
Cre-
doz-
den-
lyen
talá-

lunk a humoros széljegyzetek és operettdalok közé ékelve komoly és közérdekű témákat. A minap — *Erdei Klári* volt a műsorvezető —

Antal András
gráfikus

MDV

„Mosivum"

Élet és Irodalom, 1968. nov. 16-1 lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

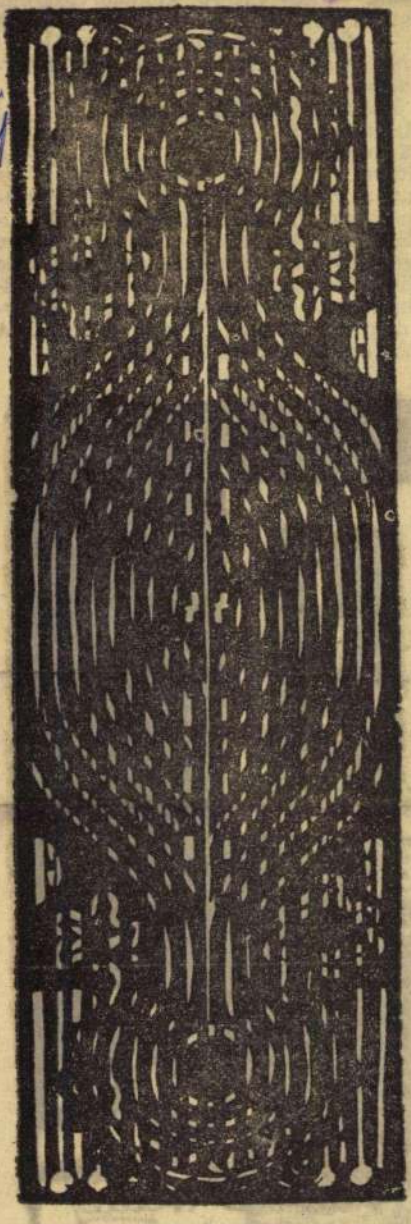

Antal András: Motívum

1971. SZEPTEMBER 18.

ın. Kimeríthetetlen fiókok. És még a pad-
s is hátra van meg a pince meg a könyv-
rak meg a... Nem gyújtok villanyt. A
tétben keresem tovább IX. Incét.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1971 DEC 25

Antal András

1021

Antal András: Kakas

GÁBOR

Csikós
lanat, am
volna, ak
éppen ak
rói dönté
mérkőzés
bírta vol
Valószín
hatatlan.

A svéd
tévesnek
tatni kez
szúságába

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 JAN 8

Antal András

ÉKOZÓDÁS

1021

Antal András metszete

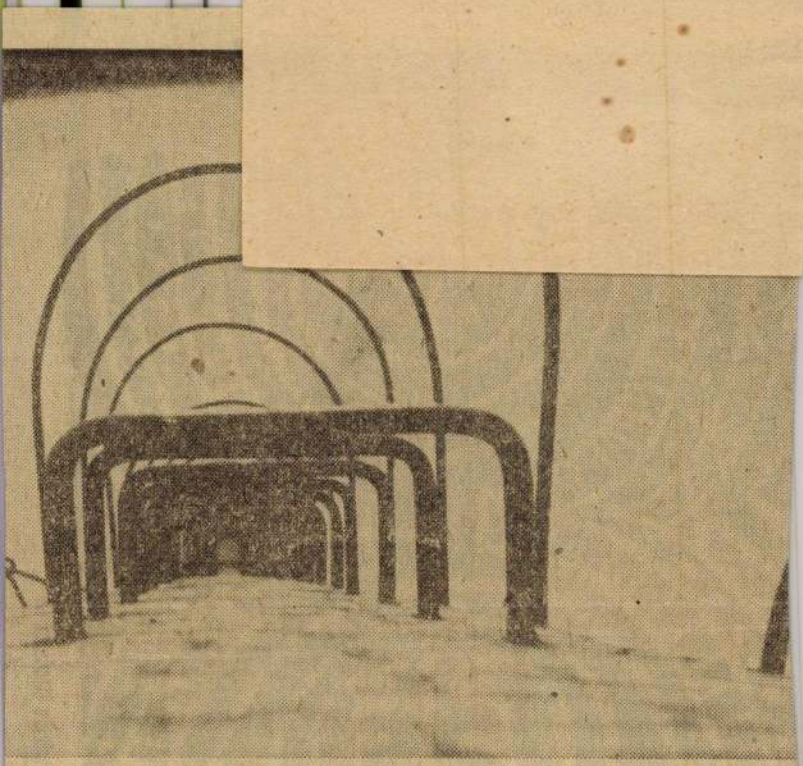

Erdélyi János fotója

A FÁKKAL
A BÚS ŐSZI SZÉL

nagy művészi erővel egy mennydörgő s földrengető motívumot pianóban játsszon el.

Ha kizárólag a verset tekintem kiindulásnak: soraiból, fölépítéséből valóban ez a magyarázat következik. De ha a vers helyett a költő személyiségét állítom középpontba, az értelmezésnek sok-

gok közt lépdel. A szekeret húzó négy ökör viszont — újra csak Illyést idézve — a legvaskosabb magyar valóságban. A szerelem mennyei kirándulását egy valóságos kirándulás ellenpontozza, hitelesíti. A folyton visszatérő kétsoros ismétlés, a ballagó négy ökörrel: a valóság és az

Antal András

"Kakas" c. művét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. dec. 25.
XV. évf. 52. sz. 11. lap.

Antal András

Metszetének reprodukcióját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. jan. 8.
XVI. évf. 2. sz. 6. lap

Antal András

"Motivum" c. művét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. jan. 15.
XVI. évf. 3. sz. 5. lap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 APR 15

ÉLET ÉS IRODALOM

Antal András

1021

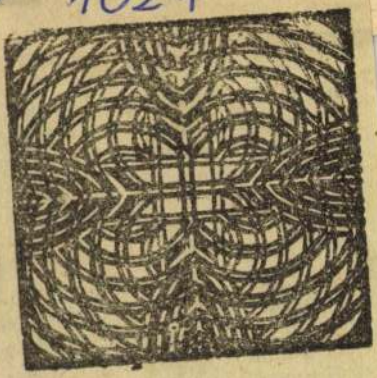

Antal András metszete

ha egy kis feszüléssel jár, ha a mozdulattal túlléptem a legkényelmesebb megoldást. Élvezem hát a nyújtózkodást, körözést, légzőgyakorlatokkal lazítok s utána ismét: legalábbis ezüstérmesnek érzem magam.

Fellendült a mindennapi kocogómozgalom. A mindennapos szellemi tornát mintha újabban csak a diákok és az időtöltést kereső nyugdíjasok igényelnék.

Könyvüzletekben, mozipénztáraknál, színházak jegyirodáiban, hangversenytermekben ellenőrizhető: terjed a szellemi restség. A szívet szigorú orvosi tanácsok óvják az elhájasodástól.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Antal András

1972 APR 29
1021

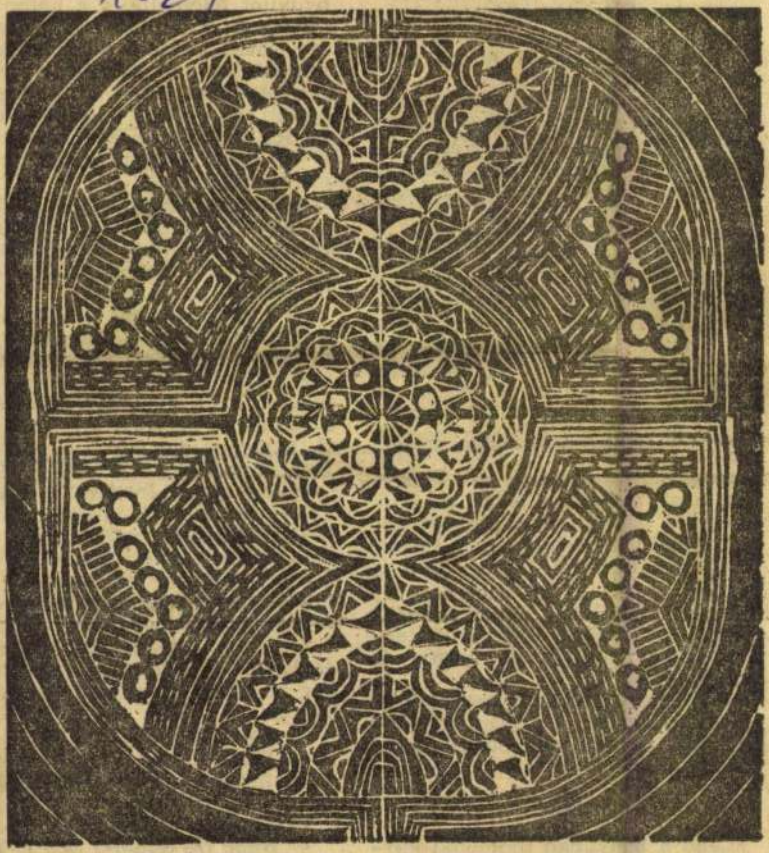

Antal András: Motívum

sal megáll a lift.

A főaknász már vá
zsa Bélának hívják.
Bányakísérő utamra
az igazgató, Kanizsai
párttitkár, Németh Gy

Az igazgató munkáskáder. Aknászképző technikumot végzett. Öt esztendeje fejezte be a Felsőfokú Bányaipari Technikumot. 1955 óta igazgató. 1956-ban még egy bauxitbánya vállalatot csatoltak „hozzá"; hamar rendbehozta azt is. Mesélték, hogy jó ideig még a köszönését sem fogadták a csatlakoztatott bányákban. Aztán megjelent akkoriban egy plakát. Az állt rajta, hogy akinek beszélnivalója van az igazgatóval, szólítsa meg, ha látja, vagy menjen be hozzá. Azóta ez szokássá vált. A legutóbbi fogadónapon ötvennyolc bányász kereste meg.

A párttitkárról meg azt mesélték, hogy a Csabrendekről és környékéről bejáró bányászoknak engedélyezte: a hétfői napon tartott híres búcsúkor ne jöjjenek be a sihtára.

— Egy feltétellel — tette hozzá —, ha azon a héten öt nap alatt termelnek annyit, mintha hétfőn is dolgoznának.

— Megtartották az ígéretüket?

— Ezidáig mindig. Igaz, egy évben csak egyszer van búcsú Csabrendeken is.

●

Lenn a bányában mindenki egyforma. Egyforma a ruha, a csizma, a sisak. Még a kezek is egyformák... pontosabban a kesztyűk.

— Régen — mondta az igazgató — mikor még csákánnyal és lapát-

váltott át, és éles kanyarral elin
modott mellettem. A csúszdára v
te az ércet. Onnan csillék száll
ják a felszínre.

— Nehéz a bauxitbányászat?

— A bauxit fajsúlya nagyobb
szénnél is, és nagy a súrlódása.

— Akkor nehezebb, mint a szé
bányászat.

— Igen. Mégsincs megbecsül
a bauxitbányász — mondta a pá
titkár. — Nyolc-tíz százalékkal k
vesebb a fizetésünk, mint a szénb
nyászoké. És még egy képtelens
a bauxitbányászat nem a bányász
ti, hanem a vegyipari szakszerv
zethez tartozik.

Hideg szelet éreztem. A baux
bányában mindig hűvös van. F
omlasztóvájárt szólítottam m
Harmincöt éve bauxitbányá
Nyugdíjazás előtt áll, beteg.

— Egyszer vasárnap is berend
ték dolgozni. A fürdőst elfelejt
ték behívni. Nem volt meleg
Hidegben fürdöttem. Három hó
pig kezeltek kórházban. Itt lett
beteg.

— Volt már balesete?

— Tizenöt évvel ezelőtt rám
hant tizenhárom cső. Épp, hogy
tudtak szedni alóla.

— Szereti a szakmáját?

— Nem. De csinálni kell vala
hogy az ember megéljen.

Megszólalt a párttitkár.

— De maga, maga szeret inni.

— Kell is, másképp nem bírn
Műszak után mindig megis

Antal András

Madarat ábrázoló metszetének reprodukcióját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 22.
XVI. évf. 17. sz. 7. lap.

Antal András

Metszetét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 15.
XVI. évf. 16. sz. 10. lap.

Antal András

"Motivum" c. képét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 29.
XVI. évf. 18. sz. 15. lap.

Antal András

"Motivum" c. művét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 18.
XV. évf. 38. sz. 13. lap

Antal András

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 APR 25

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

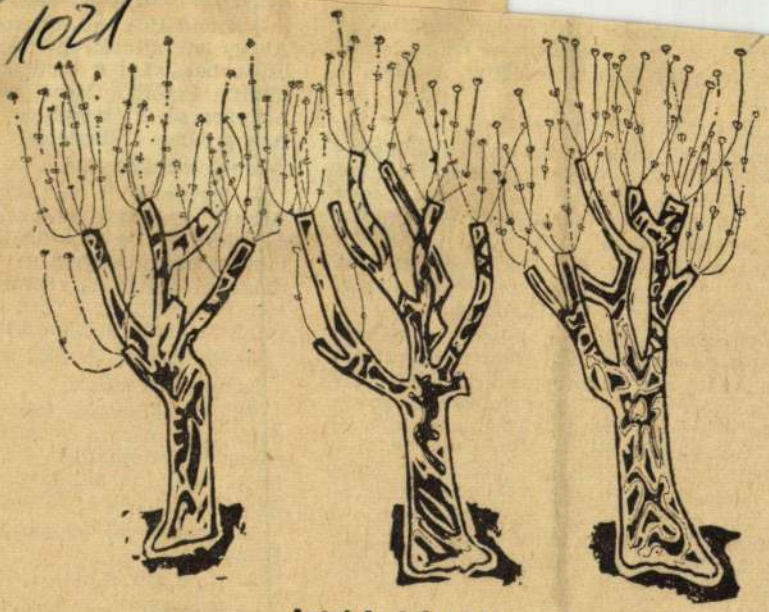

Antal András: Fák

...Biller-dandár. Csak va
ne csináljon ez a Sándor!
Biller, lovastól bele a foly
utána!

Az orvos? Ki volt az orvos

Nem jövünk zavarba. Az
sze más volt. És mindjárt v
Gorkij életéről. Sötétben ült
a kép alatt. — Az ifjú Go
Rámutatott az öreg Tolszt
egymás mellett az ifjú Go
Tolsztoj. Tolsztoj kezét az övébe dugta.
Megrovóan nézett Biller Sándorra.

Itt is milyen sötét van, ebben az utcában!
Alig lát az ember. Akárcsak valami ostrom
alatt. Anikó egy teremben áll, körülötte ég-
nek a gyertyák. — Egyre szorosabb az el-
lenség gyűrűje — magyarázza a mérnök. —
Nem tudunk kitörni. — Kivágódik az ajtó.
Ott áll Biller. — Kitörni, kapitány? Ezzel
már elkésett! Csapataim felmentették a vá-
rost. Ön gyáva! — Egy pillantást sem vet
Anikóra. Bevágja az ajtót, lerobog a lép-
csőn. Mellette a szárnysegédje. Lóra! Lóra!

Egy tábla előtt állt.

Vasvári Pál Tanulóotthon.

Becsöngetett.

magába forduló... roskadó...
tott. Még egyszer a váza felé
érintette meg. Belekiáltotta a

— Elvtársak! Petőfit elsikk

Lezuhant a székre.

Valaki köhintett. Egy ceru
dett. Több ceruza is fölemelk
rohamra indulnának. Az ott
lerre ugrik az ablakból. A
nak a padokból, és rárontanal

Biller ujjával az asztal sz
Fölnézett.

— Nem jött el.

— Kicsoda? — kérdezte a

Ki nem jött el?

Antal András

"Bábszinház" c. művének repr.-ját a lap cim-e lapján hozza.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. dec. 19.
XIV. évf. 51. sz. cimlap

Antal András

Metszetének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197[illegible]. márc. 14
XIV. évf. 11. sz. 10. lap

Antal András

"Fa" c. rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. febr. 21.
XIV. évf. 8. sz. 2. lap

Antal András

A müvész metszetének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. január 31.
XIV. évf. 5. sz. 6. lap

Antal András

"Táj" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. január 24.
XVI. évf. 4. sz. 5. lap

Antal András

"Fák" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. ápr. 25.
XIV. évf. 17. sz. 12. lap

M.D.K.

Antal András

"Próféta" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap cimlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. nov. 15.
XIII. évf. 46. sz. cimlap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Antal András

Antal András: Táj

HERZEN

DULÓJÁRA

Hogyan állunk akkor Herzen „orosz szocializmusával"? Ez volt életének hatalmas tévedése, az a pillanat, amikor az 1848/49-es forradalmak kudarca láttán a nemzeti kérdés abszolutizálásában, az orosz paraszti patriarchalizmus idealizálásában vélte meglelni a megoldást. Ezt a lehetőséget később ő maga vetette el, hiszen realista szemléletének, az általa megismert könyörületlenül rideg orosz valóságnak mondott volna ezzel ellent. Persze, Herzen sohasem mondott le arról, hogy keressék a szocializmus megvalósulásának megfelelő nemzeti formáit, bírálta ömaga is Nagy Péter cárt, de nem reform-

GORKIJ LEVELEI

Leninhez és Leninről

A Lityeraturnaja Rosszija, az OSZSZK írószövetségének hetilapja, Gorkijnak néhány rendkívül érdekes, Leninhez és Leninről írt levelét közli. Az eddig még nem publikált levelek a közeljövőben a *„V. I. Lenin és A. M. Gorkij"* című kötet új kiadásában jelennek meg a Szovjetunióban.

Az alábbiakban bemutatjuk Gorkij levelét, válaszként Lenin ismeretes, Gorkij gyógykezelését sürgető soraira.

Kedves Vlagyimir Iljics!

Most, hogy elutazom, itthagyom az általam létrehozott három

MDK.

Antal András

Kerti fák

Nógrád 1966 máj.15.

Antal András

"Erdei vadász" c. művének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. nov. 21.
XIV. évf. 47. sz. 10. lap

MDK.

Antal András

Középkor

Nógrád 1966máj.15.

Antal András

Czeglédi Julia, Erdei Irma, Honfi Katalin és Kelemen Katalin textiltervezők kiállitása a nyiregyházi Művelődési Központban márc. 2.-ig, Antal András és Szöllősi Mária iparművészek kiállitása a balassagyarmati Horváth Endre Galériában febr. 29.-ig. Örsi Imre naiv művész emlékkiállitása a Karcagi Galériában febr. 24.-ig tekinthető meg. Kóródi Gabriella az angyalföldi József Attila Művelődési Házban március 10.-ig, Kelemen Károly a miskolci Molnár Béla Ifjuségi Házban márc. 6.-ig, Váczy J. Tamás az Ikarus Galériában márc. 4.-ig, Szüts Miklós a Studió Galériában február 24.-ig, Budahelyi Tibor, Huber András és Pantl Mihály a Csepel Művek Munkásotthonában február 29.-ig mutatja be alkotásait, -közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp.1980. febr.16. XXIV. évf. 7. sz. 8. lap.

Antal András, iparművész

Jubileumához érkezett a salgótarjáni tavaszi tárlat, 1980. ápr.-ban tizedszer került megrendezésre. A műfaji tisztaságot Antal András tálai Erdei Sándor rogyasztott üvegjei idézik a legszebben.

Krmák Emese: A salgótarjáni tavaszi tárlatról. Napjaink, 1980. 6. 39. old.

a balassagyarmati
Mikszáth Kálmán Művelődési Központ
meghívja

ANTAL ANDRÁS

keramikusművész
kiállítására

a HORVÁTH ENDRE GALÉRIÁBA

1994. január 7 - február 27-ig.

megnyitja: jan. 7-én, pénteken 16 órakor

FÖLDI PÉTER festőművész

közreműködik:

FOGARASI BÉLA gitárművész

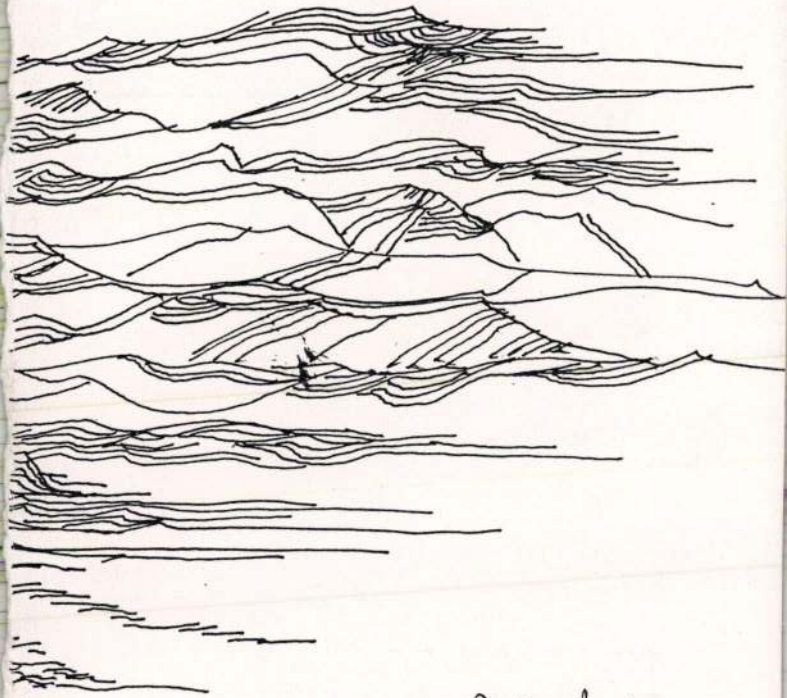
Szőllősi

MDK.

Antal András grafikus

"Falu széle" /ceruza/

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1955. 26. 1.

Antal András

MDK

Falu széle, ceruza

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Antal András

Falu széle. Ceruza 21x27

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitás. Műcsarnok.
1959. Kat. 25.1.

Kihagytam

Antal András

20 éves napszámos

Tanulmány, ceruzarajz

kiállítva:

Ifjúsági Képzőmű-
veszeti és Iparmű-
veszeti Kiállítás

Nemzeti Szalon

1950. jun. 15-30.

M.D.K

Antal András
festő –

Kiállítása október 21-én nyílik meg

— : Kulturális hírek.

Dunántúli Napló, 1956. okt. 18 – 4 lap

MDK

Antal Anndrás 2o é. napszámos

Cegléd

Tanulmány, cer.

Idjuségi Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Sal. 195o. jun. 12.1.

M. D. K.

ANTAL Béla

Körmöcbányai edényeket festmé-
nyei díszíték

Csányi 1954. 43. l.

Antal Csaba, díszlettervező

a Szolnoki Szigligeti Színház Ványa bácsi
előadásához a díszleteket tervezte.

Bérczes László: Minden úgy lesz, mint régen 41–46

Jászkunság. Szolnok, 1983 már. XXIX/1.

Antal Csaba, díszlettervező

a szegedi Kisszínház előadásának a

díszletét tervezte.

Tomás Ervin: Az élet álom 7.

Népszabadság, Bp. 1980. jan. 18.

Antal Csaba, díszlettervező.

Szücs Katalin: Góth Géza: Janika.

Színház.

A Szolnoki Szigligeti Színház mutatta be Góth Géza „Janika" c. művét, melynek díszlettervezője Antal Csaba volt.

Kritika, 1986. dec., 45-old.

Antal Csaba, díszlettervező.

M.G.P.: Bánk bán, 1986.

Színház.

A Szolnoki Szigligeti Színház Bánk bán előadásában Antal Csaba díszlettervező nagyvonalúan a színház földszintjét feldíszíti a Pesty-körképpel, az vezni körül ugyanis a zsöllyéket, amikor hedíszítik a nézőteret, természetszerűleg nem jut díszlet a színpadra, a szónak játéktér-értelmében legalábbis nem. Antal Csaba a „Magyarok bejövetelét mintha a múlt évben a Déry-bemutatóhoz ajánlotta fel, ahol azutan rendezője beérte a Millenezni emlékművel és a földalatti vasút megállóhelyével. (említve).

Kritika, 1986., dec., 45-dd.

Antal Csaba, díszlettervező és rendező.

Szűcs Katalin: Déry Tibor: „A tanúk".

Színház.

Késve érkezett Déry Tibor „gunyoros szomorújátéka", a „tanúk" színpadra. Nem csupán naptári értelemben – művészi hatását, kisugárzását tekintve is. Lekéste azt a történelmi pillanatot – azokat az éveket – amikor a darab megrendítő revelációként hathatott volna: miként történhetett meg az, ami a magyar zsidósággal, történt. Szembe kellett néznie feljelentőnek és feljelentettnek, felmérni a továbbélés adott lehetőségeit, keretét. – Nem mint műegész, hanem mint gondolatsor, amelynek hatásából a dráma születése után negyven évvel szükségképpen hiányzik az adott történelmi szituáció teremtette helyzeti energia. Nem a kérdések évültek el, azt Ember Mária 100 kép című megrendítő fényképdokumentum kommentárjai is bizonyítók.

Kritika, 1986., szept., 40-old.

Antal Csaba, díszlettervező

a szegedi Kisszínház előadásáról

a díszletet tervezte.

Antal Csaba, díszletterverő

a Kaposvári Csiky Gergely kínkor

előadásához a díszletet tervezte

Koltai Tomás: Augusztusi vasárnap 7

Népszabadság, Bp. 1979. ápr. 21

Antal Csaba diszlettervező

Eörsi István: "Play Molnár" c. komédiájának a kecskeméti Katona József Szinházban bemutatott előadásához Antal Csaba tervezte a szinpadképeket és Szakács Györgyi a jelmezeket.
Szekrényesy Julia: "Molnár-szeminárium" c. kritikájában emliti meg a müvészek munkáját.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. okt. 28.
XXII. évf. 43. sz. 13. lap.

Antal Csaba, díszlettervező

— értelmezés alappillérei közt. Antal Csaba díszletének két, egymással feleselő eleme a nézőteret is körülölelő Feszty-körkép néhány részlete és a csupasz, féligkésznek ható oszlopcsarnoktöredék a színpadon, a festett — s festettségét hangsúlyozó — háttérrel.

Csáki Judit: A Puszta mű

Új Tükör, Bp. 1986. okt. 26

29.

XXIV/43

Antal Csaba, díszlettervező

a kolnoki kigligeti kínkár

Bánk bán előadásához a díszletet tervezte.

Kolta Tamás: Nemzeti dráma

13

Élet és Irodalom Bp. 1986 okt. 17 XXX/42

Antal Csaba, díszlettervező

a szolnoki szigligeti színház
előadásának a díszlekit tervezk.
(Csáth Géza: Janika)

Kottai Tomás: Polgári szabaszínház 12.

Élet és Irodalom Bp. 1986. szept. 26. XXX/39

Antal Csaba, díszlettervező

a Pesti Kisfiúr – Edith és Madene c –

darabjához a díszletet tervezte.

Szekrényesy Júlia: Örökzöldek, művirágok 13

Élet és Irodalom Bp. 1986. kv. 28. XXX/9

Antal Csaba, díszlettervező

a Posti hinhár Edit és Marlene

előadásának a díszlettervezője

Csáki Judit: „Tuti" 29.

Új Tükör, B p. 1986. felt 9. XXIII/6

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1921 DEC 19

1021 Antal András!

Antal András: Bábszínház

Okos néni

Okos Ferencné — a mi kedves Okos nénink — az ÉS szerkesztőségének legrégibb munkatársa, a lapnak megalakulása óta hivatalsegédje volt. Most nyugdíjba megy. Ezt a cikket, mellyel búcsúzunk Tőle, senki se írta, és mégis mindenki benne van. Ez a SZERKESZTŐSÉG HANGJA. Persze, gondoljuk, Okos néninek megvan a véleménye erről a becsapásról, mert olyan nincs, hogy mindenki hangja, hogy mindannyian egyformán és ugyanazokkal a szavakkal szeretjük. Igaza van. Ahányan vagyunk, annyiféle búcsúztatót szeretnénk írni. Azokból aztán kiderülne, hogy külön-külön milyennek láttuk mi Okos mamát mindig „útközben", mindig a liftek és lépcsőházak, a nyomda, a szerkesztőség között kéziratainkat „anyagmozgatójaként". Leírhatnánk, mintha egy láthatatlan fárasztógépbe kapcsolva figyeltük volna sok-sok évig: mennyit bír ki a normál emberi láb? De erről ne is beszéljünk. Ne firtassuk, mennyi lehet bennük kilométerekben, mármint a lábaiban. Nem igaz, Okos mama? És most jól figyeljen, mert egy nagy frázis következik: mi úgy szeretjük, mintha egy kicsit valamennyiünk édesanyja is lenne. De mióta mehetnek nyugdíjba az édesanyák? Ez is most fordul elő először. Meg már öreg gyerekek is vagyunk, és nem szívesen választunk új édesanyákat. Szóval nagyon cikis lesz nélküle az ÉS. Mert egy-két szerkesztőt, a rossznyelvek szerint, könnyen nélkülözhetnénk. Némely elvetemültek még a főnökség számszerű csökkenését se tartanák katasztrófának. De most, hogy Okos néni elmegy a körünkből, kétségbe vannak esve ezek az „elvetemültek" is. Mi lesz? — kérdezik. Mert, viccen kívül: Okos mama úgy tartozott a laphoz, mint a papír a nyomtatáshoz, oly alapvetően és természetesen. Soha se tett kivételt főnök meg nem főnök között: egyformán kedves, közvetlen és segítőkész volt mindenkihez. Közvetve és talán közvetlenül is benne lesz írásainkban az, ahogy mi láttuk Okos mamát, de hálistennek, hogy Okos mama nem író, és az sose lesz megírva, hogy ő milyennek látott bennünket. Pedig az lenne azért az igazi REALIZMUS! Reméljük azonban, hogy drága

— s nemcsak az abroszok, a tányérok és poharak egynémely helyeken. Ezentúl bizonyára a tisztességesen, matematikánk egységes, oszthatatlan alapszabályai szerint összeadott cechekben is kifejezésre jutnak majd javult erkölcseink, hogy most ilyen gyorsan és radikálisan megragadtuk a döntő láncszemet. S enyhítésképpen még egy gyanúnkat is le merjük írni, nem lévén ugyan jósok, de nem tudván teljesen elszakadni gazdag tapasztalatainktól. Hisszük, lesz még sztriptíz széles e hazában és lesz újabb megszüntető utasítás is, aztán megint lesz sztriptíz, aztán megint nem lesz; az emberi élet rögös és kurta, de változatos. Jeles alanyi költőnk, Szittya Attila Bendegúz fogalmazta ezt meg pontosan egyik antifeudális töltetű, de ehhez az ügyünkhöz is meglepően találó hangulatú versében: *Cserélődik a bot s az ember feneke.* Mindig sokat és sokféleképpen foglalkoztunk sok figyelmet nem érdemlő kérdésekkel; tavalyelőtt még nem volt Pepsi Cola, az idén már nem volt táncdalfesztivál, western eddig egy-

mert a szereplők nem tudtak művészkedni. Vetkőzni se elég szépen. Nem értettek hozzá.

Tárgy: lucernaliszt értékesítése

Az Ikva menti Zöld Mező MTSZ főkönyvelője, *Payer József*, Fertődről küldött hozzászólásához mellékelte a besenyszögi Kossuth Termelőszövetkezethez szóló levelének másolatát.

„Kedves elnök elvtárs, ha váratlanul éri levelünk, tulajdonítsa az Élet és Irodalom cikksorozatának. Tudjuk már, hogy az információszerzésnek milyen jelentősége van az új gazdaságirányítási rendszerben, de arra nem gondoltunk, hogy irodalmi lapban találjuk meg az egyik legnagyobb problémánk megoldásához vezető és járható út irányát. Igaz, ez a lap címében ott hordja az Élet-et is. Nádasy László Egy önmegvalósítás története című riportjáról van szó, amely dr. Kovács Aladár küzdelmeit írja meg igen színesen, hasznosan és tanulságosan. A cikk olvasásának kezdetén még nem sejtettem, hogy ez

sült?

a levél megírásra ker
dik folytatást, a Kiu
jöttem rá, hogy itt a lucernaliszt, a fehérje a főszereplő..., a termelőt, s ezen túl az egész népgazdaságot érintő kérdésről van szó" — olvashatjuk a hivatalos levélben. Szerkesztőségünknek címzett soraiban Payer József hozzáfűzi: „A másolatban megküldött levél tanúsága szerint riportjuk igen jó szolgálatot tett a lucernaliszt-problémának. Úgy gondolom, mások is informálódtak a cikk alapján, s ha rajtam kívül még négyen-öten olvasták, akik érdekeltek a témában, gazdaságilag is igen nagy jelentőségű lett írásuk. Kérem, hasonló témákat máskor is pendítsenek meg lapjukban. Az élet figyelése — még ha kissé közgazdasági ízű is —, nemcsak a Figyelő profilja. Termelőszövetkezetünk nevében is köszönöm figyelemfelkeltő írásukat."

Egyszavú „nyelvelők"

Micsoda ellentmondás van ebben a címben! — hallom a nyájas olvasótól. — Hiszen A magyar nyelv értelmező szótára szerint is az *nyelvel*, aki „szapora szavakkal válaszol". Egyetlenegy szóval nem lehet nyelvelni.

Igaz, de én most Karinthy Ferenc „tréfás-ironikus" kifejezésével azokra a „nyelvelők"-re célozgatok, akik csökönyösen hajtogatják a maguk egyetlen szavát: *„Csend, fel, felett, per, veder;* csakis így helyes! A *csönd, föl, fölött, pör, vödör* parasztos!" Nyilván nemigen hallottak ők a jóhangzás követelményéről, arról, hogy ebben a szókörnyezetben így jó, abban meg amúgy. Vagy őszerintük példának okáért mindig csak ez helyes: *álltam;* az *állottam* nyakatekert szóalak, még ha Arany János ekkép szól is Dante költészetéről: *„Állottam* vizének mélységei felett..." Beleszeretnek egyvalamely alakváltozatba. Mit sem törődnek azzal, hogy ritmus, stilusárnyalat is van a világon, a prózában is, hogy van prozódia.

Latinul *homo unius libri*-nek mondták a nem eléggé művelt embert: egykönyvűnek. A szavak és szóalakok élő változatai közül csak egyet elismerő, a többit kitagadó embertársainkat ilyenféle értelemben bátran nevezhetjük *egyszavúaknak*, nyelvi

dománya szerint tehát csak az *engem* helyes. Fölös jó cselekedetül odajegyezte az intelmet, gyöngéd, nőies kézvonásokkal: „aki nem tud arabusul — ne beszéljen arabusul!" Arabusul nem beszélek, bár tanultam valamicskét. De magyar anyanyelvemet beszélem, tanulom kezdettől fogva, sőt 14—15 éves korom óta nagy szenvedéllyel búvom legjobb nyelvművelőink, nyelvészeink írásait, tanulmányozom régi és újabb költőink, íróink műveit, hogy — amennyire telik tőlem — még jobban megtanuljak magyarul.

Így azt is eszembe véshettem, hogy egyaránt helyes az *engem* és az *engemet* névmási forma. Így látom régi és újabb keletű értelmező szótárainkban. A Helyesírási tanácsadó szótár szintén így tudja: *engem* v. *engemet*. Igaz, A magyar nyelv értelmező szótára megjegyzi, hogy az *engemet* változat „népies". Csakugyan ritkábban használjuk a köznyelvben a *-t* ragos alakot, de nem azért, mert hibás, hanem azért, mert a rövidebb formára jár rá inkább a nyelvünk, tollunk. De olykor hátára veheti a hosszabbat is egy ritmushullám, hiszen eleven szó, az egész magyar nyelvterületen járatos.

KÁLYNO. Bemutató a Szegedi Nemzeti Színházban, december 19-én.

KNOTT: VÁRJ, AMÍG SÖTÉT LESZ. Bemutató a József Attila Színházban, december 19-én.

DONALD FREED: NYOMOZÁS. Bemutató a Pécsi Nemzeti Színházban, december 20-án.

Hangversenyek

A SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR hangversenye a Zeneakadémián, december 19-én. Vezényel: Vaszy Viktor. Közreműködik: Bächer Mihály, Réti Csaba és a Szegedi Zenebarátok Kórusa.

A BUDAPESTI FILHARMONIAI TÁRSASÁG ZENEKARÁNAK hangversenye az Erkel Színházban, december 21-én. Vezényel: Ferencsik János. Közreműködik Andor Éva, Barlay Zsuzsa, Komlóssy Erzsébet, Melis György, Palcsó Sándor, Simándy József és az MRT Énekkara (karigazgató: Sapszon Ferenc).

A LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA intézeti hangversenye a Zeneakadémián, december 21-én.

LANTOS ISTVÁN zongoraestje a Zeneakadémián, december 22-én.

Kiállítás

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE BELSŐÉPÍTÉSZ-SZAKOSZTÁLYÁNAK kiállítása az Ernst Múzeumban. Megnyitó: december 19-én.

Ismét reformkor

Jeles külföldi — főképpen szomszédos országokbeli — és hazai történészek részvételével zajlott le tegnap a Várban, a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében a Széchenyi István születésének 200. évfordulója alkalmából rendezett tudományos konferencia első napja. S míg ez év tavaszán évi rendes közgyűlését Széchenyi *utóéletének* szentelte a tudós testület, most *Széchenyi és kora* volt az előadások tárgya.

Kosáry Domokos elnök megnyitójában hangsúlyozta, hogy milyen sokat tett hazájának az európai fejlődésbe való beleillesztéséért, felzárkózásunkért „a legnagyobb magyar" — egyebeken kívül azzal, hogy önnön túlzásainkat elutasítva, elismerte mások érdemeit, értékeit. Ez jó visszhangot keltett a maga korában, és erről nem feledkezhetünk meg napjainkban sem. Abban a korban, amelyik akár a hajdani reformfolyamat új fejezetének is felfogható. Az Akadémia elnöke befejezésül arra emlékeztette a jelent, hogy a Széchenyi nevével elválaszthatatlanul összefonódó reformfolyamat több irányzatból állt, s hogy akkor nem ezen irányzatok között, hanem az irányzatok összessége és a régi rend között húzódott az igazi választóvonal.

A konferencia — amelynek előadásai (akárcsak a tavaszi közgyűlésnek a *Magyar Tudomány* hasábjain már publikált előadásai) nyomtatásban is megjelennek — ma az MTA pesti székházában fejeződik be.

D. Gy.

Gyógyír nemzeti sorvadásra

Széchenyi-emlékszámok: Magyar Tudomány, Ezredvég

Széchenyinél bőségesen — nem tudom ugyan, hányszor, nem is fogom, ha helyettem másvalaki, egy nyelvstatisztikus össze nem számolja — fordul elő a *sorvadás, sorvasztás* érzékletes képe. Tehát mint szókép. A nemzetre alkalmazva többnyire. „Sorvasztó balvélemény"-ként minősítette azonban a maga hazaszolgáló ügyében tapasztalt értetlenséget, sőt gyanúsítgatást is — amikor díjazás nélkül titkos tanácsosi rangban kineveztetett a helytartótanács közlekedési ügyosztályának vezetőjévé, s nekiláthatott egyebek közt — pontosabban elsőül a sok teendő közül — a Tisza szabályozásával kapcsolatos adminisztratív munkálatoknak. „Sem a népszerűség, sem a felsőbb kegy nem szolgálhat igazságos mértékül valaki belső becsének megítélésekor."

Nem biztos azonban, teheti hozzá ehhez az utókor fia, hogy a megítélő csakugyan a „belső becs" megállapítására törekszik.

Az a mottóféle idézet is, amelyet a *Magyar Tudomány* idei 8. száma választott Széchenyitől címlapjára, beszél *sorvadásról,* imigyen: „Fajtánk csudálatosan fenntartotta magát, de most bizonyosan bukik, vagy hosszú sorvadásnak indul, ha — mielőtt késő volna — a meddő vitatkozások vágásibul kibontakozva a tények mezejére nem áll."

Ezzel nemcsak a mai nap, hanem a visszatekintésből kibontakozó Széchenyi-kép egyik legfontosabb részletéhez érkeztünk. Vitatkozgatni meddőn, vagy tenni?

A *Magyar Tudomány* Széchenyi-emlékszámából szépen kitűnik — hadd játszunk el a szóval — a Széchenyi-kép (a korokban változó, elváltozó, mert el-elváltoztatott Széchenyi-kép) mellett az is, miképpen lehetne és kellene cselekedni, tenni Széchenyi*képp.*

A „legnagyobb magyar" születésének 200. évfordulójáról ez év májusi közgyűlésén emlékezett meg a különböző tudományágak képviselőinek szavaival az Akadémia. Ezek jó részét olvashatjuk a folyóiratban. Közülük most a technikatörténész Endrei Walter írása tetszik nekem a legaktuálisabbnak. Széchenyi modernizációs törekvéseit elemzi. A reformkori „innovációs transzfert", a külföldi példákon való okulást Széchenyi életművében.

A fő tanulsága az a dolognak, hogy *modernizálás* címén *modern romot* is lehet építeni, modern ország helyett akár. Ez az érzékletesen költői kifejezés, „modern rom", természetes módon siklik a papírra Széchenyi tollából: „Valóságos bűnténynek tartom, egy olyan országban, amilyen Magyarország, olyasmire vállalkozni, ami nem a legnagyobb valószínűséggel lesz sikeres: egy modern rom elijeszti a közönséget, és csírájukban fojtja meg a leghasznosabb vállalkozásokat."

✷

Széchenyi akadémiai beszédéből most nem az akadémiai folyóirat, hanem az irodalmi, művészeti és társadalomkritikai folyóiratként lassacskán meggyökerező *Ezredvég* emlékszáma tárja elénk a legtanulságosabb részleteket. Nemzet, magyar érzés, magyar nyelv, hazafiság ügyében szólalt meg az elnök távollétében ünnepi beszéddel, közgyűléshez illően Széchenyi 1842. november 27-én. Miket mondott!

„... S ím ez az egész titok, mikép menthetjük meg fajtánkat bukástul, s mikép emelkedhetünk nagy, hatalmas, dicső nemzetté. Felsőbbség által, vagy sehogy sem. (...) Olvasztói felsőbbséggel kell bírni. Igen. Ámde bír e illyessel az, ki szeretetreméltóság és rokonszenv gerjesztés helyett kuruzslóként csak külsőleg hat, s mert grammatikát tanít, mindenüvé zsinórt varr, s mindent veres, zöld és fejérrel eltarkít, már azt hiszi, szíveket bájolt s velőket hódított? Vagy bír e az olvasztói felsőbbséggel, ki másban nem tudja becsülni, miért maga követel megbecsülést?"

Ezekben a sorokban aligha csupán annyi az érdekesség, hogy lám, akkoriban még nem szilárdult meg a piros-fehér-zöld sorrendje szinte egyetlen, egybemondandó fogalommá... De tovább:

„A magyar szó még nem magyar érzés, az ember mert magyar, még nem erényes ember, és a hazafiság köntösében járó még korántsem hazafi. S hány illy külmázos dolgozik a haza meggyilkolásán, ki, mert éppen nincs más tulajdona, és a vak hév által mégis felhőkbe emeltetik, azok hazafiságát is gyanússá teszi, homályba állítja, sőt ellenük antipathiát és gyűlöletet gerjeszt, kik szeplőtlen kebellel, minden efféle undok salaktul menten, a honszeretet legtisztább szellemében kapcsolvák vérükhöz. — S ím ez fő oka, miért áll a magyar hazafiság sokkal kisebb becsben, sőt nem legtisztább fényben a világ nagy színpadán, s miért nem képes civilisatiói sympathiát s hódító közvéleményt gerjeszteni a legmagasztosb magyar polgári erény is odakünn. Ám mert annyi bitor fényű álhazafiságtul van környezve és elrútítva, melly tapsot arat s bálványul emeltetik ide benn."

Milyen kár, hogy ezt nem érti, akiről szól. Akkor se értette, most se érti. Így aztán Széchenyi hazafisága és minden hagyományozott öröksége csak azoké, akik értjük. Mint egyfajta gyógyír nemzeti sorvadásra.

Csala Károly

Ma már: Blue Box

A budapesti volt Kinizsi mozi épületében most a Társulás Filmstúdió utódja, a MIT (Mozgókép Innovációs Társulás és Alapítvány) működik. Vezetői filmes szakemberek: *Dárday István,* az alapítvány elnöke, az intézmény vezetője, *Szalai Györgyi,* és filmgyártó stúdiójuk vezetője, *Grunwalski Ferenc* egyaránt filmrendező.

A MIT — közismertebb nevén a *Blue Box* — mozi nézőterén kilencvenkilenc férőhely van, ez a szám azonban könnyen növelhető akár százötvenre is. A közönség kényelmesen, asztalok mellől nézheti a filmeket.

A Blue Box az ART-mozihálózat tagja, ezért elsősorban művészfilmeket vetít. Manapság sok ART-mozi küzd anyagi gondokkal, törekszik legalább a nullszaldó elérésére — egyre kevesebb az érdeklődő —, ezért a Blue Box vezetői, hogy ne kerüljenek ilyen helyzetbe, a moziban kiállításokat, kisebb színházi előadásokat, koncerteket is szerveznek. Az alapítványon és a mozi épületén belül működik a Rolling Box *mozgóreklám-készítő iroda* és a Blue Box *éjszakai klub* is, azok nyereségéből fedezhetik a mozi költségeit.

Szeptembertől a TIT-filmklub különböző sorozatait vetítik, minden film után előadás és vita lesz. *Modern filmművészet* címmel híres színészek és rendezők filmjeit láthatják a nézők, *Vallás és filmművészet* címmel vallástörténeti témákat feldolgozó filmek kerülnek műsorra, a diákoknak *a kötelező olvasmányok* filmváltozataiból indul sorozat, s minden gyerek is talál korosztályának megfelelő *ifjúsági filmeket* a szombat és vasárnap délelőtti matinékon. Nem maradnak ki a *dokumentumfilmek* sem, minden pénteken nyolc órától pedig a *Balázs Béla Filmstúdió* avantgárd filmjei szerepelnek majd a műsoron.

Rózsa Lídia

HOLMI

Ízelítő a szeptemberi számból

A HOLMI novellapályázatának eredménye:
I. díj — Bodor Ádám: Természetrajzi gyűjtemény Sinistra körzetben.
II. díj — Békés Pál: Bor; Parti Nagy Lajos: A hullámzó Balaton; Tandori Dezső: Kis Bálkirály.
III. díj — Bodor Béla: A Dionüszosz-dobókocka; Glauziusz Tamás: Phoenix és Lófarok; Kapecz Zsuzsa: A macska; Németh Gábor: Ő meg mondatokkal fizet.
Közlésre a következő novellákat fogadta el a szerkesztőség: Békés Pál: Friz; Deák Márta: Fiaskó; Eörsi István: A teremőr sírása; Gere István: Rítus és rögtönzés, Szeretnélek látni; Kapecz Zsuzsa: Délután a McDonald'snál, A halak nem hazudnak, Az angyalok már a városban vannak, Borleves, Déli szél és szép idő; Magyar László András: Az értelmező; Parti Nagy Lajos: Waldtrockenkammeri átiratok; Podmaniczky Szilárd: Pályázat; Rákóczy György: Gyilkosság; Sárosi István: Röhej.

Talán szenvedtünk, s volt, aki a bőrét vitte a vásárra, de a hódítót nem mi űztük ki, s egyébként sincs jogunk az erkölcsi fölény magasából kinyilatkoztatni megfellebbezhetetlen ítéletünket.

Dávidházi Péter

✷

Micsoda förtelmes
puffogtatással
búcsúzkodik el már megint
a nyár!
Szélvihar, dörgés, villámlás —
mi végre?
Kit érdekel ma már, hogy
vége? Vége.

Imre Flóra

✷

Mindezeket nem panaszképpen írom, hiszen sokan vannak, akik rosszabbul vannak, mint mi. És talán érünk jobb időket is. A régi társadalmi élet megszűnt, azt hiszem, nem is támad életre, és nem is bánom. Rothadt volt az már eléggé az utolsó négy év alatt.

Kós Károly, 1944. december

Naponta 1 millió ember kíváncsi rá.

Talán nem véletlenül.

Igen.
Szeretném előfizetni a
NÉPSZABADSÁG-ot
Nevem:.....
.....
Címem:.....
.....

Az előfizetési szelvényt szíveskedjen **bérmentesítés (bélyeg) nélkül** levelezőlapra ragasztva, vagy borítékban elküldeni. Vidéken: a helyi postahivatalokba, Budapesten a Budapesti Postaigazgatóság Hírlapcsoportja (1360 Bp. Pf. 4) címére

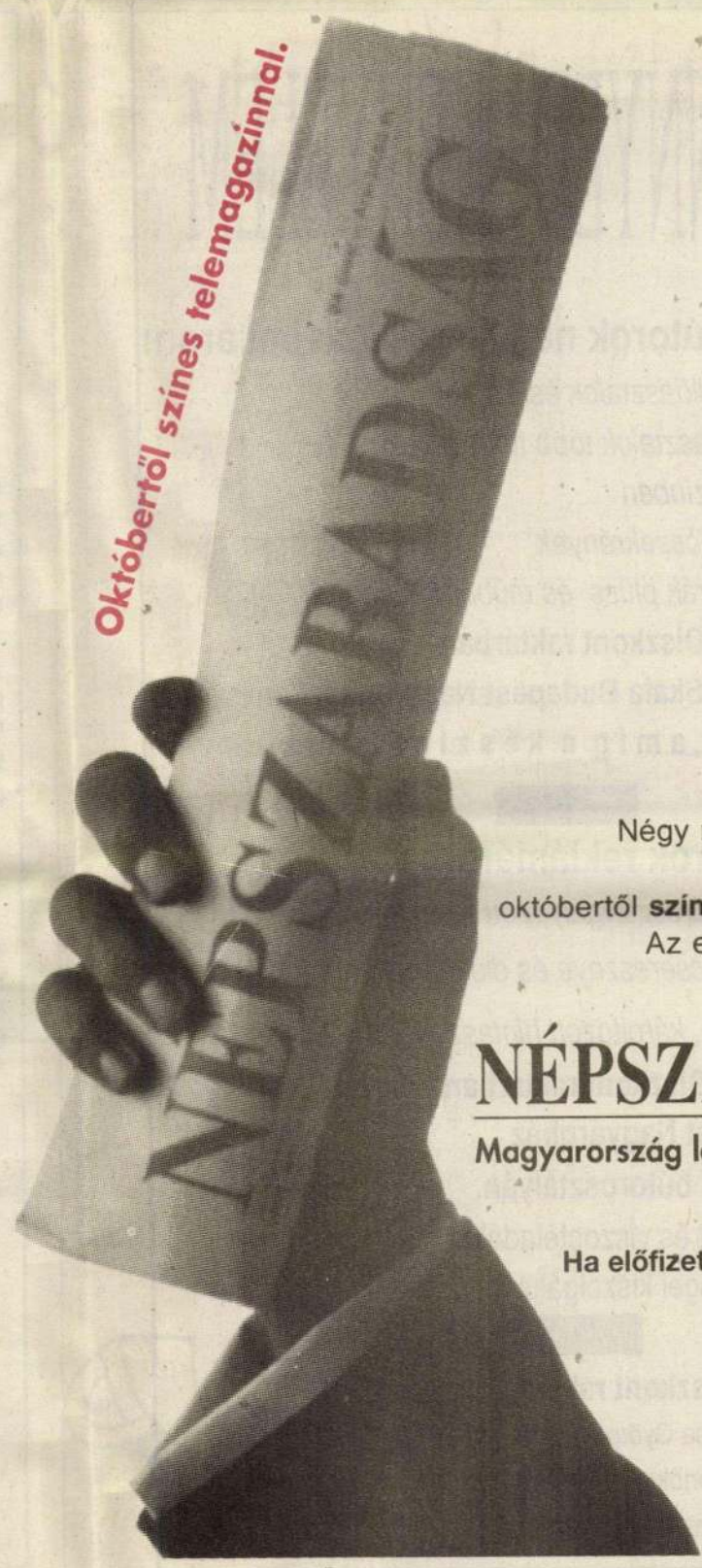

Piac-Gazdaság. Itthon.
Hétvége. Hullámhossz.
Négy melléklet egy újságban!
A **Hullámhossz**
októbertől **színes telemagazin**ná válik.
Az előfizetők ingyen kapják.

NÉPSZABADSÁG

Magyarország legkedveltebb napilapja.

Ha előfizet: évi 720 Ft-t takarít meg!

★ RSCG HAVASI & VARGA

Féltem a szakmát – mondja Taub János

Főrendező volt Temesvárott és Kolozsváron, majd a világhírű Bulandra Színház művésze lett. A román diktatúra elől Izraelbe vándorolt, néhány éve magyar színházak sikeres rendezője.

— Elég sok helyen megfordulva, milyennek ítéli a mai színházi helyzetet?

— 1985-ben jöttem át Magyarországra — mennyország volt Romániához képest. Gyakorlatilag már mindent vagy majdnem mindent játszani lehetett akkoriban. A tiltás akkor már kimondottan használt a színháznak. De hogy a kérdésére válaszoljak: most mindenki keresi magát, formálódik az új struktúra, megváltoznak az élet szabályai. Nyilvánvaló, hogy ez nem megy konfliktusok nélkül.

Szerintem annál hamarabb jutunk majd túl ezen a zavaros, bizonytalan perióduson, minél hamarabb sikerül szakszerűvé tenni a szakmánkat.

— A magyar színházi életet az állandó társulatok fémjelezték az utóbbi évtizedekben. E struktúra most bomlófélben van.

— Nagyon sok előnye és hátránya is van e szisztémának. Az előző rendszer felkarolta, mert szüksége volt a művészekre és a színházakra. Tehát működtette őket, merem állítani, az akaratuktól függetlenül is. Ott is fenntartott színházat, ahol soha az életben eszébe nem jutott volna senkinek. A szabad versenyben most már másképp lesz. A művészet a nagy egyéniségek terepe. És ezeket a nagy egyéniségeket sajnos nem lehet kinevezni. Vagy vannak, vagy nincsenek. Demokrata kollektívák sem helyettesíthetik őket.

Most olyan periódus következik, amelyben ki fog derülni, ki az, aki tényleg bírja alkotó erővel. A színháztörténet csak nagy egyéniségekhez kötött színházakat ismer.

— Ön törekszik rá, hogy társulata legyen?

— Nem, mert én a szó legcsúnyább értelmében individualista vagyok. Rengeteg szervezőmunkával jár egy társulat összetartása, s én inkább rendezni szeretek. Évek óta kötődöm a szolnoki színházhoz, Schwajda Györgyöt pedig nagyon jó igazgatónak tartom.

— Ön szerint mi lesz a színház funkciója a kialakuló új helyzetben? Ha jól tudom, ön azért jött el Izraelből, mert elege lett a szórakoztató és az üzleti színházból?

— A szórakoztató színház fogalmát én soha nem használnám pejoratív értelmében. A színház: játék, amit két partner játszik. Az egyik a színpadon, a másik a nézőtéren. Ha ez a játék szórakoztató, döbbenetes, megrázó, akkor mind a két partner meg van elégedve. Ha sekély, primitív vagy banális, akkor egyik partnernek sincs benne öröme. Mostanában olyan teóriák keringenek, hogy az ember tényleg félteni kezdi a szakmát. Azt mondják, annyit ér az előadás, ahányan megnézik. Sokan vannak, akik megpróbálják kitalálni, mi az, ami „kell a közönségnek". Az effajta gondolkodás szerintem vakvágányra visz. Hiszen a művészt a fantáziája, az ötletei teszik művésszé. Ezek révén igyekszik meggyőzni a partnerét a játékelképzeléséről. Nagyon sok esetben sikerrel. De ha a képzelőerejét önnön színvonala alatt működteti, csak azért, hogy a partnere, a közönség meg legyen elégedve, akkor abból nem születik semmi.

— Netán ezért mondják önről, hogy „keménykezű" rendező?

— Nézze, erre azt is mondhatnám, hogy szinte minden rendezésem még mindig műsoron van. Tehát én mindent elkövetek, hogy elnyerjem a közönség tetszését... Van olyan rendező, aki azt mondja, őt nem érdekli a közönség. Ez szamárság, hisz akkor nincs játék. Én nem tudok egyedül játszani. Milyen színház az, ahol én játszom, a partnerem meg nincs jelen? Mintha levegőt bokszolnék.

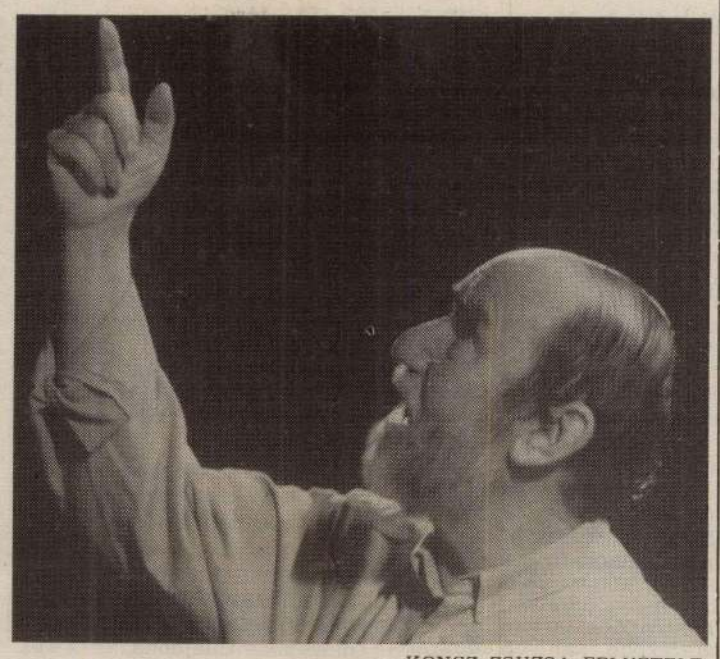

KONCZ ZSUZSA FELVÉTELE

— Az ön rendezései rendkívül látványosak, teátrálisak.

— Az előadásaim —, hogy ilyen elátkozott szót használjak — mind műviek. Nem attól hitelesek, ha hitelesek, hogy hasonlítanak a mindennapi élethez. Én abszolút átszervezem a valóságot a színpadon, s az előadásaim mindig stilizált látványvilágúak. Még az olyan naturalista szemléletű darabok is, mint Schwajda Himnusza.

— A kritikák egy része viszont ezért bírálta például a nemzetibeli Vihar-előadást: a színpadkép színpompás látványa eltakarta a drámát.

— Hát nézze, vannak sznobok, akik azt hiszik, ha nem unalmas valami, akkor tartalmatlan. Én hiszem, hogy a művészetnek úgy kell „tálalnia" a mondanivalóját, hogy azt észre lehessen venni. Kerek, egész vonzó, ötletes és színes előadásokat kell létrehozni, amelyeket ért a néző. Én nagyon nem szeretem az aktualizáló előadásokat. S nem hiszem, hogy a napi problémákkal való szembenézés a színház feladata.

— Egyik legutóbbi rendezése, a Száz év magány szolnoki előadása, amelyet a színikritikusok díjával tüntettek ki, ugyan nem aktualizál, mégis legmaibb mindennapjaink konfliktusait szólaltatja meg.

— Igen, mert nagyon jó, nemes a mű. Igyekszem olyan darabokkal foglalkozni, amelyek gazdag gondolati és érzésvilágúak. Szerencsére megengedhetem magamnak ezt a luxust.

— A szakma és a közönség ízlése ezúttal találkozott: a Száz év magány kritikai és közönségsikert aratott.

— A szerző mágikus realizmusnak nevezi ezt a műfajt. S miközben a mű rengeteg életigazságot tartalmaz, olyan költőien szárnyalva tudja előadni őket, hogy a földhözragadottabb dolgok is világproblémákká válnak. Schwajda volt az, aki meglátta a regényben a színház lehetőségét. Nekem nem jutott volna eszembe.

Kovács Dezső

Dráma nélkül

Átadták a színikritikusok díját

Mint ilyenkor rendesen, az idén is átadták a színikritikusok díjait. Még emlékszünk rá, az *Országos Színházi Találkozó* díjainak nagy többségét *Eszenyi Enikő* első rendezése, a *Budapesti Kamaraszínház* előadása, a *Leonce és Léna* nyerte. A produkció a kritikusoktól is kapott bőven elismerést, *Szarvas József* a legjobb férfialakítás, *Pap Vera* a legjobb női mellékszereplő díját érdemelte ki, a rendező pedig különdíjat kapott a produkcióért. A *szolnoki* színház *Száz év magány* című előadása (amelyet *Schwajda György* írt *Garcia Márquez* regényéből) két díjat kapott, *Taub János* a legjobb rendezésért, *Törőcsik Mari* pedig a legjobb női alakításért. Három díjat vitt el az *Út végén a folyó, Kárpáti Péter* darabjának *pesti színházi* előadása, Szarvas József és Pap Vera ugyanis az ebben nyújtott alakításáért is kapta díját, s rajtuk kívül ezért jutalmazták *Derzsi Jánost* a legjobb férfimellékszereplő díjával. A legjobb jelmez díját nem osztották ki, a legjobb díszletét *Antal Csaba* kapta a *kaposvári Valahol Oroszországban* és a *Katona József Színházban* bemutatott *Titkos elragadtatás* díszletéért. A legjobb új magyar dráma díját nem sikerült kiadni.

*

Talán ez utóbbi a legfeltűnőbb, de korántsem váratlan vonása az idei kritikusi díjkiosztásnak. Nincs igazán értékelhető új magyar dráma. S ez annál feltűnőbb, mert éppen most egy új magyar darab *előadása* több díjat is kiérdemelt. Mondhatnánk három szereplő is tetszett a kritikusoknak, csak a darab nem. S aki látta, tudhatja, hogy amit a Pesti Színházban eljátszottak, nem is volt darab. Inkább néhány témájában, tárgykörében hasonló, mintsem cselekményében összefüggő novella színpadra állítása.

Becsapnánk azonban magunkat, ha azt hinnénk, hogy korábban — legalábbis az utóbbi évtizedben — volt új, mai magyar dráma. Egy-egy díjra érdemes mű esetleg született ugyan azóta is, hogy Örkény meghalt, Csurka pedig a színpadot felcserélte a szonoki emelvénnyel, Schwajda és Spiró egy-egy sikeresebb és sikerültebb alkotása azonban aligha jelenti, hogy létezett magyar drámaírás az utóbbi esztendőkben. Abban az értelemben pedig semmiképpen sem volt, hogy az megadta volna színházi életünk jellegét. A jellegadó szerzők évtizedek óta Csehov és Shakespeare. A színházi mondanivaló nem a szövegből, hanem sokkal inkább az értelmezésből, a színpadra állítás mikéntjéből derül ki.

Természetesen hosszú filozófiai és szociológiai dolgozatokat lehet írni arról, hogy miért nem születnek jó, új magyar színpadi művek, lehet keresni az okot a valóság szerkezetében, abban, hogy túl bonyolult, hogy túl egyszerű, hogy túl unalmas, hogy túl izgalmas. Lehet keresni az okokat a színházak anyagi érdekeltségében, az igazgatók ízlésében, a kordivatban, a közönség összetételében. Lehet keseregni, és sokáig rágódni azon a közhelyen, hogy hosszabb távon nem lehetséges színház dráma nélkül, mint ahogyan dráma sem lehet színház nélkül. Miközben a tények azt mutatják, hogy a színház nagyon jól elvan dráma nélkül. (Mellesleg ha ezt a műfaji vagy műnemi kategóriát a klasszikus értelmében vesszük, a kritikusok által díjazott előadások között alig akad igazi dráma.) A színház ma képes határozott karaktert, arculatot ölteni és sikert aratni dráma nélkül. Hogy ez jó vagy rossz, abban nem tudok dönteni. Mindenképpen a színház önállóságának, művészi függetlenségének, szabadságának a jele.

Z. L.

SKÁLA TRADE

KÖNNYED KÉNYELEM

Jugoszláv bútorok nagykereskedelmi áron:

- különféle ebédlőasztalok és székek
- tonettszékek, asztalok több típusban, fehér és barna színben
- üvegezett tálalószekrények
- nappaligarnitúrák plüss- és műbőr bevonattal

a **SKÁLA Bútor Diszkont raktárban.**

Egyes bútorok a **Skála Budapest Nagyáruházban** is megvásárolhatók, **amíg a készlet tart!**

Román bútorok reklámáron:

- Bonanza típusú, esztergályozott faszék többféle fazonban, natúr-, cseresznye és dió színekben, 1290 Ft-ért
- összecsukható, kárpitozott hintaszék 3990 Ft-ért

a **SKÁLA Bútor Diszkont raktárban**, valamint a **Skála Budapest Nagyáruház második emeleti bútorosztályán.**

Egyéni vásárlókat és viszonteladókat egyaránt készséggel kiszolgálunk.

SKÁLA Bútor Diszkont raktár

Budapest XIII., Dózsa György út 120.

Nyitva: hétfőtől csütörtökig 10 - 17 óráig, pénteken 10 - 14 óráig.

Young&Rubicam Hungary

BENZINKÚT '91

BUDAPEST '91

BENZINKÚT'91
Nemzetközi benzinkút-kiállítás

FELIRAT'91
Nemzetközi számítógépes reklámgrafikai berendezések kiállítása

Budapest Sportcsarnok, 1991. szeptember 18 - 20., 10-től 19 óráig

Vállalkozóknak és benzinkút-tulajdonosoknak

Bemutatásra kerülnek: töltőállomástartozékok, gépkocsi-ápolási cikkek, üzemanyag-forgalmazók, szervizberendezések, minimarket, könnyűszerkezetes építőrendszerek.

Tájékozódhat az üzemeltetési módozatokról, értékesítési lehetőségekről, modern pénzkezelésről, piaci munkáról stb.

WORKSHOP, ingyenes szakmai programok.

Önállósítani szeretné magát?
Autókkal foglalkozik?
Üres telke vagy építménye van?

Látogassa meg kiállításunkat!

Kiállítók: ARAL, IBM, SHELL, TOTAL, BP, Schöller, Unifrost, Wynn's, Eurodata, Wayne Europe.

Új fejezetek az emblémakészítés történetében

A felirat- és emblémakészítés gépeinek és anyagainak második magyarországi kiállítása, árurendezők, dekoratőrök, grafikusok, kiállítás-építők, formatervezők, belsőépítészek, nyomdaipari dekorációs kereskedők és mások számára.
A 30 külföldi cég részvételével megrendezendő kiállításon Ön ellenőrizheti, hogy a felsorolt szolgáltatások, nyersanyagok, kiegészítő termékek közül a legjobbakat használja-e: CAD/CAM berendezések, elektronikus kijelzők, neonok, maratott betűk, műanyagok, világítástechnika, napellenzők, megvilágított emblémák, alumíniumemblémák, számítógép-vezérelt emblémakészítő berendezések, emblématároló rendszerek.
WORKSHOP program - gyakorlati bemutató - várja Önt. A programról a bejáratnál elhelyezett monitorokról kaphat tájékoztatást.
Program
A - A számítógép-vezérelt emblémakészítés új lehetőségei (naponta 14^{00} - 14^{30})
B - Vinyl: a megfelelő minőség kiválasztása és alkalmazása (naponta 14^{30} - 15^{00})
C - Hőkezeléssel történő feliratozási eljárás nem merev felületre (naponta 15^{00} - 15^{30})

Ha felkeltettük érdeklődését, kérjük, forduljon hozzánk további információért.

interart

EXPOCONSULT

Megbízott: Varsányi Tamás
Budapest VIII.
Asztalos Sándor u. 9-12. 1087
Tel.: 113-1888 Fax: 133-6325

Megbízott: Léon Gillet
P.O.Box 200
3600 AE Maarssen, Hollandia
Tel.: 31 3465 73777 Fax: 31 3465 73811

Kérjük, hogy ezt a hirdetést - amely belépőül szolgál - az Ön adataival kitöltve a kiállítás recepcióján leadni szíveskedjék.

Név: . . . . . .

Foglalkozás: . . . . . .

Munkahelye neve, címe, telefonszáma: . . . . . .

A katarzis elmaradt

A zseniális *Georg Büchner* mindössze 23 évet élt, de teljes életművet hagyott ránk – beleértve a Danton halálát, a Leonce és Lénát, meg utolsó művét, az 1837-ben írt, töredékesen fennmaradt Woyzecket. A dráma felfedezésének, megszerkesztésének, sajtó alá rendezésének és színre kerülésének kalandos történetéből most csak egyetlen mozzanatot ragadjunk ki: a bécsi bemutatót az 1913-as évadból. Sajátos dátum, Büchner születésének centenáriuma s egyben az utolsó békeév is, vagy inkább az első világháború előestéje. A premier nézőire – köztük a Schönberg iskolájában kiképzett, nagyon érzékeny és rendkívül tehetséges Alban Bergre, aki az idő tájt még csak húszas éveiben járt – talán ezért is hatott oly elementáris erővel a kaszárnyaélet kínjaiba, a szegénység testi-lelki nyomorába beletébolyult katona tragédiája. Az elhatározás, hogy a gyilkossá lett áldozatról operát komponáljon, rögtön megszületett a zeneköltőben, a munkával azonban csak 1922-ben készült el. (Hiszen közbejött egy merénylet Szarajevóban, s rögtön utána egy világégés, ami Berget is mundérba kényszerítette...)

A bemutató 1925-ben zajlott le, hatalmas viharokat kavarva a Berg képviselte új zenei stílus hívei és ellenzői között, s noha ma már senki nem vitatja, hogy a Wozzeck meghatározó fejezete századunk zenetörténetének, műsorra tűzésével napjainkban sem a biztos kasszasiker reményében rukkol ki valamely társulat vagy színház. Az indítóok a remekműbe vetett hit, s a megvalósításában rejlő hatalmas művészi kihívás. A Wozzeck előadástörténetében végül is – tudtommal – még nem létezik olyan etalon, mint Bergman Varázsfuvolája, Ponnelle Trisztánja, Zeffirelli Otellója. Vagy – hogy magyar példára is hivatkozzam – mint Békés András Mario és a varázsló-rendezése, a főszerepben persze Tóth Jánossal.

Nagy Viktor tévedhetetlenül felismerte, hogy Cipollán kívül egy Wozzeck is megszólításra vár Tóth Jánosban, s ennek már csak azért is örülök, mert énekesben gondolkodni nem okvetlenül szoktak megtanuli operai társulatvezetők. Marie irgalmatlanul nehéz szólamát Pitti Katalinra bízni merész, de jó választás – más kérdés, hogy a tiszta szövegmondással adós marad ő is, más is, ami ebben a darabban megbocsáthatatlan hiba. A Doktor és a Kapitány karakterének megrajzolásában hiába jeleskedik Berczelly István és Korcsmáros Péter, ha párbeszédül fordulatait alig érteni; Molnár Andrástól viszont, bármennyire iparkodik is brutálisnak és lehengerlőnek mutatkozni, a Tamburmajor lénye áll távol, míg énekelnivalóját jól győzi. A színpadon minden díszletelem szögletes, rideg, de meglehetősen elvonatkoztatott; így inkább a századelő misztikumát érzékeltetné (tervező: Antal Csaba). A nyílt színi változások lebonyolítása imponálóan gyors és zökkenőmentes, csak némileg bizarr, hogy emberek gurítják ide-oda a mobilfalakat, miközben a forgószínpad meg se moccan. S fájdalmamra, az egész produkcióban volt valami eminens és illusztratív, de lenyűgözőnek semmiképp sem nevezhető jelleg. Nagy Viktor Wozzeckjében megjelenik minden, amit napi gyakorlatunkból ismerünk: szegénység, tudatlanság, kontraszelekció, erőszak, előítélet – csak épp a katarzis marad el. Bár a szele olykor meglegyint a közjátékokban, hála a zenekar élén álló Palló Imrének.

Kerényi Mária

Szín és arc

A lélek orvosa

A metamatikus bármely számhoz adhat még egyet, hiszen a számsor végtelen. A színész egyetlen szót sem biggyeszthet megírt szerepéhez, adott számú szavait jellemformáló eszközeivel, lélekábrázoló képességével megtoldva lendíti az érzelmek végtelen tartományába. Szavak sokasága a színészi munka fehérizzásában lényegül életté, sorssá. *Mécs Károlyt* látva és hallgatva a színpadról, a képernyőről vagy a hangszóróból egyaránt érződik ez a bizonyos izzás, amely évtizedek óta egyenletesen magas hőfokon akár kevés szóból is mindig teljes embert formál, új meg új egyéniséget teremt. Érvényes ez az idei évad egyik legkiválóbb teljesítményére, az Arizona Színházban bemutatott Ibsen-drámában nyújtott alakítására.

Doktor Wangel hűvös, vibráló, racionális férfi, körorvos a fjordok vidékén, maga is csupa „Észak-fok, titok, idegenség", aki első házasságából hozott két bakfislányával s rajongásig szeretett feleségével, a halott hitves helyébe lépő Ellidával látszólag boldog családfőként él, aztán egy napon, mint ama nevezetes fizikai jelenség, a tűvel karcolt „bolognai csepp", széttörik, szétporlad a féltett idill a múltból kísértő váratlan feltűnésével. *A tenger asszonya* gyógyításra szorul és férjének nem kevés gyötrelemmel járó kötelessége eldönteni: a magához láncolás, vagy a szabadon engedés terápiáját alkalmazza, mindkettőjük érdekében. Mécs Károly megrendítően tárja fel ezt a hatalmas belső konfliktust, érzékeltetve a már lassan öregedő férfi fájdalmát és reményét.

Fontos német filmszerepek és rangos osztrák vendégfellépések után őszinte nézői öröm Mécs Károly tökéletesen kiforrott itthoni játéka. Ez a szerepformálása is arról győz meg, olyan művész ő, aki minden szóhoz képes hozzátenni egy gazdagító mozzanatot, mozdulást, mosolyt.

Juhász István

A honfoglalás még hátra van

Könyvhét – előzetes a Bem téren

Felemelő érzés, igazi ünnep volt az MDF Akadémia – előzetes – könyvheti rendezvénye a Bem téri székházban. A meghirdetett *Tollas Tibor–Lezsák Sándor*-est váratlanul jelentős vendéggel gazdagodott; a Magyar Köztársaság legnagyobb kitüntetését hazajött átvenni *Yves de Daruvár*; azaz *Daruvári Imre*; Franciaországból; ismét egy ember az „ismeretlenek" közül, aki az elmúlt évtizedekben kiérdemelte a magyarság örök háláját.

Lezsák Sándor mutatta be a vendégeket; a Münchenben élő Tollas Tibor költőt a Magyar Szabadságharcos Írók 1956-ban alapított „Nemzetőr" című lapja főszerkesztőjét, akinek verseit csak szellemi dugáruként lehetett becsempészni korábban az országba, s akit tulajdonképpen már be sem kellett mutatni, mert börtönverseit nemrég kiadta a Lakitelki Alapítvány Antológia Kiadója. Hallgattuk már őt többször is, amint elragadó átéléssel tolmácsolta verseit; a kivégzettek helyett és érettük is szólva.

Yves de Daruvárról az irodalmi berkekben jártasabb szerencsések eddig annyit tudtak, hogy franciául írt egy könyvet Trianonról, az egyetlent, amely igazi ellenhangot nem váltott ki. S némelyeknek megadatott az a lehetőség, hogy elolvashatták a könyvet. Címe: *Magyarország drámai sorsa*; alcíme: *Trianon, avagy a felnégyelt Magyarország*. Hat nyelven jelent meg, bejárta a fél világot s csak a magyar közvélemény nem ismerheti. Első kiadása 1971 karácsonyán jelent meg, a magyar emigráció jóvoltából. (Francia, angol, német, magyar, spanyol és portugál nyelven; a német kiadás Tollas Tibor nevéhez fűződik. Daruvári Imre (akinek nagyapja még ott ült egy bizonyos napon ama híres Pilvax Kávéházban) a francia becsületrend lovagja s a francia becsületrend főtisztje (számos jelentős kitüntetésének felsorolásától tekintsünk el), úgy látja, hogy az 1956-os forradalom adta vissza Magyarországnak nemzetközi tekintélyét. Úgy érzi, ötvenhatnak köszönheti, hogy Trianon-könyvét mindenütt a világon megértéssel, sőt, majdnem elismeréssel fogadták. Most meghatott: Álmában sem gondolta, hogy hazajöhet, legfőljebb azt remélte, hogy halála után majd egyszer megtudják itthon, hogy távol az övéitől tett valamit a hazájáért. És mit ad Isten?! Miniszterelnökünk fogadja, éppen azzal a gyönyörű Yves de Daruvár kötettel a kezében, amit a könyvhétre jelentetett meg az Antológia Kiadó. S máris fogva tartja az ígérete: a készülő emigrációs múzeum létrehozásának nagy munkáját minden igyekezetével segíti.

Tollas Tibor, a negyven évig bújdosó költő, mint mindig, most is főleg másokról beszél. Költőtársakról, akikkel együtt megtanulták valamennyiük verseit, hogy aki életben marad, kivihesse a fejében a börtönből. Közülük *Kárpáty Kamill* és *Tóth Bálint* közöttünk ül és bólogat. *Gérecz Attila* ezt nem teheti, mert ahogy kiszabadult 1956-ban, agyonlőtték a Kálvin téren. Tollas Tibornak sokat jelentett az a bizonyos lakitelki szellemiség, ami a reménytelenségben is erőt adott az emigrációnak. (Érdekes, Lezsák Sándor is ezt tartja a Nemzetőr és szerkesztője egyik legnagyobb érdemének.) Szól továbbá a Búvópatak-nak elnevezett költőnemzedékről, akik majd megvalósítják az „öreg börtöntöltelékek" álmait. Persze, most is elmondja néhány versét Tollas Tibor, falujáról, édesanyjáról, a honvágyról, a kibírhatatlan éhezésről és a bebádogozott ablakokról, s közben hangtalan sírtunk együtt az előadóval. Mire előkerültek a zsebkendők, már könnyesen nevettünk, mert a nagy varázslók szokása szerint Tollas Tibor mindig feloldja a fájdalmakat. Azután biztat, hetvenkét évesen, mert amíg az Isten erőt ad és célt, addig nem öregszünk meg: nem is lehet, mert a honfoglalás nehezebbik része még hátra van.

Lezsák Sándor főleg életének jelenlegi szakaszáról vallott. Különösen az utolsó három évről. Szánakozva és talán féltve is kérdezik mostanában sokan tőle: Írne még verseket? Három éve tart ez a fogság, azóta nem adott ki egy sort sem. Ő úgy látja, ez az állapot is költészet, ez, ami most történik vele: Drámai költészet, mert több a megoldhatatlan helyzet az életében, mint valaha. Szervezője akar lenni mégis azoknak a kis közösségeknek, amelyek erőtér nélkül elvesznének. Akkor pedig elveszne mindaz, amiért összekapaszkodtunk.

Ónody Éva

Függöny nélkül az Operaházban

Interjú Nagy Viktorral

– Az Orfeusz az Alvilágban bemutatója után Nagy Viktor nyomban a Wozzeck színreviteléhez fogott. Merőben más világ, más zenei korszak. Alban Berg művét a modern operairodalom prototípusaként könyveli el a szakirodalom. Hogyan fogalmazódik meg a modernség Nagy Viktor színpadán?

– Berg operája és Büchner eredeti darabja, melyet a zeneszerző roppant híven követ, dermesztően modern, mert egybecseng a világ jelenlegi állapotával. Manapság ugyanis annyira apokaliptikus a világ körülöttünk, hogy teljesen elvész benne az ember, mint önálló lény, mint egyén. Wozzeck kálváriája elképesztően mai történet, arról szól, hogyan fosztja meg önérzetétől, hogyan forgatja ki emberi mivoltából az egyént a Nagy Gépezet. A szerencsétlen kisember, önhibáján kívül puszta eszközzé válik, akivel bármit meg lehet csinálni.

Georg Büchner múlt századi drámájának hőse egy kiszolgáltatott kiskatona, aki kifosztottságában jut el a világ teljes tagadásáig, a gyilkosságig és öngyilkosságig. Mert belehajszolja embertelen környezete. Megítélésem szerint, a nézőkben tudatosítani kell, hogy Wozzeck tragédiája nem egy letűnt korszak, hanem a huszadik század tragédiája is.

Másrészt, az előadás megjelenítésében is modernségre törekedtünk. Maga a látvány sem a megszokott operai díszletből áll. Antal Csabával, a tervezővel olyan látványvilágot igyekeztünk fölépíteni, mely nem követi naturálisan az opera helyszíneit.

– Maga a Berg-zene sem tűrné meg a holdvilágos tó színpadi mását, teszem azt...

– Az opera zenéje valósággal „ledobja magáról" a naturalista megközelítési módot, a hagyományos természetfestést. Sokkal konstruktívabb, sokkal szikárabb, már-már matematikailag megkonstruált a zene, hiszen formai iskolapéldaként emlegetik a szakirodalomban. Tulajdonképpen, barokk zenei formákat használ föl a maga konstruktív zenéjéhez. Ezt a belső lényeget próbáltuk megragadni, amikor konstruktivista színpadképet és puritán játékot teremtettünk a Wozzeck színrevitelekor. Gondolom, operai viszonylatban az is újdonságszámba megy, hogy a tizenöt jelenet között nem engedjük le a függönyt, a színváltások a nyílt színen zajlanak le, amihez amúgy is megvannak a megkomponált zenei áthajlások, s így a sűrű függönycsapódás nem metszi el az előadás eleven testét.

Minthogy huszadik századi történetnek fogjuk föl az operát, látvány és jelmez dolgában nem idézzük föl sem Büchner, sem Berg korát. Tehát sem a múlt század harmincas éveit, sem a huszadik század húszas éveit, hanem a mostani századvég utalásrendszerét jelenítettük meg a színpadon. Elmondanám még, hogy az első szereposztás karnagya Palló Imre, a hajdani nagy énekes fia, aki Németországban vívott ki elismerést művészetével.

Metz Katalin

Mozgás, színek, technika

A mozgás, a mozgás és a színek kombinációja, a játékosság az alapgondolata az Objektek – Mobilok címmel a Petőfi Csarnokban pénteken megnyílt kiállításnak.

A bemutatóra a felhasznált anyagok sokfélesége jellemző. A textil, a nád, a papír és a fa művészi tárggyá formálása mellett, láthatók üvegből, műanyagból, fémből, konstruktív elemekből komponált alkotások.

A különleges bemutatón negyven – köztük német, chilei és spanyol – művész hatvan alkotása tekinthető meg, néhány iparművészeti főiskolás munkájával együtt. A kiállítás a nyár végéig tart nyitva.

Meghívó irodalmi estre

A HITEL szerkesztősége szeretettel várja az érdeklődőket „A jó megmarad" című irodalmi estjére, 1992. június 2-án, kedden, 18 órára a Kossuth Klubba (Budapest VIII., Múzeum utca 8.) Az esten Csoóri Sándor, Dippold Pál, Döbrentei Kornél, Kiss Gy. Csaba, Mányoki Endre és Nagy Gáspár olvas föl írásaiból. Nem tudjuk sem megerősíteni, sem cáfolni azt az információt, hogy ezt az irodalmi estet az utolsó számok megjelenése alkalmából rendezi a szerkesztőség.

Európai Protestáns Szabadegyetem

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, egyhetes balatonkenesei rendezvénysorozatának záró ülésén pénteken részt vett és kerekasztal megbeszélést tartott *Pungor Ernő* tárca nélküli miniszter. *Jeszenszky Géza* külügyminiszter *Antall József* jókívánságait tolmácsolta az emigrációban élő magyarok által alapított szabadegyetem tagjainak. A külügyminiszter hangsúlyozta, hogy a válaszfalak leomlottak, s a korábbi ellentétek helyett most a közös magyar érdekeket együtt szolgálhatjuk.

Szavak és fohászok

Az Erdélyi Figyelő estje Budapesten

„Mikor Csíkból elindultam..." csendült föl a régi székely népdal az *Erdélyi Figyelő* bemutatkozó estjén. Elindultak hát, ha nem is Csíkból, de székhelyükről, Marosvásárhelyről, hogy Budapesten is híveket szerezzenek maguknak. Elhozták utolsó lapszámaikat, elhozták szavukat, hisz a román posta gáncsoskodása miatt a folyóiratkötegeket nemegyszer a vasúti pályára hajigálva találják meg, ahelyett, hogy az előfizetőkhöz juttatnák az állami terjesztők.

Papírhiánnyal, anyagi, nyomdatechnikai gondokkal küszködő, jócskán megfogyatkozott csapatukat *dr. Imreh Ernő* vezette, aki mifelénk szokatlan szerénységgel, olykor meg egyenesen akasztófahumorral ecsetelte erőfeszítéseiket. *Sütő András* – nevezzük így – lírai fohászát „maradj velünk" címen *Kilyén Ilka*, a marosvásárhelyi színház művésznője adta elő. A megrázó erejű fohász a magyar föld megtartásáért, az ottmaradókért szólt. A minap tragikusan elhunyt írónő, *Szépréti Lilla* írását, sajnos már nem a saját előadásában hallhattuk; *Barabás László*, a lap munkatársa pedig a vallási ünnepekhez kapcsolódó, pogánykori, erdélyi népszokásokról beszélt. A hétköznapi gondokat, s az értékőrzés vállalt hivatását sugalló prózai előadásokat az ismert népdalénekesnő, *Tóth Erzsébet* virágénekei „fordították le" a nosztalgia zenei nyelvére...

(metz)

AUTAL Csaba díszletterv

Alkatrészt keres amerikai gépkocsijához?

Az Angex Kft.
az összes nyugati típushoz 1 héten belül,
amerikai gépkocsikhoz
3 héten belül bármilyen alkatrészt beszerez.
Exkluzív autók értékesítése
a Komjádi uszodánál.
Tel.: 115-4445, 115-0639/50
Nyitva: hétfőtől péntekig
9-től 17 óráig.

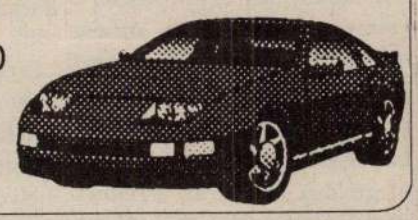

JORGOS TRAVEL
görög-magyar utazási iroda
H-1053 Budapest, Múzeum körút 1/a Hotel Astória Hall Tel./Fax:118-9559

Görögország

első kézből, a budapesti görög utazási irodától!
2, 4 és 6 személyes apartmanok a Chalkidiki-félszigeten és más keresett üdülőhelyeken - közvetlen kapcsolatok révén -, a legkedvezőbb szezonális áron (májustól októberig).

Stavros
egyénileg, személyenként 2500- 8 800 Ft,
autóbusszal, személyenként 5900-13 700 Ft
Asprovalta, Paralia, Katerini, Kamena Vourla
8 nap, személyenként 1900-9000 Ft

Kréta,
1 hét, repülőgéppel,
személyenként
26 600–39 900 Ft

GÖRÖGORSZÁGBAN OTTHON VAGYUNK!
Budapest, Múzeum krt. 1/A 1053 (Az Astoriánál).
Telefon: 118-9559

A Kazángyártó és Építő Ipari Szövetkezet

tájékoztatja kötvénytulajdonosait
az 1991. évi (december 16.)

gazdálkodásának eredményéről

Eszközök (E Ft)		Források (E Ft)	
Pénzeszközök	12 242	Rövid lejáratú hitelek	14 199
Vevők	98 450	Szállítók	70 522
Egyéb követelések	3 276	Egyéb kötelezettségek	56 551
Készletek	78 843	Hosszú lejáratú hitelek	9 000
Egyéb aktívák	20 527	A kibocsátott kötvény forrása	4 691
Befektetett eszközök	17 549	Saját vagyon	158 676
Az állóeszközök nettó értéke	74 914	VÁNYA-elszámolás	- 7 690
Beruházások	149	Adózott eredményszámla	1
Összesen:	**305 950**	**Összesen:**	**305 950**

A szövetkezet 1991. december 16-án részvénytársasággá alakult át.

Az 1991. évi szövetkezeti és részvénytársasági gazdálkodás részletes adatai a részvénytársaság telephelyén (Orosháza, Csorvási út 68. 5900), munkanapokon 8-tól 15 óráig megtekinthetők.

ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG
ELŐPRIVATIZÁCIÓS PROGRAMIGAZGATÓSÁG

Az Állami Vagyonügynökség megbízásából
az Óbudai Közért Vállalat
július 6-án
árverésen értékesíti
a következő budapesti boltjainak bérleti jogát

Boltszám, üzletkör, cím:	Kikiáltási ár, E Ft: ebből	Privatizációs költség, E Ft:	Az árverés időpontja:
3414. sz. étkező-büfé, III., Nagyszombat u. 3.	2400	1340	8 óra
2421. sz. élelmiszer- és háztartási bolt, II., Pasaréti út 51.	1990	180	8.30 óra
2461. sz. élelmiszer- és háztartási bolt, II., Pasaréti út 36.	490	80	9 óra
2802. sz. tej- és tejtermékbolt, II., Mártírok útja 58.	1990	180	9.30 óra
3108. sz. élelmiszerbolt, III., Hídfő u. 18.	1350	130	10 óra
3110. sz. húsbolt, III., Zápor u. 61.	2100	190	10.30 óra
3111. sz. húsbolt, III., Mátyás Király út 2.	1750	160	11 óra

A privatizációs költségre nem lehet kedvezményes hitelt és részletfizetési kedvezményt kérni.
A boltok üzleti profilja 5 évig lekötött.
Az árverésre jelentkezés feltétele: a kikiáltási ár 5%-ának megfelelő összegű bánatpénz (látra szóló betétkönyv) letétbe helyezése június 29-én 14 óráig, a vállalat központi pénztárában.
Bővebb felvilágosítást és írásos tájékoztatót adnak a közgazdasági osztályon (Budapest II., Ürömi u. 60-62. I. emelet), munkanapokon 8 és 14 óra között.
Telefon: 188-2130/173 vagy 188-2130/175 (Albert Endre).
Az árverés helye: az Óbudai Közért Vállalat tanácsterme, cím: Budapest II., Ürömi u. 60-62. 1023.
Az árverésen részt vevők anonimok maradnak.

HÍRLAPKIADÓ VÁLLALAT

ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG
ELŐPRIVATIZÁCIÓS PROGRAMIGAZGATÓSÁG

Az Állami Vagyonügynökség megbízásából
az Óbudai Közért Vállalat
július 7-én
árverésen értékesíti
a következő budapesti boltjait

Boltszám, üzletkör, cím:	Kikiáltási ár, E Ft: ebből	Privatizációs költség, E Ft:	Tulajdonforma:	Az árverés időpontja:
3 421. sz. élelmiszer- és háztartási bolt, III., Bécsi út 171.	2 500	220	bérleti jog	8 óra
12 054. sz. ABC-áruház, XII., Mártonhegyi út 28.	19 900	700	tulajdonjog	8.30 óra
12 108. sz. húsbolt, XII., Márvány u. 40.	1 990	180	bérleti jog	9 óra
12 425. sz. élelmiszer- és háztartási bolt, XII., Ráth György u. 5.	2 500	220	bérleti jog	9.30 óra
2 052. sz. ABC-áruház + patyolat*, II., Budakeszi út 55.	9 930	500	tulajdonjog	10 óra
3 433. sz. élelmiszer- és háztartási bolt, II., Hévízi út 9/A	580	240	bérleti jog	10.30 óra

A privatizációs költségre nem lehet kedvezményes hitelt és részletfizetési kedvezményt kérni. A boltok üzleti profilja 5 évig lekötött, kivéve a *-gal jelölt üzlet (patyolat), amelyre profilkötöttség nincs.
Az árverésre jelentkezés feltétele: a kikiáltási ár 5%-ának megfelelő összegű bánatpénz (látra szóló betétkönyv) letétbe helyezése **június 29-én 14 óráig,** a vállalat központi pénztárában.
Bővebb felvilágosítást és írásos tájékoztatót adnak a közgazdasági osztályon (Budapest II., Ürömi u. 60-62. I. emelet), munkanapokon 8 és 14 óra között.
Telefon: 188-2130/173 vagy 188-2130/175 (Albert Endre).
Az árverés helye:
az Óbudai Közért Vállalat tanácsterme, cím: Budapest II., Ürömi u. 60-62. 1023.
Az árverésen részt vevők anonimok maradnak.

HÍRLAPKIADÓ VÁLLALAT

ANTAL Csaba dinlétlaverő

Budapesti Értékpapírtőzsde, 1992. június 8.

Esik a Konzum részvények ára

Lanyha forgalommal kezdte a hetet a Budapesti Értékpapírtőzsde. Az üzletek száma nem emelkedett 30 fölé, a forgalom pedig alig haladta meg a 3 millió forintot.

Kissé álmosan indult a hétfői tőzsdenap a Fotex számára, hiszen az eladási ajánlatok hosszú ideig válasz nélkül maradtak. A részvényt 1000—2000 darabos tételekben kínálták 282-283 forintos árfolyamon. Majd elhangzottak az első vételi szándékok is, amelyek a pénteki záróárnál 1 forinttal alacsonyabb áron koncentrálódtak. Rövidesen 280 forint alá csúszott a papír ára, és kis idő elteltével megszületett az első üzlet mindössze 100 darabra, 276 forinton. Ezt követően az árfolyam emelkedésnek indult, és a napot 279 forinttal zárta a részvény. Többnyire 100-600 darabos tételek keltek el, a legnagyobb mennyiség pedig 2000 darabra szólt. Az első 4 darab IBUSZ még 3380 forinton cserélt gazdát, ám a hátralévő időben a 10-50 darabos kötések stabilan 3400 forinton keltek el. Minimális tételekben forgott a Dunaholding. Az első 1 darabra még 21 500 forinton született kötés, míg ezt követően 22 000 forintra állt be a papír árfolyama. Egy-egy üzlet erejéig színesítette a palettát a Konzum és a Styl.

A Konzum ára igencsak megingott. Ezt a kezdeti vételi ajánlatok is előrevetítették, hiszen a vevők 450-460 forinton vették volna a részvényt. Az eladói oldal rövidesen 490 forinton kötött ki, és az egyetlen üzlet is ezen az áron született. A Styl—szemben a pénteki tőzsdenappal—nem lépte túl a 6000 forintos határt.

Egyetlen üzletben szerepelt csupán a Martfű, ám lényeges árfolyamemelkedésnek lehettünk tanúi. Sztráda-Skálára 11 000 forinton hangzott el vételi ajánlat, míg a 2 darab részvényt 13 000 forinton adták volna. Műszit 8000 forinton vették volna, az eladók 10 000 forinton kínálták.

• F. B.

Tőzsdeindex	Változás
911,73	+6,06

OPCIÓS ÜZLETEK

RÉSZVÉNY	forg.névért.	árfolyamérték	árfolyam	opciós díj	határidő
FOTEX	50000	125000	250	5E	92.09.30

AZONNALI (PROMPT) ÜZLETKÖTÉSEK

JEGYZETT KATEGÓRIA

Részvény neve	alaptőke M Ft	bevez. részv. névértéke M Ft	utolsó adózott eredm. M Ft	utolsó oszt. %	Üzletkötések üzl. száma	árf.-értékforg. (db)	nyitóár	záró árátlag	ármin.	ármax.	ár	Utolsó forg. árf.	dátum	utolsó 52- hét legm.	lega. árf.
DUNAHOLDING	1700	1700	707,652	40	4	219500 10	21500	22000	21950	21500	22000	22000	92.06.04	39250	5000
FOTEX	4606,6	4606,6	1054,7	14	11	1700560 6120	276	279	276	276	279	280	92.06.05	284	193
IBUSZ	1320,5	1320,5	292,832	15	6	489520 144	3380	3400	3399	3380	3400	3376	92.06.05	4800	2400
KONZUM	460	460	—177,422	0	1	49000 100	490	490	490	490	490	540	92.06.05	1800	400
STYL	555	555	309,967	18	1	60000 10	6000	6000	6000	6000	6000	5996	92.06.05	6001	3050
Sztráda-Skála	334	334	59,936	16								13500	92.06.01	25400	13000
ZALAKERÁMIA	1275	1275	63,278	1,27								1730	92.04.09	1730	1450

FORGALMAZOTT KATEGÓRIA

Részvény neve	alaptőke M Ft	bevez. részv. névértéke M Ft	utolsó adózott eredm.M Ft	utolsó oszt. %	Üzletkötések üzl. száma	árf.-értékforg. (db)	nyitóár	záró árátlag	ármin.	ármax.	ár	Utolsó forg. árf.	dátum	utolsó 52 hét legm.	lega. árf.
AGRIMPEX	1327,75	1108	570,033	19								23800	92.05.14	35200	13500
BONBON HEMINGWAY	170,00	170	28,150	15								1638	92.04.22	2750	1400
BUDA-FLAX	447,566	447,566	60,818	8,2	1	28700 41	700	700	700	700	700	700	92.06.05	1650	700
FÖNIX	228	165		10								2285	92.05.25	2320	2090
GARAGENT	201,85	65	28,987	22	1	139500 9	15500	15500	1550015500	15500	15500	15500	92.06.05	16500	15200
HUNGAGENT	100	100	48,3	26	1	270000 100	2700	2700	2700	2700	2700	2800	92.06.01	3350	2400
KONTRAX IRODATECHNIKA	500	500	62,669	12,8								20000	92.05.28	26000	20000
KONTRAX TELEKOM	500	500	33,163	9,1								19500	92.04.30	25200	19500
MŰSZI	430	430	71,306	0								8000	92.06.02	18900	7500
NITROIL	274,9	274,9	18,923	0								17000	92.03.25	22000	17000
NOVOTRADE	467,5	425	—140,571	0								850	92.06.04	31250	650
SKÁLA-COOP	3795,44	2900	65,000	0	2	240000 200	1200	1200	1200	1200	1200	1180	92.06.05	24400	1140
SZÖVETKEZETI SÖRGYÁR	1071	1071	169,058	12	1	22000 10	2200	2200	2200	2200	2200	2010	92.05.27	2800	2010
TERRAHOLDING	106,95	104,55	—79,728	0								900	92.05.19	1690	900

KÖTVÉNY	kamat	futamidő	kamatfiz. dátuma	üzl. száma	Üzletkötések névérték	árf.-érték	nyitó árf. %	záró árf. %	átlag árf. %	min. árf. %	max. árf. %	Időarányos kamat %	Utolsó forg. árf. %	dátum
ÁLLAMKÖTVÉNY	37.00	91.12.01-94.12.01	12.01	4	920000	1131476	103.95	104.00	103.96	103.90	104.00	19,03	104.10	92.06.05
POSTABANK I.														

KINCSTÁRJEGY	futamidő	üzl.száma	névérték	Üzletkötések árf.-ért.nyitó árf. %	záró árf. %	átlag árf. %	min. árf. %	max. árf. %	átlag hozam (súlyozott) %	Utolsó forg. árf.	dátum
180 napos kincstárjegy	92.05.05-92.11.02	1	7900000	6356700 90.81	90.81	90.81	90.81	90.81	25.13	90.50	92.06.05

Tőzsdén kívüli kereskedelem — ajánlati árak: 1992. június 9-én

New York Bróker Kft.

Részvény neve	Vételi (M Ft)	Eladási árfolyam (Ft)	Előző napi forg.
Alaptőke			
Kontrax Irodatechnika	20 000	22 000	0
Kontrax Telekom	18 500	21 500	0
Kárpótlási jegy	65 000	75 000	0

A New York Bróker Budapest Kft. árai 10 darab részvényig jelentenek adásvételi kötelezettséget.

Questor Brókerház Rt.

Gar Agent Rt.	15 000	15 600	0

Az árak minimum 5 részvény adásvételére jelentenek kötelezettséget.

Az árak napközben a kereslet-kínálat szerint változhatnak.

Államkötvény I. sorozatú kötvény árfolyamok az MNB-nél

nettó %	bruttó %	nettó %	bruttó %
103.46	122.58	104.96	124.08

A megjelölt árfolyamok maximum 100 000 forint névértékű kötvény adásvételére jelentenek kötelezettséget.
Bruttó árfolyam = nettó árfolyam + felhalmozódott kamat

Valutatulajdonosok figyelmébe!

Nehéz hét a dollár árfolyama mögött

Ismét nehéz hetet tudhat maga mögött a dollár, amelynek árfolyama 1,58—1,61 DEM, 126—128 JPY között ingadozott. A japán központi bank mindennapos intervencióinak hatására folytatódott a jen erősödése, bár amíg a G—7 tagjai közül más nem csatlakozik a japánok erőfeszítéséhez, addig az általuk elérhető eredmény korlátokba ütközik. Az intervenciók hatását csökkenti az újabb kamatcsökkentést célzó piaci várakozás is.

A hét nem szűkölködött újabb amerikai gazdasági adatokban, amelyek azt bizonyítják, hogy megindult egy pozitív folyamat az Egyesült Államokban, ez azonban lényegesen lassúbb a kívántnál. Nyilatkozatában ezt hangoztatta Nicholas Brady pénzügyminiszter is. A jelentősebb iparvállalatok vezetői körében végzett felmérés eredménye az áprilisi 51,3 százalék után a várt 52,7 százaléknál lényegesen kedvezőbben alakult májusban, 56,3 százalékot mutatott, ami szintén a recesszióból való kilábalást jelenti. A személyi jövedelmek a várakozásoknak megfelelően 0,1 százalékkal nőttek, a fogyasztás az előre jelzett 0,5 százalék helyett viszont csak 0,3 százalékkal. Az egyik, több területet felölelő, igen lényeges adatokat tartalmazó mutató az egy hónappal korábbinál 0,4 százalékkal magasabb értéket jelzett. Az új lakások eladásának 1,3 százalékos emelkedése viszont alatta maradt a várakozásoknak. A gyáripari megrendelések 1 százalékos növekedést tükröztek, ez magasabb volt a remélt 0,9 százaléknál. A legfrissebb heti munkanélküliségi részadat viszont kevezőtlenebbül alakult annál, mint amire sokan számítottak.

Az árfolyamokat döntően befolyásoló esemény ezúttal Dániában történt, ahol népszavazást tartottak az európai politikai és gazdasági egységről Maastrichtban kötött egyezmény elfogadásáról. A devizapiacok őszinte megdöbbenésére az eredmény negatív lett, a dánok nem fogadták el az egyezményhez való csatlakozást. Ahhoz, hogy az abban foglaltak az EK-ban törvényerőre emelkedjenek, a közösség mind a 12 tagállamának ratifikálnia kellene. A dánok döntése azonban megkérdőjelezi ennek megvalósulását. A szavazás kimenetelének ismertté válását követően az angolok elhalasztották az elfogadásról szóló parlamenti döntést, Franciaországban pedig népszavazást írtak ki a kérdésről.

A devizapiacok első reakciója az európai valuták eladása volt, ami felhajtotta a dollár és a jen árfolyamát, később azonban megváltozott a piaci hozzáállás. Amennyiben az EK újabb lépését az egység felé bármi akadályozni látszik, a márka marad a földrész legbiztosabb valutája, emiatt hatalmas mennyiségű tőke kezdett Németországba áramolni, a márka erősödni kezdett, párhuzamosan a dollár ismételt gyengülésével.

Az amerikai pénz számára a csütörtökön nyilvánosságra hozott N2 pénzmennyiségi mutató jelentette a feketelevest. A pénzkínálat csökkenése a várt 3,3 milliárd helyett 10,7 milliárd dolláros volt, a nemrégiben bekövetkezett nagymértékű zuhanás után ez az adat tovább erősítette egy újabb kamatcsökkentés valószínűségét. A dollár értéke rövid idő leforgása alatt 1,58 DEM-ig, 126 JPY-ig esett, péntekre azonban sikerült feljebb kapaszkodnia 1,59 DEM-re, 127 JPY-ra.

Pénteken hozták nyilvánosságra az Egyesült Államok május havi munkanélküliségi adatát, amely szintén lényegesen rosszabbul alakult a vártnál. A munkanélküliségi ráta 7,2 százalékról 7,5 százalékra rúgott, ami meglepte a devizapiacokat, a dollár árfolyama erősen zuhanni kezdett. Noha korábban az amerikai jegybank, a FED részéről tagadták, hogy a kamatcsökkentés eszközéhez nyúlnának a gazdasági növekedés biztosítása érdekében, a foglalkoztatottságban bekövetkezett jelentős mértékű rosszabbodás mégis okot adhat erre a lépésre. A közeljövőben ez igen nagy súllyal fogja nyomni az amerikai valuta értékét, ezért annak árfolyama ezen a héten valószínűleg az 1,57—1,63 DEM között fog ingadozni.

Mindenféleképp említést érdemel, hogy a jelentősebb kanadai bankok 7,5 százalékról 7,25 százalékra csökkentették a legjobb adósok részére megállapított kamat mértékét.

A forint árfolyama nem változott Bécsben, az osztrák bankok továbbra is 1,96 márka körül jegyeznek 100 forintot.

Szatmári Sándor
Kereskedelmi Bank Rt.
arbitrage-osztály

Ganz-Hunslet villamosok Debrecennek

MTI

Elkészült Debrecen villamosközlekedésének fejlesztési koncepciója, amelynek keretében az elkövetkező években hazai gyártmányú Ganz-Hunslet kocsikkal váltják fel a jelenlegi villamosmatuzsálemeket — erről sajtótájékoztatón számolt be hétfőn a debreceni városházán Kollár József alpolgármester. Elmondta: a Debreceni Közlekedési Vállalat felügyelő bizottságának a javaslatát terjesztik közgyűlés elé; eszerint nem vásárolnak cseh Tátra villamosokat, helyettük a korszerűbb, alacsonyabb padlómagasságú hazai fejlesztésű villamos mellett döntöttek, illetve kérik a városatyák voksait. A Ganz cég egyébként már megkezdte a prototípus elkészítését. Az első példány 25-30 milliójába kerülne a városnak, a többi költséget a gyártók vállalnák. A sorozatban gyártott kocsikért 60-70 millió forintot kell majd fizetni.

Elkészült e nagyszabású beruházás pénzügyi-finanszírozási koncepciója is. Városi értékpapírok kibocsátása mellett kedvező hitelkonstrukcióban, részletfizetési megoldásokban, illetve vegyes vállalat alapításában gondolkodnak. Szerepel az elképzelések között a nagyállomástól a Nagyerdőig tartó egyetlen villamosvonal meghosszabbítása is; a terv szerint nincs messze az az idő, amikor villamossal is megközelíthető lesz az egykori szovjet katonai légibázis, a Debrecen airport.

Az első hazai gyártmányú debreceni villamos meglepetéseket is tartogat az utazóknak. Első ajtaját úgy alakítják ki, hogy tolókocsival is fel lehessen rá szállni.

MAGYAR NEMZETI BANK HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK
Érvényben: 1992. június 8.

Devizanem	Vételi árfolyam	Közép 1 egységre,	Eladási forintban
Angol font	143,48	143,83	144,18
Ausztrál dollár	59,87	60,02	60,17
Belga frank (100)	239,57	240,15	240,73
Dán korona	12,75	12,78	12,81
Finn márka	18,05	18,10	18,15
Francia frank	14,61	14,65	14,69
Holland forint	43,72	43,83	43,94
Ír font	131,57	131,89	132,21
Japán jen (100)	61,73	61,88	62,03
Kanadai dollár	65,56	65,73	65,90
Kuvaiti dinár	269,16	269,85	270,54
Német márka	49,23	49,35	49,47
Norvég korona	12,61	12,64	12,67
Olasz líra (1000)	65,08	65,24	65,40
Osztrák schilling (100)	699,06	700,76	702,46
Portugál escudo (100)	59,20	59,34	59,48
Spanyol peseta (100)	78,47	78,66	78,85
Svájci frank	53,97	54,11	54,25
Svéd korona	13,64	13,67	13,70
Tr. és cl. rubel	27,43	27,50	27,57
USA-dollár	78,46	78,66	78,86
ECU (Közös Piac)	100,86	101,11	101,36

A Magyar Távközlési Vállalat I. és II. sorozatú kötvényeinek vételi és eladási árfolyamai a Postabank és Takarékpénztár Rt.-nél és a Girozentrale Befektetési Rt.-nél:

MATÁV I. sorozat:
Dátum: 1992. 06. 09.
Vételi árfolyam: 104,422%.
Eladási árfolyam: 105,422%.
Forgalom (1992. 06. 06.): 0 Ft

MATÁV II. sorozat:
Dátum: 1992. 06.09.
Vételi árfolyam: 101,549%.
Eladási árfolyam: 102,549%.
Forgalom (1992. 06. 06.): 0 Ft

POSTA BANK
Postabank és Takarékpénztár Rt.
MH 6718

Budapest Bank Rt. betéti kamattáblázata befektetők részére
Érvényes: 1992. 06. 08-tól

dev. nem	látra	1 hó	2 hó	3 hó	6 hó	9 hó	12 hó
USD	2	2 7/8	3 3/8	3 5/8	3 9/16	3 13/16	4 1/16
DEM	3	8 1/2	9	9 1/4	9	9 1/16	9 1/16
ATS	3 1/4	8 7/16	8 15/16	9 5/16	8 15/16	8 15/16	8 15/16
CHF	1/2	8 1/4	8 3/4	8 7/8	8 3/8	8 5/16	8 1/4
GBP	3 1/2	8 13/16	9 7/16	9 11/16	9 5/16	9 1/4	9 1/4
ITL	1 1/2	9 1/2	9 11/16	9 7/8	9 7/8	9 7/8	10 1/8
FRF	3	7 7/8	7 7/8	7 7/8	7 7/8	7 7/8	7 7/8
JPY	1 1/2	2 5/8	2 5/8	2 5/8	2 5/8	2 5/8	2 5/8
CAD	1 1/2	2 11/16	2 11/16	2 11/16	2 11/16	2 13/16	3
NLG	—	6 7/16	6 7/16	6 7/16	6 7/16	6 7/16	6 7/16
AUD	—	3 1/4	3 1/4	3 3/16	3 3/16	3	3 1/16
SEK	—	7 3/16	7 1/8	7 3/16	7 1/4	7 3/16	7 3/16
ECU	2	7 9/16	7 5/8	7 5/8	7 5/8	7 5/8	7 5/8

elhívjuk figyelmüket, hogy a fent leírt kamatok 100 000 USD alatti összegre vonatkoznak.
t meghaladó összeg a fenti táblázatnál kedvezőbb kamatozású en a Budapest Bank Rt. pénzpiaci műveletek osztálya illetékes a kamatszint meghatározásában.
A 100 000 dollár lehet, ilyen esetb
6070 MH

Az Europool Befektetési Alapkezelő Kft.
örömmel értesíti az érdeklődőket, hogy a
HUNNIA ZÁRTVÉGŰ ÉRTÉKPAPÍR BEFEKTETÉSI ALAP
jegyzési lehetősége három új jegyzési hely belépésével bővült.

PAKETT Bróker Értékpapír-forgalmazási és Befektetési Rt.
6721 Szeged, Szent István tér 16. Tel.: (06-62)-51-601
nyitva: hétfő—péntek 7.30—16.30 óráig,

1052 Budapest, Semmelweis u. 2. I. em. 5. Tel.: 118-5022
nyitva: hétfő—péntek 7.30—16.30 óráig,

Magyar Hitelbank Rt. Gyöngyösi Igazgatóság
3200 Gyöngyös, Rákóczi út 4. Tel.: (06-37)-11-662
nyitva: hétfő—péntek 8—12 óráig.

Így a Hunnia befektetési jegy június 8-tól már 38 helyen jegyezhető.

Az Állami Értékpapír Felügyelet engedélyének száma: 110.002-1.,
dátuma: 1992. június 8.

MH 6724

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK)-ÁRFOLYAMOK
Érvényben: 1992. június 8.

Pénznem	Vételi árfolyam	1 egységre,	Eladási forintban
Angol font	142,43		145,23
Ausztrál dollár	59,40		60,64
Belga frank (100)	237,82		242,48
Dán korona	12,65		12,91
Finn márka	17,90		18,30
Francia frank	14,51		14,79
Görög drachma (100)	40,43		41,27
Holland forint	43,40		44,26
Ír font	130,59		133,19
Japán jen (100)	61,28		62,48
Kanadai dollár	65,03		66,43
Kuvaiti dinár	267,10		272,60
Német márka	48,87		49, 83
Norvég korona	12,52		12,76
Olasz líra (1000)	64,60		65,88
Osztrák schilling (100)	693,96		707,56
Portugál escudo (100)	58,79		59,89
Spanyol peseta (100)	77,90		79,42
Svájci frank	53,57		54,65
Svéd korona	13,54		13,80
USA-dollár	77,88		79,44
ECU (Közös Piac)	100,13		102,09

A Postabank és Takarékpénta ár Rt.

DEVIZAKAMATOI
Érvényes: 1992. júniu9- -től

	Látra szóló	1 havi	3 havi	6 havi	h	avi	
ATS	4,00	8,65	8,90	9,00	9,	20	ATS
AUD	1,00	3,35	3,50	3,75	4,	00	AUD
BEF	1,00	3,00	4,00	4,50	4,	75	BEF
CAD	3,00	3,75	5,75	5,85	5,	90	CAD
CHF	3,00	8,25	8,30	8,40	8,	50	CHF
DEM	4,00	8,80	9,00	9,10	9,	25	DEM
DKK	1,00	3,00	3,50	4,00	4,	50	DKK
ESP	1,00	2,00	2,50	3,00	3,	50	ESP
FIM	1,00	2,00	2,50	3,00	3,	50	FIM
FRF	3,50	8,30	8,75	8,85	8,	00	FRF
GBP	6,00	8,75	8,80	8,90	8,	00	GBP
ITL	3,50	8,50	11,00	11,10	11,	20	ITL
JPY	1,00	2,00	2,50	3,00	3,	50	JPY
NLG	2,00	7,90	8,40	8,50	8,	65	NLG
NOK	1,00	2,00	2,50	3,00	3,	50	NOK
PTE	1,00	2,00	2,50	3,00	3,	50	PTE
SEK	3,00	6,60	8,20	8,50	8,	00	SEK
USD	2,50	3,50	3,60	3,75	3,	85	USD
XEU	3,00	7,00	7,50	8,00	8,	00	XEU

Az USD 25 000 (vagy ennek megfelelő a zetési igényeiket 3 munkanappal korá jenek bejelenteni.
) feletti kifi- szívesked-
MH 6717

A KONTRAX új irodaházába
(Budapest, XIV. Egressy út 20.)
snack-konyha üzemeltetésére vállalkozókat keresünk.
Tervezett nyitás: 1992. augusztus
Felvilágosítás, jelentkezés:
KONTRAX IMMOBILIA
Budapest, XIV. Egressy út 20. Tel.: 251-4281

A Hotel Agro
(Bp. XII., Normafa u. 54.)
főkönyvelőt
keres.

Pályázati feltételek:
közgazdaság-tudományi egyetemi, illetve számviteli főiskolai végzettség, legalább ötéves szakirányú vezetői gyakorlat.

Idegenforgalomban, elsősorban szállodában szerzett gyakorlattal rendelkezők előnyben.
Szakmai önéletrajzot dr. Gyárfás Andor igazgató részére 1992. június 20-ig kérjük elküldeni.
(Tel.: 175-7167)
MH 6727

Antal Csaba

Bogácsi Erzsébet: Nem tilincsel már, világszerte kalandozik. Beszélgetés Antal Csaba diszlettervezővel. = Népszabadság, 1993. dec. 18. 25. ill

ANTAL Csaba

Nyugdíjasok a korhatáremelés ellen

Keményebb védelmet ígér az MSZOSZ

A jövő évi költségvetés országgyűlési vitája jelzi, hogy a kormány a gazdasági átalakulás terheit ismét a bérből és nyugdíjból élőkre kívánja hárítani, ami ellen szót emelt tegnap az MSZOSZ országos nyugdíjasnagygyűlése. A részvevők 750 ezer nyugdíjas szakszervezeti tag és a 2,7 millió magyar nyugdíjas érdekében állásfoglalásban szólították fel a kormányt, hogy reálisan számoljon gazdasági, szociális és pénzügyi döntéseinek súlyos következményeivel.

Czerván Mártonné, a nyugdíjasválasztmány elnöke kijelentette, hogy a nyugdíjasok közel 90 százaléka él a létminimum alatt, ezért már újabb terhek elviselésére nem képes. Támogatják a szakszervezetek kezdeményezését, amely a jövő évi nyugdíjemelés és a nők nyugdíjkorhatár-emelésének elhalasztását célozza.

Sándor László, az MSZOSZ alelnöke beszámolt a nagygyűlésen a szövetség regionális szakszervezetibizalmi-tanácskozásairól. Elmondta, hogy tízezer emberrel találkoztak, akik határozott fellépést sürgetnek a kormány politikájával szemben. Az alelnök úgy látja, hogy a jelenlegi kormány működésének első szakaszában a szakszervezetek egységének megbontására törekedett. Tavaly már törvények segítségével akarta szétverni a nagy szakszervezeteket, ki akarja húzni a lábuk alól a talajt, hiszen a szakszervezeti választások felemésztenék az érdekvédelem anyagi alapjait.

Sándor László kijelentette: a hat konföderáció kiemelt figyelmet fordít a nyugdíjasokra, követeléseik között szerepel a nyugdíjak jövő évi tisztességes emelése. Erre azért is szükség van, mert az energia-, a gyógyszer- és az élelmiszerárak drasztikus emelése válságos helyzetbe hozta az idős embereket. Kijelentette: a mostani gazdaságpolitika nem a meghirdetett piacgazdaságot, hanem a múlt századi vadkapitalizmust tükrözi. Hangsúlyozta: ha nem változik meg a kormány magatartása, a szakszervezeteknek más eszközökhöz kell folyamodniuk a bérből és fizetésből élők, valamint a nyugdíjasok érdekvédelmének ellátására.

n. t. e.

Ma még elkerülhető a sztrájk

(Folytatás az 1. oldalról)

állapodásról javasoltak tárgyalást a kormánnyal.

A kormánydelegációt vezető *Kupa Mihály* pénzügyminiszter a tárgyalást követően elmondta, úgy ítéli meg, hogy az alapelvekben előzetesen megállapodtak. Utalt a kétkulcsos áfa bevezetésével együtt járó kompenzálásokra, és elmondta: a nyugdíjasok kamarájával is folytatott megbeszélése után úgy látja, hogy a tervezett 6 milliárd forint kevés a nyugdíjasoknak szánt kompenzálásra, így átcsoportosításokra lesz szükség.

Ismert, hogy a szakszervezetek tiltakoznak a jövő évtől tervezett női nyugdíjkorhatár-emelés miatt. Úgy tűnik, a tegnapi tárgyaláson közeledtek az álláspontok, és mint Kupa Mihály elmondta: vélhetően sikerül megegyezni abban, hogy a nyugdíjkorhatár emelését fokozatosan kapcsolatban Kupa Mihály elmondta: csütörtökön tárgyal a kormány a minimális bérekről, és ő személy szerint 8 ezer 500—8 ezer 600 forint minimális bért tart lehetségesnek. Ugyanakkor nem tartja elképzelhetőnek, hogy 116 ezer forint legyen az adómentes jövedelemhatár, hiszen az 20—25 milliárd bevételkiesést jelentene a költségvetésnek. A kérdésre, hogy nem kellett volna-e előbb, a mára kialakult feszültséget elkerülve, tárgyalni a kormánynak a hat szakszervezeti szövetséggel, a pénzügyminiszter így válaszolt: *Érdekes ország a miénk, először mindenki kiabál, aztán kiderül, hogy meg lehet egyezni.*

Dr. Szabó Endrétől, a *Szakszervezetek Együttműködési Fóruma* soros ügyvivőjétől megkérdeztük, hogy elképzelhető-e a költségvetési intézmények bér-, illetve működési költségeinek átcsoportosítása. Elmondta: erről költségvetés parlamenti módosítására.

Horn Gábor szerint a kormány és a hat szakszervezet egyetértett abban, hogy foglalkoztatáspolitikai stratégiát kell kidolgozni, amiben jelentős helyet kell adni az aktív eszközöknek. Véleménye szerint a kormány rugalmasan állt a nyugdíjkorhatár felemelésének kérdéséhez, elfogadja tárgyalási alapnak a szakszervezetek javaslatát. Kijelentette: a hatok elfogadhatatlannak tartják a nők nyugdíjkorhatárának jövő évi emelését. A szakszervezetek jövőre az inflációt tekintve 16 százalékos nyugdíjemelést javasolnak, amivel szemben a kormány 12,3 százalékra lát lehetőséget. Erről és a családi pótlék jövedelemarányos emeléséről külön tárgyalnak majd.

Horn Gábor úgy látja, hogy a Pénzügyminisztérium ragaszkodik a kétkulcsos áfa bevezetéséhez, ám jelenlegi formájában a tervet a szak-

Fogyasztói társadalom – fogyasztók nélkül?

Ha a jelen nem is, de a jövő a szolgáltatásoké

Némi önirónia volt fogyasztók nélküli fogyasztói társadalomnak nevezte mai világunkat annak a konferenciának az egyik résztvevője, amely a lakossági szolgáltatásokról szólt, és hétfőn tartották az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium és a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság rendezésében.

Ilyen témájú tanácskozást most rendeztek ötödik alkalommal, a legutóbbira három évvel ezelőtt került sor. Hogy azóta mennyi minden történt, az már *dr. Szabó Iván* ipari és kereskedelmi miniszter bevezető szavaiban is tükröződött. Elmondta: a magyarországi szolgáltatások színvonala messze elmarad a fejlett országokétól. Jelenlegi működésüket az jellemzi, hogy ha valakinek egy csap bőrözésére vagy egy cipzár bevarratására van szüksége, szinte beláthatatlan akadályokba ütközik. A miniszter megítélése szerint ennek többek között az az oka, hogy a lakossági szolgáltatásokban nagy szerep jut a vállalkozásoknak, a szakismeret azonban nem jelent egyben vállalkozóképességet is. A hazai társadalom pedig még nem kész a tömeges vállalkozásokra. Ez abban is megnyilvánul, hogy az új szolgáltatókkal szemben nagy ellenállást lehet tapasztalni, a korábbi monopol helyzetű szolgáltatók ugyanis félnek a konkurenciától, mert az piacvesztést hoz számukra. A helyzetet bonyolítja, hogy nincsen még kamarai törvény, amely megszabná, ki minősül kontárnak, és milyen belső etikai rugóra kell működniük az önszerveződéseknek. Más szóval: a szolgáltatások mögül ma még hiányzik az infrastruktúra. Pedig a struktúraváltás és a hatékonyabb technológiák térhódítása következtében elsősorban az iparból, de később minden bizonnyal a mezőgazdaságból is a szolgáltató szektorba áramlik majd a munkaerő.

A miniszter hangsúlyozta, hogy az ipari kormányzat számára a szolgáltatások területe különösen fontos, részint foglalkoztatási szívóhatása miatt, de azért is, mert a szolgáltatások színvonala köztudottan meghatározza az emberek közérzetét is.

Az állam szerepéről és teendőiről *dr. Schagrin Tamás* ipari és kereskedelmi minisztériumi helyettes államtitkár beszélt. Elmondta, hogy a minisztériumban dolgoznak az iparpolitika, a kereskedelempolitika, az idegenforgalom és a szolgáltatáspolitika koncepcióján. Szólt arról, hogy egy termék értékét nagymértékben meghatározza a szolgáltatások, a szervizháttér biztonsága. Megítélése szerint a vállalkozások jogi feltételei kedvezőek hazánkban, de a vállalkozások szabadságát össze kell kapcsolni a szakmai színvonal szigorításával. Bejelentette, hogy a privatizációs eljárás csaknem 7 ezer kereskedelmi és szolgáltató egység esetében zárult már le, és a szolgáltatások területén jövőre befejeződik a privatizáció.

Az egyik cég, ahol már túl vannak az átalakuláson: a *Rutitex Rt.*, korábbi jól ismert nevén a Ruhatisztító Szövetkezet. Mint *dr. Jelinek István* elnöktől megtudtuk: a 100 százalékban dolgozói tulajdonba került cégnél ma már jóval nagyobb a kereskedelmi tevékenységből származó bevétel, mint a szolgáltatás termelési értéke, annak ellenére, hogy már a használt ruhák piaca is telített.

Úgy is mondhatnánk, hogy az iparosok napjainkban egy másik kísérlet résztvevői. Mint *Szűcs György*, az IPOSZ elnöke munkatársunk kérdésére elmondta: a lakossági szolgáltatások 75-80 százalékát az iparosok végzik, akik az elnök megítélése szerint mostanában minden szempontból a mélyponton vannak. Kétszeres szorításban dolgoznak, mert nemcsak az adók sújtják őket, hanem a szolgáltatások iránti visszaeső kereslet is. Manapság beruházás sincs, mindenki csak a meglevőt javíttatja, pedig — ahogyan az elnök fogalmazott — most már építeni is kéne, nemcsak foltozni.

V. Zs.

Befektetőkre várnak az expotelkek

Piacvédelem – csak átmenetileg

Az ingatlanbefektetésekkel indítunk, ez az első lépés az ütemtervünk szerint — válaszolta a Népszava kérdésére *Barsiné Pataky Etelka* államtitkár, az 1996-os expo rétan megfogalmazott, átlátható projekteket kínálnak az ingatlanbefektetőknek.

Megkönnyíti a befektetők döntéseit, hogy tisztázottak a terület tulajdoni viszonyai, a

Előadás hangzott el a hétfőn kezdődött konferencián az iparpolitika és a működőtőke importja közötti összefüggésekről is. *Balázs Péter*, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium államtitkára ki-

Marx és a költözködők

Aki az *Örömhír* előadását megtekinti a *Kamrában*, úgy készüljön, hogy mindjárt a kezdet kezdetén a szocialista szellemvasút barlangjában érezheti magát. Miközben a szűk, sötét folyosón át megközelíti a nézőteret, egy-egy jegyszedő ingó-bingó zseblámpája, valamint elrejtett piros neonok fénye világít csupán.

A látogató szinte várja, hogy valamelyik fordulónál szembetalálja magát a kommunizmus kísértetével vagy a láncait rázó proletariátussal. (Copyright by Pelikán elvtárs.) Miután áthalad a könyvborítókból szőtt szőnyegpadlón — a Lenin Összes ma ráléphetőbb, mint mondjuk nemzetiszínű zászlónk, bizonyos lépcsőfokokra terítve —, a félhomályban kitapogat magának egy széket, leül, s hamarosan feltárul előtte Karl Marx könyvekkel berendezett hálószobája. Vagyis hát kap egy közepes kaliberű bohózatot — író *Milan Uhde*, rendező *Dömölky János* —, melynek hőseit a pikantéria kedvéért *Karl Marxnak* és *Friedrich Engelsnek* hívják. Az illetők természetesen nem filozófusi-közgazdászi minőségükben, hanem csapzott magánemberként állnak elibénk. Mégpedig jeles színészek. — *Andorai Péter* és *Bán János* — megszemélyesítésében. A további szereplők Marx tehertételei: a gondoskodó feleség és a gondoskodó cselédlány; *Takács Katalin*, illetve *Söptei Andrea*. Különösen a ház asszonya van elemében: anynyi szép, vonzó és elegáns megformálása után Takács Katalin most egérarcot ölt, s kedvtelve zsémbel és nyápickodik.

Ezenközben odaát, a *Katona József Színházban Carlo Goldoni* ritkán játszott komédiáját, *Az új lakást* adják, *Ascher Tamás* gondos rendezésében. Élénk előadás, expresszív stílusban. *Antal Csaba* szabatos díszlete nagyvonalú: ott is lakásnak látszik az új lakás, ahol már nem is látszik. A szereplők többnyire alulról megvilágítva, a falon nagy árnyakkal kísérve, felfokozottan karikíroznak. A könnyelmű, meggondolatlanul költekező, hebrencs ifjú párt *Udvaros Dorottya* és *Blaskó Péter* alakítja.

Udvarosról az jut eszembe, amit *Hevesi Sándor* írt valamelyik könyvében *Madaleine Brohanról*, a *Comédie Francaise* egykori sztárjáról. A legerősebb színpadi hatást villámló, fekete szemével keltette a hölgy. A közönség és a kritikusok évtizedek múltán sem tudtak szabadulni a nagy, fekete szempár igézetétől. Egyébiránt a művésznőnek kék szeme volt. Így vagyok Udvaros huncut macskaszemével, mely amúgy kék, vagy akár barna is lehet. A színésznő önmagába habarodott úrinőt játszik, akinek gyönyörű toalettje el-

Jelenet Az új lakásból Tamássy Andrea felvétele

lenére voltaképp világéletében kilógott a feneke a nadrágból. Udvaros bájos mesterkéltséggel arisztokratikus, művi modorát valóságos kacagóáriákkal egészíti ki. A többiek ugyancsak pózokra épített magánszámokat mutatnak be: *Sinkó László* grófi léhűtőként fád nevetéseket, *Végvári Tamás* rokokó Dobcsinszkijt, *Básti Juli* elragadó, krakéler naivát, *Csákányi Eszter* minden lében kanál, pletykás szobalányt ad elő. *Csomós Mari* az ülőszámaiban teljesedik ki: görbén elterpeszkedik a fotelben, fejét leszegi, alulról néz, úgy kerekíti a szemét mindenkire. Blaskó Péter egy torz félmosollyal nyújtja a legtöbbet: egy perpatvar közepén kikeveredik az erkélyre — melyet a színpad előterében meredező korlát jelez —, s félpillanatnyi udvarias derűvel próbálja elleplezni az utcanép elől a családi csetepatét.

Kellemes, színvonalasan szórakoztató produkció. Felvet egy komoly kérdést. Nevezetesen, hogy eme fiatalügyi vígjáték színrevitelekor merre járnak a Katona ifjú színészei? Ha vannak a színháznak előállítható huszonévesei, miért nem áll elő velük? Ha nincsenek, akkor hogyan képzeli a jövőt?

Stuber Andrea

Megelőlegezett milliók

Bár bejelentették megszűnését, mégis folytatja adásait a TV-tévé. Méghozzá egyetlen hét szünet nélkül. Erre egy új vállalkozó jelentkezése adott lehetőséget — mondta a TV-tévé egyik vezetője, *Born Ádám*.

— Tudom, hogy hihetetlenül hangzik, de hiába tárgyaltunk nagyon sok emberrel, nem láttunk kiutat. Komolyan és őszintén mondtákesítést jobban megszervezni.

— *Több cég is kínál ilyen lehetőséget a műsorkészítőknek, például a Kábelrep. Velük nem tárgyaltak?*

— Természetesen egyetlen lehetőséget sem hagytunk figyelmen kívül, de az ő ajánlatuk nekünk nem felelt meg. Úgy éreztük, azok a feltételek, amelyeket biztosítanának [illegible]

Kortárs Táncszemle: Tranz Danz

Szombaton megkezdődik az *I. Magyar Kortárs Táncszemle* egyhetes eseménysorozata. Húsz együttes húsz előadást tart ezekben a napokban. Bemutatkozik a többi között az *Andaxinház*, az *Artus*, a *Berger Táncegyüttes*, a *Kölcsön Színház*, a *Természetes Vészek*, a *Tranz Danz* és a *Veszprémi Táncműhely*. A táncosok ingyen lépnek fel, a befogadó színházak pedig ingyen adnak helyet a produkcióknak. [illegible]

TELE/VÍZIÓINK

A szellem borzongásai

A hazai televíziózás kezdeti éveiben volt egy „irodalmi kávéház", amelyben könnyedén csevegtek egy-egy jelentős műről: versről, regényről, filmről, színházról. Többnyire *Ungvári Tamás* vezette.

Ez a régi-régi kellemes *„televíziós kávéház"* jutott eszembe, amikor a háromféle *Rómeó és Júliáról* faggatott három rendezőt Ungvári Tamás. Bizonyára azért, mert ilyen minőségében már régen láthattuk. És akkor azon töprengtem el, hogy vajon sokat és előnyére változott-e ez a mi kedves „dobozunk"? Nem azt kérjük-e számon tőle azóta is, ami ma már korszerűtlen? Az amatőr meghittséget, az ügyetlenkedés báját, profi riporterek helyett a kivételes, voltaképpen nem is oda való személyiségeket?

Lehet, hogy a nosztalgia beszél belőlem, de emlékezetem szerint a művészetet és a tudományt közvetítő műsorok nem voltak kevésbé színvonalasak, mint a maiak. Talán éppen azért, mert közvetlen ismeretterjesztésre kellett törekedniük, érthetőbb, hogy úgy mondjam, naivabb nyelven szóltak a közönséghez. A sznobéria, amely mindig a művészetek területét foglalja el a leglátványosabban, s amely mostanában újra diadalmasan hódít, természetesen a televíziót sem kíméli. Az a riporter, szerkesztő, aki mögött nincs alapos és megélt műveltség, könnyen lépre megy. A sarlatánt kinevezheti a jövő emberének, arról, amiről nem meri bevallani, hogy nem érti, elhitetheti velünk: ha mi sem értjük, az nem egyéb, mint érzelmi és szellemi korlátoltságunk következménye. A néző ilyenkor butának érzi magát, aminek nem szereti érezni magát, ezért erősebb lesz benne az ellenállás, mint a megértés utáni vágy. Ilyenek az *„önkifejező"* műsorok.

El kell fogadnunk azt a módszert, amely szerint *minél nehezebben érthető dolgokról van szó, annál laikusabb nyelven lehet felkelteni az érdeklődést.* Csodás illúzió, amikor az ember úgy érzi: részese egy nagy titoknak. Legizgalmasabb olvasmányaim egyike *Heisenberg* Nobel-díjas fizikusnak *A rész és egész* című könyve, amely azzal a káprázattal ajándékozott meg, hogy értem a kvantumelméletet. Amíg olvastam. Természetesen tudom, hogy semmivel sem értem jobban, mint azelőtt, de megvolt az a „látszatélmény", hogy elképedjek azon a „részecskén", amely én vagyok a világban. Ebből pedig az következik, hogy az az igazán jó kalauz, aki onnan belülről invitál. Persze szavainak hitelességét is ez adja.

Miután állítólag a képzőművészet az a terület, amely a legtöbb magyarázatra szorul (fejletlen látáskultúránk, az oktatás hiányossága stb.), bizonyára itt kellene a legnagyobb erőfeszítéseket tenni. Valahányszor *Melocco Miklós* megszólal a televízióban, mindannyiszor tudom: felkészülhetek valami kellemes szellemi borzongásra. A „látszatélményre", hát persze, nem is vagyok én olyan érzéketlen, buta és műveletlen, mint amilyennek néhány más előadó néz. Ezért becsülöm *Szemadám György* törekvését, amint a *(H)arc-képek* című műsorban megpróbál érzelmileg bekeríteni, hogy aztán az alkotók segítségével aprólékosan elmagyarázza: azon a bizonyos festményen, ott a jobb sarokban mit vegyek észre. S hogy azt is belátja: a modern művészetet talán előnyösebb hagyományos eszközökkel megismertetni, ha egyszer ez a célja és nem az önkifejezés.

Néha nagyon kevés, egyetlen ötlet is [illegible]

Antal Csaba

AHICO

ELSŐ AMERIKAI-MAGYAR BIZTOSÍTÓ RT.

MUNKALEHETŐSÉGET KÍNÁL

ÖN IS ÜZLETKÖTŐNK LEHET, HA SZERETNE:

- ➤ jól értékesíthető termékeket eladni
- ➤ lelkes csapattal dolgozni
- ➤ karrierlehetőséget
- ➤ magas keresetet
- ➤ kötetlen időbeosztást
- ➤ ingyenes képzést

Nyugdíjasok és gyesen lévők jelentkezését is várjuk!

KERESSEN MEG BENNÜNKET!

CÍMÜNK: AHICO

ELSŐ AMERIKAI-MAGYAR BIZTOSÍTÓ RT.
Budapest VIII., Szigetvári u. 7. Telefon: 267-1075.
Száva György marketingigazgató vagy Gál M. Tünde oktatási osztályvezető

MOST ÖNNEK IS VAN LEHETŐSÉGE, HOGY GÉPKOCSIJÁT FIAT -RA CSERÉLJE!

Készpénzes vásárlásnál 20–30 % árengedmény.

Használt teher- és személygépkocsiját értékesítésre átvesszük, és a vételárba beszámítjuk.
Ha nem áll rendelkezésére a gépkocsi teljes vételára, mi akkor is kiváló lehetőséget ajánlunk:
Már 30% előleggel, 12–24–36 havi részletfizetéssel hozzájuthat új FIAT teher- vagy személygépkocsihoz.
Különlegesen kedvező lízingfeltételeket is biztosítunk!

FIAT **Autószalon – 1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 11.**
Telefon: 142-1931, 132-6517, 142-2732

HASZNÁLT GÉPKOCSIK ÁTVÉTELE:

AUTÓ OMEGA Kft. 1194 Budapest, Hofherr A. u. 38–40. Telefon: 157-1455
AUTÓ DUAL 5600 Békéscsaba, Szarvasi út 117. Telefon: (66) 325-007
AUTÓ DUAL 6000 Kecskemét, Szolnoki hegy 7. Telefon: (76) 321-098
AUTÓ DUAL 8000 Székesfehérvár, Csikvári út 14. Telefon: (22) 313-233
AUTÓ DUAL 9700 Szombathely, Zanati út 27/A. Telefon: (94) 13-983

ÉRTÉKESÍTÉS ÉS INFORMÁCIÓ:

Rákoskeresztúri Autójavító Vállalat
1173 Budapest, Kaszáló u. 47.
Telefon: 158-7902, 158-6281, 158-6977
ÓBUDA Tsz. Autószervize
1037 Budapest, Bojtár u. 36.
Telefon: 168-9247, 188-9745
AUTÓKONZUM Kft.
1194 Budapest, Nagykőrösi út 162
Telefon: 157-1455/156, 162.
TOP-AUTÓ Kft.
1138 Budapest, Röppentyű u. 27–29.
Telefon: 149-7558, 129-8624, 140-9328
Borsodi Autójavító Vállalat
3526 Miskolc, Zsolcai kapu 9–11.
Telefon: (46) 324-008, 323-211/60
Pápai Autójavító Vállalat
8500 Pápa, Veszprémi út 38.
Telefon: (89) 13-510, 13-511, 13-512
PROFESS Kft.
8000 Székesfehérvár, Pozsonyi u. 33.
Telefon: (22) 315-370/278
DELTA-NOVA Rt.
2800 Tatabánya, Dankó Pista u. 38.
Telefon: (34) 17-128
FIAT-STOLL Autószalon
7150 Bonyhád, Zrínyi u. 25.
Telefon: (74) 51-750, 51-730
AUTÓPRESS Kft.
8230 Balatonfüred, Móricz u. 9.
Telefon: (86) 43-328
valamint az AUTÓ DUAL telephelyein

FIAT

26542 LJ

SZERENCSEJÁTÉK RT.

45 ÉVES A TOTÓ

SORSOLÁSI AKCIÓ!

novemberi
(44-48.heti),
9 találatos
Totószelvénye
mellé tegyen
5 db novemberi
nyeretlen Bongót
és
PÁLYÁZZON!
10 db
PEUGEOT
személygépkocsi
a nyerteseknek!

sorsolás: december 8.

beküldési határidő: december 4.
Cím: Szerencse, 1830 Budapest
"45 éves a Totó" jeligére

SZERENCSEJÁTÉK RT.

A SZERENCSE KOVÁCSA

ADÓKEDVEZMÉNYES, ADÓSSÁGMENTES TÁRSASÁG
teljes érdekeltsége ELADÓ
magánszemély(ek)nek, cégbejegyzésig lebonyolítjuk. Könyvelés rendezett, névgrafika védjegyezhető.
Telefon/fax: 115-8181

26273 KK

SIKERESEN MŰKÖDŐ
NÉMET–MAGYAR VEGYES VÁLLALAT
MEGFELELŐ PERSPEKTÍVÁVAL,
AZONNALI BELÉPÉSSEL

pénzügyi osztályvezetőt keres

Felvételi feltételek:

- ❑ felsőfokú szakirányú végzettség
- ❑ pénzügyi gyakorlat (a kereskedelemben eltöltött gyakorlat előnyt jelent)
- ❑ legalább háromévi vezetői gyakorlat.

A német- vagy az angolnyelv-tudás előny.

A jelentkezéseket a hirdetés megjelenése után két hétig fogadják.

Jelentkezni lehet írásban, részletes szakmai önéletrajzzal, valamint a jövedelemigény megjelölésével, „Perspektíva 92, NSZ" jeligére, a Hírlapkiadóban.

26557NP

A
Nagymányoki Brikettüzem
értesíti fogyasztóit, hogy
november 1-jével megkezdi
német technológiával gyártott, javított égési tulajdonságokkal rendelkező új mecseki brikett kiszolgálását.

Áraink: közületek és nagyfogyasztók részére: 5900 Ft/t vasúti szállítással 6100 Ft/t gépkocsis kiszolgálással Készpénzzel vásárlók részére: 6000 Ft/t

Érdeklődjön a (72) 11-793 vagy a (74) 61-222-es telefonszámokon.

26241 KK

MOST KÉTFÉLE KITŰNŐ BEFEKTETÉSI FORMÁT KÍNÁLUNK ÖNNEK:

RÖVIDTÁVRA
TAKARÉKJEGYET
melynek visszafizetésére az állam garanciát vállal;

BUDAPEST BANK RT.

HOSSZÚTÁVRA
BEFEKTETÉSI JEGYET
mely magas hozamot, adókedvezményt és biztonságot kínál Önnek;

BUDAPEST ALAPKEZELŐ RT.

TÁJÉKOZTATÓNKAT KERESSE A BUDAPEST BANK FIÓKJAIBAN.

Olvasási ipi-apacs

A közoktatási eredményeket vizsgáló nemzetközi társaság (IEA) nemrégiben adta közre 31 országra kiterjedő olvasásvizsgálatának eredményeit. A szakemberek – hazánkban az Országos Közoktatási Intézet Értékelési Központjának munkatársai – a kilenc- és tizennégy éves tanulók olvasási színvonalát mérték fel és hasonlították össze az 1989-től 1992-ig tartó időszakban. Magyarországon 144 általános iskola hatezer harmadik és nyolcadik osztályos tanulója vett részt a felmérésben, amiben a kutatókat csaknem háromszáz pedagógus segítette.

Noha a hazai szakmai és társadalmi közvélemény igencsak lesújtóan értékeli a magyar gyerekek olvasási teljesítményét, a most megjelent nemzetközi kutatási beszámolókból – *Hogyan olvasnak a tanulók szerte a világban?*, *Jó olvasókat nevelő iskolák a világban*, valamint az *Olvasástanítás világszerte* – az derül ki, nincs miért szégyenkeznünk.

A szakemberek szerint olvasni az tud jól, aki a köznapi életben és a közéletben megkívánt, illetve a maga számára értékes, fontos tudnivalókat megérti és használni tudja. Ennek megfelelően háromféle, elbeszélő, magyarázó és dokumentumszöveget kellett a gyerekeknek elolvasniuk és megérteniük. A magyar tanulók teljesítménye mind a három szövegtípusban jó: *a kilencévesek a közép-, a tizennégy évesek pedig az élmezőnyben vannak.*

Ez annál inkább is meglepő, mert az összehasonlításokból egyértelműen kiderül, a legtöbb országban szoros összefüggés van az olvasási teljesítmények, valamint az ország civilizációs fejlettségére jellemző gazdasági, egészségügyi és kultúrstatisztikai mutatók között. S miközben Magyarországon ezek a mutatók közepes értékeket jeleznek, a gyerekek olvasási teljesítményei ezekhez képest meglepően jókat. Hasonló az eredmény Szingapúr és Hongkong esetében is.

A kutatási elemzések más érdekes és tanulságos eredményekre, összefüggésekre is rávilágítottak. Arra például, hogy az olvasási színvonal *szoros kapcsolatban áll az állampolgári, a nyelvhasználati és a tanuláshoz való joggal.* Ezt a legmarkánsabban a minden területen legjobbak – a finnek, a svédek, a franciák, az egyesült államokbeliek és az új-zélandiak – példája mutatja. Finnországban a diákok anyanyelvükön tanulnak az iskolában, tartozzanak bár a svéd vagy más kisebbséghez. Figyelemre méltó, hogy a népesség alig hét százalékát kitevő svéd népcsoportnak saját egyetemei vannak! Svédországban is egyaránt nagy súlyt fektetnek a bevándorlók anyanyelvi képzésére és a svéd nyelv tanítására.

A
AA
ACA
ABCA
ABACA
ABACRA
ABACARA
ABACABRA
ABRACABRA
ABRACDABRA
ABRACADABRA

Richard Kostelanetz: Abracadabra, 1978

A magas és az alacsony teljesítményszintet elért országok között nagy különbségek vannak az iskolai és pedagógiai feltételekben. A legjobb eredményű országok iskoláiban működik iskolai és osztálykönyvtár, rendszeres a könyvkölcsönzés. Gyakori az iskolában a néma olvasás, a tanári felolvasás, nem kevés az otthoni könyvforgatást, búvárkodást igénylő házi feladat, magas az anyanyelvre és a választott második nyelvre fordított órakeret. A pedagógusok sokat foglalkoznak egyénileg a tanulókkal, s kevés az olyan tanító, tanár, aki nem beszéli tanítványa anyanyelvét. És jobbak az olvasási eredmények azokban az iskolákban, amelyekben több a nő.

A kutatásokból világosan kiderül: rosszabb az olvasási teljesítményük azoknak a gyerekeknek, akik otthon a kisebbségi (nemzetiségi), az iskolában pedig a többségi nyelvet használják.

A fejlettebb infrastruktúrának köszönhetően (benne a könyvtár, könyvesbolt is) a városi gyerekek majdnem minden országban jobb eredményt értek el, mint falusi kortársaik. Néhány országban azonban – mint például Hollandiában – elmosódik ez a határ, mert a vidék infrastrukturális ellátottsága nem marad el a városé mögött.

Világjelenség, hogy a diákok szabadidejük nagy (és mind nagyobb) részét televíziózással töltik. A vizsgálat figyelmeztet: a tévé előtt több időt töltő gyerekeknek általában rosszabb az olvasási teljesítményük, mint azoknak, akik kevesebbet szánnak erre.

Végezetül, számunkra talán különösen tanulságos lehet az önértékelést firtató kérdésre érkezett magyar válasz. A jól olvasó gyerekek szinte minden országban tisztában vannak ebbéli képességeikkel, ám értékelésük pontossága nagy eltéréseket mutat. Míg például az Egyesült Államokban, Görögországban, Cipruson vagy Kanadában a diákoknak nagyobb az önbizalmuk, mint a teljesítményük, addig Finnországban, Hongkongban, Szingapúrban és Magyarországon a tanulók alacsonyabbra értékelik önmagukat, mint azt eredményeik indokolnák. Az okok nyilván országonként sokfélék lehetnek. A magyar kutatók például megjegyzik: *hazai viszonylatban elgondolkodtató, hogy a nevelési célkitűzéseknek, a követelményeknek és a nevelési eljárásoknak a jelenlegi együttese vajon nem károsítja-e gyermekeink énképét, nem teszi-e őket eleve pesszimistává saját lehetőségeiket illetően, nem bénítja-e vállalkozókedvüket, önbizalmukat, akarati fejlődésüket.*

Mindehhez tegyük hozzá: nemcsak a gyerekek, hanem a pedagógusok és szülők önbizalmát is el lehet venni. Például egyes kutatási összegzések idő előtti, a vizsgálati szempontokat nem részletező és néha talán túlzottan aggodalmaskodó közlésével, köztudatba vitelével. Mint tették az OKI Értékelési Központjának kutatói e felmérés hazai eredményeiről még a tavasszal. *Mert abból a mostani eredménynek az ellenkezője derült ki, az, hogy gyermekeink nem tudnak megfelelően olvasni, ebbéli teljesítményük katasztrofális.* Az akkori közlésre is felfigyelő olvasó immár azon dilemmázhat, hogy vajon miben is vagyunk az élmezőnyben?

Gyarmati Szabó Éva

Az IEA-vizsgálat eredményeiről ma délelőttre sajtótájékoztatót hirdettek a Művelődési és Közoktatási Minisztériumban.

SZÍNHÁZI ESTÉK

Új lakás, régi otthon

Udvaros Dorottya és Sinkó László

Két lakás, pontosabban két szoba jelenik meg a *Katona József Színház* színpadán. Teljesen egyformák. Sőt, ugyanaz a kettő. Illetve ugyanazok a falak. Amikor rendetlenség van, amikor létrák, szerszámok vannak szétházva, amikor az ajtók nincsenek a helyükre akasztva, akkor az új lakásban vagyunk. Amikor rend van, amikor ülőbútorok között cikázik a játék, akkor egy emelettel feljebb, egy régi otthonba érkezünk. És érkeznek rendre az alsó, az új lakás bérlői. A díszlet csak nagyon távolról utal a mai panelkalickák egyformaságára. *Antal Csaba* amúgy lesimított, leegyszerűsített XVIII. századot tervezett, bútorozott be *Goldoni* velencei polgárai számára. Polgári puritanizmus keretezi az úrhatnámságot, a gazdagság látszatára törekvést.

Az új lakás, amelyet 1761-ben a karnevál idején játszottak először, ugyanis könnyen kelti azt a látszatot, hogy az úrhatnám polgár témáját dolgozza fel. Rangos neveltetésű, magát előkelőnek, gazdagnak képzelő hölgy romlásba dönti tisztes polgári sorra méltó férjét, aki minden vagyonát elherdálja, hogy kedvében járjon. A tönk széléről azután a szigorúan mértéktartó, következésképpen szépen megvagyonosodott nagybácsi rántja vissza a fejvesztetten pazarló ifjú házaspárt. A pénzével mellesleg boldoggá tesz egy még fiatalabb párt is, akik segítségével megkezdhetik közös életüket.

Ascher Tamást azonban nem téveszti meg a darab szociológiai szempontból egyébként igaz és tanulságos felszíne. Goldoni ugyanis, mint általában, ezúttal sem annyira társadalmat, hanem főképp embert, embereket ábrázol. Jellemeket, eleven, hiteles alakokat. Köznapi figurákat, köznapi életeket. Nem vérre mennek a csaták. Csak arról van szó, kinek engedelmeskedik a cseléd, illik-e meghallgatni a pletykát, sikerül-e kifizetni a tartozást, láthatják-e egymást a szerelmesek. A polgári életnek azonban épp ezek az alapkérdései. A kiegyensúlyozott anyagi és érzelmi viszonyok.

Jól tudják ezt a darab hősei, különösen az asszonyok. Leginkább közülük is Checca, aki talán főképp kíváncsiságától hajtva, kibogozza mindazt, ami összegabalyodott. *Csomós Mari* megformálásában szigorúan, konokul koncentrál a feladatra, kemény öntudattal veti bele magát a küzdelembe. Örömmel kotnyeleskedik bele mások életébe, no meg nem is tűrheti maga körül a boldogtalanságot. A szeszélyes, ámde elbűvölő bűnbánatra képes fiatalasszonyt *Udvaros Dorottya* játssza, precíz mértéket tartva a nyafkaságban, és gondosan titkolva, mennyi az őszinteség és mennyi a számítás és hízelgés az amúgy okosan elemző önvallomásában, amikor döntő rohamra indul a nagybácsi pénztárcája ellen. Sógornőjét, akivel lebírhatatlan utálat fűzi össze, *Básti Juli* szeretni való hisztérikának mutatja, akiben már több életre is elegendő sérelem és gyűlölet raktározódott el, s ezzel a felhalmozott haragmennyiséggel gazdálkodni is képes. A szobalány, avagy komorna képében *Csákányi Eszter* hordozza a cselekmény szálait a két emelet között. Élvezi fontos feladatát, biztos ítélettel igazít el az értékrendekben. *Illés Györgyi* határozott karaktert szab Checca asszony hajadon húgának, tiszteletlettudó, de elháríthatatlan érdeklődéssel követelve ki a maga részét az eseményekből.

A tékozló férj szerepében *Blaskó Péter* eléggé elveszetten téblábol nehéz helyzetében, *Gazdag Tibor* szeleburdi szenvedéllyel jeleníti meg a szerelmes fiatalembert, *Vajda László* komor méltóságba burkolja a tehetős nagybácsi elvekkel felvértezett gyöngéd szívét. *Sinkó László* és *Végvári Tamás* pontos és mulatságos játékkal hozza színre a háznak egy nemesi és egy polgári barátját, *Horváth József* pedig kedéllyel és öntudattal vezeti a pénzét reménytelenül, ámde fenyegetően követelő iparoshadat. *Szakács Györgyi* megbízható ízléssel öltöztette fel a szereplőket.

Az előadásban különben nincs más, csak megannyi gondosan, alaposan kidolgozott részlet. Sok-sok ellesett, felfedezésszámba menő pillanat. Ettől jó az egész.

Zappe László

A század röntgenképei

A marosvásárhelyi színház vendégjátéka

Két estén *Lohinszky Loránd* és *Ferenczy István* főszereplésével láthatott egy *Sütő András*- és egy *Székely János*-darabot a budapesti közönség. Lohinszky játékának sűrű letisztultsága, groteszkum nélküli finom iróniája, eszközeinek bölcs takarékossága Sütő *Álomkommandója* színházi világának kettős síkján és az *Irgalmas hazugság* elvont, költői terében is jól érvényesült. A (tömeg)gyilkos hatalommal szemben illúziókat tápláló Manót (alias Hoffmann Juliusz színész-írót) és Dr. Bálint Ákos professzort is abból az eszményi és elérhetetlen messzeségből varázsolta ide a földre, törékenyen és esendően, ahová keserűen csillogó, beszédes tekintetét emelte. Ferenczy mint Doktor M. (alias Frank Aurél), az őrült náci orvos és hintapolitikus színidirektor, s mint dr. Lukács Péter adjunktus lépett föl. Súlyos a lépte, súlyos a szava, de a színpadi koreográfiában nem egyszer lépést és szót vét. Azaz olyannyira esetlegesnek láttatja valószínűleg megtervezett gesztusait, és úgy lelassítja a dialógust, hogy ezzel az aritmiával állandóan zavarba hozza a nézőt, sőt tán a partnereket is.

A Székely-drámában *Farkas Ibolya* akkor feledkezett bele Margit, a professzornál jóval fiatalabb feleség alakjába, amikor az asszony már nem csupán a testileg-lelkileg menthetetlen tudósért, hanem a rideg világra későn szült kisdedért is aggódik. Gyötrelmébe ekkor a közönség is belefeledkezett. A *marosvásárhelyi Nemzeti Színház magyar társulatának* várszínházi vendégjátékán e három vezető művészhez negyedik nagyként *Szabó Duci* társult, egy bámulni valóan ódon, mégis friss öregasszonyszereppel. *Kárp György* négy alakban erősítette meg – most fenyegetőbb figuraváltozatokkal –, amit előző este, a Nemzetiben dr. Adler tehetetlen indulatából is sütni éreztünk; a nagy karakterszínészi talentumot.

Sem az *Álomkommandó*, sem az *Irgalmas hazugság* nem tartozik szerzőjük legjobb alkotásai közé. A rendező, *Seprődi Kiss Attila m. v.* érdekes, izgató, osztott térkezeléssel jelezte értelmezte a Sütő-dráma időbeli és eszmei szintjeit, szép chagalli víziókkal tette poétikussá a látványt, amelyre viszont átvilágított, nyomasztó II. világháborús fotók óriásképe súlyosodott. A II. belügyi biztost megformáló *Hunyadi László* tökéletes kabinetalakítása mellett *Somody Hajnal* (Krisztina) a kényszerű meztelenségben is megőrzött lelki zártságát, fájdalmát, *Győrffy András* (Mussfeld) cinikus szolgai „morálját", a statiszták összehangoltságát nyugtázhattuk. Benőhet-e a futórózsa a börtön ablakán is? Sütő András kérdésére kissé tempótlan, és elnyújtottan befejezett előadás kereste a választ.

Az *Irgalmas hazugságot* sem épp sietősen játszották. *Kincses Elemér* szinte üres, majd hogy nem tárgyak nélküli gondolati térbe helyezte a verses erkölcsdrámát. (Mindkét díszletet *Kemény Árpád m. v.* tervezte, koncepcionálisan jól, kimunkálásában ellentmondásosan.) A szerkezet négy vélekedés: a feleség, az anyós, a barát és a „külvilág" négy égtája felől szorította be a főhőst a maga reménytelen igazába. Az irgalmas hazugság nyomába sem érhet az irgalmatlan igazságnak.

Kiderült, a verses szöveg erdélyi színészeknek sem feltétlenül szent: a változtatások, javítások mellett sok önkényesség, pontatlanság is akadt. Kiderült: a tempó arrafelé is problematikus az előadásokban. Kiderült: ma is nagy színészi erőkkel és tartalékokkal rendelkezik a marosvásárhelyi színház. Az iker-bemutatkozás sok szép részlettel és elgondolkodtató vitapontokkal ajándékozott meg – a mihamarabbi újabb találkozásig.

Tarján Tamás

CSÁK GYULA

Készülődés egy divatbemutatóra

„Drága Barátom! Fékezhetetlen a tollam és rögtön az kívánkozik a hegyére, hogy gratuláljak Önnek a B.-ben vívott próbaütközethez. Elveszítettük – írja ön rezignáltan –, és nyolc halottat hagytunk a helyszínen, de hát az ég szerelmére: az esemény ilyetén megvilágítása dőre téveszme! A helyes megítélés úgy hangzik, hogy nyertünk nyolc hősi halottat! Ők alapozták meg mozgalmunk majdani dicsőségét! Hadd emlékeztessem a thermopülai csatára, ahol minden spártai elesett, s vezérük, Leónidasz király is ott lelte halálát – és nemde máig hatóan glória övezi őket?!

Abban viszont egyetértek Önnel, hogy az áldozatok nagy számának egyik valószínű oka embereink felkészületlensége. Ámde – bántó szándék nélkül – ezen a ponton is némi ellentmondásra kényszerülök, amennyiben az Ön által hiányolt dologi, tárgyi, tehát a harchoz nélkülözhetetlen külső feltételek javításának szükségessége mellett nyomatékkal hívom fel figyelmét a belső, respective: lelki-eszmei állapot javításának primátusára. Ismétlem: a próbaütközetet egyértelműen a pozitív oldalon könyvelem el, mert felülmúlhatatlan érdeme, hogy megmutattuk magunkat, hogy erőt mutattunk – a jövőbe irányuló tanulsága ugyanakkor, hogy a következő akciónknál már túlnyomórészt más emberanyaggal, éspedig tüzesvérű fiatalokkal kell operálnunk, mert ennek előnye több mint nyilvánvaló.

Ön, mint képzett katona, méltánylandó okfejtéssel voksol a katonaviselt emberekre, akik rendelkeznek a harci helyzetekben alkalmazandó elemi ismeretekkel. Vegye azonban tekintetbe, hogy ez az előny hátránnyá is válhat. Ön ugyebár azt írja, hogy a B.-i ütközetnél öt emberünk megfutamodott. Sújtsa megvetés a gyáva bitangokat! Mérlegelendő ugyanakkor, hogy vajon a menekülés ösztönét nem az a szakmai felismerés motiválta-e, amely szerint reménytelennek látták a túlerővel szembeni, további küzdelmet?! Nos, ilyen szakmai felismerés nem futamítja meg azokat, akiknek nincsen szakmai felismerési készségük; ez utóbbiak mégoly kilátástalan helyzetben is folytatják a harcot, főként, ha kellően beléjük tápláltuk, hogy eszménk szolgálatában dicsőség a halál!

Hátrányuk továbbá a katonaviselteknek, hogy sokukat családfői megfontolás is terhel, s ami ezzel szorosan összefügg: jóval nagyobb anyagi ellenszolgáltatást igényelnek, mint a fiatalok, akik prüszkölve-toporzékolva óhajtják a lehetőséget, hogy belevethessék magukat a küzdelembe és győztesen kerüljenek ki belőle. Az idősebbeknél nem elhanyagolandó az a veszély sem, hogy korábbi, idegen eszmék salakja rakódott le bennük, míg a kolonctalan lelkületű és szellemű ifjaknál adott a garancia, hogy hosszas és drága oktatás nélkül, úgyszólván harsonánk puszta szavára mellénk állnak és gyorsan szárba szökken a tiszta mag, amit az ő tiszta lelkükbe és fejükbe ültetünk.

(Bizonyára megérti, ha anyagi természetű gondokat is érintek, hiszen erőn felül és – akár áttételes – hozam reménye nélkül sem az Ügyet – és Önt – eddig finanszírozó bizalmasaim, sem az én cégem nem képes megfelelő ráfordításokra.)

Eltökélt szándékom tehát, hogy a szinte végtelen mennyiségű lézengő ifjakból toborzok sereget, s ezt bocsátom az Ön és munkatársai rendelkezésére. Önöknél otthonra, értelmes célra lelnek, s természetesen elsajátíthatják az elemi harci fogásokat is, amelyek fontossága iránt egyébként nincsen kétségem.

Levelem zárása előtt még egy apróság. Amint az Ön jelentésében áll, a B.-i ütközetnek sebesültjei is vannak, akiket mozgalmunk számlája terhére gyógykezelnek. Hamarosan küldök egy nagytekintélyű professzort, aki felülvizsgálja őket és valamennyiüket kiszabadítja a kórházak fogságából, egyszersmind rábeszéli őket, hogy térjenek vissza az Ön védelmet adó szárnyai alá. Fél karral, falábbal és egyéb testi fogyatékossággal úgy sincs más élet- és munkalehetőségük. Ön pedig – a takarékossági szempontok figyelembevételével – felhasználhatja őket olyan feladatok végzéséhez, amely feladatok ellátása esetén kegyelettel megőrződik emlékük. Mindez fényes igazolása lehet annak, hogy humanista szellemben vetjük össze vállunkat sebesült harcostársainkkal is.

Befejezésül a legfontosabb! Divatcégem fennállásának jeles évfordulója alkalmából nagy erkölcsi és anyagi haszonnal kecsegtető, világra szóló divatbemutatót rendezek. Régóta dédelgetett vágyam, hogy ezen a divatbemutatón elővillantok valamit abból, ami későbbi csinosítások után valamennyi harcostársunk büszkén viselt formaruhája lesz. Ha majd ez a végső cél megvalósul, kettéválik az emberiség: egyik fele tisztelettel néz majd erre a ruhára, a másik fele – félelemmel.

E felemelő jövendőt idézve Ön elé is, megismétlem gratulációmat, s minden jót Önnek és Ügyünknek!"

CSUKÁS ISTVÁN

Rövid elégia

Mándy Ivánnak

Átjáróház, mely a térre menekít
akad-e még s vannak-e még terek
itt?
Omladékos holdfény alatt
Budapest
horkol, álma higiénesen *üres.*
Vannak persze, akik ezt-azt s így-
amúgy,
de hát inkább fordulj falnak
és aludj.
Vagy kutasd a lépcsőházban
Altamir
üzenetét, melyhez nem kelle papír.
És ámulj el: romboidok és jelek
közlik, hogy itt mégis élnek
emberek.
S máris tovább dolgozik a képzelet,
szívet rajzol nekik, lábat és kezet,
s vágyat tölt beléjük, melytől
torkuk ég,
férfi nőért, nő meghal a férfiért.
Lépcsőház is rég leomlott , vakolat-
darabkákból rakod össze a falat,
s a rajzot, mit áldott kölyökkéz
firkált,
szemed készít róla fotográfiát.
Átjár rajtunk az idő, mint a huzat,
leng vele a föl-fölizzó öntudat;
több a köd s több a motyogás, mint
a szó,
mert éltünk s mert minden
hiábavaló.

Két dal

EMLÉKMŰ A VÁROSMAJORBAN

Itt a kő, én ültem simára,
amíg vártam a diáklányra;
zúg az idő, bennem zizeg, ó,
a sok lenyelt másodpercmutató,
a diáklánynak vastag lett a combja,
kezem immár más szoknyáját
bontja,
mi legyen hát a régi szerelemmel,
melyért e követ csiszoltam
fenekemmel?

NÉZZÜK EGYÜTT

Ülj ide mellém s nézzük együtt
az utat, mely hozzád vezetett.
Ne törődj most a kitérőkkel,
én is úgy jöttem, ahogy lehetett.
Hol van már, aki kérdezett és
hol van már az a felelet –
Leolvasztotta a nap
a hátamra fagyott teleket.
Zötyögtette a szívem, de most
szeretem
az utat, mely hozzád vezetett!

KISS BENEDEK

Napfény-varangy

Zajlik a Duna,
háta aranylik,
jégtaréjokon
napfény varangylik.

Varangyló napfény
vállamon is.
Mi szárny lehetne:
nyűves bilincs.

Roskasztják vállam
fény nyűvei,
tocsognak tócsán,
lyukkal teli.

Lyukas már lelkem,
májam, tüdőm.
Cseppre csepp csöppen
szét a jövőm.

Cseppre csöpp cseppen
szét mind a múlt,
a feneketlen
bábeli kút.

Roskadoz vállam,
hólé csorog.
Hóember volnék?
Olvadozok.

Zajlik a Duna,
háta arany.
Jégtaréjokon
napfény-varangy!

Nem kilincsel már, világszerte kalandozik

Beszélgetés Antal Csaba díszlettervezővel

Kérdezzem a Katona József Színháznak készülő Julius Caesar-tervéről? Úgyis hallgatna róla, egyelőre bizalmas ügyének érzi. Vagy a Szerbusz, Tolsztoj című Jeles András-színjáték kritikusdíjjal méltányolt díszletéről? Volt már legjobb a színibírálók szerint, nem újdonság neki. Az is foglalkoztatott, hogyan gardírozta előadásokra, vitákra, találkozókra az Európai Színházak Uniójának fesztiválján azt a tizennyolc ifjú rendezőt, akiket ő maga derített fel szerte kontinensünkről. Egyáltalán, milyen pedagógusként, Budapesten rendeződiákok, Strasbourgban tervezőnövendékek tanáraként? És melyik munkájáról faggassam azok közül, amelyeket külföldön készített? Nem lenne hiábavaló mindezt megkérdezni. Hiszen Antal Csabáról, aki hovatovább a földkerekség minden valamirevaló színházába bejáratos, oly keveset tudunk. Hiszen most nyilatkozik legelőször.

Nem „szabályos" interjúalany. Gyakran csak annyit felel: fogalmam sincs. Vagy éppenséggel visszakérdez: miért? tudnom kellene? Hát egyszerűen hagytam beszélni. A pálya kronológiájában is előkerül megannyi téma. A legfőbb köztük: hogyan lépett ki a világba abból a színházi életből, amely a ritka kivételektől eltekintve még mindig a határaink közé zárkózik?

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

A díjnyertes kendőfestő

– Úgy emlékszem, mintha hirtelen, teljes fegyverzetben tűnt volna fel annak idején.

– Amikor végeztem az építészkaron, egy színházat terveztem diplomamunkaként, amellyel megnyertem egy pályázatot. Mint díjazott művet, elvitték az 1976-os prágai quadriennáléra, amelynek kurátora volt Josef Svoboda. Két esztendőt töltöttem el e nagyhírű tervezőművész iskolájában, ahol színházépítészetet, belsőépítészetet, díszlettervezést tanított úgy, hogy közösen dolgoztunk a genfi operában, például a Don Carlos díszletein.

– Akinek ilyen mestere volt, annak bizonyára könnyen indult a pályája.

– Dehogy. Azt sem tudták, kicsoda Josef Svoboda. És a csehszlovák diplomát nem tartották csereszabatosnak. Úgyhogy a dossziémmal a hónom alatt mint kontár végigkilincseltem a vidéki színigazgatókat. Holott még Prága előtt, a véletlennek köszönhetően dolgoztam már itthon is, mégpedig Kaposvárott. Egyszer egy barátom társaságában megismerkedtem Ascher Tamással, aki néhány percnyi beszélgetés után megkérdezte, nem volna-e kedvem díszletet tervezni Gazdag Gyulának. Nagyon is szívesen – válaszoltam –, bár sok baj lesz velem, mert egyelőre nem értek hozzá. Leköltöztem Kaposvárra, ahol nyolc hónapig próbálták az Oszlopos Simeont, Sarkadi Imre drámáját Kiss Istvánnal és Monori Lilivel. Nem kaptam egy fityinget sem, még a vonatjegyeket sem fizették. Csináltam, mert hogy az valami gyönyörűség. Nem is gondoltam rá, hogy megélhetés lehetne. Felettébb jól éreztem magam, mert sokakkal összeismerkedtem, jófajta kapcsolatok születtek. Időközben volt alkalmam azt a kérdést is feltenni magamnak: úgy élek-e, ahogyan szeretnék. De már „ügyintéztem" Prágát. Úgy volt, hogy Kaposvárra visszavárnak.

– Miért kellett mégis körbeajánlkoznia a fél országon?

– Még Prágából is visszajárogattam Kaposvárra, hogy megmutassam a „szorgalmi" feladatokat, amelyeket Zsámbéki Gábortól kaptam, aki mint tudjuk, azután többekkel együtt elment a Nemzeti Színházba. Amikor én nyugodt lélekkel mentem Kaposvárra, hogy ott nekem helyem van, Babarczy László, az új igazgató azzal fogadott: ég áldja! A Nemzetibe pedig be sem mertem jelentkezni én, a kezdő. Ott különben is folytak a belső harcok. Egyszóval nem lett szerződésem. Kendőt festettem, macikat.

– De ekkoriban már nem kérdőjelezte meg az életét? Már egyértelmű volt, hogy a díszlettervezésnél köt ki?

– Semmi sem volt egyértelmű, most sem az. Rendkívüli erőfeszítéseket tettem például egy vízi színházért, amelyet Gyulán szerettem volna megcsinálni. És félesztendőnyi munkával a Népszínháznak terveztem egy költözőszínházat, amely a vezetőváltással kútba esett. Abból merítettem az energiáimat, hogy Gazdag Gyula mégis csak kiharcolt egy-egy kaposvári tervezést, az Augusztusi vasárnapot és a Melegházat. Különben a legsötétebb helyekre keveredtem. Végül is Paál István szerződtetett le Szolnokra. Ott is maradtam jó ideig, abban az időszakban is, amikor már Schwajda György igazgatott, és Csizmadia Tiborral, Fodor Tamással a rendezői kar még erőteljében volt.

– Színikritikusként úgy emlékszem, hogy máris a legjobb tervezők egyikeként tartottuk számon. Aztán egyszer csak becsapta maga mögött a kaput.

– Addig maradok valahol, ameddig jól érzem magam. Fenntartom magamnak azt a jogot is, hogy azt mondhassam: nem. Nem tervezek meg akármit, ez a kikötése a szerződéseimnek is. Még Szolnokhoz tartoztam, amikor megkerestek a Katona József Színházból, mert akkor már Zsámbékiék ott voltak. Ács Jánossal csináltuk az Amphitryont. Ezután Székely Gábor kért fel a Catullus tervezésére.

A vendégtanár darabot ír

– Idézzük fel a dátumot! A Füst Milán-színjáték premierje 1987 tavaszán volt.

– Ezzel kezdődött minden. Egy francia kultúrattasé ellátogatott az előadásra. Épp az volt a gondja, hogy a színházi emberek közül senkit sem talált, aki franciául beszélt volna, s akit javasolhatott volna egy ösztöndíjra a Sorbonne-ra. Két hét múlva már Párizsban voltam. Az egyetemen csak felvettem a pénzem, különben napestig színházban ültem. Aki csak Franciaországban dolgozott, azzal megismerkedtem. Ronconival, Bob Wilsonnal, Antoine Vitézzel, Planchonnal vagy a tervezők közül Gilles Ainaud-val, Yannis Kokkosszal.

– Ha úgy tetszik: ez még csak „magánutazás" volt, bár színházi tapasztalatokat hozott.

– Szintén egy Catullus-előadás után megszólított három torzonborz fiatalember, hogy szeretnék, ha tanítanám őket. Jó, majd, persze... – válaszoltam, és nem vettem komolyan. Egyszer csak meghívás érkezett az akkor NSZK-beli Giesenbe, ahol bizonyos Andrzej Wirth olyan színiiskolát irányított, amelyik csak vendégtanárokkal dolgozik, többek között Tábori György, Heiner Müller, Bob Wilson, John Jesuron tanított. A diákok kis csapatokban körbeutazzák a kontinenseket, s a látottak alapján tesznek javaslatot, kit hívjanak meg. Fogalmam sem volt, hogyan lehet díszlettervezést tanítani. Még a strasbourgi főiskolán is pácban voltam. Csak Berg Wozzeckja húzott ki a csávából. Ezen az operán dolgoztunk a diákokkal, amelynek budapesti bemutatójára készültem szenvedélyesen. De akkoriban mégis csak arra gondoltam: úgy sincs állásom, megyek. A gieseni olyan iskola, ahol a növendékek négy évig nem specializálódnak, váltogathatják a színészi, rendezői, tervezői vagy akár világosítói tanulmányokat, csak az utolsó két tanévre kell dönteniük. Mivel épp az érdekelt, hogy megpróbálkozzam a színműírással, s azután meg is rendezzem, négy hónap alatt írtam egy darabot németül. Azzal a szándékkal, hogy majd azon dolgozunk.

– Milyen lett? És miből gondolta, hogy alkalmasabb lesz az oktatáshoz, mint ha egy remekművet választana?

– Közrejátszhatott a hiúságom is. Szerénytelenség azt mondanom, hogy darabot írtam. Mert csak adaptáltam, a mára alkalmaztam Novalis regényének egy fejezetét, Klingsor meséjét. Átvettem verseket, dialógusokat, két jelenetben pedig Márton László segített. Az is motivált, hogy imádom a romantikát, egyáltalán a romantika lázba hoz. Végül is afféle kozmológia lett, jó pár helyszínnel, amelyeknek más-más teret képzeltem. Belaktuk az iskolát az auditorium maximumtól a pincén át a kertig. Ahhoz képest, hogy az olvasópróba hallatán mindössze három diák jelentkezett, miután egy hétig végigkocsmáztam az éjszakákat a diákokkal, összeverődött egy harmincfős csapat, amellyel ütőképesen tudtam dolgozni. Mivel én munkás ember vagyok, igencsak meghajtottam őket, amit élveztek, mert nem szoktak ehhez. És izgalmas előadás született.

– Gondolom, akkoriban is megnézte mindazt, ami csak elérhető volt.

– Láttam Stein-, Grüber-, Bondy- és Flimm-rendezéseket. Színházat ott kell nézni, ahol az előadás születik. Szerintem nincs abszolút példaértékű, ideális színház. Sem intézményes, sem esztétikai értelemben. De a fontos műhelyeket meg kell ismerni, és meg kell tanulni, ami jó. Az élet úgy hozta, hogy sokat utazhatok. Akárhol járok, minden este színházban ülök, Bécsben, Párizsban, Berlinben, Londonban vagy New Yorkban. Ehhez kell persze a vándorlás vágya és egy kis kalandorság. Az utóbbi időkben azt gondoltam, ezt érdemes tanítani is. Azokkal a rendezőnövendékekkel, Székely Gábor osztályával, akiknek négy éven keresztül a „színházi tér" című tantárgyat oktattam, minden szemeszterben utaztunk, bejártuk a legfontosabb európai műhelyeket. Kivételes szerencsénk volt például Párizsban, ahol a Bouffes du Nordban egy teljes napot töltöttünk Peter Brookkal és színészeivel. A rendezőhallgatók a Hamlet egy-egy jelenetét adták elő, utána tartalmas és kritikus beszélgetés kezdődött. A kalandozás persze költséges. Ha a főiskola nem bírta, akkor is megoldottuk. Egyszer a Francia Intézettől kapott ösztöndíjamat porcióztam szét, másszor Giorgio Strehler állta a szállodaszámlánkat, Berlinben pedig a német diákjaimnál laktunk.

Strasbourg, Milánó, Barcelona

– Térjünk vissza a francia kapcsolatra, amelyet nyilván az Odéon-beli Catullus-vendégjáték erősített meg és a Platonov, amely az Európa Színház és a Katona közös produkciója volt.

– Igen, ezeket az előadásokat látta Jean-Marie Villégier, akit a strasbourgi Théatre National igazgatójává neveztek ki. Mint független rendezőnek, nem volt csapata, így megkeresett engem, és megkért, legyek a segítőtársa, tervezzek Strasbourgban, és tanítsak is a színházhoz tartozó főiskolán. Azóta négy díszletet készítettem egy XII. századi drámasorozathoz, a szinte ismeretlen Théophile de Vieau, Lambert, Bross és Philippe Quinault kitűnő műveihez.

– Lám, nemcsak kalandozik. Elszegődött Strasbourgba, holott máig a Katona József Színház tagja. És tagja az Európai Színházak Uniójának is, méghozzá nem egy társulat révén, hanem függetlenül, akárcsak Bergman. Alighanem ott került kapcsolatba Giorgio Strehlerrel.

– Nem, fordítva történt. A Catullus okán kaptam tőle egy táviratot, amelyben felajánlotta, kössük össze a sorsunkat művészileg. Akkoriban a Fideliót rendezte Párizsban, s éppen összeveszett a régi tervezőjével, Ezio Frigerióval. Ez döntő lehetett. Már én világítottam Frigerio díszletét. Minden tervemet átnézte. S azóta, két-három havonta találkozunk a világ legkülönbözőbb városaiban, és beszélgetünk. Amikor a Faustot vitte színre a Piccolo Teatróban, akkor is meghívott. S a csatlakozó Faust-fesztiválon a modern változatok közül az Il Diavolóhoz, a Moravia-színjátékhoz én terveztem díszletet.

– Kezdem elveszteni az áttekintést, mikor-hol munkálkodott külföldön.

– Még a szolnoki időszakomban jártunk Csizmadia Tiborral Újvidéken. Giesen után volt a párizsi Catullus, s az Odéonba készült Platonov. Sorra jött a négy XVII. századi francia színmű. Nemrég Douaisban építettem fel a Szerbusz, Tolsztoj nyolcvanpáholyos körszínházacskáját. Szintén Jeles Andrással csináltuk a Játék a kastélyban című Molnár Ferenc-előadást Firenzében. Kolozsvárott terveztem a Rendőrséghez, Mrozek abszurdjához díszletet, Barcelonában pedig a Pogánytánchoz, Friel színművéhez. Mindebből annyi tapasztalat származik, amennyire nem is lehetne máshogy szert tenni.

– Mi a leglényegesebb különbség a között, ha itthon és ha külföldön dolgozik?

– Mások az anyagok, más a technológia és a figyelem is. Strasbourgban két építészem és két asszisztensem volt. Itt, a Katonában még az asszisztensem sem lehet velem, akit pedig mindenhová viszek magammal. És nincsenek önálló beszerzők sem, csak ha már felderítettem az anyagot, bemutattam a mintát, akkor vásárolnak. Itt, a színháznak nincs műhelye. Versenyeztetnem kell az iparostársaságokat, s amelyik a legalkalmasabb, a legolcsóbb, az kapja a megbízást.

– A feltételek különbözősége ellenére folytatódik-e a tervezői gondolat Budapest után Strasbourgban és fordítva? Vagy inkább két szálon fut a munkássága?

– Nem is tudom. De azt elmondhatom, mi foglalkoztat mostanában. Fölháborít, hogyan vész el a tér, eltüntetik a szemünk elől, ellopják. Szinte nincs jelen már a világban. A legegyszerűbb példát hozva: ha nézünk egy arcot a televízióban, az hol közel, hol távol van, elveszíti a valóságosságát. Ha valakit megkérdenénk, hány arasz egy arc a homloktól az állig, nem tudná. Holott ezt valamikor tudták. És megbecsülték a távolságokat, amelyek most közelinek tűnnek akkor is, amikor messziek. Ezért gyűlölöm a televíziót, a filmet, a közvetített tereket. Egyre devalválódik a tárgyakkal való kapcsolatunk, egyre torzulnak a valós proporcionális viszonyok. De a tér nem hagyja magát. Addig van jó dolgunk, amíg nem fenyeget. Annak persze, aki szereti, nincs félnivalója.

Bogácsi Erzsébet

MESE

Kondor Béla: Szentek bevonulása a városba (részlet)

Volt egyszer egy ember.

Három fia volt.

Szegény embereknél így szokás.

Búsult az ember a három fia miatt, mert hogyan is tudja majd felnevelni őket. Éjszakánként búsult, csonkig égett gyertya mellett, arcát, a gondbarázdáltat tenyerébe temette.

Nem volt ez másképp karácsony este sem.

Üresen kongott már a templom, csak a pap maradt az oltárnál és az Isten. Krisztus hazaterelte nyáját, az éjféli mise véget ért.

Havazott. Szelíden, puhán, a csend végett.

S az erdőszéli kunyhóban némán ült a család a kétségbeesés pisla mécse mellett.

Kopogtattak, nyílt az ajtó. Egy angyal állt a küszöbön, sálkendőben, ünneplő piros csizmában.

– Ezt édesanyám küldi – s előrenyújtotta kosarát.

– Áldjon meg az Isten, leányom – szólt az Öreg, s előrenyújtotta reszketeg kezét.

– Mennék akkor... – így az angyal, mert nem tudta, mit feleljen. S ment. Nyomában nagyon nagyra nőtt a csend.

Reggelre a kunyhót belepte a hó. Vidám harangszó hallattszott a falu felől, s az öreg fiaival fáért indult az erdőbe. Ekkor előállott a legidősebb fiú, mert a legidősebb áll elő elsőnek:

– Elmegyek, szerencsét próbálok, édesapám. Esztendő múltával talán visszatérek.

– Ég áldjon, fiam – s útjára bocsátotta erős reménységgel.

Ment a fiú, észak felé, ment három nap és három éjjel. Roppant vadonba ért, ahol zord sziklák álltak elébe, máskor meg szédítő szakadékok.

Negyedik nap reggelén végre találkozott egy emberrel. Óriás volt az, tagbaszakadt, vállán szörnyű fejsze. Tekintete szigorú, de nyílt, becsületes. Látta a fiú, hogy már idegen országban jár.

– Adjon Isten! – köszönt illendően. – Hol találhatnék valami szolgálatot?

– Szolgálat mindig akad! – hangzott a kurta felelet, s az óriás el is tűnt, mintha a föld nyelte volna el.

A fiú tovább indult a furcsa válaszon gondolkodva, s estére egy városba ért. Csodálatos város volt az! Hatalmas fal övezte, benne a kunyhó is akkora, mint odahaza a templom tornya. Bámult a fiú, s mikor betelt a látvánnyal, ment egyenesen a király palotájába. Két őr strázsált ottan, ridegek, marconák, mint a mesékben. A fiú elmondta, mi járatban van, s akkor nyomban a király elé vezették.

– Fenséges királyom! – kezdte beszédét a trónus elé térdepelve – szolgálatot keresek egy esztendőre. Van-e számomra valami?

– Egyik adószedőmet a minap megölte egy bitang paraszt, felfogadlak helyébe. Elfogadod?

S a fiú, a legidősebb, nyomban elfogadta.

Díszes egyenruhába öltöztették, derekát jó karddal övezték, derék ló került alája, s mellé rendeltek tíz markos fogdmeget – azzal kezdetét vette a szolgálat. Eleget tett ő minden előírásnak, s közben szorgalmasan gyűjtötte a magáét. Mire kitelt az esztendő, kis ládikája telve volt jófajta, sárga aranyakkal. Akkor a király elé állott:

– Fenséges királyom, a szolgálatot becsülettel teljesítettem, most hazamennék öreg édesapámhoz, s két szegény testvéremhez.

Az meg kegyesen útjára bocsátotta.

Ment a fiú, nagy boldogan, hogy most már vége a szegénységnek. Estefelé, egyszerre elébe toppant az óriás.

– Letelt a szolgálat? – mennydörögte.

– Le... – bólintott megszeppenve a fiú.

– Aztán megérte-e az esztendő?

– Nem panaszkodhatom...

– Hát ha így, akkor jó utat! – azzal az óriás el is tűnt a rengetegben.

Erősen havazott már, mikor a jól ismert ösvényre fordult. Aztán ölelték, csókolták egymást. Végre így szólt a fiú, a legidősebb:

– Vége immár a szegénységnek édesapám! – azzal a ládikát az asztal közepére tette. A sárga aranyak ragyogása betöltötte a szobát, s a fiú két marokkal, nevetve a kincsbe túrt. Akkor azonban, az aranyak hirtelen elkezdtek egyenként eltűnni, s valahányszor egy semmivé vált, szörnyű átok hallatszott a fiú fejére. Kilencvenkilenc arany tűnt már el, s ő kétségbeesve kapott az utolsóért, de akkor elhangzott az utolsó átok is, s a fiú holtan rogyott össze.

Hóeséssel temették reggelen a legidősebb testvért, s az öregember kétségbeesésében már az égre emelte volna öklét, amikor előállott a középső fiú, mint a mesékben:

– Rajtam a sor, édesapám. Elmegyek én is szerencsét próbálni, esztendő múltán talán visszatérek.

– Ég áldjon, fiam – s útjára bocsátotta könnyes szemekkel. Dél felé vette útját Ő, a középső, ment három nap és három éjjel. Nagy, termékeny mezőkön vitt útja, egyre melegebben sütött körülötte a Nap, s szíve hamar megtelt bizakodással. Negyedik nap reggelén végre találkozott egy emberrel. Kistermetű, mosolygós emberke volt az, ravasz szemei fürkészve tekintettek a fiú arcába. Látta, hogy már idegen országban van.

– Adjon isten! – köszönt illendően. – Hol találhatnék valami szolgálatot?

– Odabent a városban – felelt a nyájas idegen, de arcáról eltűnt a mosoly.

Estére aztán be is ért a városba a fiú. Szép, tiszta város volt az, vidám, színes házakkal, egyszerű, kicsi templomokkal, s megannyi jókedvű, nyájas emberrel. Mikor betelt a látvánnyal, indult egyenest a király palotájába. Az egyszem strázsa kérdés nélkül bevezette, mindjárt a király elé.

– Fenséges királyom! – kezdte beszédjét a trónus elé térdepelve –, szolgálatot keresek egy esztendőre. Akadna-e számomra valami?

– Éppen kapóra jössz! – lelkendezett a király. – Egyik adószedőmet a minap vitte el valami titokzatos betegség, felfogadlak helyébe, ha megfelel.

Megfelelt ez őneki, a középső fiúnak. Egyenruhába öltöztették, jó lovat adtak alája, mellé rendeltek öt mosolygós vitézt, azzal kezdetét vette a szolgálat. Eleget tett ő is tisztességgel minden előírásnak, s közben szorgalmasan gyűjtötte a magáét. Esztendő múltával kis ládikája színültig telt jófajta, sárga aranyakkal. Akkor aztán a király elé állt:

– Kitelt az esztendő, fenséges királyom, s a szolgálatot becsülettel teljesítettem. Engedelmével most már hazatérnék öreg édesapámhoz s szegény testvéremhez.

Az meg kegyesen útjára bocsátotta.

Ment a fiú nagy boldogan, hogy most már vége a szegénységnek. Estefelé elébe toppant a nyájas, kicsi emberke: – No, letelt-e a szolgálat? – kérdezte huncut mosolygással.

– Le biz a! – felelte örömmel a fiú.

– Aztán megérte az esztendő?

– Meghiszem azt! – azzal büszkén a ládára mutatott.

– Hát akkor jó utat! – mondta a kicsi ember, s nyomban el is tűnt, akár ott se lett volna.

Erősen havazott, mikor a jól ismert ösvényre fordult.

Aztán ölelték, csókolták egymást. Végre így szólt a fiú, a középső:

– De most aztán tényleg vége a szegénységnek, édesapám! – azzal ládikáját az asztal közepére tette. A sárga aranyak ragyogása betöltötte a kunyhót. Beletúrt a ládába az is, kacagva, mind a két kezével, de alighogy ezt a mozdulatot tette, sárrá vált az egész kincs, egy szempillantás alatt. A döbbent némaságba csak egy gúnyos, kicsi kacaj hallatszott, halkan, egészen messziről, s csak Ő, a középső fiú tudta, honnan. Fel is tépte akkor az ajtót, s elrohant, búcsú nélkül. Évek múltán hallottak felőle. Ivásnak adta a fejét, s vér is tapadt kezéhez, mondták. Csak a törvény volt, ki nyomát kutatta, s talán még az emlékezet...

A szomorú reggelen immár a legkisebb fiú állt az apja elé.

– Édesapám, rajtam a sor. Elmegyek én is szerencsét próbálni. Esztendő múltával talán visszatérek.

Nem szólt már semmit az Öreg, csak útjára bocsátotta utolsó reményével. Nem is hitt már semmiben, talán csak a mesékben.

Kelet felé vette útját a fiú, a legkisebb. Ment három nap és három éjjel. Kietlen pusztaság vette körül, farkasok hona, nap nem sütötte, szél marcangolta.

Negyedik nap reggelén végre találkozott egy emberrel. Ahogy az idegen meglátta, mindjárt lekapta süvegét, s földig meghajolt azon nyomban. El is csodálkozott a fiú, hogy ilyen tisztességben van része, s kérdezte nyájas hangon: Adjon Isten! Hol kaphatnék valami szolgálatot?

Az idegen fel sem emelte fejét, úgy felelt, csöndesen:

– A király mellett uram, ott mindig elkél a szolgálat...

Estére el is ért a városba. Nagy város volt az, csupa szürke kő. A templomtornyok az égbe szöktek, de azok is csak szürkék, dísztelenek. Az emberek meg mind földre szegzett szemmel jártak, csöndesen.

Mikor eleget látott, ment egyenesen a palotába.

– Hová paraszt? – a strázsa durván így kiáltott. Elmondta, hogy mi járatban vagyon, akkor végre a király elé vezették.

– Fenséges királyom, – kezdte beszédét a trónus elé térdepelve –, szolgálatot keresek egy esztendőre. Akad-e számomra valami?

– Jókor jöttél! – mennydörögte a király. – Egyik adószedőm most halt meg végelgyengülésben, felfogadlak helyébe!

Úgy is lett. Csak egy papírt kapott, királyi pecséttel, meg egy korbácsot, azzal kezdetét vette a szolgálat.

Első napon egy közeli faluba ment az adóért. Az első háznál megállt, bement az udvarra. Öreg paraszt állt ott, kucsmája kezében.

– Adjon Isten! – köszönt tisztességgel a fiú. – Az adóért jöttem.

– Nincsen pénzem – mondta csendesen az öregember. – Az utolsó tehenemet elviheti az úr, akkor végre meg is halunk, mindannyian.

– Nem jól lesz az bátyám! Ha most nincs, majd lesz később! – azzal ment is kifelé. De így járt a következő háznál, meg a következőnél is. S így telt ki az egész esztendő. Akkor aztán a király elé állt:

– Letelt az esztendő, fenséges királyom, s bíz a szolgálatot nem tudtam teljesíteni. Kérem azért, bocsásson utamra, hadd térjek haza szegény, árva édesapámhoz.

– Úgy? – szólt fagyosan a király. – Nem jól lesz az, paraszt! Fizetség is jár a szolgálatért. Katonák!

Fejét vették reggelen a legkisebb fiúnak, testét meg a kutyák elé dobták. Hivatalára nyomban százával jelentkeztek, s el is látták, hiba nélkül.

Nem olvasták, vagy csak nem szerették arrafelé a meséket...

Üresen kongott már a templom, csak a pap maradt az oltárnál, és az Isten. Krisztus hazaterelte nyáját, az éjféli mise véget ért.

Havazott. szelíden, puhán, a csend végett.

S az erdőszéli kunyhóban némán ült az öregember, a kétségbeesés pisla mécse mellett.

Hazavárta az utolsó, a legkisebb fiát.

Bayer Zsolt

VOLNA

Ragyogó napsütésben, felhőtlen kék ég alatt, délután fél háromkor Kicsi belekarolt Zimonyi Istvánba.

– Nagy útra indulunk. Ha elcsúszunk, puffanunk.

Ritka szép, nagy, kék szemével Zimonyira nézett.

– Hallod, amit mondok? Vagy amit mondok, magamnak mondom?

– Temetőbe vigyél. Sírkövek között szelíd vagyok.

Kicsi fölemelte hangját.

– Ne légy vadbarom. Vegyél erőt magadon. Mosolyogj. Bólogass. Nyeld le egyszer undorító, hisztérikus haragod.

Zimonyi vigyorgott.

– Fekete koporsómban. Fölülök, nyelek. Visszafekszem. Szundikálok.

– Jó szöveg az jó szöveg. Leány szíve dobbanhat jó szövegtől. Jó szövegtől nagy sóhajjal ágyadban éhen halhatsz. – Pár lépés után, nem messze a járdaszigettől, ingerült hangon hozzátette: – Ki vagy te? Igazmondó planéta? Ugatsz, harapsz, harapsz, ugatsz. Mily komikus. Bámulatos. Nyomorodra büszke vagy.

– Betojtál, betojtál – röhögött Zimonyi. – Szende szüzem, szép virágom, hú, de nagyon betojtál.

– Betojtam. Okom van rá. Alaposan betojtam. Nem jobban nálad.

– Kicsi, ez már szent igaz. Amióta élek, ha fúj a szél, ha nem fúj, nadrágom teli.

– Zimonyi István, félek tőled. Ígérd meg, keveset beszélsz. Ha keveset beszélsz, bablevest főzök neked, pompás galuskával, vajpuha csülökkel.

Zimonyi eltaposta cigarettáját. Fejét vakarta. Tűnődő hangon szólt.

– Nem vagyok néma. Ha szólnom kell, szólok. Néhány mondatot eleresztek. Talán hármat. Három mondat nem a világ.

Kicsi a járdaszigeten megállt.

– Első mondatodnál röhögök. Másodiknál sírógörcsöt kapok. Harmadiknál sikoltok. Szívemhez kapok. Parkettára zuhanok.

– Nincs szőnyegük? – ámult Zimonyi.

– Van szőnyegük.

– Akkor miért kell parkettát rongálni?

– Elég, Zimonyi. Elég! Isten nem tudja, mi lesz sorsod. Mit beszélsz.

– Ámulni fogsz. Szépen beszélek. Könnyed pottyan, oly szépen. Párizsról. Szajna partján, alkonyatban született csókról. Holtomiglan-holtodiglant suttogó fiatalokról. Egyenlőség, testvériség, szabadság. Kijelentem: minden vagyonhoz bűn tapad. Eldúdolom: Nem lesz a tőke úr mirajtunk!

Kicsi a villamos tornácán Zimonyira förmedt.

– Nem dúdolsz. Belekötsz zongorájukba.

– Van zongorájuk?

– Miért ne lenne?

– Igaz is. Lovak istállóban zabot zabálnak. Halastóban halak kukacokat. Párttitkár elvtárs tarhonyás pörköltöt. De ki zongorázik? Mit zongorázik?

– Senki nem zongorázik. Örökölték. Ennyi.

– Hol lakik Tóth Sándor párttitkár elvtárs? Budán? Magas hegyen? Nagy kert közepén? Hatalmas fenyőfák között? Kunyhóban? Nem. Ötszobás lakásban? – Bólintott. – Örökölték. Ennyi. – Nevetett. – Anyámékét is örökölte valaki. Az enyémet is.

Kicsi megijedt.

– A következő megállónál leszállunk. Hazamegyünk.

Nem szálltak le.

Tóth Sándor Újpesten lakott. Feleségével, fiával. Kétszobás, összkomfortos lakásban. Zimonyi körülnézett a szerényen bútorozott szobában.

– Örökölték? – akadt meg szeme a zongorán.

– Nyilasoktól – bólintott Tóth Sándor. – A lakást is. Itt hagyták. Minden mozdíthatót kiárusítottak még idehaza, vagy elcseréltek. Ki tudja? Olcsón adhatták, ingyen szerezték. Mint a zongorát.

– Ezelőtt hol laktak?

– Angyalföldön. A Levente utcában. Betonra terített szalmazsákon pihentünk. Oly szép emlék. Svábbogarak futkároztak petróleumlámpa fényében.

Tóth Sándor felesége palackozott bort töltött poharakba. Mindenki koccintott mindenkivel. Zimonyi Tóth Gábor jogászra nézett.

– Feleségül veszed Kicsit?

– Ha hozzám köti életét.

– Nem engedem – ingatta fejét tagadóan Zimonyi.

Csönd támadt.

– Zimi, mi bajod?

– A bátyáddal megbeszélem. – Tóth Sándorhoz fordult. – Fél Európát végigcsavarogtam. Mindenhol dolgoztam. Tudom, mit beszélek. Olyan országból, ahol munkás büntetésből nem dolgozhat, ahol bármely okból leszarják, minden politikust bottal kell elkergetni. – Fölállt. – Mindörökké, ámen.

Tóth Sándor megfogta a vállát. Zimonyi levette Tóth Sándor kezét.

– A nyilasok gyilkoltak. Látom, zongorát is raboltak. Ha egyszer módjuk lesz, újra kezdik. Folytatják. – A zongorára állított Rákosi-mellszoborra mutatott. – Egyenlőség, testvériség, szabadság. Ez a szép, derék ember börtönben ült. Tucatnyi nyelven beszél. De magyarul hiába papol. A lényeget, a legegyszerűbb lényeget szajkózza. De nem érti, munkást szíve legmélyéből szeretnie kellene. Becsülni. Csodákra képesek. Ha nevetnek, ország nevet velük. Ha nem dolgozhatnak, veszedelmes csönd lesz. A madarak is elnémulnak. Baj lesz abból, akárhány nyelven is papolják, az ország a munkásoké is, de megélni nem hagyják őket. Veszedelmes a csönd.

– Rákosi Mátyás papol – mosolygott Tóth Sándor –, de a lényeget, a legegyszerűbb lényeget, magyarán mondva, hogy Magyarországon minden magyar munkás dolgozhat, azt nemcsak papolja. Azt megteremtette.

Zimonyi István fölröhögött.

– Kutya világ! Mocskos politika! Én nem vagyok magyar?

– Mindenki magyar állampolgár, aki magyarnak vallja magát, magyar. Bármit locsognak vacak kis helyezkedők, kis képességű, mindenre rábólintó, apjukat, anyjukat, hitüket megtagadók. Lihegnek, lubickolnak, úgy vélik, seggükön forog a föld. Csak kárt okoznak. Zimonyi István, itt vendég vagy. Kérni jöttél. Nem cirkuszt rendezni.

– Nem kérek semmit. Ahol munkásnak munkát kérni kell, alattomos senkik játszadozhatnak az életével, dönthetnek sorsáról, szavam elakad.

– Rendeletet hoztak, talán törvényt. Nem tudom. Rád is vonatkozik. Aki önként elhagyja munkahelyét, fél évig nem dolgozhat. Még hónapok vannak hátra büntetésedből. Nem a politika hibája, hogy otthagytad a helyed.

– Én nem értek politikához. De Párizsban éltem, dolgoztam esztendőkön át. Demokráciában éltem. Tudom, milyen. Tapasztaltam. Az útlevél személyi okmány. Mentem, ahová akartam, oda. A gyárból is, ha másutt többet fizettek. De annyit mindenütt fizettek, amennyiből meg lehetett élni. Lehet, sok baromságot csinálnak. De annyit tudnak, munkásra szükségük van. Munkájuk nélkül megbénul az élet. Megáll. Csönd lesz. Síri csönd.

– Ott is büntetik a renitenseket.

– Ha lógnak. Késnek. Nem értenek ahhoz, amit csinálnak. Kárt okoznak. Akkor tovább nem kérnek belőlük. De azt nem akadályozzák meg, hogy másutt munkát kapjanak. – Vállat vont. Tóth Gábor jogászhoz fordult. – Jogászok hoznak rendeletet, törvényt. Tudják, mit művelnek? Alig hiszem. Ha tudják, gazemberek. Apám furcsa ember volt. Két sündisznót vásárolt, Jancsit és Juliskát. Kergették, ölték a svábbogarakat. Apám este ágyából biztatta őket, csípjék el a gusztustalan élősködőket. Hol kormányfőtanácsokra uszított, hol jogászokra. Fiskálisokra. Csalafinta fiskálisokra. Ő tudta, miért. – Cigarettára gyújtott. – Én kétkezi ember vagyok, nem csavaros eszű jogász. De állítom, ha kipusztítják az igazi munkást, elvész vele együtt az igazi polgár, az érzékeny, a lelkében művelt. Elvész az igazi elit. Mindegy, azután kik kiáltják ki elitnek önmagukat. A selejt marad. Ha elvész a gondolkodó, szakszervezeti könyvtárokat böngésző, öntudatos, munkáját szerető kétkezi ember, elvész az igazi polgár, az őrző, az ország bánja. – Megszívta cigarettáját. – Faseggű jogász, magoltál. Kaptál diplomát. Abból a pénzből tanultál, amit elvettek munkástól, parasztról. Amiért éhbérért dolgoztatták őket. Igaz, ígérték, biztosítják gondtalan öregségüket. De addig sok víz folyik le a Dunán. Te jól élsz majd, apádat lenézheted, kiokíthatod. Ha a ma kifosztottak, akik dolgoztak, mint a barom, ha megérik öregségüket, vajon nem elszállt ígérgetések nyomán pusztulhatnak éhen nyugodt, szép öregség helyett? Mindegy, úgyse érted. Hallgassátok, Rákosi Mátyás mit papol. Amíg a becsapottak, megtévesztettek, megalázottak, ki tudja, sündisznók helyett mit eresztenek rátok. – Hozzátette: – Változtatni kéne, amíg nem késő.

Kicsi a villamoson annyit mondott:

– Jól elintézted.

Zimonyi bólintott.

– Hitemre, jól.

Két nap múltán levelet kapott. Értesítették, Angyalföldön, a fémföldolgozó gyárban várja Tóth Sándor, a pártbizottság titkára. Eltekintenek további büntetésétől. Munkába állhat.

Ókiss Molnár Ildikó teli torokból nevetett.

– Torkodra léptek! Házasodhatsz! Esztergapad mellett csikoríthatod fogadat.

– Házasodom. A Bazilikában.

Ókiss Molnár Ildikó így szólt:

– A Rita-kápolnában. Szegény anyád is úgy akarta volna.

– Volna. Volna. Ha élni hagyták volna.

Fejes Endre

ANTAL Csaba (1950. nov. 27. -)

Szl. 1994. 28.

yaga,
s irodalomtudomány területén,
tartozóan bel- és külföldön
róluk szóló recenziókkal,
nyok, cikkek - megjelenési
intet nélkül.
)-280 magyar és idegen nyelvű
tanulmánykötet és antológia
egyéb forrásból való gyűjtés
ülföldi magyar irodalom,
élet, valamint a segéd- és
ekű anyagát tárja fel a
alomtudományi és hungarika-
ze, ugyanakkor a kulturális
könyvtárakban is jól

aphatók (1981-ig) a korábbi

: Országos Széchényi Könyvtár
Kiadványtár
.827 Budavári Palota F épület
Telefon: 1-55-69-67

Ügyintéző: Neményi Zsuzsa

Antal Csaba

A DE LAROSIÈRE-KORSZAK

Amikor a nemzetközi tekintélyű francia pénzügyi szakember, Jacques de Larosière átvette az EBRD vezetését, bizonyosan kevesen irigyelték őt. A bank akkor, 1993 szeptemberében leginkább szertelen, kötöttségeket nem ismerő, túlköltekező elődje, az ugyancsak francia Jacques Attali viselt dolgai miatt volt hírhedt. Általános megrökönyödést váltott ki, hogy a közép- és kelet-európai újdemokráciák gazdasági átalakulásának finanszírozására létrehozott intézmény a saját háza táján szórta a pénzt, pazarló gazdálkodásával, nagyzoló megnyilvánulásaival irritálta részvényeseit. Attali nem törődött a figyelmeztetésekkel, François Mitterrand francia elnök támogatásával a háta mögött azt hitte, hogy mindent megtehet, amit csak akar. Tévedett, némi huzavona után távozni kényszerült posztjáról.

Utódja, de Larosière hosszú időn át csak azzal volt elfoglalva, hogy helyreállítsa a pénzintézet tekintélyét, olyan feltételeket alakítson ki a londoni bankszékházban, amelyek garantálják a nyugodt, kiegyensúlyozott munkát. Első lépésként meglepő húzással nem vált meg attól a személytől, akit sokan Attali „sírásójának" tartottak, az amerikai Ron Freemantól, ehelyett arra kérte őt, hogy maradjon. Azzal, hogy a napi üzleti ügyek intézésében csaknem teljes felelősséggel ruházta fel Freemant, megfigyelők szerint sorsdöntő lépést tett az EBRD újjászületése érdekében. Ők ketten, bármennyire is különböznek egymástól, 18 hónap alatt elérték, hogy most a londoni éves közgyűlésen már nincs szégyellnivalója a banknak, ellenkezőleg, eredményekről adhatnak számot. De Larosière a maga diplomatikusságával, sokéves – a Nemzetközi Valutaalap vezérigazgatójaként, majd a francia központi bank kormányzójaként szerzett – tapasztalatával, Freeman kiváló bankárszimatával és üzletkötő-képességével járult hozzá a sikerhez. De Larosière, kerülve a reflektorfényt, a kulisszák mögött a költségek csökkentésében és a részvényesekkel való kapcsolatok alakításában játszott jelentős szerepet, míg Freemanra hárult a napi apró munka elvégzése, annak biztosítása, hogy életképes projekteket dolgozzanak ki a közép- és kelet-európai országok számára. Kettejük szoros együttműködésének tulajdonítják Londonban, hogy az EBRD ma már térségünk 25 országában „érdekelt", összesen 5,7 milliárd ECU értékben, amihez további 12 milliárd ECU-s tőkét kíván mozgósítani más forrásokból. A mostani közgyűlésen az érzékeny témák közé tartozik, hogy sürgető lenne a bank tízmilliárd ECU-s alaptőkéjének emelése, s ugyancsak halaszthatatlannak látszik, hogy az alkalmazotti stáb után immár a csúcson, az igazgatóságon is csökkentést mutassanak fel, annál inkább, mert ez a testület a költségek 12 százalékát viszi el. Hasonló kényes téma most Londonban, hogy nem kellene-e közelebb vinni a támogatott térséghez a bankot; új lehetséges székhelyként Bonn nevét emlegetik, s nagyon halkan az a kérdés is felmerül, vajon nem haladt-e előre a piacgazdasági átalakulásban Közép- és Kelet-Európa annyira, hogy idővel akár a bank vezetője is a térség választottja legyen.

(kocsi)

Magyaror[ország] és a londoni pénzintézet

A ke[dvező tendenciák lefékeződése]

A számok azt [mutatják, hogy Magyarország az EBRD megalakulása, 1991 máj[usa óta az egyik fő haszonélvező[je a bank tevékenységének. 19[95. január végéig 31 projekte[t hagytak jóvá hazánk számára, [összesen 742,4 millió ECU (91[3 millió dollár) értékben. Ehhez [társulnak még a bank regionális [projektjei, azok, amelyek Magya[rországra is kiterjednek, továb[bi 111,8 millió ECU-t jelenten[ek. A számok azonban arra is [figyelmeztetnek, hogy 1993 végé[től ez a kedvező folyamat jelentő[sen lefeköződött, amit Londonban[, az EBRD körein elsősorba[n az elbizonytalanodott makro[gazdasági helyzettel, azon belü[l is főleg a magyarországi priv[atizáció megtorpanásával magy[aráznak. S rögvest hozzáteszik[, hogy a pénzintézet ugrásra kész, amint meglesz a privatizációs törvény, és újra indul a magánosítás, az EBRD több konkrét projekttel kíván bekapcsolódni – elsősorban a bankok, az energiaszektor, így a villamos- és gázművek privatizációjába. Magyarország közgyűlési „bemutatkozó" tájékoztatóján, London patinás Barbican központjában zsúfolásig megtelt a terem, ami arra vall, hogy még mindig jelentékeny a gazdasági-pénzügyi érdeklődés hazánk iránt, ideje volna tehát pragmatikusan a magunk javára fordítani azt. Az EBRD ehhez a jelek szerint mindenképpen partner, és bár képviselői tapintatosan nem mondják ki, némiképp értetlenül nézik, mi történt tavaly óta a térség egyik „kis tigrisével".**

(k. m.)

AZ E[BRD ÁLTAL JÓVÁHAGYOTT PÁLY]ÁZATOK MAGYARORSZÁGON

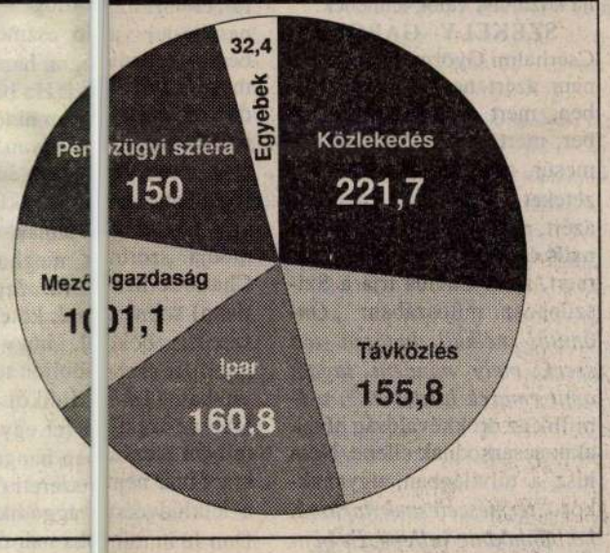

„Átmeneti intézmény"

Kiapadnak a források?

LONDON – Működésének harmadik teljes évéről ad számot Londonban az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank éves közgyűlése, amelyen az 1994-ről szóló jelentés a fő napirendi téma. A szocialista tervgazdálkodásról a piacgazdaságba való átmenet segítsének céljával létrehozott pénzintézet azonban – a londoni *The Economist* című hetilap szerint – igen könnyen maga is *átmeneti intézménnyé* válhat, ugyanis forrásai előreláthatólag 1997-re kiapadhatnak. Kérdés, hogy a szkeptikus jóslat mennyire alapul a bank működésének első két esztendei tapasztalatain, amikor még Jacques *Attali* volt az EBRD elnöke, hiszen az elmúlt tizennyolc hónapban – Jacques *de Larosiere* irányítása alatt – már nem lehetett pazarló költekezésről és egyre növekvő működési költségekről hallani.

Vége a pazarlásnak

Az elmúlt másfél évben ezek növekedése megállt, noha néhány bíráló szerint további összegeket is lefaraghatna az EBRD abban az esetben, ha szerényebb irodaépületbe költözne a jelenleginél. Mindezek azonban csupán szerény piszkálódások, hiszen tagadhatatlan, hogy a bank most *sokkal több kelet-közép-európai* project finanszírozásában vesz részt, mint egy esztendővel ezelőtt. Mi több: gyakorlatilag a most futó programok csaknem felét az elmúlt egy esztendőben hagyták jóvá. Egyébként – mint emlékezetes – a korábbi elnök, Jacques Attali ellen az volt épp az egyik legfőbb vádpont, hogy többet költött az ő elnöksége alatt az EBRD saját magára, mint amennyit kölcsönök formájában a volt kommunista országokba kihelyezett.

Első a pénzügy

Az EBRD működésének mind a négy esztendeje alatt *Lengyelország, illetve Oroszország* állt a figyelem középpontjában: e két állam például 1994-ben a jóváhagyott fejlesztési tervek egyharmadában részesült. A bank egyébként a legtöbb szektorba igyekszik invesztálni: az első helyen a pénzügyi és az üzleti élet szerepel, míg a közlekedés a második, és az energiaipar a harmadik. Az energiaipar területén különös figyelmet fordítanak a nukleáris berendezések biztonságát növelő programokra, noha ezért a bank bírálatokat is kapott, mondván, túl sok pénzt fordítanak ezekre a költségigényes megoldásokra, ahelyett, hogy a kelet-közép-európai kormányokat *alternatív energiaforrások* felhasználásához segítenék.

Előretekintés

A londoni pénzügyi szakértők egy része amolyan szokásos, rutinszerű éves közgyűlést jósolt, ám annyi bizonyos, hogy az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Banknak – tekintettel az anyagi források megjósolt elapadására, – hosszabb távra kell most előretekintenie és terveket kidolgoznia arra, hogy a piacgazdaságra való áttérést a jövőben *milyen források révén* lesz képes segíteni Kelet-Közép-Európában.

(–syp–)

Prágát is bírálják

PRÁGA – Megalakulása óta az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank a Cseh Köztársaságban *18 tervezet finanszírozását* hagyta jóvá, ezek megvalósításában eddig, illetve a közeljövőben 443 millió ECU-vel vesz részt. Az EBRD eddig ennek a negyedrészét, mintegy 111 millió ECU-t folyosította cseh ügyfeleinek. Több mint 13 milliárd koronával járul hozzá például a dél-csehországi Papíripari Művek korszerűsítéséhez. Március közepén pedig a pilseni Skoda Művek és az EBRD-képviselői félmilliárd koronás hitelre szóló szerződést írtak alá, amelyet a Skoda Művek új fémmegmunkáló részlegének építésére fordítanak. A Cseh Államvasutak Decin–Prága–Brno–Breclav pályájának korszerűsítésére a bank 1,5 milliárd koronát hagyott jóvá. A londoni évi közgyűlést megelőzően Jiri *Hügner*, a bank egyik vezető beosztású tisztviselője *bírálta* a cseh privatizáció *lassú ütemét*. Szerinte Csehországban még távolról sem tekinthető befejezettnek a privatizáció. A nagy fémkohászati, vegyipari, bányaipari és cellulózipari létesítmények még mindig az állam kezében vannak. A Nemzeti Vagyonalap portfóliájában mintegy 90, még mindig az állam kezében lévő vállalat található. Az EBRD-szakember szerint a külföldi tőke csehországi befektetési kedvére kihat a Nyugat elhatározása, hogy a Cseh Köztársaságot *felvegyék-e az Európai Unió és a NATO tagjai közé*, továbbá az ország politikai stabilitása, a jövő évi választások eredménye és nem utolsósorban a cseh korona teljes átválthatósága. A szombati cseh lapok idézik Charles *Dallart*, a Nemzetközi Pénzügyi Intézet ügyvezető igazgatóját, aki szerint a Cseh Köztársasághoz hasonló országoknak *egyre kevesebb szükségük van* az EBRD támogatására, s ennek a pénzintézetnek inkább a volt Szovjetunió országaira kellene irányítania figyelmét.

(somogyi)

HIRDETMÉNY

Az Alkaloida Vegyészeti Gyár Rt.

igazgatósága értesíti tisztelt részvényeseit, hogy a társaság alapító okiratának 6.3 pontja alapján az 1995. évi rendes közgyűlését 1995. május 12. napján 11 órára, az esetlegesen határozatképtelenség miatt megismételt közgyűlést pedig 1995. május 12. napján 13 órára hívja össze.

A közgyűlés helye: a társaság székhelye: Tiszavasvári, Kabay János u. 29., tanácsterem.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése a társaság 1994. évi üzleti tevékenységéről
2. Az igazgatóság 1994. évi számadása, indítványa az eredmény felosztására, az osztalék megállapítására
3. A felügyelőbizottság jelentése a számadás, a mérleg és az eredményfelosztási indítvány megvizsgálásáról
4. A könyvvizsgáló jelentése
5. A mérleg megállapítása, az eredmény felosztása és az osztalék megállapítása
6. A társaság alapító okiratának módosítása
7. Az 1995. évi üzleti terv, tulajdonosi elvárások ismertetése
8. Személyi kérdések, az igazgatóság, az FB tagjainak, valamint a könyvvizsgálónak járó díjazás, továbbá a vezérigazgató alapbérének és bér jellegű juttatásainak megállapítása
9. Az felügyelőbizottság. munkavállalók által delegált tagja(i) választásáról szóló szabályzat elfogadása

A közgyűlésen való részvétel és a szavazati jog gyakorlásának feltételei:

A közgyűlésen minden részvényes személyesen, illetve a Gt. 271. § előírásainak megfelelő képviselő vagy meghatalmazott útján vehet részt.

A névre szóló részvények tulajdonosai közül azok a részvényesek vehetnek részt szavazati joggal, akik a közgyűlés napján a részvénykönyvi nyilvántartásban szerepelnek.

A bemutatóra szóló részvények tulajdonosai akkor gyakorolhatják jogaikat, ha a közgyűlés időpontjáig hitelt érdemlően igazolják részvényesi mivoltukat (például a részvények letétbe helyezése a társaság pénztárában legkésőbb a közgyűlés napján 10 óráig, banki letéti igazolás bemutatása), legkésőbb a közgyűlés megkezdése időpontjáig.

A szavazás a közgyűlésen szavazójeggyel történik, minden egyes részvény annyi szavazatra jogosít, ahányszor a névértéke – összevont címlet esetén a névértéknek és az összevont címletekben lejegyzett részvénydarabszámnak a szorzata – ezer forinttal osztható.

Alkaloida Vegyészeti Gyár Részvénytársaság igazgatósága

Szlovákia halogatja a döntést

A mohi csata

POZSONY – Hosszú he[tekbe telt tavaly tavasszal a Jo]zef *Moravcík* [vezette szlovák kormánynak, hogy meggyőzze a Nemzetközi Va[lutaalapot arról: Szlovákia rászo[rgál a *stand by* hitelre. A bizalo[merősítés érdekében az alig h[at hónapos kormányzásra kész[ülő koalíció igen szigorú szociáli[s intézkedéseket is magára vállal[t, s olyan ütemű privatizáció ko[ncepcióját dolgozta ki, amely *egyedülálló lett volna* a posztko[mmunista országokban, ha meg[is valósul.

Az IMF [által júniusban megítélt 160 m[illió dolláros hitel nyomán az E[urópai Unió 300 millió dolláros [hitelt szavazott meg Pozsonyna[k, amelynek jelentős részét az [Európai Újjáépítési és Fejleszté[si Bank vállalta magára, a szlov[ák kormány pedig zöld utat ka[pott ahhoz, hogy az EBRD-vel [tárgyalásokat kezdjen a mohi [atomerőmű felépítéséhez – po[ntosabban: befejezéséhez – sz[ükséges hitelkeretről. Ezek a t[árgyalások is sikeresek voltak[, hiszen – az *Electricité de F[rance* bevonásával is – minden esélye megvolt

Pozsonynak arra, hogy 1,45 milliárd márkás hitelhez jusson.

A Meciar-kormány hivatalba lépése után részben a privatizáció leállítása és a homályos gazdasági elképzelések miatt előbb az IMF állította le a STAND BY hitel folyósítását, majd az EBRD is *új tárgyalási fordulót* javasolt a szlovák kormánynak, amely válaszként két héttel ezelőtt arra kérte a bank londoni központját, egyelőre *ne foglalkozzon* a Mohi finanszírozására kért hitellel. Időközben az is kiderült, egy cseh bankkonzorcium és a *Skoda Praha Rt. előnyösebb ajánlatot* tett Pozsonynak, mint az Electricité de France, illetve az EBRD, ezért Szlovákia felbontani szándékozik az előszerződéseket.

A hír hallatán az Electricité de France megszakította kapcsolatait Mohi építőivel, bécsi források szerint az EBRD ad acta helyezte az 1,45 milliárd márkás hitelkérelmet. Sergej *Kozlík* kormányalelnök-pénzügyminiszter a nyilvánosság előtt magabiztosan jelentette ki, hogy az EBRD megérti a szlovák halogatást, hiszen az ajánlatok között válogatva nyilvánvalóan a neki leginkább megfelelőt szeretné megtalálni. Azt azonban ő is beismerte, *nehéz lesz nem elveszteni* az EBRD támogatását, amennyiben Szlovákia a moszkvai 150 millió dolláros és a cseh bankkonzorcium által javasolt korona-hitelt fogadja el az atomerőmű építéséhez. A pénzügyminisztert mindenesetre jelenleg az aggasztja: London nem igazolta vissza a szlovák kormány azon javaslatát, hogy az EBRD bírálja felül a hitelnyújtási feltételeit, s erről április végéig kezdjenek tárgyalásokat.

(neszméri)

Stratégiaváltás Oroszországban

A legtöbb technikai segítség

(Tudósítón[któl])

MOSZKV[A – Az EBRD gyakorlatilag születése [pillanatától kezdve, 1991 szeptembere ó[ta jelen van Oroszországban, és még [a Szovjetunió felbomlása előtt, 1991 n[ovemberében létrehozta az első, 4,3 milli[ó ecus hitel-megállapodást egy telekomm[unikációs projekt támogatásáról. A ban[k helyi és központi szinten egyaránt aktív[szerepet vállalt a *Gajdar*-kabinet priva[tizációs programjának a megvalósításá[ban, de tevékenysége igazán az 1993 [őszétől kibontakozó stratégiaváltása nyo[mán élénkült meg Oroszországban.

A gyorsan [növekvő magánszférán belül az EBRD [azokat az ágazatokat részesíti előnyben [– hangsúlyozzák a bank moszkvai kép[viseletén –, amelyekben a rendelkezésre [álló, korlátozott források a legnagyobb h[atékonysággal fektethetők be (energetika, mezőgazdaság, telekommunikáció, közlekedés). A január 1-jei állapotok szerint az EBRD kormányzótanácsa 39 oroszországi beruházási projektet hagyott jóvá, mintegy 3 milliárd ECU értékben, ebből 1,07 milliárd ECU a londoni székhelyű bank része. Eddig ténylegesen 25 programról írták alá a végleges megegyezést, ami az EBRD számára 745 millió ECU-s kötelezettséget jelent, noha 1994. december 31-ig „csak" 146 millió ECU-t folyósított. Ami a technikai segítséget illeti, Oroszország a maga 80,6 millió ECU-jával *a legtöbbet kapta* a térségben.

Földrajzilag az EBRD négy regionális központra összpontosítja erőfeszítéseit: Szentpétervár, az uráli Jekatyerinburg, a dél-oroszországi Krasznodar és a távol-keleti Vlagyivosztok körzetére. Ez persze korántsem zárja ki, hogy a bank más vidékeken is beszálljon ígéretes beruházásokba. Szakemberei *három alapvető követelményt* tartanak szem előtt: a projekt értéke lehetőség szerint érje el a 15 millió dollárt, az EBRD legfeljebb 35 százaléknyi részesedést vállal, viszont nem feltétlenül ragaszkodik ahhoz, hogy a többi befektető készpénzzel fizessen.

Az EBRD megkülönböztetett figyelmet szentel a helyi pénzügyi és bankrendszer, a másodlagos értékpapírpiac fejlesztésének, ennek jegyében például 11 regionális befektetési alap beindításában működött közre. A kis- és középvállalkozásokat nagy gondossággal kiválasztott orosz kereskedelmi bankok hitelcsatornáin keresztül támogatja. Ezen a területen az EBRD tavaly korszakos lépést tett, amikor közvetlen befektetésre is rászánta magát: megvásárolta az egyik legszilárdabb orosz kereskedelmi bank, az olaj- és gázipar finanszírozásában érdekelt Tokobank részvénypakettjét.

(v. l.)

NAPLÓ

PASQUALETTI ZSÓFIA Párizsban járt az ősz című kiállítása ma este fél hétkor nyílik meg a Francia Intézetben (Budapest I., Fő u. 17.). A tárlat május 12-ig tekinthető meg.

A DÉJA VU klubmozi hétfőn megnyílt a Marczibányi téri Művelődési Központban. A négyszáz férőhelyes teremben hetente 2-3 alkalommal lesznek vetítések. Az elmúlt évtizedek „meghatározó" darabjait mutatják be: komoly művészi alkotásokat éppúgy, mint régi sikerfilmeket. Májustól angol feliratos magyar alkotásokat is láthatnak a külföldi érdeklődők.

A CARMINA BURANA című előadást a Győri Balett április 13-án, este hét órakor mutatja be Budapesten, a Fővárosi Operett Színházban. Ezen az estén három különálló balettet láthat a budapesti közönség, a most készült Carmina Buranát, valamint két régebbi táncjátékot. A Játék a szerelemről koreográfusa Libor Vaculik, a Párkákat Bombicz Barbara állította színpadra.

EL KAZOVSZKIJ műveiből látható kiállítás a bukaresti Magyar Kulturális Központ és a román Kulturális Minisztérium Országos Kiállítási Hivatalának égisze alatt az Artexpo kiállítási csarnokában, amely a bukaresti Nemzeti Színház épületében található.

BÁRKA címmel nyílik kiállítás április 13-án, délután öt órakor Budapesten, a Vigadó Galériában. A számos művész alkotásaiból válogató tárlat a napjainkban is növekedő ökológiai válságra és pusztításra kívánja felhívni a figyelmet. A hónap végéig látogatható kiállítást Mezei Ottó művészettörténész nyitja meg.

JAPÁN SÁRKÁNYOK címmel kiállítás nyílik meg Kecskeméten április 14-én délelőtt tizenegy órakor. A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Szórakaténusz Játékmúzeuma és a kecskeméti Aomori Baráti Kör a németországi gmündi sárkányklub gyűjteményéből rendezi a szakmai bemutatókkal egybekötött kiállítást.

A NEMZETKÖZI MŰVÉSZKÖNYVGYŰJTEMÉNYBŐL rendezett kiállítást április 15-től láthatják az érdeklődők a székesfehérvári Szent István Király Múzeumban (Országzászló tér 3.).

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR énekkara huszonöt esztendővel ezelőtt alakult meg. A kezdetben tizenhat tagú kórus napjainkra harmincötnegyven énekes alkotta vegyes karrá bővült, amelyben már együtt énekel számos „civil" is az OSZK dalnokaival.

A KISVÁRDAI VÁRSZÍNHÁZ és művészetek háza elkészítette a határon túli magyar színházak VII. fesztiváljának programtervezetét. A május 26. és június 4. közötti seregszemlén – amelyen öt ország tizenhárom társulata lép színpadra – tizennyolc előadást láthat a közönség és a zsűri. Az előadásokat a kisvárdai Várszínházban és a művelődési központ színháztermében rendezik. A fesztivál május 26-i megnyitó ünnepsége után a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház kezdi a versenyprogramot Goldoni A hazug című komédiájával.

SZOLZSENYICIN közel húszéves külföldi száműzetésből való tavalyi visszatérése után első ízben, idén tavasszal teszi közzé legújabb műveit. A Novij Mir című tekintélyes moszkvai irodalmi folyóirat májusi számában a Nobel-díjas író két elbeszélése jelenik meg.

A HABSBURGOK ASSZONYAINAK állítanak emléket Savoyai Jenő egykori kastélyában, Niederweidenben és a Schlosshofban. A téma a marchfeldi kastélyegyesület fáradhatatlan elnökétől, Werner Fasslabend védelmi minisztertől származik, a koncepció és a megvalósítás F. Dózsa Katalin művészettörténész érdeme. A Budapesti Történeti Múzeum igazgatóhelyettese nem először foglalkozik a Habsburgokkal, sőt, sőt legutóbb ugyanezen a helyszínen Erzsébet királynéról rendezett kiállítást.

Az ördög nem viszi el Don Juant

Molière-bemutató az Új Színházban

MÉG EL SEM KEZDŐDÖTT a *Don Juan* előadása az *Új Színházban*, a nézőt máris megragadja a félhomályos díszlet látványa a nyitott színpadon. Ez a díszlet ígér valamit. Aztán mikor elkezdődik az előadás, olyan részleteit is megpillantjuk, amelyek addig nem látszottak. És a látvány lenyűgöző és hátborzongató egyszerre. *Antal* Csaba megint remekelt. Baloldalt egy templom stallumának részlete, jobboldalt egy barokk palota termének málló, romladozó fala, pillérekkel. Felül fémvázas üvegtető, melyről csillár lóg a terem fölé, a padló részben ornamentális márványutánzat, részben érdes sziklafelület műanyagból. A teret hátul nyitható, eltolható üvegfal határolja, mögötte fészekajtók, lejtős domboldal, hol ösvénnyel, hol lépcsőkkel. Igaz, elemeiben templomot, palotát és természetet idéz ez a díszlet, mégsem „jelent" önmagában semmit, nem mond el valamit az előadás helyett, csak éppen szuggesztív, képzeletet ösztönző látványával fölkelti a néző érdeklődését, és mint csakhamar kiderül, játéktérként is ideálisan működik.

Molière jegyzi az előadott darabot, de ez nem az ismerős vígjátékszerző, még csak nem is annak *A mizantrópnak* a Molière-je, amelyet az előadás rendezője, *Székely* Gábor oly emlékezetesen rendezett meg a *Katona József Színházban*, ugyanazzal a színésszel, *Cserhalmi* Györggyel a címszerepben, mint most itt a Don Juanban. Nem nehéz Molière-t a Don Juan nélkül elképzelnünk, de ez a Molière mégiscsak sokkal szegényebb lenne, írta Jan *Kott* a Don Juannal kapcsolatban. A Don Juan Molière-je shakespeare-ien egyetemes és sokértelmű, az Új Színház előadásában pedig kortársunk, aki már tud a camus-i abszurd emberről. A molière-i Don Juannak ezt a korszerűségét erősíti *Petri* György új fordítása, amely mind a klasszicista sallangokat, mind az *Illyés-fordítás* népies ízeit eltünteti, és mai értelmiségi köznyelven beszélteti a szereplőket, akik így mintha közülünk valók lennének.

SZÉKELY GÁBOR és Cserhalmi György Don Juanja nem azért nem hisz semmiben, mert istentelen gazember, mert léha és romlott nemesúr, aki hajszolja az élvezeteket, még csak nem is azért, mert felvilágosult racionális és liberális elme, hanem mert, mint Camus írja a Sziszüphosz mítoszában: *„Önámítás nélküli tudásra tett szert, mely mindent tagad, amit emezek hirdetnek"*, tudniillik az örökkévalóság hívei, akik acsarkodnak ellene. Nem hisz a túlvilágban, ugyanakkor *„természetesnek tartaná, ha bűnhődnie kellene. Ez benne van a játékban. Épp abban rejlik a nagylelkűsége, hogy teljes mértékben elfogadja a játékszabályokat"*. Nem fél a pokoltól, de tőle akár a pokolba is juthat.

Ugyanakkor Cserhalmi Don Juanjának csömöre is van már saját tisztánlátásától. Ha eddig kívánta is a nőket, és sosem kérdezte, az erkölcs vagy a vallás mit szól életmódjához, sőt még élvezetét is lelte saját illúziótlan következetességében, mostanára mintha elege lenne már önmagából. Szó sincs arról, hogy szeretne megváltozni vagy megtérni, csak épp nem élvezi már önmaga szüntelen megsokszorozását, ami eddig éltette. Cserhalmi Don Juanja olyan, mint *Dosztojevszkij Ördögök-jének* Sztavroginja, az üresség démona, akit már az sem vonz, hogy érvényesítse csábító hatalmát. *Székely* Gábor a darab vége felől értelmezte Molière Don Juanját. Szerinte itt már arról a fázisról van szó, amelyben Don Juan – mintegy „megérezve", hogy közeleg a vég, nemsokára „elviszi az ördög" – a Sganarelle-lel való eszmecseréiben nem a világra, hanem önmagára reflektál. Ha belegondolunk, csakugyan nincs a darabban egyetlen olyan jelenet sem, amelyben Don Juant elenállhatatlanul megkísértené egy nő, és ő annak rendjemódja szerint meghódítaná. Charlotte-nak (*Szalay* Mariann) szinte csak kötelességszerűen bókol, hogy aztán mindjárt szaladuljon tőle. Elvirában (*Tóth* Ildikó) legfeljebb az izgatja fel egy kicsit, milyen elszánt an hangoztatja, hogy már nem szereti őt, csak a lelkiüdvéért aggódik. Ez a Don Juan mint ha már csak arra lenne kíváncsi, vajon tényleg el fog-e kárhozni. Ennek próbájául hajlandó még a képmutatás mélt atlan bűnét is magára venni. Unottságával, ridegségével, visszafojtott feszültségével Cserhalmi György ezt a végső nagy elszámolást tett ő Don Juant ábrázolja.

Sinkó László Sganarelle-je méltó partnere. Sikerül neki az a bravúr, hogy éppen komikus mivoltában válik komolyan vehető ellenféllé. Ő képviseli a rendet, a hitet, a társadalmi közegyezést, a kötelezettségeket, de érvei teljesen súlytalanok lennének, akár ha egyszerű bohóc lenne, akár ha a filozófus szerepébe tolná föl magát. Sinkó úgy mulatságos, hogy közben a nevünkben beszél, és úgy bölcselkedik, hogy nevetnünk kell rajta. Valójában ő sem hisz már semmiben, csak a bérében, amit hiába vár a gazdájától, de biztos, ami biztos, úgy tesz, mintha rosszallná gazdája erkölcseit. Önmaga előtt és előttünk is színlel. Komédiázik, és mi önmagunkon nevetünk.

AZ ÚJ SZÍNHÁZ Don Juanja nagy formátumú, jelentős előadás. Talán az idei szezon eddigi legjobbja. Ragyogó díszletben nagy színészek érdekes és korszerű interpretációban remekművet játszanak el. A két főszereplő mellett kitűnő epizódalakítást nyújt *Tóth* Ildikó és *Mihályfi* Balázs (Pierrot) is. Egyvalami azonban hiányérzetet keltett bennem. Az ördög végül nem viszi el Don Juant. A Parancsnok szobra (*Székely B.* Miklós) csak gyengéden és csendesen átsegíti a szívhalálba. Amilyen jó a szobor első és második megjelenése – az elsőben az, hogy nem látjuk (valahol a nézőtéren lehet), a másodikban az, hogy csak a fekete kabátos keze tűnik elő váratlanul a nézőtérnek háttal álló fotelből –, annyira erőtlen a harmadik, a végső. Igaz, *„ha Don Juan valóban megbűnhődött, akkor van Isten"* (Jan Kott). Következetlen volna tehát az előadás, ha azt sugallná, hogy Don Juant végül villámcsapások, lángnyelvek és földindulás kíséretében mégis elviszi az ördög. A dráma azonban dráma, a színház színház, és ha az utolsó pillanatokig ez az Új Színház előadásán is érvényben van, akkor már a finálében így is kellene maradnia.

Györffy Miklós

Interbalett '95

Pécsiek és szegediek

A *Pécsi Balettről* ismét „csak" azt lehet megállapítani, mint tavaly: *Herczog* István valóságos csodát művelt az együttessel. Három rövid évad alatt megújította a táncosgárdát, stílust változtatott, és mára elérte, hogy az ország egyik nemzetközi viszonylatban is akcióképes modern balettegyüttesének számíthasson. A társulatnak az *Interbalett* rendezvényen bemutatott műsora három táncműből állt. Herczog István mindegyiket asszisztenssével, *Dévay* Katalinnal közösen készítette, még dortmundi működése során. Mindhárom *Sosztakovics-muzsikákra* készült, de más-más táncos „hangnemet" fejezett ki. A *Második zongoraverseny* címet viselő szimfonikus balett a zenei hangulathoz és felépítéshez illeszkedik; alapvetően vidám tónusú, sportosan felszabadított táncnyelven. A középső műsorszám, a *Pas de quatre* megrázó, táncos értelemben is egészen kiválóan sikerült alkotás. Jiri *Kylián* stílusára emlékeztető, mégis egyénien megoldott munka. Két táncospár mutatja be a szerelmesek kapcsolatát, a „vonzások és választások" folytán összekuszálódott érzelmeket és a kínos magányokat. Az alkotók remekül bánnak a mozgásképletek és folyamatok összekapcsolásával, értelmezésével és a dramaturgiailag jelentős mozdulatlanná dermedésekkel. A táncnyelv egyértelműen a motivikus modern tánc és a balett harmonikus elegyedéséből áll. A szólisták: *Czébe* Tünde, *Merlo* Andrea, *Korfia* Emília és *Neskov* Aleksandar együtt és külön-külön is magas színvonalú teljesítményt nyújtottak.

Az *Ötödik szimfónia* – Sosztakovics rendkívül terjengős művére hagyatkozva – félideig teljes mértékben lekötötte a figyelmet, és a *Graham-féle* öltözékekbe-megoldásokba burkolt folyamatokkal fejezte ki a gyász témáját. Anyák és feleségek gyászát az elveszett katonákért, és minden erőszakosan elpusztított lélekért. A szenvedés szép, expresszíven ívelő formáját szinte elvágta a balett közepe táján leereszkedő akasztófakötelek rengetege. Megszakította az egységes érzelmi és képi attitűdöt, és feleslegesen elnyújtotta a darabot.

A *Szegedi Kortárs Balett a* társulatvezetés változása után modern balettből *posztmodernné* alakult. Ezen belül is az éppen divatozó korszakát élő úgynevezett *kontakt tánc* világába váltott át. De mi is az a kontakt tánc? Egy amerikából származó technikai és formaújítás, mely a testek kapcsolatainak, súlyainak érzékelésével képez akrobatikus elemekkel tarkított kifejezési eszközt. Az egyik koreográfiát (*Éjszakai szárnyalás)* a Szegedre már hazajáró Roberto *Galvan* készítette – mint nyilatkozta – *Chagall* festményei köré szerveződő látomásokkal. Felfedezhetők Chagall színei, öltözékei, testhelyzetei és kézmozdulatai. De hangsúlyt kap az atmoszferikus műben Michael *Rodach* elmosódottan repetitív vagy éppen dallamos részletekkel megoldott zenéje is. Galvan folyamatosan mozgó színpada a maga elvonatkoztatott módszerével és találékony nyelvezetével kelt érzelmeket.

Vele ellentétben *Juronics* Tamás mindkét bemutatott koreográfiája – a *Trió* és a *Porond* – konkrét epizódokból álló, néhol akár didaktikusnak nevezhető alkotás. Kivitelezése profi munka. Juronics tehetsége, látványosan akrobatikus megoldásai pedig biztosítják számára a széles körű népszerűséget. Az együttes táncosai kitűnőek, érdemes volna többféle programjukat Budapesten is bemutatni.

Gelencsér Ágnes

1. A Hírlapkiadó Kiadási és Hirdetési Részvénytársaság nyilvános pályázatot hirdet a tulajdonában levő alábbi vagyontárgyainak megvásárlására.

2. A vagyontárgyak megnevezése:
az **ÁDÁM** című lap kiadói, tulajdonosi jogai.

3. A vagyontárgyak megvásárlására nem vehető igénybe E-hitel és kárpótlási jegy.

4. A pályázat benyújtásának időpontja: 1995. május 15. napján 10–12 óráig.
A pályázat beadásának helye:
Hírlapkiadó Rt. vezérigazgató titkársága,
Budapest VIII. ker., Blaha Lujza tér 3.

5. A vételi szándék bizonyítására 10 000 Ft-ot, azaz tízezer forintot az ajánlattevőnek a pályázat benyújtásának határidejéig letétbe kell helyezni a Hírlapkiadó Rt. Magyar Hitelbank Rt.-nél vezetett 215-11505-7131 számú számlája javára. A pályázónak 60 napos ajánlati kötöttséget kell vállalnia.

6. A kiírónak jogában áll új ajánlatokat kérni.

7. A kiíró fenntartja a jogot, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa.

8. A Hírlapkiadó Rt.-vel megkötendő adásvételi szerződés érvényességének feltétele a szerződés ÁV Rt. általi jóváhagyása.

A pályázaton való részvétel feltétele a pályázati felhívás 5000,– Ft ellenében történő átvétele az alább megjelölt címen és titkossági nyilatkozat tétele.

A tender meghirdetésével egyidejűleg a vagyontárgyak főbb adatairól és jellemzőiről információ beszerezhető:
Hírlapkiadó Rt. vezérigazgatósága,
Budapest VIII. ker., Blaha Lujza tér 3.

Hírlapkiadó
Kiadási és Hirdetési Részvénytársaság

1. A Hírlapkiadó Kiadási és Hirdetési Részvénytársaság
nyilvános pályázatot hirdet
a tulajdonában levő alábbi vagyontárgyainak megvásárlására.

2. A vagyontárgyak megnevezése:
– a **MAGYAR SZEMLE** című lap kiadói, tulajdonosi jogai;
– a **Magyar Szemle** című lap kiadásához rendelkezésre álló tárgyi eszközök.

3. A vagyontárgyak megvásárlására nem vehető igénybe E-hitel és kárpótlási jegy.

4. A pályázat benyújtásának időontja: 1995. május 15. napján 10–12 óráig.

A pályázat beadásának helye:
Hírlapkiadó Rt. vezérigazgató titkársága,
Budapest VIII. ker., Blaha Lujza tér 3.

5. A vételi szándék bizonyítására 250 000 Ft-ot, azaz kettőszáztvenezer forintot az ajánlattevőnek a pályázat benyújtásának határidejéig letétbe kell helyezni a Hírlapkiadó Rt. Magyar Hitelbank Rt.-nél vezetett 215-11505-7131 számú számlája javára. A pályázónak 60 napos ajánlati kötöttséget kell vállalnia.

6. A kiírónak jogában áll új ajánlatokat kérni.

7. A kiíró fenntartja a jogot, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa.

8. A Hírlapkiadó Rt.-vel megkötendő adásvételi szerződés érvényességének feltétele a szerződés ÁV Rt. általi jóváhagyása.

A pályázaton való részvétel feltétele a pályázati felhívás 5000,– Ft ellenében történő átvétele az alább megjelölt címen és titkossági nyilatkozat tétele.

A tender meghirdetésével egyidejűleg a vagyontárgyak főbb adatairól és jellemzőiről információ beszerezhető:
Hírlapkiadó Rt. vezérigazgatósága,
Budapest VIII. ker., Blaha Lujza tér 3.

Hírlapkiadó
Kiadási és Hirdetési Részvénytársaság

Hétfőn indul az OTP részvényeinek jegyzése

A részletfizetésre számítók hoppon maradhatnak

Folytatás az 1. oldalról

A legnagyobb hazai pénzintézet privatizációs stratégiájának két alapelve a hazai tulajdoni többség,és a mind szélesebb tulajdonosi kör. Ennek megfelelően került a részvények 20 százaléka a társadalombiztosításhoz, és ajánlottak megvételre ugyancsak 20 százalékot a külföldi intézményi befektetőknek. Június 28. és július 6. között az OTP vezetői és az állami tulajdonos képviselői Európa jelentősebb pénzügyi központjaiban több mint 200 intézményi befektetőnek kínálták fel a részvényvásárlás lehetőségét. Több mint másfélszeres értékű vételi ajánlat után, július 6-án a részvények névértékének 120 százalékában, ezer forintos részvényenként 9,5 dollárban állapították meg az OTP-papírok árát. A részvények elosztása után mintegy 120, főleg angol és svájci befektetési alap s biztosító társaság szerzett tulajdonrészt az OTP-ben.

A napokban jegyezhetik a bank részvényeinek 5 százalékát az OTP vezetői és alkalmazottjai, fizetéseiknek megfelelő arányban. A banki dolgozók is élhetnek a részletfizetés lehetőségével, ezentúl ők a részvények meghatározott mennyiségéhez féláron juthatnak hozzá. Az alkalmazottak várhatóan 2,5-3-szoros mértékben túljegyzik a részvényeket, mert 83-90 százalékuk élni kíván a lehetőséggel.

FOTÓ: VAJDA JÓZSEF

HungarHotels korszak után – OTP korszak a privatizációban?

A jövő hétfőtől jegyezhetik a bank részvényeit a hazai magánszemélyek és intézményi befektetők. Az utóbbiak között 700 millió forint névértékű részvényt osztanak szét, a magánszemélyek pedig 1,66 milliárd forint névértékű részvényre pályázhatnak. A jegyzés legfeljebb 5 napig tart, de túljegyzés esetén előbb is lezárhatják azt. A részvényekből először a készpénzes befektetők igényeit elégítik ki legfeljebb 250 ezer forint névértékig, majd a részletfizetési kedvezményre számítók kerülnek sorra, fejenként legfeljebb 100 ezer forint névértékig, harmadik lépésként ismét a készpénzes igénylők kerülnek sorra. Hétezer személy 250 ezer forintos jegyzése alapján azonban az elosztáskor csak az első lépésre lesz szükség, és a részletre jegyzők könnyen hoppon maradhatnak.

G. J.

A szerencsejátékban még van tartalék

Folytatás az 1. oldalról

A társaság elképzelései között szerepel a Keno elnevezésű számsorsjáték november–decemberre tervezett indítása, amely várhatóan a piac tízszázalékos bővülését eredményezi. Természetesen számításoknak kell megelőznie, hogy mely területeken milyen mértékben növelhetők az állami bevételek, egy azonban bizonyos: a pénznyerő automaták adóbevétele és a Keno megjelenése jelentős tartalékot jelent. A társaság 19 milliárd forintos bevételre számít ebben az évben – ebből hétmilliárd jut a költségvetésnek –, a piac bővülése azonban mintegy kétmilliárd forint többletbevételt eredményezhet. A számok természetesen becsült összegek, tény azonban, hogy a Csehországban bevezetett Keno-játék mintegy húszszázalékos piaci bővülést jelentett.

A sorsjegyüzletágban szintén van tartalék, a megfelelő szabályozás révén ugyancsak nőhetnek az állami bevételek. *Király György* szerint az idén húszmillió fölött várható az eladott sorsjegyek száma, ez a mérték azonban nem megfelelő. Előrelépés 1996-ra prognosztizálható, akkor az eladás jelentősen emelkedni fog. A helyzet várható javulásához nagymértékben hozzájárult a szabályozásnak a körülményekhez igazított korrekciója, amely megfelelő keretek közé szorította a sorsjegyek kibocsátását. A változások révén rendeződtek az üzleti viszonyok, s az állam bevételi érdekei is érvényesülnek. Király György megerősítette: a feketegazdaság nyilvánvalóan a szerencsejáték-piacon is jelen van, a társaság azonban – mint gazdálkodószerv – nem hivatott és nem is képes hatékony fellépésre. A feketegazdaság elleni küzdelemben a Szerencsejáték Felügyelet tehet hathatós lépéseket – a visszásságok felszámolásához fűződő általános gazdaságpolitikai érdekek jegyében.

(vasvári)

Európai szabványok

Az Európai Unióhoz való csatlakozás műszaki jogharmonizációja szempontjából fontos testületek közül tegnap választották meg a szabványügyi testületet létrehozó, 60 tagú előkészítő bizottságot.

Az Európában ismert 1800 szabványból eddig mintegy 700-at vezettek be hazánkban. A nemzeti szabványosításról szóló idei törvényben foglalt felhatalmazás alapján szeptember 28-tól elkezdi működését a Magyar Szabványügyi Hivatal helyét és feladatait átvevő Magyar Szabványügyi Testület (MSZT) és a Nemzeti Akkreditálási Testület (NAT). Az MSZT feladatköre azonos lesz a jelenleg működő Magyar Szabványügyi Hivataléval. Lényeges különbség viszont, hogy a megalakuló testület nem költségvetési, hanem társadalmi szervezetként fog működni. Amint azt már korábban is bejelentették, az átalakulás után a szabványügyi hivatal 160-as alkalmazotti létszámát egyharmadára csökkentik.

(t. s.)

Az agárkamara álláspontja:

Stabilitást csak a fejlesztéstől várhatunk

Stabilizáció vagy fejlesztés? A kérdés ilyetén feltétele, a két program egymást kizáró szembeállítása hamis – jelentette ki** Csikai Miklós **elnök az agrárkamara legutóbbi sajtótájékoztatóján, ahol** Mészáros László **főtitkárral együtt hangsúlyozták: ők az ország válságosra fordult helyzetéből éppen az agrárszféra fejlesztésével igyekeznek kilábalni.

Ez akkor is így van – fejtegették hitetlenkedőknek válaszolva –, ha az Európai Unió az egykori szocialista országok társulásának föltételeül a mezőgazdasági termelés visszafogását írná elő, és ha egyik-másik ország látványos módon próbál megfelelni ezen elvárásoknak. Magyarország már csak azért sem léphet erre az útra, mert földrajzi és népességi viszonyai egyaránt a mezőgazdaságot teszik a gazdasági fejlődés alapjává: mind a megművelhető földterületek, mind a vidéki-falusi népesség aránya jóval nagyobb ugyanis a földrészünkön általánosnál.

Ráadásul a fejlettebb nyugati országokhoz való fölzárkózás úgyszintén a fejlesztést követeli, hiszen egyebek mellett az egy főre jutó élelmiszerfogyasztás tekintetében is utol kell érnünk a partner-társadalmakat, amelyektől – ilyen tekintetben – pillanatnyilag legalább 30 százalékos a lemaradásunk. Példaként Mészáros László a hús- és húskészítmények egy személyre jutó fogyasztását említette, amely nálunk az utóbbi öt esztendőben 81-ről 71 kilogrammra csökkent, miközben az európai országokban ez a mennyiség eléri az évi 95 kilogrammot.

A hátrány lefaragása – az agárkamara elnöksége által elfogadott állásfoglalás szerint – több tennivalót kíván egyszerre.

Mindenekelőtt, hogy mielőbb készüljön el a kormánypártok által már régóta ígérgetett és legalább 5–7 évre szóló agrárfejlesztési program. Másodszor működőképessé kell tenni a jelenleg teljes mértékben csődöt mondott agrárrendtartási törvényt. Végezetül pedig lehetővé kell tenni, hogy a nem adó jellegű kincstári befizetések újbóli elosztásába a mezőgazdasági termelők szakmai, illetve érdekvédelmi szervezetei a jelenleginél jóval nagyobb beleszólást nyerhessenek.

(-káposztás-)

- Kovács Kálmán, a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium államtitkára tegnap átadta a 4. számú főút Szolnokot elkerülő szakaszának utolsó, négy kilométeres darabját. Mint hangsúlyozta, a több mint tízmilliárd forintos beruházással a teherforgalom 90 százalékát, s gyakorlatilag az egész tranzitforgalomat sikerült a városon kívülre helyezni. Az út mentén önálló kerékpár nyomvonalat alakítanak ki, három kerékpáralagúttal.

- Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottságot nem az ipari miniszternek kellene felügyelnie, hanem önálló, közvetlenül a kormánynak felelős szervezetként volna jó működtetni – jelentette ki Bihari István, a bizottság elnöke tegnap egy háttérbeszélgetésen. A bizottság elnöke a műszaki fejlesztés helyzetét siralmasnak minősítette.

Számítógépes tudakozó

A külföldi telefonkönyvekből való tudakozódást mostantól számítógépes lekérdezéssel váltja fel a Matáv. Ezentúl a hazai nemzetközi tudakozókezelők számítógép segítségével, közvetlen módon érdeklődhetnek a külföldi távközlési szolgáltatók tudakozói adatbázisától.

Az új szolgáltatás értelmében a hazai ügyfél megadja a keresett külföldi előfizető nevét és címét, s ennek alapján megkapja az illető telefonszámát. Telefonszám alapján viszont név és cím után nem érdeklődhetnek az előfizetők, mert ez az eljárás a nemzetközi gyakorlatban ismeretlen. A szolgáltatásokat igénybe vevő külföldiek kölcsönösségi elv alapján hasonlóan jutnak a magyar előfizetők számához. A számítógépes adatkeresés csomagkapcsolt hálózat igénybevételével jön létre. Az előző rendszerrel szemben ennek a módszernek több előnye van. Mindenekelőtt a karbantartott adatállományból történő szolgáltatás csökkenti a válaszidőt, jelentősen növeli a nemzetközi tudakozó teljesítményét, a külföldről elérhető magyar adatbázist pedig szinte naprakészen – háromhetente – felfrissítik. A szolgáltatás díja és a már ismert telefonszám nem változik.

A számítógépes rendszerbe kapcsolt országok köre egyre bővül. Így a már ismertek mellett Belgium, a volt Jugoszlávia, Szlovákia, Írország, Spanyolország, Kanada, Portugália, Hollandia, Ausztrália, térségünkből pedig Csehország, Lengyelország és Bulgária is hamarosan bekapcsolódhat a rendszerbe. A közeljövőben Oroszországgal, Ukrajnával és Romániával azért nem indítják meg a szolgáltatást, mert az említett országokban hiányzik a számítógépes tudakozói adatbázis. A reggel 8-tól fél napon át működő szolgáltatás során az ügyfelek leggyakrabban Németországot, Ausztriát és Svájcot hívták.

(békés)

Centrum-jubileum

Július 14-én, pénteken ünnepli tizedik születésnapját a Centrum Áruházak Rt. legfiatalabb – nagyságát és forgalmát tekintve egyaránt harmadik – áruháza, a kispesti Centrum. Az ünnepnapon az áruház reggeltől éjfélig 10-40 százalékos árengedménnyel, ingyenes diagnosztikai vizsgálat, divatbemutató és sztárbuli kíséretében kínálja termékeit – jelentette be tegnap *Kertész Gábor*, a kispesti Centrum igazgatója.

Mint az egység vezetője elmondta, a nyolcezer négyzetméteres alapterületű kispesti Centrumnál az idén 2 milliárd forintos forgalmat szeretnének elérni. Az igazgató szerint erre minden esélyük megvan, hiszen a többi áruházhoz képest 5-10 százalékkal olcsóbban árusítják az ipari és élelmiszercikkeket, s az árrést hatékonyabb munkával termelik ki. Tavaly 60 millió forintos beruházással korszerű hűtőrendszert állítottak működésbe, az idén pedig már a végső simítások folynak az áruház előtt létesített pavilonsoron, ahol szintén megkezdik az árusítást.

T. B. S.

Bővülő választék a Suzuki gyárból

Folyamatosan és biztonságosan végzi a kétműszakos gyártást a Magyar Suzuki Rt. esztergomi autógyára, s eközben újabb specifikációkkal bővíti a Suzuki Swiftek választékát. Naponta 130-140 autó hagyja el a szerelőcsarnokot, s ennek fele már háromajtós változat. Érdekesség egyébként, hogy már megközelíti a két és fél ezret az Esztergomban gyártott jobb kormányos Suzukik száma. Ezek az autók Anglia és Írország útjain futnak.

A növekvő export miatt a gyár még jobban megszigorította a minőségi követelményeket, s ez azt jelenti, hogy ugyanazt a pontszámot az eddiginél is keményebb próbák teljesítése esetén kapják meg a „végtermékek" a gyártási folyamat végén. Mivel pedig az elért pontszám nem csökkent – az eddigi, japán szintű minőség további javulásáról lehet beszámolni. A magyar beszállítók változatlanul pontosan, jó minőségben szállítanak.

Már 11-féle színben kapható itthon is a Suzuki – háromféle zöld és kék árnyalatban –, s tovább folytatódik (még ezen a nyáron) a színben is exkluzivitást nyújtó korlátozott számú sorozatok értékesítése.

Íme, így változott a kocsi „beltartalma" a gyártás kezdete óta:

Százalék	1992	1993	1994	1995
1. Magyar beszállítók	6	25	27	30
2. Saját gyártás	19	23	23	24
3. Magyar rész (összesen)	25	48	50	54
4. Európai beszállítás	4	11	12	14
5. Suzuki MC (Japán)	71	41	38	32

Nemrégiben az *Év Legjobb Szállítója* címmel tüntette ki a Magyar Suzuki Rt. a legjobb magyar alkatrészkészítőket, a minőség, a selejtarány, a megbízhatóság, a szállítási pontosság és a megbízhatóság alapján.

A Magyar Suzuki Rt. célja az – miként már többször hangsúlyozták –, hogy a motor és a sebességváltó kivételével minden alkatrész Európából, főleg Magyarországról származzon. A hazai részarány növelése érdekében a cég 3 milliárd forintos beruházásba kezd – ezt a cég *Suzuki Osamu* legutóbbi budapesti látogatásakor jelentette be. Azóta tisztázódtak a részletek, és megkezdődött a beruházás végrehajtása. Japánból fémsajtoló és műanyag fröccsöntő berendezések érkeznek, hogy 300 sajtolt és 176 műanyag alkatrészt – például az ülésben lévő fémlemezt vagy az oldalburkolat műanyag zsebét – itt lehessen gyártani. Hamarosan a lökhárító is festett lesz, s az eddig csak összeszerelt kipufogó is részben magyar belső elemekből készül majd.

A fejlesztések költségeit a Magyar Suzuki fedezi, de csak részben Esztergomban, mert számos beszállító is részesül a beruházás előnyeiből. (Szeretnének támogatást elnyerni az OMFB-től, valamint a gazdaságösztönzési alaptól is.) A most megcélzott 4 százalékos részesedésnövelés mellett már a beszállítói arányok további 8 százalékos javításának lehetőségét vizsgálják. A fejlesztések egyébként nem csak a főtípust érintik; ezt mutatja például, hogy a jobb kormányos változat tetőantennájának gyártásához is komoly felszerszámozásra van szükség.

A hazai autóár-robbanás természetesen a Suzukit is érintette. A vetélytársakhoz képest nőtt az árkülönbség, a magyar autó pozíciói elvileg javultak, ám sajnos növekvő ár s így jelentős keresletcsökkenés mellett. Mindenesetre nagy érdeklődés kíséri a Suzuki márkakereskedők különleges ajánlatát, amelynek keretében – típusonként eltérő feltételekkel, de mindenképpen jelentős összegű, valóban kamatmentes – hitellel hozzá lehet jutni a Swiftekhez. Május végéig csaknem öt és fél ezer Suzuki kelt el itthon, s a tavaszi megtorpanás után a kamatmentes akció ismét növelte az eladást.

(d.)

- A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara innovációs különdíjat alapított. A felnőtt kategóriában a legsikeresebb innováció elismerésére 300 ezer forint értékű, az ifjúsági innovációs és tudományos verseny keretében pedig 200 ezer forint értékben ajánlottak fel díjakat.

- Az Unilever cég összesen négymilliárd forint értékű beruházást hajt végre Magyarországon. Fergus Balfour, az Unilever Magyarország Kft. vezérigazgatója bejelentette, ebből 1,27 milliárd forintot a Bajai Hűtőipari Rt. nagyarányú fejlesztésére, korszerűsítésére fordítanak – ahol az "Iglo" és "Konyhakert" termékeit gyártják. A beruházás kivitelezése augusztusban kezdődik és jövő év végére fejeződik be.

- E hét végén huszonegyre emelkedik azon országoknak a száma, amelyekben a Westel 900 ügyfelei saját GSM mobiltelefonjukat használva fogadhatnak, illetve kezdeményezhetnek hívásokat – tudatja a cég tegnapi sajtóközleménye. A magyar szolgáltató legújabb partnere Spanyolország, azaz a Telefónica Móviles helyi szolgáltató, melynek révén Madridban, Barcelonában, Valenciában, a Costa Braván és Doradán vált lehetővé a GSM szolgáltatás igénybevétele.

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos valutaárfolyamai

Pénznem	Vételi árfolyam 1 egységre, forintban	Közép	Eladási
Angol font	199,44	201,38	203,32
Ausztrál dollár	89,91	90,81	91,71
Belga és lux. fr. (100)	436,66	440,96	445,26
Dán korona	23,04	23,27	23,50
Finn márka	29,20	29,49	29,78
Francia frank	25,80	26,05	26,30
Görög drachma (100)	55,31	55,85	56,39
Holland forint	80,11	80,90	81,69
Japán jen (100)	143,76	145,22	146,68
Kanadai dollár	92,60	93,49	94,38
Kuvaiti dinár	417,45	421,58	425,71
Német márka	89,67	90,56	91,45
Norvég korona	20,19	20,39	20,59
Olasz líra (1000)	77,59	78,33	79,07
Osztrák schilling	12,75	12,88	13,01
Portugál escudo (100)	85,33	86,16	86,99
Spanyol peseta (100)	103,78	104,78	105,78
Svájci frank	108,00	109,07	110,14
Svéd korona	17,31	17,48	17,65
USA-dollár	125,39	126,60	127,81
ECU (Közös Piac)	166,11	167,73	169,35

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai

Devizanem	Árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	201,29
Ausztrál dollár	91,06
Belga frank (100)	440,33
Dán korona	23,23
Finn márka	29,45
Francia frank	26,04
Holland forint	80,74
Ir font	206,92
Japán jen (100)	145,41
Kanadai dollár	93,53
Kuvaiti dinár	421,95
Német márka	90,41
Norvég korona	20,36
Olasz líra (1000)	78,35
Osztrák schilling	12,86
Portugál escudo (100)	85,93
Spanyol peseta (100)	105,11
Svájci frank	109,01
Svéd korona	17,46
USA-dollár	126,67
ECU (Közös Piac)	167,69

Ritkaságok

Bartók-portrék Barcson

A zeneszerző halálának 50. évfordulója alkalmából egy 32 eredeti grafikát tartalmazó, 1982-ben készült Bartók-albumot mutat be a barcsi Dráva Múzeum. *Orzsi Zoltán*, a múzeum igazgatója elmondta, hogy az album az egykori államelnök, *Losonczi Pál* adományaként került hozzájuk. A Franciaországban szerkesztett kiadványból mindössze 100 példány készült, ennek egyik darabját kapta meg annak idején Losonczi Pál. A grafikák, amelyek most a barcsi Dráva Múzeumban láthatók, Bartók Béla 100.születésnapja alkalmából készültek: a kötet éppen egy évvel az 1981-es évforduló után látott napvilágot Párizsban. A mesterek között ott találjuk *Barcsay Jenőt, Hincz Gyulát, Klimó Károlyt, Kornis Dezsőt, Vasarelit* és *Schöffer Miklóst*. A Bartók-emlékkiállítás július 18-ig tekinthető meg Barcson.

A cethal hátán

Hubay Miklós A cethal hátán című darabjával kezdődik a Gyulai Várszínház idei nyári előadássorozata. A csütörtök este bemutatott drámát *Iglódi István* állítja színre, a főbb szerepekben *Gáspár Sándor, Varga Mária, Stohl András* és *Avar István* lép fel, az előadás jelmezeit *Fekete Mária*, díszleteit pedig *Szlávik István* tervezte.

Az 1973-ban született darabot, eredeti címen „Színház a Cethal hátán", még ugyanabban az évben adta elő a budapesti Nemzeti Színház: az ősbemutatót *Major Tamás* rendezte. Avar István az egyetlen szereplő, aki az akkori s a mostani előadásban is szerepet kapott. A huszonkét évvel korábbi előadásban *Angyal Pétert* alakította, most pedig az egyik főszereplő, az esztergomi érsek, *Oláh Miklós* szerepét játssza. A darabot a szerző a mohácsi csatavesztést követő időket megelevenítő „Balassi Menyhárt árultatásáról" szóló komédia nyomán írta.

A Hubay-darabot kilenc este láthatja a Körös-parti fürdőváros közönsége a gyulai Tószínpadon. Az előadások minden alkalommal fél kilenckor kezdődnek.

A hamburgi Schauspielhaus Canetti-előadása

Haláltánc a menyegzőn

Amszterdami tudósítás:
A pincér rezzenéstelen arccal nyüzsög a hatalmas szalonban. Italt kínál az estélyi ruhás hölgyeknek, jól-rosszul, de kiöltözött uraknak, összesöpri az elhajított, összeroppantott műanyag poharakat, kinyalt papírtányérokat. Mintha szüntelen keringőzne a bódultan kóválygó meghívottak között. A bécsi nyárspolgári lakodalom vendégei hamarosan kivetkőznek magukból. Ki-ki a másik párját ostromolja, hogy előbb-utóbb eltűnjön vele a szomszédos szobában. A pincér diszkréten becsukja utánuk az ajtót. Valahány alkalmi párosodás lezajlik, a zilált öltözékben visszatérők a szalonon át a fürdőbe sietnek, ahonnan a vízvezeték kihangosított fröcsögése, szortyogása hallszik – a társaság döbbenetére. Ostoba, cinikus társalgások szakadnak meg, hogy aztán újabb frivolságnak legyenek tanúi: a menyasszony a 80 éves háziorvossal vonul el enyelegni, aki később a kamaszlányt ülteti az ölébe és tapogatja végig. Az örömanya vonakodó vejét vonszolja el a rejtélyes szobába, hogy bevezesse a házasélet örömeibe. És így tovább, mármár rituális ismétlődéssel. Az italtól dülöngélő párok amúgy a vagyonszerzés módozatairól vitatkoznak... Szodoma és Gomorra – mondhatnánk sommásan, bibliai utalással a nagy osztrák író, *Elias Canetti* (1905–1994) harmincas éveiben írt *Esküvőjére*. Bemutatására évtizedekig várt a szerző (nálunk a Katona József Színház játszotta), a hamburgiak előadásának tervezésében a halála előtti hónapokban még maga is részt vett.

A „Hochzeit" (esküvő) valóságos panoptikuma a totálisan immorális társadalomnak (nem mondhatnánk hát, hogy nincs aktualitása). Annak a világnak a (schopenhaueri) hanyatlása, melynek elállatiasodott egyedei a maguk infernális karakterével vitriolos karikírozására adtak alkalmat. *Cristoph Marthaler* svájci rendező *Jarry-* és *Beckett-asszociációkat* keltő, apokaliptikus vízióvá „koreografálta" Canetti szatíráját a Schauspielhaus sokoldalú, fogékony színészeinek konzeniális játékában. Az ő értelmezésében a Hochzeit valóságos

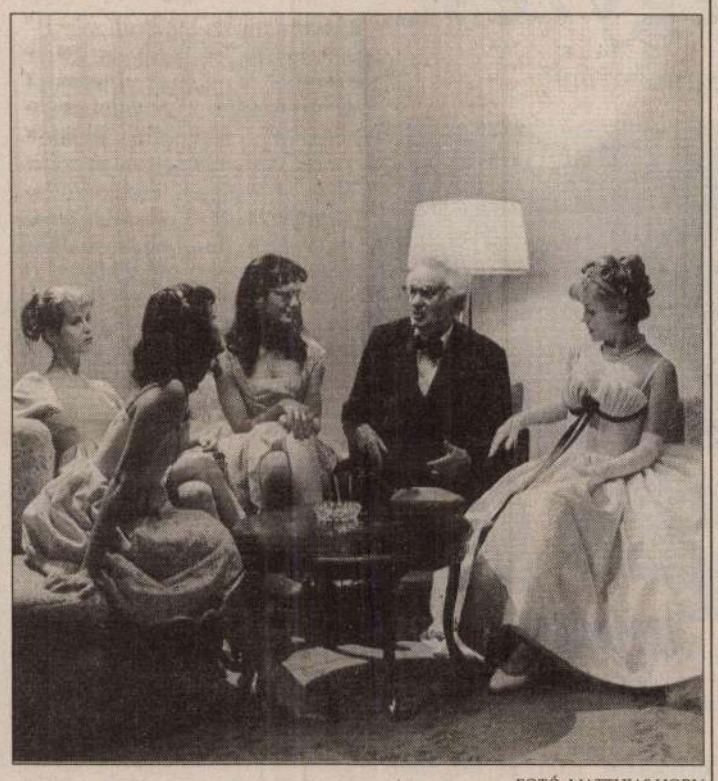

FOTÓ: MATTHIAS HORN

Óraműpontossággal megszerkesztett, groteszk látomás villant föl emberi drámákat

„Endzeit"-tá (végjátékká) fajul, a végítélet előtti haláltánc vonaglásává. Mert a polgári szalon különféle figurái, a vagyonszerzés és a szexualitás megszállottai a színészek eredeti ábrázoló készségének, hallatlanul kifejező mozgáskultúrájának jóvoltából valóságos keresztmetszetét kínálják a háború előtti bécsi világ (s az ezredvég) végvonaglásának. A pénzszerzési és üzekedési hajsza áporodott atmoszférája terül a civakodó, bájcsevegő, zsivajgó társaság fölé.

A hazug házassági (és mindennemű) szertartás, az általános képmutatás karikírozása ötletparádéra ad alkalmat. A rendező – az egyik holland kritika szalagcíme szerint – „zseniálisan" érzett rá Canetti szellemére. A produkció szuggesztivitását fokozza az ellenpontozás, a zenei motiválás alkalmazása. Az emberi morál fölbomlására utaló démoni szatírát időnként megszakítja egy-egy esküvői csoportképbe való nyájas-mosolygós beállás. Amikor is az apokaliptikus szeánszokat hirtelen fölváltja a díszes vendégkoszorú kórusa, templomi áhítattal énekli a zsoltárokat vagy a „Schön ist die Jungheit..." (De szép az ifjúság...) kezdetű híres dalt. Óraműpontossággal megszerkesztett, groteszk látomás villant föl emberi drámákat. (Ez idő alatt egy padlásszobában a durva házmester nem engedi szóhoz jutni haldokló feleségét stb.)

A hangulat bizarrságát elősegíti a rendező kitalálta pincérfigura állandó jelenléte, aki elnéző, ám megvető tanúként némán teszi a dolgát. Alkalmanként a papagájt, a szenilis, megrögzötten fölényes nagymama, a háztulajdonosnő kedvencét is ő „alakítja", aki időnként mereven átvonul a földön hentergő párok között vészjóslóan ismételgetve, hogy „én még élek". A papagájpincér pedig egyetlen szót rikácsol minduntalan: Haus, Haus. Vagyis a Ház, a vagyon a polgári biztonság jelképe, mely előbb-utóbb rájuk omlik, hogy bűneikkel együtt maga alá temesse őket.

Metz Katalin

Művészetek Völgye '95

A vidám vállalkozó és a szenegáliak

Ötödik napja „mozog" a *Művészetek Völgye* az Eger-patak mentén, s akik erre tévedtek, netán célirányosan ide jöttek, bizony bőven válogathattak az érdekesebbnél érdekesebb kulturális programokban. Az első két nap eseményeiről már hétfői számunkban beszámoltunk, *Szkárosi Endre* és zajtársai Hagymaláz című agyzajmelodrámáját időközben kiheverték a helybeliek, akárcsak *Mácsai Pál* és barátainak vasárnapi élő, bár kissé rezignált lemezbemutatóját a XII. századi templomból kialakított Klastrom Színpadon.

A tizenhét napig tartó kulturális dömping sajátos színfoltját jelentő, *Galkó Balázs* rendezte lakodalmas rock-operettet, A vidám vállalkozót összesen négy alkalommal mutatják be. (Legközelebb 15-én a vigántpetendi Széna téren látható.) A Szarajevóval kezdődő és azzal is végződő, a 20. század alkonyának Magyarországán játszódó történet hősei egytől egyig vállalkozók, akik ha kell, kilóra veszik meg egymást, akiknek világában a lé, azaz a pénz határozza meg a tudatot, s akik legfőbb jelmondata: Eladó az egész világ! „Ötven miller (millió), egy hónapra, száz miller vissza, különben egy kiló hús – belőled" – kántálják a darab során több alkalommal. Egy óra múlva aztán *Shakespeare* Velencei kalmárából vett részletek formájában elhangzik az eszmei mondanivaló, s mielőtt még túl komolyan vennénk a dolgokat, jön a mindent elsöprő (és kellőképpen cukormázas) finálé.

Azok a kóbor utazók, akik hétfőn, illetve kedd este Kapolcsra vagy Taliándörögra tévedtek, igencsak meglepődve tapasztalhatták, hogy a Balaton-felvidéki falvakban éjfekete afrikaiak ropják a táncot és ösztökélik a hallgatóságot, hogy tegyék ugyanazt. A Szenegálból érkezett 38 tagú ének-, zene- és táncegyüttes tulajdonképpen a véletlennek köszönheti ittlétét, mivel eredetileg egy veszprémi (vélhetően vidám) vállalkozó meghívására érkeztek hazánkba, aki aztán gyorsan lelépett, s így mind a harmincnyolcan itt álltak a Balaton-felvidéken megfürödve. Egészen addig, amíg *Márta István* hírüket nem vette, s mindjárt három alkalommal fel nem léptette őket a Művészetek Völgyében. Fekete-Afrika kulturális küldöttei nem voltak hálátlanok, hiszen törzsi dobjaikkal és fergeteges táncműsorukkal olyan hangulatot varázsoltak, hogy vélhetően még évek múltán is emlegetni fogják helybeliek és idelátogatók egyaránt.

Ami pedig a többi programot illeti, a hétfő esti taliándörögdi bluesfesztiválra – melyen a *R.A.B.B.*, a *Herfli Davidson* és a *Hobo Blues Band* lépett fel – még a három falu öregasszonyai is elmentek, bár kétlem, hogy olyan jól érezték volna magukat, mintha búcsúban vagy lakodalomban jártak volna. A *Dran* együttes ír népzenei koncertje és táncháza, a *Merlin Színház* József Attila-heppeningje (Születésnapomra), a Banya művész Tanyában fellépő és a húszas-harmincas évek musicaljeit és szvingkorszakát felelevenítő *Cotton Club Singer* egyaránt zajos sikert aratott, akárcsak a Csigaház (Nyugdíjasház) péksüteményei, a Kapolcsi Szomjoltó Egylet sörrel telt korsói vagy Czili néni egytálételei és unicumjai.

(jávorszky)

Díszletek versenye

Ezüstérem a Prágai Quadriennálén

Prágában négyévenként rendezik meg a Quadriennálét (PQ), a díszlet- és jelmeztervezők világtalálkozóját. Az idén 50 ország részvételével 1995. június 26-án nyílt meg a nemzeti kiállítások seregszemléje. A rangos eseményen *Václav Havel* köztársasági elnök is jelen volt, s nagy érdeklődéssel tekintette meg a magyar kiállítást. Nemzeti szekciónk *Jeles András* Szerbusz Tolsztoj (veszprémi Petőfi Színház, 1993) című darabjának díszletével (*Antal Csaba* munkája) szerepelt a nemzetközi találkozón, de a tárlaton belül további 13 magyar díszlet- és jelmeztervező állította ki kosztümjeit, terveit, makettjeit, modelljeit.

A PQ '95 alkalmából a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet anyagi támogatásával reprezentatív katalógus is készült. A kötet kettős értelemben is fontos. Egyrészt azért, mert a színházi tervezőkről utoljára 1983-ban jelent meg tudományos igénnyel készült album, a Szcenográfia Hungarica, *Bőgel József* szerkesztésében, másrészt mivel a most megjelent könyv szerkesztési elveiben, a feldolgozott anyag mennyiségében is eltér az előzőtől. A szócikkek lexikonszerűen közlik a művészek pályafutásának legfontosabb adatait, s egybegyűjtötték az alkotók 1980 és 1995 közötti főbb terveit is. Minden művész oldalpárt kapott, ahol képanyag illusztrálja tevékenységét.

A PQ '95 kiállításon részt vevő művészek – kifejezetten az alkalomra szólóan – színes fotókkal jelentek meg. Az utolsó PQ óta eltelt időszak színházi életét elemzi *Koltai Tamás* kritikus esszéje, *A változás színháza* címmel. A kötetet bibliográfia zárja, amelyet az OSZK Színháztörténeti Tár munkatársa, *Both Magdolna* állított össze. A könyv magyar, angol és német nyelven tartalmazza a szükséges adatokat, hogy egyben referenciaanyagul szolgáljon tervezőinknek szerte a világon. A nemzetközi találkozón is bemutatott katalógust a zsűri ezüstéremmel tüntette ki, hangsúlyozva annak dokumentációs értékét.

T. G.

A rádió mellett

Versek a vesztesekért

Az elmúlt héten úgy vártam a tizenkilenc óra negyvenet... nem tudom én azt elmondani. Már hétfőn is vártam *Molnár H. Lajos* versválogatását – látván a műsorban, hogy *Székely János, Szőcs Géza, Kányádi Sándor, Szőcs Kálmán, Horváth István* fognak szólni hozzám –, de kicsit féltem is. Mert jó ideje én szeretem olvasni magamnak a verseket. Talán, mert... de *Meister Éva* külön ajándéka volt a sorozatnak: a *vers* szólt általa – *nem* a saját lelke – a versbe vésett fájdalom, vád, intelem és indulat „akár a kéz, ha ökölbe kékül" (Kányádi: Fekete-piros).

Aztán keddtől már *Szilágyi Domokos, Ferencz S. István, Czegő Zoltán, Horváth Imre, Farkas Árpád, Markó Béla, Hervai Gizi, Bogdán László*... micsoda névsor! Ha tudjuk is, egyenként őrizgetjük is őket a szívünkben, de így együtt: micsoda költészet! Milyen gazdagok is vagyunk azáltal, hogy ők kimondták, hogy ők verssé szülték az elviselhetetlen kínt, hogy verssé vált bennük a csak azért is, a nyüszítés, a lázadás, az üvöltés, a szellem elnémíthatatlan ereje: ne húzzák már annyit a félrevert harangot, hiszen még itt vagyunk...

Vesztesek, igen vesztesek, de vagyunk.

Ide kellene másolnom Székely János sorait *A nyugati hadtest* című remekének végéről, ahol először olvashattuk a visszavonuló tüzérség – a vereségre termett nép – döbbenetes vigaszát: „A győztesnek igaza meghal. / A vesztesnek igaza lesz. / Mióta világ a világ, / Az nyer igazán, aki veszt."

Azt mondta Molnár H. Lajos, az erdélyi pályatárs, aki nem jókedvéből él itt (Szolnokon) – s a részenként elhangzó rövid bevezetőinek árulkodása szerint most se jókedvű –, hogy a kortárs magyar irodalom legnagyobb verse A vesztesek. Lehet, hogy nincs igaza. De akkor is igaza van, mert hiszen ő így gondolja, s mert tudja azt is: mennyire ráférne erre a népre, hogy legalább ezt a vigaszt elfogadja Székely Jánostól. S köszönjük, hogy csöndes kiáltványa világszínvonalú „kórusának" zárószólamaként ezt üzente.

Az erdélyi költészetet kevéssé ismerő hallgatóknak talán jó lett volna, ha a költők neve s a versek címe is elhangzik, noha megtörte volna a válogatás feszes ívét.

Kányádi Sándor azt tanulta egy falusi kisiskolás fiútól, én meg tőle, hogy *a vers az, amit mondani kell*. Vajha eszébe jutna valakinek magnón vagy videón kiadni ezt a sorozatot.

(medve)

● Szombaton este, a nyírbátori református templomban, a Miskolci Szimfónikus Zenekar koncertjével veszi kezdetét a XXIX. Nyírbátori Zenei Fesztivál. A rendezvénysorozat további programjai: a Nemzetközi Ifjúsági Zenei Tábor művésztanárainak kamarahangversenye a nyírmihálydi református templomban 17-én, Kovács Dénes és Szenthelyi Judit hegedű-zongora szonátaestje a nyírbátori minorita templomban.

● Vizuális költészet 1985-95 címmel rendez kiállítást a Magyar Műhely szerkesztősége, a keszthelyi Balatoni Múzeumban, július 14. és 27. között. A megnyitót Török András az MKM helyettes államtitkára tartja, pénteken délután 5 órakor.

Szemle

A költők hava

A július idén mindenképpen a költők hava, legalábbis a *Hitel*nél, melynek legfrissebb száma többségében a líráról, költői pályákról értekező dolgozatoknak ad teret. A folyóirat színes, ötletesen szerkesztett összeállítással emlékezik a hetven éve született *Nagy László*ra. A gyűjtemény első felében a költő levélhagyatékának néhány darabját olvashatjuk. Ezek részben feleségével, *Szécsi Margittal* váltott levelek, részben a pályatársak üdvözletei, intelmei. A továbbiakban *Vigh Tamás, Gál Sándor, Lászlóffy Aladár, Döbrentei Kornél, Alföldi Jenő, Vathy Zsuzsa, Nagy Gáspár* emlékezik rá egy-egy rövid írással, illetve *Buda Ferenc* egy verssel. Az összeállítást s a további munkákat Nagy László grafikái illusztrálják. A Szemlében *Jánosi Zoltán* a költő naplójára, *Görömbei András* pedig *Kiss Ferenc* Nagy Lászlóról írt dolgozataira hívja fel a figyelmet.

A Műhely-rovatban két másik nagyszerű költői pályát foglal össze egy-egy esszé. *Nagy Gábor* írása (A lírai önértelmezés Baka István költészetében) és *Ágh István* munkája (Világ, sors, Isten Utassy József költészetében) az alkotók munkásságának egy-egy szeletét elemzi behatóan.

Jelentős érdeklődésre tarthat számot *Kuczka Judit* Tévé(s) játékok című tanulmánya. Ez a munka részletesen vizsgálja a hazai televíziózással kapcsolatban az utóbbi esztendőkben felmerült valamennyi problémát. Tárgyalja az MTV anyagi gondjait, az okokat kutatja, s ebben az összefüggésben tér ki az elbocsátások kérdésére. Kuczka Judit írása mikroszkóp alá veszi a hazai televíziós kultúrát: rámutat a képernyőn tanúsított hibás nyelvi és metanyelvi magatartás káros hatásaira, valamint a kereslet és kínálat közötti feszültségekre is.

K. Gy.

Antal Csaba

Továbbra is erőtlen a dollár

A FED szerint kizárt egy súlyosabb recesszió

A múlt hét sem hozott erősödést a dollár számára a nemzetközi devizapiacokon. Hétfőn még enyhén emelkedő szinten történtek üzletkötések. Mérsékelt forgalom mellett 1,3950-es USD/DEM és 89 feletti USD/JPY szintre is eljutott a dollár, később azonban csökkenő tendenciát mutatott.

Kedden hozták ugyanis nyilvánosságra az amerikai kereskedelmi mérleg májusi adatait, amely rekordméretű, 11,43 milliárd dolláros hiányt mutatott. Egyetlen pozitívumnak az számított, hogy a Japánnal szembeni passzívum 6,4 százalékkal, 5,5 milliárd dollárral csökkent. Ez azonban nem sokat javított az általános véleményen, miszerint semmi sem utal rá, hogy jelentősen sikerülne megfékezni a kereskedelmi deficit növekedését. A hírre jelentős árfolyamemelkedést felmutató amerikai részvény- és kötvénypiacon nagyarányú eladások kezdődtek, ami a devizapiacokon dolláreladás formájában jelentkezett.

Figyelemmel tekintettek a devizakereskedők az amerikai központi bank (FED) elnökének szerdán tartott félévi beszámolójára is. Az amerikai gazdaság a FED szerint biztató helyzetben van, egy súlyosabb recesszió lehetősége már kizárt. Az elemzés azonban nem tudott jelentősen javítani a dollár helyzetén, hiszen mindenki azt figyelte, folytatódik-e a Wall Streeten az értékpapírok árának további csökkenése.

Az európai keresztárfolyamokat figyelve feltűnik, hogy az angol font jelentősen gyengült a német márkával szemben.

Tilimon Zsolt
Magyar Külkereskedelmi Bank Rt.

TV-TŐZSDE
1995. július 16–21.

Játékos	1. részvény árf.-vált., %	2. részvény árf.-vált., %	Összesen %
1. Borbély Kismóni Szilvia	Pannonflax	Richter	
OTP Bróker Rt.	9,4	–1,7	7,7
2. Marosi Gábor	IEB	Domus	
Postabank Értékpapír Rt.	5,4	–0,9	4,5
3. Erdélyi Gyula	Fotex	Martfű	
	–1,1	0,0	–1,1

TV-TŐZSDE
Jelentkezési szelvény

NÉV: .....
CÍM: ..... IRÁNYÍTÓSZÁM: .....
FOGLALKOZÁS: .....
TELEFONSZÁM: .....

A szelvényt a Magyar Televízió címére lehet beküldeni.
(1810 Budapest, Szabadság tér 17.)

A tőzsdeindex alig mozdult

A múlt héten ismét a forgalom élénkülésének és néhány részvény esetében az árfolyamok emelkedésének lehettek tanúi a BÉT szereplői. A BUX-index továbbra sem mozdult ki az 1475–1485 pont közötti sávból. Egyes szakértők lehetségesnek tartják, hogy az új bevezetések és a cégek féléves teljesítményéről érkező jó hírek hatására a tőzsdeindex még a nyáron átlépheti az 1500 pontos határt.

A részvények iránti érdeklődés feltámadását jelzi az **OTP**-jegyzés sikere és a **MOL**-részvények élénkülő kereskedelme az OTC-piacon.

A jó féléves eredményekkel büszkélkedő **Prímagáz** árfolyama 3200 forint fölé emelkedett. Emelkedő trend jellemezte az **Egis** piacát is. A legnagyobb forgalmú részvényekre 2740 forinton is akadt vevő. Stagnált a **Danubius** és a **Fotex** megítélése.

Elégedettek lehettek azok is, akik 1300 forintért **Graboplast**-részvényt jegyeztek, a műanyagipari cég papírjaiért 1470 forint feletti, azaz a kibocsátási árat több mint 150 forinttal meghaladó áron kereskedtek a brókerek.

Az Egistől eltérően kismértékben csökkent a másik nagy tőzsdei gyógyszergyár, a **Richter Gedeon Rt.** árfolyama. Törzsrészvényeinek jegyzése a hét végén 2030 forint volt.

A **Pannonváltó I.** részvényei iránt a héten ismét csökkent a kereslet. Árfolyamuk 600 forint körül látszik stabilizálódni. Kismértékű áremelkedés jellemezte a **kárpótlási jegyek** piacát is, 240–250 forint közötti áron kereskedtek vele a parketten.

A **három hónapos diszkont kincstárjegyek** szerdai aukcióján túlkereslet jelentkezett, az átlaghozam 32,75 százalék, a maximális hozam 32,89 százalék lett.

Berger Zsolt
Arany Bróker Értékpapír Ügynökség Kft.

Jövedéki szabályozás

A gazdasági vezetők számára a héten az alábbi kötelezettségek válnak időszerűvé. (Az összeállítást és a jogszabály-ismertetőt a Cégvezetés című folyóirat bocsátotta rendelkezésünkre.)

CÉG vezetés

Július 25.

– A negyedéves bevallók félévi összesítő bevallása a fogyasztási adóról és a fogyasztói árkiegészítésről.

Július 28.

– A társasági adó előlegének befizetése;

– a fogyasztási adó előlegének befizetése;

– az útalap-hozzájárulás előlegének befizetése. Július 12-én lépett hatályba a jövedéki szabályozásról és ellenőrzésről, valamint a bérfőzési szeszadóról szóló 1993. évi LVIII. törvényt módosító 1995. évi LXVIII. törvény. Az új szabályok közül fontos, hogy az említett időponttól a termelési, termeltetési önálló raktározási és tárolási, az import és export, továbbá a nagykereskedelmi jövedéki tevékenység folytatására jogosító jövedéki engedélyt csak azok a vállalkozók kaphatnak, akik belföldi székhelyű pénzintézet által vállalt bankgarancia vagy per- és tehermentes saját ingatlan formájában jövedéki biztosítékot nyújtanak. A jövedéki termékeket termelőknek a tárgyévet megelőző évre adott adóbevallásukban szereplő nettó fogyasztási adó éves összegének 1/12 részével, de legalább egy (bérfőzés, fűszerpaprika-őrlemény termelése), legfeljebb pedig 200 millió forint értékű biztosítékkal kell rendelkezniük.

A termelés kivételével az előbbiekben felsorolt jövedéki tevékenységeket végzők biztosítéknyújtási kötelezettségét a jogszabály fix összegben határozza meg: a dohánygyártmánnyal, a szesszel és szeszes itallal, a sörrel, a kávéval és a porpaprikával foglalkozóknak 15 millió; a kőolajtermékekkel és a kőolajszármazékokkal foglalkozó gazdálkodóknak 80 millió forint értékű biztosítékot kell a területileg illetékes vámhatóságnál igazolniuk. Nincs szükség biztosítékra, ha a vállalkozó a jövedéki engedély birtokában kizárólag kiskereskedelmi tevékenységet kíván végezni, illetve ha a megelőző évi vagy várható évi termelési mutatója bérfőzés esetében a 15 ezer hektoliterfokot, porpaprika-termelés esetében pedig a 15 tonnát nem haladja meg. A már piacon lévő vállalkozások az említett és a jogszabályban felsorolt további követelményeknek legkésőbb 1995. szeptember 30-áig (kötelező vevőnyilvántartás esetében augusztus 1-jétől) kötelesek eleget tenni, ellenkező eseten tevékenységüket csak az idei év utolsó napjáig folytathatják.

A BUDAPESTI ÁRUTŐZSDE ELSZÁMOLÓÁRAI
1995. JÚLIUS 20.

GABONASZEKCIÓ

Határidő	Forgalom (kontraktus)	Nyitott kötésállomány	Elszámolóár Ft/t
Takarmánykukorica			
október	10	560	11 100
november	80	1120	11 600
december	60	1270	12 500
1996. március	0	100	13 600
1996. május	30	40	14 500
1996. július	0	35	14 650
Étkezési búza			
augusztus	0	1992	12 090
szeptember	0	770	12 720
október	20	1085	13 550
december	0	910	14 400
1996. január	0	235	15 120
1996. március	0	10	14 000
Takarmánybúza			
augusztus	0	714	10 270
szeptember	0	77	10 700
december	0	5	11 100
Árpa			
augusztus	0	10	7 400
október	5	95	9 200
Napraforgó			
szeptember	0	205	33 600
október	2	594	34 900
november	10	360	35 500
december	0	55	35 430

HÚSSZEKCIÓ

Határidő	Forgalom (kontraktus)	Nyitott kötésállomány	Elszámolóár Ft/kg
Vágósertés I.			
november	0	2	183,00
december	0	5	187,00
január	0	2	185,00
február	0	1	184,00
március	0	2	190,00
április	0	2	190,00
Vágósertés II.			
augusztus	0	6	174,00
szeptember	0	13	180,00
október	0	9	180,00
november	0	4	181,00
december	0	4	184,00
január	0	1	183,00
február	0	0	186,00
március	0	1	185,00
április	0	0	187,00

BEFEKTETÉSI ALAPOK A BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDÉN

Név	Üzl. sz.	Árfolyamérték Ft	Értékpapír darab	Átlagár Ft	Minimumár Ft	Maximumár Ft
Alpok	2	1 412 400	66	10 700	10 700	10 700
Millennium II.	2	14 000 000	70	100 000	100 000	100 000
Millennium III.	2	114 000	6	9 500	9 500	9 500
CA	8	819 460 000	40 983	9 998	9 800	10 000
Prémium	2	11 331 600	532	10 650	10 650	10 650
Pillér I.	9	1 044 840	1 456	359	355	365
Pillér II.	6	527 250	750	351	350	365
Budapest I.	1	227 700	11	10 350	10 350	10 350
Budapest II.	3	756 000	40	9 450	9 450	9 450

KINCSTÁRJEGYEK A BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDÉN

Név	Futamidő	Névérték Ft	Árfolyamérték, Ft	Átlagárfolyam %
180 k. 95/VI.	1995. 05. 04.–1995. 11. 02.	1 671 520 000	1 531 060 150	91,60
360 k. 95/XIII.	1995. 07. 07.–1996. 07. 05.	2 340 000	1 760 226	75,22
180 k. 95/V.	1995. 04. 20.–1995. 10. 19.	320 000	297 264	92,90
360 k. 94/IV.	1994. 09. 02.–1995. 09. 01.	1 160 000	1123 112	96,82
180 k. 95/III.	1995. 03. 16.–1995. 09. 14.	2 320 000	2 220 008	95,69
180 k. 95/VII.	1995. 05. 18.–1995. 11. 16.	240 000	216 792	90,33
180 k. 95/IV.	1995. 04. 06.–1995. 10. 05.	121 540 000	113 992 366	93,79
360 k. 94/[illegible]I.	1994. 11. 04.–1995. 11. 03.	220 000 000	201 762 000	91,71
180 k. 95/VIII.	1994. 06. 01.–1995. 11. 30.	980 000	879 354	89,73
3 hk. 08. 02.	1995. 05. 03.–1995. 08. 02.	7 340 000	7 302 484	99,49
3 hk. 08. 09.	1995. 05. 10.–1995. 08. 09.	6 980 000	6 905 330	98,93
3 hk. 08. 16.	1995. 05. 17.–1995. 08. 16.	800 000	787 520	98,44
3 hk. 08. 23.	1995. 05. 24.–1995. 08. 23.	44 290 000	4 3052 075	97,20
3 hk. 08. 30	1995. 05. 31.–1995. 08. 30.	3 620 000	3 513 654	97,06
3 hk. 09. 06.	1995. 06. 07.–1995. 09. 06.	5 120 000	4 939 072	96,47
3 hk. 09. 13.	1995. 06. 14.–1995. 09. 13.	6 700 000	6 439 316	96,11
3 hk. 09. 27.	1995. 06. 28.–1995. 09. 27.	2 900 000	2 744 722	94,65

KÖTVÉNYEK A BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDÉN

Név	Futamidő	Névérték Ft	Árfolyamérték, Ft	Átlagárfolyam %
1997/K	1994. 08. 03.–1997. 08. 03.	400 000	455 600	99,00

A FŐBB EURÓPAI VALUTAPIACOKON 1995. JÚLIUS 21-ÉN ÉRVÉNYESÜLŐ ÁRFOLYAMOK

	USD	GBP	CHF	DEM	ATS	NLG	FRF	BEF	ITL
1 USA-dollár USD	1,0000	0,6268,	1,1560	1,3865	9,7520	1,5538	4,8210	28,5390	1613,75
1 angol font GBP	1,5955	1,0000	1,8444	2,2122	15,5593	2,4791	7,6919	45,5340	2574,74
1 svájci frank CHF	0,8651	0,5422	1,0000	1,1994	8,4360	1,3441	4,1704	24,6877	1395,98
1 német márka DEM	0,7212	0,4520	0,8338	1,0000	7,0335	1,1207	3,4771	20,5835	1163,90
100 osztrák schilling ATS	10,2543	6,4270	11,8540	14,2176	100,0000	15,9331	49,4360	292,6477	16547,89
1 holland forint NLG	0,6436	0,4034	0,7440	0,8923	6,2762	1,0000	3,1027	18,3672	1038,58
1 francia frank FRF	0,2074	0,1300	0,2398	0,2876	2,0228	0,3223	1,0000	5,9197	334,73
100 belga frank BEF	3,5040	2,1962	4,0506	4,8583	34,1708	5,4445	16,8927	100,0000	5654,54
1000 olasz líra ITL	0,6197	0,3884	0,7163	0,8592	6,0431	0,9629	2,9875	17,6849	1000,00

Az AGRO Betét és Hitel Bank Rt. bankpapírjainak legújabb kamatai

DUKÁT – a testre szabott betét

A DUKÁT Betétjegyet annak ajánljuk, aki pontosan tudja, hogy mikor lesz pénzére szükség, és addig a kedvezőbb kamatra számít. Váltásakor Ön határozza meg a lekötési időt. Pénzét már 15 napra is elhelyezheti. A Bank a lekötési időre járó kamatot előre kiszámítja, Önnek csupán a kamattal csökkentett összeget kell befizetnie. Visszaváltáskor a Bank a címletértéket fizeti ki.

Lekötési idő	Éves kamatláb
15–30 nap	23,0%
31–60 nap	26,0%
61–90 nap	27,0%
91–180 nap	27,5%
181–270 nap	28,0%
271–365 nap	28,0%
366–539 nap	28,0%
540 naptól	28,0%

LIBERTAS – a rendszeres jövedelem lehetősége

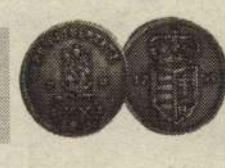

A LIBERTAS Hozamjegyet annak ajánljuk, aki betétje fejében rendszeres jövedelemhez szeretné juttatni saját magát vagy bármely más személyt. Bemutatóra vagy névre szóló betéti forma. Futamideje 13 hónap. Kamata havonta felvehető, minden hónapban a váltás dátumának napjától. (A Bank a kamatot – külön kérésre – a betéttulajdonos vagy az általa megjelölt személy számlájára utalja, illetve címére postázza.) Ha nem kíván élni ezzel a lehetőséggel, a betét után fizetett kamat az eltelt teljes hónapok számától függően havonta sávosan változik.

Amennyiben Ön július 31-ig vált LIBERTAS Hozamjegyet – a futamidőn belül, minden esetben – a megadotthoz képest 2%-kal magasabb kamatot kap.

Hónapok száma	Éves kamatláb bemutatóra szóló bankpapír esetén	névre
1	23,0%	22,5%
2	23,5%	23,0%
3	24,0%	23,5%
4	24,5%	24,0%
5	25,0%	24,5%
6	26,0%	25,5%
7	27,0%	26,5%
8	28,0%	27,5%
9	29,0%	28,5%
10	30,0%	29,5%
11	31,0%	30,5%
12	32,0%	31,5%
13	33,0%	32,5%

Az AGROBANK 59 fiókjában

AGROBANK RT

Kozákok – egyetlenegyszer

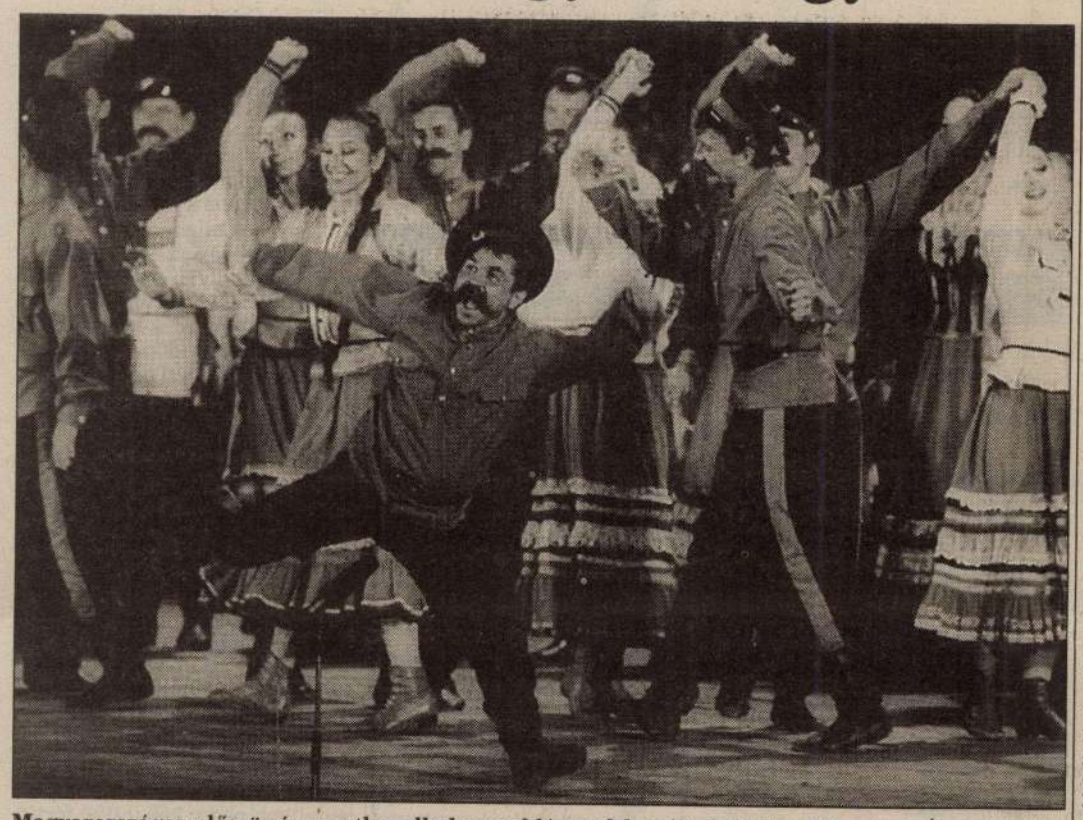

Magyarországon először és egyetlen alkalommal lépett fel a világhírű Doni Kozákok Ének és Néptáncegyüttes. Az ötventagú társulat nagy sikerrel mutatkozott be szombat este a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Pjotr Szova Péter

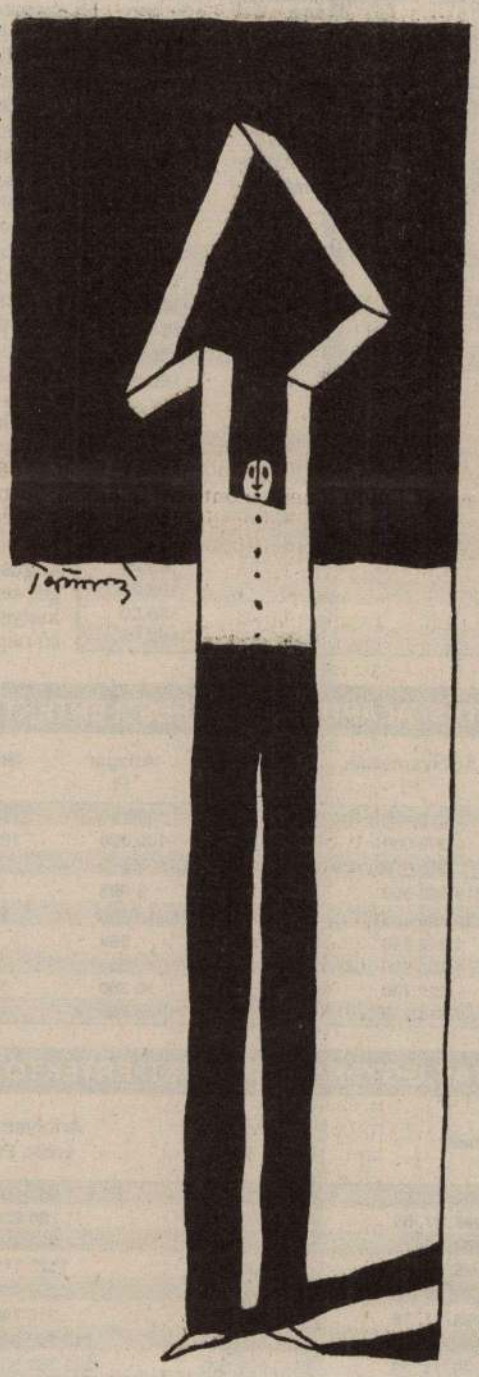

TETTAMANTI BÉLA GRAFIKÁJA

Azt hiszem, ma már nagyon kevesen tudják, hogy ki is lehetett pontosan Pjotr Petrovics Szova, azazhogy Szova Péter Ungvárról... Én egyáltalán nem tudom, csak két könyvét ismerem, s azért is írtam kétféleképpen a nevét, mert másként nem is másolhattam át műveiből. 1937-ben megírta Ungvár múltja (Prosloje Uzsgoroda) című több mint háromszáz oldalas munkáját, amely oroszul, és a régi, a forradalom előtti helyesírással jelent meg. (A harmincas évek végén a régi orosz helyesírást már az emigránsok többsége sem használta...) 1958-ban pedig ugyancsak Ungvárott megjelentette az Ének Igor hadáról című ismert ószláv hőseposz magyar fordítását, terjedelmes előszóval.

Az első, általam ismert munkájában, például, örvendezik, hogy mily boldogság volt a „kárpát-oroszoknak", hogy Paszkevics herceg orosz katonái leverték a magyar szabadságharcot, mert ez legalábbis ideiglenesen véget vetett az elmagyarosításnak, s különösen kedvező volt a Bach-korszak, amikor az ungvári gimnáziumban a tanítási nyelv az orosz lett. Nem is szólva arról az örömről, amely 1919. január 12-én délután érte a város lakóit, amikor a cseh csapatok megszállták Ungvárt. Ezzel a felemelő jelenettel végződik Pjotr Szova első könyve. Oroszul – a szláv egység nevében.

Gondolhatnók, hogy az Igor-éneket is azért fordította magyarra, hogy a szláv dicsőséget hirdesse, hiszen különösebb szükség nem lehetett fordítására (amely alapvetően dilettáns munka), már csak azért sem, mert 1956-ban látott napvilágot Budapesten Képes Géza kiváló tolmácsolásában. De nem erről van szó. Az előszó külön méltatja az eposz magyar vonatkozásait. Egészében ez a könyve inkább egy helyi magántudós szorgalmát, rendezetlen, ám nagy tudását bizonyítja.

Miért érdekel engem Pjotr Szova Péter? Mert érdekes: hogyan lesz valaki – mondjuk ki – pánszláv hitvallású „kárpát-oroszból" magyar íróvá? Hiszen végül is az Igor-éneket akár oroszra, mai orosz nyelvre, vagy netán ukránra is fordíthatta volna, mint ezt annyian megtették előtte. És azért 1958-ban, s azt megelőző években Kárpát-Ukrajnában nem lehetett olyan nagyon jó magyarnak lenni. Akkor már kellemesebb volt bármilyen szlávnak lenni: akár csehnek, akár szlováknak, akár kárpát-ukránnak (merthogy a „kárpát-orosz" szigorúan tiltott fogalom lett erre az időre), vagy egyszerűen ukránnak... Pjotr Szova Péter 1937-ben még utálta a magyarokat, 1958-ban pedig magyar író szeretett volna lenni.

Mi történt közben? És mi történhetett? Persze, megszűnik a Csehszlovák Köztársaság. Jött a Horthy-korszak. Aztán néhány hónapos zűrzavar után egyebek között Ungvár népe is „egy emberként" követelte: ne Csehszlovákiához tartozzanak, hanem a Szovjetunióhoz. A magyar lakosság egy részét deportálták. Lehet, hogy Pjotr Szova Pétert is? Mint csehszlovák ügynököt, vagy ukrán nacionalistát, netán magyar nacionalistát? Nem tudom. Minden eset előfordulhatott.

Mostanában sokat írunk, vitatkozunk a tájainkon jelentkező nemzeti öntudatok reneszánszáról, az egyre agresszívebb helyi nacionalizmusokról. Éppen ezért elgondolkoztató ez a sors. Nem Pjotr Szova Péter az egyetlen erre a Duna-medencében, aki nem tudta pontosan eldönteni, hogy kicsoda. „Kárpát-orosz" vagy magyar? Ám az ilyen „fejlődés" rendszerint fordított irányú: a kisebbségek gyengébb gerincű, zavart identitású személyiségei akarnak a többségi nemzethez tartozni. Pjotr Szova azonban Szova Péter lett: a többségből pártolt át a kisebbséghez. Ritka antikarrierizmus ez.

Érdemes gondolkozni e jelenség okairól. Nem hiszem azonban, hogy Pjotr Szova Péter sorsa különösebben irigylésre méltó lett volna...

E. Fehér Pál

Gyertyaerdő és Rubik-kocka

A díszlettervezés tétovaságáról

Nagy gyertyában kis gyertya, kis gyertyában gyufaszál, gyufa körül izzószál, s ha jön a „végszó": az elektromos parancsra felparázslik az izzószál, attól fellobban a gyufa, attól meggyúlik a kis gyertya. Máris lobog-lobog a gyertyák erdeje, s mire véget ér a jelenet, éppen leégnek (persze a kicsik, hogy a következő előadáson a nagyokkal újra kezdődhessék a művelet).

A fenséges látvány az *Új Színház* előadását szolgálta, amikor Don Juan és Sganarelle meglátogatja a kőszobrot. Nincs az az érzéketlen néző, akit meg ne ragadna a szépséges pillanat. Persze azután mérlegre lehet tenni, fényeskedik-e a jelenet éppúgy, mint a gyetyavilág. Az ilyen súlyos esztétikai nyomaték nem billenti-e meg a szerkezetet, nagyobb hangsúlyt adva a felvonászárásnak, mint az erősebb transzcendenciájú előadásvégnek. Egyszóval, lehet elemezni, sőt akadékoskodni sokféleképpen. Szóbeszéd tárgya volt csakugyan ez a színkép hetekig. Ám furcsamód nem azt firtatták, helyénvaló-e *Székely Gábor* rendezésében, hogyan illeszkedik *Antal Csaba* tervezői elgondolásába, legfőljebb az ezermester műszaki ember kivitelező leleményességét dicsérték. Ki ámulattal, ki elmarasztalólag azon meditált, hány gyertya lehet? Hírem szerint nyolcszáz. Vajon mennyi idő alatt lehet ennyit kipreparálni? Rebesgetik, hogy eltart négy-öt óráig. És egyáltalán, miből telik ennek a társulatnak annyi fogyókellékre, munkaórára, s ha az egész díszletet vesszük, az éjszakai műszak megfizetésére?

❑

Szűk esztendőkben erre jár az agyunk. Okkal, mégis oktalanul. A színielőadások díszletei láttán találgatunk, mennyibe kerülhetett. Ha nekem ennyi pénzem volna! – sóhajtanak a gyengébben elereszett színházakban működő pályatársak. Ilyen szerény költségvetésből ilyen pompás látvány! – ez a mondat már elvétve hangzik el. S a valóban lényegbevágó megfigyelések végképp elmaradnak. Holott anélkül, hogy észrevettük volna, a díszlettervezés korszakhatárra érkezett. Még tétovázik, de lépnie kell.

Ahogy bekukucskálunk a „háromfalú dobozba", egyre ritkábban látunk egy szobát, aprólékosan berendezett enteriőrt. Természetesen játszanak azért realista-naturalista színműveket, amelyekhez a valósághűség illik, kivált akkor, ha a színrevivő is hasonló ízlést diktál. Ettől a stílustól a rendezők korántsem rugaszkodtak még el csapatostul, de a konzervatívabbak is érzik az idők változását, s legalább a tervezőiktől valami „modernebbet" rendelnek. Nem kevés esztendőt számlál már az a találmány, amely „kifordítom-beforditom" módon, egyazon térben, de valóban használatos tárgyakkal, bútorokkal rendezi be a külső és a belső helyszíneket. Egyszerűbb változata, amikor a hétköznapi miliő hátteréből a falakat, az épületet, a szobát bontják le csupán. Még egyszerűbb, ha a berendezés darabjait megtizedelik, lekopasztják, jellegzetességeiktől megfosztják. S ha puszta alkalmatosságként szolgálnak az asztalok, székek (lásd a színi karrierre emelkedett tonettszékeket), már csak egy macskaugrásra vagyunk az úgymond: üres tértől. Amelyhez persze Peter Brook megfelelő játékstílust is ajánlott.

❑

Az üres teret azután újra be lehet rendezni. De már olyan díszlettel, amelynek többé nem az az ambíciója, hogy valószerű környezetet teremtsen. A bátortalanabbak főképp a kosztümökre hárítják át a látvány feladatát, vagy egy mutatósabb, a színével kifejező, esetleg vetített képektől változó háttérfüggönyre. Netán belógatnak, ide-oda állítanak határozatlan szándékú elemeket, régebben divatozó geometrikus valamiket, ajtóra vagy ablakra hajazó kereteket, börtönképhez rácsféleséget, palotához oszlopokat, miegymást. De az igényesebbje tudja már, ez csak afféle se hús, se hal... Mert attól a perctől, hogy a díszlet nem színhelyeket illusztrál, hanem jelentést hordoz, képről képre az előadás folyamatát kellene tartalmilag és szerkezetileg követnie. Azt kell nyomatékosítania, amit a rendezés is nyomatékosít, azt kell parallelként vagy éppenséggel kontrasztként felmutatnia, amit a színjáték is. Helyi értékében, nem hivalkodóan. Ez pedig egyelőre vagy megy, vagy nem megy.

Itt tartunk, a dramaturgiailag tétova, sőt összevissza díszleteknél. Amit korántsem csak a tervezőknek rónék fel. A lényegében jelrendszert hordozó látvány a szokottól eltérő munkafolyamatot igényelne. Vagy a rendező korábbi döntéseit kívánja, ami kizárná a próbamunka tapasztalatait, vagy pedig a tervező későbbi bekapcsolódását, aminek pedig a jelenlegi üzemmenet mond ellent. Az üdvözítő a köztes eset lenne, olyan hosszas felkészülési idő, műhelymunka, amibe „oda-vissza" minden belefér, a módosítás, a javítgatás, a tökéletes kicsiszolása. Ez az, amire igazán nincs pénz. Nem pedig a nyolcszáz gyertyára.

❑

A tervezőszakma keresi szorgalmasan a kibúvókat, több-kevesebb találékonysággal. Mintha Rubik Ernő kockája ihletné meg többüket, lehessen az elemeit így is, úgy is fordítgatni. Az a praktikus, ha a díszlet olyan konstrukció, amely használat közben változtatható, lehetőleg úgy, hogy közben ne bomoljon meg az esztétikai egysége. Jó példája ennek *Ferenczfy Kovács Attila* terve a *Salomého*, amelyet úgy gondolt el a miskolci Csarnok speciális adottságát kamatoztatva, a forgószínpadra, hogy annak külső gyűrűjére egy keretet, belső terére egy gúlát tett, s a kettős kör változó sebességű és irányú mozgatásával adott változatos lehetőséget. Tünetértékű, hogy ez az elv belopózott *Khell Zsolt* munkájába is, aki a kaposvári társulati realizmus hagyománya szerint különböző helyszíneket igénylő, de azok valóságjelentését némi rendezői expresszionizmussal megtámadó *Istenítélethez* olyan konstrukciót tervezett, amelyben egy hatalmas lépcsősor hajtható le és fel, ekképp a rálátással felnagyította a színpadi totálképet, illetve a súlyos mennyezet alá szorította a bensőségesebb miliőt. Bajos tiszta eseteket találni. Így *Ambrus Mária* díszletei közül, amelyeket *Zsótér Sándor* rendezéseihez tervezett, nem mindegyik, leginkább a *Király mulat* látványa mer színváltozásaival alkalmazkodni a gondolati etapokhoz. Látszatra simulékony *Horgas Péter* csiki-csuki ajtórendszere a *Homburg hercegéhez*, amely viszont jelentésében szerény, ráadásul nem oldja meg a külső színképeket. És jó néhányan eleve feladják a díszlet gondolati vitalitását, egy-egy statikus képet szolgáltatnak. Majd belakja a színjáték, s ha nem, hát nem...

Végtére a rendező a felelős. Aki kézben tartja a produkciót, kimunkálja az egységes, következetesen épülő gondolatot. Nem hagyatkozhat csak a textusra, csak a a színészekre... A tervezőket valahogy ritkábban hozzuk szóba. Holott a látvány nem afféle körítés, nem puszta kulissza, *ad absurdum:* nem díszlet. Az egész tartalmas része. Ideális esetben.

Bogácsi Erzsébet

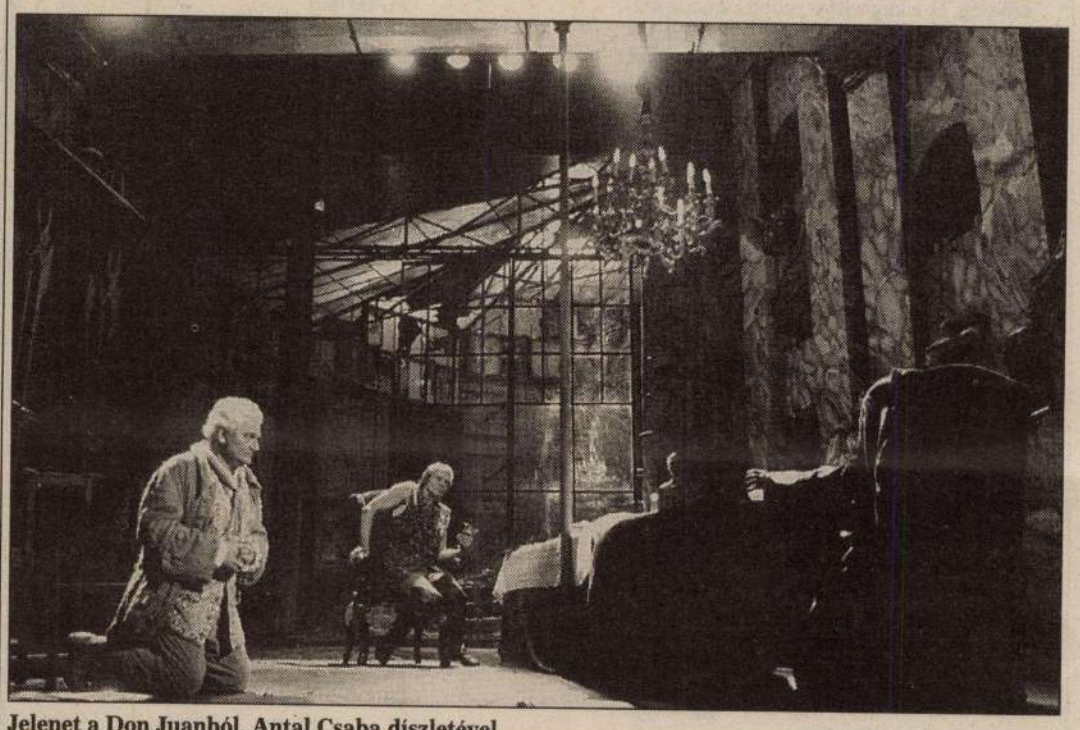

Jelenet a Don Juanból, Antal Csaba díszletével

MTI-FOTÓ

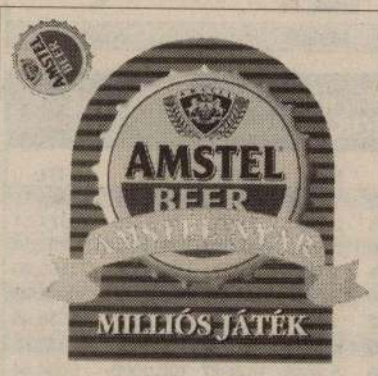

AMSTEL kupakgyűjtő akció a millióért!

Az AMSTEL szó betűit tartalmazó hat kupakot kell beküldenie címünkre: „ AMSTEL NYÁR " 1399 Budapest, Pf.: 701/416 augusztus 15-ig, hogy megnyerhesse a milliós fődíjat. A heti nyereményekről és a játékról további részletek a bolti szórólapokon.

és az íráskép egyformán a mű lényegi eleme.

Ahogyan például a Swiss House on Fire – Svájci ház lángokban – mondja a néhány vonallal a felületre karcolt kunyhó, zöld fűszál alatt. A svájci ház – jelesül a lausanne-i Musée d'Art Contemporain – július 10–november 7. között valóban lángolt: lángolt attól a több mint száz Basquiat-műtől, amelyet falai között bemutattak, s lángolt messziről annak a nagyméretű műnek a reprodukciójától, amely a katalógusborítóra, szórólapra, plakátra egyaránt rákerült: az 1982-es Cím nélkül (akril,

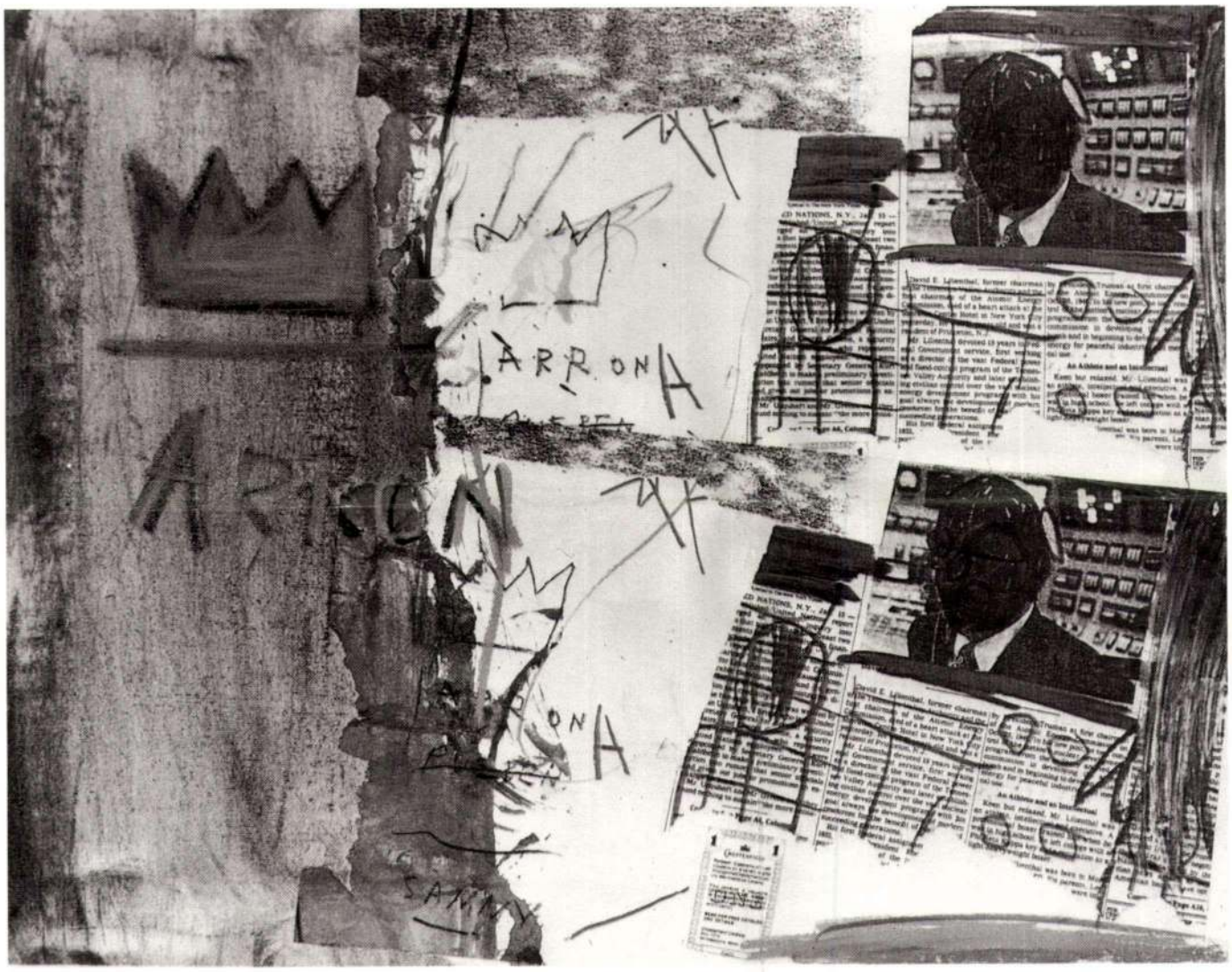

JEAN-MICHEL BASQUIAT: Cím nélkül, 1981

zsírkréta vásznon, 183x214 cm) című alkotástól, amely éppen a múzeum tulajdona. Szinte minden Basquiat-ra jellemző motívum rajta van e képen: a csontvázat, madárijesztőt asszociáltató, sötéttel rajzolt figura, a koponyaforma, a más művön külön is megfestett Empire State Building alakjával az amerikai nagyvárost megidéző házmotívum, a különböző nyelvekből származó szavak, szótöredékek, a rendkívül intenzív színvilág, az expresszív festői gesztus, a firka és a lecsorgó festék esztétikuma.

A basquiat-i művészet esztétikája a posztmodern művészet esztétikája. Benne van a nagyváros művészete éppen úgy, mint a személyesen soha meg nem ismert Afrika törzsi művészete, benne van Picasso bikakoponyája, benne a háború utáni évek amerikai művészete, az absztrakt expresszionizmus lírája és a kétségbeesett vágy a bizonyosság iránt – de leginkább saját identitás keresése, hiszen feketeként, autodidaktaként, a családjától (önként) elszakadva többszörösen hátrányos helyzetből indult. Igaz, talán éppen ezzel került bele abba a trendvonalba, amely a hetvenes évek végén – nyolcvanas évek elején meghatározta New York s persze a világ műtárgypiacát. A koncept, a land art nem tartogatott megvásárolható kincseket a gyűjtő számára – idézte fel rosszmájúan, de pontosan 1985-ben a Sternben a Basquiat-sikersztorit megíró Michael Schaper–, így a nyolcvanas évek elején az újra képekkel jelentkező huszonéves művészek műveit olykor látatlanban vásárolták a gyűjtők, s annak az új technokrata rétegnek – a yuppie-generációnak – a képviselői, akik számára a modern művészet éppen annyira hozzátartozott az életstílushoz, mint a felújított öreg kertvárosi ház, a márkás gépkocsi s a gondozott gyep.

Mondhatni, minden Basquiat kezére játszott. A művészet irányváltása, ezt az irányváltást, s persze az egykori, grafittis nevén Samo tehetségét felismerő galériások, akik közül két név kihagyhatatlan. Mary Boomé, a SoHo Kleopátrájáé, aki egyrészt képes volt arra, hogy – nevenként megduplázza az árait –, másrészt szerződést kínált Basquiat-nak, s ezzel biztos körülményeket teremtett számára a munkához, s Bruno Bischofsbergeré, aki nélkül aligha lenne éppen svájci a lángoló ház: évente rendezett kiállítást műveiből zürichi galériájában. Minden a kezére játszott – még Andy Warhol is, akivel 1982-ben találkozott, s aki csodálta, de egyáltalán nem tartotta olyan hátrányos helyzetűnek őt. „Egyike azoknak a fiúknak, akik megbolondítanak. Fekete, de egyesek azt mondják, portoricói. Bruno felfedezte, s most könnyű élete van. Egy szuper padlásszobában lakik a Christie Street-en. Kispolgárok gyereke - egyetemre járt stb. Egy nap elhatározta, hogy festő lesz Greenwich Villageben". - Journal-jában így számolt be az első találkozásról, amely után olyan szoros barátság fejlődött ki közöttük, hogy jó néhány művet közösen (olykor Francesco Clementével is) hoztak létre. E művek közül néhány Lausanne-ban is szerepel, a 84-85-ös évek terméséből, részben épp a zürichi Bruno Bischofsberger Galéria jóvoltából.

Eugene Schwarz, a nagy gyűjtő így fogalmazott Basquiat egyik nemzedéktársa, Julian Schnabel művészetéről: „Tizennégy másodperc alatt a hatvanas évekből a nyolcvanasokba röpített minket!" A nagy ugrást, a sikert azonban éppen olyan nehéz elviselni, mint az ellenkezőjét. Basquiat a sikert egyre több konfliktussal, a konfliktusokat egyre több kábítószerrel tudta megélni. A nyolcvanas évek második felében egyre kevesebbet dolgozott, amit azonban csinált, az remekmű. Az ebből az időszakból Lausanne-ban kiállított képek között olyanok vannak, mint a gigantikus méretű 1987-es Jughead (akril és grafit vásznon, 202x425,5 cm). Victime, harmless, moneymaker – a többi között ezek a szavak olvashatóak a vörös, sárga és fekete foltokkal borított felületen. A kép bal oldala zsúfolt, szinte egymást fedik a szavak, a festékfoltok, a másik oldalon elfogynak a formák, mintha csak néhány vázlatos vonal, folt jutott volna ide, s aztán a felület, amelyen még semmi sincs, mint a fal a lángoló vonal, a grafitti előtt...

P. Szabó Ernő

"HOGY HOGYAN TŰNIK EL A TÉR"
(Antal Csabával beszélget Forgách András)

F. A.: Vágjunk a közepébe. Mondtad, hogy számodra az eddigi legfontosabb díszlet az Alban Berg Woyzekjéhez *készített díszleted volt a Magyar Állami Operaházban. Miért? És hogy rögtön a saját szavamba vágjak: ez volt az első operadíszlet, amit csináltál?*

A. Cs: Hát az az igazság, hogy csináltam egy Varázsfuvolát. Pontosabban a Varázsfuvolának egy szcenírozott koncertjét Fischer Iványnal a Kongresszusi Központban. Előtte nem volt operához közöm... És ez annyira fölpiszkált, annyira euforikusan érintett, hogy nagy-nagy örömmel mentem bele a Woyzekba. Én csináltam a prózai részét is, a Büchner darabját, Árkosi Árpáddal, amiben Kovács Lajos volt Woyzek, ráadásul Gödöllőn. Az opera az egészen más, a szöveg tudatos része, ami a prózai színháznál igen fontos, az itt egyszerűen nem létezik, itt sugallatszerűen működik minden. Olyan sok felülettel és olyan sok jelentéstartalommal rendelkezhet a vizualitás, ami megfogalmazhatatlan nyelvileg, és szerintem egy díszlet célja nem lehet az, hogy benne minden pontosan megfejthető és érthető legyen. De inkább arról akarnék beszélni, hogy hogyan érint engem az opera. Ha a Woyzekot nézzük, abban olyasféle durvaság és az élet olyan kegyetlensége jelenik meg, ami számomra rendkívül fontos, és van egy olyan ellentétpár benne, ami az alapműben is szerepel, de a zenében még kristályosabban áttetszik, vagyis hogy egyfajta civilizáltság miképpen öli meg a természetes létet. És ez valami fantasztikus, annyira magával ragadott.

F. A.: Durvaság?

A. Cs: A színházban valószínűleg muszáj végletesen fogalmazni, olyasféle sűrítésre van szükség, aminek révén egy színész képes hőssé válni, ahhoz pedig a végletesség nagyon fontos. És ugyanilyen módon kell egy térnek is lekövetnie ezt a folyamatot: tehát én inkább úgy fogalmaznék, hogy *hősies tereket* kell csinálni. Akkor lesz a tér adekvát a színészi folyamattal, vagyis hogy nem egy valóságos figurát látunk, hanem valami képzeletbelit és az azt körülvevő helyet. Inkább *hősies helynek* mesélném el a díszleteimet, mint díszleteknek, szóval inkább így beszélnék róluk.

F. A.: A Woyzek díszlete meglehetősen komplexnek tűnik. Egyrészt variábilis, nagyon különböző szinteket hoz össze, másrészt van benne egy elég erőteljes kultúrális utalás a Caligari világára, a német színházi- és filmexpresszionizmusra; mondd, hogy jött létre ez a bonyolultság? Az érdekel, hogy milyen bonyolultsági szintig mész el egy díszlet megtervezésénél? A Woyzekben gyakorlatilag jelenetről jelenetre egy-egy újabb nagyon komplex jel jelent meg a színpadon. Ez hogy jött létre?

A. Cs: A térnek rendkívül gyorsan és rendkívül intenzíven kell változnia ebben a operában, nincsenek benne igazából szünetek és hosszú átkötő zenék, másodpercekről van szó, ezalatt le kell bonyolítani valamit, ez egy praktikus szempont. Ugyanakkor az elemekkel, ami három forgó-elem volt tulajdonképpen, a fenyegetettség architektúráját akartam megteremteni, ez különösen a folyóparti képre vonatkozik, amikor egy külön kis újabb portálnyíláson látjuk a távolban föléjük emelkedő várost. Ez a fenyegetettség olyan megjelenése, ami a zenével együtt próbál rokonfajta érzelmeket hirtelen felidézni. *Együtt menni* a zenével, ez nagyon fontos volt az operában a számomra.

F. A.: Azt éreztem, és ez nagyon tetszett, hogy a díszletben van egy alapvető naivitás, mármint hogy a zene valamilyen képi alakban megjelenjék. Mintha iszonyatosan törted volna a fejed azon, hogy a zene miképpen tud térré változni.

A. Cs: Amikor elkezdtem dolgozni rajta, akkor a kezembe került a partitúra. Fantasztikusan kalligrafikus volt... Ezután ezt tanítottam: elővettem a partitúrát és azt tanítottam, hogyan kell ebből gondolkodni... Ezt az operát kellett tervezni a diákjaimnak Strassbourgban. És hosszan, több alkalommal csak a partitúrával foglalkoztunk és elemeztünk bizonyos sorokat. Ha az előadásra gondolok, ami engem zavart egy kicsit az előadásban, hogy ez a fajta nyersesége a műnek az nagyon sokszor lekerekedett...

F. A.: Az igazság az, hogy általában a díszleteidben valami elképesztő kifinomultság, részletgazdagság van jelen, és nem "durvaság" vagy "nyerseség".

A. Cs: A Woyzekkel kapcsolatosan a nyerseséget én olyan értelemben használtam, hogy itt két anyag szerepel, tehát az anyaghasználat nyerseségéről beszélnék...

F. A.: A fa és a fém?

A. Cs: Tulajdonképpen nyers fa és a nikkelezett rudak szövevényes rendszere, és nyilván ezt nem lehet elvonatkoztatni attól a formavilágtól...

F. A.: Van egy másik díszleted, amelyikben úgy érzem, sikerült ez a durvaság, és ez a Platonov *iskolajelenete, ezek a dögletes iskolaszekré-*

Valabol Oroszországban • Kaposvár • rendező: Jeles András

nyek, a jelenet, amelyikben Balkay Géza, mint alkoholista roncs és véglény bukkant fel: a figura és a megvilágítás összhatásában valóban létrejött, amiről beszélsz. Az első díszleted, amit láttam, az Szolnokon, a Sötét galamb *díszlete volt, egy Örkény-darabé, amit Ács rendezett, és abban az tűnt fel, hogy odaraksz egy elemet a sötét színpad közepére, egy világító vitrint, egy asztalt, egy utcalámpát... Ritkán láttam díszletben ezt a könnyed hozzávetőlegességet, amitől aurája van annak a kiállított egy darab valaminek... Ám azóta szinte majdnem mindig totálisan beépíted a színpadjaidat, minden centiméterre van egy gondolat vagy egy ötlet... A minap egy műszaki igazgató azt mondta nekem, hogy valamelyik premiered után egy cipőkanalat ajándékozott neked, mert – és ez nem éppen a műszaki vezetők álma - minden négyzetcentimétert kihasználsz a rendelkezésre adott térben... Ez koncepcionális nálad, hogy egy ilyen totális teret teremtesz az előadások számára?*

A. Cs: Tulajdonképpen nem is igaz, amit mondasz... Tényleg vannak tereim, ahol minden négyzetcentiméter ki van használva, de nagyon sok üres is van... Mondjuk például a *Szerbusz, Tolsztoj* az egy tökéletesen üres tér... Az más kérdés, hogy hogyan épül össze ez az üres tér... Tehát rengeteg üres teret is csináltam.

F. A.: A Szerbusz, Tolsztoj*-ban a fű, és az a középen tükröző és alulról megvilágítható kör minden négyzetmillimétere színpad... Azaz: díszlettervező által definiált tér...*

A. Cs: Igen, de *nota bene*, nincs ott semmi ezen kívül.

F. A.: Úgy gondolom, hogy egy darab vagy előadás minden részlete döntő számodra, és ezért jönnek létre ezek a totális terek, mint amilyen módon a Platonov*ban például kitágítottad a Katona József színház tereit. Olyan nagy tereket nem láttam addig a Katona József színházban – a színpad mélységét leginkább a* Catullus *díszletében hívtad elő. A* Catullus *díszlete az egy fordulópont volt a munkáidban.*

A. Cs: Nagyon erőteljes fordulópont volt minden tekintetben. Valószínűleg ez azzal függ össze, hogy eltartott egy darabig, amig megtanultam darabot olvasni és ebben nagyon sokat segített Székely Gábor, akivel hosszan készültünk egyszer egy Edward Bond-darabra, aztán abból nem lett semmi, valami oknál fogva, talán betiltották, már nem emlékszem pontosan miért, de nem lehetett játszani, mindenesetre eltöltöttem vele négy-öt hónapot. A *Catullus*-szal is nagyon hosszú időt töltöttünk el együtt. Elemző beszélgetések során. És valahogy ez kialakított egyfajta gondolkodást. Nem akarnám ezt arra redukálni,

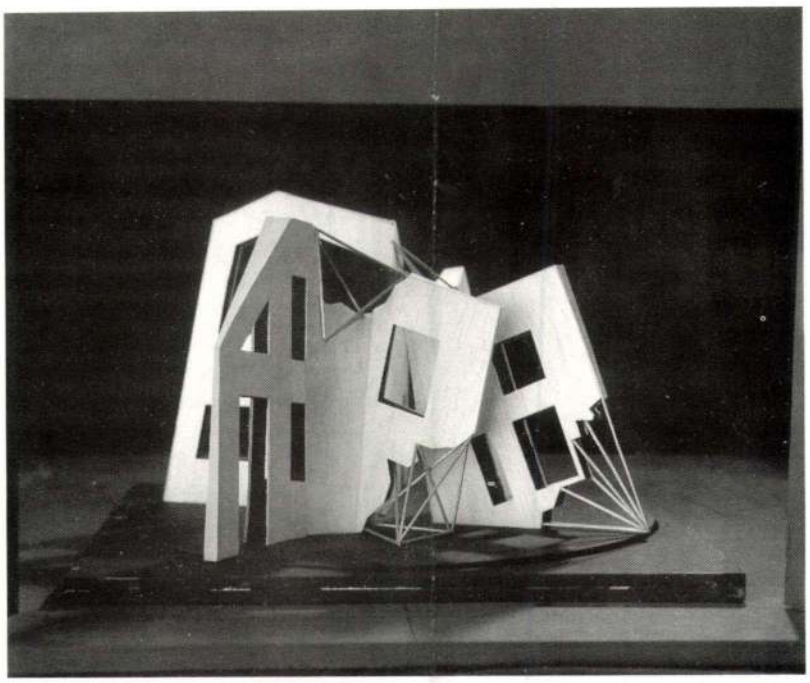

ALBAN BERG: Woyzek • Magyar Állami Operaház • rendező: Nagy Viktor

hogy Székellyel beszélgettem, mert nyilván máshonnan is jönnnek hatások, amik az embert érik és amik azt eredményezik, hogy hogyan közelít egy műhöz. De azt, hogy egy művet muszáj lényegileg látni, az nagyon fontos dolog. Székelynek van egy erőteljes vizuális izlése. És ez végigköveti az ő munkáit. Azt is el kell mondanom, hogy ezek a díszletek, amiket én Székely Gáborral csináltam, érintőlegesen belekapcsolódnak abba a vonalba, ami az ő vizuális izlése. De ez engem egyáltalán nem zavart abból a szempontból, hogy hihetetlen mennyiségű tudásra tettem szert.

F. A.: A Katona József színház parányi színpada talán nem igazán ideális helyszín, de a kényszerítő körülményei miatt mégiscsak ideális...

A. Cs: Nagyon sokat segít, ha vannak kötöttségek, mert a kötöttségeket az ember megpróbálja erénnyé formálni. Ami igazából fontos a Katonában, az az, hogy nagyon jó helyről gondolt előadások jöttek létre, és alapos munkáról van szó, kiváló színészekkel. De az utóbbi időben sokkal fontosabbnak tartom, hogy nagyon sok előadást nézzek meg a világban és ezekből rengeteg tapasztalat származik. Bármerre járok minden este színházban ülök és nézem a fontosabbnál fontosabb rendezők előadásait. Meg másokét is. Egyébként közvetlenül utána elfelejtem őket, de amit láttam, az valószínűleg beépül valahova. Nem lexikális tudás épül ebből, hanem egyszerűen elraktározódik bennem, és valahol majd valami más formában...

F. A.: Mondd, Csaba, hol mehet félre egy díszlet, miért megy félre, ha félremegy? Például a Lulu-nál az volt a különös számomra, hogy te, aki olyan egyedülállóan tudtad kitágítani a Katona József színház terét, a Lulu két jelenetében is szinte megölted a teret. És a színészeknek a realizmus álkövetelményének leckéjét adtad föl, egy nem föltétlenül realista darabban. Mi történik ilyenkor?

A. Cs: Ott furcsa dolog történt. Ugyanis volt egy állandó hezitáció ebben a megközelítésben, hogy mennyire maradhat ez meg a realitás, vagy realizmus talaján, vagy mennyire kell másfelé indulni és ez nem volt eldöntve. Jani, noha deklaráltan lemondott a realizmusról, a munkában mindig ahhoz közeledett. Én is megpróbáltam utánamenni ennek a dolgognak, de itt egy másik fontos tényező is van, és az pedig a színész kapacitása. Tehát hogy egyszerűen *Udvaros Dorottya* úgy gondolta, hogy mégsem kellene két szünetet tartani, hanem ő szeretné az első három képet, az első három felvonást egyszuszra lenyomni, és utána maradjon még a második rész, mert ha ő kétszer megszakítódik, akkor a belső feszültségei fölszabdalódnak. Ez egy öt-képes bonyolult díszlet volt, ami úgy volt kitalálva, hogy két szünet van és a két szünetben simán át lehet állni, és akkor az egész nehézkessége nem jelenik meg ilyen kristálytisztán, mint ahogy most... És Dorottya belső ritmusából adódóan muszáj voltam egyszerűen a képeket megváltoztatni az utolsó tíz napban, amitől sérült a dolog, olyanfajta kompromisszum jött létre, amire szükség volt, mert mégiscsak a *Lulu* a főszereplője ennek a darabnak és nem a díszlettervező vagy az Ács János... És ezt meg kell tenni egy színészért. De nem akarnám fölmenteni magam... ez nekem sem a kedvenceim közé tartozó tér...

F. A.: Beszéljünk Jelesről. Mi volt az első közös munkátok?

A. Cs: Szabadkán dolgoztunk először együtt, András egy Szász Béla-művet dramatizált és ahhoz készült egy díszlet, de miután ott fölmondtuk a működést, otthagytuk színházat, ez nem valósult meg, dehát a díszlet az elkészült. Én máig nagyon sajnálom, hogy nem valósult meg ez az előadás. Egy, a renoválást közvetlen megelőző állapotban lévő színházépületben lett volna, amelyikben a sorokat már kiszedték a nézőtérről és ebből nagyszerű miliő keveredett, amit senki nem akart használni...

F. A.: Ljubisa Risticék a zsinagógában dolgoztak...

A. Cs: Mert ez a színház nem tetszett nekik. A díszletterv milyen volt? Inkább mindenféle események zajlottak több szinten is, tehát volt egy vallásos vonulata a darabnak, amelyikben Mária alakja jelent meg... Volt benne egy nagyon szép földművelő vonulat is, tehát a nézőteret betelepítettük volna földdel – a nézők csak az erkélyen lettek volna, mert ott még megmaradtak a székek és azt gondoltuk hogy az a nyolcvan néző az éppen elegendő lenne, és onnan lehetett volna nagyon éles szögben lenézni – és a hátsó színpad többszintű teresedést mutatott volna. Szerettünk volna egy nagyon földszagú...

F. A.: Erős szagok voltak a Szerbusz,

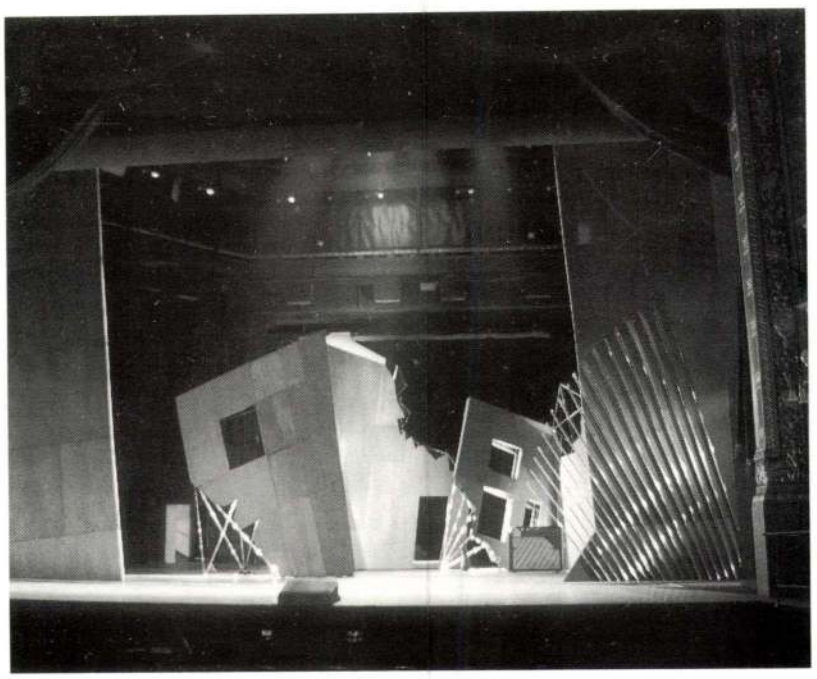

ALBAN BERG: Woyzek • Magyar Állami Operaház • rendező: Nagy Viktor

ANTAL Csaba

Tolsztojban is, a fűnek nagyon markáns illata volt...

A. Cs: Tulajdonképpen egy változtatás eredménye lett ez a fű, ugyanis én sót szerettem volna oda tenni, de ez megoldhatatlan volt abból a szempontból, hogy a színészeknek le kellett ülni és feküdni, és a só egyszerűen szétmarta volna a bőrüket... De nem bánom, hogy fű lett belőle, sőt ettől nagyon érdekes természeti képződménnyé vált ez a belső tér, a gyönyörű kék égtől és a zöld fűtől, olyan furcsa, kifordított világgá alakult...

F. A.: Szabadka után jött a Valahol Oroszországban, *aztán a* Játék a kastélyban, *Firenzében, aztán a* Szerbusz, Tolsztoj. *Ez igazi dialógusnak tűnik, vagy rosszul látom ezt?*

A. Cs: Az Andrásnak van egy nagyon határozott vizuális érdeklődése és ebben bennem nagyon jó partnerre lelt - olyan nyitottsággal és olyan vággyal van jelen, ami egészen szabaddá tud engem tenni, tehát, hogy Jelesnél egy vízuális ív vagy gondolkodás, ugyanolyan súllyal vagy mértékkel esik latba, mint az előadás bármely más elementuma, nincs alá- vagy fölérendelt szerep, pedig a díszlet az mégiscsak valami szolgáló jellegű műfaj, de András színházában valahogy kivívja az együttműködés jogát, azonos súllyal esik latba...

F. A.: Mintha a díszlet egy nyelven szólalna meg az előadással magával, a színészekkel... mintha nem a háttérben lenne, ami különös élmény, abban ez meg az megtörténik, és hogy mindennap újra kell gyártani... Újra elő kell teremteni ezt a folyamatot, hogy a tér elnyerje a jelentését, a jelentőségét... A Platonovban *említetted a szekrényeket, mint a végállapot expresszív előképét, hát annak a végállapotnak létre kell jönni a színpadon és csak akkor lesz ez a tér, akkor nyeri el az értelmét...*

F. A.: Te elég hűséges vagy a Katona József színházhoz – az állandó társulat fontos a számodra?

A. Cs: Igen, de ez egyfajta gát is. Azt hiszem, kell valami alaphelyzet, de azért a kalandozás nagyon fontos dolog.

F. A.: De eléggé más díszletet csinálsz vagy csináltál Székelynek, az Aschernak és Zsámbékinak...

Valahol Oroszországban • Kaposvár • rendező: Jeles András

A. Cs: Nyilván mindig olyan a párbeszéd két pólusa, amilyenek a párbeszéd részvevői, és Jelessel így alakult... Tulajdonképpen nekem még nem is volt ilyen, hogy egy rendező hűséges hozzám. Ilyenre nem is volt még példa. Tehát, hogy mondjuk, egy hosszabb időszakban csak velem dolgozik. Nagyon szívesen dolgozom akár Ascherrel, vagy Zsámbékival, vagy Árkosival, vagy Székellyel, de ők nem ilyen hűséges-fajta emberek, más díszlettervezőkkel is dolgoznak itthon és külföldön, én valamilyen módon mindig visszakerülök a palettára, de nem vagyok állandó társ, gondolkodótárs, és Andrásnál pedig éppen így van...

F. A.: Mind a Valahol Oroszországban, *mind a* Szerbusz, Tolsztoj *díszletének van egy különös teatralitása, mintha a színházról is szólna a díszlet.*

ha belegondolsz.

A. Cs: Fura módon ezért is beszéltem olyan euforikusan az operámról, mert ott pontosan ezt a lehetőséget csillogtatta meg számomra, mert sokkal erőteljesebb vizualitásra van szükség, és ezért egy sokkal részletezőbb és átfogóbb gondolkodás is lehetséges. Ami, mondjuk egy prózai előadásnál, vagy egy hagyományosan értelmezett prózai előadásnál didaxis vagy szájbarágás lehetne.

F. A.: Szerinted a színház ma mi? Mit jelent?

A. Cs: Számomra fontos az, hogy él... És az opera is él és a tánc is él... Az összes többi műfaj közvetített terei hidegen hagynak... Egyszerűen nem is érdekel, hogy egy moziban részt vegyek és díszletet csináljak, vagy televízióban... Annyira nem izgat fel, ami nem élő... Az hogy egy tér lényegessé válik, hogy

A. Cs: Ez abból fakad, hogy mindig valakivel együtt gondolkozom...

F. A.: Tehát a díszlettervező az sohasem magányos?

A. Cs: Dehogynem. Akkor amikor nem jut eszébe semmi, és nem is inspirálja semmi, az rettenetesen magányossá teszi, és akkor valószínűleg el kell menekülni. Vannak az alkotásnak olyan pillanatai, amikor ül az ember, a világon nem jut semmi az eszébe, és ezek nagyon fontos pillanatai a folyamatnak. De a díszlettervezés lényege az, hogy a különböző gondolkodások hogyan gerjesztik egymást... Ami nem jelenti azt, hogy a díszlettervező elveszti az egyéniségét. Nagyon fontos dolog az empátia, és miután én dolgoztam Magyarország összes jelentős rendezőjével, mármint aki akart velem dolgozni, tegyük hozzá, ez egy jó dolog, ha ennyiféle emberrel kényszerül az ember kölcsönös megértésre. A *Szerbusz, Tolsztoj*nál volt egy érdekes dolog. Engem már elég régóta érdekel, hogy hogyan tűnik el a tér. Hogy hogyan tűnik el a tér mélysége, amikor egyszerűen elvész a tér... A tér valóságossága veszik el. Úgy jelentkezik minden valamilyen kollektív tapasztalat alapján, hogy nem is felel meg valóságosan a dolgoknak, a térbeli távolságokról beszélek, vagy arról, hogy egy képernyőn hogyan változnak az arányok: egy arc valóságosan valamekkora és a képernyőn ilyen pici, meg olyan nagy lehet, tehát furcsán kontrasztos és a valóságot mellőző látásunk lesz. Ebből a feljajdulásból, amiről beszéltünk az Andrással, ebből egy pillanat alatt született három-négy gondolat, ami a *Nap már lement*, későbbi címén a *Szerbusz, Tolsztoj* díszletét hozta, tehát először úgy nézett ki, hogy egy óriási méretű televíziós képernyő volt a díszlet, amiben a történések mint egy tévében jelentek meg – nagyon komolyan, hosszan, hetekig ebben gondolkodtunk, aztán el kellett ezt dobni, de a tér eltüntetése, az végig föntmaradt, mint egy vágy, mint ahogy a díszletben nincs portál, nincsenek színfalak, egy kör az egész, de a színház összes hagyományos kellékével. Ez nagyon fontos ez a fajta gondolatsor ebben. A tér eltűntetése az egy jelenség, ami körülöttünk zajlik.

F. A.: Mindenben érzékeled ezt?

A. Cs: Tulajdonképpen igen. Gondolj arra, hogy nem nézel meg valóságos dolgokat, olyan nehezen sétálsz, olyan nehezen nézel meg önálló kikeresésben valamit. Ha elmész például turistáskodni, és megnézel egy Baedekkert, és azt gyorsan végigjárod. Olyan gyorsan járod végig, hogy az események fölmerülési sebessége egy idő után tökéletesen kimossa az agyadból, mit láttál. Olyan sebességgel merülnek fel a tér mélységével kapcsolatos ügyek, hogy agymosás történik tulajdonképpen. Ha megnézel egy reneszánsz perspektívát akkor ott arról van szó, hogy abban borzasztó nagy figyelemmel élesre állítottak egy pozícióban, és azt te most megkapod. Ez az élesre állítás tulajdonképpen annyira felgyorsult, hogy már nem kapod meg a pontos perspektívákat, hogy nem tudod lekövetni, a percepció nem alkalmas az ilyen sebességre. Ilyen értelemben érzem azt, hogy a tér mélysége megszűnt.
A lényege annak a nagy örömnek, hogy a díszlettervezéssel lehet foglalatoskodni, azaz, hogy ha valaki veszi a fáradtságot, és elmegy megnézni egy előadást, akkor tulajdonképpen abban a kivágásban, amit én ott prezentálok, pontosabban, ami a színészekkel együtt jelen van, egy adott ideig neki ott arra *kell* figyelnie.
Nem lehet másra figyelni.
A színházi előadás idejéig.
Ami nagyon ideális időtartam.

Antal Csaba dinlelteveö

Hoppon maradt búzaexportőrök

Az argentinok jóval olcsóbban adják

A nemzetközi gabonapiacokon az elmúlt hét átmeneti árnövekedést hozott. Ennek oka különböző cikkeknél más és más, de az általános szakértői vélemény szerint hosszabb távon továbbra is inkább árcsökkenés valószínű, mint tartós erősödés. A Budapesti Árutőzsdén a malmi búza ára, főként a kínálat növekedése miatt, visszaesett. A kukorica kereskedelmét viszont az jellemzi, hogy még mindig nem alakult ki határozott ártendencia. Egyelőre úgy tűnik, hogy a már megkezdett kukoricaexport által kiváltott kereslet növelné az árakat, ám egyre nagyobb a kínálat is.

A nemzetközi piacokon a búzajegyzések erősödését Észak-Amerikában az átmenetileg csökkent kínálat és a korábban vártnál nagyobb export eredményezte. Eközben az európai jegyzések és árak – az Agrograin Rt. elemzői szerint – csökkentek, és hosszabb idő óta először elmaradtak az észak-amerikai árszinttől. A fizikai piacról érkező hírek szerint jelentős üzleteket is kötöttek, ám nem európai, hanem argentin árut vásároltak. Marokkó vett 50 ezer tonnát decemberi elszállítással tonnánként 8 dollárral alacsonyabb áron, mint a francia ajánlat volt. A piac már régóta várta a bolgár vásárlásról szóló híreket. A jelentések alapján ők is argentin árut vettek, 300 ezer tonnát december–április szállítással, leszállítva tonnánként 171,80 dolláros átlagáron.

TŐZSDEI ÉS PIACI ÁRAK

1996. 47. hét

	USD/to	Ár-alakulás	Tendencia
Búza (1996. XII.)			
FOB európai kikötő	152	erősödő	tartott
Kukorica			
(1996. évi termés)	121–123	tartott	csökkenő
FOB Mexikói-öböl			
Takarmányárpa	136	tartott	tartott
FOB európai kikötő			
Nyers napraforgóolaj	535	lanyha	tartott
Extank európai kikötő			
Szójadara 46%	313	erősödő	tartott
CIF Rotterdam			
Halliszt	665	szilárd	szilárd
C and F Hamburg			

A kukoricapiacokon átmeneti erősödés következett be. Ennek hátterében az húzódik meg, hogy a termelők, a farmerek eladásai némileg csökkentek. Hosszú távon azonban változás várható, mivel további jelentős területen folytatódik az aratás. Számottevő fizikai üzletkötés nem volt, Tajvan 18 ezer tonnás vételét jelentették csak, ami tonnánként azonnal leszállítva 128,62 dolláros áron jött létre.

Az árpa jegyzése Európában egydolláros emelkedést mutatott, aminek oka két nagyobb tétel elhajózása volt. A jegyzések várhatóan lanyhulnak, mivel alig van kilátás jelentősebb üzletre.

A szójadara ára az elmúlt héten tovább emelkedett. Ennek oka a rekordméretű exportban és a fizikai áruhiányban keresendő. Mind az amerikai, mind az európai szójabab-feldolgozók már előre eladták novemberi és decemberi készleteiket. Úgy tűnik, nincs elég feldolgozókapacitás a kereslet kielégítésére, ami mintegy erős vákuumot teremt, mely minden újabb árumennyiséget felszippant. A helyzetet súlyosbítja, hogy az amerikai termelők adózási okokból nem érdekeltek abban, hogy termékeiket az idén eladják. Ez olyannyira szűkíti a kínálatot, hogy a rekordtermés ellenére az árak felfelé kúsznak. A kérdés az, hogy meddig és milyen árszintig tart ez a helyzet.

A hallisztpiac továbbra is szilárd. A halliszt-konferencia alatt az árak lényegében nem változtak. A termelés képtelen lépést tartani a kereslettel, s ez okozza a szilárd árszint stabilizálódását.

Wágner Katalin

Farmgyakorlat az Egyesült Államokban

Háromszázan utazhatnak támogatással külföldre

Jövőre változtat a Földművelésügyi Minisztérium a külföldi továbbképzést támogató eddigi gyakorlatán, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy a tanulmányaikat éppen befejező agrárszakembereknek lehetőségük legyen német és amerikai farmgyakorlatot szerezniük. Ha elegendő lesz a pénz, akkor jövőre mintegy háromszázan utazhatnak.

Az előző esztendőkben évente mintegy 40-50 millió forintos támogatást nyújtott a tárca ahhoz, hogy minél többen vehessenek részt szakmai tapasztalatcserén, ami általában rövidebb-hosszabb szakmai programokon való részvételt jelentett. A szabályok szerint az utazási és a szállásköltségek felét állták. Forgó Imre minisztériumi főtanácsostól megtudtuk, hogy évente mintegy kétezren vették igénybe ezt a kedvezményt. A szakmai tapasztalatcserén kívül már évek óta folyik farmgyakornokképzés is. A jövőben a programnak ezt a részét szeretnék fejleszteni. Eddig évente 40-50 fiatal agrárszakember utazhatott Németországba általában hat hónapos gyakorlatra, s mintegy százan az Egyesült Államokba fél-, illetve egy évre. A már kialakult gyakorlat szerint a diákok útiköltségét a szaktárca állja, s a kinti keresményből – ami havi 400-500 márka, illetőleg 500-550 dollár – kell a gyakornokprogram évi 600–1500 dollárnak megfelelő költségét fizetni.

Jövőre – ha az agrártámogatási rendelet elkészül – szeretnék az eddigi tapasztalatok alapján módosítani ezt a továbbképzési formát. Megtudtuk, hogy az FM-ben, annak megyei hivatalaiban, a felsőfokú intézményekben január tizedikéig jelentkezhetnek azok, akik az Egyesült Államokba, illetve Németországba szeretnének utazni.

Követelmény legalább középfokú angol, illetve németnyelv-ismeret, közép- és felsőfokú végzettség, de pályázhatnak harmad-, negyed- és ötödéves hallgatók is. Előnynek számít a gépjármű (traktor) vezetői engedély s az, ha vállalják a fizikai munkát is. A gyakorlat ugyanis az, hogy például Amerikában – a jelentkezők érdeklődésének, szakterületének megfelelő – más és más munkahelyen dolgoznak. Az amerikai partner jóvoltából lehetőség van a családi farm, a tőzsde, a szövetkezeti munkaszervezés, valamint a mezőgazdaság banki, pénzügyi finanszírozásának területén gyakorlatot szerezni.

Czauner Péter

Ha beáll a hideg, egyre többen vágnak disznót – az árak maradnak

MUNKATÁRSUNKTÓL

A Húscéh tagjaitól kapott információból kiderül, hogy a jobb minőségű élő sertés kilójáért jelenleg 200-210 forintot fizetnek a vágóhidak. A kistermelői sertések átvételi ára ennél kilónként 20-50 forinttal alacsonyabb. A közeljövőben nem várnak árváltozást, ugyanis az idő hidegebbre fordultával nagyobb ütemben kezdődnek a disznóvágások. Ez az élőállat-kínálat csökkenéséhez, így az árak emelkedéséhez vezethetne. Ám a télen csökken a boltokban eladható hús mennyisége, éppen a disznóvágás miatti önfogyasztás növekedése következtében.

HÚSFÉLÉK FOGYASZTÓI ÁRA BUDAPESTEN

FORINTBAN, KILOGRAMMONKÉNT (1996.47. HÉT)

Megnevezés	ABC-k		Nagyáruházak		Piacok		Magánkereskedő	
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	belvárosi	külvárosi
Rövidkaraj	675 ▲	710 ▲	599 ▼	793 ▲	620 ▲	680 ▲	620 ▲	658 ▲
Sertéscomb	650 ▲	700 ▲	535 ▼	691 ▼	550 ▲	650 ▲	600 ▲	640 ▲
Sertéstarja	615 ▲	650 ▲	479 ▼	589 ▼	510 ▲	600 ▲	520 ▲	557 ▼
Marhafelsál	– ▲	725 ▼	690 ●	743 ▼	598 ▼	669 ▲	700 ▼	798 ▲
Marharostélyos	– ▲	505 ▲	435 ▼	499 ▼	440 ▲	490 ▼	520 ▼	490 ▼
Marhaszegy	– ▲	396 ▲	321 ▼	365 ▼	340 ▲	380 ▼	390 ▲	380 ▲
Párizsi	296 ▲	352 ▲	299 ▼	349 ▼	240 ▼	360 ▲	310 ▼	390 ▲
Virsli (műbeles)	411 ▲	450 ▲	329 ▲	402 ▼	280 ▲	420 ▲	310 ▼	358 ▲
Zala felvágott	573 ▲	630 ▲	449 ▼	578 ▼	500 ▼	670 ▲	560 ▲	540 ▼
Lecsókolbász	360 ▲	365 ▲	289 ▲	340 ▼	240 ▼	347 ▼	310 ▼	350 ▲
Kenőmájas	451 ▲	515 ▲	309 ▼	388 ▼	360 ▲	600 ▲	400 ▲	520 ▲
Parasztkolbász	617 ▲	680 ▲	620 ▼	920 ▲	550 ▲	700 ▲	660 ▲	690 ▼
Füstölt főtt tarja	1080 ▲	1080 ▲	1020 ▲	1479 ▲	1100 ●	1200 ▼	1140 ▼	1200 ▲
Füstölt csemegeszalonna	– ▲	450 ▲	360 ▲	410 ▼	300 ▼	420 ▼	400 ▲	420 ▲
Zsír (csomagolt)	180 ▲	228 ▲	156 ▼	218 ▲	149 ▼	220 ▲	200 ▼	200 ●

● az előző héthez képest nem változott ▼ az előző héthez képest csökkent ▲ az előző héthez képest növekedett

Forrás: SOLVENT KERESKEDŐHÁZ RT. © NÉPSZABADSÁG

Fellendülőben a dunai terményszállítás

MUNKATÁRSUNKTÓL

Rövidesen megkezdi a mezőgazdasági termények és darabáruk befogadására alkalmas első magyarországi fedett átrakóbázis létrehozását az a közelmúltban alapított társaság, amely fele-fele arányban a Mahart Rt. és az export-import szállítmányozás 40 százalékát lebonyolító Masped Rt. tulajdonában áll.

A százmillió forintos beruházás eredményeképpen a csepeli szabadkikötőben létrejövő bázis a vákuumtechnika segítségével garantálja a tiszta és szemvesztéség nélküli átrakodást, s a vasúti megközelíthetőség a környezetvédelem szempontjából is rejt előnyöket.

A húsz embernek munkát adó, nonstop üzemelő egység a hazai gabonaexportőrök mellett – az adriai szállításnak konkurenciát teremtve – a szójaimportőrök számára is alternatív útvonalat nyújt.

Ehhez járul hozzá egyebeken kívül az is, hogy az utóbbi időben rendkívüli módon megnövekedett az áruszállítás a Rajna–Majna-Duna-csatornán, amelynek kapuja a 300 millió tonnás forgalmával európai első helyet szerzett rotterdami kikötő.

Széplelkű illúziók nélkül

Szávai Géza a Pont Kiadó működéséről

Az 1993-ban alapított Pont Kiadó, mint vezetője, Szávai Géza mondja, kedvezőnek ígérkező helyzetben indult, amikor megkísérelhette hasznosítani az alakuló, integrálódó, több kis néppel, nyelvvel számoló szellemi élet és kulturális piac lehetőségeit. Vagyis fordíttatja és kiadja, gyakran kétnyelvű kiadványként a szomszéd irodalmak fontosabb műveit. Megteremtette a forgalmazáshoz szükséges kapcsolatokat is. Nemcsak Romániában, Ukrajnában és Szlovákiában vetette meg a lábát. Angliában és az Egyesült Államokban egyetemi és magánkönyvesboltok, Németországban a Neue Literatur című irodalmi lap adminisztrációjának segítségével igyekszik eredményre jutni.

– A napokban bukaresti könyvbemutatót tartott a kiadó.

– Mészöly Miklós novellás-könyvét, az O che bella nottét és Polcz Alaine Asszony a fronton című regényét vittük, mindkettőt román fordításban, Mészölyét Ion Bogdan Lefter, az újabb kritikusok legjelentősebbje, Polcz Alaine regényét pedig a költő Ana Blandiana utószavával. Vittük továbbá Mircea Nedelciu kisprózáinak Jenny, avagy a szépséges irodistalány balladája című gyűjteményét is, ezt magyarul. Hozzá Mészöly Miklós írta az utószót. Nem túlzok, tömeg volt rájuk kíváncsi, a rádióról, televízióról nem is beszélve. Az elmúlt ötven évben ott magyar íróra, kiadóra ennyien még sose voltak kíváncsiak.

– Minek tulajdonítja a sikert?

– Felkaptak bennünket.

– Egyből?

– Harmadszor jártunk ott. Az előző alkalommal is sokan voltak, de a visszhangja érdekesebb. A rendezvényről beszámolt a Romania Literaria című irodalmi lap, és azt írta egy zárójeles félmondatban, hogy a szerzőt, mármint Szávai Gézát, mert akkor az én Séta gramofonzenére című regényemet vittük, szóval a szerzőt nem jellemzi a románellenesség.

– És ennyi elég volt?

– Elég, ennyitől megtört a jég. Meg nyilván attól, hogy kiket fordíttatunk magyarra. Nedelciu a pápa, hogy így fogalmazzak. Könyvkiadója, könyvkereskedése van, sokadmagával létrehozott egy alternatív írószövetséget [illegible] meg. Be kell végre látnunk, hogy a nemes és emelkedett elvekből a gyakorlatias érdekek érvényesülése nélkül csak az érzelemmel telített szavak maradnak. Meg kell fogni a dolog végét.

– A Litea Könyvesboltban lezajlott könyvbemutatón viszont alig néhány érdeklődő lézengett. Vagyis itthon a kiadó koncepcióját Mészöly Miklós vagy Polcz Alaine jelenlétével sem lehetett eladni.

– Ez szervezés kérdése is. De ezen túl: az adott körülmények között hosszú ideig tart, míg egy nemzetközi programot, hogy úgy mondjam, bevezethetünk, amíg tehát megismerik, méltányolni kezdik, figyelnek rá.

– Minthogy a könyvkereskedelem a környező országokban is nagyot romlott, kérdés, mit tehetnek a hathatós forgalmazásért.

– Mindenekelőtt, ugye, fordíttatunk. Sok a két- vagy többnyelvű könyvünk. Ilyen egyebek közt Méliusz József poémája, a magyar, angol, román és jiddis nyelvű Jitgadal elégia, Nemes Nagy Ágnes válogatott versgyűjteménye, Pilinszky János Vers és tanulmány című kötete magyarul és szlovákul, Adyé magyarul, németül és románul, az Európa-gondolat különböző népekhez tartozó képviselőit bemutató Európák. Egy sebzett utópia története című esszékötetünk franciául és magyarul, vagy Klein Rudolfnak a japán Tadao Andót bemutató munkája, Az építész Kelet és Nyugat között angolul és magyarul. Ez, noha Tadao Andóról eddig több mint húsz könyv [illegible]

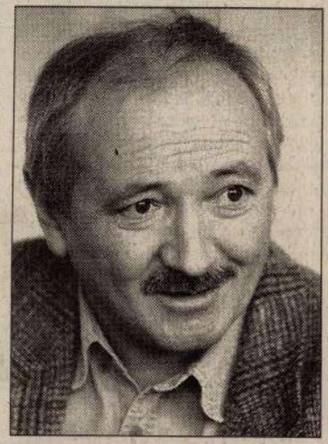

Kifizetődőbb közvetlen kapcsolatot tartani a vásárlókkal

TEKNŐS MIKLÓS FELVÉTELE

vasókhoz van olyan erős érdek, mint ami a különben is alacsony összegű honoráriumhoz kötődik.

– Térjünk vissza a forgalmazáshoz.

– Romániában egy kft. terjeszti kiadványainkat, könyvesboltjai vannak Bukarestben, a nagyobb városokban, de igénybe vesszük a postai könyvküldő szolgálatot is. A kereskedelmi árrés ma már olyan magas, hogy kifizetődőbb közvetlen kapcsolatot tartani a vásárlókkal.

– Előfizetőket is szerveznek?

– Nem szeretem, mert nem tartom tisztességesnek, amit az ilyen alapon működő klubok csinálnak, hogy tudniillik ráerőszakolják magukat az emberekre, előírják például, hogy időről időre mennyit kell rendelniük, s ha nem teszik, akkor a nehezebben apadó könyvállományból a nyakába szórnak valamit. Ilyet nem szabad csinálni. A vásárlóerőt illik megbecsülni. Különösen, ha tudjuk, milyen csekély. Ott tartunk, hogy ma már az iskolákban nem osztanak jutalomkönyvet a tanulóknak, mert nincs miből.

– Ez is benne van. Címlistára kerülnek, szerény lehetőségeink szerint könyveket küldünk nekik, rajzaikból képeslapokat adunk ki. Ami pedig a nyugati tájékozódást illeti: Angliában és az Egyesült Államokban egyetemi és magánkönyvesboltokkal keresünk kapcsolatot. Ez most még piackutatás és a könyvek bejáratása inkább, aminek hasznára csak később számíthatunk.

– Ráadásul még meg is kell élni.

– Ezért, hogy minden lefedetlen területre rálépünk. Mennyit tudunk például a szerzői jog változásairól? Nyilván kelendő egy idevágó kézikönyv, tehát megíratjuk és kiadjuk. S ahogy nézem, az ilyen munkában a kelet-európai mutációk lehetősége is benne van. Mint a gyermekvédelmi sorozatunkban is. Legutóbb a görögök érdeklődtek iránta. És hát itt vannak a legifjabbak. Nagyon keresik a környezetvédelem nekik szánt, gyakorlatias szakkönyveit. Ezek egyébként más országokban is jól forgalmazhatók.

– Kapnak erre támogatást?

– Van, amire kapunk valamit, de több az, amire nem. Amire igen, azt olcsóbban adjuk ki, veszik is, a környezetvédelmi terepgyakorlatokba bevezető kiadványunkból naponta húszat postázunk az iskoláknak, de szépen fogy a kereskedelemben is.

– Mi számít sikeres könyvnek?

– Az, ami némi hasznot is hoz. Leginkább a kézikönyv, a gyakorlatias szakkönyv. Ezek hétnyolc ezer példányban is elkelnek. A többletet visszaforgatjuk, és persze innen finanszírozzuk a veszteséges műveket. Tetszik, nem tetszik, meg kell fognunk a pénzt. A kiadót is csak hatan csináljuk, szerződéssel, két-három nyelv ismeretével, számítógépes gyakorlattal. Az embernek, leszámolva a széplelkű illúziókkal, dolgoznia kell.

Varga Lajos Márton

Panasz és vigasz

Petrovics Emil szerzői estje

Bármilyen hihetetlen: Petrovics Emilnek ma lesz az első szerzői estje a Bartók Béla Emlékházban. A műsoron szereplő kamaraműveket a Bartók Vonósnégyes, a Szabó Lőrinc verseire írott dalciklust Gulyás Dénes és Kertész Rita szólaltatják meg.

– Nem szeretem a szerzői esteket – mondta Petrovics Emil, aki szerint kevés zeneszerző győzi változatos alkotásokkal egy egész koncerten át. Annak, hogy most mégis kötélnek állt, az az oka – a Bartók Béla Emlékház felkérésén túl –, hogy nyáron elkészült a Panasz és vigasz dalciklus, amelyet Szabó Lőrinc verseire írt. A dalokat Gulyás Dénesnek ajánlotta.

– Az, hogy a zeneszerző egy adott szólistára írja a darabját, a világ legtermészetesebb és egyben legtermékenyebb dolga – magyarázta Petrovics Emil, majd hozzátette: Gulyás Dénes azon kevés művészek közé tartozik, akik értik a költészetet, örömmel vállalják fel a dalirodalom művészi tolmácsolását.

– A próbák alatt egészen lenyűgözött, hogy Gulyás Dénes és a zongorakísérő Kertész Rita milyen hihetetlen érzékenységgel mozogtak együtt és adták elő a dalokat – mondta a zeneszerző.

Gulyás Dénes már öt éve nem lépett fel a Magyar Állami Operaházban, de nem ez az oka, hogy nem szereti, ha operaénekesnek titulálják.

– Az operaénekesi jelző determinálja az előadóművészt, aki a hangjával tolmácsolja, jelen esetben egy költemény és a zene mondanivalóját – mondta Gulyás Dénes. A dalok és az oratóriumok egyik legkiválóbb hazai interpretálóját még jóval a megzenésítésük előtt szíven ütötték Szabó Lőrinc költeményei.

– Három gyermekem van, ezért az én fohászom is egybecsendül azzal az imával, amelyben a költő kéri, szeressétek a gyermekeimet, ha én már nem leszek – mondta végül Gulyás Dénes, aki örömmel énekli el a dalciklust ma este, először a közönség előtt.

Nagy Marianna

Ismét Műcsarnok Fesztivál

Főleg külföldi előadások szerepelnek azon az alternatív színházi találkozón, mely a Műcsarnok Fesztivál nevet viseli. A programsorozat szervezői: a Műcsarnok részéről *Csőke Judit*, a színházi szakmából pedig *Antal Csaba* díszlettervező.

– Főként azokat a darabokat hívjuk meg, melyek a vizualitásra építenek – mondja Csőke Judit. Mivel mi nem tudjuk finanszírozni a fesztivált, a „küldő fél" garantálja az anyagi hátteret. A fesztivál első két darabja egy-egy olasz előadás, ezeket az Olasz Színházi Intézet és az Olasz Kultúrintézet támogatta. Az első idei előadás – mely pénteken és szombaton látható – a Societas Raffaello Sanzio nevű olasz társulat *Orestea* című organikus komédiája lesz. Ez a darab a drezdai Theater der Welt fesztiválon is szerepelt. December 2-án és 3-án a Teatro Valdoca lép fel a Műcsarnokban *A tűz körül* című művel. *A név a szerzőtől származik* című darab december 6-án és 7-án lesz látható Jerome Bel előadásában. A vendégjáték a Műcsarnok és a Mu Színház közös szervezésében a Francia Intézet támogatásával valósul meg.

Sz. K.

Nők és férfi

A legnagyobb közös osztó

Hadas Miklós szociológussal beszélget Galló Béla és Szále László

Szále: Öntsünk tiszta vizet a pohárba. A beszélgetés perceiben folyik a skótok és norvégok küzdelme, mi pedig itt ülünk a Közgázon, a szociológia tanszék számítógépekkel teli, de tévé nélküli szobájában a futballról beszélgetve. Az időpontot a docens úr határozta meg. Fölvetődik a kérdés: szereti-e egyáltalán a focit a futball tudósa?

Galló: Tanúsíthatom, hogy egész életében futballozott – velem együtt.

Hadas: Annyit foglalkozom vele, hogy mazochista lennék, ha nem szeretném. Ez az első mérkőzés, amit nem látok, de csak azért nem, mert nem akartam a fölkérésetekre nemet mondani. Tehát föláldoztam a focit – a fociért. Pedig fáj a szívem. Egil Olsen, a norvég kapitány ugyanis egészen originális figura. Kulcsfontosságú értelmiséginek számít Norvégiában, egy személyben edző, értelmiségi, politikai kommentátor, s egyúttal igazi karizmatikus vezető, akiből akár államelnök is lehet.

Sz.: Úgy tudom, a vébé után mégis abba akarja hagyni a kapitánykodást. Vajon miért?

H.: Talán mert érzi, hogy többre hivatott. S valóban nagy formátumú gondolkodó, nem is nagyon van hozzá hasonló a világfutball berkeiben.

Sz.: Lehet, hogy egy Olsen kaliberű ember megjelenése is azt bizonyítja, a futball több, mint egyszerű sportjáték?

G.: Tény, hogy a futballt nagyon sokan szeretik, a vébét nézve úgy tetszik, mintha ez lenne az a sportág, amelyik a lelátókon a leginkább összehozza az embereket korra, nemre, bőrszínre, társadalmi helyzetre való tekintet nélkül. Pedig milyen sok rétegspecifikus sportág van a tenisztől a golfig! Érdekes huszadik századi jelenség, hogy a sok sportág közül kiemelkedett egy, amelyet mindenki élvez, melyhez mindenki ért, amely afféle legnagyobb közös osztó. Mi több, egy cikkedben, Miklós, nemrég azt írtad, hogy a focin keresztül voltaképp az egész életet lehet modellezni, mert a futballban minden benne van. Tetszetős gondolat, de vitatható, hiszen például a nők nincsenek benne és speciál bennem ez kelt némi hiányérzetet. A játékban nincsenek női szerepek. Az, hogy ott vannak a lelátókon, s hogy már van női futball is, az a lényegét tekintve nem cáfolja, amit mondani akarok.

Sz.: De mi az, ami ilyen népszerűvé teszi szerte a világon? Az egyszerűsége? A bonyolultsága? A kettő csodálatos egysége? Vagy egyszerűen azért nézik százmilliók, mert az üzlet fölfedezte és kisajátította magának?

G.: Ősi vonzódások is magyarázhatják a futball világsikerét. A gömbbel való foglalatoskodás nagyon régi, kedves időtöltése az embereknek. A futballban az a különös, hogy a gömb és a láb találkozik egymással, vagyis egy tökéletes forma kerül kihívó kapcsolatba az ember ügyetlenebb végtagjával.

Sz.: Ügyetlenebb? Ezt Ronaldo nevében kikérem magamnak.

G.: Természetesen a te lábadra gondoltam. De minden focista számára kihívás, hogy e tökéletes játékszert a tökéletlen végtaggal megszelídítse, irányítsa. Ráadásul a foci csapatjáték, egyesíti magában az egyéni csillogás lehetőségét, a taktikai és stratégiai gondolkodást, a közösségi akciókat, tehát nagyon komplex valamiről van szó, amelynek mind a művelése, mind a szemlélése egyaránt különös élvezetet nyújthat.

H.: Lassabban a testtel. Nem olyan népszerű ez, mint hinni szeretnénk. A nők nagy része mégiscsak kívül reked a futballon, s nemcsak ők vannak kirekesztve, hanem egyes földrészek is. Igaz, Afrika és Ázsia betört a legjobbak közé, de például Ázsia jelentős része még nem: mit tudunk az indiai, a filippínó, a indonéz fociról? Ide tartozott sokáig Kína is, mely most följövőben van, például lehet már külföldi játékost igazolni és ez újabb nagy lökést ad a kínai futballnak. Persze abban igazad van, hogy a sportok között ezzel együtt a világon mégis ez a legnépszerűbb.

Ami pedig a gömbformát illeti, én még tovább mennék. Ha elfogadjuk, hogy ezt férfiak játsszák olyan gömbölyű formákkal, amelyek a női testhez kapcsolódnak, ráadásul nincs benne olyan érintés, mint a kézilabdában, hogy megfogjuk a gömböt, megfogjuk azokat a lágy formákat, amelyek a férfiakban szexuális képzeteket kelthetnek, hanem rúgjuk, akkor egy különös kettősségről beszélhetünk, amelyben az agresszió és az elfojtott vágykiélés igen pikáns formában létezik együtt. Miközben közösségi, azaz gruppenakcióról is szó van, amelyben a gól a behatolást, a beteljesülést jelenti. Ha már ilyen vizekre kalandoztunk, megemlíthetjük Kukorelly Endre teóriáját, aki szerint érdemes lenne elgondolkodni azon is, hogy a futballt emberfej nagyságú labdával játsszuk. Kár, hogy nem fejti ki, miért érdemes ezen elgondolkodni.

kiegyenlítődött a foci, s a mai jellegzetességekről szólva árnyaltabban fogalmaznék. Nem mondanám, hogy ma csak az erőfoci dominál, egyre többen alkalmaznak rafinált taktikai megoldásokat, újra főszerepet kap az egyéni virtuozitás. Nézzétek a meccseket.

G.: Persze, csak az arányok tolódtak el – aránytalanul – az erőfutball javára. És az általad szóba hozott globalizálódáshoz „mellesleg" az is hozzátartozik, hogy a futballból nemcsak a klubhűség tűnik el, hanem hovatovább – mondjuk így – a jó értelemben vett nemzeti hűség is. Ha ránézünk, mondjuk, a francia, a holland vagy akár az angol csapatra, a látványból egyáltalán nem evidens, hogy a francia, a holland vagy az angol csapatot látjuk.

H.: A jelenség úgy is értelmezhető, hogy megváltozik a nemzetfogalom, a nemzeti identitás ezekben a modern vagy késő-modern hajdani gyarmattartó országokban. A francia nézőszámára teljesen természetes, hogy a nemzeti dicsőséget ezek a színesbőrű sportolók öregbítik. Vagyis a kizárólagos, a domináns fehér uralmi modellen alapuló nemzetkonstrukció – többek közt éppen a sportnak, éppen a futballnak köszönhetően – kezd megváltozni. Én ezt abszolút pozitívnak értékelem.

Sz.: Sőt, talán nem is voltak még a világtörténelemben olyan hatékonyságú rasszizmusellenes mozgalmak vagy események, mint az olimpiák és a focivilágbajnokságok.

G.: Azért a dolog nem ennyire rózsás. Mind a hárman hallhattunk például, nem is olyan rég, az Ajaxon belüli fehér kontra színesbőrű ellentétekről. Másrészt az a közönség és társadalom, amelyik a színesbőrű vagy egyszerűen csak más nemzetiségű játékost befogadja, a hasonszőrű, de kevésbé sztártól jellegű munkakörben izzadó vendégmunkást attól még bőven „idegengyűlölheti". Egy török futballistát a Bundesligában megtapsolnak, miközben egy török vendégmunkásnak ugyanabban a városban fölgyújthatják a házát. Persze erről nem a foci tehet.

Sz.: És nem is oldhatja meg az idegengyűlölet ősi problémáját, de valamit segíthet.

G.: Hogy függ ma össze a nemzeti önbecsüléssel a fociban elért siker? Nekünk magyaroknak e kérdés manapság sajnos kiváltképp aktuális. Léteznek erre vonatkozó vizsgálatok?

H.: Igen, bár nem tudok eredményeket citálni. Az a hipotézisem, hogy minél közvetlenebb megfelelés van sportsiker és nemzeti identitás között, annál nagyobb annak az esélye, hogy nem demokratikus társadalomról van szó, hanem egy olyan társadalomról, amelynek politikai elitje megpróbálja a sportot legitimációs eszközként fölhasználni. Ha van a nemzeti identitás kiélésének egyéb terepe is, ha nem kényszerül arra valamely népcsoport vagy nemzet, hogy ezt áttételesen, kényszerű szimbolizációs mechanizmusként élje ki, akkor a sportnak ez a része nem válik olyan rettentő fontossá. Ugyanakkor érdekes, ha a nemzeti identitásnak nem is válik meghatározójává a fejlett nyugati világban – Magyarországot ide sorolom – a mindennapi kultúrának és a mindennapi diskurzusnak nagyon is részévé válik. Több angol meg német kolléga mondott vizsgálati eredményeket nekem, amelyek arra utalnak, hogy mennyire a mindennapi kultúra, beszéd részévé válik – nem csak a férfiak, a nők között is – a futball. Beleillik a nemzeti identitás hétköznapi mozaik egységébe ez a sport is. Minél látványosabb, minél szórakoztatóbb, annál egészségesebb építőkő ez, de a régi polgári demokráciákban nem olyan kitüntetett fontosságú, mint egy diktatúrában.

Sz.: Gondoltatok már arra, hogy tulajdonképpen mi talán szegény Nagy Imre miatt vesztettük el az '54-es vébét? Mert ha a mi jó focinkhoz kemény diktatúra kellett, akkor az '53-as kormányprogrammal nálunk az egy kicsit fölpuhult. S ehhez még hozzávehetjük, hogy a győztes németek társadalmi háttere, motivációja erősebb és igazabb volt, mint a miénk. A mi futballunk háttere csupa hazugság volt, csak a csapatunk volt igazi. A németeknek jobban kellett a győzelem: a vesztett háború után egy önbizalomvesztett, kitaszított népnek kellett talpra állnia, visszakerülni a nemzetek közösségébe. Az ő készteteséseik igazak voltak, a mi győzelmünk egy hazugság legitimációja lett volna. A csodálatos csapat megérdemelte volna a győzelmet, de a rendszer nem.

H.: Ez tényleg jó szempont. Mellékesen: éppen most olvastam a Le Monde Diplomaticban egy olyan értelmezést az '54-es berni vereségről, amely azt mondja, hogy nem engelték a magyarokat – egy szocialista ország futballcsapatát – győzni, szándékos volt a bíróválasztás, és a bíró tevékenysége a magyarokat nyomta.

Sz.: A politika után beszéljünk valamit az üzlet szerepéről is. A foci mai gigantikus méreteit az üzlet hozta létre, a modern futballt az üzlet virágoztatta föl, s ha tönkremegy, az üzlet fogja tönkretenni.

H.: Valóban szép és jó, amit a barátságról és a nemzetközi ségről mondtunk, de a foci a multikat meg a piacot szolgálja. Tudjuk, hogy a FIFA bevétele nagyobb, mint Franci-

ak a fociról

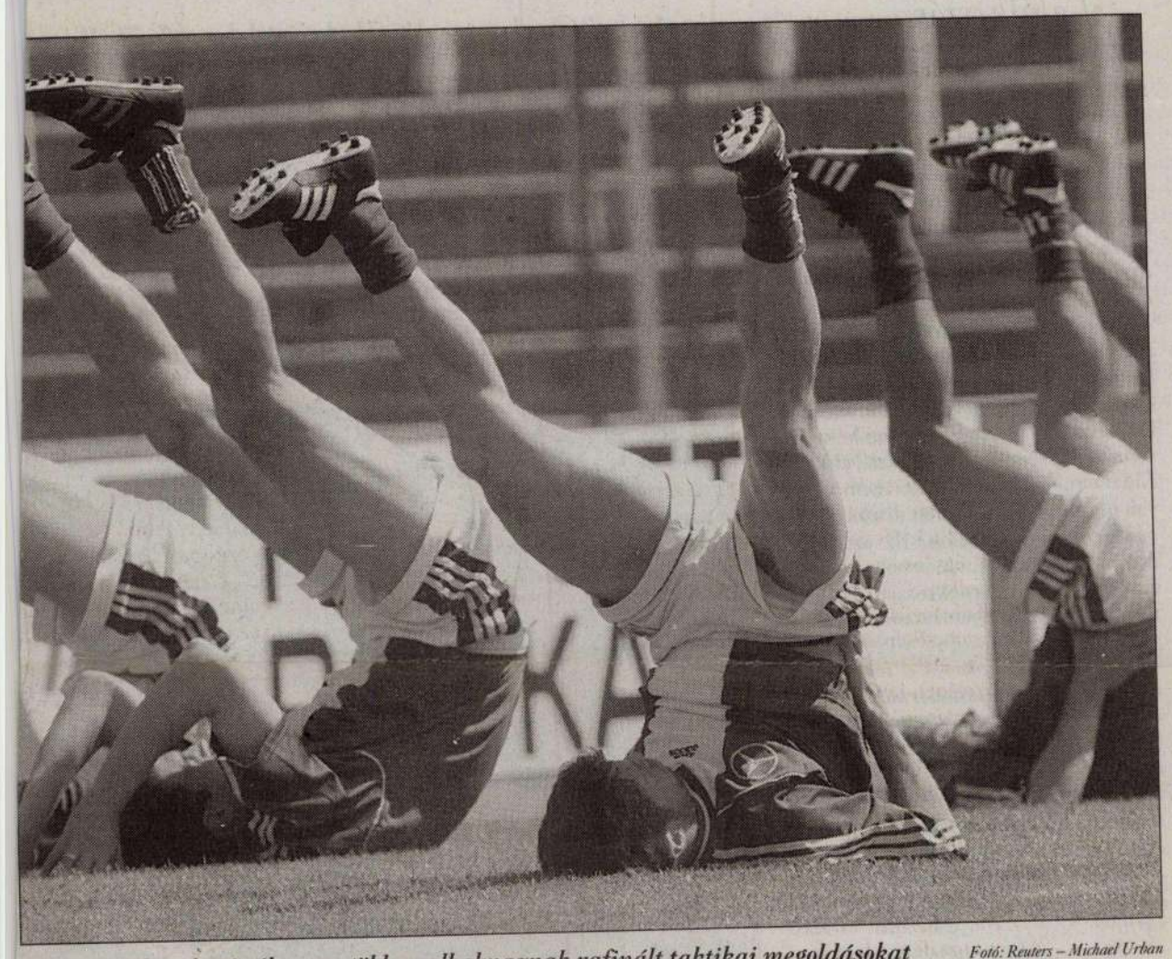

Ma az erőfoci dominál, egyre többen alkalmaznak rafinált taktikai megoldásokat Fotó: Reuters – Michael Urban

Egy régi lemez

Csak figyelem, ahogyan komoly s aránylag fiatal közírók, riporterek most rendre előveszik a „szegény nők a focivilágbajnokságkor" című ódon, agyonjátszott lemezt. Ki bocsánatot kér a világ „asszonyságaitól", amiért az uraságok négy héten át egy „valódi, szép világ árnyékában" gyönyörködnek, s hanyagolják a házi teendőket. Ki azon elmélkedik, hogy s mint csapják le majd kezükről a focit nem kedvelő, deviáns férfiak ezen idő alatt a nőket. Ki meg egyenesen fölteszi a frappáns kérdést: mit tud csinálni e hosszú, gyötrelmes hónap alatt a szegény női nem?

Ez utóbbi kérdés a rádióban hangzott el, s persze került is hozzá rögvest idősebb asszony, aki hibátlanul hozta a szerepet. Panaszkodni ugyan nem volt hajlandó, de azért elmondta, hogy a futball nevű vad sport őt nem érdekli, viszont az ura csak hadd nézze, ő maga addig vasal, főz, mosogat. Pontosan úgy, ahogyan – a férfiak szerint – dukál és kell. Ám a többi nő már nem volt ily kegyes. Fiatalabb női hangok sorra jelentették, hogy a meccseket ők fölöttébb szeretik, sőt nézik, némelyek a barátnőikkel drukkolnak – és söröznek közben.

Ó, mily fertelem!

Hát már a focizás és drukkolás gonddal épített-ápolt férfimisztikája is romokban hever. Épeszű nők milliói veszik észre szerte a világon, hogy ez is csak egy sport a sok közül. Hogy semmivel sem „vadabb", mint mondjuk a kézilabda, szemernyit sem „bonyolultabb", a tenisznél, kosárlabdánál s még tucatnyi sportágnál, amit az „asszonyságok" is művelnek, szeretnek. Hogy a foci fajra, nemre, vallásra való tekintet nélkül elbűvölő, izgalmas élvezetes játék.

Egy igaz. Régebben az apák, a hagyomány parancsának engedelmeskedve rendszerint nem vitték a lányaikat meccsre. Nem rugdosták velük a labdát, nem ismertették meg velük a „taccs"-ot, a „korner"-t, a „henc"-et, márpedig, amit nem ismer az ember, azt ritkán szereti meg.

Nekem szerencsém volt. Apámmal évekig kint voltunk a fontosabb meccseken. Közben kiderült, hogy van érzékem, kedvem a játékhoz, a Szent István parki fiúk bevettek néha a csapatba. A mai lányoknak még ennél is könnyebb. Van már női futball és főképp van tévé, hogy akinek szeme van, láthassa, amit érdemes, amit kell.

A foci mindenkié. Úgyhogy elnézést, uraságok: a régi lemezeket kéretik hanyagolni, egyszersmind behozni a frigóból két jéghideg sört. Még akkor is, ha az asszonyság netán másik csapatnak szurkol, mint önök.

R. Székely Julianna

Ms. Foci

Nem ügy, vébék jönnek s mennek, hát minek kellene túllihegni a dolgot. Hülyeség az egész.

Azt mondja a gyerek, mármint a középső, pedig amúgy nem szereti a tévét, szívesebben veri a többieket, szóval azt mondja, hogy ő most akkor szlájderszezni akar. Tudják, ez az, amikor tévében ezer folytatásban csusszannak elegánsan a delikvensek egyik dimenzióból a másikba. Az apja meg rállt volna, aszongya: amúgy is halmozottan hátrányos helyzetű a gyerek, értelmiségi szülők, vakolat helyett lexikon, meg ilyenek, hát ne lógjon már ki annyira a sorból, butuljon csak, hadd nézze. Mondok az embernek: nem addig van az, apjuk. (Régi, sokat próbált házasság ez, fél szó elég ilyenkor neki, hogy meghúzza magát, de hát azért van tartva, szlájderszék így aztán aznap másfelé csúszkáltak.)

Nem ügy, állítom, csak szervezés kérdése az egész. Na jó, a mobil néha kétségkívül belevibrál, de hát annak meg ott az a poweroff, ne fizessük hiába a rögzítőt. A vonalasat meg egy mozdulattal el lehet szakítani a faltól, akkor aztán gromek. És papinek, hogy mindenki kellemesen érezze magát.

Van persze még így is egy rakás apróság, de hát nem azért látta el a Teremtő annyi íkúval a nőket, hogy legyen mit lóbálni a retikülben. Ahhoz, hogy fél hatra úgyszólván minden rekek. Legrosszabb esetben tíz másodperc a megpuhulási idő. Ha elég messze lakik az anyós, Nyíregyházán például, hawaii dizsi az ügy, még van időnk kiérni a drága családdal a menetrendszerű ícéhez, és lengetni a nagy fehér vasaltat nekik. Visszafelé persze bele kell majd húzni, minden másodperc tiszta veszteség.

Másnap aztán lehet hivatkozni fejfájásra, például. Ha jól szoktattuk az embert, zokszó nélkül megy majd fürdetni, meg mesélni, magunk pedig alélt sóhajjal dőlhetünk a pamlagra, neki biztosan tovább tart az esti tortúra, mint nekünk, orrba-szájba fogják majd szívatni a kis drágák.

A következő alkalommal iszonyú fontos és sürgős elintéznivalónk legyen, egy viszonylag messzi kisvárosban. Térerő persze ott nincs, ezt még az életünk párja is belátathatja, írjon inkább, már ha mindenáron kommunikálnia kell ilyenkor. Rogyjunk le hasonlelkű barátnőnknél, aztán hadd szóljon. Sörszag ellen rágó a javallat. A továbbiakban szóba jöhet még saját anyánk lelkének ápolgatása, néhány házasságtörés beismerése, egy temetés, elhúzódó szülői értekezlet – bár a tanév végeztével ez kicsit necces –, s túlóra, doszt.

Vannak persze, akik nem ezt a megoldást választják. Őket aztán zavarja az élvezetben a mosogatás nem szűnő nesze, a porzsák zizzenése, a gyerekek éktelen visítozása. Úgy

Albert Mária

„A látvány háttérbe

Találkozás Antal Csabával

Bóta Gábor

Antal Csaba az egyik legtöbbet foglalkoztat díszlettervező. Az idei Országos Színház Találkozón a nyíregyházi Ványa bácsi előadá ő kapta a legjobb díszlet díját. A Műcsarnok tegnap megnyílt szcenikai kiállításon pedig sa élő installációt mutatott be – ma este 6 órak és fél 8-kor is látható –, amely a különböző műfajokat olvasztja egymásba.

Antal Csaba a műcsarnokbeli tárlaton Fotó: Szigetváry

– Ön szerint a díszlettervezés kiszolgáló tevékenység. Ki kell szolgálni a rendezőt, a produkciót. Ugyanakkor azt is mondta, hogy teremtő folyamat. Hogyan lehet a kettőt összeegyeztetni?

– A kiszolgáló tevékenységet nem úgy értem, hogy valaki megmondja nekem, mit kell csinálni és azt megcsinálom. Általában az ilyen munkákat el sem vállalom. Ha látszik, hogy nagyon erős elképzelése van a rendezőnek a díszletekről, általában elmenekülök. Hiszen akkor nem nagyon van rám szükség. Én teremtő szolgálatnak nevezem, amit csinálok. Ez azt jelenti, hogy a produkció minden résztvevője hozza a magáét, és ezeknek a saját elképzeléseknek kell küzdelmek során összekovácsolódniuk.

– Mennyire befolyásolja a tervezésben, hogy eredetileg építészmérnök?

– A térrel kapcsolatos viszonyomat valószínűleg alapvetően meghatározza, hogy építész vagyok. Rám is sütik, hogy én mindig valamilyen építészetet teszek a színpadra. Ez egyrészt nem is mindig igaz, másrészt nem is szégyellem.

– Amikor építészetet tanult, még nem is tudta, hogy színházzal akar foglalkozni?

– A diplomamunkám témája egy színházépület volt. Ez elég jól sikerült, mert itthon és Prágában is díjat nyertem vele. A világhírű Svoboda volt a kurátor, akinek tervezői iskolája működött Prágában. Megkérdeztem, járhatnék-e hozzá, azt felelte, hogy a munkám alapján máris föl vagyok véve.

– A cseh színházkultúra igen más és jóval erősebb, mint a miénk…

– Még prágai tanulmányaim előtt szerencsés módon Gazdag Gyula rendezővel hozott össze az élet Kaposvárott. Az Oszlopos Simeon előadásához terveztem díszletet. A cseh filmművészet „közeli jó barátja" Gazdag Gyulának. Nála laktam Kaposvárott, és csak azt olvastam, amit ő. Az olvasmányai között csak cseh írók szerepeltek, az összes cseh film kritikáját is olvastam. Prágában úgy ültem be a mozikba, hogy valamennyi filmről már előre mindent tudtam.

– Hogy voltak a Prágában tanultak itthon alkalmazhatók?

– Nehezen. Svobodában nagy volt az absztrakcióra való hajlam. Ez a szellemiség hozzám is közel állt, ezt próbáltam itthon alkalmazni. De itthon nem kellett ez a fajta gondolkodásmód. Panaszkodásnak tűnik, de nem fogadták el a Svobodától kapott diplomámat. Nem volt ilyen irányú diplomáciai megegyezés a két ország között. Akkoriban még papír nélkül nem lehetett elhelyezkedni. Nem volt állásom. A végén Paál István volt olyan hihetetlenül bátor, hogy papír nélkül mert szerződtetni. Szolnokon aztán hat-hét-nyolc előadás díszleteit is terveztem egy-egy évadra. Jó volt, hogy sokat dolgozhattam, sokat kísérletezhettem.

– Hogy került a Katona József Színházba?

– Szolnokon látta a Vonó Ignác című előadását Székely Gábor és Zsámbéki Gábor. Ennek tervei alapján hívott Székely Gábor, hogy tervezzem meg a Kinn vagyunk a vízből című darab díszleteit. Nagyon jól dolgoztunk együtt. Közvetlenül a Csirkefej után lett volna a bemutató, de már a körül az előadás körül is „zűrök" voltak. A Kinn vagyunk a vízből pedig végképp botrányt okozott volna, így aztán elmaradt a bemutató. Már nem tudom, hogy betiltották az előadást, vagy a színház maga mondott le róla. Ács János viszont rendezte az Amphytriont, ami nem lett jelentős siker, de én nagyon szerettem. A Katonában a tehetségek öntörvényű ereje olyan feszült és oldott állapotok sorozatát hozta létre, ami számomra újdonság volt. Az Amphytrion előadásában púdert ragasztottam plexire. Ez olyan hatást keltett, mintha málló kőfelület lenne a darab tere. Ez azért illett a darabhoz, mert transzcendens hatást is el kellett érni. Amikor az istenek megnyilvánultak az előadásban, akkor a púderral „képzett" plexi falak hirtelen kék színben, furcsa világításban „földerengtek".

– Jelmezt nyilvánvalóan a színészekre kell tervezni. De a díszleteket is a „színészekre tervezik"?

– Igazából akkor lehet jó díszletet kitalálni, ha az ember alaposan ismeri a szereposztást. Ehhez még személyes, sőt baráti viszonyra is szükség van. Hiszen csak így lehet tudni, hogy a színészeknek éppen milyen kedvük van, hogyan szeretnének jelen lenni az előadásban. A teret eleve úgy kell kigondolni, hogy ha a színész a próbák alatt valamit még kitalál, akkor ehhez képes legyen alkalmazkodni a díszlet. A Mizantrópban például Cserhalmi György el akart bujdokolni a színpadon, de úgy, hogy nagyon jól látszódjon. Az utolsó két hétben hihetetlenül szétfaragtam a díszletet ahhoz, hogy helyet teremthessek neki a színpadi rejtőzködéshez.

– Többek szerint sokat ront a produkciók értékén, hogy nálunk a díszletek rendszerint az utolsó pillanatban készülnek el, a színészek csak jelzésekben próbálhatnak…

– Ideális az, ha a díszlet ugyanúgy „próbálhat", mint a színész. Ez kevésszer adatik meg. Az esetek többségében van egy elgondolásom, és három hétig az általam elképzelt térben próbálnak a színészek. De ekkor a terveimet még nem adom le kivitelezésre. Három hét próba után egy hét alatt gyorsan megrajzolom a terveket, majd a kivitelezők rohammunkában, egy hónap alatt elkészítik a díszletet. Szerencsés esetben a kész díszletben még két hétig próbálhatnak a színészek.

– Ez igencsak ideális munkamódszer tűnik, nehezen fér bele a Magyarorszgon szokásos hathétnyi próbarendbe.

– Pedig ahol én dolgozom, ott az esetek többségében ez a próbamódszer. Így készült például a Don Juan, az Ivanov, a Tréfa, szatíra, irónia az Új Színházban. Ez igenis normálisnak tartom a két és fél, három hónapnyi próbaidőt. Nyíregyházán ennyi ideig próbáltuk a Ványa bácsit, ami szerintem meg is látszik az előadáson.

– Lehet, hogy ezért is terjedt el önrólhogy „nehéz fiú", macerás dolgokat késok pénzbe kerül, amit csinál. Például Don Juan díszletének áráról legendákeringenek.

– Esküszöm, hogy a Don Juan díszlete mindössze 3 millió 600 ezer forintba került. Egy olyan vállalkozó volt a kivitelező, akivel én lényegében a szakmámat kezdtem, s azóta nem dolgoztunk együtt. Azt mondta, hogy ő fogja a legalacsonyabb árajánlatot tenni – én ugyanis mindig versenytárgyalást hirdetek a kivitelezésre –, mert annyira szeretne újra velem dolgozni.

– Igaz, hogy a Don Juan díszletét már előző nap el kellett kezdeni építeni ahhoz, hogy következő nap estére álljon?

– Bonyolult és hosszadalmas volt ennek a díszletnek a felépítése. De meg is kell tanulni egy komplikált díszlet felépítését. Furián Pétert – aki most is segít nekem a Műcsarnokban – díszítőként hoztam át magam mellé a Katonából az Új Színházba. Ő hozott még néhány embert, és ott volt az egykori Arany János Színház műszaki gárdája. Nekem meg kellett változtatnom a színház technikai kultúráját ahhoz, hogy az általam képviselt igényeknek megfeleljen. Kineveltem egy ütőképes műszaki gárdát. Azért kellett két nappal korábban elkezdeni a Don Juan díszleteinek összeállítását, mert minden egyes csavar működését külön meg kellett mutatni. Az Új Színház indulásakor mindenki tele volt energiával, mindenki a maximumot akarta adni. Az „utolsó sziporkáig" dolgoztunk. Nagyon sajnálom, hogy most másé lett az általam nevelt tökéletes műszaki csapat.

tetszik 1998 VI 20.

szorul"

tott
i
sáért
ban
játos
or
ő

Zsolt

nek
rá-
ek
é-
a
n
á-
is
ni

l,
;
a
k

– De mitől maradt együtt ez a csapat? Manapság szinte havonta cserélődnek a meglehetősen rosszul fizetett színházi díszítők.

– Úgy lehet megtartani a díszítőket, hogy beszélgetni kell velük. Arról vagyok híres, hogy beszédet tartok a műszaknak premier után. Fölbontok néhány üveg whiskyt, és órákig beszélek, hogy mit hogyan kellett volna még jobban csinálni. Ennek az a következménye, hogy mindezt legközelebb már számon is kérem.

– Ezért dobták be a Platonov premierje után a díszítők a saját maga által tervezett tavacskába?

– Tulajdonképpen nem is dobtak bele, csak megfogtak és belemártottak. Ez nagyon kedves gesztus volt.

– De ebben a gesztusban nyilván benne volt annak a jelzése is, hogy alaposan megdolgoztatta őket.

– Igen, de ez azért büszkeséget is ad a munkatársaim számára. Én valóban nehézséget okozok a díszítőknek, de ők meg örülnek annak, hogy ilyen feladatot meg tudnak csinálni. Furián Péter attól lett név a szakmában, hogy föl tudta építeni a Don Juan díszletét. Először még a Katona gárdáját – Fodor István vezetésével – el kellett hívni az építéshez. Majd Péter mondta, hogy most már megpróbálnák egyedül…

– Mi történik, ha kevés pénzből kell monumentális díszletet csinálnia?

– Az ember megérti, hogy milyen a helyzet, és az adott körülményekben próbál gondolkodni. Nyíregyházán a Ványa bácsi díszleteihez csupán 400 ezer forint állt rendelkezésre. Néhány esetben voltam olyan szerencsés, hogy rengeteg pénzhez keveredtem díszletkészítés kapcsán. Remekül elköltöttem a felkínált összeget. Nagyszerűen elköltöttem 1 millió 500 ezer frankot a Comédie Francaise-ben, a Párizsi élet díszleteire. De egészen biztosan akkor is kitaláltam volna valami darabhoz illő díszletet, ha csak húszezer frank áll rendelkezésemre. Bármennyiből lehet jót csinálni. Persze annak ellenére, hogy én ezt így gondolom, mindig a szememre hányják, hogy milyen sokba kerülnek a díszleteim.

– A díszlet addig él, amíg az előadás. De egy kiállításon – most például a Műcsarnokban – mégiscsak önálló műtárgyként is funkcionál.

– Itt sem az érdekel, hogy önállóan éljen a díszletem. Hanem éppen az, hogyan tud többféle műfaj együtt élni. A mostani installációmnak a címe: Rachmaninov-fordítások. Elhangzanak majd Rachmaninov-dalok. Lényegében ezeknek a daloknak a vizuális „fordítását" hozzuk létre. Az érdekel, hogyan tudnak kooperálni a műfajok: a dalirodalom miként lesz színházzá, a színház hogyan tud együttműködni a filmmel. Arra teszek kísérletet, hogy a különböző műfajok próbáljanak meg együtt csinálni valamit.

– Mondta, hogy kinevelt egy műszaki gárdát, és sajnálja, hogy el kellett válniuk egymástól. Márta István, az Új Színház igazgatója azt mondta, nincs szüksége állandó tervezőkre, rendezőkre, dramaturgokra – az adott produkcióhoz hív embert. Ön idáig kötődött a szolnoki, a Katona, az Új Színház csapatához. Mennyire érzi szükségét, hogy együtteshez tartozzon, és mennyire „házaló" tervező, aki megy, ha hívják?

– Eljöttem a Katona József Színházból, és nem szerződtettek új tervezőt helyettem. Kidobtak az Új Színházból, és szintén nem szerződtettek újabb díszlettervezőt. A pesti színházakban alig van állandó díszlettervező. Ez azt jelenti, hogy a színházcsinálók gondolkodásában a látvány háttérbe szorul. Kezd visszaszorulni a kísérletező kedv. Leggyakrabban azt várják a tervezőtől, ami már bevált, pedig amit mi csinálunk, azzal egy világ teremtődik. Ráadásul ennek olyan vizuális világnak kellene lennie, amilyen még nem volt.

Ezer font és száz marha

A napokban híre jött, hogy a dél-koreai Hyundai-gyár elnök-igazgatója száz marhát kísért át a panmindzsoni fegyvermentes övezeten – ahol ember nem járhat – át északra, az éhezők megsegítésére. Ez a gesztus már közelít ahhoz a közös – ahogy László Ervin meghatározza: planetáris – felelősségvállaláshoz, amelyet a Budapest Klub alapítója kér a világ jelentős személyiségeitől az emberiség, a Föld holnapja érdekében. A professzor szerint Einstein elmélete – egy problémát rehozta –, ma már a hétköznapjainkra is érvényes. Úgy véli, hogy nem juthatunk el a következő évezred kezdetéig, „ha nem fejlesztjük ki azt a gondolkodásmódot, amely képes megfelelni a változó körülményeknek.

Az egykori zongorista csodagyerek, László Ervin pályaképe hihetetlenül érdekes, talán nincs is olyan progresszív szellemi közösség e sártekén, amelynek ne lenne tagja – vezető alakja a Római Klubtól a Művészeti és Tudományos Világakadémiáig számos tudós testületnek. A Budapest a Római Klub mintájára alakult, de nem a fejlődés technikai-gazdasági korlátait feszegeti, hanem a kulturális, filozófiai, erkölcsi értékeket állítja a jövő szolgálatába. Az ötlet a magyar fővárosban öltött testet 1993-ban – innen a név –, 1996-ban itt tették közzé a kiáltványt többek között Peter Ustinov, a kiváló színész, Yehudi Menuhin hegedűművész, és a dalai láma jelenlétében. Tavaly a brit fővárosban, a Lordok Házában jött létre a nemzeti szervezetek fölött álló Nemzetközi Budapest Klub (angol rövidítése: COBI), amely a napokban azzal ünnepelte első születésnapját, hogy az olasz és magyar kiadás után bemutatta László Ervin Harmadik évezred című könyvének angol változatát a londoni magyar nagykövetség estélyén.

Nem egyszerű könyvpremier volt, meghívták az új – úgynevezett kreatív – tagokat, például Mark Rylencet, a Globe Theater művészeti igazgatóját, Rivka Golani brácsaművészt, Julian Joseph zongoraművészt. Lejátszottak egy húszperces videót is – Bogyai Katalin munkáját – amelynek csaknem egyórás változatát különböző televíziók fogják sugározni. Julian Joseph tavaly novemberben a londoni Solti-emlékhangversenyen is fölépített Sebestyén Mártával. Az énekesnőt meghívta, hogy kétszülő CD-jén énekeljen. A felvétel valószínűleg kész és hozzáférhető lesz Magyarországon is, amikor jövő tavasszal a Budapesti Tavaszi Fesztiválon a virtuóz fekete zongorista játszik. László Ervin elnök és Gillan Wright alelnök mellett Lady Montagu of Beaulieu is megszólalt az összejövetelen. A Lady személyénél és családja helyzeténél érdemes röviden időzni, mentalitása jellemzi azokat a polgári viszonyokat, amelyeket a magyar újgazdagok figyelmébe ajánlhatunk. A dél-angliai, közelebbről hampshire-i Beaulieu-kastélyt Fiona Montagu férje úgy örökölte, hogy a zsebe üres volt. Mi mást tehetett, vállalta, hogy kapuját megnyitja az érdeklődők előtt, így kaphatott a helyreállításhoz támogatást. A kastély népszerű kirándulóhely, a gazdasági épületekben elhelyezett régiautó- és motorgyűjtemény szintúgy vonzó. A Montagu gyermekek fölnőttek és a saját életüket élik, s mint ma az angol hölgyek többsége, Lady Montagu is elfoglaltságot keresett. Rátalált a Budapest Klubra, Beaulieu-ban helyet adott számukra, sőt a birtok gazdasági igazgatóját, Graham Cartert mint menedzsert is bevonta a munkába. Itt kell megjegyeznünk: e tevékenységért senki sem kap pénzt, ám idejét és infrastruktúráját, postaköltségét korlátlanul áldozhatja a klubra.

A szervezet 1997-ben Václav Havelnek adta első díját, a másodikat idén Gorbacsovnak. A nemzetközi klub létszáma korlátozott: mindig csak ezren lehetnek. Nagy tisztesség tehát a honorary memberek közé, Marton Évával, Göncz Árpáddal, Maurice Béjart-ral, Liv Ullmann-nal, Edgar Mitchell űrhajóssal, Elie Wiesellel, az UNICEF főtisztviselőjével: Betty Williamsszel egy sorba kerülni. Külön köszöntötték Sir Sigmund Sternberget, a friss Templeton-díjas magyar származású üzletembert. Kérdésünkre elmondta, örömmel vesz részt a COBI munkájában, és szívesen adott számukra a születésnapon ezer fontot. Semmit sem tart fontosabbnak, mint küzdeni a rasszizmus ellen, hiszen jól emlékszik arra, ami a '30-as években Magyarországon történt (Sternberg 1939-ben vándorolt ki), s aminek egyik okát ő abban látja, hogy az emberek nem ismerték egymás meggyőződését, hitét, mert nem beszéltek egymással. A napokban az Egyesült Államokba utazik, ahol a klub tevékenységéről, a szellemi hídépítés, a párbeszéd fontosságáról lesz alkalma szólni. Sternberg ma a Keresztények és Zsidók Nemzetközi Tanácsának elnöke, büszke arra, hogy a brit főváros egyik leglátogatottabb kulturális intézménye az általa alapított judaisztikai központ, s hogy a Hyde parkhoz közel az ő kezdeményezésére állítottak szobrot Raoul Wallenbergnek. „Menjen oda – mondta –, mindig talál virágot a talapzaton." Találtam. És hiszem, hogy Sternberg részéről jószolgálat volt az is, hogy a hatvankét országban egy évszázada folyamatosan működő jótékony Rotary-hálózatot a rendszerváltás után Magyarországon is segített újjáéleszteni. A nevelés, az iskola minden – állítja: ha a gyerekek megfelelő oktatásban részesülnek, ha erkölcsi zsinórmértéket kapnak, de olyan ismereteket is, amelyek alapján képesek önmagukról gondolkodni, életelvüket kialakítani. S így majd lesz mit továbbadni következő nemzedéknek.

Albert Mária

Antal Csaba

Törökdúlás a re

Azért a kistérségi megbízottak dolga mégsem olyan egyszerű. Valóban lecsupaszítható arra a szintre, hogy az egyik kormány pályázat nélkül nevezte ki pártkatonáit a rendszer végpontjaira, a másik kormány meg ugyanezt tette pályázattal. És lehet dörmögni amiatt is, hogy a pályázat elbírálása során figyelmen kívül hagyták a helyi vezetők véleményét.

Az első tény mégis az – bár ezt mindkét fél elhallgatja –, hogy a kistérségi megbízottak dolga kifejezetten hatalomtechnikai ügy. Itt korántsem az önkormányzatiság szentsége a meghatározó szempont, hanem az, hogy egy kormány együtt akar-e élni a kettős hatalommal, vagy nem akar. E tekintetben teljesen mindegy, hogy pályáztatja-e az állásokat, vagy úgy húzgálja elő a kádereit, ahogy a bűvész a cilinderéből a nyulakat. Nem hiszem, hogy a pályázat mesterséges köde elrejthetné a valódi indokokat. Kötetnyi kártékonyság írható az Orbán-kormány számlájára a vidékfejlesztés címén előadott tragikomédiában, de a kistérségi megbízottak pályázat nélküli kinevezésében – szerintem – az égvilágon semmi kivetnivaló nincsen. Azokban bízott meg, akiket kinevezett. A megbízottak a kormány nevében cselekedtek, a kormány renoméját erősítették vagy rombolták.

De hát hogy jön ide a kettős hatalom? Egy példán keresztül szeretném ezt megvilágítani. Az élelmiszertörvény előírja, hogy a piacokon különféle feldolgozott élelmiszereket – száraztésztát, befőtteket, savanyúságokat, füstölt húsokat, savanyú káposztát, tejtermékeket – csak azon őstermelők árulhatnak, akiknek megfelelően kiépített, jóváhagyott – és nem mellékesen: rendszeresen ellenőrzött – telephelyük van. A törvény e passzusának végrehajtását rendre elhalasztgatták a különböző kormányok. Aztán amikor egy régebbi halasztás lejárt, a megújítása pedig elfelejtődött, akkor Torgyán miniszter bőszen kijelentette, hogy nem kell aggódni, nem változik semmi. Nem is változott. 2000 őszén viszont, amikor a kormány úgy döntött, hogy mégiscsak érvényt kellene szerezni a népegészségügyet szolgáló élelmiszertörvénynek – no meg az Európai Unióban szokásos szigornak –, akkor a kisgazda háttér ezt csöndben, de határozottan megakadályozta. E háttérbe tartoztak a megyei állat-egészségügyi és élelmiszer-vizsgáló állomások és a többkevesebb joggal kisgazda pártszervezőnek tekintett falugazdászok. A poszttorgyáni idők annyi változást hoztak, hogy a száraztésztát áruló őstermelők a biofol zacskóikra ráütnek valamiféle bélyegzőt. Minden egyéb úgy megy, mint régen.

A kormányzati törekvések megvalósítását egy terepen dolgozó hálózat képes lehet megakadályozni pusztán a lojalitásának hiányával – avagy a kinevezőjével szembeni vazallusi attitűddel. Ezt nevezem én kettős hatalomnak. Ami már akkor is csúf galibákat okozhat, ha csupán a valóság egy szeletkéjére vonatkozik.

A baj azonban – fájdalom – sokkal nagyobb.

Például Szabolcsban rengeteg támogatást kapnak a helyiek, az eredmény mégis fölöttébb gyászos. A kudarcok okai számosak, itt pusztán egyet említenék közülük, méghozzá Gazda Lászlónak, a megyei területfejlesztési tanács munkaszervezete igazgatójának – amúgy az MSZP országgyűlési képviselőjének – meglátását. Szerinte a kistérségi rendszer csődöt mondott, mert a megbízottakra szinte mindenütt rátelepedett egy-egy polgármester, aztán ritka szerencsés eset, ha legalább az ő településének érdekeit szolgálják a fejlesztések, és nem a saját egyéni boldogulásáét. Lényegében az elátkozott nagyközségi rendszer éledt föl hamvaiból azzal a két nem egészen lényegtelen különbséggel, hogy 1. most nem a székhely település halámolja el magának a fejlesztéseket, hanem ezek gyakorta a helyi uraságok zsákmányai; 2. most egy-egy körzetben nem két-

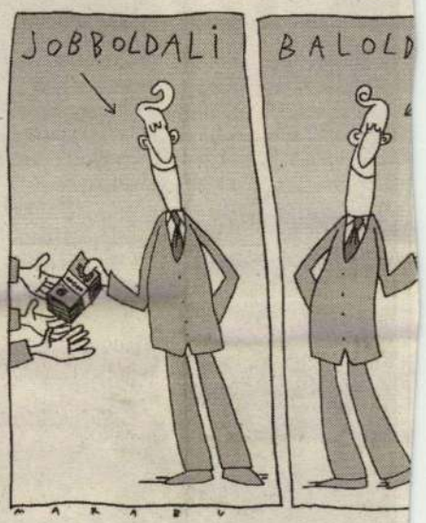

három társközség az áldozat, hanem sokkal több.

Egy példa: A rétközi kisváros polgármesterének betéti társasága horgásztavat létesített. (A polgármester persze csupán kültag a buliban, nehogy szó érje a ház elejét.) A tavacskán azóta pecáznak. A létesítmény szinte kizárólag állami pénzből valósult meg, és az adományozott összeg bőven nyolc számjegyű. De boldogan várhat ott kapásra a városka ezernyi munkanélkülije!

És egy másik példa: Az idegenek által gyéren látogatott beregi faluban az arra méltóak panzió építésére kaptak vissza nem térítendő támogatást. A Ku-

Kinek biznisz az etnobiznisz?

Az elmúlt hetekben két figyelemre méltó írás is megjelent a Népszabadságban a magyarországi nemzetiségek kisebbségi önkormányzati és parlamenti képviseletével kapcsolatosan.

Papp László Tamás újságíró az Etnobiznisz és zsákutca című cikkében (szeptember 11.) radikális – hogy ne mondjam szélsőséges – álláspontot képvisel: „Jómagam a kisebbségi önkormányzatokat látszatmegoldásnak és zsákutcának tartom. A jelenlegi kisebbségi önkormányzatok tökéletesen diszfunkcionálisak. Helyesebb lenne megszüntetni őket." Az önjelölt kisebbségvédő szerző módszere, mellyel e következtetésig eljut, fölöttébb sajátos: Felállít egy maga kreálta és érvekkel alá nem támasztott tételt („a legtöbb ilyen szervezet tevékenysége a hagyományőrzésre és az identitást erősítő rendezvényekre, fórumokra korlátozódik"), majd levonja a logikusnak tűnő következtetést: „Ezért pedig felesleges fenntartani." Hasonló módon bánik a szerző a nemzetiségek parlamenti képviseletével: „Égetverő ostobaságnak" tartja ezt az – egyébiránt csupán a Magyar Köztársaság alkotmányában és a kétharmados kisebbségi törvényben biztosított – jogot, egész egyszerűen kooptálással behelyettesítve az „alanyi jogú" képviseletet. De hát ki állította azt, hogy a kisebbségek nem lyeket az országos kisebbségi önkormányzatok, az illetékes parlamenti bizottság tagjai és szakértői, vagy akár Kaltenbach Jenő fogalmaztak meg pontosan azért, hogy a kisebbségi önkormányzatok érdemi hatásköröket kapjanak? Számba vette-e, hányszor szólaltak fel az Országgyűlésben a képviselők a hazai kisebbségek érdekében?

És ha igaza is lenne Papp László Tamásnak: Miért baj az, ha a kisebbségi önkormányzatok „identitást erősítő" tevékenységet folytatnak? Hát nem a dolgukat végzik? És miért egetverő ostobaság, „a kisebbségi jogokat tipró" elgondolás az, hogy – okulva az elmúlt két ciklus során tapasztalt visszaélésekből – egyre többen fogalmazzák meg azt az igényt, hogy a kisebbséghez tartozók maguk választhassák meg képvise-

Korántsem hiszem, hogy a kisebbségi ombudsman által felvetett külön választási névjegyzék a szabad identitásválasztás lábbal tiprását jelentené.

És ugyan miért „elfogadhatatlan demokratikus gondolkodású polgár számára", ha valamely kisebbségi közösség – egyesület, hagyományőrző csoport –, vagy az érdeklődő választópolgárok gyűlése megkérdezi az őt képviselni akaró jelöltet, hozzá tartozónak vallja-e magát, ismeri-e az adott nemzetiség nyelvét, kultúráját, mit szándékozik tenni megtartásuk érdekében? Tenné ezt éppen azért, hogy kiszűrje azokat, akik az utóbbi időben oly sokat emlegetett etnobizniszt látják a kisebbségi önkormányzatokban.

Lassan már úgy tűnik, mintha nekünk nemzetiségieknek kellene szégyenkeznünk azok miatt, akik bennünket járatnak le. Papp László Tamás úrnak jelentem: A kisebbségi önkormányzatok túlnyomó többsége – ezt tudományos vizsgálatok igazolják – tisztességesen végzi a dolgát. Mint ahogy kutatások, munkánk tapasztalatai és a választási kezdeményezések magas száma bizonyítják azt is, hogy a kisebbségek igénylik e jogintézményt és egyre jobban élnek is vele.

A Magyarországi Németek Országos Önkormányzata nevében, a helyi német önkormányzatok munkáját ismerve ezért is elfogadhatatlannak tartom a Papp úr sugallta feltételezést, hogy a kisebb-

Megb

Sokan vannak a n
kevesen a választ
csak a Szentírásban,
lesztési kistérségi
kiválogatásakor is.
szerencsés polgártár
szetesen nem az ég
földi felsőbbség k
üdvözült vagy száz
szen december vé
kellett ennyi időre
(szak)embert pályáz
rálnia a Minisztereln
nak? Talán újraolvas
ben többünk korább
keit a Fidesz-kormá
gyakorlatáról, amiko
gi megbízottak kine
szakértelem helyett t
politikai hűséget ju
Ha a mai illetékesek
saját választási ígéret
molyan tartanák magu
mentegetőznének a
kiírásának tényével.
döntésük igazolásáho
a jogszabály is, mert a
sekhez joguk volt. Mo
gyarázatok is szüks
mert a politikában töb
érdekviszonyok dönte
is foglalkoznék különö
ellenzéki képviselők
szemforgatásával, hisz
guk idejében ők is c
politikai érdekeiket
lenne a fideszes poli
tos erkölcsi gyakor

SZÍNHÁZ

Rozsdamentes Puskin

A komoly kisfiú mellett Békés Itala gyermekibb gyermek. Középen Gálffi László FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Kovalik Balázs megrendezte a Borisz Godunovot. Nem az Operaházban. A Kis Madáchban. Nem Muszorgszkij operáját. Puskin tragédiáját. Nem Gáspár Endre (sem Németh László), hanem a dramaturg Radnai Annamária nyersfordítása alapján a költő Térey János verseivel. Az új szöveg (amennyire kivehető) leszállítja a bojárprémeket, aranykösöntyűket és ezüst kardmarkolatokat mai szintre. Az archaizálót köznapivá változtatja. Néha frivollá teszi. Antal Csaba tere Madách Falanszterére hajazó proszektúrát tár a nézők elé. Építészeti lendülete nem fér be a kamaraszínház színpadára. Sosztakovics 15 vonósnégyesével kísér az Accord Quartett. Az előszínpadról a kamarazenekart csörlőkön fölhúzzák a mennyezetre. Onnan muzsikálnak a felvonás végéig, akkor az ipari lift leszállítja őket. A zene helyenként elfedi a szövegmondást. A krómozott falak tetejére vetített Bredár Zsolt-Oximoris videoképsorok nyugtalanítják a színpadi rendet.

Kovalik rendezésének példás értékei: kizökkenti a hagyományok kényelméből a színházat és a színészek közül mindazokat, akik engedelmeskednek (vagy képesek még változtatni magukon). Újabb fogalmazási konvenciókat kínál tervezőnek, színháznak, színésznek, nézőnek. Utóbbiak a bemutató estéjén eléggé megrökönyödtek a rókamálás prémek, cári ékszerek, ikonok, a Kreml, a Vörös Tér nélkül adott történelmi darabtól. Rozsdamentes ajtók, felvonók között zajlik a hatalomátvételek körüli tüsténkedés. Benedek Mari alapszínekbe mártott mai ruházataiban mutatják elő az alattomos haszonlesés pirulás nélküli galádságait, az örök emberi aljasságot, a történelemben újratermelődő politikai hitványságot. Kovalik Balázs rendezése provokatív újdonság. A blöffrendezések, az álművészek és önjelöltek epigon-eredetiségének évadjain Kovalikban az időszerűség vágyánál több az előkelő művész: nem farag csasztuskát Puskinból. Nem időszerűsít. Nem pamfletesít. A kor elől mégsem dugja fejét az artisztikumba.

Ha a Madáchról leváló kamaraszínház önállósítása más eredményt nem hozott volna, mint Kovalik Puskin-rendezését, már megérte az átszervezés.

Béres Ilona Sujszkij. A herceg Puskin legshakespeare-ibb alakja. A trón körüli tolongásban élen jár hitszegésben, hátulról ledöfésben, utcán politizáló népbolondításban. A férfiszerepet a rendező női szólammá tette. Így Béres Ilona játszhatja vendégként a Magyar Színházból. A szépséges naivák, tragikák túlhaladva egy bizonyos koron pályazavarba kerülnek. Kihízták korábbi szerepkörüket. Egyre több festékre, mind több kozmetikai munkára van szükségük. Előrelátó színházvezetés átsegíti őket váltókorukon. Ha ez elmarad: ragaszkodnak ragyogásuk mind kelletlenebb látszatához. Sujszkij, a cinikus cinkos szerepéhez mozgósíthatja a játékkedvét megőrzött színésznő megélt emberi tudását, társadalmi tapasztalatait. Sujszkij Béres gyönyörűen groteszk alakításában átlát politikustársain. Okosabb náluk. Tisztességtelenebb náluk. Béres lelkiismeretlen politikusa paposan emelkedett. Nyuszipofát vágó paródiában is magasztos. Játékában a pátosz szétválaszthatatlan a gúnytól, irónia az emelkedettségtől. Ha napjaink díjdömpingjében létezne a legidőszerűbb alakításért járó díj: Bérest illetné meg. Politológusoknál többet, mélyebbet közöl a hatalmi tülekedőkről. Azokról, akik akkor bátrak, ha megengedhetik maguknak. Árulók, amint lehet. Orgyilkosok, ha úgy hozza a szükség. Béres nem kacsint ki szerepéből. Hitelesen magára veszi. Belébújik. Azonosul vele. Megélt tapasztalataihoz rokonítja. A politikai aljasságok, a mosolygós, nyílt tekintetű hazugságok, a mindennapi gyilkosságok megformálásához elegendő élményanyagot kínál a színházi élet. Béres Ilona önismerete, életismerete diadalmaskodik. Óvatosan, sunyi méltósággal lépdel, mintha tojásokon járna, vagy nyakába dobhatnának egy tojásgránátot.

Gálffi László fején már nem viszket a korona, de még látomásaiban fölrémlik a láb alól eltett jogos uralkodó. Liberális értelmiséginek látszik értelemtől ragyogó tekintetével, holott retteg a helyére kívánkozó szélhámostól, az ellentrónbitorlótól. A rendezés gondot fordított rá, hogy többnyire ne kifelé fordulva szavaljanak, hanem befelé fordulva önmagukból merítsenek szerepük életre támasztásához. Gálffi is fontos jeleneteket mond el háttal a nézőtérnek.

Nagy meglepetés Békés Itala több szerepben. Hol betolják, mint bebábozott múmiát. Hol terroristamaszkos határőr a litván határnál. Hol pedig a cár lemészárlásra szánt elálló szoknyás leánykája, áldozati szűz. Mellette áll Kovalik rendezéseinek emblémaszerű szőke, legyilkolandó kisfiúja. Igazi, szép, értelmes gyerekszínész. A komoly kisfiú mellett Békés Itala gyermekibb gyermek. Valójában egymást kizáróak: vagy infantilis színész, vagy politikussá öregített gyermek. Kovalik könnyedén összeolvaszt más széttartó stíluselemeket a művészi kifejezés érdekében. Horváth Virgil bravúros trónbitorló. Plasztikusan beszél szaltózás közben, hasán fekve, hátán fekve, hátat fordítva a nézőtérnek. Artista és hangartista. Sokoldalúan önképzett színész, aki posztgraduális tanulmányait önmagától nyerte el olyan korban, amikor nem mutatkozik nagy igény a színészbizonyítvány kézhezvétele után fejleszteni a képességeket.

Szerepek sokaságát jelzi Debreczeny Csaba, a főiskolás Járó Zsuzsa, Dömötör András, valamint a biztonsággal rutinos Kézdy György és Végvári Tamás.

M. G. P.

A reklám él és élni akar

Nemrég volt a Spektrum televízión egy érdekes film az élet erőszakosságáról.

lehet erős. A reklám tehát terjeszkedni

mére ragasztottak vékony csíkokat,

amelyek lentről nézve egy sörreklámot

Antal Dezső

Az 1934/35. tanévtől a „Magyar otthon és népművészet" előadásával bízatott meg.

Az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1934-36; 18.8.

Antal Dezső

műveiben találkozunk a népi építészet alkalmazásával irányuló kísérletekkel.

Mekényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

891

MDK

Antal Dezső okl.müépitész rend.tanár
1939-4o.

O.M.Kir. Iparmüv. Isk. 1936-37 - 194o-1941. tanéveinek tört. Iparmüv. Isk. Évk. 193o-1941.Bp.1942.

Antal Dezső, épitész MDK

100 férőhelyes etetőutas tehénistálló.

2 repr.

MagyÉp 1945-55.

MDK

Antal Dezső épitész II. dij

Kiosztották az uj főv. bérházak pályadijait. Épitő Ipar -Épitő Miv. 1927. szept. 1. 132 l.

M.D.K.

Antal Dezső, épitész

az I.sz. kongresszusi téma /Az épitészi szakoktatás reformja/ albizottságának titkára.

XII. Congrès International des Architectes Budapest 1930. Compte-rendu. Bp. 1931. 19.old.

dr.Antal Dezső, iparművész

Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanárai,tanársegédek,/segédtanárok/,-dr.Antal Dezső,-1934-1944.-Magyar népművészet,magyar otthon 53.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

M.D.K.

Aulal Dezső, épitész

tervét fogadták el a MÁV.
Kis-Velence állomásának
zárlóri tervpályázatán

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.
1939. 73. köt. 12. old.

MDK

Antal Dezső építész

Müvészet, 1941. 39. sz. 47. l.

MDK

Iparművészeti Iskola személyzete 1934-35-1935-36.

Antal Dezső épitészmérnök

Iparmüv.Isk.Évk. 1934.36.Bp. 1936.

MDK

Személyi változások

Antal Dezső építészmérnök

Iparmüvészeti Főisk.Évkönyve 1934-36.Bp.1936.
17-20.o.

MDK

Antal Dezső építészmérnők

Ipm. Isk. személyzete.az 1936-7-1940-41.
Iparm.Isk. évk. 1880-1941. Bp. 1942. 27-30.l.

MDK

Antal Dezső

1934- népmüvészet

Az Ipm. Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 46 l.

MDK

Antal Dezső építész

MM és ÉE 1929. jun. 23. 158. o.

M.D.K.

Antal Dersö, építész

terve 300 pengős megvételben részesült a városszéli telepitési terve és munkáslaróházak típusterveire kiirt pályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1932. LIII. évf.

szept. 5. 73-74 sz. 3. old.

MDK

Antal Dezső okl.müépitész 1939-4o. segédtanár let

Iparműv. Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
1935-37, 1940-41. tanévek tört.
1.

MDK

Antal Dezső

épitész pályamüvét 3oo pengőért vásárolta meg a főváros.

A Munkaadó, 1932. szept. 14. 5 l.

Á Munkácsról, 1932. augusztus 14-én. S. I.

MDK

Antal Dezső ép.mérnök,müegy.tanársegéd

Kőszegi Kelcz-Adelffy fiunev. int.

Modern magyar építőművészet. Pesti Hirlap nagy naptára. 1930. 99 l. és képek.

M.D.K.

Antal Dorsó, építész

800 pengős második
díjat nyert a Komáromi
rom.kath. templom terv-
pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1936. LVI. évf.
máj. 15. sz. 16. old.

M. D. K.

ANTAL Dezső építész

Kifutó, jártató és edző pálya 51. IV. 116.

Mnot katalógusa 1958. 166. l.

Antal Dezső

Magyar képirók kiállításán a Nemzeti Szalonban építészeti tervével szerepelt.

BH. 934. III. 18.

MDK

Antal Dezső építész

Hortobágyi viziszárhnyas telep repr.

Szabó Árpád:Mezőgazdasági építészetünk egy évtizede
Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.3-4.sz.116.l.

MDK

Antal Dezsö, müép.

A fővárosnak a Németvölgyi uton, Róna uccában és a Kisfaludi uccában épitendö bérházainak terv-pályázatán második díjat nyert.
Közös terv: Raner Károly, és Irsik Lászlóval.

Becz

Rácz Jenö müépitész: A fővárosi kislakás-tervpályázatok.
Képzömüvészet. 1927. 3.sz. 17-19.l.

MDK

Rainer Károly, Antal Dezső és Irsik László építészek.

második díjat nyertek.

A fővárosi kislakás = tervpályázatok. /Németvölgyi-ut Róna-utca, Kisfaludi utca./ Bérházak. Képzőművészet. 1927. 3.sz. 17-18.l.

Antal Dezső, építész

~~Zrinszky József: Gyöngyi Dénes, a pedagógus.~~

1937. karácsonyán az Iparművészeti Iskolán készült csoportkép: az ülő sorban a második Gyöngyi Dénes, középen Szablya Frischauf Ferenc, mellette: Antal Dezső, Zrinszky József és Weichinger Károly. [rept.]

Magyar Építőművészet, 1984. 4-5 szám, 40-old.

MDK

Antal Dezső

Az Orsz. Magy. Iparm. Isk. jub. kiáll. Szépművészet 1941. 179. l.

MDK

Antal Dezső

Mariay Ö.: A Balaton irodalmunk és művészetünk tükrében. Szépművészet 1941. 7. sz. 161-165.l.

M.D.K.

Antal Dezső, epitész

tervét fogadták el a Máv. Kis-Velence vasutállomására hirt mérebbhőrű pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1939. LX. évf.

jan. 12. sz. 9. old.

Antal Dezső építése

Tér és Forma 1941. 1–16.

Tolna újjáépítése

Antal

építén

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 283-294. o.

ar. B. V.: Bérházépítés Budapesten a. d. 1931.

Antal Dersö építész

Tér és Forma 1939. 1-6.

Aposházai telepes község

Antal Dezső

Külkereskedelmi pavillon BNV.

Tér és Forma, 1936 IX. 203

Antal Dezső építész

Budapest

Tér és Forma, 1936 IX. 32

Antal Dezső építész

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 4-6.o.

Komor Lajos: Hogyan építünk és hogyan kellene építeni a Balaton partján.

ANTAL DEZSŐ

ÉPITÉSZ.

JELEN VOLT WALTER GROPIUS ELŐADÁSÁN A MAGYAR MÉRNÖK ÉS ÉPITÉSZ EGYLET BUDAPESTI SZÉKHÁZÁBAN, 1934. FEBR. 5-ÉN.

BODRI FERENC: GROPIUS PESTI FÉNYKÉPE.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1. 54. LAP

Antal Dezső

aláírása is szerepel annak a fényképnek a hátlapján mely Walter Gropius budapesti előadása alkalmából, 1934. febr.5-én készült.

Bodri Ferenc: Gropius pesti fényképe. Magyar Építőművészet, 1970.1.sz. 54. l.

Antal Darsó, építész M.D.K.

terve 700 p-ös meg-
vételben részesült a Bos-
nyák-téri róm.-kath. temp-
lom pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.
máj. 21. sz. 4. old.

M.D.K.

Antal Dezső, építész

harmadik díjat nyert a Fovárosi Kőrmunkatanács Vilias-utcai kislakásos bérházainak pályázatáni

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.

marc. 27. sz. 6. old.

MDK

Antal Dezső

Hidasi Lajos: Az áll. munkaközv. hiv. tervpályázata.
Építészet, 1941, 3.sz. 78 l.

MDK

Antal Dezső épitészmérnök

Bozzay: Munkabemutató. Pesti Napló, 1935. jun. 2o. 2 l.

Velde, Henry Clemens van de
rich, 1957. okt. 25./ belga
iró, az uj müvészeti mozgal
hatatlan ösztönzője. Festőne
szionistákhoz kapcsolódik, a
és diszitőművészettel fogla
iban az eklektika ellen, az
szerkezet-célszerüség, és az
Igy jut el a szecesszió jele
tészetig. Iparmüvészeti iskol
/1906-1914/, amiből majd a
Brüsszelben, az Institut Sup

MDK

Antal Dezső

Kampis A: Az Ipm. Isk. jub. kiáll.
Szépművészet, 1941. 9.sz. 225-26 l. képekkel

Antal Dezső

1- Nemzeti Szalon

A n t a l D e z s ő

1934. Magy.Képirók kiáll.

Templom /belsőkép/ épitészeti terv
Templom /külsőkép/ " "
Népház, " "
Népház udvara, " "

Nemzeti Szalon

Antal Dezső

az alábbi pályázaton
tervét megvásárolták

Becz Jenő: Tervpályá-
zatok. Páduai Szent Antal
rk. plébániatemplom a
Bosnyák-téren-
Művészet, 1941. 39. sz
47. l.

A pályaterv repr.
u.o. 53. l.

áll s szem be néz. Jobb kezével puskáját
fogja. Öltözete: süvegszerű kalap galylyal
: zijjú Kabát, térdig érő bő nadrág, hari-
rdjaúak és táskájaúak szija a mellen ke-
térben balra a tornyos őrház és a Duna
l látható. Felirata a kép alatt

ffschafft Hauenstein am Schwarzwald König.
rischer Miliz ⁊,

de Milice de la Comte de Hauenstein située au
noire ⁊

j. ⁊ és
Engelbrecht excud. A. V. ⁊

: vonalkeretnek 29: 18·9 cm.

j /

98 – 115. Sz. N. 114/98

Antal Dersö

építész

mil. Brassó 1897.

Élet. arck.

l.

Váljubal - 135. l.

Antal Dezső

520.

Tér és Forma.

1931. 355–357 l.

(Budapest szekesfővárosi anyagvizsgáló intézete; Képekkel.)

Terverte fenti –

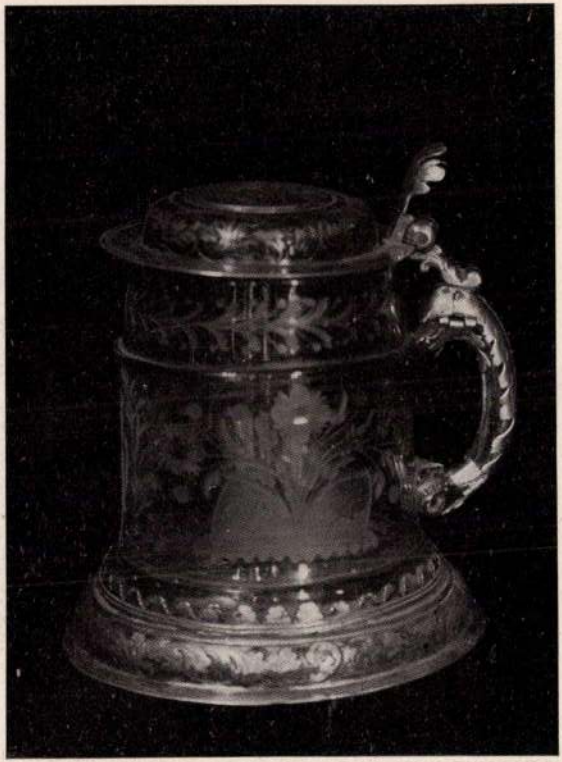

1996.

< Antal Dezső >

cikke

< > Balatoni fürdőéletek kialakulása.

Antal Balaton

34 - 41. Képekkel

liteni (lehetőleg a századot is,
melyben készült).

Rábaszentmiklós, te
Kehely, 1615.

A É 1915 14. 1.

Annak feltüntetésére, ho
ról, nincs szükség, igy a munka n

3./ Ki kell irni mi
valamennyit külön lapocskán, -- a
Nem kell feldolgozni : az általán
lényegeset nem mond az illető tár

Antal Dezső
építész

F:

ANTAL DEZSŐ
okl. építészmérnök
törvényszéki hites szakértő
I., Derék-utca 19.
Telefon: 525-60.

Bysett.

BUDAPEST
NOV. 29 22
LK

MDK

Antal Dezső

92-95. Építészeti tervek

M. Képirók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

Antal Dersö
építész

Müterem.

Magyar Képirók
kiáll. 1935. ápr.

92 – 95. sz. Építészeti
tervek.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1939. április 16 — április 30.

MDK

Antal Dezső

Templom /belső kép/ ép.tervek

" /külső " " "

Népház " "

Népház udvara " "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

8 l.

MDK

Antal Dezső

Templom /belső kép/ ép.tervek

" /külső " " "

Néphász " "

Néphász udvara " "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

8 l.

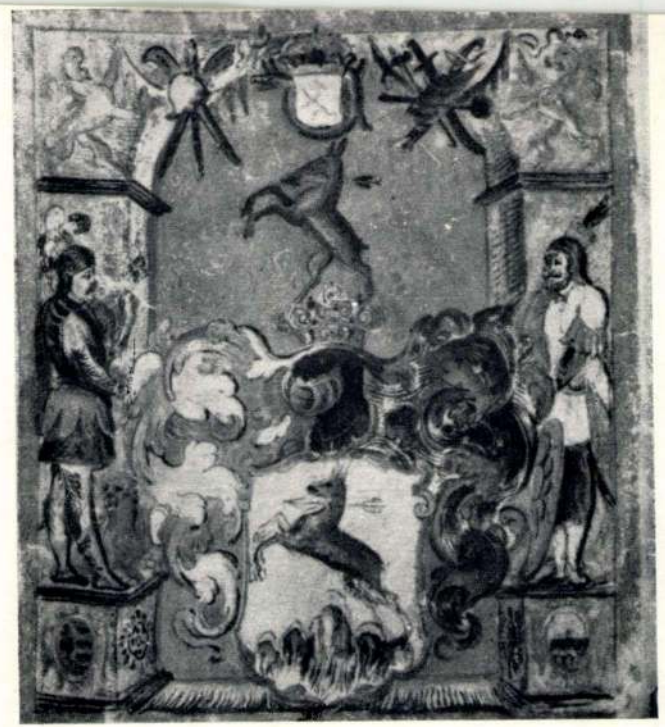

3

4

ERDÉLYI CÍMERESLEVELEK. 1. ISMERETLEN MESTER: RÉTHY ZSIGMOND CÍMERES LEVELE. 1650. (KOLOZSVÁR, LEVÉLTÁR.) — 2. ISMERETLEN MESTER: MAROSVÁSÁRHELYI KOVÁCS PÉTER CÍMERESLEVELE. 1630. (KOLOZSVÁR, LEVÉLTÁR). — 3. KASSAI MESTER (?): A LOSONCI LITTERATUS-CÍMER. 1605. (ORSZÁGOS LEVÉLTÁR.) — 4. GYULAFEHÉRVÁRI PÁL: A HERPÁLI DESEŐ-CÍMER. 1608. (KÁLLAY-LEVÉLTÁR.)

Siebenbürgische Wappenbriefe. 1. Unbekannter Meister: Wappenbrief Zsigmond Réthys. 1650. (Kolozsvár, Archiv.) — 2. Unnbekannter Meister: Wappenbrief Peter Kovács's von Marosvásárhely. 1630. (Kolozsvár, Archiv.) — 3. Kassaer Meister (?): Das Wappen der Litteratus von Losonc. 1605. (Landesarchiv.) — 4. Pál Gyulafehérvári: Das Wappen der Deseő von Herpál. 1608. (Kállay-Archiv.) — Stemmi di Transilvania. 1. Ignoto: Stemma di Zsigmond Réthy. 1650. (Kolozsvár, Archivio.) — 2. Maestro ignoto: Stemma di Péter Kovács de Marosvásárhely. 1630. (Kolozsvár, Archivio.) — 3. Il maestro di Kassa (?): Stemma d'un „Litteratus" di Losonc. 1605. (Archivio di Stato.) — 4. Pál de Gyulafehérvár: Lo stemma dei Deseő di Herpál. 1608. (Archivio dei Kállay.)

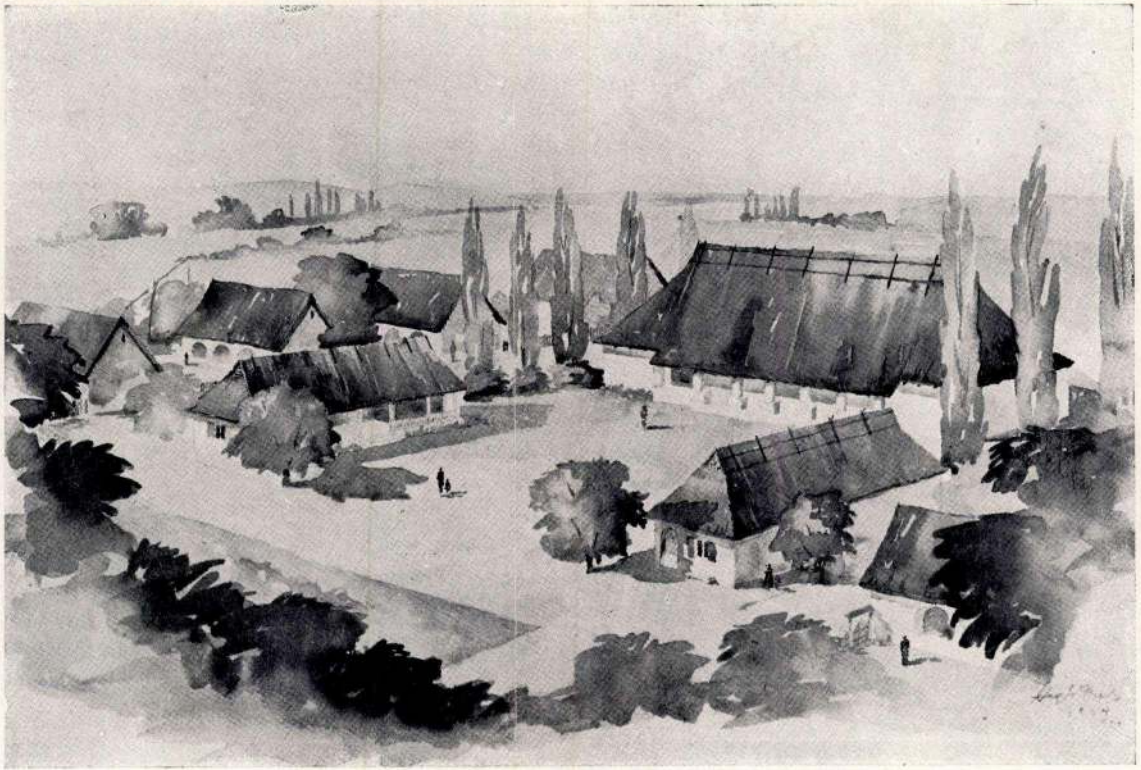

3

AZ IPARMÜVÉSZETI ISKOLA KIÁLLÍTÁSA. 1—3. ÉPÍTÉSZETI TERVEZÉS ÉS SZAKRAJZ. (TANÁR: GYÖRGYI DÉNES.) — 3. MAGYAR OTTHON. (TANÁR: ANTAL DEZSŐ.)

Ausstellung der Kunstgewerbeschule. 1—2. Architektonische Entwürfe und Fachzeichnung. (Professor: Dénes Györgyi.) — 3. Ungarisches Heim. (Professor: Dezső Antal.) — Esposizione della Scuola per le Arti industriali. 1—2. Disegni e progetti. (Prof. Dénes Györgyi.) — 3. La casa ungherese. (Prof. Dezső Antal.)

Képzőművészet 1941. 9. szám

Antal Dezső

építész

Irod

2

Komor János: Hogyan építünk — és hogyan kellene építeni a Balaton partján? Tér és Forma 1931 - 43. l.

(Tervrajzokkal.)

2402. HEGEDŰ, $^3/_4$-es, Tokban 50
2403. RÖVID KERESZTHÚROS ZONGORA, Franz Oeser, Wien 1000
2404. HEGEDŰ VONÓVAL, Tokban. $^1/_2$-es 25
2406. ZENÉLŐSZEKRÉNY, fényezett mahagonifa tokban, faragott és aranyozott díszítéssel. Empire. (Hozzá 3 henger. Hibás) 60

Antal Dersö, építész M.D.K.

előadásával kapcsolatban bemutatja a népi építészet hagyományaitól ihletett nérány tervét: egy Göcsej vidékére tervezett templomot, népi muzeumot, csárdát, valamint a már megépült Zalaegerszegi országzászlót és reviziós haranglábat.

Antal Dersö: A magyar népi építészetről. Göcsej

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye Bp. 1935. 69. kót 321-324.

Antal Dezső

Antal Dezső: Hagyomány a korszerű magyar falu építésben. (Német és olasz kivonat: p. 336.) *Szépművészet* II. évf. p. 321—323. 1941

— Táj és építészet a Balaton környékén. (Német és olasz kivonat: p. 182—186.) *Szépművészet* II. évf. p. 172—173. 1 t. [4 kép.] 1941.

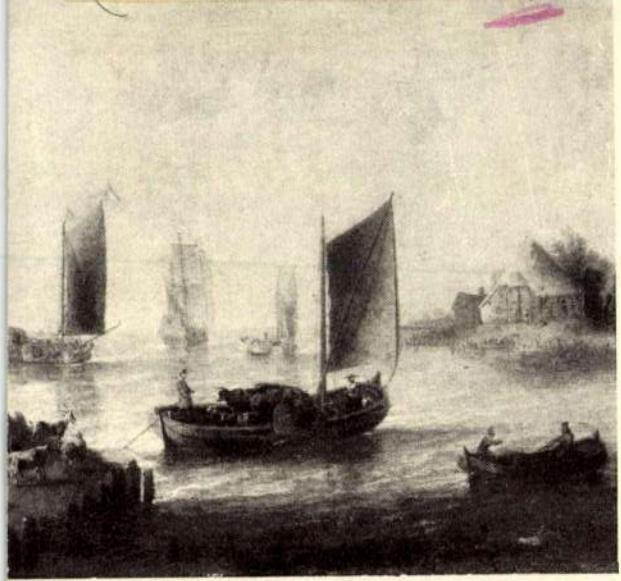

874.

[Antal Derso]

< > A magyar népi
építészetről. Göcsej.
MMÉE közl

1935. 45.–46. sz.
47–48. sz.
ábrákkal és Lepekkel

Különnyomatban
is megjelent

Antal Dezső

tervezte a kisvelencei
MÁV állomásépületet

MMÉHKözl

1939, 12. l.

Lapjában pedig a következő közleményben méltatja a mozgalom nagy horderejét:

Ujságirók szervezkedése. A magyar vidéki ujságirók szervezkedési akciót kezdeményeztek. Van állitólag szervezetünk most is, Vidéki Hirlapirók Országos Szövetsége a neve, — ezt a derék testületet azonban teljesen lefoglalták maguknak azok a műkedvelők, akiknek tulajdonkép semmi közük az ujságiráshoz. A sajátos magyar sajtóviszonyok magyarázzák, hogy nálunk — különösen a vidéken — mindenki ujságot szerkeszt: aljegyző, főjegyző, szedőinas, nyomdász. Merő derék urak egyébként, de nem ujságirók, akik az ujságirói kar becsét nem is emelik egy dekagrammal se. Most végre kiváló laptársunk, a Szeged és Vidéke szerkesztősége kezdeményezésére komoly mozgalom indult, hogy mielőbb megalakulhasson az ujságcsinálók igazi céhe, amely eleve is kizár magából mindenféle amatőrt. Mert csak igy, műkedvelőmentesen, a hivatásos ujságirók tömöritésével lesz lehetséges eredményesen dolgozni a hirlapirók szociális ideáljaiért. A magunk részéről őszinte örömmel köszöntjük a szegedi kezdeményezést és bizonynyal teljes értékével méltányolja ezt a gondolkodók társadalma is, amelynek becsülését, tiszteletét nagy és nehéz munkával vivta ki a vidéki ujságcsinálás. — A szervezkedés előtanácsa e hó 25-ikén, vasárnap délután 4 órakor lesz Szegeden.

Az ujságirói érdekek.

A társadalom forrongó küzdelmeiből az ujságirók mindenkor kivették a részüket. Szorgos becsvággyal munkálkodtak minden egyes társadalmi osztály érdekeinek védelmében. Szószólói voltak a különböző társadalmi osztályok szervezkedésének. Harcoltak a közönség

Antal Dezső

Ikerház a Székács-utcában. Tervezte: **Antal Dezső.**

Kivitel: Varga Antal. Fotó: Seidner.

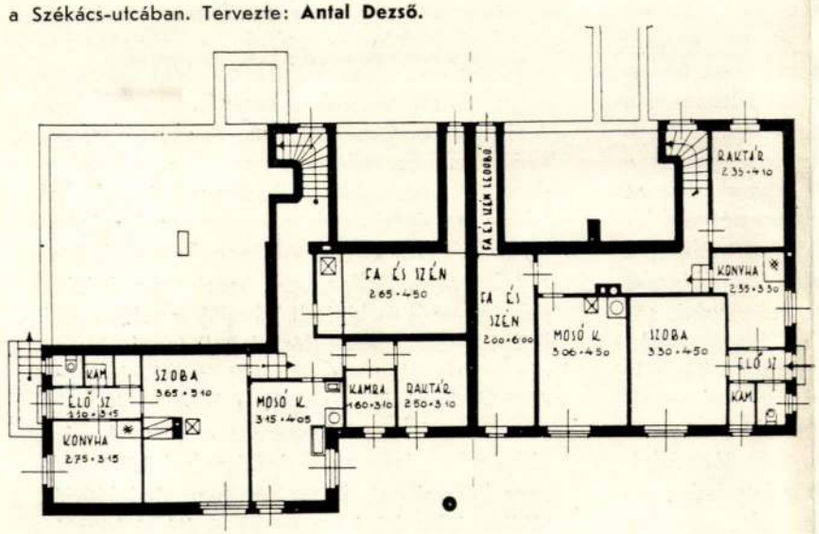

Alagsori alaprajz.

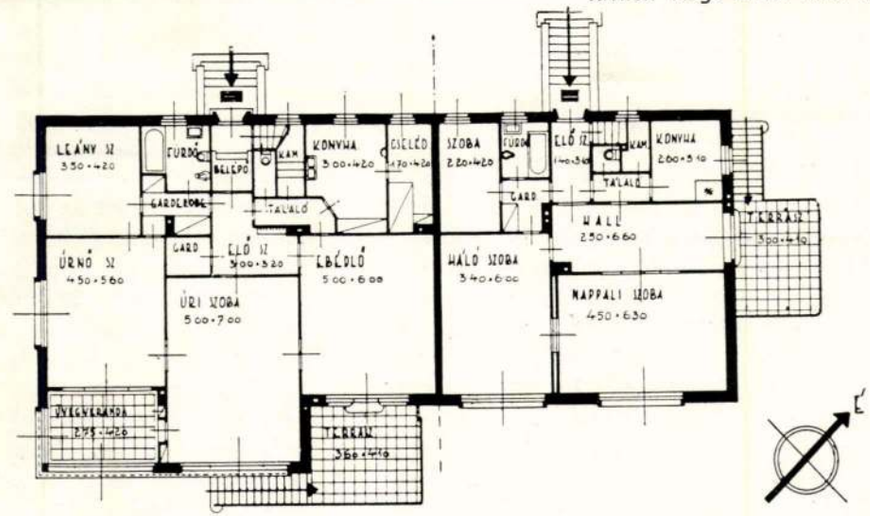

Földszinti alaprajz.

Ikerház Budapesten a Székács-utcában. Tervezte: **Antal Dezső.**

Kivitel: Varga Antal építőmester. Fotó: Seidner.

Az építész és az élet

I.

Az élet nagy, oszthatatlan egységet képez. Az aki az életben áll, s hivatásának él, azt lelkesedéssel és odaadással folytatja, soha és semmiképpen nem szorítkozhatik hivatásának szigorúan és szűken körülírt területére, mert az életből semmit sem lehet kivágni úgy, hogy az valóban zárt és autonóm körzetet alkosson. Nincsen az az emberi hivatás, amelyet, az elefántcsonttoronyba zárkózva, hatékonyan és eredményesen lehetne folytatni. Az ilyen elszigetelődés a legmesszebbmenően károsítja az egyén munkáját, azt értéktelené és meddővé teszi.

Sokszorosan vonatkozik ez az építészre, aki csak akkor építész, ha valóban az életet szolgálja, minden gondolatával és minden ténykedésével. Nem nevezhetők építészeknek azok, akik úgynevezett eszményi terveket készítenek és virtuoz előadásban mutatják be elképzeléseiket olyan épületekről, amelyeknek nincsen célja, nincsen emberi rendeltetése. Épp ezért az építésznek tágranyílt, kutató szemmel kell az élet közepette állania és figyelnie annak mindennemű megnyilatkozását, aki nem így gyakorolja ezt a mesterséget, — csak mesterségének kárára gyakorolja azt. Az az építész, aki például kitűnően ismeri az építészettörténet multjának roppantul gazdag és változatos formakincsét s azt virtuózan tudja kezelni, felrajzolni, sőt megvan az a képessége is, hogy ezeknek a formáknak tökéletes megvalósítását is el tudja érni, — azonban nem gondol annak az életnek követelményeire, amely e nagyon artisztikus építményekben le fog játszódni, ez az építész lehet igen kitűnő művész — már t. i. abban az értelemben, ahogy ezt a szót a XIX. század alkalmazta —, de nem lesz korunknak alkotó építésze és történelmi távlatból nézve ugyancsak nem nevezhető építőművésznek. A mai építésznek minél többet kell tudnia — szabatos és tudatos formákban — a mai életről, amelyet mesterségével és művészetével szolgál. Egy alkalommal egy kongresszusi jelentés számára megpróbáltam összeállítani azokat a tudományágakat, amelyekben tájékozottsággal kell bírnia az építésznek a maga mesterségbeli tudásán kívül és túl — igen hosszú lett ez a felsorolás. Felfogásom szerint az építésznek tervezői és kivitelt-irányító munkája mellett állandó érdeklődéssel kell tanulmányoznia mindazokat a munkákat, amelyek a mai életről, korának életéről a legkülönbözőbb szempontok szerint számot adnak. A régi, túlhaladott felfogású építészek között sokszor hallani azt, hogy az ilyen érdeklődés, tájékozódás kárára van az építészi hivatásnak, elvonja őt művészetének fontosabb és

Folytatás a 305 oldalon

Tér és Forma
1936. 11. 27.

Antal Dezső

1930-31

terverte a székesfővárosi Útügyi Intézet épületeit. Az épület 1930-31-ben létesült a X. ker Balkán utcában 1941-42-ben kövitettek ugyanarak fenti terve szerint.

Halász Kőrép 1941.

105. l.

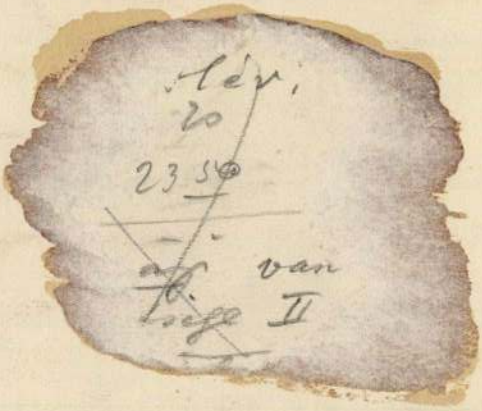

Lév.
20
23 50

~~aj~~ van
~~sége~~ II

beszélése Dáni Gerával és a plébanossal, helyszíni szemlékkel.

Szentivanyi 1/2 napidíj 8.—

Önregerés

2.20
8.—
p 10.20

Antal Dezső
építész

Gábor Eszter:
A fővárosi munkáslakás-
építészet 1897-1942

Verőfény utca. Épült 1941—43. Terv: Antal Dezső, Kamarássy Jenő, Wanner János. Négy házból álló, 96 lakást tartalmazó kis telep. Minden kislakáshoz ülőkádas fürdőfülke tartozik, központi melegvíz-szolgáltatással. (Az előszobákban beépített szekrény.) A négy házban 16 egyszobás, 72 másfélszobás és 8 kétszobás lakás épült. Az épületek a készülés idejéről árulkodó németes népies elemektől eltekintve (zsalugáter, hangsúlyozottan meredek nyeregtető), kívül-belül példamutatóan korszerűek voltak.

TEGNAP ÉS MA

Egy népbetegség

A németek nagyszabásu offenzivát inditottak egy szomoruan divatos népbetegség a közlekedési balesetek ellen. Statisztikákkal, közrendészeti, pszichológiai adatokkal, szakemberekkel, megfigyelőkkel küzdenek a városi utak és az országutak pusztitó rémsége, a baleset ellen. Ilyesmiben nagyok a németek. Az elmult öt évben megsokszorozták a birodalom utjainak forgalmát; de a közlekedési katasztrófák arányszáma Németországban a legvigasztalóbb. Angliában, a szó betüszerinti értelmében, korszerü népbetegségnek tekintik a baleseteket; Londonban több ember hal meg a kerekek alatt, mint rákban. A németek most elhatározták, hogy az emberi lehetőségek legkisebb hányadára csökkentik a közlekedési katasztrófákat. A motorizált birodalom óvja a gyalogjárót, de ugyanakkor neveli is. Nem elég büntetni és rendelkezni; megelőzni kell és nevelni. Minden gyógyitásnak ez az első feltétele.

Nálunk nem gurul olyan sok kocsi, mint a birodalomban, de közlekedési baleseteink statisztikája annál rosszabb. A közlekedést nem lehet egyszerüen rendészeti kérdésnek minősiteni. Sokkal bonyolultabb: elsősorban lélektani kérdés. Én Párizsban tanultam vezetni, száz és százezer gépkocsi között hajtottam éveken át; s nyugodt lélekkel mondhatom, hogy Párizsban, ahol ugy hajtanak, mint az őrültek, nem olyan veszélyes a vezetés, mint odahaza. Más a vezetők idegzete, üteme; igaz, más a gyalogjárók beidegzése is. Egy francia taxivezető egyszer azt mondta: „Mi ugy hajtunk, hogy elmenőben leszedjük a hölgyek ajkáról a ruzst... De a hölgyek nem is veszik észre." Egy kocsit megindítani, haladni vele, s megállitani nem valami nagy művészet; minden lakatosinas ért hozzá. Vezetni, az más. Mindenekelőtt fegyelem kell hozzá, aztán a reflexek lélekjelenléte, aztán valamilyen különös egyensulyérzék... Egyszóval, nem nagy titok, de tudni kell. Baleset mindenkit érhet, de a magam részéről nem szeretek olyan kocsiban ülni, melyet más vezet.

Budapest nem nőtt együtt és egyszerre forgalmával. Itt kiesett egy évtized; a város még konflison és omnibuszon járt, mikor külföldön már motoros volt az utca. A mi idősebb nemzedékünk már nem is szokja meg soha az autót. Ötvenen felül a legtöbb ember személyes ellenségének érzi a gépeket, büdös szörnyetegeknek, melyek gátolják szabad mozgásában és életére törnek. Most kezdik nevelni a járókelőket nálunk is; ez a folyamat lassu és bonyodalmas. A magyar uton a vezető hiába tartja be az előirásokat; állandóan fel kell készülnie arra, hogy a járókelő elfelejti a játékszabályokat. Ugyanakkor elismerem, hogy nem lehet elég szigoruan birálni vezetőink városi és országuti modorát. Vezetni mindenekelőtt annyi, mint lovagiasnak lenni. Ez az első szempont, melyre nevelni, kényszeriteni kell a vezetőket. Az országut az övék, de nem feltétlenül. Mindezt nagyon nehéz kottából megtanulni.

A magyar közlekedésnek van néhány olyan szépséghibája, melyről nem lehet eleget s elég hangosan beszélni. Itt van az irányjelzők életveszélyes problémája. Évek óta hallom, hogy a villamosokat felszerelik irányjelzővel. De mai napig nem szerelték fel. A vidéki, az idegen autós a legnagyobb zavarban szemléli a pesti villamost, mely jelzés és intelem nélkül, hirtelen befordul orra előtt. Ez a rendszer katasztrofális. Aztán a kék- és szürketaxik irányjelzői! Miért nem kötelezik már e vállakozókat irányjelzők felszerelésére? Nem olyan drága mulatság; a taxi, mely dolgozik, elbirja ezt a költségtöbbletet. Nincs az a jószemű vezető, aki éjjel, homályosabb utcán kitalálja az előtte haladó taxi soffőrjének integetéséből, hogy mit akar. De ami fontosabb mindennél: oktassák az elemiben, a tanyai iskolákban, hogy az országut nem játszótér. Angliában, Németországban már ugy tanitják a gyermekeket közlekedésre, mint ahogy általános egészségügyi alapelvekre oktatják őket. A mi falvainkban a gyermekek még virtusból rohannak az autó elé. Ilyenkor Isten kezében van a vezető és a gyermek is. Legtöbbször nem a gyermek kap frászt, hanem a vezető.

Ezek a problémák beértek. A baleset népbetegség, mint a rák, vagy a tüdőbaj. Ismétlem, a védekezéshez nem elég a fegyelmezés; nevelni is kell hozzá. Nagyjából és egyelőre még a káromkodásnál és a felirásnál tartunk. A németek, az angolok, a franciák már más módszerekhez nyultak: tisztázták az alapfogalmakat, s lélektani fegyverekkel küzdenek egy nyavalya ellen, mely ugy pusztit, mint a dögvész egy válfaja.

Márai Sándor.

A kormányzói pár megtekintette a szentadorjáni olajfurásokat

***Eddig 1162 vagón olajat termeltek a szentadorján-lispei* területen — Ujabb kutak furásával igyekeznek a napi termelést 25—30 vagónra növelni**

A kitermelt olaj minősége jobb, mint a legértékesebb román olajé

Szentadorján, jun. 15. *Horthy Miklós* kormányzó és felesége szerdán délelőtt megtekintette a szentadorjáni (lispei) olajfurásokat. A kormányzó és felesége kedden éjszaka különvonaton indult el a Nyugati pályaudvarról és reggel fél 9 órakor érkezett meg Csömödér-Pákára. A kormányzói párral együtt érkezett a különvonaton *Bornemisza Géza* iparügyi miniszter, továbbá korompai *Brunswick György* ezredes, utimarsall és vitéz *Gerlóczy Gábor* alezredes szárnysegéd.

A csömödérpákai állomáson vitéz *Petneházy Antal* iparügyi államtitkár, telegdi *Róth Károly* egyetemi tanár, miniszteri tanácsos, az iparügyi minisztérium bányászati osztályának vezetője, gróf *Teleki Béla*, Zala vármegye főispánja, továbbá *Bolton*, az European Gas and Electric Company, az amerikai engedményes társaság Bukarestben székelő elnöke, *Ruedemann*, az amerikai kőolajtársaság alelnöke és a magyarországi vállalat vezetője, dr. *Papp Simon* főbányatanácsos, a vállalat magyarországi telepének műszaki igazgatója, a vállalat több külföldi főtisztviselője és vitéz *Biró György*, a lentii kerület országgyülési képviselője fogadták a kormányzói párt.

A kormányzói pár és kiséretük gépkocsikon az olajfurások színhelyére hajtattak. A közbeeső falukon diadalkapuk fogadták a kocsisort és lelkes ünneplésben részesitették a kormányzói párt.

A gépkocsisor először az ugynevezett Szentadorján III. számu kutnál állott meg, amely május 16-ika óta van üzemben és *napi 5—6 vagon olajat termel.* A munkások „Jó szerencsét!"-tel üdvözölték a kormányzót, aki a bányászköszöntést hasonlóképpen „Jó szerencsét!"-tel viszonozta.

Bolton, az amerikai engedményes vállalat elnöke angol nyelven üdvözölte itt a kormányzót. Annak a reményének adott kifejezést, hogy a további furások is ugy sikerülnek, mint az eddigiek.

Horthy Miklós kormányzó ugyancsak angol nyelven mondott köszönetet az üdvözlésért, hosszasan elbeszélgetett Bolton elnökkel.

Ezután *Papp Simon* főbányatanácsos, a szentadorján-lispei olajkutatások vezetője üdvözölte a kormányzói párt. Rámutatott arra, hogy minden ország lázasan törekszik arra, hogy *saját határain belül teremtse elő korunk ugyszólván legbecsesebb nyersanyagát, az olajat.* Ebből a versenyből Magyarország is kivette részét és törekvéseit szerencse kisérte.

Horthy kormányzó válaszában hangoztatta, hogy örömmel hallotta, hogy a szerződések megfelelő átalakitásával a kormány is hozzájárul a szentadorján-lispei olajfurások eredményességének előmozditásához.

Papp főbányatanácsos ezután részletesen ismertette az olajfurások történetét és a szentadorján-lispei olajtelep szervezetét. Rámutatott arra, hogy *a mai napig mintegy 1162 vagon olajat termeltek ki.*

Innen a kormányzói pár kiséretével a Szentadorján II. kuthoz ment, amely *először hozott jelentős eredményeket.* Ez a kut a mult év ősze óta *napi 5—6 vagont termel.* A vállalat egyik mérnöke tenyerében mutatta be a nyersolajat a kormányzónak. *Az olaj minősége kitünő, jobb, mint a legértékesebb román olajé.* Fajsulya 0.82 s 40 százalék benne a könnyübenzin.

A kormányzó megtekintette a Szentdorján IV. számu furást, amely most van munkában. Az elmult két hét alatt már 956 méter mélységig hatoltak le. Itt épülnek a dombon *a tisztviselők és a munkások házai*, amelyeket *Antal Dezső* műépitész tervei szerint *göcseji stilusban* épitenek fel.

Az előkelő vendégek ezután a tartályokat tekintették meg. A Szentadorján II. kut közelében hat tartály épült fel egyenkint hat és fél vagon befogadóképességgel. Az olaj ezekbe a tartályokba a kutak nyomásával jön, innen pedig szivattyuhálózat nyomja be az ortaházai vezetékbe, amely egészen a 15—16 kilométer távolságban lévő ordaházai állomásig vezet.

A kormányzói pár végül az ortaházai állomásnál fejezte be látogatókörutját.

Ezen a héten megkezdik a Szentadorján V. furást is, ahol a furótorony már áll. Ezenkivül a tervek szerint kimélyitik a Szentadorján I. kutat is, amely egyelőre le van zárva, mivel kismennyiségü olajat ad és a kut termelése elsősorban gáz. Az ősz folyamán még elkészitik a VI. és a VII. kutat is.

Elutazása előtt a kormányzó legteljesebb elismerését fejezte ki a látottak felett mind *Bornemisza Géza* iparügyi miniszternek, mind *Petneházy Antal* iparügyi államtitkárnak és *Telegdi Róth Károly* miniszteri tanácsosnak, valamint dr. *Papp Simon* főbányatanácsosnak és az engedményes társaság vezetőinek. A kormányzói pár ezután a különvonattal visszautazott Budapestre. A különvonaton utazott visszafelé is *Bornemisza Géza* iparügyi miniszter.

A PESTI HIRLAP

KEDVEZMÉNYES

NYARALÓVONATAI

OLASZORSZÁGBA

ADRIAI TENGER

1. **Lignano** — Grand Hotel Spiaggia P 210.—
2. **Cattolica** — Hotel Regina . . P 242.—
3. **Riccione** — Hotel Europa Mazzoni P 260.—
4. **Rimini** — Hotel Parco — Kursaal P 265.—
5. **Venezia** — Hotel Europa — Britannia (ebéddel a Grand Hotel des Bains-ben) . . . . . P 335.—
6. **Venezia — Lido**
   Hotel Bortoli . . . . . P 310.—
   Hotel Dardanelli . . . . . P 318.—
   Hotel Wagner Capelli . . . P 332.—

OLASZ RIVIERA

1. **Alassio**
   Hotel Alfieri . . . . . P*260.—
   Hotel Bristol . . . . . P 252.—
   Hotel Imperiale . . . . . P 240.—
   Hotel Palace . . . . . P 275.—
2. **Ospedaletti**
   Grand Hotel de la Reine . . P*292.—
3. **San Remo**
   Grand Hotel Savoia (ebéddel és stranddal a Hotel Mediterranéeben) . . . . . P*355.—

VIAREGGIO

Hotel Esplanade . . . . . P 302.—
Hotel Excelsior . . . . . P 322.—
Hotel Mediterranée . . . . P 278.—
Hotel Miramare — Pineta . P 247.—

OLASZ TAVAK

1. **Gardone**, Hotel Roma . . . . P 258.—
2. **Bellagio**, Hotel Gr. Bretagne . P 287.—
3. **Tremezzo**, Gr. Hotel Tremezzo P*307.—

DOLOMITOK-ORTLER

1. **Cortina d'Ampezzo** (1226 m.)
   Hotel Parc—Concordia . . P 320.—
2. **Colle Isarco** (1098 m.)
   Hotel Palace . . . . . P 272.—
3. **San Martino di Castrozza** (1500 m.)
   Hotel Sass Maor Palace . . P 348.—
4. **Santa Caterina** (1730 m.)
   Hotel Sobretta . . . . . P 265.—
5. **Malenco—Chiesa** (960 m.) . . . P 310.—
6. **Molveno** (864 m.)
   Grand Hotel Villa Jolanda . P 320.—
7. **Madonna di Campiglio** (1522 m.)
   Hotel Rainalter . . . . . P 292.—

Magyar Nemzeti Bank 1047. sz. eng.

1. NYARALÓVONAT JULIUS 2 — JULIUS 17
2. NYARALÓVONAT JULIUS 16 — JULIUS 31
3. NYARALÓVONAT JULIUS 30 — AUG. 14
4. NYARALÓVONAT AUG. 13 — AUG. 28

FELVILÁGOSITÁS ÉS JELENTKEZÉS KIZÁRÓLAG:

HUNGARIAN TOURS

AZ ÉRDEKLŐDŐK SÜRGŐSEN BIZTOSITSÁK ELHELYEZÉSÜKET.

PESTI HIRLAP UTAZÁSI IRODÁJA BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 78. TELEFON: 112—295, 112—228

A csehek békeszeretete

Csehszlovákia hadügyminisztere, Machnik, egyik legutóbbi beszédében dicsekedett, hogy az ő hazájában senki sem akarja a háborut. Ez nagyon szép és dicséretes dolog. De ezt is mondta: „Mi egyetlenegy szomszédunktól sem kivánunk semmit". Ez már kevésbé szép és dicséretes kijelentés, mert tele van szemforgató képmutatással. Mit akarhatnának még a csehek például Magyarországtól? Pozsony, Komárom, Kassa után még Budapestet és Debrecent is? Valaki elszántja a szomszédjai földjének jó nagy részét, amit ebül szerzett, azt hamisitott okmányok alapján a nevére telekkönyvezteti s aztán azt mondja: „Én nem akarok semmit a szomszédjaimtól, de a szomszédjaim is tiszteljék a status quot!" Adják vissza a csehek, amit a világháboru után döntő szerepet játszó nagyhatalmak félrevezetésével, hazugsággal és csalással szereztek, aztán eldicsekedhetnek azzal, hogy ők ragaszkodnak a békéhez és a szomszédjaikon nincsen semmiféle követelnivalójuk. Addig azonban, amig ez meg nem történik, az ő békeszeretetük nagyon hasonlit a sarokba szoritott tolvajéhoz, aki ezt kiabálja: „Ne bántsatok, hiszen én sem bántok senkit!"

A fényképezőművészet nemzetközi kiállitása Tatatóváros

Tatatóváros, ez a tavaktól, patakoktól csillogó, kertek, parkok, erdők lombtengerével övezett kis földi paradicsom, egyike azoknak a városainknak, amelyek elsősorban volnának hivatottak olyanféle szerepet betölteni kulturánk életében, aminő Weimaré volt Goethe korabeli Németországban. Itt van a fővárostól alig másfél órányira, ez az idillikus báju kis város, természeti szépségeivel, történelmi patinájával, azokkal a nagy és nemes hagyományokkal, amelyeket az ősi *Esterházy* név sugároz ki magából és polgárságának leszürődött városi kulturájával, igazán valósággal magától adódik, hogy a „magyar Weimar"-nak nevezzük. Tatatóváros már-már közel is volt ahhoz, hogy európai hirü zenei várossá fejlődjék ünnepi játékai révén, amelyeknek megkoronázása a két év előtti *Fidelió*-előadás volt az Esterházy-vár gyönyörü ódon keretében és ha ezek a nyári játékok — reméljük csak ideiglenesen — szüneteinek is, Tatatóváros megint hallat magáról és megint messze kiható hangsullyal: *a járás idegenforgalmi szövetségi nemzetközi fényképművészeti kiállitást rendezett és nyit meg Urnapján.*

A szövetség elnöke, *Reviczky István* főszolgabiró, Tatatóváros jövőjének ez a rajongó költője és szorgalmas épitője, hivta életre a kiállitást, amely egyik programpontja a tatatóvárosi idegenforgalom fellendítésére irányuló munkásságának. Lelkes és tehetséges segitőtársa egy finom kulturáju fényképezőművésznő, *Keleti Miklósné* volt, aki az Angolkert pálmaházát olyan kiállitási csarnokká varázsolta át, hogy ez — sima, elegáns, modern vászonfalaival, egységes keretezési stilusával, virágdiszével — bármely nagyvárosban is megállná helyét.

29 nemzet fényképezőművészei küldötték be munkáikat a kiállitásra, összesen 1615 képet, amelyekből a zsüri 402 darabot fogadott el és állitott ki. A kiállitók között olyan nevek is szerepelnek, amelyek világmárkát jelentenek a nemzetközi foto-világban, például az amerikai *Katscher* és *Thorek*, a német *Schensky*, a belga *Misonne*, a francia *Albicocco*, az indiai *Goghari*, a monacoi *Tournay*.

Legérdekesebb anyaggal Amerika, Anglia és Belgium szerepel és rendkivül finom munkákat látunk Japán, Kina és India fényképezőművészeitől. Érdekes, hogy Spanyolország az ostromlott Barcelonából is küldött képeket, de vannak *ujzélandi, havai, egyiptomi, kongói* munkák is, hogy csak az „exotikus" anyagot emlitsük, mert Európának valamennyi nemzete elküldötte a maga képviselőit a kiállitásra. Minden egyes kép, technikai és művészi értékein tul, érdekesen jellemzi azt a nemzeti lelket, amelyből fakadt. Magyarország fényképezőművészei igen szépen szerepelnek, ha nem is teljes számban, az *Emaosz* nevü fényképezőművészeti csoport mindenesetre legjobb erőivel képviseltette magát.

Versenyen kivül kerültek kiállitásra gróf *Esterházy Ferencnének*, a kiállitás egyik védnökének érdekes és szép tengeri tájképei. *Keleti Miklósnénak*, a rendezőnek hangulatos és festményszerü felvételei, *Rambat Gyula* és a *Hitelbank* fotószakosztályának változatos sorozata.

A kiállitás aranyérmeit *Schensky* (Németország), *Tournay* (Monaco) és *Schmidt Nándor* (Magyarország) felvételei nyerték el, kiosztásra került még tizenkét ezüstérem és kilenc egyéb jutalomdij. *Külön nevezetessége a kiállitásnak a pompás katalógus, amelyre büszke lehetne bármely fotó-világkillitás rendezősége is.*

A magyar vidék kulturájának és életakaratának példamutatóan szép megnyilatkozása ez a tatatóvárosi nemzetközi fényképtárlat.

F. J.

Berlinben kivégeztek két kémet

Berlin, jun. 15. (Német Távirati Iroda.) Szerdán reggel kivégezték *Schwitzer Györgyöt* és *Schwitzer Annát*, akiket hazaárulás miatt 1937 november 16-án halálra ítéltek. Az elitéltek a német határ közelében összeköttetésbe kerültek egy külföldi hatalom kémszolgálatával és két éven keresztül kémkedtek idegen állam javára.

A máltai lovagok kongresszusának manifesztuma

(Felvételeink a Képes Pesti Hirlapban.)

A *máltai lovagok* budapesti kongresszusának befejezése alkalmával a kongresszus tanácskozásairól manifesztumot adtak ki, amely hangsulyozza, hogy a kongresszus tagjai érzik, vallják és hirdetik a katolikus erő odaadó és áldozatos szellemü összetartásának és egységének szükségét, felidézik Magyarország első királyának, Szent Istvánnak emlékét. Megujitották teljes ünnepélyességgel a római katolikus egyház örök dogmáiba vetett hitüket és hirdetik a Szentszékhez való ragaszkodásukat. Ujból megerősitik változatlan hűségüket a rend hagyományaihoz, amelyek ereje és állandósága Isten nevének dicsőségére és az emberi szenvedések könnyitésére végzett szolgálatokból származik. *Legmélyebb tiszteletüket és legőszintébb jókivánságaikat nyilvánitják vitéz nagybányai Horthy Miklósnak, Magyarország kormányzójának*, valamint a királyi kormány iránt és *leghőbb kivánságukat nyilvánitják a magyar nemzet boldogságára és virágzására.* Mindent elkövetnek, hogy a római egyház alapelveihez és a rendet mindig átható emberbaráti szellemhez képest erőik és eszközeik megszüntessék a lelkek és helyzetek ellentéteit, amelyeket *gyakran mesterségesen növelnek és amelyek megzavarják a népek, a nemzetek, sőt a családok egyetértését és összhangját.*

A rend tagjai testvéri érzelmeiket nyilvánitják a magyarországi szövetség valamennyi tagja iránt, akik *József* kir. herceg bölcs igazgatása alatt és *Serédi Jusztinián* bibornok-hercegprimás erkölcsi támogatása mellett igyekeznek teljesiteni azt az emberbaráti művet, amely minden időkben első feladata és dicsősége volt a máltai lovagoknak.

A Máltai Lovagrend nagymestere csütörtökön este utazik el Budapestről

A máltai lovagrend nagymestere dr. *Uray István* titkos tanácsosnak, a kormányzói kabinetiroda főnökének a rend nagykeresztjét adományozta.

Herceg *Chigi Albani*, a szuverén máltai lovagrend nagymestere ezer pengőt utalt át a kormányzóné nyomorenyhitő akciójára.

Herceg *Chigi Albani* csütörtökön este negyedkilenc órakor a Déli pályaudvarról utazik el kiséretével, ugyanolyan ünnepélyes külsőségek között, mint ahogy öt nappal ezelőtt Budapestre érkezett.

Mikecz Ödön igazságügyminiszter Berlinbe utazott

Mikecz Ödön igazságügyminiszter *Franck* német birodalmi miniszter meghivására szerdán délután Berlinbe utazott. A miniszter három napot tölt a német fővárosban és *a német jogakadémia ülésén* előadást tart a *magyar közjog fejlődéséről.* Kiséretében utazott *Vladár Gábor* kuriai tanácselnök, a polgári jogi törvényelőkészitő osztály vezetője, *Horváth Dániel* min. osztályfőnök, a büntetőjogi és közjogi törvényelőkészitő osztály vezetője, továbbá *Térffy Béla* min. osztálytanácsos, a miniszter titkára.

A Katolikus Társaság Garden-partyja

Az esztendő egyik legelőkelőbb és legszebb mulatsága volt az a garden party, amelyet a *Katolikus Társaság* rendezett szerdán este a városligeti Gerbeaud-pavillonban. A kerthelyiség száz és száz villanylámpa, megszámlálhatatlan reflektor ezüstfényében ragyogott, a pavillon terraszát valóságos pálmaligetté varázsolták, oldalt pedig villanyfüzérekkel diszitett sátrakat állitottak fel, amelyekben szivart, cigarettát, virágot, pezsgőt, koktélt és magyaros emléktárgyakat árusitottak az előkelő társaság hölgyei.

Már tiz óra előtt gyülekezni kezdett a közönség, egymásután érkeztek pompás estélyi ruhákban a budapesti társaság szép asszonyai és leányai, akiket a *Szent Imre Kör* ifjusága fogadott, nagyszámu rendezőség segitségével. *Rajner Tibor* ifjusági elnök, *Tajthy Árpád* ügyvezető elnök, lovag *Wahlkampf Henrik* és *Telkes Tibor* tiszteletbeli társelnökök jártak elől a rendezés munkájában, amelyben nagy segitségükre volt a vitéz *Kárpáthy Kamillóné* elnöklete alatt működő száztagu hölgybizottság.

Mikor a fényesen kivilágitott kertben és terraszon már teljes szinpompájában kibontakozott az estély képe, megérkeztek egymás után az estély vezető házi-asszonyai: *Fabinyi Tihamérné, Keresztes-Fischer Ferencné, Keresztes-Fischer Lajosné, Rátz Jenőné, Reményi-Schneller Lajosné, Röder Vilmosné, Szendy Károlyné, Karafiáth Jenőné* és gróf *Teleki Pálné*, majd nem sokkal tiz óra után *Imrédy Béláné* érkezett meg *Bornemisza Gézáné* és *Hóman Bálintné* társaságában.

Amikor a lady patronessek elfoglalták helyüket, magyar viseletbe öltözött fiatal leányok kedves csoportja jelent meg a reflektorfényben uszó terraszon és nagy tetszés mellett magyar táncot mutattak be, amelyet *Goralszky Éta* mozdulatművésznő tanitott be. Utána a művésznő a *Kék Duna* keringőt táncolta el. Mikor a taps elhangzott, rózsával diszitett rózsaszinruhás fiatal hölgyek csoportja a *Petris Brunó* tánctanár által betanitott rózsatáncot mutatta be. Azután szépség-, tánc- és eleganciaversenyt tartottak. A ragyogóan sikerült estély közönsége, egészen a hajnali órákig, a szépség és gondtalan derü szigetét varázsolta a Városliget éjszakájába.

Vita a kormánypárt bizottságában a szesztörvényjavaslatról

A *Nemzeti Egység Pártjának* bizottságai szerdán délelőtt tárgyalták a szesztörvényjavaslatot. Hosszas vita után, amely *Reményi-Schneller Lajos* pénzügyminiszter felszólalásával ért végét, a bizottság elfogadta a szesztörvényjavaslatot. A bizottság tárgyalás alá vette még a hegyközségi törvényjavaslatot, amelyet *Sztranyavszky Sándor* felszólalása után változatlanul elfogadott. A képviselőház bizottságai pénteken kezdik meg a törvényjavaslatok tárgyalását.

Sztojadinovics Velencébe utazik és találkozik Cianóval

Belgrád, jun. 16. *Sztojadinovics* miniszterelnök és külügyminiszter ma éjszaka folyamán Velencébe utazik. Sztojadinovics Velencében meglátogatja a jugoszláv művészeti pavillont és ez alkalommal találkozni fog gróf *Ciano* olasz külügyminiszterrel. Belgrádi politikai körökben, de hivatalos helyen is erősen hangsulyozták, hogy a jugoszláv miniszterelnök és külügyminiszter olaszországi látogatásának és gróf Cianóval való találkozásának kizárólag magánjellege van. Mindemellett az utazás hire politikai körökben feltünést keltett. *(Bud. Tud.)*

Keitel tábornok megkoszoruzta a Hősök Emlékkövét

A Magyar Távirati Iroda jelenti: *Keitel* német tüzérségi tábornok, a német véderő főparancsnokságának főnöke szerdán reggel 9 órakor ünnepélyes keretek között megkoszoruzta a hősök emlékkövét.

A tér baloldalán állott fel az 1. honvédgyalogezred díszszázada, mig átellenben a különböző fegyvernemek tisztjeiből alakult küldöttség foglalt helyet. Jelen volt az emlékmű megkoszoruzásánál vitéz nagybaczoni *Nagy Vilmos* altábornagy, a budapesti vegyesdandár parancsnoka, *Csurgay Tibor* rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter a külügyminisztérium, *Salamon József* tanácsnok pedig a főváros képviseletében.

Keitel tábornok és kisérete *Erdmannsdorf* német birodalmi követ, báró *Wrede* ezredes, katonai attasé, *Hardy Kálmán* alezredes, berlini magyar katonai attasé és *Sibrik György* huszáralezredes társaságában érkezett a Hősök terére és a német himnusz és a Horst Wessel-dal hangjai mellett elvonult a díszszázad arcéle előtt és az emlékmű elé lépett. Felhangzott a magyar himnusz, amelyet *Keitel* tábornok feszesen tisztelegve hallgatott végig. Ezután elhelyezték babérkoszoruját.

Az emlékműtől a *rákoskereszturi hősi temetőbe* mentek, ahol Keitel tábornok ünnepélyes keretek között koszorut helyezett el a német hősi emlékművön.

Keitel tábornok és kisérete csütörtökön délelőtt a ménes megtekintésére *Bábolnára* utazik. Minthogy a tábornok közismerten kitünő és szenvedélyes vadász, a kora esti órákban vadászat lesz őzbakra. Pénteken reggel a *Bakonyban* vesz részt vadászaton.

A spanyol nemzetiek folytatják az előnyomulást

Párizs, jun. 15. A lapok spanyolországi jelentései szerint Castellon elfoglalása után a nemzetiek tovább folytatják előrenyomulásukat. *Aranda* tábornok hadai a Valenciába vezető ut mentén, *Varela* tábornokéi pedig a Terueltől Sagunte felé vezető uton haladnak előre.

A *Jour* haditudósitójának jelentése szerint *Miaja tábornok veresége kezd katasztrofális méreteket ölteni.* A nemzeti hadak elfogták Valencia rendőrfőnökének a barcelonai kormányhoz intézett üzenetét, amelyből kiderül, hogy *a Villa Real felé hátráló 22. köztársasági hadosztály helyzete kétségbeejtő.* A rendőrfőnök felkéri a kormányt, hogy az ellenállást Almana mellett szervezzék meg.

†

Özvegy komárniki Csögényi Béláné szül. **Novágh Adrienne** a maga és az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szivvel jelenti, hogy szerető férje, rokon és jó barát,

komárniki Csögényi Béla

székesfővárosi adóhivatali tiszt

f. évi junius hó 14-én, életének 47-ik évében hirtelenül elhunyt. Temetése f. évi junius hó 17-én d. u. 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából a rom. kat. egyház szertartása szerint.

Az engesztelő szentmiseáldozatot a megboldogult lelkiüdvéért folyó hó 18-án mutatjuk be a Szent Rókus Egyházközség kápolnájában.

BÁRD GYULA, MAGRINI PAOLONÉ BÁRD MÁRIA, NÁDAS VIKTORNÉ BÁRD ETA, LÁNYI MIKLÓSNÉ BÁRD IRÉN és **BÁRD LAJOS** gyermekei szomoru szivvel jelentik, hogy forrón szeretett édesatyjuk,

Bárd Ferenc

f. hó 14-én, 73 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt.

Gyászolják **még özv. dr. Konrád Józsefné Bárd Malvin** testvére, **Bárd Lajosné Tornya Lili** menye, **Nádas Viktor, Magrini Paolo** vejei, **Nádor József** sógora, **Vasvári Tibor és Magda, Nádas Béla, Lányi Miklós és Mária** unokái és az egész rokonság.

Temetése 17-én, pénteken délután 5 órakor lesz a farkasréti temetőben, a református egyház szertartása szerint.

THURY LAJOS RIPORTJA:

A magyar falusi lakásépítés új módszerét mutatják meg az árvízkárosultak szép és egészséges kis házai

Tolna-Mőzs, november 18.

(Az Esti Ujság kiküldött munkatársától.)

A falu alatt egy kis réten, amelyből különálló utcasor nyílik, ötszáz vagy hatszáz falusi ember álldogál egy tömegben.

Csupa feketeruhás, ünneplőbe öltözött falusi ember, meg fekete fejkendős, nekivetkőzött arcú asszonyok.

Kedves ellentét a sötét csoporttal szemben a félkörben elhelyezett gyermeksereg, élénk, színes ruhás kislányok, csupa egyforma hímzett ruhákban, furcsa, de nagyon csinos fejdísszel a fejükön, a félkör másik felén pedig kisfiúk, a legidősebb talán tízesztendős lehet közöttük.

Csöndesen, fegyelmezetten álldogálnak,

egy magas fiatalember felügyel rájuk, nyilvánvalólag a tanító úr.

Az emberek előtt egy csomó nádszéken városi urak ülnek, a közepen *vitéz Bonczos Miklós belügyi államtitkár,* mellette néhány kísérője, meg a vármegye vezető emberei. Kis ünnepség folyik itt a réten;

a falusi emberek tömege mögött hosszú utca nyilik vadonatúj pirostetős, fehérfalú kis házakból, azokat avatjuk fel mostan.

A tavaszi árvíz Tolna községben is összedöntött egy csomó házat, hajléktalanná téve ugyanannyi falusi családot, *azoknak helyébe emelték az új házacskákat. Csekk* Jenő főjegyző mond köszönetet az árvízkárosultak megsegítéséért vitéz Bonczos Miklós államtitkárnak, aki a segélyakciót olyan rendkívüli erővel és szeretettel vezette. Megköszöni az államtitkárnak, hogy

megszervezte az egész nemzet együttérzésének, segíteni akarásának megnyilvánulását,

amely oly emlékezetesen szép volt Magyarország kormányzójának meghatott hangú felhívása után, hogy irányt adott a nemzet megmozdulásának és *lehetővé tette, hogy az ilyen szép eredményekre vezessen.*

Az árvízkárosultak. íme, még télvíz előtt újból tető alá kerülnek,

az új házak pedig szebbek, csinosabbák, de jobbak is sokkal a régieknél. Az új házsor mintája, *példaképe lesz a falusi építkezésnek a jövőben* és idők multával bizonyára át fogja alakítani az egész község képét.

A nemzet segítő keze...

Vitéz Bonczos Miklós államtitkár néhány keresetlen, egyszerű szóval válaszolt az üdvözlésre. Megköszöni munkatársainak, a vármegye vezetőségének a nagyszerű és lelkes támogatást, amelyben részesítették és amely lehetővé tette annakidején a mentési munkálatok megszervezését, később pedig a károk helyreállítását. Emlékezteti a tolnamőzsieket arra, hogy

a magyar nemzet nem hagyta őket magukra bajukban, az árvízveszrelem, a pusztulás óráiban s azután, amikor tehetetlenül álltak a romokkal szemben.

A nemzet és a kormányzat segítő, gyámolító szeretettel fordult feléjük, ezért

legyenek ők is hűséges fiai és munkásai a nemzetnek, akik egyébként eddig is voltak.

És ez a segítség igazságosan, válogatás nélkül szólt mindenkinek, a nemzet mindenféle rendű, vagy nemzetiségű polgárának, magyarnak, németnek, tónak egyaránt. És az államtitkár szavainak igazsága nyomban be is igazolódik, amint az új tulajdonosok elvonulnak előtte, hogy egyenkint átvegyék kezéből az új házak kulcsait. Egyenkint olvassák nevüket a kulcsokon függő cédulákról és

majdnem csupa németes nevet hallunk, talán csak egyetlen magyar név van közöttük.

Özvegy Nagyné ez a szerencsés károsult, ráncosképű, öreg falusi asszony, sír, amikor átveszi a kulcsot és az államtitkár kezet nyujt neki, megköszöni a jóságot remegő hangon, azután is még vagy tízszer előrelép a tömegből, újra és újra megköszöni vitéz Bonczos államtitkárnak a nagy jótéteményt, amelyben részesült.

Most kiderül, miért állnak féloldalt az apró iskolásgyerekek: a tanító felemeli a kezét, nagy csönd lesz, azután a gyerekek énekelni kezdenek. *Két Kodály-féle gyermekkórust énekelnek el, olyan finoman kidolgozott, kitünő előadásban, hogy mi, vendégek mind feszültebb figyelemmel hallgatjuk őket.* Aranyosan kedves ez a falusi gyerekkórus, a betanításuk bizony nehéz munka lehetett. Feltétlenül meg kell jegyezni a fiatal tanító nevét, aki erer a munkára vállalkozott:

Ferencz József a lelkes fiatalember, minden oldalról gratulációkkal halmozzák el,

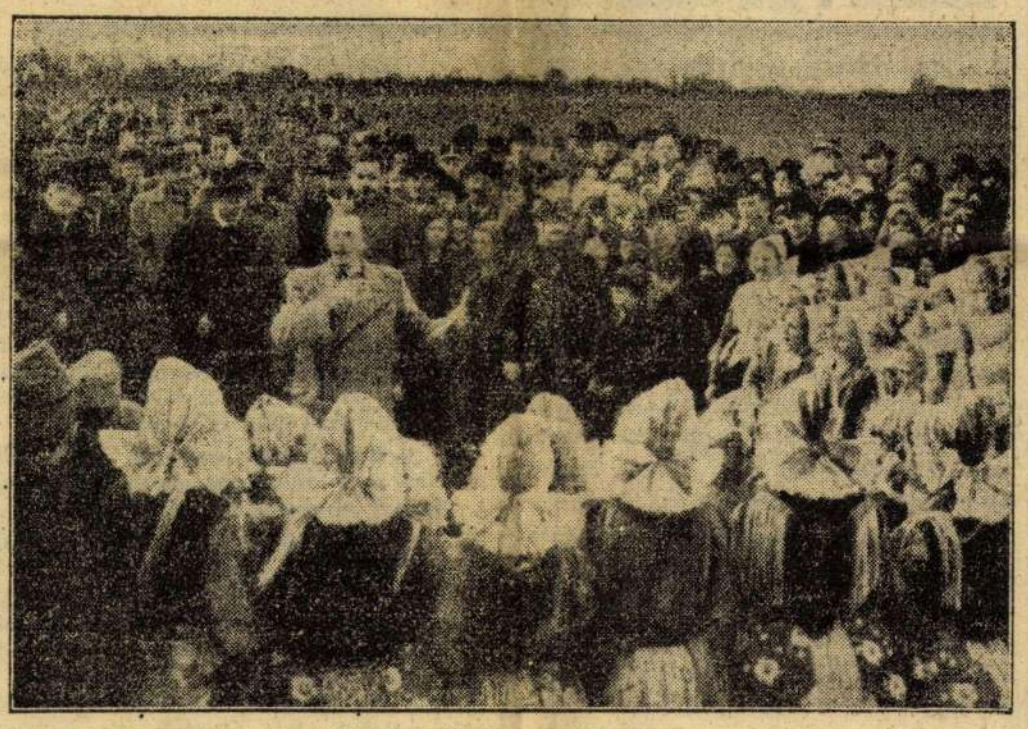

A tolnamőzsi gyerekkórus

amikor az utolsó akkordok is elhangzanak. A társaság azzal neki is indul az új házak utcájának, hogy körülnézzen.

Huszonkilenc új ház

Egy és kétszobás kis házak épültek itt az árvízkárosultak számára, nagyobbára mégis kétszobásak, mert

elsősorban azokon akartak segíteni, akiknek sok gyermekük van.

Minden vadonat új, élénk színekben csillogó a kis házakon. A falaik tiszta téglából épültek, a szigetelésük abszolut jó és megbízható, ezért felelősséget vállal *Antal* Dezső, a kiváló építész, az új házak tervezője, aki Bonczos államtitkár kíséretében érkezet meg és most feszült figyelemmel lesi, mit szól az ünneplő közönség az új házakhoz. Egy-egy technikai részletre felhívja a figyelmünket: a házak beosztása olyan, hogy

a két szobából, konyhából és kamrából álló házban sorba lehet járni a helyiségeket.

Az ember bemegy a kis tornácról balra és visszaérkezik a jobboldalon. Az ablakok nagyok, a szobák világosak és levegősek:

ezek a házak még akkor is szellőzni fognak, ha a lakók esetleg egész télen át nem nyitják ki az ablakokat,

ami bizony még mindig előfordúl a magyar falun.

Huszonkilenc házból áll az utca, egész kis új telep itt a falu szélén.

Világítási kábel húzódik végig az utcán, *minden háznak van villanyvilágítása, be lehet majd vezetni a villanyt a később felépítendő melléképületekben is.* A lakók házacskáik bejáratában fogadják a rendkívüli vendégsereget,

a házigazda és a felesége mögött mindenütt legalább négy-öt gyerek.

A bútorzat a legtöbb helyen bizony kevés, mert sohasem volt sok, de még annak egy része is elveszett az árvízben,

Mintatelepek épültek az árvízpusztította romokon

Az új házacskák bizony nem olcsók, már a faluban megszokott költségvetések szerint.

Az egyszoba-konyhás házacska körülbelül 2200 pengőbe kerül, a kétszobás építési költsége 3500 pengő körül van.

Az összeg legnagyobb részét segélyképpen kapták az árvízkárosultak, csak itt-ott terheli az új házat némi kölcsönösszeg, természetesen annak is a legenyhébbek a fizetési feltételei. A maguk erejéből sohasem tudtak volna ilyen stílusos, csinos, egészséges kis házakat építeni. A falu többi lakosai, jómódú gazdák és nincstelen napszámos emberek egyaránt sokat járnak ide azóta, hogy az építkezés megkezdődött,

feszült érdeklődéssel figyelik a munkát: itt bizony egészen másféle házak épülnek, mint amilyeneket a községben megszoktak mostanáig generációkon át.

És amerre a tavaszi árvíz szennyes hullámai elérték a magyar falvakat, amerre falusi házak dőltek össze:

mindenütt ilyen csinos, masszív kis házakat épített az árvízi kormánybiztosság a helyi hatóságokkal karöltve.

Magyarország száz és száz falujában kis mintatelepek épültek, arra való, hogy hatással legyenek a magyar falusi építkezésre a jövőben.

Tulajdonképpen felesleges is arról beszélni, *milyen sok a hiba és a baj nálunk a falusi építkezés terén.* Éppen elég példáját látjuk ma itt is, Tolnamőzsön és a többi községekben, amelyeket bejárunk vitéz Bonczos államtitkár kíséretében. *Látunk tisztán vályogból, téglaalap nélkül készült házakat bent, a község főutcáján, látjuk rajtuk a nedvesség minden külső nyomát, érezzük odabent a dohos, fojtott levegőt, amelynél nagyobb veszedelem az egészségre, különösen apró gyerekek egészségére nincs.* Látjuk azután itt is, más községekben is a falúszéli nyomortelepeket; apró kalyibák egymásra dobált, kusza tömegét, tizenöt, húsz négyszögöles kis telkeket, amelyeket egészben beépített a tulajdonos rozzant kunyhójával, egyik házból jóformán a másikba lehet átlépni és mind valamennyi zsupfödelű, nedves falu, viharverte, féloldalra kókadt fejű.

Ki tudja hány százezer olyan ház van a magyar falvakban, amelyek a minimális igényeknek sem megfelelőek,

amelyekkel szemben az árvízkárosultaknak épített, Antal Dezső által tervezett kis családiházak: igazi paloták.

Tulajdonképpen nem is sokféle szabályról, vagy előírásról van szó, amelyeknek érvényt kellene szereznünk a falusi építkezés terén. A vályog nem egészen elvetendő építőanyag falusi viszonylatban, mindenesetre sokkal jobb, mint a vert fal, hogy ha pedig megépül a megfelelő magasságú és jól szigetelt téglalappal, a vályog fölépítmény egészséges, kifogástalan jó is lehet. *A tiszta vályogfal már természetesen nem lehet jó, elég száraz, egészséges már csak teljesen vízmentes helyen lehet.*

A második főkérdés az ablak mérete. A falusi magyar ember ragaszkodik a régi divatú, apró ablakokhoz, mert kevés a téli tüzelője és azt hiszi, hogy így kevesebbet kell fűteni. A faluszéli nyomortelepeken olyan ember is akad, aki ősz végén sárral betapasztja apró ablakát és csak tavasz elején szedi ki megint a tapasztást az ablakrámából, egész télen át nem enged be egy lélekzetre való friss levegőt a házába.

Népbetegségek terjedésének, szomorú pusztításának egyik legfőbb oka a rosszul megépített, helytelenül fűtött és világított falusi lakóház;

bizony rendet kellene már teremteni ebben a tekintetben is. Igaz, sok egyéb gondunk, izgalmasabb elfoglaltságunk is van manapság, mégis fel kell jegyeznünk ezt a problémát az elsőrendű fontosságúak közé. Majd, ha kissé változnak az idők, csendesebb, nyugodtabb napok jönnek, a munka, az új, boldogabb ország megépítésének hétköznapjai, elő kell vennünk ezt a programpontot is, talán hozzáfoghatunk még a belátható jövőben ahhoz, hogy

átépítsük, jobbá, szebbé, barátságosabbá, modern emberi élet megfelelő keretévé fejlesszük a magyar falusi házakat...

És ugyanilyen kis ünnepségeket, hasonló képeket látunk az egész úton mindenütt, amerre vitéz *Bonczos* államtitkárt követve elhaladunk.

Adonyban csinos kis új telep épült egy hegyoldalban, másik új házsor lenn a Dunaparton, a halászemberek számára, akik legtöbbet szenvedtek az árvíz alkalmával.

Gyönyörű kis házcsoportot avatunk fel Pakson, azután, már a késő délutáni órákban Magyarbolyban és Siklóson. És az árvízkárosultak új otthonait avatják fel a mai napon még sokfelé, ahol az árvíz pusztított, a Duna-Tisza közén és a Tiszántúlon is.

Hetvenedik karácsonyunk

Játékszerekről nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld

Liebner bácsi játékboltja

Budapest, V., Szent István-tér 4.

Talpalávaló

Ezúttal nem arról a talpalávalóról szólunk, amelyet a zene húz, hanem ami kézzelfoghatóan a talp alá való: a cipőtalpról. És különös tekintettel a nők lábbeli viseletére, amely határozottan nagyot változott az utóbbi években. Emlékezzünk a régebbi időkre, amikor még az „ici-pici női cipő"-ről énekeltek a kis színpadokon. Azóta sok minden történt s a világháború előtti magas, gombos, fekete vagy betétes női cipellő (a hölgyek persze már nem emlékezhetnek erre!) úgy változtatta színét, mint a kaméleon, addig fogyott, amíg csak néhány szalag maradt meg belőle, formája pedig teljességgel elvonatkozott tulajdonképpeni hivatásától.

A változások azonban nyilván hagyománytiszteletből évtizedekig figyelmen kívül hagyták a cipő talpát — egészen a legutóbbi esztendeig. Most egy éve kezdődött, a felsőrész-fantázia agóniája után, a talpvariálás, amely ma is bámulatosan emelkedő irányzatot mutat. A tizcentiméteres talp-alapzat már régen lefőzte a hajdani „magas" sarkot is. Anyaga féléve még leginkább parafa volt, ma már (a para elmaradt) — fából készül. Most hozták divatba a télen is hordható fatalpú cipőt, amelynek rúgózott sarka van és felsőrészét — halbőrből alkotják. A divatbemutató nagy sikerrel járt.

Ugyanekkor, a női cipők világszerte divatos orthopéd-orgiája idején az amerikai hölgyek rájöttek, hogy a lábuk — járása is való. A lapokban kimerítő értekezések jelennek meg, ezúttal minden kacérság nélkül, az egészséges lábról, az ujjak tornáztatásáról (például apró tárgyakat emelnek fel velük a földről) a normális cipőről, annak helyes viseletéről és a többiről és ezt az egészséges gondolatot már-már minden nagyvárosban átvették.

Mondanunk se kell, hogy a lábügyi cikkeket a hölgyek világszerte szorgalmasan olvassák s közben hanyag elegánciával keresztbe vetik a lábukat, amelynek végén ott díszlik az alápincézett, bombabiztos, rúgóssarkú, pagodaformájú, tutajtalpú — topánfantázia.

— MEGGYÓGYULT A KORMÁNYZÓ. A Kormányzó Úr Őfőméltósága állapotáról az alábbi orvosi jelentést adták ki: A Kormányzó Úr az ágyat elhagyhatja. További jelentésre szükség nincs.

— Erdélyi-est a Vitézi Rendházban. Szombaton este fényesen sikerült Erdélyi-est volt a Vitézi Rendházban. Az Erdélyi-esten többek között megjelent vitéz *Bonczos* Miklós államtitkár, vitéz *Kárpáthy* Kamilló altábornagy, vitéz dánokfalvi *Bartha* Károlyné, vitéz *Markóczy* Antal altábornagy és még sokan mások. A műsort vitéz *Horváth* Gyula tábornok és vitéz *Kéreyné Kubass* Margit dr. állították össze, amely után tánc következett.

— A Zsófia matrózai kimentettek a Dunából egy öngyilkosjelöltet. Hétfőn reggel a Margithídról a Dunába ugrott Balla Etel 22 éves háztartási alkalmazott. Ebben az időpontban haladt a Dunán a Zsófia-hajó. A hajó legénysége észrevette az öngyilkosságot és több matróz mentőcsónakba ugrott és az életúnt leány segítségére sietett. Rövidesen sikerült kimenteni a Dunából. A bátor matrózokat a hídon összegyűlt közönség megéljenezte. Az életúnt cselédleányt a mentők a Rókus-kórházba vitték.

— Könnyű volt kinyitni a zárat: — szabadulása után ismét ugyanazt a műhelyt akarta kirabolni. Vasárnap este a Kecskeméti-utca 2. számú ház felügyelője a félemeleten lévő szabóműhely ajtaja előtt egy férfit pillantott meg, aki éppen az ajtót feszegette. Rendőrt hívott és ketten elfogták a betörni készülő férfit, aki a főkapitányságon elmondotta, hogy Bencsik Patai Istvánnak hívják és négy évvel ezelőtt ő fosztotta ki azt a szabóműhelyt, ahová ismét be akart törni. Másfélévi börtönre ítélték, de olyan könnyű volt annak idején a zárt kinyitni — mint előadta —, hogy ismét meg akarta kísérelni a műhely kifosztását. Érdekes, hogy az elfogott betörő két öccsét éppen a napokban ugyancsak betörés közben érte tetten a rendőrség.

Tisztitsa

meg olykor szervezetét a bélben felhalmozódott sok káros salaktól akkor is, ha nincs székrekedése. Jó tisztító hashajtó a DARMOL

— Mi ujság Görögországban?
— A jelentések igen biztatóak, de azért nem ártana, ha már egy ellenkormányt alakítanának a görög menekültekből.

— SZÉCHENYI-EMLÉKÜNNEPÉLY A PESTI VÁRMEGYEHÁZÁN. *November 19-én lesz száz éve, hogy a megyei rendek ülést tartottak a pesti Vármegyeházán s afölött vitatkoztak, hogy a polgári törvényszék tárgyalásai nyilvánosak, vagy zártak legyenek-e. Széchenyi a zárt tárgyalás mellett foglalt állást, mire az ellenzék egyik fiatal, de már országosan ismert szónoka, Kossuth Lajos, Széchenyi érveit igyekezett megdönteni. A vita heves és izgalmas volt és ekkor hangzott el Kossuth szállóigévé vált híres kijelentése: „Széchenyi István úr érvei nem helytállóak, mindazonáltal elismerem, hogy ő a nemzet legnagyobb jóakarója, legnagyobb magyarja." A történelmi érdekességű ülés emlékére Pest vármegye Népművelési Bizottsága kedden délelőtt tizenegy órakor ünnepélyes ülést tart, majd délután hat órakor emlékünnepélyt rendez, amelyen vitéz Endre László alispán, Fára József vármegyei főlevéltárnok és Katona Géza népművelési vezető tartanak beszédet.*

— Bangha-emlékünnepély az Urániában. A Katholikus Nők Országos Sajtóegyesülete vasárnap délelőtt az Urániában Bangha-emlékünpeélyt rendezett. *Kray* István báró megnyitó beszéde után *Czapik* Gyula veszprémi megyéspüspök tartott emlékbeszédet Páter Benghárói. A beszéd után énekari számok és szavalatok szerepeltek az emlékünnepély műsorán.

— Leugrott a villamosról, halálra roncsolták a kerekek. Az éjszaka a Józsefkörút 18. számú ház előtt egy 6-os jelzésű villamosról egy 25 év körüli munkáskülsejű férfi, aki ittas állapotban volt és nem akart jegyet váltani, leugrott. Az ismeretlen ember olyan szeerncsétlenül ugrott le a robogó kocsiról, hogy a kerekek alá került és mire kiemelték, meghalt. Kilétét még nem tudták megállapitani.

— Megmentette életét a hatalmas bankókötegben. Cvetkov Simon bolgár kertészt fogházőr kísérte a pestvidéki törvényszék Farsang Endre-tanácsa elé. Az ügyészség szándékos emberölés bűntettének kísérlete miatt emelt vádat Cvetkov ellen, aki ez év szeptember 3-án kétszer hátbaszúrta Jordanov Pavel dúsgazdag soroksári bolgárkertészt. A harmadik szúrással szívét akarta átdöfni, a kés pengéje azonban megakadt a Jordanov pénztárcájában levő hatalmas bankókötegben. A bizonyítási eljárás lefolytatása után a bíróság Cvetkov Simont jogerősen hathónapi börtönre ítélte.

— Százéves jubileumára központi székházat épít a MABI. A Magánalkalmazottak Biztosító Intézete vasárnap tartotta meg a Péterffy Sándor-utca 12. szám alatt épülő székházának alapkőelhelyezési ünnepségét, amelyen Hindy Zoltán igazgató méltatta az esemény jelentőségét. A MABI az 1845-ben alakult Pesti Kereskedelmi Nyugdíj és Betegápoló Egyesület jogutódja, százéves évfordulójának megünneplésére alkotásokkal készül. Uj ügyviteli székházat építenek a háromholdas Rottenbiller-utcai területen, négymillió pengős költséggel. Ugy tervezik, hogy 1941 november elsejére felépül s legkésőbb 1942 tavaszára használatba lehet venni.

— A kiselejtezett katonai lőszer robbantása nagy riadalmat okozott vasárnap a főváros környékén. Vasárnap délben egy óra után több hatalmas robbanás riasztotta meg a főváros utcáin a járókelőket, akik ijedten találgatták, hogy mi történhetett. Különösen Csepelen, Pestszenterzsébeten és Budafokon hallatszott erősen a robbanás. A főkapitányság, a mentők és a tűzoltók telefonjai egész délután ostrom alatt állottak. Az emberek izgatottan érdeklődtek, hogy hol történt robbanás. Délután négy óra tájban sikerült megtudni a detonáció okát. Nagytétény és Törökbálint között a katonai lőtéren kiselejtezett és használhatatlan lőszeranyagot robbantottak fel. Azért választották vasárnapot ennek a robbantásnak végrehajtására, mert akkor kevesen járnak azon a vidéken és különben a katonaság teljesen körülzárta a gyakorlóteret, nehogy valami szerencsétlenség történjék.

— Budapesten keresik egy 10.000 pengős nyíregyházai betörés tetteseit. A nyíregyházai rendőrség értesitette a fökapitányságot, hogy Illés Zsófia gyógyszertártulajdonosnő lakását feltörték és 10.000 pengő értékű ékszereket vittek el. A rendőrség megindította a nyomozást, mert az a gyanú, hogy budapesti betörők a tettesek.

Házasság. *Muray* Olgát eljegyezte dr. *Decleva* Dénes csendőrfőhadnagy.

— Gyógyithatatlan betegsége miatt megölte magát. Hétfőn reggel a Péterffy Sándor-utcai MABI-kórházban Sziklay Aladár 51 éves kereskedő, akit már régebben ápoltak ott, súlyos gyomorbajjal, hat óra tájban kinyitotta a kórterem udvarra nyíló ablakát és a negyedik emeletről levetette magát. A szerencsétlen ember fennakadt az első emelet magasságában levő üvegtetőn. A tűzoltókat hívták, akik tolólétrán felmentek, de Sziklay már halott volt. Esés közben összezúzta a fejét és belehalt sérüléseibe. Gyógyithatatlan betegsége miatt követte el az öngyilkosságot.

Já tudni,

hogy a tojásfehérjét könnyebben verhetjük habbá, ha egészen kevés, egy csipetnyi sót teszünk a fehérjéhez. A habverést kezdjük lassú tempóban és fokozatosan folytassuk egyre gyorsabb ütemben. Ezzel az eljárással nemcsak hogy gyorsabban kapunk habot, hanem a keletkezett hab elég könnyü és szilárd is lesz;

hogy a vasaló alsó lapjának tökéletes simának kell lennie. Ha nem sima, akkor egy darab viasz, vagy stearingyertya-maradékot egészen tiszta ruhába kötünk és ezzel átdörzsöljük a kissé meleg vasaló alsó lapját. Utána próbáljuk próbaruhán idoda huzogatni, míg tökéletesen és könnyen nem siklik.

— **Benda Jenő dr. a Pesti Hirlap felelős szerkesztője.** A Pesti Hirlap felelős szerkesztői tisztét marczinfalvi dr. *Benda* Jenő, a lap eddigi főmunkatársa vette át. *Benda* Jenő dr. a magyar ujságirás egyik legismertebb és legműveltebb tagja, új megbizatása — tekintettel arra, hogy mindenkor igaz, jó barát is volt — ujságirókörökben osztatlan örömet keltett.

— **Férfiismerősével kifosztotta gazdája lakását egy cselédlány.** Steiner Jenő kereskedő bejelentette a rendőrségen, hogy a Légrády Károly-utca 10. számú házban levő lakásán a hálószobában egy kombinált szekrény mögött, a falba épitett titkos fiókból elloptak 2700 pengőt és 1100 pengőről szóló takarékönyvet. A lopás vasárnap délután történt és ezzel egyidejűleg eltünt Orosz Julia 24 éves cselédleány is. A gyanu természetesen a cselédlányra hárult. Megindult a nyomozás és hétfőn reggel elfogták a tolvaj leányt, aki beismerte a lopást. Férfi ismerősével, Handel Béla alkalmi munkással beszélték meg a pénz ellopását. Amikor gazdái eltávoztak, felhívta a lakásba Handelt, aki az utcán várakozott, félretolták a szekrényt, kiemelték a rejtekhelyről a pénzt és takarékkönyvet, azután elmentek mulatni. A detektivek hamarosan nyomára jutottak és a pénz nagyrésze, azonkivül a takarékkönyv is megkerült.

— **Játékból szívenlőtte unokaöccsét.** Az Iszkaszentgyörgyhöz tartozó bitói szőlőhegyen végzetes tréfa következtében életét vesztette Takács János nyolcesztendős kisfiú. Horváth János tizenötéves diák meglátogatta unokaöccsét, akire tréfából ráfogta az asztalon heverő revolvert. A fegyver, amely töltve volt, elsült és a golyó a kisfiú szívébe fúródott. A csendőrség Horváth Jánost ki akarta hallgatni, a megrémült gyermek azonban eltűnt a környékről. A csendőrség megindította a nyomozást a szerencsétlenség okozójának felkutatására.

— **A mi szűcsünk a Váci-utcai Palugyai.**

— **OMLADOZIK A TALLYAI KOSSUTH-TEMPLOM. Kossuth keresztelési templom pusztulás előtt áll és a templom tornyának egy részét közbiztonsági okokból máris lebontották. A templom 150 évvel ezelőtt épült és a szószék mellett még ma is ugyanaz az óntálka és csésze áll, amelyből az újszülött Kossuth Lajos fejére csorgatták a keresztvizet. A templom jobboldali falának belső részén nagy fehér márványtábla hirdeti, hogy „E templomban kereszteltetett meg 1802 szeptember havában Kossuth Lajos, nagy hazánk fia." A tállyai evangélikus egyházközség részéről most mozgalom indult Kossuth keresztelési templomának megmentése érdekében.**

— **Beküldött hirek.** A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége kispesti tanügyi csoportja népi munkákkal diszitett magyar otthon kiállitást rendez november 17—23-ig, amelynek vasárnap délelőtt volt az ünnepélyes megnyitása. A müsoron énekkar, Kemenes Illés tankerületi főigazgató beszéddel, továbbá vitéz Nagyághy Józsefné magasnivójú előadással szerepelt. — *A Turul Szövetség* Verbőczy Bajtársi Egyesülete a Turul Várban november 22-én rendezi disztáborozását. — A *Baross Szövetség* kereskedelmi és utazó szakosztálya felhivja a gyárak figyelmét arra, hogy amennyiben Erdély részére képviseletet kivánnak létesiteni, forduljanak a Szövetség szakoszályához, VIII., Múzeum-utca 17. — Idősebb Csonka Ferenc gazdasági főtanácsos, Szeged Vegyvizsgáló Intézetének volt igazgatója, 93 éves korában Budapesten elhúnyt. Temetése kedden délután 3 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

Budán

egyszoba-hallos, összkomfortos, melegvizes, fatüléses lakás december 1-re átadó. Telefon: 357-363

A nemzettel a hazáért!

Egész Svédország nagy lelkesedéssel ünnepli nyolcvanéves királyát

V. Gusztáv, Svédország közszeretetben álló királya most tölti be életének 80-ik évét. A nagy kort megért királyt óriási lelkesedéssel ünnepli meg csütörtökön egész Svédország. Ezen az ünneplésen a külföldi államok is résztvesznek.

A svéd lapok hasábos cikkekben méltatják ez alkalomból a király uralkodásának nevezetes eseményeit és egyhangulag megállapitják, hogy *V. Gusztáv bölcs uralkodása nagyban hozzájárult Svédország belső és külső helyzetének megerősitéséhez* és az állam felvirágoztatásához. Uralkodását legjobban jelmondata jellemzi, amelyet maga választott: *„A nemzettel a hazáért!"*

Külpolitikai téren a király személyes kezdeményezésének köszönhető elsősorban, hogy *Svédország a világháboru alatt semleges maradt és azóta is* — a többi skandináv országgal szorosan összefogva — *a szigoru semlegesség politikáját követi*. Ennek biztositéka a nemzetvédelem kiépitése és megerősitése volt. A fenyegető világválság jeleinek helyes mérlegelésével a katonai kiadásokat kifogásoló baloldali pártok ellenzésével szemben személyesen lépett közbe a nemzetvédelem kérdésében. Közvetlenül a világháboru kitörése után az ő kezdeményezésére ült össze *Malmöben* a három skandináv állam uralkodóinak értekezlete, amely *biztositotta Svédország, Norvégia és Dánia közös semleges magatartását és háboru esetére kölcsönös támogatását*. Ez az értekezlet alkalmat adott arra is, hogy V. Gusztáv fátyolt vessen arra az ellentétre, amely Svédország és Norvégia között az 1905-iki elszakadás következtében kialakult és engesztelő jobbot nyujtson a norvég királynak. A háboru után — 1929-ben — a svéd király látogatást tett Rigában és Tallinnban és ezzel jelentékenyen megerősitette Svédország közeledését az uj balti államokhoz.

A svéd sajtó kiemeli, hogy *V. Gusztáv a maga személyében összekötő kapocs a mult és a jelen között*. Méltóképpen képviseli a svéd királyi ház nemes és tiszteletreméltó hagyományait, de ugyanakkor igazi humánus és nemzeti szellemétől áthatva pontosan fel tudja ismerni, hogy mi az, ami az uj idők követelményei közül jogosult és alapos és mindig az egész nép jólétét tartja szem előtt. Az uralkodó személye iránti tisztelet és ragaszkodás — kiterjed családjának tagjaira is — elsősorban fiára és első munkatársára: Gusztáv Adolf trónörökösre — akik valamennyien a király nemes felfogását testesitik meg az uralkodóház hagyományos erényeinek ápolásában.

A 80 éves király ma is Svédország legbiztosabb-kezü vadásza

A svéd királyok — még Krisztina királynőt sem véve ki — ugyszólván kivétel nélkül nagy vadászok voltak. A jubiláló V. Gusztáv ezen a téren is méltó utódja elődeinek. Talán még ma is legbiztosabb kezü vadásza Svédországnak. Bizony sok fiatal vadász szégyent vallana, ha 8 mm-es vontesövü puskával sürü bozótban egyetlen lövéssel kellene elejtenie a dámvad-hajtás során elsurranó rókát. Gusztáv király kezéből még ma is gyakoribb a telitalálat, mint a hibázás.

Önkéntelenül is felmerül itt a kérdés: mi az oka annak, hogy a király testben és lélekben ily csorbitatlanul meg tudta őrizni a vadász sarkalatos erényét ilyen magas korban is? És a válasz csak az lehet, hogy Isten szabad ege alatt keresett üdülést és pihenést sulyos kötelezettségeinek fáradalmai után. Edzett fizikuma könnyüszerrel győzi meg ma is azokat a megerőltetéseket, amelyeket sok fiatalember fárasztóknak talál és rugalmasságát, elevenségét bizony sok nálánál fiatalabb vadász megirigyelheti.

Nem rendkivüli dolog nála, hogy hajnalban kiutazik *Drottningholmba* és elejti a maga rókáját akkor is, ha alaposan elfoglalt munkásnap vár reá. Elpusztithatatlan a király vitalitása. Ime a király egy Ölandon eltöltött napjának programja: Felkelés hajnali 4 órakor. Autón 80 kilométer Ottenbybe. Tovább egyszerü vadászkocsin. Cserkészés közben néhány remek szarvas elejtése. Délebéd után hajtóvadászat nyulra. Estefelé őfelsége kiült egy sziklára a tengerparton és mesteri kézzel golyóval szedte le a levegőből az arra szállongó tengeri madarakat. A nap nem végződött be korábban, mint máskor. Hazatérés előtt valaki megkérdezte a királyt: „Felséged ma azért bizonyára fáradt egy kicsit?" Ezt felelte rá: *Soha életemben nem voltam fáradt.*

Nem is oly régen a király még messze maga mögött hagyta minden vadásztársát, bár növekvő korával ez a nagy előny kissé megesökkent és a terepen való nagy járások tempója kissé meglassabbodott.

A nornák (az északi mytologia Párkái) még egy különös ajándékkal áldották meg a királyt: nyugalommal és önuralommal, minden helyzetben. Ime egy példa. Dámvad vadászaton történt jó néhány évvel ezelőtt. A király egy lesállványon állt. Előtte magas hegyorom emelkedett. Oldalról látszott, hogy egy dámbika egyenesen feléje tart, hegynek fölfelé. Amikor közvetlen a király közelébe ért, őfelsége egyetlen lövéssel leteritette. Messziről ugy látszott, hogy a bika egyenesen rázuhan a királyra és bizony kis hijja, hogy igy nem történt. A király azonban kiugrott az állásból, a bika pedig ugy zuhant le, hogy feje az állásban akadt fenn. A király csupa vér volt. Mikor a vadásztársaság futva odaért hozzá, őfelsége a világ legnyugodtabb hangján megjegyezte: életemben dámvad ilyen közel még nem jött hozzám.

A vadászó király mintaképe lehet minden vadásznak. Bármilyen balszerencsével jár és a vadászat, őfelsége a rossz napot épp oly jókedvüen fogadja, mint a gazdag zsákmányt hozót, mert ugy gondolkodik, hogy a természet ölén töltött idő sohasem lehet kárbaveszett. A vadászat vezetőjének nem kell attól tartania, hogy egyetlen szemrehányó szót is kap, még ha teljesen eredménytelenül végződik is a kirándulás.

Világhirü a király dámvad-agancsgyüjteménye

A királynak otthon, mint külföldön egyaránt sok alkalma volt a vadászat nemes sportjának az üzésére. *Vadásztrófea-gyüjteménye*, egy hosszu vadászélet eredménye, *páratlan a maga nemében*. A stockholmi királyi palotában egy nagy terem falait disziti. Ennél gazdagabb gyüjtemény, egy ember zsákmányából aligha akad másutt a világon. Különösen az európai dámvad-agancs gyüjteménye és rendkivül gazdag ózagancs-gyüjteménye hires. A legutóbbi bécsi vadászkiállitáson az ózagancsok is rendkivül nagy feltünést keltettek.

Ez az agancs gyüjtemény főként a sonei (délsvédországi) vadászterületekről származik. A király megérti, mily fontos dokumentumok ezek és elhatározta, hogy a magánvadászterületekről származó trófeákat végül majd vissza fogja juttatni azokra a birtokokra, ahonnan származtak. Ugy vélekedik ugyanis, hogy minden ilyen trófea, akárcsak bármi, amit a természet ad, a rög terméke és legjobban saját környezetébe illik bele.

A király csak azokon a koronabirtokokon vadászik, ahol a dámvad törzsek annyira megerősödtek, hogy a koronabirtok bérlőinek termését is veszélyeztetik. Maguk a bérlők szokták megkérni, hogy tizedelje meg a nagyon erősre fejlődött vadállományt.

Az ország sok vidéke, különösen Svédország középső része neki köszönheti, hogy az ottani dámvadállomány szép és erős. A király rendeletéből igen sok bérlő kap kártérítést azokért a károkért, amelyeket az ottani dámvad csorda okozott, ha ezeket meg akarja kimélni.

Attól az elvétől, hogy borjas tehenet nem szabad lelőni, a király soha nem tér el. Pedig Svédországban valóban vérlázitó módon vétenek sokhelyütt ez ellen az elv ellen, amely a legszorosabban összefügg a helyes vadgondozással.

A vadgondozás terén személyesen is a legszebb példával jár elől. Azokon a vadászterületeken, amelyeken az ő személyes elnöklete alatt álló vadásztársaság vadászik, mintaszerü a vadgondozás.

V. Gusztáv nemcsak vadászat közben szereti élvezni a szabad természetet. Igen ügyes és türelmes halász is. Ebben a sportágban ép oly fáradhatatlan, mint a többiben. Egy nagy és rángatódzó csukának a kis evezős csónakba való behuzásával járó munka épen olyan sportszerü gyönyörüség neki, mint, amikor azt látja, hogy lövésére elterül a róka, összerogy a dámvad vagy a szálló fajdkakas lehull a levegőből. Különösen kedvelt helyén *Tullgarnban* mindennapos sportja a halászat, tavasszal pedig gyakran megpróbálja halászszerencséjét az Oranön, amely szintén gazdag halban.

Minden svéd vadász nagy hálára van kötelezve iránta. Személyes érdeklődése, mélyre ható elméleti és gyakorlati szaktudása, a természet szeretete nélkül, amely benne él és mindig megértő támogatása, különösen pedig személyes példája nélkül a svéd vadászat és vadgondozás bizonyára nem állana azon a magas fokon, amelyet máig elért.

KIJÖN A TYUKSZEM!

Fáj az ujja, ha a cipő nyomja | Tyukszem képződik, ha elhanyagolja | Zino-pad védi az érzékeny helyet

UJ HÁRMAS HATÁSU ELJÁRÁS

Nincs hasonló metódus, mely ezt a különleges hármas hatást nyujtaná: 1. a fájás azonnal megszünik, 2. a tyukszem vagy bőrkeményedés gyorsan, biztosan elmozditható, 3. az ok megszüntetésével megóvja a tyukszem visszatérését vagy ujnak a képződését.

10 másodpere alatt alkalmazható ez a puhitó, hüsitő, lágyan párnázott tapasz, mely mintegy varázsütésre megszünteti a fájdalmat; elháritja a cipő okozta nyomást és dörzsölést. A csomaghoz mellékelt külön flastrommal együtt alkalmazva rövid idő alatt kemény, maknacs, öreg tyukszemet is megpuhit, meglazit. A tyukszem mindenestül, fájdalom nélkül kijön.

Tyukszemre, talpon levő bőrkeményedésre, ujjak közötti tyukszemre, bütyökre, külön-külön csomagban 2 pengőért patikában, drogériában kapható.

Dr. Scholl's Zino-pads

Főlerakat: KÁRMÁN MARCEL. Budapest, IV., Piarista-utca 8. (Váci-utca sarok).

Eső- és ballonkabát? Természetesen Wimpassing-Reithoffertől VI., Andrássy-ut 8. szám

Négyéves valutacsempészés tizenötmilliós forgalommal

Nagyarányu valuta bünügyben fejezte be a nyomozást szerdán délelőtt a budapesti valutaügyészség. A mult hónap 10-én kilencven főből álló detektiv és karhatalmi csoport szállt ki Sátoraljaujhelyre, megkezdték a nyomozást a városban és a környéken s *rövidesen harminc egyént vettek őrizetbe, mert alapos volt a gyanu, hogy négy éven keresztül mintegy 15 millió pengő értékü valutát és aranyat csempésztek ki külföldre*. A valuták legnagyobb részét a *Holzer A. krakói*, a *Wohl & Comp. zürichi* és a *Julius Beer zürichi bankházakba vitték*, de igen sok pengőt, valutát és aranyat helyeztek el Csehországban és Lengyelországban is.

A tizenöt milliós sibolás ügyében napok óta folynak a kihallgatások a valutaügyészség Szentistván-köruti helyiségében s az őrizetbe vett egyének közül szerdán délelőtt előzetes letartóztatásba helyezték *Schwarcz* Lajos Jenőt, *Schwarcz* Arturt (Lepid), *Goldreich* Izsákot (Jica), *Goldreich* Sámuelt (Slájmi Urzias), *Teitelbaum* Nátánt és még több büntársukat.

Az előzetes letartóztatási határozat ellen valamennyien felfolyamodást jelentettek be.

Politikai Pósta

A KERESZTÉNYPÁRT

szerdán gróf *Zichy* János vezetésével megbeszélést tartott. A párt vezetősége az aktuális politikai problémák mellett megvitatta a pártból történt legutóbbi kilépéseket is. A vezetőség *tudomásul vette Meizler Károly és Béldi Béla kilépését*, majd részletesen megvitatta *Kovács* Sándor kilépésének körülményeit. A kereszténypárt a kilépés körülményeinek megvitatásáról a következő rövid kommünikét adta ki:

„Kovács Sándor kilépését a párt nagy csodálkozással vette tudomásul, mert a képviselő ur eljárásának módját a kilépéssel kapcsolatban teljesen szokatlannak tartja."

*

DR. MIKECZ ÖDÖN

igazságügyminiszter dr. *Franck* német birodalmi miniszter meghivására szerdán délután 1.15 órakor a menetrendszerü bécsi gyorsvonattal Berlinbe utazott. A miniszter három napot tölt a német fővárosban és a német jogakadémia ülésén előadást tart a magyar közjog fejlődéséről. Kiséretében utazott *Vladár* Gábor kuriai tanácselnök, a polgári jogi törvényelőkészitő osztály vezetője, *Horváth* Dániel miniszteri osztályfőnök, a büntetőjogi és közjogi törvényelőkészitő osztály vezetője, továbbá *Térffy* Béla miniszteri osztálytanácsos, a miniszter titkára. Az igazságügyminisztert felesége kisérte ki a pályaudvarra, ahol bucsuztatására megjelent *Erdmannsdorff* Ottó németbirodalmi követ, valamint *Antal* István államtitkár.

*

A SAJTÓKAMARA

ügyében szerdán délelőtt a képviselőházban *Tóth* László, a Magyar Ujságirók Egyesületének elnöke emlékiratot nyujtott be *Imrédy* Béla miniszterelnöknek az 1938. XV. t.-c. alapján kiadandó *sajtókamarai kormányrendeletre vonatkozólag*. A Magyar Ujságirók Egyesületének emlékirata *több fontos kérdésben eltér a Magyar Ujságirók Kamarai Csoportjának most szétküldött tervezetétől*, mivel abban *több olyan részlet foglaltatik*, amelyhez a kamarai csoport intézőbizottságának tárgyalásain az Ujságirók Egyesületének elnöke *nem járult hozzá s mostanig nem is volt tudomása róla, hogy ezeket a mások által is kifogásolt szakaszokat a részletes tárgyalás során elfogadták volna.*

*

A NEP

földmivelésügyi, pénzügyi, közgazdasági és közlekedésügyi bizottsága szerdán délelőtt *Bud* János, majd *Mayer* János elnöklete alatt együttes ülésben tárgyalta a szesztörvényjavaslatot és a hegyközségi törvényjavaslatot. A kormány részéről *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter és *Sztranyavszky* Sándor földmivelésügyi miniszter vett részt az ülésen. Az együttes bizottság a szesz-törvényjavaslatot igen leható és részletes vita után, a hegyközségi törvényjavaslatot hozzászólás nélkül változatlanul *elfogadta*.

*

A FŐISPÁNI KAR

szerdán délelőtt értekezletett tartott, amelyen *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter ismertette a kormány álláspontját az időszerü kormányzati kérdésekben. Az értekezlet után közös ebéden vettek részt a főispánok, amelyen megjelent Imrédy Béla miniszterelnök és Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter is.

*

SZEGED

város közigazgatási bizottsága szerdán délután ülést tartott. *Tóth* Béla helyettes polgármester megnyitójában Szent István király emlékével foglalkozott és bejelentette, hogy a diesőséges Szent Jobb Szegedre érkezésekor a város a legnagyobb pompával kiván Szent István király iránt érzett kegyeletének méltó kifejezést adni. Ezután megemlékezett a kormányzó hetvenedik születésnapjáról. A kormányzó ur — mondotta — városunk hatalmas barátja és pártfogója s hüséges szivünk minden szeretetével, ragaszkodásával köszöntjük születésnapja alkalmából. Kérésére a főispán a város közönségének ezt az érzését táviratban tolmácsolta.

*

HOMONNAY TIVADAR

a kereszténypárt budapest-északi kerületi képviselője „Tripoliszban" beszámológyülést tartott, amelyen *Müller* Antal képviselő kifejtette, hogy az ország nagy pártjai a Wolff Károly által hirdetett keresztény nemzeti világnézeti alapon állanak. A kereszténypárt küzdötte ki a tisztességes ipar védelmét és állandóan harcol a munkástömegek jobb fizetéséért. *Barts* Kálmán bizottsági tag a XIII. kerület fejlesztését és az óbudai hid megépitését kivánta, majd *Homonnay* Tivadar mondott nagy tetszéssel fogadott beszédet. Bizalmát fejezte ki az uj kerületi előljáró és tisztikar iránt, majd sürgette a magdolnavárosi templom és kulturház felépitését. Követelte a családi bér általános bevezetését és a munkaközvetités államositását. *Kiss* Gyula és *Botta* József felszólalása után a Himnusz eléneklésével ért véget a gyülés.

KEITEL TÁBORNOK,

a német véderő főparancsnoka megkoszoruzta a Hősök emlékkövét

Keitel német tüzérségi tábornok, a német véderő főparancsnokságának főnöke szerdán reggel 9 órakor ünnepélyes keretek között megkoszoruzta a hősök emlékkövét.

Ez alkalommal rendőrség zárta el a Hősök terét a forgalom elől. Az emlékmü két oldalán egy-egy lovas rendőrszakasz állott fel, négy alabárdos pedig diszszolgálatot teljesitett az emlékkő mellett. A tér baloldalán állott fel az 1. honvédgyalogezred diszszázada zászlóval és zenekarral, mig átellenben a különböző fegyvernemek tisztjeiből alakult küldöttség foglalt helyet. Jelen volt az emlékmü megkoszoruzásánál vitéz nagybaczoni *Nagy* Vilmos altábornagy, a budapesti

vegyesdandár parancsnoka, *Csurgay* Tibor rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter a külügyminisztérium, *Salamon* József tanácsnok pedig a főváros képviseletében.

Keitel tábornok és kisérete, *Erdmannsdorf* német birodalmi követ, báró *Wrede* ezredes, katonai attasé, *Hardy* Kálmán alezredes, berlini magyar katonai attasé és *Sibrik* György huszáralezredes társaságában érkezett a Hősök-terére. Az előkelőségek üdvözlése után a német himnusz és a Horst Wessel-dal hangjai mellett a tábornok kiséretével elvonult a diszszázad arcéle előtt és az emlékmű elé lépett. Ebben a pillanatban felhangzott a magyar Himnusz, amelyet *Keitel* tábornok feszesen tisztelegve hallgatott végig. A budapesti német szervezetek két egyenruhás tagja ekkor elhelyezte az emlékkövön a tábornok horogkeresztes piros szalaggal átkötött óriási babérkoszoruját.

Sorra üdvözölte ezután *Keitel* tábornok a tiszti küldöttség tagjait, majd a Rákóczi-induló hangjai mellett gépkocsiba szállt kiséretével együtt. Az előkelőségek szintén gépkocsijaikba szálltak és az autósor elindult a rákoskereszturi hősi temető felé, ahol *Keitel* tábornok ünnepélyes keretek között koszorut helyezett el a német hősi emlékművön.

Keitel tábornok és kisérete csütörtökön délelőtt a ménes megtekintésére Bábolnára utazik. Minthogy a tábornok közismerten kitünő és szenvedélyes vadász, a koraesti órákban vadászat lesz őzbakra. Pénteken reggel Keitel tábornok a Bakonyban vesz részt vadászaton.

A kiskocsiépités a fejlődés csucspontján

A korszerü autóépités uj állomáshoz érkezett: megszületett a Steyr 55, az évek óta rendkivüli népszerüségre szert tett Steyr 50 tökéletesitett testvére. A Steyr 55 nagyobb motort kapott, sikerült a hengerürtartalom csekély emelésével lényegesen fokozni a lóerőteljesitményt, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a Steyr 55 gyorsabb, jobban gyorsul, jobban gyüri le a meredek kapaszkodókat, mint az elődje: ugyanakkor fogyasztása alig emelkedett. Méretek, külső megjelenés, férőhely szempontjából a gyár megtartotta mindazt, ami a Steyr 50-nél bevált és amit bün lett volna nem átmenteni a legujabb sütetü modell megteremtésénél. Müszaki szempontból is szorosan az 50-es modell nyomán halad a Steyr 55, elöl-hátul független rugózás, illetve lengőtengelyes kerékfelfüggesztés biztositja a sima, rázásmentes üzemet a legroszszabb utakon is. A gumiba ágyazott motor teljes zajtalanságot biztosit, a tulméretezett ballongumik selyemlágy gördülést adnak, az aerodinamikus karosszéria lényegesen csökkenti a légellenállást, ami fokozott sebességben és az üzemanyagfogyasztás csökkenésében nyilvánul meg. A Steyr 55-ről hátran állithatjuk, hogy a ma legkorszerübb kisautója, melyre a világhirü Steyr—Daimler—Puch-müvek büszkék lehetnek.

A KORMÁNYZÓ ÉS FELESÉGE

megtekintette a szentadorjáni olajtelepet

Szentadorján, junius 15.

Horthy Miklós kormányzó és felesége szerdán délelőtt *Bornemisza* Géza iparügyi miniszter kiséretében megtekintette a szentadorjáni (lispei) olajfurásokat. A kormányzó és felesége *kedden éjszaka különvonaton indult el a Nyugati pályaudvarról és reggel fél 9 órakor érkezett meg Csömödér-Pákára.* A kormányzói párral együtt jött a különvonaton *Bornemisza* Géza iparügyi miniszter, továbbá korompai *Brunswick* György ezredes, utimarsall és vitéz *Gerlóczy* Gábor alezredes szárnysegéd.

A csömödér-pákai állomáson vitéz *Petneházy* Antal iparügyi államtitkár, telegdi dr. *Róth* Károly egyetemi nyilvános rendes tanár, miniszteri tanácsos, az iparügyi minisztérium bányászati osztályának vezetője, gróf *Teleki* Béla Zalavármegye főispánja, továbbá Mr. *Bolton*, az European Gaz and Electric Company, az amerikai engedményes társaság Bukarestben székelő elnöke, *Ruedemann*, az amerikai kőolajtársaság alelnöke és a magyarországi vállalat vezetője, dr. *Papp* Simon főbányatanácsos, a vállalat magyarországi telepének müszaki igazgatója, a vállalat több külföldi főtisztviselője és vitéz *Biró* György, a lenti kerület országgyülési képviselője fogadták a kormányzói párt.

A kormányzó és felesége a kiséretükben lévő előkelőségekkel az olajfurások szinhelyére hajttattak. A faluk aprajanagyja lelkes ünneplésben részesitette a kormányzói párt. A szentadorjáni III. számu kutnál a bányászok *„Jó szerencsét"* köszöntéssel fogadták a kormányzót, majd *Bolton*, az amerikai engedményes vállalat elnöke angol nyelven köszönte meg a kormányzó érdeklődését. A kormányzó ugyancsak angol nyelven válaszolt s elbeszélgetett *Bolton* elnökkel a világ olajtermelési viszonyairól.

Papp Simon főbányatanácsos, az olajkutatások vezetője üdvözölte ezután a kormányzói párt s rámutatott arra hogy a sikerben része van *Bornemisza* Géza iparügyi miniszternek, vitéz *Petneházy* Antal államtitkárnak és telegdi *Róth* Károly miniszteri tanácsosnak. A vállalat a kormányzó megtisztelő látogatását azzal akarja meghálálni, hogy *az idei év végén már az ország nyersolajszükségletének felét, napi 25—30 vagónt termeli ki a lispei mezőből.*

A kormányzó rövid válasza után *Papp* Simon főbányatanácsos ismertette a szentadorjáni (lispei) olajtelep szervezetét és az olajfurások történetét. A mai napig *mintegy 1162 vagón olajat termeltek ki a szentadorján—lispei területen.*

A kormányzói pár ezután végigjárta a különböző kutakat. A második kutnál bemutatták a kormányzónak és feleségének, miként folyik a kutból az olaj és a gáz. *Ennek a kutnak az olaja jobb, mint a legértékesebb román olaj.* Fajsulya 0.82 s *40 százalék benne a könnyü benzin.* A negyedik kut mellett lévő dombon épülnek a tisztviselő- és munkásházak szárnyai, amelyeket *Antal* Dezső épitész görögös stilusban tervezett. Végül a kormányzói pár megtekintette az ortaházi ideiglenes tárolótelepet. A végleges telepet Nagykanizsán épitik fel.

A kormányzó elutazása előtt *legteljesebb elismerését fejezte ki a látottak felett Bornemisza* Géza iparügyi miniszternek, *Petneházy* államtitkárnak, telegdi *Róth* Károly miniszteri tanácsosnak és *Papp* Simon főbányatanácsosnak. A kormányzó különvonata 12 órakor hagyta el Ortaházát és este 8 órakor érkezett meg Kelenföldre. A kormányzói párt visszatérőben is *Bornemisza* Géza iparügyi miniszter kisérte.

Megjelent a gazdavédelmi rendelet kiegészitése

A hivatalos lap csütörtöki száma közli a kormány 4000/1938. M. E. számu rendeletét a gazdatartozásokról és a polgári nem peres eljárásról szóló egyes rendelkezések értelmezése és kiegészitése tárgyában.

A rendelet a már fennálló rendelkezések végrehajtásáról és egyes olyan kisebbjelentőségü módositásairól intézkedik, amelyeket a helyi bizottságok és a teherrendezés lebonyolitására hivatott *Pénzintézeti Központ* előtti eljárásban, továbbá a biróságok hatáskörébe tartozó eljárásokban szerzett gyakorlati tapasztalatok tettek szükségessé.

A legfőbb rendelkezések a következők:

Visszaállitott védettség esetében a teherrendezési bejelentéseket két hónap alatt, vagyis *1938 augusztus 16-ig*, a bejelentésekre vonatkozó észrevételeket pedig négy hónap alatt, vagyis *1938 október 16-ig kell pótlólagosan megtenni.* Ha a védettség visszaállitása esetleg még csak ezután következnék be, az érdekeltek a bejelentést és az észrevételeket a visszaállitást elrendelő — habár nem is jogerős — határozat közbesitésétől számitott két, illetve négy hónap alatt tehetik meg.

A rendelet részletesen szabályozza a végrehajtás során azzal kapcsolatban felmerült kérdéseket, hogy a teherrendezés szempontjából miként kell a terheket a főadósoknál és a mellékkötelezetteknél számitásba venni és hogy a mellékkötelezettek mely esetekben és minő összeg erejéig mentesülnek azoknak a kötelezettségeknek terhe alól, amelyeket a főadós terheként vettek számitásba. Ezek az értelmezési szabályok is alkalmazkodnak azonban ahhoz a két főszemponthoz, hogy a teherrendezés végrehajtása után — bizonyos kivételektől eltekintve, aminő például a zálogleveles kölcsöntartozások esetében fordulhat elő — *a védett birtokosnak ne maradjon fenn több adóssága, mint amennyi a védett birtok kataszteri tiszta jövedelmének negyvenszeres szorzata* s hogy az 50 holdon aluli gazdaadósmellékkötelezettek szabaduljanak azoknak a kötelezettségeknek terhe alól, amelyeket a főadósnál végrehajtott teherrendezés során — akár egészben, akár részben — könyvjóváirással vagy átalakitással rendeztek.

A védettséggel járó fizetésekkel és végrehajtási korlátozásokkal kapcsolatban is tartalmaz a rendelet értelmező és kiegészitő rendelkezéseket. Igy szabályozza a rendelet azt a kérdést, hogy a gabonában nyujtott kölcsönök mennyiben esnek a védettséggel járó korlátozások alá. Megerősiti a védett gazdaadósok váltóadási kötelezettsége tekintetében ezidőszerint is érvényben álló rendelkezéseket továbbá részletesen szabályozza azt a kérdést, hogy miként kell a biróságnak és a helyi bizottságoknak eljárniok akkor, ha a hitelező a biróságnál olyan védett gazdaadóssal szemben tette folyamatba a védettség törlésére irányuló eljárást, aki a reá vonatkozó teherrendezési eljárásban a hátralékos védettségi szolgáltatások részletekben való megfizethetése érdekében a helyi bizottságnál kérelmet terjesztett elő.

A rendeletben kiegészitik azokat a rendelkezéseket is, amelyek az ingatlannak magánkézből való értékesitését a végrehajtási árverés joghatályával teszik lehetővé.

Végül közli a rendelet a hosszulejáratuvá átalakitott követelésekről kiállitásra kerülő adósságlevelek szövegeit.

A VÁROSHÁZA HIREI

Uj előljáróságot avattak

Szendy Károly polgármester szerdán délben ünnepélyes külsőségek között átadta rendeltetésének a XIII. kerületi, magdolnavárosi előljáróság ujonnan épült modern székházát. Az épületet *Paulheim* Ferenc és *Szabó* Lajos müépitészek tervezték s az épitkezést a főváros megbizásából *Szinte* László müszaki főtanácsos ellenőrizte. Az avatóünnepélyen megjelentek *Karafiáth* Jenő főpolgármester, *Szendy* Károly polgármester, *Schuler* Dezső alpolgármester, *Bessenyey* Zéno, a Közmunkák Tanácsának elnöke, *Homonnay* Tivadar országgyülési képviselő, továbbá a tanácsnoki és főtisztviselői kar teljes számban és a fővárosi bizottsági tagok közül is számosan. Mielőtt a XIII. kerületi előljáróságot és annak székházépületét — mondotta a polgármester megnyitó beszédében — átadnám rendeltetésének, meg kell emlékeznem Magyarország kormányzójának fenkölt lelkü hitveséről, akinek nevét viseli ez a kerület és aki ebben a kerületben kezdte meg gyermekmentő akcióját, amely ma már egész Budapestet behálózza. Uj és modern a kerületi előljáróság épülete s mi elvárjuk, hogy *a kerület közigazgatása is modern legyen, megfelelő az idők szellemének.* Azt szeretném — hangsulyozta a polgármester —, hogy az a polgár, aki belép az előljáróság falai közé, ne tekintse a helyiségeket kihágási vagy büntető hivataloknak, hanem érezze minden polgár, hogy *az övé ez az épület, ahol az ő segitő barátai dolgoznak, akik meg akarják könnyiteni a polgárság életét.* A továbbiakban méltatta a polgármester a kerület előljárójának, *Pertik* Béla főjegyzőnek érdemeit és annak a reményének adott kifejezést, hogy az előljáró atyja lesz a Magdolnavárosnak. Dr. *Pertik* Béla előljáró hálás szavakkal köszönte meg a polgármester előzetes bizalmát és igéretet tett, hogy minden igyekezetével a kerület javát fogja szolgálni. Az előljáróság vezetői és tisztviselői minden igyekezetükkel azon lesznek, hogy Magdolnaváros a főváros egyik virágzó kerülete legyen. A megjelent előkelőségek ezután sorra járták az épület helyiségeit és távozóban legnagyobb elismerésüknek adtak kifejezést.

Árvizvédelmi szabályzat

Több mint negyven esztendös a budapesti árvizvédelmi szabályrendelet. Ez a szabályrendelet négy évtized alatt teljesen elavult. Korszerü ujjáalkotásáról gondoskodni kellett. Az uj szabályrendelet az ujabb jogalkotásoknak megfelelően kivánja az árvizvédelmet ellátó közigazgatási szervezetet megállapitani. A megelőző szolgálatot részletesebben és célszerübben szabályozza. Intézményesiteni kellett a védőmüvek évenkénti vizsgálatával kapcsolatban a védővonalak szakaszbeosztását, a müszaki személyzet számának megállapitását, a zsilipek kezelését, a szivattyuk számának megállapitását és a védővonalak nyilvántartását. Uj intézkedésekkel egészitették ki az árvizveszély esetén szükséges rendészeti intézkedéseket. A főváros által készitett tervezetet a földmivelésügyi miniszter mind jogi, mind müszaki szempontból átvizsgálta és helyesnek találta.

Családvédelmi kiállitás

A *Magyar Családvédelmi Szövetség* küldöttsége *Bornemisza* Géza iparügyi miniszter felesége és *Lázár* Ferenc felsőházi tag vezetésével szerdán délben felkereste *Szendy* Károly polgármestert. A szövetség elnöksége nevében dr. *Doros* Gábor egyetemi m. tanár, országos ügyvezető igazgató kérte a polgármestert, hogy a főváros támogassa a szövetség célkitüzéseit és nyujtson anyagi segitséget az *Országos Családvédelmi Kiállitás* megrendezéséhez és a szövetség házassági tanácsadó intézetének megvalósitásához. *Szendy* Károly polgármester válaszában közölte, hogy az előterjesztett kivánságokat a maga részéről a legmelegebben pártfogolja.

Legszebb és legolcsóbb koszoruk szállitója
Riviera KOSZORU-KÖTÉSZET
VIII, Eszterházy-utca 2

VALUTA-STATÁRIUMOT!

Elakad az ember torkában a lélegzet és ökölbe szorul a keze, amikor a legujabb irtózatos összegü valutasibolásról szóló tudósitásokat olvassa. Tizenöt millió pengőt lopott ki ismét ebből a gazdasági ujjászületéséért élet-halálharcot folytató szerencsétlen országból egy idegen horda, amelynek minden egyes tagja a nyilvánosságra került névsor szerint a legsötétebb galiciai ghettóvilágból való. Az északi határmentén, Sátoraljaujhelyen, Ujfehértón, Miskolcon és Nyiregyházán kerültek kézre a magyar életnek ezek a veszedelmes, vérszopó élősdiei, akiknek életpusztitó, országrontó tevékenységét az elmult ősszel nagy riportsorozatban leplezte le a *Nemzeti Ujság.* Drákói szigoruságu büntetést sürgettünk akkor is, amelyben az államhatalom igenis a legvégsőkig menjen el a rendelkezésére álló fenyitő és büntető eszközök alkalmazásában, hogy örök időkre elrettentő példával szolgáljon a hasonló galád merényletek elkövetői számára.

Felháborodásunkat, amellyel akkor ennek a minősithetetlen söpredéknek egész gazdasági életünket aláásó munkáját szóvátettük, most határozott követeléssel egészitjük ki: törvényt kell hozni, olyan keményet és tekintet nélkülit, amely *a multra is visszamenő hatállyal* irtja ki a nemzettestből ezt a sorvasztó baktériumot. Nincs hazaárulás, amely aljasabb lenne ezeknek a galiciaiknak árulásánál, nincs bün, amelynél gonoszabbat el lehetne követni a magyar gazdasági élet ellen.

Tizenöt millió pengő! Mit lehetett volna ezért a pénzért épiteni, hány földhözragadt magyarnak kenyeret adni, hány beteg gyermeknek orvost, sinylődő hazánkfiának emberibb sorsot juttatni! Ezt a tizenöt millió pengőt az utolsó rézkrajcárig magyar munka termelte, hozta létre. Becsületes kezek markolták érte éveken át a szerszámot, agyvelő, ideg, jóindulat, szorgalom termelte ki azért, hogy biztosithassa fennmaradásunkat itt a viharfelhőkkel boritott középeurópai ég alatt. Azért, hogy tovább juthassunk mi is egy lépéssel, nem pedig azért, hogy egy ilyen elvetemült banda kicsempéssze és vagyonokat zsebeljen rajta.

Ezeknek a most letartóztatott gengsztereknek — mint kiderült — másféle foglalkozásuk nincs is. Szivárognak át és vissza a határon, ott látni őket kaftánjaikba burkolózva rázós szekereken az országuton, a személyvonat harmadik osztályu fülkéiben, s akárhányszor gyalogosan a vámsorompóknál. Elképesztő ügyességgel bujnak át csendőrök, határőrök és vámőrök gyürüjén s csempészik ki egyre nagyobb menynyiségben az aranyat és a nemes valutát. Nem szabad megengedni, hogy ezt a jó magyar pengőt, amely a nemzetközi pénzpiac legválságosabb napjaiban sem mozdult, s amely mögött egy egészséges gazdasági rendszer tartja az ország épületének boltozatát, bármivel is gyengitsék. Becsületes észjárásu ember szinte el sem tudja képzelni, hogyan jutnak át a határon a kaftános siberek. Micsoda titokzatos utakon járnak, micsoda elképesztő összeköttetéseik vannak a Rombach-utcai bejelentetlen tömegszállásoktól a trianoni felsőmagyarországi határvidék kis falvain át a megszállott területek felé, hogy ujra és ujra el tudják kerülni a hatóságok éber őrködését?!

Minden alkalommal, amikor kiderül egy-egy ilyen gaztett, mindig önkéntelenül eszébe jut az embernek az a másik mérhetetlen kár is, amit nem anyagiakban, hanem erkölcsiekben idéz elő ezeknek a lélekben tőlünk mindig idegen elemeknek a garázdálkodása.

Ezzel a legutolsó leleplezéssel és letartóztatás-sorozattal türelmének végső időpontjához jutott el a nemzet. Megtorlást és elrettentő példaadást követelünk, olyat, amely teljes megnyugtatást és teljes elégtételt ad egyfelől, másfelől pedig véglegesen kedvét szegi minden galiciánernek, hogy hasonló merényleteket kövessenek el! Statáriumot a valutacsalóknak és sibereknek!

Állványok Selyemernyők
Schäffer Béláné
Erzsébet-körut 17
Telefon: 1-344-57
télemelet

VAK EMBER. FAMETSZET.

megfelel az eszményi szabványkeresésnél, Nagy Imre művészetének tehát ez egyik jellemző magyar vonása. Az a természetes elemi erő pedig, az a keresetlenség, amivel ez a jellemlátás Nagy Imréből kitör, szintén magyar jellemvonásnak vallható. A dagályosság ösztönös kerülése, az áradozásra nem hajló érzelemkifejezés, az óbégatás nélkül való, zárkózott szomorúság, a lelkendezés nélkül való, természetes öröm, vagy a komorságba is belevillanó, csöndes humor Nagy Imre művészetének megannyi magyar tartalma.

A tömörség, az önkénytelen kerekítés, a formák határozottsága a göröngyösen gyűrött fordulatosság és a fekete-fehér éles ellentétének hangsúlyos kiaknázása a magyar népművészet sajátos díszítőerejével egy magból kelt, csak más síkra vetült. Nagy Imre nem kereste művészetében tudatosan a magyart, hanem önkénytelenül rátalált. Rátalált azért, mert hazament a székely nép közé és ott kereste meg sajátmagát.

És amint kivetíti megtalált egyéniségét, az örök székelyt vetíti ki. Ebben van nagy egyetemes jelentősége, s ez fordította feléje a távol külföld érdeklődését is.

FÁY ALADÁR

HAGYOMÁNY A KORSZERŰ MAGYAR FALU ÉPÍTÉSBEN

A ma az emberiség életének a legnagyobb szabású átalakulásának időszakába esik. Egy nagy átrendezés folyamatában élünk, ahol átvizsgálásra kerül minden ami régi és abból eltűnik, kiselejteződik, ami használhatatlan. Átalakul az emberiség szemlélete az életről, egy új világ születik, amelynek két alappillére van, az egyik a népi közösség, a másik a szociális igazság. Az a népi közösség és szociális igazság, amely a széles néprétegek felemelésével gazdasági és kulturális megerősítésével egy egységes faji és nemzeti alapon élő nemzettestté formálja az össz-magyarságot.

Nem lehet kétséges, hogy ebben a nagy átrendezésben, a nemzeti gondolat jegyében újjászülető világban fontos szerep vár az egészséges nemzeti hagyományokra. Az új szemlélettel átvilágított hagyományállományunkból különös jelentőséggel és alapos megismeréssel kerül előtérbe a népi hagyomány, amely a magyar falvak építészetében, a falu művészetében, zenéjében, táncaiban, költészetében, szokásaiban stb. jelentkezik, mint magyar fajiságunkra erőteljesen rávilágító, igen értékes kultúrhagyatékunk.

Történelmünk súlyos lapjaiból tudjuk azt, hogy a magyarság nagy megpróbáltatásai és véráldozatai következtében, különösen a mohácsi vész után szellemi és gazdasági életének irányításában nagy változásokon ment át. Az Árpádok idejéből származott, fajilag és gondolkodásában ősi magyar jellegzetességgel bíró vezető társadalmi réteget a magyar kulturális és gazdasági élet igen sok helyén idegenek váltották fel. A mohácsi csatában elpusztult a nemzet „színe-java" és az utána bekövetkezett több évszázados Habsburg elnyomatás alatt hova-tovább és mind több fontos helyén a magyar kulturális és gazdasági életnek idegen szellemiség, a magyar felfogástól és észjárástól merőben elütő irányító gondolkozás lett úrrá. Az idegen észjárásnak és gazdasági térfoglalásnak továbbterjedése folytatódik a 67-es kiegyezés után is. A háború előtti évtizedek gazdasági és kulturális fellendülésében, a Habsburg elnyomatás alatt az előző évszázadok folyamán kialakult és a magyar felfogástól és világtól sok tekintetben távoleső irányításban mind több szerepet biztosított magának az új fellendülésbe kitűnően beil-

Szépművészet 1941.

leszkedni tudó zsidóság. Nem lehet vitás, hogy ez a nagy „fellendülés" nem szolgálta a magyarság fennmaradásának biztos alapjait képező széles néprétegeink gazdasági és kulturális megerősödését. Akkor, amikor az idegenektől hemzsegő sajtó harmincmillió magyarságról áradozott, a megértő irányítás nélkül megélhetés híján a magyar erőtartalék százezrei vándoroltak ki az országból koldusbottal a kezükben. A hangzatos magyarosító kultúrpolitika és a jelszavas hazafiság e korszakában az Erdély végváraiban lakozó székelység szegényedett és egyedei az oláh síkságok és Amerika felé vondoroltak, ugyanakkor, amidőn az oláhság bankjai és szervezkedései útján, mind újabb és újabb területeit szállotta meg az erdélyi ősi magyarság gazdasági és kulturális javainak.

Az idők viharában annyiszor megtizedelt magyar népiség az idegenek térfoglalása, az idegen települések és a háború által kevésbbé sújtott nemzetiségek elszaporodása következtében történelmi határokon belül szigetekre szakadt szét, amely szigeteket azok legnagyobbika, a magyar föld, táj, jelleg és népiség szempontjából is közel egységes széles területei kapcsolják össze. Az alföldi nagy magyar népi tömeg mellett e magyar településeket északon a palócság, Erdélyben a székelység, Kalotaszeg, Torockó, a csángók, Dunántúl a Kis-Magyar-Alföld, Csallóköz, Rábaköz, Balatonkörnyék, a nyugati határokon az Őrség, Göcsej, Hetés, vidékének népisége, a somogyi, ormánsági, sárközi és ezenkívül még kisebb csoportokban szétszórt folyók völgyében, városokban elhelyezkedő magyarság alkotja. A történelem eseményeit, népiségünk fejlődését és adottságait hidegen, de ugyanakkor izzó fajszeretettel megfigyelő és számbavevő mai szemléletünk megállapítja azt, hogy e csoportokban szétszórt magyar népiségünk lehet egyedül a magyar faji erő és kultúra örök és kimeríthetetlen forrása. Az ősi és eredeti magyar kulturánk legsajátosabb vonásait éppen itt, népiségünk hagyományaiban találjuk meg. A magyar szellemnek gondolatokban, költészetben, szokásokban, formákban, megnyilatkozását és adottságait mindenekfelett itt, a magyar falvakból csoportosuló magyar szigeteken a falusi építészetben, népművészetben, népi zenében, költészetben láthatjuk. Valljuk, hogy ez a sajátos népi hagyomány képezheti legelsősorban az általános magyar kultúra alapjait. Ezt bizonyította már a mult században is legnagyobb magyar íróink népisége (Petőfi, Arany stb.), de ez bizonyítja mai íróink és újabban magyar zenészeink világszerte elismert nagyságai, akiknek létezése, alkotásaiknak eredetisége és halhatatlansága éppen magyar népiségünk szemléletében, észjárásában, táji jellegében gyökerezik. A magyar kultúra örök dicsőségét hírdető népi íróink és zenészeink munkássága és eredménye egymagában is igazolja azt a tételt, hogy a magyar kultúra, irodalom, művészet, képzőművészet bármely ágazatában komoly értéket jelentő, fennmaradó alkotás csakis ez örök, sajátosan magyar észjárás és szellemiségében élő népi erőforrásokból fakadhat.

Természetes, hogy a korszerű faluépítészetben, a falu tereinek, utcáinak, házainak formai kialakításában, tehát a falu művészetében is nagy szerepet játszik a népi hagyomány. De e téren sem elégedhetünk meg azzal, hogy felvételezzük rajzokban és fényképekben a jellegzetes falusi építkezési adottságokat, mert annál sokkal fontosabb az, hogy falusi művészetünk minden egyes tárgyában meglássuk, átérezzük a sajátos magyar észjárást, a magyar szellemiséget. Ehhez természetesen csak az eredeti magyar világban való benneélés alapján, az ősi magyar adottságok ismeretében, vérségi és ösztönös megérzések alapján juthatunk el. Ez a felfogás, amely a falu építésében tisztán a szakszerűségi szempontokat kívánja érvényesíteni, amely azt hiszi, hogy a falu építéséhez nem kell más, mint kitűnő és kellő gyakorlat alapján kialakult szaktudás, téves és a sajátos magyar kultúra szempontjából felette káros lehet. Falusi építkezésünk anyagának tökéletes feltárása mellett sem juthatunk el még csak az adottságok helyes megítéléséhez és osztályozásához sem, de még kevésbbé az új, a korszerűség kívánalmait kielégítő magyar falusi házak és egész falvak építéséhez.

A magyar földre, a magyar világba illeszkedő alkotásokhoz együttesen, tárgyi ismeret és a magyar észjárásba, magyar fajiságba gyökerező intuíció szükséges. A tárgyi ismeret nemcsak a szorosan vett szakismeretet, hanem a falu életének, gazdálkodásának a helyi és környéki természeti adottságainak és építési szokásainak ismeretét is jelenti. Magyar művészi alkotás pedig csak a látás, a szemlélet, megfigyelés, falusi népünkkel való együttérzés, a magyar föld és vérség talajába gyökerező intuíció alapján születhetik meg.

A tárgyi megismerés és a magyar falu talajába gyökerező szemlélet és meglátás teszi lehetővé azt, hogy a feltárt adatokból szétválasszuk az eredeti, magyarságunkra jellemző és az idegen hatásokból keletkezett és még át nem alakult, vagy át nem azonosítható formákat, szerkezeti és egyéb adottságokat. Tudjuk azt, hogy falusi művészetünk legértékesebb hagyományai és formái a fő közlekedési útvonalaktól, az ipari városi centrumoktól távoleső vidékeken alakultak ki leginkább. Ott maradtak meg ősi magyar szellemi és formai adottságok, ahol az ellenség pusztításai elől a magyar falvak lakossága folyók, mocsarak által határolt, fegyveres erő által nehezen megközelíthető területeken húzódott meg és él ma is (Csallóköz, Rábaköz, Sárköz stb.), vagy ott, ahol a végeken katonai törzsi szervezetben évszázadokon keresztül

szembenállt az ellenséggel és így a maga zárt világában, harcolva, minden idegen befolyásnak ellen tudott állani.

A magyar falusi házakat alaprajzi elrendezésében, szerkezeteiben, az anyagoknak mikénti felhasználásában mindig a józan célszerűség és gazdaságosság jellemezte. Az eltérés ettől a ma is élő korszerű felfogástól leginkább ott történt meg, ahol a városi, városszéli vagy nyaraló építkezésekben látható elmult hivalkodó tartalmatlan, sokszor ízléstelen elrendezések és formák hatása látszik meg. A régi falusi házak bebútorozását is ez a józan célszerűség és jó térkihasználás jellemezte még akkor is, amikor a falusi mester a barokk és rokokó hatásra cifrázza és túlságosan kifaragja bútorait. A falusi művészet művelői, a falusi építők tökéletesen ismerik az anyagot, amivel dolgoznak. De ismerik annak legcélszerűbb feldolgozási módját (technikáját), a formákban és a díszítésben alkalmazkodnak az anyaghoz, az anyag és a hosszú tapasztalat alatt kiforrott legcélszerűbb megdolgozási mód határozza meg a formai kialakításokat, sőt a díszítéseket is. A hamis, a más anyagot mutató, hivalkodó alakításoktól tartózkodnak. Magyar népünk kiváló fegyelmezett észjárásának, formaalakító képességének egyik legszebb elismerése, hogy a korszerű művészet, a korszerű építészet is ugyanezen elveket vallja és valósítja meg alkotásaiban. A falusi építészetünkben és művészetünkben meglévő ez ősi hagyatékhoz tehát, a korszerűség szemüvegével nézve csupán egy fogalmat; a higiéniát kell hozzáadnunk. Biztosítanunk kell tehát az egészségügyi követelményeknek érvényesítését úgy a falu elrendezésében, mint a lakóházak, belsőségek megépítésében. A napozás, szellőztetés, a jó világítás követelményeit, és azt, hogy a gazdasági részekkel közvetlen csatlakozásban lévő lakóház belsejéből távol tartsuk a szemét- és sárbehordást. Meg kell szüntetni a földes padlót, biztosítanunk kell az egészséges tüzelést, a mosakodás és tisztántartás lehetőségeit.

Szembeötlő és minden más népektől megkülönböztető sajátossága a magyar falusi művészetünknek, faluépítészetünknek a szerkezeti elem kiemelkedő megjelenése úgy a formákban, a térkiképzésben, mint a díszítőelemekben. A természet közvetlen közelségében élő és kitűnő megfigyelő és értelmi képességekkel megáldott magyarfajta tulajdonsága ez, amely a falu elrendezésnél az egészséges ritmusban, összhangban lévő tömegelosztásban jelentkezik. A formáknál pedig abban nyilvánul meg, hogy a kiképzés, a formai kialakítás kihangsúlyozza az anyagot és a szerkezet jelentőségét, a szerkezet értelmét, a díszítéseknél pedig, hogy sohasem texturás, mindig összefogott egy tengely, vagy egy fővonal, vagy sík szerint felépített, a teret kitűnően, szerkezetileg tölti ki. A természet formáit, jelenségeit a maga különleges észjárásával látó, megfigyelő és magyarázó tulajdonsága tükrözik magyarságunknak abban is, hogy a szerkezeti felépítettsége mellett kerüli a túlságos geometriai felosztást, a túlzott és merev megkötöttséget, kerüli a túlságos ismétlődést, a sablonizálást. Nem szereti, nem magyar természete a túlzott rendezettség, mert ez egyhangúságot és gyakran unalmas képet ad.

A sablonizálással és egyhangú, túlzott rendezettséggel ellentétben áll a gazdag magyar képzeleterő változatosságra törekvése, amely a falu képében éppúgy, mint a részletformák és díszítések kiapadhatatlan egyéni jóízléssel, forma- és színérzékkel létrehozott sokféleségében és játékosságában mutatkozik.

A magyar népi művészetet a ház építésében, de még a pásztor faragásaiban is általában a nagyvonalúság jellemzi, a pepecselés nem tulajdonsága. Ez összefügg a szerkezeti elem kihangsúlyozásával, de összefügg a monumentális magyar paraszti élettel éppúgy, mint a magyar léleknek, a bajok és sorscsapások fölé emelkedni tudásával.

Nem utolsó sorban jellemzi a magyar faluépítést az utca-, a tér-kiképzésnél, épületek külső és belső formáiban éppúgy, mint a díszítésében, színezésében a derűs, barátságos jellemvonás, amely nem tűri a zárt, nehézkes, magas falakkal körített utcaképet, a merev, túlságosan szimmetrikus kialakításokat, az egyhangú ismétlődést, de amely barátságosan, hívogatón, vendégszeretőn, legtöbbször ünnepélyes kiállásban oldja meg a lakások bejáratát, a hangulatos és mindig változatos kiképzésű tornácok, ámbitusok „kódis állások", tetőkieresztések stb. formájában, nem is szólva a monumentális székely kapu, magyar világunkra annyira jellemző alkotásairól.

E rövid eszmefuttatás szűkreszabott keretei nem elegendők arra, hogy a magyar falu építés és hozzákapcsolódó magyar falusi formai megnyilvánulásoknak csupán megfelelő képanyaggal illusztrálható összes sajátosságait ismertessük. Fentiekben csupán a népi hagyományok jelentőségére igyekeztünk rámutatni a korszerű faluépítéssel kapcsolatban inkább éreztetni, mint részletesen ismertetni akartuk azt a tényt, hogy a magyar észjárásunkra és szellemiségünkre jellemző formai megnyilatkozások gazdag és értékes tárháza van meg jelenlegi falusi építészetünkben. Ez értékes magyar formavilágnak magyar szívvel és lélekkel való felkutatása és megismerése, falusi építészettel foglalkozó szakemberek elsőrendű feladata, mert csupán a szükséges szakismeretek birtokában korszerűt esetleg igen, de magyar falut építeni nem lehet.

A korszerű és új magyar építészet a magyar hagyományokkal rendelkező falusi építészetünkből, annak kulturális javaiba és hagyományaiba gyökerezve jöhet létre. Az új és magyar építészet itt, a falusi házaknál kezdődik.

ANTAL DEZSŐ

MODERN MAGYAR SPORTSZOBROK

A modern szobrászat a sajátos magyar fejlődésben is nyomonkövethető kialakulását két határkővel, két névvel szokták meghatározni. Rodin formafelbontó plasztikája az eszmei mag nagyobb érvényesülésének nyitotta meg a lehetőségeket. A szobrászat átértékelve a korszellem problémáit a maga használatára, sokszor lényegét meghaladó feladatokra vállalkozott. Ebből a plasztikaellenes válságból emelte ki Maillol, a forma, a l'art pour l'art elvének diadalra juttatásával. A további lépést az új tárgyiasság tette meg, mely a festészetben ismét megteremtette a vizuális élmények rendjét, de a szobrászatot is visszaterelte a lényegétől meghatározott korlátok közé. Előtérbe lép újra a formák rendjének szépsége, az anyagszerűség keresése, a térbeli igények hangsúlyozásának törvényszerűsége. Természetes következménye volt ennek az a pozitívista érdeklődés, mely végső fokon az ábrázolás legfőbb tárgyául magát az embert választja.

Míg a művészet, a történelmi és társadalmi áramlatok érzékeny szeizmográfja a mai formájában kiérlelődött, az ember fizikai létének értelmezése is átalakult. Az új nemzedékek eszményében egy új, egészségesebb világ hordozójaként lép az életideálok sorába. Az emberiség eljutva egy fejlődési folyamat tetőzési pontjára, ha elég életerős: képes arra, hogy önmagát visszafordítsa. Az ibseni, a strindbergi tépelődő embertípus örök lelki kételyeivel, minden reális rendet és biztonságot felőrlő individualizmusával önmagát emésztette fel, való életét a légies térbe ágyazva, végül létezésének értelmét is elvesztette, s ezáltal nemcsak önmaga körében vált tehetetlenné, de egész nemzedékének kultúráját is majdnem zsákutcába vitte. Korunk lényének mélyéről azonban nem veszett ki az élniakarás és megindult az ellenkező irányba, újra összefoglalta szétszórt életelveit, megfogható formába, ható, cselekvőképes, erős formába gyúrta magát az embert, hogy alkalmassá tegye egy új világrend, egy életigenlő folyamat valóságos erőfeszítésektől, valóságosan és egészségesen súlyos terhének hordozására. Az újra előtérbe lépő testkultusz így nem a barbárság betörése lett a művelt területekre, hanem egy beteges korszak rekonvaleszcenciája.

A szobrászat, mely újra feladatául tűzte eszmei, nevelő célok szolgálatát, az emberi test ábrázolásában ennek a nagy, átfogó értelmezésnek kifejezőjévé válik. Az elmult korszak vajudásaiban a művész megedzette, kitágította eszközeinek sokoldalúságát, s evvel a fejlett technikai készültséggel boncolgatja az emberi test formai és eszmei értelmezését. Sokszor közeljár a görög művészet formai tökélyre célzó, reális valóságot kidomborító és magyarázó pozitivizmusához, de rajta túl az ábrázolás és ember magasabbrendű célját is keresi.

Különös, hogy ez a modern szobrászati törekvés nálunk aránylag milyen nehezen találta meg az utat a sportágak ábrázolásához, amely terület pedig szinte magától értetődően kínálta fel a plasztikai tárgyválasztás és a modern ember lelkiségének kifejezése közti harmóniát. Akadályozta ebben a tépelődésnek az az uralma, mely modernné csak a nyomor, a szenvedés ábrázolását tette. Bármennyire a mélyen emberi kérdések régiójába nyúlt is bele így a művész, nemzetnevelő szempontból csak a kezdeti lépés volt: felismerése a társadalom és talán magának az embernek életében mutatkozó betegségi tüneteknek. Ez még gyászolás volt, tiltakozás, segíteni akarás, a fejlődéshiány okainak kutatása. A legfiatalabb nemzedék azonban már tovább jutott és az öntudatos társadalom formálódása megkezdődött. Ha nem is a sport jelenti egyedül azt az életformát, mely az új embertípust megteremti, de talán legjellemzőbb motívuma a küzdőképes, harcra megedzett, egészséges testtel rendelkező, államának, nemzetének kiegyensúlyozott egyedeket adó fejlődésnek. *Say Géza* tömör jellemzéssel felvázolta a sport és művészet találkozó pontját, amidőn így ír: „a sport terén a díjazások nemcsak a testi erőt, a véletlen, kivételes testi adottságokat jutalmazzák, hanem a szellem és test harmóniáját, azt a lelki erőt, felemelkedettséget is, mely az állandó edzés révén az embert kivételes sportbeli teljesítményekre képesíti... A sport nemcsak erőkifejtés, de lényege az is, hogy mívelője a legnagyobb teljesítményt a legszebb esztétikai formák között érje el."

Művészet és sport találkozásának szükségét az illetékes körök felismerték. Ennek jegyében zajlott le ezelőtt két évvel, 1940. márciusában, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által hirdetett szobrászati sportdíjpályázat és kiállítása, melynek legszebb darabjait a herendi porcellángyár sokszorosította. A pályázat gyakorlati célja az volt, hogy a testi szépség küzdőinek, a sport bajnokainak, teljesítményeinek jutalmazására gyári tucatáruk helyébe olyan művészi munkák álljanak rendelkezésre, amelyek egyenlő művészi értékei legyenek eredményeiknek. Amint Say Géza mondta rádió-beszédében: „a hivatott művész örökbecsű alkotása, az anyag művészi megmunkálása lehet méltó annak jutalmazására, aki maga is a kiegyensúlyozott emberideálért, a fokozott emberi teljesítményért küzd és ebben is a testi és lelki szépség együttes megvalósításáért harcol. Célja volt végül

A balatonkörnyéki táj és a magyar ember adottságaiból létrejött építészet egyszerű és a környezetbe kitűnően beleillesztett tömegű. Gazdagon változatos tornácok, amik mellvédig zártak, nem nyitottak, mint az Alföld tornácai. Az épület utcai homlokzatán egyenes falazott oromzat gyakori, bár kétségtelen, hogy a régi különösen faházak oromzata lekontyolt, csapott volt (üstökös házak). Ezeknek a régi faházaknak típusát lehet a Balaton távolabb környékén a vasmegyei Örség és a zalamegyei Göcsej vidékén látni. Hihetetlen változatosság a tornácok kiképzésében. Úgy alaprajzi, mint formai tekintetben rengeteg változatban gazdagok, muzsikálisak ezek, mint a nagy tó és a benne tükröző pazar, sokszínű vidék. Az építési anyag sokféle, vályog, tégla, kő, fa, szalma, nád. Vályogtechnikában az alföldi, faépítészet technikájában pedig az erdélyi házak mögött marad a dunántúli. A kőanyag felhasználása eredeti szép építészi jelleget biztosít, ami az egykori nagy erdőségekből kikerülő szép faépítkezés helyett jelenti ma a balatonkörnyéki építészet magas szintjét, ahol már a történelmi stílusok hagyatékából is (barokk, neoklasszicizmus, kurialis stílus) meg-meg csillan egy-egy igen szépen bearányosított vonás a nyugatról kelet felé haladó kultúráramlás bizonyítékaképen. A stílusok hatásait itt érezzük legjobban, a nyugathoz közel fekvő, nyugati befolyásoknak leginkább kitett *Dunántúlon*. Különösen látszik ez a barokk, rokkokoformájú bútorokon. Keletre és északra már nagyon elapad a stílusok formáit szállító ér és ott egész önálló, magyarságunkra jellemző formák jelennek meg Palóc- és Székelyföldön, lócák, székhátak, asztalok és más bútorokban is.

A nyaralók, üdülők építkezéseihez és az egyéb épületeknek úgy alaprajzi, mint szerkezeti és formai felépítéséhez a Balaton partja mentén a követendő út adva van. *Az új a réginek csak folytatása lehet! A régi, helyi ősi magyar hagyatékhoz csupán a korszerűség követelményeit, a mai ember tárgyi és szellemi igényeinek kielégítését kell hozzáadnunk. Az új építkezésekben már határozottan kétféle, egymástól eltérő típusról kell beszélnünk. Az egyik* a balatonkörnyéki falusi lakosság építkezése; *a magyar paraszthá*z, *a másik* a Balaton mellé üdülni települő időszakos közönség *nyaralóháza*. Tehát két egészen más rendeltetésű és így formailag is egészen más építkezésről van szó. *A falusi ház közvetlen folytonosságát* a régi, szép parasztházakban látjuk és *ehhez csupán a mai kor új fogalmát, a higiéniát kell hozzáadnunk. Az új falusi építkezésekben a régi, a magyar táj és ember jellegében már kialakult balatonkörnyéki és dunántúli falusi építészet reneszánszát kell megteremteni. A nyaralók építkezésében számolni kell e két különféle part, különösen égtáji fekvésének különbözőségével, de számolni kell azzal is, hogy azok nem falusi kis gazdaság részére épített otthonok, mert a nyaralás, üdülés célját szolgálják. E mellett azonban — és nem utolsó sorban — biztosítani kell itt is a környéki magyar építészeti kincs folytonosságát, a formáknak a vidék jellegébe való beleilleszkedésével és mindannak átültetésével, ami a népi építkezésekben magyar szint, sajátos dunántúli magyar izt jelentett.* Ehhez elsősorban a korszerűség építési fogalmaival jól vértezett, de a helyi jelleget alaposan megismert és átérzett szakember közreműködésére van szükség.

Ki kell hangsúlyozni, hogy a *balatoni táj jellegében, partjainak arculatában egészen eredeti, minden más ismert európai tó vidékétől különböző megjelenésű és így, már csak ezért sem lehet semmiféle más, akár olasz, akár német vagy sweizi tóparti építkezés még oly kitűnő és korszerű építési módszereit, formáit ide átültetni.* De nincs is erre szükség. A korszerű építőművészetnek görcsösen kell tapadnia itt, az egész magyarságunkra annyira jellemző építészeti és szépművészeti adottságokba s az azokba való kellő elmélyülése és azoknak teljes átérzése után meg tudja oldani, létre tudja hozni a korszerű, de mégis magyar balatonkörnyéki építészetet. *Az irányítás feladata, biztosítani az ilyen felkészültséggel és adottsággal rendelkező építőművészi beavatkozás kizárólagosságát a Balaton környékén, de mindenütt, ahol magyar kincseket kell átültetni és azokkal a korszak új építészetét eredetivé, magyarrá és virágzóvá tenni.*

Szólni kell még a balatonkörnyéki nyaraló településekről is. Főleg a telekspekuláció, a part mentén szétszakított településeket eredményezett az elmult két évtizedben. Igen kevés helyen tudott kialakulni tömöttebb, életképesebb, nagyobb telep, amely a települők részére közműveknek legalább egy részét biztosíthatta volna. *Talán soha be nem épülő üresen hagyott, félbenmaradt parcellázások tátonganak a part mentén, várnak egy talán még egészen el nem késett, eddiginél erőteljesebb és hatásosabb hozzáértő beavatkozást.* Legyünk tisztában azzal, hogy a felvidéki és erdélyi országrészek részbeni visszakerülése és a még visszatérendő gyönyörű magyar vidékek bőséges nyaralási, üdülési lehetőségei mellett a 200 km hosszú Balaton partvidék nyaralótelepekkel, nyaralókkal belátható időn belül nem népesíthető be és ezért időszerű volna már, a partvidék egyes részein parcellázási tilalomnak az életbeléptetése és a Balaton partvidék egész környékére, továbbá a fejleszteni kívánt gócpontokra vonatkozó rendezési terveknek mielőbbi elkészítése, kisajátítások és megfelelő pénzügyi beállítások mellett, az elfogadott szabályozásoknak legsürgősebb keresztülvitele.

ANTAL DEZSŐ

Képművészet
1941.

A BALATON KÖRNYÉKÉNEK MŰEMLÉKEI

A Balaton környékét érdemes nemcsak turisztikai, idegenforgalmi, üdülési, de művészettörténeti szempontból is vizsgálat tárgyává tenni. Ha nem is beszélhetünk olyan önálló sajátosságokról, mely korszakokon keresztül rányomta volna bélyegét a Balatonkörnyék műemlékeire, egységes tárgyalásuk márcsak kiemelkedő művészi értékük és aránylag nagy számuk miatt is indokolt. A magyar tenger műemlékeiről írva nem járunk töretlen utakon. Békefi Remigtől kezdve, aki több, mint félezer középkori templomról, romról, vagy csak oklevélben említett egyházról gyüjtött össze adatokat (A Balaton környékének egyházai és várai a középkorban, Bp. 1907) Csányi Károlyon, Dornyai Bélán, Darnay Kálmánon át egészen Bogyai Tamásig, akik e témával kimerítően foglalkoztak, egységes egésznek érezték a Balaton környékének műemlékeit.

E vidék műemlékei szorosan beletartoznak a Dunántúl zárt művészi egységébe és a római Pannonia művészetével megtermékenyített kultúrtalajból nőttek ki. A Balaton környéke ugyanis gazdag római lelőhelyekben (több mint nyolcvanat ismer a szakirodalom) köztük, mint a fenékpusztai nagyméretű római tábor (Castellum—Keszthely), országos jelentőségű. Monumentális épületei éppúgy magas kultúráról beszélnek, mint a veszprémmegyei Balácza freskókkal és mozaikokkal gazdagon díszített városi villája. A római provincia összeomlása után a Balatonkörnyék népvándorláskori művészi kultúráról pedig a keszthelyi kultúra gyüjtőnév alatt összefoglalt lovas nomád iparművesség emlékei beszélnek.

Szent István vetése ezen a kultúrtalajon csakhamar meghozta termését. Kevés, amit a szent király korából ezen a vidéken bírunk, de ezek az első emlékek is tisztán mutatják a XI. századi magyar művészet kettős igazodását. A veszprémi székesegyházból származó palmettadíszes kőfaragványok a honfoglaláskori fémművesség kedvelt motívumának szívós továbbélését bizonyítják a kereszténység első évtizedeiben is. A zalavári szalagfonatos, fehérmárvány töredékek pedig a Szent István-kori művészetnek olasz forrásokból táplálkozó ágát képviselik. A zalavári bencés-monostor emlékei, melyeket jelenleg a zalaapáti kolostorban őriznek, oly közeli rokonságban állanak a Szent István-koporsóval és ezen keresztül Aquileia, Velence, sőt Bari és Dalmácia hasonlóstílű emlékeivel, hogy keletkezésüket, a fennmaradt és az apátság alapítására vonatkozó oklevél hamis volta ellenére is nyugodtan tehetjük Szent István korára.

Míg Szent István korának lázas építési tevékenységét csupán a veszprémi és zalavári töredékek képviselik, a tihanyi apátság altemploma I. András alapítása, a XI. század második fele építészetének érdekes és értékes emléke, még a mai, erősen átalakított formájában is. Egyik mellékhajójának falában őrzik az alapító király állítólagos sírkövét is, melyen csak egy csavartszárú, XI. századi formájú kereszt látható.

A század végén alapítja Szent László a Balaton környékének egyik legfontosabb bencés-kolostorát, a somogyvárit. Az 1091-ből származó alapító oklevélből, valamint több más adatból arra következtettünk, hogy a francia származású bencések még a század kilencvenes éveiben felépítik templomukat. A Saint Gilles alá tartozó kolostor kiváltsága, hogy tagjai csak francia származású, vagy francia tanultságú szerzetesek lehettek, előkelő helyet biztosított számukra az Árpád-kori szellemi életben, jellemző viszont az a körülmény, hogy a somogyvári templom alaprajza a felsőolasz, lombard stílusú bazilikák mintáját követi. Ma már csak alapfalait találjuk a középkorban oly fontos szerepet játszó apátságnak, faragványainak egy részét azonban szerencsére özv. Széchenyi Imréné kastélyában Somogyváron megőrizték. A XI. századi emlékek különösen az egyik, mely Szent István protomartir megkövezését ábrázolja, comoi iskolázottságú, magyar kőfaragó munkája, aki azonban az első mártir legendájába úgylátszik Szent István magyar király legendáját is belekeverte. A somogyvári apátsági templomot a XII. század végén kibővítették, valószínűleg ekkor dolgoztak itt a pécsi székesegyház kőfaragó műhelyének művészei is. A Széchenyi-kastély előcsarnokába befalazott Áldó Krisztus, egy Angyali üdvözlet töredéke és egy szószékről származó evangelista szimbolumok az ú. n. pécsi „Sámson mester" vagy tanítványának vésőjére vallanak.

A somogyvári bencés-templom namcsak a Balaton környékének legjelentősebb Árpád-kori műemléke lehetett, hanem a somogyi part egyetlen monumentális emléke is volt. Műemlékeink java ugyanis a kőben gazdagabb zalai parton állanak, amit talán a török is jobban megkímélt.

A zalai part épségben megmaradt románkori emléke a felsőörsi prépostság XII. század végén épült temploma. Eredeti alaprajza a Balaton környékén szokványos egyhajós, félköríves szentélyű, homlokzati toronnyal díszített formát mutatja, amit a barokk időben két mellékhajóval bővítettek. Különösen érdekes alul négy-, felül nyolcszögletes tornya, melynek alsórésze egyben a templom előcsarnokául is szolgál. A nyugati homlokzatot gazdag profilozású kapu díszíti, melynek egy tömbből faragott oszlopfejein a szokásos levéldísz között szörnyalakok, mellképek is láthatók. A torony emeleteit, mintegy a

TÁJ ÉS ÉPÍTÉSZET A BALATON KÖRNYÉKÉN

Az a változatosság, ami az egész Dunántúlt jellemzi, különösen geológiai, földrajzi adottságok tekintetében, a vidék derűs, barátságos színessége mind együtt van a Balaton környékében. Sík vidék, dombos hegyes vidékkel, folyók völgye, mocsaras, nádas területek, vulkanikus, érdekesalakú hegyekkel, váltakozva tükröznek a Magyar Tenger vizében. A tájat jellemző ezen gazdag változatosság látható a Balaton környékén az emberi alkotásokban is — épületekben, lakóházakban, bútorokban stb. — Amint a nyugatról kelet felé haladó német Alpok gyűrődései a Dunántúl, mind kisebb és laposabb hullámverésekkel szaladnak át a nagy magyar Alföld síkjába, ugyanúgy csendesülnek le kelet felé haladva a kultúráramlatok hullámverései is, amik Dunántúl az emberi alkotásokban a magyarság keleti adottságainak keveredése folytán érdekes, gazdag és igen változatos színárnyalatokat eredményeznek. A táj szépsége mellett ez az egyik nem kevésbbé jelentős vonzó sajátossága a Balaton környékének. A Balaton mentén nagyjából két egymástól eltérő vidék jellege bontakozik ki. Az északi, a zalai, erősen szaggatott partjaival, Tihanyi félsziget pazar szépségű beugrásával, a badacsonykörnyéki vulkanikus hegyek elbájoló eredeti szépségével; a másik, a somogyi oldal, északra néző, már kedvezőtlenebb természeti adottságokkal, de sokkal jobb fürdő, strandolási lehetőségekkel.

A tájnak és az emberi alkotásoknak viszonyát vizsgálva a tájnak nemcsak földrajzi, geológiai és klimatikus viszonyai érdekelnek, de okvetlenül feltűnik a vidék, a környezet formai megjelenése is. Nem lehet kétséges ugyanis, hogy a táj szépsége, a táj formáinak változatossága kihatással van az abban élő emberek formaérzékének mikénti kilakulására is. A nap- és az évszakok egyes részeiben más és más színekben jelentkező hatalmas víztükör, a hirtelenharagú Balatonban tükröződő, csodálatosalakú vulkanikus hegyek szemlélete, különösen Balaton-Györök és Balatonboglár között végigvonuló partokról nézve, nem maradhat hatás nélkül az ott élő és művészetének bizonysága szerint eredeti és komoly szépérzékkel megáldott magyar népiségre. *A táj és az ember eredeti, minden más vidéktől és más néptől különböző adottságaiból születik meg a Balatonkörnyék formáiban igen változatos magyar falusi építészete és kerül elő világraszóló szép pásztorművészete.* A kétféle táj, az egyik oldalon a lankás, kisebb dombokkal megszakított partvidék észak-nyugat felé nyitva, sekélyvizű, fínomhomokú, fürdőlehetőségekkel, a másik oldalon szaggatott vulkanikus partokkal és a hegyek képződményeivel, amiket a háttérben a Bakony erdőségei fognak össze, és a két part között a hatalmas tó tükre, a színek és formák kaleidoszkópszerű pazar játszadozásai és e környezetben a balatonvidéki magyar ember, aki ott épít, lakik, dolgozik, aki ezt a kétféle partvidéket, a partvidék gazdag változatosságát összefogja és az alkotásaiban, építészetében, falusi művészetében rányomja a maga sajátos bélyegét. A magyar tájból, a magyar ember gazdag képzelete, szépérzéke és kézügyessége folytán létrejönnek, *magyarságunkra, fajtánkra jellegzetes faluművészeti alkotások.*

A balatonkörnyéki *építészet és a pásztorművészet* az egészen eredeti magyar táj és ember adottságaiból komoly értékeket termeltek ki, amik érdemesek az alapos megismerésre és amiknek *folytonosságát, továbbvitelét minden erőnkkel biztosítani kell. Sajnos hosszú időn keresztül a balatonkörnyéki nyaraló és üdülők „alkotói" észre sem vették a csodálatosan szép és magyar környéki építkezéseket és idegenből, a városokból, sőt a városszélekről hoztak lehetetlen, oda nem illő építési „alkotásokat".* Csak az utóbbi években kezd a felvilágosító, úttörő munkák nyomán derengeni. Érdemes e ténnyel kapcsolatban meglátni azt, hogy tulajdonképen szomorú történelmi ok, a népek országútján álló magyarságnak örökös védekező harca, de még inkább az idegen elnyomatás szoktatta rá tekintetét a kifelé nézésre. Az örökös harc és elnyomatás következtében sokmindent idegenből kellett átvennünk, idegen kultúra, gazdaság telepedett közénk, idegen vezető réteg nőtt ki bennünk. Ehhez járult még a háború előtti gazdasági és civilizációs fellendülés korszakában az idegen szellemű és gondolkozású újságírás és az idegen gazdasági és kulturális irányítás. Nem csodálkozkozhatunk tehát, hogy a háború utáni megcsonkított, de független ország *Balaton környékére üdülni települő társadalmi rétege nem látta, nem ismerte sajátos adottságainkat, nem befelé, hanem még mindig kifelé irányított tekintettel építkezett. A nyugati szakirodalom gazdag, terjedelmes feldolgozásban elénk csillogtatott mindent, ami idegen, sok és minden olyat, ami ott jó, de itt nem megfelelő* s ugyanakkor, kellő felvilágosítás, tájékoztatás, hiányában a mi sajátos eredetiségünkre szabott alkotásaink elmaradtak.

Odafönn a hegytetőn a hangulat rendkívül megnyugtató. A világ zajából nem hallatszik ide majdnem semmi. Egy egy kakas-kukorítást, vonat-sípolást, néha autó-tülkölést hallani, de különben teljes a csend. Az ég színei napszak szerint mások és mások, legszebbek késő délután. Ilyenkor néha egy-egy kisebb zivatar elvonulását is látni, amott messze, Somogyban. A tó színe általában igen világos kék, de olyan, hogy ezt a színt már nagyon nehéz tökéletesen utánozni. Leginkább a nagyon felhigított párizsi kék felel meg neki. De ezen a halványkék alapon rózsaszínű foltok terjengenek, minden foltot sárgásfehér szegély vesz körül, mert ezek a foltok olyan helyek, ahol a víz tükörsíma s az ég alsó, vöröses égalját tükrözi vissza. A halványkék foltok hullámzó részletek, de a hullámok csak tenyérnyi locsolások, mint amilyenek szellőjárás idején keletkeznek. A világoskék foltokat a vöröses foltoktól elválasztó sárgás szegélyen nincsenek még igazi hullámok, itt a szél csak felborzolja a tóvíz felszínét s olyan fínom redőket von reá, mint a moaréselyem fínom redői. Tudományosan ezeket kapilláris hullámoknak nevezzük s ezeknek olyan lankás a lejtőjük, hogy az ég aljának magasabb, sárgásszínű övezetét tükrözik vissza.

Szegény festőművész! Mire a három színt nagy igyekezettel kikeverted, megváltozik az egész színezés, újabb színek, újabb foltok keletkeznek, mert a természetben megállás nincs. A Nap hanyatlik, sugarai mind ferdébben surrannak a tó fölé, az árnyékok elnyúlnak, a felhők lassankint eltünnek, ibolyaszínű fátyol borul a tájkép elé, még megfoghatatlanabb, még igézőbb harmóniába vonva bele a messze látványt.

S ha szemedet most közvetlen környezetedre fordítod, mintha édes gyermekkacagást hallanál: a napsugár beszökött a cserfák és elvadult cseresznyefák tarkuló lombja közt s ragyogó aranysávot nyujt végig a pusztakert térdig érő dudvái fölött. A fák törzse, mintha parázzsal izzanék, az ágakon is ott ragyog a búcsúzó napsugár utolsó csókja. Micsoda művészi ellentét! Mint a rokokóruhás Watteau-dáma a kert egyszínű, szelíd hangulatai, bokrai előtt! Ki tudná azt élethűen lefesteni? Ha olyan festő áll neki, aki nem tanulta meg azt, hogy el kell mélyedni a művészi gondolatba s nem az a cél, hogy henceghessen vele, milyen gyorsan készült a felületes mázolmány, ha nem tanulta meg azt, hogy minden művészi elgondolásnál szebb a természet maga, akkor bizony giccs lesz a kép s nem a Balaton, nem is a Balaton hangulata, hanem a felületesség, a lelki üresség ásítása!

Aki jobban szereti a népszerűbb, mozgalmasabb, mondjuk változatosabb tárgyú témákat, az talál remek sziklarészleteket, leírhatatlanul szép romokat, bájos kis pincéket, csodálatos szépen összecsoportosuló falusi házakat. Milyen mesés például Lovas falu képe a szomszédos szőllőhegyről, vagy Monoszló, Alsódörgicse stb. Aki nem a romot, hanem azt a tájképet akarja lefesteni, amelyet a rom csak díszít, az Dörgicsén, Révfülöpön, az ecséri pusztán, vagy Selföldön talál olyan részleteket, hogy ha igazán hűen tudja visszaadni azt a nyugalmas, de egy viharos mult emlékeitől, mintha könnyes volna még a tájék, olyan mélyen megfogó hangulatot, az örökbecsű szépet alkotott. Ligeti értett ehhez s képei nem is vesztik el varázsukat soha!

Kissé drámaibb hangokat is meg lehet ütni. Amikor zivatar vonul fel nyugat felől, tintasötét lesz az ég és smaragdzöld alatta a tó, a tó vizén pedig hófehér csikokat vicsorogtat az átbukó hullámok habzó taraja. Senki sem próbálta még meg a haragvó Balaton hullámait olyan gondos tanulmányok alapján megfesteni, mint ahogy Mendlik Oszkár festi olyan felülmulhatatlan tökéletességgel a tenger hullámait. Ez nehéz probléma, még talán kicsit veszedelmes is, ezzel ugyan nem vesződnek a mai, 100 km sebességgel repülő ecsetek a „zsenik" kezében!

Tihanyba kóborolva minduntalan fel-fel csillanik olyan gyönyörű kép, amelyet megláthat és amelytől igazi ihletet nyerhet minden igazi művészlélek. Olyan igazi művészlelkekre gondolok, akik a legmagasabb szépséggé tudtak nemesíteni egy egyszerű „családi kört", vagy olyan utolérhetetlenül gazdaggá tudtak tenni egy vacsorajelenetet, mint a firenzei „Utolsó vacsora"! Edvi Illés Aladárnál láttam olyan igazi „magyar" tájképeket, kedves kis fínom, lírikus hangulatokat, amilyeneket nagyban is szeretnék látni. Maróti Major Jenő pasztelljei is bűvös szépen tárják föl azt, ami igazán magyar és igazán Balaton!

De tovább! Vannak lángelmék, akik a norvég fjordokat tudják csodásan megfesteni, vannak, akik az Alpok hófedte csúcsait, gleccsereit, mások meg a forró égöv növényzetének csodáit tudják költészetté nemesíteni. Mikor akad olyan magyar lángelme, aki a Balatonvidék szépségeit úgy tudná elénk varázsolni, hogy azok a képek a békességnek, nyugalomnak olyan felmagasztosult szimfóniái legyenek, mint amikor körülnézve a tihanyi dombtetőről a Balaton fölött édesen és nyugalmasan megkondul az estharangszó!...

CHOLNOKY JENŐ

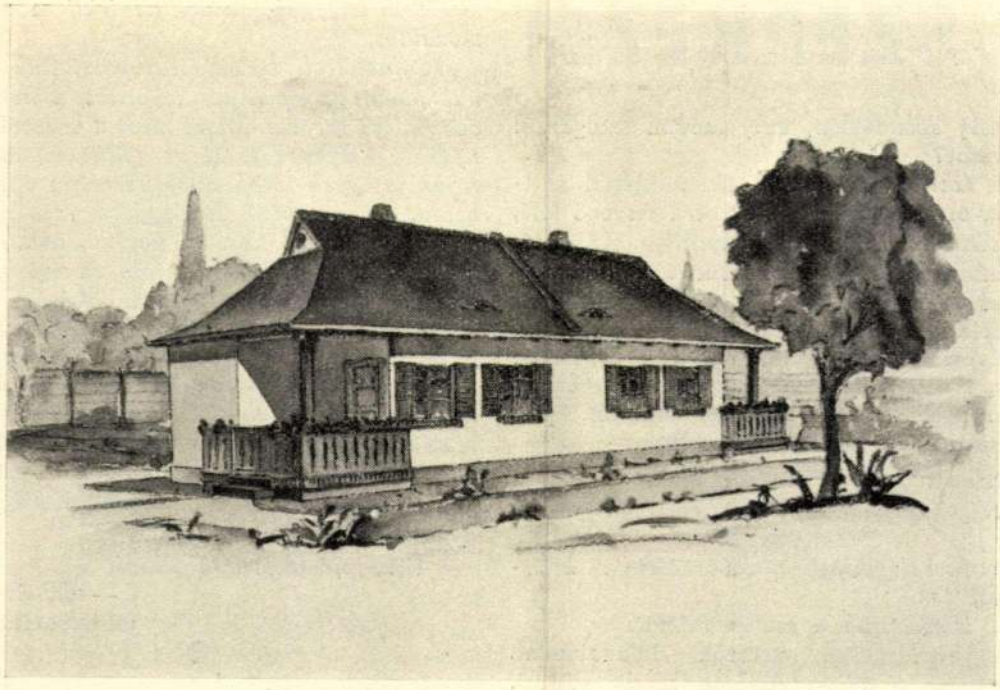

Antal Dezső telepítési tervpályázata

munkanélküliek foglalkoztatásának és a telepítési programmnak a kérdését.

A IV. 30. pontban tárgyalt gyors, olcsó és egyszerű jogszolgáltatással kapcsolatban hivatkozunk az *építőipari szakbíróság* felállítására vonatkozó javaslatunkra, mely egyetlen feltétele annak, hogy a jogszolgáltatásnak ez a része gyors, olcsó és egyszerű legyen.

Az V. 44. és 45. pontokhoz megjegyezzük, hogy a munkanélküliség megszüntetésére vonatkozó minden kísérlettel, átmeneti kényszerintézkedéssel szemben egyetlen megoldás van a megbénított ipar felszabadítása és elsősorban is az építőmunka megindítása. Igaza van a Nemzeti Munkatervnek: munkát és nem segélyt.

A VI. 51. ponthoz *Meizler* Károly dr. álláspontját teljesen elhibázottnak tartjuk. Szakember nem állíthatja azt, hogy a telepítés építkezéseinek *házilag való elvégzése* 80%-nál is több megtakarítást eredményez. Meizler dr. ugyanis a következőket mondja: „Lehetőleg választassék el a telepítés a közmunkaszerű építkezésektől, mert ez feleslegesen drágítja és odiózussá teszi az építkezést. (Tehát ne vállalkozóknak adassék ki a telephelyek felépítése, hanem nyersanyag beszerzésére kölcsön bocsáttassék a telepesek rendelkezésére, s ezek maguk építsenek megfelelő mérnöki felügyelettel. (?!) Így egy telep nem három—ötezer pengőbe, hanem legfeljebb hat-hétszáz pengőbe kerülne.)" — Az elgondolás oly naiv, hogy kommentár nem is kell hozzá. Hisszük, hogy illetékes fórumok ebben a kérdésben szakértőket fognak meghallgatni.

A VII. 55. ponthoz *Antal* Dezső építészmérnök szól hozzá, és az új *építőipari törvényt* sürgeti. Nemzetgazdasági érdekek követelik, hogy ne legyen teljesen szabad a vállalkozás és ne engedjen tovább teret a törvény a *strohmann*-rendszernek. Teljesen egyetértünk a felszólaló azon megjegyzésével is, hogy a mai képesítéseket magasabb előtanulmányokhoz kössék, hogy a vállalkozás és tervezés joga ne legyen szabad prédája bárkinek. Abban is teljesen igaza van, hogy sürgősen megoldandó az *építésügyi szabályzatok* kérdése a mai viszonyok és technikai újítások teljes figyelembevételével. Továbbá, hogy *a közigazgatásnak az építőiparral kapcsolatos eljárásai* egyszerűsítendők és gyorsaságban a mai korszellemmel összhangba hozandók. A laikus építőipari közigazgatás pedig megszüntetendő: *ma községi jegyzők és főszolgabirák adnak ki építési engedélyeket* és ők ellenőrzik az építkezéseket. Adóreformokkal, az OTI adminisztrációjának egyszerűsítésével kell olcsóbbá tenni az építkezéseket. *A közszállítási szabályzat* módosítandó, *a karteldiktatúra* megszüntetendő és így tovább. Mindezek olyan javaslatok, melyeket csak helyeselhetünk, mert fontos és égető kérdései az építőiparnak, *megvalósításukhoz azonban csak egységes fellépéssel az építőipari tényezők egységes megmozdulásával juthatunk el.*

A veszedelmesen elterjedt kontárság okozta munkahiány az, ami a hivatott építőipari érdekeltségek között a harcot egyre élesebbé teszi.

Építőmunka 1933. 1. szám.

A SZERKEZET

Mily szándékkal, mily módon szolgáljuk e rovatot?

A szerkezetet mindig két felülettel állítjuk az olvasó elé. Egyik síkot a tervező felé, a másikat a kivitelező felé fordítva. Közleményeinkben tekintettel leszünk az építőentellektüel spekulatív világára és a vállalkozó gyakorlati szempontjaira.

Keressük *a használhatót, az érdekest az újban.* Kerüljük a propagandát. Részrehajlás nélkül rávilágítunk mindenre, ami az építő alkotómunka szempontjából fontos.

Három csoportban dolgozunk:

1. gondosan szemléljük az építőgyakorlatot;

2. összefoglaljuk a laboratóriumi kísérleteket;

3. ismertetjük a szakirodalmat.

Egyetemlegesen vesszük feladatunkat, megbontjuk a megkötöttséget, amely minket, magyarokat a német műszaki irodalomtól elhatárolt. Nem mellőzzük a német értékek mellett a francia találékonyságot, az angol és olasz építő rátermettséget.

Korunk technikai jellegzetessége meghatározza általában *munkarendszerünket.* Régen úgy alkottak, hogy a nagy adottságból lefaragták, levésték a fölöslegest. A tömeg jellemezte a munkát. Ma másként dolgozunk. Gondosan megkonstruáljuk a vázat, azután rászerkesztjük a másodrendű vázat és így tovább a legkisebb részletig. Ma már tiszta konstrukció az alkotás. A művészi többlet is inkább a szerkezet vonalain, arányain, méretein keresztül nyerjük.

Az elmult alkotó korokkal ellentétesen súlyt és fontosságot nyert a szerkezet.

Az intuitív műszaki gondolkozás helyett kísérleten alapuló szemlélet lépett.

A fejlődés útját legjobban jellemzi a budapesti Lánchídtól az Egyesült Államok-beli *delawarei* hídig terjedő fejlődés. A filozófus Clarktól a nagy amerikai tervező irodáig. Ezen út egyszersmind a szerkezet növekvő fontosságát mutatja, és indokolttá teszi rovatunkat.

—y —t

●

LEVÉL A SZERKESZTŐHÖZ

A következő levelet kaptuk:

Igen tisztelt Szerkesztőség!

Örömmel hallottam, hogy az építőipar vezető érdekeltségei végre elhatározták, hogy lapot indítanak közös érdekeik megvédésére.

Szabadjon pár sorban elmondani, hogy minket, akik nagyrészt az építőiparból élő mesterek vagyunk, mennyiből érint ez a megmozdulás.

Sajnálattal kárunkon tapasztaltuk, hogy mit jelent az építőipar lezüllése a kontárok beözönlése folytán. Mivel most a városok környékére helyeződött át az építkezés, mi iparosok is igyekeztünk a perifériákon elhelyezkedni. Itt munkánk legnagyobb részét „építési vállalkozók" kezéből kapjuk, akiknek címével és „szaktudásával" járó anyagi bizonytalanság a rokoniparosokat is súlyosan érinti.

Megmozdulásukban az építőipar revíziójának közeli eljövetelét látjuk, és reméljük, hogy megtisztul iparunk az arra illetéktelenek lezüllesztő hatásától és ha csak az arra hivatottak maradnak az amúgy is lecsökkent munkaalkalmak elnyerésére, talán remélhetjük mi rokoniparosok munkánk szerény kenyeret adó gyümölcsét.

Várva jószándékúk sikerét

— aláírás —
asztalosmester.

●

LEZAJLOTT

a Mérnöki Kamara választása. Nem vagyunk elfogultak a Kamarával szemben, ha megjegyezzük, hogy *a választást megelőző korszak nem elégitette ki a hozzá fűzött reményeket.* A Kamarából nem az lett, aminek megalapítója, *Zielinszky* gondolta. Nem volt eléggé az élet szerve, eltolódott a bürokratizmus felé. A látszat szerint a választást megelőzően a köztisztviselő és a magánépítészek csoportja került egymással szembe. Az igazság az, hogy *a Kamarában három erőtényező működik:* a köztisztviselő mérnökök, a tőke és a nagyipar szolgálatában álló mérnökök és a tulajdonképeni független magánmérnökök. Nem keressük, hogy a választási harcban hogyan oszlottak meg ezek a csoportok. De hangsúlyoznunk kell — épen lapunk független tárgyilagosságánál fogva, — hogy a Mérnöki Kamara új korszakában *e három csoport kiengeszteléődésének be kell következni.* A Kamarától két alapvető feladat százszázalékos megvalósítását várjuk: a) *a kari érdekek intenzivebb védelmét kifelé;* b) *a három csoport egyöntetű, kooperativ munkájának megvalósitását.* Csak ezeknek az alapvető kérdéseknek a tisztázása után várhatjuk a Kamara eredményes fellépését, azokban a részletkérdésekben, melyek ma az építőipar érdekében megoldásra várnak. Mi az egész helyzetet egyetlen egy szempontból ítéljük meg: *az építőipari termelés életképességének, intenziv megindulásának a szempontjából.* Be kell látnunk, hogy építőipari exisztenciák élethalál-harca folyik, az építőtársadalom gazdasági, kulturális és politikai súlyáról van szó. *A személyi és csoportérdekek egyoldalú védelmének az ideje lejárt.*

szoba-konyhás tervet csinált, a nélkül, hogy ezzel olcsóbbá tette volna a tervet.)

A terv homlokzati megoldásánál Antal Dezső azt az alapelvét valósítja meg, hogy a régi példákból át kell venni mindazt, ami hasznos és értékesítő, s *meg kell teremteni a régi és az új között az átmenetet, ami elsősorban is azt jelenti, hogy a házak alakításánál mindenképen biztosítani kell a népművészet érvényesülését.*

A terv az előírás kereteiben 3000 pengőért megvalósítható, légköbméterenként 20 pengővel számítva.

*

Bemutatjuk Antal Dezső építészmérnöknek egy vidéki sorház tervét is. Ennek a tervnek két érdekessége van. Az egyik az, hogy az egymást követő lakások bejárata ellenkező oldalon van. Így eléri egyfelől azt, hogy a szomszédok nem kerülnek zsúfoltan egymás mellé, másfelől azt, hogy az egyes lakásokhoz tartozó telek kétszer olyan széles lehet, mint egy lakás frontszélessége. — A terv másik érdekessége, hogy rendkívül olcsón megvalósítható: téglából 1600 pengőért, vályogból 1400 pengőért.

Antal Dezső ennél a tervénél is azt az alapelvét követi, hogy a magyar vidék számára csak egészen speciális adottságainak a figyelembe vételével szabad házat tervezni. Ezt az elvét csak helyeselni tudjuk, *mert így fog megérlelődni az az egyéni magyar stílus, amely külföldi példák sablónos átvétele helyett karakterisztikusan magyart fog produkálni alaprajzban, architektúrában egyaránt.* Nem jelenti ez azt, hogy ne korszerűsítsük a magyar vidék építészetét. A korszerűsítés azonban ne felülről jöjjön *egyoldalú öncélúsággal,* hanem *oldódjék fel benne minden értékes, századok folyamán kialakult magyar eredmény.*

Antal Dezső varosszeli telepítési pályaterve. u. itt 11. lap.

A MUNKANÉLKÜLISÉG

megszüntetése és az építőipar

Írta: Zeitler Sándor

A gazdasági válság. — A munkanélküliség. — A fogyasztás és termelés aránytalansága. — A tőke- és bankjegyhiány. — A kivezető út. — Mezőgazdasági telepítések. — Ipari munkanélküliek telepítése. — Budapest régi bérházainak átépítése és modernizálása. Tatarozások. — A Nemzeti Munkaterv telepítési programmja és az építőipar.

DIE BEHEBUNG DER ARBEITSLOSIGKEIT UND DAS BAUGEWERBE

Die wirtschaftliche Krise. — Die Arbeitslosigkeit. — Die Disproporcionalität des Konsums und der Produktion. — Mangel des Kapitals und der Banknoten. — Der Ausweg. — Landwirtschaftliche Siedlung. — Die Siedlung der industriellen Arbeitslosen. — Der Umbau und die Modernisierung der alten Miethäuser Budapest's. — Renovierungen. — Das Siedlungsprogramm des Nationalen Arbeitsplanes und das Baugewerbe.

1. **Új betegséget régi orvossággal nem lehet gyógyítani** — mondotta *Albrecht* főherceg az ifjúság egyik gyűlésén. A közgazdasági szakértők a gazdasági élet új bajain régi receptekkel nem segíthetnek. A régi világ szakértői letűnt korok orvosságával hiába kísérleteznek. A diagnózis egyszerű. A fogyasztás és termelés egyensúlya a helytelen gazdaságpolitika következtében megbillent. A megbénult termelés emberek millióit tette munkanélkülivé. A munkanélküliség még tovább csökkentette a fogyasztóképességet. A termeléshez szükséges tőkék nagy része kimerült vagy bizalmatlanul visszahúzódott. Hogy milyen óriási kára származik a gazdasági életnek a munkanélküliségből, elég egy egyszerű példával megvilágítani. A németországi *Institut für Konjunkturforschung* legújabb kimutatása szerint a németországi munkanélküliek száma *nyolcmillió.* Ha ezt megszorozzuk a német munkás átlagbérével, a német gazdasági élet veszteségét minden esztendőben kb. 27 milliárd pengőre becsülheljük.

Ugyanezen az alapon a magyar gazdasági élet évi vesztesége is kb. két milliárd pengő. Ha ehhez hozzávesszük azt, hogy a termelő munka megindulása a fogyasztóképesség megnövekedése az ipari és kereskedelmi élet funkcionálása mellett annak fejlődését is biztosítja, a munkanélküliség okozta kár még ezt is meghaladja.

2. **Mi következik ebből?** Az, hogy a termelő munka ismét megindítandó. A válságba jutott gazdasági helyzet csak úgy orvosolható, ha a munkanélküliek ismét kenyérhez jutnak, ha munka teremtésével a fogyasztóképességét elvesztett munkanélküli tömegeket ismét bevonjuk a gazdasági élet vérkeringésébe. Nehéz és súlyos feladat ez, amikor egy-

egy nemzet világgazdasági tényeknek a függvénye. Egy élni akaró nemzet azonban többre képes, mint ahogy azt ma igen sokan gondolják.

3. **A Nemzeti Munkaterv** a termelés és fogyasztás összhangba hozása mellett több komoly tervet tartalmaz e cél érdekében. A nemzeti termelés folytonosságának biztosítása, a nagy tömegek megélhetését biztosító termelési ágak kezdeményezése, a kis és középexisztenciák szaporítása, a háziipar fejlesztése, az ipari cikkek áralakulásának befolyásolása és hasonló célkitűzések mellett különösen figyelemre méltó a kormány *telepítési programmja.* A Nemzeti Munkaterv szerint azonban a telepítési akció a birtokmegoszlás egészséges kialakulásának előmozdítását célozza elsősorban. A telepítésnek azonban építőipari és egyéb szempontból is nagy jelentősége van. Az építőipari munkanélküliség megszüntetése érdekében legutóbb felmerült tervekkel szemben (mint Budapest régi bérházainak átépítése és modernizálása, vagy tatarozási munkálatok megindítása stb.) épen arra szeretnénk részletesebben rámutatni, hogy a telepítés az *ipari munkanélküliség szempontjából* mit jelenthet.

4. **Az ipari munkanélküliek telepítése** az a gondolat, amit a mezőgazdasági telepítési tervek kapcsán felvetettünk.

Olyan pestkörnyéki és nagyobb városok környékén létesítendő telepekre gondolunk, ahol körülbelül kétholdnyi területen munkáscsaládok elhelyezéséről lehetne gondoskodni. Ez megoldaná a munkásság lakásproblémáját, ezenkívül a két holdnyi terület elégséges volna ahhoz, hogy a család a legrosszabb munkaviszonyok vagy a teljes munkátlanság esetén is fenntartsa magát. Ezzel az állam felszabadulna a munkanélküliek nagy tehertétele alól és az életképes családok a közgazdasági életnek is pozitív tényezői maradnának.

5. **Építőipari szempontból** egy-egy ilyen telep felépítése a problémák egész sorozatát oldaná meg. A mezőgazdasági munkások után az építőipari munkásság száma a legnagyobb az országban. Hogy megértsük, mit jelent az építőipari munkanélküliség pénzben kifejezve, egy példát veszek az építőipari termelés köréből.

Mit jelent például nemzetgazdasági szempontból, ha egy 10.000 pengő értékű ház felépül vagy nem épül fel. Egy ilyen házhoz a feldolgozatlan nyersanyagokat véve tekintetbe, kell 60 m^3 anyag, ugyanannyi homok, 4 m^3 égetésre alkalmas mészkő, pár köbméter agyagos márga, néhány mázsa vasérc, 10—15 tonna szén, s egy-két jól megtermett fenyőfa. Ezeket a nyersanyagokat minden munka nélkül (kitermelés, szállítás, feldolgozás stb.) legfeljebb 500 pengőre értékelhetjük. Ebből az következik, hogy minden 10.000 pengő értékű építkezés elmaradása 9.500 pengő értékű veszteséget jelent.

Példánkból látjuk, hogy a nyersanyag értéke milyen csekély ahhoz az értékhez képest, amit megmunkálása jelent. A példa adatait kiszélesítve most már azt kell keresnünk, hogy milyen értékű munka elvégzésére volna szükség, hogy attól a viszonyok lényeges javulását várhassuk. Ha 100.000 munkást veszünk alapul az építőszezon 32 hetére à 50 órával, ez 1 pengő órabérrel (mely órabérben bennfoglaltatik a felhasználandó anyag értéke, valamint a többi mellékkiadások) 160 millió pengőt eredményez. A százezer munkás alatt természetesen nemcsak építőmunkást kell érteni, hanem azokat a munkásokat is, akiket a téglagyár, a cementgyár, a vasművek, a fafeldolgozó, fuvaros stb. stb. foglalkoztat, de akik ma kétségtelenül mind munka nélkül vannak. A fenti 160 millió pengő évi átlagból egy emberre 30.000 pengő értékű munkaalkalmat számítva, a százhatvanmilliós kereten belül 5.000 emberen felül adna munkát az építő- és kőművesmestereknek, nem beszélve a tervezők foglalkoztatásáról. Világos, ha az állam vérkeringésébe 160 millió pengőt viszünk, ennek hatása egy éven belül az állampénztár helyzetét is befolyásolja, mert ez a pénz ott adók, illetékek stb. formájában jelentkezik.

6. **A gyakorlati kivitel** szempontjából első probléma *ezen telepekhez szükséges föld* biztosítása. *Radnóti* István, a Nemzetpolitikai Társaság ankétján foglalkozott evvel a kérdéssel. Szerinte a telepítéshez szükséges földet a következők biztosítják: állami alapítványi és vagyonváltság földek, a szabad forgalomban eladásra kerülő birtokok (amelyekre az állam elővételi jogát kell biztosítani), az eladósodott birtokoknak az állam által való megvásárlása, nagyobb adóhátralékban levő birtokosok köztartozásainak földdel való kiegyenlítése és a hitbizományok reformja útján birtokba vett földek. Ezen az alapon biztosítva láthatjuk azokat a területeket, amelyeken a munkanélküliek telepítését meg lehetne valósítani.

Egy munkanélküli család elhelyezéséhez szükséges otthon megteremtéséhez átlag 4000 pengő értékű munkát számítva kb. három év kell ahhoz, hogy a fenti keretek között ezt a munkát elvégezhessük. Bizonyos, hogy ezeken a telepeken szükség lesz jegyzőre, tanítóra, lelkészre, orvosra, iparosra, kereskedőre.

A statisztika szerint emelkedik az üres lakások száma, eredmény: a háztulajdonosok megindítják a propagandát az építkezések ellen. Az építőmunka szünetelése nem vonja-e maga után a lakások további üresedését az építőmunkások ezreinek anyagi összeomlása miatt?

Építőipari különbíróság

Rechtsfälle im Baugewerbe

Írta: **ZEITLER SÁNDOR**

Az építőipari különbíróság felállítása nem csak az iparos érdekek, de az építőipari termelés gyors üteme szempontjából is fontos.

Gyors és szakszerű bíráskodásra van szükség.

A gyors bíráskodás hiánya ma óriási károkat okoz az építőiparnak. Az elhúzódó perek felemésztik és lekötik az iparosok forgótőkéit. Az építtető és az építő között támadt perek gyors elintézése megkímélné az iparost is, az építtetőt is a sok felesleges költségtől. A mai építkezések legnagyobb része csak minimális kalkulációval és minimális fedezettel végezhető. Lehetetlen ilyen esetben akár az iparost, akár az építtetőt erejét és számításait meghaladó kiadásokkal terhelni.

A szakszerű bíráskodás hiánya az, ami a perek húzódását okozza egyfelől, és ami a szakkérdésekkel kapcsolatos vitás ügyek igazságos megítélését legtöbbször lehetetlenné teszi. A szakemberekből álló bíróság 1—2 tárgyalás után meghozhatja ítéletét szemben a hónapokig és évekig húzódó perekkel.

Az Építőmesterek Ipartestülete javaslatom alapján már foglalkozott a kérdéssel, s egy külön e célra alakított bizottságot bízott meg a javaslat teljes kidolgozására.

Nem elég azonban, ha ezzel csak az Építőmesterek foglalkoznak, mert a szakbíróság felállítása az egész építőiparnak a közös érdeke. Ezért az *„Építőmunka"* útján a javaslatot az összes érdekeltek elé terjesztjük.

Nem áll példa nélkül az ilyen különbíróság felállítása. A *tőzsdebíróság* már 70 éve működik. Ehhez hasonló elvek szerint lehet felállítani az építőipari bíróságot is.

Nemcsak kari érdek, de *állami érdek is* az építőipari perek gyors elintézése, mert ezáltal a rendes bíróságok tehermentesítése is elérhető a nélkül, hogy az ilyen perekkel kapcsolatos bevételek csökkennének.

A tervezet vázlata a következő:

Szervezet: Az építőipari érdekeltségekből választott tagok.

Az építőiparral kapcsolatos más iparágakból választott 2—2 tag.

Ingatlantulajdonosok Egyesületének és Háztulajdonosok Orsz. Szövetségének vál. tagjai.

Az építőanyag-kereskedők egyesületéből választott 2 tag.

Bíróság: A fenti egy évre választott bírósági tagokból a peres felek szabadon választhatnak egy-egy tagot. Az így kiválasztott tagok választanák meg az elnököt. — Ha a felek nem jelölnének ki bírákat, akkor az elnökség jelöli ki a bíróság tagjait. — Nagyobb perek (10.000 P-n felül) a felek 2—2 tagot választhatnak.

Telepes háztervek

A telepítésekkel kapcsolatos háztervezés ma egyik legaktuálisabb építészeti feladat. Amíg külföldön a telepes ház tervezése már kiforrott probléma, addig nálunk — a kezdet kezdetén — eddig csak kísérletek és próbálkozások születtek meg. Komoly előtanulmányok, a magyar falu építésének alapos ismerete, az adottságok és szükségletek helyes számbavétele kell ahhoz, hogy e téren a legideálisabbat tudjuk produkálni.

A magyar építészeknek a legutóbb lezajlott és sok vitára okot adó városszéli telepítési pályázatnál nyílt először komoly alkalom arra, hogy ezzel a kérdéssel behatóbban foglalkozzanak. Már a tervpályázati programm elárulta, hogy a teleptervezés nálunk még gyerekcipőben jár. De a hibás kiírást követte a székesfőváros illetékes ügyosztályának érthetetlen eljárása: az elfogadott tervek önkényes átdolgozása. Azt a munkát, energiát és tudást, amit a pályázók munkáikba befektettek, semmibe véve, úgy dolgozták át a terveket, hogy sem a célszerűség, sem az olcsóság szempontjából nem vált előnyére.

Bemutatunk egy elfogadott tervet a városszéli telepítési tervpályázatok közül. A tervet *Antal* Dezső építészmérnök, a telepítési problémák komoly tanulmányozója és szakértője készítette. Az alaprajzi megoldásnál a tágas lakókonyhán kívül két szobát tudott elhelyezni az előírt keretek között, ami óriási előny egy család életénél (számítva arra, hogy betegség esetén a beteg elkülöníthető). A városi házaknál szokásos zárt előtér helyett fedett verandát tervezett, amit azzal indokol, hogy a külsőségek közvetlen megközelítése *a telepes lakóháznál* sokkal fontosabb, mint a számára hasznavehetetlen zárt előtér. Ennek területét inkább a lakóterületnél és a verandánál hasznosítja. [Ebből a tervből a székesfőváros illetékes ügyosztálya egy

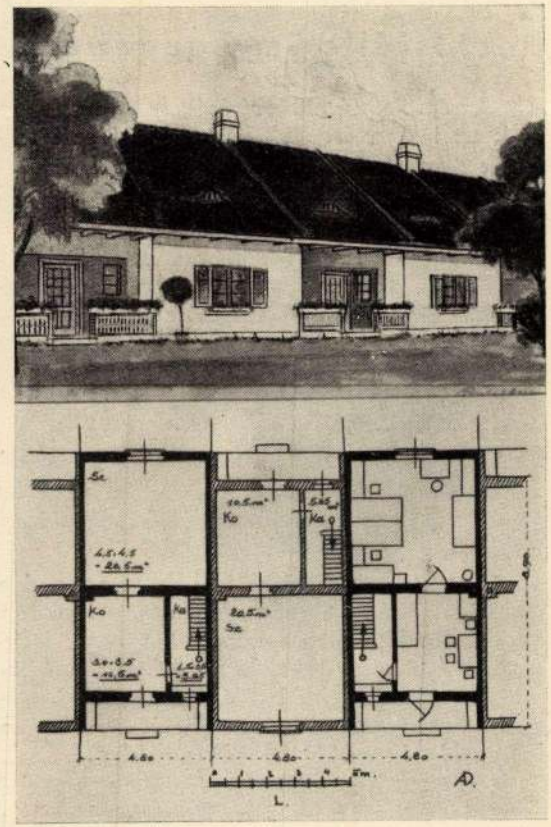

Antal Dezső
telepes sorház terve

Építőmunka 1933. 1. sz.

LIV. évfolyam. 21—22. (2995—996.) szám. Budapest, 1933. március 16.

VÁLLALKOZÓK LAPJA

A telepités, mint műszaki feladat

— Antal Dezső előadása a Mérnökegyletben —

Kivételes, nagy szorgalommal koncipiálta előadását *Antal* Dezső épitészmérnök, aki az Egyletben három szakosztály tagjai előtt fejtette ki nézeteit a birtok- és szociálpolitika felől, amely most minden országot, minden nemzetet erősen foglalkoztat. Az előkelő közönség feszült figyelemmel hallgatta *Antal* Dezső megállapitásait, amelyeket bőségesen támasztott alá vetitett képillusztrációkkal.

A terjedelmes előadásból kiragadunk egyes megállapitásokat, amelyek olvasóinkat mindenesetre érdekelni fogják.

A telepités egészségesebb birtokelosztást, racionálisabb gazdálkodást készit elő, a munkátlanságot, a tömegek megélhetését elősegiti. *A telepités gyakorlati célján felül előtérbe hozza a falu elhanyagolt műszaki kérdéseit,* megmutatja a falu terjesztésének, helyes megépitésének utjait. Mérnöki és épitészi feladat. A telepités megindításához a technika várja a *törvényt, amely biztositja a gazdasági, pénzügyi és hatósági irányitás kereteit.* A földterületek, az épitőanyagok és a munkaerők rendelkezésre állanak.

Temészeti adottság a terület helyzete, fekvése, környezete, megközlithetősége. Téralakulás, geologiai viszonyok, termőképesség, éghajlati viszonyok, épitésre alkalmas anyagok előfordulása, vizrajzi viszonyok, talajviz, ivóviz.

A termelés és értékesités lehetősége a bekapcsoló ut és a belső uthálózat függvénye. Nem hagyható figyelmen kivül az egyes házhelyek, a gazdasági üzemek elhelyezésénél és berendezésénél.

A pénzügyi adottságokra való tekintettel sulyos és felelősségteljes feladata a telepitőnek, hogy kikutassa a legolcsóbb és legcélszerűbb épités lehetőségeit hazai anyagok felhasználásával.

A személyi adottságok nem hagyhatók figyelmen kivül. A szokások, a családi élet vonásai, a falusi ember életmegnyilvánulásai, a gondolkodásmód fontos szerepet játszanak a település épitőmunkáinál. Épen ezek nehezitik meg a falunak korszerü megépitését. Népi szokásoknak és a fajiságban gyökeredző életfelfogásoknak a használati eszközök, a lakás és ház kialakitásában való tükröztetése megbecsülendő nemzeti értéket jelent. *Nem szabad ez értékeknek kifejezését elhanyagolni a megváltozott életmód következtében kifejlődő uj falusi lakóháztipus kialakitásával.* Viszont nem szabad a falusi házat a megszokottságra hivatkozva több évszázados primitiv mivoltában sem meghagyni. Az elmaradt falusi épitést ellenkezőleg, korszerü alapokra kell fektetnie a telepitésnek.

A ház és udvar minden részének célszerü méretezése és kapcsolása igen fontos, mert a telepesek összes munkálkodásuk kétharmadát épen a ház körül végzik, mig a statisztikai adatok szerint a külső gazdasági munkák mindössze harmadát teszik az összes munkamennyiségnek. A vetitett képeken bemutatott egyszerü, ősi falusi házak előadó szerint alapos reformokra szorulnak. Kezdetleges a gazdálkodás, istállók, ólak, csürök az udvarban szanaszét helyezkednek el, célszerütlen, sok fölösleges fáradságot okozó elrendezés ez. A régi egyszobasoros megoldásoktól eltérő kéttraktusos elrendezések is találhatók elvétve, de *gyökeres változást csak a legutóbbi idők hozták meg,* a városokban megindult ipari fejlődés hatása alatt. A földmivelő kisgazdán is kiütközik a haladás vágya. Az egysoros elrendezés kényelmetlenségein változtatni igyekszik, az uccára két szobát helyez, a belső helyiségeket jobb kapcsolatba hozza s igy a tradicionális házforma megváltozik, gyakran uj, diszes homlokzatot emel, amit a városi példákon tanult kisiparos fantáziája hoz létre. A fütést is tökéletesebben használja ki.

Az épitő anyagok minőségétől eltekintve, *az elrendezés és a csoportositás lényegesen befolyásolja a fenntartás költségeit.*

A régi példákból át kell venni mindazt, ami hasznosan felhasználható. A külsőnek kialakitásában csak a fokozottan fegyelmezett tartózkodás biztositja a folytonosságot. A telekhatárra épitett szabadon álló ház előnyei fokozódnak az ikerházas megoldásokban. Ezt ugyan még nem ismeri a falu, de nagy előnyei folytán, mint az anyagmegtakaritás, a fedetlen nagy falfelület megszünése, a telek kedvező kihasználása, a telepités folyamán való ikerházépitést ajánlatossá teszi. Még célszerübbnek látszik a négyes ikerház.

Figyelemmel kell lenni a továbbépités lehetőségére is. A kisgazdák régóta épitenek részletekben, de kellő előrelátás nélkül és az előre készitett egységes terv hiányából erednek azután a helytelen elrendezések.

A megfelelő helyről ösztönzött helyes ujitás elől nem zárkózik el a magyar gazda, amint azt az emeletes házak mutatják, amelyeket Sajómercse borsodmegyei községben épült emeletes házak mutatják. A lakás (konyhából nyiló két szoba), kamra az emeleten, istálló, mellékhelyiségek a földszinten vannak. Az első ily házat egy olasz hadifogságból hazatért gazda épitette és rögtön akadt vagy tiz követője.

Épitőmesteri szakvizsgára és elővizsgára előkészitenek nagy gyakorlatu épitőmesterek. VII., Szent Domonkos u. 19 I. 9. Jelentkezés: d. u. 3-tól 7-ig.

A gazdasági épületek lefödésénél a magasabb, meredekebb tető jobban felel meg, mint a lapos tető. *A házak alakitásában mindenképen biztositanunk kell a népmüvészet érvényesülését.*

A haldokló háziipart az egyszerü falusi ház népmüvészetével kell életrekelteni. A telepités keretében megfelelő irányitással rá lehet nevelni a telepest a háziipar müvelésére. Számitásba veendő az épitőmunkáknál a telepesek saját munkaereje. Az összes föld-, kőmivesmunkáknál az épitőanyagok helyszini kitermelésénél, a szállitásnál, segédmunkáknál *célszerüen használjuk fel a telepes munkaerejét.* Német adatok szerint mindössze *20—25%-os megtakaritás érhető el a telepesek munkája segitségével.*

Az épitő anyagok megválasztását és felhasználását nem lehet a gazdálkodóra bizni, mint ahogyan a FAKSz-nál láthattuk, mert helytelenül választott anyagok a befektetett tőke pusztulását idézik elő. Az anyagok lehetőleg a helyszinen találhatók, illetve termelhetők legyenek. *A falusi ember munkaereje legjobban a vályog és a vert falazat előállitásánál hasznositható.*

A *vályog* a felmenő falazatra igen jó anyag, de az alapfalak kőből, égetett téglából vagy betonból készüljenek, a talajszin fölé legalább 50 centiméterre emelkedően. A vályog 20—25% megtakaritást jelent az összköltségekben a téglafalazattal szemben. A vetitett kép német példát mutat és az előadó a márkákban kifejezett költségeket, a falazat előállitásának módját tárgyalja.

A helyszinen előállitható anyagokat a müszaki anyagkutatásnak és anyagvizsgáló intézményeinknek nyilván kellene tartaniok.

A telek alakját illetőleg a terület összmérete és a gazdálkodás módja irányadó. A legegyszerübb munkástelep számára is a szabadon álló vagy ikerházas épitkezés esetében 150 négyzetöl terület szükséges. Innen felfelé 450 négyzetölü telkeket alakithatunk. Egy 15—20 holdas telepes kisgazdaság 250—300 öles telken még veteményes kerttel is rendelkezhetik. Munkástelepiteséknél 100 öles telkek sorházakkal épithetők be. A jelenleg sokhelyt található igen keskeny, mély telkek osztásokból erednek és épenséggel nem előnyösek. Kocsiforgalom, megfordulás lehetősége legalább 15—20 méteres uccavonalat igényel. *Előkertek szükségesek.*

Előadó bemutatja a Fót-ujfalu „Suumcuique" telepére készitett érdekes tervet, amelyet öt évvel ezelőtt készitett és amelyet nagy elismerés fogadott. Sajnos, nem valósulhatott még meg.

Az átmenő főforgalmi ut, a vasut csak érintse a községet és ne haladjon rajta keresztül. Az ebből kiágazó belső forgalmi főut gyüjti össze a lakóutakat, mely utóbbiak közelitik meg a házhelyeket, és az eddig szokásosnál keskenyebbek lehetnek. Tiz méter szélesség elegendő. A közmüvek költségei csak igen kis mértékben terhelhetik az egyes telepeseket.

Ahol a talajvizes kutak nem adnak egészséges vizet, tisztán az ivóviz biztositására artézi kutak létesitendők, 6—8 házhelyenkint kifolyó csapokkal. Egy talajvizes kut házhelyenkint 150 pengő, amivel szemben egy háromszáz házhelyes telepen a 20.000 pengőbe kerülő artézi kut sem kerül több költségbe az egyes telepesnek. *A vizvezetéki rendszer nemcsak egészségesebb, hanem tüzveszély szempontjából is fölötte kivánatos.*

A telek és termőföld ára ma holdankint átlagosan 400 pengő, mely költség azonban nem terhelheti a telepest épugy, mint az előkészitő munkák költsége sem.

A parcellázás egyébként 6—8 pengőnél nem lehet több telepesenkint.

A lakóházak költségeit előadó saját sokféle tervei szerint számitotta ki. Teljesen szolid lakóház 16—17 pengő köbméterenkint. Vályogfalak esetén 12 P. Istállók szilárd alépitménynyel, vályogfalakkal 8 pengő.

Egy házhelyet átlag 2.75 m hosszuságu gyüjtőut és 9.00 m hosszu lakóut költségei terhelnek. A gyüjtőut egységárát 24.80 P-vel, a lakóutét 15.20 P-vel véve fel, egy házhelyre 205 pengő terhel ezen a cimen, amennyiben az ut nagy része már amugy is nem épült volna fel. Ha igen, akkor a költség redukálódik. (100 pengőre tehető átlag.)

Egy huszonöt holdas gazdaság költségei, az elinditáshoz legszükségesebbeket felvéve, *a lakóépület, istálló, ól, pöcegödör, keritès 3572 pengőbe kerül.*

Ehez a kut, ut, középület holt leltár, élőleltár telepesre eső kötsége 1500 pengő. Kereken 6200 pengőt igényelnek mindezek egy 25 holdas telephez. Ha a telep csak 15 holdas, az előirányzat 5300 pengőre redukálódik.

Egy 8 holdas törpebirtokos telep létesitése 4000 pengő. Végül egy 3 kat. hold termőfölddel rendelkező munkástelep megvalósitásához, sorházas lakóháztipust véve alapul, 2100 pengő irányozható elő.

A minden primitivsége mellett is értelmes, eszes, minden elmaradottsága dacára is a haladás és kultura után vágyódó magyar földmivelő rászolgált arra, hogy küzdelmes munkájának szintere a szakértelem, a megértő müszaki beavatkozás és irányitás által biztositani tudja részére a mai kornak megfelelő keretet és lehetőséget a bármi szegény, de a mának munkásemberéhez méltó eszközöket és hajlékot. *Nemzetgazdaságunknak pedig sürgető szüksége van arra, hogy a racionálisabb falu és mezőgazdaság megteremtése által megszerezze a talpraállitásához szükséges hányadot,* amelyet a müszaki munka célszerü felhasználásával érhet el.

Ennek elérésére példát adó, *uttörő és nagyra hivatott lépés a hozzáértő müszaki munka alapján végrehajtott telepités.*

A nagy tetszéssel fogadott előadáshoz *Dorner* Gyula min. tanácsos szólott igen alapos tárgyismeretekkel és a régi hagyomány szeretetével és dr. *Kotsis* Endre, akit az érdemes kezdeményező jelzője illet meg.

Orbán Ferenc elnök a szakosztályok köszönetét tolmácsolta.

KORÁNYI és FRÖHLICH

vasszerkezet, fémportál, napellenző és redőnygyár

TELEFON: 32—3—76. **BUDAPEST, VIII., KISFALUDY-UCCA 5.** TELEFON: 45—9—80.

GYÁRTMÁNYAINK anyagban és minőségben utolérhetetlenek!

Milyen beruházások várhatók 1933-ban?

— A kormány, a közhatóságok és a vizszabályzó társulatok közmunkaprogramja —

II.

Székesfehérvár

városa sulyos anyagi helyzetére való tekintettel, nagyobb közmunkákat 1933-ban nem irányzott elő. A város minden igyekezetével azon van, hogy a lezajlott tervpályázat alapján a sóstói strandfürdő még ez év nyarán elkészüljön, de az elkészitő munkálatok meg kezdeti állapotban vannak. Ezenkivül csak a legszükségesebb ut- és épületkarbantartási munkálatokat végeztet el a város.

Az Ifj. WALLA JÓZSEF cementárugyár r.t.

Budapest, X., Asztalos Sándor-ucca 12 Tel: 31-0-93, 36-6-15

jelenleg még olcsóbban áll tisztelt vevői rendelkezésére mint

MEGSZÜNT A KARTELL!

mielőtt tehat **márványmozaiklap, cementlap, padlóburkoló, fayence falburkoló** és **mükö munkált** ki dná, saját érdekében forduljon ajanlatért c günkhöz ahol a minden izlést kielégitő nagy választek raktárunkon állandóan megtekinthető.

Kutgyürük, betoncsövek, minden méretben nagy mennyiséghen vannak állandóan raktáron.

Elsőrangu minőség, olcsó árak, pontos kiszolgálás!

Miskolc

város mérnöki hivatala 1933-ban vállalkozói munkát nem irányzott elő, csupán az inségmunkákkal kapcsolatos házilag elkészitendő makadamutak épitése van folyamatban.

Eger

város mérnöki ügyosztálya az 1933. évben kisebb utfenntartási munkákon kivül, előreláthatólag nem végeztet nagyobb közmunkákat.

Komáromban

ez évben — kisebb tatarozásoktól és a csatornahálózat némi bővitésétől eltekintve — fedezet hiányában nem lesznek közmunkák.

Pápán

kisebb épülettatarozási munkákon kivül egyéb közmunka a város költségvetésében felvéve nincsen.

A Sebes-Körös vizszabályozó és ármentesitő társulat

1933. évi munkaprogramja a következő:

A társulat az ár- és belvizvédelmi berendezéseit már nagyobbára kiépitette, de mint az ez évi tavasz beigazolta, nagyobb belvizjárások idején még mindig jelentkeznek egyes helyeken kisebb bár, de az ottani birtokosoknak jelentős károkat okozó vadvizek. Az árterületen ma fennálló vizvédelmi berendezéseket a társulatnak összérdekeltsége épitette meg. Ezen berendezések az árterületnek mintegy 55—80%-át már vizteleniteni tudják, a fennmaradt 20—25%-nyi árterület azonban ma abban a helyzetben van, hogy bár nagy anyagi áldozatokkal segitette a vizművek kiépitését, ő mégis állandóan époly vizkárokat szenved, mintha a társulat a belvizmüveket egyáltalában nem épitette volna. A társulat ezen kisebb részével szemben erkölcsi kötelessége tehát az összérdekeltségnek, hogy az ő területüket is vizmentesitse, illetve őket a mentesitésben elősegitse. Ezen szempont, valamint a munkanélküliségen való enyhités szempontjából az 1933. évi épitési programba több kisebb csatorna és vizmű épitését vette tervbe a társulat.

Az árvédelmi müveket illetőleg az 1933. évben megépitendő lesz a Nagytóti-i, Ihráz-Malomfoki partbiztositás, leásandók lesznek a Sebes-Körös hullámterében mutatkozó erősebb kiugrások és emelkedések. Elvégzik a Torda, Pulykazuggi fásitást és a Vidra és Sebes-Körös torkolati szakaszán tervezett védfüzes telepitést. Megkezdik továbbá az itatórámpáknak korlátokkal való ellátását.

Részben a költségvetésben előirányzott összegekből, részben az árvédekezésnél és szivattyuzásnál esetleg előálló megtakaritásokból a következő belvizcsatornákat épitik meg: 1. Kócsaéri mellékcsatorna. 2. Kisteleki csatorna. 3. Mezősasi csatorna. 4. Bőzsödi csatorna. 5. Kutaséri fő- és mellékcsatorna. 6. Darvas—Komádi-i határcsatorna. 7. Vésztői—Cigányfoki összekötő csatorna. Megemelendők lesznek a Holt-Körös alsó és Kutas csatorna felső szakaszán alacsonynak bizonyult töltések. Megépitendő lesz a Gondazugi és Kisbölcsi-i traktorhajtásu szivattyu. Folytatják a szükségessé vált tiltók és zsilipek készitését, a régi avult fahidaknak betonhidakká való átépitését és betonkerékvetőkkel való ellátását.

A fentebb előadott indokok alapján megkez-

ELŐKERTRÁCS, KERITÉS

HAIDEKKER

Budapest, VIII., Üllői-ut 40/52.

Téves az a hit

hogy az Aranit paragumi hajtószij csak bizonyos meghajtásokhoz használható! Az

Aranit paragumi hajtószij

a legideálisabb és legolcsóbb erőátviteli eszköz kivétel nélkül minden célra.

A jelenkor legolcsóbb hajtószija.

Gyártja: **LÁNG LÁSZLÓ** gumiárugyár Budapest, VI., Botond-utca 7/a. Telefon: 92-1-42.

Gumi szállító-szalagok minden célra.

dik majd a szikes legelők körülgátolását. Tekintettel arra, hogy a belvizjárás idején igen nagy érdek fűződik ahoz, hogy a belvizvédelmi intézkedések kellő időben megtehetők legyenek, kiépitik a Kórós és Mezősasi telefonvonalat.

A fenntartási munkákat illetőleg a megfelelő cimeken előirányzott kereteken belül cserépfedéssel épitik át a Zsadányi és Iszapi őrházat és iszaptakaritást végeznek el a Holt-Körösön, Ugra-Nagytóti-i és Ugra-Szilasi csatornákon.

A tervbe vett munkálatokat a társulat házi kezelésben végezteti el.

A Körös-tisza-marosi ármentesitő

és belvizszabályozó társulat az 1933. évre néhány kisebb jelentőségü és meretü belvizcsatorna épitését irányozta elő. Ezen csatornák terveit jóváhagyták és engedélyezték.

Nagyobb terjedelmü munka volna a védtöltéseknek jóváhagyott és hatóságilag engedélyezett tervek alapján végrehajtandó további (folytatólagos) általános rekonstrukciója körülbelül 2 millió P költséggel, de ezen munkálatra ezidőszerint nincs fedezete a társulatnak, amely a munkákat házi kezelésben hajtja végre.

A Paksi Ármentesitő Társulat

az 1933. évre a védtöltéseken, csatornákon, hidakon, zsilipeken, épületeken, partvédmüveken és telefónhálózaton végzendő rendes évi fenntartási munkálatokon kivül mindössze egy kisebb, uj belvizlevezető csatorna kiásását irányozta elő, mintegy 3000 m³ földmunkával. A társulat a munkálatokat — azok kis méretéro való tekintettel — mind házi kezelésben végezteti helybeli iparosokkal, szakmánymunkásokkal és napszámosokkal, a földmunkát pedig kalocsai kubikosokkal.

A Fekete, Pécsi és Egerszegi Vizlecsapoló Társulat

az 1933. évre csak kisebb mederrendezési munkákat és ezzel kapcsolatban kisebb csőzsilipek épitését vette előirányzatba, amelyeket mind házi kezelésben végezteti el. A munkák legnagyobb része államsegélyes inségmunka lesz.

A Tiszaköröszugi ármentesitő

és belvizszabályozó társulat azonban 1933-ban semmiféle különösebb munkát nem tervez végrehajtani néhány kisebb, házilag végrehajtandó csatornamunkánál. Ezek a tervek most vannak jóváhagyás végett felterjesztve.

A Hármas-Algyői Ármentesitő és Belvizszabályozó Társulatnál

az épitési munkálatok a közelmult években nyertek befejezést, s tekintve a társulat sulyos anyagi helyzetét, a közel jövőben sem várható nagyobb munkálat megindítása.

A Margittaszigeti Ármentesitő és Belvizlevezető Társulat

az 1933. évre előirányozta 7 km. hosszu töltésszakasz magasitását (fejelését) és szivattyutelep nyomócsövének 30 méterrel való meghosszabbitását. Mind a két munkát házilag végezteti a társulat.

MELOCCO

Cső- Lap- Mükö- Födém- Redőny- Burkoló- Parketta- és Kémény- toldó osztály.

VITÉZ **DARVAS LAJOS** OKL. MÉRNÖK.

NEMES ÉPITŐ VÁLLALAT

BUDAPEST, IV., KIRÁLY PAL UTCA 20.

TELEFON: AUT. 86-2-96.

OZALID, fény- és aluminium-másolatok

Költségvetések, műszaki tervek, térképek rajzolását és sokszorositását több szinben is vállalja **Manglitz Ferenc** Budapest, VIII. József-u. 12. Telefon: József 431—47.

Az épitőtakarékok ellenőrzése

A *Vállalkozók Lapja* 1931 febr. 11. számában kimeritően ismertettük az épitőtakarékosság lényegét és külföldi példáit és sürgettük, hogy *megfelelő szigoru felügyelet mellett* nálunk is meg kell adni a lehetőséget arra, hogy a családiház után sóvárgó közönség előzetes takarékosság utján, megfelelő biztositékok alapján, hozzájuthasson az épitő kölcsönhöz. Rámutattunk arra, hogy az ilyen intézményeknek Angliában, Amerikában nagy multjuk van, de az utolsó 8—10 év alatt Németországban is nagy eredményeket produkáltak az épitőtakarékok. Cikkünk megjelenése évében valóban meg is alakult nálunk is az első épitőtakarék, ezt követte a többi, hol szövetkezeti, hol részvénytársasági alapon és ma Budapesten öt, vidéken 2 ilyen intézet működik; egyrészük kamatmentes épitőkölcsön nyujtását hirdeti a hozzá csatlakozóknak, a másik kamatos kölcsönöket igér.

Amilyen mértékben eldugult nálunk minden hitelforrás, főként az elmult év közepe óta, olyan mértékben hálózzák be propagandájukkal az országot ezek az épitőtakarékok, amelyek főként a családi hajlék után vágyódó fix-jövedelmü kisexisztenciákat igyekeznek üzletkörükbe megszervezni. Az épitőtakarékok akviciós munkájának erősbödése már a bankok betétérdekeit is érinti, mert a betéteknek a bankokból kiáramlása után az épitőtakarékok a pénzét féltő kisembereket rendkivüli befizetések igénylése fejében gyors épitési lehetőséggel biztatják és főként vidéken számos esetben a kisemberek a bankokból kivett betétjeikből a gyors épitési lehetőség reményében 1—2—3000 pengőt is fizetnek be az épitőtakarékba már a csatlakozáskor.

Az utóbbi időben az épitőtakarékok működése ellen mind több és több jogos kritika és aggály gyült össze és a gazdasági és hitelélet különböző faktorai egyre erőteljesebben *sürgetik egyrészt a működő épitőtakarékok, gestiojának pénzügyminiszteri felülvizsgálatát, másrészt ezen intézetek állami ellenőrzés alá helyezését*, harmadszor ujabb hasonló intézmény alapitásának eltiltását, de legalább is a legszigorubb feltételekhez kötését.

A pénzügyminiszter akkor, amikor a közhangulat nyomása alatt 2—3 ilyen épitőtakarék maga is kérte önmaga ellen a hivatalos revizió t, utasitotta a *Pénzintézeti Központot*, hogy alaposan vizsgálja meg e vállalatokat, ügyviteli rendszerüket, a közönség náluk elhelyezett pénzének biztonságát, stb.

A *Pénzintézeti Központ* revizorai hónapokig tartó könyvvizsgálat után feltárták épitőtakarékjaink üzletpolitikáját és adataik alapján a P. K. nemrég meg is tette jelentését a pénzügyminiszternek. Miután időközben a sulyos pénzügyi viszonyok miatt több nagy épitőtakarék Németországban is összeomlott és a közönségnek érzékeny károkat okozott, ami miatt a birodalmi kormány az 1931. junius 6-iki törvénnyel az épitőtakarékokat a magánbiztositó intézetek birodalmi felügyeleti hatóságának ellenőrzése alá helyezte, nálunk is egyre erélyesebben hasonló rendszabályokat sürgetnek. Utalnak arra is, hogy Ausztriában, ahol ma 25 épitőtakarék működik, egyelőre 1934 végéig nem engedélyezik ilyen uj intézet alapitását, de azt sem, hogy meglévő más szövetkezetek ezt az üzletágat bevezessék és felhatalmazást kapott a kormány arra, hogy a meglévő épitőtakarékok működését ellenőrizze, működésüket szükség esetén felfüggessze, esetleg kényszerfelszámolásukat elrendelje. Ha tehát külföldön, ahol hosszabb, 8—10 évi tapasztalat alapján máris szigoru kormányhatósági ellnőrzés alá helyezték ezeket az intézeteket, szükségessé vált a legnagyobb körültekintés és ellenőrzés, vagy valóban sürgős az nálunk, ahol mindössze 2 éves multja van az épitőtakaréknak. *Amennyire hiba volna az épitőtakarékok megszüntetését követelni, époly hiba volna a mai ellenőrzés nélküli működésüket tovább megtürni*, annál is inkább, mert a nálunk működő ilyen intézetek 1—2 kivételével nincsenek ugy megalapozva, hogy működésük elé megnyugvással lehetne tekinteni.

Nagy hiba az épitőtakarékoknál az, hogy a csatlakozásra és előzetes takarékoskodásra hozzájuk belépett egyszerü emberek a takarékok bonyolult prospektusaiból és reklámelőadásaiból sohasem tudnak tisztán látni, még a tekintetben sem, hogy mire kötelezte magát a belépéssel, de mégkevésbé tudja ellenőrizni azt, hogy *mikor és milyen módozatok mellett juthat hozzá vágyai netovábbjához, családi házához.* Az épitőtakarékok legtöbbje nálunk csak 1—2 évi rezsifedezettel rendelkezik és kölcsönfolyósitási rendszerük bonyolult, kisemberek által soha meg nem érthető kulcsszámaik mögött bizonyos hólábdarendszer bujik meg.

Felfogásunk szerint *hazai takarékpénztáraink is mát követtek el*, amikor egyrészt e takarékosságtyüjtést szabadon átengedték alkalmi konjunkturális vállalkozóknak, akik a külföldi példát utánozva jól-rosszul megalapitott szövetkezeteikkel, de annál vonzóbb propagandájukkal hozzáfogtak a bankoktól kiáramlott kisbetétek megszerzéséhez. De a pénzintézetek nemcsak hogy ölbetett kézzel nézik a betétérdekeiket is érintő eme konjunkturális üzletág terjeszkedését, hanem el is gáncsoltak 1—2 olyan kisérletet, amelyek ilyen épitőtakaréknak megfelelő biztositékokkal és szigoru állami felügyelet alatti létrehozását célozták és amely kisérletek a kormányhatóság előtt is indokolt megértéssel találkoztak.

Annyi bizonyos, hogy amikor országszerte a földbetöjuttatottak tizezrei a bankzárlat óta sem LÁB, sem FAKSz-kölcsönhöz nem juthatnak családiházaik megépitéséhez és amikor az 1—2 szobás kislakásokban még a fővárosban is nagy lakáshiány van, amit az ilyen kislakások árszinvonalának mozdulatlansága igazol, *meg kell találni azokat a biztositékokat, amelyek mellett az épitőtakarékosság előnyeit a nemzeti épitőmunka szolgálatába lehet állitani.* Különös jelentősége van annak, hogy a minden bizalmat megérdemlő, mert biztositékokkal körülbástyázott épitőtakarék a családiházépittető közönséget előre-takarékosságra ösztönzi, ami az amugy is takarékos kisemberek tömegeinél nem is nagy feladat, csak bizalomkeltés kérdése és évről-évre sokmillió pengő mozgósitható ilymódon a termelőmunka számára. Hogy ennek mily nagy jelentősége van épen ma, arra jellemző csak az, hogy ma sem közület, sem magános számára sem ingatlanbiztositékra, sem a legbiztonságosabb közszállitásra sincs három hónapon tuli hitel.

Várjuk tehát a kormány preventiv intézkedéseit a magyar épitőtakarékokkal kapcsolatban, de ugy, hogy ez az intézmény fejlődésképesen állhasson a magyar lakásépitkezés szolgálatába.

Gy. I.

PARKETTÁT tölgyfából és bükkfából minden minőségben a legelőnyösebben szállit és padozati munkát elsőrangu kivitelben vállal: TELEFON 15-9-65.

PARKETTGYÁRAK ELADÁSI IRODÁJA K. F. T. BUDAPEST, V., NÁDOR UCCA 21.

Két és félévi fegyház . . .

Ennyire itélték a takarmányszállitási panama főszereplőjét, megfelelően kisebb büntetést szabott ki a biróság a többiekre is és noha az itélet még nem jogerős, a fővádlott az itéletben megnyugodott, nyilván érezvén, hogy a biróság nem alaptalanul szabta ki számára a bünhődés mértékét. De esendő és megesett emberek egyéni tragédiáján tul: mennyivel fontosabb az, hogy a bün és bünhődés felett maga a közvélemény is megnyugodjék; ezt azonban egy birói itélet egymagában — legyen az bár az igazságnak a legjobban megfelelő — el nem érheti. Mert valamennyien érezzük és tudjuk, hogy nem elég a már elkövetett bünt esetenkint üldözni és megtorolni, hanem ennél talán még fontosabb az elkövetés lehetőségét — amennyiben erre mód van — a minimumra csökkenteni. Már pedig erre, különösen a bünök egyes váltajainál, (s idetartoznak a közszállitási visszaélések is), igenis van mód, csak be kell tartani azokat a preventiv szabályokat és előirásokat, amelyeket bölcs elmék és a gyakorlatból leszürődött tapasztalatok nem ok nélkül teremtettek és emeltek törvényerőre. Éppen a fenti esetből, valamint a ma is zajló vizsgálat alatt álló egyéb szállitási visszaélésekből szinte sugárzik annak a megállapitásnak az igazsága, hogy az állam törvényét és szabályait éppen és legelsősorban az állami szerveknek, hatóságoknak és ezek funkcionáriusainak kell betartaniok és végzetes bünt követ el az a hatóság, amely a törvényes előirások benemtartásából vagy megkiméléséből ad rossz, romboló példát az állam polgárainak és nyujt — akaratlanul is — lehetőséget az erkölcsi megtántorodásra, a bünre . . .

Mert kérdezzük: sor került volna-e fenti itéletre és sor kerülne-e a még ezután elhangzókra, emberi sorsok derékbaroppanására és az állampolgárok közösségének megkárosodására, ha az illetékes hatósági szervek annakidején figyelembe vették volna a jól bevált és mindenkit kötelező szabályokat, előirásokat — jelen esetben a Közszállitási Szabályzatot? A tagadó válasz benne van a kérdésben

És benne van a megelőzés, a baj további megismétlődésének gyógyszere is: tessék betartani és betartatni kivétel nélkül minden hatóság által — a vezetők felelőssége mellett — a törvényes előirásokat; de ez a felelősség ne csak papiron irott malaszt legyen, hanem valóban sulyos szankciókkal terhelt valóság, amely — ha mégis visszaélés történnék, állitsa a bün pártolás konzekvenciái elé a felelősségéről megfeledkező vezetőt!

Csak igy, a bün megelőzésére irányuló ilyen őszinte, céltudatos — és bizonyára eredményes — törekvések mellett fog maga a közvélemény is az itéletekben megnyugodni, mert látni és tudni fogja, hogy erkölcsi és anyagi javainak sáfárjai — jól sáfárkodnak . . . (1)

Betonbontást, szádfalverést vállal

LISKA JENŐ okl. gépészmérnök

Budapest, VIII., Baross-ucca 77. Telefon: J. 335—42.

FŐVÁROS

Borvendég Ferenc alpolgármester: a dunai alagutak épitési zavarairól

A Duna-alagutak épitésének zavaraival kapcsolatban kérdést intéztünk *Borvendég* Ferenc alpolgármesterhez, aki munkatársunknak a következőket mondotta:

— A Vizművek fejlesztésére szükséges Duna-alagutak épitésére annak idején két árlejtést is tartott a főváros. A második árlejtésen a főváros szabad választást engedett a vállalkozónak, hogy milyen épitési rendszerrel épitse az alagutakat. *A megbizást elnyert vállalkozó egy, eddig nálunk ismeretlen uj rendszert* választott. A főváros annak idején a legelőnyösebb ajánlatot fogadta el és a munka kiadásánál megtette azokat az óvintézkedéseket, amelyek a főváros érdekeinek megóvását célozták. *A vállalkozó a Duna-alagutak négy védaknáját el is készitette. A tulajdonképeni alagutfurásnál támadtak olyan nehézségek, amikkel nem tudtak megbirkózni* és ekkor derült ki, hogy a kiválasztott rendszer nem alkalmas a folyam medre alatti alagut megépitésére. Egy alagut épitése mindig igen komplikált és nehéz feladat akkor is, ha vasuti vagy közuti alagutat épitenek, de különösen nehéz egy folyam medre alatt. A tapasztalat azt mutatja, hogy *az egész világon minden alagut épitésénél voltak bajok, még pedig ismeretlen tényezők beavatkozása miatt.* Ez történt a Duna alagutak épitésénél is, ahol olyan földnyomás jelentkezett, aminek az alkalmazott épitési módszer ellentállni nem tudott.

Az alpolgármester még elmondotta, hogy ami *a 250.000 pengős tulfizetést illeti, a főváros álláspontjának fenntartása mellett, nincs kizárva, hogy erre sor kerül, mert esetleg tervváltoztatások lesznek.* Az egész kérdésben az a legfontosabb, hogy az épitkezést ugy folytassák, hogy a munka fennakadásából a *fővárosra semmilyen anyagi hátrány ne származzon.* Ebben a kérdésben a főváros külső szakértők bevonása nélkül fog határozni.

A polgármester rendelete a Tabán ujjáépitéséről

Sipőcz Jenő polgármester a Tabán ujjáépitésével kapcsolatos összes ügyek egységes intézésével báró *Babarczy* István főjegyzőt, a főváros közgazdasági ügyosztályának vezetőjét bizta meg. Az erről szóló polgármesteri jelentés szerint a polgármester az összes ügyek intézését *Borvendég* Ferenc alpolgármesterre bizza, de tekintettel arra, hogy az alpolgármestert a felügyelete alatt álló ügyosztálycsoport munkájának irányitása és felülvizsgálata amugy is nagymértékben igénybe veszi, ezért *Babarczy* István főjegyzőt bizta meg a Tabán ügyeinek egységes intézésével.

A rendelet szerint a kormánnyal folyamatban lévő tárgyalások reményt nyujtanak arra, hogy *a Tabán ujjáépitése a közeljövőben megoldható lesz.* A Tabán ujjáépitésének a hozzáfüződő városszabályozási, szépészeti, idegenforgalmi és közegészségügyi érdekeken kivül a mostani sulyos gazdasági viszonyok között jelentőséget ad az a körülmény, hogy *végrehajtása hosszabb időn át az iparágak egész sorát foglalkoztatni fogja és igy lehetőséget nyujt arra, hogy a nagyszámu munkanélküli keresethez jusson.* A Tabán ujjáépitésével összefüggő kérdések a főváros közigazgatásának legkülönbözőbb ágait és ennek megfelelően majdnem valamennyi polgármesteri ügyosztály ügykörét érintik. Ezért szükségessé vált, hogy a nagyszabásu feladatnak megoldása *egy személy irányitása és felügyelete alá kerüljön.*

A főváros idei közmunkái és az iparosság

A *Délkerületi Nemzeti Egység Pártjának Ipari Osztályában Führer* László főtitkár a főváros 1933. évi ipari közmunkáit ismertette. Rámutatott arra, hogy még az idei erősen leredukált fővárosi költségvetés is módot nyujt arra, hogy helyes elosztás mellett az iparosok nagyrészének lényeges segitséget, munkaalkalmat jelentsen. Fontos azonban, hogy az apróbb munkák vállalatba adásánál mindenekelőtt az a szociális szempont érvényesüljön, hogy 500 P értékhatárig ne konkurráltassák egymással a kisiparosokat, hanem közvetlen megbizások utján végeztessék el — iparos szükségmunkaképen — a költségvetésben felvett bagatell javitási munkákat. A főváros XIII. ügyosztályának, amely alá, kell, hogy a főváros összes magasépitési ügyei tartozzanak és ezáltal helyesen ellenőrzött jó munkát biztositson a városnak, az is fontos hivatása a mai rendkivül sulyos gazdasági viszonyok között, hogy a nemzeti alapon álló polgári társadalom biztos bázisával, az iparossággal szemben szociális misszióját teljesitse. *Wellisch* Andor biz. tag közölte a nagyszámu iparos hallgatósággal, hogy az épitési albizottságban sikerült azt az elvet keresztül vinnie, hogy a városszéli telepitéseknél az iparosok minél nagyobb számban (egy háznál többet senki sem kaphat) kapjanak megbizást.

Wossala Sándor tahácsnok kijelentette, hogy átérzi a mai sulyos időkben az ügyosztályára háruló nagy feladatot, s annak a reményének adott kifejezést, hogy sikerülni fog a mai rossz viszonyok között, ha nem is zsiros, de legalább sovány falatokat biztositani az iparosság részére. *Bánóczy* Béla müsz. tanácsos a gépészeti hitelek fejlesztésének szükségességére mutatott rá. *Korányi* Márton az I. ker. iparoskör elnöksége nevében üdvözölte az előadót, mig végül *Usetty* Béla elnök, orszgy. képviselő magasröptü beszédében méltatta az iparosoknak azt a sziszifuszi munkáját, amellyel a mai kétségbeesett gazdasági harcok között kitartanak azon a helyen, ahová őket a nemzeti gondolat állitotta.

Olaszország ujra átvesz egymillió mázsa magyar buzát

A Magyar Távirati Iroda jelenti: *Villáni* Frigyes báró római magyar követ és *Mussolini* olasz miniszterelnök aláírta a magyar-olasz vegyes bizottság legutóbbi ülésszaka alkalmával kidolgozott szerződéseket.

Ezek szerint *Olaszország az 1935—36. gazdasági évben ismét átvesz egymillió métermázsa magyar búzát a tavaly megállapított áron és további egymillió métermázsára opciót biztosít.* A szerződések ezenkívül ujonnan szabályozzák a magyar-olasz fizetési forgalmat a június 20-ika után létrejött ügyletekből származó árúszállításokra vonatkozóan.

A szerződések szövegét a kormányok rövidesen nyilvánosságra hozzák.

— **(Darányi miniszter a mezőhegyesi ménesintézet jubileumán.)** Mezőhegyes alapítása százötvenedik évfordulója alkalmából a ménesintézet nagyarányú ünnepséget rendezett vasárnap, amelynek keretében az OMGE lótenyésztési bizottsága ünnepi ülést tartott. A mezőhegyesi ünnepségre leutazott *Darányi* Kálmán dr. földmívelésügyi miniszter is. Az ünnepi gyűlésen *Geszt* Gyula elnök üdvözölte meleg szavakkal a megjelent földmívelésügyi minisztert, aki érdeklődésével tanujelét adta Mezőhegyes nagy jelentőségének. Azután *Dévényi* János ménesparancsnok ismertette részletesen a mezőhegyesi ménes történetét és a mezőhegyesi lófajták kialakulását, majd *Batta* Pál, az OMGE titkára, Mezőhegyesnek Magyarország állattenyésztésére gyakorolt kedvező hatásáról nyujtott tájékoztatást. Az ünnepi gyűlést követően a mezőhegyesi ménes fogatelőhajtásokat és lovasmutatványokat rendezett, azt követően pedig a tenyésztésre ez évben beosztott fiatal kancák kipróbálási versenyeit tartották meg. Az ünnepséget követően Darányi Kálmán földmívelésügyi miniszter a Mezőhegyesre utazott nagyszámú gazda társaságában megtekintette a méneseket és a ménesbirtok fontosabb látnivalóit, és nagy elismeréssel nyilatkozott az itt folyó sokoldalú és értékes munkásságról, nagyhatást keltő beszédében megemlékezett Mezőhegyes közérdekű jellegéről és hivatásáról és hálás szívvel emlékezett meg azokról a kiváló szakemberekről, akik Mezőhegyest naggyá tették. A miniszter még hétfőn délelőtt is Mezőhegyesen tartózkodott és délben utazott fel autón a fővárosba.

— **(Változatlanul tart a román gazdasági zür-zavar.)** A külkereskedelem és a davizagazdálkodás terén bevezetett új rendszer által okozott zavarok egyre tarthatatlanabbá teszik a román kormány helyzetét és az új rendszer miatt mind több a nézeteltérés a kormányban, különösen a kereskedelmi miniszter és a pénzügyminisztérium, valamint a kereskedelmi miniszter és a román jegybank vezetősége között. Ezek az egyenetlenkedések, mint az *Uj Magyarság* megírta, máris arra vezettek, hogy a kereskedelmi miniszternek meg kellett hátrálnia a támadások előtt. Mint ismeretes, a miniszterelnökkel történt hosszabb megbeszélés után váratlanul szabadságra ment, ahonnan az előjelek szerint nem is tér többé vissza minisztériuma élére. Az új kereskedelmi rendszer ellen egyébként még egyre érkeznek a külföldi kormányok tiltakozó jegyzékei. Különösen éles tiltakozások hangzanak el a szövetségesek, főként a kisantant államok részéről, amelyek igen erősen zavarják a három állam közötti normális gazdasági kapcsolatok fenntartását.

— **(Állandóan emelkedik Németország ipari termelése.)** Berlinből jelentik: Az ipari termelésnek a konjunkturakutató intézet által most megállapított indexszáma (1928-hoz viszonyítva) a mult év december 1-től ezév április haváig 84.3 százalékról 94.5 százalékra emelkedett és a termelés fokozódott. Ha a Saar-vidék visszacsatolását figyelembe is vesszük, még mindég jelentékeny mérvű marad a javulás. A mult év december havi idényokozta mélypont után az ipari termelés értéke (1928. évi árakat számítva) havi 540 millió márkával emelkedett, amiből 100 millió márka a visszacsatolt Saar-vidékre esik. Még nagyobb volna az emelkedés, ha az indexszám az élelmezési és élvezeti cikkeket is tartalmazná. Az ipari termelés most már a legutolsó konjunktúra alkalmával elért magassághoz közeledik, a válság idején beállott csökkenés 75 százaléka már kiegyenlítődött, úgyhogy az ipari termelés most körülbelül az 1929—30. évforduló állapotának felel meg.

— **(A vásárnap megtartott nagykőrösi országos állatvásáron)** a felhajtás gyenge, az irányzat lanyha volt és csak egyes állatpéldányok iránt mutatkozott érdeklődés. Felhajtottak 1048 szarvasmarhát, 1423 lovat és 767 sertést. Elkelt 704 szarvasmarha, 284 ló és 485 sertés. Az árak alacsony nívón mozogtak. Elsőrendű szarvasmarha 34—38, másodrendű 32—33 fillér kg-ként, borjas-tehén 130—200 pengő darabonként, borjú 45—50 fillér kilogramonként, ló 80—130, jobb igásló 150—200, sertés süldő 25 pengő darabonként, hizott [illegible] 65 fillér kg-ként.

— **(Százezer vagón búzafeleslegre számit Románia.)** Mint Bukarestből jelentik, az előleges becslések szerint az idei búzatermés Romániában 300.000 vagónra tehető. Mivel ebből 200 ezer vagon a belföldi szükséglet, előreláthatólag 100 ezer vagon exportálható feleslege lesz Romániának. A búza árát 35 ezer lejen akarják stabilizálni. A búzaár most 21 ezer lej körül mozog, ehhez hozzá kell számítani a 40 százalékos export-jutalékot, 8000 lejt, míg a még hiányzó hatezer lejt a liszt 90 banis fogyasztási adójából akarják fedezni.

— **(Biztosítás és valorizáció)** cím alatt Bartha József dr. budapesti ügyvéd tollából egy tanulmány jelent meg, amely a biztosítás és valorizáció aktuális kérdéseivel foglalkozik és a biztosítottak országos érdekképviseletének megszervezését sürgeti. Ezen szervezés költségeit a biztosítási díjakkal együtt beszedendő felügyeleti díjakból véli fedezni a szerző és egyúttal az első szervezés munkáját az Országos Frontharcos Szövetségnek szánja, amely testületnek a szerző művét ajánlotta. A tanulmány főleg azt sérelmezi, hogy a szabad polgári biztosítottak nem gyakorolhatnak befolyást a tulajdonukat képező díjtartalék kezelésére és ezt a kérdést óhajtja a biztosítottak érdekképviseletének országos megszervezésével megoldani. A tanulmány reámutat egyes jogalkotási visszásságokra is, amelyeket a törvényhozás egyoldalú tájékoztatásának tulajdonít. A füzet ára 1 pengő és kapható a szerzőnél, a könyvesboltokban és nagyobb dohánytőzsdékben.

— **(Lanyha a bécsi idénypiac.)** A hétfői bécsi idénypiacra Győrből, Kecskemétről, Gyöngyösről, Nagymarosról és Esztergomból hoztak fel idénycikkeket. A cseresznye menynyisége megközelítette a 150 mázsát, meggyből 3, zöldbabból 55, ribiziből 200, egresből 25 mázsa érkezett. A piac irányzata erősen lanyha volt és a cseresznyén és ribizlin kívül a többi árukból meglehetősen sok maradt vissza eladatlanul.

— **(Végetért a kisantant gazdasági értekezlete.)** A kisantant gazdasági tanácsa befejezte munkálatait. A tanács értekezletének végeztével közleményt adtak ki, amely megállapítja, hogy a tanács elsősorban a három állam közötti kereskedelmi kapcsolatok kérdésével foglalkozott és határozatot hozott a kölcsönös árucsere megélénkítése érdekében. Foglalkozott a tanács ezenkívül a három kisantant-államnak a különböző gazdasági ágakban való együttmüködéséről szóló program alkalmazásával. A tanács tudomásul vette a szakértői bizottságok jelentéseit és határozatokat hozott a három állam együttmüködése tekintetében a vasutak és a dunai hajózás terén. Határozatokat hoztak a tanács értekezletén a vámtételek és a statisztikák egységesítése, a közoktatás, a mezőgazdasági propaganda és az idegenforgalom tekintetében is. Megtette a tanács a szükséges intézkedéseket a balkáni szövetség és a kisantant-államok közötti postaunió megvalósítása érdekében és végül foglalkozott a gazdasági kiállítások rendezésének kérdésével. A tanács legközelebbi értekezlete október elsején Belgrádban kezdődik.

TŐZSDÉK, PIACOK

ÉRTÉKPAPIR

A hétfői részvénypiacon a spekuláció teljes tartózkodása miatt feltünő üzlettelenség uralkodott. Az irányzat tovább lanyhult és az árfolyamok minden értékkategóriában lemorzsolódtak. *Olcsóbbodott* többek között a *Bauxit* 5, a *Köszén* 4, az *Urikányi* 3.4, a *Stummer* 4, a *Magyar Cukor* 2 pengővel. A *fixpiacon* lanyha irányzat mellett a *fővárosi kötvények* közül az 1910-es 2, az 1914-es 3 pengővel, az 1927-es pedig 1.5 százalékkal olcsóbbodott. — *Záróárfolyamok,* az előző zárlat zárójelben:

Részvények :

Nemzeti Bank (—) 174.—, Első Magyar Bizt. (—) 430.—, Fonciére (38.—) 38.—, Bauxit (121.—) 116.—, Drasche (49.—) 48.—, Köszén (293.5) (289.5) Kerámia (20.—) 20.—, Nagybátonyi (40.—) 40.—, Salgó (26.1) 25.5, Urikányi (75.2) 71.8, Fegyver (87.5) 86.5, Metallochemia (62.—) 62.—, Ganz (24.—) 23.1, Láng (32.—) 32.—, Lámpagyár (18.5) 17.—, Rima (42.3) 40.8, Acél (37.—) 38.—, Nasici (60.—) 55.5, Nova (19.—) 19.—, Tröszt (72.9) 71.5, Államvasút (26.5) 26.25, Délcukor (68.5) 67.5, Magyar Cukor (138.5) 136.5, Stummer (82.—) 78.—, Gschwindt (648.5) 647.5, Győri textil (69.—) 69.—, Juta (25.5) 26.—.

Fixkamatozású papirok:

1935. évi ptjegy (100.—) 100.—, VIII. hadikölcsön (—) 0.12, 1910. évi fővárosi (204.—) 202.—, 1914. évi fővárosi (297.5) 294.5, 1927. évi fővárosi (63.5) 62.—.

Külföldi tőzsdék:

Bécs: Nationalbank (—) 133, Államvasút (25) 24.90, Alpesi (11.52) 11.21, Salgó (24.25) 24, Magyar Köszén (278) 272, Urikányi (71) 68.50, Magyar Cukor (129.60) 129, Magyar Vasútforg. (—) 37.10.

Berlin: Magyar aranyjár. (11.50) 12.125, Magyar koronajár. (0.85) 0.90, Budapesti kölcsön 1914. (—) 80, Reichsbank (186) 181, AEG (45.375) 46.25, Licht und Kraft (—) 130.25, Farben (149.75) 151, Gesfürel (127) 127.75, Harpener (109) 109.50, Rhein. Stahl (—) 113.75, Siemens-Halske (174.50) 175.

Zürich: Zárlat: Páris 20.22¼, London 15.09, Neywork 305½, Brüsszel 51.60, Milánó 25.25, Madrid 41.90, Amsterdam 207.95, Berlin 123.20, Stockholm 77.80, Osló 75.80, Koppenhága 67.35, Prága 12.78, Varsó 57.75, Belgrád 7.00, Athén 2.90, Istanbul 2.48, Bukarest 3.05, Helsinki 6.66, Buenos Ayres 80¾, Yokohama 89, osztrák schilling 57.35.

KÜLFÖLDI PÉNZ

Valuta: Angol font 16.65—16.95, belga 56.90—57.50, cseh korona 14.15—14.35, dán korona 74.35—75.15, dinár 7.80—8.30, USA dollár 336.80—340.80, kanadai dollár 331.——341.—, francia frank 22.30—22.50, hollandi forint 230.——232.—, lengyel zloty 63.95—64.55, leu 2.90—3.10, leva 4.——4.15, líra 29.90—30.25, német márka 136.——137.60, norvég korona 83.65—84.55, osztrák schilling 80.——80.70, svájci frank 110.70—111.65, svéd korona 85.90—86.80.

Deviza: Amsterdam 230.20—232.—, Athén —.—, Belgrád 7.82—7.88, Berlin 135.80—136.80, Brüsszel 57.02—57.46, Bukarest 3.41—3.44, Kopenhága 74.55—75.15, London 16.695—16.845, Madrid —.—, Milánó 29.98—30.2052, Newyork 338.20—340.80, Osló 83.85—84.55, Páris 22.32—22.48, Prága 14.075—14.185, Szófia —.—, Stockholm 86.10—86.80, Varsó 64.05—64.55, Bécs —.—, Zürich 110.80—111.65. Bécsi kliringárfolyam 80.454, Szófiai kliringárfolyam 4.13.

GABONA

Határidőpiac:

A határidőpiacon csak ó-tengeriben van forgalom, mert a júniusi búzában és rozsban már lejárt az üzletkötés ideje, viszont az új gabonában még nincs megengedve a határidös üzleti tevékenység. A hétfői piacon kis forgalomban a *júliusi tengeri* 5, az *augusztusi* 15 fillérrel *drágult.*

Tengeri júliusra: 11.25, 11.28, 11.30, (11.30), zárlat 11.30—11.32, augusztusra 11.20, (11.20), zárlat 11.20—11.22.

Készárupiac:

Feltünően ellanyhult irányzatban nagymértékben visszaestek az árak. A *búza* 30—45, a *rozs* 20, az *árpa* 40—50, a *zab* 10—15, a *tengeri* pedig 10 fillérrel *olcsóbbodott.*

Búza: tiszai 77 kg-os 16.30—16.55, 78 kg-os 16.45—16.70, 79 kg-os 16.60—16.85, 80 kg-os 16.70—17.00, felsőtiszai 77 kg-os 16.15—16.30, 78 kg-os 16.30—16.45, 79 kg-os 16.45—16.60, 80 kg-os 16.55—16.70, duna—tiszai, fejérmegyei, dunántúli 77 kg-os 16.00—16.20, 78 kg-os 16.20—16.35, 79 kg-os 16.35—16.50, 80 kg-os 16.45—16.60.

Pestvidéki rozs: 11.20—11.40, egyéb 11.20—11.45, *takarmányárpa* I. 13.00—13.25, II. 12.50—13.00; *zab* I. 13.70—13.90, II. 13.55—13.70; *tengeri,* tiszántúli 13.10—13.50.

Kötések: Búza: 200 q felsőtiszai 80-as 16.70, 150 q borsodi 80-as 16.67.5, 300 q bihari 82-es 16.80, 450 q duna-tiszai 80-as 16.55, 300 q szabolcsi 80-as 16.60, 150 q jászsági 80-as 16.50, 300 q szabolcsi 80-as 16.70, 150 q duna-tiszai 80-as 16.50, 150 q tiszafüredi 80-as 16.45, 450 q duna-tiszai 80-as 16.50, 300 q felsőtiszai 80-as 16.60, 450 q duna-tiszai 78-as 16.35 budapesti paritásban.

Rozs: 300 q 11.20 Csepel, 100 q 11.30 Közraktárak kocsi.

Tengeri: 150 q 11.60 Közraktárak VII., 200 q 12.25, 100 q 12.25, 150 q 12.25, 150 q 12.25, 150 q 12.25, 250 q 12.25, 100 q 12.25, 100 q 12.25, 150 q 12.25, Közraktárak kocsi.

Zab: 150 q 13.50 budapesti paritásban.

Csillagfürt: 150 q 10.65 Nyiri állomás.

Liszt: Budapesti nagymalmok lisztárai: 0gg 32.00—32.50, 0g 32.00—32.50, 2-es 31.50—32.00, 4-es 31.00—31.50, 5-ös 30.00—30.50, 6-os 27.00—27.50, 7-es 18.50—19.50, rozs, 0-ás 26.25—26.75, 01 23.75—24.25, spec. I. 20.75, norm. I. 19.25, II. 15.25, korpa 11.75.

Tiszavidéki kismalmok lisztárai: 0gg 28.50—29.00, 0g 28.50—29.00, 2-es 28.00—28.50, 4-es 27.50—28.00, 6-os 23.50—24.00.

Dunántúli és egyéb kismalmok lisztárai: 0gg 28.00—28.25, 0g 28.00—28.25, 2-es 27.50—28.00, 4-es 27.00—27.50, 6-os 22.75—23.25.

Takarmányliszt: Búzakorpa 12.00—12.20; 8-as liszt 14.75—15.00.

Külföldi tőzsdék:

Árak pengő-métermázsákban:

Rotterdam: Búza júliusra 8.66, szeptemberre 8.66, novemberre 8.70. *Tengeri* júliusra 6.12, szeptemberre 6.30, novemberre 6.49.

Chicago: Búza júliusra 9.95 (10.05), szeptemberre 10.03 (10.06), decemberre 10.33 (10.38). *Tengeri* júliusra 10.91 (10.88), szeptemberre 10.14 (10.06), decemberre 8.57 (8.44). *Rozs* júliusra 6.16 (6.16), szeptemberre 6.28 (6.31), decemberre 6.71 (6.73).

Winnipeg: Búza júliusra 10.23 (10.26), augusztusra 10.33 (10.36), decemberre — (—).

MAG

Köles, fehér 15.00—16.75, vörös 14.75—15.50, vegyes 13.50—14.00, repce 23.75—24.25; tökmag, kis 21.00—21.50; mák (kék) 44—46; bab: dunai szokvány 15.25—15.50, dunántúli szokvány 15.25—16.00, felsőm. szokvány 14.25—14.75; bíborheremag 53—55; muharmag 16.50—17.50; csillagfürt 10.50—10.75.

ÉLELMISZER

Megérkeztek a nagyvásártelepre az első kajszínbarack küldemények

Vége felé közeledik a salátaszezón. A szép, kemény fejekért 4—5 fillért kérnek, de még a kevésbé szép is 2—3 fillér körüli áron kerül eladásra.

A hétfői piacra sok káposztát és kelt hoztak fel. A nagy felhozatal áresést okozott, a káposzta ára 14, a kelé 12 fillérig süllyedt. A tök és a karfiol csak kisebb mértékben lanyhult. Olcsóbb lett még az uborka, a zöldpaprika és a paradicsom. A környékbeli kertészetek karalábé-készletei kifogyóban vannak, ezért a kereskedők a jó minőségü árút kénytelenek vidékről hozatni, ami által a szép árú drágul, a selejtes pedig olcsóbbodik.

A gyümölcspiacon kissé szilárdult a cseresznye és a meggy, olcsóbb lett a sárgadinnye és a málna.

Ujdonság volt a kajszínbarack, melyből Nagykörös és Kecskemét is küldött a piacra. Ára 100—130 fillér körül mozog.

A hétfői piacra a következő szállítmányok érkeztek: 58 vagón (darabárú 29, burgonya 10 (ebből új 5), tök 6, hagyma 2, gyümölcs 6, tojás 1, borsó 1, káposzta 3 vagón). Hajón 488 q darabárú. Östermelő-kocsi 311, autó 6. Rendelt árú-kocsi 72, autó 49. Kertész-kocsi 13. Batyús futó 65. Élő baromfi 140 ketrec, vágott 39.5 q (csirke 5, tyúk 1.5, ruca 1.5, lúd 31.5 q). Tojás 145 láda.

A piac hétfői felhozatala kielégitő, forgalma közepes volt.

Az alábbi, zárójelben lévő számok a nagyvásártelepi, a többiek a vásárcsarnoki árakat jelentik:

Baromfi: Tyúk, élő 1 drb 170—280 (150—380), 1 kg (95—105), csirke, élő, rántani való 1 drb 80—240 (60—120), 1 kg 200—240 (170—180), sütni való 1 drb 150—250 (130—200), 1 kg (185—200), ruca, élő, fiatal, újdonság 1 kg (120—140), élő, hizott 1 kg 100—130, élő 1 drb 150—800 (110—150), lúd, élő 1 drb 150—800, élő, hizott 1 kg 120—150 (90—95), lúd, fiatal, újdonság 1 kg (120—140), tyúk, vágott, Ia 1 kg 130—150 (110—120), IIa 1 kg 120—130 (100—105), csirke, vágott, rántani való, Ia 1 kg 220—340 (250—260), sütni való, Ia 1 kg 220—350 (250—260), ruca, vágott, hizott, Ia 1 kg 90—180 (100—110), IIa 1 kg (90—95), ruca, vágott, újdonság 1 kg (120—125), lúd, vágott, hizott, Ia 1 kg (100—110), IIa 1 kg (90—95), lúd, vágott, újdonság 1 kg 130—160 (110—120).

Tojás: Teatojás, dunántúli 7—8 (5.9—6.1), tiszavidéki 7—8 (5.7—5.8), kosáráru (6—6.1), főző- és aprótojás 6—6.5 (5.4—5.5).

Halak: Ponty, élő 100—160 (90—100), jegelt 80—120 (60—100), harcsa, élő 240—400 (210—250), jegelt 160—300, szeletelt 400—700, süllő 250—360, kecsege 280—700, fogas 360—800 (320—600), keszeg 56—60 (40), kevert hal 50—60.

Tejtermék: Tejföl 120—150 (120), teavaj, tömbben 260—280 (180—220), márkázott 300—320 (260), pasztörözött 260—280 (240—250), főzővaj 180—200, tehéntúró 36—80 (28—40), sovány 16—40 (14—20), juhtúró 130—200 (120—150), kevert túró 120—140 (90—100), juhsajt 130—200 (120), ementáli, hazai 240—320 (220—260), trappista, hazai 160—220 (110—180), óvári, hazai 200—240 (180—220).

Hús, hústermék: Marhahús, rostélyos és felsál 120—220, leveshús (fartő, tarja, szegye) 90—150, borjúhús, comb 200—260, vesés 140—200, pörkölt 140—180, juhhús, hátulja 140—160, eleje 80—120, sertéshús, karaj 180—220, tarja, comb 116—132, oldalas 88—120, zsírszalonna 108—122, háj 120—128, zsír, budapesti 112—132.

Vad és vadhús: Szarvas 1 kg 40—360, öz 1 kg 40—400.

Burgonya: Őszi, rózsa 14—16 (10—11), Ella 12—14 (8.5—9), fehér (7—8), Woltmann (7), idei 16—30 (8—22).

Szárazfőzelék: Bab, fehér, aprószemü 20—40 (18—20), nagyszemü 36—90 (26—36), színes 24—40 (22—27), borsó, hántolt, feles 40—72 (36—52), lencse, hazai 44—88 (34—66).

Friss főzelék, zöldség: Gyökér, Ia (24—28), IIa (20—24), zöldjével (4—8), vegyes-zöldség 36—50 (24—28), sárgarépa, karotta, idei 8—12 (3—8), sárgarépa, Ia 40—56 (24—30), IIa 36—40 (18—25), zeller, Ia (35—40), IIa (13—22), idei 1 drb 2—8, kg (6—8), torma, vékony, erős 20—60 (10—20), nemesített, hazai, édes 70—100 (25—70), kalarábé 18—24 (6—14), idei 2—4 (1—2), kapor (5—10), karfiol, hazai, levéllel 50—140 (20—30), főzeléktök 10—20 (6—12), paraj, tisztított 35—56 (38—40), sóska 20—40 (16—25), jánosnapi retek 10—12 (3—7), hónaposretek 6—12 (2—6), zöldpaprika, apró 8—12 (1.5—5), nagy 20—30 (8—15), paradicsom, hazai 400—500 (250—300), zöldbab, hazai 34—50 (30—40),

Színház Zene Film Művészet

Iparművészeti remekművek az iparművészeti iskola kiállításán

Az iparművészeti iskola az elmúlt napokban nyitotta meg évzáró kiállítását, melyen az iskola növendékei mutatták be évi munkásságuk legszebb termését. Megállapíthatjuk, hogy a nagymultú intézet fiatal tanulói olyan tárgyakkal szerepelnek, ezen a szerény — tantermekben létesített — kiállításon, hogy a legkényesebbízlésü múzeum ízlését is kielégíthetik. A *magyar tehetségnek, ízlésnek és alkotásvágynak olyan termékeivel találkozunk ezen az érdekes kiállításon, amelyeket még a legnagyobb külföldi atelierekben sem láthatunk.*

A kiállítás első termeiben *Antal* Dezső tanítványai szerepelnek magyaros ízlésben megoldott házaikkal. A terveket nemrégiben megtekintette *Vass* Elek dr. is, aki kijelentette, hogy alkalomadtán felhasználja a hallgatók terveit a telepítési törvényjavaslat kidolgozásánál. Különösen tetszetős *Antal* Tibor nagy körültekintéssel megoldott falusi gazdaháza, mely úgy racionális gazdálkodás, mint stílus szempontjából elsőrangú tervezet. Érdekes, hogy a statisztika szerint az alföldi gazdák munkásságuk 66%-át a belsőségekben és csak 34%-át végzik el a mezőn. Igen szépek még *Nyáry* László és *Szabó* István erdélyi hangulatokat árasztó tervei is. Az új magyar ötvösművészet remekeivel találkozunk *Csajka* István ötvöstanár tanítványainál, kik egyszerű megoldású alkotásaikkal új irányt jelentenek majd a magyar ötvösművészet terén, ha kikerülnek az iskola falai közül. Érdekesek *Haranghy* Jenő tanítványainak dekoratív képei és a fiatal *Domanovszky* Endre vezetése alatt készült képek. Külön fejezetet érdemel *Orbán* Antal kerámiai osztálya, ahol nem kezdő, de teljesen kiforrott fiatalok ritka és szép dolgaival találkozunk. A kiállítás számtalan olyan darabbal is rendelkezik, amelyek megjárták Olaszországot és mindenütt elismerést vivtak ki a magyar iparművészet számára. Remekbe készült gyertyatartók, asztalkészletek és szobrok sorakoznak a kiállítási asztalokon és az ember szinte sajnálja, hogy nem nagyobb nyilvánosság előtt szerepelnek ezeknek a tehetséges művészgyerekeknek az alkotásai. Ugyancsak a helyes vezetést látjuk *Sándor* Béla, *Lux* Elek és *Kaesz* Gyula tanítványainál, akik a legnagyobb szorgalommal és megértéssel készítették el a kiállítás anyagát.

Budapesten rendezik az első amatőr keskenyfilm-versenyt

Az első nemzetközi amatőr keskenyfilmverseny előkészítő munkálatai a befejezés felé közelednek és a verseny körvonalai impozáns módon bontakoztak ki. Eddig az előzetes jelentkezés során az *osztrákok, németek, franciák, angolok, amerikaiak, olaszok, spanyolok hollandok* jelentették be a versenyen való részvételüket. Az értékes díjak közül a nagy díjat — a *Szent István Kupát — Budapest székesfővárosa adja. A végleges jelentkezési határidő július 15-ike, a filmek beküldésének határideje augusztus 1.* Ezúton hívják fel a magyar amatőr keskenyfilmezők figyelmét ezekre a határidőkre, nehogy a versenyre való jelentkezéssel elkéssenek. Pályázati feltételeket szívesen küld olvasóinknak az *Amatőr Mozgófényképezők Egyesülete (VIII., Rákóczi-út 19. félemelet 16.)*

Szent István-hete tehát új látnivalóval gazdagodik: *augusztus 14-től 20-ig fogja bemutatni az egyesület díszbemutató keretében a nagy nyilvánosság előtt a pályadíjnyertes legjobb hazai és külföldi amatőrfilmeket.*

* **Az „Elnémult harangok"** szabadtéri előadásban a Margitszigeten. Hétfőn este a margitszigeti Polo-színpadon az „Elnémult harangok" került színre szabadtéri előadásban. A produkciónak jelentőséget az adott, hogy a román pópa szerepében *Kiss* Ferenc, a Nemzeti Színház tagja lépett fel. Bár a nyáriasan hangulatos miliő nem túlságosan volt összhangban a darab éles, véres témájával, a kitünő előadás mégsem tévesztette el hatását, amelynek Kiss Ferenc eseményszerű alakításán kívül a zengően tisztahangú Földényi László, a kitünő Gazdy Aranka és a szelíd hangú Orsolya Erzsi szereplése is jelentőséget adott. A közönség ezúttal nem töltötte meg a nézőteret, mint az előbbi előadásokon, de ez nyilván annak tulajdonítható, hogy az „Elnémult harangok" nem az ideális szabadtéri színdarab... Kifogást azonban sem a rendezés, sem a gondosan kiválasztott szereplőgárda ellen nem hozhatunk fel.

* **Závodszky Zoltán és a Liszt-film.** *A németek készülő Liszt-filmjében van egy jelenet, amikor a Lohengrin első weimari előadását Liszt Ferenc vezényli. Hille, a filmrendező a magyar forgatáshoz keresett Wagner-énekest s így ismerkedett meg Závodszky Zoltánnal. Ő is énekli a filmben Lohengrint. Hille el volt ragadtatva Závodszky hangjától és alakításától s máris megtette a lépéseket a kultuszminisztériumnál, hogy Závodszkyt kölcsönkérje német Wagner-előadásokra. Örömünknek adunk kifejezést afölött, hogy a végtelenül szorgalmas és lelkes s kiváló magyar művészünket külföldi szakemberek azonnal felfedezték és érdeme szerint méltányolják.*

* **Serly Tibor mondja:** *Telmányi Emilnek* köszönöm, hogy Budapesten folytattam és befejezhettem zeneszerzési tanulmányaimat. Tizenhat évvel ezelőtt *Amerika* után *Páris* felé vettem utamat s már meg is kaptam az értesítést, hogy fölvettek ingyenes növendéknek, amikor Telmányi Emil hangversenyt adott Newyorkban. Elmentem hanfitársam estéjére, sőt a különös véletlen folytán *én lapoztam zongorakisérőjének.* A műsor egyik száma *Kodály „Addagio"-ja volt.* Anynyira megkapott ez a magyar hangulatú szép muzsika, bizonyára gyerekkori emlékeim is elhatalmasodtak rajtam, hogy valóságos nosztalgia fogott el Magyarország iránt s elsősorban is Kodály művei iránt kezdtem érdeklődni. Telmányi hangversenyén hallottam életemben először a nevét s Amerikában kapható műveinek áttanulmányozása után elhatároztam, hogy *Páris helyett Budapestre megyek. Így lettem Kodály-növendék.* Hálás vagyok Telmányinak, — aki persze a dologról mit sem tud, — mert Kodály Zoltánnak lehettem a tanítványa, aki *az egész világon a legelismertebb és legkedveltebb zenei tanítómester.*

* **Dienes Valéria orkesztikai iskolája** hétfőn tartotta teorétikus osztályának évzáró bemutatóját. A súlyos filozófiai problémákkal foglalkozó Dienes Valéria a tánctanításban sem tagadja meg elméleti tanulmányait és lélektani elgondolásait. A táncot, amelyet mint eszközzel a test valósít meg, a lélek kifejezőjének tartja s táncgyakorlataival fokozatosan tűz ki magasabb és magasabb feladatokat. Kisebb plasztikai, akrobatikai tanulmányok után tánckompozíciókra került a sor és előadásra került egy táncra költött magyar daljáték és egy Kodály-kórus. A növendékek közül kiemelkedett Stermischa Emilia, valamint Botkai, Hofmann és Véghelyi.

* **A Busch-cirkusz igazgatósága közli,** hogy a júniusi nagy műsor már csak néhány napig szerepel. Egyuttal sajnálattal jelenti, hogy a világhírű D'Angolis villámzsonglőrcsoport, mely elképzelhetetlen mutatványaival napról-napra bámulatba ejti a közönséget, nem sikerült a júliusi hónapra prolongálni, mert szerződésük máshová köti őket. Ugyszintén a közkedvelt Rice Alex & Co. zenehumoristák is még csak néhány napig láthatók. A július elsejétől teljesen új rekordműsort később megjelenő hirdetéseinkben fogjuk közölni.

* **Kálmán Mária hegedűművésznő,** a nemzeti zenede tanára vasárnap este tartotta növendékeivel a nemzeti zenedében az évadzáró vizsgahangversenyt. A gondosan képzett növendékek közül megemlítjük *Reményi* Évát, *Klupádi* Gyulát, *Bóbis* Dezsöt és *Cservenkai* Gézát.

* **Lilian Harvey Berlinben.** Lilian Harvey, kétévi amerikai filmezés után, a berlini UFA-hoz szerződött vissza, ahol egyéniségének megfelelő szerepkört talál megint. A világhírű sztár repülőgépen érkezett Londonból Berlinbe, ahol az UFA képviselőin kívül többezer főnyi közönség és mindenekelőtt régi partnere, Willy Fritsch várta. Az üdvözlőbeszédekre Lilian Harvey csak ennyit válaszolt: — Boldog vagyok, hogy visszatérhettem az UFA-hoz, s főként, hogy újból Willy Fritsch-sel játszhatom szerepeimet. — A művésznő már a legközelebbi napokban megkezdi első filmjét, melynek címe: „Fekete rózsák".

* **Amerika látatlanban megvásárolt egy magyar filmet.** A magyar filmgyártásnak nemcsak itthon, a trianoni határok között, hanem Amerikában is nagyszámú híve van: eddig majdnem minden magar filmet megvásároltak az amerikai magyar városok részére. Most azonban először történt meg az, hogy egy magyar filmet az amerikai érdekeltség látatlanban megvásárolt. „A csúnya lány", Vadnay László és Márkus Alfréd zenés vígjátéka, amelyet Gaál Béla rendezett, most készült el, de még elkészülte előtt megérkezett kábel útján az igazolása egy régebbi szóbeli tárgyalásnak, a film megvételéről.

* **Negyvenöt színész-statiszta pere a Liszt-film vállalkozója ellen.** A Liszt Ferenc-film a Hunniában a Magyar Filmművészeti kft. vállalkozásában készült. A filmhez 1935 májusában *negyvenöt színészt szerződtettek tíz napi időtartamra és statiszta-szerepek ellátására.* A szerződés aláírásakor meghagyták nekik, hogy *bajuszt, szakállt, pofaszakállt növesszenek,* mert föltétlenül szükséges, hogy *részint magyaros, részint biedermayeres külsejük legyen,* kartotékozták őket, majd kiadták nekik *a ruhapróba-jegyeket, ami följogosította őket arra, hogy a filmgyár szabójánál a maguk testére szabassák és átalakíttassák a ruhatári kosztümöket.* Volt közöttük, aki *biedermayer-frakkot rendelt,* a másik *huszártiszti uniformist alakittatott át a maga méreteire,* mások *ispáni csizmanadrágot készíttettek.* Igy felkészülten várták a felvételek megkezdését, a felvételek meg is kezdődtek, a film producere azonban a szerződtetett negyvenöt filmszínész-statisztát *egyszerűen nem hívta meg a felvételekhez, hanem mindenféle foglalkozási ágból jelentkezőkkel fedezték statiszta-szükségletüket.* Voltak az ujonnan szerződtetett statiszták között *pincérek, állástalan tisztviselők, nyugdíjasok, kenyereslányok, pincérnők, táncosnők.* Hiába szólaltak fel mellőztetésük miatt a színészek, a film vállalkozói elzárkóztak kívánságuk teljesítése elől. A felvételek befejeződtek, a Hunniában már más film készült, a színészstatiszták azonban még mindig nem kapták meg jogos járandóságukat s emiatt most *pert indítottak a Liszt Ferenc-film vállalkozói ellen.*

* **Minden külön értesítés helyett ...** A világsajtó néhány hét előtt nagy cikkekben foglalkozott azzal, hogy Stan és Pan, helyesebben Laurel és Hardy, a világszerte ismert, népszerű komikuspár elválik egymástól. Most bizonyítékkal jelentkeznek minden külön cáfolat helyett: ez a bizonyíték legújabb filmjük, amely már meg is érkezett Budapestre és „VIII. Olivér" cím alatt nemsokára bemutatásra is kerül.

FÖLD, PÉNZ, GAZDASÁG

Kivitelünk alakulása a folyó gazdasági évben

Magyarország kivitelének értéke az 1934. évi aratástól 1935 május végéig, vagyis 11 hónap alatt, 387,785.000 pengő volt. Ez az összeg csaknem pontosan megegyezik az előző gazdasági év kivitelével, ami 387,684.000 pengő volt. Az értéknek ez az állandósága azonban nem jelenti egyben azt is, hogy az egyes termelőágak kivitele állandósult s hogy kivitelünk összetétele változatlan maradt. Az idei gazdasági év kivitelének legnagyobb tétele: 130.1 millió pengő (33.5%) az állattenyésztés, második legnagyobb tétele (111.6 millió P, 28.8%) a növénytermesztés és csaknem ugyanekkora hányada (105 millió P, 27.1%) a vegyes iparágak termékeire esett. Az egyéb ágazatok közül az ostermelési ipar 4.7%-kal (18.4 millió P), a bányászat 1.3%-kal (4.9 millió P), az „egyéb árúk" termelése (főleg ipari termelés) pedig 4.6%-kal (17.7 millió P) járult kivitelünkhöz. Az előző gazdasági évben ezek az ágazatok más arányban vettek részt a magyar kivitelben. A mezőgazdasági termények (növénytermesztés) 146.6 millió pengővel (csaknem 38%) szerepeltek, amivel szemben a többi ágazat többnyire az ideinél kisebb arányban részesedett a kivitelben. Az állattenyésztés csak 28.2%-át, az ipar pedig csak 23.3%-át szállította a kivitelnek s csak a kisebb termelőágazatok részesedése volt az ideinél nagyobb: ostermelési ipar 5.3%, bányatermékek 1.4%. Ez másszóval annyit jelent, hogy a tavalyi gazdasági év kiviteléhez viszonyítva a növénytermesztés kivitele csaknem egynegyedrészszel, az ostermelési iparé és a bányászaté egytized—egytizedrésszel hanyatlott, míg az állattenyésztés kivitele csaknem egyötödrészszel, a vegyes iparoké egyhatodrésszel, az egyéb árúké, amelyek elsősorban ismét iparcikkek, egyhetedrésszel növekedett. Ezek a változások azt bizonyítják, hogy kivitelünk értékének kereteit azért tudtuk a gyenge termés ellenére is fenntartani, mert nemcsak a növénytermesztés, hanem az egyéb gazdasági ágak is exportképesek s így pótolni tudták a rossz aratással együttjáró hiányt.

Az egyes termelési ágak legnagyobb változásai ezek: növénytermesztésünk kivitele terén a tömegtermények kivitele hanyatlott leginkább. A búzakivitel 64.3 millió pengőről 45.2 millióra, a rozskivitel 7.3-ról 4.2 millióra, a tengerikivitel közel 8 millióról 1.6-re csökkent. Növekedett ezzel szemben a fontosabb cikkek közül a friss főzelék (2.7-ről 3.2 millióra), a kender és kenderkócé (1.0-ről 1.7 millióra) és a szárazbabé (1.5 millióról 3.7 millió pengőre). A növényi cikkek együttes kivitele a múltévi 146.6 millió helyett 111.6 millió volt e 11 hónap alatt.

Iparunk kivitelének növekedése (90.0 millió pengőről 105 millióra) elsősorban a legfontosabb kiviteli tételeknél tapasztalható. A villamosgépek és készülékek tétele, amelynek nagyrésze izzólámpákból és rádiócsövekből tevődik össze 28 millióról 32 millióra, a gépeké és készülékeké 8 millióról 9.4 millióra, a vasáruké 7.8 millióról 9.1 millióra, a vasfélgyártmányoké 6.1 millióról 9.8 millióra emelkedett. Ezenkívül az ipari szakmák egész sorában nagy a fejlődés. Egyes textilágazatokban *a kivitel megkétszerezödött.*

Az ostermelési ipar kivitele hanyatlott (20.6 millióról 18.4 millió pengőre). A csökkenés elsősorban a lisztkivitel (10.5 millióról 7 millióra) és a cukorkivitel (4.2 millióról 2.5 millióra) csökkenésével magyarázható. Malátakivitelünk ezzel szemben csaknem megkétszereződött (tavaly 3.8, az idén 6.9 millió pengő).

A bányatermékek kivitelének hanyatlása (5.5 millió pengőről 4.9 millióra), a szén kivitelének 3.9 millióról 2.5 millióra való hanyatlásából és a bauxitkivitelnek 0.7 millióról 1.5 millióra való növekedéséből keletkezett. Az utóbbi cikk iránt az élénkítette meg a külföld (Németország) keresletét, hogy Franciaország korlátozta aluminiumérckivitelét.

— **(Ujabb egy évre meghosszabbították a német transzferrendelet érvényét.)** Berlinből jelentik: Az 1934 május 28-iki berlini transzferértekezlet közleményében foglalt alapelveknek megfelelően a német birodalmi bank 1934 június 14-én hirdetményben ismertette az 1934 július 1 és 1935 június 30-ika között esedékessé váló közép- és hosszúlejáratú német külföldi tartozások átutalásának szabályozását. Tekintettel arra, hogy a német devizahelyzet nem javult, a birodalmi bank kénytelen megfelelő szabályozást még egy esztendő tartamára, 1935 július 1-től 1936 június 30-ig életbeléptetni. Ez intézkedés szerint készpénzátutalást nem teljesítenek. Minden kamatszelvény-tulajdonosnak joga van arra, hogy kamatszelvénye névértéke erejéig és a kamatszelvény pénznemében a német külföldi tartozások konverziós pénztárának fundálási kötvényét kérje. A mostani rendelkezés nem érinti a külfölddel való azt a fizetési forgalmat, amely elszámolási, fizetési vagy más egyezmény alapján másképpen történik.

— **(Tanfolyam méz- és méhtermékek feldolgozására.)** A székesfehérvári állami téli gazdasági iskola tavasztól őszig háztartási és gyümölcsészeti tanfolyamot rendez, hogy a rendelkezésére álló iskolák és munkaerők felhasználásával a női társadalom érdeklődését felkeltse a gazdasági élet kereseti lehetőségei iránt. Most újabb ágazattal foglalkozik az iskola. Szombaton fejeződött be egy nők részére rendezett tanfolyam, amely méz és egyéb méhtermékek feldolgozását ismertette meg a hallgatókkal. A tanfolyamon huszonegy felnőtt lány és férjes asszony vett részt. A hallgatók kiállítást rendeztek, amelyen negyven féle mézzel készített süteményt mutattak be rendkívül ízléses kiállításban.

— **(Kedvezően zárult Ausztria májusi külforgalma.)** Ausztria május havában 94.5 millió schilling értékű árut vitt be, míg kivitele ugyanekkor 72.4 millióra rugott. Az elmult év májusával való összehasonlításban, az idei májusi bevitel 3.8 millió, a kivitel pedig 4.8 millió schillinggel emelkedett. Az idei májusi külforgalmi mérleg egyenlege 8.6 millióval kedvezőbb a mult évinél, de így is 22.1 millió schillinges passzivummal zárult.

— **(Drogisták és füszeresek harca a vegyicikkek árusítása körül.)** A drogistáknak egy belügyminiszteri rendelet értelmében bizonyos számú cikk tartásáról és eladásáról le kellett mondaniok a gyógyszerészek javára. Most kárpótlásul keresztül akarják vinni, hogy némely vegyi cikket, amelyeket eddig a füszerkereskedők és festékkereskedők hoztak forgalomba, ezentúl csak ők adhassanak el. A drogisták terve és kívánsága az érdekelt füszerkereskedők körében természetesen nagy ellenhatást keltett és így eredménytelen maradt a drogistáknak az a kisérlete, hogy egymás között való tárgyalással békésen egyezzenek meg. Erre azután úgy határoztak, hogy kormánybeavatkozást kérnek, úgynevezett tabelláris rendelet kibocsátását, amely törvényes rendelkezésekkel állapítaná meg az eladható cikkek közti határvonalat. A kormány az elterjedt hírek szerint foglalkozik is egy ilyen rendelet kibocsátával, mely a vegyi cikkek egész sorát venné ki a füszerkereskedők forgalmából. A készülő rendeletet még kibocsátása előtt meg fogják küldeni az érdekképviseleteknek hozzászólás és állásfoglalás céljából.

13—14. szám. LXVII. kötet. Budapest, 1933 április 2.

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPÍTÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE

A BUDAPESTI MÉRNÖKI KAMARA HIVATALOS LAPJA.

OFFIZIELLES ORGAN DES UNGARISCHEN INGENIEUR- UND ARCHITEKTEN-VEREINES OFFIZIELLES ORGAN DER BUDAPESTER INGENIEUR-KAMMER — BUDAPEST IV, REÁLTANODA-U. 13—15.

ALAPÍTÁSI ÉV: 1867 TELEFON: AUTOMATA 853—30 GRÜNDUNGSJAHR: 1867

Mellékletei: „A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönyének Havifüzetei", Hozza a „Magyar Ipari Szabványosító Bizottság" hivatalos közleményeit és szabványtervezeteit.

TARTALOM: A telepítés műszaki vonatkozásai. *Antal Dezső.* 73. l.
EGYLETI KÖZLEMÉNYEK: Az út-, vasút- és hídépítési szakosztály 1932 november hó 24-én és december hó 15-én tartott ülésének jegyzőkönyve. 85. l. — A Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetségének közgyűlése. 86. l.
TECHNIKA ÉS KÖZGAZDASÁG: Ipari vízhasználatok kártalanítása. *Trummer Árpád.* 86. l.

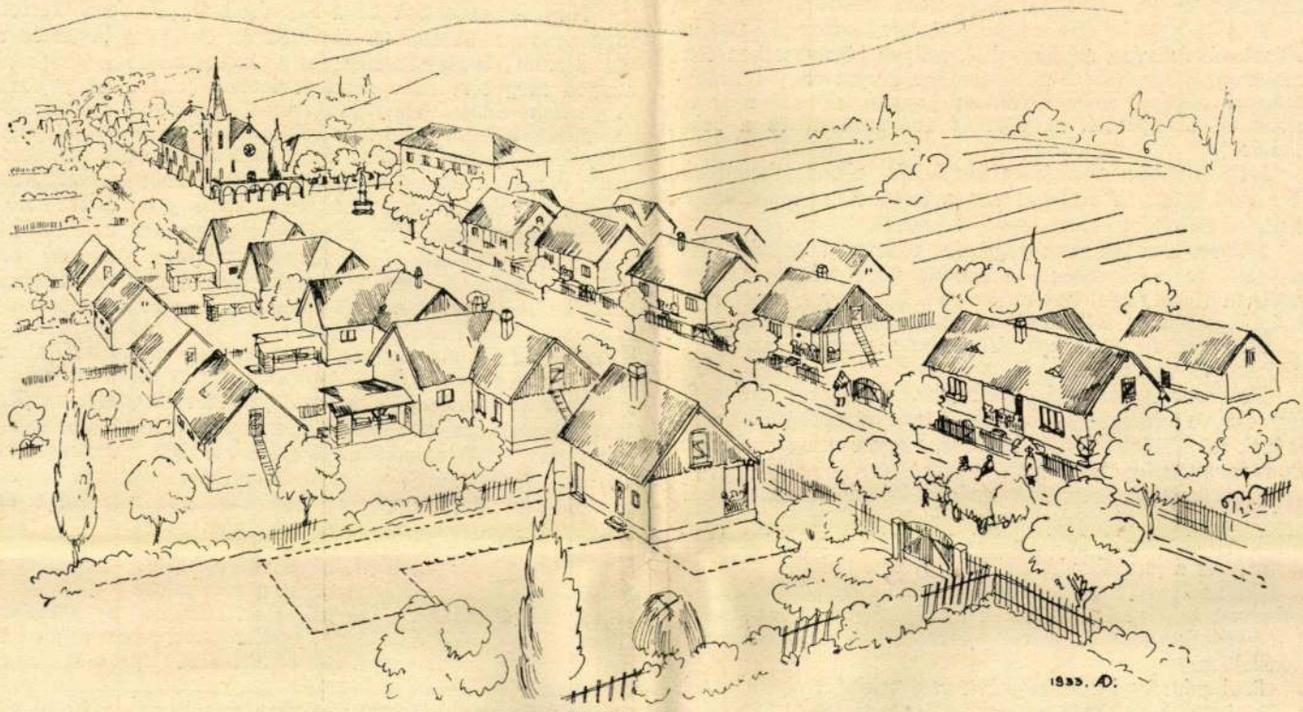

1. ábra. Korszerű falukép vázlata. (Antal D. 1932.)

A telepítés műszaki vonatkozásai.*

ANTAL DEZSŐ.

Résumé: L'auteur attire l'attention sur l'influence que l'étude des questions techniques de la colonisation intérieure est sujet à exercer sur la solution des problèmes que les exigeances techniques et aesthetiques modernes des villages posent. Il traite, en se basant sur des études et des recherches rélatives, de la solution moderne des menages rurales, ainsi que des installations et des voies publiques des villages. Il présente à cet egard plusieurs projets et devis.

A történelem nagy eseményei, mint megindított erők lökései, az emberi és társadalmi életben mindig jelentős, nagyfontosságú változásokat idéznek elő. A jelenkor telepítési mozgalmait súlyos *birtokpolitikai és szociálpolitikai* problémák terelik sürgetően a megoldás felé, sajnos, a történelem legnagyobb gazdasági válsága közepette.

Telepíteni kell, hogy megteremtsük ezáltal az egészségesebb birtokelosztást és a racionálisabb gazdálkodás alapjait, de telepíteni kell azért is, hogy a munkátlanságot és a munka és társadalmi közösségből kitaszított tömegek sorsát enyhítsük. Nem lehet kétséges, hogy annak megvalósításában a természeti törvények következetességével kell érvényesülnie a *korszerűségnek*, vagyis mindama felhasználható elveknek és eszközöknek, amit a nagy csapások következtében is kijózanodott, felviágosodott gondolkodásmód, technikai és gazdasági fejlettség mai napig létrehozott.

Bár úgy látszik, hogy a válság tornyosuló nehézségei egy megkívánt telepítési akció megvalósítását nem teszik lehetővé, nem hiábavaló mindaz a munka, ami a kérdés tisztázására és a megvalósítás előkészítésére irányul. E munkának fontos eredménye, hogy *előtérbe hozza a falu elhanyagolt, figyelmen kivül hagyott kérdéseit* és ez új területen, *a falufejlesztés és faluépítés területein*, felsorakoztatja és megvilágítja a sok és fontos tennivalót. Ma már nem kétséges, bár sokak által és leggyakrabban éppen intéző köreink által kellőképpen nem méltányolt tény az, hogy a célszerű gazdálkodás, vagyis a természeti adottságok legkedvezőbb kihasználása, a falu egészsége és kultúrája, a mérnöki és építészeti elgondolás és beavatkozás, *a korszerű technika nélkül meg nem oldható.* Az alkotó munka sikere és eredménye mindig az adott keretek, az irányító és korlátozó intézkedéseken és cselekvéseken múlik. A műszaki munka és tudás a kor magaslatán állhat, de az elérhető eredményeket még sem tudja felmutatni, ha a társadalmi és gazdasági élet berendezkedései tőle elmaradtak, korszerűtlenek s a szükséges kereteket és előfeltételeket számára biztosítani nem tudják. Mint annyiszor, a példa megismétlődik! A technika mint a kor haladásának úttörő harcosa előljár. Már csak az előfeltételeket és kereteket biztosítani tudó *törvény, a hely és adottságok megjelölése szükséges*, hogy az élet mindennapi követelményeit és szükségleteit számításba venni tudó mérnöki

* A szerzőnek a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet mű-, középítési és geodéziai szakosztályi ülésén március hó 6-án megtartott előadása.

munka alapján a jelen és jövő faluja létrejöhessen. Ugyanakkor adva vannak, felkínálkoznak a telepítéshez szükséges földterületek, a szükséges építési anyagok túlnyomó része és a munkaerő, ami a megvalósításhoz szükséges.

A telepítés műszaki programmjának a kidolgozásakor, minden egyes telephely megépítéséhez a következő adottságok veendők számba:

1. A környezetbeli, helyszíni és természeti adottságok.
2. A termelés és értékesítés lehetőségei.
3. A pénzügyi adottságok.
4. A személyi adottságok.

A műszaki és építészeti kérdések mindemez adottságok részletes és alapos feltárása, valamint felhasználásuk és mikénti befolyásolásuk mértékének megállapítása nélkül célszerűen és gazdaságosan meg nem oldhatók.

1. *A természeti adottságok.* A rendelkezésre álló terület helyzete és fekvése, az, hogy hol, milyen környezetben fekszik, hogyan közelíthető meg vasúton, állami vagy törvényhatósági utakon, vagy víziúton; hogyan oldható meg az összekötő, bekapcsoló, az átmenő forgalmi út és a belső úthálózat.

Milyen a téralakulat, vajjon lejtős, sík, dombos terület-e, ami mind befolyással van a telekhelyek kiosztására, az utak vezetésére, vizek levezetésére stb.

Milyenek a telepnek geológiai viszonyai, a talaj összetétele, termőképessége, a humus vastagsága, a teherhordó talaj helyzete, kavics, homok, kő, agyag, vagy más, az építkezésekhez felhasználható anyagoknak előfordulása.

Milyenek az éghajlati, időjárási viszonyok, az uralkodó szél és vegetáció.

Milyenek a vízrajzi viszonyok, a talajvíz helyzete, mélysége, a vízkeringés iránya, a talajvizes kutak létesítésének lehetőségei, ivóvíz kérdése, vagy esetleg ártézi kutak fúrásának lehetőségei.

2. *A termelés és értékesítés* lehetőségeit már a tervezés kezdeti fokán is alaposan mérlegelni kell. Döntően befolyásolják a bekapcsoló út és a belső úthálózat megoldását. A termelés és a gazdálkodás módja figyelmen kívül nem hagyható kívánalmakat és korlátozottságokat támaszt az egyes házhelyek belsőségeinek mikénti beépítésére vonatkozóan és a berendezés és felszerelés eszközeinek a megválasztását illetően.

3. *A pénzügyi adottságokra* való tekintettel, súlyos és felelősségteljes feladata a telepépítőnek az, hogy kikutassa mindama módokat és eszközöket, melyekkel a telep megépítése hazai anyagok felhasználásával, a legolcsóbban és a legcélszerűbben megvalósítható.

4. *A személyi adottságok* figyelembevétele, a közösség, a tipizálás gondolatának az eddigieknél nagyobb mértékű érvényesítése ellenére figyelmen kívül nem hagyható. A szokások, a családi élet vonásai, a falusi ember életmegnyilvánulásainak, gondolkodásmódjának ismerete elengedhetetlenül szükséges a gazdasági, politikai célokon túlmenően *szociális és kulturális missziót is teljesíteni hivatott település* megépítésekor.

A műszaki vonatkozások és építészi elgondolások kitűzésekor, konkrét feladat hiányában nem játszik szerepet a település formájának hangsúlyozása, illetve a műszaki kérdéseknek olymódú széttagoltsága, hogy az egy önálló község gyanánt létesülő, avagy csatlakozó, meglévő községet kiegészítő település.

Bár időrendben a település megépítése nem a házhely és a lakóház létesítésével kezdődik, azt számos mérnöki munka előzi meg, mégis legyen szabad az elemekből építeni szerető észjárásával, a telep legkisebb egységének, a házhelynek a kérdésével kezdenem.

A házhely

A lakóház beosztása, helyiségeinek száma és elrendezése, az ismert adottságok (éghajlat stb.) és a vagyoni helyzeten kívül, nagymértékben függ a gazdálkodás módjától és a szokásoktól. A telepes falusi lakásnak az adott szerény lehetőségek közé illő, de azért korszerű, a mai haladásnak megfelelő megoldása korántsem egyszerű feladat. Az építészi feladatkörben ez eddig jóformán nem is szerepelt. *A mai kor, amely a telepítés szükségszerűségén kívül fejlett technikai kultúrát és a racionális gazdálkodás szigorú következtetéseit is magával hozta, tudásának és felkészültségének szemüvegén át számos, a mindennapi életből ismert, oly dolgoknak is mélyére kíván tekinteni, amelyek eddig kisszerűségüknek, vagy jelentéktelenségüknek látszatával a célirányos vizsgálatot és a szakszerű megvilágítást elkerülték.* A falu építészetét a megszokott építészi feladatkörtől elkülöníti, vagy legalább is hozzáférhetőségét megnehezíti a falusi ember gondolkodásmódjának, életszokásainak, munkarendjének természete, amely amellett, hogy nagymértékben különbözik a vezető társadalmi réteg gondolkodás- és életmódjától, erősen a helyi szokások és gyakran berögződött előítéletek befolyása alatt van.

Népi szokásoknak és a fajiságban gyökerező életfelfogásoknak a használati eszközökben és így a lakás és a ház mikénti kialakításában való kitükröződése, tulajdonképpen megbecsülendő nemzeti értéket jelent. *A fajiság és a lokális adottság kifejezettségét, a racionális gazdálkodás és a megváltozott életmód következtében szükségképpen kifejlődő új falusi lakóház-típusoknál sem szabad nélkülöznünk.* Azonban a telepítésben megvalósítandó haladottabb, korszerű gazdálkodás építészete, a fajiság és a tradíciók kifejezésre juttatásában téves következtetésekre jutna, ha még a legegyszerűbb falusi házat is megszokottsággal számolva, a több évszázados primitív kialakítottságában akarná megtartani. Bár ez alkalommal nem szándékozom a magyar falusi házzal érdemét megillető módon és részletességgel foglalkozni, de fentemlített hivatkozással arra, hogy a *telepítésnek fontos hivatása lesz az elmaradt falusi építészet korszerű alapokra való fektetésében,* néhány példában legyen szabad a meglévő, mai falusi ház és belsőség különféle elrendezéseit és építési módjait emlékezetbe idéznem, hogy ennek kapcsán bemutathassak szerény elgondolásaim alapján néhány megvalósítandó, korszerű, de a hazai viszonyokkal számoló megoldást.

Mielőtt azonban a példákra rátérnék, pár szóval foglalkoznom kell a lakóházon kívül, *a kisgazdaság munkaüzemének lebonyolítására szolgáló létesítmények elrendezésével is. A különféle gazdasági épületeknek,* mint a gazdasági kisüzem munkahelyeinek elrendezése észszerű függvénye az ott végbemenő munka nagyságának és mineműségének. Függ tehát a belsőségben lezajló gazdasági munkák, jelesül termények elraktározása-, feldolgozása- és szállításától, az állattartás nagyságától és mineműségétől stb. A kellő szakértelemmel végzett racionális munka kétségtelenül megköveteli az üzemben lebonyolódó különféle munkák munkahelyének legcélszerűbb kapcsolatát, úgy hogy a legrövidebb úton és idő alatt a lehető legkevesebb munkaerő felhasználásával a lehető legnagyobb teljesítmény legyen elérhető. Ennek szem előtt tartásával a korszerűen megtervezett és megépített gazdaság a belső munka optimumát eredményezheti. Az 1931. évi berlini építészeti kiállításnak a telepítésre vonatkozó részében kiállított táblázatok egyike kimutatja, hogy a német földmívelő egész évi teljes munkamennyiségének csak 37.2%-át végzi kinn a termelési helyen, a többit, 62.8%-ot a házában és udvarában. A *Juhos Lajos* keszthelyi gazd. akad. tanár által vezetett gazdaságkutató intézetnek, egy tolnamegyei kisbirtok 1931. évre eső munkaelosztására vonatkozóan készített táblázatból pedig az állapítható meg, hogy a belső munkák, vagyis a lakásban és a belsőségben végzet munkák az összes munkamennyiségnek a 66.31%-át tezik ki, s a külső munkákra csak 33.09% esik. A belső munka így oszlik meg:

1. Háztartási munka			23·61%
2. Állattartási munka:	marhatartás	19·07%	
	lótartás	8·74%	
	sertéstartás	7·91%	
	baromfitartás	3·35%	39·07%
3. Szántóföldi munka belső, udvari munka része			3·63%
Összesen:			66·31%

Tudvalevően a német kisgazdaságok állattartása na-

gyobb, mint a magyar hasonló gazdaságoké, annak ellenére az itt megadott *magyar példában a belső munka hányada nagyobb, mint a németeknél. Ez első sorban a célszerűtlenül elhelyezett gazdasági épületek és berendezések következtében előálló munkatöbblet eredménye.* Ez az összehasonlítás is világosan elibénk tárja, hogy *mily nagy jelentősége van a korszerű és helyes gazdálkodás szempontjából a gazdasági kisüzem összes építményeinek, tehát a lakás, az állattartás, a terményeknek elraktározására, a terményeknek és különféle termékek feldolgozására szolgáló építményeknek mikénti megtervezése.*

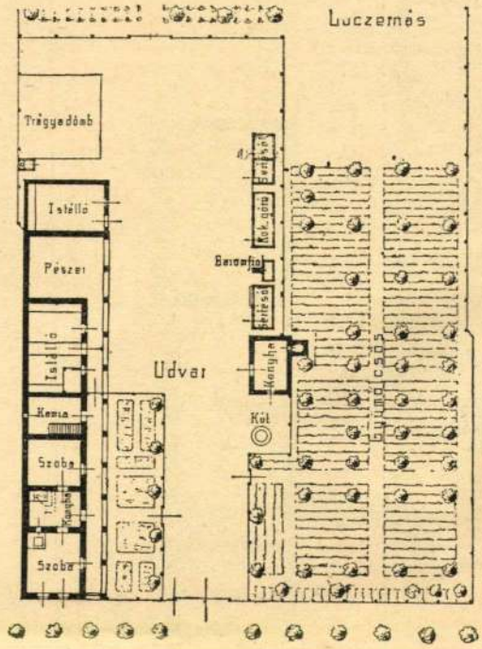

2. ábra. Darányi-féle telepítésből.
Belsőség Szilágyi községből.

Az évszázados multra visszatekintő egyszerű falusi ház elrendezése ismeretes. Ez, a ma adottságai mellett, kifejezője a szerény életkörülményeknek és a primitív, elmaradt gazdálkodásnak. Egyetlen szobasoros, hosszvonalával az utcára merőleges és legegyszerűbb elrendezésében a tornáról megközelíthető konyhát és abból nyíló 2 szobát tartalmaz. A gazdasági épületek: istálló, disznóól stb. vagy hozzáépítve, vagy leggyakrabban a teleknek lakóház mögötti, vagy szemben fekvő részén helyezkednek el. A lakóház ilyszerű elhelyezésének és megépítésénenk előnyei,

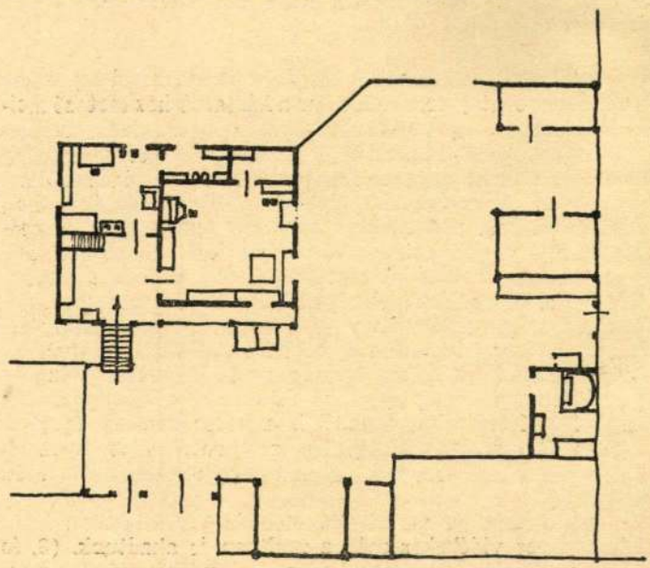

3. ábra. Székely ház és belsőség 1683-ból.
Tágas tornácával mai nyaralónak is megfelelne!

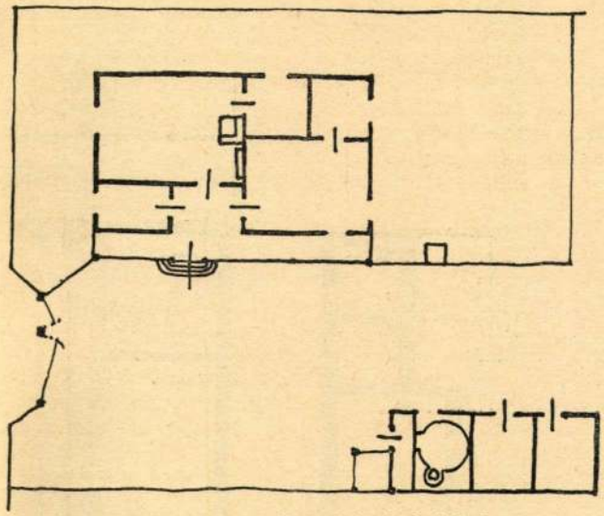

4. ábra. Régi székely ház és belsőség

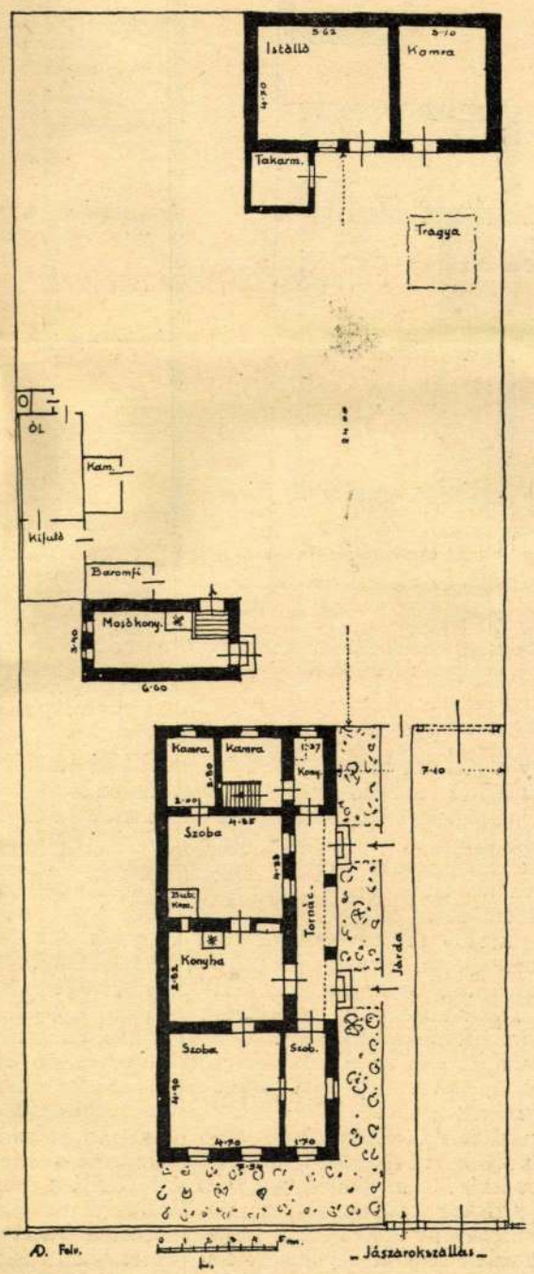

5. ábra. Jászárokszállási 50 holdas gazda belsősége

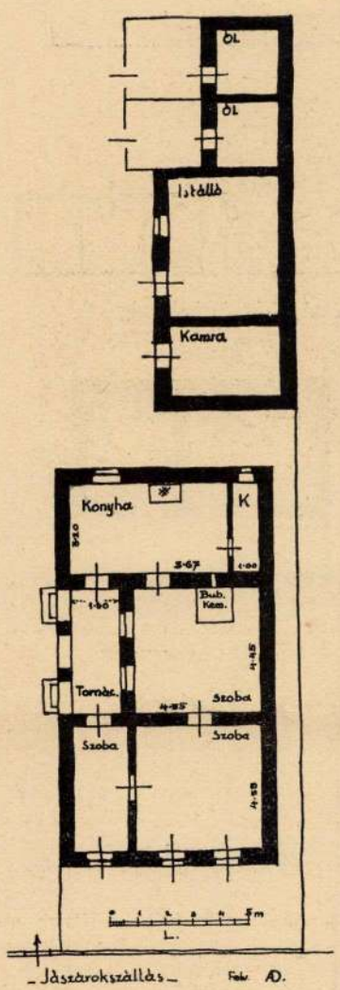

6. ábra. Jászárokszállási 8 holdas gazda belsősége

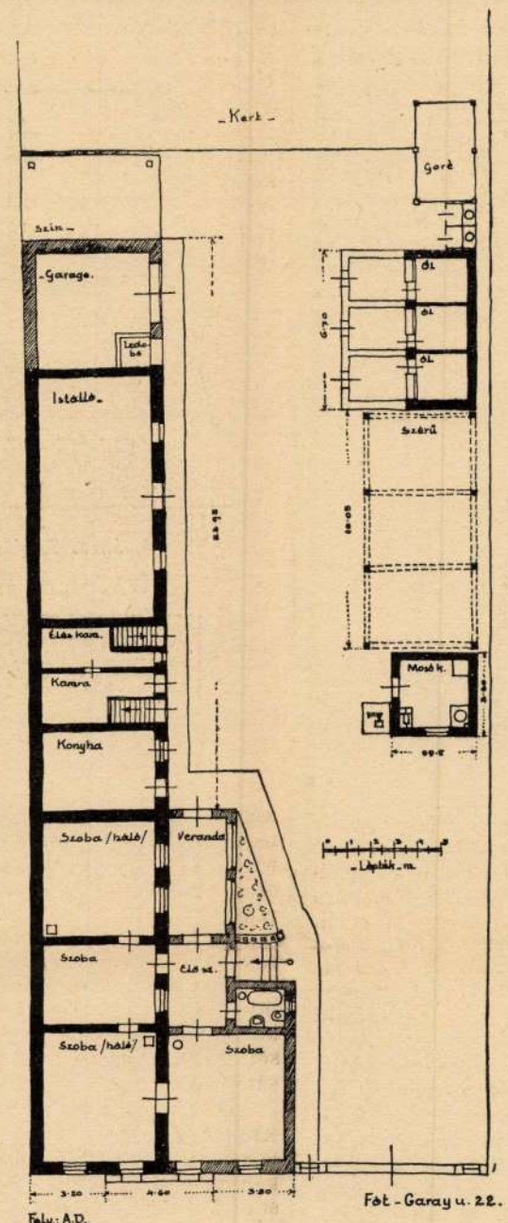

7. ábra. Fóti 80 holdas gazda belsősége. A világosabban színezett részek a háború utáni években történt hozzáépítést tüntetik fel. Már fürdőszoba is van. Régi 2 szoba sötét lett. (A. D. felv.)

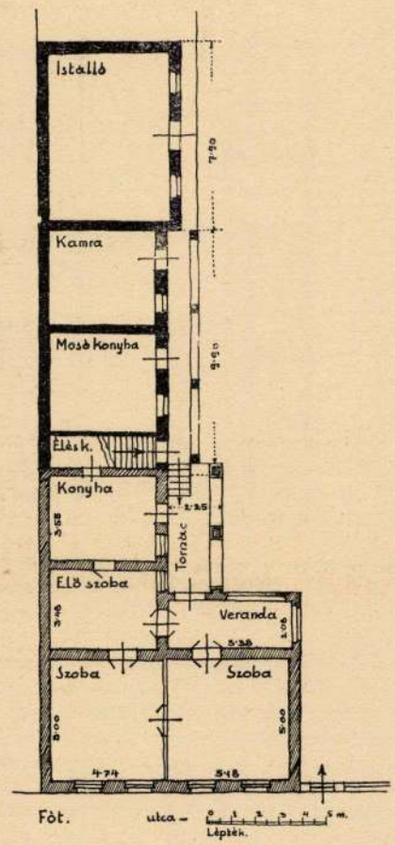

8. ábra. Fóti 25 holdas gazda 1 szoba soros házát utca felé átépíti. Előszoba sötét, nagy tér. (A. D. felv.)

hogy a mély és keskeny telek kihasználását lehetővé teszi, behajtás és fordulás részére keskeny telken is helyet biztosít, megfelelő égtáji fekvés esetén az utcában lévő összes házak abalakai ugyanazon legkedvezőbb égtáj felé, pld. délre nyílhatnak, továbbá egyszobasoros kialakításánál fogva kis támasztóközű nyeregtetővel, kezdeties, egyszerű szerkezetekkel építhető meg. Hátrányai, hogy terjedelméhez mérten túlnagy határfelülete van, ami sok falazatot kíván, tehát költséges és nagy a lehülő felülete, s ezért fűtőtechnikai szempontból sem előnyös, végeredményben sok fenntartási költséget, illetve munkát igényel. De lényeges hátránya különösen az, hogy a házi munka menete, az állatok etetése stb. szempontjából kedvezőtlen elrendezésű. Az összes, még a háztartási munkához tartozó mellékhelyiségek is (kamrák) kívülről lévén megközelíthetők, a munka gazdaságtalansága mellett eddig kellőképpen nem méltányolt egészségügyi hátrányok is származnak ebből az elrendezésből, meghűlés, por, sárnak behordása stb. révén A kezdeties gazdálkodást az istállók, ólak, termények elraktározására szolgáló helyiségeknek az udvarban szanaszét való elhelyezése jellemzi, ami célszerűtlen, rossz közlekedést és sok felesleges, fáradságos munkát von maga után, nem tekintve az állattartás sikerének ily módon való befolyásolását. (2. ábra.) A meglévő példák közül fejlettebb elrendezésre utal az, amikor bár a háztartáshoz tartozó mellékhelyiségek még a szobasor végéhez illeszkednek, de közvetlen csatlakoznak hozzájuk a gazdasági épületek, úgyhogy lehetőség szerint egyenes irányban, az eresz védelme alatt érhetők el. A szerényebb berendezésű kisgazdaságok belsőségeiben sem nélkülözhető az ú. n. nyári- vagy mosókonyhaféle helyiség, amely általában különállóan van felépítve az udvar valamely részében s amelyet mosás, disznóölés céljaira, az állati eleségek elkészítésére stb. használnak fel. Szembetűnő, hogy ez a helyiség nincs kapcsolatban ilymódon a házsorba épített legfontosabb munkahelyiyel, a konyhával, holott észszerűen ez kívánatos volna az itt végzendő munkák gyorsabb és könnyebb lebonyolításán kívül tüzeléstechnikai okokból is a közös kémény megépítése, a hőveszteség csökkentése szempontjából is. Ilyen elhelyezésű a sütőkemence is, ami leggyakrabban szintén különálló építmény.

Az ismert paraszthäz-típustól elütő elrendezésű lakóházra egyes vidékeken már a multban is akadtunk. (3. és 4. ábra.) Ezeknél az egyszobasoros elrendezés már 2 szobasorossá van átalakulóban. (5. és 6. ábra.) A szobasorhoz oldalt kisebb szobák és mellékhelyiségek csatlakoz-

nak. Az utcára merőleges hossztengely helyett megfelelő telekszélesség esetén, az utcával párhuzamos lakástípusok is feltalálhatók, leggyakrabban L-alakú, ú. n. *kaszaház* formájában. Kétségtelenül, ez az elrendezés az utca felől védettebb s a csatakozó gazdasági épületekkel kiegészítve zártabb s az időjárás ellen jobban védett udvarokat s jobb forgalmi lehetőséget ad.

Már a háborút megelőző évtizedek gazdasági fellendülése folyamán észlelehetők voltak olyan törekvések a gazdaház és belsőség építkezésében, amelyek a régitől elütő, célszerűbb és egészségesebb építési módokat látszottak keresni. A városokban megindult nagy ipari fellendülés

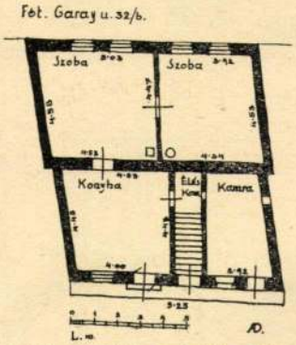

9. ábra. Fóti 10 holdas kisgazda új háza. 2 szobasoros, városi utánzat. (A. D. felv.)

és fejlődés kétségtelen kihatással volt a falusi építkezésekre is. Kezdeti hatásaiban megbolygatja a megszokott építési rendszert és a városi példákról másolt, helytelenül alkalmazott s néha rossz formák alkalmazásával, a magára hagyatott falusi építkezéseket kivetkőzteti eredeti formáiból. A háború utáni mezőgazdasági fellendülés még fokozottabb mértékben éleszti az építkezések útján a földmívelő kisgazda haladás utáni vágyát. (7., 8., 9. ábra.) Az egyszobasoros elrendezés kényelmetlenségein már változtatni igyekszik, az utcára még egy szobát helyez, verandát, előteret épít hozzá s a helyiségeket már közvetlenebb kapcsolatba igyekszik hozni egymással. A régi tradicionális formáiból kivetkőztetett ház aztán gyakran új, *díszes* homlokzatot is nyer, amit a városi példákon épült falusi iparos fantáziája segít kialakítani. (10., 11., 12. ábra.) A fejlődés és haladás törvényei szerint az alsóbb társadalmi réteg a fölötte lévőt igyekszik követni divatjában és szokásaiban. A gazda házához eljutnak a polgári építkezések sajátságai s a módosabb gazda építkezése követett példaképpen áll a törpebirtokosok elé. (13. ábra.)

10. ábra. A 7-ik ábrán feltüntett ház utcai képe átalakítás után. (Foto. A. D.)

A ma megkívánta *új falusi ház- és belsőség-típus* létrehozásában legfontosabb szempont az adottságok gondos mérlegelésével, *a lakás szerény kényelmi és egészségügyi kívánalmainak kielégítésén kívül a ház s a kisgazdasági üzem építményeinek észszerű elhelyezése, kapcsolata és elrendezése.* Az alaprajzi elerendezés megoldásának biztosítania kell a legtakarékosabb térkihasználást, a legrövidebb közlekedést, megfelelő, egészséges világítást és szellőzést, a fűtésnek tökéletes kihasználását s az e réven is biztosítható legkevesebb fenntartási költséget. Mindeme szempontok kielégítésére az egy szobasoros elrendezés a gazdasági épületek közvetlen csatlakozása esetén sem felel meg. A kerítés- és útköltségek arányra kis megtakarításával szemben, ami a kesekeny telkekből folyik, az ugyancsak ennek

11. ábra. A 8-ik ábrán feltüntetett ház utcai képe. (Foto. A. D.)

kényszerítő hatására keletkezett sávos beépítésből sokkal nagyobb kár és veszteség származik, mert irracionális munkamenetet, felesleges fűtési és fenntartási költséget okoz, de egészségügyi és tűzrendészeti szempontból is hátrányos.

A szabadon álló új típusú elrendezésben a szomszéd telekhatárnak maximális megközelítése, a mostani példák takarékos térkihasználása fenntartandó, de az egyoldali beépítési mód kikötésével. Ez esetben azonban a keskeny köz, az úgynevezett csurgó kismértékű (1 *m*) kiszélesítéssel, szellőzőnyílások, mellékhelyiségek ablakainak odanyitására használható fel.

A telekhatárra épített, szabadon álló ház térkihasználásának előnyei fokozódnak a falun még nem honos *ikerházas elrendezésekben.* Éppen a telepítés nyujtana alkalmat arra, hogy ennek előnyeivel a falut megismertessük. Előnyei jelentős anyagmegtakarításban s a külvilággal határos falfelület lényeges csökkenésében nyilvánulnak meg, amihez még a teleknek az ismert takarékos elhelyezésnél is kedvezőbb kihasználási lehetősége és a fenntartási költségek lényeges csökkenése járul. Az az ellenvetés,

12. ábra. Fóti kisgazda háza. A fóti nagytemplom kiképzésének utánzása. (Utcára csak 2 szoba nyílik.) (Foto. A. D.)

hogy az ikerháznak csak egyik oldala kedvező égtáj szerinti fekvésű, csak abban az esetben igaz, ha az ikerház tengelye kelet-nyugati irányú, amikor is az egyik oldal délre, a másik északra néz. De még ebben az esetben is,

szobái is keleti vagy nyugati napot kapnak. Az ikerház bevezetése a falu építészetébe olcsósági, egészségügyi és tűzrendészeti előnyeire való tekintettel, már nem késhetik soká. Különben már a multban is találtunk rá példát. (14. ábra.) Bizonyos tekintetben még célszerűbbnek látszik a négyes ikerházas megoldás, amelynek eszméjét már a falu problémáival foglalkozó gazdálkodónál is hal-

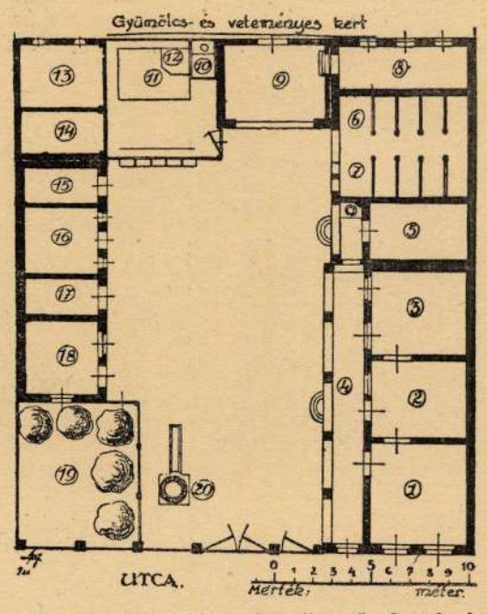

13. ábra. Mohácsi kisgazda célszerű elrendezésű belsősége. Udvar téglával kirakva. (Háború után épült. (Felv.: László József.)

lottam felmerülni, aki ezt családi közös gazdálkodás esetén vélte megvalósíthatónak. Kétségtelen azonban, hogy a négyes ikerházas kialakítás nehézségekkel jár s az ismert, itt említeni felesleges okoknál fogva alig keresztülvihető.

Az új típusú házak és belsőségek kialakításakor nem utolsó sorban veendő figyelembe és tartandó számon a *növekvés, a továbbépítkezés lehetővé tétele*. A magyar gazda házának és udvarának kiépítésében ez nem ismeretlen fogalom. A kisgazdaságok belsőségei jóformán mind így, részletekben épültek ki. A célszerűtlen elrendezésnek is részben ez az oka, mert az adott körülményekkel számot vetni tudó előrelátás és tervezés hiányzott. Az új típusok megalkotásakor erre nagy súlyt kell vetnünk, megadva a módot arra, hogy a fejlődés és anyagi lehetőségek nyíltával a hozzáépítések, kiépítések, vagy a csatlakozó új épületek létesítése a lehető leggazdaságosabban, a már meglévő szerkezetek lényeges érintése nélkül legyenek megvalósíthatók. Foglalkoznunk kell azzal is, hogy a bővítés ne-

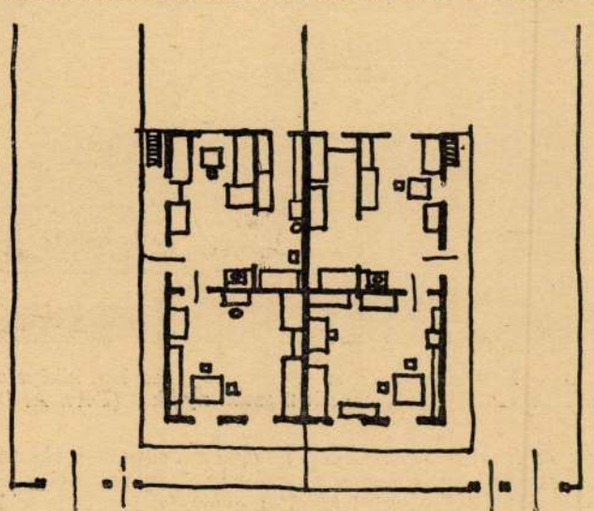

14. ábra. Régi székely ikerház.

csak a meglévő tárgyakhoz való csatlakozás útján jöhessen létre, hanem már megépített, de belsőre még ki nem épített tereknek kialakításával. Itt elsősorban próbálkoznunk kell a meglévő lakóhelyiségek feletti *padlástérnek lakóhelyiségekké való kiépítése* lehetőségeivel, ami megfelelő körülmények között a magyar falusi házakban is megvalósítható. A telepítés alkalmas arra, hogy elsősorban gazda-

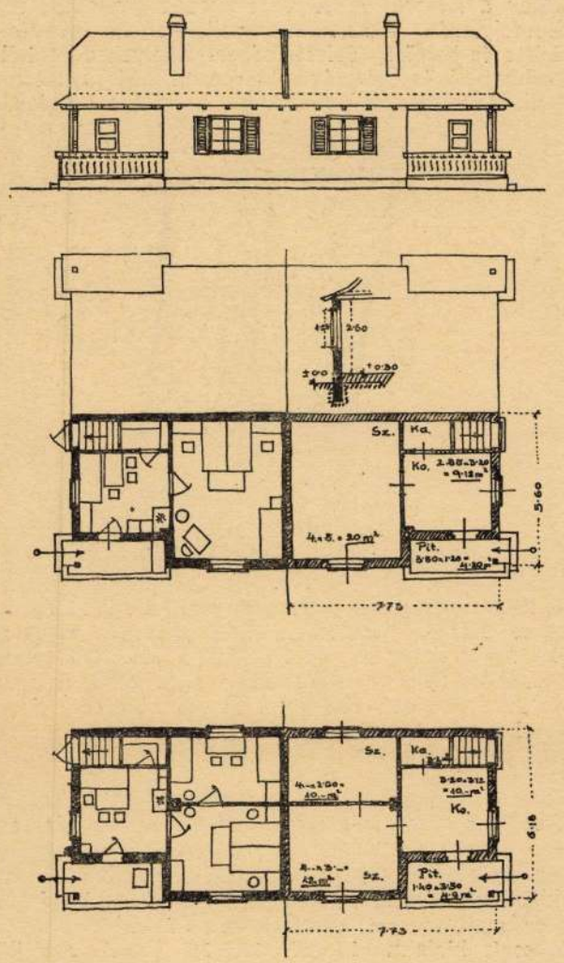

15. ábra. Kettős, esetleg 4-es ikerházas megoldás. Mezőgazdasági és kertgazdasági (városszéli) telepítésnél egyaránt felhasználható legkisebb típus. (Tervezte: A. D.)

sági okok diktálta újításokat népszerűsíthessen. Megfelelő eszközökkel és hozzáértő eljárással van mód rá, hogy a földmívelő a szokástól eltérő megoldásokat tegyen magáévá, sőt annak példáját önként kövesse. Pl. *Radnóti* István szerint a borsodmegyei Sajómercse községben, olasz hadifogságból hazatért gazda emeletes házat épített magá-

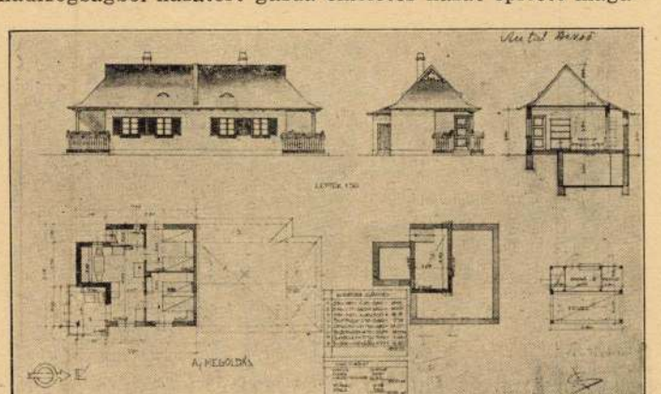

16. ábra. Budapest városszéli telepítésére benyujtott ikerházas terv. (Lakókonyha, 2 szoba, stb. Terv.: A. D.)

nak — az olasz példa nyomán —, amelynek emeletén helyezte el a konyhából nyíló 2 szobát és kézikamrát, míg a földszinten az istálló és egyéb gazdasági helyiségek találtak helyet. Ezt a példát ugyanabban a községben mintegy 8—10 gazda követte.

A falusi építkezések meglévő jó példáiból át kell venni mindazt, ami az elmondottak szerint hasznosan s célszerűen felhasználható és ami alkalmas arra, hogy a helyi viszo-

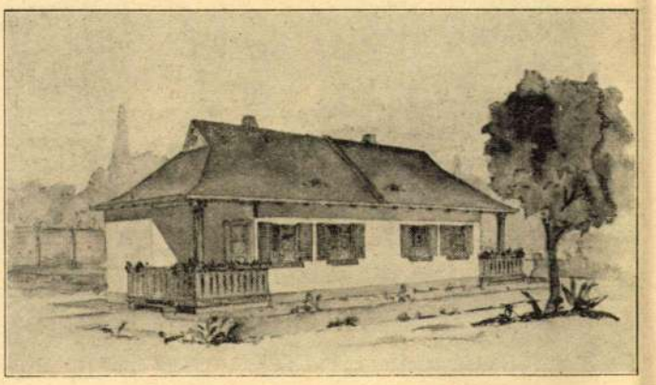

17. ábra. A 16. ábrán feltüntetett terv távlati képe. (A. D.)

nyok és személyi adottságok figyelembevételével *a magyar falu jellegét az új keretekben kidomborítsa.* A külső kialakítás és formaképzésben az *átvételkor* a legnagyobbfokú fegyelmezett tartózkodás biztosíthatja a folytonosságot.

Itt kell megemlítenem, hogy mind a lakóház, mind a gazdasági épületek lefedésénél *a magasabb, meredekebb (45 fokos) tető megfelelőbb,* mint a lapos, vagy enyhe lejtésű, nemcsak azért, mert a falusi épületeknél a padlástér megfelelőképpen hasznosítható, hanem mert az udvarnak

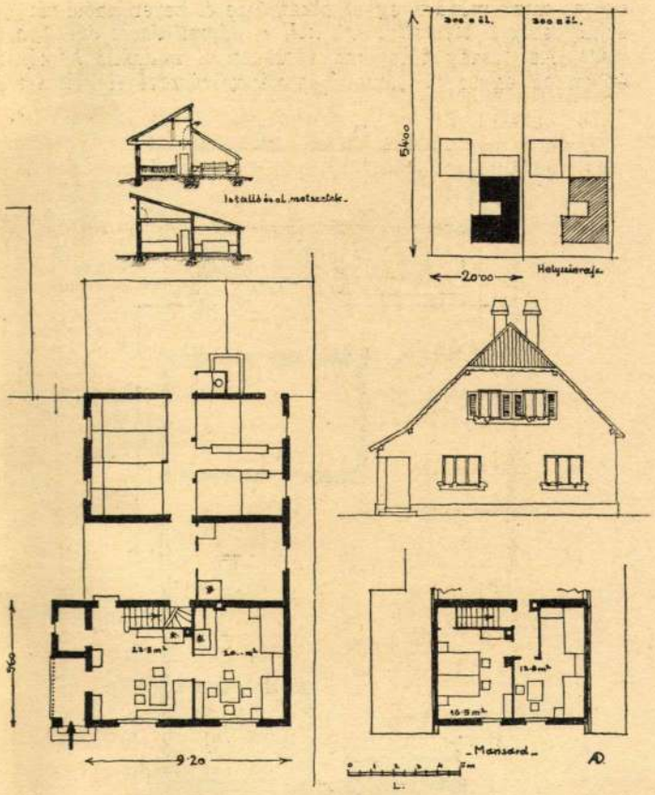

19. ábra. Egy tetőtér alatt kiképezett belsőség terve. Padlástérben elhelyezett szobák utólagosan építhetők be. A nyitott, de fedett munkatéren át az egyesített istálló és ól gyors és célszerű elérése. Gazdasági konyha, mint az előző ábrán. (Terv.: A. D.)

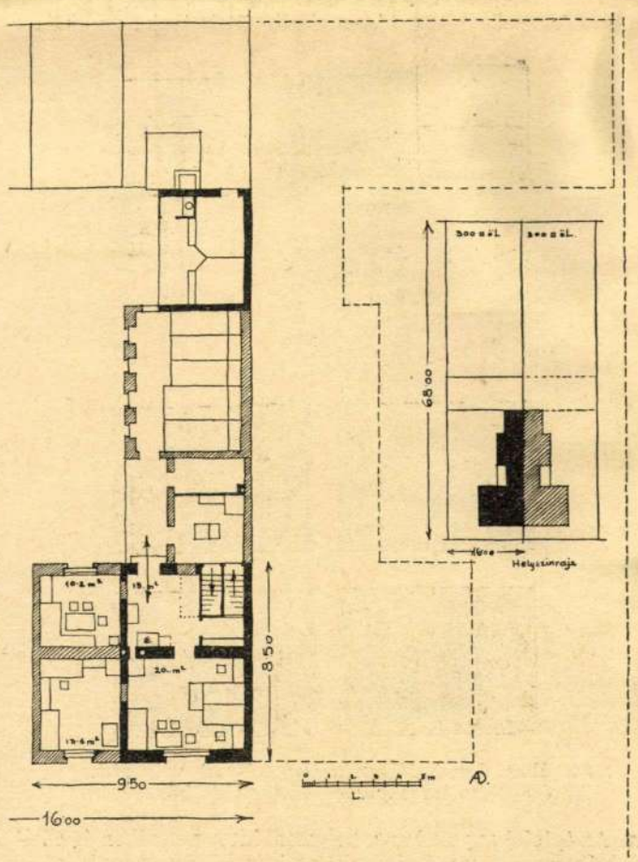

18. ábra. Ikerházas, részletekben megépíthető (növekvő) kisgazda belsőség-terve. A sötétebben színezett rész először épül meg. Gazdasági konyha, közvetlen a lakókonyha mellett. (Terv.: A. D.)

szeles oldalról való körülzárása által nagyobb oltalmat biztosít, azonkívül a hó és eső levezetésére alkalmasabb. A vidéken a hó nem olvad oly könnyen, mint a városban és az enyhe lejtésű, vagy lapos tetőt igen megterheli, így drágább, mert erősebb tetőalkatrészeket kíván. A német mezőgazdasági telepítés (dr. Derliczky, a pommeritzi mezőgazdasági kísérleti állomás igazgatója és a telepítő társaságoknak a 90%-a) is emellett tesz tanuságot.

A ház külső és belső kiképzésében, a tornác, a kapuk, a látható gerendázat és gerendavégek kialakításában, az aztalosmunkák, a bebútorozás formáiban és végül mind az

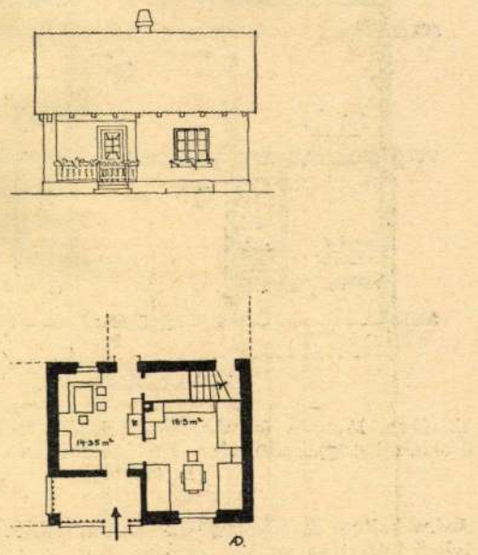

20. ábra. Növelhető falusi ház első alakjában. Teljesen befejezett képet ad. (Terv.: A. D.)

épület, mind minden egyes alkatrésze és berendezési tárgya színezésében, *biztosítanunk kell a népművészet érvényesülését.* Az ország túlnyomó részében a haldokló *háziipart* éppen az egyszerű falusi ház népművészetével kell *ismét*

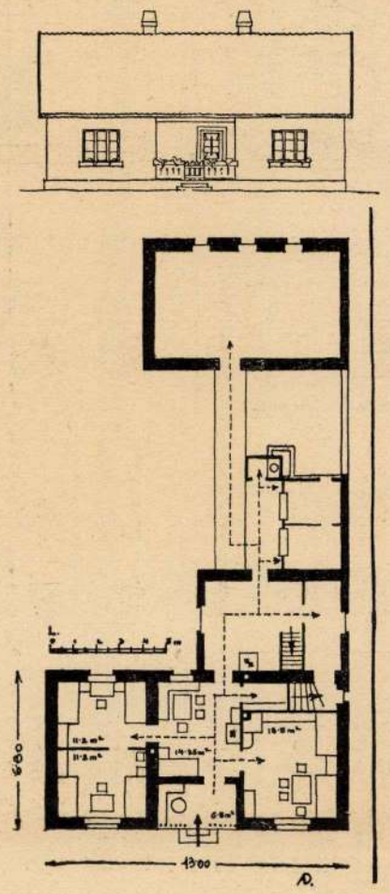

21. ábra. A 20. ábrán feltüntetett ház és gazd. épület teljesen kiépítve. Gyors, könnyű közlekedés, istálló és ól kellő elkülönülése. Kuriális jellegű kialakítás. Utca képe a címképen. (1. ábra.) (Terv.: A. D.)

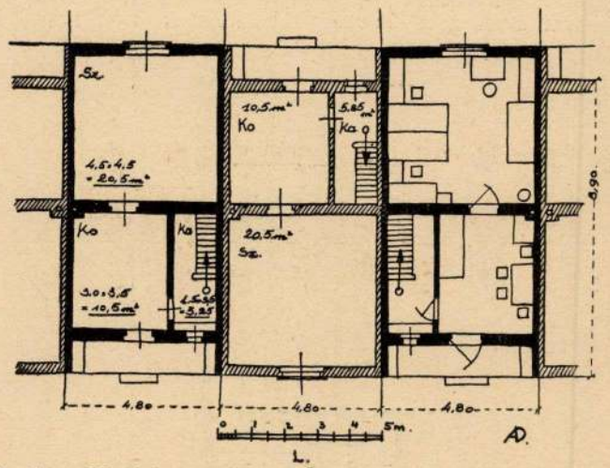

22. ábra. Munkás és városszéli telepítés sorházas lakóházai 2 oldalról megközelíthetően. Kellő elkülönülés. Védett tornácos bejáratok. (Terv.: A. D.)

életre kelteni és felvirágoztatni. A telepítés keretében megfelelő irányítás mellett rá lehet nevelni a telepest a háziipar művelésére. A racionálisan megszervezett gazdaság munkamenete lehetővé teszi, hogy a gazda és a család tagjainak ideje és kedve maradjon a háznak, a virágos kertnek csinosítgatására, faragások, kézimunkák, szőttesek stb.-nek az elkészítésére. *S ha a magárahagyatottság következtében halódó magyar népművészetnek és háziiparnak tudatos és tervszerű felkarolása szerény méretekben bár, támogatást is kér, várható biztos haszna révén ez a befektetés sokszorosan megtérül.* A telepítés sikere el-

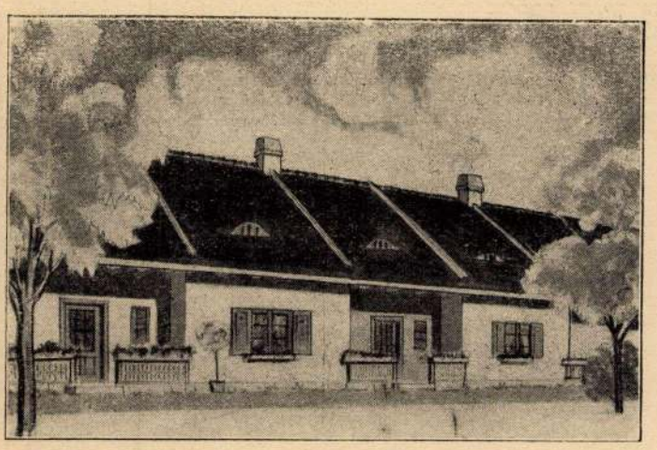

23. ábra. A 22-ik ábrán feltüntetett megoldás távlati képe. Utcasíkban álló falak fehéren meszelve, tornácos beugrások váltakozóan különféle színekben, gerendás párkány kék stb. (Terv.: A. D.)

végre is azon múlik, hogy a telepes tud-e boldogulni, át tud-e az első esztendők nehézségein vergődni. Ezen, a telepes boldogulását elősegítve, nem kis mértékben volna hivatott könnyíteni a szervezetten irányított háziipari tevékenység. (15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22. és 23. ábrák.)

A telepítés műszaki munkáinak végrehajtásában feltétlenül számításba kell vennünk *a telepesek saját munkaerejének igénybevételét,* amivel megfelelő irányítás és szervezés mellett jelentősen olcsóbbá tehetjük e munkálato-

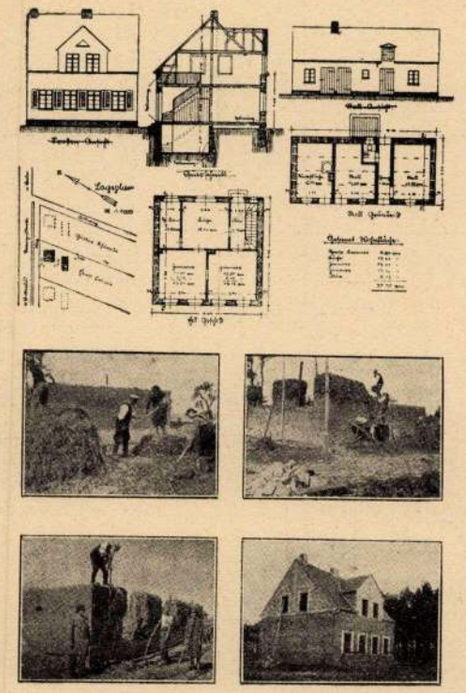

24. ábra. Fecskefészekszerűen készült vályogház építése Németországban, Bitterfeld környékén.

kat. Az építési anyagoknak helyszíni kitermelésében és elkészítésében az összes földmunkálatok és kőművesmunkálatok, fuvarozások és az iparosmunkák segédmunkái körül a telepes munkaereje célszerűen felhasználható. Német adatok szerint *csupán az építkezésekben 20—25% megtakarítás érhető el ily módon.* Bruno *Ahrends* leírja, hogy Werneuchen

mellett a telepesek maguk építették meg a telepet (23 tagot számláló munkáscsoport élén egyetlen munkavezetővel 23 házhelyet építettek be). Természetesen az irányító mérnökre az ilymódon való építkezés sokkal több munkát és felelősséget hárít.

A ház és gazdasági épületek megépítésével kapcsolatban fontos szerepet játszik *az építési anyagok megvá-*

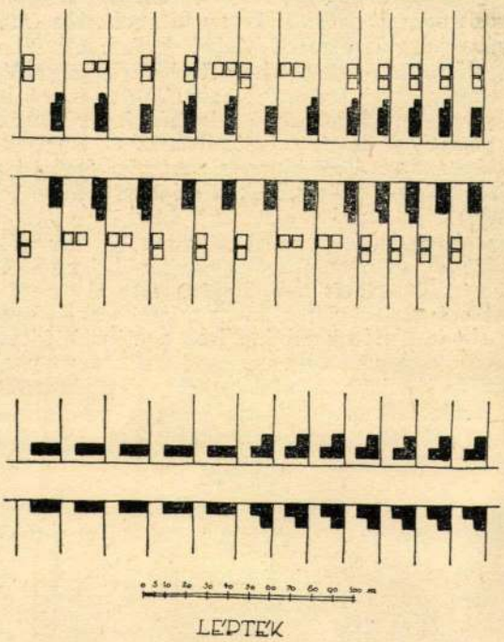

25. ábra. Jelenlegi falusi beépítési módok sémája. Utcára, merőleges, utcával párhuzamos szobasoros és L-alakú házak. Előkerttel és utcasorban.

lasztása és szakszerű felhasználása. Mondanunk sem kell, hogy ez szaktudást és kielégítő gyakorlatot kíván. Nem lehet, miként ezt a Faksz-akciónál láttuk, a gazdálkodóra bízni, mert a házak silány volta s rövid időn belül bekövetkezett tönkremenetele a befektetett tőkének pusztulását is jelenti. (Faksz 50 millió pengőt fektetett be.) Fontos, hogy a már jól bevált, legegyszerűbb anyagokat és szerkezeteket használják fel, továbbá az építési anyagok belföldön és lehetőség szerint a helyszínen legyenek kitermelhetők, illetve gyárthatók.

A különféle, itt számbajöhető építési anyag közül pár szóval itt *a vályog építési móddal* foglalkozom. Ennek előállításában és felhasználásban a falusi ember munkaereje a legjobban hasznosítható és akár mint vályogtégla-fa'azat, akár mint *fecskefészek*-szerűen rakott falazat, szerény igényű telepes lakóházak építésére célszerűen felhasználható. Szakszerű irányítás mellett elérhető az ,hogy a vályog téglafal az égetett agyag téglafal vastagságában (40—45 *cm)* megépíthető, kivált, ha helyenként téglapillérekkel erősítjük. Fontos kívánalom csupán az, hogy a talaj színe fölé legalább 50 *cm*-rel kiemelkedő kő, tégla, vagy beton alapfalakkal készüljön, továbbá, hogy a kiugró eresz által a csapadékvizek ellen kellőképpen védve legyen. Az egerek ellen ott, ahol szükséges (kamrák, raktárak), a vályogfal szilárd burkolattal látandó el (beton). A vályogfalhoz szükséges agyagot télen kell kitermelni, hogy jól kifagyjon. A sovány agyag megfelelőbb, mint a kövér. *A téglafallal szemben elért megtakarítás ilyen kis falusi házak esetén az összes építési költségeknek a 20—25%-át éri el.*

Tanulságos példaképpen bemutatom a német Bitterfeld környékén emelt egyik ilyen rakott fecskefészek-falú háznak építkezését, Kreisbaumeister Dornis ismertetése nyomán. (24. ábra.) Köztudomás szerint ez az építkezési mód nálunk igen elterjedt, mégis célszerűnek látszik e német példa szemügyrevétele, legfőként amaz értékes eredmények miatt, melyeket az égetett agyagtég'afalazatokkal való összehasonlítása és a telepes és hozzátartozói munkaerejének értékelése szempontjából szolgáltat.

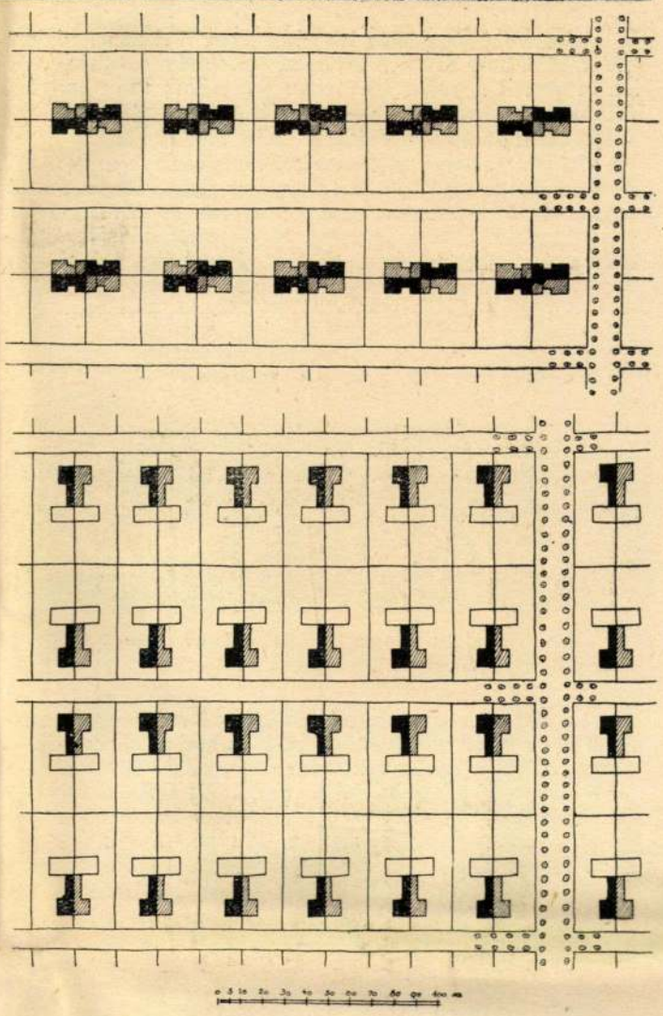

26. ábra. Tervezett helyszínrajzi 2-ős ikerházas és 4-es ikerházas elrendezés sémája (A. D.).

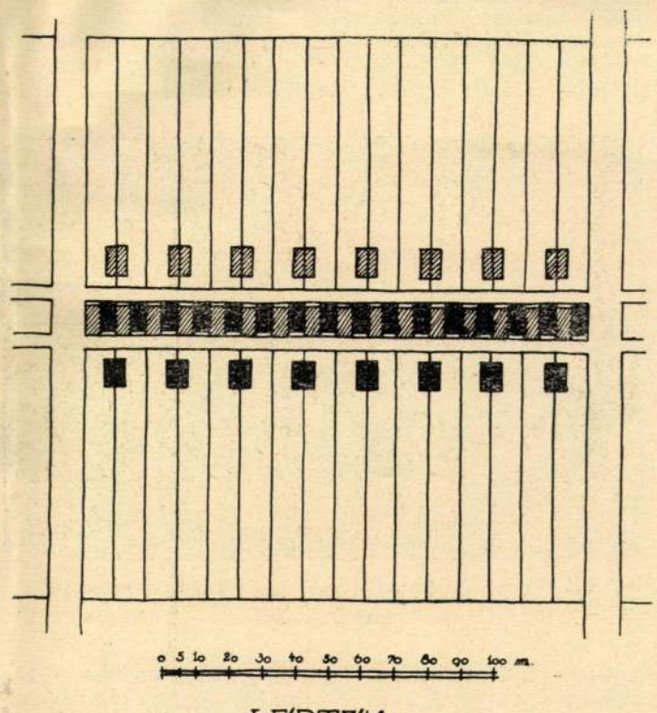

27. ábra. Munkás település sorházas beépítési módja 2 forgalmi útról a házsor mindkét oldalán megközelítve. A gazd. udvar és kert szélessége a házsor mindkét oldala előtt lévén, a ház utcai vonal hosszának 2-szerese. (Terv.: A. D.)

Bitterfeld környékén két öreg ilyen Wellermeister működik, akik még értenek ehhez az ősi építési módhoz. A télen kitermelt agyagot áprilisban szalmával, vagy hangával (Heidekraut) vizesen összekeverik és tapossák. Ezt a tömeget azután az alapfalakra kellő tömörítéssel mintegy 60—70 *cm* magasan és 60 *cm* szélességben rakja fel a Wellermeister. Az adott példában egy-egy ilyen rétegnek a felrakása 4—5 segédmunkással (a telepes és családja) egy napi munkaidőt vesz igénybe. 8—10 napi állás, száradás után a már elkészült és megkötött réteget éles ásóval egyenesre nyírja, úgy hogy a fal mintegy 50 *cm* vastag marad. 5—6 ilyen réteg elkészültével kész az egész fal, melyet azután, mielőtt a gerendázat rákerülne, még legalább 4—5 hétig hagynak üllepedni és száradni. Az építkezés tavasztól őszig tart, természetesen az egyetlen hozzáértő szakértővel ez a kis munkacsoport ez alatt az időszak alatt az ilyen falazatok egész sorát tudja emelni. Az oromzatok és válaszfalak téglából készülnek, a tetőszék felrakása után. A vályogfalak belső vakolására agyag és homok keverékéből készült pépet használnak, amit előzetesen szitán átrostálnak. A külső vakolásra csak 3—4 év multán kerül sor. Ha hangával (Heidekraut) készül a fal, úgy az a vakolatot kitűnően tartja, ha pedig szalmával, úgy drótháló zatot kell alkalmazni. A gazdasági épületeken a külső falfelületeket a szeles, északi homlokzat kivételével, vakolni sem szükséges. Időtálló, tartós falazat, a téglánál jobb hőszigetelésű. Biztosító társaságok tűzbiztosítási szempontból a téglával egyenrangúnak tekintik. A ház, melléképületei, kút, kerítés, így megépítve összesen 4300·— RM.-ba került. Ha téglából épült volna, akkor

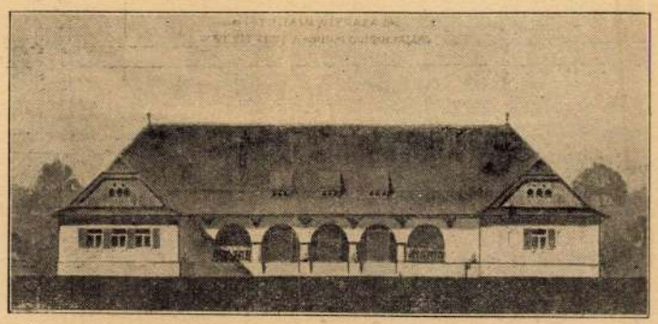

28. ábra. Fótujfalu „Suum Cuique" telepre tervezett népház utca felé néző homlokzata a kerítés nélkül. Terv.: A. D. 1928.

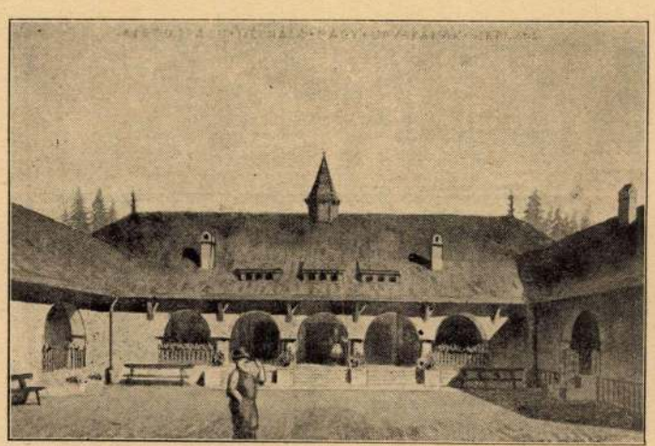

29. ábra. A 28. ábrán bemutatott népház udvari képe. (Terv.: A. D. 1928.)

1840·— RM-val került volna többe. Ugyanabban a községben egyik ugyanilyen létesítmény téglából és vállalkozóval építtetve 10.100·— RM.-ba került, tehát a különbség több mint 100%, 5800·— RM. A téglafal értékkülönbözetén kívül ezen a példán domborodik ki legszembeszökőbben a telepes és hozzátartozói saját munkaerejének jelentősége. Az ilyen módon épített vályogfal a vályogtéglafalnál is olcsóbb.

A hazai falusi építési anyagok a vályogon kívül szalma, nád stb., továbbá az olcsó, lehetőség szerint *a helyszínén előállítható hő- és nedvességszigetelő anyagok* mikénti előállításának és felhasználhatóságának felderítésére vonatkozóan *műszaki tudományos vizsgálatokat és kutatást végző intézetcinknek nagy súlyt kellene helyezniök.* A telepítések és azon át a falusi korszerű, racionális építkezések bizonyára jelentős hasznot húzhatnának ebből. Pl. a helyszínén előállítható olcsó hőszigetelő anyag a padlástérnek lakás céljaira való kedvező kihasználását tenné lehetővé. (Könnyű faszerkezetek olcsó szigetelésére példaként említem a német Arkimatte szigetelőlemezeket, amelyek 12 *mm* vastagságban, kétoldalt bitumenlemez közé fogott tengerifű kitöltéséből állanak s amelyek m^2-ként mindössze 1 RM.-ba kerülnek.)

Az anyagoknak és szerkezeteknek a megválasztása egészségügyi szempontokból is rendkívül fontos. Tüdőszanatóriumok költségeit van hivatva megtakarítani a vert padozat száműzésével s a kis ablaknyílások helyett a helyiség alapterületének minimálisan egytizedét kitevő felületű ablakokkal, egészségesen megépített falusi ház. A térkihasználás és jobb, egyenletesebb világítás miatt lehetőség szerint itt is egy nagyobb, mint több kisebb ablak létesítése ajánlatos, ami végeredményében olcsóbb is.

A telek.

A telek alakja és nagysága szorosan összefügg a gazdálkodás módjával és nagyságával. A legegyszerűbb mun-

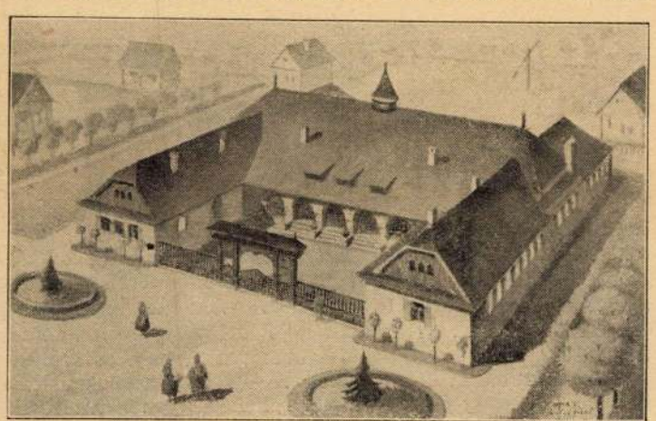

30. ábra. A 28. ábrán bemutatott népház madártávlati képe. (A. D. 1928.)

kástelep számára is a szabadon álló vagy ikerházas elrendezés esetén 150 négyszögöl terület szükséges. Innen felfelé menve, alakíthatunk egészen 500 négyszögöles telkeket is. Egy-egy 15—20 holdas telepes kisgazdaság részére 250—300 négyszögöl az ismertetett gazdaságos beépítés mellett már elegendő, sőt a veteményes kertnek is marad hely. Munkástelepeken sorházas beépítéssel 100 négyszögöl nagyságú telkeket vehetünk fel. A telek alakját és használhatóságát (szabályos alakú telkekről lévén szó) az utcavonal hossza adja meg. A ma sok helyen általános keskeny, mély telkek, amik örökösödés következtében keletkezett osztásokból származnak, a mai falusi ember előtt sem rokonszenvesek, követendő például nem tekinthetők. Figyelemmel a kocsiforgalom, a ki-, befordulás, a lerakodás, a tűzbiztonsági és egészségügyi szempontokra, az utcavonalnak 15—20 *m* hosszúnak kell lennie. Nem közömbös ugyanis, nem tekintve az irracionális beépítési lehetőségeket, hogy a keskeny telkek zsúfolt beépítése folytán a kutak beszennyeződése könnyen bekövekezik s tűz esetén egész házsorok égnek le. Miután a széles utak luxusát, káros oladalait nem is tekintve, az új település nem engedheti meg magának, a házsorok kellő távolságban tartására és azért is, hogy az utca felé nyíló helyiségek az utca porától védve legyenek, továbbá közbiztonsági okokból az előkerteket nem szabad elejteni. Szükség esetén a telek jó kihasz-

nálása miatt, amint ez egyes vidékeken most is szokásos, 3 méter mély előkert is elegendő, keskenyebb utcákban azonban 5 *m*-es előkert létesítendő. (25., 26., 27. ábrák.)

Középületek.

A telepítés szerény anyagi lehetőségei között létrehozható középületek a legszükségesebb terjedelemre szorítkozhatnak. A telep irányítására hivatott intézőségi egynéhány helyiség, kapcsolatban egy-két tanteremből álló iskola és kápolnával, az, ami mintegy 300 házhelyes telepítésnek kezdetben megfelel, természtes oly elrendezésben, hogy a kibővítés lehetősége meg legyen. A falusi középület megoldását és kiképzését érintve, a fótujfalui *Suum Cuique*-telepre tervezett Népházra vonatkozóan a *Falu* című lapban 1928-ban megjelent ismertetésből idézem:

28. ábra. Alaprajzi elhelyezése a falusi ember tiszta logikus észjárása szerint, egyszerű, természetes. Nem lehet a falu otthona az az épület, lett légyen akármilyen gazdagon külsőleg népies motívumokkal díszesítve, ahol a helyiségek kapcsolata, elhelyezése, megvilágítása és szerkezetei nem a legegyszerűbben vannak megtervezve. 29. ábra. Aki falun nőtt fel, akinek élete, mindennapi körülményei a fehérre meszelt, tiszta, nemes egyszerűséggel megépített és magától született népies motívumokkal ékesített falusi házakkal és kúriákkal kapcsolatos, az otthon fogja magát érezni ez épületben. Nem lesz az az érzése, hogy egy idegen épületben, a nálunk megszokott palota jellegű középületben tartózkodik, amikor ügyes-bajos dolgát intézendő, vagy szórakozás, ismereteinek bővítése céljából tartózkodik annak falai között. 30. ábra.

Közterek.

A közterületek kialakításában legfontosabb szerepet *az utak vonalvezetése és miként való megépítése játszik.* Az útvonalvezetés törvényei a mai forgalom természete és adottságai mellett tisztázottak, a telepítés és községfejlesztés sem nélkülözheti ezeket. Az átmenőforgalmi út, mint a vasútvonal, az automobilizmus mai korszakában nem haladhat a községen keresztül, azt csak érintheti. Fontos egészségügyi és forgalmi okok kívánják ezt meg (por, autósebesség kihasználatlansága, forgalmi akadályok stb.). Az ebből kiágazó belső forgalmi főút gyüjti össze a lakóutakat. *Az egyes házhelyeket a lakóutakról kell megközelíteni és* minthogy ez csak az út mentén lakók forgalmának a lebonyolítására szolgál, gazdaságosan az eddig szokásos

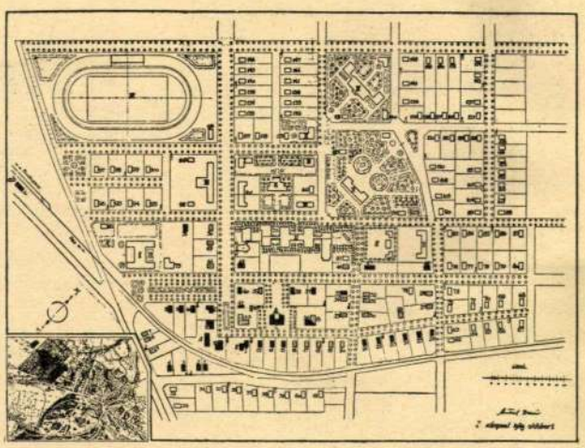

31. ábra. Fótujfalu „Suum Cuique"-telep továbbfejlesztési terve. (A. D. 1928.)

méreteknél kisebb szélességben építhető meg. (Lásd 26. ábrát.) Az átmenő főforgalmi utakra kitorkoló és az utcavonalra kiépített házsoroknak a jövő falu képéből el kell tünniök. A kis forgalomra tekintettel, a lakóutak egyszerű, olcsó eszközökkel építhetők meg. Alapozások, teljes útburkolat nem szükséges. Homokos, könnyű talajban, ahol a víz levezetésére kisebb árkok is elegendők, a 10 *m* min. szélesség elegendő, amidőn 6 *m* az úttest és 2—2 *m* a gyalogjárónak s az ároknak együttes szélessége, melyen még a fasor is elfér. A vizet nehezebben áteresztő talajokban minimálisan 12 *m* szélesség szükséges. Ez az útméret a falusi gazdálkodás kocsiforgalmának (szénásszekerek), a találkozó elhaladásnak és az udvarba való ki- és befordulásnak elég helyet biztosít. A minimális útméret esetén megkívánt 5 *m* mély előkerttel együtt 20—22 *m* távolság van az egyes házsorok között, ami, nem is számítva a közbeiktatott és oltalmazó fasorokat, tűzrendészeti okokból is elegendő. A gyüjtőutak szélessége a forgalom, illetve az oda betorkolló lakóutak számától és forgalmától függően,

32. ábra. Fótujfalu „Suum Cuique"-telep egy utcája.

15—18 *m* lehet. Az útépítés költségeivel való takarékoskodáson kívül, a felesleges por- és sárfelületek létesítésének elkerülése is indokolja a keskenyebb utcaszélességet. Nem szorul hangsúlyozásra, hogy a telepítéskor az útépítés, közterek kiképzése és egyéb közművek költségei csak igen szerény mértékben terhelhetik meg az egyes telepeseket. Arra vajmi nehezen kerülhet sor, hogy a telephely megépítése előtt az utak megfelelően rendezve és kiépítve legyenek, mint azt a pestvármegyei új szabályrendelet-tervezet előírja. Nem beszélve arról, hogy az ott megadott út- és házhelyszélességek (utcavonal hossza) egy célszerűen és gazdaságosan megépített telepnél nem vehetők figyelembe. Utalok erre vonatkozóan a *Muzsnay* és *Vincze* kartársaink-ismertette adatokra. A tervezet szerint a forgalmasabb utakra 3 *m* szélességben megadott makadám, vagy gödör kavicsburkolat mérete indokolatlan, mert egy kocsisor részére 2 méter szélesség elegendő, a kitéréshez pedig minimálisan 4 *m* szükséges, amiért is a telepítésnél a lakóutaknál 2 *m*, a gyüjtőutaknál pedig 4 *m* széles minimális útburkolatot vettem számításba.

Csatlakozó telepek létesítésénél sem szabad a közelmultban a birtokreform végrehajtása alkalmával látott helytelen példát követni, vagyis az átmenő főút mentén kanyargó falu kiegészítését ugyancsak a főút mentére terelni, hanem lehetőség szerint a telekhely-kiosztást elágazó úttal kell kapcsolatba hozni. Az említett rendelet-tervezetben felvett egyenes útkiképzés sem lehet szabály. Az indokoltan kanyargó útkiképzésnek, a kedvező utcakép kialakulása miatt, meg van a létjogosultsága. Természetesen tisztán festőiességből helytelen kanyargó utakat létesíteni.

A telekhely kiosztása és az utak megtervezésekor már eleve gondolni kell a kedvező és helyes utcakép kialakítására. Az útra merőleges hossztengellyel felsorakozott, oromzatokkal kialakuló házsor képe nem feltétlen követelménye a magyar falu utcája kialakításának. Az utcával párhuzamosan elhelyezett hosszirányú házak, kiképzésükben a helyi, de korszerű követelményeket követve — bár nem éppen megszokott, de épp annyira jellegzetes faluképet adhatnak. Fontos és el nem mellőzhető a rendszer betartása, a helyes és jellegzetes utcaképet csak ez biztosíthatja. Jelentős szerepe van a korszerű falukép kialakításában a terek kiképzésének, az útlezárásokra felhasználható középületek mikénti elhelyezésének is. (Lásd 1. ábrát.)

Az új telepes magyar falu elrendezését feltüntető hely-

színrajzot, sajnos, ez alkalommal nem áll módomban bemutatni. Azt kidolgozni, s az ismertetett elvek mikénti alkalmazását bemutatni, csak konkrét feladat kapcsán volna érdemes. Úgynevezett ideális terv elkészítésére kiválaszthattam volna valamely megfelelő olyan területet, melyre nézve a megközelíthetőség, a téralakulat, talajviszonyok és egyéb helyszíni adatok mind ismertek. Ez azonban még korántsem elegendő ahhoz, hogy valamely mezőgazdasági telep helyszínrajza ideálisan bár, megoldható legyen. A gazdálkodás módja, a termelés és értékesítés lehetőségei, a személyi adottságok s a pénzügyi lehetőségek ismerete nélkül elkészített ilyen ideális terv téves következtetésekre adhat alkalmat, ami a telepítést előkészítő józan, tervszerű munkának nem lehet feladata. Bemutatom mégis Fótújfalu *Suum Cuique*-telepének helyszínrajzát, ami Fót község nagyasszonyának nemes elgondolásait tükrözi vissza s ami a rokkantak és háborús nincstelenek telepítésén kívül Fót község jóléti és kulturális intézményeit lett volna hivatva megvalósítani s ahol a magyar háziipar elismerésreméltó eredményes munkája is helyet talált. Sajnos, ennek is csak egy része valósulhatott meg! (31., 32. ábra.)

Közművek.

A műszaki vonatkozások felsorakoztatásával kapcsolatban foglalkoznom kell a közművek kérdésével is. A technikai fejlettség mai fokán az adott szerény lehetőségek ellenére is gondolnunk lehet *a vízellátás és közvilágítás intézményes megoldására is*. Ott, ahol a kedvező hydrológiai viszonyok megengedik, mint az Alföldön sok helyen és ahol a villamos távvezetékbe való bekapcsolás lehetséges, számolhatunk a víz és villamos árammal való ellátás olcsó hálózatának kiépítésével is. Gondolni kell ugyanis arra, hogy ott, ahol a talajvizes kutakból egészséges ivóvizet nem nyerünk, tisztán az ivóvíz biztosítására ártézi kutak létesíthetők és az azzal kapcsolatos utcai vezetékhálózaton keresztül 6—8 házhelyre esően utcai közkutak állíthatók fel.

Ha a talajvizes kútnak költségét 150:— P-be veszem fel mindössze és ezzel szemben — egy 300 házhelyes települést tételezve fel — az ártézi kút költségeit 20.000:— P-be számítom, az *utóbbi módon elképzelt vízmű nem okozhat nagyobb költséget, mint telephelyenként 150—200:— P-t, tehát nem kerülhet lényegesen többe, mint a talajvizes kút.* Felesleges hangsúlyoznom, hogy az egészségi szempontokon kívül, az ilyen vízvezetéki rendszer mily előnyt jelent tűzveszély esetére is. A kutak kérdésével kapcsolatban megemlítem, hogy a talajvizes és maximum 8 *m* mély kút kézi merítőszerkezetének és körülépített kútkávájának költsége legalább annyi, mint a kis kéziszivattyúé, ami mégis egészségesebb és célszerűbb vízszolgáltatást biztosít.

A villanyvezeték költségeinek számításakor, a gyakorlati adatokból kiindulva, ilyen 300 házhelyes telepet tételezve fel, a távvezetéktől max. 1 *km* távolságban, (ami különben sem lényeges, mert a távvezetékből kiágazó táplálóvezetéket a villamos társaságok a maguk költségén építik meg) *a kiépített utcahálózat az órahelyig, a leágazó vezetéket is beleértve, házhelyenként átlag 45 P-be kerül.* Az ikerházas megoldás a közművekkel való ellátás szempontjából olcsóbb, mert a két ház részére csak egy leágazóvezeték szükséges.

A telepítés költségei.

A telep építésével kapcsolatban felmerülhető költségek a következő fő tételekben csoportosíthatók:

1. A telek- és birtokrész (föld) értéke,
2. előkészítő munkák, felmérések, tervezés és parcellázás,
3. a lakóház és gazdasági építmények költségei,
4. a közlétesítmények, utak, középületek, közművek stb.,
5. gazdasági berendezési és felszerelési tárgyak, ú. n. holtleltár,
6. állat- és terményállomány, ú. n. élőleltár és a termelés megindításához szükséges magvak stb.

A költségelőirányzat azonban egyelőre csupán valamely kidolgozandó pénzügyi tervezet számára adható meg, mint tájékoztatás, az életből és gyakorlati példákból vett adatok és reális számítások alapján. A fentebb említett 300 házhelyes településből kiindulva, a költségösszeállítást egy házhelyre adtam meg, *kiszámítván, hogy mi lehet az az összeg, amibe az induláshoz feltétlenül szükséges gazdaság megépítése, berendezkedése és felszerelése* különféle nagyságú gazdaságtípus szerint kerül *és pedig: egy 25 holdas, egy 15 holdas kisbirtok, egy 8 holdas törpebirtok és egy 4 holdas törpebirtok, vagy munkástelep esetében.*

A telek és termőföld költsége a ma átlagosan 400 P kat. hold árral vehető számításba. Adott esetekben ez más érték is lehet, az nem tisztázott, hogy terhelheti-e egyáltalán a telepest s ha igen, mily mértékig és mily feltételek mellett. Feltehető, hogy a föld ára legalább egyelőre nem terheli a telepest.

Az előkészítő munkák költségei előreláthatóan szintén nem háríthatók a telepesekre, mert hiszen azt a munkát a cél érdekében is a telepítés megvalósítására hivatott szerv fogja végezni vagy végeztetni. Egyébként a parcellázás költségei maximálisan 6—8 P-t jelentenek telephelyenként. A tervezés költségei esetenként változnak ugyan, de előreláthatóan hasonló összeget fognak képviselni.

A lakóház és gazdasági építmények költségeire vonatkozóan az általam tervezett és bemutatott megoldások szerint végeztem számításokat. Az egyik típusnak részletes költségvetést elkészítve kitünt, hogy az ilyen falusi lakóépületnek megépítése téglából, cserépfedéssel, hajópadlóval, betonburkolattal, a tornácon téglaburkolattal, kelő alapfalszigeteléssel, a kis ház igényeinek és tartósságának megfelelő kivitelben, köbméterenként 16—17 P-be kerül. Ugyanaz vályogból való felmenő falakkal, de szilárd alapozással, köbméterenként 12 P. Istállók szilárd alépítménnyel és vályogfalakkal, köbméterenként 8 P.

A közlétesítmények költségeinek a számításában igen fontos szerepet játszik az út kérdése. Erre vonatkozóan *Muzsnay* és *Vincze* kartársaink rendelkezésemre bocsátott egységárait vettem alapul. Hogy az út számítható legyen, az adott helyszínrajzi vázlat szerint 40 házhelyes tömböt vettem fel, egyenként 250 négyszögöl területtel, 18×50 *m* alakban, úgy hogy a tömböt két hosszú oldalán a lakóutak, két rövid oldalán pedig a gyüjtő utak határolják. Ennek alapján kiszámítottam, hogy egy-egy házhelyet 2·75 *m* gyüjtőút és 9:— *m* lakóút költsége terhel.

A gyüjtőút és lakóút költségei folyóméterenkénti hosszban a következőképpen adódnak:

Gyüjtőút:

1. Kitűzés, helyszínelés stb.	1.— P
2. 3 m³ földmozgósítás á 0.4	1.20 „
3. 4 m² útburkolat, makadám, vagy gödörkavics á 4.5 P	18.— „
4. 1.6 m² járdaburkolás á 2.5 P	4.— „
5. fásítás 8 m-ként á 1.6 P	—.40 „
Összesen:	24.80 P

Lakóút:

1. Kitűzés, helyszínelés stb.	—.80 P
2. 2.5 m³ földmunka á 0.4 P	1.— „
3. 2.0 m² útburkolat, mint előbb	9.— „
4. 1.6 m² járdaburkolat, mint előbb	4.— „
5. fásítás	—.40 „
Összesen:	15.20 P

Tehát a gyüjtőút *költsége fm-ként 24:80 P-be kerül,* amelyben bennfoglaltatik a 4 *m* széles makadám-, vagy gödörkavics-burkolat kétoldali 80 *cm* széles járda téglából, vagy betonból, földmunkák, fásítás és az előkészítő munkák árai is. A lakóút költsége *fm-ként ugyanígy 15·20 P-re* vehető. Ezeknek alapján egy házhelyre esik:

2.75 m gyüjtőút á 24.80 P	68.20 P
9.00 m lakóút á 15.20 P	136.80 „
Összesen:	205.— P

Kereken tehát 200 P útépítési költség terheli a telepeseket, illetőleg az egyes házhelyeket. Tekintve azonban azt, hogy az útnak és a járdának a burkolása, a fásítás és egyéb útépítési munkák is a községekben eddig is csak

részletekben készültek el, az adott pénzügyi nehézségek miatt a telepítéskor ez a megoldás ma még valószínűbb, tehát a költségelőirányzatban az egyes házhelyekre eső útépítési költség fejében többet, mint átlagosan ennek az összegnek felét, vagyis 100 P-t nem vehetünk fel.

A közlétesítményekhez tartozik a vízellátás és a villamos árammal való netaláni ellátás költsége, amire vonatkozó egységárakat fentebb már megadtam. Érdemes megemlíteni ezzel kapcsolatban azt is, hogy *a német telepítések körül szerzett tapasztalatok szerint a közművek és pedig az út, vízvezeték és villamos vezeték megépítésére az összes építési költségeknek a 10%-át célszerű előirányozni.*

A fentebb vázolt keretekben megépítendő *középület költségeit* kezdeti állapotában 30.000 P-re vehetjük, ami a 300 házhelyes telep esetén *100 P átlagos megterhelést jelent egy-egy telepesre.*

A holt- és élőleltár előirányzatára vonatkozóan dr. *Prack* László gazdasági akadémiai tanárnak, a földmívelésügyi minisztérium üzemi intézete igazgatójának közlése szolgálhat alapul, mely szerint kisgazdaságokban a holtleltár, az ú. n. gépleltár holdanként 60—80 P-re tehető, az élőetár pedig 3 holdanként egy-egy számosállatban (ma cca 200 P átlag) vagy azzal egyenértékű állatállományban állapítható meg. Érdemes megjegyezni, hogy ezeknek az adatoknak bizonysága szerint ma a holt- és élőleltár értéke nagyjából egyezik, holott normális viszonyok között a holtleltár csak egyharmada volt az élőleltár értékének. A 20—25 holdas kisgazdaságban ezek már számottevő értéket képviselnek, amiért is teljes egészében a telepes gazdaságok létesítésekor nem vehetők számításba. Feltehető ugyanis, hogy kezdeti állapotban a telepes kevesebb felszereléssel is beéri, aminek következtében alábbi költségösszeállításban a holtleltárt a fenti adatokhoz képest jóval szerényebb keretekben, csak a legszükségesebb tárgyak számításbavételével adtam meg.

Ezek alapján a 25 kat. holdas gazdaság létesítésére a szükséges minimális költségek így alakulnak:

Épülettőke:

a lakóház, az ikerházas növekvő tipust és annak első építési menetben megépülő szoba-konyhás részét véve, szilárd alapozással, de vályogfalakkal és kis pincével	2200.— P
istálló, ugyanúgy építve	950.— „
ólak és pöcegödör	350.— „
kerítés, 18 fm (csak utcai) á 4.— P . . .	72.— „
	3572.— P

Közlétesítmények:

a szomszéddal közös talajvizes kút ráeső költsége 150/2	75.— P
útépítés költségei	120.— „
középületek ráeső költségei	120.— „
	315.— P

Holtleltár:

gazdasági berendezések, szerszámok stb. a legszükségesebbek, napi árban felvéve, kereken	800.— P

Élőleltár:

állatállomány és a termelés megindításához szükséges terményes és magvak . . .	1500.— „
Előirányzati minimális összeg:	*6187.— P*

kereken 6.200 P.

Ugyanígy számítva, a föld értékének figyelmen kívül hagyásával a *15 kat. holdas gazdaság* minimális előirányzati összege *5400 P*, a 8 holdas törpebirtoké *4000 P*, végül a *3—4 holdas* munkástelepé, vagy törpegazda minimális előirányzati összege *2100 P.*

A minden primitívsége mellett is értelmes és eszes, s minden elmaradottsága mellett is a haladás és a megismert kultúra után vágyakozó magyar földmívelő multjával és jelenével egyaránt rászolgált arra, hogy lakóhelye és küzdelmes munkájának színtere a szakértelem és megértő műszaki beavatkozás révén biztosítani tudja részére a mai kornak megfelelő keretet és lehetőséget, a bármily szerény, de a munkásemberhez méltó eszközöket és hajlékot. Nemzetgazdaságunknak pedig sürgetően szüksége van arra, hogy a racionális mezőgazdálkodás és falu megteremtésével talpraállásához megszerezze azt a nem jelentéktelen, még hiányzó hányadot, amit a műszaki munka célszerű alkalmazása hozhat számára. Ennek eléréséhez példát adó, úttörő és nagyrahivatott lépés a hozzáértő műszaki munka alapján végrehajtott telepítés.

Egyleti közlemények.

Az út-, vasút- és hídépítési szakosztály 1932. november hó 24-én tartott ülésének jegyzőkönyve. Elnök: Lux Ernő. Jegyző: Harkányi János.

Elnök az ülés megnyitása után felkéri Elischer Pál műegyetemi adjunktust „Az olasz útépítések" címen bejelentett előadásának megtartására.

Előadó először ismerteti a Monte-Pianóra vezető turista autóutat, majd a Dolomitok útjaival foglalkozik. Ezt az útat nagyrészt az elmult években alakították át autóbusz-gyorsforgalomra, az idén nyáron a Misurina-tó, Tre Croci-hágó és Cortina d'Ampezzo között, továbbá a Tofana-csoport alatt folytak építkezések. Az építkezéseket, valamint a Falzarego és Pordoi-hágó útját vetített képeken mutatta be és magyarázta el az előadó. Továbbiakban a Gardesana Occidentale, a Garda-tó nyugati partjának útját ismertette. Ez az út, mely joggal büszkesége az olaszoknak, Riva és Gargnano között, 32 km hosszú, ebből 17 km esik műtárgyakra, alagutakra, hidakra, galleriákra, támfalakra; költsége közel 40 millió lira volt. Az építés időtartama három esztendő, az utat idén nyáron adták át a forgalomnak. Előadása második felében azzal foglalkozott, hogy miként lehetséges az, hogy amíg Magyarországon az útépítés egy esztendeje szünetel, addig Olaszországban évente többszáz millió lira áll útépítésre rendelkezésre. Az 1928. évi új olasz útügyi törvény az, amely az útépítésnek valóbani megindítását jelenti Olaszországban. Ez a törvény az útépítést az általános állami közigazgatás keretéből kiemeli és átadja az önálló állami útügyi társulatnak. (Azienda Autonoma Statale della Strada.) A társulat elnöke a mindenkori közmunkaügyi miniszter, vezérigazgatója az útügyi államtitkár. A társulat jövedelme: 1.180 millió lira évi államsegély. 2. Automobiladó, közel 200 millió lira. 3. Közlekedési kihágások büntetéspénzei 4. Útterületek és azok környékének igénybevételéért bevett bérek és reklámok engedélypénzei. 5. Egyes, az utakat igen nagymértékben igénybevevő vállalatok kumultatív közúti különadója. 6. Telekérték növekedési adó, mely egészen 75%-át teszi ki a közművek létesítése következtében előállott telekérték növekedésének.

E 600—700 millió lira anyagi eszközzel a társulat a következő feladatokat oldja meg: 1. Az állami úthálózat újszerű kiépítése, rendszeresítése és szükségszerinti átépítése. 2. Állami utak fenntartása. 3. Rendkívüli építkezések és útépítési kisérletügy. 4. Forgalmi rend fenntartása külön forgalmi rendőrséggel.

Az állami úthálózat hosszúsága 21.000 km, ebből az állami útügyi társulat a legutóbbi négy üzleti esztendőben 9078 km utat pormentes, állandó burkolattal látott el és emelkedés, kanyarulati viszonyok és átkelési szakaszok szempontjából ezeket az utakat a mai forgalmi igényeknek megfelelően képezte ki. Olaszország útai és azoknak kezelése minden tekintetben mintául szolgálhatnak arra, hogy hogyan kell az útkérdést helyesen megoldani.

Előadása befejezésében az autócamionale mibenlétét ismertette s eme új úttípus, a különleges teherautóforgalmat szolgáló pálya jövőjéről beszélt.

Harkányi János sz. o. jegyző.

Az út-, vasút- és hídépítési szakosztály 1932 december 15-én tartott ülésének jegyzőkönyve. Elnök: *Lux Ernő.* Jegyző: dr. vitéz *Vásárhelyi Boldizsár.*

Elnök megnyitja az ülést, üdvözli a miniszterelnök képviseletében megjelent Kovács ezredest s felkéri *Elischer Pál* műegyetemi adjunktust „A magyar útkérdésről" c. előadásának megtartására.

Elischer először a london—stambuli transkontinentális autóúttal foglalkozik, mely a tervezet szerint Magyarországon Horváthjártfalu—Budapest—Szeged—Horgoson át vezet. A budapest—szegedi utat ennek megfelelően sürgősen ki kell építeni, mert különben a transkontinentális autóút elkerüli hazánkat. Bécs—Gráz—Marburg—Zágrábon át vezetne Belgrádba, illetőleg Würzburg—Bamberg—Bayruth—Eger—Praga—Brünn—Kassa—Dés—Kolozsváron át Bukarestbe.

Majd röviden a magyar útügy történetét ismertette. Rámutat arra, hogy az 1890. évi útügyi törvény elavult és a mai viszonyoknak nem felel meg. A háború és forradalmak

alatt az utak fenntartását igen elhanyagolták hazánkban s így 1924-ben úthálózatunk rekonstrukciójának megkezdésekor évtizedes mulasztást kellett pótolni. Három, a mai igényeknek megfelelő utat építenek ki, a budapest—bécsi, a budapest—balatoni és a budapest—cegléd—szolnoki vonalakat. A budapest—bécsi-út, az általa mind nagyobb arányokban jelentkező idegenforgalom révén hasznos beruházásnak bizonyult, mely sok idegen valutát hoz a magyar gazdasági életbe.

Csaknem minden kultúrállamban az utóbbi években új útügyi törvényt alkottak, kívánatos volna, ha az elavult helyébe *hazánkban is új törvényt készítenének* s ebben az *útépítések anyagi bázisát is megalkotnák.*

Befejezésül az olasz útügyi törvényt ismertette az előadó s ama reményének adott kifejezést, hogy a nemzeti munkaterv 69., 70. pontjának megfelelően hazánk is megalkotja az összes igényeket kielégítő korszerű útügyi törvényt.

Forster Gyula úgy a maga, mint az úttechnikusok nevében köszönetet mond Elischernek az elhangzott előadásért. Egyetért az előadóval abban, hogy az útügyi törvény reformjára szükség van. Idők folyamán több törvénytervezetet dolgoztak ki, azonban eddig mindig a szükséges pénzösszegek hiánya volt a gátló körülmény. A nagy útépítésekhez elsősorban megfelelő anyagi megalapozottság kell.

Király Kálmán örömmel állapítja meg, hogy a kir. József műegyetemen az útépítést szakszerűen tárgyalják. Felhívja a figyelmet a főváros legújabb betonút építésére s meghívja a szakosztályt és a Műegyetemet a munkák megtekintésére.

Karresch Ödön felszólalásában kifogásolja, hogy nálunk a *padkák* megfelelő kiképzésére nem helyeznek súlyt, majd a felületi kezelés technikai követelményeire mutat rá.

Sámy Sándor rámutat arra, hogy az előadás főleg a főforgalmú útvonalakkal foglalkozott s figyelmen kívül hagyta a nem kevésbé fontos egyéb utakat. Felhívja a figyelmet a törvényhatósági, vicinális, valamint földútjaink elhanyagolt állapotára s ezek rendbehozásának szükségességére.

Az előadáshoz még *Haag Dezső* szólt hozzá.

Az előadó viszontválasza után a szakosztály elhatározta, hogy január folyamán az előadásban felvetett kérdések megtárgyalására vitaestet rendez.

Dr. vitéz Vásárhelyi Boldizsár s. k.

A Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetségének közgyűlése. A Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége március hó 4-én ünnepi keretek között tartotta XIV. rendes közgyűlését a Mérnök-Egylet székházában. A közgyűlésen megjelentek: Az egyes minisztériumok képviseletében *Forster* Gyula, dr. *Szily* Kálmán államtitkárok, *Sajó* Elemér min. tanácsos; a műegyetem képviseletében *Söpkéz* Sándor rektor, a soproni főiskola képviseletében *Fekete* Zoltán rektor; a Mérnöki Kamara részéről *dr. Kossalka* János elnök, továbbá vitéz *Hellebronth* Antal ny. tüzérségi tábornok, a vitézi szék helyettes kapitánya, *Eitel* Károly tábornok, a nemzeti munkavédelem tisztikarával, *Térffy* Béla ny. miniszter, *Samarjay* Lajos, a MÁV elnöke, *Szontagh* Tamás, a TESZ elnöke, a különböző szak- és társadalmi egyesületek, valamint a magyar mérnökség kiválóságai és a mintegy 300 szövetségi tag.

A Magyar Hiszekegy után *Papp* Béla elnök ülést nyitva, javaslatára a közgyűlés *Gömbös* Gyula miniszterelnököt, a Szövetség tiszteletbeli tagját táviratban üdvözölte. Ezután az elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a nemzet nagy halottjáról, gróf *Apponyi* Albertről. Foglalkozott az aktuális közgazdasági kérdésekkel és ezekkel kapcsolatban a mérnöki munkanélküliséggel. Rámutatott arra, hogy a közszolgálati alkalmazottak járandóságainak többszörös csökkentése mily káros hatással van a magyar kultúrára, iparra és kereskedelemre. A nemzeti munkatervvel kapcsolatban sürgette a Mérnökkongresszus által javasolt tervgazdasági tanács mielőbbi életrehívását, a minősítési törvény revízióját, Budapest műszaki alpolgármesteri állásának megszervezését és általában a szakemberek nagyobb érvényesülését a közügyek intézésében. Felhívta a Szövetség tagjait, hogy céltudatos munkával segítsék elő a nemzeti munkaterv megvalósulását. Majd *Szmodics* Kázmér főtitkár beszámol a Szövetség munkásságának főbb mozzanatairól, így az ország gazdasági életének önellátására vonatkozó javaslatokról, a mérnöki szellemi munka védelmére kezdeményezett lépésekről, a közmunkák és közszállítások tervezett módosításairól, nemkülönben az ifjúság elhelyezkedésének elősegítéséről. Javasolták a készülő új közigazgatási törvény kiegészítését, hogy a műszaki közigazgatás különválasztásával a drága kettős adminisztráció a közigazgatásban megszűnjék. Kérték az egyházközségek tervpályázati tevékenységének szabályozását, valamint az *új tervpályázati szabályzat kiadását.* A társadalmi egyesületekkel karöltve résztvettek a revízió ügyét s a nemzeti érzés fenntartását szolgáló mozgalmakban.

Hajau János pénztáros jelentése után *Pethe* Lajos ü. v. alelnök előterjesztette az igazgatóválasztmánynak az alapszabályszerűen lépő 8 rendes és 8 pótló tagja helyett választandó új tagjainak névsorát, melyet a közgyülés egyhanguan elfogadott. Majd *Schilling* Zoltán, a szabadalmi bíróság elnöke *Időszerű gazdasági kérdések energiatani megvilágításban* című előadása következett, melyben előadó energiatani pénzelméletének rövid ismertetése után kifejtette, hogy a külföldi fizetések nehézségei az autarkia fokozódását vonják maguk után. Ha ennek hátrányait csökkenteni, avagy elkerülni akarjuk, elsősorban hazánk integritására, azon túlmenően nagyobb területekre kiépített vámunióra gondolhatunk. A vámunió helyes elvei azonban közös pénzrendszerhez, pénzügyi kormányzathoz és közigazgatáshoz vezetnek, ami tehát az állami önállóság nagyobbmérvű kidomborítását teszi lehetetlenné. Az autarkia mentől kisebb területre szól, annál kellemetlenebb, az energiatanra felépített közgazdaság azonban alkalmasnak látszik arra, hogy ezeket a nehézségeket enyhítse és az állapotokat elviselhetőbbekké tegye. Gazdasági háborúban élünk, amely az idegeket erősen igénybe veszi, azonban ki kell tartanunk és bíznunk kell kormányzatunkban, mert egyedül csak az láthatja az összes közreható erőket, melyeknek ismeretében felelősséggel intézkedik.

Az elnök zárószavai után, a Himnusz eléneklésével a közgyűlés véget ért.

A közgyűlés után ünnepi lakoma volt az Országos Kaszinóban. A lakomán az első felköszöntőt Papp Béla elnök mondotta a Főméltóságú Kormányzó úr egészségére. Utána Pethe Lajos ügyvezető-alelnök felkérte *Zorkóczy* Samu tiszteleti tagot, hogy az Edvi-Illés Aladár emlékére alapított serleggel tartsa meg ünnepi beszédét. Zorkóczy Samu beszédében rámutatott arra a téves felfogásra, hogy a technikai fejlődést és a gépek munkáját állítják oda, mint a gazdasági válság okait. Az emberi kultúra fejlődése a multban és a civilizáció óriási tere és feladata a jövőben a technikai fejlődéstől elválaszthatatlan. A műszaki tudás alkotásai hivatottak arra, hogy minden határ felett a népek között megértést teremtsenek; a magyar nemzeten elkövetett igazságtalanságok jóvátételét is ez fogja meghozni.

Technika és közgazdaság.

Ipari vízhasználatok kártalanítása.

(Folytatás.)

TRUMMER ÁRPÁD.*

Mindamellett az üzemi költség meghatározására vonatkozó eljárás bizonyos mértékig az előző módszerrel meghatározott érték ellenőrzésére szolgál, mert annál az összes keresetet meg kell határozni és ha a haszonérték, továbbá az üzemérték összege a keresettel nagyjában egyező, akkor az azt igazolja, hogy az értékek meghatározásában hibát nem követtünk el.

Hogy a kétféle megállapítás közül adott esetben melyik a helyesebb, az a valamely vízhasználatra nézve fennálló különleges viszonyoktól függ. Haszon-kártalanítás esetén a tulajdonos munkanélküli jövedelemhez jut, míg az üzemi értékkel való kártalanításban az erő ugyan rendelkezésére áll, de a haszon bizonytalan. Ezért a haszon értéke, ha kisebb is, mint az üzemi költségé, mindig biztosabb jövedelmet jelent. Kisebb vízimalmoknál az üzemi költség a kereset 50—60, az elérhető haszon pedig 40—50 százaléka, vagyis a kettő között nagy eltérés nincsen.

A szakértő-mérnök leghelyesebben jár el, ha mindkét értéket kimutatja és a hatóságra bízza, hogy melyik megoldást választja. Ha a kártalanítandó üzem oly természetű, hogy az elvont erő pótlása okvetlenül szükséges, akkor csak az üzemi értékkel való kártalanításnak lehet helye.

Ha a pótlást valamilyen hajtóerővel természetben adjuk, akkor csakis az elvont vízierő évi mennyiségének meghatározása szükséges, vagyis ebben az esetben az eljárás lényegesen egyszerűbbé válik.

Több vízhasználat kártalanítása. A vázolt eljárás akkor van az előzőkkel befejezve, ha csak egy alsóbb vízhasználatról van szó. Gyakori eset azonban, hogy az elvont üzemvíz a vízhasználatok egész sorozatát érinti s ekkor a kártérítést is többen igénylik. Eddig e tekintetben leginkább az az eljárás volt szokásban, hogy minden vízhasználatot egyenlő arányban kártalanítottak. E gyakorlat tekintetében a vízjogi novella indokolása sem nyilatkozik, bár azt felemlíti, hogy valamely vízfolyáson fennálló összes vízhasználat kártalanítandó.

Ha a vízfolyásra vonatkozó vízrajzi adatok rendelkezésünkre állanak, vagy azokat meghatározzuk és az évi kárta-

ANTAL Dersö épitész

KÖRMÖCZY Katalin: Lakáspolitikai törekvédek a fővá

rosban a két világháboru között. = Folia Historica
, 14.1989 86

ANTAL Dersö epilex

Hallákö, Népiszola 1936

Dény 1995 184

ANTAL DEZSŐ

Perkai 1995, 78 (105 sz.), 165 (297. sz), 171 (314. sz), 228 (443. sz.) 241 (467. sz), 248 (484. sz)

Rockefeller harca az olajért

Nyersanyag, amelyért ma világhatalmak küzdenek egymással

Ahogy a XIX. század legfontosabb nyersanyaga a szén volt, ugy vált a XX. század nélkülözhetetlen nyersanyagává a petroleum és annak desztilált terméke, az olaj.

Amerika és Japán között feszültség támadt. Ok: az olaj, amit Amerika nem enged kiszállitani. A havannai konferencia kimondja, hogy az amerikai államok, ha ugy látják szükségesnek, megszállhatják az európai hatalmak amerikai birtokait. Ok: az olaj, amely a szóbanforgó középamerikai szigetek nagyrészén megtalálható. Éles a helyzet a Földközi-tenger keleti medencéjében, Sziriában és Palesztinában. Ok: az olaj, amely a moszuli petroleumvidékről a csővezetéken keresztül e két tartományban éri el a Földközi-tengert. Románia évtizedek óta a nagyhatalmak versengésének tárgya. Ok: az olaj, amellyel ez az ország bőven rendelkezik.

Pedig néhány évtizeddel ezelőtt az emberiség igen kis jelentőséget tulajdonitott a petroleumnak, az olajnak, amely nélkül a modern élet nem képzelhető el, modern háboru nem viselhető, hiszen a motorositott hadseregek éltető eleme, vére: az olaj.

John Dawis *Rockefeller* volt az első, aki ennek a nyersanyagnak óriási fontosságát felismerte. Rockefeller csodálatos pályafutását nyolc évtizeddel ezelőtt ezer dollár forgótőkével kezdte, amelyet apjától évi tiz százalék kamatra kapott kölcsönképpen. A pénzzel betársult *Clark* nevü barátjának terményüzletébe. A Clark and Rockefeller-cég csakhamar virágzásnak indult és már az első esztendőben félmillió dollár forgalmat csinált. Rockefeller ekkor tanácsolta üzletfársainak, hogy foglalkozzanak a jövőben kizárólag petroleummal. A huszéves fiatalember biztos érzékkel meglátta a fantáziát az eddig elhanyagolt árucikkben.

A petróleum hőskora

Ki gondolta volna akkor, hogy valaha háborukat fognak viselni az olajmezők birtokáért? Ott bugyogott fel az olaj Amerika végtelen szteppéin és a kutya sem törődött vele. Az indiánok ismerték a különös folyadékot, amelyet azonban orvosságnak használtak. Tőlük ismerték meg a fehérek. Palackokba zárva árulták a kuruzslók minden betegség, kolera, májbaj, tüdővész ellen. „Mindenki meggyógyul — hirdették, — aki naponta háromszor három kanál petroleumot iszik."

Egy *Kier* nevü ember desztillálta először a petróleumot, amelyet desztillálás után világitási célra kezdett árulni. 1858-ban már literenként husz centért adta a finomitott petróleumot. *Drake* ezredes még egy lépéssel tovább ment, amikor nyolcvanegy évvel ezelőtt, 1859 augusztusában az indiánok földjén megépitette az első furótornyot. Mindenki kinevette, bolondnak tartotta az ezredest. Vajjon mit akar a toronnyal, nem nem elég neki az a petróleum, ami a természet rendjénél fogva amugyis magától bugyog fel? Megfagyott ám a nevetés a gunyolódók ajkán, amikor az indiánok földjén a furótorony nyomán egyszerre csak nagy sugárban felszökött a petróleum, s nyomban napi ezer litert adott.

Ez volt a petróleum hőskora. Mint azelőtt az aranyásók, ugy tódultak most a kalandvágyó emberek a petróleummezőkre. Rockefeller rávette társát, hogy adjanak 4000 dollárt az angol származásu Samuel *Andrewsnek*, aki ujszerü petróleumfinomitó eljárással kisérletezett. 1865-ben épitették meg Rockefellerék a petróleumfinomitót Andrews tervei szerint.

Clark állandóan aggodalmaskodott. A kiskaliberü ember nem birta az iramot Rockefeller fantáziájával, ezért Rockefeller kifizette. A kifizetés módja igen eredeti volt. Rockefeller azt javasolta: «árverezzék» el az üzletet egymás közt. A legmagasabb ajánlatot, 72.000 dollárt még megtoldotta ötszázzal. Igy lett az övé a vállalat négyötöd része, amely csakhamar ontotta számára a dollár-milliókat. Nemsokára azonban ujabb forgótőkére volt szüksége és ismét társak után nézett. Előbb J. H. *Flaglert*, majd öccsét, William *Rockefellert* vette társul maga mellé.

Alig tiz év telt el az önállósitás óta, amikor 1870-ben Rockefeller egymillió dollár tőkével megalapitotta a *Standard Oil Company*-t. A 10.000 részvény több, mint negyede volt Rockefeller személyes birtokában, mig a *Rockefeller, Andrews and Flagler* cég külön ezer részvény fölött rendelkezett. Most megindult a harc, hogy a kis clevelandi petróleumfinomitókat belekényszeritse vállalatába, amely hivatva volt a petróleumpiacot egységesen megszervezni.

A petróleumkirály és a vasutkirály szövetsége

Mert most már az egész világra kiterjedt az a hatalmas szervezet, amely messze tulnött Cleveland határain. Elsősorban piacokat kellett szerezni a szinte korlátlannak látszó termelés számára. Akkor támadt Rockefellernek az a zseniális ötlete, amelyet szük látókörü kortársai sehogysem értettek meg. *Elhatározta, hogy a kinaiak között fogja népszerüsiteni a petróleumot.*

Ebből eleinte csak annyi látszott, hogy ügynökei megjelentek szerte egész Kinában és milliószámra ajándékozták a kinaiaknak a szép petróleumlámpákat — ingyen.

Megbolondult ez a Rockefeller — gondolták az amerikaiak. Tönkre fog menni.

Rockefeller azonban jól okoskodott. Akinek petróleumlámpája van, az szeretné ki is próbálni. És ha már kipróbálta, akkor bizony jobban tetszik neki, mint a mécses. A kinaiak kezdték vásárolni a petróleumot és *Rockefeller bombaüzletet csinált.*

Aki azonban elad petróleumot, annak kezébe kell keritenie lehetőleg azokat a termelőhelyeket, amelyek a piachoz közel fekszenek, azután a szállitó eszközöket, amely hol vasut, hol hajó, hol az az egészen új valami, a csővezeték, amelyben minden szállitási költség nélkül folyik a petróleum lelőhelytől a tengerig. Itt került Rockefeller összeütközésbe az otthoni vasuttársaságokkal. Rockefeller ugyanis azt akarta, hogy a vasuttársaságok adjanak százalékos visszatéritéseket a petróleum-szállitmányok után.

Vanderbilt, a «vasutkirály» azonban nem volt hajlandó Rockefellernek, a «petróleumkirálynak» ezt az engedményt megadni. Évekig harcolt egymással a két iparfejedelem. Végül is Rockefeller elhatározta, hogy személyesen tisztázza az ügyet Vanderbilttel. A két nagyvonalu üzletember hosszu, szenvedélyes vita után megegyezett. Vanderbilt hozzájárult a kedvezményes tarifához, ezzel szemben betársult Rockefeller vállalatába.

Most már az volt a helyzet, hogy a *Pennsylvania, az Erie és a New-York Central* vasuttársaságok 25—50 százalékos visszatéritést adtak a Rockefeller-vállalatok petróleumszállitmányai után. Ilyenformán a többi clevelandi finomitó képtelen volt a versenyt felvenni és vagy beolvadtak a Standard Oil Companyba, vagy eladták részvényeiket.

Mire kiderült a dolog, a közfelháborodás arra késztette a vasutakat, hogy szüntessék meg a kizárólagos kedvezményes tarifákat. Addigra azonban már nemcsak a clevelandi finomitó, hanem Newyork, Philadelphia és Pittsburg petróleumfinomitóinak nagy része — az Egyesült Államok petróleumfinomitóinak 90 százaléka — Rockefeller kezébe került.

Amerika leggyülöltebb embere

Ezután a csővezetékeket vásárolta össze Rockefeller, aki ilyenformán mégis kizárólagossági jogot nyert a petróleumszállitás terén. Ez azonban még mindig nem volt neki elég. 1882-ben alapitotta meg 70 millió dollár alaptőkével a *Standard Oil Trust*-öt, amely a világ első trösztje volt és mint ilyen, Rockefeller agyának szüleménye. Rövidesen 100 millió dollár felé emelkedett ennek a titokzatos szervezetnek az alaptőkéje. Harminckilenc különféle vállalat fölött gyakorolt korlátlan irányitó befolyást, minden ellenőrzés nélkül Rockefeller addig, amig 1892-ben Ohio állam legfelsőbb törvényszéke ki nem mondta a trösztt megszüntetését. De még körülbelül két évtizednek kellett eltelnie, amig a trösztt nemcsak de iure, hanem de facto is megszünt. Addigra azonban Rockefeller már összeharácsolta az olajból, a petróleumból a maga száz és százmilliós vagyonát.

Kevés gyülöltebb ember volt ebben az időben az Unióban, mint Rockefeller. A trösztöt feloszlató itélet például ilyen kitételeket tartalmazott:

— Hét ember és egy szervezett banda összeesküvést szőtt polgártársai ellen. A köztársaság biztonsága érdekében ugy határoztunk, hogy ennek a veszedelmes összeesküvésnek november 15-ike előtt véget kell érnie.

Tizenöt évvel később azonban még mindig élt a trösztt, ugy hogy 1907-ben *Landis* biró egy ilyen ügyből kifolyólag közel 30 millió dollár pénzbüntetésre itélte a trösztöt. Akkor jelentette ki a biró e kemény szavakat:

— Ezek az emberek több kárt okoztak az országnak, mint a hamis pénzgyártók és postarablók együttvéve.

Ilyen véleménnyel volt saját hazája arról az emberről, aki az emberiséget ezzel az uj kinccsel, a petróleummal és olajjal gazdagitotta.

Rockefellert bántották ezek a vádak. Ezt bizonyitja, hogy élete utolsó évtizedeiben, amikor az üzlettől már visszavonult, igyekezett jóvátenni, amit embertársai ellen elkövetett. Többszáz milliós vagyonának s évi 100 millió dolláros jövedelmének jelentős hányadát visszaadta az embereknek, akikből kizsarolta, száz és százmillió dolláros jótékonycélu intézményei s alapitványai révén, melyekből Magyarország is kapott.

Élete kilencvenkilencedik esztendejében halt meg, 1937-ben az olaj fejedelme, aki mindent elért az életben, csak azt nem, amit pedig nagyon szeretett volna, hogy — százéves legyen...

Polonyi György.

TEST. ÁPOLÁSRA Hofer
50 és 90 filléres dobozokban

Huszmillióba kerül és Lágymányoson épül fel a Nemzeti Stadion

Törvényjavaslatot terjeszt be a kultuszminiszter a stadion felállitásáról — Óbuda tovább harcol a stadionért

Az 1940. évi olimpiai játékokat, amelyeknek szinhelye *Helsinki* lett volna — *elfujta a háboru szele.* Egyelőre korai még arról beszélni, hogy 1944-ben hol rendezik a világraszóló sportünnepségeket. Addig meg kell békülniök a nemzeteknek, mert az olimpiai versengésnek éppen az adja meg igazi jelentőségét, hogy *azon mind az öt világrész legkiválóbb sportemberei vesznek részt.*

Magyarország már régóta verseng az olimpiai játékok megrendezéséért. A Nemzetközi Olimpiai Bizottságnak eddig mindig az volt az ellenvetése, hogy Budapesten *nincs megfelelő hely az olimpiai játékok lebonyolitására.* Valahányszor egy-egy olimpiászon dicsőségesen szerepeltek a magyar sportemberek, mindig fogadkozások és igéretek hangzottak el, hogy *haladéktalanul felállitják a Nemzeti Stadiont.* Ezt a többszörös igéretet minden valószinüség szerint rövidesen valóra váltja a kormány. *A kultuszminisztériumban ugyanis elkészült a Nemzeti Stadion felállitásáról szóló törvényjavaslat, amelyet esetleg már ősszel az országgyülés elé terjeszt Hóman Bálint kultuszminiszter.* A kidolgozott tervek szerint *százezer ember* befogadására alkalmas stadion épülne, megfelelő számu tennisz-, futballpályával, sportuszodával oly helyen, amelynek közelében el lehetne helyezni az *olimpiai falut* is. Előzetes számitások szerint *20 millió pengőbe kerülne a Nemzeti Stadion, továbbá az odavezető utak és közlekedés kiépitése.* Ezt az összeget jórészt az államnak, kisebb részben pedig a fővárosnak kell majd vállalnia.

Arról nem volt végleges döntés, hogy a *Nemzeti Stadionnak a budai oldalon kell felépülnie.* Budán bőven van alkalmas terület. Előtérbe került a *Lágymányos*, a Horthy Miklós-hid és az Összekötő Vasutihid dunaparti szakaszával határolt összefüggő terület, — beleértve az ugynevezett Nádor-telket is. Ennek a területnek a szabályozása halaszthatatlanul sürgős, mert *a Horthy Miklós-hid budai oldalán csak akkor indulhat meg nagyarányu épitkezés, ha a volt lágymányosi tófenéket feltöltik és ezt a részt alkalmassá teszik bérházak épitésére is.* Mindezzel összefügg *a Budapesti Nemzetközi Vásár állandó kiállitási területének kijelölése és berendezése is*, amit a Nemzeti Stadionnal együtt oldanának meg.

A tervek erre a területre készültek, mert a Duna lehetőséget nyujt az evezős- és más viziversenyek megrendezésére, bőven van terület fedett csarnok felállitására, főleg pedig, mert *az itt épitendő stadiont villamossal, vonaton, kitünő utakon és viziutakon egyaránt meg lehet közeliteni, ami százezres tömegek oda- és visszaszállitásánál igen fontos szempont.*

A kormány és a főváros elvileg állást is foglalt Lágymányos mellett, de ezt az elhatározását igyekszik megmásitani Óbuda.

Külön társadalmi bizottság alakult hogy *ne a Lágymányoson, hanem az Aranyhegy aljában, Aquincumtól és a Római-fürdőtől északnyugatra, illetve nyugatra fekvő részen állitsák fel a stadiont.* Az óbudaiak hangoztatják, hogy ezen a területen olcsóbb a telek, mint a Lágymányoson, az ottanira inkább bérházakat kellene épiteni. Itt nem kell feltölteni a talajt és az Aranyhegy oldalában olyan alapozás nélkül épithető lépcsőzetes nézőteret kaphatna a sporttér, amely látványosságszámba menne. Ezenkivül

nagyobb és olcsóbb stadiont lehetne felépiteni Óbudán, mint amelyről a lágymányosi előirányzat szól.

A Nemzeti Stadionról szóló törvénytervezet parlamenti tárgyalása során *élénk vitára van kilátás.* A Lágymányos és Óbuda hivei felsorolják majd érveiket és igyekeznek saját igazuk mellé sorakoztatni az illetékeseket. A két budai városrész vetélkedéséből remélhetően megszületik majd a leghelyesebb és legjobb megoldás: *az a Magyar Nemzeti Stadion, amely lehetőséget nyujt — talán nem is nagyon sokára — a budapesti Olimpiász megrendezésére.*

s. n. gy.

Teleki Mihály az uj magyar mezőgazdasági helyzetről

A soproni nyári egyetem ünnepélyes megnyitásán beszédet mondott *Teleki* Mihály földmüvelésügyi miniszter, aki hangoztatta, hogy uj Európa küszöbén állunk és az ezáltal nyujtott hatalmas gazdasági előnyeinket ki kell használni. A kivitelre kerülő mezőgazdasági terményeink értékesitése a gyülölettel fütött trianoni béke aláirása óta nehézségekkel járt. *Ha saját erőnkből és a baráti államok segitségével ismét naggyá lesz az ország, gazdasági életünk olyan lendületet vesz, ami bizonnyal kárpótlást nyujt a nehéz időkért.* Mezőgazdasági életünk uj adottságok előtt áll, miért is *agrártermelésünket mielőbb át kell szervezni.* Arra kell törekednünk, hogy agrárcikkeink azt a közkedveltséget, amelyet eddig élveztek, fokozhassák. Ezáltal ismét állandó és biztos piacokat nyerünk. A kormányzat minden erejével, anyagi és erkölcsi támogatásával a magyar gazda segitségére siet.

Elindult Moszkvába a magyar gazdasági küldöttség

Vasárnap délben *Nickl* Alfréd rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter vezetésével magyar gazdasági delegáció indult Moszkvába. Külkereskedelmi és fizetési egyezmény megkötéséről tárgyalnak. *Moszkvában, továbbá Budapesten kölcsönösen felállitandó kereskedelmi képviseletről is van szó.* A tárgyalások előreláthatólag három hétig tartanak.

MA ESTE ½8-KOR
felcsendül
LILLY PONS
a newyorki Metropolitan Opera világhirü szopránénekesnőjének szárnyaló hangja a
NEW-YORKI HÁZASSÁG
című vígjátékban a
CORSOBAN
(M. F. I.) Mai előadások ½8 és ½10 órakor.

OLASZ temperamentum! FRANCIAS eszközök! AMERIKAI ötletek!
A legjobb olasz filmsztárok száguldó tempóju vigjátéka.
MARIA DENIS
DE SICA
MA PREMIER: Kárpát-film
FORUM

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

Negyvenéves a szolnoki müvésztelep

Szolnok, augusztus 5.

(*A Mai Nap tudósitójától.*) Csendesen ünnepel most Szolnok leghiresebb intézménye, a Művésztelep. A napokban lesz negyven esztendeje, hogy a Tisza és a Zagyva összetorkolásánál felépült és megkezdte működését a magyar képzőművészet dicsőséges hajléka, ahol a legjelesebb festőművészek dolgoztak nyaranta immár négy évtizede és szebbnél-szebb alkotásokkal ajándékozták meg a magyar pikturát. Alig van neves festőművésze az országnak, aki a szolnoki festőtelepen ne járt volna és ne lett volna rá hatással az alföldi táj szépsége, a nép szokása és élete, a végtelen sikság festőiségének szín- és fénylehetőségei.

Pettenkofen Ágost osztrák dragonyostiszt került először az akkor még kis városkába a mult század közepén, aki azonnal meglátta és ecsetével lerögzitette falemez képein a vásáros jeleneteket, az akkor még szelyesen kanyargó folyót és a puszi élet megkapó mozzanatait. Pettenofen képei hiresek lettek és forradalmat csináltak, ugy hogy nyomában a külföldi festők: Leopold Carl *Müller*, Ottó von *Thoren*, Tina *Blau* és mások ellepték Szolnokot és környékét és szorgalmasan kezdték képeiken feldolgozni a folklore érdekességeit. Az ő sikereik terelték a magyar művészek figyelmét Szolnokra, akik közül elsőnek *Böhm* Pál jött ide dolgozni. Nyomukban ellátogattak *Koszta, Deák-Ébner, Bihari, Iványi-Grünwald, Spányi, Perlmutter, Mihalik, Olgyai* és más reprezentáns festőművészek is. A mult század utolsó éveiben felmerült a szolnoki művésztelep felépitésének szükségessége, ahol a festők nyugodtan dolgozhassanak. Megalakult a Szolnoki Művészeti Egyesület, amely negyven évvel ezelőtt, hatvanezer korona költséggel, *Gyalus Ferenc* iparművészeti főiskolai tanár tervei szerint, holland stilusban megépittetett id. *Pápay* Antal építésszel két pavillont. A költségek kölcsönökből és adományokból kerültek elő, de 1900 augusztusában már állt a szolnoki Művésztelep, ahová a festőművészek beköltözhettek és nemsokára gyönyörü parkot varázsoltak a telep köré az áldozatkész mecénások.

Azóta a Szolnoki Művésztelep uttörő munkát végzett a magyar művészet és a művelődés szempontjából, mert értékes művésznemzedéket nevelt, anélkül, hogy bárkinek az egyéniségébe beleavatkozott volna. Azt itt a környezet végezte el, a föld és a levegő, aminek hatása alól nem tudta kivonni magát egyetlen magyar művész sem. Virágkorát éli ma is, amikor oszlopos tagjai: *Jávor* Pál, *Zombori* Lajos, *Pólya* Tibor és *Iván* már elhunytak. A szolnoki művészet zászlóját most is magasan lobogtatják *Szlányi* Lajos, *Vidovszky* Béla, *Borbereki* Zoltán, *Chiovini* Ferenc, *Hollós-Mattioni* Eszter, *Zádor* István, *Fényes* Adolf és *Révész* Péter Pál, akik az idén is zavartalanul dolgoznak a telep faragott szé kely kapuján belül, a hatalmas kert szinpompás és a természettől illatos fütengerében, a szolnoki Tabán romantikus viskóinak közelében, ahol néhány éve a legendás-hirü gardenpartyk lezajlottak.

A szolnoki Művésztelep épületei az elmult négy évtized alatt meglehetősen elhasználódtak, ugyhogy a telepet fenntartó Művészi Egyesület báró *Urbán* Gáspár főispán elnökletével elhatározta, hogy a negyvenéves jubileum alkalmából a Művésztelepet rendbehozzák, illetve az épületeket modern, de magyaros stilusban átépitik *Antal* Dezső műépitész tervei szerint.

Az átalakitási munkákat *Jancsó* Lajos, a telep igazgatója már el is végeztette tizenhatezer pengős költséggel, amelyhez a kultuszminisztérium hétezer pengős épitkezési segélyt adott. A többi pénz társadalmi uton került elő, mert a szolnokiak áldozatkészsége nem ismer határt, ha a művésztelepről van szó, annyira szeretik a festőket, akik egészen belenőttek a város társadalmi életébe is.

Minthogy a mai idők nem alkalmasak az ünnepségekre, a szolnoki Művésztelep negyvenéves jubileumát szeptember hó folyamán csupán egy retrospektiv kiállitással fogják a festőművészet barátai számára emlékezetessé tenni a telep vezetői, amelyen bemutatják, hogy mit adott az igazi magyar képzőművészetnek a szolnoki festők serege a Művésztelep keletkezésétől napjainkig.

Ámor az autóban

(A Fórum bemutatója)

A Fórum filmszinház nagyszerüen választotta meg évadnyitó ujdonságát. Ez a hallatlanul mulatságos és szellemes olasz film olyan nevetőorkánokat teremt a nézőtéren, hogy az az érzésünk: a szezon egyik legnagyobb sikere indult utjára. A történet arról szól, hogy a kis könyvelő autót nyer és ezzel kirándulásra indul. Előbb azonban utitársat keres, aki a kirándulás költségeit fedezi. Ettől kezdve minden félreértésen alapul. Jelentkezik egy nagyon bájos hölgy — ez azonban nem a könyvelővel indul utnak, hanem a kitünő megjelenésü gróffal, aki véletlenül kapcsolódik az ügybe. A lány nem tud a „cseréről", a mulatságos-komikus jelenetek egymást követik tehát, amig a végén persze minden tisztázódik. De közben gyönyörü tájak tárulnak elénk — már csak ezekért is érdemes megnézni ezt a százszázalékosan sikerült filmet. A szereplők is elsőrendüek: Vittorio de *Sica*, Maria *Denis*, Umberto *Melnati* — jegyezzük meg a nevüket, találkozunk még velük.

Az olasz rádió magyar-nyelvü hirszolgálatának uj időpontja

A magyar rádiós közönség körében igen népszerüek az olasz rádió magyar nyelvü hiradásai. E hiradások időpontja a napokban megváltozott, most minden este 21.10-kor hallhatjuk az olasz rádió magyar nyelvü hireit, mégpedig középhullámon 263.2 és 221.1 méteren, rövidhullámon pedig 31.15, 24.50 és 16.84 méteres hullámhosszakon.

Szinházak müsora

Pódium a Márkus Parkban: Ez lett a Pestünk! (Minden este 9-kor, vasárnap d. u. 5-kor.)

Erzsébetvárosi Szinház: Sárgarigófészek (8).

Fényes Fővárosi Nagycirkusz (T.: 221—444 és 420—364.) Mindennap (4—8) Togare, a tigriseivel a lángok között és a nevető cirkusz.

Magyar Műszinkör: Tokaji aszu. (Mindennap 5, ½8, szombat és vasárnap ½4, 6, 8.)

Mozgóképszinházak müsora

ATRIUM FILMSZINHÁZ (IV., Margit-krt. 55. Tel.: 153—034, 154—024.) **Óz, a csodák csodája.** (½6, ½8, ½10, sz. v. ü. ½4-kor is.)

BROADWAY-FILMSZINHÁZ (VII., Károly-krt. 3. Tel.: 144—212.) **Elsodort asszony.** (¼4, ½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½2-kor is.)

CAPITOL (Baross-tér 32. Tel.: 134—337). **Nyári szünet!**

CASINO FILMSZINHÁZ (IV., Eskü-ut 1. T.: 383—102). **Nagy keringő.** (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½4-kor is.)

CITY (V., Vilmos cs.-ut 86-88 Tel.: 111-140.) **Moszkvai éjszakák.** (¾6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ¾4-kor is.)

CORSO (IV., Váci-utca 9. Telefon: 182-818.) **Newyorki házasság.** (Vigjáték.) Ma csak két előadás. (½8, ½10.)

CORVIN (Üllői-ut és József-körut sarok. Tel.: 138—988 és 139—584.) **Halhatatlan keringő.** (¼4, ½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½2-kor is.)

FORUM FILMSZINHÁZ (Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 189—543, 189—707): **Ámor az autóban.** (½6, ½8, ½10, sz. v. és ü. ½4-kor is.)

HIRADÓ FILMSZINHÁZ (VII., Erzsébet-körut 13. Tel.: 222—499. **Magyar, Luce, Ufa és Rajzos Hiradók. — Birodalmi gyülés Berlinben. — Egy szál gyufa** (kulturfilm.) — **A vajszivü Bodri** (rajzfilm). Folytatólagos előadások 10-től, v. és ü. 9—24 óráig. Páholyok elővétele — is. **Hütött nézőtér!**

HOLLYWOOD FILMSZALON (Bethlen-tér 3. Tel.: 142—455.) **A két tökfej. — Könyvkukac.** (½6, ½8, ½10, v. és ü. ¼4-kor is.)

HOMEROS (Hermina-ut 7. Tel.: 296—178.) **Az üldözött.** (5, ½8, ½10, v. ¼4-től folyt.)

KAMARA MOZGÓKÉPSZINHÁZ. (Dohány-u. és Nyár-utca sarok. Telefon: 144—027.) **A nyugati villámháboru** (11, 2, 4, 6, 8 és 10-kor.) Az elsőt három mérs. helyárakkal.

NYUGAT MOZGÓ (Teréz-körut 41. Telefon: 127—162). **A két fogoly. Felvidéki levél. Hiradó.** Előadások kezdete: ¾5, 7 és ½10., v. 2, ¾5, 7 és 10. Az első előadás mindenkor mérsékelt helyárakkal.

OLYMPIA (Erzsébet-körut 28. T.: 421—588.) **Leányvágyak.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

PALACE (VII., Erzsébet-krt 8. T.: 221—222.) **Párbaj semmiért. — A munka akrobatái.** — (11, 2, 4, 6, 8 és 10.)

PATRIA (Népszinház-utca 13. Tel.: 145—673.) **Halálbrigád.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

PHÖNIX (Rákóczi-ut 68. Telefon: 144—454.) **Amanda két élete. — Kisérő müsor.** (11, 5, ¾8, ½10, sz. v. és ü. 11, 3, 5, ¾8, ½10.)

RADIUS FILMSZINHÁZ (VI., Nagymező-utca 22—24. sz. Telefon: 122—098 és 120—564). **VIII. Henrik magánélete.** (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ünnepnap ½4-kor is.)

RIALTO FILMSZINHÁZ (Rákóczi-ut 70. Tel.: 139—197.) **Isten vele tanár ur.** (5, ¾8, ½10, v. és ü. 2, 4, 6, 8, 10.)

ROYAL APOLLO (Erzsébet-körut 43—47. sz. T.: 222—002.) **A csikágói szobalány. — Amikor a lábbadozót kezelik. — Magyar táncok és népszokások.** (¼6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. 4, 6, 8, 10.) **(A második hétre prolongálva.)**

SAVOY (Kálvin-tér, Üllői-ut 2. Tel.: 146—040.) **Halálbrigád.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

SCALA (Teréz-körut 68. Telefon: 114—411.) **Francia összeomlás II. rész.** (¼6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. 3-kor is.) Nyitott tető.

STUDIO (Akácfa-utca 4. Telefon: 140—840): **Öt millió keresi az örököst.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

TURÁN MOZGÓ (Nagymező-utca 21. Telefon: 120—003.) **Mátyás rendet csinál. Leányvágyak.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

URÁNIA FILMSZINHÁZ (VIII. Rákóczi-ut 21. Tel.: 146—046.) **A francia összeomlás** (A nyugati villámháboru II. része.) (Kivételes előadások kezdete: ½5, 7, ½10, sz., v. és ü. 2 órakor is.)

(A Fórum filmszinház hétfőn délután egynegyednyolc órakor megnyitó diszelőadást tart.) Bemutatásra kerül: *«Ámor az autóban»* cimü világsikert aratott olasz film. A bemutatón teljes számmal részt vesz a budapesti olasz követség személyzete és az olasz fasció.

Kenyérhez juthat

Ebben a rovatban legfeljebb háromsoros hirdetés dija: egyszeri közlés 40, kétszeri 70, háromszori közlés 90 fillér. Hirdetéseket csak délelőtt 9—1-ig vesz fel a kiadóhivatal.

FÉRFIAK:

Tisztességes fiu csillárkészitő tanoncnak fizetéssel felvétetik. Nagy, VII., Almássy-u. 4.

Ablaktisztitást, karbantartást, lakástakaritást pontosan, olcsón végez Gelb takaritási vállalat. IX., Boráros-tér 6. Tel. 130—192.

Munkabiró őskeresztény idősebb ur pénztárnoki vagy más bizalmi állást keres. Szalay, Rákoshegy, Deák Ferenc-u. 22.

Fodrásztanulófiu és leány felvétetik. Murányi-u. 6. Sirko fodrász.

BALOGH URVEZETŐ és SOFFŐRISKOLA Viola-u. 45. T. 144—924. Tandij autókra P 50-től, motorkerékpárokra 15 P. Műhelygyakorlattal, soronkivül 10 nap alatt levizsgáztatjuk hatóságilag. Ábrás szakkönyvünk 5 P. Ellenszámlára uri-, női-, divatszövetet bárminemü munkáért. Szabót, ácsot levizsgáztatok.

NŐK:

Tanulóleány és fiu felvétetnek Rozgonyi fényképésznél, IV., Kálvin-tér 5.

Főzőmindenest éves bizonyitványokkal keresek. Reichmann, Teréz-körut 23. III. 1.

Mindenes jó helyre felvétetik. Bíró, Csányi-u. 10. II. 22.

Középkoru nő kis családhoz ajánlkozik. J. Ferencné, Romanelli-utca 16. III. em. 47.

Megbizható bejárónőt azonnalra felveszek. Reggel 8—9 között. Vas-u. 15/b. III. 41.

Intelligens zsidó nő magányos ur háztartásában minden munkát vállalna. «Megbizható» jeligére a kiadóba.

Fiatal izr. leány háztartásba, 2 személyhez felvétetik. Ferencick-tere 2. I. 1/a.

Ügyes, tiszta asszony házakhoz mosni, vasalni, nagytakaritásokhoz ajánlkozik. Molnár-u. 9., házfelügyelőnél.

KERBER AUTÓSZAKISKOLA. Hatóságilag vizsgáztat személyautóra, teherautóra és motorkerékpárra, vezetések a legnagyobb forgalomban, tökéletes műhelygyakorlattal, a legujabb tipusu autókon, autó szakfilm-előadást is külön fizetés nélkül, saját ház, garázs és javitómühely. Kerber autópálya. Népliget. Telefon: 134—034.

Olcsó, tiszta udvari szoba azonnalra kiadó. Ugyanott zongora-gyakorlás. Bakács-u. 1-3. IV. 4.

Abszolut tökéletes, intelligens német műforditónő otthoni munkát saját irógépén rendkivül olcsón vállal. Ugyanott francia, angol, magyar gépirás, forditás, levelezés, tökéletesen, olcsón. Munkáért eljövök. Fahnné, Hársfa-u. 18. II. 23.

Idősebb főzőmindenesnő ajánlkozik kisebb családhoz. VII., Péterfy Sándor-u. 41. III. 36.

Bevonulás miatt azonnal átadó a II., Iskola-u. 33. szám alatt gyümölcs- és zöldségüzlet.

Szőnyegjavitás háznál is. Szőnyegmosás (speciális módon), Burgerné, Ó-u. 37. Tel.: 121—739.

Eladó ebédlőbutor, zsurasztal, kinaezüsttárgyak, ruhák, mindenféle. Csalogány-u. 14. 3.

Mesterére bízd a géped Rossz rádiód újjáéled

KEMÉNY R. kitüntetett rádiómester csak Szondy-utca 9. Telefon: 11-22-68

RÁDIÓ

Augusztus 5, hétfő:

10.20. Corsica és Pasquale Paoli. — **10.45.** „A soproni magyar társaság 150 éve." — **12.10.** Lakatos Flóris és fia cigányzenekara. — **1.30.** A Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. — **4.15.** A 350 éves losonci gimnázium. — **5.00.** A libiai hadszintér. — **5.35.** A m. kir. honvédelmi minisztérium II. rendőrcsoport müsora. — **6.00.** „Erdély Széchényi"-je. — **6.30.** Weidinger Ede szalonzenekara. — **7.25.** Egészségügyi kalendárium. — **7.40.** „Bajazzók". Dalmü két felvonásban. — **9.00.** „Bihari János". — **10.10.** Hangképek a WMFC—Kispest Szent István kupa labdarugómérkőzésről. — **10.25.** Szentgyörgyi vonósnégyes. — **11.25.** Tánclemezek.

KÉRELEM

Felkérem azon két urat és hölgyet, kik július hó 22-én, hétfőn délután két órakor a 6-os villamoson utaztak és észrevették, hogy ülőhelyemen hagyott pénztárcámmal mi történt, szíveskedjenek értesiteni.

Haraszti János
Ferenc-körut 39. szám.

Ma este negyed 9 órakor lesz az első magyar dijmérkőzés a latorcautcai sporttelepen

A magyar sportélet fejlődésének nevezetes állomásához érkezett el. Ma este negyed 9 órakor kezdődik az első esti labdarugó dijmérkőzés Budapesten. Az idén hat mérkőzés eredménye dönti el, hogy melyik csapat lesz a Szent István Kupa győztese, azé az értékes kupáé, amelyet *Szendy* Károly polgármester ajánlott fel a győztes csapat számára. A sport évkönyvei számára feljegyezzük, hogy

az érdem az Elektromosé, amely nemcsak korszerü világitó készülékkel szerelte fel sporttelepét, de módot adott az erők kibontakozására és arra, hogy Budapest közönsége nyári estéken komoly sportszórakozáshoz juthasson.

A labdarugás népszerüsitésének hatásos eszköze lesz az esti dijmérkőzés. Ez a cél a vezető szempont az Elektromos elhatározásában, bizonysága, hogy

a ma esti mérkőzést a rádió este 10 óra 10 perckor helyszini közvetitésben is ismerteti a közönséggel.

Ebből a tisztán sportcélokat szolgáló dijmérkőzésből tehát teljesen kiküszöbölték az anyagi vonatkozásoknak még a gondolatát is.

Az első mérkőzés ünnepi külsőségek között kerül eldöntésre. *Szendy* Károly polgármester megigérte részvételét a megnyitó ünnepségen és ez esetben maga nyitja meg a dijmérkőzéseket. Két kitünő csapat kerül egymással szembe. Az ismertebb csapat a *Kispest* együttese. A kispesti legénység, amely a multévi NB. őszi fordulójának győztese volt, ötödik helyen végzett a bajnokságban. A másik együttes a *WMFC*, az NB. egyik ujonca. A csepeli csapatot jól ismeri a főváros közönsége. Kitünő játékosanyagával biztosan tört magának utat az NB. első csoportjába és legénységét nemrégen megerősitette.

Szabó — Kiss, Korányi — Keresztes, Gere, Szalay II. — Rökk, Harangozó, Szabadkai, Dudás és Pintér összeállitásban szerepel a Kispest ellen

és ez az összeállitás önmagáért beszél.

A Kispest legénysége a régi, bevált összeállitástól annyiban tér majd el, hogy a kaput esetleg *Gergő* védi, ha *Boldizsár* nem áll rendelkezésre, azonkivül a balszárnyon két fiatal tehetséggel kisérleteznek.

Hozzátartozik még a mérkőzéshez, hogy a belépőjegyek egyúttal sorsjegyek is, az első félidő szünetében sorsolnak és **a belépőjegyek kihuzott számai különböző villamos háztartási eszközöket nyernek.**

Mindenkinek érdeke tehát, hogy belépőjegyét megőrizze. A mérkőzést Kékesi vezeti.

LEGUJABB SPORTHIREK

Az Ujpest csapata vasárnap Salgótarjánban játszott a SALBTC ellen, amelynek csapatát 2:1 arányban győzte le. Az Ujpest fiataljainak játéka igen jó benyomást keltett.

Az országos vidéki atletikai bajnokságok során a Pestvidék atletikai kerülete 85 ponttal győzött az Észak 82 pontjával szemben. Egyénileg Cserna érte el a legjobb eredményt a magasugrásban, amelyben 185 cm.-rel győzött.

A MAC Hősök versenyén számos I. klasszisu atléta távolmaradása tünt fel. Ez annál sajnálatraméltóbb, mert közel 1500 főnyi közönség jelent meg a viadalon. A 110 méteres gátfutást Hidas nyerte meg 15.4 mp. alatt jobb mellbedobással Szabó dr. előtt. 100 méteres sikfutásban Gyenes elsőségét 10.8 mp. alatt szerezte meg, de Sir nem vett részt a versenyen. A 800 méteres sikfutást biztosan nyerte az egyre jobb formába lendülő Harsányi 1:55 mp. alatt Aradi ellen. A sulydobásban Németh győzött 14.67 cm-es eredménnyel, de a versenytől Darányi távolmaradt. Mérsékelt idő a 4:02.4 mp-es idő az 1500-as sikfutásban, amelynek győzelme Hires nevéhez füződik. Kulitzy a diszkoszdobásban 48.23 cm-es eredményt ért el. A 400 méteres sikfutásban Polgár kerek 50 mp. alatt verte a favorit Góbit. Rudugrásban Zsuffka háromszor is kisérletezett a rekord megjavitásával, de ez nem sikerült. Elért magassága 400 cm. Az 500 méteres sikfutásban Iglói 14.52.2 mp. alatt verte Esztergomit. Az időt Kelen ragyogó hensinki szerepléséhez viszonyitva, igen gyengének kell tartanunk. Távolugrásban pompás eredmény Gyuritza 718 cm-es ugrása. Ez az egyetlen hétméteren felüli teljesitmény. Várszegi 64.85 cm-re hajitotta a gerelyt. Magasugrásban Gáspár 186 cm-t ért el. A verseny utolsó száma a 15×400 méteres sikfutás volt a Névtelen Hősök emlékére. Győzött a MAC csapata 13:25.4 mp. alatt az UTE és az FTC csapata előtt. Sándor, az UTE utolsó futója, lesántult, különben a MAC alig nyerhette volna meg a versenyt.

Nyilt-tér

Legolcsóbban vásárolhat utólérhetetlen választékbőségünkből részletre is:

LYRA

r. t. Magyarország legnagyobb zongoratermében. Erzsébet-krt 19. Valódi BÖSENDORFER jókarban 600.—. BÉRLET! CSERE! VÉTEL! HANGOLÁS! SZÁLLITÁS! Telefon: 222—607.

KERESZTÉLY
hirneves
ZONGORATERME
Vilmos császár-út 66
Csalódás sohasem érheti!

GYÖNGYSELYEM
PRIMA DONNA VILÁGMÁRKA
GUMIKÜLÖNLEGESSÉG

UNGÁR autószakiskola
a legrégibb Magyarországon. Legolcsóbban kitanitjuk gépkocsit vezetni legmodernebb autókon. Karpfenstein-u. 20. Tel.: 141—246

Használt ruháért
egyenruháért, zálogjegyért, szőnyegért, fehérneműért, mindenért legtöbbet fizetünk. **SCHMERGEL ruhaüzlet, Rottenbiller-utca 37. Tel.: 422-269.** Hivásra jövünk.

SVÁBHEGYEN
Istenhegyi Szanatórium
XII., Óra-út 12. Telefon: 165—239. Összkomfort, hideg, meleg viz. Polgári árak.

Hasító 222-223 mémök ciánoz ERZSÉBET KÖRUT 46.

BRILLIÁNST
megbizómnak keresek magas árban, aranyat, zálogjegyet veszek. Schwarcz Dániel ékszerész, Károly-körut 16.

Esőkabát
ballonkabát, raglán
Salamonovits Manó
esőköpenygyár
V., Sas-utca 25. sz.

VESZÜNK
legmagasabb napi áron és csekély haszonnal eladunk **PERZSA SZŐNYEGEKET.** Nagy választék antik butorban és vitrin műtárgyakban. **„Antikart".** Pilvax-köz 5—6. sz. Telefon: 184—111.

VESZEK, ELADOK **szőnyeget, ruhaneműt, fehérneműt, értéktárgyakat, zálogjegyet** mindenről. **Sommer Márton,** Lónyay-utca **28.** (Nagyzálogház mellett.) Telefon: 182-151.

NE VEGYEN CSILLÁRT,
mig meg nem tekinti raktárunkat. Hollandistil-, modern- és üvegcsillárok. **Vereszky és Bittera** csillárkészitők, Akácfa-u. 7. T. 149-465

Butor, hálók, kombináltak, ebédlők, recamiék olcsón **Bodon** asztalosmesternél VII., Péterfy Sándor-u. 42

VENNÉK ZONGORÁT
vagy pianinót priváttól készpénzért. Telefon: **115—934.** Pozsonyi-út 1. sz., virágüzletben. **Hausner.**

„PATYOLAT"
KÉZMOSÓSZERREL
mossuk kezeinket!
Minden nehezen lemenő piszok könnyen lemosható. Kátrány, szurok, olajfesték stb. Kéz finomságát elősegiti. Szabadalmazva, törv. védve. Ára 20 és 26 fillér. Kapható minden üzletben. Kérjük! Patyolat vegyipar, Budapest II., Görgey A.-utca 26. Tel.: 357-405

Nyugatinál, 400 ölön, adómentes
ÜZLET-GYÁRHÁZ
14.000 jövedelemmel, átvállalható fele adósággal, tőkebefektetésre kitünő, 110.000 P. **Bethlen-utca 14.** Vendéglőben.

Hirdessen a MAI NAP-ban

A MAGYAR ÉPITŐ-MŰVÉSZET UTJA

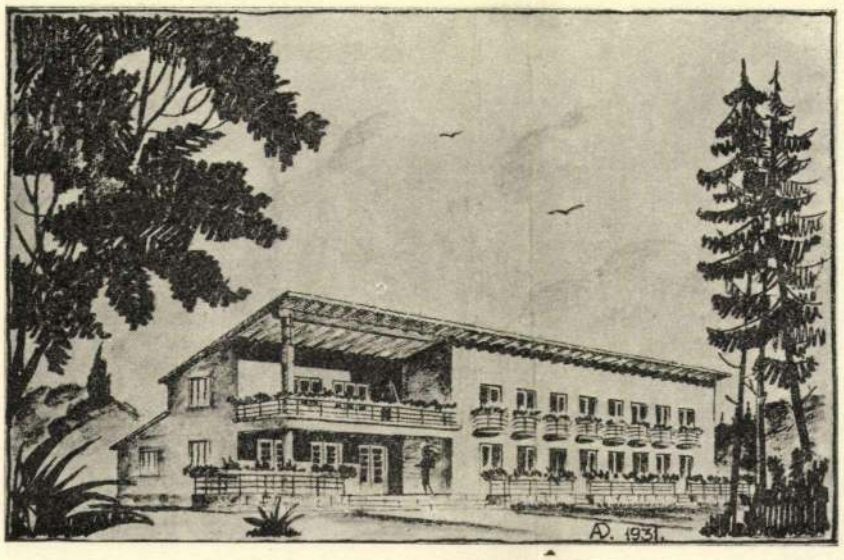

Antal Dezső: Balatoni tisztviselő üdülőház.

Ankétunk folytatása

Lapunk legutóbbi számában felvetett két kérdés az érdeklődés középpontjába került. A hozzászólások egész sora fut be szerkesztőségünkbe, melyek kivétel nélkül a kérdés jelentőségét hangsúlyozzák. A hozzászólásokat tovább közöljük, reméljük, hogy az ankét nem marad hatás nélkül s útját egyengeti egy *új építőművészeti ideologiának*. Mi most csak az alapos *tényismeret*-re törekszünk. Elszigetelt és ismeretlen gondolatok előtt nyitunk utat. A magyar építőművészet érdeke, hogy ezek a meglátások, elvek és nézetek ne maradjanak egy-egy egyéniség szükebb világában. Ezek ugyan ismeretlenül is tényezői építőművészetünk kialakulásának, de ismeretük nélkül a *termő erejü új művészeti közszellem* kialakulása szinte lehetetlen. Már pedig erre van szükségünk. Az ösztönös tapogatózást öntudatos munkává kell fejlesztenünk. Tudnunk kell kik vagyunk és merre haladunk? Ezért minden tendenciát kerülünk. Minden véleményt egyformán fontosnak tartunk. Fel kell tárni a magyar építőművészetnek valamennyi gyökérszálát, ha a fát, a termést meg akarjuk érteni. Ha pedig nem mellékes, hogy milyen ez a fa és ez a termés — abban pedig mindenki egyetért, hogy nem mellékes, — akkor nem mellékes az sem, hogy a gyökerek milyen talajból szívják építőművészetünk tápláló nedveit. Ezenkivül az ankét során feltáruló hitvallások keresztttüzében alakulhat csak ki az a szintetikus látás, amely feltétele az egyetemes erejü építőművészeti látásnak, az egész nemzet építészetét átható és megtermékenyítő ideologiának.

ANTAL DEZSŐ:

1. A mai magyar építészet jellemző vonását az eredetiségében látom. Abban, ami a művészet nivóján itélkezve, új, eredeti, más színe, más kifejezése van, mint az egykorú külföldi alkotásoknak, úgy azonban, hogy abból kiütközik fajiságunk, nemzetiségünk reflexe.

Azt felsorolni, hogy a jelen kiforrásnak indult építészetünk megkülönböztető vonásai miben állanak, erről akadémikusan tételeket, törvényeket felállítani, úgy érzem, nemcsak helytelen, de hiábavaló is volna. Azt tegye meg majd az utókor, a kívülről, kellő távolból vizsgáló szemüvegén át. *Az egyes művészeti irányoknak, mint a kort jellemző alkotóknak csak addig van élete, amíg kiforrás, fejlődés alatt állanak. A teljes kiforrottság megkövesedést, halált jelent,* ami után jöhetnek a lelet-felvevők, megírhatják élete történetét, elemezhetik sajátságait, vagy összehasonlíthatják más korokéval. Addig csak látni, érzékelni, örülni, lelkesedni lehet a kort jellemző őszinte, művészi alkotásoknak. Lelkesedni és örülni, különösen akkor, ha megérezzük, megsejtjük benne, hogy az a miénk, a mi sajátos viszonyaink között született, fajiságunkat, nemzetiségünket spontán kifejezni tudó művész alkotása az.

Jellegzetesen magyar építészet ma nincsen, habár nem vitás, hogy egyes, kevés és úttörő alkotásokban megkülönböztető jellegzetesség feltalálható. Ugyanakkor azonban egyes külföldi nagy nemzetek mai építőművészetében az elkülönítő sajátos vonás a miénkénél nagyobb mértékben található fel oly mértékig, ami már a korszerű nemzeti építészet kezdeti állapotát jelenti. Ez természetes, mert hiszen az új építészet fejlődése onnan indult el és mennyiségénél fogva is jobban kimutathatja megkülönböztető sajátságait. Itthon még sok az utánzat, a fejlődésnek még nem érkezhettünk el arra a fokára, ami az építőművészetileg elismert kevés meglévő alkotásunkban a megkülönböztető közös jellegzetességet, egyben mondhatjuk a magyar, nemzeti építészetet is jelenené.

Építőmunka 1934. 1. szám

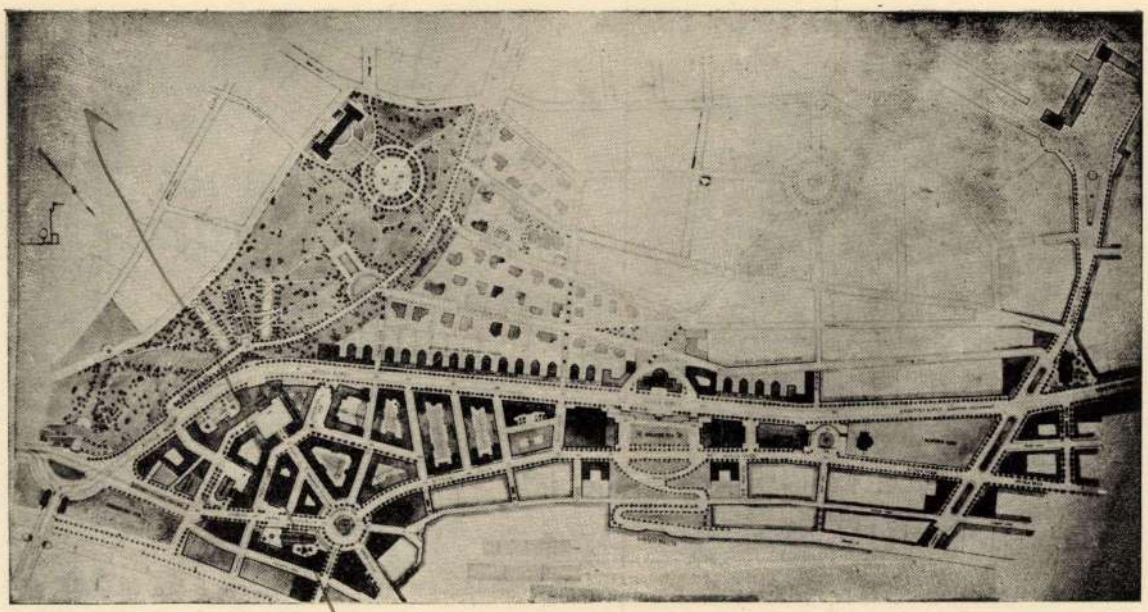

Vágó József terve a Tabán rendezéséről.

ponti csillagtérrel. Ez a tér így alaprajzban jól hat és sokat igér, de a valóságban súlyos hibákra vezetne. A terv megoldja a Déli-vasut és az Alagut-utca környékét is, amivel példát mutat arra, hogy a nagyvonalú városrendező művész nem szorítkozhatik egy szigorúan körülkeretezett városrész egyoldalú megoldására, különösen nem itt a Tabánnál, mert ennek a városrésznek, akár a híd felől, akár a Duna vagy a Krisztina-tér felől olyan kapcsolatai vannak, amelyeket együtt kell megoldani a belső résszel. Cs—ő.

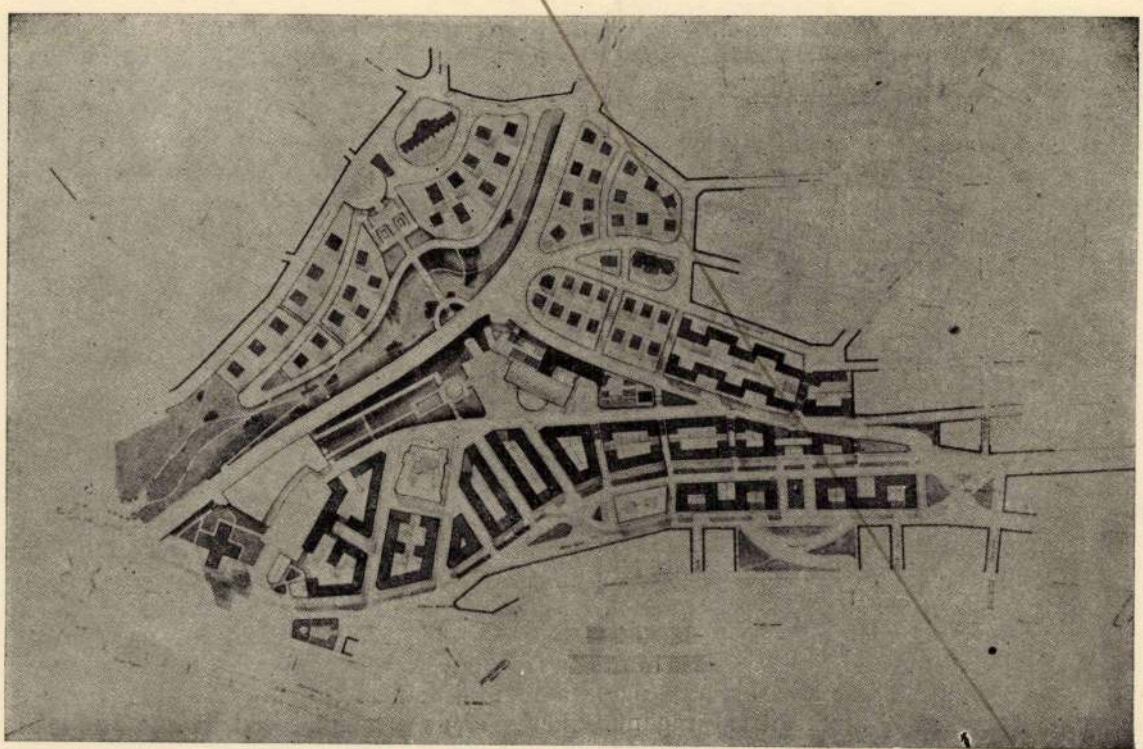

Masirevich György megvásárolt tabánrendezési terve.

Építészetünknek, építészi multunknak, ha nem is sok, de értékes hagyományai vannak. Azoknak kihatása a jelen és jövő magyar építészetére szükségszerű és a következetes fejlődés útvonalába esik. *Természetesen e hatásnak nem a formák tudatos átvételében, legkevésbbé pedig jobb vagy rosszabb „hű" másolatokban kell jelentkeznie, hanem az ugyanazon faji és népi adottságoknak, minden korban megnyilvánuló kitükröződésében.*

2. Az építőművészet, kialakulásához és fejlődéséhez, mert anyaghoz kötött (sokkal inkább mint bármely más művészet) anyagi erőket kiván és mert helyhez kötött, nyugodt, biztonságos állapotokat. Főcélja az ember. A tartózkodására és kulturára szolgáló térforma, az embernek testi és lelki szükséglete. Kialakulásának és fejlődésének feltétele az emberi közösség bizonyos csoportosulása, amely a fajt vagy a nemzetet jelenti. *Ebből következik, hogy a kiforrott művészi alkotások magukon viselik az eredetiség, a nemzeti, faji jelleg megnyilvánulásait.* A sajátosan nemzeti építészet elsősorban tehát a nemzeti társadalom mikénti összetételétől, társadalmi szervezetétől, fajiságának erősségétől, annak egységességétől, vagy széttagoltságától függ. *Kialakulását és fejlődését tehát megszabják mindama erők, amik nyelvi, etnográfiai és lélektani alapon a nemzetet alkotják s amiknek kiütközését annál inkább rajta látjuk minden megnyilvánulásán, minél inkább erőteljesebbek és jellegzetesebbek azok.*

Nemzetünk, az ismert történelemben való megjelenése óta, faji és társadalmi szerkezete és összetétele tekintetében sok változáson ment keresztül. Az örökös pusztító háborúk, nemcsak a számbeli megfogyatkozás, de az idegen fajok betelepedése és keveredése révén is megosztották és bizonyos fokig változtatták faji, nemzeti összetételét. Ehhez még hozzájárult, hogy a mult század második felének és a háború előtti időknek nagy gazdasági fellendülése természeténél fogva legkevésbbé sem volt alkalmas a művészetek nemzeti jellegének a kidomborítására. Egyes kiváló alkotók műveiben ugyan megtaláljuk a helyi jellegzetességek és nemzeti sajátosságok kiütközését, ezek azonban inkább *egyéni*, mint nemzeti megnyilvánulások (Frank Lyold Wright, R. Östborg, Lechner Ö. stb.). *Nem vitás azonban, hogy nemzetünk, dacára viharos történelme folyamán átélt társadalmi és faji változásoknak, eredeti faji jellegét népében megőrizte és egyéniségét minden korban rá tudta ütni művészi alkotásaira.* Nem lehet tehát kétségünk e tekintetben, a mai vajúdó, méreteiben gigantikus átalakulás küszöbén sem. *A minket ismerő külföldi nemzetek által is tudott nemzeti sajátságainknak eredetisége, művészi invenciókban és tehetségekben való gazdagságunk, amely tekintetben a nálunknál nagyobb nemzetekkel is felvesszük a versenyt.* De a mai átalakulás folyamán, a nemzeti építészetig nagy út van hátra. *Ez út nem kisebbet, mint társadalmi átalakulást kell jelentsen, a faji erőkön nyugvó nemzeti társadalom megszületését. Egy olyan társadalmi átalakulásnak kell megelőznie a magyar építőművészetet, amely a nemzet széles, fajilag tiszta rétegeiből fel tudja*

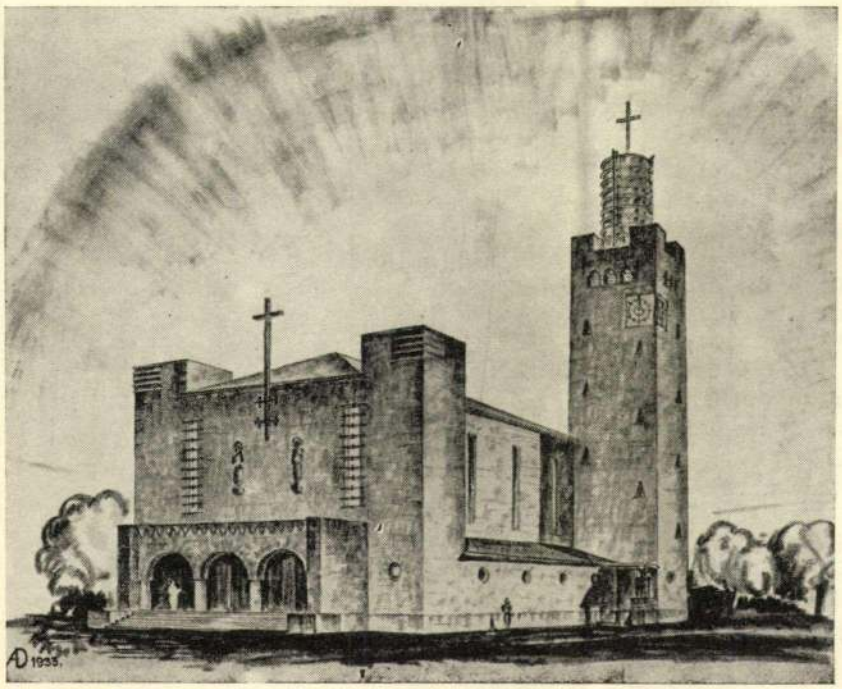

Antal Dezső

R. kath. templom-terve

szívni mindazokat az erőket, amik itt már évszázadok óta parlagon hevertek s aminek megnyilatkozása eddig csupán népművészetünkig jutott el s aminek pusztulását a mult század utolsó évtizedeinek nagy nemzetközi gazdasági fellendülése igen nagy mértékben elősegítette.

Fajiságunk jegyében ujjászülető őszinte nemzeti társadalomra van szükség és időre, *ami a korszerű építészet idegenből átültetett csemetéjét a hazai talajban magábaszivott nedvek és magyar éghajlat hatása alatt, erőteljes itthoni fává tudja növelni, aminek virágai új színeket, új illatot, gyümölcsei elütő új ízt, zamatot jelentenek majd a világ építőművészetének.* Meggyőződésünk azonban, hogy e fának a termése nemcsak új színt és illatot, hanem új eredeti értéket is jelent az emberiségnek és nemzetünknek egyaránt. Értéket fog jelenteni a mai átmeneti időszak sima díszítőforma nélküli építészete után elkövetkezendő új építészeti forma világában, és pedig azoknak a jelentős nemzeti értéktényezőknek az építészi alkotó erőbe való felszívódásuk következtében, amely tényezők eddig káprázatosan szép és eredeti népművészetünket létrehozták.

Az új magyar építészet kialakításához tehát nem elég a helyi jellegzetességet szükségszerűen magán viselő programnak és adottságoknak a gondos és szakszerű építészi megvalósítása, illetőleg figyelembe vétele, szükség van nyilt és őszinte hitünkre abban, hogy a fejlődés folyamán a fajunkban lévő erők kihatása folytán, a nemzeti jelleg tudatos, vagy mesterkélt beavatkozás nélkül is alkotó része lesz építészetünknek és hogy művészi értékét épen ez fogja megadni.

FOLLY RÓBERT:

A magyar művészet szerepe az európai kultura megujhodásában.

Magyar alatt ősiségünket értem, amely Kelet felé mutat és Ázsiából számazott.

Az ősi-keletihez ma már egyedül a parasztművészet útján kapcsolódunk. A magyar úri osztály századokon keresztül teljesen eleurópaiasodott és megszünt az ősi-keleti műveltség továbbhordozója lenni. Ez az eleurópaiasodás már a tizedik században megkezdődött.

A Keletről hozott lelkiséget megszüntette az ellenkező polus, a kereszténység.

A nemzetségközösségből eredt magasabb társadalmi etikát felváltotta a hűbérurak szubjektiv önkénye.

Elsorvadtak a keleti őskulturánk fészkei, a katonatáborok helyén fejlődött, sáncárokkal védett és körtornyokkal övezett települések. Elpusztultak e települések magas lakigényeket kielégítő palotái, tágas udvarai, azokat lezáró monumentális kapuépítményei, szélesen elterülő áldozóemelvényei, piaca, sürgő-forgó városrészei stb.

Az új hűbérurak elvonultak nyugati mintára épített váraikba, a nép követte őket, ősvallásunk papjai pedig visszaszivárogtak az ázsiai rokontörzsekhez. Velük elmentek ősnyelvünk művelői, az írástudók, az ősi szentkönyvek megőrzői. Velük elvesztek ősi szellemi-kulturánk alapemlékei.

A szellem ápolói helyettük az idetelepített nyugati szerzetesbarátok lettek. *Ezek kemény harcot vívtak a keleti kulturállomány ellen.* Lelkükben már csirázott az antikért való rajongás, Európa legszubjektivebb kulturájának, a renaissance rügyei. *A Nyugat a renaissanceban távolodott el legmesszebben Kelettől.* Távol esett a Kelet kozmikus, az embert a nagy mindenségbe harmonikusan beleillesztő világszemléletétől a renaissance világszemlélete, amely a dolgok

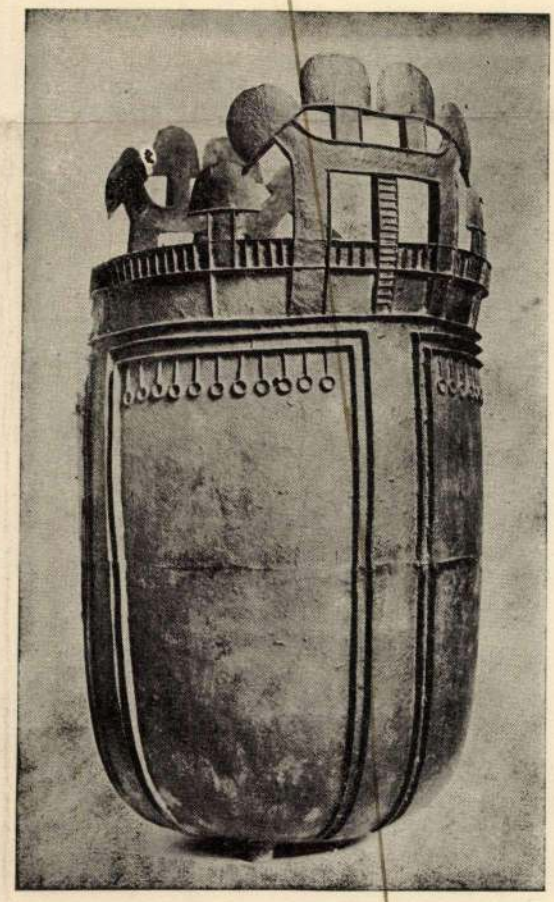

Hunn áldozati bronzüst. Törteli lelet. (Magy. Nemzeti Muzeum.)

Antal Dezső

Lakás

Antal Dezső építészmérnök, törvényszéki és árvaszéki hites szakértő, I. Derék-u. 19. 352-560

Wod Tel. 268-264

XII. Miasszonyunk u. 15

Bptaöb. 1940. sept.

" 1942. jan.

=

vészetére emlékeztetnek; az orkán-

lyomtekintete, valamint a gyalogosok

tkészség jelképévé vált.

ülönös figyelmet érdemel: ez a mü a
legkiemelkedőbb darabja.Különös fi-
er)gránátos hadnagy müvei,amelyek
yait egyesitik magukban. (Renzo Mazzorin
alanság és mozgalmasság uralkodik
mas kompoziciókban is.Caroli Vitto-
arctéren töltött szürke,vagy egészen
k emlékeinek a muzsikája elevenedik
adnagy kisméretü vásznain biztos em-
t a harctéri eseményeket,amelyekben
abbak között Guidotti Guido,gránátos
való jártasságáról tanuskodik,miköz-
től duzzadó öntudatát is... A ~~xxrx~~
érdekes is volna, ~~nem lehet~~ távolról

számos vázlatot és befejezett munkát
k vázlatokkal szerepelnek,nem lévén
alkotásukat befejezzék,amire ~~jobb~~

MDK

Antal Dezső

Dicséretben részesült

Rimanóczy Gyula nyerte az Erzsébet telefonközp. pályázatának első díját. Pesti Napló 1937.máj. 21.

Antal Dezső

A kőszegi v. k. finnevelő intézet Terve.
Bérház a Mohács- és Csata utca sarkán

Szefeltlex 277. l.

életr. arck

u.o. 423. l.

Szárd

Antal Dezső, építész

Tamás Kálmán: Az ONCSA házépítési akció és tanulságai 23-24

Magyar

Építőművészet 1983 83/2

Az ONCSA házépítési akció és tanulságai

A két világháború közötti magyar építészet — külföldön is elismert — kimagasló alkotásait, melyek főleg a funkcionalizmus jegyében születtek —, s döntő hatással volt rájuk a XX. század első felének egyik legjelentősebb eszmeáramlata: a Bauhaus, — a korabeli szaksajtó és azóta is számos publikáció ismertetett és méltatott.

A magyar népi építészeti hagyományokat felelevenítő másik irányzat — *a népies csoport* — eredményei kevésbé közismertek, mivel ilyen tárgyú írások szinte egyáltalán nem jelentek meg feltétlenül érdeklődésre számottartó munkásságukról. (Ezen kijelentésünk alátámasztására két adat: Major Máté háromkötetes Építészettörténete nem tesz említést a témáról. Rados Jenő: Magyar Építészet-történetének harmadik, bővített kiadásában [1975] csupán a népi építészettel kapcsolatban kutatást végzők nevét sorolja fel: Bátky Zsigmond, Malonyay Dezső, Ortutay Gyula, Tóth János, Tóth Kálmán, Vargha László és Visky Károly.)

Pedig a kérdés nem elhanyagolható. 1945-től napjainkig kb. 1,2 millió családi ház épült az országban, melynek ellenőrzését az építészek kiengedték a kezükből, hiszen döntő többségét technikusok és kőműves mesterek tervezték. Ugyanakkor az eltelt 38 év alatt mindössze egy megvalósult kollektív házról tudunk, Miskolcon, amit az *urbánus csoport* már ar 1930-as években propagált.

Magyarországon évente 30—35 ezer családi ház épül. A magánlakás-építés aránya és jelentősége az elkövetkező időszakban tovább növekszik. Az 1990-ig terjedő második 15 éves lakásfejlesztési terv teljesítése során mintegy félmillió családi ház felépítésével számolunk.

E kitérő után visszatérve témánk folytatására: a népies csoport egyik leghatásosabb akciója 40 évvel ezelőtt: szociális lakások építése volt.

„... a népiesek a népi építészet hagyományainak, belső szellemi értékeinek a feltárásában és tudatosításában látták az építészet fejlődésének irányát, a népi építészet megismerésében, ahol a formák még nem dekoráló, díszítő elemek, hanem az építőanyagokból képzett szerkezetek tiszta megjelenítései" — fogalmazza meg hitvallásukat Tóth Kálmán.

A népies csoporthoz tartoztak: Antal Dezső, Brestyánszky Tibor, Lehoczky György, Janáky István, Miskolczy László, Padányi Gulyás Jenő, Rácz György, Rimanóczy Gyula, Szelle Kálmán, Tóth János, Tóth Kálmán.

Az *Országos Nép- és Családvédelmi Alapról* szóló 1940. évi XXIII. törvénycikk adott lehetőséget — az elnevezés betűszavából azóta fogalommá lett — ONCSA — házak építésére, mellyel a sokgyermekes családok helyzetén próbáltak segíteni, az egyes vidékeken terjedőben levő „egyke" ellen.

Így a népies csoport addig nagyobbrészt csak szóban és írásban hangoztatott elveinek valódi formába öntését az ONCSA házak megépítésével valóra is váltották. A szegénysorsú és sokgyermekes családok segítésére hozták létre az Alapot, melynek *pénzügyi hátterét* háromféle módon teremtették meg:

— egyrészt az állami illetékekből befolyó bevétel 27 %-ából,
— másrészt az országosan kivetett nép- és családvédelmi pótadóból, melyet azok a birtokosok és alkalmazottak tartoztak fizetni, akiknek évi jövedelme a 6000 Pengőt meghaladta, ill. azok a munkások, akiknek évi jövedelme több volt 1000 Pengőnél,
— harmadrészben adományokból és hagyományokból.

A törvény végrehajtó szerve a *Szociális Felügyelőség* lett, 1942-ben Tóth Kálmán építészmérnök került a *Műszaki Osztály* élére, mely a lakásépítéseket irányította. Az Alap különböző segély-akciókat is szervezett: élelmiszer-, ruha- és állatjuttatások, évente átlagosan 100 millió Pengővel rendelkezett.

Az akció lebonyolításának első lépése az egész országra kiterjedő *szociális kataszter* felállítása volt. Az 1941. évi népszámláláskor az ország akkori — a visszacsatolt részekkel megnövekedett — közel 15 milliós összlakosságából a 4 és többgyermekes családok száma 400 ezer volt, a gyermekek és szülők együttesen 2,6 millió főt számláltak, a lakosság 19 %-át tették ki. Összehasonlítva az 1980. évi népszámlálás adataival: a 10,7 millió lakosból a három- és többgyermekes családok száma (az új rendelkezések értelmében már a három gyermekes is nagycsaládos) 190 ezer, a gyermekek és szülők együttes létszáma 1 millió főre tehető, mely a népesség 9,35 %-ának felel meg.

A házépítéseket az ország számos részén alapos kutatómunka előzte meg. A kutatások eredményét az egyes tájegységek népének építészetét bemutató kötetekben publikálták (Balatonvidék, Fertővidék, Szigetvár és vidéke, Nagykunság). Ebből a munkából aktívan kivették részüket a *népies* építészeti irányzathoz tartozó csoport tagjai, akik Kós Károly és Lechner Ödön munkáit átértékelve, Győrffy István és más jeles néprajzkutatók körül tömörültek. A helyszíni felmérésekből és több ezer fényképfelvételből — melyek a háború alatt sajnos megsemmisültek — a *magyar népi építészet jellemző vonásaira* levont főbb következtetések: — világos alaprajzi elrendezés, — egyszerű tömeg- és tetőidom, — nem kötelező szimmetria, de egyensúlyra törekvés, — kevés díszítés, uralkodó fehér szín, — erőteljes árnyékhatás (eresz, tornác), — tömegében azonos, homlokzati kiképzésben mégis változatos épületek.

„Ennek a nagyarányú és hatásában rendkívüli jelentőségű építőmunkának alapfeltétele, hogy szervesen illeszkedjék bele a nemzet kultúrájába, vegye figyelembe annak építkezési hagyományait és fejlessze a falu építőkultúráját a haladó kor valamennyi eszközével és vívmányával" — írja Tóth Kálmán az akcióról szóló jelentésben. Ezen elvek alapján 7 típustervet dolgoztak ki: öt falusit és két városit. Az épületek telepítésénél figyelembe vették a tájolást, vagyis hogy a tornác és udvar a kedvező égtáj felé nézzen. A melléképületekre is gondoltak: két, ill. hat állat befogadására alkalmas istálló típustervek készültek. Fertőzésveszélyes területen több háznak fúrt szivattyús kutat létesítettek. Kenyérsütésre közös sütőkemence szolgált. Fábiánsebestyénben pl. 100 házból álló telep létesült. A házak többsége 200—300 négyszögöles telken épült, mely a ma becsült háztáji gazdálkodásra is alkalmas volt. Az ingatlanra és házépítésre külön kölcsönt kaptak a sokgyermekes családok, legfeljebb 30 évre. Az összegből 10—10 %-ot elengedtek a 4. gyermektől számítva. 1945 után a tulajdonosok terményben is törleszthették a kölcsönt.

A trianoni határokon belüli ország területén akkor kb. 400 téglagyár üzemelt. A visszacsatolt nemzetiségi területeken levő téglagyárak száma meghaladta a 160-at. A nagyobb teljesítményű gyárak termelését zárolták vagy központilag irányították, így az ONCSA házak kivitelezéséhez csak mintegy 140 kisebb jelentőségű helyi téglagyár termékeit vehették számításba: téglát és tetőcserepet.

Az ilyen kisebb üzemekben a helyi tüzelőanyagot (napraforgó- és kukoricaszár, kukoricacsutka, venyige, rőzse stb.) is gazdaságosan sikerült felhasználni, így viszonylag olcsón jutottak a legfontosabb építőanyaghoz. Emellett használtak egy érdekes technikai újítást: az ún. Sándor-féle téglát. Az agyagba szénport kevertek, a téglákat máglyába rakták, majd meggyújtva — és belső üregében tüzelve — kiégették. Napon szárított vályogtéglát is alkalmaztak.

1. Rácz György—Zárug (Zárai) Lukács: Az ONCSA nagytétényi mintaháza, 1941
2. Rácz György—Zárug (Zárai) Lukács: Az ONCSA nagytétényi mintaházának szobája

1

1. György Rácz—Lukács Zárug (Zárai): Maison modèle ONCSA à Nagytétény, 1941
2. György Rácz—Lukács Zárug (Zárai): L'une des chambres de la maison modèle ONCSA à Nagytétény

2

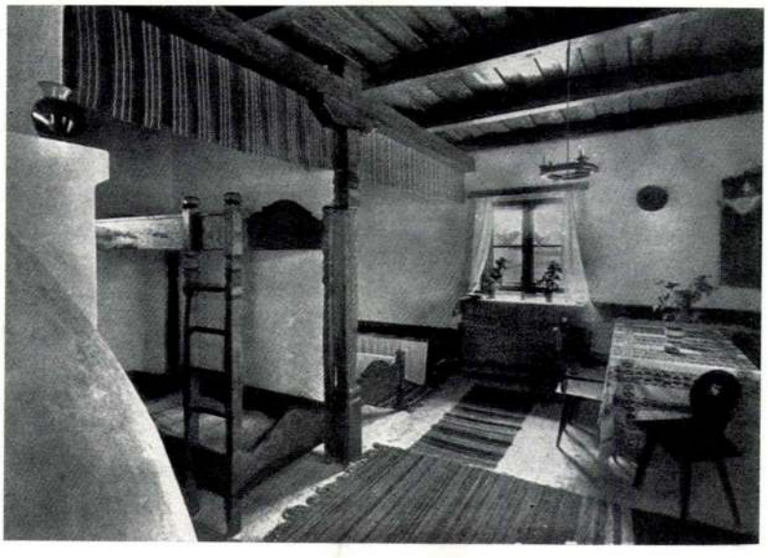

A házakat beton- vagy kőalapra, szigeteléssel, tégla- vagy vályogfallal, pólyás fafödémmel, cserépfedéssel készítették. Egy 7,50×10,20 m befoglaló méretű épület 4—6000 Pengőbe került 1942-ben.

1941—44-ben négy év alatt az ország akkori — a visszacsatolt részekkel megnövekedett — területén összesen kb. 10 800 lakást építettek, melyből a jelenlegi területre nem egészen 7500 ház esik.

A visszacsatolt nemzetiségű területeken az akció ki nem mondott célja a magyarság létének és tudatának erősítése és támogatása volt. A most Csehszlovákiához tartozó Felvidéken 1040, a Szovjetunió területén levő Kárpátalján 350, a Románia részét képező Erdélyben kb. 1300, végül a jelenleg Jugoszláviához tartozó Délvidéken 650 lakás épült. (Ezek az adatok Tóth Kálmán szíves közlése nyomán most kerülnek először publikálásra, akinek a dokumentumok rendelkezésre bocsátásáért ezúton is köszönetünket fejezzük ki.)

Ez a szervezett lakásépítési akció az ország az idő szerinti 41 vármegyéjében, 80 városban és 700 községben valósult meg. Jóllehet nem tudta megoldani valamennyi rászoruló többgyermekes család nehéz helyzetét, az akkori időket tekintve — hiszen már dúlt a II. világháború — mégis jelentősnek kell tartanunk.

Az ONCSA házak építését szociológiai felmérés és részletes műszaki kutatás készítette elő. Az épületek típustervek alapján épültek. A kisszámú — mindössze hét — alapváltozat ellenére a homlokzatok változatosságot mutattak. Több épület esetén a házakat beépítési terv alapján telepítették, figyelemmel voltak a jó tájolásra. A helyi építésvezetők közreműködésével az építést egy központi apparátus irányította. Az építkezésbe a jövendőbeli lakók is besegítettek.

Korabeli vélemények a tornácos házak építésébe „turulos magyarkodás"-t próbáltak belemagyarázni. Az idők során azonban ez a ráerőszakolt sovinisztanacionalista sallang lehullott, és ma — negyven év után — már kellő időbeli távlattal rendelkezünk ahhoz, hogy meglehetősen objektív értékítéletet mondjunk erről a szervezett házépítési akcióról, és méltánytalanul elhallgatott, majdnem elfeledett eredményeit megfelelően tudatosítsuk és regisztráljuk.

Az 1940-ben létrehozott Országos Nép- és Családvédelmi Alap egész Európában valóban újszerű és előremutató kezdeményezés volt. A törvény megjelenését körültekintő és alapos előkészítő munka előzte meg. Ennek következtében a végrehajtás során az eredmények is igen sokrétű és szerteágazó területen jelentkeztek, melyek közül kiemelkedik az ONCSA házépítési-akció, amit az bizonyít a legjobban, hogy az elnevezés maga túléli az épületeket, bár a házak nagy része ma is áll, többségüket az eltelt időszak során korszerűsítették.

Az ONCSA házépítési akció tapasztalatai adalékul szolgálhatnak a mai magánlakás-építés folyamatának elemzéséhez:

— a népszaporulat mai erős csökkenését olyan lakáspolitikai intézkedésekkel lehetne — és kellene — megállítani, amelyek a többgyermekes családok megfelelő méretű nagylakáshoz jutását megkönnyítik;
— természetesen a családi házak építését nem lehet és nem szabad mereven értelmezni, tehát a nagyobb telken szabadon álló épületek mellett — amelyek a ma támogatott kisgazdaságok működését is lehetővé teszik — szóba jöhetnek a területtakarékosabb, magasabb beépítési sűrűséget eredményező sorházas változatok is;
— a magánlakás-építés ajánlott tervellátásának kiépítésénél a cél kellően rugalmas rendszer kidolgozása lehet, amely alkalmazkodni képes az eltérő követelményekhez, hiszen bármennyire is szaporítják a változatok számát, úgysem lehet minden egyes építtető igényének megfelelő ajánlott tervet készíteni;
— végül, de nem utolsósorban: a még meglevő, de üzemen kívül álló téglaégetők termelésbe történő újra beállítása népgazdasági szempontból is rendkívüli előnyökkel járna — az üzembehelyező kisvállalkozók gazdasági hasznán felül:
  — egyrészt enyhülne a krónikus kisméretű téglahiány;
  — másrészt a korszerű téglagyárakban felhasznált igen értékes és drága, földgázzal vagy olajjal szemben más helyi vagy hulladék energiahordozókkal is gazdaságosan lennének üzemeltethetők;
  — a nagy távolságra történő költséges szállítással ellentétben a környéken jelentkező építési igényeket művi áron, olcsóbban tudnák kielégíteni;
  — a viszonylag gyors kivitelezést lehetővé tevő, de magas fajlagos költségű korszerű technológiákkal szemben a kisebb jövedelmű, házilagos kivitelezést végezni kívánóknak nyújthatna ésszerű alternatívát.

Timon Kálmán

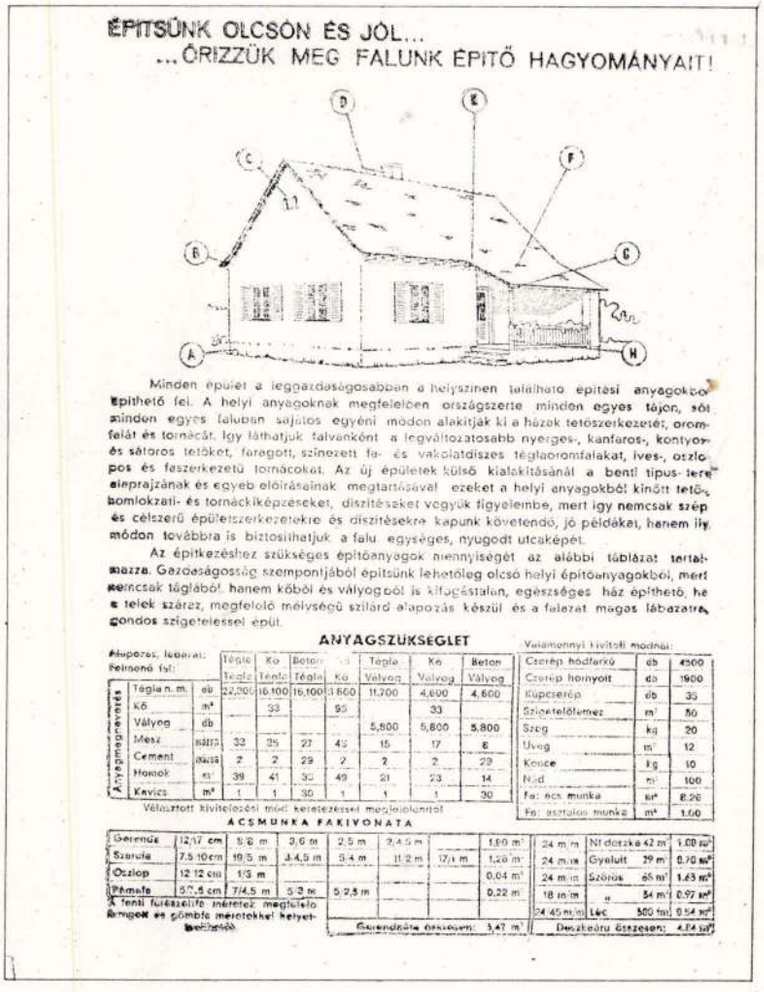

3., 4. ONCSA lakóház mintaterve, melyet 1946-ban, az újjáépítésnél felhasználtak

3., 4. Plan-modèle d'une maison « ONCSA »

Antal Dezső, építész

L. Csaba Dezső

Z. Csaba Dezső: Az Építőmunka. 6-7

Magyar

Építőművészet Bp. 1983 83/6

Antal Dezső

— **Kitüntetés a Polonia Restituta-rend lovagkeresztjével.** A lengyel köztársaság elnöke *Antal* Dezső építészmérnök, iparművészeti iskolai tanárt a *Polonia Restituta-rend* lovagkeresztjével tüntette ki.

Magyarság 1937

OKL - 24.

oldal 10.- 5.-

Összeállította: dr.Stiassny József.
alomjegyzékből:
és elvesztése. Községi illetőség.
megkötésének módja. Házassági aka-
ozomány. A közszerzemény. A tartás-
ektartásáról. A szülőtartásról. A
k kötelességei. Örökségi alapfogal-
lési jogai A házastárs törvényes
delet alaki kellékei. A végrendelet
elet visszavonása. Szerződési örök-
égrendelet kihirdetése. Leltározás.
gyzők díjai örökösödési ügyekben. A
og. Zálogjog. A szerződésekről. Ha-
let és haszonbérlet. Vállalkozói
gyesség Szerződésen kivüli kötel-
ta. Eljárás a bíróság előtt. Feleb-
rás. Perujitás. Fizetési meghagyásos
400 oldal vászonkötésben 10 -

ák szerkezete és kezelése	2 -	1 -
s	1 -	40
74 oldal	2.-	1 -
110 oldal	2 40	1 20
	1.50	- 80
390 oldal	4 80	2 -
ény kötve 264 oldal	6 --	2 -
ötve 208 oldal	6.50	2 80

Antal Dezső

9/

MAGYAR IPARMÜVESZET

1940. 107. l.

HAZAI RÖVID HIREK. Szolnokon a Művésztelep negyven éves fennállását ünnepli s ebből az alkalomból Antal Dezső építésztanár tervei szerint átépítik a telepet magyaros stílusban.

Antal Dersö

l.

Répuměstel
1942. bo l.

Antal Dezső

építész

László

Szépművészet

1942. 38. l.

Antal Dezső

A volt 24. honv. ezred
rétyi turistaházának
favlati képe, vízf
1941.

Fábian Sebestyén telepes
község favlati terv-
rajza 1941.

Repr

Szépmüvèszet

1942. 16. l.

Erläuterung

Antal Dezső

Aporháza telepes kőzség egyik lakóháza
1937.
Repr.

Szépmüvészet
1942. 1. sz.

Kerelyei tisztviselőlakások tornata.
Repr.
u. o.

k: Kolozsvár vízvezetéke. (*A*) *Farkass* lmán-tól . . . . . 275—276
ndon vízellátása. (*A*) *Faragó* ót-tól 356
ki csövek (lásd: *Gáz- és vízvezeték csövek*).
A rondítók hatása a vörösrézre. *F.*-től 146
árgyak készítése (lásd: *elektrolízis*).
ermelés: A világ réztermelése 4-ben. (*A*) —*s.*-től . . . . . 143—144
-szárny (lásd: *vízsebesség-mérések*).
A bouzey-i völgyzárgát szakadása. övegábrával. (*A*) *Faragó* Lipót-tól 230—233
A zsiliptábladeszkák grafikus kiítása. 4 szövegábrával. *Kenessey* -tól . . . . . 451—455
A Dnjeper zuhatagjai. 4 szövegval. (*A*) *Bogdánffy* Ödön-től . . 185—188

Antal Deres

l.

Szépművészet

1941. 179. l

Vasárnap
24
Kat. Ehetv. v.

Hétfő
25
Kat. Pál megt.

Kedd
26
Kat. Polikárp

Holdtölte 18 óra 15 p.

Szerda
27
Kat. Arsz. Ján

Csütörtök
28
Kat. N. Kár.

Péntek
29
Kat. Szal. Fer.

Szombat
30
Kat. Mart. sz.

Izr. 18 S. Jithro

Január

1937 31 nap

MDK

Antal Dezső

Szépmüvészet 1941. 165.l.

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ-EGYLET

Budapest, IV., Reáltanoda-utca 13-15. Telefon: Aut. 85-3-30.

Antal Dezső

MEGHÍVÓ

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPÍTÉSZ EGYLET
MŰ - ÉS KÖZÉPÍTÉSI SZAKOSZTÁLYAI

1935. évi november hó 4-én, hétfőn este 1/27 órakor ülést tartanak, melynek első tárgya:

Antal Dezső előadása: A magyar népi építészetről. Göcsej.

Az ülés után vacsora.

Vendégeket szívesen látunk.

A szakosztályok elnöksége.

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPÍTÉSZ-EGYLET

Budapest, IV., Reáltanoda-utca 13-15. Telefon: Aut. 85-3-30.

935 OKT 31
A TELEFON MA MÁR NÉLKÜLÖZHETETLEN
KÖZPENZ ZÉL BERM TESITVE

NYOMTATVÁNY.

Méltóságos
Vagyságos

Müemlékek Országos Bizott-
sága

úrnak

B U D A P E S T

IX. Rákos u. 11.

BUDAPEST

Mérnökök Nyomdája . 59—5—73

Antal Dezső

építész

rod

Vörösmarty Kálmán:

Árvízkárosultak ház-
típusai. Magyar Építő-
művészet. 1941. 30–33. l.

alaprajzzal.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Antal Dezső

1941-ben a rákosvárosi Páduai szent Antal plébániatemplom tervpályázatán pályamuvét megvették.

Halászközép 1941

121. l.

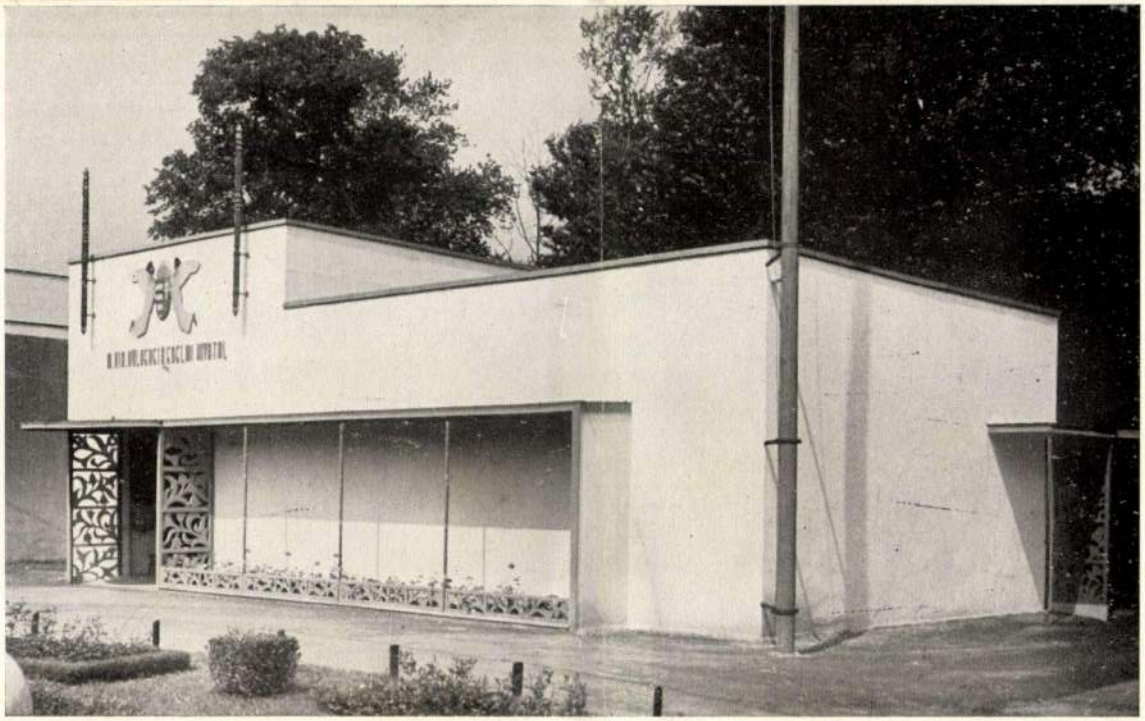

Pavillonok a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Fent: Menyhért Miklós. Lent: Antal Dezső terve. — Pavillone auf der Budapester Internationalen Messe. Oben: Entwurf von Nikolaus Menyhért. Unten: von Dezső Antal. — Pavilions on the International Fair of Budapest. Above: Design by Nicholas Menyhért. Below: by Dezső Antal.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1936. 85. l.

Pavillonok a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Fent: Falus—Staudhammer. Lent: Kórody György terve. — Pavillone auf der Budapester Internationalen Messe. Oben: Entwurf von Falus—Staudhammer. Unten: von Georg Kórody. — Pavilions on the International Fair of Budapest. Above: Design by Falus—Staudhammer. Below: by George Kórody.

(Antal Dezső)

könyve

( ) A magyar népi építészetről. Bp. 1935

31 l.

Antal Dezső

irod.

Építészet. 1941. 2. sz.
61. l. (A Magyar Ház
Barátai.)

2.

Eiktegett: junius 20án.

RECTORI HIVATALA, BUDAPEST.

nyai közül

manach,

nrend, továbbá

szeptember 16-án tartott egyetemi

ntések egy-egy példányát tisztelettel

ogy a ..... bölcs

ri hivatalt viszont szerencséltetni

Antal Dezső

cród

Tóth Kálmán Géza

Új magyar falusi
házak. Technika
1941. 36. l. képekkel

Kemence (Szabolcsvm)
Paks (Tolna vm)
fentitől tervezett
házak

✓

1.-228. ll,

Wien
A. Schroll
1917

apon. — Válaszbélyeg.

F T
lapesten, VIII., Nap-utca 22.
yárt: személy-, teher-, ételfel-
eteket minden kivitelben.

Schläffer Nándo
ácsiparos
Budapest, VII., Columbus-u. 1

SZELE K
ca
emü
, önt
prése
orrasz
z- és
si cikk
nagyb
sinybe
égő
és lár
RO
LETE
leges k
olidabb
a 5.
jelenk
legszebb és egyuttal
IK ÉS TÁRSA

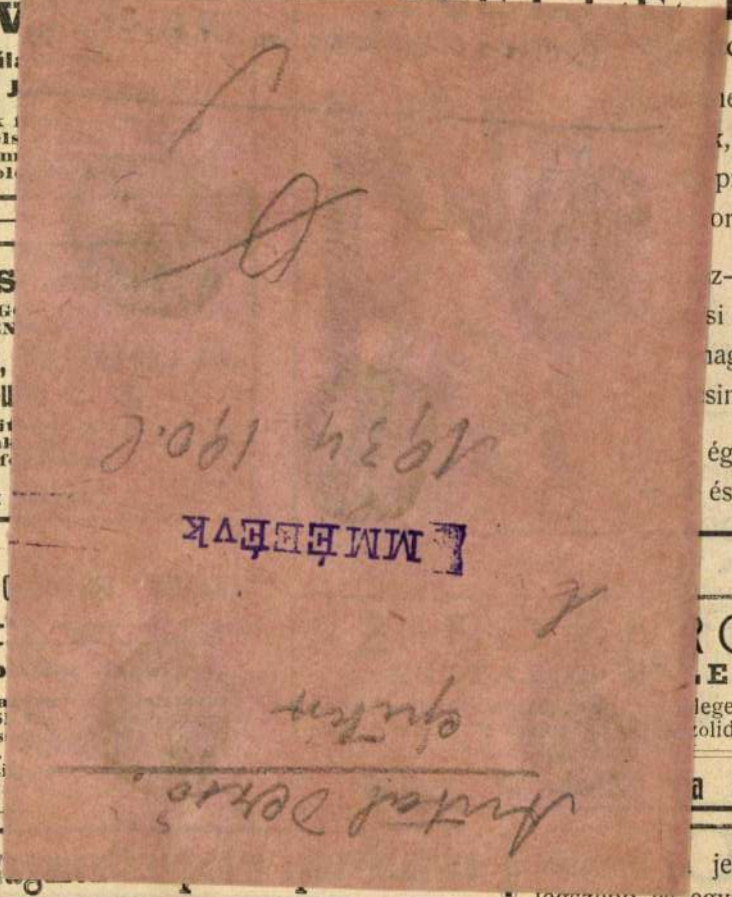

Légszesz-önfejlesztő vihar-fáklya vihar-égővel!

Minden szabadban végzendő munkálatnál és erős léghuzamos helyiségben.

Erős szerkezet!

A láng szabályozható, a legnagyobb ∴ ∴ szélben sem alszik el. ∴ ∴

1 darab ára
6 koronától
12 koronáig.

ZÁNTÓ MÓR

Budapest, VII., Akácfa-utca 59.

TELEFON 20—96. (Lambrecht)

Magyar Hegesztő és Forrasztási Vállalat

MEDGYESSY FERENC és Társai

pest, VII. ker., Hungária-körut 69. szám.

juk mindennemü repedt kazánok, **öntött vas, kovácsolt cél**, hegesztését és forrasztását. Bármily méretü **kazán, ékező repedéseket** rövid időn belül hegesztünk, illetve sztunk. Elkopott géprészeket a régi méretre kihegesztjük és önböző méretü tárgyat összeforrasztunk. Minden egyes hezért és forrasztásért **teljes szavatosságot** vállalunk a ágra. Bárminemü forrasztások a vidéken is eszközöltetnek

fon : 68—64. **Telefon 68—64**

tályában (VI., Teréz- a.) megtekinthetők · (VI., Teréz-körut 56 szerezhetők. Az ajánl óráig nyujtandó be a tartási főosztályában II. em. 10.) Az ajá mellékletei ivenként és lepecsételve a kö dók be: „Ajánlat a pest—Orsova, Teme Marchegg. Galánta Léva, Tótmegyer—n vashidszerkezetekre munkára, vagy ped kavicságyas hidakho tartókra külön-külön óráig az ajánlati vé náig terjedő része meghaladó érték ut teendő le a máv. k Andrássy-ut 75. sz.) jegy az ajánlathoz n

Budapest. (Burk munka). Budapes lejtést hirdet:

1. az I. ker., Fel munkáira (bánatpén
2. a VI. ker. Sze munkáira (bánatpén
3. a VI. ker., H M. Á. V. közötti s pedig:

a) a kövező mun

b) a kocsiut aszfa 1050 K);

4. a VIII. ker., T káira és pedig:

ECKMAYER PÉT

Antal Dezső

Új magyar épületek.
8. közl. Tisztviselő-
lakóházak a Maort
kerettyei telepén (1937)
Képekkel és alaprajz-
zal.
Technika 1940.
299. l.

Leipzig
1909
Degener

Antal és Goldmann
építészek
Bérház a Pannonia
utcában, szervezték
fentiek

Bierbauer Virgil dr
Bérház építés Buda-
pesten A.D. 1931.
Tér és Forma 1931.
283, 290. l. képpel.

Diszkont (sza

1, Hány P-ről szó

hogy $5\frac{1}{2}$ % diszkont levon

2, Marseillében m

$4\frac{1}{2}$ % diszkonttal, $\frac{1}{8}$ % albus a

diszkontlábnak felel meg

1622

22

1600

1600 = 1440

Antal Dezső

balatoni villatervek
repr.

Antal Balaton 11. l.

BUDAPEST
1938 SEP. 14 23
LFH
LFH

Antal Dezső

irod
i

Csaba Rezső:

Építészet és iparmü-
vészet. Bpest 1940.
13. l.

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Antal Derső

épitész

iród

Mariay Ödön: A Balaton iro-dalmunk és művészetünk tükrében. Szépművészet. 1941. 164, 165. l.

V

Antal Dersö
Epitex

l.

Thirfelsödmaintul

234. l.

~~Erdélyi érem VIII. 125.~~

AZ ÚJ ÁRVÍZVÉDELMI TELEP.

A székesfővárosi árvízvédelem gépeinek és eszközeinek raktározására a III. ker., Szél-utca 2. számú fővárosi tulajdonú telken a szomszédos Vihar-utcai új tűzőrségi laktanya targoncaraktárával együtt épülnek az új árvízvédelmi telep raktárai. Ez az építkezés az árvízvédelmi telep létesítésének csak az első része, mert későbbi időpontban még emeletes irodahelyiség, raktár és személyzeti épület csatlakozik a most épülő szárnyhoz.

Jelenleg a lokomobil-gépszín, a gépkocsiszín, a raktár, a javítóműhely és a nyitott szín létrehozásán munkálkodnak. Az elsorolt létesítmények építési költségei 87.000 pengőt tesznek ki.

A gépszín beépített köbtartalma 1060 m³, a nyitott szín 230 m³.

AZ ÚTÜGYI INTÉZET KIBŐVÍTÉSE.

A székesfőváros építkezéseinél és útépítéseinél felhasznált építőanyagok, valamint a talajvizsgálatok rendkívül nagy mértékben való megszaporodása szükségessé tette, hogy az Útügyi Intézet tulajdonában lévő gépek és műszerek elhelyezésére 1930—31. évben létesült épületet megfelelő mértékben kibővítsék.

A bővítéssel kapcsolatban az Útügyi Intézet X. ker., Balkán-utcai szárnyán a meglévő épülettel építészetileg szerves összhangban álló új épületrész létesül, amelyben betonvizsgálóterem, csőterem, cementlaboratórium, munkásöltöző és WC, továbbá kővágóterem kap helyet.

Az 1941. folyamán a kibővítési munkálatok a falegyenig jutottak.

A toldalékszárnyat, amely időközi elhatározás folytán még extrahációs szárnnyal is bővült, *Antal* Dezső építészmérnök, a már meglévő épület tervezője készítette el.

65.000 pengő hitelösszeg keretén belül 1390 m³ ürtartalmat építettek be.

A PEZSGŐFÜRDŐ ÚJ MELEGVIZES MEDENCÉJE.

A Szent Gellért-gyógyfürdő pezsgőfürdőjében a fürdő forgalmának emelése és a közönség kényelmének fokozása érdekében a korábbi napozó helyén mintegy 60 m³-es melegvízű medence létesült.

A medencének 15 m átmérőjű félkörös alaprajza van, a benne lévő víz magassága 105 cm. A félkörív mentén és a félkör átmérőjének megfelelő íves hajlású oldalán egy végighúzódó, előlépcsőfokokkal kapcsolatos, színes majolikával burkolt, körülbelül 17 folyóméter hosszú pad szolgálja

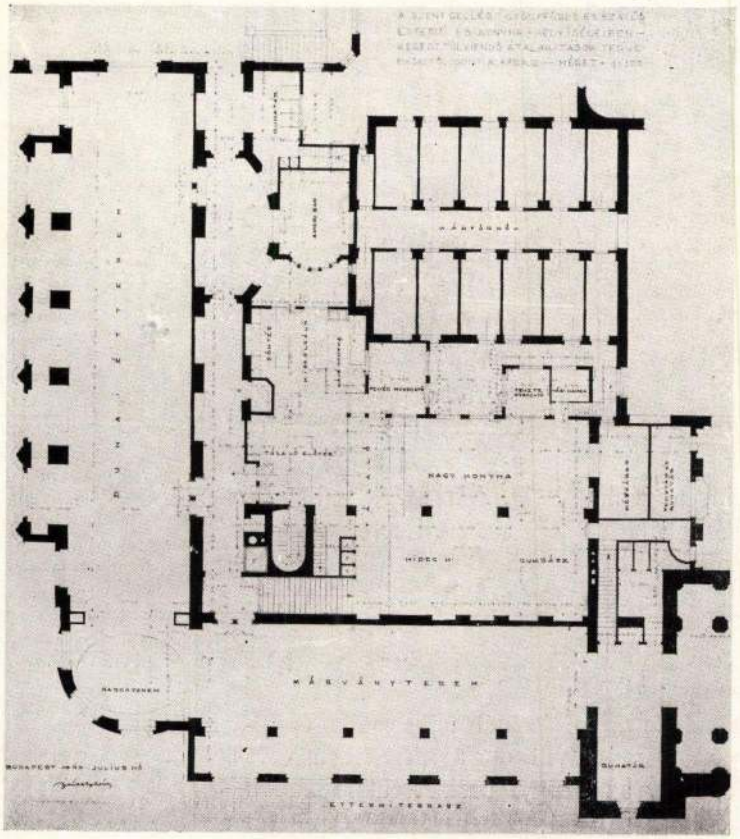

A Szent Gellért-szálló konyha-átalakítási terve.

a fürdőző közönség kényelmi szempontjait. A medence mintásan kiképzett metlachi lapburkolatával és a körítő falak színes csempeburkolatával igen kedvezően illeszkedik a pezsgőfürdő eddigi kialakításának világvárosi színfoltot jelentő képébe.

A medence helyén korábban elhelyezett napozó-, szárító- és pihenőhelyeket a pezsgőfürdő nagymedencéje körül rendezték be.

A munkálatokat falkárpittal ellátott deszkafal segítségével úgy hajtották végre, hogy a pezsgőfürdő üzeme azok egész tartama alatt teljesen zavartalanul folyhatott tovább.

A munkálatok tervezését, vállalatbaadását és művezetését a Gyógyfürdők igazgatósága a polgármesteri XIII. ügyosztály ellenőrzésével végezte.

A munkálatok összes költsége 28.000 pengő volt.

A SZENT GELLÉRT-SZÁLLÓ KONYHAÜZEMÉNEK ÁTALAKÍTÁSA.

A budapesti idegenforgalom szempontjából kiemelkedő szerepet játszó Szent Gellért-szálló nagyforgalmú éttermeinek konyhaüzeme már nem elégíti ki megfelelően a vele szemben támasztott igényeket, mert az el-

rozsdásodott vasszerkezetű oldalfalakkal és tetőszerkezettel kiképzett konyha helyiségeiben korszerű és higiénikus üzemmenet fenn nem tartható.

Ezen a helyzeten segítendő, már korábban elhatározták a szükségesnek mutatkozó átalakítási és bővítési munkálatok elvégzését, a munkák tényleges megindítását azonban az állandóan üzemben levő helyiségek lehetőleg legcsekélyebb mérvű zavarása nélkül csak 1941. év őszén lehetett elrendelni, amidőn már a szükséges építőanyagok rendelkezésre állottak.

Az építkezések korlátozása tárgyában kiadott kormányrendelet intézkedései folytán az építkezés már a rendelet szellemében módosított tervek alapján kezdődött meg.

A munkálatok keretében a szállóépület két kisebb udvarát részben beépítik, hogy így hozzájuthassanak a tovább már nem nélkülözhető személyzeti helyiségekhez és raktárakhoz, de megoldják az éttermek ruhatárkérdését is új ruhatári helyiség, ruharaktár és elektromos ruhafelvonó-berendezés létesítésével. Az építkezés keretébe tartozik még a meglévő éttermekhez csatlakozóan a szállodaüzem szempontjából szükségessé vált bárhelyiség építése. Ezzel és az építkezés folyamán keresztülvitt többi átalakítási munkával a szállóépület éttermi és konyhai részének használhatósága jelentős mértékben fokozódik.

Az átalakítási és bővítési munkák terveit *Bánlaky* Géza építészmérnök készítette és ő látja el a művezetői teendőket is a magasépítési ügyosztály ellenőrzésével.

Az összes építési munkálatok költségelőirányzata 150.000 pengő.

A PESTI VIGADÓ TETŐZETÉNEK HELYREÁLLÍTÁSA.

A Pesti Vigadó palotájának teljes egészében horganyozott vasbádoggal fedett tetőzete az időnkint eszközölt kisebb javítások ellenére lassankint annyira tönkrement, hogy a többszöri beázások a Vigadó termeinek díszes mennyezeteit, nemkülönben az épületben elhelyezett lakásokat is nagymértékben veszélyeztették.

A bádogfedés helyreállítási munkáinak egy része már 1936. év folyamán elkészült, 1941. évben pedig végrehajtották a fennálló anyagkorlátozási nehézségek dacára a még hátralevő, körülbelül 5500 m²-t kitevő tetőfelületek megújítását. A megújítással kapcsolatban a szerkezetileg hibásnak bizonyult tetőcsatornákat is megszüntették, az újonnan készített bádogfedések alatt elkorhadt deszkázat helyébe új faanyagot helyeztek és a már elhasználódott tetőszerelvényeket pótolták. Sor került az egész

újonnan átjavított tetőbádog-felület teljes védőmázolására is, úgyhogy a Pesti Vigadó műemléknek nyilvánított épülete most már teljesen védett az időjárási viszontagságok okozta káros behatásoktól.

A helyreállítási munkálatok költsége, — ideszámítva a Vigadóban létesült hatósági óvóhely kiadásait is, — 32.250 pengő volt.

A VÁROSI SZÍNHÁZ TATAROZÁSA.

A Városi Színházat 1940. év folyamán a székesfőváros saját kezelésébe vette és azt a Magyar Művelődés Háza gyanánt a Népművelési Bizottságnak adta át.

A házikezelést megelőző huzamos bérleti idő alatt állagában leromlott és elhasználódott, színpadi berendezése tekintetében elavult épület rendbehozását és az új rendeltetésnek megfelelő legszükségesebb átalakítási munkákat a székesfőváros közönsége már az 1940. év folyamán elvégeztette 169.500 pengő költséggel.

1941. évben tovább folytatódtak a színház üzemszünetében a tatarozási és helyreállítási munkálatok az e célra engedélyezett 147.000 pengő hitelösszeg keretében.

Az épület belső tatarozásával kapcsolatos építészeti munkák során a színház bádog attika csatornáit, oromfal lefedését és a központi fűtés kéményét javították ki. Helyrehozták a főbejáratnál levő előcsarnok gumipadló-burkolását is, a pénztárnál levő szélfogót, valamint a II. emeleti erkélybejáró fülkéit pedig linoleummal burkolták. Az öltözőkben, vetítőkamrában, tekercselőben és az étkezőbe vezető lépcső pihenőin hézagmentes padlót készítettek. A nézőtér felett lévő fedélszék vasszerkezetét, amelyet az épület fennállása óta nem tataroztak, teljesen új védőmázolással látták el. Az öltözőkben, a kormányzói páholyban, az étkezőhelyiségekben és a lépcsőházban festési munkák folytak. A villámhárítót kijavították. A nagy zenekart kívánó operaelőadások zenészeinek elhelyezésére feltétlenül szükségessé vált a zenekari játszótér kibővítése, amit a nézőtérelső sorának elbontásával és a padozat lesüllyesztésével oldottak meg.

A költségek nagyrészét a gépészeti berendezés halaszthatatlanul szükséges megújítása, — így a színházi világítóberendezés kicserélése és bővítése, a központi fűtés átrendezése stb., — eredményezte. A gépészeti berendezések munkáit ügykörének megfelelően a polgármesteri XVI. (gépészeti) ügyosztály adta vállalatba.

Antal Dezső

épitész

Szül. Brassó 1897.

Oklevelet nyert 1922.

Névjegyzmüegyetem 3 l.

~~in Hamburg~~

~~und zwar im alten Worte~~

~~See Versicherung~~

biztosítandó, mint amelyen a tengeri
t fizeti.

Bpest-et, hogy Manchester megbízásából
küldött. A megbízó kívánsága szerint
icherungsgesellschaft-nál biztosította.
nelynek összege RM 286 –, a 30 – 81 sz.
számlájára fizetendő be.

2 b

ANTAL DEZSŐ

LE 36.0.

Antal Dezső

a Fov. Körm. Tanácsa kislakásos bérház tervpályázatán a Vihar utcai csoport terveinél III. díj.

MMEEKözl. 1941. 48. l.

Antal Derső

a Szegeden épitendő
központi rendőrségi
épület terop.
megvétel

MMÉE Közl

1940. 190. l.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Antal Derső

1941 XIV. Ez városvárosi
Pádnai-hent antal
plébánia templom
tervp. megvétel

✓

Förster elnök ur [illegible]
szóbeli utasítására vétettem fel
a Költségvetésbe. —

Kolyom 1902 junius 21-én

1. db
mell.

Salamon Ferenc
várfelügyelő.

Antal Dezső

a bajai kereskedelmi iskola tervpályázatán megvétel

MMEEKÖZI

1941. 95. l.

Antal Oczsó

Marosvásárhelyi erdő-
igazgatóság terop.
megvétel

MMÉEKözl

1943. 63. l.

Antal Dersö

a Dohányjövedék pavil-
lonja a mezőgazdasági
kiállításon

Repr.

Művészet 1937. 7. sz.

GIESSEREI in FORLI (ITALIEN)

nsrolle mit Gummibelag.

Fig. 10.

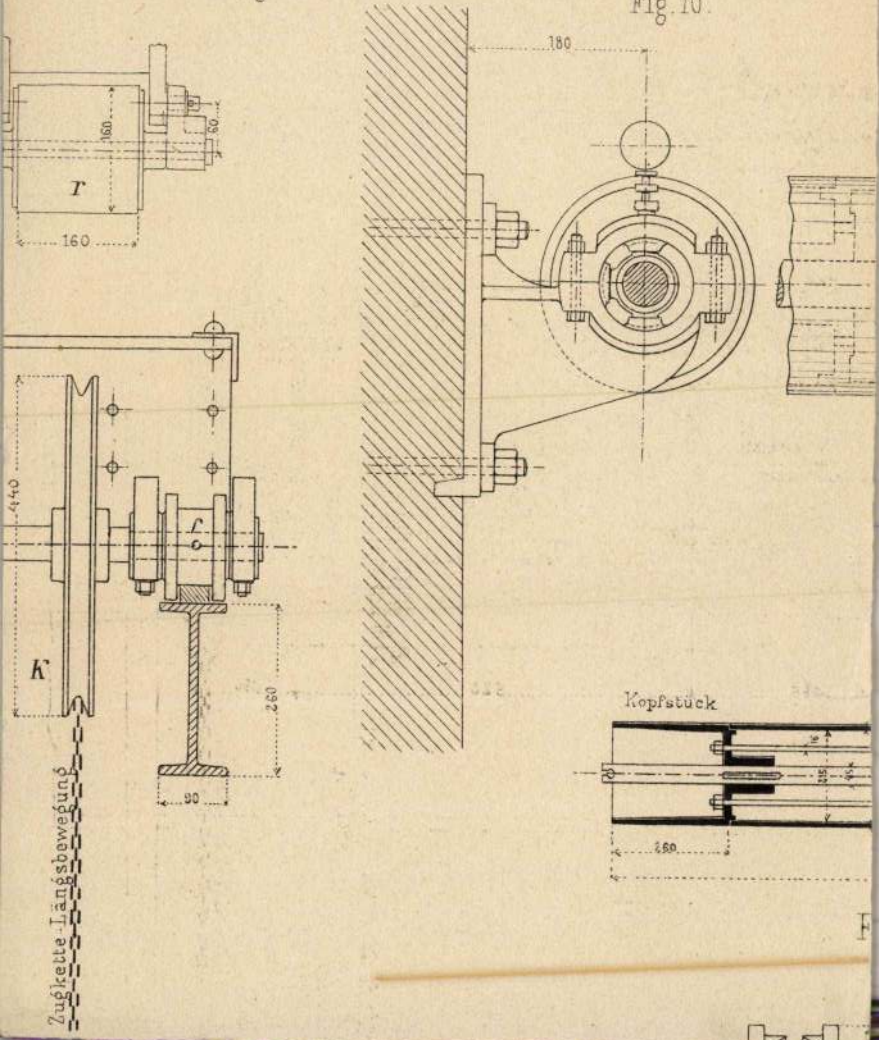

Antal Dezső

Fér és Forma.

1939. 1—6. l.

(Aporháza
telepes község,
képekkel.
Terverte fenti.

XIV.

VEGYESEK

PRACISIONS-ÓRAJAVITÓMŰHELY
Budapest, II., Csalogány-utca 50

Készit szakszerűen mindenféle óra-, ékszer- és finom műszerjavitást. Különleges és antik órák javitása és felujitása.

Tulajdonos:

STEFÁNOVICS ISTVÁN

a Magy. kir. Postatakarékpénztár Árverési Csarnokának órása

LÁTOGASSA

AZ „ÁRVERÉSI CSARNOK“

NAPI

Antal Dezső

Magyar Építőművészet.

1942. 226,227. l.

(Komédi tanyai internátus és iskola terve, látképpel és alaprajzokkal.)

1938-ban készült terv, fentiről.

Kivitelre Esült ??

míg a király lábai előtt a kőmegmunkál
A kő szegélyét már pontos és aprólékos elj
világosabb színnel jelzett fölös kőrétege
kalapáccsal. Ez a kőfaragóeljárás — Ho
elavult már e korban, de tekintetbe kell
mutat az ú. n. Világkrónikáknak a báb
ami közös, de lényegesen régebbi forrás

A Nagy Lajos-kori egyházi építés
befolyásolta az a körülmény, hogy az ép
prédikáló-, koldulórendek részére készült
rendi életet élő és az ígét hirdető szerze
templomok alaprajzi elrendezését is. A
megnyúlik, hogy a kolostor nagyszámú
melyet a szentélyben végeztek, minél t
záródás is leegyszerűsödik, rendszerint h
hoz legjobban megfelelő egyhajós, egyte
hajótól és kereszthajótól meg nem bont
illetve a prédikáló szerzetesre irányította.

megirva

Antal Dezső

16 ház Tolnán,
33 ház Pakson

fenti terve nemt
Szatmár és Szabolcs♀ megyei
irányterek

Vörösmarty Kálmán:

Az 1940-évi árvíz által
elpusztított 13.000 ház
újjáépítése.

Tér és Forma

1941. 8. l. (Kejek-)
10. l 13. l. (Kel-)
14. l.

♀ Baranya és
Tolna vár—

Antal Derső

A komáromi rk.
templom tervpályázatán
II. díj

M M E E Kösl

1935. 245. l.

✓

Antal Dezső

építész

A jáki templom környé-
kének rendezésére kiírt
tervpályázaton II. díj.
Kiállítva a rombatholyi
építészeti kiállításon. 1934
Szept. 7-10.

Szerényen láttam.

V

28 PENGŐ

BOLTI ÁR HELYETT

16 PENGŐÉRT

kaphatja meg a kiállitáson dr. Kogutowicz Károly egyetemi tanár DUNÁNTUL ÉS KISALFÖLD IRÁSBAN ÉS KÉPBEN cimü pompás müvét.

A felnőtt ebből ismerheti meg a Dunántul gyönyörü tájait, a serdült ifjuságnak hasznos hazafias olvasmány. A fenti kedvezményt megkapja akkor is, ha a könyvet közvetlenül a Földrajzi Intézettől (Szeged) rendeli meg. A rendeléssel jogot szerez arra is, hogy a közeljövőben megjelenő II. kötetet is hasonló áron kaphassa meg.

Kérjen részletfizetési kedvezményt.

Egyetemi Földrajzi Intézet
Szeged, Zerge ucca 19. sz.

ABLAKA GYÖRGY, SZEGED, KÁLVÁRIA-U.

(Antal Dezső

épitész cikke

( ): A hegyvidék
épitészete. MÉ.
1941. 72, 73. l. (Ke-
pekkel.)

Fenti serverte a
hollókői és zalai
népiskolákat.

✓

vegyes

C. 7

1 Köt. 8°

Luschin-Ebengreith,

A.

Die wiener Pfennige.

Fundverzeichnisse und kritische Studien.

1.–88. U.

I–V. képestábla

(Antal Dezső)

cikke

<) A magyar épi-
tészet, A Mű-
szaki Világ. 1937.
32-34. sz.

l. Zeitschrift für Geschichte
der Architektur, Beiheft VIII

< Antal Dezső >

< 7 > Balatoni problémák. Építőmunka 1933. 8-9. sz..

Antal Dezső

építész

[ ]

Szód Az országrendezés
z mérnöki megvilágításban.
a Nemzeti Munkaterv alap-
ján. Kiadja a Magyar
Mérnök- és Építész-Egylet és
a Magyar Mérnökök és Építészek
Nemzeti Szövetsége. § 113 – 121.

[Gyógyhelyek és
üdülőhelyek,] Képekkel
és A. D. 4 terrvajzával]

§ Bp. 1933

38.

191.

Antal Dezső:

A telepítés, mint
minőszabi feladat. Elő-
adás a Mérnöregyle-
ben. Vállalkozók Sapja
1933. márc. 16.

1933

Antal Dezső cikke

A telepítés műszaki vonatkozásai. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. 1933. 13-14. sz. Számos képpel és ábrával.

1902. Érkezett: junius 23án

...tetes

...lő Úrnak

Helyben

...dáhivatal helyiségeiből a
...alos használhatóságára néve-
...tetes ezimnek szóval [illegible] tud-
...ügyből értesítjük, hogy ezen
...szép mint hivatalos kapnál-
...nem telel meg a célnak:

(Antal Dezső)

( ) Balaton.

7 A m. kir.
vallás- és közoktatásügyi
minisztérium támogatásá-
val kiadta a Tér és Forma.

F Bp. 1931.

Ebben cikke Balatoni
fürdőtelepek kiala-
kulása. 34-41. l.
Képekkel

Erk: 1902 május hó 23 án

17 szám

1902.

Eredetben.

A

Műemlékek Tekintetes

Országos Bizottságának

Budapesten

Benti megkeresést, a Rudolfo Vincze építésztől beszerzett költségvétéssel felszerelve, kegyes tekintetbe vétel és engedelyezés végett, azon tisztelettelyes jelentésem kapcsán terjesztem be, hogy a költségvetés 1-6 tétele a benti kéresben foglalt átalakitások költségeit mutatja, mig a 7 és 8 tétel alatti javitások keresztül vitelét

[illegible]

(Antal Dezső) cikke

építész

Az alábbi műben „Szögy-helyek és üdülőhelyek" c. cikke, ezzel kapcsolatban Balatonalmádi helyére terveret fürdőtelep esztétei megoldása, fenti terve, Balatoni nyaraló távlati rajza, fenti terve, Helyi adottságokkal számoló egyszerű balatoni tisztviselő üdülő az akarattyai parti domban, fenti terve.

Képekkel

Országrendezés (Az) mérnöki megvilágításban. Bpest 1933. 113 – 121. l. (Képekkel.)

KIRÁLYI MAGYAR

1936
EGYETEMI NYOMDA

Antal Dezső

építész

Antal Dezső: A magyar népi építészetről. Göcsej. 1935. (144) 1.50

(Bp. Különnyomat!)

539. 547. és 548. l. (Képe 547. l.) — Divald: Magyarország csúcs veskori szárnyasoltárai II. füzet. Bp. 1911., 46—47. l. (Képe 46. l. — Haiczl Kálmán: A garamszen[illegible]eki apátsági templom. Bp. 1911., 144. l. (Képe hátul.) — Gerevich PA, 218. l. — Kampis: A középkori magyar faszobrászat történetének vázlata 1450-ig. Bp. 1932., 21—22. l.

d — Divald Kornél: Hus-vét a régi magyar művészetben. Vas. Ujs. 1912, 275 l.

FELSŐMAGYARORSZÁGI SZOBRÁSZ, 1650 körül
Hétfájdalmas Szűz
Fa, mag. 135 cm.
Gőcséről. 1941. évi szerzemény.

MAGYAR SZOBRÁSZ, 1650 körül
Zakariás főpap
Fa, mag. 115 cm.
A Régészeti Muzeumból

Antal Dezső

Magyar Építőművészet

1942. 162, 163. l.

(Lakóház a Miasszonyunk-utján, képekkel és alaprajzokkal.)

terverte jenti

homlokzat, hanem a szentély
smázás közben csendíteni kell,
:at a szentély északi fala mellé
ıgyösi és keszthelyi ferencrendi

ɔb rendek, domonkosok, feren-
észben tért vesztenek a kolduló-
a templomépítésben e korban
olostoraik, templomaik még jó-
Nagy Lajos uralkodása előtt
mok egyike, a pozsonyi, mely
ak további elterjedését azonban
ferencrendi templom, melynek
ıgedélyt, Lajos uralkodásának
és a hozzácsatlakozó sekrestye
ái alatt is megérezni az egykori
kaszos szentélyéhez csatlakozó

éveiben megkezdett gyöngyösi
ces-, ma plébánia-templom is,
7—86 között épített, míg a leg-
ülve, 1386-ig csak a szentély
lón is túlnyúlhatott.
mokon is megérezni. Az 1352-
ői büntetőintézet, szentélyében

Antal Dezső

Magyar Építőművészet

1942. 268. l.

(Rendőrtiszti üdülő, Dobogókő, képekkel és alaprajzzal.)

Tervezte fenti.

26-án írták alá a Velencével megkötött bé
egész Mátyás haláláig a király tulajdona, n
feldúlja. Ma romhalmaz, de romjaiban
várépítés magas nívójának, méreteinek é

A XIV. század folyamán a családi
lakótorony, szűknek bizonyul. Mint Vi
donjon, lakótorony volt a vár szíve, legtöb
sabb pontja. A viszonyok konszolidálódás
csak támadás esetén veszik használatba,
torony környékén épült házakban lakik,
A lakótornyok rendszerint a vidék kie
épültek, az állandó hozzáépítések során
természetes védőfalakra építik. A torony
gyakoribb típusa, a hegyivár, melynek
Lajos korában a visegrádi vár volt.

Nagy Lajos korában a lakótorony
Bizonyítják ezt nemcsak a korabeli nagy
Krónika városképei is, ahol még magas

A lakótoronyból alakul ki a vár má
inkább síkföldi várnak nevezhetünk. A
hozzáépített, annak szerves bővítését cél
ben a hozzáépítések a lakótorony mér

Téri Forma

1936. 1. n. 5. l. (Épi-
tészek – nepi épi-
tészet.)

116. Árpád sirja. Szürk

117. Résó Ensel S. : Árpád sirja. Szürk

118. Dr. Wekerle L.: Árpád sirja. Szürk

119. Dr. Wekerle L.: Árpád sirja.

120. Havas S.: Fehéregyház és Árpád sir

121. Szőnyi O. Pécs. Lila.

122. Szent István életirata. Buzakék.

123. Ernst L.: Petőfi arcképei. Bibor.

124. Droppa J.: Murány vára. Kék.

125. Forster : Rákóczi és társ

126. Mérnök és Épitészegylet Közlönye.

A SZOMBATHELYI

RÓM. KATH. FŐGIMNÁZIUM

IGAZGATÓJÁTÓL.

VIII/9 1916

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA

Antal Dezső

Cikke

lásd

Magy. Iparm

1942. 21—22,

29. l.

64. kép. *Szoldatits Fer*

Antal Dezső

l.

Magy. Ipam

1941. 86.l.

jesen megfelelő.

Budapest 1915 november 14.

Antal Derso

l.

Magy. Iparm

1938. 119. l.
123 l.

Ø

✓

1944.Fvk.

162. HARSÁNYI ISTVÁN: A sárospataki
Bp.1917.

163. HATVANY LUDWIG: Ich und die Büc
Berlin,1910.Fpergk.

164. HEGYI JÓZSEF: Hazánk történelmi
müemlékei.Gyöngyös,1903.Fvk.

165. HEIDELBERG.40 Mezzotintos nach
berg,é.n.2r.

166. HEINRICH GUSZTÁV: Faust. Irodal

167. HELLWIG W.: Manuskript und Korr

168. HELMÁR ÁGOST: Bonfiniusnak mint
kutfőinek kimutatása s birálati

169. HLAVÁTS ELINOR: Német bábjáték

170. HOFF AUGUST: Christliche Mosaik

171. HOFFMANN JUL.: Der Schmetterlin
der vorzügl.in Mitteleuropa hei
Jugend.Mit 263 col.Abbildungen

172. HOLLÓ LAJOS: A müvészi termész

173. HONDERÜ BÁNÁTI EMLÉK. Több kosz
Emil.Nagy-Becskerek,1881.

174. HORVÁTH MIHÁLY: A magyarok tör
Sajtó alá rendezte Sebestyén Gy

175. HÖHR H.: Homologie der beiden
1905-06.4r.(Progr.)

176. HUGO VICTOR: Torquemada.Paris,

177. HUNFALVY-ROHBOCK: Magyarország
és helyirati szöveggel.3 rész
képpel és 3 cimképpel.Darmstad

Antal Dezső

építész

Magyar építészek pár-
tázatos munkái.

Antal Dezső: Néphaz.
Maison public, Tót-
újfalu.

Építészkongr.

Walde Alfons.

Griesner Alm.

Tm. Bp. 1932.

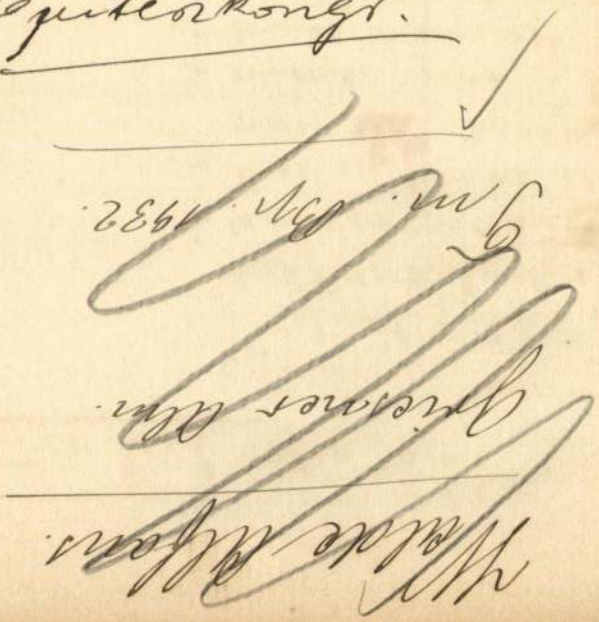

Sinzendorf Fülöp Lajos:

Derékig, kissé jo
medaillonban, melyet al
lával és pásztorbottal a
Parókája fodritott, arcu
mellére tette. Cappaja fe
talapzaton visszanéző koro
lappal czimer képe dif
elő. Felirata a talapzatr

Eminentissimus et Re
PHILIPPUS.
Dei miseratione S.R.
saurarijs Comiti
Episcopus Tautinensis,
Metropolitanarum Colo
censis Ecclesiarum
balra a párkányon: I
s alól balra: Jacobus Za
jobbra: Joh. Balth

Rézmetszet, méret

9

32 N 32

Antal Deroó

okl. épitész szül. 1897.

Budapest: Béthár

modern törökösi

munka

Vrod

Építészkongr.

Meilinger Lothar Rudolf

Ösz a bajor hegyekben.

Gm. Bp. 1932.

a fordultan ágaskodó lovon van ábrázolva.
parancsnoki ~~[illegible]~~ pálcát tart s baljával a kantárszárat
ztott haja vállaira omlik, vértbe van öltözve,
szegélyezi, köpenyét a szél lobogtatja, oldalán
arkantyus. A háttér dombos vidék lovas út-
Felirata a kép alatt öt sorban:

mächtigst, vnd Glorwürdigst Fürst vnd Herr
Ungarn,
oatien, Sclavonien, Erbeigenthümlicher König,
sterreich, Hertzog.
d, Steÿer, Kärnten, Crain, Lützenburg, Wür-
Nieder-Schlesien, Fürst in Schwaben Marg
hren Laußnitz Landgraff in Elsaß, Gefürster
, Tyrol, Pfirdt, Kÿburg, Görtz, Herr auff der
Portenaw, Talius ec.

r senos VIX LVXerat Orbes
X LeopoLDe beas

brÿ Kupfferstecher
uckfurt.
vonalkeretnel 31·8: 26 c/m.

2. S. N. 321/98.
705-98-16.

Antal Dezső

épitész

l.

Szendy K. Bpest

szerf. körig. évk. 1942

Bp. 1943. 386. l.

eljárás végett előterjesztem.

Budape

A Müemlékek Országos Bizottsá

Antal Dezső

a magyar orna-
mentika kincsára

I.

Fettich Nándor.

Magyar stílus
az iparművészetben.
Bp. 1943.
102. l.

✓

Antal Dezső

Csaba Rezső. Új magyar építőművészeti szemlélet felé [B.p. 1942.] 15, 16. l.

Ferenczi Zoltán VIII. 229

Antal Dezső

116. KILENCÁGU GYERTY
Német, XIX. sz.

117. GYERTYATARTÓ, öntö

118. MILÓI VÉNUSZ, kisebb

119. CSILLÁR sárgarézből, h

120. CSOMÓZOTT SZŐNYEG

121. TERITŐ, gobelinszövésü,

122. KÉTOSZLOPOS IMASZ

123. DISZRUHÁS MAGYAR
szobrát a Petőfi-háznak a

124. ÁLLÓ NŐALAK, szineze

125. TEAMELEGITŐ BÁBU,

126. JAPÁN BÁBU, gyermek

127. GALLÉR szines selyem-

128. NAGY TÁRCA, ezüstös

129. FÜGGÖNYSZEGÉLY, b

130. KÉT CSIPKE, fehér tüll

131. HÁROM CSIPKE, külön

hagas, faragott diszü állványon. Olasz, XIX. sz.

y. XIX. sz.

gipszből.

diszü üveg, öntött bronzfoglalatban. Bécs, XIX. sz. k.

réteg boritja, kiköszörült szemekkel, közben piros
lzésü jelképekkel. Cseh, XIX. sz.

hér boritásu, pereme kék, kiköszörült részletekkel,
és *Emlékül* felirat. Magyar, Biedermeier.

ér vonalas gyürükkel és piros sávon neorokokó disz.

ges üveg, kiköszörült szemekkel. Cseh, XIX. sz.

homoru mezőiben aranydisz: kinai alak, madár,

iszörült részletekkel; apró, szines virágos és arany-

ttált testén domboru gerezdek. Cseh, Biedermeier.

kiköszörült részletekkel. Cseh, Biedermeier.

ok és recés disz. Cseh, XIX. sz.

kiköszörült részletekkel. Cseh, Biedermeier.

[illegible] disz. Cseh, XIX. sz.

Antal Dezső

1931 febr. 16 án a
mérnökegyletben a Bala-
toni fürdőtelepek kiala-
kítása címen tartott
előadást

MMÉE Közl

1931, 204. l.

Antal Dezső

épitész

ivod

MMÉE Közl

1934. 84. l.

(Országos építésügyi nagygyűlés.)

M. KIR. FERENCZ JÓZSEF TUD. EGYETEM
RÉGISÉG-TUDOMÁNYI INTÉZETE

y.

s Bizottságának

gatósága

dapest IX.

Ferenc u. 10.

Antal Derső

A jáki templom Kör-
nyékének venderesése
kicsit tervpályázaton
II. díj.

MMÉE kozl

1934. 229. l.

Rhoden: Tájkép. Olvasatlan. 1876.

Antal Dezső

a Szombathelyi mér-
nökegyesületben 1935
nept. 9-en előadást
tartott a magyar nép-
építészetről görcsei vo-
natkozásban.

MMÉE Közl.
1936. 175. l. - 178 l.

ugyanerről tartott
előadást a bpesti
MMÉE-ben 1935 nov. 4.

zurück. Nicht nachsenden.

renvoyer en ajoutant la nouvelle adresse.

Not to be forwarded.

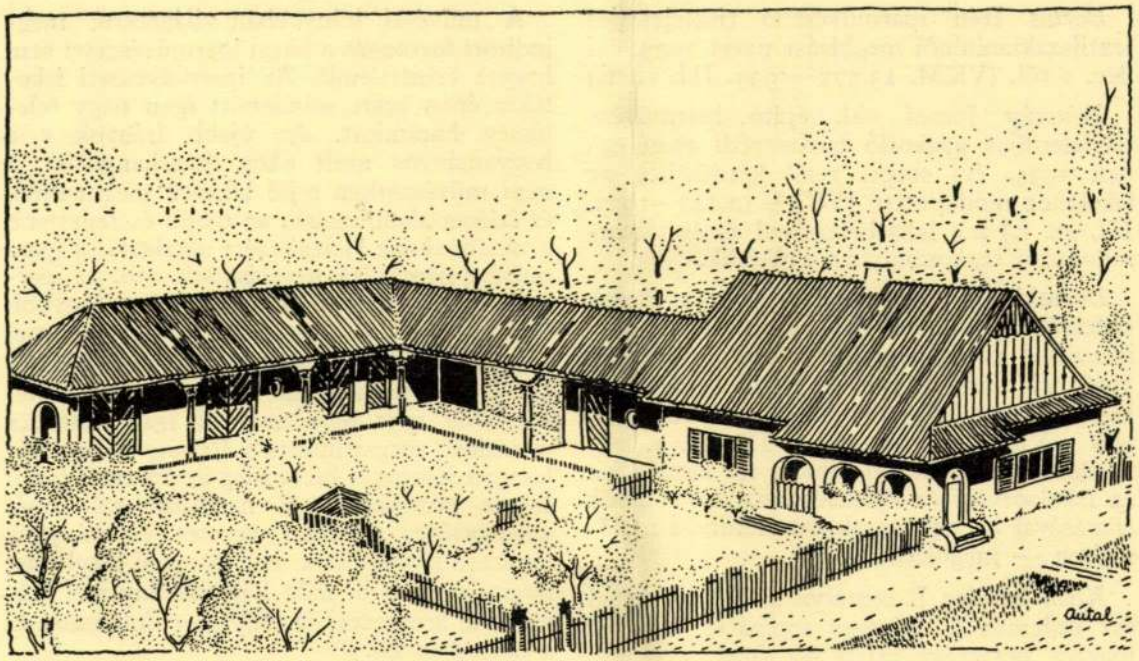

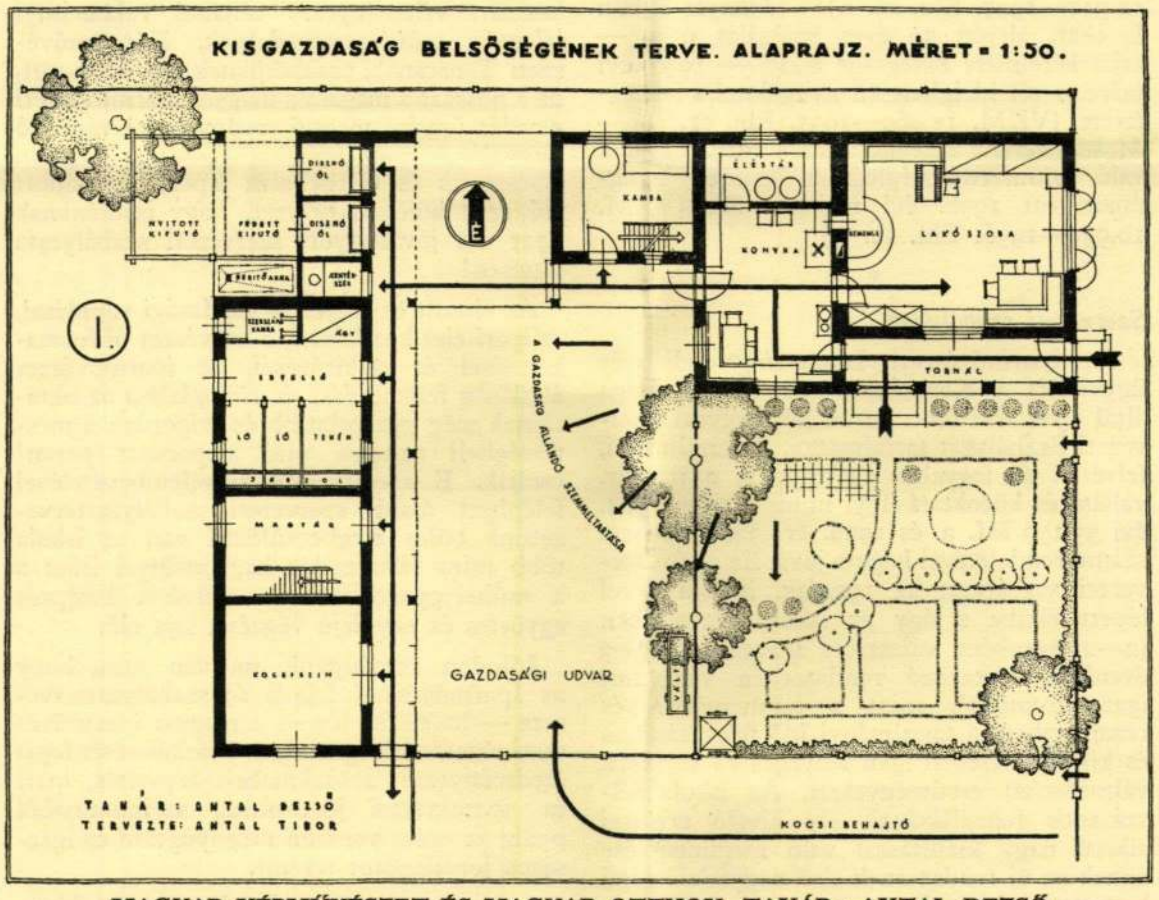

MAGYAR NÉPMŰVÉSZET ÉS MAGYAR OTTHON. TANÁR: ANTAL DEZSŐ.

Iparművészeti Iskola Évk
1934-36. Bp. 1936.

Bartus Irén iparművésznő tiszteletdíjas textilszaktanítónői megbízást nyert 1935. évi dec. 1-től. (VKM. 13.575—1935. III. sz. r.)

Zrinszky József okl. építő iparművész tiszteletdíjas gyakorló tanársegédi minőségben 1935. évi szept. 1-től kezdődőleg az iskolához rendeltetett (VKM. 12.142—1935. III. sz. r.) s a lakásberendező és építőiparművészeti szakosztályban működik.

Domahidy György dr., aki növendékeink egészségügyét hat éven át fáradságos, lelkiismeretes és szakszerű kezeléssel munkálta, 1936. évi jan. 31-ével tisztéről lemondott. Utóda *Horn* Béla dr. klinikai orvos lett, akit a VKM. 10.046—1936. III. sz. a. kelt rendeletével 1936. évi febr. 1-től kezdődően az iskolaorvosi és egészségtantanári teendők ellátásával — ugyancsak tiszteletdíjasi minőségben — megbízott.

Klein Sándor I. osztályú altiszt 36 és fél évi érdemes és hűséges szolgálat után — makacs betegsége miatt — 1935. évi aug. 1-től véglegesen nyugdíjaztatott. (VKM. 12.910—1935. Eln. sz. r.) — *Lilinger* István I. oszt. altiszt 30 éves szolgálat után — saját kérelmére betegsége miatt — 1936. évi márc. 1-től ideiglenesen nyugalomba helyeztetett. (VKM. 15.460—1935. Eln. sz. r.) — *Mokos* Ferenc kisegítő szolga magas korára való tekintettel véglegesen szintén nyugdíjaztatott 1936. évi május 1-től. (VKM. 10.933—1936. Eln. sz. r.)

*

Szervezeti szabályzat.

Az Iparművészeti Iskola ügyrendjét és ügyvitelét a Kormányzó Úr Őfőméltósága által 1924. évi febr. 14-én jóváhagyott Szervezeti Szabályzat tartalmazza. A tanulmányi, felvételi és fegyelmi szabályokat a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1924. évi 53.159/III. a. és 1929. évi 320—05—25. számú rendeletével hagyta jóvá. Ez az új szervezeti szabályzat az 1924/25. iskolai évvel lépett életbe s úgy az iskola vezetésében (2—2 évenként választott igazgató s 3—3 évenként váltakozó rendszerben választott igazgató-tanács), mint a tanmenetben és tananyagban, a tanulmányi idő felosztásában és kiterjesztésében igen lényeges és korszerű változásokat eredményezett. Az iskola félszázados fennállásának oly kiváló erkölcsi sikerű nagy kiállítással való megünneplése ennek az új rendszernek első nagyfelelősségű bemutatkozása volt.

A művészi irányokban világszerte megindított forrongás a hazai iparművészetet sem hagyta érintetlenül. Az iparművészeti iskolákra épen ezért mindenütt igen nagy felelősség háramlott. Az újabb irányok s a hagyományos mult okos összehangolása; a népi művészetben rejlő kincsek megmentése és ízléses alkalmazása; az újabb és fejlettebb kívánalmaknak kielégítésére alkalmas új iparművész-nemzedék nevelése stb. stb. az iparművészeti oktatásban mindenütt nagyobb arányú reformot kívánt. Erre való tekintettel a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr Őexcellenciája 320—05—4/1931. számú leiratával 1931 májusában az igazgatótanács misszióját megszüntette s *Helbing Ferenc* választott igazgatót bízta meg az Iparművészeti Iskola vezetésével. E megbízatással ismét az egységes művészi vezetés és irányítás korszaka lépett életbe s az igazgató megbízást nyert, hogy az új idők követelményeivel számoló új szervezeti szabályzatot dolgozzon ki s mutasson be.

E szervezeti szabályzat immár öt éve elkészült, véleményezés céljából valamennyi jelentős művészegyesületnek, Képzőművészeti Tanácsnak, szakköröknek stb. kiadatott, de a hosszas s magára a magyar iparművészeti nevelés ügyére meddő eredménnyel végződő tárgyalások alatt időszerűségét már teljesen elvesztette és életbe sem lépett. Igy állott elő az a különös helyzet, hogy iskolánknak 1931 óta jóváhagyott szervezeti szabályzata nincsen!

Az elmult öt esztendő gazdasági vajudásai, az ipari élet küzdelmei, a művészet új formakeresései és célkitűzései, az iparművészet általános fellendülése és térfoglalása az oktatásnak még gyakorlatibb és szigorúan a mesterségbeli tudásra való alapozását parancsolják. E szempontok figyelembevételével felépített újabb szervezeti szabályzattervezetünk bölcs megbecsüléssel van az iskola több mint félszázados hagyományai iránt s a műhelygyakorlatok és művészi kiképzés együttes és egyidejű végzését írja elő.

Minden reményünk megvan arra, hogy az Iparművészeti Iskola új szabályzattervezete — ha életbe lép — a magyar iparművészeti oktatásnak egészséges újjászületését fogja eredményezni; a szakmabeli képesítés, ipari és iparoktatási jogosultság szempontjából pedig az egész vonalon megnyugtató és igazságos jogállapotot teremt.

Dr. Kovács János.

Antal Elemér
— " — Frigyes

MDK

Antal Elemér

Akt kompozició, rézk.

Tanulmányfej, toll

Koldus, rézk.

Akt kompozició, rézk.

Fástáj, tus.

Falak mentén, toll

N. Szal. 333. kiáll. Dijazott müvészek. 1925. márc. 13 1.

MDK

Antal Elemér

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott müvészek. 1925, márc. 8 l.

MDK

Antal Elemér, grafikus

Szinyei M.P.Társ. által dijazott.

Akt kompozició.	Rézkarc.
Tanulmányfej.	Tollrajz.
Kolibus.	Rézk.
Akt kompozició.	"
Fástáj.	Tussrajz.
Patak mentén.	Tollrajz.

Nemz. Szal. 333.kiáll. -1925.III. 15.-29. Kat.

MDK

Antal Elemér

Dicsérő elismervényt nyert.

2 izben, 5ooo K ód /1922.

Nemz. Szal. 333.kiáll.- 1925.márc.15-29. Kat.
A Szinyei M.P.Társ.által díjazott művészek kiáll.-a

MDK

F.Antal Elemér,

kitüntetö elismerésben részesült.
/Tav.kiáll. 1926.máj. /

Jeszenszky Sándor: Jelentés a Sz.M.Mál Társ. 1926.
évi működéséről. - A Sz.T. Ertesitöje.1927.febr.
Nemz. Szal. - Tav. kiáll. 1926.május. 14-17.1.

MDK

F. Antal Elemér

Kitüntető elismerést kapott

A Tavaszi Szalon dijai. Magyar Müvészet 1926.5.sz. 303.l.

MDK

F. Antal Elemér

1926. A"Tavaszi Szalon" I. kiáll. kitüntető elismerésben részesült

A Szinyei Merse Pál Társ. Értesitője. 1927. febr. 3. sz.

F.Antal Elemér, kitüntető elism.

M.Szml. 374.kiáll. 1927. márc.
3 l.

MDK

F. Antal Elemér
kitüntető elismerés

Ñ. Szal. Tav. Szal. kiáll. 1934.

MDK

F.Antal Elemér

kitüntető elismerés

N.Szal. Tavaszi szalon 1937.

MDK

F.Antal Elemér

kitüntető elismerésben részesült

XII. Tavaszi Szal. N.Szal. 1937. máj.
4 l.

Antal Elemér MDK

1925-ben ösztöndijat kapott

Képzőm. Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Antal Elemér MDK

1924-ben ösztöndíjat kapott

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24. 24-25.
Bp. 1926.

MDK

Antal F.Elemér
Őrült ember háza, olaj

N.Szal. 574. kiáll. 1927. márc.
1.

4

F. ANTAL ELEMÉR /

Gémeskút rézkarc 18.5 x 11.5

I. Miskolci országos grafikai biennálé Kat. bev. D. Fehér Zsuzsa Miskolc, 1961.

MDK

Antal Elemér

Réti I.: Tájékoztató. Nyugat 1928. jun. 1.
8o2.l.

MDK

F. Antal Elemér, festö-graf.

Olgyai Viktor graf. oszt.-nak kitünö tagja.

(e.a.):

A Képzömüv. Föisk.növ. kiáll. - Mücs.
Ujság. 1928.máj.2o. 22.l.

MDK

F.Antal Elemér, festő

445. Nagymosás a Kisdunán. Vizf.

5oo. Erdőszéle. 19.1. Barna tusrajz.

Kp.Műcs.-"A Magyar Művészetért".Képzőm.Kiáll. 1942.
jun.6.-22. Kat. 18.1. és
19.1.

MDK

Antal Elemér, sz. 1896.

Képzőmüv. Főisk. grafikai gyüjt. 2.kiáll.
1943. jun. 6 l.

MDK

F.Antal Elemér, sz. 1896.

Tájkép, rézk.

Küzdő, "

Képzőmüv.Főisk.grafikai gyüjt. 2.kiáll. 1943.jun.

lo 1.

MDK

F.Antal Elemér, festö

A fiatalok közül emlitésre méltó.

Tárlatok. -Tavaszi Szalon. Szinnyei Társ. rendezében. Képzömüvészet. 1928. lo.sz. 132.l.

P. Antal Elemér

Önarcképe nezepel a Ferenc József festői díj pályázati kiállításán a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Magyarság 1927 VI. 10

Antal Elemér

Rézkarcművével szerepel a British Museumban a legujabb szerzeményet kiállításán.

P. H.	929.	XII. 5
M. H.	929	XII. 5.
E. K.	929.	XII. 7.
N. Ü.	929.	XII. 6.

felsőgelléri Antal Elemér

Magyar Képírók kiállításán a Nemzeti Szalonban grafikái szerepeltek.

EK. 934. III. 18.

Antal Elemér
festő

M.D.K

Méltatás

Ék Sándor: Proletár képzőművészete Tanmühely.
Művészet, 1968. november - 34 kap.

Antal Elemér

a Proletár Képzőművészeti Tanműhely
növendéke volt. Ék Sándor 1944-ben,
emigrációból hazatérve találkozott
vele. Hivatásos művén lett.

Ék Sándor: Mába érő tegnapok. Bp. 1968. Kossuth K.,
246 l., képes.

50. l.

Antal Elemér

Magyar Képirók Egyesületének kiállításán a Nemzeti Szalonban egy kép szerepelt.

BÓM. 934. III. 1 P.

F. Antal Elemér MDK

Házvége, tusrajz

Mücsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

F. Antal Elemér
festőművész

Tavaszi kiállítás - Műcsarnokban - grafikával szerepel

Budapesti Hírlap

1929 III. 3

Antal Elemér
grafikus

Tavaszi Tárlat – Műcsarnokban – bekéval
szerint.

Pesti Napló
1929 III 3

Antal Elemér
festőművész

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – fametszeteivel szerepel.

Esti Kurír
1929 III. 3

F. Antal Elemér

MDK

Anya gyermekével, kréta

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Antal Elemér
Leányfej, tus

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 16 l.

F. Antal Elemér
Compositio, rézk.
Koldus, "
Tájkép, tusr.

O.M.Kir.Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 10-11 l.

F. Antal Elemér
Kuldusfej, rézk.

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 11 l.

Antal Elemér
Bakterház, tus

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 16 l.

Antal Elemér
Anya gyermekével, szén

O.M.Kir. Képzőmiv. Főisk. kiáll. 1924. 17 l.

Antal Elemér
Fiu feje, toll

O.M.Kir.Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 17 l.

Antal Elemér

Királyi vár, rézkarc

Dunapart, rézkarc

Magyar Rézkarcok, Tamás Galéria, Bp.1940.május kiállitás katalogusa

MDK

E. Antal Elemér

Szegényházi varrogató, tusr.

Őszi Tárlat. Műcs. 1940. okt. 21 l.

MDK

E. Antal Elemér

Őszi fény, vizf.

Őszi Tárlat. Műcs. 194o. okt. 21 l.

MDK

F. Antal Elemér

Dömsödi Dunapart, tus

Őszi Tárlat. Műcs. 1940. okt. 21 l.

MDK

F.Antal Elemér, festőm.

K.M: Az I. Ferenc József koronázási díj pályanüveinek kiáll. Hemz. Ujs. 1927. jun. 10. 11 l.

-ház, kapubálványain F 18 B 09, azaz

F. Antal Elemér MDK

Tájkép
Csók, aqu.
Freskó vázlat

Nemzeti Szalon 1928. ápr.
Tavaszi Szalon

MDK

Antal Elemér festő,

Testa di uomo

Presso il Fiume di Babilonia

Alberi e casetta

Tempo nuvoloso

Mostra Roma 1928. VI. 51. 1.

MDK

Antal Elemér

Mostra Roma 1928. VI.

Antal Elemér.

Grafikái szerepelnek a Képzőmű-
vészeti Főiskola kiállításán.

Magyarság, 1928. Máj. 20.

Antal Elemér

Képe szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán.

Magyarság, 1928. Máj. 20

Antal Lehmer.

Grafikája szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Az Est, 1928. május 20.

MDK

F. Antal Elemér, festö

Anya gyermekével. Kréta

Műcsarnok. IV. Képcsarn. kiáll. "A Magyar Művészetért".
1943 máj. 16-30. Kat. 2e. 1.

MDK

F.Antal Elemér, festö

Házvége. Tusrajz.

Műcsarnok. IV. Képzőművk. kiáll. "A Magyar Művészetért". 1943 máj. 16-30. Kat. 19.1.

F. Antal Elemér MDK

Erdőszéle, barna tusrajz

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

F.Antal Elemér

Gémeskut, rk.

1.Miskolci O.grafikai biennale. 1961.

F. Antal Elemér

Nagymosás a Kisdunán, vizf.

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c. kiáll.

Antal Elemér.

A Nemzeti Szalonban levő Szinyei-Merse Pál-Társaság kiállításáról rövid ismertetése.

Pesti Napló, 1924. márc. 25.

B. Antal Elemér MDK

Dunapart, tusrajz

Varrogató, tusrajz

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

T. Antal Mátyás

Dunapart, tanárja

Vasvégvár, tanárja

F. Antal Elemér

MDK

Dömsödi Dunapart, tusrajz

Mücsarnok 1940 Őszi tárlat

F. Antal Elemér

MDK

Őszi fény, vizf.

Szegényházi varrogató, tusrajz

Műcsarnok 1940 Őszi tárlat

F. Antal Allmer.
Olgyai Viktor tanítványa.

A Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán grafikái szerepelnek.

Újság, 1928. Máj. 20-

Antal Elemér.

Olgyai Viktor grafikai oktatása.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán, a Műcsarnokban.

Budapesti Hírlap, 1928. Máj. 20

Antal Elemér.

a Műcsarnokban, a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán grafikai munkái szerepelnek

Pesti Napló, 1924. május 20.

F. Antal Elemér.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán, a Műcsarnokban.

Pesti Hírlap, 1928. VIII. 23.

MDK

F.Antal Elemér

Gémeskut

M. táj- és életképkiáll. 19-2o.az. Miles.
1927. jan.

MDK

F. Antal Elemér

Cséplés, r.

Elhagyott kunyhó, r.

Tájkép, r.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs. 1927. jan.

MDK

F. Antal Elemér

A Ligetben, r.

Facsoport, "

M.táj- és életképkiáll. 19-20. sz. Mücs.
1927. jan.

MDK

F. Antal Elemér festő

[illegible]-táj- és életképiáli. 19-2o. sz.

[illegible]ben. 1927. jun.

F. Antal Elemér MDK

Szalmahordás

Tiszta ember

Varró leány

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

F. Antal Elemér MDK

Gémeskut

Műcsarnok 1927 Táj- és életképkiállitás

F. Antal Elemér

MDK

Elhagyott kunyhó

Tájkép

A Ligetben

Facsoport

Miccsornek 1927 Táj- és életképkiállitás

F. Antal Elemér MDK

Férfifej, rajz

Rabyloni vizeknél, rézkarc

Facsoport, Kunyhó, rézkarc

Borulás, ~~rézkarc~~ tusrajz

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Antal Elemér

Képzőművészet, 1934. 2oo l.

MDK

F. Antal Elemér

Hazafelé, tusr.

Magy. Müvészetért kiáll. r. Mücs. 1940. febr.

14. l.

MDK

F.Antal Elemér

Compositio, rézk.

Koldus, rézk.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

lo. 1.

MDK

Antal Elemér, festö-grf.
Olgyai Viktor tanár növendéke.

Nöi alakok. Toll- és ceruzarajzok.
Leányfejek.
Tanulmányfejek.
Fiufej.
Anya gyermeke.
Facsoport.
7o. Tájkép. 9.l. 7o. Menekülés.
Öreg férfi. 8.l.
Sapkás férfi. 8.l.

Az Ernst Muz. OMKK Föisk. Helikon kiáll.-ai.
OMKK Föisk. Növ. Munk. kiáll. Rp.1923 márc.18-25.
Kat. 8,9.l.

MDK

F. Antal Elemér

Szalmahordás, monotip.

Mátyás emlék a Várban, rézk.

Nagy. Művészetért kiáll. r. Műcs. 1940. febr.

13 l.

MDK

Antal Elemér,

Vaszary János tanár növendéke, rajzokkal szerepelt a kiállításon.

Az OMIK Főisk.Ifv.Munk.kiáll. 1923 márc. 10-25. Kat. 19.old.

Ernst Hus.

MDK

F.Antal Elemér

Koldusfej, rézk.

Képzőm.Fősik. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

11 l.

MDK

F.Antal Elemér

Koldusfej, rézk.

Képzőm.Fősik.ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

11. 1.

MDK

Antal Elemér

Bakterház, tusr.

Képzőm. Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Mus. 1924.

16. 1.

MDK

Antal Elemér

Leányfej, tusr.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Mus. 1924.

16 l.

MDK

Antal Elemér

Fiu feje, toll

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

17. 1.

MDK

Antal Elemér

Anya gyermekével, szén

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

17. 1.

Antal Elemér.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch. 51. 13.ó

Antal Elemér.

A kecskeméti művésztelep.

Varga N.Lajos életrajza.
feldolgozta Kopp Jenő.

F.Antal Elemér

Szent Imre, olajf.

Magyar képzőművészek szegedi reprezentatív kiállítása. 1930. ápr. 29.1.

MDK

F. Antal Elemér

Budapesti halászhajók, rézk.

Mátyás emlék a várban, rézk.

Az Ungvári Művészeti Hetek. Szépművészet 1941. 180.l.

MDK

F.Antal Elemér, graf.
/Rézkarcolók/

művével ő is szerepelt e kiállításon. /ill. művei
vel/.

Műcsarnok. 1928. tav.kiáll. Kat. 36.

MDK

F.Antal Elemér, festöm.

1964.ápr.28. megjegyzi: Székely Bertalan élete teljes irásos müvét átadta Lándor Tivadarnak feldolgozásra és sajtó alá rendezésre . Ez nem történt meg ,A feladat ugylátszik tulnagy volta miatt. Kb. 1948-50 körül vásárolta meg a Tud.Akad. Lándor özvegyétöl egy részét az anyagnak.

/F.Antal Elemér rokona Székely Bertalannak./

F.Antal Elemér megjegyzése Lándor Tivadar: Székely Bertalan feltámadása c. tahulmányához. Megjelent Magyar Iparmüvészet. 1911. 81-86.1.

MDK

F.Antal Elemér

Varrogató, tusrajz
Dunapart, tusrajz

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 20.1.

MDK

F.Antal Elemér

Szent Imre. Olajf.

Árpádházi Szentek Modern Egyházművészeti Kiállitásának Katalogusa.Bpest.1930.Aug. Nemzeti Szalon.

Antal Elemér, festöm.-graf. MDK

néhány kisebb lappal ismerete.

Szautner Lajos: Karc- és Fametszet-művészetünk fejlödé
Képzömüvészet. 1934. 77. sz. 2oo.l.

F. ANTAL ELEMÉR festő, grafikus
Budapest, 1896

A Képzőművészeti Főiskolán Vaszary János, Réti István és Olgyai Viktor növendékeként szerzett diplomát, majd a grafikai osztályon működött, mint tanársegéd. A Műcsarnok és a Szinyei Társaság tárlatain jelentkezett először munkáival a harmincas években, szerepelt Rómában, Barcelonában, Hágában, Stockholmban, Amsterdamban és Oslóban. Két izben a Szinyei Társaság díját, két izben kitüntető elismerését kapta. - Főként rézkarcokat és akvarell-tájképeket készit, festői modorát impresszionisztikus oldottság, a valóság romantikus, lirai átirása jellemzi.

Művés zéletrajzok 1975

Antal Eleonóra

Műve szerepel a"12 művész rézkarc mappájában",Klamár Ernő Kispesten élő gépészmérnök gyüjteményében.

Műgyüjtő 1975/2 40.old.

F. ANTAL ELEMÉR, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
5./.-F. ANTAL ELEMÉR,- Önarckép/1920/,-rézkarc,- 11+ 7.5 cm.-Ltsz.68.697.2.-305.old.

KOMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

ANTAL ELEMÉR, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltassak 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1979.
213.sz.-ANTAL ELEMÉR: " TAJKÉP", cimü müve.p.tus.
210+338 mm. 296.old

ROMVARY FERENC: A Modern magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

F. Antal Elemér

Magyar Művészet, 1926

303.0.

A Tavaszi Szalon díjai.

MDK

F.Antal Elemér

Tájkép, tusr.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

11. 1.

F. Antal Elemér

vród

Elek Artur:
Az ujabb magyar grafikai
művészet
Magyar Művészet
1937. 213. l.

-3

Földvány István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII–1876, 760 l.

~~Az érseki képtár. Uj Magyar Sion, VII–1876, 77–78 l.~~

Masvlagy: Az esztergomi érseki képtár. Uj M. Sion, VII–1876, 37 és 109 l.

Valamennyiher: Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyűjtő, V–1931, 8 l.

F. Antal Elemér

vul. Bpest 1896.

wód

Varga Nándor Lajos

A vézkare. Bpest,
1935. 131. l.

megvíva

Antal Elemér, felsőgelléri

Bő önéletrajza, összes graf. műveli 1922–1935-ig felsorolva:

Varga Nándor Lajos:

Adattár a magyar művészi grafikához. Rézkarcolók 1900–1936. Budapest, 1937 111–119. l.

Okv. felhasználandó

Kiadóhivatal
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16

Antal Elemér (felsőgelléri)

életrajz

irod

Csókássy 59. l.

11570

épe.

bbrafordultan és szembenézve
bajusza és álla lebeiretvált.
nruhája felett rendszalagot vi-

papirosnak 21.7:15.3 cm.

.
15
-912.
12-36.
t.8749.

F. Antal Elemér

Magyar Művészet

1926. 303

1928. 648

Kurucz tör VI. 136.

ANTAL 1. *Elemér, felsőgelléri,* festő és grafikus. * Budapest 1896 nov. 9. A budapesti képzőművészeti főiskolán Vaszary János, majd Réti István és Olgyai Viktor tanítványa volt. Grafikai munkáival és festményeivel leginkább a Szinyei-Társaság tárlatain s a Műcsarnokban szerepelt.

E. G. I. 72. l.

…ráfból

~~…~~ Erkélyrészlet.

~~…~~.

…áttört dombormű egy lovagló hölgyet
…tet föl. A férfi jobb kezével hölgyét karolja ás,
…pedig
…ú sólymot tart. Előttök fiatal ember
…a, aki a közelében lévő házra mutat.
…a diplik. Fölül a sarkokban állati
…brázolvák.

…épkődombormű, méretei 64: 124 cm
…etett Gian Maria Garrizzotól. Ára 1040 lira = 478.40
…191/98. II. b) alatt az elszámolást.

az … / 1040. lira

…garizza
~~…~~

…uz-ház

F. Antal Elemér

festő

l.

Szépművészet

1941. 180. l.

Antal Elemér

ANTAL ELEMÉR (felsőgelléri)

szül. Bpesten, 1896. Tanulmányait a Képzőművészeti Akadémián végezte, majd Olgyai Viktor mellett, mint grafikai tanársegéd működött. Munkáival több állami ösztöndíjat, Lord Rothermere díját, valamint a Szinyei Társaság díját, kitüntető és dícsérő elismerését nyerte el. Számos hazai és külföldi kiállításon vett részt. Több képét megvásárolta a bpesti Szépművészeti, a londoni British-múzeum és az olasz király. Tagja a Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének.

ANTAL ELEMÉR (de Felsőgellér)

nato a Budapest nel 1896. Svolse i suoi studi all'Accademia di Belle Arti, poi, accanto a Vittorio Olgyai, ebbe la cattedra straordinaria di disegno. Con le sue opere ebbe varie borse di studio dallo Stato, vinse il premio di Lord Rothermere, quello della Società Szinyei, ed ebbe numerose menzioni d'onore a varie esposizioni. Ha partecipato a numerose esposizioni sia nazionali che estere. Molti suoi quadri sono stati acquistati dal Museo di Belle Arti di Budapest, dal British Museum di Londra e da S. M. il Re d'Italia. E' membro della Società degli Acquafortisti Ungheresi.

19.

Cs. Kassay

F. Antal Elemér

festő

Művészet

1940. okt – nov. Őszi tárlat
XVII. t. 5, 19, 21.

1940. dec – 1941. jan.
magyar művészet
535, 537.

1942. jún. magyar művészet
445, 500

1943. máj. magyar művészet 478, 503

Paizs Goebel Jenő: Téli tájkép.

tovább

~~Antal F. Elemér~~

Barta Ernő

Conrad Gyula

Csóka István

Ferenczy Valér

Galle Tibor

Istokovits Kálmán

Komjáti Gyula

Lénárd Róbert

Molnár C. Pál

Patkó Karoly

Szentgyörgyvári Gyenes Lajos

1934. Haga, magyar Rézkarcolók kiáll.

935 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Min. Dr Szentiványi gy. fötitrár részére 300 Pt engedélyez.

A beadvá

Melléklete

Egyúttal e

Előirat sz

Utóirat sz

Másolta:

F. ANTAL ELEMÉR

Budapesti halászhajók. Rézkarc.
Mátyás-emlék a budai várban. Rézkarc.

Müvészeti Hotek Ungvàr

1941

Antal F. Elemér

grafikus

részt vett az alábbi

kiállításon

Tent Haga 1934

hirlapbizományos
TÁPIÓSÜLY

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

F. Antal Elemér

Horthyné akció.
Régi műcsarnok

1940 febr.
Magyar
művészetért.
193, 219. sz.

476. LEVESES TÁL FEDŐVEL, faján
és szines virágos diszitéssel. Bolto
ragasztott.) Hamis HF jeggyel. W
477. TÁL, fajánsz, háromszögü, strassbu
478. SÓTARTÓ, ülő férfi alak, szines fa
Holics, XVIII. sz.
479. SÓTARTÓ, ülő nő alak, szines fajá
HP. Holics, XVIII. sz.
480. CSÉSZE ÉS ALJ, fajánsz. A cs
szinesen: pálmafa, virágok és egy
481. KIS KÁVÉS KANNA ÉS TÁNY
rokokó keretben tájkép, a tányérká
H. Holics, XVIII. sz. m. f.
482. OROSZLÁN SZOBROCSKA, faján
szinben. Holics, XVIII. sz. v.
483. KÁVÉS KANNA FEDŐVEL, faj
rokoko és szines virágdisszel, Stra
484. KÁVÉSKANNA, fajánsz. Lapitott,
kiöntő csővel. Oldalán szines rózs
485. POTPOURRI VÁZA, fajánsz, szin
és bordás, fent lyukakkal. Boltoza
M. 13.5 cm.
486. TALAPZAT, fajánsz, négyoldalu,
oldalán meggypiros képzelt tájkép
M. 18 cm.
487. TÁL, fajánsz, négyzetes, benyom

ıl, olasz XIV. századi szövet rajzáról vett diszitéssel.
NIUM."
modoru, hidegen festett diszitéssel.
Z. V. PÉCS. Modern.
án 1716. évszám, sasvadászattal. Magyar, XVIII. sz.

om vadász, hátlapján 1718. évszám. Magyar, XVIII.

négy oroszlánlábon áll a barok tagozásu, ovális tál,
. Födelén gombja nőalak kosárral. Szines virágos di-
k.

rép. Japán.
zzal (ragasztott), másik barna mázzal. Perzsa.
zent Domokost ábrázolja. XVIII. sz. v.

, szines virágokkal és jelenetekkel.
Tojásdad testén sárkány alaku fül és kiöntő. Szines

fajánsz, hajlott szalagidomu füllel. Holics, XVIII. sz.
Illusztr. XXII. táb.
rt és hajlott ágalaku füllel. Szines fajánsz. Jegye T.
Illusztr. XXIII. táb.
sz szines Jegye nincs Holics Illusztr XXIII táb

F. Antal Elemér

Műcsarnok festő.
1922. magyar táj. 206, 208
209, 210, 211
1928. tav. Szálk. 552-555.
1929. tav. Szálk. 371-372, 374
l. Böszörményi út 3/a.

Közép-szabolcsi ref. egyházmegye

VIII. 122

Antal Elemér

2 virf. részt vett az alábbi kiáll. magyar csoportjában:

Cat Firenze 1927. 93. l.

V.

ÁSZAT.

n sem volt olyan nagy és gazdag fejlődés
tban. Műfaji szempontból kiterebélyesedő
alán állanak. Ha a fejlődés indokait keressük,
ára kell rámutatni. Az Árpádkori kőfaragás,
nemcsak kialakult kőfaragó gyakorlatról,
nelyi iskolákra, műhelyhagyományra enged
ık a pécsi székesegyház reliefjeire, a gyula-
pu páratlanul gazdag szobrászati díszére.
brászok további fejlődésének, nem is szorítja
mint a síremlékszobrászat, bronzszobrászat
ező plasztikai akaratot.
ly mint láttuk Lajos korában már egyed-
plasztikának. Az ablakokkal sűrűn felbontott
ket felváltó könnyedebb szerkezet, sokkal
ezésére, mint elődjének hatalmas falfelületei
területen érezhető visszaesés az Árpádkorral
se leegyszerűsödik. A pompásan faragott,
oszlopfők helyét az egyszerű leveles oszlopfő
jába néha torzfejek, szimbólikus állatalakok

még a boltozati záróköveken is előforduló
mesemondó, tanító fantáziájának tovább-

F. Antal Elemér

F. ANTAL ELEMÉR művei:

552. Férfi fej. Rajz.
553. Babylont vizeknel. Rézkarc.
554. A) Facsoport.
B) Kunyhó. Rézkarc.
555. Borulás. Tusrajz.

KMT 1928
Kat. Szám

1.300

F. Antal Elemér

1926. kitüntetés elismerés

Tavaszi Szalon

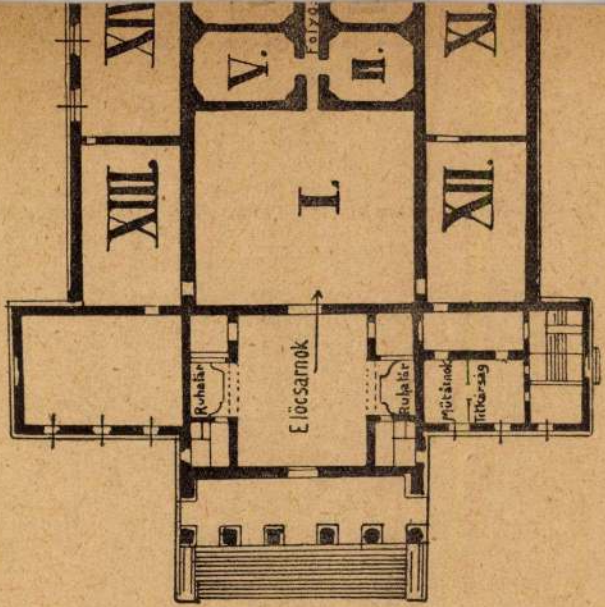
XIV
V.
folyó
II.
XI.
XIII.
I.
XII.
Elöcsarnok
Ruhatár
Ruhatár
Mütárnok
Titkárság

Bemenet

F. Antal Elemér

6 Kútgém, rézk.	150
7 Tájkép. tussr.	600
8 Gémeskut, rajz	600
9 Rézkarc keret nélkül	200

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Antal F. Elemér

1 Őrült ember háza, olajf. mgtul.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

Hadsereg.

E lapon az 1756-iki S
rasdiner, Liccaner és Carlst
fölül

középütt: DIE K.
jobbra: No. 18.

a
a kép alatt: National Gränzt
alól balra: F. l'Allemand.
jobbra: Gedr. bei Joh.
legalól középütt: Wien bei J
am Graben zur

Szines kny., mér.
F. l'Allemand: Die
zweyer Jahrhunderte, J. Berm

140

F. Antal Elemér

Tájkép
Csók, akvarell
Freskó vázlat

Nemzeti Szalon

Tavaszi 1928. Szalon

V

Térkép.

Ezen a Scala miliarium
ta a bal sarokban alól lévő

Poloniae fir
que locorum
tio Auctore
lao Godrecci
Johann busse

e mellett jobbról J. Henricus
a lap hátán pedig POLONIA cz

Rm., mér. a rl.

F. ANTAL ELEMÉR
3 Szent Imre olajf. 800.-

Nemzeti Szalon
Árpádh szentek kiáll. 1930 aug

Antal Elemér

festő

Nemzeti Szalon

1925

Newsom Assor

Antal Elemér

festő

Nemzeti Szalon

1925

F. Antal Elemér.

1925. Szinyei Társ.-tól dijazott művészek kiáll.

Akt,kompozició,rézk.
Tanulmányfej,tollrajz
Koldus,rézkarc
Akt, rézk.
Fás táj,tus
Patak mentén,tollrajz

1926. Tavaszi Tárlat. Szalon

Kutyám,rézk.
Tájkép,tusrajz
Gémeskut.rézk.
Rézkarc

1927. Tavaszi tárlat. Szalon

Örült ember háza,olaj

1928. Tavaszi Szalon kiáll.

Tájkép,olaj
Csók,vizf.
Freskóvázlat

1930. Egyházmüvészeti kiáll.

Szt. Imre,olaj

1934. Magy.Képirók kiáll.

Zsellér,lino.
Hazafelé, "

Nemzeti Szalon

Antal Elemér

1925. Sz. MPT ált. díjazott mű-
vészek kiáll. N. Szalon:
~~Akt kompozíció, rézkarc~~
~~Tanulmányfej, tollrajz~~
~~Koldus, rézkarc.~~
~~Akt kompozíció rézkarc~~
~~Fás táj, tusrajz~~
~~Patak mentén, tollrajz.~~

1922. SzMPT-tól 2 izben 5000 K-ás
ösztöndíj.

~~Ásatás~~ ~~csernátoni V. 186.~~

~~— crófalvi V. 186.~~

~~— liszuyói V. 186.~~

Antal Elemér

1921/22 – 1927/28

Terképzőmfőiskék

62. l.

Antal Elemér, felső-
gelleri
festő

Műcs. kiáll. 1927 tól
Pipics 109. l.

F. Antal Elemér

Tavaszi Szalonban kitüntető elismerés

zoktatásügyi minisztertől.

zottságának,

Budapest VI.

Aréna-ut 41.

Antal Elemér, felsőgellér

szül. 1896 nov. 9. Budapesten. Képzőmű-akadémián Vaszary Réti, Olgyai-nál tanult. Festő és grafikus. 2 állami ösztöndíj, 4 Szinyei-társaságbeli díszérő elismerés 1 Szinyei-díj. Külföldön nem volt még.

Saját Erzlere

1927 v. 6.

57. Giov. Antonio Bazzi-Sod

ban 1549-

Mac

jobbra
Kend
kel a
le ko
alexa
a gr
hája p
Katalu
jobb ke
fodros.

La lefelé nézö

465

F. Antal Elemér

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 303

1928. 648

Vasárn. **24** Fog. k. M.		Protestáns: Gellért Görög: Tekla Izraelita: Thisri 4
Hétfő **25** Gellért		Protestáns: Kleofás Görög: Eufrozina Izraelita: Thisri 5
Kedd **26** Ciprian	☽ Első negyed 15 ó. 36 pk.	Protestáns: Jusztina Görög: Nilus Izraelita: Thisri 6
Szerda **27** Kozma	Jászay Elemér	Protestáns: Adalbert Görög: Kallisztrat Izraelita: Thisri 7
Csütört. **28** Vencel	Till János 1863.	Protestáns: Vencel Görög: Baruch Izraelita: Thisri 8
Péntek **29** Mihály		Protestáns: Mihály Görög: Kiriák Izraelita: Thisri 9
Szomb. **30** Jeromos	1933 **SZEPTEMBER** 30 nap	Protestáns: Jeromos Görög: Gergely Izraelita: Jom Kippur

39-ik hét. Nap kelte 5 ó. 48 pk. — Nyugta 17 ó. 55 pk.

F. Antal Elemér

1926. a SzMP társaság tavaszi tárlatán kitüntető elismerés.

JANUÁR

3

Felsőgalléri

F. Antal Elemér

VI. éves képpőmüvész.

1896. nov. 9. Budapesten. ref.

három osztály keresztelemi Pesten.

1920. ben belépet a képpőmü-

vészeti főiskolába, ahol 2 kop

Vaszary tanítvány a volt, ~~most~~

azote Rétly és Olgyay tanítvány

3 atlami osztóndíj

2 Spi nyeri dicséró elismerés

1 " (Wolfner (?) díj.

Üllői-út 119.

Megvetelre ajanlja

Tajkép cimu rękakat

100 000 K

1926. VI. 26.

F. Antal Elemér. 112

Antal Elemér

Nemzeti Ujság 1940
márc. 17.

— (Nem azonos.) A március 14-iki reggeli lapok hivatalos közlést adtak ki a kémkedésért elitéltekről. F. *Antal* Elemér festőművész annak megállapitását kéri, hogy nem azonos a kémkedésért elitélt *Antal* Elemérrel.

100.000 pengőt hozott a festőknek, szobrászoknak a „Magyar művészetért" mozgalom

Néhány nap mulva befejeződik a magyar képzőművészeknek az a hatalmas seregszemléje, amelyet a Főméltóságú Asszony legmagasabb védnöksége alatt a »Magyar Művészetért« címmel rendeztek a régi Műcsarnok termeiben. A kiállítással kapcsolatban az egész magyar társadalom bőkezűen és készségesen sietett a nehéz helyzetben levő képzőművészet segítségére. A különböző akciók, adakozások révén befolyt hatalmas összeget a bírálóbizottság vásárlások útján *teljes egészében a képzőművészeknek juttatta.* A bizottság

több mint százezer pengőt

költött képek és szobrok vásárlására. Képzőművészeink közül az alább felsorolt festők és szobrászok műalkotásait vásárolták meg az egyes nevek után szereplő összegért.

Festők:

Frank Frigyes 600, Vass Elemér 800, Kmetty János 600, Egry József 800, Márffy Ödön 1000, Szobotka Imre 500, Basch Andor 500, Berény Róbert 800, Chiovini Ferenc 200, Háry Gyula, Garay Ákos 500, Kosztolányi Kann Gyula 400, Bukovinszky Gyula 400, Burghardt József 1600, Rozs János 200, Förstner Dénes 500, Márton Ferenc 3500, Erdős Géza 600, Lengyel Reinfuss Ede 300, Áldor János 700, Juszkó Béla 1200, Krusnyák Károly 2000, Ferenczy Valér 2000, Nagy Vilmos 500, Komáromi Katz Endre 16.000 (a katalógustól eltérően a kép sarkában egy 1600 jelzésű cédula szerepel, tehát valószínűleg ezen az áron vásárolta meg a bizottság a képet), Herman Lipót 800, Vidovszky Béla 1500, Benkhard Ágost 800, Galló Tibor 400, Ijjász Imre 120, Vadász Endre 250, Diósy Antal 300, Kirchner Jenő 260, Halápy Ede 250, Németh László 50, Hessky Iván 250, Horváth József 400, Csebi Pogány István 350, Szentirmayné Elekes M. 350, gróf Batthyány Gyula 400, Diósy Antal 400, Hende Vince 400, Vadász Endre 280, Novotny Emil 600, H. Mattioni Eszter 800, Pirk János 200, Molnár C. Pál 900, Csont Ferenc 600, Miháltz Pál 450, Czene Béla 500, Apátfalvi Czene János 500, Hincz Gyula 1300, Basilides Sándor 700, Horthy Béla 1200, Gábor Móric 600, Zádor István 800, Czencz János 900, Jobbágyi Geiger Miklós 800, Iván Szilárd 500, Lorbersbergi Lorberer Anna 200, Pécsi Pilch Dezső 500, Barzó Endre 450, Soltész Zoltán 500, vitéz Darvassy István 400, Szilágyi Lajos 800, Bartha László 1000, Koszta József 3200, Mikula András 1500, Istókovics Kálmán 800, Udvary Pál 800, Szüle Péter 1500, Szőnyi István 3000, Iványi-Grünwald Béla 1500, Aba-Novák Vilmos 2000, Bernáth Aurél 2500, Fényes Adolf 1400, Iványi-Grünwald Béla 1250, Csók István 2000, Boldizsár István 1500, Gy. Szabó Béla 60, Szikora Antal 130, Bordás Ferenc 30, Pataky Mihály 50, Jakuba János 60, Dengyel Tibor 40, F. Antal Elemér 120, Dudás Jenő 80, Fabró József 40, Simkovits Jenő 50, Komjáthy Gyula 100, Kaveczky Zoltán 110, Antal Elemér 180, Élesdi István 95, Feszty Masa 200, Jaritz Józsa 500, Emanuel Béla 200, Telkessy Valér 300, Ónody Béla 400, Bánd Viktória 200, Halvax Gyula 280, Kássa Gábor 400, Bászel G. Ákos 400, Éles István 250, Bordy András 50, Jeges Ernő 250, Guzsik Ödön 350, Wagner József 500, Kampis János 200, Raáb Ervin 200, Gergely Imre 300, Morinyi Ödön 800, Gergely Imre 300, Kárpáthy Jenő 280, Szabó Dezső 600, Kemenszky Árpád 680, Halász Elemér 700, Farkas Lőrinc 300, Sennyei József 1500, Szabó Vladimir 300, Szalai Lajos 350, Rozgonyi László 300, Remsey Jenő 800, Bánovszky Miklós 600 pengő.

Szobrászok:

Vigh Ferenc 600, Farkas Béla 500, Bory Jenő 400, Jálics Ernő 300, Gondos József 80, Ispánki József 350, Telcs Ede 500, Siklódy Lőrinc 400, Pátzay Pál 2200, Margó Ede 300, Gy. Fekete Géza 200, Moiret Ödön 700, Buzi Barnabás 300, Vastagh György 500, Maughsch Gyula 600, Kovács Mária 250, Hiesz Géza 300, Istók János 700, Kallós Ede 3200, Kopits János 100, Fomján Ilona 900, Cser Károly 200, Donner Gertrud 250, Csucs Ferenc 300, Ohmann Béla 1000, Takács Ödön 250, Martinelli Jenő 600, Ispánki József 1500, Reményi József 350, Erdey Dezső 1000, Kövecházi Kalmár Elza 180, Sümeghi Schrotta János 400 pengő.

A vásárlások összege *több mint 115.000 pengőt tesz ki*, ennyi tehát az az összeg, amelyet a magyar társadalom áldozatkészsége a képzőművészeknek juttatott. Értesülésünk szerint a bizottság által megvásárolt képeket és szobrokat azok az intézmények és vállalatok kapják, amelyek a vásárlást nagyobb adományokkal elősegítették, míg a kisebb műtárgyak azok birtokába jutnak, akik az előtárlat megrendezése körül tekintélyes anyagi áldozat vállalásával közreműködtek.

GÁZ, REVOLVER, KÖTÉL ÉS MÉREG...

Vasárnap reggel a *Kazinczy*-utca 37. számú házban takarítónője holtan találta *Kertész* Alice 25 éves magántisztviselőnőt. A leány *gázzal mérgezte meg magát.* Az utolsó pillanatban úgy látszik felébredt életösztöne, mert a vizsgálat a gázcsapot már elzárva találta és az öngyilkos magántisztviselőnő az ajtó közelében feküdt. — *Neumann* Gusztáv 68 éves nyugalmazott bankigazgató vasárnap délután a *Nagyatádi Szabó István*-utca 42. szám alatti lakásán *forgópisztollyal mellbe lőtte magát.* Már nem tudtak segíteni rajta, a golyó a szívét fúrta át. Búcsúlevelében öngyilkossága okául idegösszeroppanását emlegeti.

Kardos Károly ablaktisztító az *Üllői*-út 41. számú házban *felakasztotta magát.* — Pestszenterzsébeten a *Frangepán*-utca 11. számú házban lévő lakásán *Gregsa* József szobafestő *ismeretlen összetételű gyógyszeroldattal követett el öngyilkossági kísérletet.* — Vasárnap délután a *Fővám*-tér 3. számú bérház udvarán eszméletlen férfira bukkant a házmester. A kihívott mentők megállapították, hogy az ismeretlen férfi *előbb nagyobbmennyiségű mérget vett be, azután leugrott az emeletről.* Az öngyilkos kórházba szállítása közben a hordágyon *meghalt.* Zsebében búcsúlevelet találtak, melyben *Korács* Mihálynak nevezi magát és azt írja, **hogy halálba kergették.**

VÍGSZÍNHÁZ

JACQUES DEVAL, a »FRANCIA SZOBALÁNY« szerzőjének új vígjátéka

ÁLOMLOVAG

Fordította: BÓKAY JÁNOS

Tolnay Klári, Peéry Piri, Szepes Lia, Márkus Margit, Somlay, Básti, Dénes György, Kőmíves

Jegyrendelés: 115-344

Sumner Welles útjától Róma nem vár béke-közvetítési lehetőséget

Róma, február 26 (NST)

Sumner *Welles* amerikai külügyi államtitkár és Miron *Taylor*, Roosevelt elnöknek a Vatikánba küldött rendkívüli megbízottja

vasárnap megérkezett Nápolyba

a Rex olasz óceánjáró fedélzetén. Az amerikai államtitkárt William *Phillipps* római amerikai nagykövet és az olasz külügyminisztérium megbízottja üdvözölte a kikötőben.

Welles államtitkárt természetesen azonnal megrohamozták az újságírók, de az amerikai diplomata lakonikus rövidséggel csupán ennyit válaszolt a kérdések özönére: »*Remélem, hogy feladatomat jól és gyorsan oldhatom meg.*« További nyilatkozatokra nem volt hajlandó.

A két amerikai diplomata azonnal folytatta útját Rómába, ahova még vasárnap este meg is érkezett.

Sumner Welles hétfőn gróf Ciano külügyminiszterrel és azután Mussolinival folytat megbeszélést.

Kedden a római ankarai nagykövet villásreggelit ad az államtitkár tiszteletére, amelyen több olasz vezető személyiség is résztvesz. Egyelőre még nem tudják, hogy mikor utazik Welles tovább Berlin felé. Diplomáciai körökben azzal számolnak, hogy vagy már kedden, vagy pedig szerdán reggel hagyja el az olasz fővárost.

Olaszország óriási hadműveleteket jósol tavaszra

London, február 26 (Magyar Távirati Iroda)

Az angol sajtó nagyfontosságú eseményként jelenti, hogy *a Duce ma délután fogadja Sumner Wellest*, akinek küldetése tekintetében London a következőkben összegezi Róma első visszahatásait:

1. Az európai helyzet tekintetében Welles nem találhat semmit sem, amit az illetékes amerikai nagykövetek ne jelentettek volna Rooseveltnek, ennélfogva *küldetése nyilván a béketárgyalások lehetőségével függ össze.*

2. **Olaszország óriási méretű hadműveleteket vár tavaszra, tehát sem a szövetségesek, sem Németország nem hajlandó jelenleg békemegbeszélésekre.**

3. A közeli békekötés lehetőségét Róma úgy becsüli mint 1:10.

4. A legfontosabb lesz Wellesnek az a tanácskozása, amelyet *európai körútjának befejezése előtt folytat majd Mussolinival és Ciano gróffal.*

Nagyon fontosnak tartja London Taylor szentszéki kiküldetését, mint-hogy

a Vatikán a leggondosabban meg akar vizsgálni minden utat, amely a békéhez vezethet.

A Daily Express amszterdami értesülése szerint Colijn volt holland miniszterelnök, aki megbeszéléseket folytatott Mussolinival, Cianóval és a többi ország vezetőivel, *Németországban találkozni fog Wellesszel*, hogy közölje vele béketervét, amely állítólag az összes hadviselők számára elfogadható.

Brávó, Mátyás.

ezt jól csináltad! Mármint Te, Mátyás, akit »Jégtörő« névvel ruháztak fel a kalendáriumcsinálók s akit egyszerűen ki akartak hagyni ezidén a naptárból, mivel az esztendő szökőben van, mint egy körözött valutás. Ám Te, Mátyás, férfi vagy a talpadon s nem hagyod Magad. Igazad is van. Mi lett volna ezzel a sarkvidékre tolódott világgal Nélküled, ha elütnének Téged örvendetes foglalkozásodtól s azt a kis jégtörést is elirigylik. Azt hitték, hogy bele akarod ártani Magad a köztisztasági hivatal ügykörébe s nem gondoltak arra, hogy Neked valamivel régibb monopóliumod van a jégtörésre, mint valamennyi hivatalnak.

Ezt a hivatalt Rád ruházták, Mátyás s Te nem hagyod a jussodat. Igazad is van. Meg is jöttél becsülettel, hiába törölték a napodat, Mátyás, Te bekösöntöttél, válladra vetetted öreg zekédet, mert afféle öreg közéleti férfiúnak, mint Te vagy, nem telik minduntalan új ködmönre. Aztán, naptár ide, naptár oda, úgy nekiállítál a jégtörésnek, hogy ropogott bele ez a szünni nem akaró jégpáncél. Derék dolog ez, Mátyás, az ember legalább tudja, hogy vannak még hivatalos személyek, akik nem nézik a kalendáriumot. Te fogtad a csákányt s tegnap úgy foszlott a jég, mint a papír. Hát csak tovább, Mátyásunk, ne hagyd Magadat kicsemmizni, mi bízunk Benned. Köszönet, Mátyás!

Csak a franciák merjenek ilyen borotvaélen táncoló témából filmet csinálni!

RAJONGÁS

Ma, hétfőn ½8 és ¾10-kor díszbemutató!

SCALA

PARADIS PERDU.
ABEL GANCE új mesterműve.

Fernand Gravey
Micheline Presle
Elvire Popescu

SPORT

Nagy meglepetések a futballbajnokság első fordulóján

Az Ujpest és a Kispest vereséget szenvedett

Vasárnap megkezdődött a *Nemzeti Bajnokság* első tavaszi fordulója. Bokáig érő vízben és hólében játszottak a csapatok. A pályákhoz vezető utak is sárosak voltak és mégis mindenütt nagy nézősereg nézte végig a meccseket. Az első forduló nagy meglepetésekkel kezdődött: az *Ujpest* vereséget szenvedett a *Bocskaitól*, a *Hungária* pedig győzött a *Kispest* ellen.

Kispesten 5000 néző előtt *Vass* Antal bíráskodásával kezdődött a *Hungária—Kispest* mérkőzés, amely a kékfehérek 3:1 (1:0) arányú győzelmével végződött. Góllövők: *Titkos, Kis* (11-esből), *Nemes, Odry* (öngól).

A *latorcautcai* pályán a *Gamma—Elektromos* mérkőzésen 2000 néző tapsolt a *Gamma* 2:1 (1:1) arányú győzelmének. A meccset *Kiss* Ernő vezette. Góllövők: *Gajdos, Sütő, Korányi II.*

Debrecenben 2500 néző előtt *Palásti* bíráskodásával indult a *Bocskai—Ujpest* mérkőzés, amely a debreceni csapat 1:0 (1:0) arányú győzelmével végződött. Góllövő: *Turay II.*

A *BEAC* pályán 6000 néző előtt játszott a *Ferencváros* a *Szeged FC* együttesével. A meccset *Rubint* vezette. A zöldfehérek együttese 4:1 (0:1) arányú győzelmet aratott. Góllövők: *Bihámy*, dr. *Sárosi, Tátrai, Kiszely*, dr. *Sárosi.*

Szolnokon 1000 néző előtt *Kékesi* sípjelére indult a *Szolnok—Kassa* mérkőzés. A meccset a szolnoki csapat nyerte 5:1 (2:0) arányban. Góllövők: *Sárkány, Selmeczy, Kolláth, Pásztor, Kolláth, Korom.*

A *Bihari-úti* pályán 1500 néző előtt a *Törekvés—Haladás* meccset bonyolították le. A *Törekvés* 3:1 (1:1) arányban nyerte a meccset. Góllövők: *Palatinus, Szabó, Palatinus, Szücs.*

Az első forduló után a bajnokság állása a következő: 1. Hungária, 2. Kispest, 3. Ujpest, 4. Ferencváros, 5. Szeged, 6. Törekvés, 7. Elektromos, 8. Bocskai, 9. Szolnok, 10. Gamma, 11. Haladás, 12. Taxi, 13. Kassa, 14. Nemzeti.

Hátszeghy nyerte a második tőrválogatóversenyt

A HTVK vasárnap rendezte második tőrvívó válogatóversenyét, amelyen tizenkilenc I. osztályú versenyző indult. A döntő délután öt órakor kezdődött és *Hátszeghy* József (HTVK) győzelmével végződött. 2. *Zirczy*, 3. *Homoródy*, 4. *Maszlay*, 5. *Bedő*, 6. *Palócz*, 7. *Berzsenyi*, 8. *Pesthy*, 9. dr. *Gözsy.*

VASÁRNAP délelőtt az FTC ökölvívó csapata 12:4 arányban győzött a BTK együttese ellen, a Beszkár pedig 9:7 arányban verte a WMTK ökölvívóit a Városi Színházban.

—•—

A HTVK kétnapos modern pentatlon versenyét Balázs főhadnagy nyerte vitéz Bartha, vitéz Orbán, Sebeők, Mattay, dr. Gyalokay, Áts, Bolgár, Görgényi és Bánhidy előtt.

—•—

A MÁTRÁBAN RENDEZETT ÖSSZETETT SÍLESIKLÓ BAJNOKSÁGOT Emánuel Antal (BBTE) nyerte, az ifjúsági bajnokságban Jobbágy győzött, a hölgybajnokságban Iglóiné lett az első, a csapatbajnokságban pedig a BBTE együttese szerezte meg a győzelmet.

—•—

A MEFSOK siugró versenyén Makk győzött dr. Török, Darabos, Pauer és Rábel előtt.

—•

A GANZ TE IV. osztályú kardversenyén Horváth (BEAC) lett az első Engler, Goldsemjed, Gajdacsik és Kovácsy előtt.

A Pest húsvéti pályázatának tudnivalói

Ezerötszáz jutalom a Pest nagy rejtvényversenyén

A *Pest* husvéti nagy rejtvényversenye a pénteki napon befejezést nyert és *a pályázatok beküldése kezdetét vette.* A beküldésre vonatkozó tudnivalókat az alábbiakban megismételjük:

A *Pest* január hó 15-től kezdődőleg *naponkint egy-egy, összesen harminc keresztrejtvényt s hetenkint, szombaton egy-egy, összesen hat rejtvényszelvényt közölt.*

A keresztrejtvényekben elrejtett szavak közül — csoportonkint — *ki kellett választanunk a legrövidebbet, tehát azt, amelyik a legkevesebb betűből áll.* (Pl. az ötödik heti simaparkettes szóban a *kettes*, homokilencsék szóban a *kilenc*, hatáshajhászó szóban a *hat*, vegyikísérlet szóban az *egy* és sűrű sötét az éj szóban az *ötös* szám közül az öt a legrövidebb.)

Most tessék elővenni a szombatonkint közölt szelvényeket s azoknak rovataiba

tetszészerinti sorrendben beírni ezt a hat legrövidebb nevet!

A szelvények hat-hat rekeszt tartalmaznak, *ezekbe irandók a szavak* és pedig

olyan sorrendben, ahogy az a pályázónak tetszik,

tehát *nem a megjelenés sorrendjében, hanem bármilyen elképzelhető variációban!*

Mindenki annyi szelvénnyel pályázhat, amennyivel akar, de a szelvények mindegyikéhez mellékelnie kell a naponkint megjelent 1, 2, 3, 4 és 5. keresztrejtvény-sorszámokat!

A szelvények üres rovatait tessék pontosan és olvasható írással kitölteni (név, foglalkozás, lakcím),

A PEST szerkesztősége, husvéti rejtvénypályázat Budapest, VII., Rákóczi-út 54.

címmel ellátni, megfelelően felbélyegezni,

a boríték hátlapjára a pályázó nevét és lakáscímét okvetlenül felírni és úgy postára adni, hogy a pályázatok legkésőbb március 9-én pontosan déli 12 óráig

szerkesztőségünkbe megérkezzenek. Budapesti pályázók a pályázatokat személyesen is elhozhatják és bedobhatják a szerkesztőségi kapu alatt elhelyezett levélgyűjtőszekrénybe.

Husvéti nagy pályázatunk eredményét

a »Pest« március hó 23-i számában

közöljük, de addig is gondoskodunk arról, hogy a nyereménytárgyak — mint a *Pest* szerény, de őszinte örömmel adott ajándékai — *még a husvéti ünnepnapok előtt a szerencsés nyertesek kezei közé kerüljenek.* S minthogy azt akarjuk, hogy — a lehetőséghez képest — minden jutalmunk olyan helyre kerüljön, ahol az kizárólagos örömet is szerez: rátérünk még néhány különleges jelentőségű nyereménytárgyunk ügyére és *felkérjük olvasóinkat, hogy a pályázatok beküldésével egyidejűleg, de*

külön nyilt levelezőlapon

közöljék velünk, ha esetleg a menyasszonyi kelengyére, illetve a szemüvegekre reflektálnak. Mert ezeket a nyereménytárgyakat

kizárólag olyanok részére

akarjuk odaítélni, akiknek erre szükségük van, illetve akik erre való igényüket bejelentik.

Tessék pályázni! A pályázatokat érdeklődéssel várja

A Pest szerkesztősége

Hol állították ki a „Pest" nagy rejtvényversenyének díjait?

A pályázat ideje alatt nyereménytárgyaink egy részét a *Pest* kiadóhivatalának kirakataiban (VII., Erzsébet-körút 18—20.) bemutatjuk, egyben felhívjuk olvasóinkat: *tekintsék meg az alább felsorolt kirakatokat is, amelyekben pályázatunk értékes jutalmainak egy részét közszemlére szintén kiállítottuk:*

Tillemann Sebestyén, — Handelsmann porcellánkereskedő, — Károlyi divatház, — Vogel Testvérek csillárgyára, — Virányi kalapszalon, — Chmura László látszerészeti üzem, — Garcon bútorgyár, — Turáni Szőnyegszövő Rt., — Hungária virágkereskedés, — Ideál harisnyaszalon, — Moskovitz Elemér drogériája, — Galambos selyemszövetház, — Belgráder Jenő rádió szaküzlete, — Zemplényi divatkötőüzem, — Burma Royal, — Gyémántház, — Zemplényi divatkereskedés, — Kovács A. és Társa, — Klein Ödön, — Lusztig B. Béla, — »Aranykakas Bolt«, — Zobel harisnyaszaküzlet.

— A kormányzót ünnepelte közgyűlésén a pesti izraelita hitközség. A pesti izraelita hitközség képviselőtestülete vasárnap tartotta rendes évi közgyűlését, amelyen *Stern* Samu elnök megemlékezett *a kormányzó országlásának 20. évfordulójáról.*

— Mélységes hódolattal ragadjuk meg az alkalmat, — mondotta — hogy kifejezést adjunk a hála, a hűség és a hódolat érzelmeinek Őfőméltósága iránt. Hő imánk száll az Egek Urához: *áldja meg a mi Kormányzó Urunkat, tartsa épségben, erőben, egészségben, hogy a béke útjain vezethesse országunkat a további boldog fejlődés felé.*

A képviselőtestület tagjai helyükről felállva hallgatták végig az ünnepi megemlékezést és lelkesen éljenezték a kormányzót. Ezután leleplezték *Vészi* József arcképét, majd *Stern* Samu elnök megemlékezett dr. *Kunos* Ignác professzorról születésének 80. évfordulója alkalmából.

Babits Mihály kisebb műfordításai

A világ költészetének kincsestára. Sophokles, Shakespeare, Goethe drámái. Középkori himnuszok. Theokritos, Anakreon, Catullus, Shelley, Keats, Browning, Tennyson, Swinburne, Wilde, Poe, Baudelaire, Verlaine stb. verseiből

Díszkötésben 12 pengő

Athenaeum

LOSPORT

Rikán látott szép küzdelem után Katinka győzött a gróf Ráday Gedeon emlékversenyben

Az első »tavaszi hangulatú« vasárnapon szokatlanul nagyszámú közönség előtt rendezte meg a *BÜE* az egykori elnökéről elnevezett *gróf Ráday Gedeon emlékversenyt* és a mellékesen sorra kerülő kilenc futamot.

A nagy díjban nyolc résztvevő állott starthoz. Közöttük a tavalyi derbygyőztes *Dávid* ellen *Kuno, Katinka* és *Jósnővel* az élen, a pesti pálya *legjobb nemzetközi lovai vették fel a küzdelmet.*

Kimondott favorit nem akadt. A ring közönsége *Jósnő* és *Kuno* között ingadozott. Mindkettőt 1½-lel jegyezték a bukmékerek. *Katinkát és Dávidot könnyen lehetett 4:1-hez fogadni.*

Az indítás az első kísérletre sikerült. *Orao* és *Doba* az első félkörben *mint valami kettesfogat, fej fej mellett haladva, vezették a mezőnyt. Dávidot* Raymer hajtó a harmadik negyedik helyen tartotta, míg a hátulról indulók közül *Katinka helyezkedett el szerencsésen* a korlát mellett, míg *Kuno* ez alkalommal is a hamarosan tömörülő mezőny *külső oldalán futott.*

Az első kör után Dávid ment az élre. Kuno szorosan mellette haladva erősítette az iramot. A tribünök előtt nagy keveredés volt. A sürgés-forgásból *élesen hallatszott ki a Katinkát hajtó Zwillinger kiabálása,* aki a közvetlenül előtte haladó *Kreutertől* »reklamálta« a belső pozíciót. Eredményesen: *Katinkának ez alkalommal is sikerült legbelül fordulnia.*

A tulsó egyenesben *Dávid* és *Kuno* öldöklő iramban küzdöttek a vezetésért. Úgy látszott, hogy *Kuno* az élre kerül, *a derbynyerő azonban szívósan újítva tartotta vezetőhelyét, sőt az utolsó fordulóban egy félhossznyira ismét elhúzott Kunótól. Katinka,* mely itt már harmadik volt, a két viaskodó mögött *óvatosan a háttérben tartózkodott.* A célegyenesre befordulva *Dávid elkészült erejével, Kuno* jutott az élre, — de csak egy pillanatra, mert az eddig kíméletesen hajtott *Katinka, mint valami áramvonalas gőzmozdony tört Kovács János lova után és a közönség éljenzése közben aránylag biztosan megverte.* Kilométerátlagidő: *1:24.7.*

Gyönyörű verseny volt.

A nézőtéren megjelenő tízezrek tapsvihara kísérte istállójukba a résztvevőket s ez a tetszésnyilvánítás ez alkalommal a *BÜE* vezetőségének is szólt, ennek a ritkaszép futamnak a sikeres megrendezéséért. *Nem volna teljes beszámolónk, ha nem emlékeznénk meg külön a nyerő tréneréről, Zwillinger Józsefről, aki Katinkát valóban mesteri módon hajtotta.*

A kísérő versenyszámokban is *érdekes küzdelmeket láthattunk.* Külön izgalmakat okozott a *Remetehegyi-díj*, melyben *Lenke II. és Ella összeütköztek és elbuktak.* Szerencsére sem a hajtóknak, sem a lovaknak baiuk nem történt.

Részletes eredmények:

I. Mechanikus hendikep. 1. **Pungvur** (p) Feiser, 2. Ali (2½) Massár F. I. m.: Ébredő, Tilly II., Démon, Tisza. Könnyen. 10:15. 11. 13. Befutó: 10:32. Idő: 35.2. — **II. Amatőrverseny.** 1. **Gulliver** (6) Németh. 2. Urilány (3) Balk. 3. Carthago (2) Hoffmann S. I. m.: Trézsi, Cserebogár, Csongor, Toti, Árvalegény, Palóc. Biztosan. 10:177, 28. 17, 14. Befutó: 10:462 és 400. Idő: 32.6. — **III. Négyévesek versenye.** 1. **Csebogár** (p) Marschall. 2. Lekér, Benkő. 3. Hamis (10) Soldos. I. m.: Tibor, Váratlan, Dávid Foote, Vera, Marschall-Kürt s. Küzdelem. 10:25, 18, 13, 14. Befutó: 10:44 és 87. Idő: 39.5. — **IV. Gróf Ráday Gedeon emlékverseny.** 1. **Katinka** (4) Zwillinger. 2. Kuno (1½) Kovács J.. 3. Dávid (4) Raymer. I. m.: Orao, Margit S., Tilly, Doba, Jósnő. Küzdelem. 10:58, 12, 11, 13. Befutó: 10:74 174. Idő: 24.7. — **V. Hendikep.** 1. **Gyalla** (3) Kovács II., 2. Beki (5) Benkő. 3. Dajka (5) Síró. I. m.: Biztos, Kolevéz, Lasta, Beata L., Bicskás, Égeria. Küzdelem. 10:37. 29. 25. 23. Befutó: 10:102 és 134. Idő: 31.4. — **VI. Dobogókői díj.** 1. **Peter Pilot** (8) Jónás. 2. Törzsfőnök (8) Benkő. 3. Lármás (2½) Dózsa. I. m.: Mária, Aprópénz, Edömér, Soci. Biztosan. 10:91, 19, 18, 14. Befutó: 10:1146. Idő: 30.5. — **VII. Hendikep.** Holtversenyben: 1. **Paprika** (2½) Vári és **Drégely** (12) Jónás J., 3. Ják (10) Földi. I. m.: Imréd II., Pique Dame, Opera, Utána. Holtverseny. 10:16, 223, 13, 22, 17. Befutó: 10:134 és 491. Idő: 32.4, 29.8. — **VIII. Lőcse-díj.** 1. **Ohio** (8:10) Jónás F., 2. Sári biró (4) Zwillinger T. I. m.: Angyalka, Zólyom, Pamuki Harpia, Családfő. Könnyen. 10:16, 14, 23. Befutó: 10:140. Idő: 32.3. — **IX. Hendikep.** 1. **Ritola** (p) Kovács I., 2. Perun (4) Jónás, 3. Marja (4) Simkó. I. m.: Szirén, Valódi, Kati, Bajadére, Zarándok, Hyperol. Biztosan. 10:24, 17, 20, 20. Befutó: 10:52 és 85. Idő: 32.2. — **X. Remetehegyi díj.** 1. **Apród of Pamuk** (2) Hauser. 2. Mézes (6) Kovács F., 3. Eszter (2½) Benkő. I. m.: Ella, Lenke II., Alpár G., Gyémánt. Könnyen. 10:32, 13, 22, 15. Befutó: 884. Idő: 1:24.

Kapik 8 Ft.

MEGHÍVÓ

A MAGYAR SPORTOLÓ IFJÚSÁG

Szabadság ünnepére

Bárczy (Megyery) 3

JÚNIUS 5-6-7

Antal Elemérné

Lap: Szabad Szó

Megjelent: 1949 MÁJ. – 5.

Csoportkiállítás

Hat festőművész rendezett kiállítást a *Képzőművészek Szabadszervezetében* (Andrássy-út 69.)

Baky Győző szenvedélyesen színes képei főleg szép tájakról számolnak be. Ha megszabadulna a sokszor erőszakolt technikai ügyeskedésre való törekvéstől, sokkal valószerűbbek lennének képei. *Jancsek* Antal munkái közül kiemelkedik a „Kövezők déli pihenője", című realaista ábrázolás. *Szalai* Zoltán néhány lírai tájképét állította ki, melyeknek kevés mondanivalójuk van. *Gerendássy* György képein lendület, frissesség látszik. Kár, hogy néhol, ahol arra nem is lenne szükség, erőszakosan torzít. „Pihenőn" című képe biztató ígéret arra, hogy nagyobb feladatok megoldására is képes. *Antal* Elemérné, *Rózsahegyi* Jenő és *Károlyi* Irén képei szerepelnek még a kiállításon.

AZ ORSZÁ

PORCELLÁNFIGURÁK,

45 darab,
Berlin, Frankenthal, Bécs, Höchst, XVIII—
század.
A San Marco-gyüjteményből.
Gerevich PA, 262. l.

KÉSZLET,

30 drb. edény és tányér porcellánból, Török
számára készült 1780 körül.

Antal Elemérné

tovább

Uj csoportkiállítás nyílt a Képzőművészek Szabad Szervezetében, Antal Elemérné, Baky Győző, Gerendási György, Jancsek Antal, Károlyi Irén, Rózsahegyi Jenő, Szalai Zoltán festőművészek munkáiból.

Kis Ujság

1949. máj. 1.

megirva

Antal Elemérné

l.

Szabad Művészet

1949. 262. l.

Antal Elemérné, Kolisch Irén

A Stúdió tagja

A budapesti pedagógusok képszőmüvén stúdiója
1953-1963. Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
37.o.

Festészet.

"Varrónö." festette Antal Elemérné.

Uj Világ.1949. 11.sz. márc.18. 7.l.

Antal Klemérné festő"

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 5. sz. 216. o. Kiállítási Naptár

Antal Elemérné festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 6. sz. 262. o. kiállítások.

Antal Elemérné festönö.

Uj Világ.1949.11.sz.márc.18.7.l.

MDK

Antal Elemérné

Varrónő, festm.

Szilágyi Jolán: Képzőművésznők csoportkiállitása.
Uj Világ. 1949. márc. 18.

MDK

Antal Elemérné, festö

Tavaszi napsütés. Pastell.

A Dunai Ké-zőművészek Karácsonyi Kiállítása. 1947.
Kat.

ANTAL Endre építész

Csongrád. ref tpl. 1935

CSMÉE 47.

megrendelőként tűnik fel, aki mai
feszegető udvari művészetre is fi
nagy igényű templomdíszítés, s a t
munkaközi módosítása a művészet n
magas klérus mentalitásáról és kü
számos történeti adat."[52] Ezt a
megfontolások és történeti adatok
helyzetképet a pécsi együttes szer
látszó két püspöke, Makariusra és
megállapítás elözi meg: "A váltás
tehető, alighanem 1186 tájára. So
mely nagyjából megfelel a székesé
vonulatainak." Mert a Pécs szobrá
vonatkoztatható egyetlen, bár jel
egyetlen dátum az ercsi bencés ap
1186.[53] Mivel Szer monostorából
töredékek, amelyeknek ornamentiká
székesegyház faragványaival,[54]
oszlopszobrokkal kapcsolatban is
"pécsi műhely", "pécsi stílus" De
kidolgozott fogalma alkotja, ő ko
fejezetcímként is operált e kifej
kora (a XI. század végétől a XII.
évtizedéig)", kiterjesztve a stílu
kisművészetekre is. Gerevich Tibo
plasztika legjelentékenyebb orname
is kétségkívül a pécsi volt. Dísz

ANTAL Endre épitész

Szentes. Tervezte a csongrádi ref.templomot 1935-1937

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991

78-79.,ill.

Antal Endre épitész
Kápolna, tervezet

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 11 l.

Ø Antal Ferenc

kisnerda, gerencsér

helyi

1943-ban Antal József mét tanult 3 évig Kisnerda-helyen, A. József neki pasybályga volt.

l.

Dunántuli Szemle

1944. 120. l.

129. l.

Kós Károly dr.: A Zürichvölgyi gerencsérség.

1943-ban 75 évés

75

mit. 1868 körül.

1943

Antal Ferenc

MDK

résztvett a kiállitáson. 1962. dec. 17-30.

Jutalomban is részesült.

"Postahivatal"

Tóth Jenő: Valódi müvészeti élményt nyujtott
a budapesti póstás képzőművészek
szakkörének kiállitása.
Szocialista Pósta. /19/ 63. 1. szám

Antal Ferenc

Műteremsarok.

festmény, reprodukció.

Nép művelés, 1964 január, XI. évf. 1. szám, 35 lap

Antal Ferenc

Szerepel a Pesti Képzőművészeti Kör kiállításai

Népművelés, 1904, 4 sz., 43 o.

M. DK

Antal Ferenc
nyomdász

tervezése és vetése a 41. lapon. Ábra
Zongora reklám, csak vetése a 42. lapon"

— Följegyzések. Melléklelenik

Grafikai Szemle 1939 évf 2 sz 50 l.

Antal Ferenc MDK

Verkert Kioszk, olf.

Berta néni, olf.

Mücsarnok 1960.Képző és Diszitőművészeti kiáll.

Antal Ferenc MDK

Siófoki nyaralás, olf.

Budakeszi,olf.

Szentendrei sikátor, olf.

Mücsarnok 1960.Képzőm és Disztőművészeti kiáll.

Antal Ferenc.

A Fővárosi Művelődési Központ kiállításain részt vett munkái jó felkészültségről tanúskodnak.

P. Gy. Kiállításak művelődési házakban

Népművelés 1970/3 46 old.

Antal Ferenc MDK

Olvasó nő, gouache

Mücsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

Outal Ferenc
grafikus

M.D.V.

„Rajz"

Élet és Irodalom, 1968. ápr. 6 - 10 lap.

Antal Ferenc MDK

Szendergés, olf.

Jegyváltás, olf.

Selyemvásárlás, olf.

Beszélgető aktok, olf.

Műcsarnok 1960. Képző- és Iparművészeti kiáll.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 JAN 16
Antal Ferenc
Magyar Ifjúság

Antal Ferenc rajza
1021

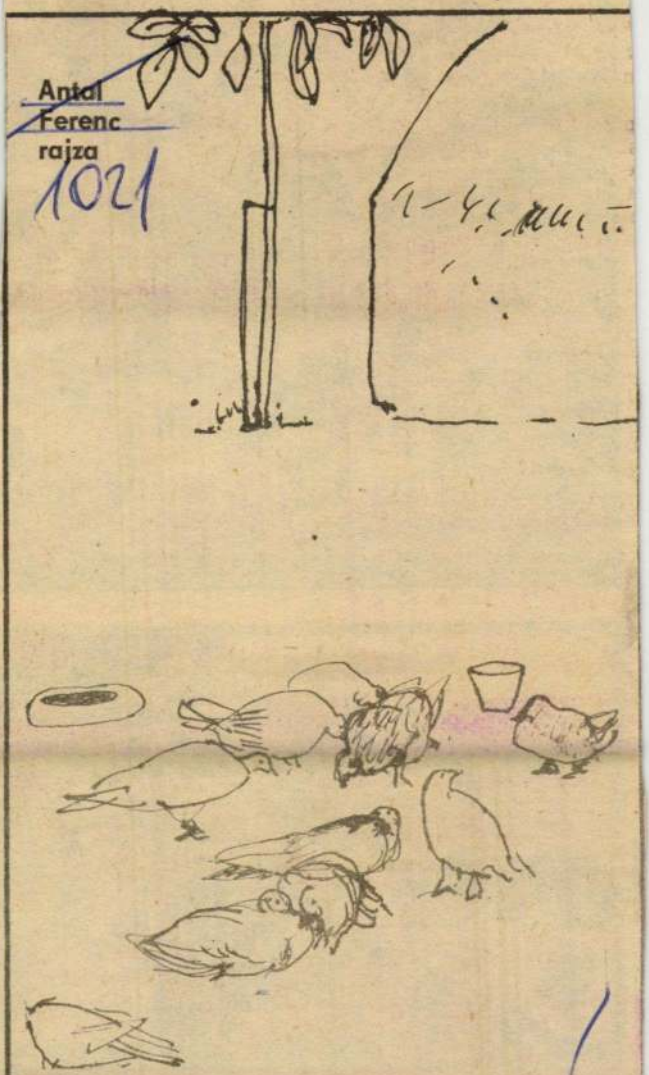

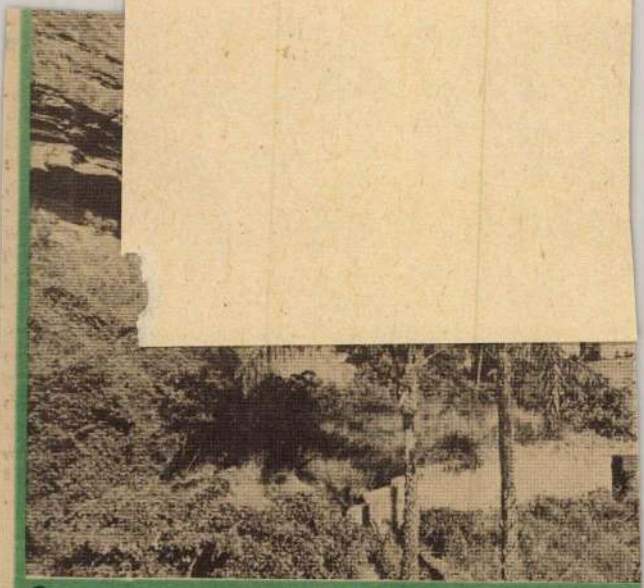

3

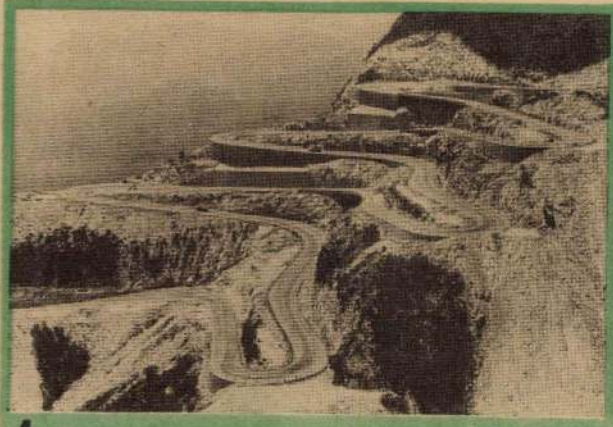

4

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr

1974. JUN 27

Antal Ferenc

1021

Egy festőművész felfedezése

Képzőművészeti kiállítás Csornán

Javasolom, *hogy ha nincs elháríthatatlan akadálya, hagyják nyitva a Csornai Művelődési Központban rendezett képzőművészeti kiállítást a rábaközi napok befejezte után is! Lehetőséget adva arra, hogy további látogatók tekintsék meg.*

Nem mintha nem lett volna közönsége eddig is, de szeretném még több emberrel megosztani azt a rendkívül kellemes meglepetést, ami engem ért a kiállításon.

Nem azért, mert annyira színvonalas, annyira jó a tárlat teljes anyaga.

Nem.

Vannak megrekedt és kifejezetten gyenge, amatőr próbálkozások is — de ezek sem ízlésrombolók, azért nem is érheti elmarasztalás a kiállításukért a zsűrit. (A földszinti kisebb teremben látható munkákra gondolok.) S közöttük is vannak fiatal ígéretek. ANTAL FERENC az egyik, akinek négy képe négyféle felfogást, stílust tükröz: keresést. S ez rokonszenves és helyénvaló, annál is inkább, mert a tematikával szinkronban változik a formai, technikai megoldás, stílus. A falusi hangulatú „Kis csornai lakodalom" naiv megfogalmazásra törekszik, egyszerűsített figurákkal és kompozícióval. Ugyanúgy átgondoltságról tanúskodik, mint a gondolati tartalmú „Atomcsapás" stilizált formába tömörítése. Az „Új fal" nagy, fehér síkja az újat a széppel, tisztával azonosító szemlélet hangsúlyozása a színek és a formák kompozíciós lehetőségeinek tudatos alkalmazásával.

Ugyancsak tehetséges KISS KATI. A konstruktív „Női fej" és „Esti utca" című képei erőteljes, határozott színérzékről, komponáló készségről tanúskodnak.

Nagyon szép, friss és kifogástalan vízfestéktechnikával készült ÉLŐ AMÁLIA „Virág-" és még inkább a „Halas csendélete".

A földszinti teremben látható néhány csodálatosan szép, régebbi és újabb fafaragása KISS ERNŐNEK, a monumentális „1948—49" és a „Tatárjárás" című domborművei, s „Ludas Matyija", mely nemcsak Kiss Ernő, hanem a szintén kiállító ÁDER ISTVÁN és PINTÉR JENŐ (kár, hogy lakkozza munkáit) figurái közül is a legsikerültebb, mert Áder általánosító — ezt nem hibának minősítem! — „Gulyása", „Csikósa" fölé nő azzal, hogy egyénisége van.

Az igazi, *szívderítő meglepetéssel szolgáló élmény azonban az emeleti klubhelyiségben várja a látogatót. Két művész képei láthatók itt, SZABÓNÉ B. MAGDA és RÁZÓ JÓZSEF munkái. Rázó József alkotásaival találkoztam már kiállításokon, de így együtt látva mintegy húsz képét, most rajzolódott ki a művész alkotói karaktere, határozott, egységes ecsetkezelési technikája, színvilága, témavilága. Kiforrott tehetség, egyetlen, ami nyugtalanító mégis: a megállapodottsága. Nem mondanám — nem mondhatnám —, ha Rázó József hatvan év körüli, idős „mester" lenne —, akinek tompa fényű, sötét alaptónusú csendéletei, tájkivágásai, enteriőrjei több évtizedes pálya delelőjén túl készültek volna — évtizedekkel ezelőtt. Mindez nem von le semmit értékükből, mert biztos, a rajztudásához, a hagyományos értelemben vett festék- és ecsetkezelés festőiségéhez nem fér kifogás. Különösen szép a „Naprafor-gók", atmoszférája van a „Beszélgetőknek" stb. De aligalig tudjuk kortársunknak érezni.*

Különös kontraszt éppen a Rázó-képek mellett és között helyet kapott Szabóné B. Magda kiállított anyaga, a tárlat nagy meglepetése, mely a felfedezés örömével párosul Szabóné B. Magda ugyanis, aki idősebb Rázó Józsefnél, mindazt a fiatalos lendületet, derűs, vidám felszabadultságot, a mát mai szemmel látó és láttató szuggesztivitást közvetíti képeivel alkotói lényéből, amit a fiatalabb pályatársnál hiányolok. Igazságtalan lennék azonban, ha csupán eme magától adódó összevetés kapcsán mondanám el mindezt Szabóné B. Magdáról. Nem, ez a fiatalságát megőrző, kifejezési eszközeit megújítani tudó művész a mesterségbeli tudás olyan szintjén és a líra olyan hőfokán szól hozzánk, hogy feltétlenül ott lenne a helye megyénk képzőművészeinek legjobbjai mellett.

Tájképein *— „Vörösberényi tanyák", „Tokaji ritmusok", „Tokaji házak", „Tokaj" és a többi — lüktet az élet, minden mesterkéltség nélkül rendeződik ritmusba a táj felületi vonulata és meleg színskálája. Vizet, lomb közti párás levegőt is csak nagyon-nagyon ritkán láttam olyan tökéletesen festve, mint a „Vásártér" című képén. Van néhány szimbolikus ihletésű figurális kompozíciója is — valószínű, hogy régebben készültek, sajnos, nincs dátum a műveken („Félelem", „Szellemlovasok") —, melyek egy egészen más fajta, de úgyszintén egyéni látásmód és egyéni mondanivaló kifejezésének törekvéséről győznek meg. Reméljük, ezentúl a megyei tárlatokon is találkozhatunk Szabóné B. Magda munkáival.*

MEDVE IMOLA

zás

György tiszteletére

nco mérkőzésen készült. Izgalmas jelenet a győriek kapuja előtt.

portműsor

Szentiván, du. fél 6 óra. Játékvezető: Szabó Gy. — MOTIM TE—Nyergesújfalu, Mosonmagyaróvár, MOTIM-pálya, du. fél 6 óra. Játékvezető: Ferenczi. — Fertőszentmiklós—Pusztavám-Mór, Fertőszentmiklós, du. fél 6 óra. Játékvezető: Morovicz. — Siófok—MOFÉM Hubertusz, Siófok, du. fél 6 óra. Játékvezető: Szakács.

MEGYEI I. OSZTÁLY: Gy. Mezőgép—Kapuvár, Győr, kisbácsai pálya, du. fél 6 óra. Játékvezető: Pintér. — S. Vasas—Gy. Textiles, Sopron, Agfalvi úti pálya, de. negyed 11 óra. Játékvezető: Gősi. — S. Postás—Petőháza, Sopron, Postás-pálya, du. fél 6 óra. Játékvezető: Kovács J. — S. Textiles—SFAC, Sopron, Textiles-pálya, du. fél 6 óra. Játékvezető: Mester. — Csorna—Jánossomorja, Csorna, du. fél 6 óra. Játékvezető: Boros. — Rábapordány—Farád, Rábapordány, du. fél 6 óra. Játékvezető: Kiss-Tóth. — Öttevény—Nagyszentjános, Öttevény, du. fél 6 óra. Játékvezető: Kovács L. — M. Vasas—Gyr. Kinizsi, Mosonmagyaróvár, M. Vasas-pálya, du. fél 6 óra. Játékvezető: Horváth T.

Győrött már hagyomány, hogy az utcacsapatok szervezett formában versengenek a Honti-kupáért. Az idén 12 együttes részvételével kezdődött a bajnokság. A döntőbe 4 csapat került.

A döntő küzdelmeinek megrendezésére tegnap délután az Engels Frigyes Általános Iskola sporttelepén került sor. A jól előkészített pályán először a Győri Radnóti—Koroncó úttörői játszottak a harmadik, negyedik helyért.

A fiatalok a kisméretű kézilabdapályán nagy irammal kezdték a játékot. Az első gól a mérkőzés 5. percében esett. A győriek csatára gólhelyzetbe került, és védhetetlenül lőtt a jobb sarokba. A félidő befejezése előtt néhány perccel a vendégek egyenlítettek.

A fordulás után fokozódott az iram. Hol az egyik, hol a másik kapu forgott veszélyben. A kitűnő erőben lévő koroncóiak ezúttal is bebizonyították, hogy nem véletlenül kerültek a döntőbe. A szünet után a gólok is sűrűbben potyogtak. Az izgalmas véghajrában a Radnótinak sikerült a győztes gólt megszereznie.

A találkozó végeredménye:

RADNÓTI—KORONCÓ 4:3 (1:1)

Ezután az Olimpia—Rába SC csapatai vetélkedtek az első, második helyért.

RÁBA—OLIMPIA 5:3 (3:2)

Ezzel a Rába SC nyerte a Honti-kupát. A jó hírnévnek örvendő győri együttesek színvonalas, izgalmas csatát vívtak.

Az Irodagéptechnika Vállalat

ége

anévre

olvételt hirdet az

műszerész

an

csak érettségivel,

s Tivadar u. 17.

el tudatjuk, hogy

Antal Ferenc

Szerepel az Eötvös Klub

Liáhításán

Farkas-Kéri: Az Eötvös Klubban

Egyetemi Lapok 1971 II. 8

Antal Ferenc

A Postás Művelődési Ház, a KPVDSZ és a KPM Képzőművészköreinek az Építők Rózsa Ferenc Művelődési Házában rendezett tárlatán szerepel.

Postás Dolgozó 1966. jún. ?

MDK.

Antal Ferenc

Grafikáiról

Keletmagyarország 1966 nov.13.

MDK

Antal Ferenc gerencsér

Jáki farekas Cé lajstromában 1750-ik évben szerepel a neve

Fábián Gyula: A jáki gerencsérek Szombathely 1934. 10. lap

10

ANTAL Frigyes művészettörténész

MEIL I. Bp., 1990

perspectives de la politique économique. (Paris-Köln, 1965). – 3. *Face au synchronocentrisme, la sociologie est-elle l'histoire immédiate de l'ère audio-visuelle.* (Bologna, 1971). – 4. *Sociologues allemands. Études de cas en sociologie historique et non-historique avec le dictionnaire de „l'Éthique protestante et l'esprit du capitalisme" de Max Weber.* (Neuchâtel, 1972). – 5. *Beyond Monopoly Capitalism and Monopoly Socialism.* (Cambridge, 1978). – 6. *Towards a Social Contract on a World-Wide Scale: Solidarity Contracts.* (Geneva, 1980). – 7. *Experimental sociology of Architecture. A Guide to Theory, Research and Literature.* (Paris-New York, 1981). – 8. *Migration from Rural to Urban Habitat in Tropical Africa 1970-2000.* (Brüssel, 1982). – 9. *Rapide urbanisation dans le tiers monde et plus particulièrement en Afrique tropicale. Répercussion sociales et perspectives.* Klny. (Paris, 1983).

I: Bölöny. – Hung.A.3. – ÚLát 1966/1. (Szabados J.).

Annabring Mátyás (Kübekháza, Torontál vm., 1905. – Würtenberg, NSZK, 1961.): újságíró. * *Tan.*: PPT. * *Lh.*: 1945-: Németo. * *Karr.*: Az Unsere Post és a Südost-Stimmen fel. szerk.-je. * *Publ.*: Unser Hauskalender.

M: 1. *Das ungarländische Deutschum. Leidensweg einer südostdeutschen Volksgruppen.* (Stuttgart-Möhringen, 1952). – 2. *Kreuz und quer durch das rote Ungarn. Tagebuch eines Dunauschwaben aus der Zeit der Deutschenverfolgung in Südosteuropa.* (Stuttgart, 1953). – 3. *Die katholische Kirche im kommunistischen Ungarn.* (Stuttgart-Degerloch, 1953). – 4. *Die Volksgeschichte der Deutschen in Ungarn.* (Stuttgart, 1954). – 5. *Volksgeschichte der Donauschwaben in Jugoslawien.* (uo. 1955). – 6. *Der Freiheitskampf in Ungarn.* (Aalen/Württ., 1957). – 7. *Inseln im Meer. 1. Deutsches Schicksal in Alt-Ungarn.* (uo. 1960).

I: Mérő. – KatSz 1952/2. (M. E. B.). – uo. 1954/1. (H. E.).

Anon Imre: költő. * *Lh.*: NSZK.

M: *Szívvel, lélekkel. Mit Herz und Seele. With Heart and Soul.* V. (München, 1977).

Anonymus Kiadó. * *Alak.*: 1954, Róma. * *Vez.*: Pásztor Lajos. * *Kiadványai*: Magyar Versek Aranytól napjainkig (szerk.: Cs. Szabó László, 1954), Cs. Szabó László, Békés Gellért, Szabó Ferenc, Borbély László, Zathureczky Gyula, Eszterhás István és Horváth Elemér kötetei.

I: Nyugati. – Borbándi.

Anson Edit → Jacobi Edit

Antal Ferenc: ref. lelkész, szerkesztő. * *Lh.*: Ausztrália. * *Karr.*: 1956-57: az Ausztráliai Magyar Újság és a Magyar Újság (Melbourne) szerk.-je.

I: Mildschütz.

Antal Frigyes (Bp., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1887. dec. 21. – London, 1954.: művészettörténész. * *Tan.*: Freiburg; Univ. de Paris, Sorbonne; Univ. Wien, dr. * *Lh.*: 1933-: Anglia. * *Karr.*: Egyetemi tanárként dolgozott. A Kritische Berichte zur Kunstgeschichtlichen Literatur szerk.-je.

M: 1. *Florentine Painting and its Social Background.* (London, 1947; cseh, Praha, 1954; ném. Berlin, 1958; ol. Torino, 1960; m. Bp. 1986). – 2. *Fuseli.* (London, 1956). – 3. *Hogarth and his Place in European Art.* (uo. 1962; ol. Verona, 1964). – 4. *Classicism and Romanticism with Other Studies in Art History.* (London, 1966; ném. Dresden, 1975). – 5. *Raffael zwischen Klassizismus und Manierismus. Eine sozialgeschichtliche Einführung uin die mittelitalichische Malerei des XVI. und XVII. Jahrhunderts.* (Giessen, 1980).

I: Gulyás. – Bölöny.

Antal Géza: történész. * *Lh.*: Argentína.

M: *Who is Right, the Capitalist or the Communist.* (Buenos Aires, 1954).

Antal Jenő (1871. kör. – Putnam, USA, 1952. febr. 13.): ügyvéd, újságíró. * *Lh.*: USA. * *Karr.*: A The New World szerk.-je.

I: Vasváry.

Antalfy Mihály (Gyöngyös, Heves vm., 1906. -): ügyvéd. * *Tan.*: 1928: PPT, jogi dr.; 1933: bírói vizsga. * *Lh.*: 1945-: Németo., 1950: Ausztrália, 1979: USA. * *Karr.*: 1959-: Melbourne-ben az állami jogügyi osztály tisztviselője volt. * *Díj*: Árpád-aranyérem (1977). * *Publ.*: The Western Australian Railway Institute Magazine.

M: 1. *Law in Victoria.* (Armandale, 1963). – 2. *Crown Pleas in Victoria.* (uo. 1977).

I: Mérő.

Antal Frigyes művészettörténész. 1)

1919 őszén a Tanácsköztársaság bukása után jelent meg a Magyar Iparművészet c. folyóiratban Margitay Ernő volt iparművészeti iskolai tanár írása, az alanti címen, ismerteti a művészeti direktórium képviselőit, — melynek a művész is tagja volt. Május elején Pogány Kálmán hadbavonult és Őt bízta meg helyettesítésével.

Gábor Eszter: „Vörös Művészeti politika!"
Kritika, Budapest, 1975. márc.

Antal Frigyes, művészettörténész (1) Folytatás

A Magyar Tanácsköztársaság 133 napja viszonylag önálló művészettörténeti periódus, de nem lehet független a tízes évek legfontosabb haladó törekvéseitől, a radikális baloldaltól, amely már 1918 végétől jellemezte a forradalmi hullám nyomán kialakult szellemi-művészeti mozgást. Így foghattak hozzá a 133 nap alatt főiskolai reform kidolgozásához, művésztelepek újjászervezéséhez, stb. támaszkodva az értelmiségi nemzedékre: Lukács György, Balázs Béla, Antal Frigyes, Wilde János és még többekre.

Aradi Nóra: Képzőművészeti élet 1919-ben.

Jelenkor, 1979. 3. 248. old.

Antal Frigyes, művészettörténész – 2. folytatás

a Közoktatási Népbiztossághoz tartozott a művészeti, ideológiai propaganda. A művészek politikai irányításával Pogány Kálmán vezette Művészeti Direktóriumot bízták meg. A múzeumi ügyeket Antal Frigyes és Wilde Ydnos képviselte. – A Magyar Tanácsköztársaság talán legfontosabb kulturális eseménye volt a köztulajdonba vett műkincsek első kiállítása," mely jún. 15-én nyílt meg a Műcsarnokban.

Aradi Nóra: Képzőművészeti élet, 1919-ben.
Jelenkor, 1979, 3. 249. old.

Antal Frigyes művészettörténész 2) Folytatás.

A festőművészek katasztrét külön bizottság csinálta, melynek Antal Frigyes, felesége és többen voltak tagjai. – A szobrászművészek katasztrét hárman készítették, Antal, Ferenczy Béni és Pátzay Pál. – A köztulajdonba vett műtárgyak ügyével aktívan részt vett. – Antal Frigyes-aki helyettes osztályvezető volt, kijelölte a Képzőművészeti Főiskola tanárait, kiket rendelkezési állomanyba helyeztek.

Gábor Eszter: „Vörös Művészeti politika".

7. Antal Frigyes (1887—1954) művészettörténész. A tízes években a Szépművészeti Múzeumban dolgozott. Emigrált, 1933-tól Londonban élt. A marxista művészettörténetírás egyik kiváló és világszerte legismertebb művelője volt.

Kritika, Budapest, 1975. márc.

MDK

Antal Frigyes

Margitai Ernő cikke a Magyar ~~Ipxxx~~ Iparművészetben, 1919. 50-52, 61-62 l.

Antal Frigyes, művészettörténész 1) Folytatás

Kikből állt a művészeti és múzeumi direktó-
rium? – kérdezte a legyelmi bizottság ötödik ülé-
sén, 1920. januárjában az elnök. A jegyzőkönyv
szerint Pogány felelőtében ~~magát~~ megmondta,
az elnök ő volt és két múzeumi szaktiszt-
viselője Antal Frigyes és Wilde János volt.

Szabó Júlia: A direktórium elnöke: Pogány Kálmán.
Kritika, Budapest, 1979. 3.

Antal Frigyes, művészettörténész 2) folytatás

A műtárgyakat szocializáló bizottság létrehozását a később emigrált és Angliában világhírűvé vált művészettörténész, Antal Frigyes szervezte, mint ez a tárgyalás más dokumentumaiból kiderül. Pogány óvatban nem hagy kétséget afelől, hogy ez számára is a legfontosabbnak ítélt tennivalóvá vált mára Tanácsköztársaság első napjaiban.

Szabó Yulia: a direktórium elnöke: Pogány Kálmán
Kritika, Budapest, 1979. 3.

Antal Frigyes, művészettörténész 3) Folytatás

„A köztulajdonba vett műkincsek első kiállításának körültekintő előkészítését Antal Frigyes, Kenczler Hugó és Wilde János irányította s a munkában tanácsadóként részt vett a nemzetközi hírű szakember, Otto Benesch is.

Aradi Nóra: Képzőművészeti Élet, 1919-ben.
Jelenkor, 1979. 3. 249-250 old.

Antal Frigyes M.D.K.

1887-1954. Művészettörténész. Tanulmányait Budapesten, Berlinben, Freiburgban, Bécsben és Párizsban végezte. Bécsben doktorált. Egy ideig a Szépművészeti Muzeumban dolgozott, előadott az egyetemen. 1933-ban Angliába megy, előadó a londoni egyetemen.

OSZK regiszter

Antal Trigyes

M.D.K

Méltatás.

Tamás István: Pöbray Pál emlékeik

Magyar Nemzet, 1959. márc. 8.

7 l.

M.D.K.

Antal Frigyes

A Tanácsköztársaság i ején a művészeti direktóri tagja

Passuth K.: A Nyolca festészete, Bp. 1967. 123.l.

MDK

Antal Frigyesné

Margitai Ernő cikke a Magyar Iparművészetben, 1919. 50-52, 61-62 l.

ANTAL Függ. művtört.

Gulyás I. 636. h.

ANTAL FRIGYES művészettörténész

Bodri Ferenc: Meditáció Antal Frigyes munkái felett. = Tiszatáj, 1987. 7. 63 - 69.p.

tott. Ott ugyanis egy másik magániskola – a Jaschik-féle – gyakorlatához hasonlóan az iskolai stúdiumok mellett fokozott figyelmet szenteltek a népművészeti tárgyaknak, illetve a temetők, templomok zsidó motívumainak. Ezek az évek sok tekintetben meghatározták későbbi munkásságát.

Vajda munkásságát az irodalom – joggal – Kleevel és a szuprematista-konstruktivista törekvésekkel hozza összefüggésbe. Ami az utóbbit illeti, nemcsak Moholy-Nagy hatására gondolhatunk, hanem a Bauhauséra általában, ahol a magyarok a 20-as évek elején jelentős szerepet játszottak, sőt a konstruktivista szárny győzelmében tetemes részük volt. Klee jellegzetesnek tekintett stílusát ugyancsak Bauhaus-tanársága éveiben alakítja ki. Hogy a Bauhaus tevékenységét, így a szcenikai műhely széltében bemutatott produkcióit Vajda milyen jól ismerte, azt a *Plasztikus fej*nek nevezett kollázsa (1937) mutatja, amely az 1923-ban bemutatott *Mechanikus balett* forgó mozgást végző figurájának ismerete nélkül aligha születhetett volna meg. A darabról Molnár Farkas számolt be a *Ma*ban, s a lap a figura fotóját is közölte. A *Plasztikus fej* mintájának ugyanis ez tekinthető. Vajda számára az absztrakt jelmezbe öltözött, s gépszerűen mozgó emberi alak, síkba terítve a „kiterjesztett perspektívát" jelentette vagy jelenthette, ha a kollázzsal mást, nyilván többet is akart mondani.

A művészettörténeti hatás fogalma valóban „szerfölött bizonytalan", de kutatása, s adott esetben tudomásul-

A könyvhét alkalmából jelenik me
Corvina Kiadó gondozásában a *M*
vészet '76, amely zömében antolo
jellegű válogatás az 1976-ban m
jelent képzőművészeti írásokból. A
zölt anyag nagyrészét a Művészet
mű folyóiratban, a Kritikában, a N
szabadságban, az Élet és Irodalom
valamint a vidéki irodalmi folyóirat
ban megjelent cikkek, tanulmán
továbbá az évkönyv számára kés
írások képezik. A 320 oldalas, ofs
nyomású évkönyvet (készült a Z
Nyomdában, 6000 példányban)
Művészet és a Corvina fotóarch
mából válogatott 199 színes és
fekete-fehér fotó illusztrálja. A
vészet formátumában (240x326 r
megjelenő évkönyv elsősorban fo
iratunk olvasóihoz kíván szólni.
zenegy fejezete többé-kevésbé
rendi sorrendben, természetesen a
jesség igénye nélkül tárgyalja az
múlt év fontosabb hazai képző-
iparművészeti eseményeit, illetve
hány külföldi kiállítás tanulsá
Kapható a könyvesboltokban; előfi
hető a Művészet májusi száma
mellékelt megrendelő lapokon. *(Sz*

Könyveki

Antal Frigges

Antal Friggesné

nereplése a Kommun
alatt

Ladd

Pogány Kálmán

lovmagjában.

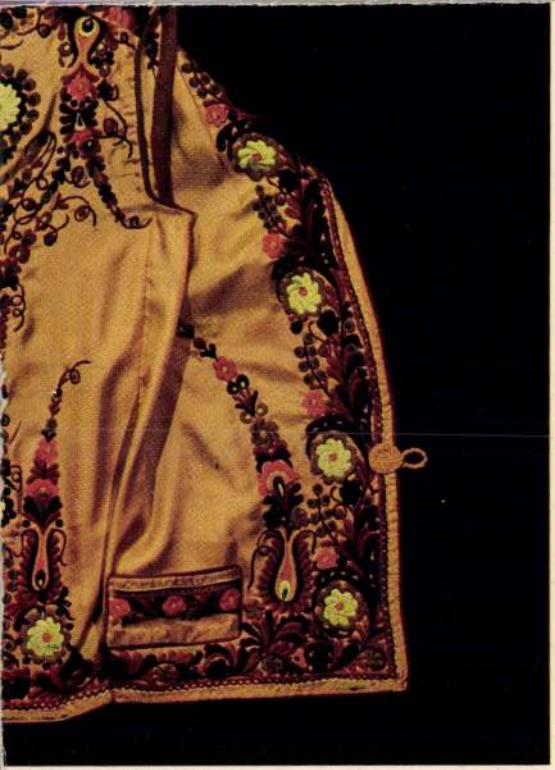

ntgestickte Damen-Westen. — Vestes brodées.

Az Athenaeum r.-t. nyomása.

SEPARATUM

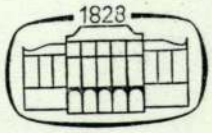

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST
PUBLISHING HOUSE OF THE HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
VERLAG DER UNGARISCHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN
MAISON D'EDITIONS DE L'ACADEMIE DES SCIENCES DE HONGRIE
ИЗДАТЕЛЬСТВО АКАДЕМИИ НАУК БЕНГРИИ

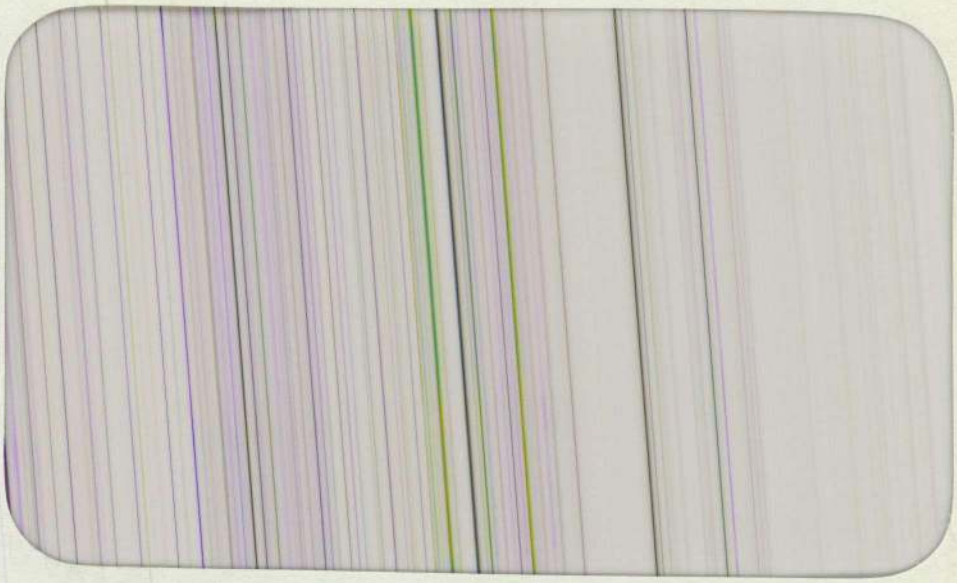

Reviews of the Hungarian Academy of Sciences are obtainable at the following addresses:

ALBANIA

Drejtoria Qëndrore e Pähapjes
dhe Propagandimit të Librit
Kruga Konferenca e Pazes
Tirana

AUSTRALIA

A. Keesing
Box 4886, GPO
Sydney

AUSTRIA

Globus
Höchstädtplatz 3
A-1200 Wien XX

BELGIUM

Office International de Librairie
30, Avenue Marnix
Bruxelles 5
Du Monde Entier
5, Place St. Jean
Bruxelles

BULGARIA

Hemus
11 pl Slaveikov
Sofia

CANADA

Pannonia Books
2, Spadina Road
Toronto 4, Ont.

CHINA

Waiwen Shudian
Peking
P. O. B. 88

CZECHOSLOVAKIA

Artia
Ve Směžkách 30
Praha 2
Poštovni Novinivá Služba
Dovoz tisku
Vinohradská 46
Praha 2
Mad'arská Kultura
Praha 2
Václavské nám. 2
Praha 1
Slovart A. G.
Gorkého
Bratislava

DENMARK

Ejnar Munksgaard
Nörregade 6
Copenhagen

FINLAND

Akateeminen Kirjakauppa
Keskuskatu 2
Helsinki

FRANCE

Office International de Documentation
et Librairie
48, rue Gay-Lussac
Paris 5

GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC

Deutscher Buch-Export und Import
Leninstraße 16
Leipzig 701
Zeitungsvertriebsamt
Fruchtstraße 3—4
1004 Berlin

GERMAN FEDERAL REPUBLIC

Kunst und Wissen
Erich Bieber
Postfach 46
7 Stuttgart S

GREAT BRITAIN

Blackwell's Periodicals
Oxenford House
Magdalen Street
Oxford
Collet's Subscription Import
Department
Denington Estate
Wellingsborough, Northants.
Robert Maxwell and Co. Ltd.
4—5 Fitzroy Square
London W

HOLLAND

Swetz and Zeitlinger
Keizersgracht 471—478
Amsterdam C
Martinus Nijhoff
Lange Voorhout 9
The Hague

INDIA

Hind Book House
66 Babar Road
New Delhi 1

ITALY

Santo Vanasia
Via M. Macchi 71
Milano
Libreria Commissionaria Sansoni
Via La Marmora 45
Firenze

JAPAN

Kinokuniya Book-Store Co. Ltd.
826 Tsunohazu 1-chome
Shinjuku-ku
Tokyo
Maruzen and Co. Ltd.
P. O. Box 605
Tokyo-Central

KOREA

Chulpanmul
Phenjan

NORWAY

Tanum-Cammermeyer
Karl Johansgt 41—43
Oslo 1

POLAND

RUCH
ul. Wronia 23
Warszawa

ROUMANIA

Cartimex
Str. Aristide Briand 14—18
Bucuresti

SOVIET UNION

Mezhdunarodnaya Kniga
Moscow G—200

SWEDEN

Almquist and Wiksell
Gamla Brogatan 26
S—101 20 Stockholm

USA

F. W. Faxon Co. Inc.
15 Southwest Park
Westwood, Mass. 02090
Stechert Hafner Inc.
31. East 10th Street
New York, N. Y. 10003

VIETNAM

Xunhasaba
19. Tran Quoc Toan
Hanoi

YUGOSLAVIA

Forum
Vojvode Mišiča broj 1
Novi Sad
Jugoslavenska Knjiga
Terazije 27
Beograd

Wessely Anna

Ars Hungarica 1978/2

ANTAL FRIGYES. 1887–1954

A művészettörténet-írás 20. századi történetét ismertető írások rendszerint két–három marxista műtörténészt sorolnak fel: Antal Frigyest, Hauser Arnoldot és F. D. Klingendert.[1] E felmérések, miután figyelmen kívül hagyták a szocialista országokban folyó kutatásokat és megkönnyebbülten regisztrálták, hogy a harmincas évek világméretű marxista fellendülése idején a marxizmus felé tájékozódó szerzők – mint H. Read, M. Schapiro – érdeklődése időközben más irányba fordult, rövid úton csökkentik a felsorolt marxista művészettörténészek számát is: Hauser tevékenységét az általános művészetszociológia vagy a kultúrfilozófia körébe utalják, Klingender marxizmusát pedig választott témái (az ipari forradalom művészete, karikatúrák) sajátosságával okadatolják s szorítják egyúttal a tulajdonképpeni művészettörténet perifériájára. Antal Frigyes azonban olyan területeken bizonyította a társadalomtörténeti megközelítés heurisztikus értékét, amelyek tudományunk régtől és alaposan kutatott témái közé tartoznak (itáliai reneszánsz festészet), vagy kutatásuk megtorpant részletes történetiöfilológiai adatfeltárás és szépírói műleírás tradicionális dichotómiájában (Hogarth, Fuseli művészete).

Kísérletének támadó éle nem is tévesztett célt: a szakma rangos képviselői (Gronau, Meiss, Neumeyer, Pope-Hennessy, von Simson, Weinberger stb. álltak csatasorba, hogy megvédjék Antallal szemben és a közönség előtt a megszokott szempontokat és módszereket. A cáfolat buzgalmában egyszerre bizonygatták Antal módszerének irrelevenciáját, történelemhamisító eredményeit és azt, hogy valójában semmi újat nem nyújtott, hiszen vélt újításai a művészettörténet-írás elfogadott tudományos arzenáljába tartoznak.

Kétségkívül a magukat marxistának tekintő szerzők módszertani bizonytalanságára vall az a csekély visszhang, amelyet Antal művei a szocialista országokban kiváltottak. A bizonytalanság szembeszökő jegye a képtelenség arra, hogy Antal munkásságát történetien szemléljék, helyét, értékét, tanulságait az 1930–40-es évek művészettörténet-írásának és marxista gondolkodásának összefüggésében állapítsák meg. A történeti kritika hiánya miatt elfogadhatatlanok azok az elemzések, amelyek Antal kutatási módszerét a Dvořákéval (J. Neumann) vagy a szovjet "vulgárszociológiáéval" (Nyedosivin) vetik össze.[2]

Antal Frigyes nevét, könyveit jól ismerik a magyar műtörténészek is, bár 1921 óta először idén jelent meg újra írása magyar nyelven: az Iparművészeti kultúra címmel 1919-ben írott cikke a vizuális kultúra köréből válogatott tanulmányok kötetében. Miután angolul írott könyveit lefordították olasz, német, cseh, spanyol, román és japán nyelvre is, különösen feltűnő magyarországi népszerűtlensége, hiszen rendszerint szívesen büszkélkedünk külföldön hírnevet szerzett hazánkfiaival. E sajátos helyzet magyarázata valószínűleg éppen abban rejlik, hogy Antal Frigyest marxista tudósként tartja számon a nemzetközi szakirodalom. Feltételezhető, hogy az ötvenes évek kultúrpolitikai légkörében a magyar kollégák vagy nem tartották Antalt eléggé marxistának, vagy pedig attól tartottak, hogy munkásságának népszerűsítése módszerének kanonizálásához vezethet. Miután nem alakult ki az antali koncepcióval határozottan szembesíthető marxista művészettörténet, hallgatólagosan elfogadták Antal munkásságának azt a "marxista" kritikáját, amely beérte azzal, hogy a szerzőt érdemtelennek minősítse a "marxista" címke viselésére, olyan érvek alapján, hogy nem idézi a marxizmus klasszikusait, nem is-

*Előadva 1977. dec. 19-én a Régészeti és Művészettörténeti Társulat ülésén.

meri a szovjet kutatásokat, nem alkalmazza alkotó módon a népiség kategóriáját stb. Módszere tehát nem is marxista, csak "szociologisztikus".

Létezik-e egyáltalán marxista módszer? Az ideológiai tankönyvek szerint ehhez kétség nem fér és készségesen rendelkezésünkre is bocsátják definícióvá preparáltan, amely már csak arra vár, hogy alkalmazzák. Miután azonban egy tudomány tárgya és módszere egymásnak kölcsönösen függvényei, elszigetelten egyikük sem határozható meg. A művészettörténet-írásnak is – ha ez célja – a marxi történetfilozófia kritikai perspektívájában kell újrafogalmaznia a hagyományosan művészetnek nevezett tevékenység történeti kategóriáit, hogy ujraértelmezett tárgyának adekvát elemző módszere marxista legyen. A marxi írásokból tehát nem párolható le semmiféle módszerkivonat, amelyet azután elegendő lenne beoltani a történelmileg kialakult diszciplínákba, hogy megszülethessenek a marxista társadalomtudományok. Az ilyen felfogás egykönnyen elővarázsolja a marxistaság mérőrúdját is, amelyet az egyes tudományos teljesítményekre helyezve megállapítani véli azok marxizmusának fokát.

A társadalmi, történeti tények marxista szemlélete csak a társadalmi gyakorlat, a szocialista mozgalom szemszögéből alakítható ki mint olyan radikális, kritikai gondolkodás, amely a társadalmi valóságnak és a mindennapi tudat hamis "tényeinek" bírálatával, vagyis felszabadító, emancipatorikus hatásával tör konkrét politikai céljának, az emberiség felszabadításának megvalósítására. Ez az általánosság persze csak konkrét helyzetekben bír tényleges jelentéssel. 1857-ben két gazdaságtani elmélet összevetésekor tette Marx azt az ironikus megjegyzést – amelyet azonban pozitívan is igaznak tartok –, "hogy Franciaország sajátságos társadalmi alakulása következtében ott szocializmusnak számít sok minden, ami Angliában politikai gazdaságtan". Azaz adott környezetben forradalmasító, felvilágosító hatású lehet az, ami másutt már csak általánosan elfogadott tudományos tény.

Antal Frigyes marxista művészettörténetének értékelésekor sincs értelme tanulmányait a marxi írások kétségkívül nagyobb fokú módszertani, ismeretelméleti és politikai tudatosságával vetni össze. Szerepét, tudatformáló erejét abban a közegben kell szemügyre venni, amelyben hatott: a művészettörténet-írásban és azoknak a körében, akikhez közvetlenül vagy akár többszörös, egyszerűsítő közvetítéssel, de eljutnak e tudomány eredményei. Antal műveinek értékét méri az is, hogy megjelenésük után a régi itáliai művészet vizsgálatának magától értetődő elemévé vált e művészet társadalmi feltételeinek megismerése és értelmezése, s az is, amit Peter Murray, az Architectural Review kritikusa úgy fogalmazott meg a Firenzei festészet elolvasása után, hogy nem láthatjuk már Firenzét a régi, megszokott módon, miután egy marxista megmutatta nekünk e város igazi arcát.[4]

A budapesti egyetemen szerzett jogi doktorátussal a zsebében kezdte meg Antal Frigyes művészettörténeti tanulmányait Berlinben s folytatta hamarosan Bécsben. A bécsi iskola közismert történeti szigora, filológiai pontossága számára is e tudomány művelésének elengedhetetlen feltételévé vált: a művek autopsziája, a források értelmezése minden írásának kiindulópontja. 1914-ben nyújtotta be Dvořáknak és Strzygowskinak a Klasszicizmus, romantika és realizmus a francia festészetben a 18. század közepétől Géricault felléptéig címet viselő disszertációját.

Az érdekességét, frissességét és imponáló tartalmi gazdagságát máig megőrző, világos stílusú értekezés fontos dokumentum Antal munkásságának megítéléséhez. Bizonyítéka annak, hogy Antal – 1932-es írásaiban először tükröződő – "módszertani fordulata" nem korlátozódott a korábbi stílustörténeti okfejtések marxista megfejelésére (ahogyan például Millard Meiss feltételezte), hanem egy korábbi gondolatmenet újrafelvételét jelentette, amely a marxista történelemszemlélet elsajátítása idején ismét heurisztikus értékűnek bizonyult. Antal munkásságának három fázisa Dvořák, majd Marx írásainak hatásához kapcsolódik. Nem arról van tehát szó, hogy az 1914-ben "protomarxista", művészetszociológus Antal másfél évtizedig szellemtörténeti lárvában "semmitmondó bőbeszédűséggel" (Alpatov)[6] értekezett gótikus és manierista festészetről, hogy azután megszabadulván a káros befolyásoktól igazi marxistaként toppanjon elénk. A disszertáns Antal még nem Dvořák 1918 utáni, szellemtörténeti felfogását követi, hanem azt a szemléletet, amely Riegl írásait vagy Dvořák Eyck-monográfiáját hatotta át: a minél szélesebb adatbázisra támaszkodó "genetikus" művészettörténeti-írás legjobb múlt századi hagyományát. Ez a korábbi fázis, nagyobb látókörével és szintetizáló igényével közelebb állott a társadalomcentrikus művészetfelfogáshoz, mint a húszas években keletkezett Antal-írások, melyek – szellemtörténeti indíttatásuk ellenére – tisztán a formák életét kutatták. Ezért hasznosíthatták újra az 1935–41-ben megjelenő Reflexiók a klasszicizmusról és a romantikáról a disszertáció szempontjait egy szűkebb periódus műveinek és stílusváltozatainak elemzésében.

A világosan elhatárolódó alkotói periódusokban azonban megőrződik az érdeklődés, a kérdésfelvetések folytonossága. Már 1914-ben megfogalmazódtak a későbbi vezérmotívumok:

– A disszertáció központi tézise a homogén stíluskorszakok képzetével s a vele járó áldatlan periodizációs dilemmákkal való szakítás. Antal az újkori európai művészet lényegi vonását, történelmileg feltételezett sajátosságát látja abban, hogy a különféle társadalmi igényekhez igazodó festészeti áramlatok egymás mellett, egyidőben, egymásra reflektálva, de eltérő ritmusban fejlődnek s együttesük alkotja egy-egy történelmi korszak művészeti szövetét. (A Firenzei festészet megírásának döntő indítéka éppen az lesz, hogy felkutassa ezeknek az áramlatoknak a későközépkori differenciálódás során kialakult forrásait.)

– Felbukkan az – a Firenzei festészetben először következetesen végigvitt – gondolat, hogy ha egy stílus oly népszerűvé válik, hogy széles körben, több társadalmi rétegben is elterjed, akkor annyit veszít tartalmi konkrétságából, hogy felületessé és kifejezőerőben tovább már nem fejleszthetővé lesz.

– A művészeti irányzatok és az őket ösztönző társadalmi rétegek ideológiái közti kapcsolatot olyan nyelven fogalmazza meg, hogy töretlenül illeszkedhetne a húsz évvel későbbi Reflexiók bevezető fejezetébe: "A 18. század közepén már népes polgárság él Franciaországban, melynek egészen más az ízlése, mint az irodalmároké vagy az udvaré – s nyíltan hangoztatja is a véleményét. Számtalan köztes fokozat jön létre a nemesség, az irodalmi körök, a nagy- és kispolgárság között. Ideológiáik mindinkább összefonódnak; s mivel a képek nagy hányada egészen vagy részben irodalmi és társadalmi eszmékből táplálkozik vagy hatásuk alá kerül, mindenekelőtt a különböző uralkodó gondolatok és legfontosabb kombinációik megragadását kell megkísérelnünk."[7]

A közönség, a megrendelői ízlés befolyását a művek formai megoldására Antal annak bemutatásával érzékelteti, hogyan dolgoznak a festők különböző stílusokban, aszerint, kinek szánják képeiket; például a 17. századi francia festészet több képviselője az udvarnak Poussin vagy Rubens kompozícióit, fordulatait ismételve, alakítgatva dolgozik, míg a műgyűjtők számára Teniers vagy Bamboccio modorában fest. (E megfigyelés fontosságát mind az attribuciók elvégzésében, mind pedig művész-életművek és egyes korszakok művészeti jellegzetességeinek meghatározásában ékesszólóan bizonyítja majd Antal Hogarth-kötete.)

Amint majd a későgótikát a manierizmussal összekötő fejlődési vonal Antal kutatásának fő témájává lesz, úgy bukkan fel már ekkor barokk – romantika, pszeudoklasszicizmus (Ph. de Champagne – David) – realizmus történeti folytonosságának elmélete és annak hangsúlyozása, hogy e két változó erősségű áramlatban a közös társadalmi valóságra, de gyökeresen eltérő szemléletből – társadalmi szükségletből, megbízatásból – fakadó képi reflexió története bontakozik ki.

A művészet történeti fejlődését a kölcsönhatásban fejlődő irányzatok folytonosságával magyarázó elmélet a kortárs festészeti törekvések megítélésének is mértékévé lett. Antal kritikája az elidegenedett impresszionizmus és a vele csak részlegesen leszámoló, egyoldalúan szembeforduló izmusok ellen irányult. A polgári társadalom végletes individualizmusa megszakította a művészeti hagyomány kontinuitását, s ezt sem leplezni, sem megszüntetni nem képesek a csak technikai részleteredményekig jutó, bármikor megalapítható és abbahagyható irányzatok. Ezek ugyanis – miután minden korábbi vagy egyidejű más törekvés tagadásán alapulnak, kizárólagosságra, vagyis általános népszerűségre, elterjedésre tartanak igényt. Ezért hiányzik belőlük a tartalmi konkrétság s ezért képtelenek bármiféle következetes fejlődésre. A művész ne arra összpontosítsa erőfeszítéseit, hogy le ne késse az utolsó művészeti vonatot, hanem nézzen szembe hatalmas feladatával, amellyel csak saját képességeire támaszkodva birkózhat meg a polgári társadalomban: saját fejlődésében, munkájával alkossa újra a hagyományt, a művészi kifejezés és közlés történeti biztosítékát, hogy arra reflektálva kialakíthassa egyéni, de már nem korlátoltan egyedi művészetét. Máskülönben az impresszionizmus ellenzéke – torz folytonossággal – a tartalmi impresszionizmus zsákutcájába fut.

"A mai válságon csak a kérlelhetetlenül őszinte, a legkisebb mértékben sem blöffbe torkolló, a múlt művészeti korszakainak minden tudásával felszerelt munka segíthet át"[8] ... "Az új tartalmat, az új világnézetet, mely most van kialakulóban, a festő csak önmagából alkotva fejezheti ki. Mindenkinek, aki tényleg művészetet akar csinálni, bele kell dolgoznia magát abba a nagy tapasztalatmatériába, amit a művészet mostanáig felhalmozott. És ... akkor igyekezhetik belőle kijutni és járni a maga útján. Akkor joggal fogja háta mögött hagyni a lélek nélküli impresszionizmust és spontánul, csak azáltal, hogy

művész, aki ma él, el fog jutni ahhoz az új tartalmat is adó művészethez, amelyet ma a művésztől mindnyájan várunk."[9]

Ezek a gondolatok ismerősen csengenek Lukács György és Fülep Lajos korai írásainak olvasói fülében. Nem véletlenül, hiszen Antal is "alapító" tagja volt annak a Lukács körül szerveződő baráti társaságnak, amely az I. világháború idején vasárnaponként Balázs Béla lakásán találkozott és magát Vasárnap Társaságnak, Vasárnapi Körnek nevezte. A közös célokért együtt gondolkodó művész-tudós csoport a konzervatív környezetet elutasítva teremtette meg saját vitafórumát, ahol filozófiai, etikai, művészeti kérdésekről folyt a szó. "Közös álláspontunkat úgy lehetne kifejezni – mondotta Lukács György félévszázaddal később –, hogy elutasítottunk minden koncessziót a magyar reakcióval és ebben a tekintetben vállaltuk a szövetséget a Huszadik Századdal is, viszont világnézetileg éles ellentétben álltunk a szabadgondolkodó pozitivizmussal. ... A Vasárnapon belüli álláspontok különbözőségére jellemző, hogy én voltam az egyetlen, aki hegelianus–marxista álláspontot kezdtem képviselni – talán csak Antal Frigyesnek volt bizonyos hajlandósága a marxizmus iránt."[10]

A kör mégis egységesen lépett a nyilvánosság elé, amikor 1917 tavaszán meghirdette a Szellemi Tudományok Szabadiskolájának előadásait. Mannheim Károly Lélek és kultúra című programmelőadása vázolta fel az iskola szellemi orientációját és mutatta be tanárait. Antal két előadást tartott. 1917 tavaszán a Cézanne utáni francia festészetről, ugyanez év telén pedig A modern festészet kompozíciójának és tartalmának kialakulása címmel a disszertációjában felvázolt fejlődési vonalat vezette tovább Géricault-tól Cézanne-ig.[11] A második előadás – Mannheim tanúsága szerint – a társadalmi formáknak a művészeti formákra gyakorolt hatását vizsgálta azoknak a szociológiai szempontoknak a figyelembevételével, amelyeket Lukács György A modern dráma fejlődéstörténetében dolgozott ki.[12] (E korai Lukács-mű minden bizonnyal tartós hatással volt Antal gondolkodására, hiszen még a Firenzei festészet felépítése is jóval közelebb áll a művészet társadalmi feltételezettségének Lukács által itt vázolt sémájához, mint bármiféle alap – felépítmény képlethez.)

A Vasárnapi Kör legtöbb tagja, aki a háború idején csak morális utópiákat tudott szembeszegezni a magyar társadalom köznapi valóságával, a Magyar Tanácsköztársaságot a rég várt kulturális megújhodás első lépcsőfokának tekintette s hatalmas lendülettel kezdett dolgozni a proletárállam új kultúrájának megteremtéséért. Antal Frigyes a művészeti és múzeumi direktóriumban dolgozott, amelynek április 24-től a vezetője lett. Ekkori tevékenységének dokumentumai könnyen hozzáférhetők a különféle forráskiadványokban.

Miután a Tanácsköztársaság megdöntésekor elfogatási parancsot adtak ki ellene, Antal 1919 őszén Bécsbe emigrált.

A németországi emigrációban eltöltött évek (1920–1933) Antal életének ma még legkevésbé ismert szakasza. Tudjuk, hogy eleinte kapcsolatban állt a magyar emigráns csoportokkal, s hogy 1926-tól 1931-ig Bruno Fürsttel közösen a kor legrangosabb német nyelvű elméleti, kritikai folyóiratát, a Kritische Berichte zur kunstgeschichtlichen Literatur szerkesztette. Bár Berlinben telepedett le, idejének nagy részét Itáliában töltötte, hiszen ezekben az években látott hozzá az itáliai késő gótika és manierizmus tanulmányozásához. Baráti szálak fűzték Roberto Longhihoz és a hamburgi Warburg Könyvtárral fenntartott kapcsolata is ismert. A művészettörténészek nemzetközi mondavilága szól ugyan Antal politikai tevékenységéről is, ezt azonban egyelőre semmilyen adat nem támasztja alá, s az ezidő tájt keletkezett írásokban sincs nyoma világnézeti vagy politikai elkötelezettségének.

Antal munkásságára a húszas években Max Dvořák 1918 utáni írásainak recepciója nyomta rá bélyegét. Függetlenül az oly sok kutatót ösztönző szellemtörténeti művészettörténetírás értékétől megállapítható, hogy Antal fejlődésében törést okozott Dvořák szempontjainak dogmatikus átvétele: módszertani elbizonytalanodáshoz, a látókör beszűküléséhez vezetett. A trecento és a quattrocento sienai és firenzei festészetéről, a quattrocento gótikus áramlatáról, valamint a németalföldi manierizmus forrásairól és variánsairól írott nagyobb tanulmányai a kimerítő részletességű formai elemzéseket próbálják összehangolni a különféle szellemi szférákból kiszűrt "korszellemmel", "világnézettel". Gótika és manierizmus összetartozásának bemutatásával, a reneszánsz szűk körre kiterjedő és átmeneti jellegének bizonyításával támadta a liberalizmus reneszánsz-képét, ahogyan az Michelet és Burckhardt nyomán kikerekedett. Vele szemben mégsem tudott igazi alternatívát nyújtani – annak ellenére, hogy valós összefüggéseket tárt fel –, mert nem jutott túl a puszta cáfolaton, vagyis a 14–15. századi Itália alap-

vetően középkori sajátosságainak bizonygatásán. Érvelése azért nem lehet meggyőző, mert módszertani kiindulópontja eleve kizárja a bemutatott művészeti áramlatok történeti értelmezését. (Ugyanez a kritika a Firenzei festészetben a történeti összefüggések tudatosításával emancipatorikus töltést nyer; a művek befogadóját áhítatos szemlélőből kritikusan értő partnerrá teszi s így meghiúsítja azt, hogy akár pogány antik, akár keresztény misztikus, vagy éppen modern turista aura övezhesse az itáliai reneszánsz festészeti emlékeit.) Bár ezek az írások a ma is gyakran forgatott és idézett tanulmányok közé tartoznak, Antal munkásságának válságos korszakát jelzik. Antal végül is eljutott a csak beavatottaknak címzett és csak számukra érthető művészettörténet-íráshoz, ami már megkérdőjelezi ennek az egész tevékenységnek a létjogosultságát. Hasonló belátásra juthatott Antal is akkor, amikor az évtized végére megírt manierizmus-monográfiáját nem bocsátotta kiadásra. A mintegy négyszáz oldalas kézirat – A quattrocento-gótikától a manierizmusig vezető fejlődés a firenzei festészetben – a húszas évek steril művészettörténetírásának záróakkordja s fogyatékosságának fájdalmas bizonyítéka. A szerző árnyalt elemzésre, precíz különbségtevésekre törekedett, s hatalmas ismeretanyaga ezt lehetővé tette volna. Nem sikerült azonban sem a címben jelzett folytonos fejlődési vonal meggyőző bemutatása, sem pedig az egyes művek alapos elemzése: az összefoglaló, rendszerező mondatok kétségbeesett próbálkozások maradtak a formai párhuzamok és motívumátvételek adattengerében. A monográfia célja a megelőző tanulmányokéval azonos: "széttörni a 15. és 16. század itáliai festészetének megszokott és még mindig makacsul meggyökeresedett felosztását korai, érett és – hanyatló – kései reneszánszra, s helyette felmutatni a folytonos, nagyon régi benső tendenciák hordozta fejlődés világos képét a 15. század végétől a 16. század közepéig."[13] Nehézkessége és egyoldalúsága ellenére a kötetnek komoly érdeme, hogy éppúgy szakít az itáliai, mediterrán formaérzék klasszicitásával szembeállított és védelmezett germán, antiklasszikus expresszivitás sémájával, mint a hagyományos Firenze-Siena antinómiával. (Antal a halála előtti években megkezdte a kézirat átdolgozását, teljesen befejezni azonban már nem tudta. A hamarosan megjelenő olasz és német nyelvű kiadás már az átdolgozott változatot teszi közzé.)

1932-ben Antal Frigyes a Szovjetunióban járt, a tapasztalatait rögzítő előadása a leningrádi és moszkvai művészeti élet érdekes dokumentuma "Az irodalmi, művészeti szervezetek újjászervezéséről" hozott párthatározatot közvetlenül megelőző hónapokban.

Ezidőtájt jelennek meg az első cikkei is, amelyek a marxi történelemszemlélet iránti érdeklődést és a műtörténetírás feladatáról kialakított új elképzelést tükröznek. A művészet társadalmi kondicionáltságának vizsgálata több a megszokottnak szociológiai kiegészítésénél, mert az új megközelítés az alapkutatásokat is érinti, mindenekelőtt az egyes korszakok összképéből kiinduló attribúciókat.[14]

1934-ben Antal Angliába emigrált s Londonban telepedett le. A "Thirties Movement" Angliájában alakult ki körülötte először rokonszenvező tanítványok csoportja. Erről vallanak John Berger és Anthony Blunt emlékező írásai.[15] Berger nekrológja ragadta meg a legvilágosabban Antal marxizmusának a lényegét: Antal szemében "a művészettörténet nem csupán 'érdekes' ásatási terület, hanem forradalmi tevékenység volt. A tények voltak a múltból napfényre hozott fegyverek, hogy majd a jövő használhassa azokat."

Antal a manierizmus specialistájának vallotta magát. Felismerte azonban, hogy mindaddig nem tudja átdolgozni manierizmus-tanulmányát, amíg fel nem tárta a 16. századi művészet későközépkori forrásait. Mind határozottabbá vált ugyanis az a meggyőződése, hogy az itáliai festészet döntő forradalma a 14–15. században zajlott le. Így került sor a Firenzei festészet, egyetlen még életében megjelent könyvének a megírására, amelyen 1932-től 1938-ig dolgozott. A könyv végül is 1948-ban látott napvilágot.)

A Firenzei festészet jelentősége aligha érzékeltethető néhány mondattal. Értékét nemcsak a 14–15. századi Firenze hatalmi szerkezetének és társadalmi felépítésének a művészeti produktumok vizsgálatával való összekapcsolása, nem csak a szokványos reneszánsz-kép meghaladása adja. Döntően nem ez avatja marxistává, hanem – a bevezetőben említett kritérium értelmében – az, hogy a művészet történeti folyamatának új felfogását bontakoztatja ki. Antal látszólag megreked a művészetről való gondolkodás hagyományos keretei között, melyeket azonban egy lényeges ponton áttör: Elemzései a művészettörténetírás központi kategóriájának, a stílusnak olyan értelmezésén alapulnak, amely sikeresen túllép mind a stílusnak alávetett művész, mind pedig a stílusteremtő demiurgosz képzetén. A stílust a vizualitás meghatározott társadalmi közegeként fogja fel, amelyet annak a társadalmi cso-

portnak az igényei, szükségletei alakítanak, amely számára a közlés örökölt közege. De a csoportérdekek csak alakítói, nem forrásai egy-egy stílusnak. Ahogyan az érdekek rendszere gyakorta hamis szerkezettel fejeződik ki az eszmékben, művészeti megnyilvánulásuk struktúrája – stílusaffinitása – is független lehet a csoportot egybefűző érdekek összefüggésétől s – bár ritkábban – az érdekérvényesítés ideológiáitól is. (Antal kritikusai közül egyedül Pope-Hennessy figyelt fel erre a mozzanatra, amikor fintorgó csodálkozással állapította meg recenziójában, hogy a marxista Antal tanúsága szerint a 14. századi Itáliában társadalmi haladás és művészeti fejlődés nem esik egybe.[16]) A stílus tradicionális témák és tradicionális formák hordozója és vizuális újrafogalmazásának a közege – azaz a művészet történeti folytonosságának záloga, a közvetítéseknek az a mezeje, amely kapcsolatot teremt az egyéni intenciók és az adott közösség mindennapi tudata között. Így értelmezhető egy-egy kép úgy, mint a közösség képzeteinek, törekvéseinek a művész alkotta közegben való kifejeződése, s az egy társadalmon belüli stíluskülönbségek, -ellentétek mint a társadalmi csoportok szemléletének vizuális megfogalmazásai. Miután a vizuális köznyelvként megélt tradíció sem egységes, mindig a csoportok pillanatnyi valós vagy vélt érdekei, igényei döntenek a hagyományhoz kapcsolódás módjáról és mértékéről.

A Firenzei festészet egy négykötetesre tervezett sorozat első része, melyben Antal a toszkán festészet kétévszázados fejlődését akarta bemutatni. (A második és harmadik kötetnek csak egyes fejezetei készültek el.) A háborús évek azonban megszakították az itáliai művészet tanulmányozását, amelyre Antal az emlékek autopsziája nélkül nem vállalkozott. Érdeklődése ekkor fordult az angliai festészet felé, s ekkor írta meg kitűnő Hogarth-könyvét és a Fuseli tanulmányok elkészült fejezeteit.

Antal 1954-ben meghalt, terveit valóra váltani nem tudta. De elkészült írásainak jelentőségét bizonyítja az, hogy nem szűnt meg az érdeklődés iránтuk; sőt, Nyugat-Európában újból időszerűvé lett a művészettörténetírás feladatának az a felfogása, amely Antal műveit áthatotta. A baloldali nyugatnémet művészettörténészek folyóirata, a Kritische Berichte éppúgy, mint nemrégiben alapított francia párja, az Histoire et Critique des Arts ismeretlen Antal-írásokat publikált – nemcsak a szerző népszerűsítéséért, hanem saját célkitűzései tisztázására is. Olaszországban, ahol mindig nagy figyelem kísérte Antal írásait, munkásságáról tavaly született meg az első disszertáció.[17] Ma születésének 90. évfordulójára emlékezünk – ami nem oly kerek jubileum, hogy feltétlenül emlékülést követelne –, s ez azt sejteti, hogy számunkra is fontossá válhat Antal koncepciójának, törekvéseinek az ismerete.

JEGYZETEK

(1) EGBERT, D. D.: English Art Critics and Modern Social Radicalism. J. of Aesthetics 1967. 29–46. KLEINBAUER, W. E.: Modem Perspectives in Western Art History, 1971. KULTERMANN, U.: Geschichte der Kunstgeschichte. Wien, 1966.

(2) NEUMANN, J.: Előszava a "Firenzei festészet" cseh nyelvű kiadásához. 1954. NEUMANN, J.: Das Werk Max. Dvořáks und die Gegenwart. AHA 1962. 183–184. NYEDOSIVIN, G. A.: Iz isztorii szovremennoj zapadnoj szociologii iszkussztva. In: VIPPER, B. R. –LIVANOVA, T. N.: Szovremennoje iszkussztvoznanyie za rubezsom. Moszkva 1964. 19.

(3) MARX, K.: A politikai gazdaságtan bírálatának alapvonalai I. Budapest, 1973. 3.

(4) MURRAY, P.: A Marxist in Florence. Architectural Review, 1949. 148.

(5) MEISS, M. in: Art Bulletin, 1949. 143–150.

(6) ALPATOV, M. V.: A reneszánsz védelmében. In: GRABAR I. E. –KEMENOV V. SZ.: Harc a burzsoa művészet és művészetelmélet ellen. Budapest, 1953. 148.

(7) ANTAL, F.: Klassizismus, Romantik und Realismus in der französischen Malerei von der Mitte des 18. Jahrhunderts bis zum Auftreten Géricaults. Diss. Wien, Juni 1914. 43.

(8) ANTAL, F.: Die Austellung der Secession und der Brücke in Berlin. Die Kunst 1923. 291.

(9) ANTAL F.: Picasso útja. A Tűz 1921. 55.

(10) Irodalmi Múzeum. 1. Emlékezések. Budapest, 1967. 33.

(11) Tolnay Károly szíves közlése

(12) MANNHEIM K.: Lélek és kultúra. Budapest, 1918. 23–24.

(13) ANTAL F.: Die Entwicklung von der Quattrocentogotik zum Manierismus in der florentinischen Malerei. Kézirat, 366.

(14) ANTAL recenziói az itáliai manierizmus újabb irodalmáról in Zeitschr. f. Kunstgeschichte 1933. 130–131, 136–138.

(15) BLUNT, A.: F. Antal. In: Dictionary of National Biography. Oxford 1971. BLUNT, A.: uő. From Bloomsbury to Marxism. Studio International 1973. 164–168. BERGER, J.: Obituary. Burlington Mag. 1954. 259–260.

(16) POPE-HENNESSY, J.: Florentine Paintings as Social Documents. The Listener 1948, 632.

(17) UTILI, M.: La metodologia storico-artistica di Frederick Antal. Napoli, 1976.

Nicos Hadjinicolau – Wessely Anna

ANTAL FRIGYES ÍRÁSAINAK BIBLIOGRÁFIÁJA

KÖNYVEK

1. Florentine Painting and Its Social Background. London 1948 (Praha 1954, Berlin 1958, Roma 1960, Madrid 1963)
2. Fuseli Studies. London 1956 (Roma 1971, Berlin 1973)
3. Hogarth and His Place in European Art. London 1962 (Roma 1964, Berlin 1966, Japán 1975)
4. Classicism and Romanticism with other studies in art history. London 1966 (Bucuresti 1973, Berlin 1975)

TANULMÁNYOK

1. Gaudenzio Ferrari két rajza. Művészet 1915, pp. 323–332
2. Két XVIII. századbeli francia rajz. Oudry és Fragonard. Művészet 1915, pp. 423–427
3. Madarász Viktor (1830–1917). Huszadik Század 1919, pp. 40–42

4. Die neuerworbenen ungarischen Bilder im Museum für Bildende Kunst in Budapest. Zeitschrift für Bildende Kunst 1918, pp. 215–222

5. Iparmővészeti kultúra. Huszadik Század 1919, pp. 40–42

6. Arte decorativa, arte popolare, arte infantile. Il convegno 1920, No, 7, pp. 37–45

7. Picasso útja. A Tűz 1921, pp. 52–55

8. Egy bécsi modern kiállítás. A Tűz 1922, június, p. 9

9. Die Ausstellung der Secession und der Brücke in Berlin. Die Kunst für Alle 1923, pp. 287–291

10. Zwei flämische Bilder der Wiener Akademie. Jahrbuch der Preussischen Kunstsammlungen 1923, pp. 57–72

11. Gedanken zur Entwicklung der Trecento- und Quattrocento-Malerei in Siena und Florenz. Jahrbuch für Kunstwissenschaft 1924/25, pp. 207–239

12. Studien zur Gotik im Quattrocento. Einige italienische Bilder des Kaiser-Friedrich-Museums. Jahrbuch der Preussischen Kunstsammlungen 1925, pp. 3–32

13. Concerning some Jan Steen Pictures in America. Art in America 1925, pp. 107–116

14. Beiträge zu Gaudenzio Ferrari. Städel Jahrbuch 1926, pp. 43–48

15. Un capolavoro inedito del Parmigianino. Pinacotheca 1928, pp. 49–56

16. Breu und Filippino. Zeitschrift für Bildende Kunst 1928/29, pp. 29–37

17. A Portrait in the National Gallery identified. Burlington Magazine 1931, pp. 226–232

18. Reflections on Classicism and Romanticism. Burlington Magazine 1935, pp. 159–168, 1936, pp. 130–139, 1940, pp. 72–80, 188–192; 1941, pp. 14–22

19. The Maenad under the Cross. Journal of the Warburg and Courtauld Institutes 1937, pp. 71–73

20. Taddeo Zuccari: The Conversion of St. Paul. Old Master Drawings 1938, pp. 37–40

21. Paris Nogari: The Circumcision. Old Master Drawings 1938, pp. 40–42

22. Drawings by Salviati and Vasari after a lost picture by Rosso. Old Master Drawings 1939/40, pp. 47–49

23. Innocenzo da Imola: The Virgin and Child with St. Anne, John the Baptist and another Saint. Old Master Drawings 1939/40, p. 51

24. A Drawing by Niccolo dell' Abate in Windsor. Burlington Magazine 1941, pp. 226–227

25. Hogarth and His Borrowings. Art Bulletin 1947, pp. 36–48

26. Observations on Girolamo da Carpi. Art Bulletin 1948, pp. 81–103

27. Remarks on the method of art history. Burlington Magazine 1949, pp. 49–52, 73–75

28. Mr. Oldham and his guests by Highmore. Burlington Magazine 1949, pp. 128–132

29. The Master of the Stockholm Pietà. Burlington Magazine 1950, p. 272

30. Around Salviati. Burlington Magazine 1951, pp. 122–125

31. Vasari to Tiepolo at the Hazlitt Gallery. Burlington Magazine 1952, p. 270

32. The moral purpose of Hogarth's art. Journal of the Warburg and Courtauld Institutes 1952, pp. 169–197

33. A Drawing Attributed to Boscoli. Burlington Magazine 1953, p. 281

34. Über Museen in der Sowjetunion. Kritische Berichte 1976. No. 2/3. pp. 5–11

35. Introduction à la peinture de l'époque de la Reforme (Einführung zur Malerei der Reformationszeit.) Histoire et critique des arts 1977 No. 1

RECENZIÓK

1. A Szépművészeti Múzeum évkönyve. Huszadik Század 1919. pp. 238–239

2. W. Burger: Rogier van der Weyden. Kunst und Künstler 1923/24. p. 80

3. M. Krohn: Frankrigs og Danmarks kunstneriske Forbindelse i det 18. Aarhundrede. Cicerone 1924. pp. 335–336

4. B. Haendcke: Der französisch-deutsch-niederländische Einfluß auf die italienische Kunst von etwa 1200 bis etwa 1650. Kritische Berichte 1927/28. pp. 19–23

5. R. Longhi: Un San Tomaso del Velazquez e le Congiunture italo-spagnole tra il '5 e il '600 (Vita Artistica 1927 No. 1.). Kritische Berichte 1928/29. pp. 144–149

6. Zum Problem des niederländischen Manierismus. Kritische Berichte 1928/29. pp. 207–256

7. S. Weber: Gaudenzio Ferrari und seine Schule. Repertorium für Kunstwissenschaft 1930. pp. 203–204

8. W. Pinder: Zur Physiognomik des Manierismus (Festschrift L. Klages). Zeitschrift für Kunstgeschichte 1933. pp. 130–131

9. Über die neuere kunsthistorische Literatur über die italienische Kunst des 16. Jahrhunderts. Zeitschrift für Kunstgeschichte 1933. pp. 136–138

10. M. Salmi: Masaccio. Burlington Magazine 1935. pp. 95–96

11. F. D. Klingender: Art and Industrial Revolution. Burlington Magazine 1948. p. 85

12. A. P. Oppé: The Drawings of Hogarth. Art Bulletin 1949. pp. 332–334

13. R. B. Beckett: Hogarth. Burlington Magazine 1950. pp. 329–330

14. Italian 15th and 16th century drawings at Windsor Castle. Burlington Magazine 1951. pp. 28–35, 130–133

15. N. Powell: The Drawings of Henry Fuseli. E. C. Mason: The Mind of Henry Fusely. Burlington Magazine 1954. pp. 260–261

KIADATLAN KÉZIRATOK, ELŐADÁSOK

1. Klassizismus, Romantik und Realismus in der französischen Malerei von der Mitte des 18. Jahrhunderts bis zum Auftreten Géricaults. Disszertáció Bécs 1914

2. Die Kunst Mittel- udn Norditaliens im 14. und 15. Jahrhundert

3. Das Fortleben der mittelalterlichen Religiosität in der italienischen Kunst der Gegenreformation. Előadás 1928 (Hamburger Religionswissenschaftliche Gesellschaft)

4. Die Entwicklung von der Quattrocentogotik zum Manierismus in der florentinischen Malerei

5. Was sollen heute Kunstmuseen?

6. Raphael between Classicism and Mannerism. Előadások (Courtauld Institute)

Antal Gáibor, Géza
Nagy, Gyula, –
Antal Ilona

MDK.

Antal Gábor

Fotókiállitási kritika

Fotó 1966 okt.

MIK.

Antal Gábor

Fotókiállitási kritika

Fotó 1966 okt.

0 x 190 cm, 4-es
E., alatta védjegy.
Ágnes, Szentgyör-
al. Helye Újdelhi
ség.

4 x 400 cm, 5-ös
+ védjegy. Szőtte
a. Tímár Katalin.
Nyugat-Dunántúli
g.

ok, 1973. 173 x
es. J.j.l. Szily.
szky Erzsébet.
Szekszárd.

78. 130 x 195
b f. HL CM
t
on.

0 x 600 cm, 4-es
4. Szőtte Hidvégi

Tibor Kórház.

zsef:

4 cm x 464 cm,
IJ SZE, szőtte
lye Kiskunhalas.

sef:

ációit készítették:

-XII., XIV., XVIII.,
XXX.-XXXI., XXXIII.,
y: XIII., XV.
XXIV., XXXVIII.
in Gyula: XXVI.

18., 19., 23.-25., 29.,
tván: 3., 5., 8., 10.,
ánosné: 4., 12., 13.,
32. id.
ics Ferenc: 2.
Susits László: 17.
nyi Gyuláné: 35.

Pálosi Judit: A magyar gobelinszövés húsz éve. 1960-1980
Tevan 1994

Antal Gábor

Névmutató

Adnet, Jacques 17
~~Attalai Gábor 28, 37~~
Bán István 7, 21, 46, 47
Belmonte, Leo 4, 82, 83, 85
Boucher, Francois 76
Braque, Georges 76
Calder, Alexander 76
Coypel, Charles-Antoine 12
Cságoly Klára 27
Czakó Margit 78
Domanovszky Endre 6, 7, 19, 48, 57-60, 78, 82-86
Erdélyi Éta 27, 28
Estève, Maurice 24
Ferenczy Noémi 6, 7, 25, 76, 82, 83, 85, 86
Fett Jolán 44, 45, 47, 82, 84, 85
Fóth Ernő 60, 63-65
Fürtös Ilona 44, 78, 82, 84, 85
Gadányi Jenő 7
Goubely 12
Goya, Francisco 10
Hajdu László 68, 78
Hajnal Gabriella 12, 19, 37-39, 77
Hartung, Hans 76
Hauser Beáta 77
Hidvégi Valéria 70
Hincz Gyula 7, 57, 58, 61, 66, 82, 84-86
Honty Márta 66, 67, 69, 78
Kádár György 7, 20, 21
Kecskés Ágnes 20, 39, 82, 84, 85
Kórodi György 6
Körösfői Kriesch Aladár 5, 82-83, 85
Korzim Erika 19-20, 39, 43, 46
Kun Sándorné (Luca) 78
Lakatos Artúr 6, 82, 83, 85
Le Brun, Charles 76
Maillol, Aristid 5
Máriási Iván 75
Matégot, Mathieu 27
Matisse, Henri 76
Mizser Pál 18, 69, 70
Nagy Judit 41-42, 77, 82, 84-85
Nagy Sándor 5
Németh József 70
Oláh Tamás 19
Oudry, Jean-Baptiste 76
Pápai Lívia 77
Pécsi László 18-19, 42, 45, 82, 84-85
Pekáry István 6, 82-83, 85
Péreli Zsuzsa 39-40, 77, 82, 84-85
Picasso 76
Pintér Éva 40, 42
Plesznivy Károly 6, 45-46
Polgár Rózsa 77
Prepelicza Katalin 26, 42, 78, 82, 84-85
Redő Ferenc 63-66
Rippl-Rónai József 12, 82-83, 85
Schubert Ernő 6
Solti Gizella 25-26, 77-78, 82, 84-85
Szántó Piroska 70, 75
Széchenyi Lenke 11, 26, 77, 82, 84-85
Szily Géza 68-69
Szkok Iván 68-69
Szőke Erzsébet 41, 43
Szurcsik János 59-60, 62-63, 78
Szurcsikné Sárkány Anna 78
Tassy Klára 65-67
Tury Mária 22-24
Ungár nővérek 78
Vörös Rozália 63, 65, 68, 78

Dr. Szentiványi Gyula
Légnemügyv.-a. 16. Pelm.

„A népszerűség útja a karikatúrán át vezet. Aki nem tudja elviselni, hogy nevessenek rajta, mondjon le az igazi népszerűségről.“ *(Fabre)*

ÁRA 50 FILLÉR

Szabad száj

II. évfolyam, (57.) 29. szám — Szombat, 1947 július 19

MÉRT VAN SZÜKSÉG RENITENS PÁRTTAGOKRA IS?

A házasságközvetítő azt mondja:

— Ajánlhatok nagysádkámnak egy igazán mintaférjet. Nem iszik, nem dohányzik, semmi káros szenvedélye nincs.

— Nem kell.

— Miért?

— No hallja, mit fogok én egy ilyen embernek megtiltani?

Pedagógia

A szenvedélyes sporthorgász már hosszú órák óta eredménytelenül halászik. Arra megy egy mama a kisfiával. A gyerek már messziről kiabál:

— Fogjon egy halat nekem, bácsi!

A mama lelkendezve:

— Nehogy fogjon neki, amíg nem mondja, hogy «kérem».

Kép 1935-ből!

— Na, öcsémuram, együtt vannak-e már az ajánlások?

(Gáspár Antal rajza)

Csodás történet, alig érezhető politikai mellékízzel

A hittanító Isten nagyságáról beszél a tanulóknak:

„Volt egyszer egy nagyon szegény ember, akinek felesége kisbabát kapott, de az asszony meghalt a gyerekágyban. Kétségbeesett a szegény ember, mit csináljon kicsi gyermekével és az egek Urához fohászkodott segítségért. És Isten meghallgatta kérését, csodát tett, két nagy mellet növesztett neki, tele tejjel és a szegény ember táplálni tudta gyermekét.“

A tanulók megilletődve hallgatnak.

Egyszerre megszólal a kis Móric:

— De tanító bácsi, mért nem adott a jó Isten inkább pénzt a szegény embernek?

— Te buta — felelte a tanító. — Mért adna Isten pénzt, ha egyszer csodát tehet?

Vannak még megértő emberek

Pestkörnyéki erdőn megy keresztül egy pesti kereskedő, mikor váratlanul rátámad egy rabló:

— Pénzt vagy életet!

— Kérem — siránkozik a kereskedő —, nekem nincs pénzem.

— Ezt már ismerem — mondja a muki —, ide a pénzt, mert szitává lövöm.

— Uram — sír a kereskedő —, higyje el, hogy nincs pénzem. Most voltam az adóhivatalban.

— Az más! — enyhül meg a rabló. — Na, fogja! *Itt van két forint!*

KÖZÉLÖKRE NEM VONATKOZIK!

„Nem az a boldog, akinek megvan az, amire vágyik, hanem aki nem vágyik arra, amije ninesen meg“

(Demokritos)

A legaranyosabb mexikói történet

A kis mexikói srácosz, a pöttömnyi José odaáll az édesanyja elé:

— Matheroszkám, megkérhetnéd a gólyanénit, hogy hozzon nekem egy egy kis testvérkét.

— Hogy jut ilyesmi eszedbe? — kérdi meglepődve az anya.

— Mert itt olvasom a Heraldoszban, hogy Mexikóban már a srácoszok közül is minden második panamista *és én egyedül vagyok.*

Kedves érdeklődés

A vállalati igazgató invitálja barátját:

— Gyere fel hozzám délután, láthatsz egy remek új képet. Címe: Ali baba és a negyven rabló.

— Látod, ez remek — mondja erre a barát —, már rég vágytam úgyis *családod összes tagjait megismerni.*

EZT A MÁZLIT!

A politikus felesége felkeresi az orvost:

— Legyen szíves megvizsgálni, doktor úr! Egy idő óta mintha romlott volna a hallásom. A férjem néha negyedóráig beszél hozzám és akkor veszem észre, hogy nem értek belőle semmit...

Az orvos csendesen megszólal:

— De asszonyom, ez nem betegség, hanem óriási szerencse!

GYEREKSZÁJ

— Örülsz, Bandikám, hogy kishugod született?

— Hogyne, csak jobb szerettem volna, ha kisfiú, mert akkor focizhattam, meg bunyózhattam volna vele, de sajnos, nem cserélhetjük ki, mert már négy napja használjuk.

*

Marika lélekszakadva szalad be az iskolába.

— Tanító néni kérem, kistestvérkém született! Ugye, el tetszik jönni megnézni?

— Megvárom, kislányom, amíg anyukád jobban lesz.

— Tessék csak nyugodtan eljönni, tanító néni, ezt nem lehet elkapni.

BRANDY KAPITÁNY NAPLÓJÁBÓL:

— Szerelemmel gyorsan múlik az idő. Az idővel viszont gyorsan múlik a szerelem.

ARATÁS UTÁN

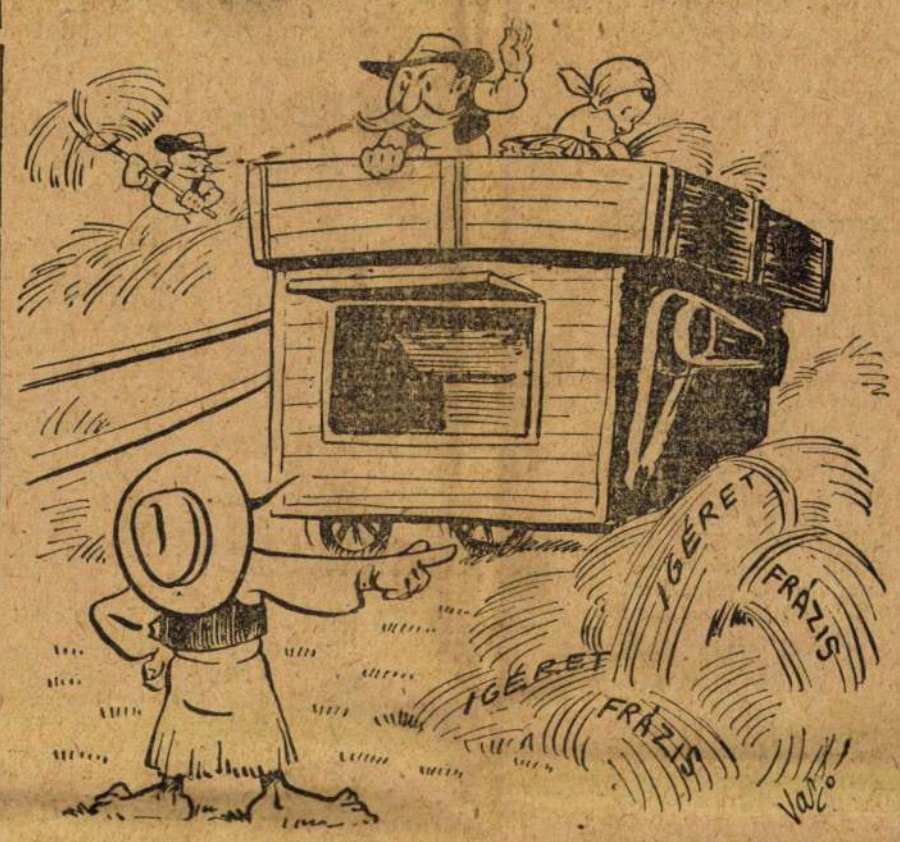

— Hát azokkal a kévékkel mi lesz

— Már el vannak csépelve...

(Vasi rajza)

Hivatalokban kifüggesztendő

„A teremtő készség nagy köztemetője a bürokrácia; az akták a sírkövek benne.“

(Kerr)

A PÁRTONKÍVÜLI

A pártonkívüli képviselő két aktatáskával jár. Egyet jobbkezében tart, másikat balkezében. Találkozik egy képviselőtársával, aki megkérdezi:

— Mondd kérlek, mi van a baloldali táskában?

— Érvek az új adó ellen.

— És a jobboldaliban?

— Érvek az új adó mellett és miután még nem tudom, melyik párthoz csatlakozom, mind a kettőre szükségem van.

A „Gyógyszerész“ lepipálja a Közlönyt is!

A gyógyszerészek kitűnően szerkesztett hivatalos lapjának, a „Gyógyszerész“-nek június 16-i számában, a „Jellem és korrajz“ című vezércikkben olvashatjuk a következő sorokat:

„A homokóra *percmutatója* ijesztően rohant, egy szép napon megállt az óra. Még próbálták *a szerkezet berozsdásodott kerekeit javítgatni*, de nem sikerült...“

Na, de gyógyszerész urak! Azért, mert önök *keverni* tudnak, azért még ne törekedjenek a „Magyar Közlöny babérjaira!

HÁT EZ IGAZ!

Nagy átok az emberiségre nézve, hogy azok is tudnak beszélni, akik gondolkodni képtelenek“.

(La Bruyère)

CIRKUSZBAN

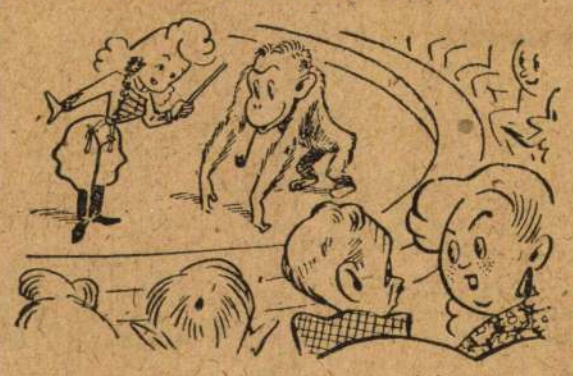

— Látod, Aladár, ott hibáztam el, hogy neveltelek és nem idomítottalak!...

SZABAD SZÓSZ

(Az e rovatban megjelent hírek és közlemények között nincs *semmi összefüggés.* Ha az olvasó *netalán* ilyesmivel találkoznék, az *puszta véletlenség.)*

A kultuszminiszter nyilatkozata szerint a kormányzat csak akkor hajlandó egyik magánszínházunkat szubvencionálni, ha megfelelő biztosítékokat kap a művészi produkció színvonalára nézve.

Marosián Girgucz a leggazdagabb ember volt Szamosujváron. A vagyonánál csak óvatos takarékossága volt nagyobb. Egyszer azt kérdezte tőle valaki:

— Girgucz bácsi még soha nem játszott lóversenyen?

— Nem én, öcsém — mondta Girgucz. — Ha még biztosan tudnám, hogy melyik ló jön be elsőnek, akkor esetleg rátenném a pénzemet, mert gondolnám magamban: vagy-vagy...

Faramuci tétel, amellyel bebizonyítjuk, hogy mai íróink mind klasszikusok

Klasszikus az az író, akinek a műveit mindenki elragadtatva dicséri, még ha nem olvasta, akkor is.

(Chesterton)

A FÖLDGÖMB

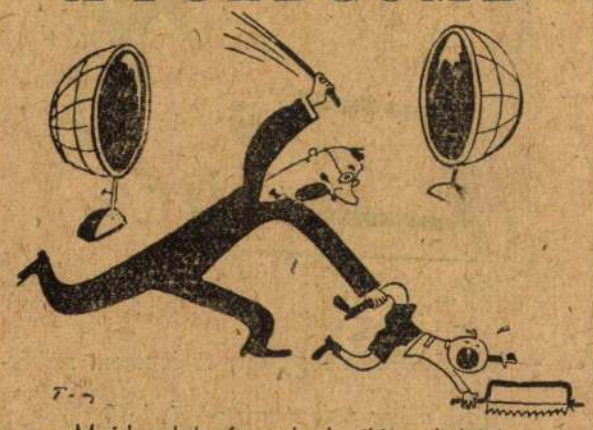

— Majd adok én neked világpolitikát!...

Vannak-e

titkos politikai kívánságok?

A véghetetlenül szőrösszívű közéleti férfiú előszobájában találkozik két alantasa.

— Hová mégy? — kérdi az egyik.

— A főnökhöz, a születésnapi kívánságot tolmácsolni.

— No fáradj, nincs benn, most jött a hír, hogy megütötte a guta.

— No nézd — csodálkozik amaz —, pedig esküszöm neked, hogy ezt csak titokban kívántam.

SZÖKEVÉNYEK A LIPÓTMEZŐRŐL

— Te, ne hadonássz, mert még azt hiszik, hogy bolond vagy!

NINCS ITT SEMMI BAJ!

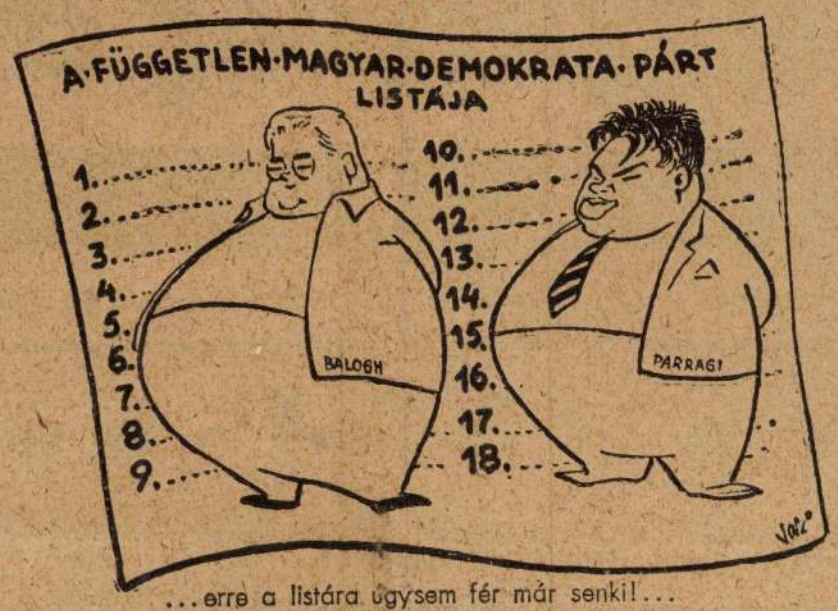

...erre a listára úgysem fér már senki!...

TAPINTAT

Az egyik párt hirtelenharagú alvezéréről mesélik, hogy multkoriban ráförmedt titkárára:

— Vagy maga őrült, vagy én!

A titkár egy szót sem szólt, de még aznap elment az elmegyógyintézetbe és tüzetes vizsgálat alá vetette magát.

Másnap átnyujtott az alvezérnek egy szabályszerű orvosi bizonyítványt.

— Kérem — mondta csendesen — *én nem vagyok őrült...*

Hekus Lonci kalandjai

— Bocsánat, Lonci kisasszony, hukk... nem mondaná meg... hukk... hol vagyok?

— A Rákóczi-út és a Körút sarkán!

— Ha... haggyuk a részleteket!... Hukk!... Milyen városban?

RENDKIVULI *Szabad posta*

Olvasóink gyakran fordulnak hozzánk azzal a megtisztelő kívánsággal, hogy mint „a legkomolyabb politikai lap", *világositsuk fel őket a helyzetről.* Sajnos nem telhetünk eleget a kérésnek, mert csak viccekkel foglalkozunk, de mindenesetre elmeséljük a következő kedves kis történetet:

Móricka azzal ment el hazulról, hogy az intőkonferencia eredményéi déli tizenkettőkor fogják az iskolában kihirdetni. A család érthető izgalommal, sőt némi balsejtelemmel várja csemetéjét, de elmúlt egy óra, kettő is és Móricka még mindig nincs otthon. Végre háromkor hazajön, sarokba vágja a könyveit és ragyogó ábrázattal mondja:

— *A fődolog, hogy az ember egészséges!*

Jogos felháborodás

Szent Panamos napján, mely tudvalevően a legnagyobb mexikói ünnep, senyorina Lopez bezörget a fogházosz kapuján.

— Mi tetszik? — kérdezi a fogázőrosz.

— Be akarok menni — hangzik a válasz.

— Ma nincs látogatás — mondja a fogházőrosz.

— Micsoda? — kiabál felháborodva senyorina Lopez. — Még ezt a nagy ünnepet sem tölthetem *együtt a családommal?*

Konjunktúra

Két direktor beszélget.

— Mért nem volt közönség tegnap este nálatok a színházban?

— Elsősorban azért, mert meleg volt.

— Jó, jó az első sorban, de a többiben?

HOGY HAJTJÁK VÉGRE

egyes túlbuzgó párttagok a pártprogramot?

A nagy budapesti pályaudvar pályafenntartási műhelyének főnöke az egyik új alkalmazott kezébe nyomja az olajos kannát:

— Menjen végig itt a sínek mentén és minden csavart olajozzon meg!

Az alkalmazott elmegy, de a műhelyfőnök hiába várja vissza. Harmadnap távirat érkezik Csornáról, a következő szöveggel:

— Olaj elfogyott. Küldjenek még egy kannával!

A kis óvatos...

— Nézd csak, Bözsikém, hullócsillag! Kívánj valamit és teljesülni fog...

— Jól van, Lacikám, de van-e annyi pénzed?

Hogy van az, hogy néha az egyszerű ember okosabb, mint a magasrangú tisztviselő?

Még a régi békében történt, hogy egy bírósági tárgyaláson fenemód összeveszett a királyi ügyész az ügyvéddel. Az ügyész végül is így torkolta le az ellenfelét:

— Hogy mer ön velem szembeszállni? Hiszen ön csak közönséges ügyvéd, engem pedig őfelsége I. Ferenc József nevezett ki királyi ügyésszé.

— Azt tudom — felelte az ügyvéd —, hogy önt a király nevezte ki ügyésznek, de őfelsége személyesen nem ismerte önt. Engem azonban, ügyfelem, a Kohn bízott meg az üggyel, már pedig az alaposan megnézi, hogy kit választ ügyvédjének!

MŰPÁRTOLÁS

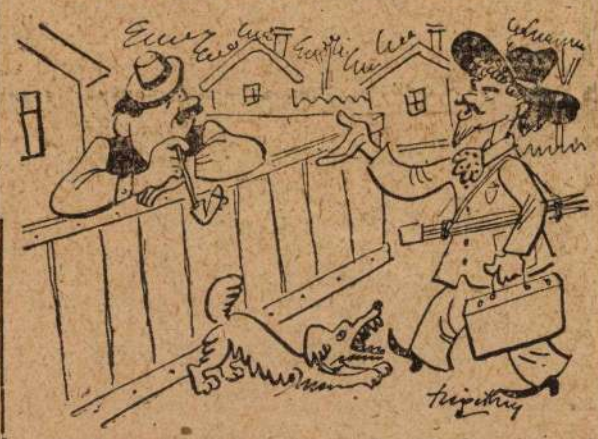

— A szoba bérénél tessék rá figyelemmel lenni, hogy művészember vagyok.

— Helyes! Akkor tessék előre fizetni.

(Szigethy István rajza)

Juj, de **okos** gyerek!...

Az évvégi vizsgák előtt javítani hívja ki a tanár az ismert politikus fiát, de a srác minden kérdésre hallgatással válaszol, mintha jelezni akarná, hogy ő úgyis diplomata lesz.

— Ki találta fel a puskaport? — kérdi kétségbeesetten a tanár.

Újabb hallgatás.

— Ezt se tudod? Schwartz Berthold!

A srác erre gyorsan elhagyja a katedrát és padja felé tart.

— Hová mégy? — kérdi a meglepett tanár.

— Bocsánat, *azt hittem, hogy a következő fiút tetszett kihívni!...*

Nem új találmány a **lopás**

Megmentették az erkölcsöt — egy évre

Letartóztatták, el is ítélték Dréhr Imre népjóléti államtitkárt. A börtön elől a halálba menekült. Rengeteg visszaélés bizonyult rá. Barátai szerint azonban kezéhez nem ragadt pénz. Tele volt a minisztérium félkézkalmárokkal, loptak, csaltak, sikkasztottak; *koldusalapokból urak passzióit pénzelték, többek közt egy színésznő világkörüli kéjútját is finanszirozták.* E barátok szerint Dréhr csak felületes, könnyelmű volt s *más* minisztériumokban *sokkal különb disznóságokat találtak volna — ha kerestek volna.* Farkas Tibor képviselő így jellemezte ezt az esetet:

— Mikor a középkorban Braunschweig fejedelme megkérdezte Wolfenbüttel polgármestert, hogy van-e tisztességes asszony Wolfenbüttelben, a polgármester hosszas töprengés után megkérdezte a fejedelmet, hogy muszáj-e annak a nőnek wolfenbüttelinek lenni? A fejedelem végre is rászólt a polgármesterre: „az egész ország tele van a wolfenbütteli nők erkölcstelenségére fabrikált rossz viccekkel, ha tehát egy héten belül *legalább egy nőt el nem ítélsz házasságtörésért s minden évben legalább egyet-egyet,* akkor polgármester, én téged lenyakaztatlak tanácsuraiddal együtt."

A polgármester és tanácsurai kezdték hát seregszemlézni a nőket. A.-né megérdemelné, de az a legtekintélyesebb kereskedő lánya. B.-né is megérdemelné, de az a gazdag gyáros huga. C.-né is megérdemelné, de ez meg pláne az egyik tanácsos felesége. Végre eljutottak az ábécében Z-ig s mert Z-né szegény asszony volt, hát ezt figyelték meg a darabontokkal s mingyárt első este házasságtörésen is érték. Annak rendje-módja szerint le is vágta haját a hóhér s kiseprűzték a városból. *Meg volt menve a város jóerkölcse — egy esztendőre.* Most hát — fejezte be mondókáját Farkas — a magyar kormány jóerkölcsét is megmentették a Dréhr kiseprűzésével — egy esztendőre. Kit sorsolnak ugyan ki a sok közül a jövő évre?

Csodálatos, de a sineket nem lopták el

Mikor az első világháború utáni inflációs korszakban Magyarország népszövetségi kölcsönt kapott, akkor — amint az köztudomású — Smith Jeremiást küldte ide a népszövetség ellenőrnek. Ez a bostoni ügyvéd alaposan belefeküdt az államháztartás tanulmányozásába. Cifra tapasztalatokra tehetett szert, mert mikor már tiszta képet alkotott, e megjegyzéssel fordult a melléje beosztott magyar államtitkárhoz, König Tiborhoz:

— Imponál nekem az ön miniszterelnökének vakmerősége!

König értetlenül bámult rá, mire Smith így magyarázta meg szavait:

— Ugyanis az ön miniszterelnöke vonattal utazott a kölcsön tárgyalására Genfbe s *nem félt attól, hogy távolléte alatt még a vasúti sineket is ellopják itthon* és gyalog kell hazajönnie a magyar határtól.

ÁLLATVILÁG

— Nézd, a rák egészen vörös lett.

— Úgy látszik, alaposan megfőzték...

JOBBAN BARNÍT A VITAL RIO KRÉM!

Egy jó házasságközvetítőnek mindenre kiterjed a figyelme

Paczáknak derék hajadont ajánl a házasságközvetítő, de sok rábeszélésre van szükség, mert Paczák nem akar nősülni.

— Nézze uram — érvel a házasságközvetítő —, a házasság, a családi élet a legszebb dolog a világon. Este hazamegy, a kis felesége megöleli, megcsókolja, bekészíti a papucsát, a kisfia az ölébe ül...

— Pardon — vág közbe Paczák —, garantálja maga, hogy nem lány lesz, hanem fiú?

A házasságközvetítő fölényesen válaszol:

— Mi ez, hogy lesz? Maga nevetni fog. Már meg is van!

BUKOTT KAPITALISTA

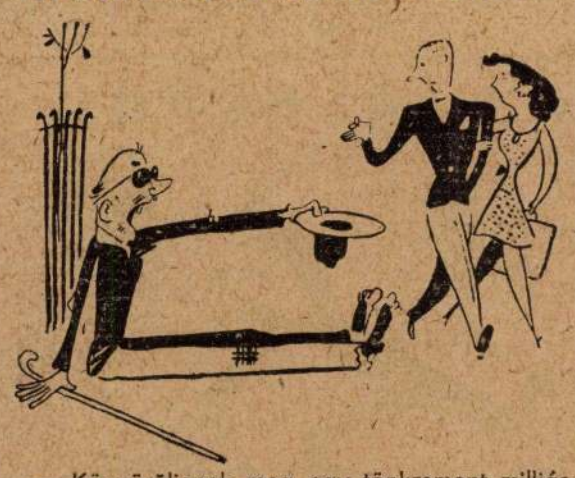

— Könyörüljenek meg egy tönkrement milliárdoson!...

— Bácsi, mikor volt maga milliárdos?

— Tavaly ilyenkor, nagyságos uram...

Az ifjúságot meg kell érteni!...

— Ha folyton ölelgeted a Pannikát, megmondlak a mamának!

— Miért? Te nem voltál sose fiatal?

Rólunk 42°C

Diplomácia!

— Bocsásson meg, asszonyom, — mondja a szobalány a vendéghölgynek, — de a nagyságám mondta, ha ön keresi, nincs itthon.

— Rendben van! Akkor örülök, hogy nem jöttem el!

A TANÁR ÚR KISSÉ SZÓRAKOZOTT

— Kezét csókolom, asszonyom. Hogy van a kedves férje?

— De tanár úr, én nem vagyok asszony!

— No lám, no lám, nem is tudtam, hogy a kedves férje agglegény.

STRANDON

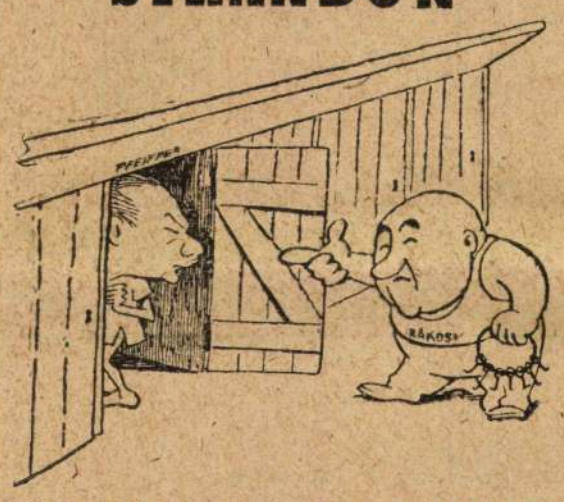

Kabinos: Na uram, mikor adja be már a kulcsot?

Stranderkölcsök

A 15 éves Marika, aki teljesen átlátszó fürdőruhát visel, a strandon találkozik bácsikájával.

— Na, de Marika — szól megbotránkozva a bácsi —, ezt elmesélem az anyukádnak!...

Mire az ifjú hölgy:

— Ne tessék megmondani, kedves jó Fülöp bácsi, mert ez a fürdőruha anyukámé és nem tudja, hogy elvittem otthonról...

ISMERKEDJÜNK CSAK!...

Két dologról lehet az embert a legjobban megismerni: hogy hogyan szerzi és hogyan adja ki a pénzt.

(Jean Blaise)

Kedves olvasóink! Mondhatjuk már: végre! Most a *kánikula* kerül *verőfékre.*

Barna lábszár a divat!

Kép szöveg nélkül

Precíz felelet

— Mi az a deficit?

— Deficit az, amije az embernek akkor van, amikor már nincs semmije!

Balatoni levél

A mama és két gyereke Lellén nyaral és a két gyerek minden este azon veszekszik, hogy ki aludjon a mamával. A mama úgy dönt, hogy minden este a másikat veszi maga mellé az ágyba. A hét vége felé levelet ír a mama a papának Pestre, a lapot a kisfiú viszi a postára és hogy ő is üzenjen valamit, a sorok végére odabiggyeszti:

„Kedves papa, mi is jól vagyunk. Minden este más alszik a mamával."

NINCS BAJ, URAIM!

„Semmi sem győzi meg olyan jól a gyönge elmét, mint az, amit egyáltalában nem értenek meg"

(Retz kardinális)

Nem is csoda ebben a melegben...

Zsolt: Mi az, mi történt a Jóskával?

Supka: Hát nem tudod? *Lapszúrást* kapott a «Népszavá»-tól...

A KIS HÓHÉM

Mórickának harminc fillért ad az apja, hogy vegyen rajta bélyeget és adjon fel egy levelet. A gyerek sugárzó arccal tér vissza és leteszi a harminc fillért.

— Hát ez mi? — kérdi az apja?

— Sokan vollak a postán — válaszolja Móricka — és amikor senki sem nézett oda, gyorsan bedobtam a levelet bélyeg nélkül.

AKKORIBAN IS?

„Rendeletek kibocsátása a felnőtt gyermekek kedvenc játéka."

(La Rochfoucauld)

SZERENCSÉS FICKÓ

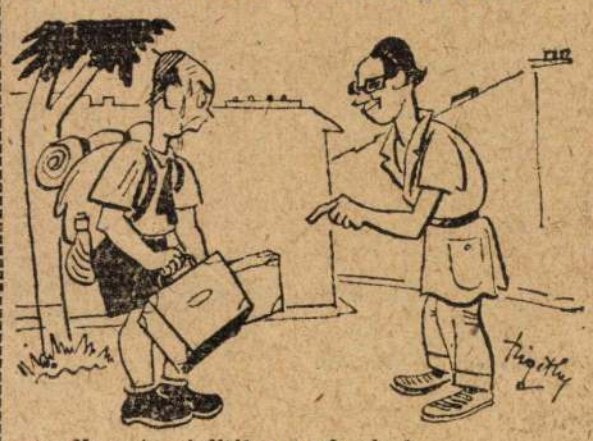

— Na, mit csináltál a weekenden?

— Ötszáz forintot spóroltam.

— Hogy-hogy?

— Lelére akartam menni, de lekéstem a vonatot.

Rosszabb, mint otthon!

— Hová rohan, uram?

— Vissza Afrikába. Nem bírom ezt a pesti klímát!

Egyszerű megoldás

A kis Gabi szülei színházba mennek, Gabikát anyukája lefekteti az ágyba, de Gabika nem akar egyedül maradni és irtózatosan bömböl:

— Anyu, küldd ide a Jucit a konyhából.

— Juci nem jöhet, Gabikám — csitítgatja anyukája — krumplit kell pucolnia. De az őrangyalka majd vigyáz rád, ha jó leszel.

— Brühühü... A Juci jöjjön ide... brühühü... és addig *az őrangyalka pucoljon krumplit!*

Óratos ember

— Miért tussol esernyővel?

— O toba kérdés. Csak nem vizezem be a kalapomat!

EGYES SZÍNIGAZGATÓK FIGYELMÉBE

Egy színészakadémiai vizsgán szép fruska állt a felvételi bizottság előtt, de amilyen csinos volt, olyan tehetségtelen.

Az egyik színész oda súgta az elnöklő Iványinak:

— Fel kellene venni. Nézze Iványi úr, milyen szép lába van a nőnek!

Iványi dühösen felelte:

— Mért nézzem a lábait? Hát suszter vagyok én?!

VAJJON KIRE MONDHATTA?

Igazi pesszimista ő — jégbörtönöket épít!

(Walter Winchell)

Kánikulai töprengés:

— Melegünk van a kánikulából?!

Közhivatalnok-história a békebeli békéből

Az öreg, nyugállományú miniszteri tanácsos 75. születésnapját ünnepelte. (Akkoriban ugyanis voltak ilyen öreg miniszteri tanácsosok is. A szerk.)

A bankketten valaki megkérdezte az érdemrendekkel gazdagon ékesített öregúrtól:

— Mondd, méltóságos uram, tulajdonképpen mit csináltál, hogy ennyi szép kitüntetést kaptál?

Az öregúr finom mosollyal felelte:

— Semmit, édes öcsém, *de azt azután nagyon sokáig...*

JÓ TANÁCS

Ujházi Ede, a nagy színész egy délután hazafelé ballagott a Sándor-utcában. Arra lett figyelmes, hogy egy kocsiskocsis nagy káromkodva püfföli sovány gebéjét. A mester már nem tudta nézni a kegyetlenséget, odakiáltott:

— Elég volt! Az okosabb enged!

A kocsis ráripakodott a színészre:

— Mi köze hozzá? Fogja be a száját!

Ujházi visszakiabált:

— Nem magának szóltam, hanem a lónak!

Verítékes vicc

Ujsághir: Egy tudós kiszámította, hogy menynyi pénzértékben a könny és veríték sótartalma.

— Uram, maga harminc forinttal tartozik nekem!

— Várjon egy kicsit, rögtön kiizzadom!

GENIUS LOCI?...

Egyik fiatal színészünk szalmaözvegy lett és egy nyári vendéglőben ebédel.

A vendéglős, aki a színházból ismeri, odamegy hozzá és érdeklődik:

— Nos, hogy érzi magát a művész úr?

— Akárcsak otthon! — mondja lelkesen a fiatal színész. — A marhahús kemény és a konyha felől őrült veszekedést hallok.

SZÍNÉSZBEJÁRAT

SZERÉMY ÉS AZ ÚRLOVAS

Szerémy Zoltánt, a Vígszínház nehéz nagy színészét lefestette egyszer a Fészek-klub egyik neves piktora. A festmény Szerémyt az íróasztala mellett ülve ábrázolta, kezében könyvvel. A kép Szerémy barátainál általános tetszést aratott. Kivétel csak egyetlen barátja volt, egy nagyképű, mindent lekicsinylő alak, egyébként híres úrlovas. Ez állandóan briceszben és sarkantyús csizmában flangált s nem tudott egyébről beszélni, csak lovakról meg lóversenyről. Ő is beállított a színészhez és rettentő nagyképűen bírálta a képet. Azt mondta többek közölt:

— Hiszen nem mondom, egész ügyes kis képecske, de nem értem, miért nem örökíttette meg magát egész nagyságban?

— Nézze kedves barátom, — válaszolta Szerémy — egész alak csak úrlovasoknál fontos, hogy a sarkantyújuk is érvényre jusson. Színészeknél az ember másik vége számít.

LATYI ÉS A FRÖCCS

A kis Latyi valamelyik este felesége és néhány barátja társaságában vacsorázott az egyik nyári vendéglő kertjében. Óriási hőség volt s így nem csoda, hogy Latyi egyremásra hozatta a jégbehűtött fröccsöket. Asszonykája megbotránkozva figyelte kielégítetlen szomjúságát s amikor a pincér az ötödik fröccsöt hozta, nem állta tovább és rászólt az urára:

— Mi élvezetet találsz az ivásban?

Mire Latyi ravasz ábrázattal így válaszolt:

— Azt nem mondom meg, mert akkor te is innál.

AMIT MÉG ESZTERHÁZY SE SZEREZHETETT MEG

A harmincas években történt, hogy a Nemzeti Színház színészbejárata előtt Makay Margit arról beszélt, milyen szörnyű, hogy annyiféle írásra, igazolványra van szüksége az embernek, ha a hatóságnál el akar intézni valamit.

— Herceg Esterházy például — mondotta — egy hétig bújta a hivatalokat, amíg külön igazolványt kapott arról, hogy elvégezte az egyetemet. Pedig az igazán nagyfejű és mégis ilyen nehezen ment.

— Nagyfejű, nagyfejű — morgott közbe Losonczi Zoltán ügyelő. — Még van olyan bizonyítvány, amit ő egyáltalán nem kap meg s én kihozom három nap alatt.

— Lehetetlen — szólalt meg Tapolczay Gyula. — Miféle bizonyítvány az?

— Szegénységi, — vágta ki büszkén Losonczi.

Turi András

Hőség idején

— Milyen kár, Alikám, hogy nem tudod mozgatni a füleidet!

OTT MÉG TANITANI KELL EZT?!

„Ha rövid a kardod, toldd meg — a két könyököddel!"

(Mexikói közmondás)

SZAKMA KÉRDÉSE

Micike szemrehányást tesz vőlegényének:

— Látod Pista, a nővérem vőlegénye mennyivel udvariasabb, mint te vagy. Az mindig úgy hívja a nővéremet, hogy aranyom, rubintom, gyémántom...

— De Micikém, ő megteheti, mert ő ékszerész. *De én sajtkereskedő vagyok.*

FAGYLALTOSNÁL

— Tölcsérbe, vagy pohárba parancsolja?

— Nem. Egyenesen ide a nyakamba!

A házibarát

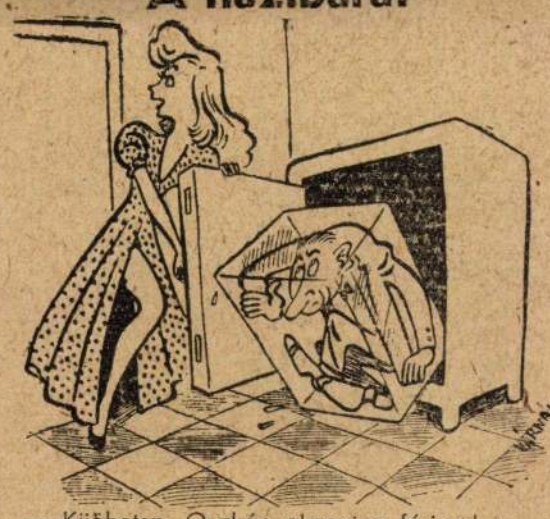

— Kijöhetsz, Oszkár, elment a férjem!

(Várnai György rajza)

Árulló nyomok
A MEXIKÓI GYEPEN

— Mondja, szenyor, mitől vannak ezek a kopasz foltok a pázsiton?

— Tegnap itt járt a főszekredaroszunk és ahová ő lép, ott nem nő fű...

Mosolygó parlament

A jó kortest nem érdekli, mi lesz a választójogi törvényben. Egy perc cig sem várt, hanem az első komoly hírre munkába vette a kerületet. Azt mondják (az ellenpárton), hogy a Sulyokpárthoz az egyik kerületből már megérkezett az első távirat: „Pártunk erős, bukásunk biztos."

★

A *nőknek* most meat fel csak igazában az ázsiójuk. A mult választáson megtanultuk a leckét, hogy sok helyen ők döntik el a választást. Nem is lehet csodálkozni, hogy a minap egy párttitkár iskolát tartott a szervezetben és szenvedélyesen oktatta ki az embereket, hogy alaposan rá kell feküdni a nőkre.

★

Ajánlási rendszer? A hét legjobb vicce. Miért nem mingyárt vissza a nyilt szavazáshoz? Talán már meg is indult a tőzsdei forgalom az autogrammokért: én ajánlak téged, te ajánlasz engem, én aláírom a tiédet, te az enyémet. Azután majd beleszól a választó is, aki ezt a krixkrindlit kapta és azt súgja az ő szeretett jelöltjének: én pedig *ajánlom magamat.*

★

Azzal a tilokzatos csikóval kellene már valamit csinálni, mielőtt feloszlatnák a Házat. Ahányszor megszólal a Házban *Vásáry* József, majdnem mindig odavágják neki: mi van a csikóval? Igazán vessenek radikálisan véget ennek a furcsa rejtélynek és a parlamenti szokásoknak megfelelően tegyék le a csikót a — Ház asztalára.

Paff

KRITIKUSOK NE OLVASSÁK EL!

Az irodalom olyan mesterség, ahol szűntelenül bizonyítanod kell a tehetségedet olyan embereknek, akiknek nincs tehetségük.

(Jules Renard)

KÉNYELMES MEGOLDÁS

— De Arankám, az orvos azt mondta, mozgásra van szükséged, különben elhízol!

— Rendben van, Józsikám, mozgasd egy kicsit a hintaágyat!

Egyes politikusok naplójába:

– Szégyen a fúrás, de hasznos...

AMERIKAI VICC

— Képzeld, Johnny barátunk zúzott sebekkel a kórházban fekszik.

— Hihetetlen! Hiszen tegnap este láttam, amint egy csodaszép szőke nővel táncolt.

— Ez az! A felesége is látta...

Egy igazán csalafinta történet,
amiben egy parányi politika sincsen

Ficere a vendéglőben titokzatos arccal odalép Brabácshoz és súgva kérdezi:

— Brabács úr, akarja tudni, ki a legnagyobb marha a világon?

— Persze, hogy akarom.

— Adjon két forintot, akkor megmondom.

Brabács kivesz két forintot és odaadja. Ficere odahajol hozzá és fülébe súgja:

— A Rakamazi.

— Miért?

— Mert az előbb odamegyek hozzá és azt mondom neki: «Rakamazi úr, tudja, ki a legnagyobb marha a világon?» Azt mondja: «Nem.» Mondom: «Két forintért elárulom.» *És képzelje, a marha, nem idead két forintot?!*

PIACI HÍREK

— Hallotta, Prézliné, a diplomaták zsírjegyére csak disznó- vagy libazsírt adnak.

— Miért?

— Hogy ne tudjanak *olajra lépni!*

Nyilatkozat

Lapunk 1946 évi augusztus hó 21-én megjelent számában Némethy Jenő nemzetgyűlési képviselőről egy szöveges rajzot tettünk közzé, amivel túllépték azt a széles határt, amelyen belül az élclapok szabadon mozoghatnak.

Kijelentem, hogy a sértő következtetés, amely Némethy Jenő személyére vonatkozólag levonható, minden ténybeli alapot nélkülöz, miért is a rajz megjelentetése felett mély sajnálkozásomat fejezem ki.

Budapest, 1947 július 1.

Antal Gábor s. k.

AZ ELMÚLT HÉT MARGÓJÁRA

Sok szó (vagy zok szó?) esik mostanában arról, hogy minden párt magának vindikálja a dicsőséget, azokkal az eredményekkel kapcsolatban, amelyeket, mint sikert könyvelhet el fiatal demokráciánk. Az egymást túllicitálni akaró versengés eszünkbe juttatja ezt a régi történetet:

Egy amerikai és egy angol vitatkoznak egymással az óceánjáró fedélzetén.

— A mi óceánjáróink — mondja az angol — három és fél nap alatt szelik át az óceánt.

— A mi hajóinknak elég három nap — kontráz az amerikai.

— A mi autógyárainkban két perc alatt összeállítanak egy autót — kezdi ismét az angol.

— Nálunk az ilyesmi egy perc alatt elkészül — tromfolja le az amerikai.

Így vitatkoznak már egy órája, amikor a hajó kazánja irtózatos detonációval felrobban és ők mind a ketten a levegőbe repülnek.

Az angol átkiabál az amerikainak:

— *Fogadjunk, hogy én magasabbra repülök, mint magad!*

SOKAN VANNAK ILYENEK...

Egyike ő azoknak, akik mindig hüvelykujjon találják a szöget.

(Jack Alan)

A „Szabad száj"
mexikói rejtvényversenye

Mexikói rejtvényversenyünk 6 futamból áll. Minden futam után elsőrendű színházjegyet vagy értékes könyvet adunk a tíz legjobb eredményt elérő pályázónak. (Holtverseny esetén sorshúzás dönt.) A hat futamból álló bajnokság győztesének egyheti, a 2. és 3. helyezettnek 3—3 napi üdülés biztosítunk a Szabadsághegyen, a gyönyörű parkban lévő Mátyás Király Szanatóriumban, elsőrangú ellátással. A rejtvényeket kéthetenként közöljük, a közbeeső héten a megfejtést hozzuk nyilvánosságra.

A megfejtéseket legkésőbb a lap tényleges megjelenése utáni szombaton kell postára adni, vagy a szerkesztőség folyosóján elhelyezett ládába bedobni.

A borítékra feltétlenül ráírandó: *Rejtvényverseny.*

A harmadik futam rejtvényei:

1.

A befolyásos mexikói pártszekreterosz az egyik államosított nagybankhoz szerette volna benyomni ifjú csemetéjét, de a bank direktorosza csak némi próbaszámolás után volt hajlandó felvenni a srácoszt.

— Szorozzon meg, amigo, két egész számot úgy, hogy az eredmény hét legyen! Ha megoldja a feladatot, alkalmazom a banknál!

A srácosz — mondanunk sem kell — nem tudta megoldani a feladatot.

Kérdés, melyik volt a két szorzandó szám,

(Megfejtése 2 pont)

2.

A kiváló mexikói pártidoszvezérosz választás előtt a pártidosz részére várható miniszteroszi tárcák esélyeit latolgatva, ezt a két cshe.őséget vetette papírra:

$$1 + 2 + 3 + 0 + 4 =$$
$$1 \times 2 \times 3 \times 0 \times 4 =$$

— Mit gondoltok, amigos — fordult híveihez —, melyik esetben lesz nagyobb pártidoszunk győzelme?

— Richtigosz, a második esetben! — lelkesedtek a pártidosz tagjai.

Olvasóinknak mi a véleménye?

(Megfejtése 3 pont)

3.

Hogy áztk a panamát a mexikói fejesek?

E puskagolyó &&

(Megfejtése 4 pont)

4.

Mi segíti elő Mexikóban az érvényesülést a pártigazolványon kívül?

R $\frac{ii}{00}$ K5

(Megfejtése 1 pont)

A második futam maximális pontszámot elért megfejtői közül, sorshúzás útján a következők nyertek jutalmat: *Elek Páiné Bp., Vadas Dezső Bp., özv. Szekrényessy Ferencné Szolnok, dr Koch Antal Bp., ifj. Csucsy István Bp., Zelenay István Békéscsaba, Gyalus Teréz Bp., Agócs házaspár Bp., Nagy Albertné Bp., Blaskó Sándor* Orosháza.

A budapestiek az általuk választott színházba szóló jegyeket szerdán d. e. 9—11-ig szerkesztőségünkben vehetik át, a vidékieknek postán küldjük el Török Rezsőnek a Nova kiadásában megjelent „Vadevezős" c. vidám regényét.

Legújabb példa a relativizmusról

A háborúban, két ütközet közötti szünetben beszélget két angol katona:

— Mondd, öreg fiú, te miért jelentkeztél katonának?

— Nekem nincs feleségem és szeretem a háborút. De te mért jelentkeztél?

— Mert van feleségem és szeretem a békét...

Szabad posta

Olvasó: Mindenkinek el kell olvasni a *„Fekete csillag Orgovány felett"* című érdekes kalandregényt, amely egy híres, öreg detektív emlékiratait tartalmazza a hírhedt orgoványi bűnperről, Héjjasék szörnyű garázdálkodásáról.

Nordzéland: Ne csodálkozzon! Annyi *aljas* dolog volt már e szép világon, miért riad meg hát egy kis *csészealjasságtól?!*

Eötvös-rajongó: Igaza van, Eötvös Károly ha ma élne, nem útleírásként írná meg az „Utazás a Balaton körül"-t. Hogy milyen műfajban írná meg mégis? *Rémregénynek!*

Szabadtéri játékok: Gratulálunk! A „Magyar Nemzet" futballcsapata 1:0-ra verte meg az Operettszínház kitűnő együttesét. A közönség különösen Gozmány remek belépőjét tapsolta meg — az ellenfél kapusába!

Z. József, Érd: V. Ferencné. Budafok: Dr. G. Rezső, Bpest: „Krónikás": Frissebbet, viccesebbet kérünk! **K. L.»** Otrombaságokat nem közlünk!

B. Ili, Kandó Kálmán-utca: Kedves ötletei vannak. Üdv! **L. I. Győr:** Hálás köszönet és üdvözlet. **Bangyal:** A beküldött vicc is kissé „Almos."

MASzOBSz jelszava:

REGGEL MEGA
DÉLBEN MEGA

ESTE MAGA

Repülő csészealjak
Nordzélandban...

...és máshol.

Családi idill szelleméknél,

— Hol csavarogtál megint egész éjjel?

— Megidéztek egy spiritiszta szeánszra és ha azok elkezdenek kérdezősködni, nincs se vége, se hossza.

Szabad száj

Felelős szerkesztő: Király Dezső

Felelős kiadó: Verebély Károly

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Bajcsy-Zsilinszky-út 34. Telefon: 125—340*
Kéziratokat, rajzokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza
Hungária Hírlapnyomda Rt., Budapest, Bajcsy-Zsilinszky-út 34.
Felelős: dr Bródy László
Előfizetési díj 1 hónapra 2 forint, negyed évre 6 forint

MDK

Antal Gábor

Antal Gábor /textil/ résztvett a IV.Orszg. Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarn Budapest 1959.Dec. 18 - 1960.Jan.31.Kat.

ANTAL Gábor asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134

Antal Gergely ker

Margó

A mosoly országa

Budavári Mosolynapok '97 elnevezéssel programot szerveznek május utolsó hétvégéjén a Magyar Kultúra Alapítvány székházában, illetőleg a Szentháromság téren. Az eseményről némi előzetest is közöl a Magyar Távirati Iroda, eszerint az adott napon különféle neves előadóművészek próbálják majd megnevettetni az egybegyűlteket (főképpen a gyermekeket), merthogy mosoly nélkül nem lehet és nem is érdemes élni.

Arról nem szól a hírügynökségi jelentés, mi a fészkes fenének van szükség az ilyen mosolymicsodákra, amikor egyszer az egész ország, úgy, ahogy van, kész röhej. Nevetséges feltételek között élünk, nevetséges bérekért dolgozunk, nevetséges nyugdíjat veszünk át a postástól, és amikor mindennek okairól nyilatkozik a kormánypárti politikus, az a legnevetségesebb.

Móka és kacagás az egész ország.

Mókáznak velünk és kacagnak rajtunk.

Én a magam részéről már unom ezt a rettentő vidámságot, ha rajtam múlna, inkább valamiféle komolysági napokat szerveznék, amelyen komoly emberek komolyan gondolkodnának arról, jól van-e ez az egész itt így, ahogy van. Vagy éppen ellenkezőleg: komolyan kéne venni végre ennek a nevetségessé tett országnak minden gondját, baját, és komolyan, eltökélten el kéne innen zavarni világgá a mai Magyarország nagy nevettetőit.

Majd nevetünk mi, ha akarunk.

Pillanatnyilag ugyanis nincs sok okunk a vidámságra. Odafönt, a színpadon még Szekeres Imréék nevetgélnek, tart a kabaré, ráadásul a szereplők a jelek szerint nagy ívben fittyet hánynak arra, hogy a nézőtér fagyosan csöndes. Se taps, se bravó!

Nem kérünk ráadást.

Pilhál György

Tito költséges elefántjai

Tito elefántjai eladók vagy örökbe fogadhatók. A két ormányos, amelyet a néhai jugoszláv vezető hagyott örökül Horvátországra, *egyre nehezebben viseli a bezártságot* a Tito egykori birtokán kialakított nemzeti parkban. A zágrábi sajtó beszámolói szerint a *Brioni Nemzeti Park* úgy döntött, hogy *áruba bocsátja* Sonit, a 27 éves indiai hímelefántot és társát, a 25 éves Lenkát, mert egyre több gondot okoz a tartásuk. Tito *Indira Gandhi* néhai indiai kormányfőtől kapta ajándékba az elefántbikát, amelyet megtartott az Adriai-tengeri szigeten lévő nyári rezidenciáján.

Tito maga köré gyűjtött más ritka állatokat is, így leopárdokat, tigriseket, medvéket és különféle madarakat; 1980-ban bekövetkezett halála után az állatok nagy részét *szétosztották a tagköztársaságok között*. A Brioni-szigeten lévő „titói állatkertet" a mai napig is zebrák, lámák, tevék, antilopok és más egzotikus állatok népesítik be, s látszólag kedvelik is a mediterrán klímát. A friss tengeri levegő azonban szemlátomást nem elég a két elefánt számára, amely egyre több jelét adja annak, hogy *szűknek érzi* a 642 négyzetméteres karámot. Ezért olyan vevőt keresnek, aki „elefánthoz méltó" életet, nagyobb területet tud biztosítani nekik.

Felelősségünk a pingvinekért

Egy szárnyasokat megtámadó vírus fenyegeti *az antarktiszi pingvinek* egészségét. A vírus behurcolásáért a kutatóexpedíciók és a turisták felelősek – állapítja meg egy ausztrál kutatócsoport a *Nature* hasábjain. A vírus a fejlett ipari országok *szárnyasfarmjairól emberi közvetítéssel kerülhetett* az Antarktiszra. Bár a pingvinfajokon a vírus pusztítását még nem tudták megfigyelni, az ausztrál kutatók szerint az állomány már átfertőződött. Elgondolkodtató, hogy a kutatóállomások és turistaközpontok közelében élő állatok szinte mindegyike fertőzött, míg azok a kolóniák, amelyek az emberrel nem kerülnek kapcsolatba, vírusmentesek.

Európai különc

Liechtensteinben a férfiak 62 százaléka *külföldi nőt* vesz feleségül, míg a gyengébb nemhez tartozók közül 43 százalék házasodik más nemzetiségű állampolgárral. Egyebek között ez derül ki az Európai Unió statisztikai hivatalának kiadványából. Szintén liechtensteini sajátosság, hogy *a világ hatodik legkisebb* országában az egy főre jutó nemzeti jövedelem eléri a leggazdagabb EU-városokéit, Hamburgét és Brüsszelét.

A részben magyarok lakta ausztriai *Burgenland* szomorú statisztikájával került be a kiadványba. Ott ugyanis a házak nagy többségét még mindig *kizárólag fával* fűtik, így kén- és nitrogén-dioxid-kibocsátása eléri a környezetszennyező ipari területekét. *Izland* viszont azzal hívta fel a figyelmet magára, hogy *gyakorlatilag színtiszta* a környezete. A sziget ár elleni küzdelme is dicséretes: a nyolcvanas évek vége óta 50 százalékról 2 százalékra szorította le az inflációt. Gejzírország összes lakásának 86 százalékát geotermikus energiával fűtik. A *Portré régiókról* című kiadvány szerint a kontinens *legritkábban lakott* területe Svédországban található és Övre

● Nagyapja nyomdokain haladva pénteken feljutott a világ legmagasabb hegycsúcsára Tashi Tenzing, aki annak a Norgay Tenzing nevű nepáli serpának az unokája, aki az új-zélandi Edmund Hillaryval együtt elsőként ért a „világ tetejére", a Mount Everestre. Az ausztrál állampolgárságú Tashi Tenzing az új-zélandi Guy Cotter vezette hegymászó expedíció tagjaként ezzel megismételte nagyapja teljesítményét.

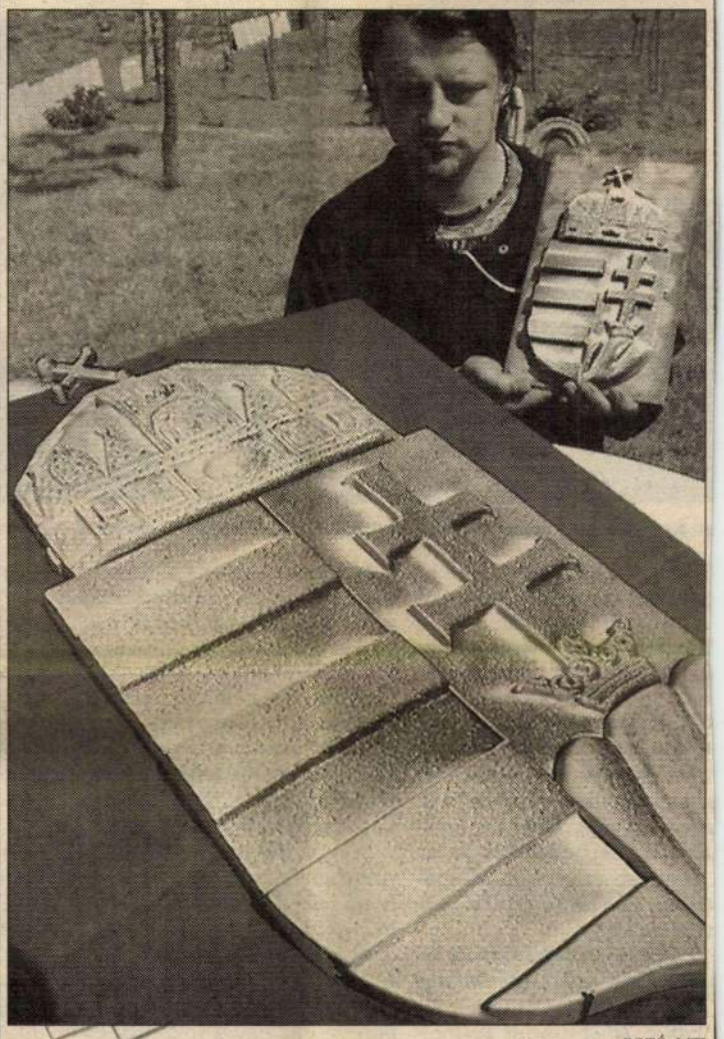

FOTÓ: MTI

Egy kanadai gyűjtő kétszáz darabos kollekcióját fogja gyarapítani a tari Antal Gergely keramikus által készített magyar címer

armóniája közérdek

tika határait is megszabja: eddig, és ne tovább

ikáját. A munkaerkölcs, a gazság keresése keresztény nybíró a keresztény ember el, s az állam vallásilag és vi- es. Ez azt jelenti, államha- allási nézetek nem terjeszt- értek az állam felfogásával: z erkölcsi értékek megraga- ikor ezeket a politikai vagy okat megfogalmazzuk, ak- mány értékrendjében szab- sségi együttműködés érték- ási értékrend. A vallásos em- el, hogy nem próbál kerülő- m akarja a saját érdekeit más teni, nem próbálja aszerint rényt, hogy neki hogyan ked- gos vallástalan embertől is ez olgári és még inkább a jogászi

asztási eredmény hogyan ha- bíróság munkájára?

kotmánybíró lettem, annak ormány hirdette ki azt a bi- 1989. október 23-án, és a tá- parlament választotta meg ánybírót, függetlenül attól, embereket akar nevelni. Tanárokat az iskolának, újságírókat a sajtónak, katolikus politikusokat, jogászokat, bírákat a közéletnek. Úgy is mondhatjuk, az egyetem keresztény elvek szerinti közéleti embereket akar nevelni. A jogrend elveiben találkoznak a keresztény egyházak. Eltérések nem a közélet talaján vannak, hanem a hit vonatkozásában. Magával az egyetemmel, amikor megalakult, azt a hiányt akartuk feltölteni, ami a politikai életre képzett, mégpedig etikai alapon képzett közéleti emberekben mutatkozott. Az etika a jognak is sajátja, anélkül nem létezhet. Ezenkívül orvosolni akartunk egy másik hiányt is, hiszen országosan nagy a túljelentkezés a jogi pályán, és Magyarországnak – minden közhiedelemmel ellentétben – kevés jogásza van, tehát állami feladatot is felvállaltunk, amikor az egyház legalábbis épületet adott ahhoz, hogy egy újabb jogi kar a folyamatosan nagy túljelentkezés gondjain enyhíthessen. Lévén újonnan induló intézmény, egy sor olyan nehézségtől mentesült karunk, melyek a többi intézményeket terhelik. Valamivel merészebben kezdeményezhettünk oktatási újításokat, vagy akár bérezési, szervezeti újításokat is. Természetesen kánonjogot is tanítunk, ilyen szakjogi intézetünk is

m keresztény elvek szerinti közéleti embereket akar nevelni FOTÓ: NAGY BÉLA

Ellenzéki Kerekasztal jelölt. hez képest, amely ezt az al- e és minket megválasztott, a itimitás csúcsa, mert ez több- án létrejött választott parla- rat úgy nyilvánult meg, aho- t. Politikai kérdés, hogy kiele- e hiba, miért volt, milyen jel- amatok rejlenek ennek a mé- san ez a dolog rendben volt. ágnak az előző kormány java- al is voltak problémái, de ez negyven évig nem volt ná- ényben, s a mostanival is van- roblémáink.

pécsi jogászprofesszor az el- yik megüresedett alkotmány- koalíció pártjai többször el-

Van-e, lehet-e saját véleme- bíróságnak ez ügyben?

bíróságnak a jelenlegi rend- legyen alkotmánybíró, sem- van, ahová a határon túlról is sokan jönnek, mert ezenkívül Közép-Európában csak Lengyelországban van hasonló képzés. Hangsúlyt helyezünk az elvi és erkölcsi alapozó tárgyakra, a filozófiára s annak praktikus ágára, a kommunikációs ismeretekre, nyelvekre, történetre és jogelméletre, valamint megpróbáljuk a tananyagot azáltal is modernizálni, hogy gazdaságcentrikusabb legyen: kettő helyett négy félév közgazdaságtant tanítunk, s nemzetközi képzési programunk is van.

Megpróbálunk a hallgatókkal személy szerint foglalkozni, hogy kinek-kinek a jogászpályára való felkészítése a saját szemlélete szerint haladjon. Megkísérlünk már az egyetemi évek alatt is bizonyos szakosodási lehetőséget adni, és a máshol végzettek számára is szervezünk posztgraduális szakképzést. Ugyanis átalakulóban van az egész jogrend, és olyan elvek szerint alakul át, amelyeket a mai negyven-, ötvenévesek nem tanultak. Ezek azok az általános szempontok, amelyekben többet akarunk

Szentmihályi Szabó Péter politikai ábécéje

Szélsőségek

A politikai szélsőségesség jellegzetes gumifogalom, melynek értelmezése a mindenkori hatalomtól függ, természetesen szoros kapcsolatban a fennálló politikai rendszer ideológiájával. A Magyar Értelmező Kéziszótár szerint a szélsőség „a természetestől, szokásostól való túlzásba hajló eltérés". Mivel a mindenkori hatalom önmagát mindig középen képzeli és helyezi el, saját tekintélyét természetesnek és szokásosnak fogja fel, akár erőszakos úton, akár választások révén szerezte azt.

Címkézés, retorika, nyelvháború

A politikai ellenfél vagy ellenfelek megbélyegzésének, lejáratásának sokféle módja van. E propagandamódszerek egyike a retorikai nyelvháború, a kedvező fogalmak nyelvi kisajátítása, illetve az ellenfél nyelvileg negatív pozícióba való kényszerítése.

A kommunizmus négy évtizede alatt a marxista ideológiából kölcsönzött fogalmakkal bélyegezték meg a „szélsőségeket". A klerikális reakció, a tőkés kizsákmányolás, a Horthy-fasizmus, az ellenforradalom nyelvi kliséivel fent lehetett tartani az ellenségképet, de a párton belüli „szélsőségekre" is volt kifejezése a kommunista frazeológiának, hiszen a „kétfrontos harc" jegyében küzdött a mindenkori „elhajlók", a dogmatisták, illetve a revizionisták ellen.

Posztkommunista Bábel

Az 1989-es rendszerváltozás után a helyüket és önazonosságukat kereső pártok között nyelvi értelemben is megindult a küzdelem a többségi, centrumban lévő politikai pozíciókért. A történelmi pártok, például a kisgazdák, szociáldemokraták, kereszténydemokraták könnyebben élhettek korábbi hagyományos politikai szókincsükkel, miként az MSZMP utódpártja, az MSZP, illetve a Munkáspárt is élhetett továbbra is a nagyközönség által már megszokott marxista zsargonnal – az előzmények nélküli új pártoknak azonban, mint amilyen az MDF, az SZDSZ és a Fidesz volt, nyelvi stratégiájukat is ki kellett alakítaniuk a sikeres választási szereplés érdekében. Az MDF a népnemzeti, liberális és kereszténydemokrata értékek hármasságát hirdette, az SZDSZ harcos antikommunizmusa folytán Roger Scruton *Mi a konzervativizmus?* című tanulmánykötetében (Osiris, 1995) még *konzervatív* pártként szerepel, a Fidesz pedig olyan pragmatikus, neoliberális programmal lépett fel, melytől távol állt a történeti, nemzeti elkötelezettségű frazeológia.

Liberálbolsevik és antiszemita

Az 1989 előtt szőnyeg alá söpört népi-urbánus vita a szabad véleménynyilvánítás első pillanataitól kezdve feléledt, és burkolt vagy nyílt politikai formát öltött. A „kommunistázás" és a „zsidózás" vélt vagy valós utalásrendszere mindkét oldalon egyszerre szolgál védekezésre és támadásra. Minden politikai párt vagy mozgalom önmagát a racionalitás és demokrácia, az alkotmányosság és európaiság és természetesen a nemzeti érdekek letéteményesének kívánja beállítani. Az MSZP–SZDSZ-kormánykoalíció politikai nyelvhasználatában mindent megtesz, hogy azt deklarálja vagy sugallja, hogy a jelenlegi ellenzék szélsőséges nacionalista, soviniszta, irredenta, antiszemita, végső soron nyilas, náci, fasiszta, míg az ellenzék azzal tromfol, hogy a liberálbolsevik koalíció kozmopolita, „internacionalista", nemzetidegen és nemzetáruló, mely elvtelenül, anyagi és hatalmi előnyökért bármilyen rendszert és idegen hatalmat kiszolgál, Oroszországot éppúgy, mint Amerikát. A nyelvi kódrendszer nem teszi szükségessé e vádak állandó hangoztatását, ám az írott és elektronikus sajtó gondoskodik róla, hogy e nem is oly kedélyes *gyűlöletbeszéd* állandó utánpótlást kapjon. Valójában a politikai közélet résztvevői nyelvhasználatukkal azt sugallják, hogy *csakis ők* képviselik a

Antal Géza Endre

építész

Szül. Szentes 1900.

Oklevelet nyert 1925.

Műegyetem 3 l.

gabe.

Budapest, 17. März 1934.

auf von Wertpapieren.

in.

esnek a következő megbízást adja

50 db. limitó 548. S. Phönix

ztrák F földhitel 108 S. limit. Az utobbi

db.-t. vásárolna, különben csak

Antal Endre

építészmérnök

Olsár a szentesi
közkorház kápolnája
ban. Terverbe fenti
Repr.

Magyar Építőművészet

1934. 6-7 sz.
25. l.

Antal G. Endre

építészmérnök

Élete

és

Csíkvári Csongrád

G. Endre

EXPRESS
LAPTERJESZTŐ VÁLLALAT
(CÉGT.: FARAGÓ JENŐNÉ)
BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-ÚT 49. I. 4
TELEFON: 228-411

T.
Europa Film, Könyv Lapterjesztő és
Könyvkiadó R.T.

Budapest
V. Rothermere u. 12.

Ajánlott

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

NYOMTATVÁNY

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA 10-TŐL 4-IG.

MDK

Antal Géza Endre, épitész

Hirdetés tagfelvételről. MMÉE Közl. 1928.LXII.k.
39-4o.sz. 284.l.

MDK

Antal Géza Endre okl.épitész, sz. 1900.

MM és ÉE Közl. 1928. X. 28. A Kamara uj tagjai.
300.l.

Antal György

Gödöllőn nyílt meg az Országos Főiskolai Képzőművészeti kiállítás. A tárlat gerincét a gödöllői egyetemisták munkái képezik, akik a Munkácsy Mihály-körben dolgoznak, tanulnak és szerepelnek művei e kiállításon, – szobrai.

Losonci Miklós: Három nemzedék alkotásai. Pest Megyei Hírlap, 1975. ápr. 9.

Antal György

Aug.-ban újból találkoztak Szadán az ATE Képzőművészeti Kör tagjai. Sokat dolgoztak a nyáron, a zárókiállításon szerepelnek képei az alkotónak: tölgyfából kifaragott szobrai az embert ábrázolják: „Hatvan év" c. dombormű – „Öreg" c. kisplasztikáján édesapját mintázta meg. (említve)

László Lilla: Alkotók Szadán.

Mezőgazdasági Mésnök, Gödöllő, 1976. szept. 17.

Antal Gyula

a budapesti áv. gimn. tanulója az alábbi versenyen I. díjat nyert.

Rajzértelés

1938. 4-6. sz. 39. l.

(Sz. F.: Tanulmányi rajzverseny a VII. ker. áll. gimnáziumban.)

tergom vármegye . . . Bp. é. n. 43. l. — Lepold—Homor 73. l. — Gerevich PA, 198. l. — Lepold: Adatok 2. l. — Divald: A magyar iparművészet története. Bp. 1929., 103. l. — Genthon: AZEFK, 11. l. (11. kép.) — Lepold—Lippay VI. tábla. — Lepold Katalógus 37. sz.

ÚRMUTATÓ, (250. kép)

aranyozott ezüstből, toronyszerű baldachinos építmény, szobrocskákkal. Magyar munka a XV. század végéről. Vésett szára, gombja és nyolckarélyos talpa a talpon bevésett felirat szerint 1634-ből. A talp peremén elmosódott SI mesterjegy, talán nagyszombati. — Magassága 67·5 cm.

Várdai Pál prímás birtokából.

Először az 1553-as leltárban.

Bock 139—140. l. — Árvízkárosultak, 1876., 46. l., 1526. szám. — Dankó 81—82. l. (Képe XIX. tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ, XIV., 1880., 288. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 362. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, XIV., 1881., 164. l., XV., 1881., 208—209. l. — Tört. Főcsoport, 1577. szám. — Czobor—Szalay, II., 242. l. (Képe XLV. tábla.) — Czobor: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp. 1898., 51. l. — Forster:

Antal Gyula

ANTAL GYULA,
az evangélikus gimnázium növendéke, az országos középiskolai tanulmányi verseny **rajzversenyének győztese**

Az Est 1938. máj. 20.

Nagy

dr Szentiványi Gyula úr

H

II Lágymányosi u 16

Antal Gyula

ält. tanf.

Ferkipzomfoisk vk

1939–41. 147 9

	ferencné	.	.	
6	Saláth ferencz	.	.	Je
7				

Alulirott hivatalfőnök u
1. 2. 3. és 4. rovszám alatt felsoro
eskűt tett cíz fizetéssel kin
állami tintviselő.

A 4. rovszám alatt n
6. rovszám a. neveretl fin ap
és önálló keresettel nem

Budapest,

Antal Gyula, organizátor.

A Hadtörténeti Intézet és Múzeum rekonstrukciója, Bpest. Építész:

Ságoly Ferenc.

Parkosítás: Killer István,

Organizáció: Antal Gyula

Magyar Építőművészet, 1987., 6., 41-oldal.

Antal Gyuláné

Ð

Antal Gyuláné műhimző, párisi plissé, ajour és gombáthuzó üzeme, VII. Akácfa-u. 53. 227-352

Bptáob. 1940. nept

" 1942. /an

MDK

Antal Ily, [grafikus ?]

„Ducsay Béláné sz. Antal Ily festőművész özvegye, ny. rajztanárnő" meghalt 74 éves korában.

– : Haláloxás

11. l.

Népszabadság, Bp. 1970. márc. 7.

MDK

Antal Julia

Az alkoto otthon /Vaszary -villa/
jelenlegi lakója.

Kubik Emil: A Tatai Képzőművészeti Alkotó
Otthonban.
Komárommegyei Dolgozók Lapja. 1956. jul.11.

Antal Ilona: Katalógus

„pásztor" – reprodukció
1958.

A Szolnoki Művéntelep Kiállítása. Bp 1966,
Kat. szerk. N. Pénzes Éva és Pogány Ö. G.
Bev. Pogány Ö. Gábor

Antal Ilona (Wolcott)

Pihenő, litogr. 50 x 40 (Reprod.)
Női fej, " 35 x 25
Régi " 30 x 38
Kecskefejő " 26 x 35

A holnok magyar képzőművének téli tárlata 1961
Kat 6 ev. Kaposvári Gyula Gyula 1961

6

MDK

Antal Ilona

Pihenő, litogr.

Női fej, "

Ági, "

Kecskefejő,"

Szolnok m.-i képzőművészek téli tárl. Damjanich J. Muz. 196o. dec.

MDK

Antal Ilona

Pihenő, repr.

Szolnok m.-i képzőművészek téli tárlata.
Damjanich J.Múz. 1960. dec.

Antal Ilona

Pihenő, repr.

MDK

Antal Ilona

Pihenő, repr.

Szolnok m-i képzőművészek téli tárlata.
Damjanich Muz. 196o. dec.

Antal Ilona

MDK

Pihenő, litogr.

Női fej, "

Ágí, "

Kecskefejő, "

Szolnok m-i képzőművészek téli tárlata, Damjanich Mun. 1966. dec.

MDK

Antal.Ilona Sz lnok

Őszi táj, paszt.

Fanulmány, "

Tehénfej, lit.

Szolnok m-i képző és népmüvészek téli tárlata
Szolnok 1961 nov.

NDK

Antal Ilona

Napnyugta, of.

Szolnok m-i képző és népművészek téli tárl.
Szolnok 1961 nov.

Antal Ilona MDK

Anyám, lito

Női fej, lito

Ági, lito

Fiúfej, lito

Mücsarnok 1961 Szolnoki Művésztelep kiáll.

Antal Ilona MDK

Női portré, olf.

Anya szines lito

Kati, szines lito

Pihenő, szines lito

Micsarnok 1961 Szolnoki Művésztelep tiáll.

Antal Ilona MDK

Kecskefejőnő, szines lito

Ló szekérrel, szines lito

Estefelé , szines lito

Tehén, szines lito

Mücsarnok 1961 Szolnoki Müvésztelep kiáll.

MDK

Antal Ilona

Pihenő, szin.litogr.

Kecskefejőnő," "

Ló szekérrel," "

Szolnoki művésztelep kiáll. Műcs. 1961. V.

6 -

rténész, a szellemtörténeti iskola
ológiai iskola egyik fő képviselője.

MDK

Antal Ilona

Női fej, litogr.

Ági, "

Fiufej, "

Szolnoki művésztelep kiáll. Műcs. 1961. V.

Antal Ilona

MDK

Estefelé, repr.

Műcsarnok 1961 Szolnoki Művésztelep kiáll.

MDK

Antal Ilona

Estefelé, szin.litogr. repr.

Tehén, " "

Anyám, litogr.

Szolnoki művésztelep kiáll. Műcs. 1961. V.

rténész, a szellemtörténeti iskola
ológiai iskola egyik fő képviselője.

MDK

Antal Ilona

Női portré, of.

Anya, szin.litogr.

Kati, " "

Szolnoki művésztelep kiáll. Műcs. 1961. V.

rténész, a szellemtörténeti iskola
ológiai iskola egyik fő képviselője.

MDK

Antal Ilona

Szolnoki művésztelep kiáll. Műcs. 1961. V.

M. D. U.

ANTAL Ilona festő

Riszvétel a kiállitáson

Dutka Mária: A szolnoki művész-
telek kiállitása a műcsarnokban

Magyar Nemzet 1961. máj. 17. 4. l.

Antal Ilona, grafikus 7 Dk

Szerepel a grafikai Kiállításon.

–: Magyar Kiállítás a Szovjetunióban és Kínában
2. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 19.

Antal Ilona MDK

"Ágnes"

szerepelt A " A modern magyar művészet" c. esztergomi kiállitáson.

Kozák Gábor: Szolnoki művészek képei Esztergomban. Szolnok Megyei Néplap. 1962. aug. 19.

Antal Ilona MDK

Szerepelt a tárlaton litografáival.

Bubor Gyula: Nyári Tárlat Nyitás Szolnokon.
Szolnokmegyei Néplap. 1962. jul. 10.

Antal Ilona
grafikus

M.D.K.

Méltatás.

Szoczogh Ákos: Első miskolci országos grafikai biennale
Művészet, 1962. február – 28 l.

Antal Ilona MDK

Résztvett a szolnoki müvészek tárlatán.

Litografái

Oelmacher Anna: Nyári tárlat.

Szolnok Megyei Néplap. 1962. jul. 29

M.D.K

• Antal Ilona
festő

Részt vett a kiállításon.

Kaczogh Ákos. A hatvanéves Szolnoki Művészetelep
Művészet, 1962 augusztus — 38 lap

Antal Ilona, grafikus

Portré c. grafikája megemlítést érdemel.

Murányi-Kovács Endre: A Szolnoki Művésztelep Kamarakiállításán 9. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. szept. 28.

M.D.K.

Antal Ilona
festő

Ágai" című grafikáját mutatta
" be a kiállításon.

Mészáros Fülöp: Modern magyar Festészet kiállítása Bajan
Művészet, 1963. augusztus - 39 lap

MDK.

Antal Ilona

Kiállitási kritika

Müvészet 1964 szept p.46.

M.N.

Antal Flóra, festő M.D.K.

„Női fej" c. képét közli a lap a Szolnoki Téli Tárlat anyagából. Megemlíti továbbá „Menyecske" c. festményét is és a grafikák között kiállító szénrajz-portréit.

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1964. X. évf. 1-2. sz.
37-38. old.

MDK.

Antal Ilona

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 okt.

MDK

Antal Ilona

litó:

Fiu fej

Kati

Pásztor

Anya gyermekkel

Szolnoki művészbelep kiáll. M.Galéria 1966.okt.

MDK

Antal Ilona

litó:

Ági

Kecskefejő

Pihenő

Nő fecskével

Szolnoki művésztelep kiáll. N.Galéria 1966.okt.

MDK

Antal Ilona

Pásztor, repr.

Szolnoki művésztelep kiáll. N.Galéria 1966. okt.

Antal Ilona

Litográfiákkal nezegel a
„Szolnoki művéntelep"
c. kiállításon a Nemzeti
Galériában

Nagyvarsa 1966 X. 16 Fold.

Antal Ilona festő M.DK.

Müve a kiállitáson

Oelmacher Anna: A Szolnoki MüvésztelepKiállitása

Magyar Nemzet 1966. okt. 20. 4.1.

MDK.

Antal Ilona

Kiállitási kritika

Népszava 1966 okt.16.

Antal Ilona
festő

M.D.K

Részt vett a tallinni kiállításon

N. Pénzes Éva: A Szolnoki Művésztelep tallinni kiállításáról
Művészet, 1967. augusztus – 40 kap

Bulal Ilona, festő

M.D.K.

művei is szerepelnek a Szolnoki művésztelep Tallin-ban rendezett kiállításán

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1967. XIII.évf. 3.sz. 135. old.

Antal Gloria

A Nemzeti Galéria földszinti termeiben rendezték meg „A szolnoki művésztelep 75 éve" c. kiállítást. — A művésznő Kecskemétről települt át a szolnoki kolóniába, majd innen elházasodott.

Wagner István: Jubileumi tárlat a Galériában. Magyar Hírlap, 1947. márc. 8.

MDK.

Antal Ilona

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 okt.

M.D.K.

Antal Ilona
Grafikus

„Kecskefejő nő" című litog-
„ráfiája szerepel a Bajai
Farlieton. – „Kecskefejő nő"
(repro)

Kovács Gyula: Mai magyar képzőművészet...
Művészet, 1966. október – 41 lap

MDK.

Antal Ilona

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 jan.

ANTAL ILONA grafikus
Budapest, 1932

Fónyi Géza, Kádár György és Koffán Károly növendékeként szerzett diplomát 1958-ban szerzett diplomát 1958-ban a Képzőművészeti Főiskola sokszorosító-grafikai szakán. A hatvanas

évek végén Kecskeméten, majd Szolnokon dolgozott, 1965 óta Budapesten él. Többször kiállitott a közép-magyarországi művészek tárlatain, egy-egy munkája eljutott Pekingbe és Helsinkibe. - A vidéki életforma-váltás, s az itteni környezet felkészült ábrázolója. Ujabban olajfestéssel is foglalkozik.

Művészéletrajzok 19

1964 FEB 8.

VITA A NÉPESEDÉSRŐL

JOBBÁGY KÁROLY:

1021

„EZER ÉV"

Feldúltan és a kérdés élét szinte torkomon érezve mentem haza 1959-ben a Katona József Színházból, melyben Karinthy Ferenc „Ezer év" című drámáját mutatták be. Fülemben még visszhangoztak a darab mondatai, s mellettük — mint a görög drámák asszonykórusai — a városszerte mesélt történetek, a „Ratkó korszak" idejét éltük. Öngyilkosságok és öngyilkossággal felérő bába-kaparások, kötőtűs kísérletek árnyékolták be a szerelem önfeledtségét, s emberséges, börtönnel játszó orvosok és ezreket kérő spekuláns doktorkák éltek e korban és féltek e kortól. Ezért fogadtam nagy lelkesedéssel ezt a drámát, s később is úgy éreztem, hogy része volt az új törvény megszületésében, mely megszüntette a kényszerszülések lelki megpróbáltatásait.

Nem hittem volna akkor, hogy alig nyolc év múltán ezt az örömmel vett szabadságot kell riadtan és kétkedve néznünk, szinte a *nemzetkihalás* rémével birkózva, egyetlen rideg statisztikai adat nyomán, mely szerint 12,9 ezrelékes születési arányszámunkkal (a Népszabadság január 19-i számában közölt jelentés szerint 1963-ban a szaporodás 3 ezrelék) Európában az utolsó előtti helyen állunk. Korábban csak idősebb népi írók kifakadását hallottam az új törvénnyel kapcsolatban, de gondoltam, rémeket látnak, majd néhány barátom figyelmeztetett erre a számadatra, s most az Élet és Irodalom vitája teljes erővel kiáltja: baj van, sokan felelőtlenül élnek az önrendelkezés jogával.

Mi a megoldás? Térjünk vissza megint oda, ahonnan nehezen verekedtük ki magunkat? Nem lehet, hisz mit ér az olyan élet, amelyet kényszerűség szült?

Antal Ilona: Anya gyermekkel

A morális okok

Ha valóban a magyarság megritkulásának veszélye fenyeget, mélyebbről kell elindulni a bajkeresésben és a segítség meglelésében is. Bozóky Éva lelkes és nagyon szép cikke sok oldalról világított bele ebbe a barlangba, nem hagyva ki a gazdasági oldalt, a családi pótlék kérdését sem, de ha az megduplázódna is — segítene? Én még ebben is kételkedem. Nemcsak anyagi okai vannak a gyermektől való irtózásnak, hanem morális okai is. Itt most lehetne beszélni a háború és a táborok poklait megjárt emberek kiábrándultságáról és sok más tényezőről, de ez az írás a fiatalságról szeretne szólni, arról, hogy rajtunk és főként ifjúságunkon a cinikus és csak az élvezeteket hajszoló világ lehelete csapott át, olyan rideg számítás, hideg hitetlenség, ami elgondolkoztató.

Pedig ezen a leleplező számon csak ők tudnának segíteni, a fiatalok, a most házasságra készülő nemzedék. Bennük kell olyan közhangulatot teremteni, amelyben szinte természetes a gyermektelen családi élet elítélése, s ideál a többgyermekes család.

Ettől most nagyon távol állunk, s ha azt vizsgáljuk, hogy ifjúságunk erről a kérdésről hogyan vélekedik, még szomorúbb jövőnek nézünk elébe, mint a jelen, amelyben kétségbeesünk. Nemcsak azért, mert az államilag támogatott felelőtlenség — amelyben az SZTK-tagsággal együtt jár a gyors segítség is, amelyben az iskolás lánynak csak egy kétnapos kirándulást kell füllentenie otthon, s táskával beállíthat a kórházba, amelyben a titoktartás kötelező ereje folytán még az iskola sem tudhatja meg, hová tűnt időnként két-három napra a diáklány — ez a *felelőtlenség* megszokássá válik, de ettől függetlenül terveikben sem a család szerepel a jövő vonzásaként, hanem inkább a „dolce vita", inkább az autó...

Ez pedig szemben áll a szocialista erkölccsel, mely megköveteli mindenkitől a felelősség érzését nemcsak a közeli hozzátartozók iránt, de a társadalom iránt is. Erről a szocialista erkölcsről annyit beszélünk évek óta, régi harcosok, s az új élet kialakításában magukra eszmélt újak mutattak rá példát, mégis néha az az érzés fog el bennünket, hogy egyre távolabb kerülünk tőle az élet egyes jelenségeiben.

A fiatalok családellenessége

Egyik budapesti gimnáziumunk érettségi előtt álló leányainak osztályfőnöknője mesélte: az osztályfőnöki órán a jövő céljairól, az eljövendő családról volt szó. A tanárnő feltette a kérdést, ki, hány gyereket szeretne. Megdöbbentő volt a válasz. Alig 3—4 akart kettő, vagy annál több gyermeket, a többiek vagy egyet (mert azt szépen lehet öltöztetni), vagy egyet sem (mert úgy kényelmes az élet). Vita robbant ki a téma körül, amelyben a gyermekellenes csoport szinte lerohanta a néhány védekező „idealistát", majdhogynem „idiótának" nevezve őket, megmagyarázta: a felnőttek sem szeretetből szülik gyermekeiket, hanem ügyetlenségből és butaságból. Ebben a vitában hangzott el egy indulatos kijelentés: ha nekem testvérem születne, nem is tudom, mit csinálnék vele. Hogyne, az én rovásomra? A tanárnő zavartan és pirulva állt az ifjú vadakkal, „leendő anyákkal" szemben, akiket mindezek kimondásában még az sem gátolt, hogy tudták róla, három gyermeke van, akikért még esti tagozaton is órákat vállal, akikre ő maga mos, akik, ha elrabolják is — betöltik életét.

Felvetődhet a kérdés: Van-e ennek az elkeseredett családellenességnek tapasztalati alapja a fiatalokban? Hidegen, valamilyen indulat — mondhatnám „szent őrület" — nélkül nézve, van. Valóban — ahogy ezt a korábbi cikkek is megemlítették — a többgyermekes családban a gyermek élete szűkösebb, több lemondást követel. Emlékszem tanárkollegára, akinek felesége a négy gyerek miatt nem dolgozhatott, s így egy fizetésből, pihenőidejét különórákba ölve, igyekezett eltartani családját, hogyan állt eléje legidősebb, már gimnazista lánya, s hogyan vonta felelősségre őt elkeseredetten: miért vannak neki testvérei? Nem volt-e felelőtlenség világra hívni őket? „Nézd meg a többi lányt — mondta —, akik egyedüli gyerekek, hogyan öltözködnek és nézz meg engem!" Valami télikabátvásárlásról volt szó. Az iskolákba betört divatbemutatók szelleme, amiben most, télen is, nem a cipőipar által kibocsátott 370 forintos kiscsizmák, hanem a magánszalonok 590 és 700 forintos remekei csillognak csitri lányok lábán, az iskolaköpeny felett olyan kardigánok tarkállnak, amilyeneket a Kígyó utcában árulnak — nehéz pillanatokat okoz és keserűséget a sokgyermekes családok tisztes egyszerűséggel öltöztetett gyermekeinek. A fiatal mindent elvisel, csak egyet nem: hogy lemaradjon. Mindenben kész versenyre kelni, de a divatban — pénz híján — nem bírja a túllicitálást. Aki ennek gőzében él, megútálja a családot.

„Szent őrület"

Mégis, mi segít hát kialakítani azt a közszellemet, amelyet az előbb idéztem, a család iránti vágyat, vagy legalábbis kötelességérzetet? Említettem a „szent őrületet", valami hitet, amely segít legyűrni a szegénység és a szűkösség kígyóit. Lehet ez az a józan felismerés, hogy igazi közösségi ember, önmaga érdekeiről másokért lemondani tudó egyéniség csak sokgyermekes családban fejlődhet ki, de sokkal inkább egy szó, amelyről most e cikkekben is annyit beszélünk: *a nemzet*, az, hogy meggyöngül a magyarság. Az a gondolat, hogy egy váratlan világmegpróbáltatást — nem is kell hozzá atombomba, csupán egy ismeretlen járvány, szívet nyomorító betegség, fehérvérűség, rák... — a nagyobb létszámú, erős nép túléli, a kicsi áldozatául esik, s akkor történelmünk, irodalmunk csak emlék, tudósok cédulaanyaga... Vagyis ez a szent őrület, a nemzet sorsáért való aggódás.

De erre se nagyon számíthatunk. Sok fiatal értetlenül néz ránk, ha erről esik szó, s a nemzeti büszkeség csak az országok közti futball-mérkőzések alkalmával lobban fel benne. Egy diák — amikor a hősiességről, az önfeláldozásról volt szó — ezt mondta: Tanár úr, én nem hiszem, hogy akadna ember, aki ma már a „hazájáért" feláldozná magát — nem volt ez cinikus fráter, mert így folytatta —, valami eszméért, az emberiség ügyéért, inkább. Irodalomórákon egyes íróknál, akik a magyarság iránti felelősséget sugározzák, olyan közöny süt a tanár felé, hogy szinte megbénítja. S ha a közönyösöknek nem diákkorban, akár később is a „nemzetet fenyegető veszélyről" beszélnénk, bizonyára odavágnák: Csak a magyarság pusztul?! Semmi baj! A statisztika szerint a franciák szaporodnak, a csehek is, tehát Európa nem pusztul ki... s az egész felfogásra magyarázatként megismételnék a közismert mondatot: „Csak egy életünk van, abban jól kell élni!"

S ebben már nem is teljesen ők a hibásak. A nemzet fogalma sok mindennel kapcsolódik össze gondolataikban, tisztázatlan problémák, elkent kérdések nyüzsögnek a fejekben, családi beszélgetések emlékei, s a fiatal ezen vagy kesereg és bizalmatlanul méregeti a tehetetlen felnőtteket (hány osztályfőnöki óra fullad a megválaszolatlan kérdések özönébe!), vagy ha megoldhatatlanak látja, túllép rajta, mint korszerűtlenen.

Pedig nem kell bizonygatni, csak magát az „internacionalizmus" szót végiggondolni, hogy meglássa az ember: nemzetek nélkül nemzetköziség sincs. A népek közti békés együttműködés, a félelem nélküli kapcsolat egyik elengedhetetlen követelménye, hogy még a legkisebb nép se érezze magát veszélyben, értékeire büszkén hivatkozhassék megőrzéséről — legyen az akár nyelv is — gondoskodhassék.

Aligha véletlen, hogy ez a vita nem egy egészségügyi szemle, egy statisztikai közlöny hasábjain folyik, hanem irodalmi hetilapban. Az építész alkotását a nyelvű telepes is megőrzi, a tudós orvosságát a más színű nép is lenyeli, művészet fennmarad, de az író, különösen a teljességgel lefordítható költő, ha nyelvét s az azt beszélő nép kihalt, már nem ható erő, csupán kuriózum. Mi érezzük, hogy tenni kell valamit, mert ha elcsüljük mindazt, amit ez a nyelven elődeink alkottak és szeretjük álmainkat, azokat ezen a nyelven álmodozunk magunkban.

ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hírlap
SAJTÓFIGYEL
Budapest V., Petőfi Sá
Telefon: 188-296, 1

FEHÉR KAVICSOK

Lányi Sarolta: Énekszó (Szépirodalmi.)

Kétszáz vers, két távoli évszám: 1908 és 1963 között. Lányi Sarolta életműve.

A személyes ismeretség és tisztelet megnehezíti a szót, hiszen nem bírálni akarok, hanem beszámolni a versek olvasásának és megértésének öröméről.

Hogyan születnek a kavicsok, az örökké változó víz munkájának gömbölyű, fehér, sima és maradandó teremtményei?

Lányi Sarolta mennyivel többet látott századunk cselekedeteiből, mint mi, pedig mi is elpanaszolhatjuk, hogy lőttek ránk puskával, vetettek menedékünkre bombát, ismerjük a test és lélek éhségét, szeretteink koporsóját és a cserép hamvvedreket. Mi tartotta meg őt, erejét, hogy verseket írjon, emberségét, hogy kitartson, hitét, hogy hű maradjon? Lányi Sarolta versei bánatból és megértésből születtek, ebből a két érzésből szőtte vásznát, ha a vászonra festett képek mást is ábrázolnak.

Egyszerű — mondjuk a kavicsra és nem jut eszünkbe, hogy örök anyagból van, vulkánokkal született, földrengések tördelték, szelek darabolták, hullámok görgették. Az egyszerű vers nem egyszerű. Történelme van, drámák, eposzba illő harcok vibrálnak mögötte, csak nem veszi észre az elmélyedésre-nincsen-ideje olvasó, tömör szükszavúságát nem érti a fáradt szakember. Rövid kis dal a „Pipa". Minden szava átlátszó és mennyi keserű füst gomolyog a szavak mögött, és hogyan izzik benne az elhagyottság és szeretet parazsa. Tárgyilagos nyelvű, majdnem prózaszerkezetű mondatok verse a „Levél". És csalódásnak, hitnek, akaratnak, fájdalomnak milyen sápasztó rekviemje. Egyszerű, hiszen arról szól, hogy leveleket ír valakinek, akit már egyszer halottnak *tudott* és aki mégis élt. És ha most halottnak *tudja*, miért ne élhetne most is.

Titkosírással íródtak ezek a csendeshangú, ezüstös, közvetlen versek. A dalforma gyakran tragikus monológot takar, a megnyugvás örök panaszt rejteget. Lányi Sarolta szemérmessége nemcsak alkati — erősítette ezt a nehéz évek kényszere is. Mert volt idő, amikor nem mondhatta el, hogy a „Pipa" annak a férfinak pipája, aki ártatlanul szenved valahol, nem tudható sorsban és távolságban.

Mint a japán fametszetek vissza-visszatérő azonos témái, csak azoknak mutatják meg értelmüket, akik ismerik a legegyszerűbb vonalak titkait, mélységes mondanivalóját. A hullám nem hullámot jelent, a bambusz nem bambuszt, a leszálló vadkacsa, nem leszálló vadkacsát. A vonalak és foltok tartalma más, mint a kép felületén belőlük összeálló ábra.

A kötet utolsó versei, „Az itthoni tél" sorozat és benne a „Szilánkok" ciklus megrendítenek Arany János kései verseire emlékeztető tartalmukkal, egyetlen fölösleges szó, egyetlen hivalkodó dísz nélküli igaz lírájukkal. Végső tanulságul a szomorúság és mégis az élet győzelme marad. Az élet győzelme nem jelszavakból, vagy filozófiákból átvéve, hanem egy hányatott élet minden tapasztalatából sűrítve, amelyben persze benne vannak a jelszavak és a filozófiák is. Az élet győzelmének megértése, az élet másokért, kislányért, unokáért, igazságért, az élet a jövőért, a jövő biztos tudata — ez óvta, őrizte, tartotta Lányi Saroltát, ez jelenik meg verseiben akkor is, ha a nép munkájáról, vagy a természet képeiről szól.

Versei, mint a kavicsok, tiszták, egyszerűek és fehéren villognak át az idő vizei alól. Úgy születtek, mint a kavicsok, tüzek, földrengések, szelek és hullámok munkája nyomán.

Kuczka Péter

Utószó egy kr...

Évtizedekre visszaemlékező „tanúvallomások"-ról megvan a magam véleménye; azt hiszem, a sajtó és irodalom történészeinek is. Komlós Aladár azt írja „Széljegyzetek a Magyar Irodalmi Lexikonhoz" című kritikájában az Élet és Irodalom 1964. január 18.-i számában: „... Gáspár Endre és Kőhalmi Béla nem tartozott a Bécsi Magyar Ujság munkatársai gárdájába..." Ezt úgy is lehet érteni, hogy semmi közünk nem volt a Bécsi Magyar Ujsághoz. A lexikonnak az a munkatársa, aki a BMU címszavát írta, nem követett el hibát. Bizonyára végiglapozta a Bécsi Magyar Ujság köteteit és ezekben elég sok tárca és könyvismertetés alatt olvashatta a nevemet. Itt folytattam azt, amit a Világ-nál elkezdtem volt: írtam könyvdolgokról, könyvkiadásról, írók elhallgatásáról és elhallgattatásáról, az emigrációs irodalom felvirágzásáról és összegyűjtésének szükségességéről, a fehérterror cenzurájáról és könyvmáglyáiról, hullaszagú művelődéspolitikájáról. Nem voltam a lapnak se politikai, se rendőri riportere, azt és arról írtam, amit kértek tőlem. Mikor a lapvállalat megerősödött, megalapította két leányvállalatát: a Bécsi Magyar Kiadót és a Panoráma című hetilapot. Annak lektora, emennek Bölöni György mellett helyettes szerkesztője lettem. A kiadó könyveihez (Marx: A zsidókérdés; Levelek a francia forradalomból) előszavakat írtam; életrajzi bevezetőket a népszerű „Regényfüzér" újkori klasszikusainak fordításaihoz, könyvismertetéseket a kiadó újdonságairól. Három műhelyben végzett munkám egy ütegállást szolgált ki: a Bécsi Magyar Ujságot. Fukarkodom az éveimmel, bár a nyolcvanadikat taposom már. *Nem engedhetem kiradírozni az életemből ezt a — nekem drága — négy évet.* Sajtó- és irodalomtörténészeinknek pedig csak azt ajánlhatom: mindent kézbe venni előbb! Autopsia, autopsia!

KŐHALMI BÉLA

Válság és feloldás

László Anna: Várjuk kedden (Szépirodalmi)

„Azt hiszem, legelőször is ember vagyok, vagy minden esetre meg kell kísérelnem, hogy azzá legyek" — mondja Ibsen Nórája, válaszul férjének, aki így figyelmezteti: „Te mindenek előtt feleség vagy és anya!", de tulajdonképpen arra gondol: szolga vagy, az én havonta megfizetett szolgám.

Ez a konfliktus, ez a dilemma a Harsányi Veráé is, *László Anna: Várjuk kedden* című regényében. Ez, de még bonyolultabban, még távolabbra húzott pólusok között fogalmazódik meg, merőben más, új társadalmi létezés síkján.

Harsányi Vera egyszer már döntött, egyszer már vállalta Nóra bátorságát: kilépett az első házasság szűkös világából, fullasztó légköréből, merte teljesíteni a kötelességét önmaga iránt. Hiába volt azonban az első nagy bátorság, nem tud következetes maradni hozzá; második házasságát nem meri annak vállalni, ami valójában: önmaga boldogsága forrásául.

Féligazságokat, pótmagyarázatokat keres és talál, hogy előítéletektől terhes lelkiismeretét megnyugtassa, hogy önmaga előtt felmenthesse önmagát.

De minden féligazság, minden pótmagyarázat előbb-utóbb leleplezi saját magát.

László Anna szigorúan ítél, kíméletlenül ábrázol. A kép, amelyet elénk tesz, mégsem pesszimista, nem kiábrándító. Az élet jó, vallja, tele van örömmel; — ha fonákjára fordul, akkor valaki felelős ezért. Ki a felelős? Mi magunk. Azzal, hogy nem merjük vállalni teljesen az igazságot, legfeljebb csak félig, vagy csak tizedéig, azzal, hogy hazudunk önmagunknak. Ettől fojtósodik meg körülöttünk a levegő, ettől leszünk magánosokká a magunk szűkebb és tágabb közösségében.

Szenvedélyes vallomás a *Várjuk kedden*, vallomás egy önbizalmát hazárdul eljátszó és lassanként, kínnal megtaláló asszony belső viaskodásáról. A regény végső válasza felold, anélkül, hogy olcsó happy-end-et teremtene. Ez külön értéke.

FÁBIÁN ZOLTÁN

Utójáték A tenger-hez

Fehér Klára: Egyszer — és soha többé (Szépirodalmi).

Ha egy magyar író a közönség őszinte kritikáját akarja hallani nemrég megjelent műyéről, menjen be a Központi Antikváriumba. Ha a roskadó könyvpolcokon egyet sem lel belőle, bizonyos lehet a sikerben. Fehér Klára kétkötetes regénye, *A tenger*, három hazai s két külföldi kiadásban is megjelent, mégis ritka holló az antikváriumban. Közönségigényt elégített ki *A tenger*, és olvasói bizonyára ugyanolyan kíváncsiak lesznek a folytatására is. Mi tehát Fehér Klára „titka"? Bizonyára az, hogy „rólunk írja a mesét", a mai átlagolvasó számára. Olyanok a hősei, mint a mai emberek általában. Ha rejtetten-szemérmesen is — *A tenger* én-regény volt —, orvos és újságíró hősében egyaránt önmagát írta meg Fehér Klára. Az elsőben azt, ami szeretett volna lenni, a másodikban azt, ami valójában lett. Az orvos és az újságíró sorsa pedig úgy alakult, hogy megismerhettük benne a felszabadulás utáni éveket 1948-ig. És most úgy érezte az írónő, nem mondott el mindent róluk, hiszen az élet olyan nagy vargabetűket produkált a következő években.

Tágultabb horizontú s tisztább erkölcsű légkörben mozognak újabb regényének hősei a hatvanas évek elején. De az írónő mintha nem bízna a megállapodott, harmincas éveikben járó hősök mai sorsának érdekességében, ahogy párra találnak vagy elidegenülnek egymástól, dolgoznak és kudarcot vallanak, egyszóval mindennapi életüket élik. Ezért utaztatja őket Olasz- és Franciaországban (kitűnő alkalom Baedecker-élmények közlésére, amelyek a történés szempontjából meglehetősen érdektelenek), ezért ír le detektívregénybe illő kis szélhámosságokat, romantikus véletleneket. Ezért érezzük a regényt egy fokkal könnyebbnek, mint a megelőzőt.

BOKOR LÁSZLÓ

Az Írószövetség hírei

A költői szakosztály február 14-én, pénteken fél 5-kor a szövetség klubjában megemlékezést tart *Kis Ferencről*. A költőről beszél *Mátyás Ferenc*, verseiből előadnak *Horváth Ferenc* érdemes művész, a Madách Színház tagja, valamint költőtársai, *Benjámin László, Bihari Sándor* és *Kónya Lajos*.

A drámai szakosztály február 7-én, délután fél 5-kor klubestet rendez a szövetség klubjában, ahol *Szabó Györgyöt* a Játék és igazság című dráma szerzőjét és *S. Tóth Sándort*, a Hogy állunk fiatalember című film szerzőjét mutatja be *Abody Béla* és *Boldizsár Iván*. A program előtt, délután 3 órakor levetítik a Hogy állunk fiatalember című filmet.

UNOM A CSERÉT

Ismételten szó esett már arról, hogy az új könyvek között sok a selejt. Hiányzó lapok vagy ívek, félig telenyomott oldalak, olajfestékes képmellékletek gyakran okoznak bosszúságot a vásárlóknak. Legújabb, ez irányú tapasztalatom azonban egyenesen megdöbbentő.

A Helikon Klasszikusok most megjelent kötete Racine összes drámáit tartalmazza. Régi, sajnosan beigazolódott bizalmatlanságom folytán nekiláttam átlapozásának, mielőtt könyvtáramban elhelyeztem. Nem kellett sokáig dolgoznom. Már a 40-es oldal után valóságos útvesztőbe jutottam. A 40-es után jött a 45, a 48 után az 53, az 57 után a 41, a 44 után újra az 53. Nem lapoztam tovább.

Visszavittem a könyvet a Vörösmarty téri boltba. Csóválták a fejüket — elvégre 72 forintos luxuskiadványról volt szó —, de készséggel kicserélték.

Átkozott bizalmatlan természetű vagyok. Átlapoztam tehát ezt a kötetet is. A 160. oldalig nem volt semmi baj. Utána azonban megkezdődött a tohuvabohu. Nyolc oldal hiányzott, majd következett nyolc előbbi oldal, aztán ismét hiány és így tovább. Beleszédültem a dologba.

Persze visszavittem ezt is. A bolt kedves eladónői nem akartak hinni a szemüknek. De mese nem volt, selejtnek bizonyult ez is, a javából.

Újra kicserélték. A harmadik példány most itt áll íróasztalomon. Nem merem végiglapozni. Mert már nemcsak unom, hanem szégyellném is a cserét.

Pedig nem nekem kellene szégyenkeznem. Hanem azoknak, akik ezt a drága könyvet ilyen felháborító felelőtlenséggel hozták forgalomba.

Azt olvasom az utolsó oldalon, hogy a kötési munkákat a Gyomai (volt Kner) Nyomda végezte. A szép könyvek egykori szerelmese, szegény Kner Izidor bácsi forog a sírjában...

KEMÉNY ISTVÁN

Antal Ilona, Jestő MDh

Állandóan a Szolnoki Művésztelepen dolgozik.

Kaposvári Gyula: Hatvanéves a Szolnoki Művésztelep 7. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. máj. 27.

Antal Ilona | Katalógus

(A.)

1932 aug. 15-én szül. Bp.-en. 1952-ben
érettségizett a Képző-és Iparm. Gimn.-ban, ahol
a grafikai ont.-on Seiler károly volt a tanára.
1958-ban jelentkezett a Képz. Főisk.
sokszorosító grafikai ont.-n koffán károlyhoz.
Mesterei voltak még Fónyi Géza, Kádár György
Ék Sándor. 1958-ban a tecskeméti művéztelepre
~~Kiszbe a szolnoki művéztelep~~ ment. jolyt.

A Szolnoki Művéztelep Kiállítása, Bp. 1966.
Kat. Összeáll. N. Pénzes Éva, Pojáng Ö. G.
Bevezette: Pojáng Ö. Gábor.

Antal Ilona Katalógus (3)

lost.

Anya gyermekkel. 1959. Szines litó, 250x300 mm. A Szolnok Megyei Tanács tul.
Ági. 1959. Litó (fekete) 395x295 mm.
MNG. Ltn.: G. 61.65

Kecskefejő nő. 1959. Szines litó, 300x420 mm.
M.N.G. Ltn.: 1961-66.

Pihenő 1959 Szines litó, ~~300~~ 450x290 mm.
MNG Ltn.: G. 65.8

Nő fenszével, 1960. Szines litó, 435x310 mm.
M.N.G. Ltn.: G. 65.7 [vége]

A Szolnoki Művésztelep Tiszt. Bp. 1966. Kat.
Ömeall. N. Penzes Éva és Pogány Ö.G. Bev. Pogány Ö.G. 19 l.

Antal Ilona

katalógus
lo jt.

(2)

1959- és 65 Zsott dolgozott a noluti művészteleppen. Munkát Peking ben és Helsinki ben is Ziállítókát. Tanulmányúton Alanosnégban járt.

fiu fej 1958. Szines lito, 400×295 mm.
A művész tulajdona.

Kati. 1958. Lito-(jekete) 320×245 mm.
A művész tulajdona

Pásztor. 1958. Szines lito. 217×120 mm.
MNG. Ltr: G. 65. 9.

A szolnoki művésztelep kiáll. Bp. 1966. Kat.
Ömeáll. N. Pénzestva, Pogány Ö. G.
Bavarette: Pogány Ö. Gabr. 42 l. 15 L. 19 l.

Antal Ilona

festő

1913/14-1916/17. járt a főiskolára, középisk. rajztanári oklevelet szerzett. Az anyakönyv, mely születési adatait tartalmazza, hiányzik.

Képzőművészeti Főiskola kimutatása./Kéziratos összesitő jegyzék a hallgatókról/

Antal Ilona

1913/14 – 1916/17

Tanképzőintézet

62. l.

MINDEN KORREKTÚRÁT
VISSZAKÉRÜNK!

KORREKTÚRA

Küldetett: 1934 OKT. 18.

Visszaérkezett:

PÉLDÁNYSZÁM? 711-760

M.DK

Antal Ilona

grafikus-festő

Legrégibb festménye az 1959-ben Kecskeméten készült „Leány tehénnel". A „Merengő" (1963)-tempera. A „Csend" 1965-ből való.

Ecsery Elemér: Antal Ilona

Művészet, 1967. február - 26 lap

M.D.K

Antal Ilona
grafikus

A Magyar Nemzeti Galéria Tulajdonában
is van a „Kecskefejő nő", 1960-ból
való a „Rövidező" hőrajz (Az Élet és
Irodalom, 1961. jan 13. i szám közölte)
és a „Nő fecskével"

Ecsery Elemér: Antal Ilona
Művészet, 1967. február - 26 lap

Antal Ilona
grafikus

M.D.K

A „Pihenő"-je is a Nemzeti Galéria tulajdonában is van. A művet a Művészet, 1966 januári száma közölte.

A „Lovas" színes kőrajz.

Ecsery Elemér: Antal Ilona
Művészet, 1967. február - 26 kep

Ántal Ilona

grafikus

M.DV

„Kecskefejő nő" és „Pihenő" című „szines litografiái", valamint arcmásai szerepelnek a tárlaton. A művésznő 1965-ben megszűnt a szolnoki művésztelep tagja lenni.

Bényi László: A szolnoki művésztelep kiállítása ...

Művészet, 1967. január - 32 kep.

Antal Sloma
grafikus

N.D.K.

A „Pásztor" (1958) szines hőrajz.
(A Magyar Nemzeti Galéria tulajdo-
donában és). Valamint, az 1959-
es helterésű „Ági".

Ecsery Elemér: Antal Sloma
Művészet, 1967-felvnár - 26 kép

Antal Imre
grafikus

1958-ból való a „Fiú fej" köbe
rajzolva. (A Nemzeti Galéria tulaj-
dona, lehőtve az Élet és Irodalom
1961. nov. 18-i számából)

Esszy Elemér: Antal Imre
Művészet, 1967. február - 26 lap

M.D.K

Antal Ilona

grafikus

Diplomamunkái körül tölt-került a Nemzeti Galéria tulajdonába.

Ilyen, az 1958-ból való: „Kati"

(Ezt 1960-ban az Élet és Irodalom közölte)

Ecsenyi Elemér: Antal Ilona

Művészet, 1967. felmér – 26 kep

M.D.K.

Ontal Ilona

grafikus

Valamennyi szolnoki tárlaton kiállított, Elyutottak művei Helsinkibe is, sőt Pekingben is bemutatták egy-egy grafikai lapját.

Ecsery Elemér: Ontal Ilona.

Művészet, 1967. felszám - 26 kep

M.D.K.

Antal Ilona

grafikus

1952-ben felvették a Képzőmű-
vészeti Főiskolára. 1958-1959
évet ösztöndíjjal a Kecskeméti
Művésztelepen töltötte.

Összeállította: Antal Ilona.
Művészet, 1967. február - 27 lap.

M.D.K.

Antal Homa
grafikus

Méltatás. – „Pásztor" (repr)

Ecsery Elemér: Antal Homa
Művészet, 1967. felszám – 26 lap

M.D.K

Antal Iloma
grafikus

1965-beli kompozíció a „Lagyva-part" on. 1966-ban készült a „Csendélet". Ugyanezen évbeli termes a „Gyermekláncfű".

Ecsery Elemér: Antal Iloma
Művészet, 1967. február - 26 lap

Ónital Ilona

grafikus

1962-ban készült a Szolnok megyei Tanács megbízásából a „Család" emlékkep. 1965-ből való az „Ősz" (Lehőzölve az Élet is Szoddom, 1966 I. 8.)

Ecsery Elemér: Ónital Ilona

Művészet, 1967. február - 26 kep

M.D.K

Antal Ilona

grafikus

1932-ben született Budapesten.
Tanulmányait a Képző és
Iparművészeti Gimnáziumba
1948-ban végete.

→ kerdte

Ecsery Elemér: Antal Ilona
Művészet, 1967. felsmér ~ 26 lap

Antal Slona
grafikus

M. D. K.

Az „Anya" (1958) szinesletografiában kapott műveszi megfogalmazást. (Lehőzölve Művészet, 1963 április, az Élet és Irodalom, 1964 febr. 8-i számában)

Ecsery Elemér: Antal Slona
Művészet, 1967. február - 26 kep.

Antal Ilona
grafikus

M.D.K

1959 szeptemberében Szobrok-
ra költözött. 9ft élt 1965 ig.
Azóta a fővárosban él.
Olaszországban és Németország-
ban járt tanulmányúton.

Eckert Elemér: Antal Ilona.
Művészet, 1967. február - 26 lap

MDK.

Antal Ilona

Ercsey Elemér cikke

Müvészet 1967 febr.p.26-27.

M.D.K

Antal Ilona
grafikus

A Studió „Család" pályázatán
a grafikai III. díjat nyerte.

Bolgár Kálmán: A Studió „Család" pályázata
művészet, 1963. április — 24 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Antal Ilona
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1984 DEC 22
1021

Képzőművészeti kiállítás a könyvtárban

Szombaton este hat órakor nyitották meg a szolnoki Verseghy könyvtárban Antal Ilona és Palicz József festőművészek kamarakiállítását. Idestova már hagyományossá válik, hogy a könyvtár látogatóit az irodalom egyik társművészete, a képzőművészet fogadja. És nézői minden bizonnyal szép számmal akad majd ezúttal is, hiszen ilyenkor, karácsony hetében itt a könyvtárban is nagyobb a forgalom. Engedjék meg, hogy előljáróban bemutassam a fiatal festőházaspárt, bár ami a bemutatkozást illeti, Palicz Józsefnek nem ez az első önálló szolnoki kiállítása. 1960-ban, Szolnokra költözésük évében már jelentkezett művével a város közönsége előtt, és Antal Ilonával együtt azóta is állandó kiállítója a megyei tárlatoknak.

Antal Ilona műveit a szinte kaligrafikus tisztaságú, lágyan hullámzó vonalak, a puha formák és a meleg színek asszonyos melegséggel töltik meg. Kimeríthetetlen témaköre az anyaság, a család és a gyermek. Különösen tetszett a kiállított Család című kompozíciója.

A két művész tematikai rokonsága nem lehet a véletlen műve. Palicz József is előszeretettel ábrázolja az anyaságot, a szerelmeseket. — Ezen a kiállításon is az egyik legszebb képe a Szerelmespár. Eddigi munkásságára bizonyos kettősség jellemző. — Egyaránt megtalálhatjuk benne az apokaliptikus víziószerű látomásokat és a harmóniára, a tiszta szépségre való művészi rácsodálkozásokat. Ezen a kiállításán mind méretben, mind jelentőségben ez utóbbi került túlsúlyba. Szép és kiérlelt alkotása a Női fej című olajképe és az Epekedők című grafikája.

A két művész kamarakiállítását január 9-ig tekintheti meg a közönség a könyvtár tájékoztató szolgálatának termében.

R. G. = Rideg Gábor

SZOLNOK megyei Népl

Mercur — szárnyak

Szegény trabantosok! — Az izzó is
Az AUTÓKER nem télapó

Az AUTÓKER szolnoki fiókjának ez az ötödik helye a városban.

— Először egy kis bazárban árusítottunk — mondja Csényi Mihály fiókvezető helyettes. — Most már ez is szűk. Mindig több a gépkocsi, a rakterünk pedig nem növekszik.

— Autót csak Pesten lehet vásárolni. Mi a hozzávaló alkatrészekkel és felszerelési cikkekkel foglalkozunk. Ezenkívül árusítjuk a DT 413-as traktor motorikus alkatrészeit, melyek megegyeznek a Csepel Diesel gépkocsikéval.

[illegible] mintegy két és szereléseket. Kivételek a nyugati kocsik. A hozzájuk való dolgokat csak Budapesten, a magánfogyasztók boltjában lehet megkapni.

Egy elhamarkodott rendelkezés

— Van-e hiánycikk ezeken kívül is?

— Sajnos igen. Nagyon kevés az égő. Egyáltalán nincs teher- és pótkocsira való háromszög alakú prizma. Ezek használatát körülbelül két éve írta elő a rendőrség, ám — tudomásunk szerint — a gyártás még nem kezdődött meg,

MDK

Antal Ilona

Péter I.: A kecskeméti művésztelep kiáll. az Ernst Muzeumban. Népszabadság 1959. febr. 1o.

Antal Ilona, grafikus MDK.

Fiatal kecskeméti művész.

Színes monotípiái...

Péter Imre: A kecskeméti művéntelep kiállítása az Ernst Múzeumban

Népszabadság, bp. 1959. febr. 10. 4. l.

MDK

Antal Ilona

Kecskét fejő nő, lito

Pihenő, lito

M. Képzőművészek grafikai és kisplasztikai kiáll. 1960. jun. Csók Gal.

MDK

Antal Ilona

Ági, lito

Kati, "

M. Képzőművészek grafikai és kisplasztikai kiáll. 1960. jun. Csók Gal.

Antal Ilona, grafikus. MDK

A Csók-galériában a grafikai kiállításon litográfiával szerepel.

P.J.: Fegyzetek kiállításokról

9.l

Népszabadság. Bp. 1960. jún. 22. [Violéki]

Antal Ilona MDK

A Szolnoki Művésztelep több lakójával együtt grafikai sorozatot készit Szolnok megye 20 éves fejlődéséről.

--: Szolnok megye 20 éves fejlődésének története grafikai sorozaton.

Szolnok Megyei Néplap 1964 szept. 19.

Antal Ilona, grafikus

L: Mátis K.

Goór T.: Művénteleg ... 75-89.

Torrás, Kecskemét, 1980. marc XII/3

M.D.Y

Antal Ilona
festő

„Pásztor" c. művét állatotta
ki a tárlaton.

Szabó György: A szolnoki művésztelep kiállítása
Budapesten

Élet és Irodalom, 1966. okt. 8 – 9 lap

M.D.K.

Antal Ilona
festő

A szolnoki művésztelep lakója

Salamon Magda és Mádr Ilona riportja: Szolnok
Vőh Napja, 1962. május 12 - 13 lap

Antal Ilona

Virágokat ábrázoló, cim nélküli rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 10.
XV. évf. 15. sz. 4. lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Antal Ilona

1965 MÁR 26.
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1021

Grafikai album Szolnok megyéről

Húsz év Szolnok megye életéből címmel grafikai albumot jelentetett meg a Képzőművészeti Alap. A tizenöt lapból álló album bemutatja Szolnok megye felszabadulás utáni fejlődését. A rézkarcokon a megbízott művészek ipari, mezőgazdasági, közlekedési, oktatási és kulturális témákat dolgoztak fel.

A szolnoki művészek közül Antal Ilona, Bokros László, Gácsi Mihály, Meggyes László, Mészáros Lajos és Palicz József alkotásait tartalmazza a sorozat. A szolnokiakon kívül Ábrahám Rafael, Klutás István és Váli Zoltán rézkarcait találhatjuk az albumban.

A grafikai sorozat kemény kartonlapra ragasztva falra akasztható változatban is megjelent, ebben a változatában művészi igényű dekorációs célokra is alkalmas.

ROETÉSEK

Nógrád me-
latforgalmi
ÁLLAT-
ZOT felvesz
munka-
lunkásszál-
osít. Kere-
össégek kol-
zerint. Je-
lehet a
munkaügyi
(B-pest.
karenko u.

ülvi Föld-
vetkezet —

ADAS-VÉTEL

FEKETE pianinó páncéltőkés, kitűnő állapotban eladó. — Cím: Szolnok, cukorgyári iskola.

Szalagfűrész motorral, trafohegesztő készülékkel, kompletten, üzemképes eladó. Tiszafüred, Vöröshadsereg u. 17. Majorosné.

nala emelkedhetne kevesebb, de jobban fizetett s nagyobb képességű szakember alkalmazásával

Ma minden új társadalmi jellegű intézmény létesítésénél (vagy régiek összevonásánál) két erővel számolunk. Az egyik a hivata-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Antal Ilona

1984. október 18.

1021

ANTAL ILONA: ANYA (TANULMÁNY)

ás — rovarokkal

alatt kipusztították az említett sáskafajtát.

Franciaországban 1873-ban Planchon és Rily tudósok az amerikai Rhizoglypus phylloxera nevű rablórovar segítségével egyes területeken sikeresen leküzdötték a szőlőket pusztító filoxérát.

A második világháború után elsősorban a Szovjetunióban, az Egyesült Államokban és Olaszországban kezdtek nagyszabású kutatómunkát a biológiai növényvédelemmel kapcsolatban. A feladat rovarevő rovarok segítségével elérendő „célzott" rovarirtás volt. Ezek a „hasznos" rovarok, életük bizonyos szakaszában, kizárólag más rovarfajokkal táplálkoznak.

Elméletben mindez egyszerű, a gyakorlati kivitelezés azonban sokszor egy évtizedig tartó előzetes kutatómunkát igényel. A második világháború után a biológiai növényvédelem az Egyesült Államokban a rovar rovar elleni módszer keretein belül az illetékesek 25 féle mező- és erdőgazdaságban pusztító rovarfaj ellen vetellen azonban nem érték el a kívánt eredményt.

A biológiai védelem módszereit széleskörben és kielégítő eredményekkel alkalmazzák a Szovjetunióban az utóbbi években, dohányföldek, gyapotültetvények, burgonyaföldek lucernások védelmében. A kaliforniai pajzstetű „bevetésével" petrezselyemföldek védelménél értek el jó eredményt.

Erdővédő hangyák

Olaszországban a páviai egyetem rovartani tanszéke 1950-ben kezdett nagyszabású kutatómunkát a vöröshangyák erdővédelmi felhasználásával kapcsolatban. Ezen a téren az volt a gyakorlati célkitűzés, hogy az ország északi hegyvidékein élő hangyákat a déli vidékek erdeibe telepítsék át, ahol ezek idáig még nem fordultak elő. Az ötvenes évek elején a Formica lugubris vöröshangya fajt az Alpok vörös és lucfenyveseiből milliószámra telepítették át az Appeninek erdei fenyveseibe. A hangyák hamarosan alkalmazkodtak

Antal Ilona képének, szerinte, tulajdonképpen ezt a címet kellene adni: Béke a Tisza partján
(Karff István felvételei)

Antal Ilona

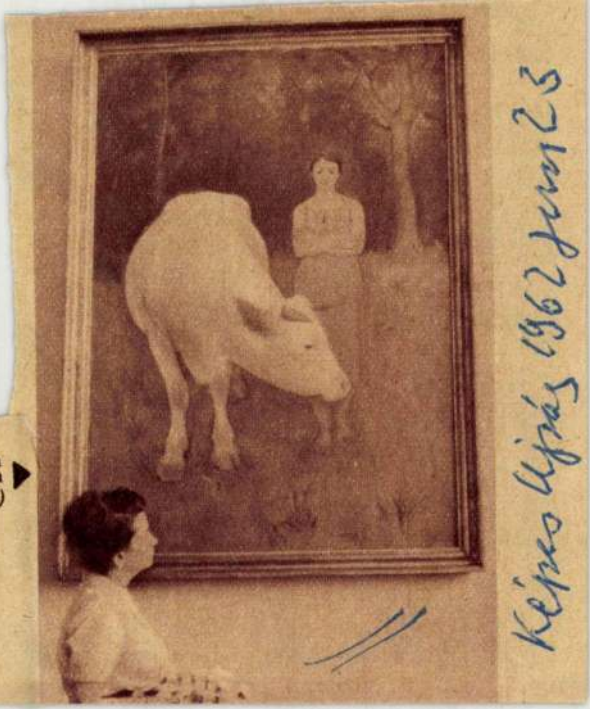

Képes Újság 1962 június 23

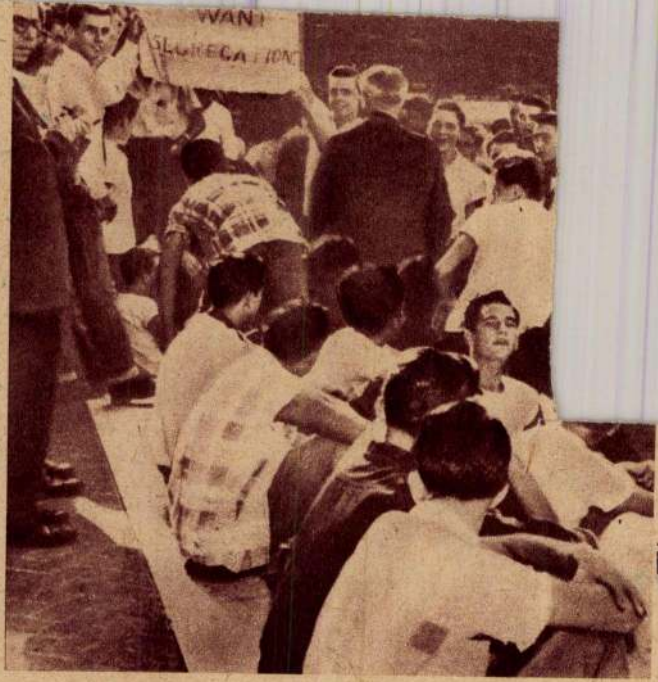

néger

Antal Ilona

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1962 MÁJ 12

NŐK LAPJA

A szolnoki művésztelep lakója Antal Ilona. Négy éve végzett a főiskolán. Kőrajzait, festményeit nyugalomba, csendbe ágyazza. »Lássuk az embert, mit hordoz egy tekintet. Tessék — ébressz gondolatokat« — mintha ezzel tenné a néző elé portréit.

Az óriás műterem is tanúja, hogy ez az egyszerű gesztus mennyi küzdelem árán találja meg kifejezési formáját. A művésztelep fennállásának hatvanadik évfordulójára festménnyel készül Antal Ilona. A műteremablak kívülről végig beállványozva. A kőművesek szeretnék a telepet teljesen rendbetenni az évfordulóig.

tésszerűen vesz jegyet, hanem majd telefonál...

Ebben megegyeztek, másról meg nem beszéltek. Már köszöntek, a kézfogás szétszakadt, mégis álltak egy picit.

— Hát... akkor... — mondta a lány.

— Valóban — szólt a fiú, és elindult.

Egy autó tartott felfelé, fordult a kanyarban, lámpája végigvilágított a zöldel befutott kerítésen, Laci is belekerült a fénybe. Katalin már nem.

*

Amikor reggel a Népszínház utcai végállomásnál futott, hogy elérje a járdaszigethez álló villamost, valakinek nekiütközött, valaki mosolyogva az útját állta. Csak akkor nézett az arcába.

— Hadd kísérjem el odáig — mondta Laci. — Annyira ráérek...

Felkapaszkodtak a villamosra. Még lett volna ülőhely... de inkább odatámaszkodtak a túloldali korláthoz.

— Honnan tudta, hogy itt várhat? — kérdezte a lány. (Nyaklánca van. — Egy pillanatig próbálta megállapítani, hogy az ezüstlánc milyen amulettet hordoz.)

— Gondoltam, csak erre jöhet... Oda

M.D.K

Antal Ilona
festő

„Ülő nő" (repro)

A borító hátlapján

Művészet, 1966. január.

M.D.Y

Antal Ilona

grafikus

Láng Jecskéval

(repro)

Élet és Irodalom, 1962. julius 21 – 1 lap

Antal Ilona
grafikus

M.D.K.

Fürjes (repro)

Élet és Irodalom, 1961. nov. 18 – 4 l.

14.D.4.

Antal Gloria.
festő

„Anya" (repro)

A borító hátlapján
Művészet, 1963. április

M.D.K.

Csutak Ilona
grafikus

„Téli kép"

Élet és Irodalom, 1966. jan. 8 - 4kg

M.D.K.

Antal Ilona, festő

Szolnoki Tiszahíd" c.
rézkarcát közli a lap:

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1965. XI. évf. 1-2. sz.
16. old.

MDK

Antal Ilona

Pásztor

Müvészet 1967 febr.p.27.

Antal Ilona

Ecsery Elemér: Antal Ilona. - Művészet, 1967. 8. sz. 2. sz. 24-25. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

80. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Antal Ilona

1971 NOV 6

1021

Antal Ilona litográfiája

1971. NOVEMBER 6.

elsietett, selejtes, forrasztása, egybev zófiáknak és vallá hadd írjam le: mi nokat kivonatoló, c lyek egy óra alatt angol vagy akár a

Lehetetlen nem érezni Oláh gyötrődő (és — gyötrő) nagy igyekezetét, de lehetetlen ebben a regényben olcsó és zavaros filozofálgatás szárnycsapásainál egyebet, többet látni.

Oláh Gábor megint nagyot akart. S megint csak egy élettelen, önmagát ismétlő, túlhangos, félreértett és rosszul méretezett munkáig jutott el.

Pedig már Móricz Zsigmond filgyelmeztette: „Mégis, megmondom: félek attól, hogy erején felülibe ne fogjon. Amilyen őszinte, bátor és egyszerű, amikor a nép mély rétegeinek életét írja, oly könnyen válik délibábossá, fantazmagóriássá, túlbecsültté a tolla alatt a magasabb kultúrát élők rajza... És ezt többet nem szabad!"

Nem hallgatott rá.

Aminthogy Ady szavait sem akarta megérteni: „Egyszer azt írtam Oláh Gáborról: *közibevág az egy lónak, és úgy robog.*"

Robogott tovább az árva lovával.

NÉHÁNY SZÓ A TELITALÁLATRÓL:

A „telitalálat": minden kritikus álma. Hogy a jellemzés pontos, a legpontosabb legyen. Hogy mindezt a legkisebb helyre szorítsa. Hogy megtalálja azt a szót, amivel rögtön mindent kimond.

Felejthetetlen kritikusi telitalálatok vannak. De én még a telitalálattal is megjártam. Olyan megrázkódtatás volt ez, amit másutt már elmondtam — de amit többször is el kell mondanom, önmagamnak s másoknak intő például.

Fiatal kritikus voltam, amikor Oláh-kritikámat megírtam. Éppen csak beléptem az irodalom világába, írót alig ismertem. Kritikaírásnak kedvező állapot ez: még nem érvényesül semmilyen kapilláris hatás, csak a mű számít — rajta!

És kritikai elemzésként, jellemzésként leírtam Oláhról: ilyen hangosan csak az beszél, aki nem hallja vagy csak igen gyengén hallja a saját hangját.

Oláh Gábor Debrecenben élt — *és valóban rosszul hallott, nagyothalló volt.* De én ezt Pesten nem tudtam. Honnan is tudhattam volna, amikor büszkén, gőgösen elutasítottam magamtól, hogy bármit is tudjak azokról az írókról, akiknek könyveit olvasom és bírálom.

De mit gondolhatott ő rólam, hogy ezt kimondtam? Ezt a barbárságot és kíméletlenséget. Mert ezt csak akkor lett volna szabad leírnom, ha a dobürege és a hallóidege ép és érzékeny.

Azóta viszolygok minden telitalálattól. És azóta nemcsak az írást, de minden íráshoz az íróját is ismerni akarom. Ha csak az egyiket ismerem, árnyékától fosztom meg a művet vagy az embert.

GERGELY ÁGI

A SZ

Legtöbbször úgy tű
mint a vizen a szál
nek, olykor kapaszkc
úsztatják a hajótörö
„Ma sem volt bősz v
mondat bukkan elő
ahová húsz éve lem
mondattal együtt, a
az öntudatlanságom.
dog korból, mikor h
tett rátépni a jelzőt
tal fantáziák találko
len díjazás — ó, nag
ma sem volt bősz v
miért is lett volna, n
állt a kalózok réme,
y Terras de la Habar
pitány. Hogy honnan
mellékes, de állandó
és borzadva rettegték
nárok.

Aztán — „Krononé
besztől délkeletre fek
ban. Nevét egy vélet
lén hajóstól kapta..
már túlnőtt az iskol
is jelent nyomtatásb
nom, jóval mérsékle
mint annakidején
tánynak persze kö
kellett másra koncer
re, a munka ment
évtizedek bebizonyít
mindenre képes. Fel
gyógyítja a rákot, és
kötve táncol, de ha
is gúzsbakötve tánco
az embert, azt, amit a
ni.

MDK

Antal Ilona

Szolnoki művésztelep kiáll. H.Galéria 1966.okt.

MDK

Antal Ilona

raprodukciók:

Női fej

Szolnok m.i képző-, népmüv. tav. tárlata
196o. máj. Damjanich Muz.

Antal Ilona festő

Szöveg közli, hogy a szolnoki Verseghy könyvtárban kiállítást rendez.

Művet nem emlit.

Szolnok Megyei Hirlap, 1964. dec. 19.

MDK.

Antal Ilona

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 okt.2o.

MDK.

Ámtal Ilona

Kiállitási hir

Szolnokmegyei Néplap 1966 okt.22.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOKMEGYEI NÉPLAP

1962 OKT 3

5

Megnyílt a Szolnok megyei képzőművészek vándorkiállítása

A Szolnoki Papírgyár kezdeményezésére a megyei tanács népművelési csoportja, a megyei képzőművészeti munkacsoport és a Damjanich Múzeum vándorkiállítást állított össze a helyi képzőművészek legsikerültebb alkotásaiból. A kiállítás első bemutatására a Szolnoki Papírgyár kultúrotthonában került sor. A tegnap délután tartott ünnepélyes megnyitón beszédet mondott Balla Dezső, az üzem mérnöke. Rámutatott arra, hogy nem ez az első kiállítás, melyet a papírgyárban rendeztek. Éppen a legutóbbi kiállítás sikere ébresztette a művészekben az üzem dolgozóival összekapcsoló újabb tárlat gondolatát. Nemcsak a munkások megbecsülése jelentkezik abban, hogy kultúrotthonukban helyet adtak a legkiválóbb Szolnok megyei festők műveinek, de a dolgozók művészi ízlését is fejleszti ez a kiállítás.

Kaposvári Gyula, a Damjanich Múzeum igazgatója hangsúlyozta, hogy a Művésztelep közelsége révén a szolnokiakra hárulnak a legnagyobb feladatok az alkotók megismertetésében. A kiállított képek többszöri megtekintését ajánlotta a látogatóknak, hiszen az önmagukért beszélő képek csak így tudnak élménnyé válni, így tud a művészet a közösség ügyévé leni.

A tárlaton Antal Ilona, Baranyó Sándor, Bokros László, Chiovini Ferenc, Fazekas Magda, Gácsy Mihály, Meggyes László, Mészáros Lajos és Palicz József munkái mellett a jászberényi Sáros András és Vuics István, valamint Csabai Wágner József mezőtúri festő akvarelljei is bemutatásra kerültek.

A kiállított változatos festészeti kollekciót Simon Ferenc, Nagy István és Szabó László szobrai és kisplasztikái egészítették ki.

Az üzem dolgozói közül számosan megjelentek a kiállítás megnyitóján és beszélgettek a művészekkel. A nagy tetszéssel fogadott kiállítás tíz napig tekinthető meg a papírgyár kultúrotthonában. Ezt követően Martfűn mutatkoznak be a Szolnok megyei képzőművészek.

HÍREK

OKT. 3 Szerda Helga

A Nap kél: 5.4 h-kor, nyugszik 17.20 h-kor. Hold kél 10.0 h-kor, nyugszik 19.53 h-kor.

IDŐJÁRÁSJELENTÉS

Várható időjárás: a szé őszi idő tovább tart. A re geli és délelőtti órákban p rásság, sokhelyen köd. Na közben derült idő. Éjszai gyenge, napközben mérsék légáramlás. Várható legmag sabb nappali hőmérsékle 21—25 között. A ködösebb t rületeken 20 fok alatt.

— KÉTEZER szövetkeze gazda tekintette meg a Jás ságból az országos mezőga dasági kiállítást. A népfron bizottságok szervezésében napokban kezdték meg a k állításon szerzett tapasztal tok megvitatását. Első erec mény: a jászdózsai Tarna menti Tsz tagsága korszer víztárolót létesít.

— **TÍZ ÉVES jubileumr készül a kisújszállási Faipa Vállalat, amelyet 1952. októ berében létesítettek. A üzem törzsgárdáját az ün nepség alkalmával megjutal mazzák, illetve kitüntetés ben részesítik.**

— *MEGALAKULT a m gyei ifjúsági filmbizottság. A kilenctagú testület népműve lési munkásokból és mozi üzemi szakemberekből áll. A újonnan alakult filmbizottság tagjai filmesztétikai előadá sokat rendeznek és tanácsot adnak az ifjúságnak, milyen filmeket nézzenek meg.*

— KÖZGYŰLÉST tartanak Szolnokon, a szakszervezeti székházban a vakok és csökkent látásúak szervezetének szolnoki tagjai. A pénteken délelőtt fél tíz órai kezdettel sorrakerülő tanácskozáson a helyi csoport működését vitatják meg.

— **NYOLCSZÁZ személyes étkezde építését kezdik meg jövőre a Szolnoki Járműjavítóban. Az új épület elkészültével tehermentesítik a művelődési otthont, ugyanis jelenleg annak termeit használják étterem céljaira.**

— *A TÖRÖKSZENTMIKLÓSI Mezőgazdasági Gépgyár dolgozói közül kilencvenen építettek családi házat, harminchat dolgozó motorkerékpárt, négy pedig személygépkocsit vásárolt a közelmúlt hónapokban.*

Lezuhant egy repülőgép — 11 halott

Santamaria, (AP)
Californiában lezuhant egy

Antal Ilona MDK

Szerepel a kiállitáson.

--: Megnyilt a Szolnok megyei képzőművészek vándorkiállitása.

SZOLNOKMEGYEI NÉPLAP 1962. okt. 3.

98 = 196

Antal Ilona

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM
1962 III 23

Antal Ilona: Lány fecskével (kőrajz)

az élet, kemény gondja
s minden csöpp piros v
vasba, homokba, szénbe

Otthon a dundi asszony
gömölyű hassal, ízes, il
s ezernyi apró gonddal
mi gondjuk sincs a szé
Csak azt tudják, hogy f
s ha forrón zúg a vérü
s nincs aki rendbeszedj
pedig roggyant a ház is

De csak mennek, szalor
S újabb hét, újabb hón
magyar, szlovák, cseh,
mint megriasztott hangy

amíg megépül teljesen
rendet lehel a szénbe,
Kezdik hát rendületleni
forró, tűzpiros vérüket

Balogh János

A vers szerzője szlová

S ami nem giccs: *Tóth János* naturális hangvételű madarai, *Bruck Tibor* ekletikus alkotásai. *Sz. Horváth Éva* és *Brand Ágostonnak* a kerámia felé kacsingató darabjai nem jelenthetnek kivezető utat a porcelángyár számára. S az sem megoldás, hogy a Képzőművészeti Alap részére készülő kisplasztikák közül egyes darabokat sokszorosításra megvesz a gyár. A bronzba tervezett alkotások porcelánba való átültetése kevés sikerrel kecsegtető vállalkozás. Egyetlen tényezőt említünk csak: a kisplasztika hatása alapvetően változik, ha a fémes csillogású bronz helyett tejfehér porcelán köntösét ölti fel; nem szólva arról, hogy a zsánerporcelán zöme színezésre is

Vidor

ARRÓL, A

Minden valamirevaló kül
rendszeres hanglemezkritika-ro
zetközi díjakat osztogatnak a s
sok terjedelmes diszkográfiáka
nak a jele, hogy a hanglemez
tyén a közérdeklődésben.

Vannak nálunk is hanglem
lók, meg — rajongók, csak é
Vannak nemzetközileg is kivá
latban is gyengén sikerült ma
példát: Bartók özvegye lemezr
kozmoszt; sehol senki egy
felől viszont a Budavári T
technikájú, élvezhetetlen leme
a vásárló a legszívesebben sza

Antal Ilona

Buday Dezső - rézkarc Bp. 1962.

270x215 mm. 87.-Ft.

Toth Kálmán - rézkarc Bp. 1962.

270x217 mm. 87.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 200.l.

Antal Ilona

Tájképen, patak mellett horgászó férfit ábrázoló metszetét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 15.
XVI. évf. 16. sz. 5. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Antal Ilona

1972 FEB 5
1021

Antal Ilona rézkarca

MI AZ A RÉZKARC?

Mondj egy színt: piros; mondj egy gyümölcsöt: alma; — így a régi teszt. Mondj egy grafikai műfajt: rézkarc — teszem hozzá. Egy különben jó Dürer-tanulmány — nem művészettörténész írta — a nagy mester jellegzetes rézmetszeteit rézkarcoknak nevezi következetesen. Mi az, hogy rézkarc? Veszünk egy darab rezet és karcolunk vele, gondolom már kifejtheti maró hatását. A grafikus megválogatja, mikor, hány percig hagyja lemezét a tálban, az egyik vegyszerrel mélyebb, a másikkal szélesebb árkokat marathat. Utána lemossák a lemezt terpentinnel, következik a festékezés, nyomtatás, úgy, mint a rézmetszetnél volt. A művész azonban a munka közben kíváncsi rá, mit csinált addig. Ilyenkor kiemeli a savból a lemezt, a szokásos módon levonatot készít arról az állapotról — „état" —, ahol éppen tart. Ha nem tetszik neki, tovább fejleszti a képet. Az „état" igen értékes a gyűjtőknek is, annak ellenére, hogy a munka nem befejezett. Ugyanígy, a grafikus apró vázlatokat is szokott a lemez szélére rajzolni, ujjgyakorlatként. Ez a „remerque". Levonata ugyancsak értékes, mert egyedi — a végleges sorozatnyomtatás előtt ezeket a „lemezszéli" vázlatokat lecsiszolják. Kevesebb — 200—1500 — levonatot ad, mint a rézmetszet. A rézkarcot állítólag Daniel Hopfer találta fel 1510 körül. A rézkarc kulminációja: Rembrandt. A legtöbb mai magyar grafikus nem sajnálja a fáradságot, és alkalmazza ezt a műfajt.

●

A harmadik — és már síknyomású — legfőbb technika a litográfia. Itt kőlapra olajos krétával rajzolnak, utóbb az egészet savas oldattal vonják be. Az oldat csakis ott hatolhat be a kőbe, ahol litográf kréta nem érte. A nyomdafesték viszont éppen a rajz nyomán tapad a kőre. Ez után nyomják a litográfiai lapokat. Ez a frappáns művészet és sokszorosítás Alois Senefelder találmánya (keletkezését a műtörténészek 1796-ra vagy 1798-ra teszik). A XIX. század műfaja volt ez, legnagyobb mesterei: Daumier és Toulouse-Lautrec. Mostanában újra felélesztették a linót. Nálunk különösen Kondor Béla kedveli ezt a művészetet.

Van még egy sokszorosító műfaj, melynek műveiből, paradox módon, mindössze egyetlen példányt nyomnak: a monotípia. Ez valóban egyedi darab, csak éppen a művész felhasználja a grafikai eljárások esetlegességét. Mert a grafikának nemcsak az az erénye, hogy többszörözhető, hanem, hogy valamennyi példány — végülis — különbözik egymástól, külön életet él. Ez a külön effektus: minden nyomat esetlegessége. Van művész, aki — elhiszem-nem hiszem — tagadja az esetlegesség szerepét. Ha szabad, mint kívülállónak véleményt alkotnom, éppen ebben az esetlegességben van a grafika varázsa, romantikája. És abban, hogy valamennyi ágának más és más a hatása. A fametszet, vagy a rézmetszet kemény, rajzos, katonás, pattogó; a rézkarc meg a litográfia festői, differenciált, lírai. A jó grafikus a mondanivalójához választja a technikát. Sohasem iskolásan.

Frank János

Mi az, hogy rézkarc? A sokszorosító grafikai eljárások egyike.

A művészeti sokszorosító eljárásokat, csakúgy, mint a nyomdaiakat, három nagy csoportba osztják. Ezek: a magasnyomás, mélynyomás, síknyomás.

●

Magasnyomású eljárás a fametszet. A művész a fára, a fa dúcra rajzol, s ami fölösleges — izmos, gyakorlott kéz kell hozzá —, kivési. A rajz vonalai tehát magasan emelkednek ki. Bevonják a dúcot nyomdafestékkel, s kezdődik a papírra való nyomtatás. Számtalan levonat készülhet belőle, a fa erősebb, mint a vas. A legrégebbi fametszetek 1400 körüliek, a műfaj nagy korszaka a XVI. és a XIX. század volt. A mai magyarok közül Ágotha Margit, Kunt Ernő, s — a külföldön élő — Buday György és Domján József szeretik a fametszetet.

●

Rézmetszet. Vésővel metszi ki a rajzot, az árnyékolást egyenesen a rézlemezbe a grafikus. Szaporátlan, fizikailag is nehéz munka ez. Ráadásul rézmetszethez csak hozzátenni lehet, belőle elvenni — — tehát javítani, korrigálni — semmit. Kevés is a rézmetszet. Mélynyomású technika ez. A lemezt bevonják nyomdafestékkel, aztán letörlik, újra fényes lesz, tiszta, ám a mélyen fekvő vésőnyomok árkaiban mégis megül a festék. A nyomtatásnál a nedves papír kiszívja. Kész a rézmetszet. 1000—4000 példányban sokszorosítható. Körülbelül 1430 óta ismeretes ez a technika, virágkora a XV., XVI. század volt. Egyik kiemelkedő mestere Dürer. Nálunk, manapság Rékassy Csabára jellemző ez az eljárás.

●

Eljutottunk a rézkarcig. Rokona a rézmetszetnek, mélynyomású technika ez is, csakhogy előállítása egészen más. A döntő különbség: a rézmetszetet fizikai, a rézkarcot javarészt kémiai úton állítják elő. Utóbbinál a munka szakaszos. Az üres rézlemezt láng fölött hevítik, aztán — a hátlapját is! — saválló anyaggal vonják be. Ha ez kihűl, fényes lesz, mint a Dobos-torta teteje. Ebbe az anyagba karcolja a művész rajzát a tűjével. Aztán savas tálba helyezi a lemezt: a védőanyag megóvja a rezet a savtól, de a karcolások meztelen nyomain

álkozások

edékeink között létrejött. ösztönös ellenszenvet akar- ltetni, ami a szegénysorból tás- és parasztírók és a ellől jött polgári írók kö- g kialakult.

igaz maradéktalanul, hogy ltők költője volt, hiszen ha nyi, Radnóti, József Attila, is, és tanult is tőle, Weöres, nes, Zelk Zoltán is n a ak néhány nevet emlí emzedékből), de a 48 gy időre megszakadt v na Füst Milán, mintha olykor zött is idegen maradt volna. zen, ha nem is volna több, szabadvers korai kezdemé- ob népszerűségéhez már az a, legalábbis kellene, hogy De miféle kozmikus szo- y körülveszi, mint a látha- erlő Jóbot, hogy hiába is ildadok, czófárok, elifázok k, mint ahogy a Füst Mi- as elméjű agg" szomorúság gen maradt a „világi" vád-

a versi tömörség, az át- égköre téríti el tőle az ér- űrhajósait, hanem valami letsúly, amit, úgy látszik, rúan-szép tudni és elvi-

magyarázható, hogy Le- a Jelenés, csak most, a kezd szélesebb körben is- oly nehéz az útja ennek is ma, és miért nem le- amvers az ötvenes évek-

t, hogy nem csupán Le- a örökszép nyelvén és tal? Hogy a mózesi, szomorúság is áttetszik ogyan kitetszenek a ré- melyek a teremtés pil- ssza az időbe. Hátra? hatatlan világ-árvájaság művei körül? — olyan, het baráti, társi-józán- ncse. Írói siker, mert nző vénember szomo- négsem individuális, de A termelés és puszta- égbe" ágyazott szorón-

lamon példabeszédeit nden dolgok értelmét töprengő arcát. Azt, aki lát, miközben sorra le- aminek feltűntekor is eg ez is, meg az is —

mény

genfi szemészeti klini- sef megállt az ágyam őt, csak hallottam: lát- van a Chagall-kiállítás, meg is nézheti. Chagall hozzá azzal a nyugodt, özvetlenséggel, ami orá- gat-Európában, ahol az yilagos szakemberek. Az ember-gép zseniális, specializálódott műszerészei. De nem orvosok. Legalábbis nem úgy, ahogyan otthon, Budapesten megszoktuk: Az orvost látni és máris megnyugodni.

Érezni a jóleső biztonságot, mely oly sokszor csupán csak illúzió.

Dehát volt időm meditálni bekötött szemmel a kórházi ágyon, mozdulatlanul, immár két hete. A legkisebb arcmozdulásra belehasítottak a szemembe a varratok. — „Hunyorgós! Na, most mi van?" — hallottam a csúfolódások hangjait, melyek gyerekkoromból merültek föl. — „Na, most hunyorogjál!" — Röhögött a Kisnyúl, a Lakits. Kintről, az Almásy-térről hajoltak be a kórterembe. — „Nem jössz snúrozni, Hunyorgós?".

Ki az a Chagall?! — Igyekeztem a látomást visszaszorítani az imént hallottakkal. A doktor úgy ejtette ki, mint az otthoniak Picassót, de lágyabb áhítattal. Akárcsak valami nagy szerencsét, úgy említette, hogy itt van!

Megkésett ember vagy, Hunyorgós. De azért szerencsés. Valakinek a szaruhártyája, egy halotté, lehet, hogy beépül a szemedbe. Rásimul ránctalanul, mint a rajztáblára nedvesen ráfeszített pauszpapír, és az első utad a kórházból...

Mintha közöd lenne máris a festőhöz. Valamiféle rokoni összetartozás. De látsz-e majd? Elszürkül-e a beültetett anyag? Vagy csupán, mintha egy tojáshéj hártyáján keresztül néznéd a világot? Olyan lesz minden?

Nem tudom, hogy milyen gondolataim voltak akkoriban ott, a kórházi ágyon, mert én mindig csak kitalálom, hogy mire gondolhattam: múltra, meg jövőre is. Csak a jelenre nem. Hiszen azt kellett túlélnem jó néhány héttel: a mozdulatlan fekvést. A szemgödör égető fájdalmát. Az operáció szempontjából sorsdöntő napokat egy félvak arab és egy vak spanyol fiú között. Tehát a múlandó jelent, amely után talán megláthatom Genf utcáit. A híres Genfi tavat. A Mont Blanc havas csúcsait, természetesen, a Mont Blanc utcáról. És no persze, Chagallt! Elmegyek, már csak Forgách doktor miatt is. Hiszen olyan festő, aki egyszerű, közérthető jelképekkel dolgozik. Könnyen érthető — mondta Forgách doktor — és mégis csodálatos!

De miért kell egy festményt érteni? Ránéz? Bólint az ember, ha már leesett a húszfilléres? És kész? Vége? Megértette és annak rendje és módja szerint elintézte a maga dolgát a művészettel?

— Ez Chagall-os gondolat — válaszolta Forgách doktor. De az is lehet, hogy ezt utólag találtam ki. Ma pedig úgy emlékszem egykori képzelgésemre, mintha megtörtént volna.

És tulajdonképpen nem is hiszem el, hogy nem történt meg. És azt sem, hogy harmincegy éves koromig semmit sem tudtam arról a művészről, akihez a legtöbb közöm van. Akit nem ismertem, de bennem létezett olyan erősen, hogy szívesen hinném: látásom azért vette el tőlem átmenetileg valami angyal, hogy őt, Marc Chagall-t láthassam meg először, s valóban új szemmel.

Most látom, tíz évvel az operáció után, hogy mi minden szívódott fel a prózámba, a verseimbe, az ő motívumaiból. Hogy akkor Genfből nemcsak a látást, de a látásmódot is magammal hoztam az emlékezetes találkozásról.

yó Ildikó: Lovas

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 APR 15

Antal Ilona

1021

Antal Ilona metszete

TÁ

híreink

TÍZÉVES A NAPJAINK

Miskolc és környéke szinte a legújabb időkben kezdte megteremteni irodalmi hagyományait. A tradíciót *Gvadányi József, Dayka Gábor, Kazinczy Ferenc, Lévay József, Kaffka Margit* és *Szabó Lőrinc* hosszabb-rövidebb miskolci vagy Borsod megyei tartózkodása alapozta meg; irodalmi központ azonban — a Széphalomra visszavonuló Kazinczytól eltekintve — sohasem volt ezen a tájon. Volt időszak, amikor Debrecenben vagy Szegeden több író élt egyidejűleg, mint ahány az országnak ebben a részében valaha is tevékenykedett. Tíz esztendővel ezelőtt Miskolcon — az ország egyik legnagyobb városában és ipari központjában — egyáltalán nem volt „könyves" — kötettel rendelkező — alkotó.

Tíz esztendeje indult meg a *Napjaink;* havonkénti háromezer példányával az országos folyóiratok sorába lépett. A szerkesztőség ragaszkodik a lap rotációs technikával készülő, napilap jellegű formátumához; nem exkluzív, hanem népszerű irodalmi lapot kívánnak eljuttatni Borsod megye és az ország lakosságához.

A lap megindítása fordulatot jelentett Miskolc irodalmi életében. A mostani harmincöt év körüli költőnemzedék fontos rétegét népszerűsítette, a „Hetek" csoportját: *Ágh Istvánt, Bella Istvánt, Buda Ferencet, Kalász*

kozott ki, s amelynek hatása mé 1945 után is tartott, s így az ötve nes években ellensúlyozni tudta sematikus törekvéseket. Az ango lap elismerően nyilatkozik ipa építészetünkről, majd elsősorba a Magyarországra látogató külföl di építészek figyelmébe ajánlj Merényi kitűnő könyvét.

RADICSKOV MESÉI

Az *Obzor* című bolgár folyó irat hírt ad *Jordan Radicskov* ú könyvéről, az *Emberi próza* cím Plovdivban megjelent mesegyűj teményről. Ezekben a mesékbe — írja a lap — megmutatkozil Radicskov „groteszk látásmódjá nak eredetisége, képzelőereje amely megmerül a néphagyo mány — szólások, legendák, mí toszok — forrásában, s amelye egy parodizálásra hajlamos mo dern író tudatossága közvetít."

Radicskov stílusának irónikus érzelmes vibrálása, szelíd humor mélyén a határozott etikus ma gatartás leginkább Móra Ferenc re és Tamási Áronra emlékeztet heti a magyar olvasót. Az 1970 ben, *Karig Sára* és *Juhász Péte* fordításában megjelent válogatot elbeszéléskötetére, a *Kecskeszá káll*-ra annak idején nem figye fel a magyar kritika. Kitűn könyv volt, néhány hét alatt el tűnt a könyvesboltokból.

A T. N. P. SORSA

Jean Vilar és *Gérard Philip* népszínháza, a Theátre Nationa Populaire válságos helyzetbe ju

Antal Ilona festő

Szombathelyen, a (Bpest) XI. ker.-i képzőmű-
vészek kiállítását rendezték meg,
melyen munkája szerepel. „Tehénfej"
c. tempera (említve)

-zentai-: Sikere van testvérkerületünk
művészeinek.

Vas Népe, 1973. okt. 14.

Antal Ilona

A szolnoki Galériában helyet kapott alkatása, mint volt szolnoki művésztelep-tag, kinek munkássága szerve-sen kapcsalódott a telep életéhez.

Láttuk, hallottuk.
1972. júl. 7. Petőfi. 21.13 /11/ Rj.

Antal Ilona

Fiatal leány mellképét ábrázolja a müvész litográfiája.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. febr. 10.
XVII. évf. 6. sz. 11. lap.

Antal Ilona, festő

l.: Patay Mihály

B. Supka Magdolna: Egri Mária: A kolnoki Művésztelep 47-48.

Jászkunság, Kolnok, 1978. máj. XXIV/1.

Antal Ilona

és Palicz Kecskemétről telepedett át szolnokra, majd mind a ketten elmentek Szolnokról.

Magyar Hirlap 1978-57-8
Wagner: Szolnok multja és jelene

Antal Sloma
festő

M.D.K

Hunga gyermekkel (repro)

Élet és Irodalom, 1964. febr 8 - 5 kap

Antal Ilonca

Téli rép. (repr.)

Élet és Irodalom 1966. jan. 8.

Antal Ilona festő

Mű nem emlitve

Szolnok Megyei Wéplap 1966 máj 11

Antal Ilona

festő-grafikus

M.D.K

Szányfej c. képe és „Két fa", „Galambok cimű litografiái szerepel a tárlaton.

Ecseri Elemér: Téli Tárlat Szolnokon.

Jászkunság, 1959. december 159 kap. V. évf. 4 szám

Antal Ilona
festő

M.D.K.

„Pihenő", „Ági" körajzai és grafikai
„művei is részt vettek a kiállításon.

Ecsery Elemér: Gondolatok a szolnoki Téli Tárlat
után

Jászkunság, 1961. március – 16 lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 FEB 10
ÉLET ÉS IRODALOM

Antal Ilona
1021

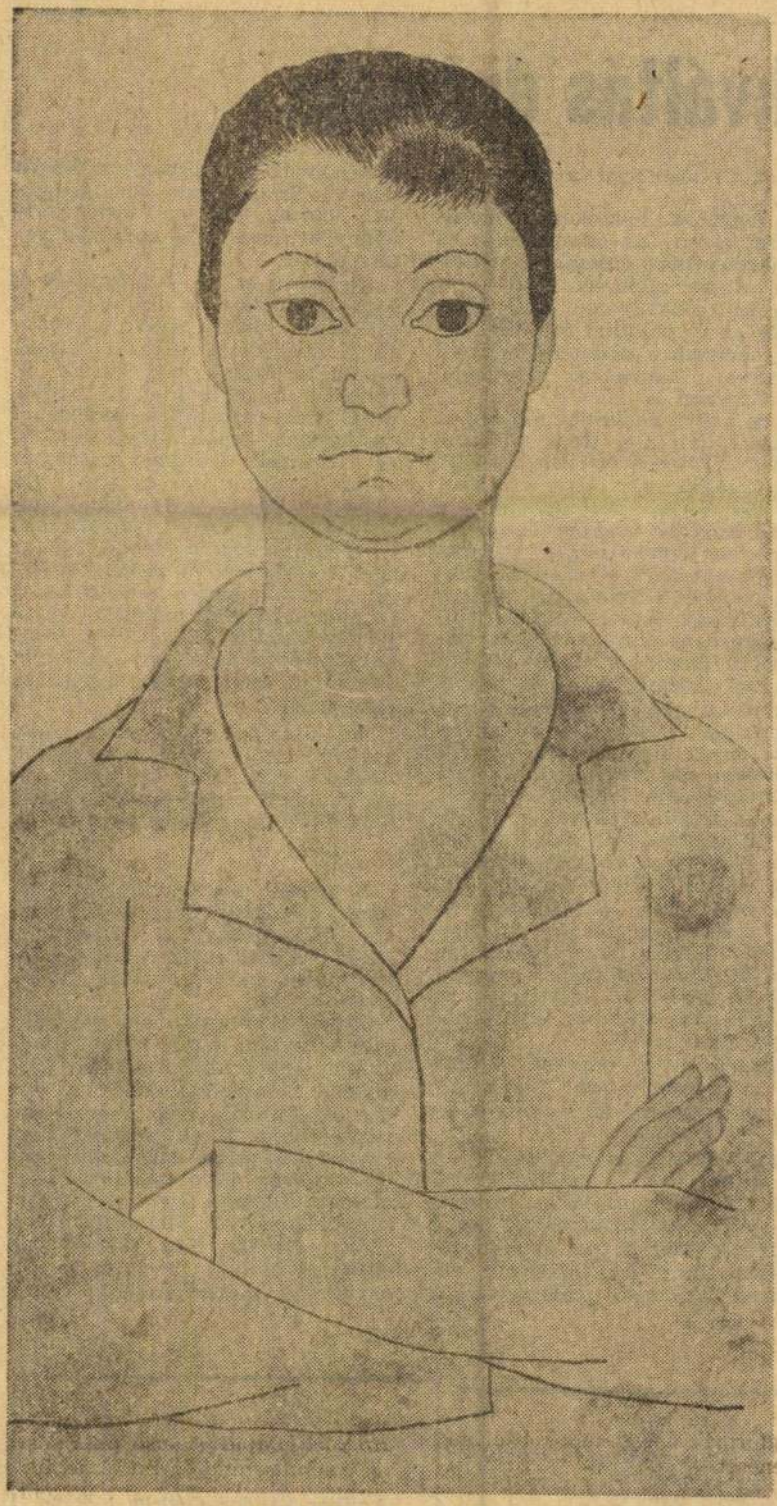

Antal Ilona litográfiája

Rádió

ıkváltás drámája

a, az új ideológiát a keresztény gyház.

A fegyveres harcokat erőszakos érítés követi. Az államalkotás és gyházszervezés erőszaka kíméletenül eltipor mindenkit, aki az *új* zületését akadályozza. És a harc, mely az új politikai formáért fovik, nemcsak a csatatereken szedi ldozatait, hanem az ideológiai üzdőtereken is.

Azon a szép napon sok mindenkit ltesznek láb alól Géza várában, ıkinek „fejében ott van a múlt". Annyit „öltek már ebben a várban neg vár körül, hogy lassan alig narad ismerős" a kereszténnyé vás görcsös igyekezetében. Vajk — a későbbi István — nemcsak taktikai okokból akarja az új hitet, az európaiságot, hanem valóban kereszténnyé és európaivá akar válni. Géza állandó harcban áll önmagával, környezetével, a hagyományokkal, saját pogányságával. Még fiával is, akit pedig ő neveltetett az új hitben. Ez a vaskezű fejedelem, aki kedvetlenül ugyan, de lemészárolja legjobb embereit, állandó erőszakot követ el politikai céljai érdekében nemcsak másokon, de önmagán is. Összetörten, fájó szívvel áldozza fel „az édes szép, mulatságos és félelmetes istent, azért a szomorúért", a keresztény istenért. És elnémítja, betiltja az *Az a szép, fényes nap* kezdetű pogány dalt, amelyet, ha egyedül van, maga is gyönyörűséggel dúdolgat.

Mégsem tehet másként, különben „a kedves, művelt, keresztény Európa" elpusztítaná őt, fiát és az egész magyarságot.

Szabó Magda hangjátékának van egy rejtett fogása, amellyel észrevétlenül modernizálja az ezeréves történetet. Mai tudatosságot táplál a tizedik századi politikus koponyákba. Géza, ez a félbarbár, véreskezű fejedelem „ megtervezi" a történelmet. A törvényszerűségek felismerésének olyan tudatosságával, mintha egy mai történelemkönyvből lesné el a cselekvés vezérfonalát.

De éppen ez a korszerűtlenség teszi korszerűvé a drámát, nem csökkenti, inkább emeli a realitását. Mai szóval: Géza taktikai, István stratégiai célt lát az új rendben. Ez adja hitének erejét, ezért képes megújítani önmagát és az országot. Szabó Magda kezében ez a kettősség a drámai konfliktus legmélyebb forrása, ez teszi oly elevenné, élessé a történelmi profilokat. A politikai tisztánlátásnak és a barbár szenvedélynek ettől a furcsa keveredésétől válnak ezek a hősök oly emberien esendőkké — és ismerősekké számunkra. Azt a néhány figurát, akivel az író a korszakváltás árpádkori drámáját életrekelti, nem fogjuk egyhamar elfelejteni.

Azt a szép, fényes napot sem, amelybe egy végtelenül bonyolult, válságos történelmi szituációt sűrít és amely a valóságban hosszú, küzdelmes évtizedekig tartott.

☆

A rádió dramaturgiájának *fényes* tette Szabó Magda drámájának életrehívása. A hangjáték a Petőf-pályázat egyik díjnyertes darabja. De mai drámairodalmunk eseménye is.

Sajnos, helyszűke miatt még csak felsorolni is alig tudjuk mindazokat, akik a kivételes rádiós produkciót maradandó élménnyé tették. A korokat idéző, megrendítő zenét *Durkó Zsolt* szerezte. Az eszköztelen, mégis nagyhatású rendezés *Varga Géza* munkája. Dramaturg: *Kopányi György*. A kiváló szereplőgárdából *Sinkovits Imre*, *Lukács Sándor*, *Kiss Ferenc*, *Tyll Attila* és *Molnár Tibor* nevét kell okvetlenül megjegyeznünk.

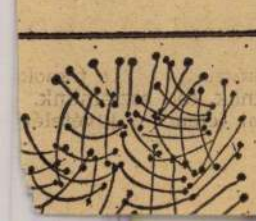

A filozofikus bohóc

Amikor Sándor György először nevezte magát humoralistának: csupán újabb viccet láttam ebben a szótalálmányban. Egyet a

Antal Ilona MDK

Szerepelt a kiállításon

Szelesi Zoltán: A szolnoki művésztelep
kamarakiállítása Szegeden.
Délmagyarország. 1962 okt. 16.

MDK

Antal Ilona

szerepelt a tárlaton.

K.Gy. A szolnoki Téli Tárlat megnyitása elé.
Szolnok Megyei Néplap. 1963 dec 15.

M.D.Y

Antal Ilona
festő

Merengő" - jét mutatta
"be a tárlaton és a „Lagyva-
part" c. művét.

Kocsogh Ákos: Szolnok megyi kiállítás
Művészet, 1964. szept. - 46 lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Antal Ilona
JÁSZKUNSÁG
1965 2

/1021

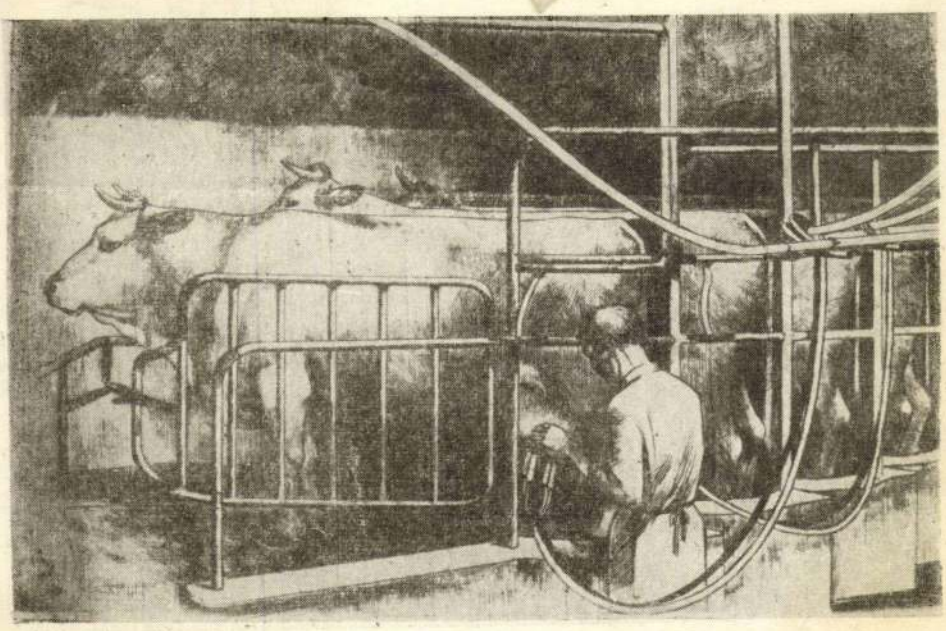

Antal Ilona (Szolnok): Gépi fejés

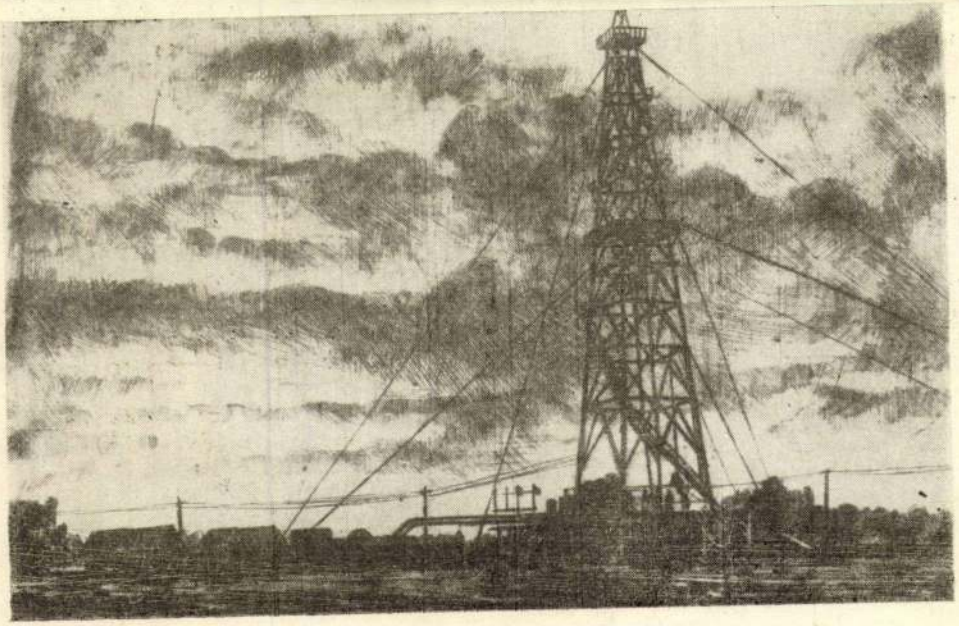

Palicz József (Szolnok): Alföldi olajbányászat

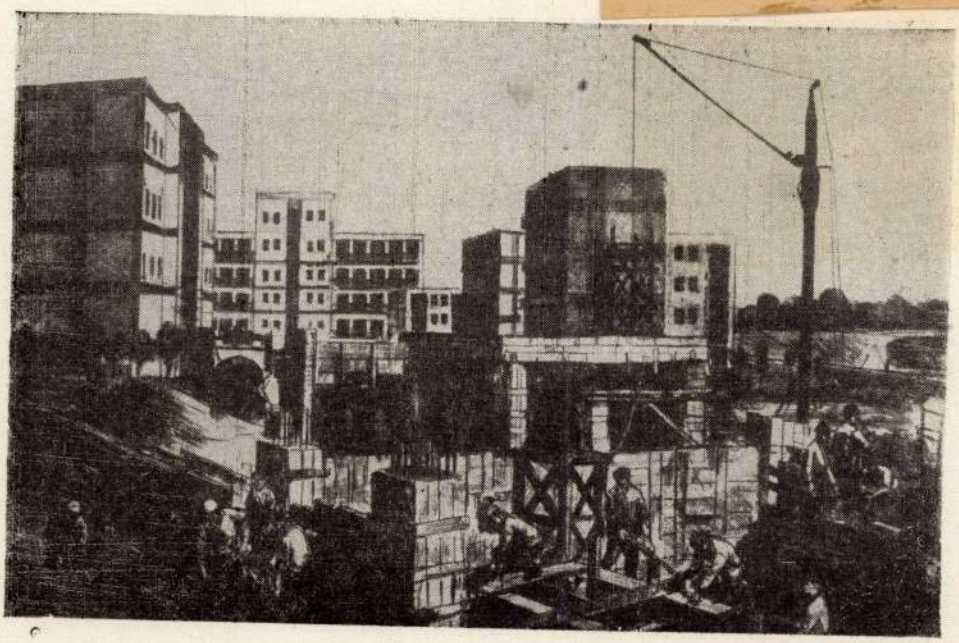

Mészáros Lajos (Szolnok): Lakótelep-építés

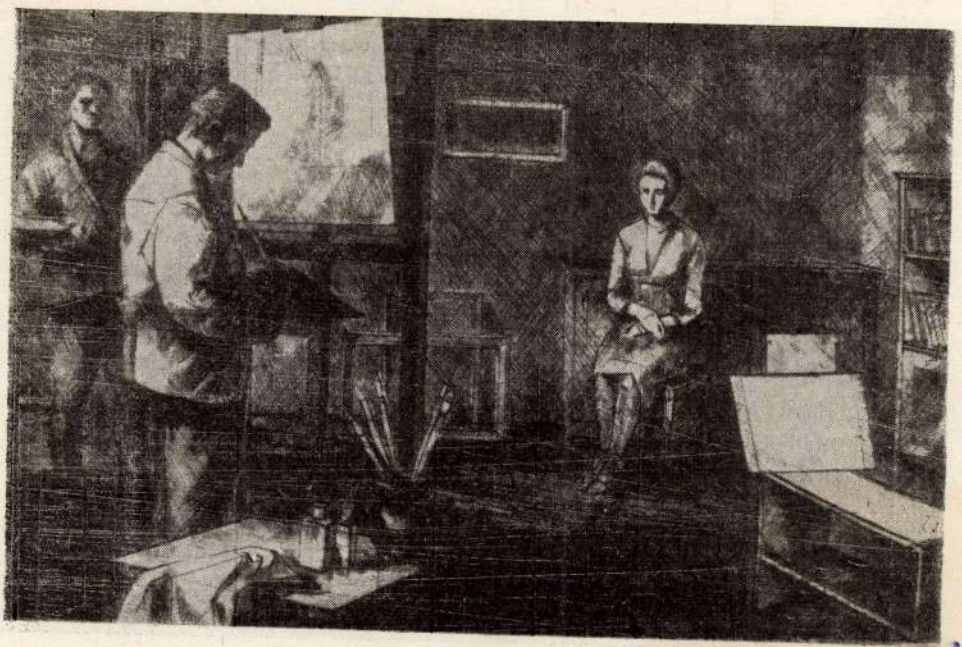

Meggyes László (Szolnok): Alkotás közben

M.D.K.

Antal Ilona.

Festőművész.

A szolnoki művésztelepen.
Magyar Nemzet.1961. ápr.23. 9.old.

Antal Ilona

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 DEC 31
1962. DEC. 31.

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1021

ANTAL ILONA: CSALÁD

gyon
zuhan

Ha mindenki ilyen volna...

December 28-án este 23.00 órakor a katowicei kórház egyik betege olyan súlyos állapotba került, hogy az orvosok életmentő operációt határoztak el, amelyet azonban csak akkor hajthattak végre, ha a beteget előzőleg a nyugatnémet Bayer-cég különleges gyógyszerével kezelik.

A beteg egyik rokona utolsó mentsvárként felhívta telefonon a nyári nemzetközi kajakturán részt vett nyugatnémet csapat egyik tagját Hamburgban. Az illető rövidhullámú rádióadó útján azonnali segítséget kért. A hannoveri amerikai kórház jelentkezett és közölte, hogy katonai gép viszi a gyógyszert Hamburgba. Ott a Lufthansa Légitársaság gépe vette át az értékes küldeményt és Nyugat-Berlinbe szállította. Az NDK rendőrsége a gyógyszerért küldött, amelyet az NDK légierejének parancsnoksága katonai géppel azonnal útnak indított Lengyelországba. December 29-én délelőtt 10 45 órakor — tehát nem egészen 12 óra alatt — a gyógyszer rendeltetési helyére érkezett. A jóakaratú emberek összefogtak: az élet győzött a halál felett. (MTI)

Tűzesetek

A napokban két helyen is kárt okozott a tűz. December 26-án éjjel a kisújszállási Búzakalász Tsz csibenevelőjében a fűtőberendezések szabálytalan kezelése miatt tűz keletkezett és az épületben elhelyezett kétezer csibe elpusztult. December 29-én délután a jászboldogházi Bercsényi Tsz csibeól

Antal Ilona

MDK

Szerepelt a három megye: Szolnok, Bács-Kiskun, Hajdu-Bihar, tárlatán.

"Tehénfej"

Koczogh Ákos: Tavaszi Tárlat /1964/.

Szolnok Megyei Néplap. 1964. ápr. 26.

M.-D.-V.

ANTAL Ilona festő

Szolnokon tanít

(Palicz József festő felesége)

Dutka Mária: Budapesti kiállításuk előtt a Szolnoki művésztelepen

Magyar Nemzet 1961. ápr. 23. 9. l.

Antal Ilona

M.D.K.

Thörajza (repro)

Élet és Irodalom, 1961. jan. 13. – 1 lap

M.D.K.

Antal Nóra
grafikus

Kőrajz.

Élet és irodalom, 1961. május 12 – 7 lap

Antal Hona

M.D.K.

Kőrajza

Élet és Irodalom, 1960. dec. 2. — 3 lap.

Antal Ilona

Grafikus.

M.DK

„Pikerő", „Kecskefejő" c. lapjai

Ecsery Elmira: A szolnoki tárlat

Művészet, 1961. május. – 31 l.

M.D.4

Antal Ilona
grafikus

„Nőrfej" című műve.

Ecsery Elemér: A szolnoki tavaszi tárlat utáni.
Művészet, 1960. október. – 40 kap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Antal Ilona

SZABAD FÖLD

1021

1965. ÁPRILIS 25.

Anya (Antal Ilona rézkarca)

ázadunkban

HEGYI INDIÁNOK

Az ABC című olasz folyóirat érdekes cikket írt a braziliai hegyi indiánokról. Ezek az *indiánok* a Xingu folyó felső folyásánál, trópusi erdők és hegyek között élnek és a chavantes törzshöz tartoznak. A ruhát nem ismerik. A természetes akadályok — a dzsungelek, a sebes vizű folyók, a meredek sziklák — távol tartották őket a civilizációtól. Még hetven évvel ezelőtt körülbelül kétezren voltak, s úgy éltek, mint a kőkorszakbeli emberek. Azután egyre több idegen jutott el hozzájuk: hol fehér emberek, hol más indián törzsek, s magukkal hozták a haladás csíráit és a betegségeket is. A chavantes törzsben emelkedett a halálozási arány, s ma már alig vannak ötszázan.

A chavantesek félkörben elhelyezett nagy, közös kalyibákban laknak. Levelekből, indákból készített függőágyakban alszanak, amelyeket megszabott rendszer szerint használnak. A legmagaba és ezzel elkábítják a halakat. Aztán nyilakkal szerzik meg a zsákmányt. A halat különös módon fogyasztják el — megfőzik kásának, s maniókával keverik. A manióka a törzs legfontosabb tápláléka. A maniókát a nők készítik el. A gyökereket kagylóhéjakkal megtisztítják héjától. Azután éles fadarabbal felaprítják és összetörik. Az így nyert lisztes masszát a levegőn hagyják, vízben áztatják (hogy eltávolítsák a mérgező nedvet), majd megszárítják. Ezután az egész masszát kövekkel összezúzzák. Ezt a lisztet vízzel vegyítik és lepényféléit sütnek belőle. Legfőbb táplálékuk a maniókalepény és a rákent halkása.

A chavantes indiánok erdei gyümölcsöket, bogyókat, füvet is fogyasztanak. A folyóparton összeszedik a teknősbéka tojásokat, de soha nem gyűjtenek többet, mint amennyit aznap elfogyasztanak. A fémet még nem ismerik. Edényeiket

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Antal Ilona

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 1971 SEP 25

Antal Ilona rajza

[illegible] mai író-
[illegible] e művészetnek olyannyira híjával van, a Nyugatra emlékezve nem lehet erről megfeledkeznünk. Ma úgy látszik, ugyanolyan nehéz ezt utánacsinálni, mint amilyen könnyűnek látszik, így elmondva; mint amily magától értetődően történt a Nyugat Vilmos császár úti szegényes, könyvekkel rakott, poros, avítt berendezésű két szerkesztőségi szobácskájában. Hogy az akkor már évek óta nagybeteg, ezüstgégén ziháló főszerkesztő, a máris nagytekintélyű ifjú társszerkesztővel megosztva, külön, írásban véleményezi első benyújtott verseit annak a középiskolai diáknak, aki még két év múltán megjelent első versével is a több nemzedéket felnevelt Nyugat legfiatalabb munkatársa lett.

4.

Akkoriban mindenütt én voltam a legfiatalabb. Weöres Sanyi akkorra már rég kinőtt a csodagyerekségből. Devecseri Gabit, egyetlen közeli barátomat a Nyugat munkatársai közül, külön büszkeségemül, én ütöttem el ettől a részegítő rangtól. A többiek közül az ifjabbak is jószerint tíz évvel korosabban ültek a Dunakorzó-kávéházi Nyugat-asztalnál, ahová az első kéziratok visszakapása után (rendhagyó módon, mert ehhez általában csak a már megjelenésre érdemesítetteknek volt joguk) meghívást nyertem.

De legfiatalabb voltam a Szép Szó kedd esti szerkesztőségi óráin s utána a Hanglibeli sörözéseken is; a Hajnal Annáék lakásán egybegyűlt Tóth Árpád Társaságban; a Szerb Antal híres *Száz Versének* fordítói névsorában; a Vajda János Társaság pódiumán; a Bóka László Weöres *Medúzájáról* 1944-ben írott kritikájában felsorolt „legifjabb költőnemzedék jobbjai" hosszú

[illegible] nehéz helyzetben van. Dehát — gondoltam még azután is keserűen — mikor az én szegény szonettem már úgysem osztott-szorzott volna ebben a szégyenletes aritmetikában...

Mindenesetre: a valaha netán felém irányuló elismeréstől való bármiféle jogtalan, erőszakos diszkrimináció által való elüttetésem nem hathatott volna és nem hathat semmikor rám olyan mélységes szomorúsággal, mint ez: hogy attól ütöttek el, hogy hódolattal adózhassak annak, aki iránt a kibírhatatlanságig tele voltam hódolattal.

6.

Pedig ez a hódolat — pontosabban: a Babits iránti érzelmeim bonyolult összessége — maga is tele volt ellentmondással.

A *Nyugat* nagy nemzedékének legtöbbjét én nem íróként és „nagyként" ismertem meg, hanem — bácsiként. Frici bácsi olyan kedvesen bolondos volt, és döcögve lógázta kezében különös alakú fekete lakktáskáját, amelynek vörös bőrből volt a belseje. Desiré bácsi megvárt apukával az iskolakapuban és ott, a Markó utca közepén, fölemelt a feje fölé a magasba, aztán habos-kávéval vendégelt meg egy sarokkal odébb, a diákoknak tilos Seemann-kávéházban. Milán bácsinak olyan furcsán rángatózott az arca. Jenő bácsi nagy sapkalengetéssel ült oda hozzánk vasárnap dél-

Antal Ilona

(he-)?

Fekvő tehet ábrázoló -cimnélküli- rajzát be mutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 25.
XV. évf. 39. sz. 16. lap

Antal Ilona

Fát -madarakkal- ábrázoló litografiáját bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 6.
XV. évf. 45. sz. 16. lap

Antal Ilona

A lap bemutatja a müvész rézkarcát, mely kutyafejet ábrázol.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. febr. 5.
XVI. évf. 6. sz. 12. lap

Antal Ilona

szerepelt a tárlaton

"Merengő"

"Női fej" repr. 37. lap.

Kaposvári Gyula: Szolnoki Téli Tárlat 1963.
JÁSZSÁG 1964 jun. 32-30. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 ÁPR 10

1021

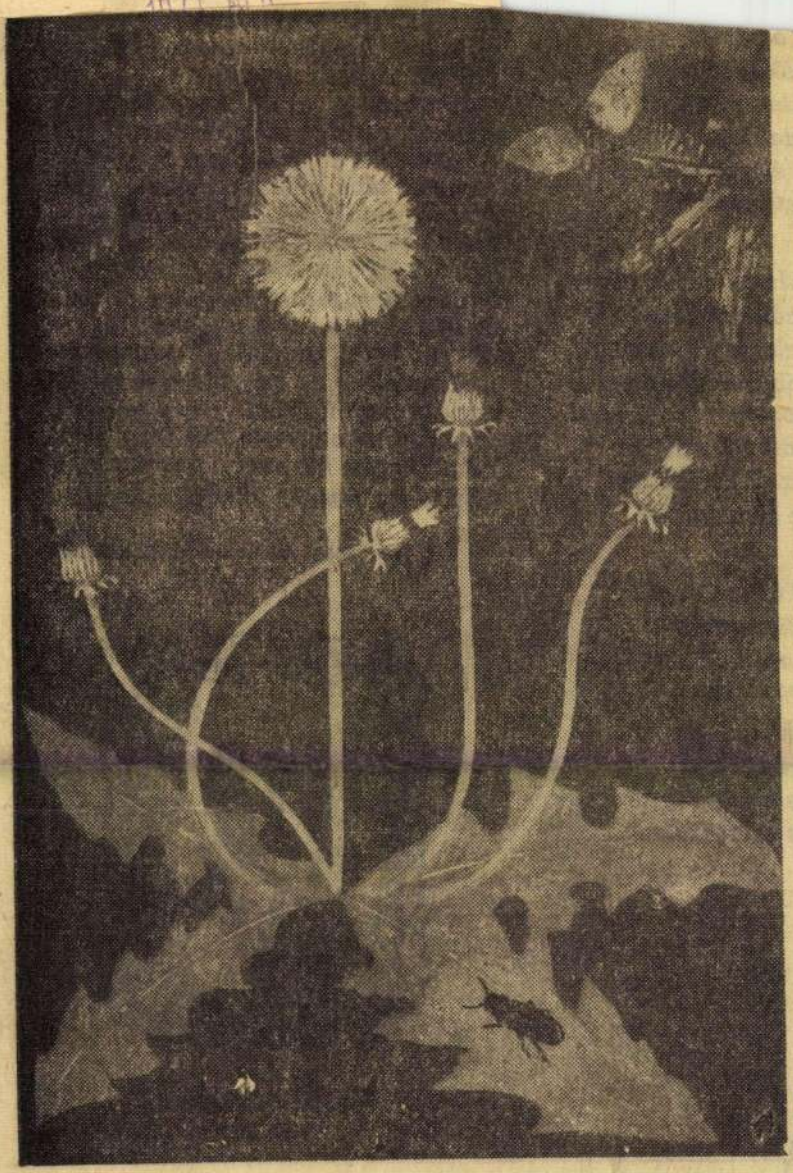

Antal Ilona rajza

Antal Ilona

...gaink és ocséink.
...elett zászlók lobognak.
...mléktáblákat visznek.
...ndulókat dalolnak,
...víg lázban éljeneznek.
...a nagy teret betöltik.

...k — nem néznek rájuk vissza.
...c — nem szólítják meg őket.
...c — nem felel nékik senki.
...c — volt tribünök tövében.
...c — lebontott törvények közt.
...c — beomlott égbe nézve.
...c — időnk zsákutcájában.
...c — terünk sivatagában.

...soszogva körbe járnak.
...mlékezőt keresnek.
...eánk ott nem találnak.
...nind végleg eltévedtek.

...ápadva elnémulnak.
...dőtlenné vénülnek.
...ászlói megfakulnak.
...süggedten szétoszolnak.

kék ujjak pöngették, kettészakadt.
S többé nem tudták legyűrni az álmot.
Én éjszakáig néztem a falat;
hátam mögött az utcák s szellememnek
nyüzsgése egyre egymásba csapott,
s az őket sújtó dühödt, darabos
árnyak tombolva színüket cserélték.
Vézna kezem hó-pántja már-már
nem tudta összefogni koponyámat.

(Az Ejféli körmenet című kötetből)

Kiss Attila rajza

Antal Sivre,
Irén, István

ANTAL IMRE

Csángó festő betlehemes boldogsága

Antal Imre a gyerekkori játékokról, az anyagi javakról és az alkotás örömérő

Régen vonzott kiállításmegnyitó annyi érdeklődőt, mint az 1944-ben Gyimesfelsőlokon született Antal Imréé, aki több évtized terméséből mutat be válogatást a Károlyi-palotában, a Károlyi Palota Kulturális Központ és Hamvas Intézet rendezésében.

P. Szabó Ernő

A jellegzetes táj jelenik meg művein, ám a couleur locale nem mond ellent annak, hogy festészete az egyetemes művészet áramlataiba kapcsolódik. A hagyomány, az örök emberi problémák és a csángók nagyon is mai gondjai találkoznak alkotásaiban. De mondhatjuk-e egyáltalán a XXI. század elején művészemberre, hogy csángó festő?

– Igen is, nem is. A csángó festő elnevezéssel itt találkoztam először. Istenem, csángó vidékre születtem, ezért sosem pironkodtam, de nem is kérdekedtem vele. Legelső emlékeim hároméves koromból valók. Amikor kenyeret sütött nagyanyám, minden gyereknek készített egy külön kis cipót. Én állatfigurákat gyúrtam a beléből. Később jutottam hozzá papírhoz, ceruzához. Ez sem volt természetes, hiszen nehéz volt a megélhetés is. Édesapám két műszakban dolgozott, mint a legtöbb gyimesi: napközben tűzoltó volt, délután pedig ment ki a hegyi kaszálóra, gondozta az állatokat.

– Ebből a környezetből milyen út vezetett a művészet felé?

– Elhatározásom *Kallós Zoltán*nak köszönhető, aki akkoriban Gyimesközéplokon tanítóskodott, 1958-ban ő vitt fel Marosvásárhelyre, ahol azután öt évig a művészeti szakközépiskolában tanulhattam, ahol nagyon jó pedagógusok tanítottak: *Nagy Pál, Bordi András, Barabás István, Piskolti Gábor, Izsák Márton, Hunyadi László*, akik mondhatni szülőként segítettek. 1963-ban érettségiztem. A kolozsvári Ion Andrescu Képzőművészeti Akadémián azonban a felvételin akkoriban nem a rajz-, hanem a románnyelv-tudás és irodalomismeret volt a fontos, így többé nem próbálkoztam.

– Maradhatott volna talán Vásárhelyen vagy más erdélyi nagyvárosban, mégsem ezt tette…

– A katonaság után visszatértem Gyimesbe, megnősültem. Négy évig Csíkszeredába ingáztam – előbb a népművészeti szövetkezet keramikus tervezője, majd a múzeum munkatársa voltam. 1968-tól 1986-ig a falumban tanítottam rajzot. Tizenöt évvel ezelőtt azután elhatároztam, hogy csak a művészettel foglalkozom. A megélhetésünket a családi gazdaság biztosította. Emellett minden nap jutott rá időm, energiám, hogy rajzoljak, fessek, és ez ma is így megy.

– Dekoratív motívumokból épített linómetszetek, nagyobb lélegzetű olajképek egyaránt szerepelnek tárlatán, de legtöbb műve olajpasztell. Miért?

– Könnyebb, gyorsabban megy a munka a pasztellel vagy a vegyes technikával; az akrilt és az olajpasztellt kombinálom.

– Zárt völgyben él, de nem bezárva, tartja a kapcsolatot a csíkszeredai művésztársakkal, sok helyen, sok kiállításon vett részt. A makói művésztelepnek tíz éve visszatérő vendége. De mintha a témát illetően sem szívesen mozdulna ki szülőföldjéről.

– Gazdag a világ körülöttem. Tőlem távol lévő dolgok nem foglalkoztatnak. A gyimesiek élete, életmódja inspirál, vagy az utóbbi időben a népdalkincs. Az idő múltával visszajönnek a gyermekkori emlékek is, persze megszépülve. Felidézem az állatokkal való kapcsolatomat, ami nem volt zökkenőmentes, mert félénk gyerekként a nagyobb állatoktól vonakodtam. Vagy felidéződik például a a felszabadultság érzése, az öröm, amit az általunk készített játékokkal való foglalkozás okozott. Ez a mai gyermekek számára szinte hihetetlen érzés.

– Talán az a kapcsolat is, amelyet a tájjal alakított ki az ember, s őrzött évszázadokon át. Él még ez a kapcsolat?

– Az utóbbi évtizedben háttérbe szorult a táj védelme és ez rengeteg problémát jelent. Nagyon sok erdőt kivágtak, szennyezik a környezetet, megszűnőben van az ember és táj közötti egészséges harmónia. Régebben ügyeltünk minden csepp metére, ma, amikor az anyagi javak előteremtése ennyire a középpontba került, nem jut erre figyelem. Fontos a jólét is persze, nagyon sokat gyarapodott is a világunk, de erkölcsileg ugyanannyit szegényedett. Megszűnt az önzetlen, jó szándékú kapcsolat az emberek között.

– Mit tehet a művész, hogy megálljon a romlás folyamata?

– Sokat nem tehetek ellene. Esetleg a személyes példám jelenthet valamit, az, hogy ott maradtam, dolgoztam, s hogy ma sem akarok eljönni onnan. Van egy réteg, főleg a fiatalok között, amely érdeklődik a munkám iránt, azok között, akikkel foglalkoztam, s akik ma már a húszas–harmincas korosztályhoz tartoznak, van igény a művészetre. A kisebbik fiam családi vállalkozásban bárgalériát működtet. Négy év alatt több mint húsz kiállítást rendeztek, mindig sok érdeklődővel. Élénk viták folynak, mert nem szájbarágós művészetet akarunk nekik bemutatni, hanem olyan értékeket, amelyeken el kell gondolkodni, ami szellemi erőfeszítést követel. Nem könnyű ez olyan vidéken, ahol a népművészetet már, a kortárs képzőművészetet még kevesen érzik közel magukhoz, s kevés időt szentelnek a művészetnek. Lehet, hogy néhány év múlva mi is nyugatiak leszünk, jómódban élünk, de egyre nehezebben tudjuk megmondani, hol is élünk, kik is vagyunk igazán.

Gyimesi tél 2000 (tollrajz)

– A hétköznapok kérdéseire talán még az ünnepek segítenek felelni. Élnek még Gyimesben? Mely ünnepek a legfontosabbak?

– Szervesen hozzátartoztak az élethez ezek a napok is, és Gyimesben ma is élnek az ünnepi szokások. Főleg az egyháziak, hiszen itt még igazán él a hit. Mivel a gyimesi csángók katolikusok, főleg a pünkösdöt ünneplik. Nagyon szép ünnep a karácsony is. Nem voltak ennyire díszes karácsonyfák, de az angyal hozta őket, s örvendeztünk, akármilyen csekély ajándék volt pár szem cukorka a fa alatt. Énekeltünk, a gyerekek másnap este végigjárták a falut. A betlehemi játék megmaradt, bár ma már egy kicsit mesterkéltebb, hiszen nem a legények szervezik a baráti csoportnak, mások a díszletek is.

– A képei februárig Budapesten maradnak, de festőjük karácsonyra hazatér. Hogyan tölti az ünnepet?

– Ötven-hatvan centiméteres hó volt, huszonhárom fokos hideg, amikor eljöttünk, igazi tél, s ez valószínűleg ki is tart májusig. Mi is feldíszítjük a karácsonyfát, ami nélkül nincs igazi ünnepi hangulat. A család összegyűl, én pedig, ha az időm engedi, ilyenkor is bemegyek a műterembe. Azt mondják, az ünnep azért ünnep, hogy ne dolgozzék az ember. De nekem hozzátartozik a vázlatozás, a festés is. Talán kép születik egy korábbi terv nyomán, talán egy rajz a hóval borított tájról, a szálas fenyvesekről, amelyek úgy kötik össze az eget és a földet, mint sehol másutt, csak Gyimesben.

Ünnnepi televízió- és rádióműsor

A rádió- és a televízió-műsorok részletesen és ajánlóval a szerdánként megjelenő, színes, 32 oldalas **MŰSORÚJSÁG** című mellékletünkben olvashatók.

HÉTFŐ

m1: **7.05** Kunkori és a Kandúrvarázsló **8.10** Rossini: Hamupipőke **10.00** Karácsonyi dalok a Vatikánból **11.30** Jászol a csillag alatt **12.05** A múltnak kútja **13.00** Ecsegi betlehemes **13.25** „Villanás" **14.00** Parlamenti karácsony **15.05** Karácsonyi mese **16.10** Karácsonyi Madonna **16.40** Karácsonyi kívánság **18.10** Esti mese **18.40** Ismeretlen ismerősök **19.30** Karácsonyi Önök kérték! **20.30** Demetrius és a gladiátorok **22.10** Beethoven: IX. szimfónia **23.25**: Mézet ont az ég… **23.55** Karácsonyi éjféli mise

m2: **7.05** Az Atlanti-óceán gyöngyszeme **8.00** Színészmúzeum **10.00** Élet apával **12.02** Hírek **12.35** Akár hiszed, akár nem… **13.35** A két csaló **14.35** Kávéház **15.05.** Karácsonyi mese **17.55** Éjféli színjáték **19.30** Esti mese **20.55** Karácsonyi Önök kérték! **21.50** Szerelmi történet **23.55** Éjszakai választék

DUNA TV: **6.10** Betlehemes körút **7.20** Téli matiné **10.35** Föld és vér **12.45** A világ legjobb áruháza **14.00** Krisztus nyomában **14.30** Copperfield Dávid **15.55** Egyszer volt, hol nem volt **16.20** Százéves a gyermekvédelem – jubileumi gála az IBS színpadán **17.40** Mese **18.05** Esterházy Pál: Harmonia caelestis **18.30** Híradó **20.00** A világ legszebb története – A Biblia **21.50** Szereti ön Brahmsot? **0.00** Éjféli mise **1.35** Vers

tv2: **6.30** tv2 matiné **9.00** Cartoon Network **11.05** Magic Mirror – Tükröm, tükröm **12.45** Fantaghiro, a harcos hercegnő **14.50** Óz, a csodák csodája **16.45** Alf **18.25** Boldog karácsonyt! **18.30** Tények **19.00** Richie Rich – Rosszcsont beforr **20.45** Vakáció New Yorkban **22.20**

KEDD

m1: **7.05** Gyerekeknek! **9.10** Szent István és műve **10.00** Karácsonyi református istentisztelet **11.05** „Karácsonytól Szent István napjáig" **12.00** Kapcsoljuk Rómát! **12.40** Michelangelo: a művész, aki nem akart festeni **13.00** Kincses kolostorok **13.30** Így készült: az Egy bogár élete **14.10** Az év sportolói választás **15.10** Katolikus krónika **15.45** Boldog karácsonyt, Miss King! **17.20** Mikor síel az oroszlán? **18.15** Esti mese **18.45** Híradó este **19.00** Egy bogár élete **20.35** Zenevarázs **21.25** Agónia és eksztázis **23.25** J. S. Bach: Karácsonyi oratórium

m2: **7.05** Szeleczky Zita arcai **7.50** Karácsonyi dalok a Vatikánból **9.25** Gyerekeknek! **12.00** Kapcsoljuk Rómát! **12.40** Karácsonyi református istentisztelet **13.40** Karácsonytól Szent István napjáig **14.35** Parlamenti karácsony **15.35** Fehér karácsony **16.05** Ismeretlen ismerősök **16.55** Az év nemzetközi sikerei **18.25** Egy-másért-gála **19.45** Esti mese **20.05** Híradó este **20.15** Jézus **21.45** Második fejezet **23.50** Éjszakai telefon **1.25** Éjszakai választék

DUNA TV: **6.10** Vándorbot! **6.40** Szeretetajándék **6.55** Bözödújfalu **7.10** „Krisztus néked glória" **7.25** Téli matiné **9.05** Hárman a korallszigeten **9.25** Égből pottyant emlékezés **9.55** Föld és vér **10.45** Ünnepi hangverseny a Magyar Rádió Gyermekkarával **11.25** Határok fölött **12.05** Mennyei király születik **12.30** Krisztus nyomában **13.00** Naplegenda **14.30** Copperfield Dávid **16.05** Egyszer egy királyfi **16.10** Jane Eyre **17.55** Mese **18.25** Általó **18.30** Híradó **19.00** „Köszönet mindenért" **20.00** A világ legszebb története – A biblia **21.40** Temzeparti karácsony **22.10** Zongoraiecke **0.10** Vers

tv2: **7.00** tv2-matiné **9.00** Carton Network **11.45** Karácsonyi csodák **11.40** Kópé koboldok 2. **13.20** Fantaghiro, a harcos hercegnő **15.00** Pinokkió **16.45** Rex, a kölyökfelügyelő **18.30** Tények **19.00** Karácsonyi dalok **19.30** Szájkosaras kosaras – A rögbipályák réme **21.10** Dzsungelből dzsungelbe **23.05** Mikulás vészhelyzetben **0.45** Kapcsolat-koncert **1.40** Vers éjfél után

SZERDA

m1: **7.05** Gyerekeknek! **10.05** A koronázatlan király **10.25** Az év nemzetközi sikerei **12.05** Nekem ne lenne hazám? **12.20** Fehér karácsony **13.00** Futballisták a gyermekekért **14.35** Volt egyszer egy 7:1 **15.30** Melocco Miklós Szent István-szobra **16.05** A majmok kastélya **17.25** Mikor síel az oroszlán? **18.15** Karácsonyi dalok **18.25** Esti mese **18.45** Híradó este **19.00** Heltai Jenő két egyfelvonásosa **19.45** Hegedűgála 2001 **21.45** Minden reggel

m2: **7.05** A Lánchídtól a Korinthoszi-csatornáig **7.35** Mainau **8.05** Az utca embere **10.15** Diótörő **12.00** Koldus és királyfi **14.00** Karácsonyi cica **14.30** Mindent a győzelemért **16.20** Jelfák **16.30** Bach: Karácsonyi oratórium **18.00** Futballisták a gyerekért **19.30** Zenelánc **19.40** Esti mese **20.00** Híradó este **20.15** Jézus **21.45** Hauser Adrienne **23.00** Éjszakai telefon **0.35** Éjszakai választék

DUNA TV: **6.10** Isten kezében **6.40** Karácsonyvásár Gömörben **6.45** Farkas Ferenc: Körösheygi betlehemes **7.05** Évről évre – képről képre **7.25** Téli matiné **8.25** Hárman a korallszigeten **8.50** Mennyei ajándék **10.15** Föld és vér **11.05** A székesfehérvári bazilika **11.25** Pinczési Judit: Két dal **11.30** A megmutatott szeretet **11.55** Pinczési Judit: Léggömb **12.05** Gyurkovics fiúk **13.35** Szemelvény **13.40** Ha fúj az északi szél **14.30** A szépség és a szörnyeteg **15.45** „Ó, zöld fenyő…" **16.25** Andrea Bocelli szent áriákat énekel **17.20** Mese **17.35** Angyalhaj **17.50** Jó estét, Mrs. Campbell! **19.45** Híradó **20.15** Karácsonyi koncert **21.40** Az én útitársnőm **23.25** Hogy a lélek munkálkodjék **0.25** Vers

tv2: **7.00** tv2-matiné **9.00** Cartoon Network **11.00** Karácsonyi manók **11.30** Babszem Jankó **12.40** Fantaghiro, a harcos hercegnő **14.35** Oroszlánok földjén **16.25** Salamon király kincse **18.30** Tények **19.00** Mr. Bean karácsonya **19.30** Nicsak, ki beszél most! **21.15** A három nindzsa nem hagyja magát **22.55** Nagycsaládot karácsonyra **0.35** Zorán-koncert

RTL KLUB: **6.30** Hupikék törpikék [illegible] **9.55** A varázsgyöngy [illegible] Csak egy sza-

Robbanószer a repülőn

Az American Airlines Párizsból Miamiba tartó járatán robbanószert fedeztek fel egy utasnál szombaton , akit a legénység és az utasok tettek ártalmatlanná. A gép irányt változtatott és Bostonban szállt le, ahol az FBI ügynökei azonnal őrizetbe vették a gyanús férfit.

HÍRÖSSZEFOGLALÓ

Mint kiderült, a fedélzeti személyzet egyik tagja kénszagot érzett, amit gyufagyújtás okozhatott, és drótot látott kilógni az egyik utas cipőjéből. Ekkor több utassal együtt akcióba lépett. A Boeing 767-es típusú gépet végül az amerikai légierő két F–15-ös vadászgépe kísérte a bostoni repülőtérre, amelynek igazgatója elmondta: a cipőben károkozáshoz elegendő mennyiségű robbanószert találtak, s a beavatkozás nagyon komoly dolognak vette elejét. A jelek szerint arab férfi három héttel ezelőtt Belgiumban kiállított brit útlevéllel utazott. A hatóságok szerint az úti okmány valószínűleg hamis. A Fehér Ház jelezte, hogy *George Bush* elnököt is tájékoztatták a történtekről. Az FBI folytatja a nyomozást. Mint az AFP megtudta: némi robbanószerrel a cipőjében bárki átjuthat a Charles de Gaulle repülőtér szűrőjén, mert a biztonsági kapukat nem ilyen anyagok észlelésére tervezték. A röntgenezőkapuk csak gyanús tárgyak, főleg fémtömegek, idomok detektálására jók. A robbanószerek felfedezéséhez kifinomult szaglás kell, amivel egyedül az erre idomított kutyák rendelkeznek. A hírügynökség szerint ezzel szemben az American Airlines jegy- és poggyászkezelést végző alkalmazottja felfigyelhetett volna a hosszú útra csomag nélkül induló utasra.

Az American Airlines szóvivője vasárnap azt mondta, hogy nem vár komolyabb hatást a céget ért legutóbbi súlyos incidenstől a légitársaság üzletmenetére. A világ legnagyobb légitársaságának két repülőgépét is felhasználták a szeptember 11-i merénylethullám elkövetői, s azóta a vállalat naponta milliókat veszít a forgalom meredek visszaesése miatt.

Káosz a hó miatt

LÁZÁR

Horrorviszonyok között kezdődött a németek karácsonyi ünnepe. A Baltikum felől betört hideghullám és az azt kísérő heves havazás káoszt eredményezett az ország majd egész területén. Az autópályákon összeomlott a forgalom, a leghosszabb közlekedési dugó a 9-es számú sztrádán, a Nürnberg–Hof szakaszon drámai helyzetet teremtett: 120 kilométeren át minden megbénult, az utasok nagy része közel húsz órán keresztül ki volt szolgáltatva az időjárás viszontagságainak. Hasonló volt a helyzet a 3-as (Frankfurt–Köln) és a 45-ös (Frankfurt–Dortmund) pályákon is. Több kerületben a hatóságok katasztrófariadót rendeltek el. A Vöröskereszt és a technikai segélyszolgálat takarókkal, meleg teával és levessel igyekezett ellátni a szükséghelyzetbe került utasokat, akiknek nagy része meggondolatlanul – nyári gumikkal, csak részben megtöltött benzintankkal – vágott neki az útnak. A rendőrség Baden-Württemberg tartományban 323, Berlinben 640 baleesetet regisztrált. A frankfurti repülőtéren több mint háromszáz rajtot és landolást töröltek. A hókatasztrófa a meteorológusokat is meglepte, ugyanakkor figyelmeztettek arra, hogy további erős havazás várható. Az autósok nagy része levonta a drámai események tanulságát, és későbbi időpontra halasztotta indulását a sípályák felé.

Gyásznap Bulgáriában

MTI

Bulgáriában vasárnap országos gyásznapot tartottak azoknak a tinédzsereknek az emlékére, akik pénteken éjszaka egy diszkónál történt balesetben haltak meg.

A tragédia Szófiában, a népszerű Indigo lemezklub bejárata előtt történt. Rengeteg fiatal szeretett volna bejutni a karácsony alkalmából rendezett mulatságra, amikor a jeges lépcsőn megcsúsztak a várakozók, és egymás hegyére-hátára zuhanva agyonnyomták a legalulra szorultakat. Hat lány és egy fiú halt meg a szerencsétlenségben, 11 és 15 év közöttiek. Tucatnyi sebesültet jelenleg is kórházban ápolnak.

Ünnepi televízió- és rádióműsor

A rádió- és a televízió-műsorok részletesen és ajánlóval a szerdánként megjelenő, színes, 32 oldalas **MŰSORÚJSÁG** című mellékletünkben olvashatók.

HÉTFŐ

m1: **7.05** Kunkori és a Kandúrvarázsló **8.10** Rossini: Hamupipőke **10.00** Karácsonyi dalok a Vatikánból **11.30** Jászol a csillag alatt **12.05** A múltnak kútja **13.00** Ecsegi betlehemes **13.25** „Villanás" **14.00** Parlamenti karácsony **15.05** Karácsonyi mese **16.10** Karácsonyi Madonna **16.40** Karácsonyi kívánság **18.10** Esti mese **18.40** Ismeretlen ismerősök **19.30** Karácsonyi Önök kérték! **20.30** Demetrius és a gladiátorok **22.10** Beethoven: IX. szimfónia **23.25**: Mézet ont az ég… **23.55** Karácsonyi éjféli mise

m2: **7.05** Az Atlanti-óceán gyöngyszeme **8.00** Színészmúzeum **10.00** Élet apával **12.02** Hírek **12.35** Akár hiszed, akár nem… **13.35** A két csaló **14.35** Kávéház **15.05.** Karácsonyi mese **17.55** Éjféli színjáték **19.30** Esti mese **20.55** Karácsonyi Önök kérték! **21.50** Szerelmi történet **23.55** Éjszakai választék

DUNA TV: **6.10** Betlehemes körút **7.20** Téli matiné **10.35** Föld és vér **12.45** A világ legjobb áruháza **14.00** Krisztus nyomában **14.30** Copperfield Dávid **15.55** Egyszer volt, hol nem volt **16.20** Százéves a gyermekvédelem – jubileumi gála az IBS színpadán **17.40** Mese **18.05** Esterházy Pál: Harmonia caelestis **18.30** Híradó **20.00** A világ legszebb története – A Biblia **21.50** Szereti ön Brahmsot? **0.00** Éjféli mise **1.35** Vers

tv2: **6.30** tv2 matiné **9.00** Cartoon Network **11.05** Magic Mirror – Tükröm, tükröm **12.45** Fantaghiro, a harcos hercegnő **14.50** Óz, a csodák csodája **16.45** Alf **18.25** Boldog karácsonyt! **18.30** Tények **19.00** Richie Rich – Rosszcsont beforr

KEDD

m1: **7.05** Gyerekeknek! **9.10** Szent István és műve **10.00** Karácsonyi református istentisztelet **11.05** „Karácsonytól Szent István napjáig" **12.00** Kapcsoljuk Rómát! **12.40** Michelangelo: a művész, aki nem akart festeni **13.00** Kincses kolostorok **13.30** Így készült: az Egy bogár élete **14.10** Az év sportolói választás **15.10** Katolikus krónika **15.45** Boldog karácsonyt, Miss King! **17.20** Mikor síel az oroszlán? **18.15** Esti mese **18.45** Híradó este **19.00** Egy bogár élete **20.35** Zenevarázs **21.25** Agónia és eksztázis **23.25** J. S. Bach: Karácsonyi oratórium

m2: **7.05** Szeleczky Zita arcai **7.50** Karácsonyi dalok a Vatikánból **9.25** Gyerekeknek! **12.00** Kapcsoljuk Rómát! **12.40** Karácsonyi református istentisztelet **13.40** Karácsonytól Szent István napjáig **14.35** Parlamenti karácsony **15.35** Fehér karácsony **16.05** Ismeretlen ismerősök **16.55** Az év nemzetközi sikerei **18.25** Egy-másért-gála **19.45** Esti mese **20.05** Híradó este **20.15** Jézus **21.45** Második fejezet **23.50** Éjszakai telefon **1.25** Éjszakai választék

DUNA TV: **6.10** Vándorbot! **6.40** Szeretetajándék **6.55** Bözödújfalu **7.10** „Krisztus néked glória" **7.25** Téli matiné **9.05** Hárman a korallszigeten **9.25** Égből pottyant emlékezés **9.55** Föld és vér **10.45** Ünnepi hangverseny a Magyar Rádió Gyermekkarával **11.25** Határok fölött **12.05** Mennyei király születik **12.30** Krisztus nyomában **13.00** Naplegenda **14.30** Copperfield Dávid **16.05** Egyszer egy királyfi **16.10** Jane Eyre **17.55** Mese **18.25** Altató **18.30** Híradó **19.00** „Köszönet mindenért" **20.00** A világ legszebb története – A biblia **21.40** Temzeparti karácsony **22.10** Zongoralecke **0.10** Vers

tv2: **7.00** tv2-matiné **9.00** Carton Network **11.45** Karácsonyi csodák **11.40** Kópé koboldok 2. **13.20** Fantaghiro, a harcos hercegnő **15.00** Pinokkió **16.45** Rex, a kölyökfelügyelő **18.30** Tények **19.00** Karácsonyi dalok **19.30** Szájkosaras kosaras – A rögbipályák réme **21.10** Dzsungelből dzsungelbe **23.05** Mikulás vészhelyzetben **0.45** Kapcsolat-koncert **1.40** Vers éjfél után

SZERDA

m1: **7.05** Gyerekeknek! **10.05** A koronázatlan király **10.25** Az év nemzetközi sikerei **12.05** Nekem ne lenne hazám? **12.20** Fehér karácsony **13.00** Futballisták a gyermekekért **14.35** Volt egyszer egy 7:1 **15.30** Melocco Miklós Szent István-szobra **16.05** A majmok kastélya **17.25** Mikor síel az oroszlán? **18.15** Karácsonyi dalok **18.25** Esti mese **18.45** Híradó este **19.00** Heltai Jenő két egyfelvonásosa **19.45** Hegedűgála 2001 **21.45** Minden reggel

m2: **7.05** A Lánchídtól a Korinthoszi-csatornáig **7.35** Mainau **8.05** Az utca embere **10.15** Diótörő **12.00** Koldus és királyfi **14.00** Karácsonyi cica **14.30** Mindent a győzelemért **16.20** Jelfák **16.30** Bach: Karácsonyi oratórium **18.00** Futballisták a gyerkekért **19.30** Zenelánc **19.40** Esti mese **20.00** Híradó este **20.15** Jézus **21.45** Hauser Adrienne **23.00** Éjszakai telefon **0.35** Éjszakai választék

DUNA TV: **6.10** Isten kezében **6.40** Karácsonyvásár Gömörben **6.45** Farkas Ferenc: Köröshegyi betlehemes **7.05** Évről évre – képről képre **7.25** Téli matiné **8.25** Hárman a korallszigeten **8.50** Mennyei ajándék **10.15** Föld és vér **11.05** A székesfehérvári bazilika **11.25** Pinczési Judit: Két dal **11.30** A megmutatott szeretet **11.55** Pinczési Judit: Léggömb **12.05** Gyurkovics fiúk **13.35** Szemelvény **13.40** Ha fúj az északi szél **14.30** A szépség és a szörnyeteg **15.45** „Ó, zöld fenyő…" **16.25** Andrea Bocelli szent áriákat énekel **17.20** Mese **17.35** Angyalhaj **17.50** Jó estét, Mrs. Campbell! **19.45** Híradó **20.15** Karácsonyi koncert **21.40** Az én útitársnőm **23.25** Hogy a lélek munkálkodjék **0.25** Vers

tv2: **7.00** tv2-matiné **9.00** Cartoon Network **11.00** Karácsonyi manók **11.30** Babszem Jankó **12.40** Fantaghiro, a harcos hercegnő **14.35** Oroszlánok földjén **16.25** Salamon király kincse **18.30** Tények **19.00** Mr. Bean karácsonya **19.30** Nicsak, ki beszél most! **21.15** A három nindzsa nem hagyja magát **22.55** Nagycsaládot karácsonyra **0.35** Zorán-koncert

RTL KLUB: **6.30** Hupikék törpikék **9.55** A varázsgyöngy

Robbanószer a repülőn

Az American Airlines Párizsból Miamiba tartó járatán robbanószert fedeztek fel egy utasnál szombaton , akit a legénység és az utasok tettek ártalmatlanná. A gép irányt változtatott és Bostonban szállt le, ahol az FBI ügynökei azonnal őrizetbe vették a gyanús férfit.

HÍRÖSSZEFOGLALÓ

Mint kiderült, a fedélzeti személyzet egyik tagja kénszagot érzett, amit gyufagyújtás okozhatott, és drótot látott kilógni az egyik utas cipőjéből. Ekkor több utassal együtt akcióba lépett. A Boeing 767-es típusú gépet végül az amerikai légierő két F–15-ös vadászgépe kísérte a bostoni repülőtérre, amelynek igazgatója elmondta: a cipőben károkozáshoz elegendő mennyiségű robbanószert találtak, s a beavatkozás nagyon komoly dolognak vette elejét. A jelek szerint arab férfi három héttel ezelőtt Belgiumban kiállított brit útlevéllel utazott. A hatóságok szerint az úti okmány valószínűleg hamis. A Fehér Ház jelezte, hogy *George Bush* elnököt is tájékoztatták a történtekről. Az FBI folytatja a nyomozást. Mint az AFP megtudta: némi robbanószerrel a cipőjében bárki átjuthat a Charles de Gaulle repülőtér szűrőjén, mert a biztonsági kapukat nem ilyen anyagok észlelésére tervezték. A röntgenezőkapuk csak gyanús tárgyak, főleg fémtömegek, idomok detektálására jók. A robbanószerek felfedezéséhez kifinomult szaglás kell, amivel egyedül az erre idomított kutyák rendelkeznek. A hírügynökség szerint ezzel szemben az American Airlines jegy- és poggyászkezelést végző alkalmazottja felfigyelhetett volna a hosszú útra csomag nélkül induló utasra.

Az American Airlines szóvivője vasárnap azt mondta, hogy nem vár komolyabb hatást a céget ért legutóbbi súlyos incidenstől a légitársaság üzletmenetére. A világ legnagyobb légitársaságának két repülőgépét is felhasználták a szeptember 11-i merénylethullám elkövetői, s azóta a vállalat naponta milliókat veszít a forgalom meredek visszaesése miatt.

Káosz a hó miatt

LÁZÁR

Horrorviszonyok között kezdődött a németek karácsonyi ünnepe. A Baltikum felől betört hideghullám és az azt kísérő heves havazás káoszt eredményezett az ország majd egész területén. Az autópályákon összeomlott a forgalom, a leghosszabb közlekedési dugó a 9-es számú sztrádán, a Nürnberg–Hof szakaszon drámai helyzetet teremtett: 120 kilométeren át minden megbénult, az utasok nagy része közel húsz órán keresztül ki volt szolgáltatva az időjárás viszontagságainak. Hasonló volt a helyzet a 3-as (Frankfurt–Köln) és a 45-ös (Frankfurt–Dortmund) pályákon is. Több kerületben a hó[illegible] riadót rendeltek el. A Vöröskereszt és a technikai segélyszolgálat takarókkal, meleg teával és levessel igyekezett ellátni a szükséghelyzetbe került utasokat, akiknek nagy része meggondolatlanul – nyári gumikkal, csak részben megtöltött benzintankkal – vágott neki az útnak. A rendőrség Baden-Württemberg tartományban 323, Berlinben 640 balesetet regisztrált. A frankfurti repülőtéren több mint háromszáz rajtot és landolást töröltek. A hókatasztrófa a meteorológusokat is meglepte, ugyanakkor figyelmeztettek arra, hogy további erős havazás várható. Az autósok nagy része levonta a drámai események tanulságát, és későbbi időpontra halasztotta indulását a sípályák felé.

Gyásznap Bulgáriában

MTI

Bulgáriában vasárnap országos gyásznapot tartottak azoknak a tinédzsereknek az emlékére, akik pénteken éjszaka egy diszkónál történt balesetben haltak meg.

A tragédia Szófiában, a népszerű Indigo lemezklub bejárata előtt történt. Rengeteg fiatal szeretett volna bejutni a karácsony alkalmából rendezett mulatságra, amikor a jeges lépcsőn megcsúsztak a várakozók, és egymás hegyére-hátára zuhanva agyonnyomták a legalulra szorultakat. Hat lány és egy fiú halt meg a szerencsétlenségben, 11 és 15 év közöttiek. Tucatnyi sebesültet jelenleg is kórházban ápolnak.

Antal Imre festő

Csángó festő betlehemes boldogsága

Antal Imre a gyerekkori játékokról, az anyagi javakról és az alkotás örömérő

Régen vonzott kiállításmegnyitó annyi érdeklődőt, mint az 1944-ben Gyimesfelsőlokon született Antal Imréé, aki több évtized termé-séből mutat be válogatást a Károlyi-palotában, a Károlyi Palota Kulturális Központ és Hamvas Intézet rendezésében.

P. Szabó Ernő

A jellegzetes táj jelenik meg művein, ám a couleur locale nem mond ellent annak, hogy festészete az egyetemes művészet áramlataiba kapcsolódik. A hagyomány, az örök emberi problémák és a csángók nagyon is mai gondjai találkoznak alkotásaiban. De mondhatjuk-e egyáltalán a XXI. század elején művészemberre, hogy csángó festő?

– Igen is, nem is. A csángó festő elnevezéssel itt találkoztam először. Istenem, csángó vidékre születtem, ezért sosem pironkodtam, de nem is kérdekedtem vele. Legelső emlékeim hároméves koromból valók. Amikor kenyeret sütött nagyanyám, minden gyereknek készített egy külön kis cipót. Én állatfigurákat gyúrtam a beléből. Később jutottam hozzá papírhoz, ceruzához. Ez sem volt természetes, hiszen nehéz volt a megélhetés is. Édesapám két műszakban dolgozott, mint a legtöbb gyimesi: napközben tűzoltó volt, délután pedig ment ki a hegyi kaszálóra, gondozta az állatokat.

– Ebből a környezetből milyen út vezetett a művészet felé?

– Elhatározásom *Kallós Zoltánnak* köszönhető, aki akkoriban Gyimesközéplokon tanítóskodott, 1958-ban ő vitt fel Marosvásárhelyre, ahol azután öt évig a művészeti szakközépiskolában tanulhattam, ahol nagyon jó pedagógusok tanítottak: *Nagy Pál, Bordi András, Barabás István, Piskolti Gábor, Izsák Márton, Hunyadi László*, akik mondhatni szülőként segítettek. 1963-ban érettségiztem. A kolozsvári Ion Andrescu Képzőművészeti Akadémián azonban a felvételin akkoriban nem a rajz-, hanem a románnyelv-tudás és irodalomismeret volt a fontos, így többé nem próbálkoztam.

– Maradhatott volna talán Vásárhelyen vagy más erdélyi nagyvárosban, mégsem ezt tette…

– A katonaság után visszatértem Gyimesbe, megnősültem. Négy évig Csíkszeredába ingáztam – előbb a népművészeti szövetkezet keramikus tervezője, majd a múzeum munkatársa voltam. 1968-tól 1986-ig a falumban tanítottam rajzot. Tizenöt évvel ezelőtt azután elhatároztam, hogy csak a művészettel foglalkozom. A megélhetésünket a családi gazdaság biztosította. Emellett minden nap jutott rá időm, energiám, hogy rajzoljak, fessek, és ez ma is így megy.

– Dekoratív motívumokból épített linómetszetek, nagyobb lélegzetű olajképek egyaránt szerepelnek tárlatán, de legtöbb műve olajpasztell. Miért?

– Könnyebb, gyorsabban megy a munka a pasztellel vagy a vegyes technikával; az akrilt és az olajpasztellt kombinálom.

– Zárt völgyben él, de nem bezárva, tartja a kapcsolatot a csíkszeredai művésztársakkal, sok helyen, sok kiállításon vett részt. A makói művésztelepnek tíz éve visszatérő vendége. De mintha a témát illetően sem szívesen mozdulna ki szülőföldjéről.

– Gazdag a világ körülöttem. Tőlem távol lévő dolgok nem foglalkoztatnak. A gyimesiek élete, életmódja inspirál, vagy az utóbbi időben a népdalkincs. Az idő múltával visszajönnek a gyermekkori emlékek is, persze megszépülve. Felidézem az állatokkal való kapcsolatomat, ami nem volt zökkenőmentes, mert félénk gyerekként a nagyobb állatoktól vonakodtam. Vagy felidéződik például a a felszabadultság érzése, az öröm, amit az általunk készített játékokkal való foglalkozás okozott. Ez a mai gyermekek számára szinte hihetetlen érzés.

– Talán az a kapcsolat is, amelyet a tájjal alakított ki az ember, s őrzött évszázadokon át. Él még ez a kapcsolat?

– Az utóbbi évtizedben háttérbe szorult a táj védelme és ez rengeteg problémát jelent. Nagyon sok erdőt kivágtak, szennyezik a környezetet, megszűnőben van az ember és táj közötti egészséges harmónia. Régebben ügyeltünk minden csemetére, ma, amikor az anyagi javak előteremtése ennyire a középpontba került, nem jut erre figyelem. Fontos a jólét is persze, nagyon sokat gyarapodott is a világunk, de erkölcsileg ugyanannyit szegényedett. Megszűnt az önzetlen, jó szándékú kapcsolat az emberek között.

– Mit tehet a művész, hogy megálljon a romlás folyamata?

– Sokat nem tehetek ellene. Esetleg a személyes példám jelenthet valamit, az, hogy ott maradtam, dolgoztam, s hogy ma sem akarok eljönni onnan. Van egy réteg, főleg a fiatalok között, amely érdeklődik a munkám iránt, azok között, akikkel foglalkoztam, s akik ma már a húszas–harmincas korosztályhoz tartoznak, van igény a művészetre. A kisebbik fiam családi vállalkozásban bárgaléríát működtet. Négy év alatt több mint húsz kiállítást rendeztek, mindig sok érdeklődővel. Élénk viták folynak, mert nem szájbarágós művészetet akarunk nekik bemutatni, hanem olyan értékeket, amelyeken el kell gondolkodni, ami szellemi erőfeszítést követel. Nem könnyű ez olyan vidéken, ahol a népművészetet már, a kortárs képzőművészetet még kevesen érzik közel magukhoz, s kevés időt szentelnek a művészetnek. Lehet, hogy néhány év múlva mi is nyugatiak leszünk, jómódban élünk, de egyre nehezebben tudjuk megmondani, hol is élünk, kik is vagyunk igazán.

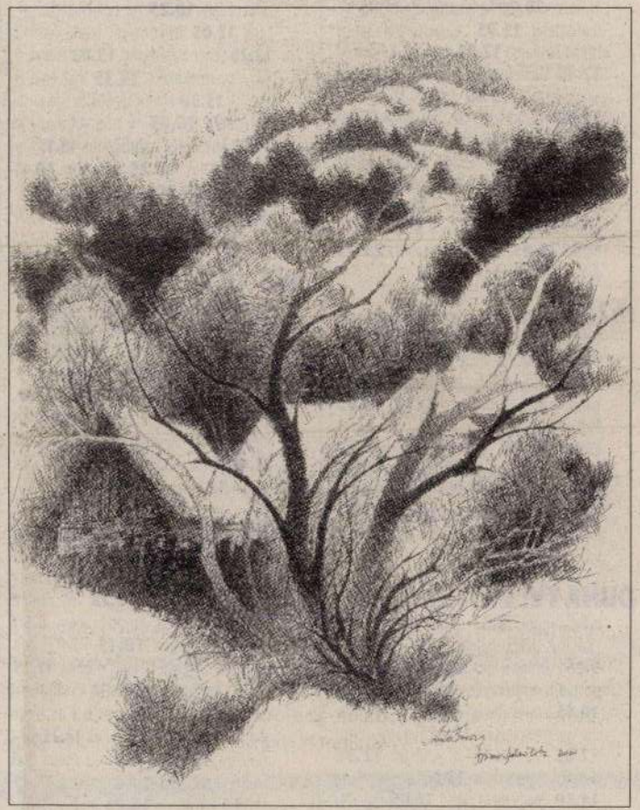

Gyimesi tél 2000 (tollrajz)

– A hétköznapok kérdéseire talán még az ünnepek segítenek felelni. Élnek még Gyimesben? Mely ünnepek a legfontosabbak?

– Szervesen hozzátartoztak az élethez ezek a napok is, és Gyimesben ma is élnek az ünnepi szokások. Főleg az egyháziak, hiszen itt még igazán él a hit. Mivel a gyimesi csángók katolikusok, főleg a pünkösdöt ünneplik. Nagyon szép ünnep a karácsony is. Nem voltak ennyire díszes karácsonyfák, de az angyal hozta őket, s örvendeztünk, akármilyen csekély ajándék volt pár szem cukorka a fa alatt. Énekeltünk, a gyerekek másnap este végigjárták a falut. A betlehemi játék megmaradt, bár ma már egy kicsit mesterkéltebb, hiszen nem a legények szervezik a baráti csoportnak, mások a díszletek is.

– A képei februárig Budapesten maradnak, de festőjük karácsonyra hazatér. Hogyan tölti az ünnepet?

– Ötven-hatvan centiméteres hó volt, huszonhárom fokos hideg, amikor eljöttünk, igazi tél, s ez valószínűleg ki is tart májusig. Mi is feldíszítjük a karácsonyfát, ami nélkül nincs igazi ünnepi hangulat. A család összegyűl, én pedig, ha az időm engedi, ilyenkor is bemegyek a műterembe. Azt mondják, az ünnep azért ünnep, hogy ne dolgozzék az ember. De nekem hozzátartozik a vázlatozás, a festés is. Talán kép születik egy korábbi terv nyomán, talán egy rajz a hóval borított tájról, a szálas fenyvesekről, amelyek úgy kötik össze az eget és a földet, mint sehol másutt, csak Gyimesben.

102/ Művészet 1970 NOV

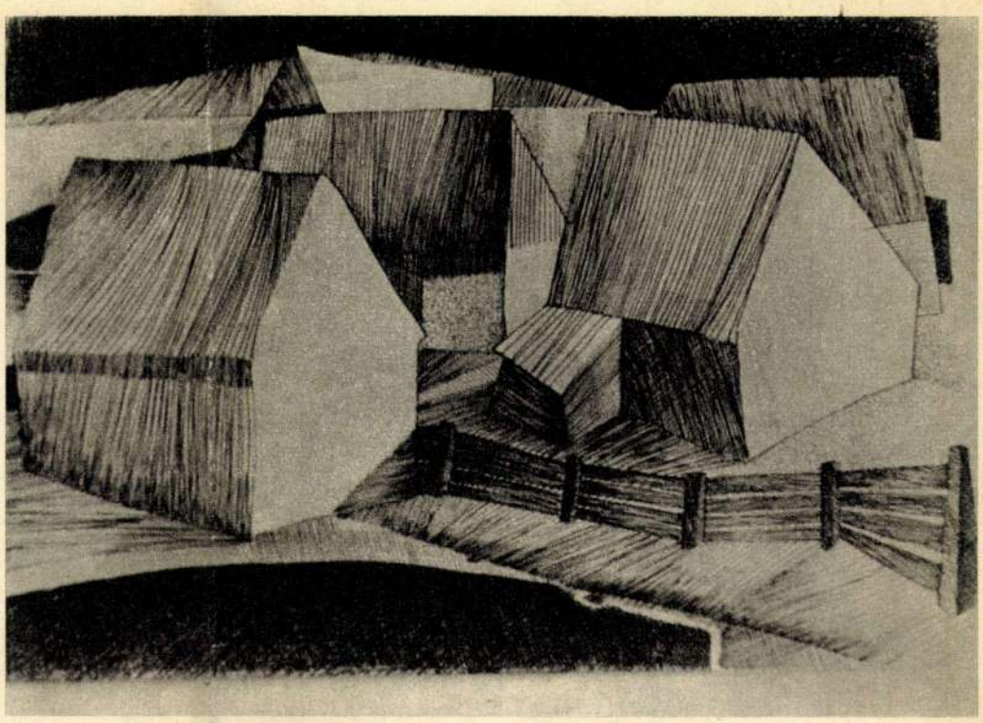

Antal Imre: Gyimesloki házak
Maisons à Gyimeslok
Дома в Димешлоке

Antal Imre

ANTAL IMRE KÉPEI

Antal Imre festőművész 1944-ben született Gyimesfelsőlokon. Marosvásárhelyen végezte a képzőművészeti gimnáziumot Nagy Pál festőtanárnál. Rajztanítói oklevelet szerzett s most rajzot tanít szülőfalujában. Szabad óráiban és az iskolai szünidő alatt rajzol és fest igen nagy termékenységgel. Szenvedélye fehérizzású, amely időnként lángot vet s megsemmisíti ilyenkor tévesnek ítélt munkáit. Újabb alkotói indulatát aztán már ezeknek az áldozatoknak a tüze is táplálja. Formai meditációs alaptétele a vonalkonstruktivizmus és a csángó népművészet stilizációja. E két formai tényező ötvözetéből adódik az eszköz, amivel olykor igen sikeresen: feszes, ünnepélyes dekorativitással jeleníti meg mondandóit. Olykor csak – mert mondandója nem mindig elégszik meg a konstruktivizmus és a népi stilizáció formai eszközeinek lehetőségeivel. Olyan erővé, indulattá sűrűsödik, amely a maga speciális egyedisége, sohanemvoltsága megmutatására készteti Antal Imrét.

Gyimesfelsőlok csángó község Transsylvánia mélyén, még a csiki hegyekben kezdődő völgyvonulat hol összefüggően, hol szétszórtan jelentkező településeinek egyike. E hegyekzárta településeket makadám út köti össze. A szorgos hétköznapok és a békés esték nyugalmát ez évben tragikus hír törte meg. Megöltek egy fiút. A legjobb barátja ölte meg, akinek az áldozat megsértette az apját. A halott fiú anyjának jajgatásától meghőköltek még a házak is. Vijjogása éles síkokat hasított az éjszakában. Bánata a fekete egekig ért. Fájdalmának a falu megértő csendje utat engedett. Talán ballada születik az esetről majd a faluban az áldozatról és a gyilkos bűnhődéséről, lehet – hiszen az egyén tragédiáját itt még átéli a közösség is. Antal Imre is, mint e kis közösség tagja formálta meg festményén ezt a tragédiát. Az anya alakja a falu fölé magasztosul, az együttérző házak színteret adnak bánatának. Festményén ez a mondandó maga alakítja a formát. Ezért Tragédia című képének expresszivitása a jogos indulatiság, szürrealizmusa pedig a népköltészet szürrealizmusa. Mindezt pedig azért is igyekszem jelentősíteni, mert mainapság nálunk az expresszionizmust, szürrealizmust stb. az izmust teremtő indulatiság, vagy gondolatiság nélkül pusztán külső formajegyek alapján értékelik és gyakorolják. Vagyis spekulatívan, akadémikusan, életíz nélkül. E fiatal erdélyi festő művében mindig megtalálhatjuk az alkotásra indító okot. Így a Tragédia című képén, vagy a Halottsiratón, de a Pásztormese című alkotásán is, amelyben ember, állat, föld, nap transzcendens összefüggéseit mutatja meg a mítikus szépséget átélő és tisztelő áhitattal. Lakodalmi ajándék című olajfestményén az új pár, a két család és a lakodalmas népség hierarchiáját mutatja be. Ezt a hierarchiát az ünnepélyes esemény teremti, s képén az eseményhez kapcsolódó fontosságuk sorrendje szerint kapnak helyet a szereplő alakok. Antal Imre szűkebb közösségébe élő és ható erkölcsi világképet formálja meg festményein. S mint e közösség tagja a népi etoszt szolgálja. Igaz, s jó műveket várunk tőle, mert híven őrzi kapcsolatát közösségével.

Kovács Gyula

Antal Imre: Pásztormese
Conte de bergers
Пастушья сказка

Imets László: Gyilkostó
Le lac Rouge – Красное Озеро

Falu részlet
Coin de village – Уголок деревни

Romok – Ruines – Руины

IMETS LÁSZLÓ FAMETSZETEI

Két országos grafikai kiállításon (Bukarestben) és két tartományi képzőművészeti kiállításon való részvétel (Marosvásárhelyen), kilenc egyéni kiállítás (Gyergyószentmiklóson, Gyergyószászhegyen, Gyilkostón, Nagyszalontán, Marosvásárhelyen, Sepsiszentgyörgyön, Baróton, Kézdivásárhelyen és Csikszeredán), valamint egy balladás kötet illusztrálása áll a csikszeredai fiatal fametszőművész mögött.

Imets László nyári csikszeredai kiállítása, amelyen eddigi munkássága legjavát vonultatta fel, azt mutatta, hogy a régi nagyhírű erdélyi fametszők méltó folytatója, hogy e kevés eszközű művészet legnemesebb tájairól hozza ihletét. A változatos tájak, megkapó természeti szépségek iránti fogékonysága, hangulatteremtő ereje, komponálókészsége figyelmet érdemel.

1934-ben született Csikszeredán. Itt végezte középiskolai tanulmányait. A gimnáziumban három esztendeig tanult rajzot, s amint megízlelte az ábrázolás, az alkotás örömét, gyakran gondolt arra, hogy a képzőművészet ad célt, értelmet életének. Az élet azonban gyakran eltérít legszebb vágyainktól, terveinktől, s nagy vargabetűkkel, kitérőkkel érkezhetünk csak meg ifjúkori álmaink tájaira. Így volt ez Imets László életében is. Három évi tengerészszolgálat után a csikszeredai kerámiaműhelyben kezd tevékenykedni. Önképzőkörbe jár, majd autódidakta módon képzi magát, kutatja és elmélyülten tanulmányozza a szakirodalmat. Alkotói ambícióit nem elégíti ki a kerámiaműhely. Ez idő tájt kezdett el akvarelleket festeni, s megismerkedett az olajfestéssel is. Közben elvégzett egy faipari szaklíceumot, s jó kontaktust talált a fa anyagával. A fafestés után a fametszésben talál igazán önmagára. Művészi fejlődésére döntő hatással volt egy csikszeredai kiállítás is, amelyen Gy. Szabó Béla európai hírű fametsző munkásságát mutatták be.

Nagy ambícióval és vasszorgalommal dolgozott. Maga készítette szerszámait, gyalulta a dúcokat. Egyik ismerőse inspirációjára később a Kolozsvárott élő mesternek, Gy. Szabó Bélának is megmutatta alkotásait, aki elismeréssel szólt tehetségéről, s első kiállításához is hozzásegítette. 1967 óta szinte csak a fametszésnek él. Ha összevetjük legutóbbi alkotásait pályája kezdeti periódusával, szembetűnik a mind tudatosabb komponálás, kifejezőeszközeinek az egyszerűsödése, tisztulása, a fehér és fekete ellentétének egyre mesteribb alkalmazása. Drámai atmoszféra-teremtő erejét leginkább a Budai Ilona és a Halálra táncoltatott lány című nagyméretű kompozíciója, valamint a balladás-kötet illusztrációi mutatják. Más alkotásain a vonalak könnyedsége, a kifejező líraiság a szembetűnő. Írókat, költőket, képzőművészeket napjainkban is gyakran ihleti alkotásra Kőrösi Csoma Sándor legendás alakja, nagy emberi vállalkozása. Imets László eddigi munkásságának egyik legszebb darabja az a nagyméretű metszet, amelyet Kőrösi Csoma emlékének szentelt. A nagy utazó és tudós portréja köré komponálta élete nagy állomásait. A kép szerkesztése, a gondos, finom felületkimunkálás a fiatal fametsző legszebb erényeit csillogtatja fel, s az erdélyi fametszőiskola legnemesebb hagyományait folytatja.

Szereti Nagy Imre, Gy. Szabó Béla metszeteit, s öröme telik minden olyan alkotásban, amely valami újat hozott a képzőművészet világába. De sosem próbált izmusokat, irányzatokat követni, egyéniségeket utánozni. Alkotás közben csak arra gondol, hogy a meglátott tájat, megélt élményt, a valóság és a képzelet gazdag asszociációjából születő látomást minél magasabb hőfokon adhassa tovább.

Imets László metszetei arról győznek meg bennünket újfent, hogy mai világunk színes, gazdag kavalkádjában is önálló léte, élményt teremtő ereje van a fekete-fehérből és vonalakból építkező sajátos képzőművészeti műfajnak.

A fiatal fametsző eddigi alkotásai feljogosítanak bennünket arra, hogy várakozással tekintsünk további munkássága elé.

Hamar Imre

Antal Imre
festő-

Lakodalmi ajándék című képén az új pár, a két család és a lakodalmi népség hierarchiáját mutatja be.

Kovács Gyula: Antal Imre képei.
Művészet, 1970.november 23.lap

Antal Imre
festő

„Tragédia", a „Halottsirató", a
„Pásztormese" című képein az em-
ber, állat, föld, nap transzcendens
összefüggéseit mutatja

Kovács Gyula: Antal Imre képei.
Müvészet, 1970.november 23.lap

Antal Imre
festő

„Gyimeslehi hárak" } regno
„Pásztormese"

Kovács Gyula: Antal Imre képei
Művészet, 1970. november – 23 lap

Antal Imre

festő

Antal Imre festőművész 1944-ben
született gyimesfelsőlokon. Maros-
vásárhelyre végette a képzőművészeti
gimnazimot Nagy Pál festőtanárnál.

Kovács Gyula: Antal Imre képei.

Müvészet, 1970.november 23.lap

ANTAL IMRE

A Hargita Albuma közölte
Antal Imre müveit és mühelyvallomásait.

Ld. Müvelődés, XXXVII.évf. 6.sz. 1984.
junius, 23. old.

ANTAL IMRE

Antal Imre gyimesfelsőloki festőművész kiállitása látható a csikszeredai Kisgalériában. /rövid hir./

Utunk, XXXIV.évf. 3. /1577./ sz. 1979. jan. 19. 8.old.

Antal Imre

- grafikáival szerepelt a Komm
Galériában nyílt "Grafikusok –
a külföldről" - című kiállításon
május 13-án.

(Komm hírei)

Komm 1978/5

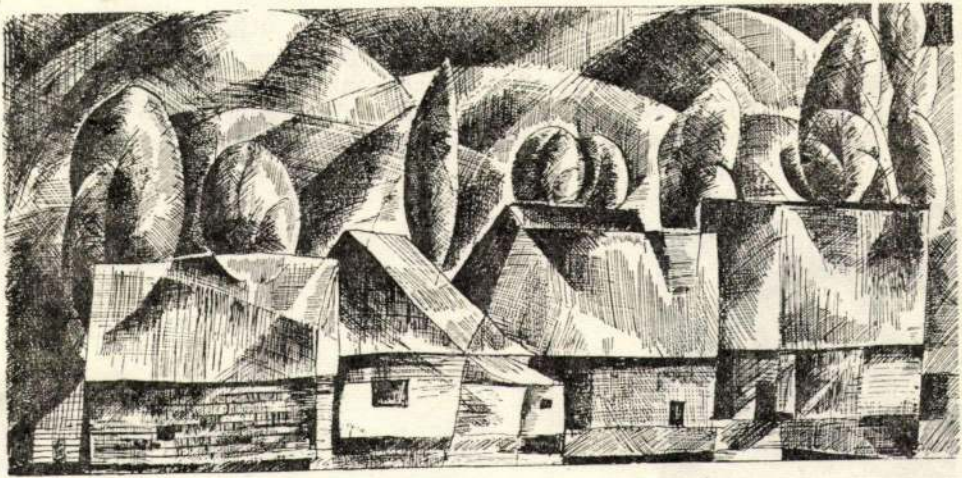

Antal Imre: Gyimesek világa

veszéről.

A művészetről, a jelen útkereséseiről, a jövő útjainak járhatóságáról és járhatatlanságáról sok értelmeset és bizonyára hasznosat el lehet mondani, de az olyan művészeti pillanatoknak, mint a gyergyóalfalusi volt, biztos értelmük van. Amikor a művész úgy hajol a nép felé, ahogyan a kenyérhez és édes anyanyelvéhez ragaszkodik az ember.

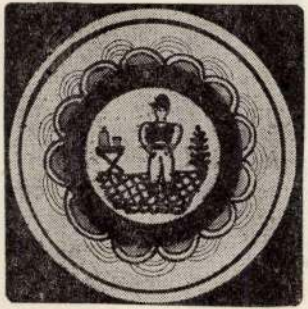

Bagosi Sándor kerámiája

Antal Imre

Korunk 1974/2 251. old.

Antal Imre

„Gyímesek világa" c. Zépének
reprója a 251. oldalon

Korunk 1974/2 Kolozsvár

Hutai Imre

a ceiki művésztelephez tartozó

művész - neve említve

Korunk 1974/2 250.old.

Antal Imre, [grafikus]

A gyimesfelsőloki ált. iskola tanára.
(Románia. Hargita megye.)
Tanítványainak (iskolás gyerekek)
két linómetszetét közli a fogóirat.

— : Illusztráció 2.

TISZATÁJ, Szeged. 1973. december XXVII/12.

Antal Imre (Gyimesfelsőlok)

Élet és elmúlás. 1970. Olaj.

Műgyűjtő, 1972/2. sz., 47. l.

Antal Sándor

Gyimesloki házak / kapuk / festmény
Pásztormese " "

N.N.: Mesék Evőélyből

Magyar Hírek 1971 II. 6

Dutal Imre tusrajzo,

Igor Szó 69/8 330.

Antal Imre

festőművész

„Erdélyi csillagok"

Kiállítás az Erdei Ferenc Művelődési Központban, Kenyeméten.

Borzák Tibor
ciste

Kis Tátor
1984 márc 19

ANTAL Imre (1934 Selelyföld –)

Kolozsváron tanult majd rajztanári állást vállalt. Állásából elbocsájtották.

M. Múzeum 1991 1/4. 319.p.

szerzéséig, tehát a XX. század második évtizedé
művészetükben *a nemzeti jelleg mindenekfelett val*
lista lengyel képeken is nagyszerű romantikus len
elpusztíthatatlan romantikával, mely a lengyel né
mint a magyarnak.

Ez a nemzeti jelleg kezdetben a képek tárgyáb
jezésre, hiszen faji vagy népi talajíze csak lassan
szétszórt lengyel művészek többnyire Münchenbe
— éltek, s művészetük az idegen földből nem sz
a hazai föld később, hazatértükkor, megadott ne
egy-egy embernek, egy-egy egyéniségnek leglény
fiától származik, tehát a népnek mint egységnek
sabb, hogy már a hazájukból száműzött lengyel m
szerűen ütnek át *a nemzeti jellem tipikus értékei: a*
harmóniák. Mintha ezek a művészek csak látom
mámorosak lennének az agyukban gomolygó gon
érzésektől, melyeket lírai ábrázolással tudnak csa

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Typo Szo

1969. VIII.

1021

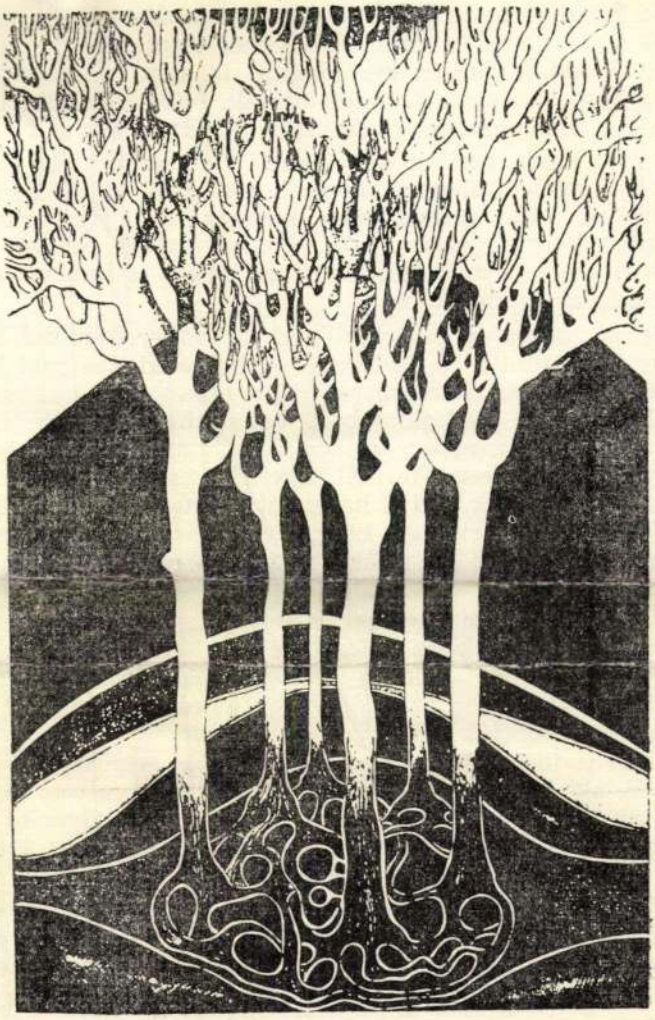

ANTAL IMRE: Összetartás

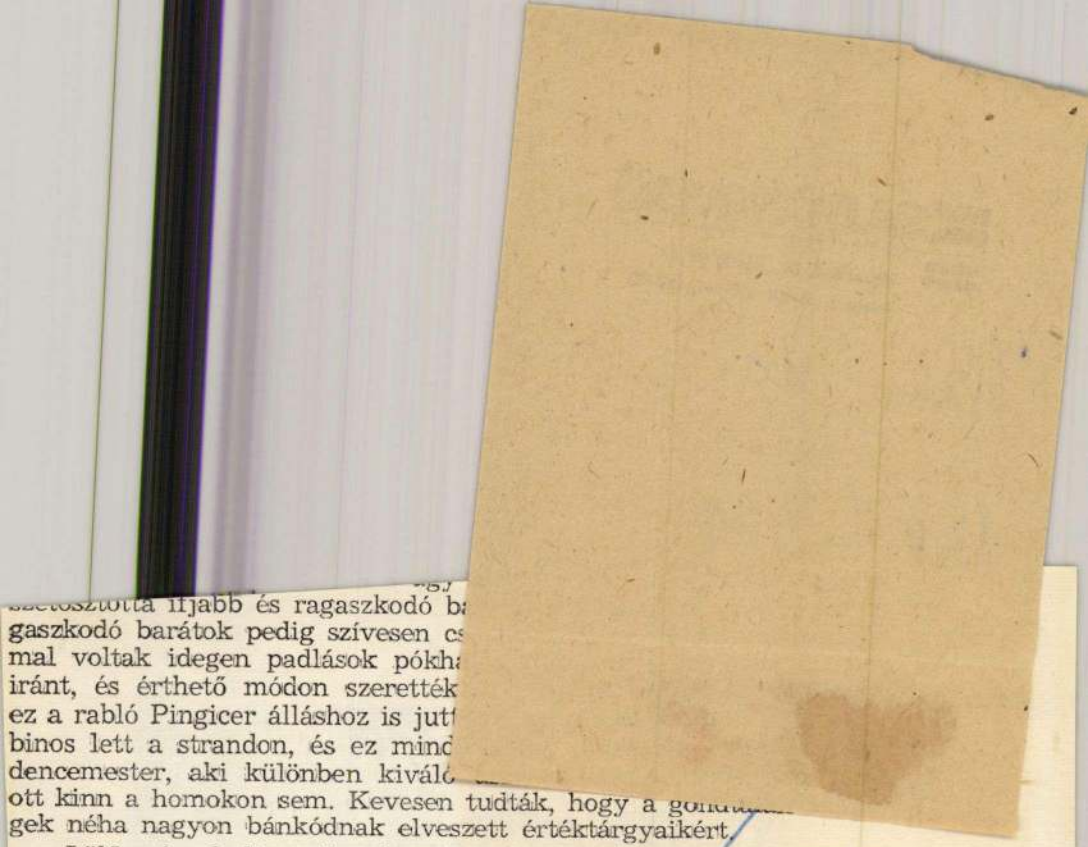

szétosztotta ifjabb és ragaszkodó b
gaszkodó barátok pedig szívesen c
mal voltak idegen padlások pókh
iránt, és érthető módon szerették
ez a rabló Pingicer álláshoz is jut
binos lett a strandon, és ez minc
dencemester, aki különben kivál
ott kinn a homokon sem. Kevesen tudták, hogy a gon
gek néha nagyon bánkódnak elveszett értéktárgyaikért.

Lölő még aludt, amikor benyitottak a monzsárdenbe — így nevezte az ifjú medencemester albérleti mosókonyháját. Aztán, hogy felkelt, száraz száját rátapasztotta a nagy sárga vízcsapra, s egy féléráig nem lehetett szóra bírni. Akkor nedves öklével megdörzsölte vörös szemét, megfésülködött és csíkozott kabinos-nadrágjában visszaült az ágydeszkára.

— Beteg voltam és ez érthető, ha az ember felmond, mert nősülni akart — vallotta be férfiasan —, de ezekkel a mai luburgyinákkal nem érdemes kezdeni. — Hát felmondott valamelyiknek. — Szóval a biboldó és a galambok. Vagyis hát a galambjaitok. Lehet szó róla. A srác megvár, amikor zárás után jövök a medencéből, s még ma este meglesz. Ha kell, ilyenek vagyunk mi, apacsok, — mondta a kis szőkének, aki a harangot ma úgy húzta, hogy tanga-tan-ga, és jóindulatúan még hozzáfűzte: kisapám. Kedvenc szava volt, hogy mi, apacsok, és utána mindig elégedetten zendített rá a Donna mia szenyoritára.

— Well — mondta Pingicer, s úgy rázott kezet a két mester, hogy vízedzett barátokhoz illik, akik délután járnak műszakba. A kis szőke viszont, aki csak úgy harangozott, hogy tanga-tan-ga, amikor elindultak, kézen szerette volna fogni a nagyobbik barátját, miközben még hallották a Donna mia szenyorität. Ha nem szégyellte volna, kézen is fogja Pingicert, hogy része legyen neki is Lölő kefogásából, aki valamilyen kerítés tetejére csak feltesz egy szódaizes üveget tele „málélisztel", és egész csendes, udvarias komolysággal csak annyit mond: vigyázat, robban! — és egy szempillantás alatt eltűnt a kerítés.

— Most — mondta a medencemester, suttogva az esti szürkületből, ahogy az utolsó galamb is kirepült, — és benyúlt a fehérre meszelt ketrec tetején — gyorsan mássz ki! — A kis szőke, aki ma még úgy harangozott, hogy tanga-tan-ga, igyekeztében, hogy elkapja a benyújtott kezet, az egyik homályos zugból nekiugrott a drótfalónak, és közben Kujbusz Elemér hátulról rárontott Lölőre. Ott

ANTAL Imre *135, 138,* 82
Gyimesközéplok, 1944.
Műv. Líc. Mvásárhely, festő és grafikus

Banner Erdély

me tönt vom Himmel
Und als Taube schwebt der Heilige Geist hernieder.
Das Kreuz umgibt ein Kranz wie mit leuchtendem Reif,
Den Kranz schließt ein weiterer Kreis ein, die Apostel,
Die dargestellt sind als eine Schar Tauben.
In Christus sammelt sich die Trinität zu hehrer Einheit,
Wie durch die Trinität er seine Kenntnismale auch erhält:
Als Gott bezeichnet ihn des Vaters Stimme und der Geist,
Kreuz und Lamm bezeugen ihn als hl. Opfer.

[11] Sauer, a. a. O. S. 308 ff. Zuletzt H. Sedlmayr, Die Entstehung der Kathedrale, Zürich 1950, S. 124, 141 bis 144, 233 f, 253, 375, 430.

[15] Über die Bedeutung der Apokalypse für die christliche Symbolik F. Meinecke, Das Symbol des apokalyptischen Christuslamms als Triumphbekenntnis der Reichskirche. Phil. Diss. Straßburg 1908, S. 26 ff; zuletzt J. Behm, Die Offenbarung des Johannes, Göttingen 1949. Dort S. 5 weitere Literatur.

[16] E. Mâle, L'art religieux en France I, Paris 1918, 1. Kap.; Künstle, Ikonographie der christlichen Kunst I, Freiburg i. Br. 1928, S. 557 ff; P. Doncoeur, Le Christ dans l'art français II, Paris 1948, S. 157 ff. 174 ff.

[17] a. a. O. Anm. 15.

1904. március 9. Kossuth 16,oo Vgné

Megismételhetetlen sorsok

- Asszonysorsok, történelmi nagyításban. A történelmi fordulat nagyító alatt mindig ennyi emberi sors utkereszteződése. Ebben a műsorban asszonyok beszélnek saját életükről, sőrűbben meg nem ismételhető történelmi szemüvegről. Ahová először betértünk, egy Vas megyei kis falu.

- Egyházashetye, Bornemissza Dániel szülőfaluja, én is itt születtem , még az ükapám is itt született, Egyházashetyén.

- Ahol gyönyörű fehér falak vannak, nagy fák, és szép esti harangszó fogadott bennünket.

- Nagyon szép kis falu, az biztos.

- Hányan laknak itt?

- Hát talán olyan ötszázan, de nem tudnám megmondani. Sajnos nem vagyok benn a községházban.

- Hogyhogy így kimaradt belőle?

- Nem tudom.

- És azelőtt?

- Azelőtt, mindenben benne voltam. Gyerekkorom óta.

- Németh Gyulánéval beszélgettünk. A faluban hányféle közéleti tisztségot viselt, amit most így visszasóhajtott?

- Igen, hát kezdem ugye a Vöröskereszttől, a Nőtanácson, a Tűzoltóságtól, a tanácstagság,

- Még a tűzoltóság is?

- Igen, mégpedig tűzoltóparancsnok. Ugye a mindenkori tűzoltóparancsnok a tanács elnöke volt. És ezt is kellett csinálni.

- Arról nem tehetett ugye a falu, hogy asszony volt a tanács elnöke?

- Nem, nem. És jól megfértünk egymással.Egészen jól megfértünk.

- De valaha eltört tűzet?

- Azt nem. Dg, volt. Elfelejtettem, kazaltüz. A Görög Sándoréknál, a Jókai utcában. Ott volt.

-Akkor mit csinált egy tüzoltó-hadnagy, tanácselnök? Hordtam a vizet, a tüzoltók meg rángatták azt a régi tüzoltó-fecskendőt, és akkor ugy oltották a tüzet.

- És a hadnagy nem is prancsnok volt,meg sisakos?

- Dehogynem szaladgált jobbra-balra és rettenetesen idegen lettem, hogy tovább ne terjedjen,mert ugye akkor még a szórüs kertekbe hordták be a gabonát. Mert minden szomszédban gabona kazal volt.

- Mikor volt ez?

- Hát, már nagyon régen.

- És hogyan lett tanácselnök? Egy asszony, ebben a kis faluban.

- Hát talán ott kezdeném először is, én már 14 éves koromban Budapesten más keze alá dolgoztam.

-Ez mit jelentett, hogy más keze-lába, ezt nem is biztos, hogy mindenki érti.

- Különböző családoknál. Négyen voltunk lányok testvérek, az apámnak csak három katasztor földje volt, zsellér volt, nyáron aratott, télen az erdőre járt fát vágni, hát a legidősebbnek kellett besegiteni. Havi 5 pengőért szolgáltam, a negyedik emeletről le-fől hordtam a gyerekkocsit , és biztosan,hoy a térdeim azt is érzik.

- Fájnak?

- Nagyon. És akkor közben jött a felszabadulás. Hazajöttünk,

- A többi cselédlány is hazajött akkor, a szolgálatból?

- Hát általában.

- Maradt szolgáló egyáltalán Egyházashetyei?

- Nem hiszem, nem tudok róla, hogy még marddt volna.

- Ezt a munkát felmondták?

- Ezt fel. Felcseréltók másra.És akkor 1947-ben kapok egy

levelet, innen Egyházashetyéről, az akkori Földműves Szövetkezet elnökétől, akit Dr.Horváthnak hívnak, most, az akkor itt volt ügyvezető írta, hogy őt Csillebérekre akarják beválasztani, arra gondolt, hogy én nem jönnék-e haza, és a vezetőség is így szeretné, és azonnal haza is jöttem.

- Hogy szólították akkor?

- Azt mondták, Marikám.

-Ho, szóval Marikát hazahívták, ugye?

- Igen, hazahívtak. A Földműves Szövetkezetnél dolgoztam. Mint ügyvezető. Én emlékszem, egyszer behívattak a Pártbizottságra, hogy nem mennék-e én a Községi Tanácsra? Községi Tanácsra, gondoltam, hát hogyan menjek én a Községi Tanácsra, legyek elnök, mert az előzőt máshová vitték.

- És milyen végzettsége volt?

- Akkor még semmi. Elmentem egy hat hónapos , begáti áthképző volt, utána voltam egy egy évesen, aztán minden évben kellett menni áthképző tanfolyamokra, és az élet megtanította az embert mindenre. Mert énnekem mindenből kijutott. Amit ellehet képzelni a tanácsi munkában, abban én mindenben részt vettem. Elkezdődött a begyűjtéssel. Sőt, az első lépés, amikor ki kellett venni, hogy melyik gazdának mennyit, miből kell mit venni. Már akkor kezdődött. Végigéltem azt az időszakot, végigéltem egy termelőszövetkezeti szervezést, nemcsak a magunkét, az egyházashetyeit, hanem minden estét, de minden áldott este teherautóra ültünk, és jártuk az egész járást. Amikor már a miénk meg volt. Először volt még a Békekölcsönjegyzést. Azt is végigéltem. És még azt is megértem, hogy volt akkori elnökhelyettes a Járáson, behívta a parasztokat, voltak a nagyparasztok, behívták, másodszori jegyzésre, mert mindenki lejegyezte akkor, amikor hát adamontünk, hogy kell jegyezni. De ugye már be lettek hívatva a községi tanácsra. Hát bizony én ideodáltam a fal mellé és sírtam velük. Mert én tudom, hogy mit birnak el az emberek. Hát hiába akarja, ha nem tudja megfizetni. Akkor tanácselnöknek lenni, két hő között kellett őrlődni. És akkor volt még egy nagy csomónyom, amit nem szabad elfelejteni, az 1956-os ellenforradalom. A termelőszövetkezetet szétkordták. Szegény drága anyám, akkor már ugye apám még nem élt, üldözött, hogy ő is elmegy, elvesz egy tehenet. Mondtam, ne vegyen tehenet, de ő akkor is elmegy és hoz egyet. Hát nem igaz, hogy mindenki visz, csak ő nem. És hazavezetett egy tehenet. Édesanyám minek hasztalan? Egész éjszaka veszekedtünk. Másik

nap addig vesszokodtünk, amig visszavonotto a tohonbt.Aztán hát ezen is tul lettünk.Hát rengeteg sok munka volt. Nap mint nap szaladgálni, egyik háztól a másikig, hogy legyen-szives holnap elsegiteni, azt is segiteni, de akkor az kellett, elmenni mindenkihez, hogy legyen szives. Tavasszal ugyse takaritás az utcákon meglegyen, fákat ültessünk, legyen szives. Ezt körni kellett. Nem lehetett dobolni, dobszóval csak verebet lehet fogni, de embert nem. A legelső időben Egyházashetyén azt mondhatom, hogy minden lett egyszerre. Lett iskolánk, mert itt volt a kastély. Megcsináltuk a kastély-udvaron lévő garázsokat, mosókonyhát, abból csináltunk kulturotthont. Volt olyan nap, amikor ötven szekér hordta oda az anyagot, a földtől kezdve mindent, a tehenes szekerek is. Mert mindenkinek nem lova volt, hanem tehenek.

-A falu annyira akarta?

-Annyira akarta. És megcsináltuk, a végében mozivotitő, és azzis meg lett. És ezt mindenki akarta, hogy legyen. Akkor utána, óvoda is kellene. A régi kastélyépülethez, ahogy bementünk, ott volt egy foleslegesszoba, amit nem tantoronnak használtak, abból lett ideiglenesen óvoda. Meg volt a régi kastélyban a konyha, nem volt személyzet,csak egy szakácsnő és egy óvonő, És igen-igen sokszor gyurtam én mácsikot a gyerekeknek. Vagy lement az óvonő, a konyhára segiteni a főzésnél, én addig beültem a gyerekekhez mesét olvasni, hogy nyugodtan legyenek, mert nem volt személyzet.

- És akkor hogy ment a Tanács? Hogyha mesét olvasott az elnöknasszony?

-

- Egy fél óra volt. Hát az semmi, csak addig, amig az ebéd odébbmenjen. Akkor még mellette az óvodának lett egy óvonői lakás is. Még aztán utána lett később másik óvoda, az is még az én időm alatt volt, amit egy régi házat megvettünk, és át lett alakitva, mert nagyon szép gyönyörü nagy óvodánk van. Központi fütéssel, mindennel. És a falu közepén, ahol most a Borzsonyi Dániel szobra áll, az egy mély helyiség volt ott, ott állt meg mindig a csorda. Tanácsülésen felvetődött, fel kellene tölteni. Egy parkot kellene ide csinálni. Megcsináltuk. Akkor ugye hogy azért az óvfordulóra kellene egy szobor. És akkor Antal Imre szobrászmüvész csinálta a Borzsonyi szobrot. De hová lett állitva? Mint oda, mert Borzsonyi park lett az tulajdonképpen . Most már megnőttek a fák, de most már nem kell annyira vigyázni rájuk, de nem is olyan szép. De az is igaz,hogy az azért van, hogy körbe legyen keritve. És gondolom már rossznis lehetett a drótkerités,

nem tudom, mert mondom ugyo ón utána nem voltam tanácsülésen.

- És meddig volt tanácselnök?

- Hát ón 1953-tól 1972-ig.

- Miért jött el a Tanácstól?

- Ötven éves lettem, megromlott az egészségem, volt egy lehetőség arra, hogy a megyei tanácselnök javasolja, akkor ugyo elengedik a vezetőt nyugdíjba. Hát ón megpróbáltam, és a Minisztertanács jóváhagyta.

- De látom ma sem örül neki.

- Nem.

A kiállítás
az EURO-HUNGÁRIA
és a VOLKRA OTTÓ JÁNOS Alapítvány
támogatásával jött létre

Meghívó

ANTAL IMRE
festő- és grafikusművész

1944. február 24-én született Csángóföldön, Gyimesfelsőlokon, ahol a mai napig él és dolgozik.

Marosvásárhelyen, a Képzőművészeti Szakiskolában végezte tanulmányait 1958-1963 között. Tanárai: Bordy András, Nagy Pál, Hunyadi László voltak.

Szülőfaluja iskoláiban tevékenykedett mint rajztanár 1967-től, 20 éven át.

1968-tól rendszersen vesz részt kiállításokon.

Csoportos kiállítások:
Brassó, Kovászna, Bukarest, Csíkszereda, Washington, Keszthely, Rezi, Münster, Graz.

Egyéni kiállításai:

1970, 1975, 1977, 1979, 1988. Csíkszereda
1970. Székelyudvarhely
1979. Marosvásárhely
1990. Budapest
1991-től az újraindult Makói Nemzetközi Alkotótábor rendszeres résztvevője és kiállítója.

A Veszprémi Művészetek Háza
tisztelettel meghívja Önt
a Csikász Galériába
(Veszprém, Vár u. 17.)

1993. október 15-én, pénteken 16 órára

ANTAL IMRE
festőművész

(Gyimesfelsőlok)

kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja:

SZABÓ TAMÁS
miniszter

A kiállítás megtekinthető
1993. október 31-ig, naponta 10-17 óráig

Antal Imre festő

Szlávy Bulcsú fél, hogy „véletlenül" elüti egy autó...

Nem a maffia pártja vagyunk!

Korábbi számunkban bemutattuk *Szlávy Bulcsút*, akinek kezdeményezésére a balatonfüredi vállalkozók anyagilag támogatták az állami gondozott gyerekek üdültetését. Azóta a Magyar Republikánus Párt alelnökéről többnyire elmarasztaló cikkek jelentek meg a sajtóban. Legutóbb arról szerezhetett tudomást a közvélemény, hogy Szlávy úr külföldön tartózkodik, mert fél... Fél, hogy „véletlenül" keresztülmegy rajta egy autó.

Telefonon megkerestük a párt elnökét, *Walcz Gergelyt*, aki készségesen tájékoztatta lapunkat az alelnök és pártja körül kialakult úgymond negatív kampányról.

– Pontosítsunk: nem a párt függesztette fel alelnökünket tisztségéből, hanem ő kérte, hogy egy ideig távol maradna tőlünk. Addig, míg a gyanú árnyéka ott van mögötte, nem szeretné, ha a párt többi tagját bármilyen hátrány érné.

–Valóban sok cikk jelent meg arról is, hogy neki egy magas rangú rendőrtiszt visszaadta a jogosítványát – ittas vezetés miatt vették el az okmányt –, hogy később Szlávy úr súgjon neki... Egy másik cikkben az áll, hogy utóbb mégiscsak elvették tőle a jogsiját.

–Nézze, én sok mindent nem értek. Miért kellett elővenni a korábbi ügyeit, ezeket kiteregetni a sajtóban, amikor a rendszerváltáskor kijelentették, hogy mindenki tiszta lappal indul. Legutóbb azzal gyanúsították meg, hogy egy száz kiló körüli fickót, egy bizonyos N. Tibort megvert. Ő a 70 kilójával. Ez is a párt lejáratására ment ki.

–Pillanat, maradjunk még a múltnál! Szlávy urat '82 március 23-án okirat-hamisításért vonta felelősségre a bíróság, majd hat évvel később, július 12-én betöréses lopásért ítélték el egy év négy hónapra, amelyet két évre felfüggesztettek.

–A '82-es ügye nem okirathamisítás volt, hanem tiltott határátlépés, ült is érte másfél évet. Nem titkolta, hogy el akarta hagyni Magyarországot, a szabadág hazájában, Amerikában kívánt letelepedni. Enyhén szólva nem díjazták a szabadság utáni vágyát. Nos, ami a betöréses lopást illeti, jól figyeljen! Tudja, hová „tört be" Szlávy? A barátnőjéhez, mondjuk így, az élettársához, akitől elvitt 60 ezer forintot a mosógépből. Elhiszi, hogy neki arra a pénzre szüksége volt? Ugyan már! A nőt rávették, hogy húzza be a csőbe Szlávyt. Ő kapott egy felfüggesztett ítéletet, a nőt pedig üzletszerű kéjelgésért leültették. Koncepciós per volt. Netán meséljek a saját múltamból?

– Jó, meséljen.

– Éppen az önök megyéjében, Veszprémben indult eljárás ellenem még '82-ben árdrágítás címén. Akkoriban az alsóörsi Halásztanyát vezettem, amikor kiderült, hogy hatezer forinttal túlszámláztuk magunkat. Tévedett az adminisztrátorom, én pedig nem ellenőriztem, ennyi és semmi több. Tízezer forint bírságot fizettem mindezért. Jött két rendőrtiszt és el akartak zavarni Alsóörsről. Miért? Mert nem álltam be a sorba, nem tájékoztattam őket a külföldi vendégekről. Őket elsősorban az NDK-sok érdekelték. Egy alkalommal magas rangú, részeg katonatisztet tessékeltünk ki, mert több vendégünkbe belekötött. A végén még én voltam a hibás. 1985-ig bírtam, aztán eljöttem a megyéből. Szóval Szlávy Bulcsú tisztázni akarja azt a '88-as ügyét, méghozzá úgy, hogy tanúkat keres, akik igazolni tudják a csalárdságot.

– De miért nem itthonról intézi a dolgait?

– Mert fél, hogy „autóbaleset" áldozata lesz... Higgye el, lehallgatják a telefonjainkat, követnek bennünket, ismerőseinknél szimatolnak mindkettőnk után. Pintér Sándor országos rendőrfőkapitány kijelentette, vizsgálják, hogy a pártoknak milyen kapcsolata van a maffiával. Azt állította, hogy közünk van az alvilághoz. Így érthető, hogy mindenáron a lejáratásunkra törekednek. Úgy állítják be, hogy a bűnözőkkel vagyunk szoros kapcsolatban, mi lennénk a maffia pártja. Információim szerint ki van adva állami szinten, hogy meg kell a pártunkat semmisíteni. Rövidesen a külföldi sajtóhoz fordulok, azért nem a hazaihoz, mert bármennyire is hirdetik magukról, hogy függetlenek, mégiscsak a hatalmat szolgálják. Ugyanis hiába kértem Pintér és Boross urakat, hogy tisztázzuk a személyünkhöz és a párthoz való viszonyukat, ellenérzéseiket, még csak válaszra sem méltattak. Érti ugye, pártunk ellen egyesek félelmet próbálnak kelteni.

Mátételki András

Egy optimista a luxuslakásból

Elrohantam a boltba venni 20 dkg soproni szalámit a hajába főtt krumpli mellé. Akartam, hogy a családom emlékezzen arra az estére, amikor megtudják, hogy besoroltattunk a felső százezer közé.

– Hallotta a nagy újságot? – kérdeztem futtában a gyerekeit terelgető szomszédasszonyomtól.

–Mire gondol? –válaszolta óvatosan.

–Bemondta a rádió, hogy november 1-től a 300 kilowattórán felül fogyasztó háztartások luxustarifát fizetnek.

–Na és maga ennek örül?

–Nézze, kiver a láz, ha arra gondolok, a gyerekeim most hivatalos helyről megtudják, nem élünk rosszul. Érveléseim eddig hiábavalónak bizonyultak, de ha ezekután rágógumiért, Coca-Coláért netalán könyvért vagy ne adj´ isten nyaralásért könyörögnek, egyszerűen minden szégyenkezés nélkül azt vághatom a szemükbe, még mit nem, már így is luxuskategória vagyunk, mindig csak az élvezetekre gondoltok. Most végre hivatalos véleménnyel bizonyíthatom, hogy igenis ott vagyunk a magyar háztartások kivételezett 4–6 százaléka között, akiket a minisztérium szerint az áramdíj emelése érint. Nem érdekelnek a szőrszálhasogató ellenzéki statisztikák, miszerint egy négyfős család 500–600 kilowattóra áramot fogyaszt normális életvitel mellett. Ragaszkodom hozzá, hogy luxuskategória vagyunk, igaz éppen hogy csak, mert augusztusban az áramfogyasztásunk mindössze 60 kilowattórával haladta meg a 300-at, de lesz ez még több is, jönnek a hosszú őszi esték.

Már előre hallom, a fiam legnagyobb érve a besorolásunk ellen az lesz, ha már luxus, akkor miért nincs meleg vizünk egész nap, miért csak éjszaka melegít a villanybojler? Ha reggel mind az öten letusolunk és napközben meleg vízzel mosogatunk, estére már csak jeges fürdőt vehetünk, vagy fazékban gázon melegíthetünk egy kis vizet. Én azt fogom neki mondani, rá se ránst gyerekem, hidd el amit az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium főosztályvezetője mond, hogy „a havi 250 kilowattóra feletti fogyasztásnak alapvetően három oka lehet. Nappali árammal működtetik a fűtőberendezéseket, termelő célra használják a lakossági fogyasztásra szánt áramot vagy olyan méretű luxuslakásról van szó, amelyben nagyon sok elektromos készüléket használnak." Az első kettő ki van zárva, marad tehát a harmadik. Luxuslakásban lakunk. Két szoba összkomfort. A tenyérnyi szobában a gyerekek meg a nagymama. A másik szoba pedig annak nevezhető, aminek csak akarjuk, nappali, dolgozó, háló, ebédlő, ebédlőasztal nélkül, mert az már igazán nem férne be.

Vigyorogni próbálok, majd hozzá...

Játék

Az egyházak és a kormány

Közel egymilliárd forint szükséges ahhoz, hogy az ország valamennyi katolikus iskolájának tanárai megkapják az országgyűlés által elfogadott közalkalmazotti béremelést – lepte meg *Szabó Tamás* privatizációs minisztert is ezen adattal *Csoma János*, a veszprémi érsekség gazdasági vezetője tegnap Balatonfüreden.

– Aki ma bármilyen módon fékezi és gátolja azt, hogy az egyházak történelmi szerepe megszilárduljon, az gátolja az erkölcsök és a fegyelmezettség megerősödését –hangsúlyozta a Napló kérdésére Szabó Tamás.

Nem könnyű a kormány helyzete, hiszen az egyházak vagyonuk elvétele előtt mintegy negyvenezer ingatlannal rendelkeztek. A parlament által elfogadott törvény alapján 13 egyház közel hatezer ingatlanra jelentette be igényét, s az átadások sorrendjét maguk az egyházak határozzák meg –derült ki a tegnapi különleges találkozón, ahol az Észak-Balaton lelkészei, plébánosai, tisztelendői, a katolikus, a református és az evangélikus egyház személyiségei találkoztak a térség országgyűlési képviselőjével. Szóba került a hittanórák szervezésének nehézségétől az ingatlan-visszaigénylés problémáján át a kárpótlásig jó néhány kérdés. Legnagyobb probléma – derült ki az eszmecserén –,hogy az évtizedek elhibázott településpolitikája miatt elnéptelenedtek a falvak, s a gyülekezetek is elgyengültek anyagilag.

– Az elmúlt három évben

Kiállításmegnyitó a Csikász Galériában

Csángóföldi alkotások

Tegnap délután került sor a veszprémi Művészetek Házában, a Csikász Galériában *Antal Imre* festőművész kiállításának megnyitójára.

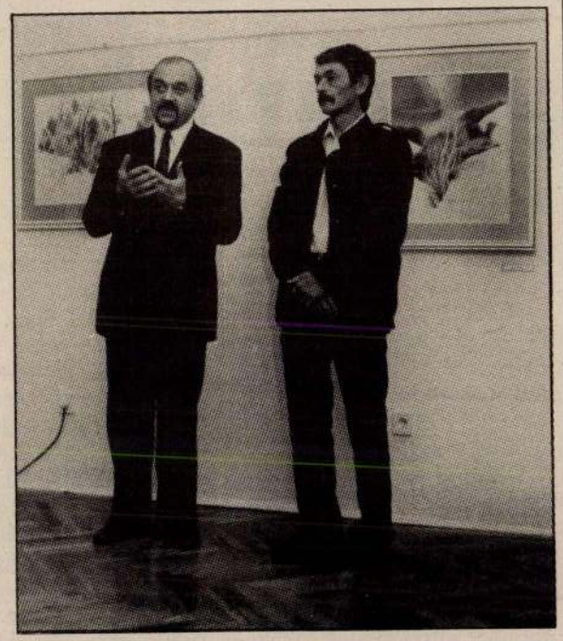

Megnyitóbeszédében *Szabó Tamás* miniszter felhívta a jelenlévők figyelmét arra, milyen fontos impulzusokat ad az erdélyi magyar művészet az anyaországnak. A korábban mesterségesen elbontott szálakat most össze kell kapcsolni, a teljesebb magyar kultúra kibontakozásának érdekében.

Antal Imre, aki húsz éve él a csángóföldi Gyimesfelsőlokon, ez alkalommal grafikai munkáit állította ki, amelyek természeti képekben örökítik meg szülőföldje csodáit, valamint azokat a festményeket, melyek részint ikonokra emlékeztetnek, részint pedig a falusi élet és a misztikum egybeötvözött világát tárják a néző elé.

K. S. Z.
Fotó: Áfrány

A régmúlt tanúja

A Somló-hegy azon természeti és tudományos értékek közé tartozik, amelyek földtörténetünk múltjába kalauzolnak. Tanúhegy. Bizonyítja, hogy itt valaha vulkán működött. Tűzhányó már nincs, de a föld mélyének energiáit magába szívja a szőlő, e szép vidéken termett bor.

Tegnap délután ülést tartott a Somló-hegy Alapítvány kuratóriuma. *Dr. Halla László*, az Autótechnika Kereskedelmi Vállalat vezérigazgatója, a kuratórium elnöke értékelte az utóbbi időszakban végzett munkát. Egyre több a Somló és környékének múltját feltáró helytörténeti gyűjtemény, van már saját múzeumuk, aggódnak a közeli Nagy László-ház sorsán és persze közművesítenek, üdülőhelyeket létesítenek, borutat építenek, amelyen könnyű megközelíteni a finom nedűket rejtő pincéket. Azon dolgoznak, hogy megőrizzék a hely múltját és megteremtsék jövőjét.

Szó esett az idei Somlói Napok rendezvényeiről is, melyek a vártnak megfelelő nagy sikert hozták. *Dr. Gáncs Lajos*, az ÁT-Tours igazgatója a somlói borversenyt értékelte. Negyvenhat szőlősgazda küldte be bormintáját, és közülük nyolcat ítélt aranyérmesnek az igen szigorú zsűri. Elmondta azt is, hogy a budapesti borfesztiválon igen

NAPRÓL NAPRA

A forradalom igaz története

A világtalálkozó egyik legfontosabb feladata, hogy felerősítse az ´56-ról szóló információk áramlását, és megismertesse a fiatalokkal a forradalom igaz történetét – mondta *Surján László* népjóléti miniszter, a KDNP elnöke az ´56-os Magyarok Világtalálkozója alkalmából rendezett tudományos konferencián. Magyarország 1956-ban világtörténelmet csinált. A vihar, amely megrázta az országot megrázkódtatást jelentett Európának és a világnak is – hangsúlyozta *Szabad György*, az Országgyűlés elnöke előadásában. Leszögezte: a forradalom világtörténeti jelentőségét mutatja, hogy a II. világháború után először kérdőjeleződött meg a Szovjetunió és a kommunista blokk szilárdsága és jövője.

Kitüntetések

A Magyar Köztársaság elnöke – a miniszterelnök javaslatára – a II. világháború alatt az ország és a nemzet megmentéséért folytatott Hitler-ellenes politika szolgálatáért, a fegyverszüneti tárgyalások előkészítésében, katonai esküjének minden körülmények között való megtartásáért, önfeláldozó magatartásáért, a Magyar Honvédség újjászervezésében és Magyarország parlamentáris átalakulása érdekében végzett kimagasló tevékenységéért *Kéri Kálmán* vezérezredesnek a Magyar Köztársasági Érdemrend Nagykeresztje kitüntetést, *Özv. Horthy Istvánnénak* a II. világháború idején kifejtett ellenállási tevékenységéért, a kiugrási politika támogatásáért, valamint a portugáliai magyarság körében végzett kiemelkedő munkássága elismeréseként a köztársasági elnök –a miniszterelnök javaslatára – a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje kitüntetést adományozta.

A tízezredik Suzuki

Göncz Árpád köztársasági elnök jelenlétében legördült a gyártószalagról az Esztergomban készült tízezredik Suzuki gépkocsi. Az új gyárban egy évvel ezelőtt kezdődött a sorozatgyártás.

Folytatódik Lengyel pere

Fellebbezett az ügyész *Lengyel László* ügyében. *Szemesné dr. Balogh Klára* háromnapi gondolkodási időt kért, amikor a Veszprémi Városi Bíróságon ki-

Ismételt választás Pápán

Ma újra az urnák elé járulnak Pápán a 10-es választókörzet polgárai.

ANTAL IMRE

A gyökerek mélyre nyúlnak

KISALFÖLD 1994. X. 29

Látogatóban Antal Imre festőművésznél

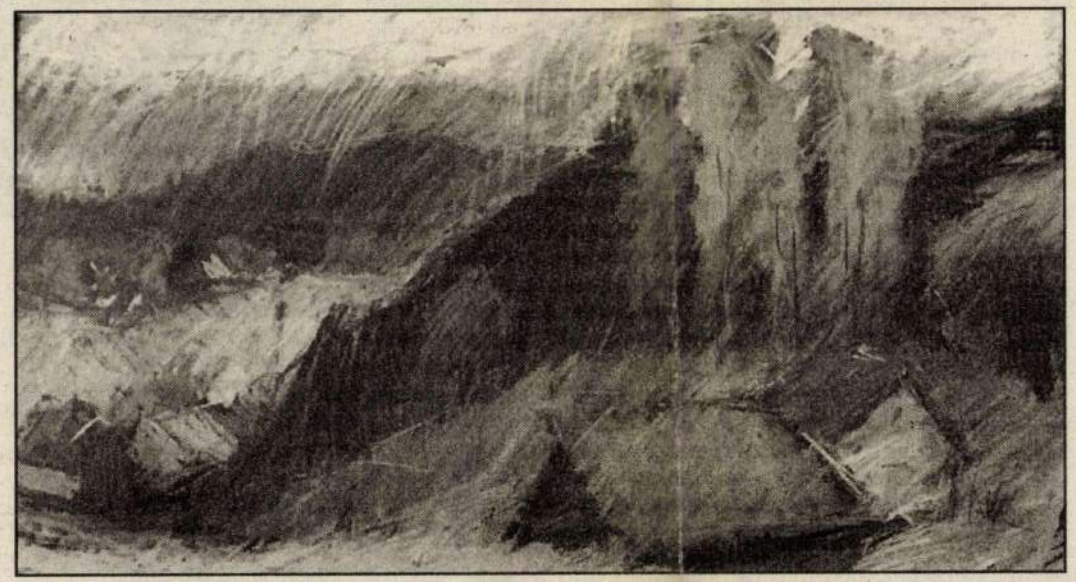

Antal Imre: Bakonyi táj

Kilencvennégy szeptembere, Gyimesfelsőlok

Magam sem tudom pontosan, hányadszor járok ezen a tájon. De azt hiszem és vallom, hogy idejönni úgy nem lehet, hogy ne azt érezd, mintha először járnál itt. Sokan és sokszor írtak e táj szépségeiről, különös varázsáról. Én tömören mindig csak annyit tudok mondani: ez maga az igazi vad, kegyetlen szépség...

A művészt, *Antal Imrét* a „műtermek" kinevezett szobájában találom. Máris nekiszegezem a kérdést:

– *Milyen volt neked, a gyimesi táj szülöttjének a találkozás a balatoni tájjal, az ottani emberekkel?*

– Azzal kezdeném, hogy az egy egészen más világ és mégis, bármennyire is hihetetlen, de otthon éreztem magam benne. Az emberek – nyíltak, melegszívűek. Leegyszerűsítve ugyanazt az életet élik, akárcsak mi, csupán más feltételek mellett, más körülmények közepette. Hiszen a gyimesi embernek keményen meg kell küzdenie úgymond a semmiért, ott pedig, aki komolyan dolgozik, az élvezheti is munkája gyümölcsét gazdagon. Más a táj jellege, az éghajlat.

A táborok – sok-sok kellemes, feledhetetlen találkozás emberekkel, s témával egyaránt.

– *Immár Magyarországon sem cseng idegenül a név, Antal Imre, mégis lehetnek még olyanok, akik nem ismernek – mikor is találkozott tehát Antal Imre a festészettel, mikor is kezdtél el rajzolgatni?*

– Nemrég ugyanezt a kérdést tette fel egy szegedi újságíró nekem, neked sem mondhatok mást, mint neki, amióta csak emlékszem, szerettem rajzolni.

– *Minden művész pályájának lépcsőfokain ott találhatók emberek, akik csiszolgatták munkáit, egyengették útjaikat, tanácsokkal, ismeretekkel látták el, tarisznyálták fel őket, az úgynevezett tanítómesterek, kik is voltak ezek a te esetedben?*

– Mindenképpen a marosvásárhelyi művészeti iskola volt ez, annak tanárai, akik sajnos már nem élnek jórészt – Nagy Pál, Bordi András, Piskolti Gábor, Incze István, Barabás István.

Nos, ezeknek az embereknek minden túlzás nélkül nagyon sokat köszönhetek. Hiszen amellett, hogy szakmára tanítottak, embert is faragtak belőlünk a szó igaz nemében.

–*Mit jelentett a gyimesi gyereknek a találkozás?*

– Úgy érzem, mintha tegnap történt volna. Jóformán ki sem mozdultam azelőtt a falumból, talán egyszer-kétszer. Voltak is problémák főleg az elején, nehezen tudtam megszokni, adott pillanatban ott is akartam hagyni.

– *Hogyan képzeled el a közeli és távolabbi jövőt?*

– Idestova huszonöt, harminc éve élek itt és dolgozom, mint a megye egyik képzőművésze. Hogy ezt megtehettem, hogy alkothattam, anélkül, hogy képzőművészeti akadémiát végeztem volna, nos, ezt ugyancsak pár embernek köszönhetem, akik mellém álltak, biztattak. Gondolok itt elsősorban néhai Kovács Dénesre, de Márton Áprád és Gaál András festőművészekre is, ők voltak azok, akik nem engedték, hogy lemondjak, abbahagyjam. Mert bizony voltak gondok, megélhetési problémák, sok-sok más mellett.

Hogy mennyiben sikerült maradandó alkotásokkal gazdagítanom e vidék képzőművészeti tárházát, ezt én nem dönthetem el...

– *Szóltál arról, hogy a jövőt sem lehet biztatás, megfelelő hozzáállás nélkül elképzelni, megvalósítani.*

– Tudod, nekem volt egy hitvallásom – ma is ahhoz tartom magam –, csakis akkor maradhatunk meg, ha keményen dolgozunk. Függetlenül, hogy hol élünk. Én például tudom, hogy érdemes ott alkotni, ahol vagyok. Nekem, nekünk tehát itt kell dolgoznunk, alkotnunk. Megmaradni a gyökereknél – igen, így fejezhetem ki pontosan.

– *A gyökerek alatt a szülőföldet érted.*

– Mindenképpen. Úgy van ez, mint a fával, megtörténhet, hogy kiszáradnak a gyökerei, csak egyetlen kis hajszálgyökere éli túl, nos, abban kell megkapaszkodnia, abból kell új életet teremtenie...

– *Tehát úgy érted, hogy az a legfontosabb feladatunk, hogy megtaláljuk, felkutassuk azokat a lehetőségeket, amelyek a továbblépéshez szükségesek, hogy megtaláljuk az értelmét annak, amit csinálunk, mert csakis így biztosított megmaradásunk.*

– Lehet, elcsépeltnek hangzik, de én azt mondom: dolgozni, dolgozni, dolgozni. Mindig is a munkát tartottam a legfontosabbnak, hiszen ez a legjobb gyógyszer. Úgy dolgozzál, hogy örömöd leljed abban és akkor egészen másképpen látod a világot, egészen másképp reagálsz a környezetedre.

Forró Miklós

itt. Hangulatos, varázslatos padlástér lett az egykori egértanyából. Németh Gyula a győri alapítványtól, aki Magyarországról talán az egyik legközelebbi ismerősöm, látva ezt a fanatikus buzgalmat, örök mentorunk lett, segít, s biztat, hogy ne hagyjam magam.

– Százötven tagú gyermekfilharmóniát együtt tartani nem csekélység. Honnan jött az ötlet?

– Engem 1978-ban helyeztek ide zenetanárnak, és ebgyarlakta, ebbe beleértem a cigányokat is, akik szintén magyaroknak vallották magukat a népszámláláskor. Itt csak a rendőr román. Katolikus a falu, nincs abortusz, bőséges a gyermekáldás, három-négyöt, de hét-nyolc gyermekes családok is laknak itt. Van hát honnan válogatni. A falu javára elmondhatom, hogy nagyon templomszerető nép, jó kántor van, rendszeresen énekelnek, tiszta hangú a falu. A gyermekeket csak csiszolni

Közületek, magánszemélyek figyelem!

SZŐNYEG, AMI TAKARÍT...!

Vásároljon CORAL PLUS EXTRA szőnyeget az SCA-TRAPP BT-től.
A szőnyeg m²-enként
6 l vizet tud magába szívni,
5 kg port képes összegyűjteni.
10 féle színben,
KONFEKCIONÁLT kész méretek
45x75 cm-től 205x300 cm-ig.
FUTÓSZŐNYEGEK:
85, 130 és 200 cm szélességben.
Megrendelhető: telefon/fax: 96/332-029.

– Ha dolgozunk, jó, ha nem, akkor nincs megélhetés. Mindenhol így van ez. Úgy gondolom.

– Öt gyermekük közül van, ki tovább viszi a mesterséget?

– Dolgoznak, de kézzel nem tanultak formázni. Valamikor régen azt mondtam nekik, menjetek el innen, gyermekeim, ez nagyon mocskos munka, ne kelljen nektek is itt gyúrnotok a palát!

– Miért mondott ilyet, hiszen ez nagyon szép mesterség!

– Szép, szép. De tegnap reggel nekifogtam a sárnak, megszeltem, megőröltük az éjszaka, hajnalban feküdtem. Három órakor. Most meg talpon vagyok. Sok a munka vele, de a jó Istenemnek mégis meg kell köszönnöm, hogy tizenhárom éves korom óta dolgozom a mázzal, s csak egyszer voltam kezelésen. Vannak, akiket megbetegít az ólom, teljesen felőrli az idegeiket, megöli a piros vért. Igaz, óvakodom is nagyon, sokat használom a tejet.

– A tej jó?

– Nemhogy jó, az a legjobb, a tej.

– Láttam, ahogy a tálakat festette, s aközben azt mondta, ha bekötnék a szemét, akkor sem csinálná másként.

– Fogom, s húzom. Gyakorlat és megszokás. Ha leülök reggel és estig dolgozom, meg jókedvem is van és elkönnyül a kezem, megcsinálok négyszáz darabot is.

– Megismeri másoké között is azokat a cserepeket, amit maga festett?

– A miénkről én mindig felelek.

Átballagunk az udvaron a műhely felé, ahol Duka Bertalan hajtja a korongot, alakítja csábítóan széppé a megdolgozott földet. A keze jár, nem áll meg, úgy válaszol.

– A szülőházban tanultam, édesapámtól örököltem a mesterséget, aki ifjúkorától ebből nevelte a családot. Örökös dolog ez kérem, az apám, meg az apám apja, meg annak az apja is ezt csinálta.

– Mennyi fazekas dolgozik Korondon?

– Iparosok lehetnek négyszázan is.

– Négyszázan?

– De annak csak húsz százaléka korongol.

– És a többi?

– Az csak vesz és árul.

– S aki korongol, olyan hány van?

– Százan lehetnek.

– S igazi mester?

– Aki tökéletesen dolgozik? Nem sokan vannak, de nem akarok személyeskedni.

– Magának jó neve van a szakmában?

Korondi kék, sorozatban. Fotó: VARGA LAJOS

– Gondolom igen, itt a faluban mindenképpen. De ismerik a munkám távolabb is, Magyarországon is. Aki volt itt, az visszajár, s azt mondja, ha tőlem nem kap, nem vesz sehol máshol.

– Ez nagy dicséret.

– Maga mondta, én nem dicsérhetem magam, de ha így van, örvendek neki.

– Mifelénk azt mondják a fazekasok, hogy az agyagnak lelke van. Igaznak tartja ezt?

– Igaznak bizony. Kell ismerje az embert az agyag, s az agyag az embert. Érzelemből kell megfogni, s tudni, hogy mit ad majd magából. Az a baj, hogy megöregedtem, hatvanöt éves vagyok.

– Ha csak az édesapja korát éli meg, akkor is van hátra még legalább húsz hosszú esztendő...

– Sok lenne az, sajnos megcsappant az egészségem.

– Kelendő a cserép?

– Munka van elég, és hál' Istennek az én munkáim nem állnak itt sokáig. Engem nevetnek most is, mikor megcsókolom a palát. Így teszek, mert ebből nőttem, pedig nyolcadmagammal voltunk. Nekem is van három fiam, két lányom, őket is ebből neveltem.

– Az agyagból?

– Ez adott kenyeret.

– Sárból kenyér?

– Úgy bizony.

KESZEI L. ANDRÁS

ANTAL Imre (1944-) festő

életrajz

Hajdu Demeter Dénes 1993

18-19. ill

automatikus rajzolás felfedezőit tartjuk számon az egész huszadik századon átvonuló művészetalakító áramlat elődeiként. Gauguin *Zöld Krisztusa* és *Breton Kálvária* című, a vallásos áhítatot őserejében megmutató műveit szoktuk említeni. *Kandinszkij* 1912-ben írta alapművét *A szellemiről a művészetben* címmel, éppen abban az időben festette előbb tisztán improvizatív, majd egyre inkább geometrikus képeit. *Kazimir Malevics* 1915-re fejlesztette ki a tiszta geometriát lágy eszményekként megfogalmazó szuprematista képi világát. A pszichoanalízis, a szellemtudományok és az összehasonlító néprajztudomány felismerései olyan absztrakt művészetet eredményeztek, amelyet a szélesebb közönség hosszú időn át értetlenül elutasított, a művészek egy része pedig kész alkotópirulaként, gondolatkonzervként vett be.

A koncept művészet az elmúlt két évtizedben a szélsőségig vitte a gondolat kultikus-kulturális vonulatát. Utána olyan új festőiség jelentkezett, amely visszanyúl a művészet lélekidéző funkciójához, a műveknek varázserőt tulajdonít, a tárgyaknak pedig tulajdonságokat, polinéziai szóhasználattal: *manát* ad. Ezt azonban csak kivételes emberek tudják átadni az állatnak, a növénynek, a holt tárgyaknak. *Orbán Attila* képei ilyen manákat sugároznak. *Szarvas ka-*

Mata Attila: T

rámmal cím
gyan kapcsol
és az ember
rázsgyeplőn
négy sarkán
tájakat és a
amelyről *Ar*
champ szi
(Fiatal férfi
akkor Male
is asszociál
ha nem ism
teleit. A föl
keltetik a n
az éjjel és a
az évszakol
forduló (O

ANTAL Inne festö

BUCUR, Nicolae: Mint a fa.. = A Hét. 1985. febr. 28. 6.ill

45→

Im preußischen Kulturkampf mußte das »O
im Jahre 1873 sein Erscheinen einstellen.

Trotz der geringen Mittel, die ihm als He
geber zur Verfügung standen, war Baudri ber

Antal Irén

Akvarelekkel szerepel az alábbi tárlaton

N.N.: Képző és iparművészeti bemutató Salgótarjánban

Nógrád 1969 VII. 12

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Antal Isén

Akvarelekkel szerepel az alábbi háslatok

N.N.: Képző és iparművészeti bemutató Salgótarjánban

Nógrád 1969 VII. 12

69-2118 FNyV 10

Antal Imre festőművész

meghívó

a Hazafias Népfront VI. ker. Bizottsága és
a VI. ker. Tanács VB. Népművelési Osztálya
szeretettel meghívja

Antal Irén

FESTŐMŰVÉSZ

kiállításának megnyitására.

1969. március 7-én, pénteken du. 6 órakor a Hazafias Népfront VI. ker. Biz. klubjában (VI., Népköztársaság útja 94. I. em. 1.)

Megnyitó beszédet mond: GYÁRFÁS ENDRE író

A kiállítás megtekinthető: március 7-től április 1-ig, mindennap 11—19 óráig.

Antal Isén festő

Kiállítása nyílt a Harafias Nyfront VI. ker. klubjában

Művészet 1969 IV. sz.

M.D.V.

Antal Szén
festő

Márciusban a Szarafias Nép-
front VI. kerületi klubjában
volt kiállítása.

—:—

Művészet, 1969. április – 7 lap.

Antal Imre festő

munkáiból nyílik meg kiállítás
ma délután a Hatalmas Népfront
VI. ker. bizottságának klubjában.

Magyar Nemzet
1969 márc 8.7

MDK

Antal Irén, festő

A Hazafias Népfront VI. ker. -i klubjában nyílik meg tárlata.

— : Antal Irén festénete 12

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. márc. 7.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Antal Irén festő-

ESTI HIRLAP

művész

1960 MÁR 7

fokon tartja.

ANTAL IRÉN FESTÉSZETE

A Hazafias Népfront VI. kerületi klubjában ma délután nyitják meg Antal Irén festőművész kiállítását. Megnyitó beszédet Gyárfás Endre író mond.

Március 24-én, hétfőn du. 6 órakor

BALETT FÓRUM

Pécstől — Boston-ig

Beszélgetés **ECK IMRÉ-vel**

A beszélgetést vezeti:

VITÁNYI IVÁN esztéta

Közreműködnek a Pécsi Balett szólistái

*

Március 28-án, pénteken du. 6 órakor

BARÁTH ENDRE

író

úti élménybeszámolója

„Tengerek és emberek" címmel

Március 31-én, hétfőn este 7 órakor

KAMARAZENE EST

Fellép: a **„Contencus"** kamarakórus

Vezényel: **ELLA ISTVÁN**

Közreműködnek:

I. hegedű Pechan Gábor
II. hegedű Mayerböck Júlia
brácsa Ligeti Péter
cselló Mayerböck Éva
klarinét Uhrner Rudolf
hárfa Maros Éva

I. rész:

1. Renaissance Madrigálok, Motetták (Monteverdi, Morley, Cara, Palestrina, Josquin)
2. J. S. Bach: Kantáta No. 142.

II. rész:

3. Mozart: A-dúr klarinét kvintett
4. Kodály: Ave Maria, Adventi Ének
5. Britten: Hárfa kórusok

Szerkeszti: KOMÁDY GERZSON

Felelős kiadó: Jánosi Katalin — 69-1935 FNyV 10

Antal Imre festőművésznek

MEGHÍVÓ

A HAZAFIAS NÉPFRONT

VI. ker. Bizottsága

1969. évi

márciusi rendezvényeire

Cím: VI., NÉPKÖZTÁRSASÁG ÚTJA 94.

Telefon: 127-686

Március 7-én, pénteken du. 6 órakor

ANTAL IRÉN festőművész
kiállítása

Megnyitja:
GYÁRFÁS ENDRE író

*

Március 10-én, hétfőn du. 6 órakor

TANÁCS FÓRUM

„A szocialista együttélés szabályai"

Előadó:
Dr. ZAITZ LÁSZLÓ

Március 14-én, pénteken du. 6 órakor

„A szocialista művészet hagyományai"
sorozat

II. rész

Hagyomány és modernség a 20-as, 30-as évek esztétikai vitái tükrében

Előadó:
KIRÁLY GYULA adjunktus

*

Március 18-án, kedden este 7 órakor

AZ ÁLLATBARÁTOK KÖRE SZOKÁSOS HAVI KLUBESTJE

„Természetbarátok a Tanácsköztársaságban"

Előadó:
A Természetbarát Szövetség munkatársa

Március 18-án, kedden du. 4 órakor

A MÁV Vezérigazgatóság kultúrtermében
(VI., Izabella utca 51.)

„Vasutas dolgozók a Tanácsköztársaság harcaiban"

Előadó:
GADANECZ BÉLA,
a VITUKI tudományos főmunkatársa

*

Március 19-én, szerdán du. 6 órakor

NŐK PÓDIUMA

BIHARI KLÁRA írónővel beszélget
Dr. SZAMEK TAMÁS, a
HNF VI. ker. Biz. alelnöke

Antal Imre

Téli táj olv. 31 x 41

II. Országos Akvarell Biennálé
1970. Eger

Antal Iván

„Négy arszony" c. műve szerepel a Radnóti klub Ziállításán

Magyar Nemzet 1970 február 24.
4. old.

Antal Irén
feelő –

„Néger asszony" – a posztra
„vádirat.

Vidos Zoltán: A Radnóti klubban rendezett ...
dlűvesiet, 1970. julius – 38 kap.

Antal Grén

Említve

Sárvári Márta: A felszabadulás emlékei a Rodmóti Klubban
Magyar Nemzet, Bp. 1970. feb. 24

Antal Iván

Neve emlitve a Moldalon

Kútiza 1971 január
Mold.

Antal Irén
festő

Kiállításán bemutatta a montmarte-i utcaképet, — ~~[illegible]~~ és a kép mögött Tabánt, panasztportréit, akvarelljeit.

E.Gy.Antal Irén kiállításáról.
MÜVÉSZET,1972.augusztus - 41.oldal

Antal Irén
festő -

Antal Irén kiállítását a Május 1"
mozi előcsarnokában rendezte, hipsi
kiven tükrözik az élmények gaz-
dagságát.

E. Gy.: Antal Irén kiállításáról.

Művészet, 1972. augusztus - 41 oldal.

Antal Imre festőművész

képeiből kiállítás nyílik

meg a Május 1. mozi előcsarnokában

Magyar Nemzet 1972 április 28

H. Gold.

Antal Trén

Régi ház, rep.

Antal Trén festőművész kiállítása, Szinyes A. terem 1973

Antal Irén

Kis öregek repr.

Antal Irén festőművész kiállí
tása, Fényes A. terem 1973

Antal Trén

Néger nők ugy.

Antal Trén festőművész kiállítása, Fényes A. terem 1973

Antal Trén

Troza-párti fák

repr.

Antal Trén festőművész kiállítása, Fényes A. terem 1973

Antal trén

Kis öregd, repr.

Antal trén festőművész kiállítása
Tempus A. Ter., Bp. 1973 aug.-sept.

Antal trén

Réji ház, repr.

Antal trén festőművész kiállítása
Tempus A. Ter., Bp. 1973. aug.-szept.

Antal trén

Néger nők, regn.

Antal trén festőművész kiállítása
Tempe A. Ter., Bp. 1973. aug.-szept.

Antal trén

Tisza – parti fák, repr.

Antal trén festőművész kiállítása
Fémjes A. Ter., Bp. 1973 aug.-szept.

Antal Irén

Bábuk, olajfestmi 50 + 70 cm

Mátyás-templom részlet

olajfestmi 50 + 35 cm

Antal Irén festőművész kiállítása, Fényes A. terem 1973

Antal Imre

9, Bábuk, 50×70
10, Mátyás-templom részlet, 50×35

Antal Imre festőművész kiállítása
Fényes A. Ter. Bp. 1973. aug-szept.

Antal Trén

fák kékben, olajfestm 50+60 cm

Néger nők, olajfestm 50+60 cm

Antal Trén festőművén kiállítása, Fényes A. terem 1973

Antal Irén

7, Fák kékben, 50×60
8, Néger nők, 50×60

Antal Irén festőművész kiállítása
Fenyes A. Ter. Bp. 1973. aug.-szept.

Antal Srén

Mariska olajfestm. 60 × 50 cm

Öreg néni, olajfestm. 60 × 50 cm

Antal Srén festőművész kiállítása, Fényes A.-terem 1973

Antal Irén

5, Mariska, 60x50
6, Öreg néni, 60x50

Antal Irén festőművész kiállítása
Fenyes A. Ter. Bp. 1973. aug-szept.

Antal Irén

Boglárcsok, olajfestm. 70×50 cm

Almafák, olajfestm. 50×60 cm

Antal Irén festőművésznő
kiállítása, Fényes A. terem 1973

Antal Irén

3, Bogáncsok, 70×50
4, Almafák, 50×60

Antal Irén festőművész kiállítása
Fenyes A. Ter. Bp. 1973. aug-szept.

Antal Trén

Naranccskinü virágok olajfestm.
60 x 50 cm

Tisza-parti fák olajfestm.
50 x 60 cm

Antal Trén festőművén
kiállítása, Fényes A. terem 1973

Antal Irén

1, Narancssínű virágok, 60×50
2, Tisza-parti fák, 50×60

Antal Irén festőművész kiállítása
Fenyes A. Ter. Bp. 1973. aug-sept.

Antal Irén

21, Lugasban, 40x60
22, Kékesi fa, —"—

Antal Irén festőművész kiállítása
Fényes A. Tec., Bp. 1973. aug.-szept.

Antal Trén

Fény a Dunán akvarell
40×60 cm

Füzesben akvarell 40×60 cm

Antal Trén festőművén kiállítása
Fényes Adolf terem 1973

Antal Imre

Lugashon akvarell 40×60 cm

Kékes fa akvarell 40×60 cm

Antal Imre festőművész kiállítása

Jenger Adolf terem 1973

Antal Irén

19, Fény a Dunán, 40x60
20, Füresben, —"—

Antal Irén festőművész kiállítása
Fényes A. Fer., Bp. 1973. aug.-szept.

Antal Irén

Napraforgók akvarell 40 × 60 cm

Reggel az erdőben akvarell
40 × 60 cm

Antal Irén festőművész kiállító
tárlata, Fényes Adolf terem
1973

Antal Irén

17, Napnaforgók, 40x60
18, Reggel az erdőben -"-

Antal Irén festőművész kiállítása
Fenyes A. Ter., Bp. 1973. aug.-szept.

Antal Irén

Füzes akvarell 40×60 cm

Havas út akvarell 40×60 cm

Antal Irén festőművén králló tása, Finyes Adolf terem

1973

Antal Imre

15.) Fires, 40×60
16.) Havas út, —"—

Antal Imre festőművész kiállítása
Fényes A. Ter., Bpp. 1973. aug-sept.

Antal Trén

Havas falu akvarell 40×60 cm

Reggel Marosan akvarell
40×60 cm

Antal Trén festőművén kiállítása Fényes Adolf terem

1973

Antal Irén

13, Havas falu, 40×60
14, Reggel Marosan, —"—

Antal Irén festőművész kiállítása
Fenyes A. Ter. Bp. 1973. aug.-szept.

Antal Trén

Szénakazlak akvarell 40×60 cm

Mátrabáza akvarell 40×60 cm

Antal Trén festőművén kiállítása Fenyes Adolf terem

1973

Antal Irén

11, Szénakazlak, 40×60
12, Mátrakéze, —"—

Antal Irén festőművész kiállítása
Fenyes A. Ter. Bp. 1973. aug.-szept.

Antal Trén

Férfifej akvarell 40×60 cm

Mályvák akvarell 40×60 cm

Antal Trén festőművész kiállítása Finyes Adolf terem 1973

Antal Imre

9, ~~Férfifej~~, 40×60
10, Tájkép, —"—

Antal Imre festőművész kiállítása
Fényes A. Ter. Bp. 1973. aug.-szept.

Antal Srén

Szemyei fék akvarell 40×60 cm

Régi ház akvarell 40×60 cm

Antal Srén festőművész kiállí-
tása Szinyei Adolf teremben 1973

Antal Irén

7, Csemyei fák, 40×60
8, Régi ház, —"—

Antal Irén festőművész kiállítása
Fényes A. Ter. Bp. 1973. aug.-szept.

Antal trén

5, Tisza-parti fák, 40×60
6, Merei virágok, —"—

Antal trén festőművész kiállítása
Fényes A. Ter. Bp. 1973. aug.-szept.

Antal Trén

Tisza-parti fák akvarell
40+60 cm

Mezei virágok akvarell 40+60
cm

Antal Trén festőművesz kiállítása Fényes A. terem 1973

Antal Imre

3) Galyai fal, 40×60
4) Gyökerek, 40×60

Antal Imre festőművész kiállítása
Ernyei A. Ter. Bp. 1973. aug.-szept.

Antal Trén

Galyai fák akvarell 40+60 cm
Gyökerek, akvarell 40+60 cm

Antal Trén festőművész kiállítása Fényes A. terem 1973

Antal Trén

Japános táj, akvarell 40+60 cm

Kodály fák ~~olajfestm~~ akvarell 40+60 cm

Antal Trén festőművén kiállítása, Fényes A. terem 1973

Antal Irén

---

festőművén

Kiállítása a Fészek klubban

(a Tvarettek)

Népnava

1984 12. 14.

Antal Imre

1–22: akvarell

1, Magános ház, 40×60

2, Kodály fal, 40×60

Antal Imre festőművész kiállítása

Fényes A. Ter. Bp. 1973. aug-szept.

Antal Imre

Külföldi kiállításai

1968-69: Heiligendam (NDK)
1971.: Luhačovice (Csehszlovákia)

Antal Imre festőművész kiállítása
Tényő A. Ter. Bpp. 1973. aug—szept.

Antal Irén

1964. Kamarabemutató a Mágus 1. mozika

1972. ——— " ———

(a filmszínház előcsarnokában)

Antal Irén festőművész kiállítása

Fényes A. Fer. Bp. 1973. aug–szept.

Antal Imre

1969. A Harangfias Népfront helyiségei-
ben rendezett kiállítást.

Antal Imre festőművész kiállítása
Tényő A. Tér. Bpp. 1973. aug–szept.

Antal Géza festőművész

a Fényes Adolf Termében aug. 24.-től
szept. 16.- ig lesz nyitva tárlata

Új kiállítások.

Nagyvárad, 1943. július 1.

Antal Irén festőművész.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHIVJA ÖNT

ANTAL IRÉN

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITJA:

DR. POGÁNY Ö. GÁBOR

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

1973. AUGUSZTUS 24-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRAKOR

FÉNYES ADOLF TEREM

BUDAPEST VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

Antal Iván

2

„Néger nők"

„Tisza-parti fák" c. Zépei emlitve

Magyar Nemzet 1973 szeptember 1

4. old.

Antal Irén festő

1

Fényes Adolf Tarem-beli Zíci Mítá-
sáról szóló kritika a 4. oldalon

Magyar Nemzet 1973 szeptember 1

Antal Imre festőművész

munkáinak kiállítása

augusztus 24-én nyílt a Fényes

Adolf Teremben

Magyar Nemzet 1973 augusztus 19

17.old.

Antal Irén, festő

Kiállítása a Jényes Adolf Teremben látható

— : Tájékoztató

1630.

Élet és Tudomány, Bp. 1973. aug. 24.

XXVIII
34.

Antal Irén, festő

Tárlata aug. 24-én nyílik meg a fényes Adolf Teremben.

— : Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973 aug. 24.

Antal Imre festő

Tárlata a Fényes Adolf Teremben tekinthető meg.

— : A hét végi kulturális programokból 9.

Népszabadság, Bp. 1973 aug. 25.

Antal Imre

1973. sept. közepén a Fényes Adolf Teremben kiállítása nyílt.

Népszava, 1973. sept. 14. 101. cfg. 215 m. 4 p.

Antal Irén

A Főiskolán Rudnay Gyula tanítványa volt.

Népszava, 1973. szept. 14. 101. évf. 215. sz. 4 n.

ANTAL Irén

MU 1996. I. 4.

ANTAL IRÉN festményeiből nyílik meg kiállítás január 5-én délután négy órakor a Józsefvárosi Galériában (Budapest VIII., Nap u. 1.).

Antal Imre
festő

Először önálló kiállítása ez a festőnek, aki 1971 és 1973 között készült munkáiból mutat be 35 darabot.

—: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973. szeptember - 46. oldal

Antal Imre
festő

Antal Imre kiállításain csendéleteket, figurális kompozíciókat, virágképeket és több mint 20 tájképet mutatott be.

——: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973. szeptember - 46. oldal

Antal Irén
festő

Antal Irén kiállításán bemutatott
tághipeket a Mátra vidékén Galyaletőn,
szentimen festette.

——: Kiállítási naptár.

Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Antal Lien
festő

A művésznő Nagymarosón festett olajjal, temperával, lakkal, vízfestékkel, hevés aranyal és, ezüstel, nemegyszer hevert technikát alkalmazva.

---: Kiállitási naptár.

Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Antal Imre
festő

Antal Imre képeinek egy részét tudatosan komponált munka, másrészét spontán „felvétel".

---: Kiállitási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Antal Irén

festő

Antal Irén művészi hitvallása,
mely munkáiban is kifejezésre jut:
„A ma káoszából kereses az új
harmónia felé".

---: Kiállitási naptár.

Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Antal Irén
festő

1967-ben készült „Kis öregek"
című műve. Ezt a képet Baude-
laire „Szegény anyókák" versszakától
hívta életre.

Ecsery Elemér: Antal Irén művészetéről.
MŰVÉSZET, 1970.október - 20.lap

Antal Irén
festő

1968-ban festette a „Kerti lugas"-t
1966-ban készült a „Velencei falak",
a Kit muzsa", meg a „Tivoli lép-
csők amíi mire.

Ecsery Elemér: Antal Irén müvészetéről.
MÜVÉSZET, 1970.október - 20.lap

Antal Irén
festő

Főiskolai tanulmányai befejezése után bekapcsolódik festészeti életünkbe. Több kiállításon szerepel a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalonban.

Ecsery Elemér: Antal Irén művészetéről.
MŰVÉSZET, 1970.október - 20.lap

Antal Irén
festő

Diplomája megszerzése után ausztriai és csehszlovákiai utat tett. Majd a második világháború évei következtek, a háború alatt egy üzemben dolgozik és mindennapi kenyéért.

Ecsery Elemér: Antal Irén művészetéről.
MŰVÉSZET, 1970.október - 20.lap

Antal Irén
festő

1948-ban megajult erővel ismét
komoly művészi munkához lát.
1949-ben jelentkezik műveivel a
Magyar Képzőművészek csoportkiállításán.

Ecsery Elemér: Antal Irén művészetéről.
MŰVÉSZET, 1970.október - 20.lap

Antal Irén

festő -

Szamos kollektív tárlatok vesz részt, rendszeres szereplője a II. kerületi MSzBT és a magyar képzőművésznők hagyományos bemutatóinak.

Ecsery Elemér: Antal Irén művészetéről.

MŰVÉSZET, 1970.október - 20.lap

Antal Irén
festő-

Tatabányán a bányászok életét
társadalmasított és ilyen tárgyú
képet a Nehézipari Minisztérium
is vásárolt tőle.

Ecsery Ferenc: Antal Irén művészetéről.
MŰVÉSZET, 1970.október - 20.lap

Antal Irén
festő-

Vonzotta a merőgardasági témva is
így részt vett a MEDOSZ népszerű akció-
jáu és vándorkiállításain. Annak
idejen a Fővárosi Képtárba került 1 képe.

Ecsery Elemér: Antal Irén müvészetéről.
MÜVÉSZET, 1970.október - 20.lap

Ocutal Irén

festő-

Harom évén át szakmai vezetője volt a nagytétényi gemigyár képzőművészeti körének. Szamos képet vetlek meg állami és minisztériumi vásárlásokon.

Ecsery Elemér: Antal Irén müvészetéről.

MÜVÉSZET, 1970.október - 20.lap

Antal Irén
festő

1969-ben szép anyaggal szerepelt a
VI. kerületi Harafias Népfront helyiségé-
ben.

Ecsery Elemér: Antal Irén művészetéről.
MŰVÉSZET, 1970.október - 20.lap

Antal Irén
festő.

1903-ban született Budapesten. Művészeti tanulmányait 1925-ben végezte Csók István és Rudnay Gyula tanítványaként az Országos Képzőművészeti Főiskolán.

Ecsery Elemér: Antal Irén művészetéről.
MŰVÉSZET, 1970. október - 20. lap

Antal Irén
festő.

„Kerti lugas"
„Velencei falak" } repro

Ecsery Elemér: Antal Irén művészetéről.
Művészet, 1970. október – 20 lap.

Antal Irén festő
(Bp. 1903 –

1925-ben fejezte be tanulmányait a Képzőmúvészeti Főiskolán, ahol Csók István és Rudnay Gyula voltak a mesterei.

– kiállítása a salgótarjáni Képcsarnokban
1979. márc. 1–15.

– Katalógus a könyvtárban –

Antal Imre, festő

kiállítási kalendárium, vidéken:

Salgótarjánban látható
a művész kiállítása.

Szocialista Művészetért, 1979. ápr. 4.

Antal Imre, festő

Kiállítási Kalendárium,

Vidéken:

A művész műveinek kiállítása
~~Sát~~ Salgótarjánban látható.

Szocialista Művészetért, 1979. ápr. 4.

Antal Irén festőművész.

Antal Irén festőművész kiállítása 1976, már c. 23.-án nyílik meg a Fészek Klubban. Megnyitót Keserv Klemer műrészettörténész mond.

Fészek Program, 76

ANTAL IRÉN festő
Budapest, 1903

1925-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, mesterei Csók István és Rudnay Gyula voltak. Tanulmányuton Ausztriában, Olasz- és Franciaországban, Lengyelországban és Csehszlovákiában járt. Gyüjteményes anyagát 1969-ben a Hazafias Népfront VI. kerületi Klubjában, 1973-ban a Fényes Adolf Teremben mutatta be. 1968-69-ben a Német Demokratikus Köztársaságban, 1971-ben Csehszlovákiában állitott ki. - Pregnáns érzelmi telitődés, s az emóciók finom árnyaltsága jellemzi festészetét. A csendes szemlélődés derüjét sugárzó akvarelljeiben a hazai plein air festés legjobb hagyományai elevenednek meg, mig drámai töltésü olajképei a párizsi iskola szelleméhez és a német expresszionizmushoz közelitenek.

Művészéletrajzok 197

Antal Éva

Kiállítása megnyílt.

Miklós Pál: Képzőművészeti Krónika.

Jelenkor, Pécs, 1993, dec. 1123. old.

Antal Imre, festő

Kiállítása megemlékezés.

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika
1123. – 1130.

XVI
12.

JELENKOR, Pécs, 1973. dec.

Antal Imre, festő

Tárlata a Fényes Adolf Teremben tekinthető meg.

— : A hét végi kulturális programokról

9.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 15.

Antal Imre, festő

Tárlata a Fényes Adolf Teremben
látható.

—: A két népi kulturális program hőse 9.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 1.

Antal Irén
festő

Antal Irén festő művész
kiállítása a Ferriges Adolf
Sesemben látható aug 24 és
szeptember 16 között

---: Kiállitási naptár.

Müvészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Antal Iréh

ESTI HIRLAP

1964 AUG 22

1021

Tetszett

Csendes kiállítás

A Mártirok útján a Május 1. moziban képzőművészeti kiállítás nyílt. Nem tartottak sajtófogadást, katalógust sem nyomtattak, megnyitóünnepség se volt... Csak kirakták a műveket, kiakasztottak egy kézzel rajzolt plakátot és a délutáni előadás közönsége már szemügyre is vehette Antal Iréh festőművész munkáit.

A II. kerületi MSZBT képzőművészeti csoportja ilyen egyszerűen, minden különösebb körülményeskedés nélkül rendezi kiállításait. A bemutatott művek többsége a festőművész külföldi útjai alkalmából készült művészi útijegyzetek sorozata. Könnyedén, frissen megalkotott, változatosságukban is meggyőző hatású grafikák. Különösen sikerült a „Velencében" című akvarell, a „Római tér" színes krétarajza, a „Bécsi nők a presszóban" című szatirikus kroki, valamint a „Nápolyi halászat". A legjobbak Rippl-Rónai színes tusrajzaira emlékeztetnek, de anélkül, hogy utánérzésről beszélhetnénk.

Cs. M.

Kedden

Mély g

Moszkva, augusztus 22.

Sebeszta Miklós jelenti:

A szovjet főváros megdöbbenéssel fogadta *Palmiro Togliatti*, az *Olasz Kommunista Párt* főtitkára halálának hírét.

A moszkvai rádió pénteken este több mint egyórás adásban sugározta a jelentéseket

Togliatti utolsó óráiról, az orvosok hiábavaló erőfeszítéseiről, az SZKP Központi

Az SZKP Közp

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Antal Irén
MAGYAR NEMZET

1964 AUG 28

1021

Nemzet

Itália, a Május 1. mozi előcsarnokában

Bár időnként megjelennek felsorolások, statisztikai adatokkal alátámasztva arról, hogy jelenleg Budapesten elegendő a kiállító helyiség képzőművészeti alkotások bemutatására, a valóságban mégsincs megfelelő lehetőség képzőművészetünk munkásságának, gyakorlatának, folyamatosságának áttekintésére. Mert, ha a közönség évek során megszokja, hogy ebben vagy amabban a kiállítási csarnokban, teremben kísérheti figyelemmel képzőművészetünk termését, egyelőre még szokatlan, hogy messzeeső kultúrházakba ellátogasson.

Mindez ismét felmerült most, amikor a »*Május 1.*« mozi előcsarnokában az MSZBT II. kerületi képzőművész csoportja *Antal* Irén festőművész bemutatkozásának adott helyet. Nem új kezdeményezés a Május 1. mozi »kiállítása«; üdvözöltük már több ízben ezt az ötletes kezdeményezést és a jó kiállításokat. De egy mozi előcsarnoka mégsem galéria. Szükségmegoldás. Holott például a város szívében néhány éve megnyílt *Könyvklub* induló programjában képzőművészeti kiállításokat is ígért. Hiszen tárlatok céljára kiszemelt, alkalmas termét Szinyeiről nevezte el. De sajnos, a Könyvklub sikerrel indult képzőművészeti kiállításai, ki tudja miért, elsorvadtak. Pedig Antal Irén itáliai képei, feljegyzései, megfigyelései megérdemeltek volna egy igazi kiállítótermet.

A festőnő Csók István és Rudnay tanítványa volt a főiskolán. Kitűnő nevelést, szakmai képzést kapott mestereitől; tehetségét azonban magával hozta és kedvezőtlen életkörülményei között is fejlesztette. Tavaly járt életében először Itáliában, kultúrája, életismerete, ízlése, kialakult, harmonikus egyénisége először találkozott Itáliával. És vizeskréta technikával vonzó, változatos sorozatot hozott haza élményeiről. Velence könnyed, barochettos báját, lebegését, rózsaszín fényeit épp oly elevenen érzékelteti, mint Róma tereinek, palotáinak masszív, komorabb, ünnepibb barokkját s a különböző karakterű olasz városkák és városok levegőjét, jellemét, hangulatát. Antal Irén itáliai útiképei közé becsúsztatott néhány hazai akvarellt a Dunáról és Szentendréről. Ezek is arra vallanak, hogy saját hangú művésszel állunk szemben, akinek munkásságát más oldalairól is meg kellene ismertetni a képzőművészet barátaival. Erre viszont a Május 1. mozi vitrinjei nem adnak módot.

Dutka Mária

ey párost lasztáson

polgárjogi törvény beterjesztésének és érvényesítésének Humphrey hosszú ideje élvez a szakszervezetek, a farmerek és a liberális értelmiségiek bizalmát és emiatt *több ízben is ellentétei támadtak a nagytőkés vezetőivel.* Mint a *Reuter* rámutat, az utóbbi hetekben azonban a szenátor mindent megtett, hogy megjavítsa viszonyát a nagytőkés körökkel is.

A szenátusban Humphrey hajszolta keresztül a polgárjogi törvényt, ezért a fajgyűlölő déli államokban meglehetősen népszerűtlen. Hívei elsősorban az *északi és középnyugati államokból* kerülnek ki, de a Demokrata Párt bízik benne, hogy tekintélye biztosítani fogja a szavazók mellé-állását a nyugati államokban is.

A nemzetközi politikai színpadon Humphrey nem sokat tevékenykedett személyesen. 1957-ben folytatott hosszabb eszmecserét *Nasszerrel*, az Egyesült Arab Köztársaság elnökével. 1958-ban Humphrey Moszkvában *Hruscsovval* találkozott, akivel *nyolc óra hosszat* tanácskozott.

körül

átus kerül nam élére

a a háromtagú juntának

Khanh szerencséjének azonban van egy külső és ennél lényegesebb oka is. Az amerikaiak nem akarták elveszíteni megbízható kegyencüket és — mint a Reuter jól tájékozott források alapján rámutat — kinyilvánították elhatározásukat, hogy csak olyan rezsimet hajlandók támogatni amelynek Khanh tábornok is a tagja.

A *UPI* saigoni tudósítója azt jelenti, hogy »félelmetes méreteket« öltött a kormánycsapatok vesztesége a szabadságharcosokkal folytatott csatákban. Adatok alapján megállapítja, hogy egy-egy elesett szabadságharcossal szemben a kormánycsapatoknak körülbelül három katonája vesztette életét — ennél az 1:3 veszteségaránynál kedvezőtlenebbet a diktatúra fegyveres erőinek vezetői régóta nem jegyeztek fel.

A kormánycsapatokra nézve ugyanilyen lesújtó, hogy a szabadságharcosok háromszor annyi fegyvert — méghozzá nehéz fegyvereket — tudtak zsákmányolni a kormánycsapatoktól a megfelelő lőszerekkel, mint amennyi a diktatúra zsoldosainak kezére jutott

MDK

Antal Irén

Kislányom

KMűtárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 14. l.

6. No. 555.

terv.

a régi Tiszahid egy része/.

- - - - - - - - -

556.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KORTÁRS

Antal Irén

1966 DEC

1021

ANTAL IRÉN *rajza*

sem közömbös, hogy valaki tiszta-e vagy piszkos
sellem a vicclap-erélyt az öregasszonyok előtt g
buszban zsebrádiót bömböltető tánczenemániá
még kevésbé rokonszenves figurák, akik nemcs
fájdalmat is készek okozni másoknak érdekeil
magán-szolgálatában. Ki lányszívek tucatjait gyú
neműeket, vagy a negyedik házasságát éppúgy nem gondolja meg, mint a legelsőt, s „utánam az özönvíz" — az ilyenek magánélete szerintem köz-húsba vág. Hiszen a társadalom közérzete nemcsak a köz-széljárások szerint alakul, erősen motiválhatják magán-poloskacsípések is.

Ismerek valakit, aki időnként elválik és megnősül; következetes: az éppen soros titkárnőjét szokta elvenni. A régit a berendezett lakással kárpótolja. Feddhetetlen férfiú.

Tévedés ne essék — ha már itt tartunk —, nem az ötvenes évek szigorát és jelszavait követelem vissza, melyek a magánéletben is számonkérték a szocialista erköicsi normákat. S melyek egyébként bámulatos módon megegyeztek a római egyház szigorával, normáival és képmutatásával. De úgy gondolom, a magánélet „szocialista" számonkérését nem okvetlen a magánélet burzsoá eszménytelenségével kellene felváltani. A villa-mánia, autó-mánia, vadászat, kártya, részegség, buli kikapcsolódás változatai — szerintem nem is olyan vadonatúj kitalálások.

Nem is hiszem, hogy így egészíti ki egymást köz- és magánélet: munkaidőben a szocializmus komor építése — szabadidőben a derűs, konyakos, pucér elengedettség.

Csak az esetleges félremagyarázás miatt jegyzem meg: nem szocialista szerzetesekről és apácákról álmodozom. Nem óhajtok az antialkoholizmus, vegetáriánizmus vagy valamiféle puritanizmus zászlaja alá állni. Azt is természetesnek, emberinek tartom, hogy valaki nem feledkezik meg érdekeiről; vannak vágyai, élvezetei, kívánságai. Mindez jogos. De van határa.

Ez a határ az ütközés. Mások jogos érdekeivel, igényeivel. Ez a határ embertársaink nyugalma, szükséglete, emberi méltósága. Magam sem tartom e határt egykönnyen megvonhatónak az egyéni élet szuverénitása és az önzés, társadalomellenes közöny között.

Itt van például a leglényegesebb ilyen magán vagy közügy problémánk: az utóbbi időben már szinte agyoncsépeltük, s mégis megoldásának legfeljebb a kezdeténél tartunk. Az úgynevezett népesedésről beszélek.

Mintha megakadtunk volna egy látszatra feloldhatatlan ellentmondásnál. Mert azt ma már talán nem is igen vitatják, hogy a munkaerő történelmi értelemben való újratermelése, vagyis az új munkaerő megteremtése az egész társadalom feladata. De hogyan egyeztethető ez össze azzal, hogy kinek-kinek magánügye: akar, vagy nem akar gyermeket nemzeni, szülni, nevelni?

Kettéválasztanám.

Én talán szélsőségesen gondolkozom; s ha nekem agyamba tolul a vér, mikor egy magát szocialistának valló — esetleg éppen engem téves nézeteimről kioktató

Antal Iván

Raje (repró)

Kartács 1966 XII. n. 1946 old.

Antal Irén festő M.D.K.

Csók és Rudnay tanitványa volt.

Itáliai utiképei és néhány hazai akvarell tárlatán

a Május L. moziban

Dutka Mária: Itália a Május 1. mozi előcsarnokában

Magyar Nemzet 1964. augusztus 28. 4.1.

M.P.E.

Antal Irén

festő

M.D.4.

A Mágus 1. moziban rendezett tárlatot bemutatta a többi között: „Bécsi espresso", az „Olasz harak", a „Nápolyi kalaszat" c. képeit.

Déri Rózsa: Antal Irén

Élet és Irodalom, 1964. augusztus 29. – 9 kep.

Antal Irén a M.D.K.

Müve a kiállitáson

Nápoly

/-a/: "Magyar müvészek a nagyvilágban "

Kiállitás a Radnóti Klubban

Magyar Nemzet 1964. december 17. 4.l.

M. J. C.

Antal Imre

Szerepelt a Radnóti Klub „Magyar művészek a nagyvilágban" c. kiállításán.

MN 1964. dec. 17.

MDK

Antal Irén (festő)

Szerepelt a szegedi szakszervezeti szék-
házban rendezett szocialista mezőgaz-
daságunk c. kiállításon.

(szakács): Egy mélyhallamú mellőzött
szegedi képzőművészeti kiállítás.

Tiszatáj, Szeged, 1960. február 8. 1.

Antal Irén

MDK

Anyám, vázlat, pasztell

Műcsarnok 1958 Magy. Képzőművésznők kiáll.

Antal Irén

Sziliéknél, aqu.

Miesarnok 1958 Magy. Képzőművészek kiáll.

MDK

Antal Irén, festö

Zebegényi reggel.
Jánoshegy.

Vízf.
Pasztell.

Alkotás Müvészház. XXXVI. kiáll. Öszi tárlat .1947.szept.
Kat.

Antal Irén

MDK

Dunapart, tempera

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

Antal Irén MDK

Kislányom

Mücsarnok 1941 Téli kiállitás

Antal Irén

festő

✓

Mennyivel kevésbé problematikus lélek a Műteremben kiállító Antal Irén. Első kiállításán jó benyomást kap a szemlélő festői képességeiről. Színérzéke finom és kimüvelt — egy finom csendéletén s egy dunai tájképén meghitt bensőség, illetve nagyvonalú tágaslevegös képéből áradó biztosság érzik, s biztatást ad, hogy jó reménységgel nézhetünk további munkája elé, különösen, ha mer egészen önmaga lenni.

Ferde Lajos dr.

Két kiállítás,

Református Élet

1943. nov. 20.

SZÖVETKEZET

Andrási József nyomda Budapest.

F. k.; Bende János.

Áldor János László: Parasztleány, olajfestmény.

125. Udvardy Pál, Sáros út	olajf.	P	1.200.—
126. Vigh Bertalan, Kékkendős nő	„	P	1.000.—
127. Vigh Bertalan, Zöldruhás nő	„	P	1.000.—
128. Wagner Géza†, Balaton	pasztell	P	1.200.—
129. Wallburg Egon báró, Terelés	vízf.	P	750.—
130. Zórád Ernő, Leány almával	„	P	600.—
131. Zórád Ernő, Szántás	„	P	850.—
132. Zórád Ernő, Téli táj	„	P	1.000.—
133. Zórád Géza, Falurészlet	„	P	650.—
134. Zórád Géza, Mosás a szabadban	„	P	650.—
135. Zeller Mihály†, Esti ima	„	P	4.500.—
136. Zombori Lajos†, Tehén	„	P	2.000.—

A kiállítás megtekinthető: 1943. november 7-től nov. 17-ig,

hétköznap 9–½6-ig, szombaton 9–2-ig,

vasárnap és ünnepen 10–2 óráig.

Ha kiállításaink érdeklik, kérjük nevét a pontos címével olvashatóan a látogatókönyvbe beírni, hogy a jövőben állandóan küldhessük meghívóinkat nb. címére.

"MŰTEREM" TELEFON: 189-554.
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI (KUNSTAUSSTELLUNGEN)
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 12. (FÉLEMELET)

Barcza-nyomda, Budapest.

Antal Irén

FESTŐMŰVÉSZ MŰVEIBŐL RENDEZETT

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK

katalógusa

1943.

MŰTEREM
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI
KUNSTAUSSTELLUNGEN
BUDAPEST, IV.,
KOSSUTH LAJOS-U. 12.
FÉLEMELET • TELEFON: 189-554

KATALÓGUS ÁRA 1 PENGŐ

		PENGŐ
1. Öreg asszony	tempera	800.—
2. Önarckép	pasztell	500.—
3. Mária kis Jézussal	„	500.—
4. Cigányasszony	„	500.—
5. Tájkép	„	600.—
6. Házi oltár I.	„	1200.—
7. Házi oltár II.	olajfestmény	m. t.
8. Hűvösvölgyi fák	vízfestmény	600.—
9. Kislány virággal	pasztell	1000.—
10. Svábhegyi táj	olajfestmény	1300.—
11. Alvó férfi	„	350.—
12. Kislány erdőben	„	450.—
13. Ablakos csendélet	pasztell	800.—
14. Őszi hegy	„	800.—
15. Vízmosásos part	tempera	800.—
16. Rőzse hordó	„	600.—
17. Szentendrei táj	vízfestmény	350.—
18. Dombhajlat	„	230.—
19. Kertészet télen	„	450.—
20. Csónakok	pasztell	500.—
21. Romantikus hangulat	„	800.—
22. Tavaszi kert	„	600.—
23. Szomorúság	„	250.—
24. Kislányok	„	300.—
25. Kisfiu	„	600.—
26. Tavaszi mosás	„	450.—
27. Nő virágok között	„	600.—
28. Favágó	„	500.—
29. Kukorica törő	„	800.—
30. Falusi udvar	„	500.—
31. Naplemente	tempera	500.—
32. Esti Balaton	pasztell	700.—
33. Vihar	„	800.—
34. Virág csendélet	„	600.—
35. Lelei fák	„	1000.—
36. Balaton fákkal	vízfestmény	800.—
37. Lelei kikötő	„	800.—

Születtem Budapesten 1906. dec. 1. A Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyuláné tanultam. Állami ösztöndíjjal és az első Salonban az Ifjúsági Stúdiós kiállításon szerepeltem. Ez az első kollektív kiállításom. Szívesen festek mondjuk ő.

		PENGŐ
38. Lány kukoricában	pasztell	800.—
39. Hajnali Duna	vízfestmény	900.—
40. Dömösi falerakodó	tempera	600.—
41. Duna este	„	600.—
42. Dömösi hegyek	„	600.—
43. Tüzes felhő	vízfestmény	300.—
44. Tájkép ablakból	tempera	400.—
45. Sashegy télen	„	800.—
46. Férfi zsákkal	pasztell	800.—
47. Lelei földek	vízfestmény	500.—
48. Balaton reggel	„	350.—
49. Lelei este	„	500.—
50. Naplemente fákkal	„	300.—
51. Havas domboldal	„	450.—
52. Öreg férfi fej	„	m. t.
53. Duna hajóval	„	1000.—
54. Dömösi kanyar	„	800.—
55. Lelei strand	tempera	600.—
56. Dömösi káposztás föld	„	800.—
57. Vitorlás	„	600.—
58. Lelei viharos táj	pasztell	1200.—
59. Kissvábhegyi földek	„	1300.—
60. Virágzó fák	„	1000.—
61. Vera	olajfestmény	1300.—
62. Kuckai bácsi	pasztell	m. t.
63. Cigánysor	tempera	800.—
64. Fűzfák	„	m. t.
65. Havas hegy	vízfestmény	1000.—
66. Gabi	pasztell	1000.—
67. Kertészlegény	„	600.—
68. Kissvábhegy	„	1000.—
69. Kislányom	olajfestmény	m. t.

megirva

Antal Irén

festő, Istenhegyi ut 7.

Műszarnok

1941. dec – 1942. jan.
séli kiáll.
266.

1942. dec – 1943. jan
séli kiáll. 116.

Mária Valéria w. 12.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Antal Irén festőművész

1969 MÁR 7

Antal Irén festőművész munkáiból nyílik meg kiállítás ma délután 7 Hazafias Népfront VI. kerületi bizottságának klubjában (VI., Népköztársaság útja 94.)

1021

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula *úrnak*
úrnőnek

"MŰTEREM"
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI
BUDAPEST, IV. KOSSUTH LAJOS-UTCA 12. SZ.
FÉLEMELET — TELEFON 189-554.

BUDAPEST,

Lónyay utcai út. 16

Küldi:

Barcza nyomda, Budapest, IV. — 15565

MEGHÍVÓ

Antal Irén

FESTŐMŰVÉSZ

Antal Irén festő

FESTMÉNYEIBŐL RENDEZETT

Gyűjteményes kiállítására.

Sajtóbemutató:
5-én 9—1-ig és
d. u. 2—6-ig,
6-án 9—2-ig.

MEGNYITÁS 1943. NOVEMBER 7-ÉN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

A "MŰTEREM" KIÁLLÍTÁSI HELYISÉGÉBEN

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 12 SZ. FÉLEMELETÉN

TISZTELETTEL:

ÓMOROVICZAI SZALMÁSSY ZSIGMOND
Igazgató

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1943. NOVEMBER 7-TŐL NOVEMBER 17-IG, HÉTKÖZNAPON REGGEL 9—½6 ÓRÁIG, SZOMBATON 9—2 ÓRÁIG, VASÁRNAP ÉS ÜNNEPEN 10—2 ÓRÁIG

KATALÓGUS ÁRA: 1 PENGŐ

vészettörténeti kutató munkásságot a for-
ó egész magyar irodalom összegyüjtött a-
mogassa.

s Akademia kiadásában megjelent és a ./.
n felsorolt idevágó nagy értékü munkák a
yzanak. Nagyon kérem Méltóságodat, ke-
ában van-e kiadványaiból e felsorolt mü-
Bizottsága könyvtára részére a fentjel-
ul rendelkezésre bocsátani miután a mai
t és szükös pénzügyi kereteink között er-
módon rászorulunk.

i december hó 22-én.

Kertesz K. Rubin

miniszteri tanácsos
miniszteri biztos

D. Antal Irén

koll. kiáll.

Rajzoktatás

1943. IV. évf. 11. sz.

88. l.

Antal Irén

festő

Szépmüvészet
1943. 246 l.

Európa film Körv

Lapterjesztő

Budapest

~~Rolembile ucz 12~~

V Rathermere u.

ANTAL Iván

Gergely Mihály: Kortársak Lépei. = Népszava,
112. 293. 1984. dec. 14. 6. p. ill

Bp. Fénel Klub. Antal Iván festő
Erkel Sinhai. V. Barta Éva festő

BUDAPEST, 19 90. ápr. 02.

ÜGYINTÉZŐ: Timár Árpád

ELŐADÓJUK:

IKT. SZÁMUNK: 222/1990

.Muz./
szék/
AK/

éga!

ténet-irás és mükritika története
ra folyósitott pénzeszközök felhasz-
határideje közeleg. Szeretnénk felhiv-
hogy amennyiben a készülő kötetben
et 1990. junius 30-ig nem tudja el-
et - melynek vállalt határideje egyéb-
bontottnak kell tekintenünk, később
kban honorárium

Antal Irén

Kutatt

Lexikon gyűjtemény.

FRAMA

Antal Irén 1903-ban született Budapesten. 1925-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát.
1930 óta rendszeresen állít ki hazai és külföldi tárlatokon.

Jelentősebb kiállításai:

1955. Képzőművészeti Főiskola, Budapest
1973. Fényes Adolf Terem, Budapest
1976. Fészek Művészklub, Budapest
1979. Képcsarnok, Salgótarján
1981. Fészek Művészklub, Budapest
1982. Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest

Számos külföldi tárlaton szerepelt csoportkiállításon, Németországban és Csehországban egyéni kiállításai voltak.
Művei megtalálhatók a jelentős hazai és külföldi múzeumokban, magángyűjteményekben.

A Józsefvárosi Művelődési Ház
szeretettel meghívja Önt és családját

ANTAL IRÉN

festőművész
kiállításának megnyitójára

1996. január 5-én, pénteken 16 órára

a Józsefvárosi Galériába
(VIII. Nap u. 1.)

Megnyitót mond:
Ecseri Elemér
művészettörténész

A kiállítás a Soros Alapítvány támogatásával készült.

A kiállítás megtekinthető január 20-ig, hétfő kivételével minden nap 12-18 óráig,
szombat - vasárnap 10-18 óráig.

Meghívó

Három tárlat

Körséták, kiállítási szemlék, most mintha a „nyaklánc törvénye" szerint alakulna. Különnemű darabokból áll össze, ám egységet alkot. Részeiből — pars pro toto — jellemző, de nem meghatározó módon képzőművészetünk panorámája bomlik elénk: meglátjuk miképp élt közelmúltunkban, s hogyan létezik manapság a többé-kevésbé természetelvűnek mondható, ámbár, igazság szerint, inkább naturálisnak nevezendő piktúra, illetve mily törvények alakítják a fiatal művészek grafikai, valamint plasztikai törekvéseit.

Kezdjük hát, s nem csupán udvariasságból, munkát

Dér Marianne

emlékkiállításán, a *Nemzeti Galéria* dísztermében. És ne kérdezzük, hogy miért született meg ez a tárlat. Mert önzetlenül dolgozott körülötte mindenki. Dér munkái ugyanis aligha igényelték a „felfedezést": akihez közel állt ak, tudott róluk, aki nem ismerte őket, pendant-jukat, a velük egyenrangú kompozíciók sorát megtalálta másutt. Hiszen a mesének megvannak a maga hagyományai. Sőt a törvényei. A szerkezete, az aránya, a — nem előre elkészített, hanem létéből és lényéből eredő — tanulsága. Nehéz hát szemére hánynunk a közös motívumokat; és igazságtalan aprólékoskodás, ha az egyes munkákon kezdjük értelmezni a részleteket, a témákat. Sőt az sem jelenthet problémát, hogy némely mű — akarjuk, hisszük, vagy sem, de mégis — egyéni problémákat old meg. Mint azt Dér Marianne életművében látjuk.

Hiszen — hadd idézzük, bár nem szó szerint —: Dér Marianne 1955-ben kezdett rendszeresen lejárni a Dési Huber István képzőművészeti körbe, s innen indult — Fenyő A. Endre tanítványaként — 1960-tól, nyugdíjba-menetelétől, kezdve a mostani, emlékét idéző tárlatig forduló „második pályára", a festészethez, amely eleinte pusztán magányát volt hivatva feloldani, s csak később emelkedett eszközből célá.

Így kell, csak így szabad nézünk ezt az emlékkiállítást. Ha mást teszünk, torzítunk. Még akkor is, ha ez a „más", ez a „szigorúbb mérce" problematikusnak minősíti mindazt, amit így Dér kitűnő teljesítményének kell értékelnünk: a *Chartres*-től a *Krakkón* és a *Kék Nagymaroson*, valamint a többi tájkép, s a számos csendélet során át egészen a pasztellekig, s az ugyancsak szétbonthatatlan egységet jelentő szénrajzokig. Soraik nem „kegyeleti cikk"-ként állnak elénk. Tartalmas lényük egy eltűnt élet — Dér Marianne lénye — dokumentációját sorolja. S — mint minden igaz próba — üzenetet is hoz: egy szubjektíven dokumentált, de közös élményű világról.

Aki nem is áll oly nagyon messzi

Antal Irén

munkásságától, s tevékenységének eredményétől, amellyel ezúttal a *Fényes Adolf-terem* bemutatóján ismerkedhet meg a közönség. Hisz ő, bár — kora szerint — nesztorai közé számít piktúránknak, a szüntelen „újrakezdők" közt bukkan föl megint. Mintha egész életében a maga örömére, a tisztesség egyensúlyáért dolgozott volna, s mintha ezt a hosszú küzdelmet dokumentálná ezen a kompozícióit a nyilvánosság elé táró kiállításon.

Ezt az újrakezdést azonban nehéz a maga súlya szerint becsülni. Mert becsülni kell, s nem pusztán azért, mert kitartásra utal, arra, hogy Antal Irén becsülettel nekiindult újra meg újra a hegynek, hogy évről évre, abbahagyva, újrakezdve, de törés nélkül végezte munkáját, önmaga megvalósítását.

Amivel egyelőre ott tart — mint tárlata mutatja —, hogy érzékeny akvarelleket formál, ám lényüket még nem tudja át-„fordítani" olajképpé. Tán éppen azért, mert nagyon akarja, s mert épp ezt akarja. Mert nem mozdul el a két műfaj „holtpontjáról": nem vállalja az ugrást, lépni szeretne ott, ahol — tudjuk, s tárlatán látjuk is — széles a szakadék. (A híd pillérei, az „ugrás" támasztékai persze azért épülnek, sőt a *Néger nők* képe, vagy a *Tisza-parti fák* című kompozíció már a „túlsó parton" van!)

Kiss György

tárlata — látszólag legalább — „kilóg a sorból". Munkái — túl az időbeli összeesésen — legföljebb az önmegvalósítás lépcsőfokaiként integrálhatók a másik két tárlat soraiba. Ívük két részre bomlik, külön csoportot alkotnak benne a grafikák és az érmek.

S a kettő, bár Kiss szándéka szerint egységbe kellene hogy rendeződjék; és motívumait vizsgálva, ikonográfiai szempontból valóban közelálll — az előbbi állítás érvét szolgáltatja. Remekek Kiss György litográfiái! Például kitűnő ellentétekben épül az *1973. január...* című sor három tagja, a *Vágta* című csoport hat lapja, a *Küzdelem I.* és a *Küzdelem II.* pozitív és negatív formációja. S nem csupán a sík ritmusában! Mindegyik szinte kínálja magát a plasztikus megvalósításra!

És mégis — amikor éremformában látjuk viszont Kiss György kompozícióit, csalódunk. Miért? Nehéz megmondani. Bár, alighanem egyszerű a magyarázat: egy jó grafikus munkái sorakoznak a *Stúdió Galériában;* néhány plasztikus próbálkozás kíséretében. S a munkák viszonya — súlya, hatetszik — alighanem így is marad. Ha... Kiss fegyelmet erőltet művészetére, ha lefaragja magáról a fölösleget, ha elveti a „kiegészítő műfajok" sorát. Ha tovább tudja folytatni ezt a folyamatot, igaz lesz, amit Zala Tibor így fogalmazott: „nemcsak tehetség, hanem igéret is". Azaz Kiss György a mondott és beteljesített „igéretből", tehetségének erejével — jó művész lesz.

h.

NAPLÓ

Szeptember 1

A Filharmóniai Társaság négy koncertet adott a belgiumi Flandriai-fesztiválon: Gent-ban Bartók Divertimentóját, Haydn D-dúr londoni szimfóniáját, majd — egy gent-i énekkar közreműködésével — A csodálatos mandarint mutatták be. A hegedűversenyt Kovács Dénes szólaltatta meg. Vaclav Smetacek vezényelte Dvorzsák Requiemjét a Társaság két koncertjén, Gent-ban és Leuvenben. A Társaság Brüsszelben csatlakozott az Operaház Edinburghba utazó társulatához, hogy a fesztiválon az Operaház zenekaraként részt vegyen.

⊙

A keramikusok nemzetközi alkotótábora pénteken, Siklóson befejezte munkáját. Az UNESCO védnöksége alatt dolgozó táborban az idén magyar, csehszlovák, finn, francia, jugoszláv, lengyel, NDK-beli, olasz, osztrák, román, valamint szovjet művészek tevékenykedtek. Műveik bemutatóját tegnap nyitotta meg Siklóson Saldó Lászlóné, az UNESCO magyarországi szervezetének helyettes főtitkára.

♁

Az Állami Déryné Színház, amely Gáspár Margit—Major Júlia—Dalos László Kilépek a történelemből című zenés vígjátékával elsőként kezdte az 1973/74-es évadot, Jókai Mór Mire megvénülünk című regényének színpadi változatát szeptember 15-én Tatabányán mutatja be. Műsorára tűzte ezenkívül a színház „hőskorában" 697 (!) alkalommal bemutatott Tartuffe-feldolgozását is. Az operatársulat, amely a debreceni operalátogatókozón nagy szakmai sikert aratott, és a közönség körében is mind népszerűbb, ezúttal Smetana Eladott menyasszonyának színrevitelére készül. A következő hónapok gazdag műsorában szerepel még: Gárdonyi Géza: A bor, Taar Ferenc: Sírkő pántlikával, Gerencsér Miklós: A ferde ház, Kolja Georgiev: Önmagad bírája című színműve, valamint több zenés játék is.

∞

Federico Fellini a közelmúltban fejezte be tizenötödik filmjének forgatását. Az „Amarcord"-ról, amelynek címe olasz tájszólásban annyit jelent, hogy „Emlékezem", a rendező a következőket mondta: „Szándékom mindössze az volt, hogy két óra időtartamban képet fessek egy olasz kisváros életéről, ábrándjairól, cinizmusáról, babonáiról, zűrzavaros gondolkodásáról, ünnepeiről, évadainak változásairól. Beszámolómat 1935-ből kelleztem, de ma ugyanez a helyzet. Főként napnyugtakor és hajnalban forgattam. Filmem valójában egy bizonyos kollektív szertartás krónikája, ennek veszélyeit és szépségeit elemzem. Ez az én vidéki, egyszerre képzeletbeli és valóságos múzeumom". Ugyanebben a nyilatkozatában Fellini azt is elmondta, hogy Buñuellel és Bergmannal terveznek közös filmet.

✣

Szvjatoszlav Richter, a világhírű szovjet zongoraművész megállapodott Innsbruck városával, hogy 1974-től kezdve minden ősszel nemzetközi zenei heteket rendez, a legmagasabb zenei színvonalat képviselő szereplőkkel. Az első Richter-fesztivál résztvevői a leningrádi filharmonikusok, Mravinszkij vezénylésével, a két Ojsztrah: David és Igor,

Módosították az oktatásról és a honvédelemről szóló törvényt

Az Elnöki Tanács ülése

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa pénteken ülést tartott. *Törvényerejű rendelettel módosította* az Elnöki Tanács az oktatási rendszert szabályozó *1961. évi III. törvényt.* Figyelemmel az oktatási reform során szerzett tapasztalatokra, új megfogalmazást nyert az egyes oktatási intézmények és formák — a gimnáziumok, szakközépiskolák és a felnőttoktatás — képzési célja, a módosítás ezenkívül kiterjed az időközben meghaladottá vált néhány más törvényi rendelkezésre is. A törvénymódosítással összhangban az Elnöki Tanács *módosította* a középfokú oktatási intézményekről szóló *1965. évi 24. számú törvényerejű rendeletet.*

Az Elnöki Tanács *módosította a honvédelemről szóló törvényt.* A kiegészítő módosítást tartalmazó törvényerejű rendelet bővíti a tartalékos hadkötelesek katonai szolgálatának törvényes kereteit.

Az Elnöki Tanács döntése alapján a Szegedi Tanárképző Főiskola a jövőben „Juhász Gyula Tanárképző Főiskola" néven folytatja működését.

Az Elnöki Tanács végül bírói és más folyamatban levő ügyeket tárgyalt.

Továbbfejlesztik az oktatási intézmények képzési rendszerét

Az Elnöki Tanács megtárgyalta és jóváhagyta az oktatási rendszerünk továbbfejlesztéséről szóló törvényerejű rendeletet.

Az 1961. évi III. törvény foglalta és foglalja keretbe oktatási rendszerünk szerkezeti felépítését, az alsó-, közép- és felsőoktatási alapintézményeit, valamint feladataikat az egységes oktatási rendszeren belül. A művelődésügyi miniszter és az igazságügy-miniszter előterjesztése alapján az Elnöki Tanács megállapította: a gyakorlat bebizonyította, hogy a törvényben rögzített irányelvek általában helyesek. A törvény megszületése óta eltelt 12 esztendő tapasztalatai azonban már kellő alapot adnak ahhoz, hogy *oktatási intézményeink képzési rendszerét továbbfejlesszük és még alkalmasabbá tegyük* az előttünk álló feladatok hatékonyabb megvalósítására.

Ezt a célt szolgálja az Elnöki Tanács most elfogadott törvényerejű rendelete az oktatási rendszer továbbfejlesztéséről, amely az 1961-es törvény egyes rendelkezéseit újonnan fogalmazza, s ezzel — a törvény keretjellegének megfelelően — *megteremti a jogalapot a továbbfejlesztéshez.*

A módosítások elsősorban az egyes oktatási intézmények *képzési célját pontosítják:* néhány túlhaladott intézkedést a mai állapotokhoz igazítanak. Lehetőség nyílik mostantól kezdve például arra, hogy a *14. életévét betöltött gyermek a dolgozók általános iskolájában tegyen eleget* a változatlanul 16. évig terjedő tankötelezettségének. Ez lényegében feloldja azt a megkötöttséget, hogy a gyermeket 16. életévének betöltéséig mindennapi iskolalátogatásra kötelezzék.

Az alsófokú oktatási intézmények közül a törvényerejű rendelet *külön foglalkozik a gyógypedagógiai intézményekkel,* képzési céljaival. A rendelkezést az indokolja, hogy emelkedik a gyógypedagógiai intézmények száma, növekszik középiskolák, valamint a középiskolai kollégiumok és diákotthonok létesítését, fenntartásukat *a tanácsok kizárólagos hatáskörébe utalja.* Kivételt csupán a felsőoktatási intézmények gyakorló iskolái és az egyházi gimnáziumok jelentenek. *A jövőben a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek nem tartanak fenn középiskolát.*

A törvényerejű rendelet a gimnáziumok képzési céljainak megjelölésében figyelembe veszi a kettős feladatot: *a felsőfokú tanulmányokra, illetve közvetlenül a gyakorlati életre való felkészítést.* A gimnazisták a négy év sikeres elvégzése után *érettségi vizsgát tehetnek,* s ez jogosítja őket a felsőfokú oktatási intézményekbe való jelentkezésre. Ugyanakkor a gimnáziumok négy évfolyamának sikeres elvégzése — *érettségi vizsga letétele nélkül is — képesít általános irányú középfokú iskolai végzettséghez kötött munkakörök betöltésére.* Az érettségi tehát mindinkább a felsőfokú tanulmányok folytatásának — a külön felvételi vizsgát kiszorító — előfeltétele lesz.

A szakközépiskolák elvégzése után is lehetőségük nyílik a tanulóknak az érettségi vizsga letételére, ha felsőfokú intézményekbe kívánnak jelentkezni. A szakközépiskolának felsőfokú tanulmányokra felkészítő szerepe annyiban módosul, hogy *nagyobb súlyt kap a szakirányú felsőfokú tanulásra való előkészítés.* Érettségi vizsga nélkül — a gimnáziumokhoz hasonlóan — a négy évfolyam elvégzése képesítést nyújt a középfokú iskolai végzettséghez kötött állások betöltésére.

Az 1961. évi III. törvénynek az a rendelkezése, hogy felsőfokú intézetet a Minisztertanács, egyetemet és főiskolát pedig az Elnöki Tanács létesíthet, illetve szüntethet meg, nem változik. A törvényerejű rendelet *pontosabban megfogalmazza a felnőttoktatás kereteit.* Lényeges, új rendelkezés, hogy — külön jogszabályokban meghatározandó keretek között — az általános iskolák és gimnáziumok mellett a jövőben egyes szakközépiskolákban és a felsőoktatás területén is *lehetőség nyílik a tananyag egyéni tanulással való elsajátítására.* A felnőttoktatás továbbfejlesztése érdekében tehát lehetőséget nyújt arra, hogy a tanköteles koron túllévők tanulása igazodjék a felnőttek oktatásának sajátos követelményeihez. Módot ad a törvény így arra is, hogy egyes iskolatípusokban, illetve szakokon *egyéni tanulással,* az előírt vizsgák eredményes letételével is megszerezhető legyen a végzettség.

Eredményes a magyar—jugoszláv mezőgazdasági együttműködés

A magyar—jugoszláv mezőgazdasági albizottság Keszthelyen tartotta ez évi ülését, augusztus 27-től 31-ig. A magyar küldöttséget *Madas* András mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes, a jugoszláv küldöttséget *Branko* Torodija, a jugoszláv szövetségi mezőgazdasági miniszter első helyettese vezette.

Egyöntetű véleménye mindkét félnek, hogy az együttműködés aktív és eredményes. Ennek keretében a két ország nemesítő intézetei *több új kukoricahibridet* állítottak elő közösen, s megállapodás született a *közös nemesítés kiterjesztésére,* elsősorban lucerna-, cukorrépa- és szójafajták előállítására. Az albizottság foglalkozott a napjainkban oly nagy jelentőségű *természetvédelmi kérdésekkel;* a két ország határmenti vidékein húzódó erdőterületek egységes tájvédelmi problémáival és több más, a két ország élelmiszer-gazdasága szempontjából időszerű együttműködési kérdéssel.

A geodéziai és geofizikai kutatások új otthonát avatták fel Sopronban

Péntek délelőtt avatták fel [illegible] | százada e városban tevékenykedik

MŰVÉSZETI SZAKSZERVEZETEK
SZÖVETSÉGE
FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1460

DÍJELŐLEGES

22

Tisztelettel meghívjuk 1984. november 6. du. 6 órára
a Herman Terembe

ANTAL IRÉN festőművész

MŰVÉSZEK, FÁK, VIRÁGOK
című kiállításának megnyitására

Megnyitja: GERGELY MIHÁLY író

Megtekinthető: november 16-ig naponta, szombat-vasárnap kivételével,
du. 2 és 8 óra között

F. k.: Galambos Tibor — 200 — 40 6567 Pátria Nyomda

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG

Sorozat: AC

Szám: 0 180 578

HALOTTI
ANYAKÖNYVI KIVONAT

megye

Anyakönyvi hivatal:	Anyakönyvi szám:
BUDAPEST II. kerület	180/99

Az elhalt

családi és utóneve:	Antal Elemérné Kolisch Irén
családi állapota:	Elvált
születési helye:	Budapest
születési ideje: (életkora)	1903. december 01.
halálesetének helye:	BUDAPEST II.
halálesetének ideje:	1999 év február hó 02 nap (--Ezerkilencszázkilencvenkilenc--- --február kettő----------)
apjának családi és utóneve:	Kolisch József
anyjának családi és utóneve:	Messinger Erna
házastársának családi és utóneve:	----------

Megjegyzések:

Kelt, Budapest, 1999. február 11.

Budapesti Fővárosi II.ker.i. Önkormányzat Polgármesteri Hivatala Képviselő-testületének Anyakönyvvezető 3. P.H.

Márton György

anyakönyvvezető

▶ 1272/A r. sz. Kabinet Kft. Állami Ny. Rt. ◀

Kiállítási kalauz

Kortársak képei

Évek óta gyűjtögetem jegyzeteimet, a különféle dokumentumokat, adalékokat egyik mappámba, a tervezett tanulmány lehetséges címeként ezt írtam rá: *A modernkedés pusztításai.* Gyűjtésem köre főleg korunk képzőművészetének világa. Hogy évtizedek óta mi zajlik (itthon és külföldön) kiállítótermekben, művészetkritikákban, árveréseken, csak ámul az ember. Számos jelenséget nem könnyű megérteni, még nehezebb beletörődve elfogadni, hiszen nyilvánvaló értékzavarról, irányvesztésről, zsákutcáról árulkodnak.

Ilyen értékzavarnak vélem az időnként fel-felhangzó kérdést, s a körülötte zajló vitákat: *van-e helye a portréfestészetnek, az emberábrázolásnak korunk képzőművészetében?* Azaz: érdekes lehet-e a festő, grafikus, szobrász számára a ma embere? A világ képzőművészetének gyakorlata jó ideje növekvő arányban demonstrálja a tagadást. S teszi ezt éppen abban a században, melynek embere minden előző korénál meghatározóbb figuraként van jelen a földön. Alkotó, teremtő munkája mellett olyan képességeit kiteljesítve, melyek következményeként az ember régebben csak isteneknek tulajdonított, fantasztikus erejével el tudná pusztítani, önmagával együtt, az egész szerves életet. Nem kellene-e tehát sosem volt mértékben és izgalommal tanulmányoznia és ábrázolnia ezt a gigantikus hatalmú főszereplőt a kortársi művészetnek? Ha így tenne, biztosan siker koronázná munkáját, rábukkannának a ma emberének olyan rejtőzködő tulajdonságaira, melyek felmutatására még sokáig csak a művészet képes. Mert ne higgyük el azokat az állításokat, ne fogadjuk el a sugalmazásokat, melyek szerint mára megszűnt a világ megismerésének évezredeken át elfogadott, gyümölcsözően együttműködő munkamegosztása, s a világ — benne az ember — fölfedezésének minden lehetséges dolga a tudományokra vár.

Milyen korunk embere? Milyenek vagyunk mi, akik oly sok vonásunkkal és lehetőségünkkel különbözünk elődeinktől. Osztoznunk kell-e a világ sorsa miatt kétségbeesettek bénult siránkozásában, vagy fölmutassuk inkább az ön- és közveszélyessé vált emberfajban tovább élő reménységeinket, a cselekvő erőt, a jóra való hajlandóságot? Lehet-e önfeledt játék, véget nem érő, befejezetlen kísérletezgetés, villódzó ötletparádé, száz évvel ezelőtt kitalált, tehát avasan avított polgárpukkasztás a jelen művészete? Pontosabban: maradhat-e ilyen a művészetek tekintélyes része ma, amikor beláthatóan rövid időn, egy-két évtizeden belül választ kell adni a földi létezés, az élet vagy halál egzisztenciális alapkérdésére?

*

Ezekben a hetekben a budapesti kiállítások között két festőművész tárlatának élménye kívánkozott gyűjtőmappámba. Antal Irén a *Fészek Klubban* mutatott be egy kis kollekciót a legutóbbi években festett akvarellek közül, főleg portrékat, az *Erkel Színház* előcsarnokában pedig V. Barta Éva érdekes vállalkozását láthatjuk a fölvonultatott harminc festménnyen, mai operaéletünk jeleseinek arcképeit, s jó néhány opera zene-játék-díszlet-főhős egyetlen kompozícióba sűrített képi megjelenítését.

A főiskolán Csók István és Rudnay Gyula volt *Antal Irén* mestere, s amit tőlük tanulhatott, mindannak jegyei jelen vannak a mostani akvarelleken. A mesterségbeli tudnivalók, a színek kedvelése, az élet lírája és drámája megkapó szuggesztivitással ötvöződnek lapjain. Kiket ábrázol portréin? Költőket, zeneszerzőt, szigligeti öreg férfit és asszonyt, kucsmás, dolgos parasztot és önmagát. Ha valaki nem ismeri Cs. S. költészetét, közszereplőit és úgy áll meg a képe előtt, akkor is megsejtheti egy nem átlagos életpályájú kortársunk tetterejét, nyugtalanságát, szuverenitását. A kucsmás férfi egész megjelenésével egy a sok millió honfitársunk közül. Mégsem jelentéktelen akárki, figyelmünket magához vonzza, s meg kell éreznünk a mezei munkához öltözött, borostás férfiarc mögött az emberi önismeretet és önérzetet, a lélek tisztaságát, teherbírását. S a másik szigligeti férfi az idős, látnivalóan italozó öreg? Nincs is olyan, a hasonlóságig megjelenítetten egyéni arca, mint kucsmás falubelijének, de tragikus típusának kitűnően ábrázolt képviselője. Akár társa, az öregasszony, a családanya, a család összetartója, az élet hordozója, továbbvivője. Ezek az erények teszik figyelemre

V. Barta Éva: Kapuvári lányok

érdemessé Antal Irén itt látott néhány tájképét is, melyeken ecsetkezelése, szín- és foltkomponálási módja igazán modernnek is mondható.

V. Barta Éva kisebb részletekben már szerepeltette e sorozat darabjait. Hazai művészeti életünkben és külföldi operaszínpadokon is megbecsült művészeink portréit festette meg (*Dorátí Antal, Simándy József, Komlóssy Erzsébet, Sass Sylvia, Kincses Veronika, Radnai György, Melis György*), és más művészekét egy-egy opera élménykompozíciójának (megjelölése szerint montázsnak) főszereplőjeként. Vállalkozásának nehézségeit növelte a feladat bonyolultsága, ugyanis modelljeinek megfestéséhez nem volt elég az arc, a személyiség elemzése, hasonló mélységgel tanulmányoznia kellett az életükhöz elválaszthatatlanul hozzátartozó művészetet, az egyes műveket, a zene, a színészi játék hatását is.

V. Barta Éva is kiváló mesterektől tanulhatott. Gyermekkorától az ugyancsak festő apa, Barta Ernő mellett akinek vonzódása az emberhez, az elnyomott, sanyarú sorsú szegényekhez szociográfikus ihletettségűnek is nevezhető, aztán a főiskolán Aba-Novák Vilmos, a színek értékének és jelentőségének ismeretét érezhetően tőle sajátította el. Kiállítása az előadások látogatói mellett joggal számíthat rá indazok érdeklődésére, akik olvasóként, zenekedvelőként külön is szeretik az operairodalom halhatatlan alkotóit és hazai operaművészetünk kiválóságait.

Gergely Mihály

Irydion

A krakkói Slowacki Színház vendégjátéka

A lengyel kultúra napjai keretében két estén át a *Vígszínházban* vendégszerepelt a krakkói *Slowacki Színház. Zygmunt Krasinski* 1836-ban írt *Irydion* című drámáját adták elő *Mikolaj Grabowskinak*, a színház igazgatójának és művészeti vezetőjének rendezésében.

Krasinski — akár csak a lengyel romantika más jeles alakjai — legjelentősebb műveit külföldön élve írta. Ő Olaszországba távozott a reakciós tábornok-apa és a királyi vérű Radziwill-anya mellől, noha ilyen családi

társaktól, akik pedig szintén gyűlölik Rómát és a császárt. Irydion magára marad a küzdelemben, mert sem a vetségeket kötni nem képes tartósan és sikeresen, sem arra nem elegendő az erője, hogy egymaga vigye végbe a nagy tervet: a bosszút és népe felszabadítását.

A *Slowacki Színház* előadása és *Mikolaj Grabowski* rendezése érdekes felfogásban közvetíti ezt a romantikus, verses drámát. A játéktér egy hatalmas, bíborszín dobogó, de a színház különböző részei — erkély-

$$\frac{0.5}{0.25} = \frac{0.10}{0.05}$$

$$\frac{0.8}{0.2} = \frac{0.08}{0.02}$$

1945 - 1975

AV TAL Irén

MEGHÍVÓ

SKV – 75–0094–8

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

ANTAL IRÉN
BATÁRI LÁSZLÓ
BENKŐ ERZSÉBET
BIRÓ LÁSZLÓ
BODNÁRNÉ SZŐKE E.
BOR PÁL
BREZNAY JÓZSEF
CSÓTI GÁBOR
CSURGÓI MÁTÉ LAJOS
DEÁKFALVI SAROLTA
DEMECS KATALIN
DOBI PIROSKA
DOMBROVSZKY LÁSZLÓ
EBERGÉNYI AMADIL
FÉSZER ÉVA
FRANK FRIGYES
HAGER RITA
HAJÓS ÉVA
HALASI HORVÁTH ISTVÁN
HEGYI GYÖRGY
HORVÁTH PIROSKA
GÁDOR EMIL
GAJZÁGÓ SÁNDOR
GYÖRFI PÉTER
IGMÁNDY EMIL
JOÓ MARGIT
KÁLMÁN KATA
KÁRPÁTI ÉVA
KÁTAY MIHÁLY
KATONA KATALIN
KOVÁCS NAGY IRA
MATKÓ ÉVA
MAYER BERTA
MÉSZÁROS MIHÁLY
MORELLI EDITH
NAGY ERNŐ SÁNDOR
NAGY ISTVÁN JÁNOS
NEUREITER I.
NYERGES PÁL
P. BAK JÁNOS
B. SZABÓ ÉVA
RÁC ANDRÁS
RAJNA ÁGNES
SÁRKÖZY ZOLTÁN
SCHENER MIHÁLY
SINKÓ ISTVÁN
SOMOGYI ÁRPÁD
STARK ANNA
SZENTGYÖRGYI KORNÉL
SZLÁVIK LAJOS
TÓTH ÁRPÁD
TURY MÁRIA
VÁLI DEZSŐ
VÁLY CSABA
VÉGH ANDRÁS

A II. KERÜLETI TANÁCS VB
ÉS A HAZAFIAS NÉPFRONT
II. KERÜLETI BIZOTTSÁGA

MEGHÍVJA

ÖNT KERÜLETÜNK
FELSZABADULÁSÁNAK
30. ÉVFORDULÓJA
TISZTELETÉRE RENDEZETT
KÉPZŐMŰVÉSZETI

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST
DR. TAKÁTS ISTVÁN
A II. KER. TANÁCS ELNÖKE
NYITJA MEG
1975. FEBRUÁR 15-ÉN
SZOMBATON 12 ÓRAKOR
A MARCIBÁNYI TÉRI
IFJÚSÁGI HÁZBAN

A KIÁLLÍTÁS NYITVA:

FEBRUÁR 15–MÁRCIUS 1-IG
NAPONTA 11–18 ÓRÁIG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL

ANTAL IRÉN MŰVÉSZETÉRŐL — ÉS ANNAK ÜRÜGYÉN

Amióta a művészettörténelem feljegyzi az örökkévalóságra született műveket és alkotóik életsorát, azóta nem nehéz konstatálni, hogy földi pályafutásuk alatt mily kevesen jutnak fel a Parnasszusra. Egyesek Fortuna kegyei folytán minden földi jót, sikert, hírnevet, pénzt elérnek – másoknak viszont csak szűkösen futja ebédre, ecsetre, festékre. Az igazság iróniájaként többnyire az utóbbiakról derül ki, hogy kincset hagytak az emberiségre. Felfedezésük után – persze – hangos hozsannázásba kezdünk és nagyokat sajnálkozunk amiatt, hogy érdemeiket már csak bűnbánattal tudjuk honorálni. Rembrandt, Cézanne, Nagy Balogh, Derkovits és még számosak példája is arra int, hogy a tragikus művészsorsokra nem árt néha emlékezni. Ugyanis naivitás lenne azt gondolni, hogy manapság simán, közmegelégedésre intézzük dolgainkat. Bizony sokszor tévedünk ítéleteinkben, nem ritka a pályatársak iránti rideg közöny, és még gyakoribb a hússosfazék körüli tülekedés. A társadalom jóhiszeműségére és bizalmára fittyet hányó embertelenség minden eszközt megragad, hogy félrelökje a tiszta szándékot, a valódi tehetséget. Résen kell állni ahhoz, hogy az alkalmi csoportosulások, érdekközösségek moráljával párosult demagóg szentencia ne legyen képes megbénítani az igazak kezét és szellemét. Azokét, akik lelkiismeretesen dolgoznak és mit sem törődnek az önadminisztrálással, az elvtelen behódolással, a pénz elkötelezettjeinek érdekeivel, az egymással torzsalkodókkal és a görcsös karriercsinálással. A bölcs elme mindig számol a következményekkel; főképp azzal, hogy akik érdemtelenül emeltetnek a piadesztálra, azok csak addig nem szédülnek le onnan, ameddig támogatóik kegye azt megengedi. Mindebből szükségszerűen következik: sokkal többet kéne tennünk az igazságosság erényének érvényesítéséért, ami a humanitás, a szakmai lelkiismeret és egész társadalmi rendszerünk érdeke, követelménye. Csak e nemes tulajdonságok birtokában érhető el, hogy ne életük alkonyán vegyünk észre tehetséges festőket, szobrászokat. És az lenne a legszebb, ha a kutató nem az özvegyek vagy az örökösök hagyatékában bukkanna nemzeti kultúránkat gyarapító életművekre.

Antal Irén életének és művészetének közelebbi megismerése közben – akarva, nem akarva – az iménti gondolatok tolakodtak elő e sorok írójánál. Mindjárt le kell szögezni: alaptalan gyanú lenne ebből arra következtetni, hogy az előbb megidézett Parnasszus halhatatlanjai között szándékozunk helyet csinálni neki. Az ilyesmi bárkivel szemben is ízléstelen és szakszerűtlen erőlködés lenne. És itt van a művész is, akinek őszinte szerénysége, művészi alázata elutasítaná a kierőszakolt túlértékelést, a rosszízű népszerűsítést. Az ilyen babérokra legalább úgy nem pályázik, mint ahogy vidáman meglenne a fenegyerekek önhitt tudálékossága nélkül. Szerencséjére szinte játszva különíti el magát a szélsőségesektől; nem törődik senkivel, nem szitkozódik vissza és nem hagyja befolyásolni magát. Nincs is ilyesmikre ideje, mivel a legmagasabb rendű tényked dással van elfoglalva. Alkot! Versenyt fut az idővel, hisz még sok mindent el akar végezni. Már eddigi eredményei alapján is többet, méltányosabb törődést érdemelne. Legalább annyi megbecsülést, mint amennyit ő megad másoknak. Mert Antal Irén példamutatóan becsüli az őszinte szándékú, érzelemgazdag műveket, s talán még ennél is jobban a tiszta emberségű művészeket. Ezért rendítik meg a drámai életek és a tragikus távozások. Olyan esetek, mint Kohán Györgyé vagy utóbb Borics Pálé volt, akikre különös szeretettel emlékezik ma is. De nemcsak a gigászi küzdelmeiket megvívó hőroszokra tekint tisztelettel, hanem mindazokra, akiknek nevéhez illik a „becsületes" jelző.

Ha stiláris ismérvek alapján kívánjuk megközelíteni Antal Irén festői munkásságát, hamar kiderül, hogy a szigorú kategorizálással itt nem lehet mit kezdeni. Erőltetett lenne az esztétikai rendszerezés, de nem azért, mintha egyik-másik képe vagy műveinek egyes csoportja valamiféle formánkívüliségbe bizonytalanodna. Ellenkezőleg, számára nagyon fontos a forma, mert gazdag érzelemvilágának, érzékeny reagálóképességének rezdüléseit kell érzékletessé tennie. Szeizmográfként fogja fel a külvilág jelenségeit, problémáit, amelyek aztán sokrétűségükhöz mérten színteződnek olajképein, vízfestményein. Mindez magában hordozza az eklekticizmus veszélyét, de Antal Irén rendelkezik azzal a képességgel, amely a különbségeket egyúttal nivellálja is. Művészetében így alapvető fontosságú a témaválasztás és a tartalom célirányos fegyelme; ez könnyíti meg stiláris eszközeinek találó megválasztását. Főiskolai mesterei Csók István és Rudnay Gyula voltak, s már az meglepő, hogy mindkettő maradandóan hatott rá. Az egyiktől a franciásan könnyed eleganciát és a plein air iránti fogékonyságot tanulta meg, míg a másik a súlyosabb, drámai veretű kifejezéshez adott útravalót. De csak útravalót, a tiszteletttel övezettek utánzójává sohasem vált. Nem akarta eltanulni egyéni formavilágukat – erre tehetségénél fogva sem volt szüksége –, hanem alkotómódszereik legmélyebb és legáltalánosabb vonásaiból kiszűrte a számára hasznosíthatókat, felhasználhatókat.

A művészi rang nem holmi kisded játékkal szerezhető meg. Az eredményekért Antal Irénnek is lépésről lépésre meg kellett küzdenie. De még a küzdés lehetősége sem mindig adatott meg neki. Főiskolai tanulmányai és az ígéretes pályakezdés után a ránehezedő családi körülmények sokáig eltérítették a folytatástól, tehát a fejlődés lehetőségétől. A második világháború évei alatt az ecsethez idomult kéz gyári munkapadon kényszerült dolgozni, hogy a maga és családja kenyere biztosítva legyen. Az igazán komoly, elmélyült munkára, az alkotás önfeledt örömére csak 1948-tól kerülhetett sor. Ekkor már véglegesen, de szinte mindent elölről kellett kezdenie. Küzdelmét megkönnyítette, hogy ebben még önzetlen, segítő kezek is nyúltak felé. Olyanok, akik hittek a szépségben és igazságban, s akik komolyan vették a művészet ember- és társadalomformáló erejét. Lehet, hogy az idő megszépítő távolsága teszi, de úgy tűnik, mintha akkor képzőművészeti közéletünk egységesebb és tisztább lett volna. Mindenki lelkesedett valami újért, hitt abban, amit az Új Világ ígért és örült annak, amit megadott. Szinte megfoghatatlan, hogy akkor kezdődtek a széthúzás, a törtetés, az egymás elleni csatározások, a közösségi szellem lazulása, amikor ideológiánkat politikailag-társadalmilag a helyére tettük, s amikor a művészi alkotószabadság demokratikus jogai a gyakorlatban is valósággá lettek. Antal Irén ekkor kezdett ismét magára maradni, felfelé ívelő művészetével elszigetelődni.

Egy társadalmi lény aligha tud beletörődni a magányosságba. Ezt csak megszokni lehet, de a lélek mélyén mindig ott lappang a nosztalgia. Vannak, akiknél ezt az alkotóerő fokozása vezeti le. Aligha nem Antal Irén attitűdjének is ez a magatartás felel meg. A magányt nem ő kereste, de – szerencsére – maradt más vígasztaló választása. Önzetlen barátai lettek a múzeumok, a képtárak, a hazai és külföldi városok szépsége, forgataga, a mosolygó természet lélekemelő varázsa, egy-egy kedves emlék a múltból és az új értékek születése. A világ így is feltárult előtte, és segítette abban, hogy tárgyilagosan felmérje saját erejét céljai eléréséhez. Persze meghamisítaná a tényeket, ha elhallgatnánk, hogy a kollégai körben azért mégsem

Antal Irén: Kerti lugas – Tonnelle – Садовая беседка

maradt teljesen egyedül. Néhány pályatárs őszinte szeretete mindig átsegítette a vívódások óráin. Mindenekelőtt ezt jelentette számára Kohán György, akinél a művészi zsenialitás és a nagyszerű emberség mindenkor szétválaszthatatlan volt. Kettőjüket önzetlen, érdek nélküli barátság kötötte össze – azaz mégis akadt egy közös nagy érdekük: a hivatás alázatos szeretete és tisztelete. Sűrű levelezésüket ma már történelmivé tette a múzeumi megőrzés. Ebből közlünk most egy töredéket annak bizonyítására, hogy a mester miként vélekedett kolléganőjéről: „A Maga tehetségét őszintén tisztelem, tartalmas, magasrendű piktúrát csinál és igényessége is erre tör. Azonkívül teljesen eredeti."

Kevés lenne, ha Antal Irén művészetéről csak általánosságban, néhány művének említése nélkül szólnánk. Azt már tisztáztuk, hogy mestereitől jó iskolát kapott, s hogy ennek birtokában bontakoztatta ki eredeti egyéniségét. Oly mértékben színes ez az egyéniség, hogy festményeinek karakterét nem engedi sehová beskatulyázni. Kezdetben az impresszionizmus eredményei izgatták, így természetes, hogy a nagybányaiak közvetlen hatásával indult. De hamar hajlott az expresszionizmus felé is, amely plein air szemlélődését a drámai hangvétel irányába vitte. Festői kelléktárának e két alapkomponensét végig megtartotta, majd később bővítette is kubisztikus és konstruktív formaelemekkel. Teljesen a sajátjává lett valamennyi kifejezési eszköz, így bátran válogathat belőlük. Ezt viszont soha sem öncélúan, képességeinek fitogtatására teszi; mindig a belső indulat és a festői szándék dönti el egy-egy képének hovátartozását. Nincs kedvenc technikája sem, az olajat és az akvarellt egyformán kedveli, s alkalmazásuk egyedüli indítéka a mindenkori intuíció. Vízfestményei közül a „Kerti lugas" (1968) például tüzes plein air festőisége mellett a nagybányai örökség elévülhetetlen jogait is igazolja, ugyanakkor a korábbi „Velencei falak" (1966) konstruktív képszerkesztésével egy zártabb, tárgyiasabb világot ábrázol. Az olajképeknél sem az az elsődleges szempontja, hogy „hogyan?" fesse meg azokat, hanem az, hogy „mit?" fessen meg általuk. Ha a mondanivaló tisztázódott, a forma megválasztása szinte önmagától adódik. A „Két múzsa" (1966) kompozícióján a szinte gótikusan kecses, de expresszív hatású alakok a dominánsok, míg a „Tivoli lépcsők" (1966) a látványban rejlő kubisztikus képiséget indokolják. Mi tagadás benne, az utóbbi művek már a párizsi iskola bűvöletét sugározzák, s ha mindenáron rokonokat akarunk kreálni, akkor azt Bonnard és Rouault világában lehet keresni. Nagy, látszólag nehezen áthidalható távolságokat jár be Antal Irén ecsetje, de ha jól csinálja, akkor joga van hozzá. Bizisten tanulságos lenne belelátni az intrikusok logikájába: vajon ilyenkor és hasonló esetekben a nagybányai plein airt vagy az egyénivé nemesedett franciás festőmodort nem tudják megbocsátani? Félő, hogy egyiket sem.

A tárgyias festészet felbőszült ellenzőinek szemében talán még az előbbieknél is szégyenletesebb szörny az „irodalmiasság" bűne. A „tiszta festőiség" és az „autonóm festészet" prédikátorai köztudottan iszonyodva fordulnak el az olyan művektől, mint amilyen Antal Irén „Kis öregek" (1967) című remeke is, amely annyira irodalmias merészel lenni, kimondottan irodalmi alkotás ihlette. De mentsük a festőt: a főbűnös mégiscsak Baudelaire volt, aki a „Szegény anyókák" verssoraival nemcsak maradandó remekművet költött, hanem arra vetemedett, hogy az ecsetforgatónak szüzséül is szolgáljon. De hagyjuk a szektariánusok bolondériáit, s vegyük visszsza a komoly szót. Ha valahol indokolt lehet a francia szellemű festőiség, akkor itt igazán az; kubisztikus expresszionizmus önti formába a minden ízében drámai, lélektani analízissel ábrázolt festői tartalmat. Ennek megközelítéséhez azonban legjobb lesz, ha magát Baudelaire-t hívjuk segítségül versének részletével, hisz emocionálisan a költő és a festő egyformán közelít hőseihez:

„Egykor szépasszonyok voltak e furcsa szörnyek,
Epónák s Laiszok! – Sok púpos, torz alak;
de megkinzottan is lelkek: szeressük őket!"

(Szabó Lőrinc fordítása)

*

Antal Irén 1903-ban született Budapesten. Művészeti tanulmányait az 1925 körüli években végezte el Csók István és Rudnay Gyula tanítványaként az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskolán. Aktivitása eredményeképp rögtön bekapcsolódik festészeti életünkbe: több kiállításon is szerepel a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalonban. Közben férjhez megy. Még diplomája megszerzése után csehszlovákiai és ausztriai tanulmányutat tesz. Majd a nélkülözések évei következnek, mígnem családja miatt lemond a festésről. A háború alatt egy üzemben dolgozik, hogy a mindennapi kenyér biztosítva legyen. – 1948-ban megújult erővel ismét komoly művészi munkához lát. 1949-ben már jelentkezik is műveivel, a Magyar Képzőművészek Szabadszervezete által rendezett csoportkiállításon. Azóta számos kollektív tárlaton vett részt, és rendszeres szereplője a II. kerületi MSZBT és a magyar képzőművésznők hagyományos bemutatóinak. Három éven át szakmai vezetője volt a nagytétényi gumigyár képzőművészeti körének. Tatabányán a bányászok életét tanulmányozta, s ilyen tárgyú képet a Nehézipari Minisztérium is vásárolt tőle. Vonzotta a mezőgazdasági téma is, így részt vett a MEDOSZ népszerű akcióján és vándorkiállításain. Annakidején a Fővárosi Képtárba került egy képe, majd számos művét megvették állami és minisztériumi vásárlásokon. 1969 márciusában igen kvalitásos anyagot mutatott be a VI. kerületi Hazafias Népfront helyiségeiben. Most arra vár – teljes joggal –, hogy valamelyik hivatásos fővárosi galériánkban mielőbb önálló kiállítással szerepelhessen a nagy nyilvánosság előtt.

Ecsery Elemér

Antal Irén: Velencei falak
Murs de Venise
Стены Венеции

ANTAL ISTVÁN

GYŰJTŐK SAMMLER & SAMMLUNGEN GYŰJTEMÉNYEK

est-GYŰJTŐK-nek

A Műcsarnok és
a Gyűjtők és Gyűjtemények szerkesztősége
tisztelettel meghívja Önt
a »mindenművészeti« magazin 8. számának
magyar és német nyelvű estjére

1999. március 24., szerda 18 óra – Műcsarnok

AKKOR NEKÜNK (IS) NYOLC!

ANTAL ISTVÁN, DOBAI PÉTER,
KLIMÓ KÁROLY, L. MENYHÉRT LÁSZLÓ,
LANTOS FERENC, APAGYI MÁRIA,
PETŐCZ ANDRÁS, VOLKER SCHWARZ

„Művészportré"– MISCH ÁDÁM
(emlék)album- és videóbemutató

Az est és a lap (fő)szerkesztője MÉS-ZÁROS ISTVÁN

Találkozhat továbbá a lap alapító-tulajdonosával,
felelős kiadójával – Szlabey Zoltánnal, Riegl Brigittával,
fordítójával – Misch Ildikóval,
lapmenedzserével – Bucher Katalinnal

Műcsarnok – Budapest XIV., Hősök tere – Előadóterem

Szerkesztőség: 1095 Budapest, Gabona utca 2.
Telefon/fax: 218-1298; mobil: 06-30-964-3952

Legyen a vendégünk egy pohár különleges
minőségű és évjáratú tállyai aszúra!

M. D. K.

ANTAL István szobrász

Belvárosi templom szolvainek helyreállítása

Építész: Borsos László

Slosler Miklós: Budapesti műemlik-
videlem //
Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 196. l.

Antal István,

Orosz István nemrégiben Haris Lászlóval és Antal Istvánnal együtt megalapította a Verne-díjat. A díj, amint a név is jelzi, a „Kalandos" műveknek, teljesítményeknek ítélhető oda. Az első alkalommal Reisenbüchler Sándor kapta meg „Békéltető expedíció a Mars bolygóra 2895-ben, ahogyan az öreg Verne elképzelte" című animációs filmjéért. – A díj egy illúziójúntikus hatású munkaj: a vízszintesen elhelyezett grafikai lapon egy tájképet látunk a lapra helyezett tükröző henger felületéről azonban Verne Gyula arcképe tekint vissza ránk /repr./

P. Szabó Ernő: Képes Képtelenségek.
Magyar Ifjúság, 1984. máj. 25. 32-34-old.

1920 Tavaszi tárlat.

Virgázófák, olajf.
~~Virgázófákalatt, olajf.~~
Virágzófák alatt, olajf.
Margitszigeti részlet, olajf.
Fasor, olajf.
Városligetirészlet, olajf.

1920 Őszi tárlat.

Sorba állás, olaf.

1922 Tavaszi tárlat.

Krumpliszüret, olajf.

1927. Tavaszi tárlat.

A szerelmesek imája, cer.r.

1928. Tavaszi tárlat.

Dante és Beatrix, olajf.

1929. Tavaszi tárlat.

Tündérek tánca olajf.

1929 Őszi tárlat.

Humor és Magor regénye, olajf.

1930. Egyházművészeti kiáll.

Szent Margit, olajf.

1931. Őszi kiáll.

A szent éjszaka, olajf.

1932 Nagy téli tárlat, ~~olajf~~

Dánte a paradicsomban

1932 Tavaszi tárlat.

Nimphák tánca, olajf.

1932 Őszi tárlat.

A letünt bor, olajf.
1932 Téli tárlat.

Tanulmány, olajf.

1933 Tavaszi tárlat.

Tavaszi hangulat, olajf.

Bálint Árpád.

1900 Tavaszi tárlat.

Táncos lányok, olajf.

1903 Téli tárlat.

Bucsu, olajf.

1900 Téli tárlat.

Lustálkodók, olajf.
Ködösreggel, olajf.
Cséplés, olajf.

1902 Tavaszi kiáll.

Ősz, olajf.
Bánhidai hegy, olajf.
Tánc, olajf.

1906 IV grafikai kiáll.

Tátogó virágok, vizf.

I ső ungvári kiáll.

Kacsák, olajf.

1913. Téli kiáll.

Tanulmányfej, olajf.

1914. Tavaszi kiáll.

Bárányfej, olajf.

1915. Őszi kiáll.

Leányfejvirággal, paszt.
" "

1918 a 32 esek festőinek kiáll.

Kosfej, olajf.
Csür, olajf.
Faluszéle, olajf.
Birkák, olajf.
Margeréták, olajf.
Faluvége, olajf.
Őszi táj, olajf.
Bárányok, olajf.
Rózsalugas, olajf.
Tavasz, olajf.
Vén kos. olajf.

Antal Lósánd

Nemzeti Szalon

Felsőgelléri A n t a l L o r á n d. Nemzeti Szalon

1929. Tavaszi Szalon.

Bőszi,olajf.

1930. UME kiáll.

Hidegkuti határ,olajf.
Csendélet körtékkel,olajf.
Önarckép,olajf.
Angyalföld,olajf.
Anya,olajf.
Fekete szemü leány,olajf.

1931.Tavaszi Szalon.

Falusi templom,olajf.
Bár olajf.
Falu,olajf.
Márciusi hó,past.
Háztetők télen,kréta.

1933./Duna" kiállitás.

Emberek a parton,olajf.
Szürke Duna,olajf.

1934. Magy. Képirók kiáll.

Hazatérők,olajf.
Faluszéle,olajf.
Kőszegi határ,olajf.

1935. Munkácsy Céh kiáll.

Külváros télen,kréta.

1937.Magy.Képirók kiáll.

Gőzszigxfx
Göcseji falu,viz.
Nográdi leány,olajf.
Faluvége,vizf.
Virágasztal,vizf.
Nográdi menyasszony,viz.

Antal István, [ ]

Cikk

AI : A valóság dimenziója. 54 old

A régi Miami Beach
Art Deco negyedéről.

Magyar
Építőművészet, Bp. 1983. 83/2

megrőva

Antal István János

magyarbikali (Kolozsm.)
ácsci faragó, Nagyon díszes
oromfalát, kisajtóját
butorait, gazdaságának fel
szelési tárgyait maga
faragta. Földjét sajat talál-
mányú ekejével szántja.
A faluban czermesterként
ismerik.

Malmagyógyszerv I.

34, 35. l, 36 l.
tépekkel

Claviceps purpurea

Ungarops, varjúkörömi

M.D.K.

Antal Irén

festő

A Május 1 mozi előcsarnokában kiállítást rendezett. Bemutatta a sőlzi körött „Nápolyi kihöző", „Capri-i kihöző" és utca c. képeit.

Dér Rózsa: Antal Irén

Élet és Irodalom, 1964. aug. 29. – 9 hap

Antal Irén, festő MDK

A Május 1. moziban megnyílt tárlata tehetséges művészt mutat be. Különösen sikerült művei: a Velencében (akv.), a Római tér, a Bécsi nők a pressoban és a Nápolyi halászat.

Gy. M.: Tetszett Csendes kiállítás

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. aug. 22

Antal Imre, festő

M Dk

A T. kerületi művének felvonulási
kiállításon szerepel.

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról 9. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. ápr. 19.

Antal János de

Magyarbikal

En 1883 la tour munie d'un casque en bois à quatre tourelles de l'église de Körösfö fut recouverte de bardeaux par János Antal de Magyarbikal.

Balogh Hélène

51. l.

Zsindelyezte a Körösfö i ref. templom tornyának oszlopát és a negy fia-tornyot.

Antal Derso

l.

Fettich. I. 102.

Antal János
magyarbikali ács
1883. Körösfő
Bal Hel 57. l.

lásd
Magyarbikali Antal
János alatt
is.

Citálva
Herepei-Szabó ~~15.~~ l.
Levéltári adatok fugitiszetünk történetéhez
Kolozsvár, 1939, 15. l.

Debrecen

Frohner-szálló, Debrecen, Piac-u. 67. 20–86

Goldstein Arnold «Éden» szálloda és vendéglő, Debrecen Ispotály-u. 1 26–12

Kispipa étterem és szálloda, Debrecen, Petőfi-tér 10. 24–22

Pannonia szálloda, Debrecen, Piac u. 42. 24–16

Devecser

Löwinger szálloda, Devecser 4

Dunaszerdahely

Kázmér István, vendéglős és szállodatulajdonos, Dszerdahely, Teleki-u. 179. 51

Érsekujvár

Kattauer Pál **„Oroszlán“** szálloda és étterem, Érsekujvár, Kossuth Lajos-tér 8. 20–66

Esztergom

Magyar Király Szálloda, bérlő: Sörös Ede Esztergom, Kossuth Lajos-u. 25. 1–88

Gyergyószentmiklós

Szilágyi szálloda és étterem. Gyergyószentmiklós, **59**

Gyöngyös

Hungaria szálloda és étte-

Jászberén

Klenyánszky István vasuti vendéglőgadós. Jászberény, Rákóczi-u. 96. 52

Lehel Szálló, tul. Sümegi István, Jászberény, Lehel-u. 1. 32

Kaposvár

***Kőrösi* szálloda és vendéglő Kaposvár, Fő-u. 83. Tel: 6-91**

Kassa

Bankófüred üdülő és étterem, cgt. Nezvál Károly, Bankó 2. Tel: Kassa 30–57

BRISTOL SZÁLLODA — étterem, Kassa, Kossuth Lajos-u. 8. 28–29

Imperial szálloda, Kassa, Kossuth Lajos-u. 16. 28–92

„PALACE“ szálloda, Kassa, Kossuth Lajos-u. 26/a 28–28

Schalkház Nagyszálló R.-T. Kassa, Fő-u. 5. 27–37

„SCHMIEDL“ SZÁLLODA és étterem, Kassa, Fő-u. 80. 25–20

Kecskemét

Beretvás szálló, szállodás Vámos Sándor. Kecskemét, Nagykőrösi-u. 1. 1–02

Keszthely

Vasuti szálló és vendéglő, Koskán Gyula vendéglős. Keszthely, Pályaudvar. 43

Kiskunfélegyháza

Fürdőszálloda gőz és kádfürdő étterem, Kiskunfélegyháza, Kertváros. 2

Kiskunhalas

Léva

Pock
szá
ga
vá

Lilla

PA

CIC
Te
ki
Ci

Loso

Hung
tere
ház
Vas

Makó

KORO
rem.

Maro

Hungá
Tul.
Széc

Közpo
rem
che

Sple
Marc
nyi-t

Tran
Mar
tér

ANTAL ISTVÁNY, csizmadia mester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64. mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2./. IV. csizmadia. 264.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Antal Janos
-"- Fritef

M.D.K.

Antal János, varga -

A veszprémi magyar vargacéh vörösréz tölcsére. Felirat Nótárius Antal János. 1830. L.2.kép. Veszprémi Bakony Múz. Lsz. C-159. Függelék, 3. 193.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém

MDK

Antal J.

1929-ben Genovában a Palazzo Rossoban megnyilt magyar kiállitáson emlékérmet nyert.

Cikk: Az UME, az Uj Művészek Egyesülete.

RátStr. 91, 92.lap

MDK

Antal J.

1926-tól tagja az egyesületnek.

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

Debrecen (Hajdú)

Vörös Hadsereg útja 54. Megy
középrizalitos, kétsiku tető
részben faragottkő-homlokzat
Bálint Zoltán és Jámbor Lajo

MDK

Antal J.

1930. Wieni Künstlerbund Hagen jub. kiáll. résztvett.

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

MDK

Antal J.

1929. a genovai kiáll. emlékérmet kapott.

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

Antal János

EGYETEMI LAPOK
1965 MÁR 13.

1021

Antal János tusrajza

képpen kellen
élményt jelen
déki tantestül
merkedés utár
ják meg a pes
ról előlegezett
ket.

Mire lapnuk
ötödéves tanárjelöltek már csaknem egy hete élik a vidéki pedagógusok gondjait, örömeit. Várjuk visszatértüket és egyúttal azt is, hogy szerzett tapasztalataikról olvasóinknak is beszámoljanak.

— b —

Az országos diákköri konferencia

Kiemelkedő eseménye lesz ről *Szobolevszki* Sándor, a
ápri- KISZ-vb tanulmányi felelőse

ANTAL JÁNOS

ANTAL JÁNOS fiatal váci fafaragó művész munkaiból rendezett kiállítás nyílt tegnap az oroszlányi városi művelődési központban. Félszáznál több, különféle dísz- és használati tárgya, köztük tálas, téka, falitükör — került közönség elé.

Magyar Hírlap 1979/216/10

Antal János

1913/14

Felsőkereskedelmi

62. l.

Antal János

festő

1910

Éimisk 1930. 81. l.

Antal János

Hul. Rególyben 1892
márc. 17. Rk. 4 elem.
1913/14. I. első osztbeli mu-
vesznov. Ballo Ede, Pilch Dezső
1913/14. II. első ost. n. o.

Muz. Kor. O. Tanácsa

VI. 38.

Antel János orgonaépítő

1755-ben Zerult a lőcsei tanács elé az asztalosok panasza, mivelünt Antel János egy asztalossegédet vett fel, hogy az orgonaépítést tanuljon - Zérül, hogy a tanács szüntesse meg az ilyen Zontármesterdet. Levoča, Okresny archív. XII/86/7

Magyarországi Reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

362. old.

M.D.K.

Antal Jenőné, Bánd Kata festőművésznő

"Egyik legkeresettebb portréfestő Newyorkban" irja a lap "A koncert négy asszonya" cimmel. A cikk a magyar Róth-kvartett négy tagjának feleségeiről szól és közöttük szerepel a másodhegedüs Antal Jenő felesége, Bánd Kata.

Szinházi Élet. Bp. 1937. dec. 5-11. XXVII. évf. 5o. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Antal József, könnüve

1845-ben szerepel az egri adókönyvben

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 307 old.

ANTAL József kőmüves. Egerben a XIX. század közepén müködött és az egri városi adókönyvben 1845-ben szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Josef Antoni Langsert, harangöntő MDK,

Almosd. 1826. II. 21. 2 harang: „Ad gloriam Dei fecit me fieri fecit N. Ecclesia Reformata Almosdiensis sub directione Per. gg. Srii. Pni. Franc. Felegyhazi tt Ecclesiae supra curatoris 1743. - Im Gottes Ehre bin ich gegossen, Josef Antoni Langsert hat mich gossen in Erlau 1743". Josef Antoni Langsert. 101 Skol

Patay Pál: Az Érmelléki Traktus harangjai 1825 körül. 305.o.

Déri Múz. Évkönyve. IX. 1968. Debrecen. 1968
Alföldi Nyomda. Debrecen.

Antal József

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

PESTMEGYEI HÍRLAP
Budapest

1970 FEB 1 7

Hírlap 1021

Negyvenötösök

ANTAL JÓZSEF

A népszámlálók januárban így írták be személyi adatait: Antal József szobrászművész, Dunakeszi. Ő így summázza hatvankét évét... „sosem értem rá az életemmel foglalkozni"...

Pedig ez az ember telített visszafogott erővel, lendülettel. Végül már széles mozdulatokkal beszél. Amikor egy percre megpihen, a kislány odasúgja: a nagypapa hogy kiabál. Holott nem kiabál, csak ismét hátukra kapják, sodorják a visszaemlékezés hullámai, leemelték a sekélyes partoldalról, a tüskés bokrok közül. Most már nem nekem beszél, önmagának érvel és bizonyít — önmagáról. Hangosan mérleget von, Antal József munkás, szervező, párttitkár ért-e többet, vagy a művész, aki annyiszor letette a mintázófát, a fakalapácsot. Vallja, hogy tudása felér másokéval, mégis odahagyta a kőtömbök világát. Nem vádol, csak megállapít: akikkel együtt indult, nemzedékéből sokan elégnek tartották, ha műveikkel bizonyítanak. Ő hitte, hogy önmagára, szavára, kétkezi munkájára is szükség van. Előbb ott kell tennie a dolgát, a felfordult világ talpraállításában, csak aztán vonulhat vissza a műterem steril csendjébe. Most, túl a hatodik évtizeden, úgy érzi, cserbenhagyta önmagát, kiszorult a perifériára. Tavaly ötvenezer dollárt termelt díszítő szobrászként az országnak. Pompás, egyedi, aranyozott óra-, tükör-, képkereteket alkot, de nem erre vágyott.

— Ekkora hófúvásban nem vártam, hogy bárki is jön — dünnyögi. Int, hogy halkítsák le a tv-t, mert szót sem érteni. A két szobából az egyiket fűtik, ott az egész család.

Nem segít, nem akar partner lenni. Amivel kezdi, hogy az apja szervezett vasmunkás, tizenkilencben századparancsnok, sok életrajzban szerepelhetett már első mondatként. Utána pedig bizonyára az következett mint most, hogy ő már ifjúmunkásként a kő-, fa- és gipszszobrász szakszervezet tagja, ahol Mónus Illés, Popper Sándor tanították. Hivatalosan 1926-ban lett szociáldemokrata.

Aztán egyszercsak a sablonszöveg közé váratlanul becsúszik egy mondatnyi visszaemlékezés. Miután elhangzott, mindketten bámulva nézünk utána. Ott lebeg a cigarettafüstös melegben, kicsit imbolyog a zongora és a táskarádió felett, végül megtelepszik az unoka felcsillanó szemén:

— Akkor még én csak tizenegy éves voltam, alig valamivel nagyobb, mint ez a leányka, amikor már nekem vöröskatona egyenruhám volt. Kikövetelten az apámtól...

Gyermektelen nagynénjéhez került, hogy segítsen a családon, az nevelte. Nevelte? Ételt, ágyat adott és szeretetet. Iskolára nem futotta. Kamaszként óriási ereje volt, kereste, hol tombolhatná ki magát. Akkoriban ragadt rá a lágymányosi, kelenföldi, budafoki fiúk között a „Balog tuta" név. Nem valami hízelgő, valami gonosztevőé volt, neki inkább játékból adták. Ez maradt a neve a mozgalomban is, mert amint cseperedett, úgy kereste a rendszerrel szembenállókat. A rendőrök nem egyszer — egy-egy verekedés után — „büdös kommunistaként" emlegették. De akkor már tudta, kikkel kell verekednie. Jómúltkorjában találkozott valakivel, híres név a művészvilágban. Töprengett nagyon, honnan ismerik egymást. Az Antal József név nem mondott neki semmit. Ekkor megkérdezte tőle, hát a „Balog tutára" emlékszik-e? Emlékezett...

Tudomása szerint nyolcvannyolc éves édesapja a legöregebb párttag a megyében. 1928-ban költöztek ki Dunakeszire, ahol akkor a sívó homokban a proletárok kezdtek gyökeret verni. Ez volt a híres Fészek. Sokan mondják gödinek, ami alapjában tévedés. Akik vonattal jöttek ki, Gödön kellett, hogy leszálljanak, innen a kettősség. Itt építkeztek, ők is szoba-konyhát, ötezer pengős bankhitellel! Húszéves volt akkor, övé a világ. Legalábbis hitte. Csak akarni kell, s saját nézetére formálja az embereket. Jól is indult. Kézügyességének, rajztudásának híre volt. A méltán híres művészi bútorgyáros Schmidthez került dolgozni. A bécsi architektónikus jó politikus volt. Nem vett fel a kapunál csellengőkből, csak szervezett munkásokat. Tudta, hogy azokból kerül ki a „krém". Törzsgárdáját a legnagyobb gazdasági válság idején sem bocsátotta el. Innen kezdte Antal József kitartóan ostromolni a művészet ormait. Esti tanfolyamon az iparrajz-iskolán mester lett, majd a képzőművészeti főiskolán tanult tovább. Tehetségét elismerték, versengtek érte, hol legyen tanársegéd. Utolérte a szerelem, megnősült, évente egyszer részt vett a Műcsarnok kiállításán. Akkorra már nagyon közel fújt a háború szele. A főjegyző megkérdezte tőle, tanult ember létére miért nem akar önkéntes katonatiszt lenni? Úgy tett, mintha a lehetőség nagyszerűsége egészen feldúlná. Huszonnégyórás gondolkodási időt kért. Rohant a szakszervezetbe, most mit tegyen? — Nincs választásod más — mondták. — Ne aggódj, valami keveset talán tudunk tenni érted. Apja, három testvére alig dolgozott, a családi házon még ott a banktehér, egyedül neki volt fix jövedelme.

A sorozóbizottságon a főorvos mély sajnálattal közölte, nem vehetik be súlyos lúdtalpa miatt. Rendes ember volt, a szakszervezeti titkár jól számított, amikor ráépített. Életének ezt a szakaszát szinte derűsen meséli. Hol eldobta a SAS-behívót, hol mikor jöttek érte, amúgy fehér munkaköpenyben akarták elvinni, egy huszárvágással kimentette magát. Akkor is helyén volt az esze, amikor az üldözötteket kellett mentenie.

— Na, ezek a rohadtak most jó kezekben lesznek — adta át neki a csillagos ház parancsnoka Kovai Lőrinc író és Weil Emil orvosprofesszor feleségét.

— Az biztos, jó kezekben lesznek — bólintott a hamis igazolványokkal felszerelt „pártszolgálatos testvér". S máris menekítette ki őket Dunakeszire. Egy időben valóságos háreme volt, felesége adataival annyi nőnek szerzett igazolványt. Ekkor majdnem lebukott. Egy orvos, aki nemrégiben kezelte a feleségét, felfigyelt a név és az adatok azonosságára egy bújtatott nőnél. Nehéz percek voltak...

Vaszilij Szavvics Prozorsin. Micsoda elismeréssel emlegeti a nevét! A szétrombolt és kifosztott Járműjavítóban tízen vannak az üzemi bizottságon, amikor elindítják az életet. Ahol kiosztották az első levest annak, aki dolgozott, aki kereste az aláaknázott gyár rejtett gyújtókábeleit. Az elsők között lett párttag. Kiadták a jelszót, hogy az elvitt anyagot és szerszámot mindenki vigye vissza a gyárba, hogy megkezdődhessen a termelés. Ma már nevetségesnek tűnő epizódok tarkították az akkori életet. Töpörtyűt osztottak a munkásoknak, jóval kevesebbet, mint amennyi kellett volna. Kiabáltak, hogy most már egyenlőség van, jusson mindenkinek. Őt elkapta a pulykaméreg. Pont olyan handabandázott a legjobban, aki tengett-lengett egész nap. Azzal zavarta ki a teremből, hogy most nem is két, hanem huszonkét keze kell, hogy legyen mindenkinek, annyival dolgozzon.

Mérges. Még érzi izmaiban az erőfeszítést, amivel a csarnokban álló, Szent Jobbot hordozó különleges négytengelyes kocsit szerelőkocsivá alakították. A gyárban jobbára a szociáldemokraták voltak a szó. Azt hitték, kitörik a nyakát, ha kinevezik művezetőnek. A tennivalókkal-bajokkal megbirkózott, hanem az infláció majdnem kétvállra fektette. Beteg lett a felesége és az egyik fia. Szerette volna leküldeni Battonyára őket, ahol bőven volt ennivaló, de mire az egyik héten összegyűjtötték a vonatjegyre valót, az ismét tízszeresére drágult. A közéletben harc, otthon nélkülözés volt az élete.

1946-ban, akkor még mások voltak a területi beosztások, megválasztották Észak-Pest megye titkárának, majd a FORTE-ban lett nem függetlenített párttitkár. Ma sem tudja hogyan, sok torzsalkodás közben, de megkezdődött a munka. Se anyag, se ember, se kedv. Az asszonyok nem akartak a sötétkamrában dolgozni. Romlott a drága lemez a hozzá nem értés miatt, több selejtet gyártottak, mint használható árut. Míg verejtékezett a minőségjavításért, társadalmi munkában vezette a megalakuló művészképző szabadiskolát. Aztán valakik suttogni kezdtek mögötte... Hogy nem is szívből kommunista, gyáros volt, megígy, megúgy... Nevetséges vádak, hamar összeomlottak, mégis fájtak. Mint ahogy a sínre szórt homok fékezi a mozdony lendületét, úgy hatott.

Újra előkerült a mintázófa. Ebből az időből több szobor, például a debreceni Csokonai Színház homlokzatán, a Népstadion útján felállított művek hirdetik nevét. Ötvenhat után még öt évig hordja a munkásőrök egyenruháját, míg leszerel, közben még tanácstag. Aztán segít megszervezni a Képzőművészeti Kivitelező Vállalatot.

Igazán késő este lett. Megfáradt. Lehiggadtan, csendesen mondja: a tettekből immár kimaradt. Három fiút állított maga helyett. Egy munkást, egy katonát és egy agronómust...

Komáromi Magda

Heti jogi tanácsaink

A hazautazásról...
A munkaviszony megszüntetéséről...
A kiküldetési díjról...
...és a vasúti helyjegyről

Kötelezhető-e a több napi kiküldetésben levő dolgozó naponkénti hazautazásra?

T. I. csömöri olvasónk a kiküldetéssel kapcsolatban több kérdést intézett hozzánk. Náluk az a gyakorlat, hogy az utazással eltöltött időre egyszer fizetnek munkabért, máskor nem. Azt is kérdezi, több napra szóló kiküldetés esetén kötelezhető-e a dolgozó naponkénti hazautazásra?

Leveléből úgy értelmezzük, hogy olvasónk tévedésben van, a vállalatnál jól alkalmazzák a rendeletet. A 33/1951. (I. 31.) MT számú rendelet szerint ugyanis a kiküldetés (külszolgálat) tartama alatt csak a munkával eltöltött időre jár a munkabér. Az utazással eltöltött idő a munkaidőbe nem számít bele. Ha azonban a dolgozó a napi rendszeres munkaidejénél rövidebb ideig dolgozott, mert munkaideje alatt vagy annak egy részében utazott, a havidíjas dolgozó munkabérét csökkenteni nem lehet, az órabéres dolgozó keresetét pedig úgy kell kiegészíteni, mintha a napi rendszeres munkaidőt végigdolgozta volna. Az órabéres dolgozó keresetének kiegészítésénél átlagkeresetét kell figyelembe venni. Lehetséges: azért írja olvasónk, hogy a vállalatnál az utazással eltöltött időt is egyes esetekben megfizetik, mert az órabéres dolgozó a munkaideje alatt, vagy annak egy részében, utazott munkahelyére, és ezért nem dolgozhatta le a kötelezően előírt óraszámot, ezt számolják el — helyesen és törvényes alapon.

Ami a másik kérdését illeti, azzal kapcsolatban az az igazság, hogy több napra terjedő kiküldetés (külszolgálat) esetén a dolgozó akkor köteles naponta visszatérni lakóhelyére, ha napi munkájának ellátása után a menetrend szerint közlekedő közlekedési eszköz igénybevételével másfél órai utazással lakóhelyére visszatérhet, feltéve, hogy a lakására való visszaérkezés és az újbóli elindulás időpontja között legalább 8 órai időtartam van, és a naponkénti visszautazással, az utazási költségek figyelembevétele mellett is a kiküldetési (külszolgálati) költségekben megtakarítás érhető el.

A csökkent munkaképességű dolgozónak mikor nem lehet felmondással megszüntetni a munkaviszonyát?

T. M. fővárosi olvasónk levelében azt írja, hogy csökkent munkaképességűnek nyilvánították, munkaviszonyát ennek ellenére felmondták. Tudomása szerint a csökkent munkaképességű dolgozónak nem lehet felmondani.

Olvasónk értesülése csak részben pontos. A csökkent munkaképességű dolgozók helyzetének rendezéséről szóló 1/1967. (XI. 22.) Mü.M.—Eü.M.—PM. számú együttes rendelet kimondja: azoknak a dolgozóknak, akik munkaképesség-csökkenésük miatt teljes értékű munkára alkalmatlanokká váltak, de öregségi vagy rokkantsági nyugdíjra még nem jogosultak, nem lehet felmondással megszüntetni munkaviszonyukat, ha a munkaképesség-csökkenés mértéke az 50 százalékot eléri vagy meghaladja. Olvasónk nem írta meg, hogy a MÜCSÖ szakvéleményében munkaképesség-csökkenését hány százalékban állapította meg. Ha az említett százalékot nem éri el, akkor valódi indokok esetében a munkaviszony felmondása nem törvénysértő.

Jár-e a kiküldetés idejére túlóradíj?

P. Z. dabasi olvasónk budapesti munkahelyéről többször megy vidéki kiküldetésbe, de túlóradíjat nem számolnak el részére, pedig naponta a rendszeres munkaidejénél többet dolgozik vidéken.

Olvasónk kérdésére is a 33/1951. MT számú rendeletre hivatkozással adjuk meg a választ. E szerint a kiküldetés (külszolgálat) tartama alatt, a dolgozó túlóra díjazásban — ha egyébként túlóra ellenértékére jogosult is — csak abban az esetben részesülhet, ha az utazási időn kívül tényleges munkában több időt tölt el, mint amennyi állandó munkahelyén a rendszeres munkaideje.

Olvasónk — úgy látjuk — jogosan sérelmezi a vállalati magatartást — feltéve, ha az utazási időt nem számítja be. Forduljon panasszal a vállalati munkaügyi döntőbizottsághoz.

A vasúti helyjegyet is utazási költségként lehet-e elszámolni?

K. L. olvasónk a napokban Szegedre utazott, s az express gyorsvonatot vette igénybe, amelyre 6 forintos helyjegyet kellett váltania. Munkahelyén ezt az összeget nem térítették meg mondván: mehetett volna másik gyorsvonattal is.

Ha olvasónknak gyorsvonat igénybevételét engedélyezték, és ahhoz, hogy a kiküldetését teljesíthesse, a reggeli 7.20 órai szegedi expresszel kellett elindulnia, nem tagadható meg a helyjegynek költségként való elszámolása, ha a vállalat egyébként is engedélyezte a gyorsvonat igénybevételét. Kérje az oda-vissza utazásnál igénybe vett, összesen 12 Ft helyjegy elszámolását, mert ehhez, véleményünk szerint, joga van.

Dr. M. J.

Meddig g

„Addig gyerek az ember, ameddig az anyja él" — írja Krúdy, de tapasztaljuk a valóságban is. Az ötvenéves, kopaszodó férfiben, vagy ősz hajú, elhízott nőben a hetvenéves mama a gyerekét látja. A kopasz fej mögött felködlik a göndör hajacska, a kisfiús arc és lánya szétfolyó vonásaiban egyedül ő őrzi a régi arc emlékét. Az egymásba fonódó képek és események megzavarják a tisztán látást.

Az anyák gyermeküknek

mindig védelmet

akarnak adni, ez életük értelme, ha ettől megfosztják, megfosztják az élet céljától is. Az, akinek az anyaság volt életének fő feladata, csak úgy tud létezni, ha anya maradhat. A mai 40—50 évesek ezt tudják, és kényelen-kelletlen el is fogadják. Szeretnének néha lázadni, hogy a mama ne szóljon dolgaikba, ne dirigálja őket, vegye tudomásul, hogy már ők is öregek. Azután arra gondolnak, hogy a mama öregszik és akkor megrémülnek, dohogjon, mérgelődjön velük, csak legyen.

Más a helyzet a huszon-éves gyermek és 40—45 éves szülő között. A fiatal felnőttek még csak most kezdik kóstolgatni az önállóságot és tiltakoznak minden családi kötelék, minden vélt korlát ellen. A szülők, akik egyúttal engedelmes gyerekek is, elvárják, hogy gyerekeik legalább olyan engedelmesek legyenek velük.

Összeegyeztethető-e

a jó gyerek és a céltudatos, önálló felnőtt fogalma? Ez a kérdés vetődött fel Mártában is.

Márta 25 éves, megkeresi azt az összeget, amire szüksége van, ruházkodás, lakás, élelem. Kölcsönös megállapodás alapján fizeti a háztartásból ráeső részt, havi 650 forintot. Ez elegendő most, hogy együtt él a szüleivel. Tudja:

A rádió és televízió

VASÁRNAP

KOSSUTH RÁDIÓ

8.10: Édes anyanyelvünk. Lőrincze Lajos műsora. **8.15:** A Gyermekrádió műsora. **8.55:** Szivárvány... **10.30:** Vasárnapi koktél. Komjáthy György tánczeneműsora. **12.10:** Jó ebédhez szól a nóta. **12.56:** Tiszta szívvel. Barcs Sándor műsora. **13.06:** Világhírű előadóművészek lemezeiből. Közben: **13.46:** Tudósaink fóruma. **14.49:** Olvasmányélményeimből. Mit ajánl olvasásra Illés Endre. **15.08:** Pillantás a nagyvilágba. Moszkvai hangulatok. **15.28:** A víg özvegy. Részletek Lehár—Mérey operettjéből. **15.58:** Pálos György emlékezete. **16.58:** Hallgatóink figyelmébe. **17.05:** Faluról — falunak muzsikával. Nógrád. **17.50:** Költők albuma. Kassák Lajos verseiből. **18.05:** Dalok-hangszerszólók. **18.28:** Bemutatjuk az Akkord-együttes új lemezét. **18.58:** Hallgatóink figyelmébe! **19.10:** A Rádió nyilvános vetélkedője a 6-os stúdióban. **20.44:** Az elmúlt hónap slágerei. **21.19:** Zeneművészek reflektorfényben. **22.55:** Két ukrán költő versei. **23.10:** Könnyűzene. **0.10:** Fibich operáiból.

PETŐFI RÁDIÓ

8.00: Operakalauz. Borodin: Igor herceg. **9.00:** Zenei anyanyelvünk. **9.10:** Nem akarod meghallgatni? Rádiójáték. **9.42:** Walter Berry dalestje Salzburgból. **10.26:** Patachich Iván: Három darab rézfúvós sextettre. **10.35:** Százados szenzációk. **11.05:** Kapcsoljuk az esztergomi Petőfi Művelődési Házat. A Rádió Kóruspódiumának évadzáró hangversenye. Közben: **11.50:** Mesterek — mesterművek. Ambrus Tibor riportja. Kb. **12.45:** Operettdalok. **13.10:** Mahna és a három mackó. Mesejáték. **14.00:** Táskarádió. **15.00:** Mit üzen a Rádió? A műsort Sipos Tamás vezeti. **15.35:** Mit hallunk? A jövő hét műsorából. **16.05:** Szimfonikus zene. Beethoven-, Liszt-művek. **17.00:** Színházi láteső. **17.30:** Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. **17.40:** Debussy: Triószonáta. **18.05:** A Magyar Rádió és Televízió népi zenekara játszik. **18.28:** Könyvek és századok. Owen: Az új erkölcsi világrend. **18.53:** Verdi: Rigoletto. Háromfelvonásos opera. **21.10:** Ady Endre élete és költészete. **21.30:** Cigánydalok, csárdások. **22.00:** A kórusirodalom remekműveiből. **22.21:** Slágerstaféta. **23.10:** Szimfonikus zene.

URH

16.05: Csak fiataloknak. **17.35:** Hanglemezparádé. **18.05:** László Margit Schubert-estje, zongorán kísér: Freymann Magda. Közben: **18.35:** József Attila verseiből. **19.20:** A zenekar története. Kodály. **20.00:** Vivaldi: A négy évszak. **20.43:** A dzsessz kedvelőinek. **21.43:** A varázsfuvola. Részletek Mozart operájából. **22.39:** Zongoraművek.

TELEVÍZIÓ

9.25: Slim John. Alapfokú angol nyelvtanfolyam. **9.45:** Hétmérföldes kamera. Üttörőhíradó. **10.00:** Gyere velünk, csinálj velünk! Közvetítés Berlinből. **11.00:** Zsebtévé (ism.). **11.30:** A képzőművészet története... **14.** Klasszicizmus és romantika (ism.). **15.53:** „Nem középiskolás fokon" Riportműsor. **16.25:** Krause és Krupp. Magyarul beszélő NDK tévéfilmsorozat 5. (befejező) rész: Az alapok lerakása. **17.50:** A világ térképe előtt. Heti külpolitikai összefoglaló. **18.00:** „Röpülj páva..." Felszabadulási népdalverseny. **11.** elődöntő. Közvetítés Kaposvárról, a Latinka Sándor Művelődési Házból. **19.25:** Reklámműsor. **19.30:** Üzenet a jövőből. Magyar rajzfilmsorozat. (A Mézga család különös kalandjai) IV. Alfa—Beat-A. **20.00:** Tv-híradó. **20.20:** Szélnél sebesebben. Magyarul beszélő angol bűnügyi film. II. rész. (14 éven felülieknek.) **21.20:** A szereposztástól a premierig Wagner: Walkür. **22.00:** Tv-híradó — 2. kiadás.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.00: Hírek. Időjárásjelentés. **8.05:** Műsorismertetés. Színházak és mozik műsora. **8.15:** Mit üzen a rádió? (ism.). **8.50:** Színes népi muzsika. **9.17:** Rádióbörze. **9.25:** A hét előadóművésze. A Magyar Rádió és Televízió énekkara. Fábián Imre előadása. **10.00:** Hírek. Időjárásjelentés. **10.05:** Händel: Vízizene (Berlini Filharm. zkr.) **11.00:** Iskolarádió. **11.35:** Haydn: G-dur trió. **12.00:** Harangszó. Déli Krónika. **12.20:** Ki nyer ma? Játék és muzsika tíz percben (Élő). **12.30:** Tánczenei koktél. **13.15:** Dallal — tánccal a világ körül. **13.45:** Válaszolunk hallgatóinknak! **14.00:** Édes anyanyelvünk. Lőrincze Lajos műsora (ism.). **14.05:** Jean Christophe Benoit és Caroline Cler énekel. **14.14:** Brahms: 16 keringő. **14.33:** Ember a vízben. Bánhidy László életregénye folytatásokban. III. rész. **15.00:** Hírek. Időjárásjelentés. **15.10:** Harsan a kürtszó! A Gyermekrádió műsora. **15.45:** Hárfa- és citeramuzsika. **16.00:** A világgazdaság hírei. **16.05:** A mikrofon előtt Radó Dezső, a Fővárosi Kertészeti Vállalat igazgatója. **16.25:** Népszerű zenekari muzsika. **16.58:** Hallgatóink figyelmébe! **16.59:** Pontos időjelzés. **17.00:** Hírek. Időjárásjelentés. **17.05:** Külpolitikai figyelő. **17.20:** A Magyar Rádió és Televízió énekkara Kodály-kórusokat énekel. **17.48:** A népszámlálás — gépparkja. Riport. **18.02:** Húszas stúdió. Mi újság nálatok? Az Ifjúsági Rádió műsora. **18.58:** Hallgatóink figyelmébe!

Antal A. József kolrán

Béke és Szabadság (VII.) 4. sz.
1956 jan. 25 23 l.

Antal József, szobrász, XX. sz.

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. année, LIII. Tome

539–544. l.

Nay Zoltán: Fiatal magyar szobrászok.

Antal József MDK

Munkás portré-tanulmány, gipsz

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Antal A. József MK

szobrász

Szerepelt a kiállitáson

"Leányfej"
"Halat tartó fiu"
"Fürdőző nő"

—: Több szásan tekintet ék meg a IV. váci képzőművészeti kiállitást.

PESTMEGYEI NÉPUJSÁG. 1956. jun. 29.

Antal A. József, szobrász MDk.

Debrecen rendelésére készít köztérületre vagy a színház előcsarnokába elhelyezendő szobrot.

–: Nyolcvannégy képzőművész készít új alkotásokat nagy ipari városoknak, vidéki iskoláknak

Népszabadság, Gy. 1959. júl. 3. 8.1

Antal József

~~cikk~~

Antal József: Vasasüdülő bővitése, Debrecen, Nagyerdő. /ismertetés, képekkel/ Épitész: Schmidt Tibor.

?

Magyar Épitőművészet, 197o.1.sz.
18-19. l.

Antal József

MDK

Munkás portrétanulmány, gipsz

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

Budapest, 196.6. június 16.

ió

munkatársunk dr. Pesovár Ernő
ben rendezendő táncoktatók nyári be-
n. Pesovár Ernőnek erre a tiz napra
am. Nevezett havi fizetése 2350.-

Antal A. József MDK

Gerelydobó, aluminium

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Antal A. József MDK

Boxoló ifju, gipsz

Műcsarnok 1953-54 XV. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Antal A.József

Gerelydobó aluminium 200 cm

V.Magyar Képzőművészeti Kiállítás.Műcsarnok.
1955.Kat. 40.l.

MDK

Antal A. József, szobrász

Boxoló ifju. Gipsz.

Műcs.-IV.M.Képm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 18.1.

MDK.

Antal A.József szobrász

"Gerelyhozó" /alumínium/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok,1955. 40.l.

MDK.

Antai József

Kiállitási hir

Hajdumegyei Népujság 1967 máj.11.

Antal József MDK

Fiuképmás, terrakotta

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

MDK

Antal József, nobrán.

Fiú képmás. Terakotta.

Mücs.-Tav. tárl. a Mücs.-Can. Hősök tere.
1952 máj. 10 - jun. 4.

MDK

Antal A. József

ifj.Tiringer Miklós arcmása, gipsz

7. nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun.
Műcs.

Antal József MDK

ifj. Tiringer Miklós arcmása, gipsz

Műcsarnok 1944 VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Antal A. József

MDK

Szüz Mária, szines terrakotta

Mücsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Antal A. József, szobrász

Szüz Mária. Színes terrakotta

Műcsarnok. IV. Képzőműv.kiáll."A Magyar Művészetért"
1943. máj. 16-30. Kat.

MDK

Antal A. József

ifj.Tiringer Miklós arcmasa. Gipsz. Mgt.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jún.1-18-ig. 6.l.

Antal A. József

MDK.

Gyermekfej, gipsz

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Antal A. József MDK

Gyermekfej, gipsz

Műcsarnok 1939. téli tárlat

MDK

Antal A. József

Gyermekfej, gipsz

KMTárs. 1939. téli tárlat kat. 16.l.

Antal A. József

Gyermekkép, rajzas

Kiadás. 1939. téli szünet ket. 16.1.

Antal A. József MDK

Aiuakt, gipsz

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Antal A. József

MDK

Fiuakt, gipsz

Műcsarnok 1936. máj.jun.Jub. kiáll.

MDK

Antal A. József
műve:

Fiuakt. Patinázott gipsz.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.maj-jun. 40.l.

MDK

Antal József díszitőszobrász
végbizonyitványt nyert

Budiparrajzisk 1932-33. 91 l.

MDK

Antal József

tanársegédi teendőkkel megbizott hallgató

Képzőm. Főisk. Évk. 1927-28. 19 l.

20 éves

Antal József MDK

Akttanulmány, gipsz

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Antal József

Akt hamulmárya (gipsz)
szerepel a Képzőmův. Főiskola
kiállításán a művsaknokban

(emlitve)

Pesti Napló 1937. III. 20.

Antal J. József

készítette munkatársaival az Állatkertben felállított négy Madárfigurát / 1954/.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc

stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973

1335 l

331

ANTAL JÓZSEF, fazekasmester

Vas megyében a vásározó fazekasok az edényekre több mázat kentek, engoboztak, diszitették azokat. Igányesebbek voltak az agyagban, nem sajnálták a költséget az öntő és festőanyag beszerzésnél. Igy nagyobb árat értek el a vásáron. -Ilyen Vásrozó fazekas volt Veleméren. Antal is.
~~21. old.~~ 19. old.

CZUCH DEZSŐ: Fazekasműhelyektől a Magyarszombatfai kerámiagyárig I. 12.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, 1959. II. köt. Szombathely, 1959

MDK

Antall Józsefné

n.t: Hét festő. Kis Ujság, 1949. máj.7.

megírva

Antal József

rajza repr-

Valóság, 1947.

685. l.

Nemzeti Szalon 1937 ápr. máj.

Rome

ANTAL JÓZSEF : Templomos asszonyok

Antal József
fertő

Antal József
festő

Világ. 1948 dec. 23.

ANTAL JÓZSEF festőművészt, az Uj Magyar Művészek Szövetségének volt elnökét Tunisszba hivták meg, hogy ott kiállitást rendezzen.

LDI, HOLLAND
ND KÉPEK

E HOLLAND FESTŐ, XVIII. század
Tájkép tengeri kikötővel
Vászon, olaj, 104×139 cm. (39. szoba.)
Maszlaghy II., 431. szám.

HOLLAND FESTŐ, XVIII. század
Udvarlás

Udvarlás
Vászon, olaj, egyenkint 46×36 cm. (44. szoba.)
A brünni Volavy-gyüjteményből.
Maszlaghy II., 370. és 371. szám.

HOLLAND FESTŐ, XVIII. század
Zenélő gyermekek

Dudáló fiú
Fa, olaj, egyenkint 36×30 cm. (44. szoba.)
Maszlaghy II., 309. és 310. szám.

Antal József

tanársegéd az
alakrajz és festés
c. tárgyniál

Képzőm. Főiskeik
1925–27.
14. l.

II. KELET.

(88-től 118-ig.)

	Kikiáltási ár pengőben
88. PÁLMATARTÓ VÁZA. Arita porcellán. Japán. (Ragasztott.)	30.—
89. ÜLŐ KÍNAI FÉRFI. Zsírkőfaragvány. Kína .	2.—
90. ÜLŐ KÍNAI FÉRFI. Zsírkőfaragvány. Kína .	2.—
91. ÜLŐ KÍNAI FÉRFI. Zsírkőfaragvány. Kína .	2.—
92. BIKA. Bronzszobrocska, zöld patinával. Egyiptom	2.—
93. ÜLŐ MACSKA. Bronz, zöld patinával. Egyiptom. (Hibás.)	2.—
94. KARPEREC. Színes üveg. Egyiptom. 2 drb. .	1.—

Antal József

festő

1903—4.

Elmúlt 1930. 81. l.

✓

Antal József

festő

l.

Gell Mad 22. l.

Antal József, festő; szül. 1887 jan. 29-én Devecseren (Veszprém megye). Tanulmányait Budapesten az iparművészeti és a mintarajziskolában s Nagybányán végezte. Ezután Olaszországba ment, s 1907-ben Flórenczben dolgozott. Főleg tájképeket fest.

Önéletrajzi adatok.

Antal József

1922/23 - 1928/29

Ferképzőmfőiskérk

62. l.

710

elbeszélő stílusát képviselő freskói ké-

Szentivényi

Antal József

1926. csatlakozott az
Umeben tömömlt fiatal
halandó művészek csoport-
jához

1927-ben részt vett a Varsói
poseni, krakói és lemberji
~~kiállitáson~~ magyar repre-
zentatív kiállitáson
Hajanesak a finnei nemzet-
közi képőm. kiállitáson

1928. a velencei kiállitáson
1928-ban a stockholmi
és Oslói magyar reprez.
kiáll. 1929. részt vett a
nürnbergi modern magyar
művészeti kiállitáson

1929. majd részt vett a Zsinne ge-
nyvai tárlatan, ifutat itt em-
lékemet nyújt. 1929. puniusban
ez ansaj szilánói kiállitáson

le várkastélyról készitett

18 X 24 cm. á 12 Kor. = Kor. 72
13 X 18 cm. á 6 " = " 36

összesen Kor. 108

r 25 én tisztelettel

Spiegel Jakab
fényképész.

Antal József

Jesz

1927

l.

Déry 1927

12, 23, 100. l.

Déry Béla: Mü-
veszets kiállítások
kulföldon az 1927.
évben [Pop. 1928.]

Varso Poznan, Krakó
Bécs Fiume.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Antal József

1929. az UME genovai kiállításán emlékérem -

Az UME tagja.

UME 1931. évi Közl. Lap.

597. Bernardino Stro

Sz~~ülött~~ Gennaban 1581-ben.

Madonn

56.

A imazsámolynál ~~előtt~~ álló
látjuk. Előtte nyitott kön
balját ~~s balját~~ keblére te
~~igazítva~~ s kaja-szőke. Elől r
fodros, kissé kivágott on
kék. A égbolt felhős.

Vászon, mére
Pyrker János

ozete: nyakkendő csipkevéggel és
erve.

gletes keretben, aranyfoglalással, réz,
Száma a törzsleltárban 2032. —

A mester sz. Veneziában 1485-b
június 21-én

77. *Paolo Giordano képe.*

Mellig, jobbrafordultan, arczé
lonban van ábrázolva. Göndör h
szakálla barna, szeme kék, arcz
lehajtott széles gallér, sötét könt
balvállra vetett palást. Felirata
»*ritratto del Duca Paolo Giorda*
L. Piombo.«.

Viaszdombormű, nyolczszegletes
méretei 2 : 1·6 cm. — Száma a törz
értéke 80 K.

78. *Principessa Matilde.*

Csaknem mellig, balrafordul
dad medaillonban van ábrázolva.
szemöldöke szőke, szeme kék. Nya
Kivágott kék ruháját csipke szegél
czédulán: »*ritratto della Princi*
del Duca.«.

Viaszdombormű, nyolczszegletes
méretei 2·1 : 1·6 cm. — Száma a
Becsértéke 80 K.

Antal József festőművén.

8 órai Ujság.

1928. II. 19., 2.

(: Bex. :)

Antal József

Antal *József*, festő, *1887. Erőteljes, tiszta színharmóniákra épített táj- és alakosképeket festett (Zalai táj, Feketeruhás hölgy).

Uj Idők Lex.
II. k. 416 l.

Antal József

Zalai táj c. képe
repr.

Független Kritika
1936. 4. 27.

tethető és megfelelő - csakis pol
kor használhatok.

Kelt, tartózkodási hely:

Foglalkozásom: .....

Pontos lakcimem: .....

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Antal József

MAGYAR MŰVÉSZET
1928. 648

megírva

Antal József

festő

II. Pálffy u. 1.

MKSz 1947

Arttal József

festő

L.

Szendrey – Szentiványi

42. l.

Magyar királyi államvasutak.

3. sz. f

Budapest nyugoti p. u. állomás

elszámolt t

Kiállíttatott 1926.

A feladó rendelkezése a rovatolást és útirányt illetőleg:

Címzett Fogel Ede

Szeged n

Feladó Klein J. D.

Budapest n

A csomagok

jegye	száma	mennyiség	neme	tartalma	súlya kg
LP	489	1	tekercs	rézlemez	25.90

Antal József

festő, tanárseged az Erj Müvesek Egyesülete (UME) képviseletében vett részt az alábbi kongresszuson

Ert. 1928

[illegible]

Mikszáth Kálmán műveinek

felhasználása VIII. 238.

Antal József

festő

Láid

Műterem

Magyar képirók

kiáll. Eat. 1937

6.

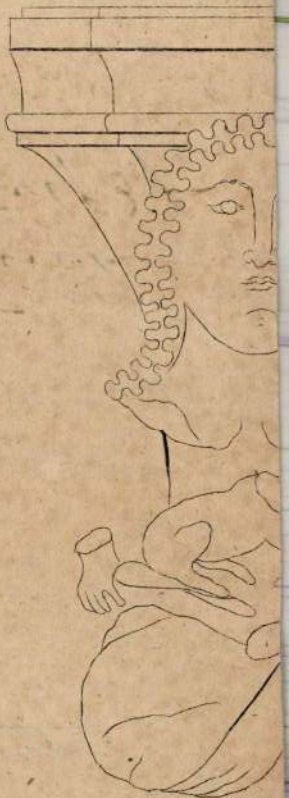

SZINHÁZ

Öt szinház öt husvéti bemutatója

Bovaryné

Bemutató a Vigszinházban

Alig van a világirodalom regényei között még egy termék, amelynek fölépitése olyan ellentétes volna a dráma szerkezetével, mint Flaubert hires müve, a *Bovaryné*. Egy szerencsétlen kisvárosi asszony lelkének sóvárgása, szerelme, tragédiája nem süritett jelenetekből, hanem apró történés-szilánkokból alakul ki. *Baty* Gaston nemhogy kerülte volna az epikusságot, inkább megtartani igyekezett. Husz képre tagolt földolgozása éppen olyan mozaik-összeállitásu, akárcsak maga a regény. Szinpadon azonban az egyes részeknek ez a kötési módja nagyon is szét-hullónak hat és valljuk meg az igazat, bizony sokszor unalmat okoz.

Az átdolgozás másik hibája, hogy az erősen realisztikus regény történését fölcifrázza görög kórusokra emlékeztető női szólamokkal, melyek a hősnő lelkében végbemenő rejtett érzéseket és gondolatokat kiáltják világgá. A realista alaphangnak ilyetén stilizáló eszközökkel való tarkitása kellemetlen stilustalanság. Bovarynénak a darab végére biggyesztett „megdicsőülése" pedig bántó is, fölösleges is.

Hegedüs Tibor rendezése mügonddal teljes, lelkiismeretes munka. A szinészeket azonban nem ártott volna itt-ott gyorsabb játékütemre biztatnia.

A főalak ábrázolásában *Bajor* Gizi átélőképessége a maga egész mélységében érvényesül, játékeszközei pedig pazar gazdagsággal csillognak. Egy-egy mozdulata, hangja sokáig emlékünkben marad még. Bovary szerepét *Somlay* Arthur kelleténél lehangoltabban inditja el. Felesége öngyilkossága fölött érzett fájdalmának rajzában azonban szivünkbe markolt. *Góth* Sándor Homais patikust nemes tartózkodással, minden tulzástól mentesen játssza. *Greguss* Zoltán Rodolpheja egy fokkal ellenszenvesebb, mint a regényfigura. A Léont játszó *Perényi* László játékban is, beszédben is fejlődik. *Vendrey* Ferenc öreg papja nagyon kedves. *Köpeczi Boócz* Lajos jól formálja meg Lheureux-t; csak beszéde ne lenne olyan modoros. Jó még *Sitkey* Irén (Homaisné), *Orsolya* Erzsi (Lefrançoisné), *Bihary* József (Hyppolite), és *Ladomerszky* Margit (Félicité). Justin szerepében *Gellért* Endre figyelmet keltett.

A darabot *Harsányi* Zsolt forditotta.

Vörös Pál diszletei szépek. Itt-ott talán igenis diszesek a kisvárosi miliőhöz.

Galamb Sándor

Josephine császárnő

Bemutatta a Városi Szinház

Napoleon életét nem egy szindarab tárgyalta már. A legujabb feldolgozás, a legujabb Napoleon-darab, amely most, nagyszombaton került a budapesti közönség elé: operett. *Herc g Géza* és *Knepler* Pál irták a szövegét, *Kálmán* Imre a muzsikáját. *Lányi* Viktor szövegforditása kitünő munka. A darabot a *Városi Szinház* adta elő *Szabolcs* Ernő rendezésében.

A történet, amely előttünk játszódik, Napoleon életének egy szakasza; az az időszak, amely a világverő hadvezér touloni sikere után kezdődik és a császári korona elnyerésével végződik. A két időpont közé esik a Josephine-idill. A martiniquei származásu, elszegényedett leányra már-már a vénkisasszonyok sorsa vár, amikor meghivást kap Tallien asszony estélyére. Itt látják meg egymást Buonaparteval, aki egyelőre félszeg, rosszöltözékü, állástalan tábornok. A befolyásos Tallien asszony segiti pályája felivelséhez. Páris katonai parancsnoka lesz, ilyen minőségében kerül össze másodizben, ezuttal hivatalos helyiségében, Beauharnais Josephinevel. Nem sokkal utóbb a feltámadt szerelmet már mennyegző törvényesiti. De a Directoire vén kecske elnöke s más léhütő nőcsábászok megkeverik a kártyát. A lakodalom éjszakáján kinevezik Bonaparte tábornokot az olasz földön vezetendő hadjárat vezérének. Diszes megbizatás, de azzal jár, hogy el kell hagynia ifju, szépséges feleségét. Meg kell adni: a terv mesterien pokoli. Napoleon elmegy, felesége itt marad a párisi társaséletnek s egyes reá vadászó gáláns kalandoroknak. Ezek egészen elcsavarják a fénybe került asszonyka fejét. Ugyannyira, hogy Josephine a hires kacér asszonyok életét kezdi élni, egyre nagyobb étvággyal, egyre jobban felejtvén férjét s a fogadott hüséget. Napoleon két csata közt hiába ir szerelmesleveleket, hiába epekedik. Futárai tapintatosan vagy tapintatlanul értesitik a párisi fordulatokról. Végre, nagynehezen rászánja magát Josephine az olasz utra; meglátogatja férjét, igaz, hogy bensőbb udvarlói egyikének társaságában. Egy drámai jelenet téríti csak észre, hogy mégis férje mellett a helye. Változás jön: ismét Párisban vagyunk, Napoleon a köztársaság első konzulja. Hiába intrikál Talleyrand, hogy államérdekből elválassza a kibékült házasokat, ezek boldog szerelemben élnek. Napoleon és Josephine megkoronázásával végződik a mese.

A librettó erősen küzködik: operettszöveg legyen-e, vagy sem. Éppen ezért engedményeket tesz a szabályos operett felépitése felé: innen a vig pár, a táncoskomikus és a szubrett szerepeltetése, ami szinte teljesen különválva fut a darab fővonalától, akár el is maradhatna. Feltünik az is, hogy mig Josephine mennyit kacérkodik, Napoleon a hüséges amorózó szerepét játssza mindvégig. Ez hihetetlenül hangzik azok után, amit Napoleon és a női nem egymáshoz való viszonyáról eddig ismertünk.

Annál jobb a muzsika. Kálmán Imre a régi operettstilushoz nyul vissza, amikor még mertek sok muzsikát és tudtak jó muzsikát irni. Igaz, akkoriban jobb énekesek voltak az operettegyüttesekben. Szinte képtelen dolog, de igy van, hogy most az operettszinpadnak az operaszinpadról kell kölcsönkérnie remek énekeseket. Néhány jóhangu operettprimadonna és bonviván a kivétel; pár ujjunkon el tudjuk számlálni őket. De térjünk vissza magára a zenére! Jó zenekari részeket, két ragyogó nyitányt, egy kitünő közzenét, kapunk. Két szines kórusszámot; egyikük, a tábori nóta lelkességével, pattogó lendületével kiemelkedően jó. Ariózók és dalok, belépők és hangulati énekek vannak közbül: mindeniküknek igényes és alkalmas a szereplők tudásának csillogtatására. A bemutatón maga a neves szerző vezényelt, a főpróbán *Komlós* Pál és részben a szerző. Mindkettejüket meleg elismerés illeti a gondos vezényletért.

Németh Mária és a zürichi *Fehér* Pál szereplése az előadás eseménye. Németh Mária gyönyörüséges szopránja tündöklő fénnyel ragyog. Az operaközönség jól ismeri és nagyon értékeli őt; az operettközönség csak most ismerkedik meg vele. Teljes sikerrel! Mindezekhez vesszük még, hogy Josephine alakitója jellemet is formál, elsőrendüen játssza szerepét. Fehér Pál a másik hős. Szereptudása, szerepalakitása, még maszkja is nagyszerü. Erő, lendület, imponáló nagyság van játékában. Kitünően énekel, éneke és prózája egyformán elhitető. A temérdek szereplő közül *Berend* István, *Z. Molnár* László, *Latabár* Árpád és *Sándor* Mária ragadta meg figyelmünket. Az első fiatalos lelkességével, kedvességével, a második karakterjátékával, a harmadik izes szerepjátszásával, a negyedik kellemes hangjával tünik ki. *Feleky* Kamillnak és *Vágó* Márynek van két jó tánca. Szép táncot jár *Kemény* Melinda bárónő és *Lieszkovszky* Tibor is; csak a staffázsu szereplő szép tánckar csapkod rendszertelenül. A kórus, amelyet *Káldi* László igazgat, hatásosan énekel. A zenekar finoman és kifejezően játszik.

Külön dicséretet érdemel a rendezés. Jéles! Hát még a szinpadi képek! *Upor* Tibor diszletei egyenesen kitünőek, gyakran kaptak tapsot. A két részben, tizennégy képben folyó előadás egyik nagy erőssége a rendezés és a diszletezés.

A darab — a főpróba és a bemutató jeleiből következtetve — hosszu életü lesz.

Emődy Zoltán

Kezdete 8-kor, vége 11-kor

Bemutató a Művész Szinházban

A szinpadon láthatók: a Művész Szinház bejárata (kérem, *pontosan* olyan, mint az igazi!); egy taxi, amely elindul *(egészen élethü)*; a Bellevue vagy a Ziegler nyári kerthelyisége *(valódi* jazz-zenekarral!); és végül egy ártatlan pesti urilány, aki este nyolctól egészen tizenegyig hajmeresztő viszontagságok között megmarad ártatlannak és ugylátszik ezzel, a szerzők szerint, mint az élethüség fölött lebegő jelenség, éppen elég izgalmi anyagot szolgáltatott egy háromfelvonásos darab megirásához. Klárika szóval nem a rendes fiut szereti, *aki megérdemelné*, hanem a rendetlent, a link jazz-énekest, aki viszont, vagy hogy ne mondjuk, ennélfogva *tetszik*. Bölcs nagyanyó közbe akar lépni, unokát sürgősen szinházba küldi, ahol is oktató szinházi példázat kapcsán jó utra térhet. Bohó unoka ellenben szinházból megszökve, majdnem egészen rossz utra téved, de végül is szállodából razziába keveredve, kiköt a kedves rendőrfőtanácsos bácsinál, aki jazz-énekes galádságát leleplezve, baj nélkül visszautalja Klárikát nagyanyó és rendes fiu karjaiba. Vége tizenegykor, minden jó, ha a vége jó és igy az elejéről inkább udvariasan hallgassunk. Sőt — velünk lehet alkudni — a közepéről is.

A darab inkább rózsaszinpettyes, mint habtiszta, de azért fiatal lányoknak sem ártalmas, ha megnézik; legalább megtudják, hogy mit nem kell elhinni, mit nem kell tenni és főleg hova nem szabad menni még a legcsábosabban hivó jazz-dal szavára sem. Dehát a nők, akár pelyhes csibék még, akár nem egészen csibék már, soha nem óhajtják megtanulni, hogy mit nem kell elhinni és ezen *Halász* Imre és *Bihari* László dr. társszerző urak szemléltető életképe aligha fog változtathatni. Mely magas cél különben nem is igen lebeghetett szerzőink szeme előtt! Igy irtak egy kényelmetlenebb, mint kellemes, de a közönség bizonyos rétegét jól szórakoztató darabot. A rendőrkapitányságon játszódó kép az elesett nők „életből ellesett" felvonultatásával és az okosan felépitett zárójelenettel még iróilag is majdnem sikerültnek mondható.

Ágay Irén, akit ebben a szezonban sajnálatunkra keveset láthattunk, szépen, kedvesen, őszinte szivhangokkal játszotta Klári szerepét. *Békássy* István enyhe csortosi elfulladásokkal, de karcsubb termettel, hóditó jazz-énekes volt. Kár, hogy egyetlen énekszámában a hangja is nagyon — sovány. *Vágóné* a nagymama, *Nagy* György a rendes fiu, *Z. Molnár* a könnyelmü, vagyonokat elusztató papa és a gyönyörü beszédü, mindig nemes játékstilusu *Mihályfy* Béla a rendőrfőtanácsos szerepében, megnyerték a közönség tetszését. A darabban különben hemzseg a nép. Ha akarnánk, sem tudnánk fölsorolni az epizódisták tömegét, pedig mindegyik megérdemelné a külön dicséretet, olyan ügyesen játszottak. Álljon itt a többi helyett is a kitünő *Harsányi* Rezső, a jóhumoru *Soltész* Annie, a tehetséges kis *Lendvay* Márta, a pompásan komédiázó *Zöldhelyi* Anna, *Makláry* János, *Makláry* Zoltánnak nem méltatlan öccse, *Halmai* Imre, szakasztott igazi jazzdobos és last but not least *Radó* Sándor neve.

Ki állhat ennek ellent? Amikor a második felvonásban a detektivek megjelenésével mint deus ex machinával lezajlottak az összes izgalmak, azt mondta mögöttem a főpróbán egy alig huszéves kislány: *„Ha tudtam volna, hogy ez ilyen fordulatos, duplán eljöttem volna"*. Amilyen javithatatlan, roszmáju kritikusok vagyunk, esetleg nem zárkózunk el az elől, hogy átadjuk a magunk részét a lelkes kislánynak és igy meglenne *a dupla*. De végre is megint ugy történhet, hogy a közönség nem velünk, csunya kritikusokkal tart, hanem a kislányra szavaz.

Sok szerencsét!

V. M.

A romantikus asszony

— Az Andrássy-uti Szinház bemutatója —

Dusgazdag emberek és kalandorok sütkéreznek a Riviera napsütésében, akiknek legfőbb gondjuk a pihenés és a szerelem. Ettől ugyan még jó lehetne *Szécsén* Mihály és *Szántó* Armand zenés vigjátéka, amelynek egyes jelenetein tényleg látszik is, hogy ujszerüt, a sablontól elütőt kivántak adni a szerzők. Talán ha a darab tempóját kissé meggyorsitják és engedik, hogy domináló szerephez jusson *de Fries* Carlo igen tehetséges, friss zenéje, a tartós siker nem is marad el. Néhány kitünő számot irt a muzsikus — mint a *Tiz után, Még, Egy hangulat*, stb. kezdetü tangók, keringők és foxok, hogy a *rulett-tercettről* ne is beszéljünk — amelyet a rádió és a zenekarok széltében-hosszában játszanak majd. A muzsika nem is téveszti el hatását, hiszen olyan „sláger-interpretátorok" adják elő, mint a kitünő *Honthy* Hanna és *Latabár* Kálmán. Az előadás meglepetése rajtuk kivül egy *Kiss* Manyi nevü szinésznő, aki *Biller* Iréntől *Turay* Idáig felölelő széles skálát játszik egyéni kedvességgel, sok groteszk humorral. Kár, hogy *Bilicsi*, ez a kitünő szinész annyira nem neki való szerepet kénytelen játszani. Ugyanez a véleményünk *Delly* Ferenc hőséről és *Pártos* Gusztávról is.

A diszletek igen izlésesek és *eseményszerüen szépek Honthy Hanna ruhái*. A rendezésért *Lóránth* Vilmos vállalja a felelősséget. Zenekar helyett két zongorán *Kondor* Leó és *Majorossy* Aladár kisérik a zeneszámokat vérbeli jazz-temperamentummal. Kitünő ötletnek bizonyult a *Triumph-együttes* szerepeltetése is. A közönség sokat tapsolt és a szinház igazgatósága legalább is a tavaszi hónapokra előreláthatólag megtalálta kasszadarabját

a. n. gy.

A Pódium áprilisi müsora

Csak gratulálhatunk ehhez a müsorhoz! Az irók kabaréja ez alkalommal megtalálta igazi hangját. *Békeffy* László komolysággal füszerezi a tréfát konferanszaiban. Remek csevegései érdekesebbek igy és még jobban illenek a politikai mókához, ahol a vicc mint a ravasz női ruha csillantja át a valóságot. A *„puccs"* az est fénypontja, de kitünő még *Várady* Tibor *„Játékáru Fegyvergyárt Rt."* cimü mély és találó szatirája és Faragónak egy kis tréfája, amely ügyesen leplezi le, hogyan eszi meg a bürokrácia az emberi közvetlenséggel és merész politikai szándékokkal startoló minisztert. Egy pompás párbeszéd a nyilas „harisnya" körül, *Harmath* —*Komjáthy* énekes karikaturája: „Zenedélután a Zerkovitz-palotában" és végül egy állitólagos örültnek a Lipótmezőről beküldött „bolondul" vicces jelenete izesitik még a müsort, amelynek különben minden száma friss, jókedvü és formás. A hires pesti kabarégárda persze megint remekül dolgozik, Békeffy Lászlóval, a Pódium gazdájával az élén. *(v.)*

* **Sonja Hennie, az uj filmcsillag!** Szőke, gömbölyü, gödröcskés orcáju, kunkori orru, kis tejes malac, mulatságos és gyerekes — ime az uj filmsztár, a korcsolyabajnok, jégtündér *Sonja* Hennie. Filmszinésznőt csináltak belőle Hollywoodban. Jégbalettet, csillogó, pazar korcsolyarevüt épitettek köréje, olyan ragyogó pompát, amilyenhez még a mozilátogató szeme sem szokott. Száz és száz tündéri korcsolyázó girl száll körülötte, közepében ő, a szőke jégmadár, akinem elérhetetlenül graciózus, könnyü mozdulatait most az öt világrész csodálhatja. Szerencsés kézzel nyultak hozzá, ügyesen formálták meg szinészi egyéniségét. Meghagyták a kis északi lányt olyannak amilyen, nem fogyasztották le, nem húzták kaptafára, nem tépdesték ki a szemöldökeit, nem preparálták agyon. *Uj izt, uj szint jelent.* Dundi, esetlen, játékos fiatal állat, aki csak elemében, a jégen kap szárnyat. Szerepe meglehetősen passziv, nem csináltatnak vele fölösleges, ravaszul bonyolódott históriákat. Elhisszük neki — igen, ilyen a nyugalombavonult világbajnok lánya. Apja a világbajnokságra trenirozza, kötött ruhában és bojtos sapkában jár, korcsolyázik és kicsi vendégfogadójukban a vendégeket kiszolgálja. Aztán beleszeret az első csinos fiuba. Naivul, eszeveszetten. Ugy néz rá, olyan őszintén szerelmes pillantással, ahogyan másféléves, karonülő kis babák tudnak csak kacérkodni meglett férfiakkal. Meghatóan kedves. A női szereplőket szerencsésen válogatták mellé'e. Aki a mo'ett nőket szereti, öröme telik majd a filmben. Zörgőcsontu dámák napja lejárt. Szépek, kedvesek, természetesek. A zenei felépitése a filmnek a legjobb. *Van egy boszorkányosan ügyes szájhajmonikazenekar, amit ezek csinálnak... akár csak a hammelni patkányfogó, a Dunába tudnák muzsikálni a közönséget.* Van vagy két slágerszám, melyet nyaggatni fognak gramofonon, zenekaron világszerte. A nagy jégkeringő, a fehér biedermayer ruhába öltözött, krinolinos lányokkal, a fekete trikós karcsu fiukkal ujszerü és nagyon hatásos. Merész szaltói, ugrásai, forgásai után centiméternyi precizitással áll meg a helyén, *korcsolyában lábujjhegyen táncol, spiccel!* Van egy magyar tánca, — legalább is sok a magyaros motivum benne — azonkivül az olimpiászon felvett részleteket ügyesen szőtték bele a filmbe. *Menjouval* is találkozunk, egy éhenkórász artistatruppnak az igazgatóját játssza, végre megtanult kifogástalanul angolul beszélni. Az uj filmcsillagnak a bemutatkozása sikerült. Kiváncsiak vagyunk a többi filmjére. *—y. —t.*

Teljes lakberendezések
styl- és mübutorok polgári árakon kaphatók a kipróbált 30 éves **Scheininger** cégnél, V, Aulich-utca 3 Telefon 1-262-48

* **Havasi gyopár.** Érdekes müsorszámot játszott a rádió nagyhét szerdáján délután *Rajter Lajos vezetésével*. Visszavitt bennünket egy negyedszázaddal s ujra megszólaltatta *Hüvös* Iván egykori nagysikerü balettzenéjét, a Havasi gyopárnak 30 percre összevont I. felvonását. Az áradó melódiák frissen keltek életre a partiturából s mint értesülünk, viaszlemezre is fölvevődtek rövid hullámon való közvetités számára. Csöppet sem csodálkoznánk, ha ez az üde, csupa dallam muzsika nem csupán a hullámhosszakon közlődnék a nagyközönséggel, hanem a szinpadon is megelevenednék. A „Havasi gyopár" és még idősebb testvére, „A csodaváza" is megérdemelnék.

* **Gyönyörü husvéti gyermekelőadás ma, vasárnap délután 4 órakor a Zeneakadémián a Feld gyermekszinházban.** Szinrekerül: *Nyuszikák birodalma* és *Tavasz tündére*. Utána: *Piroska és a farkas*. Grimm legmulatságosabb meséje, Komor Gyula átdolgozásában. Minden gyerek husvéti ajándékot kap. Jegyek a Zeneakadémián.

A szüz és a gödölye délutáni előadásai

A szüz és a gödölye a premier szereposztásában szerepel mindkét husvéti ünnep délutánján mérsékelt helyár mellett a Magyar Szinház müsorán. (Telefon: 1338-33, 1403-94.)

Miről szól »A mennyei dal« és az »Egy óra a Vatikánban?«

Budapest szinházi eseménye és a legnagyobb sikere a Magyar Szinház ujdonsága. A sajtó egyhangu megállapitása szerint előadás és darabok egyaránt tökéletesek. A *mennyei dal*, ez a szinpompás, felejthetetlen miszterium, az emberiség örök problémái között viaskodó bibliai három királyról szól. Népek, fajok, osztályok harca dul, tombol a nyers erő. A pogány erőszak, az egyéniséget elrabló Baal parancsuralma még szerencsétlenebbé teszi az emberiséget. Csak a próféták és az ókor bölcs Sibyllái sejtik és jósolják meg a megváltást, a jászolt, amelyhez elvezeti a csillag a királyokat. Most már csak az kell, hogy az emberek meg is valósitsák a megváltást, amely elkövetkezett.

Lavery (Az Ur katonái szerzője) remekműve *Egy óra a Vatikánban*, a *Vatikánba vezet* és a pápa és egy plébános találkozásán keresztül megrendítő élményben részesiti a nézőt.

* **Camille.** *(A Metro-Scala bemutatója.)* Garbo a Kaméliás hölgy szerepében! *Napierkovska* és *Talmadge* Norma után a film Duséja is eljátszotta végre a tüdőbeteg Gauthier Margit hervadhatatlanul hálás szerepet. Szinpadon és filmen számtalan elődje volt már ebben a szerepben Garbónak, de valljuk be, soha senki, talán az egy Dusét és a mi Márkus Emmánkat kivéve, még csak a közelébe sem jöhetett senki. Garbo érthetővé tette az egész kaméliás hölgy problémát, életet öntött a közhellyé vált, álromantikus giccsbe. A mai embernek idegen Gauthier Margit minden szenvedésével együtt, Garbo végre világossá tette, ki is volt ez a kaméliás dáma és milyen lehetett a sorsa, mi az, ami benne érdekes és emberi együttérzésre tarthat számot. Nagy hiba volt, hogy a színésznők általában liliomfehér, ártatlan dámát játszottak mindig Gauthier Margit szerepében, aki rokonszenvesen szeretett és szenvedett, amig csak meg nem halt a nézőtér sürü könnyhullatásának közepette. Garbo nem a polgári morál, az ádáz atya és egyebek által üldözött ártatlanságot játszik, hanem... igen, azt, ami a kaméliás hölgy volt annakidején. Vannak fásult, züllött nevetései, amelyek megborzongatják az embert. Egész nembánom, nemtörődöm magatartása, az élet semmibe nem vevése nem azt mutatják meg, hogy ez a Margit egy Isten tudja, milyen méltatlan sorsra szánt széplélek volt, hanem egy szép leány, aki mód felett szerette a pompát, a pénzt, a prémet és a selymeket. Talán jobb és uribb volt a többinél. A hajdani teheneslányban, aki a nevét se tudta leirni, mikor Párisba jött, sok becsületes emberi vonás maradt, elsősorban az, hogy tisztában volt a maga értékével és helyzetével, nem becsülte magát tul. Ezt Garbo maradéktalanul hozza. Hogy ebbe a fáradt, sok vihart látott nőbe éppen csak egy fiatal, még cinikussá nem vált fiu szerethetett bele, aki magával hozza a vidéki uri környezet minden becsületességét és tisztaságát — ez a rendező érdeme, aki Duval Armand szerepére nem pocakos hősszerelmest, nem hóditóan elegáns férfit választott, hanem fiatal, hamvas, majdnem gyerekes színészt — legalábbis ilyen Armand. *Barrymore* Lionel játssza Armand apját, vidéki puritán elveiben vaskonzekvenciáju férfit. Az ősi jelenet, amikor Margitot lemondatja a fiáról, a sablontól teljesen eltérő, nagyszerüen sikerült. Ugyszintén remek színésznő az, aki Prudencet játssza és remek Varville megszemélyesitője. Az egész beállitás, a szinház, a kánkánt járó táncosnőkkel, a vacsora Margitnál a részeg, fékevesztett nőkkel, az egész korrajz — kitünő! De mindenek felett áll mégis — Garbo. Garbo, ahogyan meghal. Pillantása, hellyel a fiut köszönti, a sirból érkezik, még egyszer életrekél azért, akit szeret. Van bátorsága csunyának, betegnek, tüdővészesnek lenni. Feledhetetlen, ahogyan a szeme beesik, az orra kihegyesedik, az árnyékok elmélyülnek az arcán — és a végén kiül a halálfej Garbo arcára. Lehet, hogy vannak Garbónál szebb, csodásabb, varázsosabb színésznők — de mindenekfelett való nagy művész. Aki minden században csak kettő-három ha van. *(I. M.)*

* **——balett.** Hirt adtunk legutóbb a Joos-balett küszöbön álló vendégjátékáról. A hirneves balett a világ egyik legkitünőbb ilyen nemü együttese, állandó alakulás, mely Joos mester alatt 8 hónapig turnézik s négy hónapot pihenéssel és előkészületekkel tölt Dartington-Hallban, egy XII. századi kastélyban, Joos birtokán. Külön saját vaggonban utaznak, mely a diszleteket, világitási és egyéb felszereléseiket is szállitja.

* **Gyermekek és felnőttek öröme lesz az** Uránia filmszinházban husvéthétfőn délelőtt fél 11 órakor tartandó matiné, melyen a *Gyermek Művész Szinpad* sztár-társulatának válogatott tagjai lépnek fel A mérsékelt helyáru előadásra jegyek az összes jegyirodákban elővételben válthatók.

MŰVÉSZET

Magyar Képirók a Müteremben

Ennek a buzgó képzőművész-társulásnak célja elsősorban a nemzetinek kifejezése a képzőművészetben, ellenhatásul a forradalmakban elhatalmasodott nemzetietlen irányokra. Fiatal művészek társultak a Képirók csoportjában, a kor igényeinek megérzését mutatja bennük, hogy elsősorban a nép művészeti anyagához és szelleméhez fordulnak tárgyválasztásban, felfogásban, stilusban, az irrealitások lelkének keresésében. Természetes, hogy igy el nem kerülhetnek némi tulzásokat, elfogultságokat; vigyázniuk kell, hogy stiluskeresésükben népieskedő modorosságba ne essenek, elveszitvén a maguk külön sajátos egyéniségét.

Tizenhárom festő és három szobrász mutatkozik be ezuttal 83 képpel és tiz szoborművel, megtöltve a Müterem valamennyi helyiségét. *Antal József a Göcsej* vidékébe merül tárgyért és stilusért; tompa fénnyel előderengő arc-ábrázolásai — melyeknek nincs közük Göcsejhez — igazabb egyéni tehetsége irányát mutatják. Göcseji tárgyain tulozza a frisseséget. *Antal* Lóránd népi tárgyain a népi lélektől idegenül sötét; *Kertben* és *Nógrád* képei legjobbak. *Bükg* Béla a népiből a mese-stilust emeli ki, bájosan és őszintén stilizál; legsajátabb alkotása *Toldi* cimü faliszőnyegtervezete. *Fáy* Aladár tulzásba viszi az irreális tárgyiatlanságot. *Futásfalvi Márton* Piroska is a népmese lelkével rokon művészetü, *Fatornyos falum* képe elbájol, de tartózkodnia kell a népieskedés tulságaitól. *Hangai Szabó* Miklós népiesség keresése, tarkasága is ellentétben áll sötét alapszineket kereső saját egyéniségével. Igy fehér szinei nem mennek bele sötét képeibe. Vitéz *Littkey* György egészen elmerült Egry fénytelen világos szin-stilusában, irreális álmokban. A nap nemhogy megfestésnek, de még nézésnek se tárgya, hát csak szinbolumnak szokták jelezni, nemhogy megfesteni. Elfogadhatóbb *Őszi szél fu* cimü erős szinekkel muzsikáló képe. *Muhoray* Mihály kedves mese-lelkü, hatásos képeket nyujt. *Nagy* Nándornak négy tisztastilusu fametszete van kiállitva. *Németh*y Bélának is tartania kell a modorosságtól, vagy ege sötétebb harmoniáju földjénél, vagy forditva. Legtetszetősebb *Őszi tájképe, Sashegy* s a szerény tárgyu *Naptaforgó*. *Pánczél* Béla két, *Ács* Sándor egy jó képpel szerepel és egy igenjó realisztikus stilusu arcképe van *Kapussy* Györgynek. *Boda* Gábor szobrai primitivkedők, keresett tárgyakkal és tartással, *Kiss* János *Táncosnője* és kivált *Farkas* Béla *Napozó*-ja minden dicséretet megérdemel.

B. A.

Eltévedt báránykák

— A Belvárosi Szinház szombati bemutatója —

A világhirü André Birabeau szenzációs vigjátéka, az

ELTÉVEDT BÁRÁNYKÁK,

amely páratlanul nagy sikert aratott Párisban, diadalmas hóditó utján április 3-án, szombaton este a budapesti közönség elé kerül a Belvárosi Szinházban. Az ujdonság meginditó, vidám és izgalmas jelenetek során a gyermekszerelem témáját viszi szinpadra.

Párisban a Théâtre de l'Oeuvre 1936. február 18-a óta tartja müsoron és most viszik át egy másik szinházba, a hatalmas Théâtre Pigalle-ba. Nemrégiben Reinhardt szinháza, a bécsi Theater in der Josephstadt is szinrehozta és a vigjáték az osztrák fővárosban szintén óriási sikert aratott. A darabot **Orbók Attila** forditotta magyarra.

A Belvárosi Szinház előadását

BÁRDOS ARTUR

rendezi.

A felnőttek főszerepeit:

Peéry Piri, Rózsahegyi Kálmán, Boray Lajos, Bársony István, Fenyő Emil, Básthy Lajos játsszák.

A gyermek-főszereplők:

Szepes Lia, Lázár Gilda, Puskás Tibor.

Diszlettervező: **Gara Zoltán.**

A jegyeket már árusitják.

ZENE

Visszapillantás a fiatal zongoramüvészek varsói versenyeire

Varsó, március hó

A varsói nemzetközi Chopin-versenyek véget értek; eredményük ismeretes. A szereplő fiatal művészek nagy része már visszatért hazájába. Az érdekes zenei események lezárultak s most nem lesz talán haszon nélkül való, ha visszapillantást vetünk a nemes verseny lefolyására.

A Chopinről elnevezett harmadik nemzetközi pianistaversenyt mindvégig nagy érdeklődés kisérte. Huszonöt hirneves zongoramüvész és zenepedagógus vett részt a birálóbizottság munjában három héten keresztül. Munkájuk nehéz és felelősségteljes volt: kiválogatni igazságos mértékkel több mint száz reménybeli győztes közül az igazi győztest és az utánuk helyezetteket. *Wieniawski* varsói professzor volt a zsüri elnöke. Végtelen türelemmel, megértéssel vezette a birálóbizottság munkáját.

A döntőbe huszonegy ifju művész került. Az első hét névsora a következő: 1. *Zak* Jakab (Oroszország), 2. a tizenhatéves *Tina* Róza (Oroszország), 3. *Malcuynski* Witold (Lengyelország), 4. *Dossor* Lance (Anglia), 5. *P. Jámbor* Ági (Magyarország), 6. *Axenfeld* Edit (Németország), 7. *De la Bruchollerie* Monique (Franciaország).

A versenyeket két fordulóban bonyolitották le, mindenkor szigoru tervszerüség szerint, szinte órarendszerüen. Tizenhét napig tartott az első forduló. Reggeltől estig folytak ezalatt a küzdelmek a felsőbb fokozatért. A kötelező előirás megkivánta vagy az egyik Chopin-szonáta előadását, vagy az f-moll fantáziát s hozzá még egy scherzót. A fantázia helyett a négy ballada egyikét is lehetett választani. A továbbiak során egy noktürnt, két mazurkát, két etüdöt, egy polonézt követeltek meg a versenyzőtől. Erős követelmények, ha figyelembe vesszük, hogy csupa 16—28 éves művész állt versenybe.

A második fordulóban két tételt kellett játszani zenekari kisérettel az e-moll, vagy f-moll zongoraversenyműből, de ugy, hogy a lassu tétel legyen egyike a két tételnek. Itt már csak huszonegyen szerepeltek; a legjobb huszonegy, akik fennmaradtak a rostán. Tizenhárman közülök az f-moll koncertet választották; ezek közül is kilencen a II. és III. tételt, négyen pedig az I. és II. tételt játszották el. A nyolc versenyző közül, akik az e-moll koncert mellett döntöttek, heten az I. és II. tételt adták elő s csak egy művész játszotta a II. és III. tételt.

A döntő sorrendje a szlávok fölényét mutatja. A nemzetek nagy művészversengésében jó poziciót foglalt el a kis japáni *Hara* Chieko, akit a lengyel közönség lelkesen megtapsolt. Különösen nagy hatást keltett a kis japán művésznő a Fisz-dur noktürn előadásával. A magyarok közül *P. Jámbor* Ági előkelő helyezést ért el és bár várakozáson alul, de igy is nagyon szépen szerepelt *Faragó* György, meg *Blaha* Márta. Nagy elismerést vivott ki a negyedik helyezett, *Dossor* Lance; hogy pedig a harmadik dijas *Malcuzynski* művészetét milyen lelkes fogadtatásban részesitették honfitársai, azt tán nem is kell emlitenünk. A magyar versenyzőket lengyel és más külföldi körök is viszonylag erős csoportnak itélték. Bársonyos tónustól erős kifejező erőig minden szinezőképesség birtokában voltak. Impulziv zeneiségük megragadta a szakértőket.

A közönség lelkesedett és mindvégig nagy érdeklődést tanusitott. A döntőkre minden belépőjegy elkelt. A nagyszerü lelkességü publikum áldozatkészségére jellemző, hogy öt versenyző részére, akik már nem kaphattak dijat, gyüjtést rendeztek maguk közt. A gyüjtés eredménye több mint 2000 zloty lett; ebből formáltak aztán öt rendkivüli dijat. Külön dijat juttattak igy a fentebb emlitett japán versenyzőnek is.

* **Hir Sári zongoraestjén,** melyet április 12-én fél 9 órakor tart a Zeneművészeti Főiskola nagytermében, csupa Liszt-müveket játszik. Müsorra kerül többek közt a h-moll szonáta, a szabadságharc leveretésének grandiózus zenei emléke a Funerailles, az Angelus, az Au lac de Wallenstadt és a XIV. Rapszódia.

* **Vasárnap Budapestre érkezik a varsói opera igazgatója.** *Mazarski*, a varsói opera igazgatója, husvét vasárnapján többnapi tartózkodásra Budapestre érkezik, hogy a magyar opera- és balettmüsort megismerje. Különösen érdekli a *Háry János* cimü dalmü, amelyet a varsói opera szinpadán a jövő évadban szándékozik bemutatni.

* **Egyházzenei és karnagyi elismerés.** A Magyar Dalosegyesületek Országos Szövetsége *Kecskés* Lajost, a veszprémi székesegyház karnagyát, a kiváló egyházzenészt egyházzenei munkásságának elismerése, valamint több dalegyesület megalapitása s az azokban folytatott lelkiismeretes és sikeres karnagyi munkájáért *jubileumi aranyéremmel* tüntette ki.

A Koncert rendezései:

Jooss-balett ápr. 1—6-ig

Royal-Szinházban minden este 8-kor.
Rózsa Magda—Pintér táncmatiné 4-én.
Napoletano (zongora-), **Cocchia** (hegedü)-estje 9.

Csiby József zongoraest 9.
Szigeti hegedüestje 10-én

Ungár Imre zongoramatinéja 11-én.
Hir Sári Liszt-estje 12-én.
Léner quartett 13-án.

Brailowsky zongoraest 16-án
Cieplinski lengyel balettje 17-én
Dobrowen a filharmoniával 19.
Piatigorsky gordonkaest 21-én

*

Husvétra rádiót legelőnyösebben Koncertnél!

Vidéki mozik müsora:

MISKOLC. Uránia Mozgóképszinház. Március 30-ig: **Fizessen nagyság.** Magyar film.

JÁSZBERÉNY. Kultur-mozgó. Husvét mindkét napján: **Rád bizom a feleségem.** FőSz.: Fáger Antal. — **Hiradók.** — **Szines trükkfilm.** — Előadások kezdete: ½6, ¾7 és 9 órakor.

TÖRÖKSZENTMIKLÓS. Lukács Filmszinház. Március 28-án: **Aratás.** FőSz.: Paula Wessely. — 29-én és 30-án: **Zivatar Kemenespusztán.**

Jooss-balett: ápr. 1-től 6-ig!

A harminctagu táncszinház hatnapos vendégjátéka a **Royal-Szinházban** a szezon legkimagaslóbb művészi szenzációja lesz. Müsoron: *„Zöld asztal"* és öt uj ballett. Jegyek *Koncertnél* és a *szinháznál*.

SPORT

() **Blum Zoltánt hir szerint Nagyváradra hivják trénernek.** A *Ferencváros* volt érdemes trénere a meghivást már valóban megkapta, de ezideig még nem határozott afelől, hogy a meghivást elfogadja-e, vagy sem. Ha a sok meg nem érdemelt támadástól és még több balszerencsétől elkedvetlenedett izig-vérig „ferencvárosi" sportember mégis elfogadná a nagyváradiak meghivását, a magyar tréner-gárda egy kiváló szakemberrel lenne szegényebb.

() **Már a csehek ellen készülődnek a magyar birkózók.** A párisi *Európa-bajnokságra* készülő magyar válogatott birkózócsapat előkészitő versenysorozatában, a második állomás az április 3-án, szombaton megrendezendő *cseh—magyar* mérkőzés lesz. Ez a mérkőzés még nehezebb, mint az olaszok elleni volt, mert a cseh csapat fizikumra erősebb az olasznál, nemzetközi rutinja pedig azokét sokszorosan felülmulja. A berlini olimpián meglepően jól szerepelt cseh birkózósport állandóan fejlődést mutat, amit sorozatos nemzetközi eredményei is igazolnak. A mult év őszén a magyar csapatot *4:3, az* olasz csapatot *4:3* arányban győzték le Prágában a csehek, mig a tél folyamán az osztrákok ellen *Bécsben 5:2, Kattowitzban* a lengyelek ellen *6:1* arányban győztek. A cseh csapat érthetően ambicionálja a magyar válogatottak elleni győzelmet, ezzel szemben a magyar csapat egy-két pontja még bizonytalan és igy a bár igen tehetséges, de nemzetközi rutinnal nem rendelkező fiatalokra hárul a magyar szinek megvédése. A kedden este megejtendő próbamérkőzések után bármiképp is alakul a magyar csapat, a kemény cseh legénységgel szemben csak akkor diadalmaskodhat, ha a sportszerető magyar közönség biztató támogatását fogja birni. A magyar válogatottban bizonyára ismét helyet kapnak az olasz ellenfél ellen győzelmet aratott csapattagok. Ezt tekintetbe véve Magyarországot valószinüleg a következők fogják képviselni a viadalon: Imrei, Fecske, Lőrincz, Kárpáti, Ribetzky, Palotás, Bobis. A nagyon izgalmasnak és érdekesnek igérkező VII. magyar—cseh összecsapás a fővárosi nagycirkuszban kerül megrendezésre — olcsó helyárak mellett. Jegyek a szokásos elővételi helyeken már kaphatók.

() **Sobieski evezős-emlékverseny.** A Magyar Lengyel Egyesület hagyományaihoz hiven, az idén is megrendezi a *Sobieski* evezős emlékversenyt, junius 27-én, a Duna Esztergomtól Budapestig terjedő 72 kilométeres szakaszán. Ujitásként az idén kezdők részére külön kiirás lesz, amelyben azok indulhatnak, akik ebben a versenyben dijazott helyezést még nem szereztek.

II., Vám-utca 3. szám **luxusbérházban**
dunai kilátásu garzon, 1- és 2-szobás lakások május 1-re **kiadók**
Érdeklődés helyszinen vagy d. u. 3—5-ig telefon: 3-667-52.

() **A német tornászok Hamburgban legyőzték a finn tornászokat.** *Hamburgból* jelentik: A német—finn tornászversenyen Németország győzött 344.85 ponttal Finnország (340.60) ellen. Egyénileg a német Frey és a finn Savolainen szerepeltek legjobban 58.30—58.30 ponttal.

() **A Bocskai csapata Chemnitzben.** *Chemnitzből* jelentik: A Bocskai labdarugócsapata Chemnitzben 7:4 (4:1) arányu győzelmet aratott a Hartha csapata ellen.

() **Nemzetközi gyephokkimérkőzés.** Husvét hétfőjén érdekes gyephokki mérkőzés szinhelye lesz a régi lóversenytéri MHC-pálya. A többszörös német bajnok, *Berliner Sport-Verein 1892* ellen veszi fel a küzdelmet a BBTE és MHC kombinált csapata. A mérkőzés délelőtt fél 11 órakor kezdődik. Előzően 9 órakor a BSV 1892 ifjusági csapatával a Kőbányai HC, utána pedig a vendég egyesület old-boy csapata ellen a BBTE és MHC második garniturája játszik. A mérkőzések a propaganda célra való tekintettel igen méltányos helyárak mellett tekinthetők meg.

() **A Budai „11" nagy győzelme Elzászban.** *Forbachból* jelentik: A Budai „11" vándorcsapata nagypénteken Brüsszelbe utaztában a Forbach-kerületi válogatott labdarugócsapattal mérkőzött és 8:4 (3:1) arányu győzelmet aratott. A magyar együttes a második félidőben lefékezett és ekkor ellenfele is szóhoz jutott. A Budai „11" góljai közül Szuhai 3, Vermes 2, Rökk, Lyka és Keresztes 1—1 gólt rugott. A mérkőzésnek 2500 főnyi közönsége volt.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye Közigazgatási Bizottsága.

Szám: 1867/1937. kb.

Hirdetmény

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közigazgatási bizottsága közhirré teszi, hogy az 525. számú soltvadkert—szegedi th-közút épitéséhez Kiskunmajsa község határában szükséges ingatlanok kisajátitási tervei Kiskunmajsa községházánál közszemlére kitétettek s a tárgyalás határnapja ugyanott **1937. évi április hó 15-ének d. e. 10 órájára** kitüzetett, mely alkalommal a kiküldött bizottság a kisajátitási terv megállapitása felett akkor is érdemileg fog határozni, ha a tárgyalásra a kisajátitást szenvedő birtokosok közül egy sem jelennék meg s hogy a megjelenés elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közigazgatási bizottságának Budapesten, 1937. évi március hó 11. napján tartott ülésében.

Dr. Preszly, s. k.
főispán, mint elnök.

Antal József

Ume

Műcsarnok

1932. febr.-márc.

kiáll

391.

Antal József

I. Andrássy út 71.

Műcsarnok:

~~1929. őszi kiáll. 356.~~

Antal József

festő, Új Művészek Egyes tagja

KMTÁRS művesoptok

1931 feb. márc kiáll.

IX. 10.

~~1932. febr. márc. kiáll.~~ 242

~~1933. szept. képzm. kiáll.~~ 11.

MAR 24-6

ANTAL JÓZSEF, Budapest.

1. Krisztinaváros éjjel	olajf.
2. Démon	olajf.
3. Reminiscencia	olajf.
4. Magdolna	olajf.
5. Munkásnő	olajf.
*6. Cigányleány	olajf.
7. Női fej	graf.
8. Nagymaros	graf.
9. Női fej	graf.
10. Dunamenti táj	graf.

Nemzeti Szalon

1928. febr

Ume

JEGYZÉKE

Antal József festő

Műcsarnok Bajza u. 23.

1926. őszi Eiáll- 553. ~~Ume~~

Kut

Érmek, barbár VI. 132.

Antal József

2 Apacsleány, olajf. 320.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

1927
1887
40

T. 2757.

01, 1742, 1790, 1815 és 1840. évi
lhető. Felirata fölül

ERREICHISCHE ARMEE.

ührer.

elich.
. Bermann & Sohn am Graben zur gold. Krone.

pirosnak 28.9: 42.1 cm.
. österreichische Armee am Laufe
ann & Sohn in Wien.

0-915

Antal József
5 Tájkép, olajf. 5000

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon
1926.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Antal József
festő

Alkonyat a Somogyi-
parton, pastell
1000.—

Nemzeti Szalon
II. Balatoni
Kiáll-
1924
nov. dec

Balatoni Tápaság

II. Kiállítás

Nemzeti Salon

1924. nov-dec.

Fov. képt.

könyvtárambem

abc

Antal József

Árvereši Csarnok

41. 7. 1928 febr.

TORNA

Várrom

Zelovszky Tivadar: Torna vára és a Bebek-nemzetség. VV 1862, 293 l.
(képe 292 l.)

Antal József

Leány csendélettel,
pasztell.

42. aukc.

Postatakarék
1928. ápr

Műemlékek Orsz. Bizottságának előzetes enge-
)29 : XI. törvénycikk pedig az ingóemlékek

nyomatékosan felhívom Cím figyelmét, hogy
oskodjék, egyben arra a körülményre, hogy az
lakítási munkálatok terveit előzetes jóváhagyás
nyujtsa be.

kérdőívet a juttatott kastély és berendezésének
rszágos Bizottságához beküldeni szíveskedjék.
zik, kérem annak szíves beküldését.

GEREVICH TIBOR
a Műemlékek Orsz. Bizottsága elnöke

Nyomda, Budapest.

Antal József

Leány Gendelettel
44. anke.
Postatakarék
1928. okt.

Előn
nélyekn

k:
adjuk vissza
címére kell
ngő.

XIII. év. *1944. február 15.* *2. szám.*

Ára: 1.60 pengő

Antal József festő

Nemzeti Szalon 1939. ápr.
Magyar Képzőművészek kiáll.

A kiállított műtárgyak jegyzéke:

ANTAL JÓZSEF

1. Dombtetőn, olajf.	1.000.—
2. Öregasszony, olajf.	400.—
3. Zalai táj, olajf.	400.—
4. Recski részlet, olajf.	400.—
5. Csendélet, olajf.	250.—
6. Játékváros, paszt.	400.—
7. Tájkép, paszt.	200.—
8. Téli táj, paszt.	200.—
9. Szántás, paszt.	200.—

ÁLDOZÓ JÓZSEF

22.	Tehenek nyári napsütésben, paszt.	eladó
23.	Lábtörlő készítők, paszt.	eladó
24.	Ülő parasztlány, paszt.	eladó
25.	Főzés közben, paszt.	eladó
26.	Reguta lett az egyik legény, paszt.	eladó

BODA GÁBOR

27.	Vizsgálódó paraszt, gipsz, bronzban	800.—
28.	dr. Ambrus Pálné	mgt.
29.	Cigányasszony	300.—
30.	Csasztvayné asszony, gipsz	mgt.

BOROMISZA TIBOR

31.	Vihar a Balatonon, olajf.	700.—
32.	Téli este a Hüvösvölgyben, olajf.	700.—
33.	Foltozzák a hálót, olajf.	700.—
34.	Egy jó fogás, olajf.	700.—
35.	Nádvágás a Hortobágyon, olajf.	800.—

Antal József

Unne alapító tagja.

Unne 1928 febr. Ercolt.

10 mind.

Másolási

Fekete An

részére a . régi

lelt. számu . A. Victory

című festmény másolására.

Budapest, 1929. évi ma

Antal József

ANTAL JÓZSEF

Cigánynő *Zigeunerin*

Nemzeti Szalon 1928
Terme feb

Antal József

Szepesmivénesi kiállítások

1934. jan.

Női archep, of.
Harar, of.
Gondor pantell

HUNYADM.-TÖRT.-ÉS RÉGÉSZ.-TÁRS. IRÓ

azafun kötelességének ismere ezen
az idevaló vidéken nemzeti szem-
gel biró emlék megmentésére a le-
negtenni. Csakhogy a várfalak ron-
asztása mellett cement-burkolást s az
tkeztében eltemetett középkori részek
tsz e czélra Hajduczky József választmá-
ji munkálatok müvezetőjének számi-
o koronányi összeget társulatunk
atása nélkül előteremteni nem ké-

tiszteletteljes kéréssel folyamodik azért
i Bizottsághoz: hogy az ősi dicsőség
yar nemzeti öntudat élesztése czél-
nteni s e mentési költségek kiesz-

Antal József

1	Napszámosok	vizf.
2	Reminiscencia	paszt.
3	Templomos asszonyok	„
4	Zalai táj	olajf.
5	Litánia után	„
6	Zalai gyermekek	„
7	Tájkép	„
8	Házaspár	„

Nemzeti Szalon

Ume 1937. ápr. máj.

Budapest XIV.

Antal József

Urne. Szines grafikai kiáll.

Tamás Galéria

70 K. 1936. máre

Tájkép, Zalai táj.

ANTAL JÓZSEF

4. Vecsernye után, temp.
5. Téglagyár, temp.
6. Kati néni, temp.
7. Recski részlet, olajf.
8. Várakozás, paszt.
9. Tájkép, temp.

Nemzeti Szalon 1940

Ime márc-ápr

Antal József
festő

Vörös hajú nő

Nemzeti Szalon

MAPE 16. kiáll. 1930 dec.

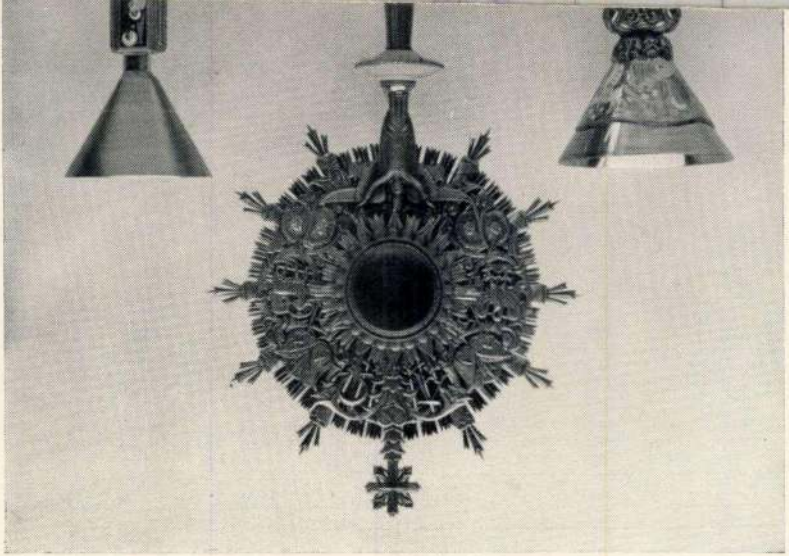

Antal József

11	A modell	olajf.	700.—
12	Nő tájképpel	olajf.	600.—

Nemzeti Szalon
Téli kiáll. 1932 jan

XIV-ik,

Kelemen pápa bouzérné

IV. 153.

Antal József

szül 1887

l.

Wünbergi magy. kiáll

1929

8 táblán

keppel

Műcsarnok

1929. őszi kiáll

356.

MAPE kiáll

Tárgy:Dercsényi Dezső tiszteletdija.

Hiv.szám: 714/1943.

rcsényi Dezső:"A székesfehérvári ki-
szerzői tiszteletdijára vonatkozó je-
másul veszem.
em Méltóságodat,hogy a "Magyarország
emlékek és emlékcsoportok" cimü,a
iga kiadásában és Méltóságod szerkesz-
sorozat szerkesztői tiszteletdiját a
tetére és a további kötetekre is az
szerzői tiszteletdijak 30 %-ában

Antal József

l.

Művész Otthon 1929.

9. l. – 32. l. 37. l.

Ernst Múzeum

kiállításai.

CXXIV.

[62] csoportkiállítás.

Boldizsár István
Csabai Wagner József
Medveczky Jenő
Mednyánszky László
Varga Vándor
Vass Elemér

1932. jan.

Fővárosi Képtár

Antal József
Pestő

lásd

Műterem
Magyar Képírók
kiáll. 1935. ápr.
35, 56, 60, 74.

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN

GEREVICH TIBOR

FARKAS ZOLTÁN

HORVAI JÁNOS

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

TITKÁRNŐ:

V. CSERESNYÉS ERNA

FŐTITKÁR:

LEHEL BÉLA

Csendélet,olajf.
Feketeruhás nő.olajf,
Paló menyecske,olajf.

1934. Magy.Képirók kiáll.

Paló vasárnap,olajf.
Vén komédiás,olajf.
Imádkozó,vizf.
Mókuska,vizf.

1937.„Ume" kiáll.

Napszámosok,vizf.
Reminiscencia,paszt.
Templomos asszonyok,paszt.
Zalai táj,olajf.
Litánia után,olajf.
Zalai gyermekek,olajf.
Tájkép,olajf.
Házaspár,olajf.

1937. Magy.Képirók kiáll.

Ozorai táj,paszt.
Márika,vizf.
Balaton vidéki táj,vizf.
Szécsiszigeti táj,vizf.
Vak lány,olajf.
Zalai táj,olajf.

1939.Magy.Képirók kiáll.
Dombtetőn,olajf.

Öregasszony,olajf.
Zalai táj,olajf.
Recski részlet,olajf.
Csendélet,olajf.
Játékváros,paszt.
Tájkép,paszt.
Téli táj,paszt.
Szántás,paszt.

Nemzeti Szalon

Antal József.

Nemzeti Szalon

1926. Tavaszi tárlat.

Tájkép,olajf,

1927. Tavaszi tárlat.

Apachleány,olajf.

1928. Ume kiáll.

Krisztina város éjjel,olajf.
Demon,olajf.
Reminiscentia,olajf.
Magdolna,olajf.
Munkásnő,olajf.
Cigány leány,olajf.
Női fej,graf.
Nagymaros,graf.
Női fej,graf.
Dunamenti táj,graf.

1930.„ Ume " kiáll.

Magyarcsendélet,olajf.
Meditátio,olajf.
Magyar csendélet,olajf.
Magyar csendélet,olajf.
Gyermekszoba olajf.
Fekete ruhás hőlgy,olajf.
Cendélet ,olajf.

1930. Aquar.és paszt.festők kiáll.

Vöröshaju nő,

1931.„Ume " kiáll.

Csendélet,olajf.
„Lola",olajf.
Csendélet,aquar.
Csendélet,aquar.

1932.Nagy téli tárlat.

A modell,olajf.
Nő tájképpel,olajf.

1932.„Kut" és„Ume" kiáll.

Csendélet,olajf.

1933.MagyaKépirók kiáll.

Tájkép,aquar.
Öreg munkás,temp.
Kulvárosi lány,temp.
Gyermekszóba,olajf.
Csendélet,olajf.
Tájkép,aquar.
Csendélet,aquar.

ANTAL JÓZSEF

1. Dombtetőn, olajf.	1.000.—
2. Öregasszony, olajf.	400.—
3. Zalai táj, olajf.	400.—
4. Recski részlet, olajf.	400.—
5. Csendélet, olajf.	250.—
6. Játékváros, paszt.	400.—
7. Tájkép, paszt.	200.—
8. Téli táj, paszt.	200.—
9. Szántás, paszt.	200.—

Magyar Képzők
Magyképzők 1939. ápr.
Nemzeti Szalon

V

ÁTVITE

1.	"	1-16
2	"	17-32
3	"	33-48
4	"	49-64
5	"	65-80
6	"	81-96
7	"	97-112
8	"	113-128
9.	"	129-144
10.	"	145-160
11.	"	161-176
12.	"	177-192
13.	"	193-208
14.	"	209-

Antal József

festő

Műcs. kiáll. 1926 tól

Pipics 109. l.

Antal József

Rát Str 114. l.

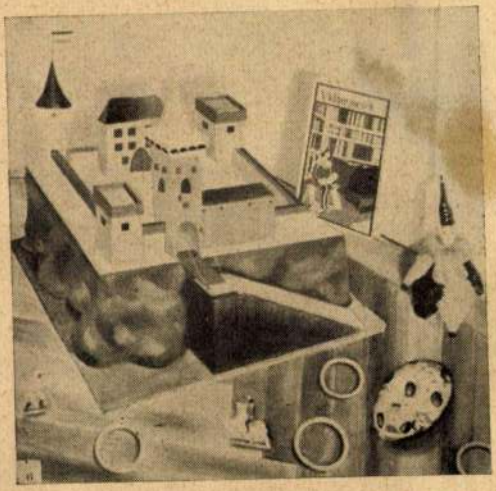

Antal József: Gyermekszoba.

VIII. Terem.

232 CSÓK István. Női arczkép. Olajf. Magánt.

233 RÉVÉSZ Imre. A hit. Olajf. 1000 frt.

234 UHL Emil. Menekülés Egyiptomban. Olajf. 3000 frt.

235 VAJDA Zsigmond. Arczképcsoport. Olajf. Magántulajdon.

236 COGEN Félix. Boldog öregség. Olajf. 1200 frt.

237 REPIN Jefimovits Ilja. Kozákok válasza a Szultán ultimátumára. Olajf. (Értéke 60.000 Rubel). Ő Felsége az orosz czár tulajdona.

238 MACKENSEN Fritz. Istentisztelet. Olajf. 11,800 frt.

239 BUNNY C.W. Rupert. Pastorale. Olajf. 3000 frt.

240 GOLDREICH Géza. Régi emlékek. Olajf. Eladó.

* **Katolikus diszhangverseny Szolnokon.** A szolnoki katolikus nőszövetség november 15-én diszhangversenyt rendez a szolnoki városi színházban. *Lévay* Gyula dr. polgármester beszédet mond. Közreműködik *Sugár* Viktor vezetésével a Mátyás-templom ének- és zenekara. A magánszólamokat *Szabó* Ilonka, *Némethy* Anna, *Harangozó* János, *Laczó* István, *Koréh* Endre, *Hoffmann* Rezső és *Várhelyi* Antal adják elő.

* **Márkus Dezső** népszerű zenekari hangversenyei a Budapesti Hangversenyzenekarral a közönség nagy érdeklődését váltották ki. A rendkivül olcsó bérletjegyek a Városi Színháznál és Rózsavölgyinél.

★

Zenebarát rádiót csak Rózsavölgyinél vásárol.

MŰVÉSZET

A Magyar Képirók a Szalonban

A Magyar Képirók Társasága négy évvel ezelőtt lépett a nyilvánosság elé ugyancsak a Szalonban rendezett kiállításon. Mint nevük választásában jelezték, első és legfontosabb törekvésük a magyarság kifejezése, a festő névvel szemben a régi képiró név felvételében volt ugyan némi régieskedő szittyáskodás, de ez a programoskodás se lehetett visszatetsző a mai sokkal türelmetlenebbül programhajszás világban. Hogy nagybajuszos csikósokat és kanászokat választanak modelleknek, ez még nem teszi magyarabbá képüket (az a nagy bajusz, szür és kalap egy perc alatt elvethető, mint egy jelvény és akkor baj lenne, ha kevesebb magyarság maradna a képen), de be kell látni azt is, hogy az akár programosan és kelléktárszerün választott magyar tárgy, a magyar vidék, magyar életben való elmerülés igenis lukább ad alkalmat a magyar mondanivaló kifejezésére. Azt meg egyenesen megmelegedő szivvel olvassuk, hogy e tárlat tizenkilenc kiállító müvésze csupa magyar nevü. Még több, ha tudjuk róluk, hogy valamennyien fajtabeli, gyökeres magyarok: nos, éppen ez a legbiztosabb jótállója annak, hogy amit teremnek: magyar. És ha forradalmat csinálnak is szélsőjobbtól szélsőbalig és ha gyöngeséget vagy hibát csinálnak is néhol, hát az is magyar forradalom, magyar gyöngeség vagy hiba lesz, tehát ismernivalónk, miénk. Mielőtt a müvészeti értékmegállapitásokhoz fognánk, előbb ezzel a le nem tagadható rokonszenvvel indulunk e tárlat megtekintésére.

Antal József rendkivül vonzó, erős szineivel is *(Zalai táj)* előkelően tartózkodó, meleg kedélyü harmóniaértékü. *Antal* Lorándnak legkivált *Göcseji faluképe* és *Nógrádi leánya* megnyerő, vonzó tehetséget mutat meg. *Ádámffynak Pihenő tehenei, Baráthnak Faluvége* képe komoly figyelmet ébreszt. *Boromisza Tibor* karakán parasztjai tulságosan programosak, ámde tájképei elbájolón finom, gyöngéd szin-szimfóniák *(Hortobágy, Tél a pusztában, Tavasz a Hárshegyen)* legbelülről való magyarságot éreztetnek. *Büky* Béla *Mocsár, Női arckép, Babáim, Zsuzsi* megnyerők, szőnyegtervei ötletesek. *Fáy* Aladár szinfantazmagoriái kissé tulozzák a naivságot. *Tukásfalvi Márton* Piroska is női szélsőséggel tuloz, münépies; kétségtelen tehetsége még érlelődést igényel. *Hangai Szabó* Miklós szinorgiái néha még féktelenek, de *Dáliák, Fésülködők, Bivalyok* elhitetőbbek. *Imreh* Zsigmondnak *Bélapátfalvi, Bábonyi táj* képei finomak. *Kapussy* György meleg harmoniát, kedélyt éreztet. *Litkey* Györgyben még sok a feszengő póz, erőfitogtatás, higgadásra szorul. *Mokry Mészáros* Dezső kétségtelen stilizáló ereje inkább a kerámiában, szőnyegében, egyszerüsitett faszobraiban ad elfogadhatót. *Muhoray* tárgyban, kifejezésben tősgyökeres derüs magyarságot ad. *Nagy* Sándor erőt és kellemet egyesit tisztastilusu vizfestményeiben. *Némethy* Béla vitathatatlan férfias tehetség, *Csendélete* tárgyától függetlenül is derüsen magyar. *Tóth* János balatoni temperái vonzón kellemesek, tisztastilusuak. *Varga* Nándor Lajos három jó fametszettel szerepel. A szobrászatot *Dabóczy* Mihály öt kitünő müve képviseli; magyar józanság, éles jellemzőerő, póztalan előkelő egyszerüség van valamennyiben, sok agyonreklámozott pózos szobrászati divathősünknél jobban kell szeretnünk.

B. A.

SPORT

Negyven esztendős a magyar labdarugás

Az első nemzetközi mérkőzést 1897 október 31-én játszották Budapesten

Negyven évvel ezelőtt, pontosan 1897 január havában, a *Budapesti Torna Clubnak* már annak előtte is szorgalmasan „rugdalódzó" játékosaiból megalakultak az első magyar futballcsapatok. Az akkori idők szaksajtója, az azóta megszünt *Sport Világ* lyenformán emlékezett meg erről az alakulásról:

„A *BTC Első Magyar Football Teamjei* elnevezéssel, szigoru szabályzatok mellett megalakitották az egylet pártfogása alatt azt a kis társaságot, mely most e játék kultiválását és terjesztését tüzte ki célul."

Ezzel a hiradással indult el immár 40 esztendős utjára a magyar labdarugás, amelynek első fontosabb állomása 1897 május 9-én volt, amikor is a *Millenáris-sporttelepen* első nyilvános mérkőzésüket játszották a *kék-fehérek* a *piros-fehérekkel*, lévén egyébként valamennyien a *BTC* tagjai. Ugyancsak a *Sport Világ* leirásából tudjuk meg, hogy a mérkőzés egész tartama alatt zuhogott a záporeső és a 22 résztvevő (szegényekl) csakhamar csuromvizesre ázott, de ettől függetlenül, sőt „... a rossz idő dacára is számos előkelőség és a szép hölgyek egész koszoruja jelent meg".

Csaknem félévvel később, október 31-én került lejátszásra ugyancsak a *Millenárison* az első nemzetközi mérkőzés, amelyen a *BTC* csapatának a bécsi hires *Cricketerek* csapata volt az ellenfele, amelynek a játékosai tulnyomórészben a *Bécsben* élő *angolok* közül kerültek ki. A *Sport Világ* tudósitása szerint:

„Az eredmény 2 goal 0 ellenében a *Vienna Cricket and Football Club* javára"... A magyar csapatról ezt irta a tudósító: „A BTC csapatában elsősorban *Ray* kapitány és hü társa, *Yolland* érdemelnek említést. Mind a ketten legalább is azon a nivón állanak, mint a bécsi csapat bármely játékosa. *Ray* a tüzesebb, *Yolland* a számitóbb..." Azóta megboldogult néhai jó *Iszer* Károlyról igy emlékezett meg: „... Földre terült, aki közelébe jutott s nem egy goalmentés az ő érdeme..."

A mérkőzést vezető biró az alábbi, bájosan naiv kritikát kapta:

„... A futkározó biró elég szokatlan látvány volt a nézők előtt és cseppet sem kell csodálkoznunk, ha a bájos hölgykoszoru egy tagja rajta mulatott legjobban, mert azt hitte, a nézők mulattatására szalad és ugrál a labda előtt!"

Igy „folyt le" pontosn 40 esztendővel ezelőtt az első nemzetközi futballmérkőzés *Budapesten, a „Millenárison"*. A *BTC* játékosai voltak: *Stobbe* Ferenc, az „uttörő", aki a kaput védte (már régen halott!), a hátvédek: *Harsády* és *Ashton*, azután a fentebb emlitett *Iszer* Károly, *Pesky* és *Klebelsberg* mint fedezetek és végül az öt csatár: *Ray, Yolland, Guttmann* (az egykor olimpiai bajnok *Hajós* Alfréd!), *Ramaszéder* és *Lindner*.

Negyven esztendő! Szép idő! Igaz, hogy már akkor is le-leteritették egymást a játékosok, mármint az erősebbek a gyengébbeket, de hogy mindebben is mennyi naivság és derülni való humor lehetett, mi sem bizonyitja jobban, mint hogy még a tudósitásokban is vissza-visszatérő nagy szerepet játszott a *„bájos hölgykoszoru"*.

Képzeljük el amugy hirtelenében a mai mérkőzések „hölgykoszoruját", amint magából kikelve sikoltja: Menj rá!... Törd el a lábát!... Ne sajnáld a fejét!...

Negyven esztendő!... Nagy idő... Még a „hölgykoszoruk" is mennyire megváltoztak!...

K. G.

() Vitéz Orbán főhadnagy győzött a HTVK öltusaversenyében. A honvédség öttusaversenyének utolsó számát, a hüvösvölgyi nagyréten lebonyolitott 3400 méteres futást a pentathlonkeret tagja, a tavaly feltünt *Bolgár* hadnagy nyerte *Balázs* hadnagy és vitéz *Orbán* főhadnagy előtt, több mint husz mp.-es előnnyel, 11 perc 49.6 mp. alatt. A futásban a ludovikások igen jól szerepeltek. A versenyt végeredményben biztosan nyerte vitéz *Orbán* főhadnagy, akinek a harmadiknál rosszabb helyezése egyetlen versenyszámban sem volt. Az olimpiai keret nyolc tagja az első tiz helyezett volt. A lovaglás elhagyásával lebonyolitott csonka öttusaverseny végeredménye: 1. vitéz *Orbán* Nándor főhadnagy 11 ponttal (pisztolylövésben harmadik, vivásban harmadik, uszásban második és futásban harmadik helyen végzett), 2. *Bolgár* Kálmán hadnagy 18 pont, 3. vitéz *Bartha* Rezső hadnagy 18 pont, 4. *Balázs* Lajos hadnagy 20 pont, 5. *Gyalokay* Sándor dr. hadbiró főhadnagy 26 pont, 6. *Jós* Miklós főhadnagy 37 pont, 7. *Boronkay* Lajos főhadnagy 39 pont, 8. *Bezegh-Huszágh* István hadnagy 42.5 pont, 9. *Hennyey* Imre 1. ü. ellenőr 43.5 pont, 10. *Mattai* főhadnagy 47 ponttal.

MAGYARSÁG
10%-ban fogadjuk el a szelvényeket
BÖR és ESŐKABÁT
BALLONKABAT
RAGLÁN
LODEN- ÉS VIHARKABAT
CÍMRE ÜGYELNI!
MÁRTON és SZÁSZ
BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCA 3. SZ.

Magyarország ökölvivócsapata 10:6 arányban győzött Ausztria ellen

A városligeti Nagycirkuszban szombaton este folyt le Magyarország—Ausztria ökölvivó csapatmérkőzés, mely alkalomból a cirkusz nézőterét csak félig töltötte meg az érdeklődő lelkes közönség.

Légsuly: Podány (magyar) pontozással győzött *Colin* (osztrák) ellen. Az első és a második menetben Podány jobb volt, többet támadott, a harmadik menetben Podány valamit visszaesett.

Bantamsuly: Bondi (magyar) pontozással győzött *Matthae* (osztrák) ellen. Az első menetben Bondi sok szép támadást vitt be az osztráknak, aki a menet végén feljött. A második menet egyenlő erők küzdelme volt. A harmadik menetben az osztrák valamivel jobb volt.

Pehelysuly: Frigyes (magyar) pontozással győzött *Pfister* (osztrák) ellen. Az első és második menet Frigyessé volt, a harmadik menetben egyenlő a két ellenfél.

Könnyüsuly: Svatos (osztrák) pontozással győzött *Kaltenecker* (magyar) ellen. Az első menetben Kaltenecker még jól tartotta magát, a második menetben azonban Svatos már fölénybe került és a harmadik menet folyamán még növelni tudta pontelőnyét.

Váltósuly: Mándi (magyar) pontozással győzött *Bedrich* (osztrák) ellen. Mándi mindhárom menetben fölényben volt.

Középsuly: Horak (osztrák) pontozással győzött *Jákits* (magyar) ellen. Jákits állandóan támadott, de ütni nem ütött, az osztrák fölénye vitathatatlan volt.

Kisnehézsuly: Szigeti (magyar) pontozással győzött *Wybrat* (osztrák) ellen. Szigeti mindvégig fölényben volt.

Nehézsuly: Lechner (osztrák) pontozással győzött *Nagy* (magyar) ellen. Az egészen gyenge tehnikáju osztrákkal szemben Nagy határozott fölényben volt, de a pontozóbirák mégis őt hozták ki vesztesnek. A közönség szünni nem akaró füttykoncerttel fogadta az eredmény kihirdetését.

Végeredményben *Magyarország győzött 10:6 arányban Ausztria ellen.*

Bőr-, vihar- és ballon-kabá ok
valamint sportmellények legolcsóbban
BŐR- ÉS SPORTRUHÁZATNÁL VIII, József-körut 14.

() Szabó Miklós győzött Berlinben. *Berlinből* jelentik: A német sportsajtó évenként nagyszabásu látványos sportbemutatót rendez a Deutschlandhalleban. A látványos sportbemutatókon kivül komoly atlétikai versenyszámok is tarkitják az est müsorát. Az ezévi szombat esti nagysikerü sportbemutató főeseménye *Szabó* Miklósnak, a magyar világrekorder futónak részvétele volt a 3000 méteres sikfutásban, ahol ellenfele *Syring*, az ugyancsak nagyszerü formában lévő német bajnok volt. Tizenötezer fönyi közönség lelkes biztatása mellett folyt le a két nagynevü futó küzdelme, amely pompás élményt nyujtott. *A győzelmet Szabó Miklós szerezte meg 8 perc 32 mp.-es idővel.* 2. Syring (Németország) mellszélességgel, 3. Eittel (Berlin) messze hátul. Szabó Miklós ideje kiváló teljesitmény, mert csak 9.8 mp.-cel maradt el a svéd Widde 8 perc 22.2 mp.-es fedettpálya-világrekordjától.

Rendkivüli adómentesség 50—100 négyszögöles
családiház telkek
Alsótás- és Menkina János-utcák sarkán 7650 pengőtől kedvező feltételekkel eladók. Ugyanott néhány Alkotás-utcára nézó olcsó bérháztelek. Kérjen díjmentes tájékoztatót Magyar Általános Ingatlanbank Részvénytársaság-tól, IV., Deák Ferenc-utca 17. Telefon: 181-853

() Birkózóink veretlenül harcolták végig az Európa-bajnokság második fordulóját. *Münchenből* jelentik: A szabadfogásu birkózó Európa-bajnokság második fordulója teljes magyar sikert hozott, mert ezuttal még a penteki vesztesek is győzelmesen szerepeltek, kiváltképpen *Sóvári* szereplése emelendő ki, aki a nagynevü svéd *Andersent* verte meg. A légsulyu *Tóth* pénteki veresége után most tussal győzött, kiválóan küzdöttek a többi magyar versenyzők is. A Kronecirkuszban lebonyolitásra kerülő Európa-bajnoki verseny második fordulójának eredményei a következők: *Bantamsuly: Brendel* (Németország) győzött *Tuvesson* (Svédország) ellen, *Maunula* (Finnország) *Wenger* (Svájc) ellen 12 perc 35 mp. alatt győzött, *Tóth* István (Magyarország) 11 perc 13 mp. alatt győzött *Nizzola* (Olaszország) ellen. Kiesett: Wenger és Nizzola. *Pehelysuly: Schwarzkopf* (Németország) 3 perc 30 alatt győzött *Polak* (Csehszlovákia) ellen, *Tóth* Ferenc (Magyarország) győzött *Cavelli* (Olaszország) ellen, *Pihlajamaeki* (Finnország) 2 perc 10 mp. alatt győzött *Gaudard* (Svájc) ellen. *Wieth* (Anglia) erőnyerő. Kiesett: Cavelli. *Könnyüsuly:* a svájci *Vordermann* győzött az olasz *Fidl* ellen, a magyar *Ferenc* 13 perc 13 mp. után kétvállra fektette a cseh *Kocoureket*, a svéd *Johnson* 4 perc 50 mp. alatt győzött a finn *Pihlajamaeki* ellen, a német *Nettesheim* 4 perc 10 mp. után verte a francia *Waissiert*. *Váltósuly:* a német *Schaefer* 2 perc 45 mp. után győzött a cseh *Podzemsky* ellen, a magyar *Sóvári* győzött a svéd *Anderson* ellen, a finn *Maeki* győzött az olasz *Resciofski* ellen. *Középsuly:* a cseh *Pelikan* 5 perc 05 mp. után verte a német *Köstnert*, a svájci *Daetwiler* 2 perc 35 mp. után győzött a lengyel *Drzymala* ellen, a magyar *Rihetzki* 10 perc 35 mp után verte az olasz *Furlanit*, a francia *Jourlin* sérülés miatt nem állt ki.

Egész Pesten suttogják:
Ez az a film, amelyik a....
FELSÉGES SZERELEM
A király:
Fernand Gravet
(Párisból szerződtették erre a szerepre!)
O: — Joan Blondell
KEDDEN
FORUM
MERVYN LEROY-produkció
Warner Bros.

Szombati sporteredmények

A Szürketaxi pontot vett el Ujpest csapatától

Ujpest—Szürketaxi 3:3 (2:0)

Ujpest csapata volt a házigazda és mégis majd hogy el nem vesztette mind a két bajnoki pontot. Alig 2000 főnyi néző gyült össze a mérkőzésre, amelynek első félidejében a lila-fehérek két gólt rugtak (a másodikat tizenegyesből), ám a második félidő 41-ik percéig egymásután lőtt három góljával a Szürketaxi jutott vezetéshez és az Ujpest csak az utolsó percben tudott egyenliteni. Az Ujpest gyenge és letört csapat benyomását keltette, egyedül a válogatott Balogh volt formában. A Szürketaxi a második félidőben igen nagy lelkesedéssel és lendülettel játszott, a három gólt lövő *Takács II.* és *Miklósi*- kiválók voltak.

A mérkőzés lefolyása röviden a következő:

A 7-ik percben *Zsengellér* szöktette *Salamont*, a szélső beadását *Kállai* továbbitotta és *Kocsis* közelről gólt lőtt: 1:0. Továbbra is az Ujpest volt fölényben és a Szürketaxi csak a 18-ik percben lendült támadásba, de *Takács II.* kapu mellé lőtt. *Salamon* jó beadásai sok veszélyes helyzetet teremtettek a Szürketaxi kapuja előtt. A 35-ik percben *Salamon* labdáját *Odry* kézzel érintette a büntetőterületen, a 11-est *Kocsis* értékesitette: 2:0. Az utolsó percekben az ujpesti védelem csak üggyel-bajjal tudta menteni a Szürketaxi támadásait.

A második félidő váratlanul a Szürketaxi támadásaival kezdődött. Három szögletrugás után a 7-ik percben *Takács* a sarokba csusztatta *Darázs* labdáját: 2:1. A gól fellelkesitette a Szürketaxit és a 12-ik percben *Kovács* balszélső előre ivelt labdáját *Takács* élesen befejelte: 2:2. A kiegyenlités után élénk és izgalmas lett a játék. Inkább a Szürketaxi volt fölényben és a 41-ik percben meg is szerezte a vezetést. *Miklósi* félpályáról küldött szabadrugását *Darázs Takács* elé fejelte, aki gólt lőtt: 2:3. A 45-ik percben szabadrugás után kavarodás támadt a Szürketaxi kapuja előtt és a távolabb álló *Balogh* a kapu torkában tömörülő játékosok fölött a hálóba emelte a labdát: 3:3.

() Svájc Magyarország ellen készülő csapata vasárnap az olaszokkal mérkőzik. *Genfből* jelentik: Óriási készülődés előzte meg a városban Olaszország válogatott labdarugóinak vendégjátékát. Az „érdekeltség" annál nagyobb, mert a két ország csapata az Európa Kupáért csap össze. Az olasz válogatott együttes 28-dika óta Bellában készült a nagy találkozóra. A svájciak tudatában vannak, hogy Olaszország fiainak győzelmét aligha tehetik vitássá, mégis természetesen a legnagyobb igyekezettel készültek fel, hiszen ez az összecsapás a magyarok elleni, november 14-én lebonyolitásra kerülő budapesti mérkőzésük főpróbája lesz egyszersmind. A két csapat igy áll szembe egymással: *Olaszország:* Ceresoli — Monzeglio, Rava — Neri, Andreolo, Corsi — Pasinati, Meazza, Piola, Ferrari, Ferrari II. — *Svájc:* Bizzozzero — Minelli, Lehmann — Springer, Vernati, Lörtscher — Weber, Aebi P., Bickel, Walacek, Amado.

POZSGAY Budapest, Práter-utca 16. Telefon 14-56-3
INTIM HELY. Radics Béla
muzsikál Borpincézet, utcán át 42 fillértől, 10 l. házhoz szállit. (Éjjel is.)

() Ankarában is győzött B) válogatottunk. *Ankarából* jelentik: Magyarország B) válogatott labdarugócsapata szombaton délután a török fővárosban mérkőzött Ankara válogatott csapata ellen, amelyet pompás, tetszetős, fair játékkal *5:2 arányban győzött le.* A félidő eredménye 2:0 volt. Az ankarai pompás stadionban 15.000 néző előtt folyt le a mérkőzés, amelynek során a magyar csapat igen nagy sikert aratott. A gólokat sorrendben *Kisalagi, Bihámi, Turai II, Béki* és *Balog* (utóbbi tizenegyesből) lőtték.

Özv. Fekete Zsigmondné ugy a maga, mint Miklós fia és Mária menye nevében mélységes fájdalommal tudatja, hogy szeretett férje, a legjobb apa

Fekete Zsigmond

v. nyug. Máv főintéző

október 28-án, 63 éves korában hirtelen elhunyt. Temetése október 31-én, vasárnap délután ½2 órakor lesz a rákoskereszturi ujköztemetőben, a református egyház szertartása szerint.

Nyugodjék békében!

Minden külön értesités helyett.

Vasárnapi sportesemények

Küzdelem a nemzeti ligabajnokságért

Hungária—Szeged, Hungária-ut, fél 3. Játékvezető: Antalics.
Budai „11"—Elektromos, Latorca-utca, fél 3. Játékvezető: Klein Á.
Bocskai—Ferencváros, Debrecen, fél 3. Játékvezető: Viczenik.
Törekvés—Kispest, Bihari-utca, fél 3. Játékvezető: Bartók.
ETO—Budafok, Győr, fél 3. Játékvezető: Juhász dr.

Másodosztályu professzionista ligamérkőzések

Vasas—Sal. BTC, Béke-utca, fél 3. Játékvezető: László.
Vac FC—DVTK, Simor-utca, fél 3. Játékvezető: Koós.
Csepel—Tokod, Csepel, fél 3. Játékvezető: Ivánesics
Alba Regia—Váci Remény, Székesfehérvár, fél 3. Játékvezető: Auspitz.
Váci SE—Haladás, Vác, fél 3. Játékvezető: Gerő.
Drogisták—Erzsébet, Kispest, fél 3. Játékvezető: Fehér F.
Sim. BTC—Szolnoki Máv, Simontornya, fél 3. Játékvezető: Reisz.

Amatőr bajnoki mérkőzések

Pártos-csoport:

MTFC—PTBSC, Bertalan-utca fél 3.
BMTE—Cs. MOVE, Budafok, fél 3.
SzFC—MÁVAG, Miklóstelep, fél 3.
KAC—Ganz, Kispest, fél 1.
WSC—FTC, Wekerletelep, fél 3.
EMTK—Drasche, Erzsébet-utca, fél 3.
MTK—SzAC, Hungária-ut, fél 1.

Biró-csoport:

III. ker. TVE—B. Vasutas, Nagyszombat-utca, fél 3.
URAK—HAC, URAK-pálya, fél 3.
Testvériség—MSC, Tatai-ut, fél 3.
Postás—Pamutipar SC, Lóverseny-tér, fél 3.
ZSE—Vasas, Öv-utca, fél 3.
Goldberger SE—UTE, Budafoki-ut, fél 3.
Beszkárt—BLK, Sport-utca, fél 3.

Gyephokkimérkőzések

AHC—MAC, a Margitszigeten, délelőtt fél 10 órakor.
BBTE—SzHC, KAC—HHC, a Lóverseny-téren, reggel negyed 10 órakor.

() **Filmszinésznek csapott fel a magyar származásu amerikai tenniszcsillag.** *Newyorkból* jelentik: *Gene* Makó, az USA magyar származásu tenniszezője, aki különösképpen mint párosversenyző kiváló és az amerikai Davis Cup állandó párosjátékosa *Budge* oldalán — engedett a filmvilág oldaláról jövő csábításoknak és szerződést irt alá. Sportfilmekben fog szerepelni és egyelőre *Sonja Henie* Sonjának, a jégkirálynőnek lesz a partnere. Állitólag egyelőre amatőrségét is megtartja filmszinész mivolta mellett — ami viszont csak ugy képzelhető el, ha a vásznon nem tenniszezik. Egyebet mindent csinálhat, csak azt nem — amiből a valóságban él. Mert a tenniszezők igy értelmezik az amatőrség fogalmát.

() **Barna távollétében a cseh Vana győzött a párisi asztalitennisz-versenyen.** *Párisból* jelentik: A világkiállitással kapcsolatosan rendezett nagyszabásu nemzetközi asztalitennisz-verseny meghivottjai közül a magyar *Barna* exvilágbajnok londoni szereplése miatt volt kénytelen távolmaradni. Távollétében a cseh *Vana* nyerte a férfi egyes versenyt a lengyel *Ehrlich* és az osztrákok világbajnoka, *Bergmann* előtt, aki a francia *Haguenauerrel* egyetemben harmadik lett.

LÓSPORT

() **A megyeri nagy akadályverseny** lesz a főeseménye az *Urlovasok Szövetkezete* vasárnapi megyeri versenyének. A 6000 pengővel dijazott 4800 méteres versenyre tiz lovat neveztek, de — ami Megyeren ritka eset! — mindössze csak három lovat jeleznek indulónak, ami — 6000 pengőről lévén szó! — bizony nagy könnyelmüség. Az indulók:

4 éves *Bátor* (61½ kg.), *Balázs*
4 éves *Bánom is én* (58 kg.), *Tóth A.*
5 éves *Siva* (55 kg.), *Pala.*

A *Runa* által megnyert *Ujpesti akadályversenyben Bátor* mint második helyezett, 2 és fél kilót kapott *Bánom is éntől* és nyakhosszal előzte meg. Ezuttal 3 és él kilót ad neki, igy a 6 kilós különbözet mellett, amely *Bánom is én* javára szól, emberi számitás szerint utóbbi mögött kellene végeznie. Jelöltjeink a versenyre a következők:

I. *Szarkaláb — Maros*
II. *Samaritanus — Naso*
III. *Bánom is én — Siva*
IV. *Kópia — Fék — Alamund*
V. *Üstökös — Dénes — Baka*
VI. *Muki — Dolora — Páncél*
VII. *Napfelkelte — Sylva — Szelim Pasa.*

A hétfői versenynap eseménye a mérföldes *Lesvári dij*, amelyben néhány *kétévesünk* idősebb lovakkal fog összekerülni. Jelöltjeink erre a napra a következők:

I. *Mankó — Dévény*
II. *Adua — Brezova — Kiszombor*
III. *Indiana — Borzas — Crataegus*
IV. *Bon Pas — Egyetlen — Blonde Kathrein*
V. *Bomba — Tékozló — Kartárs*
VI. *Diszpolgár — Virulj — Laci*
VII. *Futóbolond — Doboz — Gyergyó II.*

A versenyek mindkét napon pontosan 1 órakor kezdődnek.

() **A Henckel Memorial** vasárnap kerül lefutásra *Bécsben*. Favoritja, egyben valószinü nyerője az alagi *Vinkó H.*

GAZDASÁGI ÉLET

Tyler jelentése Magyarország pénzügyi helyzetéről

Tyler R., a népszövetség megbizottja szombaton publikálta jelentését Magyarország pénzügyi helyzetéről az 1937. év harmadik negyedében.

A jelentés megállapitja, hogy a Magyarország és hitelezői közötti viszony tekintetében határozott haladás mutatkozik. Az e téren kötött uj egyezmenyek növelni fogják Magyarországnak az adósságszolgálattal kapcsolatban felmerülő szabad devizaszükségletét és amennyiben az állam külföldi kötelezettségeinek egészére kiterjesztetnek, többletkiadást fognak jelenteni a legutóbb teljesitett fizetésekkel szemben. De egyszerüsiteni fognak egy végtelen bonyolulttá vált kérdést és a hitelezők szempontjából általában javulást fognak eredményezni.

Megállapitja a jelentés, hogy az államkincstár helyzete tovább javult. A gabonanemüek terméseredménye ebben az évben inkább átlagon aluli volt, a takarmány azonban ismét bőséges. A belföldi árak emelkedése folytatódott. A belföldi termelés és forgalom még mindig emelkedik, a nagy tömegek életstandardjában azonban lényeges javulás még nem mutatkozik.

Részletesebben ismerteti ezután az állami költségvetést, rámutatva arra is, hogy a kiadási előirányzat magában foglalja az állam külföldi adósságszolgálatának teljes összegét. De megjegyzi, hogy a magyar kormány által tett ajánlatok életbeléptetésének időpontját még nem lehet megállapitani. A költségvetés bevételeinek részletezése azt mutatja, hogy a növekedés főleg a forgalmi adóknál, egyenes adóknál, illetékeknél és a dohánynál mutatkozik.

Jelentésének további részében Tyler az állami üzemekről, a különböző kölcsönökről, a valuta- és pénzügyekről és végül a gazdasági helyzetről számol be.

Magyar—olasz kereskedelmi tárgyalások

A magyar—olasz kereskedelmi szerződés ez év végével lejár s ennek következtében szükségessé vált az uj kereskedelmi szerződés iránt való tárgyalások megindítása, annál is inkább, mert a *Brocchi*-rendszer alapján megállapitott kedvezmények módositása is szükségessé vált. A tárgyalások a jövő héten indulnak meg *Nickl* Alfréd meghatalmazott miniszter és *Ferenczy* Izsó osztályfőnök vezetésével, akik legközelebb utnak indulnak Rómába, miután a szakreferensek már a tárgyalások előkészitése céljából el is utaztak.

Itt emlitjük meg, hogy — *bukaresti* jelentés szerint — a román—olasz kereskedelmi egyezményt felmondták és már ujabb tárgyalások indultak meg az uj egyezmény megkötése érdekében Olaszország azonban csak azzal a feltétellel hajlandó a román—olasz kereskedelmi egyezményt megkötni, ha az bármikor felmondható lesz, mert Olaszország véglegesen át akar térni az autarkiára.

A cseh állam átveszi a dunagőzhajózási összes részvényeit

Prágából jelentik hivatalosan: A cseh kormány a szenátusban törvényjavaslatot nyujtott be, amely felhatalmazza a pénzügyminisztert arra, hogy a pozsonyi Dunagőzhajózási Részvénytársaságban résztvevő bankoktól a társaság részvényeit átvegye és a tranzakcióhoz szükséges összeget 4.5 százalékos államvédelmi kölcsön kiadásával fedezze. Mihelyt a törvényt letárgyalják és az jogerőre emelkedik, a bankok összesen 36.750 darab részvényt engednek át az államnak részvényenként 440 csehkoronás árfolyamon. A tranzakcióhoz összesen 16,170.000 koronára van szükség. Ezután a Dunagőzhajózási Részvénytársaság 30 millió koronát kitevő részvénytőkéje teljes egészében az állam kezébe kerül. A jelentés megjegyzi, hogy az állam eddig a részvénytőke 51 százalékát bizta.

A buza világpiaci helyzete

Az elmult hét folyamán a buzaárakban jelentősebb változás sem tengerentuli, sem az európai tőzsdéken nem volt. A *csikágói* árak inkább a lanyhulás felé hajlottak és az árveszteség a hét folyamán kb. 20 fillért tesz ki. A *winnipegi* buzaárak is a hét végén egy árnyalattal alacsonyabban állottak, mint a megelőző hét végén. A csikágói buzaár decemberi határidőre 18 pengő körül mozog, mig Winnipegben az októberi buzáért 22 pengő körüli árat fizettek. A legnagyobb áresés a buenos-ayresi tőzsdén volt novemberi buzában, ez azonban arra vezethető vissza, hogy az óbuzára vonatkozó novemberi és az ujbuzára vonatkozó decemberi jegyzés közötti nagy különbözet kezd kiegyenlitődni. Ezt a körülményt igazolja az is, hogy a decemberi buza ára az előző hét végéhez képest kb. 25 fillérrel megszilárdult és a jegyzés a hét végén 19 pengő körül mozog. A *liverpooli* tőzsde irányzata az északamerikai lanyhulással ellentétben inkább a szilárdulás felé hajlott. Az októberi buzánál az áremelkedés a hét folyamán kb. ¾ pengőt tett ki és az a felárral átszámitva 25 pengő körül mozog. Ezzel szemben *Rotterdamban* a buza ára csökkent, ami elsősorban arra vezethető vissza, hogy a holland kikötőkben jelentékeny mennyiségü eladatlan román buza tárol. A novemberi határidős buza ára, ugyancsak felárral átszámitva, a hét folyamán 20 pengő körül mozog.

Ausztriában az árak nem változtak, de az érdeklődés a magyar buza iránt megélénkült és a hét folyamán jelentékenyebb mennyiség került elhelyezésre az osztrák piacon 26—28 schilling határparitásos árban. Svájc részéről is javult az érdeklődés a magyar buza iránt és november 1-ig a 2500 vagonos kontingens fele előreláthatólag elhelyezést fog találni.

— **(Vadexportőrök figyelmébe.)** A lőttnyulra nemrégiben életbeléptetett franciaországi beviteli tilalom a transitóforgalmat egyelőre még nem érinti, ugyhogy Belgiumba vagy Angliába Franciaországon keresztül történő tranzitálás lehetséges.

Utazzon velünk Németországba

Dresden, Leipzig, Berlin, Breslau megtekintésére

1937 november 6-tól 13-ig

Részvételidij: 254 pengő

A részvételi dijban az alábbi szolgáltatások foglaltatnak:

1. Gyorsvonati vasutijegy Budapest—Dresden—Leipzig—Breslau—Budapest viszonylatban.
2. Szállás és teljes ellátás, borravalókkal és az összes adókkal.
3. Be- és kiszállitás a pályaudvaroktól a szállókig, hordárköltségek.
4. A fenti programban megadott körséták: Dresden, Leipzig, Berlin és Breslauban szakképzett vezetőkkel, valamint félnapos kirándulás Potsdamba. — Jelentkezési határidő 1937 október 30

Jelentkezés a felvilágositás: **Magyarság Utazási és Menetjegyirodájában,** Eskü-ut 6. Telefon: 181-210 és **IBUSZ,** Vigadó-tér 1.

A nemesfémek piaca

Az elmult hét folyamán az aranypiacon némi lanyhulás mutatkozott. Az arany hivatalos árfolyama ugyan változatlanul 5800 pengő, de használt és törtarany, amely az elmult hetekben szilárdabb volt, e héten alacsonyabb árfolyamon került forgalomba. A használt és törtarany árfolyama minőség szerint, kilogrammonként a kereskedők egymásközti forgalmában 2300—3300 pengő. A szinezüstben nincs árfolyamváltozás, 91 pengőért jegyzik kilónként az ezüstöt. A platina árfolyama a külföldi piacokon végre stabilizálódott. A magyar piacon egész jelentéktelen volt a platinaforgalom.

A vásárcsarnokok és piacok élelmiszerárai

Kiskereskedelmi árak: rostélyos, felsál 220—320, leveshusok 148—240, borjucomb 320—380, borjuvesés 200—280, juhhus hátulja 152—200, eleje 116—160, sertéskaraj 200—260, tarja, comb, lapocka 172—210, oldalas 156—184, zsirszalonna 152—172, háj 172—184, zsir 172—184, élő csirke (drb.) 100—250, tyuk 200—340, pulyka 130—160, tisztitott csirke 150—260, hizott lud és ruca 130—170, tyuk 140—180, teatojás 190—220, főző és apró 180—190, tejföl 100—120, teavaj 300—320, tehénturó 40—80, bab 32—52, borsó 36—56, lencse 56—96, fokhagyma 26—40, vöröshagyma 16—20, fejeskáposzta 12—18, kelkáposzta 10—18, tisztitott karfiol 20—28, burgonya, nyári rózsa 9—12, őszi 7—9, Gülbaba 9—12, Ella 6—8, sóska 18—28, tisztitott paraj 12—20, savanyukáposzta 32—36, vegyes zöldség 16—20, tök 10—16, sütőtök 10—14, hegyes zöldpaprika 16—28, töltenivaló 20—40, kalarábé (drb) 4—8, alma 36—65, körte 40—60, szőlő 28—150, birsalma 36—80, hazai gesztenye 36—100, gülföldi 60—84 fillér kilónként. — *Nagykereskedelmi árak:* élő csirke 120—140, lud és ruca 110—125, pulyka 110, tyuk 120—125, tisztitott csirke 80—190, lud 110—130, ruca 110—125, pulyka 80, tyuk 130—140, tojás ládaáru 175—210, kosáráru 185—210, szárazbab 25—30, borsó 28—42, lencse 48—66, alma 28—40, szőlő 18—120, belföldi gesztenye 18—55, külföldi 40—60, birsalma 40—65 pengő mázsánként.

— **(A Rimamurány—Salgó-Tarjáni Vasmü Részvénytársaság** ma tartotta *Biró* Pál elnöklete alatt 56. rendes évi közgyülését, mely az 1936/37 üzletév zárszámadásait, valamint az ezzel összefüggő összes javaslatokat egyhangulag elfogadta és ugy az igazgatóság, mint a felügyelőbizottság részére a felmentvényt megadta. A részvényenkénti P 5.— osztalék november 2-től kezdve kerül kifizetésre. Az igazgatóságba uj tagokul *Teleki* Pál gróf és *Teleszky* János választattak meg.

Ditrichstein cianoz, takarit
VII., Kertész-utca 27. Telefon: 14-16-54

— **(A magyar—bolgár kereskedelem élénkitése.)** Bulgária termelési és külkereskedelmi viszonyairól tartott előadást az országos közgazda testületben *Atzél* Nándor, a magyar külkereskedelmi hivatal előadója. *Virág* József dr. hozzászólásában azokat a lehetőségeket emelte ki, amelyek alkalmasak a meglehetősen elsorvadt magyar—bolgár külkereskedelmi forgalom élénkitésére. Igy például olcsón juthatnánk a dunai viziuton bolgár fához. Ugyancsak most jutott abba a helyzetbe Bulgaria, hogy sót exportálhat, amit mi teljesen nélkülözünk. Értékes aceton-forrás lehet számunkra a bolgár faszén lepárolása. Cserébe főleg elektromos és más ipari gépeket vihetnénk ki. *Czvetkov* Lázár, a bolgár követség sajtóattaséja azt fejtegette, hogy Bulgáriában csak rekompenzációs áruforgalomról lehet szó, de megfelelő lehetőségek teremtésével nagyobb lehetne a két baráti ország kölcsönös külkereskedelmi forgalma.

— **(Cseh lóvásárlás a Bácskában.)** *Szabadkáról* jelentik: Csehország Szabadkán és környékén katonai célokra alkalmas lovakat vásárolt. A vasárnapi szabadkai állatvásáron majdnem minden eladásra kinált ló elkelt. Csütörtökön este 1700 lovat vagoniroztak be a szabadkai állomáson. A lószállitmányt katonatisztekből álló bizottság vette át.

— **(A Magyar Magtenyésztési rt. Budapest—Monor hetijelentése.)** A magpiacon a hét folyamán jelentősebb árváltozás nem történt. A hét elején vált ismeretessé, hogy az egyes magfélességekből milyen mennyiségre nézve jött létre ármegállapodás a német hatóságokkal. Mivel e mennyiségek nagyrésze felett az exportőrök már rendelkeztek, ujabb vásárlás a német kontingensekre nem történt. Erre vezethető vissza, hogy némely cikk, igy például a lóhere és biborheremag ára gyengülő tendenciát mutat. A lucernamag ára változatlanul tartott. Fehérheréből a kinálat minimális, ennek megfelelően e cikk szilárd. A borsópiacon megcsappant a forgalom; a német kontingens fedezése befejezettnek látszik. A tökmag ára tartott. A makpiacon nincs emlitésreméltó változás. — *Hivatalos nyersáruárak ab feladóállomás per 100 kg.:* Köles fehér 17.00—19.00, vörös 15.00—15.50, egyéb 13.50—14.00, repce 31.00—31.50, napraforgó, fehér 21.00—22.00, tarka 19.50—19.85, tökmag, nagy 27.50—29.50, kicsi 26.00—27.50, mák kék 107.00—110.00, Viktóriaborsó 18.50—20.00, expressborsó 18.50—20.00, őszi-borsó 17.00—18.00, lencse, nagy 40.00—45.00, közép 36.00—40.00, kicsi 30.00—34.00, lucernamag, nyers 190.00—215.00, ólomzárolt 270.00—275.00, lóheremag, nyers 118.00—128.00, ólomzárolt 163.00—165.00, biborhere 60.00—65.00, tavaszibükköny 16.50—17.50, szöszösbükköny 40.00—45.00 pengő.

Antal József

U. 3972

Csendélet c.
képe
repr.

Pesti Napló képes
mell. 1929.
marc. 24.

Antal József

Vas. Ujs. Uj Magyarság
képes mell. 1939. ápr. 23

állat vagy jármű átmehessen rajta egyik
jutni építőművésznek valaha is olyan
ól-partig?
y menedéket nyujtson embernek, állat-
s viszontagságai, rablók, tolvajok táma-
sa, avatatlanok betolakodása, külvilág
hihető, hogy akadjon építész, aki olyan
rúcsarnokot, hangárt, múzeumot, hiva-
ni, amely ne egy teret foglaljon magába,
úton-módon bejutni. Vagyis amely végső
a mesterséges utóda.
ost is azon az egyenes úton halad, amelyen

Antal József

Magyarság Képes mell

1937 december 4 1937 december 4

KÉPIRÓK UJABBAN KIÁLLITOTT

Antal József: Zalai táj

Antal Imre

festőművész

Magyar-Olasz Kiállitás - Müvész Otthonban Rákóczi ut 72 sz.a. - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.VI.5.

Antal József

Festménye nézepel a Magyar Képírók Liáliitásána Nemzeti Szalonban

Pesti Hirlap 1937 X. 31

Antal József grafikus

Szerepel a hagyar Képírók

kiállításán a Nemzeti

Szalonban

Nemzeti Cyság 1937 X. 31

Antal József

festőművész

Duna Kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1933.I.29.

Antal József

festőművész

Magyar Képirók Társasága kiállitása - Nemzeti Szalón - képével szerepel.

Az Est
1933.I.15.

Antal József

U.M.E. évi közgyűlésén a Nemzeti Szalonban tiszteletbeli tagokká beválasztották.

PH.929.VI.26.

Antal József

U.M.E. évi közgyűlésén a Nemzeti Szalonban beválasztották a tiszti-karba.

NL.929.VI.23.

M.D.K.

Antal József
festő

Részt vett 1938 ban a finnországi
kiállitason.

Vértes György: A magyar képzőművészeti népfront.
Művészet, 1962. február. — 11 l.

Antal József:

MDK

Csendélet

Magyar csendélet

A Budapest-Szentimrevárosi Kultureegyesület kiáll.
Bp.XI.Horthy Miklós ut 15/d. 1935.

MDK

Antal József

UME kiáll. 1934.jan.
Frankel. Szépművészeti kiállítások.

Antal József
festőművész

Új Művészek Egyesülete kiállítása
A nürnbergi kiállítás anyagából.

Magyar csendélet.

Nemzeti Újság
1929 II. 2.

Antal József

Magyar Képirók Egyesületének kiállításán a Nemzeti Szalonban két kompozíciójával szerepelt.

8 ó u. 934. III. 18.

Antal József

festőmüvész

Magyar Képirók kiállitása - Nemzeti Szalónban - képével szerepel. Két női figurája

8 órai Ujság
1933.I.15.

Antal József

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Két női fejmását kell megdicsérnünk.

Budapesti Hirlap
1933.I.15.

1

Antal József

festőművész

Magyar Képírók kiállítása - Műterem helyiségében - képével szerepel. „Göcseji szőlőhegy" c. finom vízfestménye.

Ujság
1935.IV.4.

Antal József

festőművész

Magyar Képirók Társasága csoportkiállitása - Nemzeti Szalónban- képpel szerepel.

Pesti Napló
1933.I.15.

Hutai József

festőművész

Magyar Képirók Társasága csoportos kiállitása - Nemzeti Szalónban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1933.I.22

Hutai József

festőművész

Magyar Képirók Társasága csoportkiállitása - Nemzeti Szalónban - képével szerepel. Érdekesek temperái és olajfestményei.

Magyarság
1933.I.15.

Antal Imre

festőművész

Duna Kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Budapesti Hirlap
1935.I.29

Antal József

Képekkel szerepel a Magyar Kéjdrók kiállításán

Cyság 1937. III. 1.

Antal József

Szerepel az UME VII. kiállításán a Nemzeti Szalonban

Magyarság 1937. IV. 25

Antal József

„Kevsinigeti táj" c. képe nekrepél a Magyar Képírók Társasága kiállításán a Nemzeti Szalon ban (emlitve)

Lipság

~~Magyarság~~ 1937 X-30

Antal József

Magyar Képírók kiállításán a Nemzeti Szalon-
ban szere-
pel.

Antal József: Palóc vasárnap
Foto Veres

Magyarság
934. III. 25.

Antal József

Magyar Képirók kiállitása - Kossuth Lajos utca 18. alatti müteremben - xxxxxxxxx - képével - szerepel.

Magyarság
1935.IV.14.

Antal József

Kiállít

Nyíregyháza 1936. III. 21.

Andal József

Kiállít

N. V. 1936. III. 22.

Antal Jónet

Kiállít

P. N. 1936. II. 22.

Anfal József

Kiállít

M.O. 1936. III. 22.

Antal József
Kistőrmüvész

Új Művének Egyenlete kiállítása. Clarus cukrászdában – kapcsolt szerepel.

Magyarország
1928 XII. 30

Antal József
Istőrművész

Műrukerji magyar kézzőrművészeti kiállítás-
cijánylaánya, + magyarra eseindéletei a hiva-
tulus körök tetszését érdemelték ki. –

Magyarság
1929 II. 6

M.D.K.

Antal József

"Palóc menyecske" c. művének repr.-ját bemutatja a lap a "Magyar Képirók Kiállitásá"-ról.

Szinházi Élet. Bp. 1933. január 29-febr. 4. XXIII évf. 6. sz. 41. lap.

MDK

Antal József

Alkonyat a Somogyi parton, past.

A Balatoni Társaság II. Kiáll.Kat. 1924.
Nov.29.-Dec.8. 8.1.

Antal József.

A Tamás Galéria kiállitásán szereplő művész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

-Antal József.

a "Magyar Képirók " 1933-ban rendezett első kiállitásán részt vett.

Bende J:
a Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Antal József.

Ume néven részt vett a Kut 1926-ben tartott harmadik kiállitáson.

Bende J.:A Képzőművészeti egyesületek története kézirat.

Antal József

Nemzeti Szalon harmadik UME kiállításán neve szerepelt.

U.931.II.1.

Antal József

Nemzeti Szalon UME kiállításán
neve szerepelt.

PH.931.II.1.

Antal József

Nemzeti Szalon UME kiállításán
neve szerepelt.

PN.931.II.1

Aubal József

Nemzeti Szalon UME kiállításán
neve szerepelt.

NU.931.II.1

Antal József

Nemzeti Szalon harmadik UME kiállításán csendéleteivel szerepelt.

M. 931. II. 1.

Antal József

Nemzeti Szalonban az UME harmadik kiállításán neve szerepelt.

M.O.931.Ü.1.

Antal József

Új Művészek Egyesületének kiállításain vendéletei szerepeltek.

M.930.IV.27.

Antal József

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

NU.930.IV.27.

Antal József

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Mo.930.IV.27.

Antal József

UME, második kiállításán a Nemzeti Szalonban festményei szerepeltek.

BH.930.IV.27.

Antal József

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban "Magyar rendelet", "Medikatio" c. művével szerepelt.

PH. 930. IV. 29.

Antal József

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepeltek.

PN.930.IV.27.

Antal József

Szerepel a II. fiumei nemzetközi kiállításon

Nemzeti Újság 1927 X.4

Antal József

festőművész

— **A magyar képirók kiállítása** Balassagyarmaton december 1-én nyilt meg a muzeum dísztermében. *Horváth* Sándor polgármester magasszárnyalásu beszéddel nyitotta meg a kiállitást, mely sajátos magyar irányával és nógrádi vonatkozásu képeivel igen nagy érdeklődést keltett a vármegye müértő közönsége körében. A kiállitás 15-én zárul. Kiállitottak: *Antal* József, *Antal* Lóránd, *Boromisza* Tibor, *Büky* Béla, *Fáy* Aladár, *Hangai Szabó* Miklós, vitéz *Litkey* György, *Mokry Mészáros* Dezső, *Muhoray* Mihály, *Nagy* Nándor, *Némethy* Béla festőművészek, *Boda* Gábor szobrászmüvész, *Ács* Sándor és *Czakó* László müvésznövendékek.

Uj Idők

1935 XII. 14.

Antal József

festőművész

A Magyar Képirók művészegyesülete képzőművészeti kiállítása - Balassagyarmaton - képével szerepel.

Magyarság
1935.XI.27.

Antal József

Szerepelt a Magyar Képírás Kiállításán.

V/h 1939. IV. 29.

Antal József

Akvarell és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban neve szerepelt.

Ujság 930. XII. 14.

Antal József

Szerepel a magyarosi művéntelep kiállításon, korábban pesti, vaszói németorvnégi és fiumei kiállításon

Nemzeti Ujság 1927 VIII. 18.

Antal József

UME kiállításán a Mária Valéria
utcában egy munkájával szerepelt.

PH. 934. T. 28

Antal József

UME. ötödik csoportkiállításán
képe szerepelt.

NU.934.T.30.

Antol József

UNE. Állatok szaporodási élettana
Tápa Szarvasfű.

NU. 1934. T. 30.

Antal József

UME kiállításán a Mária Valéria utcában szerepelt

A többi anyagból *Antal* József, D. *Róna* Emmi, *Emőd* Aurél, G. *Szabó* Kálmán, *Klie* Zoltán, K. *Róna* Klára és *Vosinszky* József festők, *Kövesházy* K. Elza, *Kósa* Mária szobrászok művei érdekesek. (b. m.)

EK. 934. T. 31.

[redacted]

Antal József

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

EK. 930.IV.27.

Antal József

Nemzeti Szalonban a modern fiatalok UME kiállításán szerepelt.

Esl. 932. II. 1.

Antal József

szerepelt az I. nemzeti társaton.

MM 1933. IV. 20.

Antal József

festőművész

Magyar Képírók Társasága kiállítása - Ugyanti szalonban - képével szerepel. -

Magyar Hírlap

1933 I. 15

Antal József

Szerepel az UME VII. kiállításán a Nemzeti Szalon

Lipság 1937 IV. 28

Antal József

„Zalai táj" és „Litánia után" (i. olaj festményei szerepelnek) az UME jubiláris kiállításán a Nemzeti Szalonban (ekulitve)

Pesti Hírlap 1937 IV. 25

Antal József

Szerepel az UME VII. kiállításán
a Nemzeti Szalonban

Magyarország 1937 IV. 25

Antal József

Szerepel az UME kiállításán a Nemzeti Szalonban

Pesti Napló 1937 IV. 25

Antal József

Magyar képírók kiállításán a Nemzeti Szalonban "Paloc vasárnap"-ja szerepel.

PH.934. III. 18.

Antal József

Magyar képirók II. kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

M.934.III.18.

Antal József

Kérepel az UME táblatán a

Nemzeti Szalonban tájképével

Az U. M. E. kiállitása

A Tamás-galéria csarnokában az Uj Művészek Egyesülete reprezentativ kiállitás keretében jelenik meg az év végére, ez évben először. Az U. M. E. célkitüzéséhez hiven, megfelelve a nevében jelzett fogalomnak, valóban uj művészeket szólaltat meg, de ezen tulmenően régi művészek uj művészetének is tág teret nyit. Az uj művészekkel hamar végzünk. Ezek között a játékoskedvü *Antal* József, a szimbolumokban álmodó *Klie* Zoltán, a szinproblémákkal hadakozó *Emőd* Aurél, a bizarr előadásu *Mihály* Pál s a fényen átszürt formák keresője, *Szőnyi* István a már sokszor elbirált modorban keresik a mondanivalók univerzális szabatosságát. A többieknél még nem is látjuk határozottan a szándékot, csak azt a bizonyos más, a többitől lehetőleg eltérő, vagy a még rosszabb más után futó akaratot. Ellenben a régi művészek uj formaszerü művészetében már meg kell állapitani, hogy van miről elmélkedni.

Vászary Jánosra gondolok elsősorban, aki erre a kiállitásra kilenc remek alkotással vonult föl. Egészen csodálatos az az üde, fiatalos, heves temperamentumu szinpompa, amely szinte revelációt a mester számos sötét tónusu munkájával szemben. A megvilágosodott palettáról megtisztult formákat ölelnek át a szinek, tájak mélysége nyilik meg. Ilyen életigenlő erővel még nem láttuk *Vaszaryt* megjelenni. A kiállitást ez a gyüjtemény fémjelzi, noha *Pécsi* Pilch Dezső fehéren izző Venéziája, *Kádár* Bélának nemrég méltatott kollekciójából való kompozicióját, *Csók* Istvánnak egy eredeti szinproblémája, *Déry* Bélának nemes impresszionista, meleg hangulatu tájképe, *Fenyő* Endrének egy jól megszerkesztett csendélete külön-külön és együtt jól helyezkednek el. *Frank* Frigyes önarcképéről sem lehet elfeledkezni. Ez a hihetetlen, bravuros kezü festőművész még mindig nem fegyelmezi robusztus erejét, bár a formatökély lebirhatlan érzése már visszaszerezte uralmát alkotásain. Rendületlenül hiszek benne. A kiállitás ujév napján nyilik meg. *(b. m.)*

Antal József – Ék. 1932 I. 1.

Oudal József

Tájképei szerepelnek a Budai Szépművészeti Társulat grafikai és vázlatkiállításain.

Új Magyarság 1935. V. 26.

Antal József.
Vaszary tanítványa.

Képe szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1924. Máj. 20.

Aulal József

Szerepel a Budai Képművészeti Társulat kiállításán.

Nemzeti Kjsáp 1935. v. 25.

Antal József.

az UME törzstagja.

Az UME bécsi kiállítása alkalmá-
ból az osztrák Hagebund külföldi
levelező tagjául választotta.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 31.

Antal József.

Az Új Művészek Egyesületének téli kiállításán, - melyet a Künstlerbund Hagen termeiben rendeztek, - tájképei és két akvarellportraitja szerepelt. A Reichspost megemlékezett műveiről. (Említve.)

Magyarság, 1928. jan. 12.

Antal József.

Az VME törzstagja

Az VME bécsi kiállítása alkalmából az osztrák vezető művészek egyesülete: a Hagenbund, egyhangulag külföldi levelezőtagul választották.

Magyarság, 1928. febr. 1,

Antal József.
festőművész

Műve szerepelt az VME első
bécsi kiállításán.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 14

Antal József.

Nagyobb kollekcióval fog szerepelni az UME bécsi kiál-lításán.

Magyarság, 1927. dec. 2.

Antal József.

„Cigányleány" c. képe szerepel a Nemzeti Szalonban az UME bemutatkozó kiállításán.
(aulítva.)

Az Est, 1928. febr. 19.

Antal József.

Az U. M. K. bemutatkozó kiállításán munkája szerepel.

Esti Kurir, 1924. febr. 21.

Antal József.

A Nemzeti Szalonban rendezett VME bemutatkozó kiállításán műve szerepel.

Pesti Napló, 1924. febr. 19.

Antal József.

A Nemzeti Szalonban rendezett VME első budapesti kiállításán "Cigánylegény" c. képe szerepel. (említve)

Magyarság, 1928. febr. 19.

Antal József.

Vaszary-növendék.

a Műcsarnokban, a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán munkája szerepel. Neve már innest különböző kiállításról,

Pesti Napló, 1928. Máj. 20.

Antal József.

Vaszary János növendéke.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán.

Ujság, 1928. Máj. 20.

Antal József.

Vaday János tanár műemléke.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán, a Műcsarnokban.

Budapesti Hírlap, 1928. május 20.

Antal József.
Vászony János növendéke.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán, a Műcsarnokban.

Pesti Hírlap, 1928. május 23.

MDK

Antal József, festöm.

"Kati néni"

" Recski részlet" Reálisan, elevenen nézi falusi témáit.

R.Szörédi Ilona: Az uj müvészek egyesületének kiáll.-a.
Uj Magyarság. 1940. márc. 31. 15.1.

MDK

Antal József

Olajképei és pasztelljei, a Magyar Képirók Társasaga kiallitasan.

(K-f): Két kiallitas.

Az Est, 1939.apr. 16. 10.1.

MDK

Antal József

Stilizált tájakkal szerepelt a "Magyar Képirók" kiáll.-án.

(d.r.): Magyar képirók.

Függetlenség, 1939.apr.16. 11.l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1969 DEC 8

Antal József

1021

Antal József: Könyöklő

Mihály
A mesters
II. A „kö

Vélemén

Szekulity

ÉLET
ÉS

MDK

Antal József

Megindult a KUT bomlása. Nemzeti Ujság 1927. ápr. 1. 11.l.

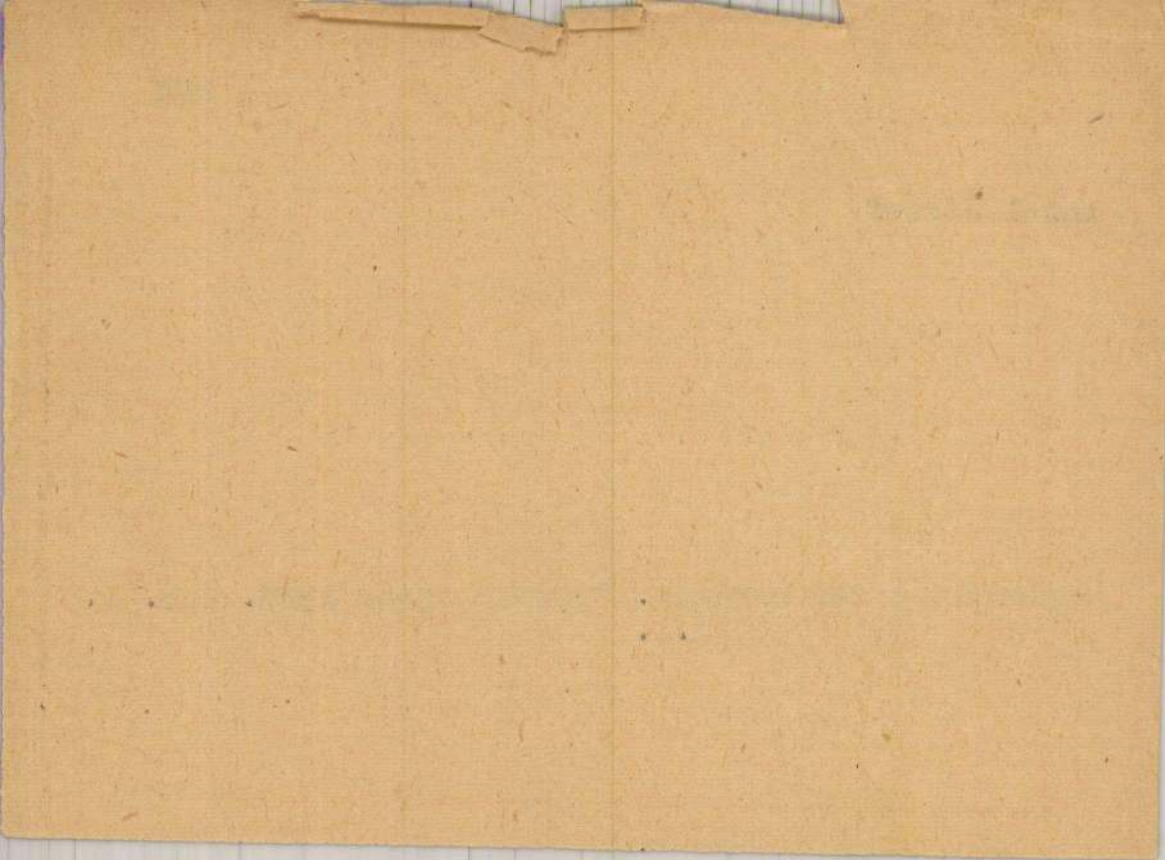

MDK

Antal József festőm.

komorságukban is élénk szineket szólaltat meg.

B.A.: Uj Művészek Egyesülete a Szalonban.
Magyar Nemzet.1940.ápr.3. 4.l.

MDK

Antal József, Emöd Aurél és Klie Zoltán

rendezték az UME kiállitását.

Nemz.Szalon. - UME kiáll. -a. 1937. ápr.-máj.
Kat.

M.D.K.

Antal József

"Könyöklő" alakot ábrázoló rajzát hozza a lap. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. dec. 6.
XIII. évf. 49. sz. 2. lap

Antal József
Sorsüldözött, paszt.

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 7 l.

Antal József
Csendélet, olaj
"Lola", "
Csendélet, akv.
Csendélet, "

U.M.E. III. Bpesti kiállitása. Nemz.Szal. 1931.
febr. 1, 3, 5 l.

Antal József
Alkonyat a somogyi parton, paszt.

Balatoni Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924. nov.
8 1.

MDK

Antal József

Kati néni, paszt.
Garamvölgyi erdő, paszt.
Templom után, "
Zalai táj I. "
" " II. "
Szántás, "

Nagy Balogh János Egy. jub. kiáll. 1939. dec,

MDK

Antal József,

Macska.

Bp.Mücs.-OmKT.
Nemz.Képzömüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.és Közokt.Min./
1933.ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 7.1.

MDK

Antal József

Sorsüldözött, paszt.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

7. 1.

MDK

Antal József

Csendélet, of.

KUT és UME kiáll. N.Szal. 1932. nov.

8. l.

MDK

Antal József, festö

Vaszary János, tanitványa.

(e.a.):

A Képzömüv. Föisk. növ. Kiáll. - Mücs.
Ujság. 1928 máj. 2c. 22.l.

MDK

Antal József,f.

N.Szal. tárlatai. /Ume/ Képzőművészet 1930. 31.sz.
144. l. képek

MDK

Antal József, festö

az UME tanácsjegyzője, alapitó tag és
a jury tagja lett.

Az UME I.Bp.-i kiállitása. -Nemz. Szal. 1928.feb

MDK

Antal József

Szécsiszigeti táj, vf.

Vak leány, og.

Zalai táj, of.

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Antal József

Ozorai táj, paszt.

Márika, vf.

Balatonvidéki táj, vf.

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

Antal József MDK

Macska

Műcsarnok 1933. Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás

Antal József.

Az „U M E" állandó kiállítáhelyiségében magyaros csendéletét állította ki. (ecsetlíne.)

Magyarság, 1928. Nov. 30

MDK

Antal József, festöm.

Leányfej.

Férfifej.

E.M. kiáll. -i LXXXII./1926/ -KUT III.nagy kiáll. -a.
Kat.14.l.

Antal József

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Antal József.

Vaszary tanár tanítványa.

Képe szerepelt a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Nü— csarnokban.

Az Est, 1928. Máj. 20.

MDK

Antal József

Tanulmány, festm.

" "

Budai Szépm. Társ. karács. kiáll. 1936. dec.

MDK

Antal József

Tájképei, a Nemzeti Szalonban rend.kiállitáson.

Szomory Dezső: Az új művészek kiallitása a Nemzeti Szalonban.

Az Est, 1937.ápr.25. 12.l.

Antal József MDK

Pirosruhás leány

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Antal József

MDK

Női fej

Műcsarnok 1929 őszi kiállitás

Antal József, festőm. ~~MDK~~

411. Leány csendélettel. J.f.b. Pesztell.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. sz. 25.l.

Antal József MDK

Pirosruhás leány, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Antal József

Műveivel szerepelt a Magy. Képirók kiállításán.

Cikk: A Magy.Képirók kiáll.

Képzőművészet, 1934. 89.l.

MDK

Antal József

Mókuska, vizf.

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

8 l.

MDK

Antal József

Palóc vasárnap, olaj

Vén komédiás, "

Imádkozó, vizf.

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

8 l.

Antal läsare:

Från vandrup, olaj

Vån komödien, "

Imädkorg, vitr.

K. Köpstads Bokh. K. Aktl. 1934. Malmö.

4 1.

MDK

Antal József

Tájkép

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 16 l.

MDK

Antal József

Férfifej

KUT 3. kiáll. Ernst Múz. 1926. márc. 14 l.

MDK

Antal József

Leányfej

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 14 l.

MDK

Antal József

Csendélet, akv.

Csendélet, olaj

Feketeruhás nő, olaj

M. Képirók kiáll. N.Szal. 1933. jan.

8 1.

MDK

Antal József

Palóc menyecske, olaj

M. Képirók kiáll. N.Szal. 1933. jan.

8 1.

MDK

Antal József

Kiállítások. Független Kritika, 1935. márc. 1.
5 l.

MDK

Antal József

Gyermekszoba, olaj

Csendélet, olaj

Tájkép, akv.

M. Képirók kiáll. N.Szal. 1933. jan.

8 1.

MDK

Antal József

Tájkép, akv.

Öreg munkás, temp.

Külvárosi leány, "

M. Képirók kiáll. N.Szal. 1933. jan.

(1.

Antal löreer

Téjkép, atv.

Üreg munkás, temp.

Különvéssi levny. "

M. Képzőm Kiadó, V.Sept. 1973. Jan.

I.

Antal József
Csendélet
Magyar csendélet

A Budapest-Szentimrevárosi kulturegyesület képzőművészeti és iparművészeti kiállitása. 1935. 1 l.

MDK

Antal József

Göcseji szőlőhegy, vf.

M. Képirók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

MDK

Antal József

Göcseji házak, vizf.

M. Képirók kiáll. Müterem. 1935. ápr.

Antal löpare

Seconds Bränn, vitr.

MDK

Antal József

Zalai táj, olaj

II. Képírók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

MDK

Antal József

Macska,

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.
7 l.

MDK

Antal József

Képzőmüv. Főisk. kiáll. Esti Kurir, 1924. dec. 19.

Antal József
Apacsleány, olaj

M.Szol. 374. kiáll. 1927. márc.
4 l.

Aulai József

Zalaegerszegen, a Magyar Képírók Társasága művészcsoport kiállítá-sán szerepelt

Magyarság 1935. IX. 21.

xxxtak Antal József, festő
--

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1896 és 1919 közt
Antal József, festészet, diszitőfestészet szakon,
54.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/
oktatási rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Antal József.

— **Az UME kiállítása Nagykőrösön.** Szombaton nyitja meg Nagykőrösön első vidéki kiállítását az UME, hogy ezáltal az egyes vidéki városok közönségének is módjában legyen megismerkedni a legujabb művészeti irányzatokkal. Nagykőrös város vezetői Kázmér polgármesterrel az élen mindent elkövetnek a kiállítás sikere érdekében. A kiállítás a Városi Szálló dísztermében nyert elhelyezést, amelyen mintegy 150 mütárgyat állitottak ki. Az UME tagjai közül többen, igy: *Antal József*, *Pécsi-Pilch* Dezső, *Rafael* Győző, *Blaskó* Ödön, leutaztak Nagykőrösre, hogy ott vasárnap tárlatvezetést rendezzenek a város közönségének.

N. Ú. 1928 VI. 3

Nemzeti Ujság, 1928. jún. 3.

4

mal és az összeomlásig tagja volt a Háznak. Amerikából visszatérve, tapasztalatait megírta „Az amerikai magyarság jövője nemzeti szempontból" cimen. A felsőházba Veszprémvármegye törvényhatósági bizottsága küldötte be.

Antal Gyula, ref. lelkész. Született Alsóbecsén, 1896-ban. Középiskoláit, majd teológiai tanulmányait Pápán végezte. Tanulmányainak befejezése után két évig Füzesgyarmaton segédlelkészként működött, majd teológiai tanulmányainak kibővitésére két esztendeig a hollandiai Kampen-ban tartózkodott. 1915-ben bevonult a 14. honvédgyalogezredhez, amelynek kötelékében az orosz, román, olasz és francia harctereken teljesitett frontszolgálatot a háboru befejezéséig. 1918-ban mint tartalékos hadnagy szerelt le, az I. osztályu ezüst vitézségi éremmel kitüntetve. 1924-ben került Lévára, mint helyettes lelkész, ahol 1925 óta mint rendes lelkész működik. Lelkipásztori működése mellett egyházirodalmi téren fejt ki értékes munkásságot. A helybeli magyarság társadalmi, kulturális és karitativ mozgalmaiban vezető szerepet visz.

Antal István dr. *(vitéz)*, a miniszterelnöki sajtóosztály főnöke. Született Kenderesen, 1896-ban. Középiskoláit és az egyetemet Budapesten végezte, ugyanitt tette le a jogi és az államtudományi doktorátust, valamint az ügyvédi vizsgát is. 1915-ben katonának vonult be a budapesti 1. honv. gyalogezredhez és mint tart. hadnagy, végigküzdötte a világháborut s több harctéri kitüntetést is szerzett. A háboruból visszatérve, elnöke lett az Egyetemi Körnek, a forradalmak kitörése után pedig a forradalom ellen „Piros, fehér, zöld blokk" néven szervezkedő ifjusági egyesületek szövetségének. A bolsevizmus kitörése után Szegedre menekült, ahol titkára volt az ellenforradalmi miniszterelnöknek s néhány hétig mint a nemzeti kormány sajtócenzora működött. A bolsevizmus letörése után Budapesten egyik megalapitója lett a MEFHOSz-nak, amelynek első elnöke volt. Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe 1919-ben lépett be, amely idő óta szerkeszti annak hivatalos lapját: a Magyar Szövetkezés-t. Ügyésze több szövetkezetnek és szövetkezeti vállalkozásnak s élénk publicisztikai tevékenységet fejt ki a közgazdasági, szövetkezetjogi és politikai irodalom terén is. Munkatársa több szövetkezeti, közgazdasági, társadalompolitikai lapnak s a Magyar Szemle hasábjain belpolitikai tárgyu cikkeket ir. 1930-ban a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége ügyvezető titkárává választotta s ebben a minőségében a Szövetség munkájának irányitása terén eredményes munkát végez. Legutóbb ő szerkesztette meg a Szövetkezetek Szövetségének nagyszabásu munkaprogrammját, amely uj utakat és célokat jelöl ki a szövetkezeti mozgalomnak. Gömbös Gyulának bizalmas baráti köréhez tartozik s mikor a kormányzó 1932 október 1-én Gömböst miniszterelnökké kinevezte, Antal vette át a sajtófőnöki posziciót.

Antal Iván, ny. min. tanácsos. Született Pápán, 1877-ben. Középiskoláit Pápán, egyetemi tanulmányait Kolozsváron végezte. Ezután a belügyminisztérium szolgálatába lépett, ahol rövidesen min. fogalmazóvá nevezték ki. Később főispáni titkári minőségben Zilahra került. 1910-ben visszarendelték a belügyminisztériumba, ahol mint segédtitkár az elnöki osztályon nyert beosztást. Fokozatos előrehaladás után elérte a min. tanácsosi rangot és mint ilyen vonult 1930-ban nyugalomba. A világháboru alatt a budapesti hidfőparancsnokság polgári biztosa volt. Értékes irodalmi munkásságot fejtett ki; „Versek" cimü könyve 1911-ben, „Dalok" cimü munkája 1920-ban, „Visszavárók" cimü irása pedig 1923-ban jelent meg. Több könyve van sajtó alatt. Számos dalát Balázs Árpád, két évtizeden át legmeghittebb barátja, zenésitette meg.

Antal János, Nyiregyháza város volt tüzoltófőparancsnoka, földbirtokos. Született Nyiregyházán 1859-ben. Iskoláinak elvégzése után, 1886-ban Nyiregyházán kezdte meg tüzoltói hivatását és fokozatosan előrehaladva, 1904-ben a nyiregyházai tüzoltóság parancsnoka lett. Számos tüzoltóversenyen vett részt és a vezetése alatt álló tüzoltótestület munkásságáról mindenütt a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak. Széchenyi Viktor gróf, az országos hirü tüzoltótestületi szakember és Országos Szövetségi elnök felhivására, a nyiregyházai önkéntes tüzoltókkal résztvett a milánói nemzetközi tüzoltóversenyen és itt első dijat nyertek. Ezen kitünően lefolyt verseny technikai lebonyolitása az ő nevéhez füződik. 1924-ben elfogadta a tüzoltófőparancsnoki állást és ezt 1928-ig töltötte be, amikoris, előrehaladott kora miatt, ezen tisztségéről leköszönt. A tüzoltóintézmény

Antal János

terén kifejtett kiváló szolgálatainak elismeréséül már 1908-ban koronás aranyérdemkereszttel tüntették ki. Nyiregyháza társadalmi és kulturális életében tevékenyen résztvesz és az ottani ev. egyházközség képviselőtestületének 1886 óta tagja.

Antal József, festőművész. Született Devecserben 1887-ben. Atyja néhai János. Középiskoláit Budapesten végezte és ezután az Orsz. Iparművészeti, majd a Képzőművészeti Főiskolán folytatott művészi tanulmányokat, ahol négy éven át, mint tanársegéd is működött. Külföldi tanulmányuton volt Olaszországban. Állandó kiállitója a Nemzeti Szalonnak, a Mücsarnoknak és az Ernst Muzeum tárlatainak. A külföldi tárlatokon is több izben állitott ki, igy Wien, Stockholm, Velence, Krakkó, Genua, Fiume, Milanó és Nürnbergben. Nevezetesebb képei: Cigányleány, Csendélet, Magyar csendélet, Feketeruhás hölgy, Japán nő, stb. Művészi tehetségét külföldön is nagyra értékelik és igy többek között Ugo Nebbia olasz kritikus, a velencei nemzetközi kiállitás ismertetéséről irt illusztrált müvében is megemlékezett róla, s egy képét is közölte. A genovai kiállitáson három éremmel tüntettetett ki. A wieni Künstler Bund Hágen levelező tagja. A Nemzeti Szalonnak alapitó tagja, az Uj Művészek Egyesületének választmányi tagja és a képzőművészetek haladó irányzatának lelkes uttörői közé tartozik.

Antalóczy Nándor *(antalóci)*. Született 1876 május 30-án, Aradon. Tanulmányait Nagyváradon végezte. Honvéd önkéntesi évének letelte után 1898 október 1-én Békés vármegye szolgálatába lépett.

1900-ban megszerezte a levéltárnoki oklevelet Versec th. városhoz neveztetett ki levéltárnoknak, ahonnan 1904-ben, január 1-én ismét Békés vármegye szolgálatába lépett, amikor is vármegyei főlevéltárnokká neveztetett ki. Békés vármegye teljesen elhanyagolt levéltárát rendezte, de a végleges rendezésnek végét szakitotta a világháboru, amely idő alatt 41 hónapot töltött frontszolgálatban. 1914 november 1-én főhadnaggyá, 1917 november 1-én pedig századossá neveztetett ki. 1918 január 1-én a katonai szolgálat alól hivatalból felmentetett, mert az Országos Hadigondozó Hivatal akkori elnöke, gróf Teleki Pál által a Gyulán felállitott Hadigondozó Népiroda igazgatójává neveztetett ki 1918 február 21-én és ugyanez évben Békés és Arad vármegyék árvizsgálóbizottságának elnökévé. Megszervezte a vármegye területén a Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Nemzeti Szövetségének fiókjait, melyek ma is működnek. Ezután is teljes odaadással folytatta eredeti hivatását és a vármegyei épület kibővitésével kapcsolatban a törvényhatóság áldozatkészsége folytán Békés vármegye levéltára külön szárnyépületben, a legmodernebb berendezéssel ellátott 13 helyiségben nyert elhelyezést, mely levéltár ma országos viszonylatban az elsők között áll. Antalóczy Nándor megszerezte a könyvkötői és bőrdiszmüipari szakképesitést s mint ismert iparművész tagja a Békésmegyei Képzőművészeti Társulatnak. Kitüntetései: III. oszt. katonai érdemkereszt, bronz Signum Laudis a kardokkal, Károly-csapatkereszt, katonai és polgári jubileum emlékérem és emlékkereszt, sebesülési érem és háborus emlékérem.

Antony Béla dr. Esztergom város ny. polgármestere. Született Belényesen (Bihar vm.), 1880-ban. Középiskolainak elvégzése után a budapesti kir. m. Pázmány Péter tudományegyetemen jogi tanulmányokat végzett, ahol oklevelet nyert, majd megszerezte az ügyvédi oklevelet is. Eleinte Budapesten Zlinszky János dr-nál és Bene Ödön dr-nál folytatott ügyvédi gyakorlatot, majd Szentendrén ügyvédi irodát nyitott, ahol rövidesen a Katholikus Népszövetség ügyésze és a pomázi járásban a katholikus ügyeknek ilyen vonatkozásban intézője lett. Helyi lapot szerkesztett és az avult közigazgatás ellen folytatott harcot, amelynek eredményeképpen a régi rendszert megbuktatta, az uj rendszer pedig megválasztotta polgármesterének. Ezután Csernoch János hercegprimás Esztergom város polgármesterének hivta meg, ahol 1915 december 29-én egyhangulag megválasztották. A háborus idők alatt mint polgármester megszervezte Esztergom város közélelmezését, a hadbavonultak családjának ellátását, az 1918—19-i forradalmak alatt tapintatos magatartásával megakadályozta a kitörni készülő atrocitásokat. A forradalmakat követő gazdasági válság alatt ügyes politikával kifizette Esztergom békebeli adósságait, majd uj beruházásokat kezdett: 1923-ban munkatársaival megalapitotta az Esztergomi Közüzemi Rt.-ot, amely a város legfontosabb üzemeit kezeli és bérli (villany, jéggyár, autobusz, mészüzem, téglagyár). A városi villanyüzem ma már messze vidéket lát el árammal és a Duna tulsó oldalára is kiterjed. 1926-ban a városi vizvezetéket, majd a csatornázást, 1918-ban nagyarányu modern utburkolást hajtatott végre a városban. Polgármesteri működése alatt négy uj hatalmas

Antal József
festő
U. 4201

Vaszary tanársegéd
a Képzőm. főiskolán

Nemzeti lyszág
1926. aug. 26.
(Befejeződik az
előkészítő tanfolyam
a Képzőművészeti fő-
iskolán.)

✓

III

770(3601)

817(44).

763.

1905.

a ki lábait

u, keresztbevetett ~~lábakkal ül~~. Kö-
ja meg, baljában pedig nyitott köny-
já[illegible]vetve. A háttérben a pár-
ses [illegible] ég.
cm.
iki 20578 sz. leirattal 100 K-án.

281

326.

Antal József

tanársegéd az alakrajzi és festés c. tárgynál

Képzőm. Jörik

évk

1925-27

25 il.

		13	יג	Vasárnap	10	**D. 4. Cantante**
		14	יד	Hétfő	11	Mamertusz pk.
	פסח שני	15	טו	Kedd	12	Pongrácz vt.
		16	טז	Szerda	13	Szervácz pk.
		17	יז	Csütörtök	14	Bonifácz vt.
Aumer 33. napja	ל״ג בעומר	18	יח	Péntek	15	Izidor vt.
Heti szidr. Emaur	אמור	19	יט	Szombat	16	Nepom. János vt.
		20	כ	Vasárnap	17	**D. 5. Rogate**
		21	כא	Hétfő	18	Venáncz vt.
		22	כב	Kedd	19	Ivó hv.
		23	כג	Szerda	20	Szien. Bern.
		24	כד	Csütörtök	21	**Áldoz. Csütörtök.**
H. sz. B'har B'chukauszáj		25	כה	Péntek	22	Julia sz.
(ujhold áld.) מבה״ח	בהר בחקתי	26	כו	Szombat	23	Dezső pk.
		27	כז	Vasárnap	24	**D. 6. Exaudi**
		28	כח	Hétfő	25	Orbán pp.
Ujhold előest. ערב ר״ח		29	כט	Kedd	26	Nerei Fülöp hv.

Keresztjáró napok.

Merkur-bank Budapest, IV., Váczi-utcza 37. szám.
Vesz és elad értékpapirokat a napi árfolyam szerint.

Antal

A. 2. *József*, festő, * Devecseren 1887 jan. 29. Budapesten és Nagybányán, majd Firenzében tanult. Eleinte főleg tájképekkel szerepelt. Az Új Művészek Egyesületének alapító tagja. Expresszionista.

E. Gy. I. 42. l.

1436. a-h.

Ballustrade-os.
onlopó
Arcelo
sisakos, másik
ghirlanddisz
nyolt és sima pár
Mefe
1897:
tetett el. (480 97)

Ára 700 lira.

Ganghér.

412.

MDK

Antal József

Herczeg G.: Vaszary János és az - Ume kiállitás a Hagen-szövetségben. /Bécsi levelek/. Ujság 1928. jan. 15. 6.l.

MDK

Antal József, festöm.

Vaszary János temetésén a beszentelés után búcsúbeszédet mondott Vaszary volt tanitványai nevében. A nagy halottat a tatai temetöben helyezték végsö nyugalomra.

Vaszary János temetése.
Pesti Hirlap. 1939.ápr. 25.

Antal József

kisszerdahelyi
gerencsér

l.

Dunántúli Szemle

1944. 120. l.

1868
12
1870– 1880 -as evekben
kisszerdahelyi mester

Kós Károly dr.: A zürich-
völgyi gerencsérség

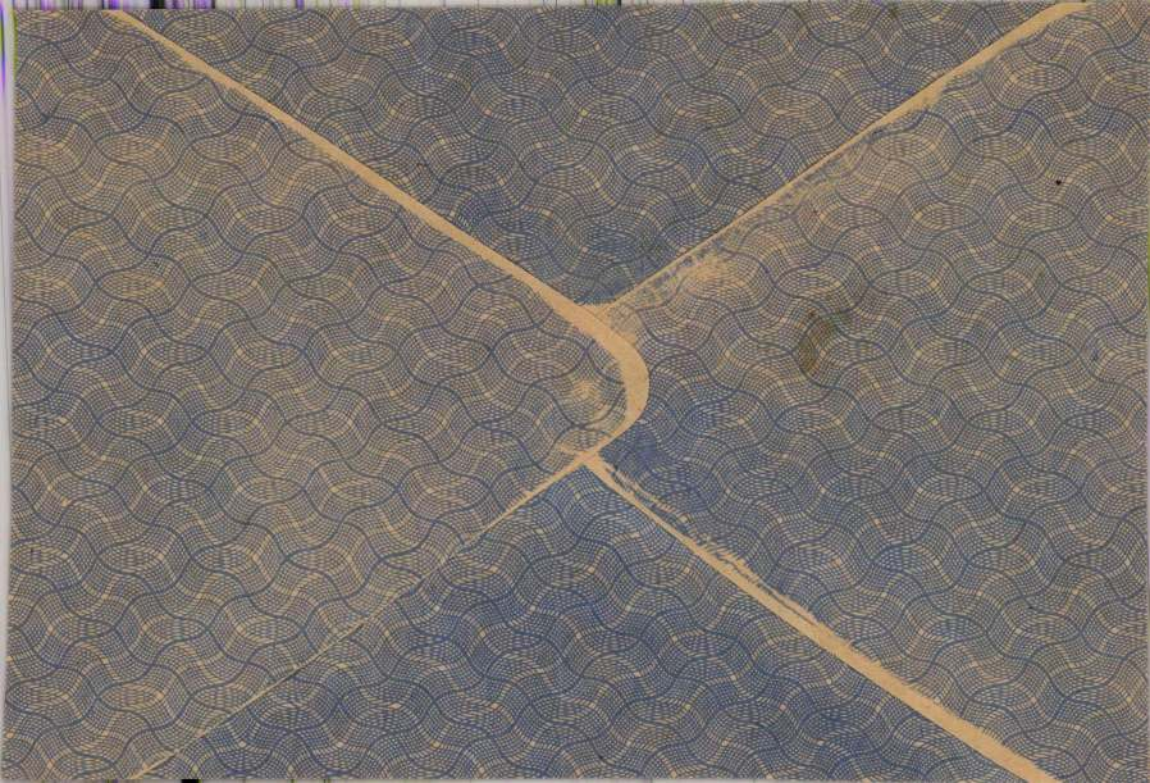

Antal József

amatőr festő munkái a vértesszentkely i
művelődési házban látható a kiállításon

Dolgozó Lapja
1984 aug. 4.

Antall József

cikke: Semmelweiss Ignác Sabáni mütöhára és utolsó pesti lakóhelye. - Müemlékvédelem. 1966. 10. évf. 3. sz. 172-180. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Ért. 1969.3.sz. 243-283. l./ 251. l.

Antal Katalin,
Kárló
Horánt

Antal Julia
Antal Károly

MDK

Antal Julia

Öregember

O.M.Képzőműv. Főisk. Ifjusági Köre, Karfesonyi
Kiáll. 1946.